

೮೨ನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ರಾಯಚೂರು

ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ
ಆದಿಪುರಾಣಂ

ಗದ್ಯಾನುವಾದ
ಕೆ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ
ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೮

೮೨ನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ರಾಯಚೂರು

ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ
ಆದಿಪುರಾಣಂ

ಗದ್ಯಾನುವಾದ
ಕೆ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೧೮.

PAMPA MAHAKAVI VIRACHITA ADIPURANAM Original text
with prose rendering in Kannada by : **Sri. K.L.Narasimhashastry**
published by : **Kannada Sahitya Parishattu**, Pampa Mahakavi Road,

Chamarajapete, Bengaluru - 560018

Pages : 676 + iv Price : Rs. 300=00 ; 2016

ಮುದ್ರಣ ವರ್ಷ : ೨೦೧೬
ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦
ಬೆಲೆ : ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

© ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು - ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್

ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಜರಗನಹಳ್ಳಿ ಶಿವಶಂಕರ್
ಡಾ. ಮೂಡಾಕೂಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ
ಪ್ರೊ. ಧರಣೇಂದ್ರ ಕುರಕುರಿ
ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡ
ಶ್ರೀ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ
ಡಾ. ಹನುಮಾಕ್ಷಿ ಗೋಗಿ
ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ರವಿ
ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ
ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ಸಿಂಪಿ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಲ್. ಪುಷ್ಪ
ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎನ್. ಶಾಮರಾವ್
ಶ್ರೀ ಎ.ಆರ್. ಉಜ್ಜನಪ್ಪ
ಶ್ರೀ ಸಂಜಯ ಅಡಿಗ
ಶ್ರೀ ಪಾರಂಪಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹ ಜತಾಳ್
ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಹತಗುಂದಿ
ಶ್ರೀ ವ.ಚ. ಚನ್ನೇಗೌಡ
ಶ್ರೀ ಪಿ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪ್ಪ
ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್.ಪರಡ್ಡಿ,
ಸಂಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರು

-

ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
ಉಗ್ರನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ

ನಿರ್ದೇಶಕರು

-

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎ. ದಯಾನಂದ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಮುಖಪುಟ ಕಲಾವಿನ್ಯಾಸ : ಶ್ರೀ ಯು.ಟಿ. ಸುರೇಶ್

ಮುದ್ರಣ : ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಆಫ್‌ಸೆಟ್ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೮

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ. ೧೯೧೫ ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದೂ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಹೊರತಂದಿದೆ. ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಕಾದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳು, ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಜಾನಪದ, ಶಾಸನ, ಆರೋಗ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಂಥ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮರುಮುದ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ 'ಆದಿಪುರಾಣಂ' ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಲೆವೆನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರುಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಎಂದಿನ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಹೃದಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅಚ್ಚುಕೂಟದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

೦೧-೧೦-೨೦೧೬

ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

೧. ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೪೧
೨. ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೬೮
೩. ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೧೦೫
೪. ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೧೪೪
೫. ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೧೮೬
೬. ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೨೨೨
೭. ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೨೬೧
೮. ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೩೧೦
೯. ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೩೫೦
೧೦. ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೩೮೯
೧೧. ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೪೨೦
೧೨. ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೪೭೦
೧೩. ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೫೦೯
೧೪. ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೫೪೬
೧೫. ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೫೯೪
೧೬. ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ	.....	೬೧೬
೧೭. ಅರ್ಧಕೋಶ	.....	೬೪೪
೧೮. ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ತಿದ್ದಿದ ಸ್ಥಳ	.....	೬೫೬
೧೯. ಜೈನ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು	.....	೬೫೮
೨೦. ಅನುಬಂಧ	.....	೬೬೮

ಪೀಠಿಕೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ವಿವಿಧ ಕೃತಿಗಳೆಂಬ ರಸವತ್ಥಲಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಫಲಗಳ ಮಾಧುರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಹೃದಯರ ಮನವನ್ನು ಸಮಾಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಬಗೆಬಗೆಯ ಪರ್ವನಾವೈಖರಿಗಳಿಂದಲೂ ರಸಭಾವ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಂದಲೂ ಉಕ್ತಿ ಚಾತುರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಜ್ಞಾನಪಿಪಾಸುಗಳ ಹೃನ್ಮನಗಳನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಭರಿತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾವ್ಯ ಆದಿಪುರಾಣ. ಇಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ಸಾರವು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಆದಿಜಿನಸ್ವಾಮಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಯವೂ ತ್ಯಾಗಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಕಥೆಯು ಇದರ ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನಗಳಿಂದ ಸಮಾಕೃಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೇ ಶುಚಿಜೀವನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾಕವಿಯು ತನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ತನ್ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನೂ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ ಮೇಳವಿಸಿ ಒಂದ ಪರಂಪರೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತತ್ಥಲವಾಗಿ ಆದಿಪುರಾಣವು ಪರಮೇಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಮೆಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೂ, ಅವರವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನೋ, ತ್ರಿವರ್ಗಫಲವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೇ ಕಾವ್ಯರಸಾಸ್ವಾದನೆಯಿಂದ ಒದಗುವ ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೋ ತಂದೀಯಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಪಂಪನ ಕಾಲ

ಪಂಪನು ಆದಿಪುರಾಣದ ಕರ್ತೃ. ಅವನು ಶಕವರ್ಷಮೆಂಟುನೂರುಕ್ಕೆ ಕಡೆಯೊಳವತ್ತುಮೂರು ಸಂದಂದು ಪ್ಲವಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದು - ಅಂದರೆ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ ೮೬೩ನೆಯ ಪ್ಲವಸಂವತ್ಸರವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೪೧ಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪಂಪಮಹಾಕವಿಯ ಜೀವಿತಕಾಲವೆಂದು ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ನಂಬುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ “ಸಿತಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿ ದಿನಪತಿವಾರಂ ಶುಭದ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದೊಳನ್ನಿತಮಾಗೆ” ತಿಥಿ-ವಾರ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೯೪೧ಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದವೆಂದೂ, ೯೪೨ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೬ನೆಯ ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವುದೆಂದೂ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಪೈರವರು ಲೆಖ್ವಿ ಹಾಕಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿಪುರಾಣದ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತನ್ನನ್ನು ‘ದುಂದುಭಿ

ಸಂವತ್ಸರೋದ್ಭವ'ನನ್ನಾಗಿ ಸಾರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಂಪನಿಗೆ ೩೯ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಂಪ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ ಲಘುಶಕ ಸಲ್ಲುವ ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೦೨-೩ರಲ್ಲಿ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ, ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಪಂಪನು ಜನ್ಮತಃ ಜೈನನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಪೂರ್ವಜರು ಕರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೊಂದು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದಲೂ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರೆಂದು ಹೆಸರಾಂತವರು.

ಅವನ ತಾತ ಮುತ್ತಾತಂದಿರು ನೆಲಸಿದ್ದುದು ವೆಂಗಿಮಂಡಲದ ವೆಂಗಿಪಳುವಿನಲ್ಲಿ. ಅದು ಕೃಷ್ಣಾ ಗೋದಾವರಿಗಳ ನಡುವೆ ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರದ ತನಕ ಹರಡಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದ ವಿಶಾಲವಾದ ನಾಡು.

ನಯಶಾಲಿ ವತ್ಸಗೋತ್ರ
ಶ್ರಯಣೀಯನನೇಕ ಸಕಳ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವಿನಿ
ಶ್ಚಯಮತಿಕ್ಯತಿ ಮಾಧವಸೋ
ಮಯಾಜಿ ಸಲೆ ನೆಗಟ್ಟನಾ ಸಮುದ್ರಂಬರೆಗಂ

ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಪಾರಂಗತಮತಿಯಾದ ಮಾಧವಸೋಮಯಾಜಿಯು ತನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿಖಿಲ ಜನರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದನು. 'ಶಕ್ತ-ಶಶಾಂಕ-ಸೂರ್ಯಪವಮಾನ'ರೂ ಅವನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಸರ್ವಾರ್ಥರಯಾಜಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಅವನು,

ವರದಿಗ್ಗನಿತೆಗೆ ಮಾಟದ
ಕುರುಳಾ ತೈಭುವನಕಾಂತೆಗಂ ದಲ್ ಕಂಠಾ
ಭರಣಮನೆ ಪರೆದ ತನ್ನ
ಧ್ವರಧೂಮದೆ ಕರಿದುಮಾಡಿದಂ ನಿಜಯಶಮಂ

ಸಕಲ ಯಜ್ಞ ಸೋಮಯಾಜಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಹೊಗೆಯಿಂದ (ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯಿಂದ) ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಳಂಕವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನೆಂದು ಪಂಪನು ಶೋಕಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಧವ ಸೋಮಯಾಜಿಯು ಪುತ್ರ ಅಭಿಮಾನಚಂದ್ರ. ಅವನು 'ಕರಿ ತುರಗೋತ್ತಮಮಣಿಕನಕ ಸಾರವಸ್ತು'ಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಬೇಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ದಾನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. 'ಅವನ ಮಗ ಕೊಮರಯ್ಯ. ಅವನು ವೇದವೇದಾಂಗ ಸಮುದ್ಯೋತಿತಮತಿಯುತನೂ, ಉಚಿತ ಪುರಾತನಚರಿತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಮಗ ಅಭಿರಾಮ ದೇವರಾಯನು ಅವನಿತಕಲಾಕಾಶವ್ಯಾಪ್ತಕೀರ್ತಿಯೂ ನಿಜಗುಣಮಣಿ

ರತ್ನಾಕರನೂ ಅಜ್ಞಾನತಮೋನಿಕರನೂ ಆಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಮುತ್ತುಜ್ವನಂತೆ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಳಂಕವನ್ನೆಂದೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲನ್ನು ಬಡಿದೋಡಿಸಿ ತನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಜ್ಜಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು.

ಜಾತಿಯೊಳ್ಳಮ್ಮುತ್ತಮದ ಜಾತಿಯ ವಿಪ್ರಕುಲಂಗೆ ನಂಬಲೇ
ಮಾತೂ ಜನೇಂದ್ರಧರ್ಮಮೆ ವಲಂ ದೊರೆ ಧರ್ಮದೊಳೆಂದು ನಂಬಿ
ಜಾತಿಯನುತ್ತರೋತ್ತರಮೆ ಮಾಡಿ ನೆಗಟ್ಟಿದನಿಂತಿರಾತ್ಮವಿ
ಖ್ಯಾತಿಯನಾತನಾತನ ಮಗಂ ನೆಗಟ್ಟಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದವನು ನೆಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಜೀವದಯಾ ಪೂರ್ಣವಾದ ಜೈನಧರ್ಮವೇ ತಕ್ಕುದೆಂದು ಪಂಪನ ದೃಢನಿರ್ಧಾರ. ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮವೊಂದನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಅಭಿರಾಮದೇವನಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಸದಳವಾದ ಗೌರವ.

ಪಂಪನು ವೇದ ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿ ತಾವಪ್ಪಿದ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವರ ವಂಶದಲ್ಲೊಗೆದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತಳೆದವನು. ಜೈನಮತದಲ್ಲಿನ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅದನ್ನಪ್ಪಿದವನ ಮಗನಾಗಿ, ಆ ಮತದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು. ಹೀಗೆ ಇವನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜೈನಮತಗಳೆರಡರ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಸಮನಾಗಿ ಕಲೆತು ಅವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಲೋಕೋತ್ತರತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದೆ.

ಅವನ ದೇಶ

ಪಂಪನ ತಾತ ಮುತ್ತಾತಂದಿರು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ್ದೂ ಭುವನವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದೂ ವೆಂಗಿಪಳುವಿನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಅಭಿರಾಮದೇವನು ಜೈನಮತವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ, ಅವನ ಬಂಧುಬಾಂಧವರ ಹೀಯಾಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೋ, ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನರ ಲೇವಡಿಮಾತುಗಳಿಂದಲೋ ಏನೋ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ತೆಲುಗುದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ವಲಸೆಬಂದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬಂದವನು ಪ್ರಕೃತಿವಿಭೂಷಿತವಾದ ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬನವಾಸಿಯು ಪಂಪನ ಹುಟ್ಟುನೆಲೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ತಾರುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿರಬೇಕು. ಅವನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುದುರಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ಪೋಷಿಸಿದ ನಾಡು ಬನವಾಸಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಕವಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಭಾಷೆ ಪುಲಿಗೆರೆಯ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಪುಲಿಗೆರೆಯು ಬನವಾಸಿಯ ನೆರೆನಾಡು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಊಹೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಥ್ಯಾಂಶವೂ ಉಂಟು.

ಪಂಪನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು ಬನವಾಸಿಯಾದರೂ ಅವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಂದ

ಬಹುದೂರವಾದ ಲೆಂಬುಳಪಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಅದು ಅಂದು ಚಾಲುಕ್ಯಪ್ರಭುವಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ರಾಜಧಾನಿ. ಪಂಪನು ಪ್ರಾಯಶಃ ತನ್ನ ಜೀವನನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಜನಾಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ನೌಕರನಾಗಿ ಸೇರಿ ತನ್ನ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಹುಬೇಗ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳೂ, ಅಪ್ರತಿಮ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯೂ ರಾಜನ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆದಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಾಜಕಟಾಕ್ಷಪಾತ್ರನಾದ ಪಂಪನು ಉನ್ನತೋನ್ನತ ಸ್ಥಾನವಡೆದು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಅಪ್ಪ ಗೆಳೆಯನಾಗಿ ಮೆರೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪಂಪನು ನೆಲಸಿದ ಲೆಂಬುಳಪಾಟಕವು ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ವಿಹೀನವಾದ ಬೋಳು ಪ್ರದೇಶ. ಹೆಚ್ಚಹಸಿರುಗಳಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಬನವಾಸಿಯ ಸುಂದರವನಗಳ ಸೊಬಗೂ, ಗಿರಿನಿರ್ಘರಗಳ ಮಂಜುಲನಿನದವೂ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕುಹೂಧ್ವನಿಗಳೂ, ನವಿಲುಗಳ ನರ್ತನವೂ ಪಂಪನ ಕವಿಹೃದಯದ ಮುಂದೆ ಆಗಾಗ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆತನ ಕಾವ್ಯರತ್ನಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬನವಾಸಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದರ ಯಥಾರ್ಥತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕಥಾಪುರುಷನಾದ ಅರ್ಜುನನು ದಿಗ್ವಿಜಯದ ನೆಪದಿಂದ ದೇಶವಿದೇಶಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಟನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬನವಾಸಿಯ ಬಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕವಿಹೃದಯವನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ಮೂಲಕ ಕವಿಯು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಂದ ಮಾಮರನೆ ತಳ್ತಲೆವಳ್ಳಿಯೆ ಪೂತ ಜಾತಿ ಸಂ
ಪಗೆಯೆ ಕುಕ್ಕಿಲ್ತ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಪಾಡುವ ತುಂಬಿಯೆ ನಲ್ಲರೊಳ್ಳೊಗಂ
ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯೆ ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರೆ ನೋಳ್ತೊಡುವ ಬೆ
ಟ್ಟುಗಳೊಳಂ ಆವ ನಂದನವನಂಗಳೊಳಂ ಬನವಾಸಿದೇಶದೊಳ್

ಬನವಾಸಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಫಲ ಬಿಟ್ಟ ಮಾವಿನಮರಗಳೂ, ಹಂದರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವ ಎಲೆ ಬಳ್ಳಿಗಳೂ, ಹೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾಜಿಸಂಪಗೆಗಳೂ, ಕುಹೂ ಎಂದು ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳೂ, ಸಂಗೀತಗೈಯುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳೂ, ಮುಗುಳುನಗೆಯನ್ನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೀರುತ್ತಾ ಕೂಡುತ್ತಿರುವ ನಲ್ಲನಲ್ಲೆಯರೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಂತಹ ಆನಂದಮಯ ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶ ಈ ಬನವಾಸಿಯದು! ಎಂದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. ಸುಕೃತಶಾಲಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಭೋಗಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಆನಂದಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲೀ, ವಿದ್ಯಾವೈದುಷ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲೀ, ಸುಖವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲೀ, ವ್ಯಾಮೋಹವಿಂತೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗಿರುವ ವ್ಯಾಮೋಹವೆಂದರೆ

ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮದಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದು. ಎಲೈ ಪರಮಾತ್ಮ ! ನೀನದನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿ ನನಗೆ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮದಳೆಯಲವಕಾಶ ಕೊಡು. ಅದಾಗದಿದ್ದರೆ ಪಶುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸು; ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿಯೋ, ಜಂತುವಾಗಿಯೋ, ಗಿಡಮರಗಳಾಗಿಯೋ, ಕೊನೆಗೆ ಕಲ್ಲಾಗಿಯೋ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನನಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಕವಿಯೊಬ್ಬನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಪಂಪನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗ
ಳ್ಳಾಗರಮಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರಂತವರಾಗಿ ವುಟ್ಟಲೇ
ನಾಗಿಯುಮೇನೂ ತೀರ್ದಪುದೇ ತೀರದೊಡಂ ಮಲೆದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್
ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್ ಬನವಾಸಿದೇಶದೊಳ್

ತ್ಯಾಗ, ಭೋಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತಾದಿ ಸರಸಪ್ರಸಂಗ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯರಾದ ಮಾನವರೆ ಮಾನವರು. ಅಂಥವರು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುವು. ಬನವಾಸಿಯ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳೇ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬನವಾಸಿಯ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಯಾಗಿಯೋ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಂಕಣಾಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಮೊಳ್ಳುಡಿಗೇಳ್ತೊಡಮಿಂಪನಾಳ್ ಗೇ
ಯಂ ಕಿವಿವೊಕ್ಕಡಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಂಡೊಡಮಾದ ಕಿಂದಲಂ
ಪಂ ಗೆಡಗೊಂಡೊಡಂ ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಮಾದೊಡಮೇನನೆಂಬಿನಾ
ರಂಕುಶಮಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿದೇಶಮಂ

ಮಂದಮಾರುತವು ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಟ್ಟರೂ ಮೃದುಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ಇಂಪಾದ ಸಂಗೀತವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ, ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಣಯಸುಖವನ್ನು ನೆನೆದರೂ, ವಸಂತದ ವೈಭವವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸು ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಯಾರೇ ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿದರೂ ಜಗ್ಗದಂತೆ ಬನವಾಸಿದೇಶದತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ಹೊರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ನೆನಪು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ ಅದರಿಂದ ಮೂಡಬಹುದಾದ ಭಾವಾವೇಶವನ್ನೂ ಕವಿಯಿಲ್ಲಿ ಓದುಗರ

-
೧. ನಮೇ ವಾಂಛಾಸ್ತಿ ಯಶಸಿ ವಿದ್ವತ್ತೇ ನಚವಾಸುಖೇ
.....ನೈವವಾಸ್ತಗೇ ಮೋಕ್ಷೇಷ್ಯಾನಂದದಾಯಕೇ
ಪರಂತ ಭಾರತೇ ಜನ್ಮ ಮಾನವಸ್ಯ ಚ ವಾ ಪಶೋಃ
ವಿಹಂಗಸ್ಯ ಚವಾ ಜಂತೋಃ ವ್ಯಕ್ತಪಾಪಾಣಯೋರಪಿ

ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವಾನುಭವವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇಂಥ ಮಾತು ಖಂಡಿತ ಯಾರ ಹೃದಯದಿಂದಲೂ ಹೊರಬೀಳದು.

ಪಂಪನ ಹುಟ್ಟುಘೂಮಿಯು ಸೊಬಗಿಗೆ ತವರೂರಾದ ಮಲೆನಾಡಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಗೆ ಬಿರುಕೊಡೆಯುವ ಲೆಂಬುಳಪಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದೊಂದೇ ಕಾರಣವಿರಲಾರದು. ಪಂಪನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಅಭಿಮಾನಧನ, 'ಪೆಜಿರೀವುದೇಂ ? ಪೆಜಿರ್ ಮಾಡುವುದೇಂ ? ಪೆಜಿರಿಂದಮಪ್ಪುದೇಂ' ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳವನವನು. ರಾಜರು ಅತಿಚಪಲರು, ಅವರು ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಏರಿಸಿ ಕುಣಿಸುವರು, ಬೇಡದವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಮೂದಲಿಸುವರು. ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕನರ್ಹರು ಎಂಬುದು ಪಂಪನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು ! ಅವರ ಮೇಲೆ ಅವನ ಗೌರವ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟ.

ಕಲಿಯನೆ ಪಂದೆ ಮಾಲ್ತು ಕಡುವಂದೆಯನೊಳ್ಳಲಿ ಮಾಳ್ತು ತಕ್ಕನಂ
ಪೊಲೆಯನೆ ಮಾಳ್ತು ಮುಂ ಪೊಲೆಯನಂ ನೆಜ್ಜಿ ತಕ್ಕನೆ ಮಾಲ್ತು ತಮ್ಮೊಳ್
ಗಲ್ಲಿಸಿ ಪೊದಬ್ಬು ಪರ್ವಿದವಿದೇಕತೆಯಿಂ ನೃಪಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ಸಂ
ಚಲಮದರಿಂದಮೋಲಗಿಸಿ ಬಾಲ್ಕುದೆ ಕಪ್ಪಮಿಳಾಧಿನಾಥನರಂ

ಶೂರನನ್ನು ಹೇಡಿಯನ್ನುವರು, ಕಡುಹೇಡಿಯನ್ನು ವಿಕ್ರಾಂತಪುರುಷನನ್ನಾಗಿಸುವರು. ಯೋಗ್ಯನನ್ನು ಹೊಲೆಯನೆನ್ನುವರು. ಅತಿಕೆಟ್ಟವನನ್ನು ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಸಾರುವರು. ಹುಬ್ಬಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜರ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ಸಂಚಲವಾದುದು. ಅವರ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಬಾಲ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುವುದು ಅತಿ ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಪಂಪನ ಭಾವನೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಅವನೊಡನೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ಗೆಳೆತನವೇ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಾಜರ ಅಧೀನನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೇಲಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅರಿಕೇಸರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಪಂಪ. ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಕೂಡ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ವಿಫಲ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು. ಕೇಪಲ ಸಾಮಂತರಾಜನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಪಂಪನಿಂದ ಮಹಾಮಹಿಮಶಾಲಿಯೂ ಶೂರಾಗ್ರಣಿಯೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಅಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿತನಾಗಿ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ'ಯೆಂಬ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿತನಾದನು.

ಪಂಪನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ರಾಜಾನುಗ್ರಹವೂ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು.

ಕದಲೀಗರ್ಭಶ್ಯಾಮಂ
ಮೃದುಕುಟಲಶಿರೋರುಹಂ ಸರೋರುಹವದನಂ
ಮೃದು ಮಧ್ಯಮತನು ಹಿತಮಿತ
ಮೃದುವಚನಂ ಲಲಿತಮಧುರಸುಂದರವೇಷಂ

ಅವನ ಮೈಬಣ್ಣವು ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಸುಗಪ್ಪಿನಂತಿತ್ತು. ಕೂದಲು ಗುಂಗುರು ಗುಂಗುರಾಗಿತ್ತು. ಕಮಲದಂತೆ ಮುಖವು ದುಂಡಾಗಿತ್ತು. ದೇಹವು ಸುಕುಮಾರವಾಗಿ ಮಟ್ಟಸವಾಗಿತ್ತು. ಮಾತುಗಳು ಹಿತವಾಗಿಯೂ ಮಿತವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಮನಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದಮೇಲೆ ಇವನು 'ವನಿತಾಕಟಾಕ್ಷ ಕುವಲಯಚಂದ್ರ'ನಾಗಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಕೇವಲ ಕನ್ನಡಿತಿಯರಾದ ವನಿತೆಯರು ಮೋಹಿಸುವವರಲ್ಲ ಆತನನ್ನು !

ಕೇರಳವಿಟೀಕಟೀಸೂ
ತಾರುಣಮಣಿ ಮಲಯಯುವತಿವರ್ಷಣನಾಂಧ್ರೀ
ನೀರಂಧ್ರಬಂಧುರಸ್ತನ
ಹಾರನುದಾರಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಣಿಹಾರದಂತಿರುವ ತಾನು ಕೇರಳರಮಣಿಯರ ಒಡ್ಡಾಣದ ಅರುಣ ಮಣಿ, ಮಲಯದೇಶದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೈಗನ್ನಡಿ, ಅಂಧ್ರಯುವತಿಯರ ಹೃದಯದ ಮೇಲಿನ ಹಾರ.

ರಸಿಕಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಪಂಪನಿಗೆ ಹೂಹಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಶೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರಕುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು ಮತ್ತು ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟ.

ಅಲರುಂ ಪಣ್ಣುಂ ಬೀ
ತೋವುವು ಗಡ ಬೀರುವಿಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳುಮಿ
ಮ್ನಾಪ್ಪಗಳುಮೆಂದೊಡಿಂ ಪೆಅ
ತಾವುದು ಸಂಸಾರಸಾರಸರ್ವಸ್ವಫಲಂ

ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮುಡಿದು ಸಂತೋಷಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಇಮ್ಮಾವುಗಳನ್ನು ಕಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ ತಳೆದಿದ್ದಾರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೂಗಳು ಬಾಡಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉದುರುವುದಾಗಲೀ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಕಳಿತು ಮರದಿಂದ ಧೂಪನೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಅವರಿಗಿದೆಯೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪಂಪನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಆನಂದ ತೃಪ್ತಿಗಳೂ, ರಾಜಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಗೌರವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳೂ ಸಂದಿದ್ದವು. ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದುದು ಕೇವಲ

ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಯಂದಿಯೂ, ತ್ರಿದಶಸ್ತುತ್ಯವೂ, ಭವ್ಯಜನೋದ್ಧಾರಕವೂ ಆದ 'ಆದಿದೇವ ಚರಿತೆ'ಯನ್ನು ಬುಧಜನರ ಮಾತಿನಂತೆ ರಚಿಸಿದನು.

ಪ್ರಾಣಹಿತಮಂ ವಿನೇಯ
ಪ್ರೀಣನಕರಮಂ ಜಗನ್ನತ್ತಯಪ್ರಕಟತ ಕ
ಲ್ಯಾಣಮನೀ ನೆಗಬ್ಬಾದಿಪು
ರಾಣಮನಪರಿಮಿತಭಕ್ತಿಯುಂ ವಿರಚಿಸುವೆಂ

ಆದಿದೇವ ಚರಿತೆಯು ನಿಖಿಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವುದಂತೆ. ಭಕ್ತಜನರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲುದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಅಪರಿಮಿತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿರಚಿಸಿ ತನ್ನನ್ನೂ ವಿನೇಯಜನರನ್ನೂ ಪಾಪಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ದೂರಗೊಳಿಸುವನಂತೆ.

ವಿದ್ಯಾವೈದುಷ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ರಾಜಾನುಗ್ರಹ ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವಿರುವಾಗ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರೊಡನೆ ಧೃಷ್ಟನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯೇನಲ್ಲ, ಅವೆಲ್ಲ ದಿನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೆ. ಆದರೆ ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅವಿನಯಗಳೊಂದೂ ಕಾಣಿಸದು.

ಪುರುದೇವಾದಿ ಜಿನೇಂದ್ರಮಾಳೆ ಗಣಭೃತ್ಸಂತಾನಮಂದೀ ಪರಂ
ಪರೆಯಿಂ ವಿಶ್ರುತ ವೀರಸೇನ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಮಾ
ಗಿರೆ ಬಂದೀ ಕಥೆ ಗುಣುವೆತ್ತುದವರುಂ ಜ್ಞಾನರ್ಥಿಸಂಪನ್ನರುಂ
ದೀರವಾಂ ಧೃಷ್ಟನೀ ಕಥಾಬ್ಧಿಯು ಮನೇನೀಸಲ್ ಮನಂದಂದೆನೋ

ಪುರುದೇವಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಯಮದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಗೆದ್ದ ಜಿನೇಂದ್ರರು. ಅವರು ಮಹಾಮಹಿಮರಾದ ಗಣಧರರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ವೀರಸೇನ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಸ್ತುತರಾದವರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನರ್ಥಿಸಂಪನ್ನರು, ಅಂದಮೇಲೆ ಆ ಕಥಾಬ್ಧಿಯನ್ನು ಈಸಲು ನನಗೆ ಶಕ್ಯವೇ ? ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನಾನು ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡಾದೆನಲ್ಲವೆ ಎಂದು ತನ್ನ ವಿನಯವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ ಪಂಪ.

ಆದಿಪುರಾಣವು ಚಂಪೂಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಪಂಪಕೃತ. ಅದು ಧರ್ಮಾಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಆದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರನ ಚರಿತ, 'ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಯಂದಿಯಕ್ಕಿದು' ಎಂದು ಹರಸಿದರೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತನಗೆ ಪುಣ್ಯ ದೊರಕಲೆಂದೂ ಕರ್ಮನಿರ್ಜರೆ ಯಾಗಲೆಂದೂ ಬಯಸಿ ಅನಂತಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಯಾಗಿ ಷೋಡಶಭಾವನೆಯಿಂದ ಬರೆದ ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಗಳುಳ್ಳ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದು ಪುರಾಣಕವಿಯೆಂದು ಜೈನಸಮಾಜದಿಂದ ಈತನು ಕೀರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಜೈನಧರ್ಮ

ಜಿನನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಆರಾಧಿಸುವವರು ಜೈನರು. ಅವರಿಂದ ಆದ್ಯತವಾದ ಧರ್ಮವು ಜೈನಧರ್ಮ. ಜಿನನಿಂದ ಬೋಧಿತವಾದ ಧರ್ಮವು ಜೈನಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಯುಕ್ತ. ಜಿನನು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾವರಣೇಯಾದಿ ಎಂಟುವಿಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಜಿನನೆನಿಸಿದನು. ಗೆಲ್ಲುವವನೆ ಜಿನ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ಗೆಲ್ಲುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜಿನರೇ. ಜಿನನಾದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವನೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗುವನು, ವೀತರಾಗತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಜ್ಜನಸಮಾಧ್ಯತವಾಗಿಯೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಜ್ಞಾನವೂ, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳೂ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು. ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿಯೋ, ವಿಷಯಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದೋ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿಯೋ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಅಪತ್ಯವನ್ನಾಡಲು ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯನು. ಇವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಿನನೆನಿಸಿದವನು ಬೋಧಿಸುವ ಧರ್ಮವು ಸತ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಅಂಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಶೀಲತೆಯು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯವು ಆಚಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಅಹಿಂಸೆಯು ಮೂಲಾವಲಂಬನ. ಯಾರ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಕೂಡದು, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಬಾಧೆ ತಟ್ಟಕೂಡದು ಎಂಬುದೇ ಜೈನಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಎಲ್ಲರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಇವು ಜಿನೋಪದಿಷ್ಟ ಮೂಲಮಂತ್ರಗಳು.

ಧರ್ಮಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡರ್ಥಗಳು, ಅಗ್ನಿಗೆ ಸುಡುವುದು ಧರ್ಮ, ಗಾಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುವುದು ಧರ್ಮ. ಅಂತೆಯೇ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವು ಧರ್ಮ, ಆಚಾರವು ಚಾರಿತ್ರಧರ್ಮ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಸ್ವರೂಪವಾದ ಧರ್ಮ ಜಡಜೀತನಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲು ಬರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವಭಾವವಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುವೇ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆಚಾರರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಚೈತನ್ಯಮಯ ಆತ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕರು ಈ ಎರಡು ಧರ್ಮರೂಪಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕ. ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವ ನಿರೂಪಣವು ಆಯಾಧರ್ಮದ ದರ್ಶನವೆನಿಸಿದೆ. ಆ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯ ಜ್ಞಾನವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಆಚಾರರೂಪಧರ್ಮವು ಸಾಧನ. ದರ್ಶನ ಆತ್ಮ ಪರಲೋಕ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಡಗಿದೆ. ಆಚಾರರೂಪ ಧರ್ಮದ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು ಪರಮಾತ್ಮನಾಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಚಾರದ ಪರಿಣಾಮವೆಲ್ಲ ಆಚಾರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದಕಾರಣವೇ ದರ್ಶನವು ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮದ

ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಗಳ ಸಮಾಲೋಚನೆಯು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಜೈನದರ್ಶನವು ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ, ಅದನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದೆ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮರಲ್ಲಿನ ಅಂತರದರಿವುಂಟಾದಾಗಲೇ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಮಾನವನು ಮೋಕ್ಷದ ಸಾಧಕನಾಗುವನು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜನದೇವನಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳೇ ಜನಧರ್ಮದ ಅರಿವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು.

ಈ ಧರ್ಮದ ಆದ್ಯಪ್ರವರ್ತಕನು ಭಗವಾನ್ ಋಷಭದೇವನು. ಈತನು ಭಾಗವತವೇ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕನೆಂದು ಕೀರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ನಾಭಿ ಮರುದೇವಿಯರ ಮಗ. ಈತನಿಂದ 'ಜಯಂತಿ'ಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಭರತನು ಹಿರಿಯನು. ಇವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಋಷಭನು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನಪ್ಪಿ ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆದನು. ನಗ್ನರೂಪದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಮಾನಿಯಾಗಿ ಯಾರೇ ಉಗಿಯಲಿ, ಹೊಡೆಯಲಿ, ಕಲ್ಲೊಗೆಯಲಿ- ಅವುಗಳೊಂದಕ್ಕೂ ಗಮನ ಹರಿಸದೆ ಆತ್ಮಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ಕಾಲತಳ್ಳಿದನು, ದೇಹವು ಅಸತ್ವದಾರ್ಥದಾಗರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಪಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು.

ಆತ್ಮ

ಜೈನದಾರ್ಶನಿಕರು ಕರ್ಮವಿರಹಿತನಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನನ್ನೇ ಆತ್ಮನೆಂದೂ, ಕರ್ಮ ಸಹಿತನೂ, ಇಂದ್ರಿಯ ಬಲಿ, ಆಯುಷ್ಯ, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸ ಇವುಗಳಿಂದ ನಿಖೇಡಿತನೂ ಆದವನನ್ನು ಜೀವನೆಂದೂ^೧ ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಚೈತನ್ಯಲಕ್ಷಣ. ಇವನು ಅಮೂರ್ತ, ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮಗಳ ಕರ್ತೃ. ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದೇಹದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನನಾದವನು. ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗುಣ ದಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ಸಿದ್ಧಿಶೀಲನು ತನಕ ಏರುವ ಸ್ವಭಾವಸಂಪನ್ನ.

ಆತ್ಮನಿಗೆ ವರ್ಣರಸಗಂಧಗಳಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಮೂರ್ತ. ಶುದ್ಧಭಾವಗಳಿಗೆ - ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ, ಸುಖಾದಿಗಳಿಗೆ-ಕರ್ತೃವಾಗಿ ಬೆಳಗುವವನು. ದೀಪೆದ ಪ್ರಕಾಶವು ಚಿಕ್ಕಮನೆಯನ್ನೂ ದೊಡ್ಡಮನೆಯನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುವಂತೆ, ಆತ್ಮನು ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವೂ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೂ ಆದ ದೇಹದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶನು. ಶುದ್ಧದರ್ಶನಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಮಯ.

ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪುದ್ಗಲದ್ರವ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಚೈತನ್ಯ ಪರಿಣಾಮಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

೧. ತಿಕ್ಕಾಲೇ ಚದುಪಾಣಾ ಇಂದಿಯ ಬಲಮಾಲು ಆಣವಾಣಿಯ ಪವಹಾರಾ ಸೋ ಜೀವೋ ಚೈತನ್ಯಯೋಗಯದೋದು ಚೇವಕಾಜಸ್ಸು

ಇದು ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವ. ರಂಜಕವನ್ನು (Phosphorus) ಹವೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಆಮ್ಲಜನಕದ (Oxygen) ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅದು ಉರಿಯತೊಡಗುವುದು. ಅದರಂತೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪುಧ್ಗಲ ಕರ್ಮಾಣುಗಳ ಸಂಯೋಗವಾಗಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಪಂದನವೇರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಭಾವ ಕರ್ಮ (ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹಾದಿಗಳು). ಅದರ ಕರ್ತೃವು ಆತ್ಮ ಹವೆಯ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ರಂಜಕದ ಉರಿಯುವ ಗುಣವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದುದು. ಆದರೆ ಅದು ಉರಿಯುವಾಗ ರಂಜಕವನ್ನೂ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗೆ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶವು ಸ್ಪಂದನ ಹೊಂದುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಾಣುಗಳು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಆಗ ಆತ್ಮನನ್ನು ಜೀವನೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಆತ್ಮನು ಭಾವಕರ್ಮಗಳ ಆಸ್ರವದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಯೂ ಶಕ್ತನು. ಅದರಂತೆ ಭಾವಕರ್ಮಗಳ ಸಂವರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರ್ಥನು. ಅಲ್ಲದೆಯೇ ಭಾವಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ಜರ (ಕ್ಷಯ) ಮೋಕ್ಷ (ತ್ಯಾಗ)ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರ್ಥನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಭುವೆನಿಸುವನು.

ಮೋಕ್ಷ

ಜೀವನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಲೋಕಾಂತದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಲ್ಲನು. ಈ ಊರ್ಧ್ವಗಮನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವೂ ಕಾರಣ. ಕರ್ಮ ಬಂಧನಾಶವೂ ಸರ್ವಸಂಗರಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಹಾಯಕಗಳು. ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಯು (ಕಾಯಿ) ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಬಲ್ಲದು. ಅದಕ್ಕೆ ಜಡಪದಾರ್ಥದ ಲೇಪವನ್ನು ಮಾಡಿದಾರಗಳಿಂದೆಳೆದು ನೀರಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉರುಳಾಡುತ್ತ ಇರುವುದು. ಇದರಂತೆಯೇ ಸಂಸಾರಿ ಜೀವನದ ಅವಸ್ಥೆ. ಸೋರೆಬುರುಡೆಯ ಕಟ್ಟುಗಳು ಹರಿದಂತೆ ಜೀವನ ಕರ್ಮಬಂಧಗಳ ನಾಶ. ಕಾಯಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಲೇಪನವಿಲ್ಲದಂತಾಗುವುದು. ಜೀವನ ಸರ್ವಸಂಗ ತ್ಯಾಗ. ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಾಯಿಯ ಬರುವಿಕೆಯು ಆತ್ಮನ ಊರ್ಧ್ವಗಮನದಂತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಅದು ಕಾಯಿಯ ಸ್ವಭಾವ - ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ನಡೆಯುವಂತೆ, ಆತ್ಮನ ಗುಣಗಳಿಂದ ನಡೆಯುವುದು.

ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ (ಅದು ಲೋಕದ ತುತ್ತತುದಿ) ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮುಕ್ತಜೀವರು ಸ್ಪರ್ಧೆ ಈರ್ಷ್ಯೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ವಾಸಿಸುವರು. ಅಗುರುಲಘುಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾರಣ ಒಂದೇ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ದೀಪಪ್ರಕಾಶಗಳು ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನಂತ ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಊರ್ಧ್ವಗಮನಶೀಲವಾದ ಆತ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಗಮನ ಮಾಡುವು? ಎಂಬೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೇಳುವುದು.

ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಕಾಶ, ಅಲೋಕಾಕಾಶ ಎಂಬೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು

ಜೈನ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹವೆಯಿರುವಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ರೂಪ-ರಸ-ಸ್ಪರ್ಶಗಳಿಲ್ಲ. ಇದು ಆತ್ಮನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವೆಸಗುತ್ತದೆ. ನೀರು ಮೀನುಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವಂತೆ, ಆತ್ಮನಿಗೂ, ಪುದ್ಗಲಾಣುಗಳಿಗೂ ಇದು ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವುದು. ಇಂಥ ದ್ರವ್ಯವು ಅಲೋಕಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಾತ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು.

ಅಮೂರ್ತ

ಆತ್ಮನು ಅಮೂರ್ತ, ಅವನ ಸಂಬಂಧವು ಕರ್ಮದೊಡನೆ ಅನಾದಿಯಾದುದು.

ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧಾತ್ಮಕ ಕರ್ಮಭರಾತ್ಮನಃ

ಅಮೂರ್ತಸ್ತ್ಯಾಪಿ ಸತ್ಯೈಕ್ಯಮೂರ್ತತ್ವಮವಸೀಯತೇ

ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಿದೆ ತತ್ವಾರ್ಥಸಾರ. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮದೊಡನೆ ಏಕೈಕವಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮನೇ ಮೂರ್ತಿಕನೆನಿಸುವನು. ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಅಕಲಂಕನ ತತ್ವಾರ್ಥ ರಾಜವಾರ್ತಿಕವು ಪುಷ್ಟಿಗೊಡುತ್ತದೆ.

ಅನಾದಿಕರ್ಮಬಂಧ ಸಂತಾನ ಪರತಂತ್ರಸ್ತಾತ್ಮನಃ ಅಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರತ್ಯನೇಕಾಂತೋ

ಬಂಧಪರ್ಯಾಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕತ್ವಾ ಸ್ವಾನೂರ್ತಂ ತಥಾಪಿ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸ್ವಲಕ್ಷಣಂ.

ಪರಿತ್ಯಾಗಾತ್ ಸ್ವಾದಮೂರ್ತಿಃ |

ತತ್ವಾರ್ಥರಾಜವಾರ್ತಿಕ, - ಪು. ೮೧

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಆತ್ಮನ ಅಮೂರ್ತತ್ವದ ವಿಷಯವು ಅನೇಕಾಂತವಾಗಿದೆ. ಬಂಧಪರ್ಯಾಯದೊಡನೆ ಒಂದಾಗುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮವು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಮೂರ್ತಿಕವೇ, ಆದರೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸದ ಕಾರಣ ಅಮೂರ್ತಿಕವೂ ಆಗಿದೆ.

ಜೈನರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಲ್ಪನೆ

ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಜೈನರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರು ಅನಂತ ಆನಂದ, ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಂಡಾರವಾದವನು. ಅವನು ಜನನ-ಮರಣಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತ. ಇಂಥವನು ಸೃಷ್ಟಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟರೆ, ಅವನ ವೃತ್ತಿಯು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗುತ್ತದೆ, ತತ್ಪಲವಾಗಿ ದೇವರೊಬ್ಬನು (ಪರಮಾತ್ಮ) ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಕುಶಲಿಯೂ ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜಗತ್ತು ದುಃಖ-ಅಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಲಾರದು, ವಿಶ್ವನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರ

ಕೈವಾಡವಿದ್ದರೆ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಸೌಗಂಧ್ಯವು ಕಬ್ಬಿಗೆ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಉಂಟಾಗಬೇಕಿತ್ತು, ಮೇಲಾಗಿ ಪವಿತ್ರನೂ ದಯಾಳುವೂ ಆದ ದೇವನು ಮಾನವದೇಹವನ್ನು ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪರಮಾತ್ಮನು - ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಶ್ವದ ತುಂಬ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದ, ವ್ಯಯ ಗಮನಾಗಮನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಕವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಪಂದನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜಡ-ಚೇತನಗಳ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸಂಯುಕ್ತ-ವಿಯುಕ್ತವಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು. ಅಂದಮೇಲೆ ವಿಶ್ವವಿಧಾತನೆಂಬ ಅನ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರದು.

ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಆರೋಪವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ವಂದನೀಯ ವಿಭೂತಿಯಾಗನು. ಮೇಲಾಗಿ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹ ಮೊದಲಾದ ವಿಕಾರವಶನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆನಿಸುವನು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ದಿವ್ಯಾನಂದದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗುವನು, ಇದು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮಗಳ ಆದರ್ಶವಾಗದು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಲಿನತೆಗೆ ಆಗರವೂ, ಅತ್ಯಂತ ಬೀಭತ್ಸ ಮಲ-ಮೂತ್ರ ಸ್ಥಾನವೂ ಆದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಡನು. ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಪರಮಪಿತನೂ ಪರಮದಯಾಳುವೂ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಆಗನು. ಇಂಥ ಕೃತಿಯು ಅವನ ನಿರ್ದಯತೆಯನ್ನೂ ದುರ್ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ತೀರ್ಥಂಕರರು 'ಸಮವಸರಣ'ವೆಂಬ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟ ರಾಗಿದ್ದ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಜೀವಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಹ ಸರ್ವಭಾಷಾತ್ಮಕವಾದ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯಿಂದ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ವಿನೇಯಜನರ ಮುಂದಾಳುಗಳಾದ ಗಣಧರರು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ನಿರ್ವಾಣದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಗಣಧರರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಹಾವೀರಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಲದವರೆವಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡುಬಂದಿತು.

ಜೈನಾಗಮಗಳೂ ವೇದಗಳಂತೆಯೇ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ನೆನಪಿನಿಂದ ನೆನಪಿಗೆ ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಅವನ್ನಾರೂ ಬರೆದಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾವೀರಸ್ವಾಮಿಯ ನಿರ್ವಾಣದ ಬಳಿಕ ಸಂದ ೬೨ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಗೌತಮಗಣಧರ, ಸುಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯ, ಜಂಬುಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಕೇವಲಗ್ರಣಿಗಳು ಸಕಲ ಜೈನಾಗಮಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದಂತೆ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದರು, ಅವರ

ನಂತರದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಷ್ಣು, ನಂದಿಮಿತ್ರ, ಅಪರಾಜಿತ, ಗೋವರ್ಧನ, ಭದ್ರಬಾಹುಗಳೆಂಬ ಐವರು ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳು ಜೈನಾಗಮಗಳಿಂದ ೧೧ ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ಗಳ ಪೂರ್ವಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರದ ೧೮೩ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ೧೧ ಜನ ಆಚಾರ್ಯರು ೧೧ ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ೧೦ ಪೂರ್ವಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು, ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂದಿನ ೨೨೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಆಚಾರ್ಯರು ೧೧ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಪಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಖಿಲವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದುವು. ದಿನದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಜನರ ಸ್ಮೃತಿಶಕ್ತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗಿ ಅಂಗಪುರಾಣಗಳ ತಿಳಿವು ಕುಂದಿಹೋಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೫೭೨ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಂಗಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಾರೂ ಉಳಿಯದಂತಾದರು. ಆಗ ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡಬೇಕಾದವಸ್ಥೆಯೊದಗಿತು. ವರ್ಧಮಾನಸ್ವಾಮಿಯೂ ಕೆಲವು ಕೇವಲಿಗಳೂ ವಿವರಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೆನಪಿದ್ದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧವು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು, ಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೪ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೪ರಲ್ಲಿ ವಲಭಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಧಿಗಣೆಯ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶ್ರಮಣಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತೆಂದು ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧ

ತೀರ್ಥಕರರಿತ್ರಿ ಉಪದೇಶಾಮೃತವೇ ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧ. ಇದರಲ್ಲಿ ೪ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಅನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಬಲದೇವ, ವಾಸುದೇವ, ಪ್ರತಿವಾಸುದೇವ ಮತ್ತು ೬೩ ಶಲಾಕಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರಿಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಮಹಾ ಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವು. ಎರಡನೆಯದು ಕರಣಾನುಯೋಗ, ಸೂರ್ಯಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ, ಚಂದ್ರಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ, ಜಯಧವಳ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವು, ಇದರಲ್ಲಿ ಲೋಕತ್ರಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಮಾಣಾದಿ ವಿವರಗಳು ಲಬ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೂರನೆಯದು ಚರಣಾನುಯೋಗ-ಜೈನಮುನಿಗಳೂ ಶ್ರಾವಕರೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಆಚಾರಶುದ್ಧಿಗಳು ನಿರುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದು ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗ. ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರ, ಗೊಮ್ಮಟಸಾರ ಮೊದಲಾದುವು ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆಯು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರ ಅನುಯೋಗಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ತೀರ್ಥಂಕರರಿಂದ ಈ ಮೊದಲೇ ದ್ವಾದಶಾಂಶ ಮತ್ತು ಚತುರ್ದಶ ಪೂರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದುವು.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಖಾಲವಾಗಿ ಹೋದುವು. ಆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ೧೧ ಅಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಶಿಸಿಹೋದಂತೆ ದಿಗಂಬರರು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ವೇತಾಂಬರರು ಮಾತ್ರ ೧೧ ಅಂಗಗಳು ಉಳಿದುಬಂದಿವೆಯಾದರೂ, ೧೪ ಪೂರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳೊಡನೆ ಕಳೆದುಳಿದ ೧೨ನೆಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರಣೆಗಳು

ಜೀವ, ಅಜೀವ, ಆಸ್ರವ, ಬಂಧ, ಸಂವರ, ನಿರ್ಜರೆ, ಮೋಕ್ಷ, - ಇವು ಸಪ್ತತತ್ವಗಳು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಒಂಬತ್ತು ತತ್ವಗಳಾಗುವುವು. ಇವನ್ನು ನವಪದಾರ್ಥ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನವಪದಾರ್ಥ(ತತ್ವ)ಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಜೀವದ ಐದು ಬಗೆಗಳಾದ ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಪುದ್ಗಲ, ಕಾಲ- ಇವು ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳು.

ಈ ಷಡ್ವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲವೊಂದನ್ನುಳಿದ ಐದು ಪಂಚಾಸ್ತಿಕಾಯಗಳು.

ಜೀವ

ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ಜೀವನು ಇದ್ದಾನೆ. ಜೀವನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ನಾಶರಹಿತ. ಜೀವಗಳು ಲೆಖ್ವಿವಿಲ್ಲದಷ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಜೀವ, ಸಂಸಾರಿಜೀವ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಸಿದ್ಧರೂ ಕೇವಲಿಗಳೂ ಮುಕ್ತರು. ಮುಕ್ತಜೀವರಿಗೆ ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ವೀರ್ಯ, ಸುಖಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಶಾಶ್ವತಸುಖಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾದ ಜೀವವು ಹೇಗೋ ಅಜೀವದೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಕ್ರಮದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಸಂಸಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಬದ್ಧಜೀವನಿಗೆ ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಇರವು.

ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಜೀವವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿ ನೇವತೆಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಯಕ್ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮಗಳ ಸಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನಪ್ಪುವುದು. ಹೀಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಜೀವವು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ತೀರ್ಯಕ್, ನಾರಕ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ನೆಲೆಗಳೇ ಚತುರ್ಗತಿಗಳು. ಈ ಅಲೆದಾಟವೇ ಸಂಸಾರ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ಜೀವವು ಸಂಸಾರದಲೆತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಶ್ವತಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ. ಇದನ್ನು ಪಂಚಮಗತಿಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಜೀವನಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಗುಣಗಳುಂಟು. ೧) ಅದು ಜೀವಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂದರೆ ಅದು ಹಿಂದೆಯೂ ಜೀವಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಇಂದೂ ಜೀವಿಸುತ್ತದೆ,

ಮುಂದೆಯೂ ಜೀವಿಸಿರುತ್ತದೆ. ೨) ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನಗಳುಂಟು. ೩) ಅದು ಅಮೂರ್ತವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಶ, ರುಚಿ, ಗಂಧ, ವರ್ಣಗಳಿಲ್ಲ. ೪) ಅದು ಕರ್ತೃ ಅಂದರೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ೫) ಅದು ತಾನು ಧರಿಸಿರುವ ದೇಹದಷ್ಟು ಅಳತೆಯುಳ್ಳದ್ದು, ಯಾವ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಅದು ಅರ್ಧ ತುಂಬ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ೬) ಅದು ಭೋಕ್ತೃ. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧನಾಗಬಲ್ಲುದು. ಅದು ಊರ್ಧ್ವಗಮನವುಳ್ಳುದು.

ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಜೀವನನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಥಾವರ, ತ್ರಸ ಎಂದು ಎರಡು ಗುಂಪಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದ ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಚಲಿಸಲಾರದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಜೀವಗಳು ಸ್ಥಾವರಗಳು. ಬೇರೆಡೆಗೆ ಚಲಿಸಬಲ್ಲವು ತ್ರಸಜೀವಗಳು.

ಸ್ಥಾವರಗಳು ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಸ್ವರ್ಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿಯಬಲ್ಲ ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಧವುಂಟು. ೧) ಪೃಥ್ವೀಕಾಯ-ಕಲ್ಲುನೆಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೀವ. ೨) ಅಭ್ಯಾಯ-ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಗಳು. ೩) ತೇಜಃಕಾಯ - ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಗಳು ೪) ವಾಯುಕಾಯ-ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಗಳು, ವನಸ್ಪತಿಕಾಯ-ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಗಳು.

ತ್ರಸಜೀವಗಳು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ೧) ದ್ವೀಂದ್ರಿಯಗಳು- ಸ್ವರ್ಶ, ರಸಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಜೀವಗಳು, ಶಂಖ ಮೊದಲಾದುವು, ೨) ತ್ರೀಂದ್ರಿಯಗಳು- ಸ್ವರ್ಶ, ರಸ, ಗಂಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಜೀವಗಳು ; ಇರುವೆ ಮೊದಲಾದುವು, ೩) ಚತುರ್ದ್ರಿಯಗಳು- ಸ್ವರ್ಶ, ರಸ, ಗಂಧ ಮತ್ತು ರೂಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವು, ಜೇನು ಮೊದಲಾದುವು. ೪) ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು - ಸ್ವರ್ಶ ರಸ ಗಂಧ ರೂಪ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಜೀವಗಳು, ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದವರು.

ಸ್ಥಾವರಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ತ್ರಸಜೀವಗಳು ಮಧ್ಯಮ ಲೋಕವೆಂಬ ಭೂಲೋಕ, ಮೇಲಿನ ದೇವಲೋಕ, ಕೆಳಗಿನ ನರಕಲೋಕ, ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ತ್ರಸನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಜೀವಗಳು ಪಾಪಫಲವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಮಧ್ಯಮಲೋಕದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಕೆಳಗೊಂದರಂತೆ ಇರುವ ಏಳು ನರಕಗಳಲ್ಲಿ. ಸುಖಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಮಧ್ಯಮಲೋಕದ ಮೇಲುಗಡೆ ಇರುವ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿ.

ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭವನಪತಿ, ವ್ಯಂತರಿಕ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಮತ್ತು ವಿಮಾನವಾಸಿಗಳೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಇವರೇ ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರರು. ಭೂಲೋಕಕ್ಕೂ ಅದರ ಕೆಳಗಿನ

ಮೊದಲನೆಯ ಸರಕಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಅಕ್ಕತ್ತಿಮ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ದೇವತೆಗಳು ಭವನಪತಿಗಳು. ಗಿರಿ, ಗುಹೆ, ಸಮುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಯಕ್ಷರೇ ಮೊದಲಾದವರು ವ್ಯಂತರ ದೇವತೆಗಳು. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದೇವತೆಗಳು. ಸ್ವರ್ಗವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ವಿಮಾನವಾಸಿಗಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವಾಸಿಗಳೆಂದೂ ಕಲ್ಪಾತೀತರೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧ. ಮೊದಲನೆಯ ಸೌಧರ್ಮಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ೧೬ನೆಯ ಅಚ್ಯುತಸ್ವರ್ಗದವರೆಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಸಾಮಾನಿಕ ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಸ್ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪನೆಂದು ಹೆಸರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವರು ಕಲ್ಪವಾಸಿಗಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲಿನ ಒಂಬತ್ತು ಗ್ರೈವೇಯಕ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಮೇಲಿನ ಐದು ಅನುತ್ತರ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಸಮಾನರು, ಸ್ವಯಂ ಇಂದ್ರರು ಅಹಮಿಂದ್ರರು. ಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವ ಆ ದೇವತೆಗಳು ಕಲ್ಪಾತೀತರು.

ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ಬೀಡುಗಳಿಗೆ ವಿಮಾನಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಂದ್ರಕ, ಶ್ರೇಣೀಬದ್ಧ, ಪ್ರಕೀರ್ಣಕಗಳು ಅವುಗಳ ಭೇದವಾಗಿವೆ. ಇಂದ್ರಕಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದುವು. ಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಾತೀತ ಸ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬೩ ಇಂದ್ರಕ ವಿಮಾನಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳು ತ್ರಿಷಪ್ತಿಸ್ವರ್ಗಪಟಲಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಂತಿವೆ.

ವಿಮಾನವಾಸಿ ಮತ್ತು ಭವನವಾಸಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ತ್ರಾಯ, ಸ್ಥಿಂಶ, ಪಾರಿಷದ, ಆತ್ಮರಕ್ಷ, ಲೋಕಪಾಲ, ಅನೀಕ, ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ, ಅಭಿಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕಿಲ್ಬಿಷಕ ಎಂದು ಹತ್ತು ವಿಧ ಪಂಗಡಗಳುಂಟು. ವ್ಯಂತರ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಾಯಸ್ಥಿಂಶ ದೇವತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರರು ಅಣಮಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯರು. ಅಪ್ಪಣೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮುಂತಾದುವನ್ನುಳಿದು ಇತರ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಂತಿರುವವರು ಸಾಮಾನಿಕರು. ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತರಂತೆ ಶೋಭಿಸುವವರು ತ್ರಾಯಸ್ಥಿಂಶ ದೇವತೆಗಳು. ಸಂಗಡಿಗರಂತಿರುವವರು ಪಾರಿಷದರು. ಅಂಗರಕ್ಷಕರಂತಿರುವವರು ಆತ್ಮರಕ್ಷಕ ದೇವತೆಗಳು. ದುರ್ಗರಕ್ಷಕರಂತಿರುವವರು ಲೋಕಪಾಲಕರು. ದೇವರಾಜ ಮುಂತಾದ ಏಳು ಬಗೆಯ ಸೈನ್ಯದವರೇ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳು. ಪೌರರಂತೆಯೂ ಪ್ರಜೆಗಳಂತೆಯೂ ಇರುವವರು ಪ್ರಕೀರ್ಣಕರು. ಸೇವಕರಂತೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರು ಅಭಿಯೋಗ್ಯರು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಜೆಗಳಂತಿರುವ ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯರಾದ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ದೇವತೆಗಳು ಕಿಲ್ಬಿಷರು.

ಚತುರ್ಗತಿರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನಾವೃತನಾಗಿ ನಿಜಸ್ವರೂಪದರಿವನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದರೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸೌಖ್ಯವನ್ನರಸುತ್ತಾ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲಾಶಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮಬಂಧವು ಎಷ್ಟೇ ಬಿಗುವಾಗಿದ್ದರೂ ಜೀವನನ್ನು ಅದು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗದು. ತನ್ನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ ಅದರಿಂದ

ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಜೀವನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟದ್ದು, ಒಮ್ಮೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೆ ಅದರಿಂದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಿಲ್ಲ.

ಅಜೀವ

ಜೀತನವಲ್ಲದ್ದು ಅಜೀವ. ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಪುದ್ಗಲ ಮತ್ತು ಕಾಲಗಳು ಅಜೀವ. ಇದರ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಜೀವನಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವೊದಗುವುದು. ಅಜೀವವು ಮೂರ್ತ (ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳದು), ಅಮೂರ್ತ (ಆಕೃತಿ ರಹಿತವಾದದ್ದು) ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಪುದ್ಗಲವು ಮೂರ್ತ, ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಅಮೂರ್ತಗಳು.

ಪುದ್ಗಲ

ಯಾವುದು ಭೇದ (Division) ಸಂಘಾತ (union) ಗಳಿಂದ, ಇಲ್ಲವೇ ಭೇದ ಸಂಘಾತಗಳೆರಡರಿಂದ ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಮಿಶ್ರಣ ಇಲ್ಲವೆ ಪೂರಣಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೇ ವಿಘಟನವನ್ನೆಸಗುತ್ತದೋ ಅದು ಪುದ್ಗಲ. ಇದು ಮೂರ್ತವಾದುದು. ಇದರರಿವು ನಮಗೆ ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶಗಳಿಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳು ಪುದ್ಗಲವೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ಕಷ್ಟ, ಬಿಳಿದು, ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪು, ಕಾರ, ಸಿಹಿ, ಕಹಿ, ಮಿದುವು, ಬಿರುಸು, ಹಗುರು, ಜಡ, ತಂಪು, ಕಾವು, ಹಸಿ ಮತ್ತು ಶುಷ್ಕ (ಒಣಗಿದ್ದು)ಗಳು. ಇವು (ಮೂಲ ಗುಣ) ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಖ್ಯಾತ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಅನಂತವಾಗಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಪೃಥ್ವಿ, ಜಲ, ವಾಯುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೃಶ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳು ಪುದ್ಗಲ. ಶರೀರ, ವಚನ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಗಳು ಪುದ್ಗಲಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಜೀವನಿಗೆ ಸುಖ, ದುಃಖ, ಜೀವನ, ಮರಣಗಳ ಅನುಭವವು ಪುದ್ಗಲದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ದ್ರವ್ಯ. ಅದರಿಂದಾಗಿದ್ದು ಉತ್ಪಾದ-ವ್ಯಯ-ಧೌವ್ಯಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುದ್ಗಲವು ಶಬ್ದ, ಬಂಧ, ಸೌಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಸೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಥಾನ, ಭೇದ, ತಮ, ವಾಯಾ, ಆತಪ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋತ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮ.

ಧರ್ಮ

ಧರ್ಮವು ಒಂದು ಶಕ್ತಿ. ಮೀನುಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ನೀರು ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಜೀವ ಪುದ್ಗಲಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ್ರವ್ಯವು ಸಹಾಯಕ. ಅದು ಜೀವ ಪುದ್ಗಲಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲವೇ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಚಲನಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವು ಇದ್ದೇತೀರಬೇಕು. ಅದರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಚಲನೆಯು ಜರುಗದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಮೇಲುಮೇಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧಿಲೆಯನ್ನೇರಬಲ್ಲನು. ಧರ್ಮದ್ರವ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೇ ಲೋಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಲಿಸಲಾರನು.

ಅಧರ್ಮ

ಧರ್ಮವು ಜೀವ ಪುಧ್ಗಲಗಳ ಗತಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಅಧರ್ಮವು ಅವುಗಳ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ - ಗತಿನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮದಂತೆ ಇದೂ ಕೂಡ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಲ್ಲ, ಸಹಾಯಕ ಮಾತ್ರ, ವಸ್ತುಗಳು ನಿಲ್ಲಲು ಭೂಮಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ.

ಜೀವನಗತಿಗೂ ತನ್ನೊಡನೆ (ಜೀವನೊಡನೆ) ಸಂಬಂಧವಾದ ಪುಧ್ಗಲದ ಚಲನೆಗೂ ಧರ್ಮದ್ರವ್ಯವು ನೆರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಜೀವನು ತನ್ನ ಓಡಾಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಶಿಸಿದರಾಗಲೀ, ಕರ್ಮವು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಪುಧ್ಗಲದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಕಳಚಿಬೀಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಧರ್ಮದ್ರವ್ಯವು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೆರಡೂ ಲೋಕಾಕಾಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಲೋಕದಲ್ಲಿ (ಲೋಕದ ಹೊರಗೆ) ಇಲ್ಲ. ಇವು ಅನಾದಿ ಅನಂತಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧಗಳಿಲ್ಲ.

ಆಕಾಶ

ಆಕಾಶವು ಜೀವ, ಪುಧ್ಗಲ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳವನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ಇದರ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅಮೂರ್ತ. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಏಕತ್ರ ವಾಸಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಅನಂತ. ಲೋಕಾಕಾಶ, ಅಲೋಕಾಕಾಶ ಎಂದು ಇದು ಎರಡು ವಿಧ. ಲೋಕಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜೀವ ಪುಧ್ಗಲಾದಿಗಳು ನೆಲಸಿರುತ್ತವೆ. ಅಲೋಕಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜೀವಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆಕಾಶವು ಗತಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮ.

ಕಾಲ

ದ್ರವ್ಯಗಳ ಹಲವಾರು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೂ, ಅವುಗಳ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೂ ಕಾಲವು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ದ್ರವ್ಯ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ದ್ರವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಉತ್ಪನ್ನ ವ್ಯಯ ಮತ್ತು ಧ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಾಲವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಮಿಷ, ಘಂಟೆ, ತಿಂಗಳು, ವರ್ಷ ಮೊದಲಾಗಿ ಲೆಖ್ನೆ ಹಾಕುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅನಂತವಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಲೆಖ್ನೆಹಾಕುವುದು ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇದನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಕಲ್ಪಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿ ಅವಸರ್ಪಿಣಿ ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ವಿಧವುಂಟು. ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಆಯುಸ್ಸುಗಳೆ ಮೊದಲಾದುವು ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡಮೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅನ್ಯಾಯಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಅವು ತಾವೇ ತಾವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಬಳಿಕ ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ಕಡಮೆಗೊಂಡು

ಧರ್ಮ ನ್ಯಾಯಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಎಡಬಿಡದೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ದ್ರವ್ಯ

ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಜೀವಪುದ್ಗಲಗಳೂ, ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೂ, ಆಕಾಶ ಕಾಲಗಳೂ ದ್ರವ್ಯಗಳು. ಸಚೇತನವಾದ ಜೀವವು ಪರಿಸ್ಪಂದಾತ್ಮಕವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದುವು ಅಚೇತನವಾದುವು. ಆದರೂ ಇವುಗಳ ಆಗುರು ಲಘು ಗುಣವಿರುವುದರಿಂದ ಪಡ್ಡುಣ ಹಾನಿವೃದ್ಧಿರೂಪವಾದ ಪರಿಣಾಮವು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಸತ್ತಾಸ್ವರೂಪವಾದ ದ್ರವ್ಯವು ತನ್ನ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದು.

ಚಿನ್ನದ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಗಡಿಗೆಯ ಆಸ್ತಿತ್ವವು ನಾಶಗೊಳ್ಳುವುದು, ಕಿರೀಟವು ಉತ್ಪತ್ತಿಗೊಳ್ಳುವುದು ; ಚಿನ್ನದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇದ್ದಂತಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಜೀವವು ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಒಂದು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ ಸತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೊಂಡಾಗ ಆಯಾ ದೇಹಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ದೇಹವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಜೀವನು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆಯೂ ಸತ್ತಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಇವು ಜೀವದ ಉತ್ಪಾದ ವ್ಯಯಗಳು. ಹಲವಾರು ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವವನು ಜೀವನೊಬ್ಬನೇ, ಈ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಜೀವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಲೀ ಜೀವತ್ವಕ್ಕಾಗಲೀ ಏನೂ ಕುಂದಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಹಲವಾರು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ವರೆಗೂ ಆ ಜೀವನ ಜೀವತ್ವವು ಒಂದೇ ವಿಧದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವನ ಧ್ರುವತ್ವ. ಹೀಗೆ ಉಳಿದ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ ಉತ್ಪಾದ ವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪ

ಜೀವದ ಶುಭದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಪುಣ್ಯ, ಅಶುಭ ಪರಿಣಾಮವೇ ಪಾಪ. ಅಂದರೆ ಜೀವನ ಒಳ್ಳೆಯ ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಟ್ಟ ಭಾವಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪುಣ್ಯ ಅಥವಾ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮವು ಮೇಲ್ಗತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೆಟ್ಟಕರ್ಮವು ಕೆಳಗತಿಗೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಹದ್ವೈತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕಂಪಾಪ್ರಧಾನವಾದ ಚಿತ್ತಕಾಲುಷ್ಯವಿಲ್ಲದ ಜೀವನಿಡೆಗೆ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವು ಹರಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವ.

ಪ್ರಮಾದಯುಕ್ತವಾದ ನಡತೆ, ಕಲುಷತೆ, ವಿಷಯಲೋಲುಪತೆ, ಇತರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನಾಡುವುದು. ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದು, ಇವು ಜೀವನಿದ್ದೆಗೆ ಪಾಪ ಹರಿದು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಪಾಪಾಸ್ರವ.

ಪಾಪ ಜೀವನವನ್ನು ಕೆಳಗತಿಗೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಏಕೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಕೀಳುನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆಸುತ್ತದೆ, ನರಕದುಃಖವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ, ಜೀವನ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳು ಕುಂದುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಪುಣ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸುತ್ತದೆ, ಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಾದಿ ಶುಭಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಪುಣ್ಯಬಲವು ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ದೇವತಾತ್ವವನ್ನೂ ತಂದೊದಗಿಸುತ್ತದೆ, ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವವನ್ನೂ ತರಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯದು. ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳೆರಡೂ ಬಂಧಪ್ರಾಪಕಗಳು.

ಕರ್ಮ

ಚೇತನವು ಅಚೇತನದೊಡನೆ ಕಲೆತಾಗ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕರ್ಮ, ಅದೇ ಪುದ್ಗಲ. ಕರ್ಮದ ಫಲಗಳಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜೀವನು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಭೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮವು ಮೂರ್ತ, ಕರ್ಮಪುದ್ಗಲವು ಜೀವನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಜೀವನ ಸಹಜವಾದ ಊರ್ಧ್ವಗತಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಕೆಳಗೆಳೆದು ಅವನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದೂಡುತ್ತದೆ. ಜೀವನು ಕರ್ಮದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಅನಂತ ಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳೆಂಬ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕರ್ಮವು ಘಾತಿ, ಅಘಾತಿಯೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಜೀವನಿಗೆ ಸಹಜಸ್ಥಿತವಾದ ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಸುಖಗಳಿಗೆ ಘಾತಿಯೆಂದರೆ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಘಾತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡದ ಕರ್ಮಗಳು ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು.

ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು ಜೀವನ ಸಹಜಸ್ಥಿತವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು ಆ ರೀತಿ ಕೇಡು ಮಾಡಲು ಹೋಗದೆಯೆ, ಜೀವನು ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಪ್ಪಿರುವಾಗ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿಬರುವ ಸಂದರ್ಭ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವುದು ಕರ್ಮವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕರ್ಮ ಬಂಧನವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿದರೆ ಜೀವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ತಪ್ಪದೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾವರಣವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದರ್ಶನಾವರಣವನ್ನು ಉನ್ಮೂಲನಗೊಳಿಸಿದರೆ ಕೇವಲದರ್ಶನವು ತಲೆಹಾಕುತ್ತದೆ. ವೇದನೀಯ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಅವ್ಯಾಭಾಧಿತ್ವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅನಂತಸುಖವು ಕೈಗಟುತ್ತದೆ. ಮೋಹನೀಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದೂರಹಾಕಿದರೆ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಯುಃಕರ್ಮದ ನಾಶದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯೂ,

ನಾಮಕರ್ಮಗಳ ಧ್ವಂಸದಿಂದ ಅವಗಾಹನತ್ವವೂ, ಗೋತ್ರಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಅಗುರುಲಘುತ್ವವೂ, ಅಂತರಾಯವಿಧ್ವಂಸನಿಂದ ಅನಂತವೀರ್ಯವೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ.

ಲೇಶ್ಯ

ಜೀವನ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂಟುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಲೇಶ್ಯೆಯೆಂದು ಹೆಸರು.

ಲೇಶ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ಕಪೋತ, ಪೀತ, ಪದ್ಮ ಮತ್ತು ಶುಕ್ಲಗಳೆಂದು ಆರು ವಿಧ. ಈ ಲೇಶ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಣಸ್ಥಾನ

ರಾಗ, ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಗಳಿಗೆ ಮೋಹವೆನ್ನುವರು. ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು ಮತ್ತು ದೇಹಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಾಂಚಲ್ಯವೊದಗಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗವೆನ್ನುವರು. ಮೋಹ ಹಾಗೂ ಯೋಗಗಳ ಫಲವಾಗಿ ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರರೂಪಗಳಾದ ಆತ್ಮಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಕರೂಪಗಳಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಗುಣಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವುವು.

ಈ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ೧ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ೨ ಸಾಸಾದನ, ೩ ಮಿಶ್ರ, ೪ ಅವಿರತಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ, ೫ ದೇಶವಿರತ, ೬ ಪ್ರಮತ್ತವಿರತ, ೭, ಅಪ್ರಮತ್ತವಿರತ, ೮ ಅಪೂರ್ವಕರಣ, ೯ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣ, ೧೦ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಂಪ್ರದಾಯ, ೧೧ ಉಪಶಾಂತ ಮೋಹ, ೧೨ ಕ್ಷೀಣಮೋಹ, ೧೩ ಸಂಯೋಗಕೇವಲಿ, ೧೪ ಅಯೋಗಕೇವಲಿ.

ಈ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಏರಿಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ಜೀವನು ಆಚೇತನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವನ ಕರ್ಮದ ಕಟ್ಟುಗಳು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತ್ವದವಿಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ೧೪ನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಲೇಯನ್ನೇರುತ್ತಾನೆ.

ಆಸ್ರವ

ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ಜೀವನ ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು ಮತ್ತು ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಚಲನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಜೀವನ ಶುಭಾಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಕರ್ಮ ಪುಣ್ಯವು ಮೈದೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕರ್ಮವು ಜೀವದೊಳಗೆ ಬಂದಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಸ್ರವ, ಭಾವಾಸ್ರವ, ದ್ರವ್ಯಾಸ್ರವ ಎಂದು ಆಸ್ರವವು ಎರಡು ವಿಧ. ಕರ್ಮಪುಣ್ಯವು ಜೀವದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಲನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಭಾವಾಸ್ರವ. ಅಂಥ ಅನುಕೂಲಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಲು ಜೀವದೊಳಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ನಾನಾವರ್ಣದ ಪುಣ್ಯಗಳೇ ದ್ರವ್ಯಾಸ್ರವಗಳು. ಇವು ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರಗಳಲ್ಲ.

ಐದು ಬಗೆಯ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಿಂದಲೂ, ಐದು ಬಗೆಯ ಅವಿರತಿಯಿಂದಲೂ,

ಹದಿನೈದು ಬಗೆಯ ಯೋಗದಿಂದಲೂ, ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಕಷಾಯಗಳಿಂದಲೂ - ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೩೨ ವಿಧಗಳಿಂದ ಆಸ್ರವವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬಂಧ

ಹರಿದುಬಂದ ಕರ್ಮವು ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಭಾವಬಂಧ, ದ್ರವ್ಯಬಂಧ ಎಂದು ಅದು ಎರಡು ವಿಧ. ಕರ್ಮವು ಜೀವವನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರುವ ಜೀವದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭಾವಬಂಧವೆಂದೂ, ಕರ್ಮಪುದ್ಗಲವು ಜೀವದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯಬಂಧವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮದ ಪ್ರಕೃತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಅನುಭಾಗ, ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆ. ೧) ಹಿತಾಹಿತ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ವಭಾವವು ಪ್ರಕೃತಿ. ೨) ಕೆಲವು ಕರ್ಮಗಳು ಬೇಗ ಸಮಯವು ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುವು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಗಳು ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಕಾಲಾವಧಿಯೇ ಸ್ಥಿತಿ. ೩) ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕರ್ಮಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಬಲ. ಕೆಲವು ಮೃದು. ಕರ್ಮದ ಈ ಬಗೆಯ ಬಲಾಬಲಗಳಿಗೆ ಅನುಭಾಗ ಎಂದು ಸಂಕೇತ. ೪) ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕರ್ಮಪುದ್ಗಲದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತೆಳುವಾಗಿಯೋ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೋ ಹರಡುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶ.

ಸಂವರ

ಹೊಸ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹರಿದುಬರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದೇ ಸಂವರ. ಇದು ಭಾವ ಸಂವರ, ದ್ರವ್ಯಸಂವರ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆ. ಆಸ್ರವವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಭಾವಸಂವರ ಎಂದೂ, ಕರ್ಮದ ಅಂತಃಸ್ರವವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯಸಂವರವೆಂದೂ ಹೆಸರು.

ಕರ್ಮಗಳು ಹರಿದುಬರಲು ಯೋಗಕಷಾಯಗಳು ಕಾರಣಗಳು. ಅವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳ ಹರಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಐದು ವ್ರತಗಳು, ಐದು ಸಮಿತಿಗಳು, ಮೂರು ಗುಪ್ತಿಗಳು, ಹತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಜಯಗಳು, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಚಾರಿತ್ರಗಳು - ಇವುಗಳಿಂದ ಸಂವರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು.

ನಿರ್ಜರೆ

ಹೊಸ ಕರ್ಮಗಳು ಹರಿದುಬರುವುದು ತಪ್ಪಿಹೋದರೂ ಈಗಾಗಲೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಮಗಳು ಉಳಿದೇ ಇರುವುವಷ್ಟೆ. ಅವು ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಕಳಚಿಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಜರೆಯೆಂದು ಹೆಸರು.

ಕರ್ಮಗಳು ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ ಅನುಭೂತವಾದೊಡನೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ

ತಾವೆ ಕಳಚಿಬೀಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕರ್ಮಕ್ಷಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸವಿಪಾಕ ನಿರ್ಜರೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಕರ್ಮಗಳು ಪಕ್ಷವಾಗಲು ಬಹುಕಾಲ ಹಿಡಿಯುವುವು. ಈ ಅಪಕ್ಷ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಕ್ಷವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಅಡಹಾಕಿ ಹಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಪಕ್ಷಗೊಳಿಸಿ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆಸಗಿ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಿಪಾಕ ನಿರ್ಜರೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನ.

ರತ್ನತ್ರಯ

ಸಾಧಕನು ಸಿದ್ಧನಾಗಲು, ಮುಕ್ತನಾಗಲು ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಉಜ್ಜಲಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧನ ತತ್ವಜ್ಞಾನ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಪುದ್ಗಲರೂಪಿಯಾದ ಕರ್ಮದೇಹವನ್ನೂ, ಅನಂತ ಶಕ್ತಿನಿಧಿಯಾದ ಆತ್ಮನನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನಿಜವಾದದ್ದನ್ನು ನಂಬಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವೆನ್ನುವರು. ಈ ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯವನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೇನೇ ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವರು. ಈ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರವು “ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರಾಣಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಾಃ” ಎಂದಿದೆ.

ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ

ಆಪ್ತರೆನಿಸಿದ ತೀರ್ಥಂಕರರಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರಿಂದುಕ್ತವಾದ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿಡುವುದು, ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ನವತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳಾಗಿರುವುದು, ಈ ಬಗೆಯ ನಂಬುಗೆಯೇ ಸಮ್ಯಗ್ ದರ್ಶನ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಅವಯವಗಳಿವೆ.

೧. ಜಿನಮತದ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆ. ೨. ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ. ೩. ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದೆಯೂ ದ್ವೇಷಿಸದೆಯೂ ಇರುವುದು. ೪. ಮುಬ್ಬಗೆಯಾದ ಮೂಢತೆಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುವುದು. ೫. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಸುವುದು. ೬. ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದು. ೭. ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವವನ್ನಿಡುವುದು. ೮. ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೆಳಗುವುದು. ೯. ತನ್ನ ಕುಲ, ಜಾತಿ, ಬಲ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಧನ, ಆಜ್ಞೆ, ತಪಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಹಂಕಾರಪಡದಿರುವುದು. ೧೦. ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರುವುದು, ಭೂತದಯೆ, ಧರ್ಮಾನುರಾಗ ಮುಂತಾದುವು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಮೂಢತೆಯ

೧. ತನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಮಿಥ್ಯಾದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು

ದೇವತಾಮೂಢ. ೨. ಗಂಗಾಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮಿಥ್ಯಾಶ್ವೇತೃಗಳ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆಯಿಡುವವನು ಲೋಕಮೂಢ ೩. ಮಿಥ್ಯಾಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು ಪಾಪಂಡಿಮೂಢ.

ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ

ಇದು ಐದು ವಿಧ : ಮತಿಜ್ಞಾನ, ಶ್ರುತಜ್ಞಾನ, ಅವಧಿಜ್ಞಾನ, ಮನಃಪರ್ಯಾಯ ಜ್ಞಾನ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಎಂದು.

ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವ ಜ್ಞಾನವು ಮತಿಜ್ಞಾನ. ಓದಿ, ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನ. ಮತಿಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಆ ಮತಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ವಿಷಯವಾಗಿರದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದು ಶ್ರುತಜ್ಞಾನ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕಾರರೂಪಗಳುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅವಧಿಜ್ಞಾನ. ಅದರಂತೆಯೇ ಅನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ತಿಳಿಯುವುದು ಮನಃಪರ್ಯಾಯಜ್ಞಾನ. ಲೋಕಾಲೋಕ ತ್ರಿಲೋಕ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಿಂದ.

ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರ

ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನದಿಂದ ಕಂಡು ಸಮ್ಯಕ್ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದದ್ದನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರುವುದು, ತನಗೆ ದೊರೆತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರ. ಇದೇ ಸದಾಚಾರ. ತಿಳಿವು ನಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಶುಭವಾದುದನ್ನು ತೊರೆದು ಶುಭವಾದದ್ದನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವುದು, ವ್ರತ-ಸಮಿತಿ-ಗುಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರ. ಆದರೆ ಸಂಸಾರಬೀಜವಾದುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಡೆಯುವುದು ಜಿನೋಕ್ತಪರಮೋತ್ತಮ ವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರ.

ಲೋಕಾಕಾರ

ಲೋಕವು ಆಕಾಶದ ನಡುವೆಯಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಾಜೀವಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಇದು ಸ್ಥಾನ. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾಗಲೀ ಅಂತ್ಯವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಲೋಕದ ಆಕಾರವು ಕಿಸುಗಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಈ ಲೋಕದ ಕೆಳಭಾಗವು ವೇತ್ರಾಸನ (ಬೆತ್ತದ ಪೀಠ)ದಂತೆಯೂ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಝಲ್ಲರಿಯಂತೆಯೂ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಮೃದಂಗದಂತೆಯೂ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. (ಮುಂದಣ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ)

ಲೋಕವು ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ೭ ರಜ್ಜುವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ

ಮತ್ತೆ ಕಿರಿದಾಗುತ್ತಾ ನೆತ್ತಿಯ ಬಳಿ ಒಂದೇ ರಜ್ಜು ಅಗಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಲೋಕವು ಒಂದೇ ಅಗಲವುಳ್ಳ ಸೊಂಟಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಕೆಳಗಿದೆ ಅಧೋಲೋಕ. ಮೇಲಿನದು ಉರ್ಧ್ವಲೋಕ. ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕಾಕಾಶದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜ್ಜು ಅಗಲ, ಒಂದು ರಜ್ಜು ಉದ್ದ, ೧೪ ರಜ್ಜು ಎತ್ತರವುಳ್ಳ ತ್ರಸನಾಡಿಯಿದೆ. ತ್ರಸಜೀವಿಗಳು ಇದರ ಹೊರಗೆ ಜೀವಿಸಲಾರವು.

ಲೋಕದ ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಘನೋದಧಿ, ಘನವಾತವಲಯ, ತನುವಾತವಲಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಗಾಳಿಯ ಆವರಣಗಳಿವೆ.

ಅಧೋಲೋಕ

ರತ್ನಪ್ರಭೆ, ಶರ್ಕರಾಪ್ರಭೆ, ವಾಲುಕಾಪ್ರಭೆ, ಪಂಕಪ್ರಭೆ, ಧೂಮಪ್ರಭೆ, ತಮಪ್ರಭೆ, ಮಹಾತಮಾಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಏಳು ನರಕಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೨೪ ರಷ್ಟು ಭೂಭಾಗವು ಶೈತ್ಯವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ ೪೪ ಭೂಭಾಗವು ಅತ್ಯುಷ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೪೯ ಪಟಲಗಳೂ ಇಂದ್ರಕಗಳೂ ಶ್ರೇಣೀಬದ್ಧಗಳೂ ನೆಲಸಿವೆ. ಈ ನರಕಗಳ ನಡುವೆ ನಿಗೋದವೆಂಬ ನರಕವು ಅತಿದುಃಖಪ್ರದವಾದುದು. ಜೀವಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾಪದ ಫಲಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ನರಕಭೂಮಿಗೂ ನರಲೋಕಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭವನವಾಸಿಗಳೂ ಅರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರರ ಅಲಯಗಳೂ ಇವೆ.

ಮಧ್ಯಮಲೋಕ

ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಈ ಲೋಕವೇ ಭೂಲೋಕ. ಇದು ಝಲ್ಲರಿಯಂತೆ ಗುಂಡಾಗಿದೆ (ವರ್ತುಲ). ಈ ಲೋಕದ ನಡುವೆ ಮಂದರಪರ್ವತವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೇರುವೆಂದು ನಾಮಾಂತರ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಇದನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದೆ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಲವಣಸಮುದ್ರವೂ, ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಧಾತಕೀದ್ವೀಪವೂ ಅದನ್ನು ಕಾಳೋದಧಿಯೂ ಸುತ್ತುವರಿದಿವೆ. ಅದನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪವೂ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪುಷ್ಕರವರ ಸಮುದ್ರವೂ ಇವೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆಂಟು ದ್ವೀಪಗಳು- ಜಂಬೂದ್ವೀಪ, ಲವಣಸಮುದ್ರ, ಧಾತಕೀದ್ವೀಪ, ಕಾಳೋದಧಿ, ಪುಷ್ಕರವರದ್ವೀಪ - ಪುಷ್ಕರವರಸಮುದ್ರ, ವಾರುಣೀವರದ್ವೀಪ - ವಾರುಣೀವರಸಮುದ್ರ, ಕ್ಷೀರವರದ್ವೀಪ- ಕ್ಷೀರವರಸಮುದ್ರ, ಫೃತವರದ್ವೀಪ - ಫೃತವರಸಮುದ್ರ, ಇಕ್ಷುವರದ್ವೀಪ - ಇಕ್ಷುವರಸಮುದ್ರ, ನಂದೀವರದ್ವೀಪ - ನಂದೀವರಸಮುದ್ರಗಳು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಎರಡರಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದುವು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಕೊನೆಯದು ಸಮುದ್ರ ಸ್ವಯಂ ಭೂಮರಣ.

ಪುಷ್ಕರವರದ್ವೀಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನುಷೋತ್ತರ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಇದರ ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ಎರಡರಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಿರುವ ಅನೇಕ ದ್ವೀಪ ಸಮುದ್ರಗಳು ಒಂದು ರಜ್ಜುದೂರದವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿವೆ. ಈ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾನುಷೋತ್ತರದ ಹೊರಗೆ ತೀರ್ಯಕ್‌ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾತ್ರ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವು ೪೫ ಯೋಜನ.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪ

ಈ ದ್ವೀಪಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಧ್ರುವತಾರೆಯಂತೆ ಮಿರುಗುತ್ತಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ಈ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ವರ್ಷಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿವೆ. ಇವು ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಿಮವಾನ್, ಮಹಾಹಿಮವಾನ್, ನಿಷದ, ನೀಲ, ರುಕ್ಮಿ ಮತ್ತು ಶಿಖರಿ ಎಂದು. ಇವುಗಳಿಂದಾದ ವರ್ಷಗಳು (ಕ್ಷೇತ್ರ) ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭರತ, ಹೈಮವತ್, ಹರಿ, ವಿದೇಹ, ರಮ್ಯಕ, ಹೈರಣ್ಯವತ ಮತ್ತು ಐರಾವತ. ವಿದೇಹಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಡುವೆ ಮಂದರಪರ್ವತವು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ

ಭೂಲೋಕದ ಮೇಲೆ ೭೯೦ ಮಹಾಯೋಜನದ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಮಂಡಲವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕವೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು. ಇದು ಮೊದಲಿನಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ೧೧೦ ಯೋಜನ ದಪ್ಪವಾಗಿಯೂ ೧ ರಜ್ಜು ಸುತ್ತಳತೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಾರಾಮಂಡಲವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತ ಮೇರುವಿನ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ೧೬ ಸ್ವರ್ಗಗಳು ಎರಡು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಅವುಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ೯ ಗ್ರೈವೇಯಕ ವಿಮಾನಗಳೆಂಬ ಇಂದ್ರನ ಚಿತ್ರಕ ವಿಮಾನಗಳಿವೆ. ಗ್ರೈವೇಯಕದ ಮುಂದೆ ನವಾಣುದಿಕವೆಂಬುದಿದೆ. ಅದರ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಎಂಟು ವಿಮಾನಗಳೂ ನಡುವೆ ಒಂದು ವಿಮಾನವೂ ಇವೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಂಚಾಣೂತ್ತರೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಐದು ವಿಮಾನಗಳಿವೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜಯ, ವೈಜಯಂತ, ಜಯಂತ ಮತ್ತು ಅಪರಾಜಿತ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಮಾನಗಳುಂಟು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ವಿಮಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗಗಳಿಲ್ಲ.

ಸ್ವರ್ಗಗಳು-ಸೌಧರ್ಮ, ಈಶಾನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಮಾಹೇಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ, ಲಾಂತವ, ಕಾಪಿಷ್ಠ, ಶುಕ್ರ, ಮಹಾಶುಕ್ರ, ಶತಾರ, ಸಹಸ್ರಾರ, ಆನತ, ಪ್ರಾಣತ, ಆರಣ, ಅಚ್ಯುತ.

ಈ ಹದಿನಾರು ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯಿರುವರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲುಮೇಲಕ್ಕೆ ಸುವಿ ಆಯುಷ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಈಷತ್ಪ್ರಗ್ಭಾರವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಕಮಯವಾದ ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯಿದೆ. ಇದು ಬಿಚ್ಚಿದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಯ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಘನೋದಧಿ, ಘನವಾತ, ತನುವಾತಗಳೆಂಬ ಮೂರು ವಾಯುಗಳು ಮಾತ್ರವಿವೆ. ತನುವಾತವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು ನಿಶ್ಚಲರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಎತ್ತರದಳತೆಯು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ತಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಾನ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ, ಸುಖ, ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವರಿಗೆ ಶರೀರವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ವರ್ಣರಸಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಗಳು.

ಜೈನಪುರಾಣಗಳ ಇತಿವೃತ್ತ

ಅರವತ್ತುಮೂರು ಶಲಾಕಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲದೆಯೇ, ಮುನಿಗಳ ಮಹಿಮೆಯೂ, ಷಡ್ವ್ಯಗಳೂ, ನವಪದಾರ್ಥಗಳೂ, ಲೋಕಸ್ವರೂಪವೂ, ಕಾಲದ ಪರಿವರ್ತನೆಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಸಂಹಾರಗಳೂ, ಚತುರ್ಗತಿಗಳೂ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವೂ, ಅವುಗಳಿಂದೊದಗುವ ಫಲವೂ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಜೈನಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿವೆ. ಲೋಕಾಕಾರ ಕಥನ, ದೇಶನಿವೇಶೋಪದೇಶ, ನಗರಸಂಪರಿವರ್ತನ, ತಪೋದಾನ ವಿಧಾನ ನಿರೂಪ, ತತ್ಪಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪ್ರಕಟನಗಳು ಜೈನಪುರಾಣದ ಎಂಟು ಅವಯವಗಳು.

ಜೀವನು ಅಜೀವದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದು ಕರ್ಮಗತಿಯಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಚತುರ್ಗತಿ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮಬಂಧನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ, ಅದನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತನಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಜೀವನು ಸ್ವತಂತ್ರ. ಆದರೆ ಕಷಾಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆಕೃಷ್ಟನಾದ ಜೀವನು ಅವುಗಳಿಂದ ಪರಾಜುಖಿನಾಗುವುದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟ. ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ಕರ್ಮಬಂಧನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮಾಶೆ. ಕರ್ಮದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಅತಿ ಹೊತ್ತಾಗ ಜೀವನು ಸಂಸಾರಬದ್ಧನಾಗಿ ಅಭವ್ಯನಾಗುವನು. ಇಂಥ ಜೀವನು ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದ ಬಲದಿಂದ ಉತ್ತಮಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು. ಆಗ ಅವನು ದೇವತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದೇವಲೋಕದ ಸುಖವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲನು. ಆದರೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಪಡೆದು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಮುಂದೆಂದಾದರೂ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳನು. ಇಂಥ ಜೀವನು ಭವ್ಯ. ಇವನು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಫಲಗಳಿಂದಾಗಿ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ತೀರ್ಯಕ್ ಮತ್ತು ನಾರಕಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಸಂಚಯದಿಂದ ಸದ್ಗತಿ ಪಡೆಯುವ ಆಶೆಯೊಂದು ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೋ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದಲೋ ಅವನಿಗೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಲವು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದೇ ಕಾಲಲಬ್ಧಿ. ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಬೇಗ ಬಂದರೆ ಆ ಜೀವನು ಆಸನ್ನಭವ್ಯ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ತುಂಬಕಾಲ ಹಿಡಿದರೆ ಅವನು ದೂರಭವ್ಯ. ಹೀಗೆ ಜೀವನು

ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಯೋ ದೂರವಾಗಿಯೋ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವನ್ನೆಟುಕಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮುಕ್ತಿಮುಖನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನನ್ನು ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಯ್ಯುವ ಕಟ್ಟುಗಳೊಂದೊಂದನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಅನಂತಸುಖದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವನು ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ನಡೆದ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳ ನೀಳತೆಯನ್ನು, ಜೀವನ ಕ್ರಮವಿಕಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದೇ ಜೈನಪುರಾಣಗಳ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮುಖ್ಯಗುರಿ. ಜೀವವಿಕಾಸದ ಕೊನೆಯ ಹಂತವೇ ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವ. ಇದನ್ನು ದಾಟಿ ನಡೆದಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪದ.

ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣ

ಕೊನೆಯ ಹಂತದ ಮೇಲೆ ಕಾಲೂರಿದ ಜೀವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೆ ರೀತಿಯದು. ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಅತಿವಿರಳ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಲೋಕಾವರಣೋತ್ಸವಂ, ಪರಿಕೃತಂ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಂ, ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಿ ಮಹೋತ್ಸವಂ, ಪ್ರವಿಮಲಂ ಕೈವಲ್ಯಬೋಧೋತ್ಸವಂ, ಪರಿನಿರ್ವಾಣ ಮಹೋತ್ಸವಂ, ಜಿನಕಲ್ಯಾಣಮಯ್ಯುಂ ಸವಿಸ್ತರದಿಂದಿರ್ಪುವು.

ಎಂದು ಕವಿ ರನ್ನನ್ನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿರುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ, ತೀರ್ಥಂಕರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವವನ್ನಪ್ಪುವ ಆ ಆ ಜೀವನು ಪ್ರಾಕ್ತನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಭವಾವಳಿಯು ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಧ.

ಭವಾವಳಿಯ ಗುರಿ

ಜೈನಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕಥಾಪುಂಜಗಳು ಸಿಕ್ಕುಸಿಕ್ಕಾಗಿರುವ ಸಂಸಾರದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ಓದುವವರಿಗೆ ಜನನ ಮರಣಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಯಿಸುವಂತಾಗಲೆಂಬುದೇ ಈ ಕಥಾಗಹನದ ಉದ್ದೇಶ. ಪುರಾಣಗಳು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವಯೆತ್ತುವ ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಹೋಗದೆ ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಕಾಲಲಬ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತವಾಡ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಭವಾವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ

ಒಂದು ಜೀವದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೀವಗಳ ಕಥೆಯು ಹೆಣೆದು ಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು. ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರಾಗದ ಮೋಹವು ಜೀವಗಳನ್ನು ಸಂಕೋಲೆಗಳಂತೆ ಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಕಟ್ಟು ವಜ್ರಲೇಪದಂತೆ ಬಹುಬಿಗಿ,

ಮೋಹನಿಗಳವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜೀವಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡಬೇಕು. ಅನ್ನೋನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೆರವಾಗಿ ನಿಂತು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಹಲವು ಜೀವಗಳ ಕಥೆಗಳು ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಲೆಹಾಕುತ್ತವೆ. ಹಿತಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಭವಾವಳಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವವೂ ಮುನ್ನಿನ ಭವಂ, ಈ ಭವಂ, ಈ ಭವಂ, ಮರುಭವಂ ಸಫಲಂ ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ದ್ವೇಷವು ಜನ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂದದ್ದನ್ನೂ, ಅಪೂರ್ವವೈರದಿಂದ ಒಂದು ಜೀವ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಕೇಡಿನ ಮೇಲೆ ಕೇಡು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದದ್ದನ್ನೂ, ಆ ಕೇಡಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಜೀವ ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನದಂತೆ ತನ್ನ ಕಳೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಹುಬೇಗ ಸದ್ಗತಿ ಪಡೆದದ್ದನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೇಡಿನ ಜೀವವೂ ಕಡೆಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದನ್ನೂ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಪುರಾಣವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ಆದಿಪುರಾಣ

ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟದ ರಾಜನಾದ ಅಮೋಘವರ್ಷನ ಗುರುವೆನಿಸಿದ ಜಿನಸೇನಾ ಚಾರ್ಯರು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಜಿನಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಚಿಸಿದರು. ಪ್ರಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಕರನೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಋಷಭ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭರತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ೪೨ ವರ್ಷಗಳು ಸಂದು ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಉಳಿದ ಶಲಾಕಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಗುಣಭದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆದು ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಕವಿಗಳಿಂದ ವಿನಿರ್ಮಿತವಾದ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವೇ ಮಹಾಪುರಾಣ. ಇದೇ ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಮೂಲ.

ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಆದಿತೀರ್ಥಕರನಾದ ವೃಷಭ, ಆದಿ ದಾನತೀರ್ಥ ಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೇಯಾಂಸ, ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭರತ, ಪ್ರಥಮ ಕಾಮದೇವನಾದ ಬಾಹುಬಲಿ, ಪ್ರಥಮಗುಣಧರನಾದ ವೃಷಭಸೇನ, ವೃಷಭನ ಮತ್ತೈವರು ಮಕ್ಕಳು - ಇಷ್ಟು ಜನ ಜೀವರ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕಥೆಗಳು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಸುಖ-ದುಃಖಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಭಾಜನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕಥಾ ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹಲವಾರು ಜೀವಿಗಳ ವಿಷಯಗಳೂ ಸುಳಿಯುತ್ತವೆ. ಇವರಲ್ಲದೆ ವೃಷಭನ ಮಹಾಬಲಭವದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು, ವಜ್ರಜಂಘಭವದಲ್ಲಿ ಮಾವನಾಗಿದ್ದವನು, ಅವನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳು, - ಇವರ ಭವಾವಳಿಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಯುಗಂಧರ ತೀರ್ಥಕರನ ಭವಾವಳಿಯೂ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಾಧುಗಳ ಮತ್ತು ಕೇವಲಿಗಳ ಕಥೆಗಳೂ ಇಣಕಿಹಾಕಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ನಾಯಕಮಣಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರ, ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಕಥೆಗೆ ಅಂಗಗಳಾಗಿವೆ.

ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೋಗಲಾಲಸನಾಗಿದ್ದನು. ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಭೋಗಲಾಲಸತೆಯನ್ನು ದೂರಸರಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿತು. ಧರ್ಮಭೋಧೆಮಾಡಿ ಮತ್ತಿತರರನ್ನೂ ದಾಟಿಸಿತು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಆ ಜೀವದಲ್ಲಾಗಲು ಬಹುಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತು. ಕಾಲಲಬ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದೊಡನೆ ಆ ಜೀವ ಎತ್ತಿದ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಅವತಾರಗಳೂ ಕಳೆದುಹೋದುವು. ಈ ನೀಳ್ಗತೆಯನ್ನು - ಜೀವವಿಕಾಸವನ್ನು- ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆಯೆಂಬುದು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ.

ಆದಿನಾಥನು ತನ್ನ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಯವರ್ಮನೆಂಬ ರಾಜಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರಥಮಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತನಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟದೆ ಕಿರಿಯವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಾದರೂ ತನಗೆ ರಾಜನಾಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವೊದಗಲಿ ಎಂದಾಶಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ದೀಕ್ಷೆ ಹೊತ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತ ಕೂದಲನ್ನು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿಡಲು ಹೋದಾಗ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ಸಾಯುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಆಕಾಶಾಚಾರಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾಧರನಿಗೂ ಅವನ ವೈಭವಕ್ಕೂ ಮರುಳಾದನು. ತನಗೆ ತಪಃಫಲವಿರುವುದಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿದ್ಯಾಧರತ್ವವೊದಗಲಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ಸತ್ತು ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಆಗ ಅವನು ತಾನು ಬಯಸಿ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾಧರ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಆನಂದದಿಂದಿರುಣ್ಣುತ್ತಾ ಮೈಮರೆತನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯು ಸಮಯ ಕಾಯ್ದು ನಿನ್ನ ಈ ಸಂಪತ್ತು ಭಾಗ್ಯಾಯತ್ತವಾದುದು. ಸಂಸಾರಸಾಗರನಿಮಗ್ನರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಾಪಾಡುವುದು ಧರ್ಮವೊಂದೇ. ಕ್ಷಮೆ, ದಾನ, ದಮ, ತಪಸ್ಸು, ಶೀಲ- ಇವೇ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ. ಧರ್ಮದ ಫಲವು ಮುಕ್ತಿ. ರಾಜ್ಯಪದವಿಯಾಗಲೀ ದೇವೇಂದ್ರಪದವಿಯಾಗಲೀ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಎಂದುಪದೇಶಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಜೀವ, ಜನ್ಮಾಂತರ, ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ, ಪರಲೋಕಗಳು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳು ಇದನ್ನು ನಂಬಿ ಜನ ಮೋಸ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಹಲೋಕದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಜೀವಿಸಿರುವ ವರೆಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ತಣಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಗೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗೊಟ್ಟರು. ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಅವರ ಈ ವಾದವನ್ನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಧರ್ಮದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದನು.

ಮಹಾಬಲನಿಗೆ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನ ಮಾತುಗಳು ಹಿತವೆನಿಸಿದರೂ ಭೋಗಕೃತ್ಯಷ್ಟೆಯು ಕುಂದಲಿಲ್ಲ. ಮುಪ್ಪಡರಿದರೂ ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಯು ಹಿಂಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನಿಗೆ ತುಂಬ ಚಿಂತೆ. ಆದರೇನು ಮಾಡಿಯಾನು ? ಕೊನೆಗೆ ಮಹಾಬಲನಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಆಯಸ್ಸು ಉಳಿದಿರುವಾಗ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಪುನಃ ಹಿತೋಪದೇಶಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಆತನು ಜಿನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ರಾಜ್ಯಬಿಟ್ಟು ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದನು. ಅನಶನವ್ರತವನ್ನಪ್ಪಿ ಅರ್ಹತ್ವದವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ಬಳಿಕ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ 'ದಿವಿಜೇಂದ್ರರುಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ' ಸಾರವಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಭ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೊಡನೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಜೀವನವೂ ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಕಂಡು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯಿಂದಲೇ, ಅರೆಗಳಿಗೆಯೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡದೆಯೇ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನನಾದನು. ಹೀಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು. ಇನ್ನಾರು ತಿಂಗಳ ಆಯುಷ್ಯ ಉಳಿದಿರಲು, ಮುಡಿದ ಹೂವು ಬಾಡಿ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಮರಣಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು ಸೂಚನೆಗೊಟ್ಟಿತು ಅವನಿಗೆ. ಭೋಗಾನುಭವಕ್ಕೆ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಚಿಂತೆ. ಆಗ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಮೈ ಎರಡು ಜೀವ ಒಂದು ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಅಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಮಾನಿಕ ದೇವರು 'ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಅಲ್ಲ; ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಾವುಂಟು. ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಳಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ನೋವುಗಳು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ರಕ್ಷಣೆಗೊಡತಕ್ಕುದು ಧರ್ಮವೊಂದೇ' ಎಂದು ಹಿತವಚನಗಳನ್ನಿತ್ತರು. ತರುವಾಯ ಲಲಿತಾಂಗನು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅರುದಿಂಗಳವರೆಗೂ ಜಿನಪೂಜೆಮಾಡಿ ಜಿನಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ; ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ವಜ್ರಜಂಘನೆಂಬ ರಾಜಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು.

ವಜ್ರಜಂಘನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಗೆಳತಿಯಾದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಯಾವ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಲೊಲ್ಲದೆ ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯು ಗಂಡನಾದ ಲಲಿತಾಂಗನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಳಾಗಿ ಜಿನಪದಧ್ಯಾನ ದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದು ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಲು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಚ್ಯುತಳಾಗಿ ವಜ್ರಜಂಘನ ಮಾತುಲನಾದ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಳು. ಒಂದು ದಿನ ದೇವಾಗಮಲಬ್ಧ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ ಅವಳು ಲಲಿತಾಂಗನ ಜನ್ಮವು ಎಲ್ಲಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗದೆಯೇ ತಾನು ಕನ್ಯಾವ್ರತದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲ್ಲುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಪಂಡಿತೆಯೆಂಬ ದಾದಿಯು ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು ಅವಳು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ನೆರವಿನಿಂದ ವಜ್ರಜಂಘನೇ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪತಿಯೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಳು. ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಗೀಗ ಮೇಳನವುಂಟಾಯಿತು, ಈ ಪ್ರೀತಿಯೊದಗಿತು. ಈ ಜನ್ಮದ ವಾಸನೆಯು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಹರಿದುಬರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ಜನ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳು - ಎಲ್ಲವೂ ಸಫಲವಾದುವೇ ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿದರು.

ಶ್ರೀಮತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೪೯ ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಜ್ರಜಂಘನ ತಂದೆಯು ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ತಾತನೊಡನೆ ದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ರಾಜ್ಯಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಓಲಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರೆಂದೂ, ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಕಿರಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಸಾಮಂತರು ತಲೆಬಾಗಿ ನಡೆಯದೆ ಹಿಂಸೆಗೊಡಲಾರಂಭಿಸಿರುವರೆಂದೂ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಸೋದರಳಿಯನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಜ್ರಜಂಘನು ಶ್ರೀಮತಿಯೊಡನೆ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಶಿಬಿರ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ಚಾರಣಮುನಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೆ ಆಹಾರದಾನ ಮಾಡಿದರು. ವಜ್ರಜಂಘನ ಪುರೋಹಿತ, ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾನಾಯಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠಿಗಳಾದ ಅಕಂಪನ, ಮತಿವರ, ಆನಂದ, ಧನಮಿತ್ರರು ಅದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದ ಒಂದು ಹುಲಿ, ಒಂದು ಹಂದಿ, ಒಂದು ಕೋಡಗ ಮತ್ತು ಮುಂಗುಸಿಗಳೂ ಅನುಮೋದನೆಮಾಡಿ ಉಪಶಾಂತರಾದರು. ವಜ್ರಜಂಘನು ಚಾರಣಮುನಿಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರು ಮಿತ್ರರ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಹಲವಾರು ಜನಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಮಾನುಷ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಬರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಿಸಿದನು.

ಸೋದರಳಿಯನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಇಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರು ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಸೆಜೆವಳನು ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧೂಪಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಧೂಪಹಾಕಿ ಕಿಟಕಿ ತೆರೆಯುವುದನ್ನು ಮರೆತುಹೋದದ್ದ ರಿಂದ ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸತ್ತುಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಣತೆತ್ತ ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರು ಉತ್ತರಕುರುವೆಂಬ ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರಾಗಿ ಜನ್ಮತಳೆದರು. ಮತಿವರರೇ ಮುಂತಾದವರು ತಪಃಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿ ಸತ್ತು ಅಧೋಗೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರರಾದರು.

ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರು ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಕಾಮತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾಗಿ ಮೈಮರೆತರು. ಹೀಗಿರಲು ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಪ್ರೀತಿಕರಮುನಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಗೆಳೆಯನಾದ ವಜ್ರಜಂಘನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಪ್ರಿಯಗಳೆಯ ನಿನಗಿನ್ನೂ ಭೋಗಾಸಕ್ತಿಯು ತಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಮನ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಈಗ ಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸು. ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಕ್ಕಾರಿತ್ರಗಳು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕಗಳು-ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಹೋದನು. ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಯೂ ಉಳಿದ ನಾಲ್ವರು ಸಂಗಡಿಗರೂ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಮುಂದೆ ಆದೀತೀರ್ಥಂಕರನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯು ಕಡಮೆಯಾಯಿತು. ಮೋಹಬಂಧವು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿತು. ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಆಯಸ್ಸು ತೀರಿದೊಡನೆ ವಜ್ರಜಂಘಾಯನು ಶ್ರೀಧರನೆಂಬ ದೇವನಾದನು. ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಯು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣುರೂಪವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಧರದೇವನಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭನೆಂಬ ಸಾಮಾನಿಕದೇವನಾದನು. ಶಾರ್ದೂಲಾದಿಗಳು ಅವನ ಸಹಚರರಾದ ದೇವತೆಗಳಾದರು. ಶ್ರೀಧರದೇವನು ಅವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರೀತಿಕರಮುನಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವುಂಟಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಧರನು ದೇವನಿಕಾಯದೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಮಹಾಬಲಭವದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರ ಗತಿಯೇನಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವರು ನರಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರುಗಿದನು. ಎರಡನೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಶತಮತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದನು.

ಶ್ರೀಧರನು ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಚ್ಯುತನಾಗಿ ಸುವಿಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೆರೆದನು. ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿರಕ್ತನಾದನು. ತಂದೆಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮದುವೆಯಾಗಿ ರಾಜತ್ವವನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಮತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದು ಸುವಿಧಿಗೆ ಕೇಶವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸುವಿಧಿಯು ದೀಕ್ಷಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ ಮಗನ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಉಪಾಸಕ ನಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಅಣುವ್ರತಧಾರಿಯಾದನು. ಏಕಾದಶನಿಲಯಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಸಮಾಧಿವಿಧಿಯಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರನಾದನು.

ಮುಂದಿನದು ಅವನಿಗೆ ವಜ್ರನಾಭಿಯ ಜನ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತೀವ್ರ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯೊದಗಿತು.

ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸಂಸಾರದ ಸುಖವನ್ನೆಳಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ನಿರ್ವಾಣಸೌಖ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಕೊಂಡು ತರವೇ ? ಎಂದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯರ್ಪಿಸಿ ತಾನು ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡನು. ಮಹಾವ್ರತಗಳನ್ನೂ, ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ, ಪರೀಷಹಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಷೋಡಶ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನರತನಾಗಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾದನು.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಜೀವನು ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದೀತೀರ್ಥಂಕರನಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತು ಧರ್ಮಕ್ಷೀರವನ್ನು ಹಂಚಿ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕನಾದನು.

ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮದ ಆದಿಪ್ರಚಾರಕನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಜಾಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ

ಸಮಾಜ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕನಾದದ್ದು ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಒಂದು ಮಹತ್ವ.

ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಭೋಗಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ಕರ್ಮಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯು ಮೊದಲುಗೊಂಡಿತು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವಾದ ನಾಭಿರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗಿ ಜನ್ಮತಳೆದನು. ಬಾಲ್ಯವು ಕಳೆದು ಯೌವನವು ಮೂಡಲು ಪಿತೃವಿನ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದಲೂ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಭರತ, ಬಾಹುಬಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮತ್ತು ಸುಂದರಿಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಸ್ವಮತಿ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ತನಗೂ ನಾಭಿರಾಜನಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನಾನಾ ವಿಧಗಳಪ್ಪ ಮಣಿ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೋಪದೇಶ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ಮೊದಲು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಮಸ್ಕಾರದೊಡನೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಸುಂದರಿಗೆ ಗಣಿತವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳೊಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಶಕ್ತಿಯುಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಕೃಷಿಮಾಡದೆಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳು ನಿಂತುಹೋದುವು. ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆಯೇ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದ ಜನರು ನಾಭಿರಾಜನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕರು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ಆದಿನಾಥನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನು ವಿದೇಹಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಗ್ರಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿದನು. ಜನರನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರೆಂದು ಮೂರು ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಅವರವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ವರ್ಣಸಂಕರವಾಗದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೃತಯುಗ ಮೊದಲುಗೊಂಡಿತು. ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಆಳತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು.

ಯುಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕನಾದ ಆದಿದೇವನಿಗೆ ನಾಭಿರಾಜನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದರು. ತರುವಾಯ ಆದಿನಾಥನು ಯೋಗ್ಯರಾದ ದಂಡಧರರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುವರೆಂದು, ಪ್ರಬಲರಾದವರು ನಿರ್ಬಲರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರಲೆಂದು ಕುರುವಂಶ, ಹರಿವಂಶ, ನಾಥವಂಶ, ಉಗ್ರವಂಶ ಎಂಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನೂ ಇತರ ಹಲವು ರಾಜರನ್ನೂ ಲೋಕರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಧರ್ಮವಿಜಯದೊಂದಿಗೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದಿಗ್ವಿಜಯವೂ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವು ಅಜಗಜಾಂತರದಷ್ಟು. ತೀರ್ಥಂಕರನ ಧರ್ಮವಿಜಯದ ಮುಂದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದಿಗ್ವಿಜಯವು ಸಪ್ತೆ, ಹಿಂಸಾಮಯ ಮತ್ತು ಗರ್ವೋದ್ವಿಜೃಂಭಿತ.

ತೀರ್ಥಂಕರನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ದಯಾಮೂಲವಾದುದು. ಜನೋದ್ಧಾರಕವಾದ ಧರ್ಮವೇ ಅದರ ಚಕ್ರ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಫಲ ಕೈವಲ್ಯ. ಇಂಥ ಧರ್ಮಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಮಮತೆಯಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದದವರು ಯಾರು? ಭರತನು ಭಯಂಕರವಾದ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು, ಎದುರಾದವರನ್ನು ನಿರ್ದಯದಿಂದ ತುಂಡರಿದು, ಲೂಟಿಮಾಡಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಷಟ್ಪಂಡಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು. ಇವನ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ನಿಸ್ತೇಜಸ್ಕರಾಗಿ ನಿಂತರೂ ಭರತನಿಗಾದರೂ ಮೇಲುಂಟಾಯಿತೆ ? ಇಲ್ಲ. ಗರ್ವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ವೃಷಭಾಚಲದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದುದನ್ನು ಕಂಡು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾದನು. ಅಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪಶತಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಚಕ್ರಿಸಮೂಹದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿ ತನ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲಿ.

ಷಟ್ಪಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಭರತನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬಂದರೆ, ಚಕ್ರರತ್ನವು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಒಳಹೊಗದೆಯೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಲೋಕವೆಲ್ಲ ತನಗೆ ತಲೆವಾಗಿದರೂ ಬಾಹುಬಲಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ತಮ್ಮಂದಿರು ತನಗೆ ತಲೆಮನೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ದುಃಖ. ತಲೆಮನೆಯದ ಮೇಲೆ ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದ ತನಗೇನು ಫಲ ಎಂಬ ಕೊರಗು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಎರಗಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಟ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋದರಪ್ರೀತಿಯೂ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಬಂದು ತಲೆವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ತಮ್ಮಂದಿರು

ಪಿರಿಯಣ್ಣಂಗೆಣಗುವುದೇಂ
ಪರಿಭವವೇ ಕೀಟಿ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ಬಾಳಂ ನಿ
ರ್ನೇರಮೂಟಿ ಚಲದಿನೆಣಗಿಸ
ಲಿರೆ ಭರತಂಗೆಣಗುವೆಣಕಮಂಜುವೆಯಲ್ಲೇ

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಆಳರಸೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡರು. ಭರತನ ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಾಶಿಸದೆಯೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಸಾರಿ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡರು. ಆದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ಭರತನಿಗೆ. ಬಲತಾಯ ಮಗನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನೂ ಕೆಣಕಿದನು. ಅವನು ಭರತನ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆಯೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಕ್ಕು ಸೆಟೆದು ನಿಂತನು. ಯುದ್ಧವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲೆರಗಿತು. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಲಹೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧ, ಜಲಯುದ್ಧ, ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಣ್ಣನಾದ ಭರತನೇ ಸೋತುಹೋದನು. ಕುಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭರತನನ್ನು ಬಾಹುಬಲಿಯು

ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಹಿರಿಯಣ್ಣನೆಂಬ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೆಲಕ್ಕಪ್ಪಳಿಸದೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆಳಕ್ಕಳಿಸಿದನು. ಪಟ್ಟಂಡ ವಿಜೇತೃವಾದ ತನಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಅವಮಾನದಿಂದ ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆಯೇ ಚಕ್ರವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದು ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಘಾತಿಸದೆಯೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ಭರತನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿದನು. ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅವಿನಯವೆಸಗಿದನೆಲ್ಲಾ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಪ್ತನಾಗಿ 'ಸೋದರರೊಳ್ ಸೋದರರಂ ಕಾದಿಸುವ' ರಾಜ್ಯ ಬೇಡವೆಂದು ಬಾಹುಬಲಿಯು ವಿರಕ್ತನಾದನು. ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ 'ಮರೆವುದೆನ್ನ ದುರ್ವಿಳಸನಮಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದನು.

ಭರತನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಪ್ತನಾಗಿ 'ನೀನೊಬ್ಬನೈ ಮನುವಂಶಕ್ಕೆ ಲಲಾಮನಪ್ಪನುಜನೈ, ಬೇಡಮ್ಮ, ನೀನುಂ ತಪೋವನಮಂ ಸಾರ್ವದುಂ, ಆನಾರ್ಗ ಮೆಱಿವೆಂ ಮತ್ವಾಜ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ದೀಕ್ಷೆವಹಿಸಿದನು.

ಭರತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಾಲೂರಿ ನಿಂತಿರುವೆನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಮನಃಕಷಾಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಭರತನು ಹೋಗಿ ಕಾಲ್ಗರಗಿ ಈ ನೆಲ ನಿನ್ನದು, ನೀನು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಂತು. ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ನೆನೆಯದೇ ಆತ್ಮಧ್ಯಾನ ಮಾಡೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಬಂದಿತು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಭರತನೂ ಕೇವಲಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದನು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಾನಂತರ ಭರತ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಂದರು.

ಜೈನಧರ್ಮದ ಆಸ್ತಿಕತೆ

ಋಷಭನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದೂ ಭರತನು ಯೋಗಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದೂ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಭನ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ಸಾರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಂತೆ ಜೈನಧರ್ಮವೂ ವೈದಿಕಧರ್ಮೋಕ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತ ಸಂಸ್ಕಾರಕ ಧರ್ಮ, ವೈದಿಕಧರ್ಮಾವಲಂಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈ ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿರಬಹುದು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ಭಾವನೆಗಳು ಬಲಿತು ವೈದಿಕ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೊಪ್ಪದ ಅಹಿಂಸಾಪ್ರಧಾನವಾದ ಆದರೆ ತೀವ್ರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನುಸುರುವ ಜೈನಧರ್ಮವು ತಲೆಯೆತ್ತಿರಬೇಕು.

ವೇದಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನೂ ಒಪ್ಪದೆ ಕಾರಣ ಜೈನಮತವು ನಾಸ್ತಿಕಮತವೆಂದು ಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಜೀವನಂಟು, ಅವನು ಕರ್ಮಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಸಂಸಾರನಿರ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಪಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಸ್ತಿಕಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹಿರಿಯರ ಧರ್ಮಸಮನ್ವಯ ದೃಷ್ಟಿ

ಧರ್ಮಾವಲಂಬನೆಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ಮುಖ್ಯತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನಮತಕ್ಕೂ ವೈದಿಕ ಮತಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನತೆಯಿದ್ದರೂ ಸಾಮ್ಯವುಂಟು. ಇದನ್ನರಿತೇ ಧರ್ಮಸಮನ್ವಯಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಹಿರಿಯರು,

ಆಕಾಶಾತ್ ಪತಿಸಂ ತೋಯಂ ಯಥಾಗಚ್ಛತಿ ಸಾಗರಂ
ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಮಾರಃ ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತಿ ||

ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಿದ್ದ ನೀರು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಡಿದ ನಮಸ್ಕಾರವು ಕೇಶವನನ್ನು ಕೂಡುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಯಂ ಶೈವಾಃ ಸಮುಪಾಸತೇ ಶಿವ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತಿ ವೇದಾಂತಿನಃ
ಬೌದ್ಧಾ ಬುದ್ಧ ಇತಿ ಪ್ರಮಾಣಪಟವಃ ಕರ್ತೇತಿ ನೈಯಾಯಿಕಾಃ |
ಅರ್ಹನ್ ಇತ್ಯಥ ಜೈನಶಾಸನರತಾಃ ಕರ್ಮೇತಿ ಮೀಮಾಂಸಕಾಃ
ಸೋಽಯಂ ವೋವಿದಧಾತು ವಾಂಛಿತಫಲಂ ಶ್ರೀ ಕೇಶವೇಶಸ್ವದಾ ||

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಾಂಛಿತ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಏಕೈಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೇಶವೇಶ. ಅವನೇ ಶೈವರು ಕರೆಯುವ ಶಿವ, ವೇದಾಂತಿಗಳೆನ್ನುವ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೌದ್ಧರು ಹೇಳುವ ಬುದ್ಧ, ತಾರ್ಕಿಕರೆನ್ನುವ ಕರ್ತೃ, ಜೈನರೆನ್ನುವ ಜಿನ, ಮೀಮಾಂಸಕರು ಭಾವಿಸುವ ಕರ್ಮ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಂತರಾತ್ಮನೊಬ್ಬ. ನಾವು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಪರಸ್ಪರ ಬಡಿದಾಟದಿಂದಲ್ಲ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಧೈಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬೇಲೂರಿನ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪ್ರದವಾದ ಜೈನವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ.

ಭವಬೀಜಾಂಕುರಜನನಾ ರಾಗಾದ್ಯಾ ಕ್ಷಯಮುಪಗತಾಯಸ್ತು
ಬ್ರಹ್ಮವಾ ವಿಷ್ಣುವಾ ಹರೋ ಜನೋ ವಾ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ||

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಮೊಳಕೆ ತರುವ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವವನು ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರಲಿ, ವಿಷ್ಣುವಾಗಿರಲಿ, ಹರನಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಜಿನನಾಗಿರಲಿ ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಯೋ ವಿಶ್ವಂ ವೇದವೇದ್ಯಂ ಜನನ ಜಲನಿರ್ಧೇರ್ಭಂಗಿನಃ ಪಾಠದೃಶ್ಯಾ
ಪೌರ್ವಾಪರ್ಯಾವಿರುದ್ಧಂ ವಚನಮನುಪಮಂ ನಿಷ್ಕಲಂಕಂ ಯದೀಯಂ |

ತಂ ವಂದೇ ಸಾಧುವಂದ್ಯಂ ಸಕಲಗುಣನಿಧಿಂ ಧ್ವಸ್ತಮೋಹದ್ವಿಷಂತಂ
ಬುದ್ಧಂ ವಾ ವರ್ಧಮಾನಂ ಶತದಲನಿಲಯಂ ಕೇಶವಂ ವಾ ಶಿವಂ ವಾ ||

ಅವನು ಬುದ್ಧನಾಗಿರಲಿ, ವರ್ಧಮಾನನಾಗಿರಲಿ, ಕಮಲಾಸನನಾದ
ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರಲಿ, ಕೇಶವನಾಗಿರಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಶಿವನಾಗಿರಲಿ ನನಗೆ ವಂದ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ
ಅವನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದವನು, ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳೆಂಬ ಕಡಲಿನ
ಕೊನೆಯನ್ನು ಕಂಡವನು. ಅವನ ಮಾತುಗಳು ಪೂರ್ವಾಪರವಿರೋಧವಿಲ್ಲದುವು ಮತ್ತು
ದೋಷರಹಿತವಾದುವು. ಮೋಹವೆಂಬ ಶತ್ರುವನ್ನು ಗೆದ್ದವನು, ಸಾಧುವಂದ್ಯನು ಮತ್ತು
ಸಕಲ ಗುಣನಿಧಿಯು. ಹೀಗೆ ಸಕಲ ಮತಗಳ ವಿಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದು
ವಿದ್ವಜ್ಞಾನಾದರಣೀಯ.

ಪಂಪನ ಪುರಾಣಮಾರ್ಗ

ನೆಗೆಟ್ಟ ಆದಿಪುರಾಣದೊಳ್- ಅಜೀವುದು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಮಂ ಧರ್ಮಮುಮಂ
ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ 'ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ-ಧರ್ಮ'ಗಳೆರಡನ್ನೂ
ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಪಂಪನ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು
ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಪಂಪನು ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮದ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ
ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ, ಚಮತ್ಕಾರಕರವಾದ
ಕಥಾಸಂವಿಧಾನರಚನೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಜಿನಸೇನಾ
ಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ವಪುರಾಣದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಪಂಪನು ಮಾರುಹೋಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣ.
ಅದರೂ ಪಂಪನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಾಂಶವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಅವನು
ತನ್ನ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಾನುಭವವನ್ನೂ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಇಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕವಿತಾಪ್ರವಾಹವು
ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ. ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಆದಿಪುರಾಣದ ನೀರಸವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮವಿವರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದೊಂದು
ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯ.

ಆದಿಪುರಾಣದ ಕಥಾನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ.ಆರ್.
ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರರ ನೆರವು ಅತ್ಯಗಾಧವಾದದ್ದು. ಅವರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ
ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ. ಪೀಠಿಕಾರಚನೆಗೆ ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು
ಮಿರ್ಜಿ ಅಣ್ಣಾರಾಯರ 'ಜೈನದರ್ಶನ'ವೂ ಮತ್ತು ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಆದಿಪುರಾಣದ
ಪೀಠಿಕೆಗಳೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ದೀಪಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞ ಮತ್ತು ಋಣಿ.

ಕೆ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರಪಂದಿತಗುಣವ್ರಾತಂ^೧ ಜಗತ್ಪ್ರಾಪ್ತಮಿ ಸಂ
ದಾದಿಬ್ರಹ್ಮಗಾಧಬೋಧನಿಳಯಂ ದುರ್ಮಾಸಂಸಾರವಿ
ಚ್ಛೇದೋಪಾಯನಿಯುಕ್ತಸೂಕ್ತಿ ವ್ಯಷಮಾರ್ಗಾಗ್ರೇಸರಂ^೨ ಪಾಪಹೃ
ತ್ಪಾದಬ್ಜಂ ದಯೆಗೆಯ್ವನಕ್ಕೆಮಗೆ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಸುಖಾವಾಪ್ತಿಯಂ

೧

ಪೆಣೆದೆಂಟುಂ^೩ ಕಿಲ್ವಿಷಂಗಳ್ಳಿದೆ ಕೆಡದ ಗುಣಂ ಪೊರ್ದೆ ಬಂದೆಂಟುಮಾದಂ
ತಣೆವಂ ಕೈಕೊಂಡಮೂರ್ತರ್ಚರತನುಸಮಾಕಾರರುದ್ಧೂತಲೇಪರ್
ಪ್ರಣುರ್ತರ್ನಿತ್ಯರ್ಜಗನ್ನಂಗಳನಿಳಯರನಂತರ್ಪ್ರಲೋಕೈಕಚೂಡಾ
ಮಣಿಗಳ್ಳಿದ್ದರ್ ಸ್ವಕೀಯಪ್ರಭುತೆಯನೆಮಗಂ ಮಾಲ್ವತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದಂ

೨

ಮೂವತ್ತಾಳು ಗುಣಂಗಳ್ಳಮಗಮದಿರೆ ಸಂದೈದುಮಾಚಾರದೊಳ್ಳ
ದ್ವಾವಂ ಕೈಗಣ್ ಶಿಷ್ಯಾಚರಣವಿಧಿಗಳಂ ತಿರ್ದಿ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಂ
ಸಾವದ್ಧಂ ಸಾರದಂತಾಗಿರೆ ನಿಯಮಿಸುವಾಚಾರ್ಯರಿನ್ನಮನೇನೋ
ದಾವಂ ತಳ್ಳಲ್ವದಂ^೪ತೋಸರಿಸಿ ಕಳೆಗೆ ಸಂಸಾರಕಾಂತಾರದಿಂದಂ

೩

೧. ಜಗದೊಡೆಯನೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ ಆದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು^೧ ನಮಗೆ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀ
ಸುಖದ ಲಾಭವನ್ನು ದಯೆಗೈಯಲಿ. ಅವನ ಗುಣವ್ರಾತವು ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದಲೂ
ಮುನೀಂದ್ರರಿಂದಲೂ ಪಂದಿತವಾಗಿದೆ^೨. ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವನು ಆಕರ.
ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಂಸಾರದ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ ಸೂಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು.
ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಾದವನು. ಅವನ ಪಾದಕಮಲವು ಪಾಪವಿನಾಶಕವಾದುದು.
೨. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರು ಸ್ವಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಿ.
ಅವರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಿಲ್ವಿಷಗಳೂ ನಾಶಗೊಂಡಿವೆ. ಕೆಡದ ಎಂಟು ಗುಣಗಳು ಬಂದು
ಅವರಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳವರು, ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು, ಸ್ತುತ್ಯರೂ ನಿತ್ಯರೂ
ಅನಂತರೂ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.
೩. ಮೂವತ್ತಾರು ಗುಣಗಳು ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದುವು. ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಐದು
ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸದ್ಭಾವವು (ಶ್ರದ್ಧೆ) ಮೂಡಿತ್ತು. ಶಿಷ್ಯರ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು
ತಿದ್ದಿ ದಯೆಯಿಂದ ದೋಷಗಳು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಸುಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ನಡೆಯಿಸತಕ್ಕವರು ಅವರು. ಪಾಪವೆಂಬ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯದಂತೆ

೧ ಬಿ.ಗ.-ವ್ರಾತಂ ೨ ಗ-ಸ್ವರಂ ೩ ಗ-ದೆಂದುಂ ೪ ಕ.ಗ-ತಳ್ಳಳುರದಂ

1 ಆದಿಬ್ರಹ್ಮ = ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ವ್ಯಷಭದೇವ.

2 ದೇವೇಂದ್ರನೆಂಬ ಮುನೀಂದ್ರನಿಂದ ಪಂದಿತ ಎಂದೂ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ. ದೇವೇಂದ್ರ
ಮುನಿಯು ಪಂಪನ ಗುರುಪೆಂದು ಶಿಲೆಮುಬರುತ್ತವೆ.

ಹೇಯಂಗಳ್ ಖಳಕರ್ಮಬಂಧನಕರೀಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ್ ಮತ್ತುಪಾ^೧
ದೇಯಂಗಳ್ ದುರಿತೇಂಧನಾನಳಲಸದ್ವತ್ಸಯಂಗಳ್ ಸುಖೋ
ಪಾಯಂಗಳ್ಲದಿವೆಂದು ಭವ್ಯಜನಮಂ ಕಣ್ಣೂಟಿ ಕಲ್ಪಿಪುಷಾ
ಧ್ಯಾಯಜ್ಯೋತಿಸು^೨ಗೆಮ್ಮ ಚಿತ್ರಗೃಹದೊಳತ್ಸತ್ಸಯಜೋತಿಯಂ

೪

ಬಗೆಯೊಳ್ಳೊಕ್ಕೆ ದಯಾರಸಂ ಚರಿತದೊಳ್ಳೊಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಮಾ
ವಗಮಾವಶ್ಯಕದೋಳ್ಳುಗುಳ್ಳು ಪಲವುಂ ಶೀಲಂಗಳಂ ತಾಲ್ದಿ ದಂ
ದುಗಮೆಂದುಂ^೩ ತಮಗಾಗದಂತೆಸಗುವರ್ವೋತ್ತಮರ್ವರ್ವಸಾ
ಧುಗಳೋರಂತೆ ಕಲಲ್ಪುಗೆಮ್ಮ ಮನದಿಂ ದುರ್ಮೋಹ^೪ಸಂದೋಹಮಂ

೫

ಕಾರ್ಯಮೆಮಗಿದುವೆ ಶಿವಪದ
ಪರ್ಯಂತಂಬರಮೋಘಮುದ್ದರಿಸುಗೆ ತಾ
ತ್ಸರ್ಯದಿನರ್ಹತ್ತಿದ್ದಾ
ಚಾರ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯಸರ್ವಸಾಧುಗಳೆಮ್ಮಂ

೬

ವರದಂ ಪದ್ಮಾಂಕಿತಂ ತೋಳೆರಡು ನಿಶಿತವಜ್ರಪ್ರಭಾಭಾಸುರಂ ತೋ
ಳೆರಡುದ್ವಚ್ಚಕ್ರಚಕ್ರೋಜ್ವಲತರತರಳ^೫ಜ್ಯೋತಿ ತೋಳೆಂಟಗುರ್ವಾ
ಗಿರೆ ಬಣ್ಣಂ ಪೊನ್ನ ಬಣ್ಣಕ್ಕೇನೆಯನೆ ಗರುಡಂ ವಾಹಮಾಗಿರ್ಪ ಚಕ್ರೇ
ಶ್ವರಿ ಭಾಸ್ವದರ್ಮಚಕ್ರಾಕ್ರಮಿಗಳನಲೆದಾಟಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂದಂ

೭

ಸಂಸಾರವೆಂಬಡವಿಯಿಂದ ಆ ಆಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮನ್ನುಳಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೪. “ದುಷ್ಟವಾದ ಕರ್ಮಗಳೂ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುವ ಕ್ರೋಧಾಧಿಗಳೂ ಹೇಯವಾದುವು. ಪಾಪವೆಂಬ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ರತ್ನತ್ರಯಗಳು ಉಪಾದೇಯಗಳು ಮತ್ತು ಸುಖೋಪಾಯಗಳು” ಎಂದು ಭವ್ಯಜನರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನಮ್ಮ ಮನವೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನತ್ರಯಗಳ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಲಿ. ೫. ತಮಗೆಂದೂ ಕಷ್ಟವೊದಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರ್ವೋತ್ತಮರೆನಿಸಿದ ಸಕಲಸಾಧುಗಳೂ ನಮ್ಮ ಮನದಿಂದ ಭ್ರಾಂತಿಸಮೂಹವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲಿ. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಯೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ತಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಂಸಾರಬಾಧೆ ತಮಗಾಗದಂತೆ (ಸಾಮಯಿಕ, ತೀರ್ಥಂಕರಸ್ತುತಿ, ಮತ್ತು ವಂದನೆ ಮುಂತಾದ) ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಂದ ಶೀಲಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ೬. ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿಗುವವರೆಗೆ ನಮಗಿದುವೆ ಅಮೋಘವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅರ್ಹನ್, ಸಿದ್ಧ, ಆಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸರ್ವಸಾಧುಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನುದ್ದರಿಸಲಿ. ೭. ಗರುಡವಾಹನೆಯಾದ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿಯು^೧ ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಅಲೆದಾಡಿಸಲಿ. ಅವಳೆರಡು ತೋಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವರದ ಪದ್ಮಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ

೧. ಕ.ಖ-ನರಕ ೨. ಕ-ತಳ್ಳುಪಾ ೩. ಗ-ದ್ಯೋತಿಸು ೪. ಕ.ಗ.-ಮೊಂದುಂ ೫. ಗ-ದೆಂದುಂ ಮೋಹ ೬. ಗ-ತರಳತರ

1. ಈ ದೇವತೆಗೆ ೧೨ ತೋಳುಗಳಿವೆ.

ಪರಶುಫಲಾಕ್ಷಸೂತ್ರವರದೋಚಿತಚಕ್ಷುಚತುರ್ಭುಜಂ ಮನೋ
ಹರವೃಷಲಾಂಘನಂ ವೃಷಮುಖಂ ವೃಷವಾಹನನಿಂದುಕುಂದಸುಂ
ದರತರವರ್ಣನೀವೃಷಭನಾಥಕಥಾರಚನೋತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾ
ಟಿರದೆಮಗಾಗಳುಂ^೧ ವೃಷಭಯಕ್ಷನವಿಷ್ಣುಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂ

೮

ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರವಾಣಿಯ^೨ ಸರಸ್ವತಿ ಬೇಲಿದು ಪೆಣ್ಣರೂಪ^೩ಮಂ
ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಂದುದಲ್ಪದುವೆ ಭಾವಿಸಿಯೋದುವ ಕೇಳ್ವ ಪೂಜಿಸಾ
ದರಿಸುವ ಭವ್ಯಕೋಟಿಗೆ ನಿರಂತರಸೌಖ್ಯಮನೀವುದಾನದ
ಕೆರೆದಪೆನಾ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಾಟಿಮಗಿಲ್ಲಿಯ ವಾಗ್ವಿಳಾಸಮಂ

೯

ಅನುಯೋಗಕುಸುಮಪಾದಪ
ಮನೋಕನಯಲತಿಕಮಂಗಫಲಮಹಿಜಂ ಸ
ದ್ವನಜವನಮೆಮಗೆ ವಿಶ್ರಮ^೪
ವನಮಕ್ಕತಿವಿಶ್ರುತಶ್ರುತಸ್ಯಂಧವನಂ

೧೦

ಕೂಡಿದೆ. ಮತ್ತೆರಡು ತೋಳುಗಳು ಹರಿತವಾದ ವಜ್ರಾಯುಧಗಳ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ
ಭೂಷಿತವಾದುವು. ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿಯ ಉಳಿದ ಮತ್ತೆಂಟು ತೋಳುಗಳು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚಕ್ರಗಳ
ಹೊಳಪಿನ ಜ್ಯೋತಿಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರ. ಅವಳ ಬಣ್ಣವು ಸುವರ್ಣದ ವರ್ಣಕ್ಕೆಣೆ.
೮. ವೃಷಭನಾಥನ ಕಥಾರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೃಷಭಯಕ್ಷನು ನಮಗೆ ಎಂದೂ ಎಡರೊದಗಿಸದ
ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು ಕೊಡಲಿ (ಪರಶು), ಫಲ,
ಜಪಮಾಲೆ ಮತ್ತು ವರದಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಅವನು ಮನಃಪ್ರೀತಿದಾಯಕವಾದ
ಧರ್ಮಧ್ವಜದಿಂದ ಭೂಷಿತ. ಅವನು ವೃಷಭಮುಖ ಮತ್ತು ವೃಷಭವಾಹನ. ಅವನಿಗೆ
ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಕುಂದಪುಷ್ಪದಂತೆಯೂ ಸುಂದರವಾದ ವರ್ಣವುಂಟು. ೯. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ
ನೆನಿಸಿದ ಜಿನೇಂದ್ರನ ಮಾತೇ ಸರಸ್ವತಿ. ಅದು ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ
ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನರಿತೋದುವ, ಕೇಳುವ, ಪೂಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಆದರಿಸುವ
ಭವ್ಯಜನಕ್ಕೆ ಸತತವಾಗಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಈ ಜಿನೇಂದ್ರವಾಣಿಯು ನಮಗೆ
ವಾಕ್ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕರುಣಿಸಲೆಂದು ನಾನದನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ೧೦. ಅನುಯೋಗಗಳೆಂಬ
ಪುಷ್ಟಿತ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ನಯಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂಗಗಳೆಂಬ
ಫಲಭರಿತ ಪಾದಪಗಳಿಂದಲೂ, ಸಜ್ಜನರೆಂಬ ಕಮಲವನಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧವನವು^೧ ನಮಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿ.

೧ ಖ-ಸಾಂದರ ೨ ಖ-ಳ್ಳೆಮಗಿರದಾಗಳುಂ ೩ ಖ-ವಾಣಿಯ ೪ ಕ-ಗ-ರೂಪು ೫ ಕ-ವಿಶ್ರುತ

1. ಅನುಯೋಗ = ದ್ವಾದಶಾಂಗಸೂತ್ರಗಳ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳು

ನಯ = ನೈಗಮ ಮುಂತಾದ ವಿಳು ನಯಗಳು

ಅಂಗ = ಶ್ರುತದ ದ್ವಾದಶಾಂಗಗಳು

ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧ = ಗಣಧರರು ರಚಿಸಿದ ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ

ಶ್ರೀಮತ್ಸಮಂತಭದ್ರ
ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿ
ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂಜ್ಯಪಾದ
ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪದಂಗಳಿಗೆ ಶಾಶ್ವತಪದಮಂ

೧೧

ಆರ್ಯನುತಗೃಹ್ಯಪಿಂಛಾ
ಚಾರ್ಯ ಜಟಾಚಾರ್ಯ ವಿಶ್ವತಶ್ರುತಕೀರ್ತ್ಯಾ
ಚಾರ್ಯಪುರಸ್ಕರಮಪ್ಪಾ
ಚಾರ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಕುಡುಗೆ ಭವ್ಯೋತ್ಸವಮಂ

೧೨

ಎಮಗೆ ಮಲಧಾರಿಸಿದ್ದಾಂ
ತಮುನೀಶ್ವರಚರಣಸರಸಿಜಾತಂ ದೇವೇಂ
ದ್ರಮುನಿಪದಾಬ್ಧಂ ಜಯನಂ
ದಿಮುನಿಕ್ರಮಕಮಳಮೀಗೆ ಬೋಧೋದಯಮಂ

೧೩

ಮುನಿಜನರೋದಿಸಿದೋಜಿಯೊ
ಳನುವದಿಪುದಿದೊಂದೆ^೧ ಕೊಂಡಕುಂದಾನ್ವಯನಂ
ದನವನಶುಕಮಂದನಗಿನಿ
ಸನುಗ್ರಹಂಗೆಯ್ಗೆ ಕರುಣದಿಂ ಮುನಿನಿವಹಂ

೧೪

೧೧. ಸಮಂತಭದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯಪಾದಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದಗಳು ನಮಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.
೧೨. ಆರ್ಯಸ್ತುತರಾದ ಗೃಹ್ಯಪಿಂಛಾಚಾರ್ಯರೂ (ಉಮಾಸ್ವಾತಿಗಳು), ಜಟಾಚಾರ್ಯರೂ, ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ನಮಗೆ “ಭವ್ಯೋತ್ಸವ”ವನ್ನು ನೀಡಲಿ. ೧೩. ಮಲಧಾರಿ ಮುನೀಶ್ವರನ ಅಡಿದಾವರೆಯೂ ದೇವೇಂದ್ರಮುನಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಯೂ ಜಯನಂದಿಮುನಿಯ ಪಾದಕಮಲವೂ ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ. ೧೪. ಮುನಿಜನರೋದಿಸಿದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು. ಕೊಂಡಕುಂದ^೧ವಂಶದ ನಂದನವನದ ಗಿಣಿಯ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನನಗೆ ಮುನಿಗಳ ಗುಂಪು ಕರುಣದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

೧ ಕ.-ದೊಂದು

೧. ಕೊಂಡಕುಂದ ಅಥವಾ ಕುಂದಕುಂದ ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯರು ಜೈನಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ತಾನು ಅವರ ವಂಶದವನೆಂದು ಪಂಪನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪರಮಜನಮಾಲೆ ವರಗಣ
ಧರಮಾಲೆ ಮುನೀಂದ್ರಮಾಲೆ ಮುನಿಮಾಲೆ ನಿರಂ
ತರಮೀಗೆ ಭವ್ಯಮಾಲೆಗೆ
ಪರಾರ್ಥಗುಣರತ್ನಮಾಲೆಯಂ ದಯೆಯಿಂದಂ

೧೫

ತಮಮಂ ದ್ಯುಮಣಿಮಯೂಖೋ
ದ್ಲಮಮಲೆವವೊಲಲೆಗೆ ಜಗದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವತಮ
ಸ್ತಮಮನಕಳಂಕದೇವ
ಪ್ರಮಾಣರತ್ನಪ್ರದೀಪರಶ್ಮಿಕಳಾಪಂ

೧೬

ಮೃದುಪದಗತಿಯಿಂ ರಸಭಾ
ವದ ಪರ್ಚಿಂ ಪಣ್ಯವನಿತೆವೋಲ್ ಕೃತಿ ಸೌಂದ
ರ್ಯದ ಚಾತುರ್ಯದ ಗಣಿಯನೆ
ವಿದಗ್ಧ ಬುಧಜನದ ಮನಮನಲೆಯಲೆ ವೇಡಾ

೧೭

ಕಿವಿಯಿಂ^೧ ಬಗೆವುಗುವೊಡೆ ಕೊಂ
ಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯೆ ಪುಗುಗುಮುಲೆದುದು ಸಜುಸ್ತೆ
ತವಚನಿ ಮಾಡಿ ಸಜುಸ್ತೆ
ತುವೋಕುಮೇಂ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟಿಯಂ ಮುಟ್ಟುಗುಮೇ

೧೮

೧೫. ಉತ್ಕೃಷ್ಟರೆನಿಸಿದ ಜಿನೇಂದ್ರರ ಸಮೂಹವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಗುಣಧರರ ಗುಂಪೂ ಮುನೀಂದ್ರಸಮೂಹವೂ ಮುನಿಗಳ ಗುಣವೂ ಸತತವಾಗಿ ಭವ್ಯಜನರ ಗುಂಪಿಗೆ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಗುಣರತ್ನಮಾಲೆಯನ್ನು ದಯೆಗೈಯಲಿ. ೧೬. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಉದಯವು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಬಡಿದೋಡಿಸುವಂತೆ ಜಗದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಅಕಲಂಕದೇವನ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನದೀಪಗಳ ಕಿರಣಸಮೂಹವು ಕಳೆಯಲಿ. ೧೭. ಮೃದುವಾದ ನಡಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಹಾವಭಾವಗಳ ಪರ್ಚಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಪುಣ್ಯವನಿತೆಯಂತೆ ಮೃದುಪದಸಂಚಾರದಿಂದಲೂ ರಸಭಾವಗಳ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದಲೂ ಈ ಕೃತಿ(ಕಾವ್ಯ)ಯು ಸೌಂದರ್ಯ ಚಾತುರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗಣಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ರಸಿಕರಾದ ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯದೆ ಇದ್ದೀತೇ? ೧೮. ಕಿವಿಯ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುವು ಕೊಂಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿ (ವಕ್ರೋಕ್ತಿ)ಗಳು ಮಾತ್ರ. ಉಳಿದುದು ಕಂದರದ ಹೊಳೆ. ಆ ಹೊಳೆ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹರಿದುಹೋಗುವುದಲ್ಲದೆ ಮನದ

ಮೃದುಮಧುರವಚನರಚನೆಯೊ
ಉದಾತ್ತಮರ್ಥಪ್ರತೀತಿಯಂ ಕೇಳ್ವ ಜನ
ಕಿದಿರೊಳ್ಳು^೧ದದಂದದು^೨ ಕ
ಬೃದೊಳಿದುರ್ಗಂ ಕವಿಯ ಮನದೊಳಿದುರ್ಗಂತೆ ವಲಂ^೩

೧೯

ಕವಿತಾರಹಸ್ಯಮಂ ಸ
ತ್ಯವಿಯಲೆಗುಮನೇಡಮೂಕನೇಡಂ ಜಡನೆಂ
ಬವನಲೆಗುಮೆ ವಿಟನಲೆಗುಂ
ಕುವಿಟಂ ಸ್ತೀರತರಹಸ್ಯದೊಳಗಡೆದಪನೇ

೨೦

ಭಾಷಾವಿದರ್ಕವಿತ್ಯವಿ
ಶೇಷಜ್ಞಾನಕಪರಪೂಜಪ್ರದು ಸಭೆಯೊಳ್
ಮಾಪಮುಖದಂತೆ^೪ ದೋಷಗ
ವೇಷಗಪರರಪ್ಪರೆಂದೊಡದು ತೆಗಲಲ್ವ

೨೧

ಧಿವಣರ ಕೃತಿಗಳೊಳಿಸೆವಧಿ
ಲಸಿತಗುಣಂಗಳನೆ ಬಸುಟು ಮಾತ್ಸರ್ಯಮಹಾ
ವಿಷಮಮತಿಯಿಂದೆ ದೋಷಾ
ವಿಷಮನೆ^೫ ಪೊರ್ದಿಪುರ್ವಲ್ತೆ ಕುಕವಿಬಕಂಗಳ

೨೨

ದಾರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದೇ? ೧೯. ಮೃದುಮಧುರವೂ ಅದ ವಚನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತವಾದುದು ಕೇಳುವ ಜನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಅರ್ಥಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು! ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸರಿ! ೨೦. ಕವಿತೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಯವಿಯು ಮಾತ್ರ ಅರಿಯಬಲ್ಲನು. ಕಿವುಡನಾದ ಮೂಕ, ಕಿವುಡ ಮತ್ತು ಜಡರು ಅದನ್ನರಿಯಬಲ್ಲರೇ? ಸ್ತ್ರೀಯ ರತರಹಸ್ಯವನ್ನು ರಸಿಕನಾದ ವಿಟನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? ೨೧. ಭಾಷಾವಿಶಾರದರೂ ಕವಿತಾವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡವರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನರಿಯಲು ತೊಡಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಅವಿವೇಕಿಗಳ ಹಾಗೆ ದೋಷಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ತೆಗಳೇ ಸರಿ. ೨೨. ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ “ಅಭಿಲಕ್ಷಿತ ಗುಣಂ” ಗಳನ್ನೇ ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆಯೆ, ಮಾತ್ಸರ್ಯದುರಾಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕುಕವಿಗಳೆಂಬ ಬಕಪಕ್ಷಿಗಳು ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ದೋಷವನ್ನೇ ಅರಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ?

೧ ಖ-ಯನು ೨ ಖ-ದಿಗೊಳಿಕು; ದಿಱಿಲೊಳಿಕು ೩ ಕ-ದಂದುಂ ೪ ಕ-ವೊಲಂ ೫ ಕ-ಮಾಪಮುಖದಂತೆ; ಗ-ಮೇಷಮುಖದಂತೆ. ೬ ಖ-ಮಹಾ | ವಿಷಮತೆಯಿಂದ ಪೊಸಯಿಸಿ ತಾಂ | ವಿಷಮನೆ.....

೧. 'ಉದಾತ್ತಂ' ಎಂದರೆ ಯಾವುದು? ಅರ್ಥಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ವಚನರಚನೆ. ಇದ್ದರಿಂದ ಈ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲಿನ ಸಾಲು 'ಮೃದುಮಧುರ ವಚನವಿರಚನೆ' ಎಂದು ಇರಬಹುದು.

*ಕೋಗಿಲೆಯ ಸರವರಣ್ಯದೊ
ಳೇಗೆಯ್ಯದೊ ಮೂರ್ಖಜಡಜನಾರಣ್ಯದೊಳಿಂ
ಪೋಗಡಿಸಿದ ಕವಿಶಬ್ದಮ
ದೇಗೆಯ್ಯದರಣ್ಯರುದಿತಮದು ಬಗೆವಾಗಳ್

೨೩

ಇರು ಮರುಳ ಶುಷ್ಕವೈಯಾ
ಕರಣಂಗಂ ಶುಷ್ಕತಾರ್ಕಕಂಗಂ ಬೆಳ್ಳ
ಕೃದಿಗಂಗಂ ವಿಷಯಮೆ ಕಾ
ವ್ಯರತ್ನಮತಿಚತುರಕವಿಕದಂಬಕವಿಷಯಂ

೨೪

ಗುರು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರನಿಂದ್ರನಮಿತಂ ದೇವಂ ಕಥಾನಾಯಕಂ
ಪುರುದೇವಂ ಕಥೆಯುಂ ತದಾದಿಪುರುಷಪ್ರಸ್ತುತ್ಯಜನ್ಮಾಳಿಬಂ
ಧುರಮೆಂದದೆ ಮದೀಯವಾಗ್ವಿಭವವಿನ್ಯಾಸಂ ಬಲಂಚಿತ್ತುದಿ
ನ್ನಿರು ಬಲ್ಲಿತ್ತಕ ಕೋಡು ಕೂರಿತದನಂತಿಂತುತನಲ್ಪಿರ್ತುಮೇ

೨೫

ವಿದಿತಂ ಪ್ರಾತೀತಿಕಂ^೧ ಕೋಮಲಮತಿಸುಭಗಂ ಸುಂದರಂ ಸೂಕ್ತಿಗರ್ಭಂ
ಮೃದುಸಂದರ್ಭಂ ವಿಚಾರಕ್ಷಮಮುಚಿತಪದಂ ಶ್ರವ್ಯಮವ್ಯಾಕುಳಂ ವ್ಯಾ
ಪ್ತದಿಗಂತಂ ಕಾವ್ಯಮೆಂದನ್ನಿತಸುಕವಿಜನಂ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿಚ್ಚಂ ಮನಂಗೊ
ಳ್ಳುದಜಿಂದಂ ನೆಚ್ಚಿನೀತಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತರಸಹಂಸಂ

೨೬

೨೩. ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಮನೀಯವಾದ ಕೂಗು ಕಾಡಿನಲ್ಲೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲದು? ಮೂರ್ಖರೂ ಜಡರೂ ಆದ ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಪುಗೆಟ್ಟ ಆ ಕವಿಯ ಕವಿತೆಯು ಏನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು? ಅದು ಅರಣ್ಯರುದಿತಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. (ಈ ಪದ್ಯವು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ) ೨೪. ಮರುಳೆ, ಇರು! ಒಣವೈಯಾಕರಣನಿಗೂ ಒಣ ತಾರ್ಕಕನಿಗೂ ಗಾಂಪನಿಗೂ ಕಾವ್ಯವು ವಿಷಯವಾಗದು. ಅದು ಅತಿಚತುರರಾದ ಕವಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಷಯವಾಗಬಲ್ಲದು. ೨೫. ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರನು ಗುರು. ಇಂದ್ರ ವಂದಿತನಾದ ಪುರುದೇವನು ಕಥಾನಾಯಕ. ಪುರುದೇವನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಬಂಧುರವಾದುದೀ ಕಥೆ. ಇವೇ ನನ್ನ ವಾಗ್ವಿಭವಕ್ಕೆ ನೆರವಾದುವು. ಬಲಿಷ್ಠರ ಕೋಡು ಉನ್ನತಗೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಎನ್ನಲಾಗದು. (ಪ್ರಗಲ್ಭವಾದ ಬಲಿಷ್ಠರ ಮಾತನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಲಾಗದು). ೨೬. ಈ ಕಾವ್ಯವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದುದು. ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದುದು, ಕೋಮಲವೂ ಸುಭಗವೂ ಆದುದು. ಸುಂದರವಾದ ಸೂಕ್ತಿಗರ್ಭವೂ, ಮೃದುಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗತವಾದುದು, ವಿಮರ್ಶನೀಯವಾದುದು. ಉಚಿತ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಶ್ರವ್ಯವೂ ಮಧುರವೂ ಸಾದಿಗೂಯುಕ್ತವೂ ಆದದ್ದು, ಮೋಷರಹಿತವಾದುದು, ಇದರ ಕೀರ್ತಿಯು ದಿಗಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಬೀಡು

^೧ ಈ ಪದ್ಯವು ವಿ.ಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ೧ ಕ-ಸಂಪಿತಂದ್ರನು ೨ ಗ-ವಿದಿತ ಪ್ರಾತೀತಿಕಂ.

ಇದು ನಿಚ್ಚಂ ಪೊಸರ್ತರ್ಗವಂಬೊಲತಿಗಂಭೀರಂ ಕವಿತ್ವಂ ಜಗ
 ಕೃದಜಿಂದಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಳಾಲೋಕೈಕವಿಖ್ಯಾತನ
 ಭೃದಯಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಮಿತ್ತಮುತ್ಸಮಯಶಂ ಸಂಸಾರದೊಳ್ಳಾರಮ
 ಪುದಜಿಂ^೧ ಧರ್ಮಮದಂ ನಿಮಿರ್ಚುವುದಜಿಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೨೭

ಅತಿಸುಭಗೆಗೆ ಸಂದಂ ಸರ
 ಸ್ವತೀಗೀತನ ಲಲಿತವಾಗ್ಗಿಳಾಸಮೆ ದಲಲಂ^೨
 ಕೃತಿಯವೊಲೆಸೆದಪುದು ಜಗ
 ತ್ವತೀತನೀತನೆ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ ೨೮

*ಕದಲೀಗರ್ಭಶ್ಯಾಮಂ
 ಮೃದುಕುಟಲಶಿರೋರುಹಂ ಸರೋರುಹವದನಂ
 ಮೃದುಮಧ್ಯಮತನು ಹಿತಮಿತ
 ಮೃದುವಚನಂ ಲಲಿತಮಧುರಸುಂದರವೇಷಂ ೨೯

ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕವಿಜನರೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿತ್ಯವೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕಾರಣ ಸುಕವಿಜನರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮಾನಸಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹಂಸದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕವಿಯು ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನ ಸೋತ್ತಂಸಹಂಸ. ೨೭. ಇದು ನಿತ್ಯನೂತನವಾದುದು. ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಈ ಕವಿತ್ವವು ಜಗಕ್ಕೆ ಅತಿಗಂಭೀರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವನು (ಈ ಕವಿ) ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತ. ಇವನು ಲೋಕೈಕವಿದಿತ ಅಭ್ಯುದಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಪಾತ್ರ^೧. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರವಾದದ್ದು ಧರ್ಮ. ಅದನ್ನು ಹರಡುವುದರಿಂದ ಈ ಕವಿ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯ. ೨೮. ಅತಿಸುಭಗಳೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳೂ ಆದ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಈ ಕವಿಯ ಲಲಿತವಾಗ್ಗಿಳಾಸವು ದಿಟವಾಗಿಯೂ ಅಲಂಕಾರದಂತೆಯುವುದು. ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾದೀತನು ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಣಿಹಾರದಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ (ಈತನು ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರ). ೨೯. ಪಂಪನು ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಿನಂತೆ ನಸುಗಪ್ಪಾದ^೨ ಮೈಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನು. ಮೃದುವೂ ವಕ್ರವೂ ಆದ ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳವನು. ಅವನ ಮುಖವು ಕಮಲದಂತೆಯೂ ದೇಹವು ಮಧ್ಯಮದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುವು. ಅವನ ಮಾತುಗಳು ಹಿತಮಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ವೇಷವು ಸುಂದರವೂ ಮಧುರವೂ ಆಗಿತ್ತು.

೧ ಕ.-ಮಪ್ಪದು ತಾಂ. ೨ ಕ.-ಸದಲಂ

* ಕ. ಪದ್ಯಗಳು ೩೧, ೩೨, ೩೩, ೨೯ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿವೆ. ಗ. ಪದ್ಯಗಳು ೩೧, ೩೨, ೨೯, ೩೦ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿವೆ.

೧. ಅಭ್ಯುದಯಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ, ಉತ್ತಮಯಶಂ-ಇವೆರಡನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು.

೨. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಾಳೆದಿಂಡು ಕಪ್ಪಾಗಿರುವುದು? 'ಬಾಳೆದಿಂಡಿನಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಗೌರವರ್ಣದವನು' ಎಂದು ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬಹುದು.

ವತ್ಸಕುಲತಿಲಕನಭಜನ
ವತ್ಸಳನಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿ ಕುಕವಿಯಶೋನಿ
ಮೃತ್ಪರನಮೃತಮಯೋಕ್ತಿ ಶ
ರತ್ನಮಯಸುಧಾಂಶುವಿಶದಕೀರ್ತಿವಿತಾನಂ

೨೦

ವನಿತಾಕಟಾಕ್ಷಕುವಲಯ
ವನಚಂದ್ರಂ ಯುವತಿಜಘನಕಾಂಚೀರತ್ನಂ
ಸ್ತನಭರವಿನಮೃಗಣಿಕಾ
ಸ್ತನತಟಿಹಾರಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೨೧

ಕೇರಳವಿಟೀಕಟೀಸೂ
ತ್ಯಾರುಣಮಣಿ ಮಲಯಯುವತಿವರ್ಷಣನಾಂಧ್ರೀ
ನೀರಂಧ್ರಬಂಧುರಸ್ತನ
ಹಾರನುದಾರಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೨೨

ದುಂದುಭೀಗಭೀರನಿನದಂ
ದುಂದುಭಿಸಂವತ್ಸರೋದ್ಭವಂ ಪ್ರಕಟಯಶೋ
ದುಂದುಭಿ ಸಿಂಹಾಸನಸುರ
ದುಂದುಭಿಪತಿಚರಣಕಮಳಭೃಂಗಂ ಪಂಪಂ

೨೩

೨೦. ಪಂಪನು ವತ್ಸಕುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನು. ಅಭಿಜನರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತಕ್ಕವನು. ಅವನು ಅಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿ. ಕುಕವಿಗಳ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೇನೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತುಗಳು ಅಮೃತಕ್ಕೇನೆಯಾದವು. ಅವನು ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ೨೧. ವನಿತೆಯರ ಕಟಾಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಕುಮುದವನಕ್ಕೆ ಅವನು ಚಂದ್ರ. ಯುವತಿಯರ ಸೊಂಟದ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಾಂಚೀರತ್ನ. ಸ್ತನಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಾಗಿದ ಗಣಿಕೆಯರ ಸ್ತನತಟಕ್ಕೆ ಹಾರಪ್ರಾಯ, ಈ ಸರಸ್ವತೀ ಮಣಿಹಾರ. ೨೨. ಕೇರಳದ ವಿಟವನಿತೆಯರ ಸೊಂಟದ ದಾರಕ್ಕೆ ಪಂಪನು ಅರುಣಮಣಿ. ಮಲಯ ತರುಣಿಯರ ನೋಟದ ಕನ್ನಡಿ, ಅಂಧ್ರಿಯರ ಸಾಂದ್ರಸುಂದರ ಸ್ತನಗಳಿಗೆ ಹಾರ. ಉದಾರನಾದ ಪಂಪನು ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಮಣಿಹಾರದಂತೆಸಗುತ್ತಾ ಸರಸ್ವತೀ ಮಣಿಹಾರ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ೨೩. ಅವನ ಧ್ವನಿಯು ದುಂದುಭಿಯ ಸ್ವನದಂತೆ ಗಭೀರ. ಅವನು ದುಂದುಭಿ^೧ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು. ಅವನ ಯಶೋದುಂದುಭಿಯು ಮೊಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೂ ಸುರದುಂದುಭಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಜಿನನ ಪಾದಪದ್ಮದ ದುಂಬಿ ಪಂಪ.

೧ ಕ.-ಸ್ತನಮಣಿ.

1. ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೦೨ಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಎಂದಿಂತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನು
ಗಿಂದಂ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಬುಧಸಮೂಹಮಿದಂ ಪೇ
ಱಿಂದೊಡೆ ಪೇಟಲಾಂ ಬಗೆ
ದಂದನಿದನ್ನಳವೆ ಗಣಧರೋದಿತಚರಿತಂ

೩೪

ಪುರುದೇವಾದಿಜನೇಂದ್ರಮಾಳೆ ಗಣಭೃಕ್ಷಂತಾನಮಂದೀ ಪರಂ
ಪರೆಯಂ ವಿಶ್ವತವೀರಸೇನಜನಸೇನಾಚಾರ್ಯಪರಂತಮಾ
ಗಿರೆ ಬಂದೀ ಕಥೆ ಗುಣುವೆತ್ತುದವರುಂ ಜ್ಞಾನರ್ಥಸಂಪನ್ನರಂ
ದಿರದಾಂ ಧೃಷ್ಟನೇನೀ ಕಥಾಬ್ಧಿಯುಮನೇನೀಸಲಿಸಂದಂದನೋ

೩೫

ಕವಿತೆಯೊಳಾಗೆಗೈಯ್ತು ಫಲಮಾವುದೊ ಪೂಜೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ಲಾಭಮೆಂ
ಬವೆ ವಲಮಿಂದಪೂಜೆ ಭುವನಸ್ತುತಮಪ್ಪ ನೆಗಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಂ
ಭವಿಸುವ ಲಾಭಮೆಂಬವೆ ಜನೇಂದ್ರಗುಣಸ್ತುತಿಯಿಂದೆ ತಾಮೆ ಸಾ
ರವೆ ಪೆಣಿರಿವುದೇಂ ಪೆಣರ ಮಾಡುವುದೇಂ ಪೆಣಿರಿಂದಮಪ್ಪುದೇಂ

೩೬

ಹೆಸಗೊಂದಿಂದ್ರನರೇಂದ್ರವಂದ್ಯನೊಜಲೈತ್ತಾನುಮೋರೋರ್ಮೆ ಚಂ
ತಿಸಿದೊಂಗಂ ಪವಣೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಮೆನೆ ಪೂಣ್ಣೊಂದಮೋರಂತ ಭಾ
ವಿಸಿ ತಾಂ ತನ್ಮಯನಾಗಿ ತಚ್ಚರಿತಮಂ ಕಾವ್ಯಗಳೊಳೊಡೆ ಬ
ಗ್ಗಿಸಿ ಪೇಟುತ್ತಾನ ಕರ್ಮನಿರ್ಜರೆಯನಂತಿಂತುಂತನಲ್ಲರ್ಕುಮೇ

೩೭

೩೪. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ವಿದ್ವಜ್ಜನಸಮೂಹವು
ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಲು
ಮನವಿತ್ತೆನು. ಗಣಧರೋಕ್ತವಾದ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಂಟೆ?
೩೫. ಪುರುದೇವಾದಿ ಜನೇಂದ್ರರು ಗಣಧರರು ಇವರ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ
ವೀರಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಜನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಕಥೆಯು
ಅಗಾಧವಾದುದು. ಮೇಲಿನ ಈ ಆಚಾರ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಸಂಪದ್ಧರಿತರು. ನಾನು ಈ
ಕಥಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ಈಜಲೇಕೆ ಮನತೊಟ್ಟೆನೋ? ನಾನು ಉದ್ಧತನೇ ಸರಿ.
೩೬. ಕವಿತೆಯಿಂದ ಕೈಸೇರುವ ಫಲಗಳು ಯಾವುವು? ಗೌರವ, ಕೀರ್ತಿ, ಲಾಭ-ಇವೇ
ಫಲಗಳು, ಜನೇಂದ್ರಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರಕೃತವಾದ ಪೂಜೆಯೂ, ಲೋಕಸ್ತುತವಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
(ನೆಗಟ್ಟಿ)ಯೂ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಲಾಭವೂ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಕೈಸೇರುವುವಲ್ಲವೆ? ಅಂದ
ಮೇಲೆ ಇತರರು ಕೊಡುವುದೇನು? ಇತರರು ಮಾಡುವುದೇನು? ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ
ಇತರರಿಂದಿವು ಕೈಸೇರಬಲ್ಲವೇ? ೩೭. ಹೆಸರಾಂತ ಇಂದ್ರನರೇಂದ್ರರಿಂದ ವಂದಿತನಾದ
ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಒರಲ್ಪು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೂ ಅಸದಳವಾದ ಪುಣ್ಯವು
ಕೈಸೇರುವುದು. ಅದನ್ನೊಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದವನ ಕರ್ಮವು ಕರಗಿಹೋಗುವುದು. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೀಗೆಂದು

ಇದು ವೆ ಸುಕವಿಪ್ರಮೋದ
ಪ್ರದಮಿದುವೆ ಸಮಸ್ತಭವ್ಯಲೋಕಪ್ರಮದ
ಪ್ರದಮೆನೆ ನೆಗಬ್ಯಾದಿಪುರಾ
ಗದೊಳಪಿಪುದು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಮುಂ ಧರ್ಮಮುಮಂ

೩೬

ನೆಹವಂ ತಾಳಿದಪಾಸ್ತದುರ್ನಯತಮೋಬಂಧಂ ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧವಾ
ದಲಿವಿಂದಂ ಗಣನಾಯಕರ್ಸಮಹಿ ಭವ್ಯಶ್ರೇಣಿಗವ್ಯಾಜದಿಂ
ದಲಿಯಿಲ್ಲಾಢನುಯೋಗಮಾದುದದಲಿಲ್ಲೊಳ್ಳವಾನುಯೋಗಾಬ್ಧಿಯಂ^೧
ಪೊಳಪೊಗತ್ತದು ವೇಳೆಯಂತೆ ಕಥೆ ಲಂಬೋದ್ವಾಮವೀಚೀಚಿಯಂ

೩೭

ಪಾಪಹರಂ ಪ್ರಕಾಶಿತವ್ಯಪಂ ವ್ಯಪಭಂ ವ್ಯಪದ್ವಜಂ ಮಹಾ
ಪ್ತ್ಯಾಪದಶೈಲದೊಳ್ಳದತಘಾತಿಚತುಷ್ಪಯನತುಧಾರರಾ
ಗೋಪನತಾಮರೇಂದ್ರದನುಜೇಂದ್ರನರೇಂದ್ರಪದಂ ಸಮಸ್ತ ವಿ
ದ್ಯಾಪತಿ ನಾಭಿನಂದನನುಪಾಶ್ರಿ^೨ ತಫನ್ಯಜನಾಭಿನಂದನಂ

೪೦

ಇರೆ ಹರಿಪೀಠದೊಳ್ಳದತನಾದರದಿಂ ಬೆಸಗೊಂದುದಂ ಜಿನೇ
ಶ್ವರಮತದಿಂದಮಾ ವ್ಯಪಭ^೩ ಸೇನಗಣಾಗ್ರಣಿ ಪೇಟ್ಟುದಂ ಸವಿ
ಸ್ತರದೊಳೆ ವರ್ಧಮಾನಜಿನ^೪ ಸಂನಿಧಿಯೊಳ್ಳಪ್ರಳಾದಿಯೊಳ್ಳಿಜಾ
ದರದೊಳೆ ಗೌತಮರ್ಮಗಧನಾಯಕನುಂ ತಿಳಿವಂತು ಪೇಟ್ಟುದಂ

೪೧

ಬಣ್ಣಿಸಲು ಶಕ್ಯವೇ? ೩೬. ಕವಿಜನರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನಲವನ್ನು ತರಬಲ್ಲದೆಂದೂ ಸಮಸ್ತ ಭವ್ಯಜನಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾದುದೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ ಆದಿಪುರಾಣ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ೩೭. ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧವು ದುರ್ನಯ (ದುಸ್ಸಿದ್ಧಾಂತ)ಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಟ್ಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಎಸೆದಿದೆ. ಗಣಧರರು ಅದರಿಂದಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭವ್ಯಶ್ರೇಣಿಗೆ ಅವ್ಯಾಜದಿಂದೊದಗಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳು ಅದರಿಂದಾದುವು. ಅದರಲ್ಲಿ (ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧದಲ್ಲಿ) ಮೊದಲನೆಯ ಅನುಯೋಗವೆಂಬ ಸಾಗರದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳು ದಡವನ್ನು ಮೀರುವಂತೆ ಕಥೆಗಳು ಹೊಮ್ಮಿದವು. ೪೦. ನಾಭಿಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಪಭನು ಪಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದವನು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದವನು. ಮೇರುಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಘಾತಿಚತುಷ್ಪಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಸುರೇಂದ್ರ, ದನುಜೇಂದ್ರ, ನರೇಂದ್ರರು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೆರಗಿದರು. ಸಮಸ್ತವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಆತನು ತನಗೆ ಶರಣಾದ ಭವ್ಯಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. ೪೧. ಭರತನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಜಿನೇಶ್ವರನ ಮತಾನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಪಭಸೇನ ಗಣಾಗ್ರಣಿಯು ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನೇ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ವರ್ಧಮಾನಜಿನಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಧನಾಯಕನಿಗೆ^೧ ಗೌತಮಗಣಧರರು ವಿಪುಲಾದ್ವಿಯಲ್ಲಿ

೧ ಕ.-ಪ. ೨ ಕ.-ಯಿಂ. ೩ ಕ.-ಜಿ. ೪ ಕ.-ಮತಮಾರ್ಗಮಂ. ೫ ಕ.-ಮಾನಮುನಿ.

1 ಶ್ರೇಣಿಕರಾಜನಿಗೆ.

ಪ್ರಾಣಿಹಿತಮಂ ವಿನೇಯ
ಪ್ರೀಣನಕರಮಂ ಜಗತ್ತಯಪ್ರಕಟತಕ
ಲಾಣಮನೀ ನೆಗಬ್ಬಾದಿಪು
ರಾಣಮನಪರಿಮಿತಭಕ್ತಿಯಂ ವಿರಚಿಸುವೆಂ

೪೨

ಪುನಃ|| ಆ ಪುರಾಣಕ್ಕಂ ಲೋಕಾಕಾರಕಥನಮುಂ ದೇಶನಿವೇಶೋಪದೇಶಮುಂ ನಗರಸಂಪತ್ತಿ
ವರ್ಣನಮುಂ ರಾಜ್ಯಸೌಂದರ್ಯತಾಖ್ಯಾನಮುಂ ತೀರ್ಥಮಹಿಮಸಮರ್ಥನಮುಂ ಚತುರ್ಗತಿಸ್ವರೂಪ
ನಿರೂಪಣಮುಂ ತಪೋದಾನವಿಧಾನವರ್ಣನಮುಂ^೧ ತತ್ಪಲಪ್ರಾಪ್ತಿಪ್ರಕಟನಮುಮೆಂದಿಂತವಯವಂ
ಗಳೆಂಟಕ್ಕುಂ

ಅವಲೋಕ್ತೋಕ್ತಮದೆಂತುಟೆಂದೊಡೆ ಸಮಂತಾವಂಗಮತ್ತೆತ್ತ ನೋ
ದುಬೊಡಂ ನೋಡಲನಂತಮಪ್ಪ ವಿಭುವಪ್ರಾಕಾಶಪದಕ್ಕೆ ತಾ
ನೆ ವಲಂ ಕರ್ಣಕೆಯಂದಮಾಯ್ನೆ ವಿಯನ್ನದ್ಧಮಂತಸ್ಥಕ್ಕ
ಮರ್ವಶಬ್ರಾಮ್ಯವನೇಕಜೀವನಿವಹಕ್ಕೋಡೀಕ್ಕತಾಭ್ಯಂತರಂ

೪೩

ಅದನಾದ್ಧನಿಧನ^೨ಗುಣಯುತ
ಮದಕ್ಕಪ್ರಿಮಮದು ಮರುತ್ತಿಶಾನೇಚ್ಚಿತಮಂ
ತದು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠ^೩ಕೋಪಮ
ಮದು ಜಿನಮತದೊಳ್ ದ್ವಿಸಪ್ತರಜ್ಜೂತ್ನೇಧಂ

೪೪

ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ೪೨. ನಾನು ಈ ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ರಚಿಸುವೆನು. ಅದು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದುದು. ಶಿಷ್ಯಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷಪ್ರದ
ವಾದುದು. ಇದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಕೋರತಕ್ಕುದು. ೪೩. ಪುರಾಣಕ್ಕೆ
ಲೋಕಾಕೃತಿಯ ವರ್ಣನೆ, ದೇಶನಿವೇಶಗಳನ್ನುಪದೇಶಿಸುವುದು, ನಗರಸಂಪತ್ತಿನ ವರ್ಣನೆ,
ರಾಜ್ಯಸೌಂದರ್ಯ ಕಥನ, ತೀರ್ಥಮಹಿಮೆಯನ್ನುಸುರುವುದು, ಚತುರ್ಗತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಸಾರುವುದು, ತಪೋದಾನವರ್ಣನೆ, ತತ್ಪಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕಥನ-ಎಂದು ಎಂಟು ಅವಯವಗಳು
ಇವೆ. ೪೩. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಲೋಕವು ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ಲೋಕವು
ಅನಂತವೂ ವಿಭುವೂ ಆದ ಆಕಾಶಪದಕ್ಕೆ ಕರ್ಣಕೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಆಕಾಶಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು
ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವಸಮೂಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ೪೪. ಆ ಲೋಕವು
ಅನಾದಿ ಮತ್ತು ನಾಶವಿಲ್ಲದುದು, ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾದುದು. (ಘನೋದಧಿ, ಘನವಾತ,
ತನುವಾತಗಳೆಂಬ) ಮೂರು ವಾತವೇಷ್ಣನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠ^೩ತುಲ್ಯ
ವಾದದ್ದು. ಅದು ಜಿನಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಜ್ಜುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದದ್ದು.

೧ ಕ.-ತಪೋಧನವ್ಯವರ್ಣನಮುಂ. ೨ ಕ.-ದಿ ನಿಧನ. ೩ ಕ.-ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠ.

1. ಮೂರು ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ.

ಸ್ತುತವೈಶಾಖಸ್ಥಾನಂ
ಕಟತಟವಿನ್ಯಸ್ತಹಸ್ತಯುಗನಾಗಿ ಮಹಾ
ಲಟಹಂಬೆರಸಿದೊಪ್ಪವ
ನಟನಾಕೃತಿ ತಾನೆ ಲೋಕದೊಂದಾಕಾರಂ

೪೫

ಮಾಡುವ ಕಿಡಿಸುವ ಗಸಣೆಗೆ
ನಾಡೆಯುಮದು ಪೊಲಗು ಸಹಜನಿಯತಸ್ಥಿತಿ ನಾ
ಡಾಡಿಯ ನರಗದು ಬಗೆಯಲ್
ಕೂಡದಧ್ವನಿಯಗೂರ್ಧ್ವಭೇದವಿಭಿನ್ನಂ

೪೬

ವಿತ್ರಸ್ತಕರ್ಮರಿಪುವ ಜ
ಗತ್ತಯದೀಪಕನ ಕಾಣೆಗೊಳಗಾದುದು ಲೋ
ಕತ್ರಯಮದನುಕ್ರಮದೊಳ್
ವೇತ್ರಾಸನಝಲ್ಲರೀಮೃದಂಗಸಮಾನಂ

೪೭

ವ|| ಆ ಲೋಕತ್ರಯಮಧ್ಯದೊಳ್ ಮಧ್ಯಮಲೋಕಮೆಂಬ ಹೆಸರಂ ಪಡೆದು,

ಪರ್ಯಾಯಂದಪ್ಪದೇಂ ಸುತ್ತಿತ್ತಿದುವೊ ವಳಯಾಕಾರದೊಂದೊಂದನತ್ಯಾ
ಶ್ಚರ್ಯಂ ದ್ವೀಪಾಭಿವರ್ಗಕ್ರಮಮದುವುಮಸಂಖ್ಯಾತಮಾ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳ್ತಾ
ತ್ಪರ್ಯಂಗೆಯ್ಯನ್ನವೆಂಬಗ್ಗೊಳೆಯನೆಸೆದತ್ತೇಕರಜ್ಜುಪ್ರಮಾಣಂ
ತೀರ್ಯಗ್ಲೋಕಂ ಸ್ವಯಂಭೂರಮಣಜಲಧಿಪರ್ಯಂತಮಂತಾಗುವನ್ನಂ

೪೮

೪೫. (ಎರಡೂ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕಿಸುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ವೈಶಾಖಸ್ಥಾನ). ಅದರ ಹಾಗೆ ನಿಂತು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಸೊಂಟದ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತಿರುವ ಸುಂದರ ನಟನ-ಆಕೃತಿಯಂತಿದೆ ಈ ಲೋಕದ ಆಕಾರ. ೪೬. ಅದು ಸೃಷ್ಟಿ, ಲಯಗಳ ಗೊಡವೆಯಿಂದ ದೂರವಾದುದು. ಸಹಜವೂ ನಿಯತವೂ ಆದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳದ್ದು, ನಾಡಾಡಿ ಜನರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದ್ದು. ಅದು ಅಧೋಲೋಕ, ತೀರ್ಯಗ್ಲೋಕ ಮತ್ತು ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದದ್ದು. ೪೭. ಕರ್ಮವೆಂಬ ಶತ್ರುವನ್ನು ಗೆದ್ದ, ಜಗತ್ತಯದೀಪಕನಾದ ಜಿನೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗೋಚರವಾದುದು ಲೋಕತ್ರಯ. ಅಧೋಲೋಕ, ಮಧ್ಯಲೋಕ, ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇತ್ರಾಸನ, ಝಲ್ಲರೀ (ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಾದ್ಯ) ಮತ್ತು ಮೃದಂಗಗಳ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ವ|| ಆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯಮಲೋಕವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದು, ೪೮. ತೀರ್ಯಗ್ಲೋಕವು ಸ್ವಯಂಭೂರಮಣವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಒಂದು ರಜ್ಜುಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಗಳು ವಲಯಾಕಾರದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸುತ್ತುವರಿದಿವೆ. ಇವು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತವೆಂಬ

ವ|| ಆ ತೀರ್ಯಗ್ನೋಕದ ನಡುವೆ ಲವಣಜಲಧಿಪರಿವೃತಮಾಗಿ ಭರತ, ಹೈಮವತ, ಹರಿವರ್ಷ, ವಿದೇಹ, ರಮ್ಯಕ, ಹೈರಣ್ಯವತ್ಸರಾವಂತಗಳೆಂಬೀಯ ಪೂರ್ವಾಪರಾಯತಂಗಳುಂ, ಹೇಮಾರ್ಜುನ ತಪನೀಯವೈದೂರ್ಮ ವಜ್ರರಜತಹೇಮಮಯಂಗಳುಂ, ಮಣಿವಿಚಿತ್ರಪಾರ್ಶ್ವಂಗಳು ಮಧ್ಯ ಲೋಪರಿಮತಳಸಮಾನವಿಸ್ತಾರಂಗಳುಮಪ್ಪ ಹಿಮವಸ್ತುಹಿಮವ್ಯುಪಧನೀಳರುಗ್ನಿ ಶಿಖರಿಗಳೆಂಬ ವರ್ಷಧರಮಹೀಧರಂಗಳಿಂದಂ ಇನ್ನೂರು ಕನಕಗಿರಿಗಳಿಂದಂ ನಾಲ್ಕು ನಾಭಿನಗಂಗಳಿಂದಂ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು^೧ ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತಂಗಳಿಂದಮನಿತೆ ವೃಷಭಾದ್ರಿಗಳಿಂದಂ ಚತುರ್ದಶಮಹಾವಾಹಿನಿ ಗಳಿಂದಮನಿದು,

ಆತಿವೃತ್ತದೆ ರವಿಬಿಂಬಾ
ಕೃತಿ ಯೋಜನತಪಹಸ್ತುಪ್ಪಂಭಂ ವಿ
ಶ್ರುತಜಂಬೂವೃಕ್ಷಮುಪಾ
ಪ್ರತೀತಿಯಂ ನೆಗಲ್ಲುದಿಳೆಗೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಂ

೪೯

ವ|| ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ನಡುವೆ ನವನವತಿಯೋಜನಸಹಸ್ರೋತ್ಪೇಧಮುಂ ಯೋಜನ ಸಹಸ್ರಾಪಗಾಹಮುಂ ಸರ್ವರತ್ನಜಾಂಬೂನದವೈದೂರ್ಮಮಯಮುಂ ಅಂಶರಾಂತರನಿರಂತರಾಣಂತ

ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ (ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ದ್ವಿಗುಣವಾದ ದ್ವೀಪಸಮುದ್ರ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿ) ಈ ಲೋಕವು ಒಂದು ಅಗ್ನಿಗಳಿರುವುದು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ವ|| ಆ ತೀರ್ಯಗ್ನೋಕದ ನಡುವೆ ಲವಣಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪರಿವೃತವಾದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಭರತ, ಹೈಮವತ, ಹರಿವರ್ಷ, ವಿದೇಹ, ರಮ್ಯಕ, ಹೈರಣ್ಯವತ, ಐರಾವತಗಳೆಂಬ ಏಳು ಜನಪದಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದವೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಮವರ್ಣ (ಚೀನಾಂಶುಕವರ್ಣ), ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣ, (ಸೂರ್ಯನಂತಹ) ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣ, ವೈದೂರ್ಯದಂತಹ ನೀಲವರ್ಣ, ರಜತದಂತಹ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಹೇಮವರ್ಣಗಳುಳ್ಳವೂ ಮಣಿಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಪಾರ್ಶ್ವವುಳ್ಳವೂ ಕಳಭಾಗ ಮೇಲ್ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಹಿಮವಾನ್, ಮಹಾಹಿಮವಾನ್, ನಿಷಧ, ನೀಲ, ರುಕ್ಮಿ, ಶಿಖರಿಗಳೆಂಬ ಆರು ವರ್ಷಧರಪರ್ವತಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂರು ಕನಕಗಿರಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾಲ್ಕು ನಾಭಿಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ (ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕು) ವೃಷಭಾದ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಹಾನದಿಗಳಿಂದಲೂ (ಗಂಗಾ, ಸಿಂಧು, ರೋಹಿತ್, ರೋಹಿತಾಸ್ತಾ-ಇತ್ಯಾದಿ) ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ೪೯. ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬದಂತೆ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಗುಂಡಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಈ ದ್ವೀಪವು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರಾಗೊಂಡಿತು. ವ|| ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ನಡುವೆ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿರುವ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಷ್ಟು ಅಗಲವಿರುವ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ,

ಸೋಮಿಯಮವರುಣಕುಬೇರಪ್ರಮುಖಲೋಕಪಾಲಾಭಿಯೋಗ್ಯ ದಿಗ್ಗಜೇಂದ್ರದೇವವಿಹಾರ ಪ್ರಾಸಾದಾಭಿರಾಮಮುಂ^೧ ಅನೇಕ ನಾಕನಾಯಕಲೋಕಪಾಲಲೀಲಾಭವನಾಧ್ಯಾಸಿತಮುಂ ಪದ್ಮವೇದಿಕಾಪರಿವೃತರತ್ನತೋರಣಾಂಕಿತ ಜನಭವನಪರಿವೃತಮುಂ ಪಂಚರತ್ನಮಯ ಸುಶ್ಲೇಷಾಪ್ನಾದೃಶ ಸಹಸ್ರಲಕ್ಷಣವೃಂಜನಾಂಕಿತಾಪ್ನಶತಕಳಶಭೃಂಗಾರಾದ್ಯುಪಕರಣೋಪಶೋಭಿತಮುಂ ವೈದೂರ್ಯವೂದ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಜಾಳಾಳಂಕೃತರತ್ನಶಲಾಕಾ ಶತಕಾಂಚನಕುಂಭಬಿಂಬ ರಜಶ್ಚಂದ್ರಚಕ್ರವಿಚಿತ್ರಜಿನೇಂದ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರತಿಪ್ರಕೀರ್ಣಮುಂ ಭದ್ರಾಸಾಲಾನಂದನಸೌಮನಸಪಾಂಡುಕವನವಿರಾಜಿತಮುಂ ಪಾಂಡುಕಪಾಂಡು ಕಂಬಳ ರಕ್ತಕಂಬಳಾತಿರಕ್ತಕಂಬಳ ವಿಶಾಲರತ್ನಶಿಲಾತಳಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಭಗವತ್ಪನ್ನಾಭಿಷೇಕಸಿಂಹಾಸನಾಳಂಕೃತ ಮುಮಾಗಿ.

ನೆಲಸಿದ್ಧಪ್ರದಧಸ್ತುಳಂಬದಧೋಲೋಕಂ ಸಮಂತಯೈ ಸು
ತ್ವಲುಮಿದ್ಧಪ್ರದ್ರು ಮಧ್ಯಲೋಕಮಸಿದ್ಧಿದಾ^೨ ಚೂಳಕಾಭಾಗದಾ
ದಲೆಯೊಳ್ಳಿಂದಪ್ರದೂರ್ಧ್ವಲೋಕಮನೆ ಮೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೆಂಬಂದಗುಂ
ದಲೆಯಾಗಿದ್ರುದು ದೇವದಂಪತಿರತಶ್ರೀಸುಂದರಂ ಮಂದರಂ

೫೬

ವ|| ೮ ಮಂದಾರದ ಪೂರ್ವಾಪರದಿಗ್ವಿಭಾಗಗಳೊಳ ವಿವೇಹಂಗಳಿರ್ಪುದಲ್ಲಿ.

ಸುವರ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ವೈದೂರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ನಡುನಡುವೆ ಆತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಸೋಮ, ಯಮ, ವರುಣ, ಕುಬೇರ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಅಭಿಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿದ ದಿಗ್ಗಜೇಂದ್ರದೇವತೆಗಳ ವಿಹಾರಭೂಮಿಯೂ ಆದ ಪ್ರಾಸಾದಗಳಿಂದ ಅಭಿರಾಮವಾಗಿಯೂ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪಲೋಕಪಾಲರ ಲೀಲಾಭವನಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ಪದ್ಮವೇದಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಮಯ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಜಿನಾಲಯಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತವಾದ, ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಎಂಟುನೂರು ಸುವರ್ಣ ಕಲಶಾದ್ಯುಪಕರಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ವೈದೂರ್ಯದಂಡಗಳಿಂದಲೂ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ನೂರಾರು ಸುವರ್ಣಕುಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೊಡೆಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜಿಸುವ ಜಿನೇಂದ್ರಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಭದ್ರಶಾಲ, ನಂದನ, ಸೌಮನಸ, ಪಾಂಡುಕ-ಎಂಬ ವನಗಳಿಂದ ರಾಜಿತವೂ ಪಾಂಡುಕ, ಪಾಂಡುಕಂಬಲ, ಅತಿರಿಕ್ತ ಕಂಬಲಗಳಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ರತ್ನಶಿಲಾತಲದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪನ್ನೇಂದ್ರನ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವೂ ಆಗಿ-೫೦. ಮಂದರಪರ್ವತವಿದೆ. ಅದರ ಅಧಃಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಅಧೋಲೋಕ, ಮಂದರದ ಸುತ್ತಲೂ ಇದೆ ಮಧ್ಯಮ ಲೋಕ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ-ಎಂಬಂತೆ ಅದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ದೇವದಂಪತಿಗಳ ರತಿಯಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ವ|| ೮ ಮಂದರದ ಪೂರ್ವಾಪರ ದಿಗ್ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ (ಎರಡು) ವಿವೇಹ

ಪದನಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಗಳ್ ಪಚ್ಚಾಗಮಂ ಕೊಂಡು ತ
ಪದೆ ಭೂಪರ್ ಪ್ರತಿಪಾಳಪರ್ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಧರ್ಮಂ ಪೊದ
ಬಿಡಿದವುತಿಪ್ಪುದು ಮತ್ತಿನನ್ನಮಯಕ್ಕುತ್ತಯಿಲ್ಲೊಂದಜಿಂ
ಪದಿನಾಟಾಗಿ ನಿರಂತರಂ ಸೊಗಯಿಕುಂ ಮೂವತ್ತೆರಬ್ಬಾಡುಗಳ್

೫೧

ತೊಲಗದು^೧ ಪುಬ್ಬಕೋಟಪರಿಸಂಖ್ಯೆವರಂ ಪರಮಾಯು ಕಳ್ಳರಾ
ಯಿಲಮಹಿಯೇಟು ಮಾರಿ ಪಸವಿಟ್ಟಿ ಬಿಟಂ ಪೆಟವುಂ ಭಯಂಗಳಾ
ಕುಲಿತೆಗಳಿಲ್ಲ ಧಾತಿ ಪುಸಿವೋಗದು ಪಂಚಧನುಶ್ಚತಂ ಪವ
ಣ್ಣೆಲಿ^೨ ನರಗೊಂದೊಡ್ಡಿದಿಮಿರೆ^೩ ಬಣ್ಣಿಸಲಾನಟಿಯಂ ವಿದೇಹಮುಂ

೫೨

ಉತ್ತಮತಪಂಗಳಿಂದ
ಹುತ್ತಮದೇಹರ್ ವಿದೇಹರಪ್ಪದಟಂ^೪ ಮ
ಯ್ಯತ್ತನ್ನರ್ಥತಯಂ ತಾ
ಳಿತ್ತು ವಿದೇಹಂ ವಿದೇಹಮೆಂಬೆ ಪೆಸರಂ

೫೩

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮವಿದೇಹಮಧ್ಯಭೂಭಾಗ^೫ಕ್ಕಳಂಕಾರಮಾಗಿ ಪಂಚಶತಯೋಜನಪ್ರಮಾಣ
ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮುಮಪ್ಪ

ದೇಶಗಳಿದ್ದುವು. ೫೧. ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೀಳುವುವು. ರಾಜರು ಉತ್ಪತ್ತಿಯ
ಆರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅಲ್ಲಿ
ಜೈನಧರ್ಮವು ತಾನೇತಾನಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.
ಆ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಹದಿನಾರು ನಾಡುಗಳಿರುವುವು.
ಹೀಗೆ ವಿದೇಹದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತೆರಡು ನಾಡುಗಳಿದ್ದುವು. ೫೨. ಹಲವಾರು
ಪೂರ್ವಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಅವರ ಆಯಸ್ಸು ತೊಲಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳರ ಕಾಟ, ಹೊಡೆತದಿಂದಾದ
ಗಾಯ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗ, ಹಸಿವು, ದರೋಡೆ (?), ಬರ, ಕೆಲವು ವಿಧ ಭಯ
ಮುಂತಾದ ವ್ಯಾಕುಲತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯೆಂದೂ ಬಂಜರಾಗದು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ
ಐದುನೂರು ಧನುಸ್ಸುಗಳು ಎತ್ತರದ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಆ ವಿದೇಹವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವೇ? ೫೩. ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮರೆನಿಸಿದವರು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿದೇಹರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿದೇಹವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ವಿದೇಹ
ದೇಶವು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಪಡೆದಿದೆ. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮವಿದೇಹದ ನಡುವಣ ಭೂಮಿ
ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಐದುನೂರುಯೋಜನಪ್ರಮಾಣವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ

೧ ಕ.-ಗದೆ ೨ ಖ.-ಶ್ಚತಪ್ರಮಾಣೇತಿ. ೩ ಖ.-ಡನ್ನರಿಯೆ ಬಣ್ಣಿಸ. ೪ ಕ.-ಪುದರೊಳ್ಳಿ
೫ ಖ.ಗ-ಮಧ್ಯಮಭೂಮಿಭಾಗ.

ಪ್ರಿಯಹಂಸೀಯುತಹಂಸನಾದಯ ಮಹಾಕುಕ್ಷಿಲಕೂಟಪ್ರಭೇ
ದಯ ತೀರಸ್ಥಲವಂಗಚೂತಲವಲೀಪ್ರವಾಸವಾಸ್ತಾದಿತೋ
ದ್ವಿಯುತೋನ್ನಾದಯ ತದ್ವಿದೇಹಜನತಾಸ್ತಾಂತಾರ್ಪಿತೋದತ್ತಮೋ
ದಯ ಸೀತೋದಯ ಪೋಲ್ವೆಗಿಲ್ಲ^೧ ತೋಳಿಗಳ್ ವಿಶ್ವಂಭರಾಭಾಗದೋ^೨ ೫೪

ಅದು ನೀರೇಭಕರಾಭಿಘಾತವಿಚಳದ್ವಾರಾಶಿಯೋಳ್ ಪೋಗಿ ಕೂ
ದಿದೊಡಾ ವಾರ್ಧಿಯ ಪೆಂಪುಮಾತೋಳಿಯೊಳಾ^೩ಯ್ಪಂತಾ^೪ದ ಪೆಂಪಿಂದಮು
ರ್ಬದ^೫ ಗುಣ್ಣಿಂದಮಿವಬ್ಬಗಗಳಮೆನಲ್ ಕುಂದೊಂದು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿದಂ^೬
ಅದು ದಲ್ ನೇರ್ಗಿಡಿದೆಂದೊಡಾವ ತೋಳಿಯುಂ ಸೀತೋದಯಂ ಪೋಲ್ವುಮೇ^೭ ೫೫

ವ|| ಆ ಸೀತೋದಾ ನದಿಯ ತೆಂಕಣ ಬದಗಣ ತಡಿವಿಡಿವಿದುರ್ವೆಂಟುನಾಲ್ಕುಳ್, ಅಲ್ಲಿ-

ಬದಗಣ ತಡಿಯೊಳಮೇಲನೆ
ಯಡೆಯದು ನೀಲಾಚಲಕ್ಕೆ ತೆಂಕಣದ ಬೆಡಂ
ಗೊಡರಿಪ ವಕ್ಕಾರಾದ್ರಿಗೆ
ಪದುಮಣದದು ಸುಜನನಿಳಯಮಪಗತವಿಳಯಂ ೫೬

ಅಳಿಕುಳರುತಿ^೧ಗಳಿನವನತ
ಫಳತರುಗಳಿನ್ನುಚತಕುಸುಮಗಂಧದಿನಬಳಾ
ವಿಳಸನದಿಂದೀವುದು ಗಂ
ಧಿಳವಿಷಯಂ ಸಕಳವಿಷಯರಸರಸಿಕತೆಯಂ ೫೭

೫೪. ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀತೋದಾನದಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅದರ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಬರುವ ತೋರಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಹಂಸೀಸಹಿತವಾದ ಹಂಸಗಳ ನಾದಗಳಿಂದ ಭರಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಮಹಾಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಮುರಿದೊಗೆಯಲು ಸಮರ್ಥವಾದುದು. ಅದು ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ಲವಂಗ, ಮಾವು ಮತ್ತು ಅರನೆಲ್ಲಿಗಳ ಬಂಡಿನಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದ ದುಂಬಿವಿಂಡಿನ ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ಉನ್ನತ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದು ವಿದೇಹದ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರವೋದವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ೫೫. ನೀರಾನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡುವ ಸಮುದ್ರದೊಡನೆ ಸೀತೋದೆಯು ಕೂಡಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಪೆಂಪು ಸೀತೋದೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೊಂಡಿತು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಆಳವಡೆದ ಆ ನದಿಯು ಅಬ್ಬಿಗೂ ಅಗ್ಗಳವೆನಿಸಿತು. ಸಮುದ್ರವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಈ ನದಿಗಿಂತ ಕಿರಿದು ಎನ್ನಲಾಗಿ, ಯಾವ ನದಿಯು ಸೀತೋದಾನದಿಯನ್ನು ಹೋಲಿತು? ವ|| ಆ ಸೀತೋದೆಯ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟೆಂಟು ನಾಡುಗಳಿದ್ದುವು. ೫೬. ಉತ್ತರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಏಳನೆಯ ನಾಡು ಗಂಧಿಲದೇಶ. ಅದು ನೀಲಾಚಲಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಂದರವಾದ ವಕ್ಕಾರಾದ್ರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು. ಅದು ಸುಜನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವೂ ನಾಶರಹಿತವೂ ಆದದ್ದು. ೫೭. ದುಂಬಿವಿಂಡಿನ ಝೇಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಹಣ್ಣುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ಗಿಡಗಳಿಂದಲೂ ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದಲೂ

೧ ಗ.-ಸ್ವಾದಿತಾಳಿ. ೨ ಗ-ಪೋಲ್ವುದಿಲ್ಲ. ೩ ಗ-ವಿಳಸದ್ದು. ೪ ಗ-ತೋಳಿಯಿನಾ. ೫ ಕ-ಯ್ಪಂತಾ. ೬ ಕ.-ದಗುರ್ಬದ. ೭ ಕ.ಗ-ಕುಂದೊಂದು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿದಂ. ೮ ಕ.-ಪೋಲ್ವುಮೇ ೯ ಗ.-ತತಿ.

ಬಕಕುರರ^೧ ಪಕ್ಷವಿಕ್ಲಿ
ಪ್ರಕಂಜಕಿಂಜಲ್ಯಪುಂಜಪಿಂಜರಿತಾಚ್ಛೋ
ದಕಪರಿಪೂರ್ಣತಟಾಳ
ಪ್ರಕರಸರೋನಿಕರರಂಜಿತಾಶಾವಳಯಂ

೫೮

ಪಸರಿಸಿ ದುಗ್ಧಾಬ್ಜಜಳ
ಪ್ರಸರಮನೋದವೇಷಿ ಬಂದು ಕಟಿವುವು ಮೇಘ
ಪ್ರಸರಂಗಳಲ್ಲಿಯನೆ ರಸ
ಮೊಸವುಪು ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷವಾಟಕೋಟಗಳದಹಿ^೨ೋಳ

೫೯

ಮಡಿಗ^೩ಳೊಳಗಲರ್ಧ ನೆಯ್ತುಲ
ಕಡುಗಂಪುಮನಿವಜ ಕಂಪು^೪ ಗೆಲ್ಲುವು ಸಾಸಿ
ಮರ್ಡಿಯನೆ ಪೊಂಬಣ್ಣದ ಕೆಂ
ಪಿಡಿವಿರೆ ಸೊಗಯಿಪುಪ್ಪ^೫ ಗಂಧತಾಳವನಂಗಳ

೬೦

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ -

ಕೊಂಕಿದ ಕೊಂಕು ತದ್ವಿಷಯಕಾಂತೆಯ ಪುರ್ವಿನ ಕೊಂಕಿನಂತೆ ಬಿ
ಲ್ಲಂ ಕುಡೆ ತಳ್ಳಿರಲ್ಪಡಿಯ ಪೂಮರದಿಂ ಕಟಿವೂಗಳತ್ತಮಿ
ತ್ತಂ ಕವಿದಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನುಗೆ ತೇಂಕುವ ಪೂವಿನ ಸಂಕರಂಗಳಂ
ನೊಂಕುವುಪೂರ್ವಮಾಳಿನಿಯ ತುಂಗತರತ್ತರಳೋರ್ವಮಾಲೆಗಳ

೬೧

ಗಂಧಿಲದೇಶವು ಸ್ವಕಚಂದನಾದಿ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿನ ರಸಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೫೮. ಬಕ, ಕುರರಪಕ್ಷಿಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಎರಚಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಲಗಳ ಕೇಸರಗಳಿಂದ ಪಿಂಜರವರ್ಣವಾದ ಕೆಂಪಾದ ನಿರ್ಮಲ ನೀರುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಕೆರೆಗಳಿಂದಲೂ ಸರೋವರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ದಿಗ್ವಲಯವು (ಆ ದೇಶವು) ರಂಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ೫೯. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಜಲಸಮೂಹವನ್ನು ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮೇಘಸಮೂಹಗಳು ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಗಳು ಗಂಧಿಲನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೬೦. ಮಡುಗಳಲ್ಲಿರುವ ತಾವರೆಗಳ ಕಡುಗಂಪನ್ನು ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಂಪಿನಿಂದ ಗೆದ್ದುವೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದವು, ಪೊಂಬಣ್ಣದ ಕೆಂಪಿಡಿದ ಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೬೧. ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸೀತೋದೆಯ ಕೊಂಕು ಆ ದೇಶದ ಕಾಂತೆಯ ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊಂಕಿನಂತೆ ಚಿಲ್ಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಎರಡೂ ದಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಹೂಮರಗಳಿಂದ ಹೂಗಳು ಹುರುಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಹರಡುವಂತೆಸಗಿ ಪುನಃ ಬಿಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ

ಕನಕಾಂಭೋಜರಜಂ ನಿಜಾಂಗರುಚಿಯಂ ಕನ್ನೆಯೊಲಿಂದಂ ಕಲ
ಲ್ದಿನಿಸಂ ತೂಳ್ಳಿ ತರಳ್ಳಿಸ್ತಳ್ಳಯನಮಂ ಕಂಪಂ ಕೊಳಲ್ಪರ್ಪ ಭೃಂ
ಗನಿತಾಯಂ ನಿಜಕೇಶಪಾಶರುಚಿಯಂ ಕೈಕೊಳ್ಳಿನಂ ಮೆಲ್ಲಮು
ಲ್ಗನೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಸದೇಹಮಾಗಿ ಸುಪೆಯುಕ್ತಿರ್ಕುಂ ವಿದೇಹಾನಿಳಂ

೬೨

ವ|| ಅಂತನೇಕನದ್ಭುತಾನ್ ನಾನಾಜನಪದಜನಾನುರಾಗರಸರಮಣೀಯಮಪ್ಪ ಗಂಧಿಳವಿಷಯದ
ನಡುವೆ ತಕ್ಕೋವಿಳಾಸಿನಿಯ ಮೇಲೊಂಡ ದುಕೂಲಮುಮಂ ಅರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರನ ವಿಶದಯಶಃ
ಪುಂಜಮುಮಂ ಅನುಕರಿಸಿ ವಿವಿಧವಿದಗ್ಧಿವಿದ್ಯಾಧರಜನಕ್ರೀಡಾನೀಡಂಗಳಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ
ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಿರ್ದ ರಥನೂಪುರಚಕ್ರವಾಳಗಗನವಲ್ಲಭಾದಿಗಳಪ್ಪ ನೂಜುಪತ್ತುಂ ಪೊಬಲ್ಗಳನೊಳ
ಕೊಂಡು ಸಪಾದಪಡ್ವೋಜನಾವಗಾಹದೊಳಂ ಪಂಚಪಡ್ವೋಜನಾಧೋವಿಸ್ತಾರದೊಳಂ
ತದರ್ಥಯೋಜನೋತ್ಸೇಧದೊಳಂ ದಶಯೋಜನೋಪರಿಮತಳಸಮಾನವಿಸ್ತಾರದೊಳಂ ವಿದ್ಯಾಧರಾಭಿ
ಯೋಗ್ಯದಿಗ್ಗಜೇಂದ್ರ ವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರನಿವಾಸಾದಿ ಮೇಖಲಾತ್ರಯದೊಳಂ ಸಿದ್ಧಾಯತನಪ್ರಭೃತಿ
ನವಕೂಟಂಗಳೊಳಂ ನೆಜೆದು,^೧

ಉತ್ಪತ್ತಿಬಂಧಿತಾಣ್ಣವಮನೋಹರಮುಜ್ಜ್ವಲರತ್ನರಾಜರಾ
ಜತ್ವಟಕಂ ಸರಃಕನಕಪದ್ಮಪರಾಗಪಶಂಗಿತಾಂಗರಂ
ಗತ್ಯಳಹಂಸನಾದರಮಣೀಯತರಂ ಮದದಂತಿದಾನಗಂ
ಧೋತ್ಪಟಮೊಪ್ಪುಗುಂ ಕುಮುದಪಾಂಡುರಮಾ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತಂ

೬೩

ತರಲತರಂಗಿಯಾದ ಸೀತೋದೆಯ ಉನ್ನತವೂ ಚಂಚಲವೂ ಆದ ಅಲೆಗಳು ಅವನ್ನು
ನೂಕುತ್ತಿದ್ದವು. ೬೨. ವಿದೇಹಾನಿಲಯ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮೈದೋರಿ ನೋಟಕ್ಕಾಗಿ ಸುಳಿದಂತೆ
ಕಂಡನು. ಕನಕಕಮಲದ ಧೂಳಿಯು ಅವನ ಅಂಗದ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯಿಂದ
ಕಳಚಿಸಿದ್ದ ಅದರಸಳು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬಂದ
ದುಂಬಿವಿಂಡು ಅವನ ಕೇಶಪಾಶಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಕೈಕೊಂಡುವು. ವ|| ಅನೇಕ
ನದಿಗಳಿಂದಲೂ ಉದ್ಯಾನಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾ ದೇಶಗಳ ಜನರ ಪ್ರೀತಿಪ್ರದವಾಗಿತ್ತು
ಗಂಧಿಲವಿಷಯ. ಅದರ ನಡುವೆ ಆ ಭೂರಮಣಿಯು ಹೊದೆದ ದುಕೂಲವನ್ನೂ
ಅರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವಚ್ಛ ಯಶಸ್ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸಿ ನಾನಾ ವಿದ್ಯಾಧರರ ಕ್ರೀಡಾ
ನೀಡಗಳಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿಗೆ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ರಥನೂಪುರ ಚಕ್ರವಾಳ,
ಗಗನವಲ್ಲಭ ಮೊದಲಾದ ಒಂದುನೂರಾಹತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಇದ್ದವು. ಅವನ್ನೊಳ
ಗೊಂಡು ಆರೂಕಾಲು ಯೋಜನಾವಗಾಹದಿಂದಲೂ ಐವತ್ತು ಯೋಜನೋತ್ಸೇಧ
ವಿಸ್ತಾರದಿಂದಲೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಯೋಜನೋತ್ಸೇಧದಿಂದಲೂ^೧ ವಿದ್ಯಾಧರಾಭಿಯೋಗ್ಯ
ದಿಗ್ಗಜೇಂದ್ರ ವಿಜಯಾರ್ಥ ಕುಮಾರನಿವಾಸಾದಿ ಯುಕ್ತ ಮೇಖಲಾತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ
ಸಿದ್ಧಾಯತನವೇ ಮೊದಲಾದ ನವಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ೬೩. ಕುಮುದದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ
ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತವು ಉತ್ಕಂಠಿತ ನವಿಲುಗಳ ಕುಣಿತದಿಂದ ಅಂದವಾಗಿತ್ತು.

೧ ಕ.-ವಿವಿಧವಿದ್ಯಾವಿದಗ್ಧ ೨ ಕ.-ಬೆಜೆದು ೩ ಕ.-ಕನತ್ವರಕ

೧. ನೋಡಿ : ತಿಲೋಯಪಣ್ಣಪ್ಪ ೪-೧೦೭

ಎಳನೀರೊತ್ತಿನೊಳೊತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಪೊನಲೊಳ್ಳಾಂದ್ರೊಂದುಕಾಂತೋಪಳೋ
ಚ್ಚಳಿತಾಚ್ಚಾಚ್ಚಜಲಪ್ರವಾಹಭರದೊಳ್ ಮಂದಾನಿಳಾಂದೋಳನಾ
ಕುಳಿತಾರಾಮಫಲಾಮೃತೋಪಮ ರಸಸೋತಂಗಳೊಳ್ ಸಾಲ್ಪಿನಂ
ಬೆಳೆದೋರಂತೋಪಗಿದ್ ಶಾಳಿವನದಿಂ ಸೇವ್ಯಂ ನಗೋಪತ್ಯಕಂ ೬೪

ನನೆಯನೆ ಪೇಜಿ ಕೆಂದಳಿರೊಳೆಯ್ ಬಬಲ್ವೆಳಮಾವು ಬಂದ ಮಾ
ವನೆ ಮುಜಿಗೊಂಡು ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆ ಕೋಗಿಲೆಯುರ್ಕದಾಣದೊಳ್
ಜನುಗುವ ತುಂಬ ತುಂಬಿಯೊಳರಲ್ಪಲರೆಂಬವಳೆಂ ಬಸಂತರಾ
ಜನ ಮನೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದು ತೋಜುಗುಮಲ್ಲಿಯ^೧ ನಂದನಾಳಿಗಳ್^೨ ೬೫

ಪೊಸನೆಯೊಳ್ ಪಸುರ್ಪಲರೊಳಂಚರಮಲ್ಲದ ಚೆಳ್ಳು ಪಲ್ಲವ
ಪ್ರಸರದೊಳೆಯ್ ಕಣ್ಣೆ ಪಸರಂಬಡೆದೊಪ್ಪುವ ಕೆಂಪು ತುಂಬಿಯೊಳ್
ಮಿಸುಗುವ ಕರ್ಪು ಬರ್ಚಿಸಿದವೊಲ್ ಬಗೆಗೊಳ್ಳಿನೆಗಂ ಬಸಂತದೊಳ್
ಬಸದಿಯ ಬಾಗಿಲಂ ತೆಪ್ಪಿದ ಮಾಪ್ಪಿಯೊಳಿದುರ್ವು ಬಂದ ಮಾವುಗಳ್ ೬೬

ಅಲರ್ಧಂಭೋರುಹಪಂಡಮುಳ್ಳಲರ್ಧ ಚಿನ್ನೆಯ್ಲೊಳಂ ತೂಗಿ ಬಿ
ಣ್ಣೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಳುವ ಕೌಗು ಕಾಯ್ಜುಗಲಂ ಪೇಜಿದ್ ಚಂದೆಗು ಕ
ಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರ್ಪೆಲೆವಳ್ಳಿ ಪಣ್ಣೊಲೆವ ನಾರಂಗಂ ಫಲವಾತದಿಂ
ನೆಲನಂ ಮೋದುವ ಮಾತುಳಂಗಮೆಸೆಗುಂ ವಿದ್ಯಾರೋದ್ಯಾನದೊಳ್ ೬೭

ಉಜ್ವಲವಾದ ರತ್ನರಾಶಿಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಕಟಕ (ನಡುಬೆಟ್ಟ) ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಪದ್ಮಗಳ ಧೂಳಿಗಳಿಂದ ನಸುಗೆಂಪಾದ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಲಹಂಸಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಮದೋದಕದ ಸೊವಡಿನಿಂದ ಸೊಗಸುವಡೆದಿತ್ತು. ೬೪. ಎಳನೀರಿನಂತಿರುವ ಸಿಹಿಬುಗ್ಗೆಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವ ಹೊನಲುಗಳಿಂದಲೂ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಜಲಪ್ರವಾಹ ದಿಂದಲೂ ಮಂದಾನಿಲನ ಬೀಸಾಟದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಉದ್ಯಾನಫಲಗಳ ಅಮೃತಕ್ಕೆಣೆಯಾದ ರಸಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದೊರಗಿರುವ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಸೇವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ೬೫. ಕೆಂದಳಿರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಎಳಮಾವಿನಮರ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿತ್ತು. ಫಲಿಸಿದ ಮಾವುಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಗಿಲೆಯಿರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಗಳು ಗುನುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ದುಂಬಿಗಳಿರು ವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಉದ್ಯಾನಗಳು ವಸಂತರಾಜನ ಮನೆಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೬೬. ಹೊಸ ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಹೂವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು^೧ ಕಾಲವಿರುವ ಬಿಳುಪೂ ಎಳೆಚಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡು ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಕೆಂಪೂ ದುಂಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಸುಗುವ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗೊಟ್ಟಂತೆ ಮನಸೆಳೆಯು ತ್ತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳು ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಬಸದಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ೬೭. ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಅರಲ್ದ ತಾವರೆಗಳ

೧ ಗ.-ತೆಪ್ಪಗಿದ್. ೨ ಕ.-ತೋಜುವಲ್ಲಿಯ. ೩ ಕ.-ನಾದಿಗಳ್.

1. ಅಂಚರ = ಅಕ್ಕಿರ, ಚಂಚಲ

ಮಲರ್ವಲರ್ವ ನಾಗಸಂಪಗೆ
ಯಲರ್ಗಲೊಳಗ್ಗಲಿ ಬಿರಿವ ಪೊಂಬಾಯ್ ತ
ಣ್ಣಲಿವ ಪೊಸಗಂಪಿನೊಳ್ ಪುದಿ
ದಲೆವೆಲರಾಳೆಪುದು ಖಚರದಂಪತಿಶತಮಂ

೬೮

ಬೆಸನಂ ಪಾವ್ತು ಮನ್ಮದೇವತೆಗಳಾದೇಬಾರ್ತೆಗಂ^೧ ಬೇಗಮಾ
ಗಸದೊಳ್ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಯ್ ಬಪ್ಪುವು ಜಗಕ್ಕಾಶ್ವರೈಮೈಶ್ವರೈಮಾ
ವಸಥಂ ರೂಪಮಹೀಧರೇಂದ್ರಮನ ಪೂಣ್ಣಾವಂಗಮಂತೆಯ್ ಬ
ಣ್ಣಿಸಲೇಂ ಬರ್ಕುಮೆ ಬಾರದಂಬರಚರಶ್ರೀಯಂ ಪುರಶ್ರೀಯುಮಂ^೨

೬೯

ಜಿನಪೂಜೋತ್ಸವಮಂಗಲಾನಕಮ್ಬದುಪಧ್ವಾನದೊಳ್ ಗಾಯಕೀ
ಜನಗೀತಾ^೩ ನಿತವಲ್ಲಕೀಕ್ಷಣಿತದೊಳ್ ವಿದ್ಯಾಧರೀರಮ್ಬನ
ತನರಾಗೋತ್ತಿತಪಾರಿಹಾರ್ಯರತನಾಮಂಜೇರಿಕೋದ್ಯಾಮನಿ
ಸ್ವನದೊಳ್ ಪೊಂಪುಲೆಪೋಗುತಿರ್ಪುಜೆರಡುಂ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಧಿಗಂ^೪

೭೦

ವ|| ಅವಲೋಕಿತರಶ್ರೀಧಿಯೊಳುದಗ್ರಹಿಮಶಿಖರಿಶಿಖರಶಾರದನೀರದಾಕಾರಸುಧಾ
ಧವಳಿತೋತ್ಕುಂಗಪ್ರಾಸಾದಕೂಟಕೋಟಸಂಕೀರ್ಣಮುಂ ಅತ್ತೀಯಜಾತ್ಯನುರೂಪಾಚರಣ^೫ ಪರಿಗತ
ಚತುರಜನಪರಿಪೂರ್ಣಮುಂ ಅನೇಕವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರಾಜದ್ರಾಜವೀಧೀವಿಸ್ತೀರ್ಣ^೬ ಮುಮಾಗಿ,

ಕೊಳಗಳೂ ಗೊನೆಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಳುಕುತ್ತಿರುವ ಅಡಕೆಯ ಮರಗಳೂ ಕಾಯ್ದುಬಿದ್ದ
ತೆಂಗಿನ ಗಿಡಗಳೂ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಕಿತ್ತಳೆಗಳೂ ಫಲಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವ ಮಾದಲಗಿಡಗಳೂ
ವಿದ್ಯಾಧರೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ೬೮. ಅರಳಿದ ನಾಗಸಂಪಗೆಯ ಮೇಲೆ,
ಬಿರಿದ ಹೊಂಬಾಳೆಯ ಹೊಸಗಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯು ಸಹಸ್ರಾರು
ಖಚರದಂಪತಿಗಳ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆವುದು. ೬೯. ಯಾವುದೇ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಲು
ಮಂತ್ರದೇವತೆಗಳು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿವೆ. ವಿದ್ಯಾಧರವಿದ್ಯೆಗಳು ಆಗಸದಿಂದ ಬೇಗ
ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಮಹಿಮೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರ. ಆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪರ್ವತವು ಜಗತ್ತಿಗೆ
ಆವಾಸಸ್ಥಾನ. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಆ ಪುರಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಯಾರಿಂದಲೂ
ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ೭೦. ಜಿನಪೂಜೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಡಕ್ಕಾವಾದ್ಯದ
ಮೃದುಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಗಾಯಕೀಜನರ ಗೀತೆಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆತ ವೀಣಾಕ್ಷಣಿತದಿಂದಲೂ
ವಿದ್ಯಾಧರಿಯರ ರಮ್ಯನರ್ತನಕಾಲದಲ್ಲಿನ ರಾಗಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಕಡಗ, ಒಡ್ಡಾಣ,
ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಸ್ವನದಿಂದಲೂ ಆ ಎರಡೂ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಣಿ^೧ಗಳು ರೋಮಾಂಚನ
ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ವ|| ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಉತ್ತರದ ಶ್ರೀಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ
ಶಿಖರದಂತೆಯೂ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆಯೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಪ್ರಾಸಾದ

೧ ಕ.-ಪೊಂಬಾಯ್. ೨ ಗ.-ಬಾಳ್ವೆಗಂ. ೩ ಗ.-ಶ್ರೀಯಂ ಮನೋಹಾರಿಯುಂ. ೪ ಗ.-
ಗಾಯನೀಜನಗೀತಾ. ೫ ಕ.-ಅದಲೊ ೬ ಗ.-ರೂಪಾಭರಣ. ೭ ಕ.-ರಾಜರಾಜ ವಿವಿಧವಿಸ್ತೀರ್ಣ.

1 ಉತ್ತರಶ್ರೀಣಿ, ದಕ್ಷಿಣಶ್ರೀಣಿ

ಬಳಸಿದ ಪೊನ್ನ ಕೋಂಟೆ ಪುರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೈಗೆಯಲಿದ್ ತಾಣದೊಳ್
 ಬಳಸಿದ ಪೊನ್ನಕಾಂಡಪಟಿದಂತಿರೆ ರುಂದ್ರನರೇಂದ್ರಗೇಹಮಾ
 ಲಳಿತೆಯಿವತ್ತಪಂಕಜವಿಳಾಸಮನಾಂತಿರೆ ರಮ್ಯರಾಜತಾ
 ಚಳತಿಳಕೋಪಮಾನಮನೆ ಸಂದಳಕಾಪುರಮೊಪ್ಪಿ ತೋಟುಗುಂ

೨೦

ವ|| ಅದನಾಳ್ಳನಖಿಳಖಚರಪತಿಮಕುಟಮಣಿ^೧ ಗಣಕಿರಣರಾಗರಂಜಿತ ಚರಣನಳಿನಯುಗಳುಂ
 ಉದಿತೋದಿತನಿಜಕುಲಮಂದರಾಚಳಮಂದಾರಪಾದಪಂ ಅನೇಕ ಸಮರಸಮೃದ್ಧನನಿರ್ಜಿತೋರ್ಜಿತಾರಾ
 ತಿಬಳಂ ಅತಿಬಳನೆಂಬಂ; ಆತನ ಮಹಾದೇವಿ ನಯನಮನೋಹರಿ ಮನೋಹರಿಯೆಂಬಳ್,

ಒಲಿಸುವ ರೂಪು ಗಾಡಿಯೊಳೊಡಂಬಡೆ ಗಾಡಿ ವಿಳಾಸದೇವ್ತಿಯೊಳ್
 ನೆಲಸೆ ವಿಳಾಸಮಂಬರಚರಾಮರಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲರಂ ಪಳಂ
 ಚಲೆಯ ನೆಗಚ್ಚಿವೆತ್ತ ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಮೈಮೆಯ ಮಾನಸಿಕೆಯ
 ಗ್ಗಲದ ಪೊಗಚ್ಚಿ ತನ್ನದನೆ ಪೆಂಪು ಮನೋಹರಿಗಲ್ಲದಕ್ಕುಮೇ

೨೧

ಹಾವವಿಳಾಸವಿಭ್ರಮಸಮನ್ವಿತರೂಪಕಳಾಪದಾ ಮಹಾ
 ದೇವಿಗಮಾ ವಿಯಚ್ಚರಗಣಾಗ್ರಣಿಗಂ ಗುಣರತ್ನವಾರ್ಧಿ ನಾ
 ನಾವಿಧಸೌಖ್ಯಭಾಜನನುಪಾರ್ಜಿತಖೇಚರರಾಜಹೃದ್ಯವಿ
 ದ್ಯಾವಿಭವಂ ಮಗಂ ಜಿತವಿರೋಧಿನರೇಂದ್ರಬಳಂ ಮಹಾಬಳಂ

೨೨

ಕೋಟೆಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತ್ಯನುಗುಣವಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು
 ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾದ ಪರಿಜನರಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರಿಂದ ತುಂಬಿದ
 ರಾಜವೀಥಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಂತಃಪುರವು ತುಂಬಿತ್ತು. ೨೦. ಸುತ್ತುವರಿದ ಅಲ್ಲಿಯ ಚಿನ್ನದ
 ಕೋಟೆಯು ಪುರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ತೆರೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು.
 ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರಾಜಗೃಹವು ಪುರಲಲನೆಯ ಮುಖಕಮಲದ ವಿಳಾಸವನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು.
 ಅಲಕಾಪುರವು ರಜತಾಚಲವೆನಿಸಿದ ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತದ ತಿಲಕದಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
 ವ|| ವಿದ್ಯಾಧರೇಂದ್ರರೆಲ್ಲರ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಿರಣಗಳ ಬಣ್ಣದಿಂದ ರಂಜಿತಪಾದನಾದ
 ಅತಿಬಲನೆಂಬವನು ಅದನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕುಲವೆಂಬ ಮಂದರಪರ್ವತದ
 ಮಂದಾರವೃಕ್ಷ. ಅವನು ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿದ್ದನು.
 ಅವನ ಮಡದಿ ನಯನಮನೋಹರೆಯಾದ ಮನೋಹರಿ. ೨೧. ಅವಳ
 ಸಂತೋಷಪ್ರದವಾದ ರೂಪು ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲೊಪ್ಪಿತ್ತು. ಅದು ವಿಲಾಸದೇವ್ತಿಯಲ್ಲಿ
 ಕೂಡಿತ್ತು. ಆ ವಿಲಾಸವು ಖೇಚರಾಮರ ಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲರನ್ನು ಮೀರಿಸಿತ್ತು. ಪತಿಭಕ್ತಿಯ
 ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಮಹಿಮೆಯ ಹಿರಿಮೆಯು ಮನೋಹರಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ತಾನೇ
 ಬರುವುದು? ೨೨. ಹಾವ, ವಿಲಾಸ, ವಿಭ್ರಮಗಳಿಗೆ ಆಗರಳೂ ರೂಪಕಲಾಪದಿಂದೊಡ
 ಗೂಡಿದವಳೂ ಆದ ಮನೋಹರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಧರೋತ್ತಮನಾದ ಅತಿಬಲನಿಗೂ
 ಮಹಾಬಲನು ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಗುಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನಗಳಿಗೆ ಆಗರ. ನಾನಾವಿಧ

ವ|| ಆ ಮಹಾಬಲಂ ಬಾಲಕಾಲದಿಂ ತಗುಳ್ಳಭಸ್ತ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯಾಧರವಿದ್ಯಾಪಾರಗನುಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಸಕಳಕಾವಿಜ್ಞಾನನುಂ ಅಧಿಗತಾಶೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರನುಂ ಪರಿಣತಸಕಳಶಸ್ತ್ರನುಮಾಗಿ ಯೌವನಂ ನೆಲೆಯನೆಲೆಯ.

ಮೊಗಮುತ್ತುಲ್ಲಸರೋಜಹಾಸಿ ನಯನಂ ನೀಲಾಂಬುಜಸ್ಪರ್ಧಿ ಚಾ
ಹುಗಳಾಜಾನುವಿಳಂಬಿಗಳ್ ತೊಡೆಗಳುಂ ರಂಭಾಮೃದುಸ್ತಂಭತೋ
ಭಿಗಳಂ ಗೆಲ್ಲುವು ವಕ್ರಮಂಬರಚರಶ್ರೀಗೇಹಮೆಂಬೊಂದೆ ರೂ
ಪೆ ಗಡಂ ನೋಡಲೊಡಂ ಮರುಳ್ಳೊಳಿಸುಗುಂ ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ೭೪

ಮನಮೊಲ್ವಾತನ ಗಾಡಿಯಂ ದರವುರಂಗಂಹಾಕೆಗಳ್ ಪೂವಿನಂ
ಬಿನ ತೋಳ್ಳಂ ತಳಿವಾಲಿನೀರ್ಗಮಲವಾಸಿಂಗಂ ಕುಳಿಕೋವು ನಂ
ದನಕಂ ಚಂದನಕಂ ಪಸುರ್ಪೆಸವ ಬಾಳ್ವೊಪ್ಪಕ್ಕಮೊಂದೊಂದೆ ತ
ಣ್ಣಿಯೊಳ್ಳೊಡಿಸುತಿರ್ಪ್ ಬಿಜ್ಜಣಿಗಗಂ ಪಕ್ಕಾಗದೇಂ ಪೋಪರೇ ೭೫

ವ|| ಅಂತು ಮಹಾಬಲಕುಮಾರಂ ಕುಮಾರಕೇಳೀವಿಳಾಸವಿಶ್ರಾಂತಸ್ಥಾಂತಂ ಯುವರಾಜಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ,

ಬಳವದ್ವಿಜ್ಞವಿದ್ಯಾಧರಕಟಶಿರಶ್ಚುಕ್ತಸಂಭೂತಮುಕ್ತಾ
ವಳಿಯೊಳ್ಳೊಟ್ಟು ತನ್ನೊಳ್ಳೆಯಲಿದು ಜಯಶ್ರೀಯ ಮುಂದಟ್ಟದೆತ್ತಾ
ವಳಿಯೆಂಬಂತಿರ್ದದಂ ಕಂಠಿಕೆಯನುಭಯವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಣಿಗಳ್ ಮಂ
ಗಳಗೀತಾತೋದ್ಧನಾದಂಗಳೊಳೆ ಪುದುವಿನಂ ಕಟ್ಟದಂ ಬೀಚರೇಂದ್ರಂ ೭೬

ಸೌಖ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಾಜನ. ಅವನು ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜನ ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯಾವೈಭವವನ್ನು ಗಳಿಸಿದವನು. ಶತ್ರುರಾಜರ ಬಲವನ್ನು ಗೆದ್ದವನು. ವ|| ಮಹಾಬಲನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯಾಧರರ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿತನು. ಸಕಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಶಲ. ಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತನಾಗಿ ಯೌವನವನ್ನಡರಿದನು. ೭೪. ಅವನ ಮುಖವು ಅರಳಿದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳೊಡನೆ ಮೇಲಾಟ ಹೂಡಿದ್ದುವು. ತೋಳುಗಳು ಮೊಣಕಾಲುಗಳವರೆಗೆ ನೀಳವಾಗಿದ್ದುವು. ತೊಡೆಗಳು ಬಾಳೆಕಂಬಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಅವನ ಎದೆಯು ಅಂಬರಚರರ ಶ್ರೀಗೇಹ. ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮರುಳ್ಳೊಳಿಸಲು ಅವನ ಇದೊಂದೆ ರೂಪು ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ೭೫. ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡವರಾರು ತಾನೆ, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಗೂ ಆಲಿಕ್ಕಲ್ಲ ನೀರಿಗೂ ಹೂವಿನ ಹಾಸುಗೆಗೂ ಶೀತಲವಾದ ತೋಟಕ್ಕೂ ಚಂದನಕ್ಕೂ ಹಸುರಾದ ಲಾವಂಚದ ಗೊಂಚಲಿಗೂ (?) ನೀರ್ಬನಿಗೊಡುವ ಬೀಸಣಿಗೆಗೂ ಪಕ್ಕಾಗರು? ವ|| ಹೀಗೆ ಮಹಾಬಲಕುಮಾರನು ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಯುವರಾಜಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದನು. ೭೬. ಉಭಯ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಣಿಗಳ ಮಂಗಳಗೀತಭೇರಿನಾದಗಳ ನಡುವೆ ಬಿಚರೇಂದ್ರನು

೧ ಗ.-ಕಾಲದೊಳ್ ೨ ಕ.-ಅಧೀತಾಶೇಷ; ಗ-ವಿದಿತಾಶೇಷ ೩ ಗ.-ಮೋರೊಂದೆ. ೪ ಖ-ಯೊಳ್ಳೊಡಿಸಿರ್ಪ.

ವ|| ಅಂತು ಕಟ್ಟಿದಾಗಳೆ,

ಹಿಮಶೈಲದೊಳಂ ಜಲಧಿಯೊ
ಳಮಂತಭಿನ್ನಾಂಗಿ ಗಂಗೆ ಸಂಗತೆ ಖಚರೋ
ತಮನೊಳಮಾ ವಿದ್ಯಾಧರ
ಕುಮಾರನೊಳಮಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಂಗತೆಯಾದಳೆ ೭೭

ಪೆಸರ್ಗಲಿತ್ತು ಸಮಸ್ತಖೇಚರಬಲಂ ತೇಜಕ್ಕೆ ಬೆರ್ಚಿತ್ತು ಮುಂ
ಪೊಸಪೊಚ್ಚಂ ಬೆರಸಿರ್ಪ ಭೂಚರಬಲಂ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತು ತ
ನ್ನ ಸಮಸ್ತಂ ಪರಿವಾರಮೆಂಬ ಗುಣಸಂಘಾತಂಗಳೆ ತಾಳಿ ಪೆಂ
ಪೆಸಕಂಪೆತ್ತಿರೆ ಸಂತನಿತತಿಬಳಂ ರಾಜ್ಯಂಗೈಯುತ್ತಿರ್ಪಿನಂ ೭೮

ತೊಡದೀ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಮೋಹದೊಳಿದೇಕಟ್ಟಿದಪೈ ನಿನ್ನ ಮೆ
ಳ್ಳಿದಿದೇಕಾರಣಮಂತಕಂ ಕಡುಪಿನಂ ಕಂಠಗೃಹಂಗೆಯ್ದಿದಂ
ತಡೆಯಂ ಚೇತರಿಸೆಂದು ಬಂದು ಕಿವಿಯೊಳ್ಳೆಬ್ಬಂತವೊಲೆನ್ನೆಯಿಂ
ದೊಡದೋರೊಂದೊಗೆ ತಂದುವಂದು ನರಗಳೆ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶನಾ ೭೯

ವ|| ಅಂತು ಮೇಲೆ ಬಂದ ಕೃತಾಂತರಾಜವಾಹಿನಿಯ ಸಿತಪತಾಕೆಗಳನನುಕರಿಸುವ ಪಳಿತಂಗಳಂ
ದರ್ಪಣದೊಳ್ಳೋಡಿ ಕಂಡು ಪರಪತಾಕಿನೀ ಪತಾಕೆಯಂ ಕಂಡು ಸೆರಗಿಲ್ಲದ ಗಂಡನಂತಿನಿ ಸಪ್ತೊಡಂ
ಮಾಣದಮವೆ ಸಂಸಾರನಿರ್ವೇಗಕಾರಣಮಾಗೆ;

ಯುವರಾಜಪದವಿಗರ್ಹನಾದ ಮಹಾಬಲನಿಗೆ ಕಂಠಪಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಅದು
ಶತ್ರುಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾಧರರ ಆನೆಗಳ ತಲೆಯಲ್ಲೊಗ್ಗಿದ ಮುಕ್ತಾವಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಬಯಸಿ,
ಅವನೊಡನೆ ಕೂಡಲು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮೊದಲೇ ಕಳುಹಿಸಿದ ಏಕಾವಳಿಯಂತೆ ಇದ್ದಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ೭೭. ಹಿಮವಂತನಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಗೆಯು
ಅಭಿನ್ನಾಂಗಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಖಚರೋತ್ತಮನಲ್ಲಿಯೂ ಆ ವಿದ್ಯಾಧರ
ಕುಮಾರನಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಮಾನವಾಗಿ ಸಂಗತೆಯಾದಳು. ೭೮. ಅತಿಬಲನು
ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಖೇಚರಸೈನ್ಯವೂ ಅವನ ಹೆಸರಿಗೆ
ಅಳುಕಿತ್ತು. ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಭೂಚರ ಬಲವು ಬೆರಗುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವನ ಮಾರ್ದವವನ್ನು
ಮೆಚ್ಚಿತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪರಿವಾರ. ಸತ್ಪುರುಷನಾದ ಅತಿಬಲನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ
ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ೭೯. “ಈ ಪುತ್ರಕಳತ್ರ ವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲಿ
ಏಕೆ ಮುಳುಗಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿಗೇನು ಕಾರಣ? ಯಮನು ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಕತ್ತುಹಿಡಿಯದೆ
ಬಿಡನು! ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸು” ಎಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನರಗಳು
ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದುವು! ವ|| ಹಾಗೆ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಯಮನ ಸೈನ್ಯದ
ಬಿಳಿಯ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ನರಗೊದಲನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ

೧ ಖಿ-ಭಿನ್ನಾಂಗಿ. ೨ ಖಿ.-ಪೊಸಪೊಚ್ಚಂ. ೩ ಗ.-ಸಂದೋಹಂ. ೪ ಕ.ಖಿ.-ದೋರಂತೋಗೆ.
೫ ಖಿ.ಗ.-ಪಳಿತಂಗಳಂ ನೋಡಿ, ೬ ಕ.ಖಿ.-ಪರಬಲಪತಾಕಿನೀ. ೭ ಕ-ಗಂಡಗಲಿಯಂತಿನಿ.

ಕರದಾಗಳ್ವಜಮನ್ರಿಮಂಡಳಮಹಾಸಾಮಂತಶುದ್ಧಾಂತಮು
ಖ್ಯರನಾವ್ಯತ್ಯಕಮೆಲ್ಲಮಂ ತಿಳಿಯೆ ಪೇಟಾಶಾಂತಮಂ ತಾಗೆ ತೂ
ರ್ಯರವಂ ಪೊಣೆ ಮಹಾಬಳಂಗತಿಬಳಂ ಕೊಟ್ಟಂ ಸಿತಚ್ಚತ್ರಚಾ
ಮರಸಿಂಹಾಸನಚಿಹ್ನೆ ಭಾಸುರೈವಿಯದ್ಧಾಮೀಶ್ವರೈಶ್ವರ್ಯಮಂ

೮೦

ವ|| ಅಂತು ಮಹಾಬಳಂಗೆ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಿಂದಮಂಬರಚರಶ್ರೀಯನಿತ್ತು
ಭವ್ಯಸಾರ್ಥಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮುಕ್ತಶ್ರೀಯನಾಸೆವಟ್ಟು ಸಕಳಮಳನಿರ್ಜರಣಕರಣಕಾರಣಮಂ ತನಶ್ರೀಯಂ
ಕೈಕೊಳ್ಳುಗೈದು ಸಾಸಿರ್ವರಸುಮಕ್ಕಳುಮಯ್ಯೂರ್ವರಸಿಯರುಂಬೆರಸು ಗುಣಧರೈಕೇವಳಿಗಳ ಪಾದಪದ್ಮ
ಮೂಲದೊಳ್,

ಅತಿತ್ಯಷ್ಟಾಪರನಾಗಿ ಮುನ್ನೆ ತೊಡರ್ದಿದಾರ್ ಗಾಂಪೆ ಸಾಲುಂ ಮದಾ
ಕೃತಿಯಂ ಮಾಸಿ ಮುಪ್ಪುಚಪ್ಪರಿಸೆಯುಂ ಚಿ: ಕೆಮ್ಮಿನೊಳ್ಳುಂಮಿ ಸಂ
ಸ್ತಿಯೊಳ್ಳತ್ತ ಗಡಂ ಕಡಂಗೆ ತೊಡರ್ದಾಂ ಮಾಣ್ಣಿರ್ಪನೆಂದನ್ನೆ ಘೋ
ರತಪೋವೃತ್ತಿಯನಾಂತ ಪೆಂಪತಿಬಳಂಗಳ್ಳುಂ ಪೆಜರ್ಗಕ್ಕುಮೇ^೧

೮೧

ವ|| ಮತ್ತಿತ್ತ ಮಹಾಬಳಂಚರಪತಿಯುಮಾತ್ಮೀಯಗುರುನಿರೂಪಿತ ಗಗನಚರರಾಜ್ಯಭಾರವನಾ
ಶೈಶವಪ್ರಭೃತಿಪ್ರರೂಢನಿರ್ಭರಪ್ರೇಮರಸರುಮನೇಕಾರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗಕುಶಲರುಂ ಸಕಳಕಳಾವಗಾಹನ
ಸಮಾಹಿತಮತಿಗಳುಮಾಗಿ ನಾಲ್ಕುಮುಪಧೆಗಳೊಳಂ^೨ ಶುದ್ಧರಾಗಿ ನಾಲ್ಕುಮುಪಾಯಂಗಳಿರ್ಪಂಡಿರ್

ಬಾವುಟವನ್ನು ಕಂಡು ಭಯವಿಲ್ಲದ ಶೂರನಂತೆ ಆತನಿದ್ದನು. ಆ ನರೆಗೂದಲೇ ಸಂಸಾರ
ನಿರ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ೮೦. ಒಡನೆಯೆ ಅತಿಬಲನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನೂ
ಮಹಾಸಾಮಂತರನ್ನೂ ಅಂತಃಪುರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ
ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. ತುರ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಮೊಳಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರಲು, ಅತಿಬಲನು
ಮಗನಾದ ಮಹಾಬಳನಿಗೆ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಿಯನ್ನೂ ಚಾಮರಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೂ
ಖೇಚರೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಮಹಾಬಲನಿಗೆ ಅತಿವೈಭವದಿಂದ
ವಿದ್ಯಾಧರೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಬಯಸಲ್ಪಡುವ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಗೆ
ಆಸೆ ಪಟ್ಟನು. ಸಕಲ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಕ್ಕೂ, ರತ್ನತ್ರಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ನಿಧಾನವಾದ ತಪಃಶ್ರೀಯನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಅರಸುಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಐದುನೂರು
ಅರಸಿಯರೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಗಣಧರಕೇವಲಿಗಳ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು ಅತಿಬಲನು
ಸೇರಿದನು. ೮೧. “ಅತಿತ್ಯಷ್ಟಾಪರನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಡ್ಡತನವೇ ಸಾಕು.
ಅದು ನನ್ನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಸಿ ಮುಪ್ಪು ಚಪ್ಪರಿಸುವಂತೆಸಗಿತು. ಚಿ: ಕೆಮ್ಮಿನಲ್ಲಿ
ನರಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದೂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ
ನನಗೆ ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದರಿತು ಘೋರತಪೋವೃತ್ತಿಯನ್ನಪ್ಪಿದ ಹಿರಿಮೆಯು
ಅತಿಬಲನಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ಬಂದೀತು? ವ|| ಬಳಿಕ ಮಹಾಬಲನು ವಿದ್ಯಾಧರಪತಿಯಾಗಿ
ಗುರುಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಖೇಚರರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಪ್ರೀತಿನೆ

೧ ಗ.-ಭಾಸ್ವರ. ೨ ಗ-ಗಣಧರ ೩ ಕ.ಗ.-ತೊಡಂಕಿ. ೪ ಗ.-ಪೆಜಂಗಕ್ಕುಮೇ, ೫ ಕ.-ನಾಲ್ಕು
ಮುಪದೇಶಂಗಳೊಳಂ.

ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧ ಮಹಾಮತಿ ಸಂಭಿನ್ನಮತಿ ಶತಮತಿಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ವರುಮಮಾತೃರ ಮೆಯ್ಯೊಲ್ಲೆಟಿಸಿ
ನಿರಾಕುಳಸ್ಥಾಂತನಪಗತರಾಜ್ಯಚಿಂತನಮರಸೊಂದರೀವಿಳಾಸೋಪಹಾಸಿ ಗಗನಚರಸೊಂದರೀ
ಮನೋನಯನಸೊಂದರನಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಯನನುಭವಿಸಿ,

ಪೊಸತಂ ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯಮಂ ಮೇಣ್ಣಡೆದನೊ ಬದಿ ಲಾವಣ್ಯಸಿಂಧುಪ್ರವಾಹಂ
ಪೊಸತೀಗಲ್ಲೆಂದು ಬೆಳ್ಳೆಗೆಡೆದುದೊ ಗಣಕಾಸ್ಯಷ್ಟಿಯಂ ಪುಷ್ಪಜಾಪಂ
ಪೊಸತಂ ಮಾಡಿಟ್ಟನೋ ನಿಪ್ಪೊಸತು ದಲಿದಜೊಂದಂದಮೆಂಬಂತದೇಂ ರಂ
ಜಿಸಿತೋ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶ್ವರನ ಕೆಲದ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಸಮೂಹಂ ೮೨

ವನರಾಜೀಕ್ರೀಡೆಯಂ ಯೌವನವನದೊಳೆ ತೋಜಲಲ್ಲಕ್ರೀಡೆಯಂ ನೂ
ತನಲಾವಣ್ಯಾಚ್ಚತೋಯಾಶಯದೊಳೆ ಮೆಹಿಯಲ್ ನರ್ತನಕ್ರೀಡೆಯಂ ನ
ಚ್ಚಿನ ನಾನಾಭಾವರತ್ನವದೊಳೆ ಪಡೆಯಲ್ ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀ
ಜನದಿಂದಂ ಕಣ್ಣೆವಂದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೮೩

ಲಲಿತಾಳಂಕರಣಪ್ರಸನ್ನರಸವದ್ವೇಯಂಗಳೊಳ್ ಮೂಡುತುಂ
ಮುಳುಗುತ್ತುಂ ಖಚರೀಜನಾನನವಾಂಭೋಜಂಗಳೊಳ್ ಕಂಪನೀ
ಲೊಳುತುಂ ನಂದನರಾಜಿಯೊಳ್ಳಲಿಯುತುಂ ತದಾಜಹಂಸಂ ನಿರಾ
ಕುಳಮೀ ಮಾಬ್ರಿಗಳಿಂದ ಪೊಯ್ಯುಗಳೆವಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೮೪

ಪಾತ್ರರೂ ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರೂ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರೂ
ನಾಲ್ಕು ಉಪಧೆಗಳಲ್ಲಿ^೧ ಪರೀಕ್ಷಿತರೂ ಆದ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಯಗಳೋ ಎಂಬಂತಿರುವ
ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧ ಮಹಾಮತಿ, ಸಂಭಿನ್ನಮತಿ ಮತ್ತು ಶತಮತಿ ಎಂಬ ಸಚಿವರಲ್ಲೊಪ್ಪಿಸಿ
ಚಿಂತಾವಿರಹಿತನಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣಿನಗಳನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಾ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀ
ಯನ್ನನುಭವಿಸಿದನು. ೮೨. ಹೊಸತಾದ ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ?
ಅಥವಾ ಹೊಸತಾದ ಲಾವಣ್ಯವೆಂಬ ತೊರೆಯ ಹೊನಲು ಹರಿಯಿತೋ? ಇಲ್ಲವೆ
ಕಾಮನು ಹೊಸತಾದ ಗಣಕಾಸ್ಯಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟನೋ? ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೂ
ನಿಪ್ಪೊಸತು ಎಂಬಂತೆ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶ್ವರನ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀ ಸಮೂಹವು ಅತಿಯಾಗಿ
ರಂಜಿಸಿತು. ೮೩. ವನಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಯೌವನವೆಂಬ ವನದಲ್ಲಿಯೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೂ
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಲಾವಣ್ಯವೆಂಬ ಬೆಳ್ಳೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಿಸಲಿಕ್ಕೂ ನರ್ತನ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು
ನಚ್ಚಿನ ನಾನಾ ರತ್ನವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಬಲ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಯರಿಂದ
ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಮಹಾಬಲನು ವಿರಾಜಿಸಿದನು.
೮೪. ಲಲಿತಾಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಗೀಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಚಿತ್ತವು

೧ ಕ.ಗ.-ಶತಬುದ್ಧಿ. ೨ ಖ.-ನವರಾಜ್ಯ. ೩ ಕ-ಗಳೊಳ್ಳಂಪ.

1. ಉಪಧಾ = ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ. ೧. ರಾಜಭಕ್ತಿ ೨. ಸ್ವಾರ್ಥರಾಹಿತ್ಯ
೩. ಇಂದ್ರಿಯಜಯ ೪. ಧೈರ್ಯ-ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆ.

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಗಸೂಕ್ತಕಲ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಮಹಾಬಲಕುಮಾರೋದಯ ವರ್ಣನಂ

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಿತು. ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಗಳೆಂಬ ನವಕಮಲಗಳ ಕಂಪನ್ನು
ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಶಿಸಿದನು. ನಂದನವನರಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಆ
ರಾಜಹಂಸನ ಚಿತ್ತವು ನಲಿಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ಕಾಲಕಳೆದನು. ಇಂತು
ಅದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಕುಮಾರೋದಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಒಂದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವಿಜಯಾರ್ಥಚಳಖಚ
ರಾವಳಿಮಣಿಮಕುಟಮಕರಿಕಾನಿಕಪಣಲೇ
ಖಾ^೧ ವಿಳಸಿತಪದಕಮಳನಿ
ಕಾವಂದ್ಯಯಶಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ಕಟಕಟಸೂತ್ರಕುಂಡಲ
ಹಟ್ರಿರಿಟಾಂಗದಾದಿ ಮಣಿಭೂಷಣಭಾ
ಜಟಳಿತಮೂರ್ತ್ಯುತ್ಪರ್ಷಂ
ಸ್ಫುಟಹರ್ಷಂ ತನ್ನ ವರ್ಷವರ್ಧನದಿನದೊಳ್

೨

ವ|| ಆಸ್ಥಾನಮಂಡಪದೊಳ್ ಅತಿಪ್ರಚಂಡಮಂಡಳಿಕಮಹಾಸಾಮಂತಮಂತ್ರಿಪ್ರಧಾನ
ಪುರೋಹಿತಾಂತರ್ವಂಶಿಕಾದಿ ಪರಿವಾರಪರಿವೃತಂ ಉತ್ತುಂಗ ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನಂ ಅಧಸ್ತ್ಯತಮಣಿ
ಮಯಪೀಠ ವೇದಿಕಾವಿನ್ಯಸ್ತವಾಮಪಾದಂ ಅಂಬರಚರಾಂಗನಾಕರತಳಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸಿತ
ಚೇಮಚಾಮರಪವನವಿಲೋಲ ದುಕೂಲವಸನಪರಿವೃತ ಪಂಚರತ್ನಪ್ರಭಾಭಾಸುರ ವಿವಿಧಭೂಷಣ
ವಿರಚಿತ ಸುರಶರಾಸನಂ ಒಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟರೆ;

೧. ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ವಿದ್ಯಾಧರಸಮೂಹದ ಮಣಿ
ಮಯವಾದ ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಕರಿಕೆಗಳ ಉಜ್ಜಾಟದ ಫಲವಾಗಿ ಮಹಾಬಲನ
ಕಮಲದಂತಿರುವ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳು ಮೂಡಿದ್ದವು. ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನಾದ
ಅವನ ಯಶಸ್ಸು ಭೂಮಿಯಿಂದ ವಂದಿತವಾಗಿತ್ತು. ೨. ಕಡಗ, ಉಡಿದಾರ, ಕುಂಡಲ,
ಕಾಂತಿಯುಗುವ ಕಿರೀಟ, ಬಾಹುಮುರಿಮೇ ಮುಂತಾದ ಮಣಿಮಯಾಭರಣಗಳ
ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಮಹಾಬಲನ ದೇಹವು ಉತ್ಕರ್ಷಗೊಂಡಿತ್ತು. ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ದಿನದಲ್ಲಿ
ಅವನು ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
ಅತಿಸಮರ್ಥರಾದ ಮಾಂಡಲಿಕರಿಂದಲೂ ಮಹಾಸಾಮಂತರಿಂದಲೂ ಮಂತ್ರಿ
ಪ್ರಧಾನರಿಂದಲೂ ಪುರೋಹಿತರಿಂದಲೂ ಅಂತಃಪುರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದಲೂ
ಮತ್ತಿತರ ಪರಿಜನವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಆ ಮಹಾಬಲನು ಉನ್ನತ
ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ್ದನು. ಕೆಳಗಿದ್ದ ಮಣಿಮಯವಾದ ಪಾದಪೀಠದ ಮೇಲೆ
ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಕರಪಲ್ಲವಗಳಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದ ಸುವರ್ಣಚಾಮರಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವನ
ದುಕೂಲವು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಪಂಚರತ್ನಪ್ರಭಾಕಂಜಿತ
ನಾನಾಭೂಷಣಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಎರಡುಂ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೇಣೀಯ ಖಚರಮಹೀಪಾಳಕರ್ ಸುತೃಪುಂ ಬಂ
ದಿರೆ ನಾನಾವಾದ್ಯವಾದ್ಯಗಳನೆ^೧ ಮೆಚಿದು ಮೆಚ್ಚುಕೊಳ್ಳಾದಕರ್ಬಂ
ದಿರೆ ಗೀತಾರಾವದಿಂದಂ^೨ ನೆಚಿಯೆ ನೆಚಗೊಳ್ಳಲ್ ರಕ್ಕಕಂಠೀಜನಂ ಬಂ
ದಿರೆ ವಂದಿವ್ಯಾತಮತ್ತು ಬಗೆಗೊಳ್ಳಲರೆ ಚೆಲ್ವಾದುವಾಸ್ಥಾನರಂಗಂ

೩

ನುಡಿ ಮೊಗರಾಗಮಂ ಪಡೆಯೆ ನೋಟಮನಂಗನ ಬಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆಯಂ
ಪಡೆಯೆ ನಯಂ ನಯಂಬಡೆಯೆ ಕಲ್ಪಮಹೀಜದ ಪಕ್ಕದಿರ್ಕೆಲಂ
ಬಡಿದು ಮಡಲ್ತು ತೋಜುವ ಲತಾವಳಿಗಳ್ಳೆನೆಯಾರೈರಬೈಲಂ
ಬಡಿದು ಖಗೇಂದ್ರನೋಲಗದೊಳಿರ್ವ ವಿಳಾಸವಿಳಾಸಿನೀಜನಂ

೪

ನಿರುಪಮದೇಹದೀಪ್ತಿಗಳೊಳೆಕ್ಕೆಯಿನೆಯೆ ಪಳಂಚಿ ಮಿಂಚುವಾ
ಭರಣದ ಮಿಂಚು ಕಪ್ಪರದ ಪಾಟುವ ಸುಟ್ಟುರೆ ಪೂವಿನುರ್ಬು ಕ
ತ್ತುರಿಯ ತಗುಳ್ಳು^೩ ಪೂಯ್ ಸೋವಡಾ ಸೋವಡೊಳ್ ಕಡುಸೊರ್ಕು ಸೊರ್ಕೆ^೪ಗಾ
ವರಿಸುವ ತುಂಬಿ ಚೆಲ್ವೆಸೆಯೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದತ್ತು ಖಗೇಂದ್ರನೋಲಗಂ

೫

ವ|| ಅಂತೋಡ್ವೊಲಗಂಗೊಟ್ಟರ್ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜನಂ ಸ್ವಯಂಬುದ್ದಂ ಅಭ್ಯುದಯಪರಂ
ಪರಾನಿಮಿತ್ತಂ ಸದ್ಭರ್ಮೋಪದೇಶಲಬ್ಧಾವಸರನಾಗಿ,

೩. ಎರಡೂ ಗುಂಪಿನ (ಶ್ರೇಣಿ) ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರು ಬಂದು ನೆರೆದಿದ್ದರು,
ಆತೋದ್ಯವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಮೆಚ್ಚುಗೊಳ್ಳಲು ವಾದಕರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರು.
ತಮ್ಮ ಹಾಡಿನ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇನಿದನಿಯ
ನಲ್ಲೆಯರು ಕಾತುರರಾಗಿದ್ದರು. ಹೊಗಳುಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮೊಂದು ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಿಂದ
ಮನಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆಸ್ಥಾನವು ಚೆಲ್ವಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೪. ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ
ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜನ ಒಲಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಲಾಸಿನೀಜನವು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ
ಪಾರ್ಶ್ವಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಗುರಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳ
ಗುಂಪಿಗೆಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ವಿಲಾಸಿನಿಯರ ನುಡಿಯು ಮುಖದ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನೂ ನೋಟವು
ಮನಃಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ತಳೆದಿದ್ದವು. ಸೌಕುಮಾರ್ಯವು ಮತ್ತಷ್ಟು
ಕೋಮಲತೆಯನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು. ೫. ನಿರುಪಮವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಗಳೊಡನೆ, ಅಭರಣಗಳ
ಮಿಂಚು ಮೇಲಾಟ ಹೂಡಿತ್ತು. ಬೀಸುವ ಕರ್ಪೂರದ ಗಾಳಿಯೂ ಹೂಗಳ ಪರಿಮಳವೂ
ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸುಗಂಧವೂ ಸೇರಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ
ಅತಿಶಯದ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ದುಂಬಿಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಚೆಲುವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ಹೀಗೆ
ಖಗೇಂದ್ರನ ಒಡ್ವೊಲಗವು ಕಣ್ಣೆಸೆದಿತ್ತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತನಾಗಿದ್ದ
ಮಹಾಬಲನೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜನಿಗೆ ಅಭ್ಯುದಯಪರಂಪರೆಯನ್ನೊದಗಿಸಲು

೧ ಕ-ನಾನಾವಾದ್ಯವಾದ್ಯಗಳನೆ, ೨ ಕ-ರವದಿಂದಂ. ೩ ಕ.-ಪೊದಳ್ಳು, ೪ ಕ-ಸೊರ್ಕುಸೊರ್ಕು.

ಲಾವಣ್ಯಾಬ್ಜತರಂಗಭಂಗಲಲಿತಭೂಭಂಗದಿವ್ಯಾಂಗನಾ
ಭಾವಾಪಾಂಗನಿರೀಕ್ಷಣಾಮೃತಕೃತಾನಂಗೋತ್ಸವಂ ಚೋದ್ಯವಿ
ದ್ಯಾವತ್ಸಂಭವಿಜ್ಯಂಭಿತಾಂಬರಚರೇಶಾರಾಧ್ಯನಾಗಿದ್ ನ
ನ್ನೀ ವಿದ್ಯಾಧರಲಕ್ಷ್ಮೀಪುಣ್ಯಜನಿತಂ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶ್ವರಾ

೬

ಭವವಾರಾಶಿನಿಮಗ್ನರಂ ದಯೆ ದಮಂ ದಾನಂ ತಪಂ ಶೀಲಮಂ
ಬವೆ ಮೆಯ್ಯಾಗಿರೆ ಸಂದ ಧರ್ಮಮೆ ವಲಂ ಪೊತ್ತೆತ್ತುಗುಂ ಮುಕ್ತಪ
ರ್ಯವಸಾನಂಬರಮಾನುಷಂಗಿಕಫಲಂ ಭೂಪೇಂದ್ರದೇವೇಂದ್ರರಾ
ಜ್ಯವಿಳಾಸಂ ಪೆಟತಲ್ಪು ನಂಬು ಖಚರಕ್ಕಾ ಪಾಲಚೂಡಾಮಣೀ

೭

*ವ|| ಎಂದು ಧರ್ಮಪ್ರಭಾವಮುಮಂ ತತ್ಪಲಸ್ವಭಾವಮುಮಂ ತಿಳಿಪುವವಸರದೊಳುಟಿದ
ಮಹಾಮತಿ ಸಂಭಿನ್ನಮತಿ ಶತಮತಿಗಳ್ ಲೋಕಾಯತಿಕ ಯೋಗಾಚಾರ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಮತವಿತಥಾಭಿ
ಧಾಯಿಗಳ್ ಜೀವಾಭಾವಮನೆ ಏಡಿಯಚ್ಚುಡಿದು;

ಒಡಲೊಳೆ ಜೀವಮಿದು ಗಡ ಸಂಚಿಸುತಿರ್ಪುದು ಪುಣ್ಯಪಾಪಮಂ
ಗಡ ಬಲಿಕತ್ತ ಬೇಟೆ ಪೆಟತೊಂದೊಡಲೊಳ್ಗಡ ತಾನೆ ನಿಂದೊಡಂ
ಬಡುವುದು ಧರ್ಮಕರ್ಮಫಲಮಂ ಗಡ ಸತ್ತನೆ ಮತ್ತೆ ಪುಟ್ಟುವಂ
ಗಡ ಪುಸಿ ಕಾಣ ತಂಬಮಿದು ಖೇಚರ ನೀನಿದನೆಂತು ನಂಬದೋ

೮

ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದು ಹೀಗೆಂದನು: ೬. “ಹೇ
ವಿದ್ಯಾಧರೇಶ್ವರ, ಲಾವಣ್ಯವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ತರಂಗಭಂಗವೆಂಬ ಭೂಭಂಗವನ್ನು ಪಡೆದ
ದಿವ್ಯಾಂಗನೆಯರ ಭಾವಾಪಾಂಗನಿರೀಕ್ಷಣವೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ಕಾಮೋತ್ಸವವನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ. ವಿದ್ಯೆಯ ಆಸರೆಯಿಂದ ವಿಜ್ಯಂಭಿತರಾದ ವಿದ್ಯಾಧರರಿಂದ ಆರಾಧ್ಯವಾದ
ಈ ವಿದ್ಯಾಧರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ೭. ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ
ನಿಮಗ್ನರಾದವರನ್ನು ದಯೆ, ದಮ, ದಾನ, ತಪ ಮತ್ತು ಶೀಲಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಮೈಪಡೆದ
ಧರ್ಮವೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಕೈಗೆಟಕುವವರೆಗೆ ಮೇಲಕ್ಕಿತ್ತುವುದು. ಭೂಪೇಂದ್ರ, ದೇವೇಂದ್ರ
ರಾಜ್ಯವಿಲಾಸವೂ ಈ ಧರ್ಮದ ಗೌಣಫಲವೇ ಹೊರತು ಮುಖ್ಯ ಫಲವಲ್ಲ, ಇದನ್ನು
ನಂಬು” ವ|| ಎಂದು ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಅದರ ಫಲಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ
ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯತಿಕ, ಯೋಗಾಚಾರ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ
ಮತಗಳ ಆ ಯಥಾರ್ಥವಾದಿಗಳಾದ ಮಹಾಮತಿ, ಸಂಭಿನ್ನಮತಿ ಮತ್ತು ಶತಮತಿಗಳೆಂಬ
ವಿದ್ವಾಂಸರು “ಜೀವವಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ೮. ಮಹಾಮತಿ ಹೇಳಿದನು:
ಒಡಲಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನಿದ್ದಾನಂತೆ! ಅವನು ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ!
ಅವನು ಬೇರೊಂದು ಒಡಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನಂತೆ! ಅದು ತಾನೇ ನಿಂತು

೧ ಕ-ಪೆಟವಲ್ಲ; ಖ-ಪೆಟದಲ್ಲ, ೨ ಖ-ಶತಬುದ್ಧಿ ೩ ಖ-ಜೀವಭಾವ,

* ಈ ವಚನವು ಡಾ|| ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ
ವಾಕ್ಯವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಭಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ತಲೆವಟೆದುಟ್ಟುದಿಕ್ಕಿ ಸುರಲೋಕಸುಖಂಗಳನುಣ್ಣೆವೆಂಬ ಬ
ತಲೆಗರ ಮಾತುಗಳೆದಿರು^೧ ಬಾಚ್ಚಿನಮಿಂದ್ರಿಯವರ್ಗದಿಚ್ಛೆಯಂ
ಸಲಿಸಿ ಬಸಂತದೊಳ್ ಕಳಿಕೆಗಳರ್ಚಿದ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಬಿಚ್ಚತಂ
ನಲಿವುದು ಕಂಡರಾರ್ ಮುಖಭವಂಗಳನಿಲ್ಲಿ ವಿಯಚ್ಚರೇಶ್ವರಾ

೯

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಸ್ನಾಯ್ವಲಾಬೂದಂಡಾಂಗುಷ್ಠಾಂಗುಳಿಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಶ್ರವಣರಮಣೀಯ
ಕೃಣಿತವೆಂತು ನೆಗಬ್ಬಿಪ್ಪುದು; ಪಿಪ್ಪೋದಕಗುಡಧಾತಕೀಸಂಯೋಗದಿಂದವೆಂತು
ಮದವಿಕಾರಮೆಸೆದಪ್ಪುದು; ಅಂತೆ, ಕಾಯಾಕಾರಪರಿಣತಪೃಥ್ವ್ಯಪ್ರೇಜೋವಾಯುಗಳತ್ತಣೆ^೨ ಬಂದು
ಗರ್ಭಾದಿ ಮರಣಪರ್ಯಂತಂ ತದಾತ್ಮಕಂ ಚೈತನ್ಯಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ ; ಅದೊಂ ಪರಲೋಕಮಿಲ್ಲ;
ಪರಲೋಕಮಿಲ್ಲದಂದು ತಲ್ಲೋಕಸುಖಾನುಭವಾವೇಕ್ಷೆಯಿನ್ನೈಹಿಕಸುಖವಿಮುಖನಾಗಿ
ಶರೀರಾರ್ಥವ್ಯಯಂಮಾಡುವಾತಂ ಕಯ್ಯದಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲದರ್ಕೆಹಗುವಾತನಂ ಪೋಲ್ಲುಂ - ಎಂದು
ಬೃಹಸ್ಪತಿಮತಾನುಸಾರಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಮತಿ ನುಡಿದು ಮಾಣ್ಣ ತದನಂತರದೊಳ್;
ವಿಜ್ಞಾನವಾದಮನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಚಿತ್ತ ವಿಶೇಷಪ್ರಭವಂಗಳುತ್ತರೋತ್ತರ

ಧರ್ಮಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನುಣಿಸುತ್ತದಂತೆ! ಸತ್ತವನೇ ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನಂತೆ, ಇವೆಲ್ಲ
ಹುಸಿಮಾತುಗಳು, ಡಾಂಭಿಕಾಚಾರಗಳು. ಎಲೇ ಖೇಚರ! ನೀನಿದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಂತು ನಂಬುವೆ?
೯. “ತಲೆಗೆ ಕೇಶಲುಂಚನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಬಟ್ಟೆಗಳುಡುವುದನ್ನು ಬಿಡುವೆವು.
ಅದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನಣ್ಣುವೆವು.” ಎಂಬ ದಿಗಂಬರರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದಿರು.
ಇರುವವರೆಗೆ ಇಂದ್ರಿಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸು. ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರನ್ನು ಕಚ್ಚುವ
ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಲಿ. ಎಲೈ ಖಚರೇಶ್ವರ! ಅದೆಂತು ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು
ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯ? ವ|| ನರ, ಸೋರೆಬುರುಡೆ, ಕೋಲು, ಹೆಬ್ಬೆರಳುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ
ಕಿವಿಗಿಂಪಾದ (ತಂಬೂರಿಯ) ಧ್ವನಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಹಿಟ್ಟು, ನೀರು, ಬೆಲ್ಲ, ಧಾತಕೀಪುಷ್ಪ
(ಮರಾಟಮೊಗ್ಗು)ಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಮದವಿಕಾರವುಂಟಾಗುವಂತೆ, ದೇಹದ
ರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ತೇಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಗಳಿಂದ
ಗರ್ಭಾದಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮರಣಪರ್ಯಂತ ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಚೈತನ್ಯವು
ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲ. ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಪರಲೋಕ
ಸುಖಾನುಭವಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಐಹಿಕಸುಖವಿಮುಖನಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಸವೆಸುವವನು, ಕೈಗೆ
ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲಿಂದ ದೂರಹೋಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ್ದಕ್ಕೆ ಅಶಿಸತಕ್ಕವನನ್ನು
ಹೋಲುವನು”- ಎಂದು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮತಾನುಸಾರಿಯಾದ ಮಹಾಮತಿಯು ನುಡಿದನು.
ಬಳಿಕ ಸಂಭಿನ್ನಮತಿಯು ವಿಜ್ಞಾನವಾದವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಹೀಗೆಂದನು: “ಹಿಂದು ಹಿಂದಿನ
ವಿಜ್ಞಾನವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಮುಂದು ಮುಂದಿನ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಕ್ಷಣಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೀಜವುಳಿಯದಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ

೧ ಕ-ಗೊಳ್ಳದಿರು. ೨ ಕ-ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಂಗಳತ್ತಣೆಂ.

ಚಿತ್ತಿಕ್ಷಣಂಗಳುಪಾದಾನೋಪಾದೇಯಕ್ಷಣಸಂಪೃಕ್ತಂಗಳ್ ನಿರಸ್ತಯ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವಿಶರಾರುಗಳ್ ನಿರಂಶಂಗಳಾಗಿಯುಂ ಭ್ರಾಂತಿವಶದಿಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕಸಂವೇದನಾಕಾರತ್ರಯಾಕಾಂತಂಗಳ್ವಿಜಾತೀಯಾ ವ್ಯವಧಾನಲಭೂತ್ಪ್ರತಿಶಾಪರಾಪದೋತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬವಳಿಂ ವಿಪುಲಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಂತಾನರೂಪದಿಂ ಪುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ ವಿಜ್ಞಾನಲಕ್ಷಣಂಗಳಾತ್ಮಾಭಿಧಾನಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸುಗುಂ, ತದೇಕತ್ವಗ್ರಾಹಕಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನಮುಂ ಲೂನಪುನರ್ಜಾತನವಿಕೇಶಾದಿಗಳೊಳ್ ಪೂರ್ವಾಪರೈಕತ್ವಮಿಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ; ಅಪ್ಪದಳಿದದುವುಂ ತ್ರಿಕಾಲಾನುಯಾಯಿ ಜೀವಾಸ್ತಿತ್ವಮನಟವಲಾಜದು; ಅದಳಿಂ ಪರಲೋಕಸುಖಾರ್ಥ ಮಾತ್ಪ್ರಾತ್ಯಭಿನಿವೇಶದಿಂ ತನುಧನನಿಧನಮಾಡಿ ಸೇದಗಿಡಲ್ವೇಡೆಂದು ಸಂಭನ್ಯಮತಿ ನಿಜವಿಜ್ಞಾನವಾದ ಪುರಸ್ಸರಮಾತ್ಮನಿರಾಕರಣಮನೆ ನುಡಿದು ಮಾಣೆ ; ಶೂನ್ಯವಾದಪ್ರಕಾಶನಪರಂ, ಅವುದಂತರ್ಬಹೀ ರೂಪದಿಂ ವಿಶದದರ್ಶನಾವಗಮ್ಯುಂ ಅದೆಲ್ಲಮಸತ್ಯಾವಭಾಸಿ; ಎಂತು ಮರುಮರೀಚಿಕಾಸ್ಪಷ್ಟೇಂದ್ರ ಜಾಲಾದಿಗಳೊಳ್ ವಿಶದದರ್ಶನಾವಗಮ್ಯ ಜಲಕರಿತುರಗನರಾದಿಗಳ್, ಅಂತೆ ಜಾಗೃದ್ವಶಾವಭಾಸ ಮಾಣಂತರಂಗಬಹಿರಂಗವಸ್ತುಗಳುಂ, ಅದಳಿಂ ಜೀವಮೆಂಬುದೆಲ್ಲಿತ್ತು, ಪರಲೋಕಮೆಂಬುದಾ ನೆಡೆಯದು, ಅದರ್ಕೆ ಕಾರಣಮಪ್ಪ ಪಾಪಪುಣ್ಯಂಗಳಿತ್ತಣೆಂಬುದುವು? ಇವೆಲ್ಲಂ ಗಂಧರ್ವನಗರ ವಿಳಾಸವಿಳಸಿತಂಗಳ್, ಅದನಟಿಯದಬೋಧೆ^೧ ಬೋಧಿತ ತಪೋದಾನವಿಧಾನದಿಂ ಮುಧಾಕ್ಷೇಶಾಯಾಸ ನಿರತರಾಗಿ ನಮೆವರೆಂದು ಶತಮತಿಯುಮೀಮಾಳ್ತಿಯೊಳೆ ಜೀವಾಭಾವಮನೆ^೨ ಸಮರ್ಥಿಸೆ;

ನಾಶವಾಗುತ್ತಲೂ ಅಂಶರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಭ್ರಾಂತಿಮಾತ್ರದಿಂದ ಜ್ಞೇಯ, ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನಗಳ ಆಕಾರಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಯೂ ವಿಜಾತೀಯತೆ, ನೈರಂತರ್ಯ, ಶೀಘ್ರೋತ್ಪತ್ತಿ, ಸಾದೃಶ್ಯವುಳ್ಳ ಪೂರ್ವಾಪರೋತ್ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಂತಾನ (ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ) ರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೇ “ಅತ್ಮ” ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನವು (ಅದೇ ಇದು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ) ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಉಗುರು ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಏಕತ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೂ ತ್ರಿಕಾಲಾನುವರ್ತಿಯಾದ ಜೀವಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗದು. ಆ ಕಾರಣ ಪರಲೋಕದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತನುಧನಗಳನ್ನು ಸವೆಸಿ ಬಳಲಬೇಡ” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಆತ್ಮನಿರಾಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಒಡನೆ ತಲೆಯಿಕ್ಕಿ ಶತಮತಿಯು ಶೂನ್ಯವಾದವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದನು. ಯಾವುವು ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಇರುವಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವುವೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಸತ್ಯ. ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಜಾಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುವ ನೀರು, ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಗೃದ್ವಶೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ವಸ್ತುಗಳು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಜೀವಮೆಂಬುದೆಲ್ಲಿದೆ? ಪರಲೋಕವೆಂಬುದು ಯಾವುದು? ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಿದ

೧ ಕ.-ತದೇಕತ್ವಗ್ರಾಹಕತ್ವಗ್ರಾಹಕಪ್ರತ್ಯ. ೨ ಖ.-ಪುಣ್ಯಪಾಪಂ. ೩ ಕ.-ಯದಗಾಧಯೋಧ. ೪ ಕ.-ಜೀವಾಭಾವಮನೆ.

ತದುಪನ್ಯಸ್ತಕುಹೇತು ಕುದೃಷ್ಟಾಂತಾನರ್ಥಕ ವಚನರಚನಾಪ್ರಳಾಪಮನವ್ಯಗೃಹಾಶ್ರೀಯಬುದ್ಧಿಸಮೃದ್ಧಂ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನವಧಾರಿಸಿ,

ಅನುವದಿಸಿದಪುದು ನುಡಿ ನುಡಿ
ದನಿತುಮನೆನೆ ತೊದಳ ತೊದಳ ದೆಸೆಯಿಲ್ಲೆನೆ ಮಾ
ತಿನ ಪಸುಗೆ ಪಸುಗೆವಡೆದ
ತೆನೆ ನುಡಿದಂ ಮಧುರಮೃದುಗಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂ

೧೦

ವ|| ನಿಮ್ಮ ಮುನ್ನ ನುಡಿದ ಕಾಯಾಕಾರಪರಿಣತಭೂತಸ್ವಭಾವ ಮೆ ಚೈತನ್ಯಮರ್ಥಾಂತರ ಭೂತಮಲ್ಲೆಂಬ ನುಡಿ ಕಾಯಾಕಾರಪರಿಣತಭೂತ ಚೈತನ್ಯಂಗಳ ಬಹಿರಂಗಮುಖಾವಭಾಸಿಗಳ ಬಾಲ್ಯಾದಿ ರಾಗಾದಿವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧ್ಯಾಸಿತಂಗಳುಮೊರ್ಬನಿಂದೊಂದೆಸಮಯದೊಳ್ ನಿಯಮದಿಂದ ದೃಷ್ಟಾಂತರಭಾವದಿಂದ ಭಿನ್ನಪ್ರಮಾಣಗ್ರಾಹ್ಯಂಗಳಪ್ಪುದಲಿಂ ಕೂಡಬಾರದು. ದೇಶಭೇದದಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾಣಲಾಗದದಲಿಂದದರ್ಶ ಭೇದಮೆಂಬಿಯಪ್ಪೊಡೆ ಶರೀರರೂಪಪರಿಣತಾವನಿಪ ವನಸಖಪವನಂಗಳೆ ದೇಶಭೇದಮಿಲ್ಲ ಅವರ್ತಮೇಕತ್ವಮಾಗಿ 'ಚಿತ್ತಾರ್ಯವತತ್ವಾನಿ'ಯೆಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತು ವಿಘಟಿಸುಗುಂ, ಪಿಪ್ಪೋದಕಾದಿದೃಷ್ಟಾನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾನುವಿಧಾಯಿಯಪ್ಪ ಮದಶಕ್ತಿ ಎಂದು ತತ್ಕಾರ್ಯಮಂತೆ

ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುವು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗಂಧರ್ವನಗರದ ವಿಲಾಸದಂತೆ ತಟಕ್ಕನೆ ತೋರಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತಕ್ಕವು. ಇದನ್ನರಿಯದೆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ತಪೋದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ವೃಥಾಯಾಸವನ್ನು ಏಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿರಿ? ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜೀವವೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಕುಹೇತು, ಕುದೃಷ್ಟಾಂತ ಮತ್ತು ಅನರ್ಥಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು, ೧೦. ಹಿಂದೆ ತಾನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಈಗಿನ ನುಡಿ ಅನುವಾದಿಸುವುದೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಇಂಪಾದ ನುಡಿ ಸುಳಿನ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ನುಡಿಯ ವಿಭಾಗವು ವಿವೇಕವನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಲೂ ಇರುವಂತೆ ಮೃದು ಮಧುರ ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದನು. ವ|| "ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ದೇಹಾಕೃತಿಯನ್ನಪ್ಪಿದ ಭೂತ-ಸಮುದಾಯವೇ ಚೈತನ್ಯ. ಅದು ಬೇರೊಂದಲ್ಲ-ಎಂಬ ಮಾತು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇಹವು ಬಹಿರಂದ್ರಿಯ ಗೋಚರ. ಜೀವವು ಅಂತರಂದ್ರಿಯ ಗೋಚರ. ಚೈತನ್ಯವು ಭೌತಿಕವಾದರೆ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ಬಾಲ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ, ವೃದ್ಧತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೊಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಚೈತನ್ಯವು ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. ಶರೀರವು ನೇತ್ರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರ. ಚೈತನ್ಯವು ಮಾನಸಗೋಚರ. ಇವು ಭಿನ್ನಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಾಹ್ಯಗಳು. ಶರೀರವನ್ನೂ ಜೀವವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಭಿನ್ನಪ್ರಮಾಣಗ್ರಾಹ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದರೆ ಶರೀರರೂಪವನ್ನಪ್ಪಿದ ಭೂಮಿ ಜಲಾಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳಿಗೆ ಏಕತ್ವವೊದಗಿ "ಚಿತ್ತಾರ್ಯವ

೧ ಕ.-ದಸ. ೨ ಕ.-ನಿನ್ನ ೩ ಕ.-ವಮೆ. ೪ ಖ-ಭೂತಮ. ೫ ಗ-ಧ್ಯಾಸಿಗಳುಂ. ೬ ಖ.-ಪ್ರಮಾಣಮೆಗ್ರಾಹ್ಯಂಗಳುಮಪ್ಪುದರಿಂ; ಕ.-ಣಮೆಗ್ರಾಹ್ಯಂಗಳಪ್ಪುದರಿಂ ೭ ಕ.-ಕೂಡುದದುವೆ. ೮ ಖ.-ಕಾಣಲಾದುದರಿಂ. ೯ ಕ.-ವಿಶದರೂಪ.

ತಚ್ಚೈತನ್ಯಮುಂ ಭೂತಾನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾನುಕಾರಿಯಪ್ಪದವಿಂ ಭೂತೋಪಾದಾನಕಾರಣಕಾರ್ಯಮೆಂಬೀ ವಚನಮುಪಾದಾನವಿಕಾರ*ಮನಲ್ಲದೆ ವಿ*ಕಾರಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳದು, ಉಪಾದೇ*ಯಂ^೧ ತಂನ ವಿಕಾರಮನುಪಾದೇಯಕೊಪ್ಪಿಸುವ ಪೂರ್ವಾಕಾರಮಂ ಬಸುಟ್ಟುತ್ತರಾಕಾರಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳುಪಾದಾನ ಧರ್ಮಮುಂ ಭೂತಚೈತನ್ಯಂಗಳೊಳ್ ಕಾಣಲಾಗದುದವಿಂ ಕೂ^೨ಡಿಬಾರದು ; ಬಾಲ್ಯಾದಿವಯೋ ವಿಶೇಷಂಗಳೊಳ್ ಶರೀರಂ ಬಳಿಯೆ ಚೈತನ್ಯಂ ಬಳಿವುದವಿಂ ಭೂತೋಪಾದಾನ ಕಾರಣಕಾರ್ಯ ಚೈತನ್ಯಮೆಂಬೆಯಪ್ಪೊಡೆಯದುವುಂ ಹಿತಾಹಿತ ವಿವೇಕವಿಕಳತೆಯುಂ ತಮ್ಮ ತಾಮೆ ಕಟ್ಟ^೩ಸುವ ಮಹಾಕಾಯಂಗಳಪ್ಪ ಕರಿಪತಿಗ^೪ಳೆಂದಂ ಅನೈಕಾಂತಿಕಂ ಕೆಲರ್ತನುತರತನುಗಳೊಳಮತಿ ವಿಶದಪ್ರಜ್ಞಾತಿ ಶಯಮಂ ಕಾಣಲಾದಪ್ಪುದು, ಶರೀರವೃದ್ಧಿಯೊಳ್ ಚೈತನ್ಯವೃದ್ಧಿಯೆಂಬುದುದಕ ವೃದ್ಧಿಯೊಳಂಕುರ ವೃದ್ಧಿಯೆಂತಂತೆ ಸಹಕಾರಿಕಾರಣಮೆಂದನೇಕ ಯುಕ್ತೋಕ್ತಿಗಳಿಂ ಭೂತವಾದಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಮತಿಯಂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ವಿಶ್ವವಿಜ್ಞಾನವಾದಮೆಂಬದಂ ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದೆ ನೀಂ ಸಾಧಿಸುವೆಯಪ್ಪೊಡೆ ಸಾ^೫ಧ್ಯಸಾಧನಂಗಳ ವ್ಯಕ್ತಮಪ್ಪುದವಿಂ ಸಾಧ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಯಮಾಗದು, ವಿಜ್ಞಾನವ್ಯತಿರಿಕ್ತಸಾಧನವಾಕ್ಯೋಪನ್ಯಾಸದಿಂ ಸಾಧಿಸುವೊಡಾ ವಾಕ್ಯಮುಂ^೬ ಬಹಿರ್ಭೂತಮಪ್ಪುದವಿಂ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕುಂ; ಆ ವಾಕ್ಯಮುಂ ವಿಜ್ಞಾನಮೆಂಬೆಯಪ್ಪೊಡೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದೋಷಪಾಪಾಣಸಂಚೂರ್ಣತಮತಿಯೈ ವಿನನೇತಪ್ಪೊಳ್ಳಿಶ್ಚಯಿಸುವೈ; ಮತ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ

ತತ್ತ್ವಾನಿ^೭ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾದೀತು. ಪಿಷ್ಟೋದಕಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಕಲೆತರೆ ಮದಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮದಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗದು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಟ್ಟು ನೀರು ಇವುಗಳ ಅನ್ವಯ ವ್ಯತಿರೇಕಾನುಸಾರಿಯಾದ ಮದಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಭೂತಸಮುದಾಯ ವಿದ್ದರೆ ಚೈತನ್ಯ; ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೂತೋಪಾದಾನಗಳ ಕಾರ್ಯವೇ ಚೈತನ್ಯ-ಎಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಉಪಾದೇಯವು ಉಪಾದಾನಧರ್ಮವಾದ ಜಡತ್ವವನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯದು. ಉಪಾದೇಯಧರ್ಮವಾದ ಚೈತನ್ಯವು ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪಾದೇಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಉಪಾದಾನಧರ್ಮ ವಾದ ಜಡತ್ವವು ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರದಿರುವುದರಿಂದ ಭೂತಗಳ ಕಾರ್ಯಚೈತನ್ಯ- ಎಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವು ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯ ತಾರುಣ್ಯ ಮತ್ತು ವಾರ್ಧಕ್ಯವೆಂಬ ವಯೋವಿಶೇಷರೂಪವಾದ ಶರೀರವು ಬೆಳೆದಂತೆಯೆ ಚೈತನ್ಯವೂ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಭೂತೋಪಾದಾನ ಕಾರಣಕಾರ್ಯವೇ ಚೈತನ್ಯ. ಎಂದರೆ ಅದೂ ಹಿತಾಹಿತ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಾದೇಹಗಳಾದ ಆನೆಗಳಂತೆ ಆಗಿ ವ್ಯಭಿಚರಿತವಾಗುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಶೇಷವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶರೀರವೃದ್ಧಿಯಿದ್ದರೆ ಚೈತನ್ಯವೂ ವೃದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವುದು. ನೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊಳಕೆ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣದ

೧ ಕ.-ಕಾರ್ಯಕಾರಣ. ೨ ಸಾಕಾರಮಂ. ೩ ಮುಂ ೪ ಕ.-ಕೂಡದು. ೫ ಕ.-ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳ. ೬ ಕ.-ಳಿಂದವಕಾಂತಿ. ೭ ಖ-ಸಾಧ್ಯಸಾಧನಂಗಳಿವೈಕ್ಯಮಪ್ಪುದರಿಂ. ೮ ಕ.-ಗಳೆಸೆಬ್ಬಂಮಾವುದರಿಂ. ಕ.-ಮೆ.

* 'ವಿಕಾರಮಲ್ಲದೆ' ಅನ್ಯತ್ರ. * 'ಉಪಾದೇಯಧರ್ಮಮುಂ' ಅನ್ಯತ್ರ

ವಿಜ್ಞಾನಾಂತರಗ್ರಾಹಕಮಕ್ಕುಮಪ್ಪೊಡಾವ ಮಾಬ್ಬಿಯೊಳ್ ವಿಜ್ಞಾನಾಂತರಮಪ್ಪದಾ ಮಾಬ್ಬಿಯೊಳ್ ಬಹಿರರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಪ್ರತ್ಯಯ ನಿರಾಲಂಬನವಾದಂ ಕಿಡುಗುಂ ಅದುವುಂ ವಿಜ್ಞಾನಾಂತರಗ್ರಾಹಿಯಾಗದಪ್ಪೊಡೆ ಸಂತಾನಾಂತರ ನಿರಸನಮಕ್ಕುಂ ಅನುಮಾನದಿಂ ಸಂತಾನಾಂತರಮಂ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂಬೆಯ್ ಪ್ಪೊಡಂ ಬಹಿರರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕುಂ; ಮತ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮಲ್ಲದೆ ಪೆಅತಿಲ್ಲಕ್ಕುಮಪ್ಪೊಡೆ ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮೆ ತತ್ವಮೆಂಬೀ ವಚನವಿಜ್ಞಾನಂಗಳ್, ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥ ಶೂನ್ಯಂಗಳಪ್ಪದಟಿನನಂ^೧ ತ್ತಂಗಳಕ್ಕುಮಾದಂದಸತ್ಯೇತರ ವಿಭಾಗಂಗಳಂ ಪಡೆಯಲಾಗದು, ಅದು ಸಾಧನದೂಷಣಪ್ರಯೋಗಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತಿಯಿಂ ಬಹಿರರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕುಮದಟಿಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮೆ ತತ್ವಮಾತ್ಮಾದಿ ತತ್ವಮಿಲ್ಲೆಂಬ ನಿನ್ನಮಾತು ಭಿನ್ನಭಾಜನಸಮಾನಮೆಂದು ಸಂಭಿನ್ನಮತಿಗಂ ಪ್ರತಿಭಾಭಂಗಮಂ ಮಾಡಿ; ಸಕಳಬಹಿರಜ್ಞಾನ್ತರಜ್ಞತತ್ವಂಗಳ್ ಶೂನ್ಯಂಗಳೆಂಬದನಟಿಪುವ ಭವತ್ತತ್ವಯಾಭಿಧಾನಂಗಳ್ ಶೂನ್ಯಂಗಳೆ ಅಕ್ಕುಮಪ್ಪೊಡೆ ಸರ್ವಶೂನ್ಯಮೆಂಬೀ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೆಟ್ಟು ಪೋಕುಂ ತತ್ವತ್ವಯಾಭಿಧಾನಂಗಳೆಲ್ಲೊಡೆ ಅವೆಂತೊಳವಂತೆ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಮೊಳವಪ್ಪದಟಿನ ನಾದ್ಯನಿಧನಸ್ವಭಾವನುಂ ಸುಕೃತದುಷ್ಯತಕರ್ಮೋಪಾರ್ಜನನುಂ ತತ್ಪಲಭಾಜನನುಂ ಸೂಕ್ತ ರೂಪನು ಮನಂತಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣರೂಪನುಂ ಸಂಹರಣವಿಸರ್ವಣಾಸ್ವರೂಪನುಮಾತ್ರೋಪಾತ್ತ ಶರೀರಪ್ರಮಾಣ ನುಮುತ್ಪಾದವ್ಯಯದವ್ಯಾತ್ಮಕನುಂ ಸಕಳಕರ್ಮನಿರ್ಮೂಲನಕರನುಂ ತ್ರಿಲೋಕ ಶಿಖರಿಶೇಖರನುಮಪ್ಪ

ಪುಷ್ಪಳತೆಯಿಂದ ಆಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮಹಾಮತಿಯ ವಾದವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ, “ವಿಶ್ವಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವ ವಿಜ್ಞಾನವಾದವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗದು. ಸಾಧ್ಯ ಹೇತುಗಳಿಗೆ ಐಕ್ಯವುಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವು (ವಿಜ್ಞಾನ) ನಿಶ್ಚಯಗೊಳ್ಳದು. “ವಿಶ್ವಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯತ್ವಾತ್” ಎಂದು ಹೇತುವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದರೆ, ಆಪ್ತವಾಕ್ಯವು ವಿಜ್ಞಾನ ವೈತರಿಕ್ತಾರ್ಥವಾಗುವುದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಅದನ್ನೂ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ದೋಷ ಪಾಪಾಣಗಳಿಂದ ಚೂರ್ಣಿತಬುದ್ಧಿಯಾದ ಎಲೈ ಮೂಢನೇ! ಏನನ್ನು ಏತರಿಂದ ಸಾಧಿಸುವೆ? ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದರೆ, ಬಹಿರರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿ ಸರ್ವಪ್ರತ್ಯಯ ನಿರಾಲಂಬನವಾದವು ಕೆಡುವುದು. ಅದು ಬೇರೊಂದು ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದ್ದೆಂದರೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂತಾನಾಂತರವನ್ನು ನಿರಸನ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು. ಅನುಮಾನದಿಂದ ಸಂತಾನಾಂತರವನ್ನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದರೆ, ಬಹಿರರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ಪಲವಾಗಿ “ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವೇ ಸತ್ಯ; ಆತ್ಮಾದಿಗಳು ಅನಿತ್ಯ” ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಒಡೆದ ಮಡಕೆಗೆಣೆಯಾಗುವುವು- ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂಭಿನ್ನಮತಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದನು. “ಬಹಿರಂತಸ್ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ಶೂನ್ಯವಾದುವೆನ್ನುವ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೂ ಶೂನ್ಯವಾದುವೇ. ಆಗ ಸರ್ವವೂ ಶೂನ್ಯ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದಾಗುವುವು. ಬಹಿರಂತಸ್ತತ್ವಗಳಿರುವುವಾದರೆ, ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸಾವುಗಳಿಲ್ಲದವನೂ ಪುಣ್ಯಕರವೂ ಪಾಪಕರವೂ

೧ ಕ.-ಗ್ರಾಹಿಯಕ್ಕು. ೨ ಕ.-ಗ್ರಾಹಿಯಪ್ಪದಪ್ಪೊಡೆ. ೩ ಖ-ಯೆಪ್ಪೊಡಂತುಂ. ೪ ಖ.-ವಿಜ್ಞಪ್ತಿ. ೫ ಕ.ಖ.-ಪ್ರತಿಭಂಗಂ. ೬ ಕ.-ತತ್ವದೊಳ್. ೭ ಕ.-ಸಂಪೂರ್ಣನುಂ.

ಜೀವನುಂಚೆಂದು ಶತಮತಿವೆರಸು ಮೂವರುಂ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನಪ್ರತಿಹತಪ್ರತಿಭೆಯಿನಪಗತ ಪ್ರತಿಭೆಮೋಡಿ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಬಲನುಮಂ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕರಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ವಜ್ಜನಮುಮಂ ಸಭಾಜನಮುಮಂ ತಿಳಿಸಿ.

ಪುಸಿಯಪರಾಂಗನಾರತದ ಮದ್ಯದ ಮಾಂಸದ ಮೆಯ್ಯೊಜಲ್ದಿ ದು
ವ್ಯಸನಿಯ ಮಾಡಿದೋದೆ ನಿಮಗಾಗಮಮಾಗಿರಸತ್ಯವಾದಮಂ
ಪೊಸಯಿಸಿ ಜೀವನಿಲ್ಲ ಮೊಜಿಯಿಲ್ಲಜನಿಲ್ಲ ಪರತೆಯಿಲ್ಲೆನಲ್
ಕಸಕಳಿಯಂತು ನಾಲಗೆ ಪೊರಳ್ಳುದು ರಾಜಸಭಾಂತರಾಳದೋಳ್

೧೧

ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತಮವರನೆ ತಿಳಿಪುವ ಬಗೆಯಿಂ ದೃಷ್ಟಶ್ರುತಾನುಭೂತಕಥೆಗಳಂ ತದನ್ವಯಸಂಬಂಧಿಗಳನಿಂತೆಂದು ಪೇಜಲ್ಪಗುಳ್ಳಂ. ಈತನ ಸಂತತಿಯೊಳರವಿಂದನೆಂಬನಂಬರಚರಂ ನಿಜಮನೋವಿಜಯಿ ವಿಜಯಿಯೆಂಬಳ್ಳಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕುರುವಿಂದರೆಂಬ ನಿಜತನೂಜರೊಡನೆ ಖೇಚರ ಗೋಚರ ವಿಭವಮನನುಭವಿಸಿ ಬಹ್ವಾರಂಭಸಂರಂಭರೌದ್ರಧ್ಯಾನಪರಿಣತನುಪಾರ್ಜಿತ ನರಕಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನಮೃತ್ಯುವಾಗಿ.

ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆಯಾ ಫಲಗಳನ್ನುಣ್ಣುವವನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪನೂ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಪೂರ್ಣನೂ ಸಂಹರಣ ವಿಸರ್ಪಣ ಸ್ವರೂಪನೂ ತಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರೀರಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳವನೂ ಉತ್ಪಾದ-ವ್ಯಯ-ದ್ರವ್ಯಸ್ವರೂಪನೂ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವವನೂ ತ್ರಿಲೋಕವೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಶಿಖರಪ್ರಾಯನೂ ಆದ ಜೀವನು (ಆತ್ಮಾ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿ ಶತಮತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ದಿಬ್ಬೂಡರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಬಲನನ್ನೂ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕರಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ವಜ್ಜನರನ್ನೂ ಸಭಾಜನವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು- ೧೧. “ಸುಳ್ಳು, ಪರಾಂಗನಾರತ, ಮದ್ಯ, ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಓದೇ ನಿಮಗೆ ಆಗಮ. ಅಸತ್ಯವಾದವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿ ಜೀವನಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಪರವಿಲ್ಲ-ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕಸಬರಿಗೆಯಂತೆ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆ ಹೊರಳುವುದು” ಎಂದನು. ವ|| ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಲು ತಾನು ಕೇಳಿ, ನೋಡಿ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅದೇ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. “ಈತನ (ಮಹಾಬಲನ) ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅರವಿಂದನೆಂಬ ಅಂಬರಚರನು ತನ್ನ ಮನದನ್ನೆಯಾದ ವಿಜಯಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕುರುವಿಂದರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಖೇಚರವಿಭವವನ್ನು ಚಿರಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಬಹ್ವಾರಂಭ ಸಂರಂಭ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನಪರಿಣತನಾಗಿ ನರಕಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆತನಿಗೆ

೧ ಕ.-ಜ್ಞ. ೨ ಕ.-ಜ್ಞ. ೩ ಗ. ಖಿ-ಯೊಜಲ್ದಿ. ೪ ಖಿ-ಮಾಡಿದೋದು. ೫-ಮಾಡಿದೋಜೆ ೫
೬ ಗಿರಸತ್ಯ. ೭ ಗ-ಗಳೆ ೮ ಕ.-ಭೂಚರ

ಉರಿಯಳುವರ್ತಂತಿ^೧ ದಾಹ
ಜ್ವರಮಳುರೆ^೨ ಪೊರಳ್ಳು ನಾಡೆಯುಂ ಕೊರಗಿದನಂ
ದರವಿಂದಂ ಕೊಳದಿಂದಂ
ಕರಿಪತಿ ಕಿಚ್ಚಿಕೆ, ಕೊರಗಿದರವಿಂದದವೊಲ್

೧೨

ವಾರಿಜಮಳಯಜಮಳಯಸ
ಮೀರಣಚಂದ್ರಾಂಶುಚಂದ್ರಕಾಂತದ್ರವಕ
ಪೂರ್ವಮೃಣಾಲಾದಿಗಳುಂ
ಬಾರಿಸಲಾರಥವೆ ದಲವನೆ^೩ ದಾಹಜ್ವರಮಂ

೧೩

ಕುಳಿವ್ ತಿಳಿನೀರನುಡುಗದೆ
ತಳಿ ತಳಿರಂ ಹಾಸು ಜಳದೆಯುಂ ಬೀಸೆಂದು
ಮೃಳಿಸಿ ಕಳವಳಿಸಿ^೪ ವಿರಹಾ
ಕುಳನವೊಲಾ ಖಚರನಿಂತು ತಳವೆಳಗಾದಂ

೧೪

ವ|| ಅಂತನೇಕಪ್ರಕಾರಶೀತಳಕ್ರಿಯಗಳಿಂ ಶರೀರಸಂತಾಪಮನೆಂತುಂ ಮಾಣಿಸಲಾಪದೆ^೫
ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯದೊಳ್ಳನ್ನವಿದ್ಯೆಗಳುಂ ತನಗೆ ಚಸಕೆಯ್ಯದಿರೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೆಂಬ ತನ್ನ ಪಿರಿಯಮಗನಂ
ಕರೆದು ತನ್ನ ದುಸ್ಸಹಾವಸ್ಥಾಂತರಮನಜಿಪಿ ನೀನೆನ್ನಂ ನಿನ್ನ ಗಗನಗಾಮಿನೀವಿದ್ಯೆಯನುತ್ತರಕುರುವನೆಯ್ಯಿಸು;
ಅಲ್ಲಿಯ ಸುರತರುಗಳ ತಣ್ಣೆಲಲ್ಲಿಯೊಳಂ ಕಲ್ಪಲತೆಯ ಜೊಂಪಂಗಳೊಳಂ ಸೀತಾನದೀತರಬಾಲ್ಮಿಂಗಿತ

ಮರಣಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾಗಿ, ೧೨. “ಉರಿಯಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅತಿದಾಹಜ್ವರವು
ಅರವಿಂದನನ್ನು, ಆನೆಯು ಕೊಳದಿಂದ ಕಿತ್ತೆಸೆದ ಕಮಲದಂತೆ ಹೊರಳಿಸಿ ಕೊರಗಿಸಿತು.
೧೩. “ಕಮಲಗಳೂ ಶ್ರೀಗಂಧವೂ ಮಲಯಮಾರುತವೂ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳೂ
ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಗಳ ದ್ರವಗಳೂ ಕರ್ಪೂರ ಮೃಣಾಲಾದಿಗಳೂ ಅರವಿಂದನ
ದಾಹಜ್ವರವನ್ನು ಉಡುಗಿಸಲಾರದಾದವು. ೧೪. “ತಣ್ಣಿನೆಯ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸು;
ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹಾಸು; ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸು” ಎಂದು ಉಗ್ಗಡಿಸುತ್ತಾ ಖಚರನು
ವಿರಹಾಕುಲನಂತೆ ಸಂತಪ್ತನಾದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರಗಳಿಂದ
ಶರೀರಸಂತಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯದ ಫಲವಾಗಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ
ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದಾದವು. ತನ್ನ ಮಗ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ
ದುಸ್ಸಹನೀಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು; ಮಗು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ! ನೀನು ನಿನ್ನ
ಗಗನಗಾಮಿನೀವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉತ್ತರ ಕುರುದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸು. ಅಲ್ಲಿನ ಸುರತರುಗಳ
ತಣ್ಣೆಲಲ್ಲಿಯೂ, ಕಲ್ಪಲತೆಗಳ ಲತಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಂದಾರವನ ವೀಧಿಗಳಲ್ಲಿ
ಸಂಚರಿಸಿ ದಣಿದ ಗಾಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ದೇಹದುರುಪರಿತಾಪವನ್ನು ತಣಿಸೆಂದು

೧ ಕ-ತಿರೆ. ೨ ಖ-ಜ್ವರಮಡರೆ. ೩ ಖ.-ಬಾರಿಸುವುವನೋಡಲವನ. ೪ ಕಗ.-ತಳಮಳಿಸಿ.
೫ ಕಗ.-ಸಂತಾಪಮನೆಂತುಮಾಳಿಸಲಾರದೆ.

ಸಂತಾನಲತಾಲತಾಂತಸುರಭಿತರ^೧ ಮಂದಾರವನವೀಧೀವಿಹಾರಪರಿಶ್ರಾಂತಪವಮಾನಸ್ಪರ್ಶನದಿಂ
ಮದೀಯಾಂಗಸಂಗತಪರಿತಾಪವನಾಚಿಸುವೆನೆಂದು ನಿಜನಂದನಂಗೆ ಪೇಚ್ಚೊಡಾತನುಂ ತನ್ನ
ಪಯೋಧರಪಥಗಾಮಿನೀವಿದ್ಯೆಯಂ ಬೆಸಸಿದೊಡೆ ನರಕಗಮನಾಭಿಮುಖನಾಗಿದರ್ವಿಂದಂಗುಪ
ಕಾರಂಗೆಯ್ದುದನಗಶಕ್ಯಮೆನೆ ವಿದ್ಯಾವಚನದಿನಾತನನಾಸನ್ನಮೃತ್ಯುವನಚಿದು ವಿಷಣ್ಣಮನನುದಾಸೀ
ನನಾಗಿದರ್; ಅನ್ನೆಗಂ^೨ ಪರಸ್ಪರಕಲಹಕಲುಪಿತಗೃಹಕೋಟಿಗಳ^೩ಂಗಳೊಂದೊಂದು ತಿನೆ^೪ ಪನಿತ
ಶೋಣಿತಬಿಂದುಗಳ್ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಪಾಕದಿಂ ತಣ್ಣಂ ಪಡೆಯೆ ಪರಮೌಷಧಮಂ ಪಡೆದೆ^೫ನೆಂದು
ಕರಮೊಸೆದರವಿಂದಂ ಕುರುವಿಂದನಂ ಕರೆದುತ್ಪನ್ನವಿಭಂಗಜ್ಞಾನದಿಂ^೬ ಮೃಗಂಗಳಿದೇಡೆಯನಚಿದು
ನಿಷ್ಕರುಣನವಜರುಣ ಜಳದೊಳೆನೆಗೆ ಲೀಲಾಸರೋವರಮುಂ ನೀಡಿದ್ದೆ ಮಾಡೆಂದು ಪೇಚ್ಚೊಡವನಾ
ನಿಸ್ತಂಶಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಸಿ ಪಾಪಭೀರುವಪ್ಪುದಚಿಂ ತಂದೆಯ ತದುಪರೋಧದಿಂ ಮನಮಲ್ಲದ
ಮನದೊಳ್ ತದುದ್ದಿಷ್ಟ ಮೃಗಾವಾಸಮನೆಯ್ಲಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳನಲ್ಲಿದರ್; ಕಂಡು ನಿವೇದಿತನಿಜಜನಕ
ವೃತ್ತಾಂತನವರ^೭ ವಚನದಿನಾತ್ಮೀಯಪಿತೃಮರಣಮುಮನಾತನ ನರಕಗತಿ^೮ ಗಮನಮುಮನಚಿದು
ಕರುಣಾರಸಾರ್ಥಹೃದಯನದಂ ಮಾಡಲಾಜದೆ ಲಾಕ್ಷಾದೃವಾದಿಕಾರಿತಮಾಯಾರುಣಜಲ^೯
ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಪಿಯಂ ಸಮೆಯಿಸಿದೊಡದಂ ಕಂಡು ರಾಗಿಸಿ ಪೊಕ್ಕು ನೀಡುಮೋಲಾಡಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ

ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಗಗನಗಾಮಿನೀವಿದ್ಯೆಯೂ ನರಕಾಭಿಮುಖನಾದ ಅರವಿಂದನಿಗೆ
ತಾನೇನೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಿತು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ
ಆಸನ್ನಮೃತ್ಯುವನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಚನದಿಂದರಿತು ಉದಾಸೀನನಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನೆಯ
ಕೋಗಿಲೆಗಳೆರಡು^೧ (?) (ಹಲ್ಲಿಗಳೆರಡು) ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕಲಹಗೈದು ಒಂದನ್ನೊಂದು
ಕಚ್ಚಿತು. ಆಗ ಬಿದ್ದ ರಕ್ತಬಿಂದುಗಳು ಅರವಿಂದನ ಮೈಗೆ ತಗುಲಿ ಪಾಪಪರಿಪಾಕದಿಂದ
ತಂಪುವಡೆದನು. ಒಡನೆ ಮಹೌಷಧವು ದೊರಕಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಅರವಿಂದನು ಮೃಗಾವಾಸದಲ್ಲಿ
ಅವುಗಳ ರಕ್ತದಿಂದ ಲೀಲಾಸರೋವರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಮಗನಾದ
ಕುರುವಿಂದನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅವನೂ ಕೂಡ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ
ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೃಗಾವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ತಂದೆಯ
ಮರಣವನ್ನೂ ಅವನ ನರಕಗಮನವನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಿಸಿ ರಕ್ತಪೂರ್ಣ ಸರೋವರವನ್ನು
ಮಾಡಿಸಲೊಪ್ಪದೆಯೆ ಲಾಕ್ಷಾರಸಾದಿಗಳಿಂದ ಕೆಂಪುಜಲದ ಸರೋವರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು.
ಅರವಿಂದನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಓಲಾಡಿ ನೀರನ್ನು ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ನೋಡಿ
“ಕೃತಕಜಲವಿದು, ಈ ಬೂತೂ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿತು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಾಲದ
ನರಕಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ
ರಕ್ತಾಂತನಯನನಾಗಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು ತಡಬಡಿಸುತ್ತ ಮಗನನ್ನಿರಿಯಲೋಡಿ ಬಾವಿಯ
ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಹತ್ತಿ ಜಾರಿಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಕತ್ತಿಯು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ

೧ ಕ.ಗ-ತರಂಗಾಲಿಂಗಿತ ಲತಾಲತಾಂತಸಂತಾನಸುರಭಿಸಾರಮಂದಾರ ೨ ಕ.-ಗಿರ್ಪಿನಂ. ೩
ಗ.-ಒಂದನೊಂದ ತಿನೆ. ೪ ಗ.-ಪರಮೌಷಧಿವಡೆದೆ. ೫ ಗ.-ದುತ್ಪನ್ನ ವಿಭಂಗದಿಂ. ೬ ಖ-ವೃತ್ತಾಂತ
ಮವಧಿ. ೭ ಕ.-ನಾತನಧೋಗತಿ. ೮ ಕ.-ದ್ರವದಿನರುಣಜಲಾನುಕಾರಿಯಪ್ಪ.

*‘ಗೃಹಗೋಧಿಂಗಳ್’ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾರವಿರಬಹುದು. ನೋಡಿ ಪು. ಪು. ೫-೧೦೨.

1 ಗೃಹಗೋಧಿಕಾ = ಹಲ್ಲಿ.

ನೋಡಿ ಕೃತಕರುಧಿರಮಪ್ಪದನಜೀದೀ ಬೂತೆನ್ನಂ ಬಂಚಿಸಿದನೆಂದು ನೆಹಿಯದ ನರಕಾಯುಷ್ಯಮಂ
ನೆಹಪುವನೆಂಬಂತೆ ಮುಳಿದು ಘೋರಮಾನಲೋಹಿತಲೋಚನಂ ದಶನನಿಪೀಡಿತದಶನವಸನನಿ
ಭೇನುವಂ ಕಿಬ್ಬು ನಡನಡನಡುಗಿ ತಡದಡಿಸುತ್ತಮಿಜೆಯಲ್ ಪರಿವಾತಂ ವಾಪೀಸೋಪಾನಮನಡರುತ್ತುಂ
ಜಾಹಿವರಿದು ಕೆಡೆದುರದೋಳ್ ನಟ್ಟು ಸುರಿಗೆ ಬೆನ್ನೊಳ್ಳೂಡೆ ಗತಜೀವಿತನಾಗಿ ನರಕಕ್ಕಿಬೆದನಿದನೀಗನುಮೀ
ಪುರಜನಂಗಳ್ಳೆಬ್ ಕೇಳಲಕ್ಕುಂ, ಮತ್ತಮೀತನ ವಂಶದೋಲೆಪ್ಪೊಲೊಳ್ ನೆಗಬ್ಬೆವತ್ತಂ
ದಂಡಿತಾರಾತಿಮಂಡಳಂ ದಂಡಕನೆಂಬನಾತನ ಮನೋನಯನಸೌಂದರಿ ಸೌಂದರಿಯೆಂಬಳವರ್ಗ
ಪುಟ್ಟದ ಮಗನುಗುಪ್ರತಾಪವಿಜಿತಾಂಶುಮಾಳಿ ಮಣಿಮಾಳಿಯೆಂಬೊನಾಗಿ ಪಲಕಾಲಮರಸುಗೆಯ್ದು.

ಇಳೆಯಂ ಘಾತಿಸಿ ತಕ್ಕರಂ ಕವರ್ದು ಕೊಂಡಾದರ್ಥಮಂ ಪೂಜ್ಞ ಮಿ
ಲಿಕ್ಕನೋಡುತ್ತಮುದಗ್ಯಲೋಭವಶದಿಂ ತನ್ನುಂಡುದುಂ ತಪ್ಪದೆಂ
ದಳವಂ ಮಣಿಸಿ ಸತ್ತು ದಂಡಕನ್ನಪಂ ಲೋಭಾಭಿಭೂತಂ ವಿಪಾ
ವಿಳದಂಪ್ಪಂ ಶ್ವಯುವಾಗಿ ಪುಟ್ಟು ಸುಲಿಗುಂ ಮುಂಬಯ್ತು ಭಂಡಾರದೋಳ್ ೧೫

ವ|| ಅಂತಾರ್ತಧ್ಯಾನದೋಳಜಗರನಾಗಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಸಂಚಿತ ವಸ್ತುಗಳಂ ಕಾವಂದು
ಮಗಂ ಮಣಿಮಾಳಿಯಂ ಕಂಡು ಜಾತಿಸ್ಥನಾಗಿ ಮಣಿಮಾಳಿಯಲ್ಲದುದೆದರಾರುಮಂ ಸಾರಲೀಯದೆ
ಭಂಡಾರಮಂ ಕಾದುಕೊಂಡಿರ್ಪುದುಮೊಂದು ದಿವಸಂ ಮಣಿಮಾಳಿ ರತಿಚಾರಣರೆಂಬ
ಚಾರಣರನವಧಿಜ್ಞಾನಿಗಳಂ ಕಂಡಜಗರವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡು ವಿಷಮವಿಷಧರನಾತ್ಮೀಯಜನಕ
ನೆಂದಜಿದು ತತ್ಸಮೀಪಕಿ ವಂಮ,

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅರವಿಂದನು ಮಡಿದು ನರಕಕ್ಕಿಳಿದನು. ಈಗಲೂ ಪುರಜನರು
ಹೇಳುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನ ಕೇಳಬಹುದು. ಈ ರಾಜವಂಶದಲ್ಲೊಗೆದ ಶತ್ರುಮಂಡಲ
ವಿನಾಶಕನಾದ ದಂಡಕನಿಗೂ ಅವನ ಮನೋನಯನ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸೌಂದರಿಗೂ
ಉಗ್ರಪ್ರತಾಪದಿಂದ ವಿಜಿತಾಂಶುಮಾಲಿಯಾದ ಮಣಿಮಾಲಿ ಎಂಬುವನು ಹುಟ್ಟಿದನು.
ಅವನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತ ೧೫. ಇಳೆಯನ್ನು ಘಾತಿಸಿ ಅರ್ಹರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದನು.
ಆ ದಂಡಕನು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹಣವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೈತಿಟ್ಟು ಮಿಳಮಿಳನೆ
ನೋಡತೊಡಗಿದನು. 'ನಾನು ಉಂಡರೂ ವೃಥವಾಗುವುದು' ಎಂದು ಲೋಭಕ್ಕೆ
ಒಳಗಾಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಸತ್ತನು. ಲೋಭಿಯಾದ ಆತನು ಬಳಿಕ ವಿಷಾವಿಲದಂಷ್ಟನಾದ
ಹೆಬ್ಬಾವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೂತಿಟ್ಟ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರತೊಡಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಆರ್ತಧ್ಯಾನದಿಂದ ಹೆಬ್ಬಾವಾಗಿ ದಂಡಕನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
ಗಳಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮಗ ಮಣಿಮಾಲಿಯನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡನು.
ಮಣಿಮಾಲಿಯನ್ನುಳಿದು ಮತ್ತಾರನ್ನೂ ಭಂಡಾರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಸುಳಿಯಲವಕಾಶವೀಯನು.
ಒಂದು ದಿನ ಮಣಿಮಾಲಿಯು ಅವಧಿಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಮತಿಚಾರಣರನ್ನು ಸೇರಿ
ಅಜಗರವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಅಜಗರನೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ

೧ ಗ.-ಸಂತತಿಯೋಳಿ. ೨ ಗ.-ಪುರದೋಳಿ. ೩ ಕ-ಪ್ರತಾಪಿಜೀವಿತಾಂಶಮಾಳಿ; ಖ-ಪ್ರತಾಪ
ವಿಸ್ತುರಿತಾಂಶುಮಾಳಿ, ೪ ಕ-ಮಾಸಿಸಿ, ೫ ಮುನ್ನ ಸಂಚಿಸಿದ, ೬ ಕ-ಕೊಂಡಿರ್ಪಿನಮೊಂದು,
೭ ಕ-ಮತಿ, ೮ ಗ-ಬೆಸಗೊಳಿ.... ದಜಿಪೆ

ನೀನತಿಲೋಭದೋಳಲ್ಲಿ ಕು
ಯೋನಿಯೊಳಜಗರನೆಯಾದೆಯಾ ಮೋಹಮದೇ
ನೇನಂ ಮಾಡದೊ ಬಡಿಸುವ
ನಾನಿನ್ನೇನೆಂಬೆನೆಂಬುದಂ ಕೈಕೊಳ್ಳಾ

೧೬

ವಿಷಯಾಮಿಷಲಂಪಟತೆಯ
ವಿಷಧರನೆನಿಸಿದುದು ನಿನ್ನನೆಲೆ ವಿಷಧರ ನೀಂ
ವಿಷಧರನಾಗದೆ ಬೇಗಂ
ವಿಷಯಾಮಿಷವಿಷಮನುಗುಟ್ಟು ನಿರ್ವಿಷನಾಗಾ

೧೭

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನಂ ಪ್ರತಿಬೋಧಿಸಿದ ನಿಜತನೂಜನ ವಚನತಿಗ್ಗರೋಚಿರುಚನಿಚಯ
ದಿನಾತ್ತಿಯಚೇತೋನಿಚತಮೋಹಾಂಧಂ ತಮಸ್ತೋಮಮಂ^೧ ಕಳೆದು ಕೃತಾನುಶಯನನಶನ
ವಿಧಾನದಿನಸುವಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸೌಧರ್ಮಕಲ್ಪದೊಳ್ ದೇವನಾಗಿ,

ನೆನೆದಾಗಳ್ ನಿಜನಂದನೋಪಕೃತಮಂ ತದ್ವೇವನೆಯೆಂದು ದೇ
ವನಿಕಾಯಂ ಬೆರಸಪ್ಪಿಕೊಂಡು ದಿವದೊಳ್ ಮೇಲಪ್ಪ ರತ್ನಂಗಳೆಂ
ತನಿತಂ ಮುಂ ಮಣೆಮಾಳಿಗಿತ್ತನವು ತಮ್ಮಮ್ಮಾಯದಿಂ ಬಂದೊಡೀ
ತನುಮೀಗಳ್ ನೆಜಿ ತೊಟ್ಟು ಬಂದನಿದನೇಂ^೨ ನೀಮೆಲ್ಲರುಂ ಕಾಣೆರೇ ೧೮

ವ|| ಇದನ್ನೆಗಮನುಭೂತ^೩ ಮಿದಲ್ಲದೆಯುಂ ವಯೋಧಿಕವ್ಯೋಮಚರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೀ

ಬಂದನು. ೧೬. “ಅತಿಲೋಭದಿಂದಾಗಿ ನೀನು ಕುಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಅಜಗರನಾಗಿ
ಜನ್ಮವಡೆದೆ. ಮೋಹವೇನನ್ನು ಮಾಡಿಸದು? ಈ ಲೋಭವನ್ನು ಬಿಡು. ನಾನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು
ಇನ್ನಾದರೂ ನೀನು ಕೈಕೊಳ್ಳು. ೧೭. ಸ್ವರ್-ಚಂದನ ವನಿತಾದಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ
ಆಶೆಯೇ ನಿನ್ನೇ ಅಜಗರತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಎಲೈ ವಿಷಧರ! ನಿನ್ನ ವಿಷಯಾಮಿಷ ವಿಷವನ್ನುಗುಳಿ
ನಿರ್ವಿಷನಾಗು ಮೊದಲು!” ಎಂದನು. ವ|| ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ತನ್ನ ಮಗನ
(ಮಣೆಮಾಲಿ) ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಹುದುಗಿದ್ದ ಮೋಹಾಂಧಕಾರವನ್ನು ದಂಡಕನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ದಂಡಕನು
ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪನಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೌಧರ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ದೇವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ೧೮.
“ಮಣೆಮಾಲಿಯು ಮಾಡಿದುಪಕಾರವನ್ನು ಆತನು ನೆನೆದನು. ದೇವನಿಕಾಯದೊಡನೆ
ಬಂದು ಮಗನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಆ ಕಲ್ಪದಲ್ಲೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೆನಿಸಿದ ರತ್ನಗಳನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಅವನ್ನೀಗಲೂ (ಈ ಮಹಾಬಲರಾಜನು) ಧರಿಸಿರುವುದನ್ನು
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕಂಡಿರುವಿರಷ್ಟೆ? ವ|| “ಇದು ಅನುಭೂತವಾದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ,
ವಯೋಧಿಕರಾದ ವಿದ್ಯಾಧರರೆಲ್ಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದುದು. ಈ ಮಹಾಬಲನ

ಮಹಾಬಲನ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹಂ ಸಹಸ್ರಬಲನೆಂಬನಂಬರಚರಣಾತ್ಮೀಯಶ್ರೀಯನನುಭವಿಸಿ
ವಿಷಯವಿರಕ್ತನಾಗಿ ನಿಜರಾಜ್ಯಪದವಿಯೊಳ್ ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗನಪ್ಪ

ಶತಬಲನಂ ಸಹಸ್ರಬಲಖೇಚರನಿಟ್ಟು ತಪೋನಿಯೋಗನಿ
ಶ್ರುತಮನನಾಗಿ ಸಂದನಪವರ್ಗಪದಕ್ಕೆ ಬಲಕ್ಕೆ ಧಾತಿಯಂ
ಶತಬಲನಾತ್ಮಜಂಗೆ ನೆಗೆಟ್ಟೆ ಖಚರೇಂದ್ರನ ತಂದೆಯಪ್ಪ ಸಂ
ದತಿಬಲಖೇಚರಂಗೆ ತೊದಳಿಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟುಪಶಾಂತ ಮಾನಸಂ

೧೯

ವ|| ಗೃಹೀತೋಪಾಸಕ^೧ ವ್ರತನನಶನಾವಮೋದರ್ಯಾದ್ಯಾಚರಣಪರಿಣತಂ ಯಥೋಚಿತವಿಧಿ
ಯಿಂದಾಯುರವಸಾನದೊಳೆ ಸಂಸಾರಕ್ಷಪಕನಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಪುರಸ್ಕರಂ ಸನ್ಯಸನವಿಧಾನದಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತ
ಜೀವಿತಂ^೨ ಮಾಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪದೊಳಗೆಮಾದ್ಯಷ್ಟೈಶ್ಚಯೋಜೇತನುಂ ಸಪ್ತಸಾಗರಪ್ರಮಿತಜೀವಿತನುಂ
ಲಬ್ಧಾತ್ಮಲಾಭನುಮಾಗೆ^೩, ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಕಾಲದಂದು ನೀಮುಮಾಮುಂ ಮಹಾಬಲನುಂ ಕ್ರೀಡಾನಿಮಿತ್ತಂ
ಪೋಗಿ ಮಂದರಮಹೀಧರದ ಸಂದನವನದೊಳ್ ವನ^೪ ಕ್ರೀಡೆಯನಾಡುತ್ತ ಮರ್ಪಿನಮಲ್ಲಿಯ^೫
ಕೃತ್ತಿಮುಚ್ಚಿತ್ತಾಲಯಮುಂ ಬಂದಿಸಲಾ ಮಾಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪಜನುಂ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯುಂ ಬಂದು,

ಜಿನಪಾದಾಂಭೋಜಮಂ ಪೂಜಿಸಿ ಪೋಷಮಡುತುಂ ಸಾರವಂದೀತನಂ ಭೋಂ
ಕೆನೆ ಕಂಡಬ್ಬರ್ಪ ನೋಟಂ ಬೆರಸು ಪರಸಿ ತಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಮ್ಮ ನೀಂ ಮ
ಮನೆಯಪ್ಪ ನೋಡು ನನ್ನೆಂ ನಿಮಗಮಮಗಮಾಮ್ನಾಯದಿಂದ ಬಂದುದಂತೀ
ಜಿನಧರ್ಮಂ ಪ್ರಾಣಿಗಾರ್ಮಂ ಮಹಿಯದಿರಿದು ನಿನ್ನೆಂದುದುಂಟಲ್ಲ ಪೇಟೆಂ ೨೦

ಮುತ್ತಜ್ಜನಾದ ಸಹಸ್ರಬಲನು ವಿದ್ಯಾಧರ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ,
ವಿಷಯವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜ್ಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗನಾದ ಶತಬಲನನ್ನು
ಕುಳಿರಿಸಿದನು. ೧೯. “ಸಹಸ್ರಬಲನೆಂಬ ಆ ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜನು ಮಗನಾದ ಶತಬಲನನ್ನು
ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜಪೀಠದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ತಪಃಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೃಢಚಿತ್ತನಾಗಿ
ಮೋಕ್ಷವನ್ನಪ್ಪಿದನು. ಶತಬಲನೂ ಕೂಡ ಖಚರೇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಮಗನಾದ
ಅತಿಬಲನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಉಪಶಾಂತಚಿತ್ತನಾದನು. ವ||. “ಅವನು (ಶತಬಲನು)
ಉಪಾಸಕವ್ರತವನ್ನಪ್ಪಿ ಅನಶನ, ಅವಮೋದರ್ಯ (ಅರ್ಧಹೊಟ್ಟೆ ಭೋಜನ) ಮುಂತಾದ
ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತನಾದನು. ಉಚಿತವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಆಯುಸ್ಸಿನಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು
ಕ್ಷೀಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಸಂನ್ಯಸನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಜೀವದೊರೆದನು.
ಬಳಿಕ ಅವನು ಮಾಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟೈಶ್ಚಯಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಸಪ್ತಸಾಗರ
ಪರಿಮಿತವಾದ ಆಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆತ್ಮಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಾಳಿದನು. ನಮ್ಮ
ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀವೂ ನಾವೂ ಮಹಾಬಲನೂ ಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ತೆರಳಿ ಮಂದರಪರ್ವತದಲ್ಲಿ
ವನಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಮಾಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪಜನು ಅಲ್ಲಿನ ಆಕೃತಿಯ
ಚಿತ್ತಾಲಯಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ವೈಭವದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನು. ೨೦. “ಪೂಜ್ಯನಾದ
ಜಿನನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆರಗಿ ಮಾಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪಜನು (ಶತಬಲನು) ಮಹಾಬಲನ

೧ ಕ-ತೋಪವಾಸಕ, ೨ ಕ-ಮೋಹನಾಗಿ, ೩ ಕ-ಜೀವಿತನುಪಲಬ್ಧಾವಧಿಲೋಚನನುಮಾಗಿ;
ಖ-ಜೀವಿತನುಂ ಲಬ್ಧಾತ್ಮಭಾವನಾಗಿ, ೪ ಕ-ಜಲ, ೫ ಗ-ರ್ಪಿನಮೊಂದುದಿವಸಮಲ್ಲಿಯ.

ಅತಿಬಲಖೇಚರೇಂದ್ರನಿವರಮ್ನುಮೀತನನೂರ್ಜಿತಾತ್ಮ ಸಂ
ತತಿಯೊಳನಾಕುಳಂ ನಿಜಿಸಿ ಸಂಯಮಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮಸಂ
ತತಿಯನನಂತರಂ ಕಿಡಿಸಿ ಕೇವಲಿಯಾಗಿರೆ ಬರ್ಪ ದೇವಸಂ
ತತಿಯೊಡವೋಗಿ ನಾವುಮೊಸೆದರ್ಚಿಸಿ ಬಂದಿಸಿ^೧ ಬಂದೆಮಲ್ಲಮೇ ೨೧

ಅನುಭೂತಶ್ರುತದೃಷ್ಟಖೇಚರಕಥಾನೀಕಂಗಳಿಂ ಮುಕ್ತಿಯಿಂ
ದಿನಿತಂ ಸಾಧಿಸಿ ಜೀವಸಿದ್ಧಿಯನಿದಂ ನಿಶ್ಚಿಸಿ ವಿದ್ಯಕ್ಷಪಾ
ಜನಮೆಲ್ಲಂ ತಿಳಿದತ್ತು^೨ ನಿಮ್ಮ ಮನದಿಂ ಮಿಥ್ಯಾಕಳಂಕಂ ತೆರ
ಳಿಸಿತುಂ^೩ ಪೋಗದು ಕಾಲಲಬ್ಧ ದೊರೆಕೊಂಡಂದಲ್ಲದೇಂ ಪೋಕುಮೇ ೨೨

ಪ|| ಎಂದು ಪರಪಕ್ಷದೂಷಣಪುರಸ್ಕರಮನೀಕೋಪಪತ್ರಿಗಳಿಂ ಸ್ವಪಕ್ಷಸ್ಥಾಪನೆಯ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗ
ಪ್ರಕಾಶದಿಂ^೪ ಮಾರ್ಗಪ್ರಭಾವನೆಯಂ ಮಾಡಿ ಸಭಾಸದರಿಂ ಲಬ್ಧಪ್ರಶಂಸೆ^೫ ನಾಗಿ

ಪರವಾದಿಗಳ ಮೊಗಂಗಳ್
ಕರಿಂಕುವರಿದಂತೆ ಕಂದಿ ಕುಂದಿರೆ ಖಚರೇ
ಶ್ವರನೀಯ ಪಡೆದನತ್ಯಾ
ದರದಿಂ ಜಯಪತ್ರಮಂ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಭುಧಂ ೨೩

ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಇವನನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. “ಎಲೈ ಖಚರೇಂದ್ರ!
ನೀನು ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ. ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣಪ್ರಧಾನವಾದ ಜಿನಧರ್ಮವು
ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯದಿರು” ಎಂದನು. ೨೧.
“ಈ ಮಹಾಬಲನ ತಂದೆಯಾದ ಅತಿಬಲ ಖಚರೇಂದ್ರನೂ ಇವನನ್ನು
ಆತ್ಮಸಂತತಿಪ್ರಧಾನನನ್ನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತೆಯಿಂದಿರಿಸಿದನು. ಅತಿಬಲನು ಸಂಯಮ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ
ಕರ್ಮಸಂತತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇವಲಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸಿದನು.
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನರ್ಚಿಸಿ ವಂದಿಸಿ ಬಂದೆವಲ್ಲವೇ?” ೨೨. ಹೀಗೆ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಭು
ಅನುಭವಿಸಿದ, ಕೇಳಿದ ಮತ್ತು ಕಂಡ ಖೇಚರರ ಕಥೆಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ
ಜೀವಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಸಭಿಕರ ಮನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಕಾಲಲಬ್ಧ
ಎಟಕುವವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾಕಲಂಕವು ದೂರಸರಿಯದೆಂದೆಚ್ಚರಿಸಿದನು.
ಪ|| ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಪಕ್ಷಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿದನು. ಸನ್ಮಾರ್ಗಪ್ರಕಾಶನದ ದ್ವಾರಾ ಮಾರ್ಗ-ಪ್ರಭಾವನೆಮಾಡಿ ಸಭಾಸದರ
ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ೨೩. ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಮುಖಗಳು ಕರಿಕುವಡೆದು ಕಂದಿ
ಕುಂದಿದವು. ಆಗ ಖಚರೇಂದ್ರನು ಸ್ವಯಂಬುದ್ಭುನಿಗೆ ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಜಯಪತ್ರ ನೀಡಿದನು.

೧ ಖ, ಗ-ಪೂಜಿಸಿ, ೨ ಕ-ಳಿಂದುಕ್ತಿ, ೩ ಖ-ತಿಳಿವಂತು, ೪ ಕ-ಗ-ಳಿಸಿತುಂ,
೫ ಖ-ಸನ್ಮಾರ್ಗವಕಾಶನದಿಂ, ೬ ಕ-ಪ್ರಸನ್ನ; ಗ-ಪ್ರಸಂಗ.

ವ|| ಅಂತು ಮಹಾಬಲಖಚರೇಂದ್ರಂ^೧ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೆ ತನಗೆ ಪರಮವಿಶ್ವಾಸಭೂಮಿ
ಯಾಗೆ^೨ ತತ್ಪರ್ಯಾಳೋಚಿತಕಾರ್ಯಪರ್ಯವಸಾನನುಂ ಮನೋಭಿಲಷಿತವಿಷಯಸುಖಾನು
ಭವನಿರತನುಮಾಗಿ ಮೂವತ್ತಾಲುಲಕ್ಕೆ ಪುರ್ಬಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯ

ಪೊಡರದೆ ಕಪ್ಪಮೀವ ಪರಮಂಡಳಿಕರ್ ಮನೆದೀವಿ ಮಕ್ಕಳಂ
ಪಡೆದಬಳಾಜನಂ ನೆರೆದೆ^೩ ಮಕ್ಕಳ ಮಕ್ಕಳ ನೀಳ್ವದೊಂದು ದಾಂ
ಗುಡಿವಿಡಿವೀವ ಚಾಗಮೆಡಲೋಡುವಿನಂ ಪೊರೆದೊಳ್ಳಿಗಲ್^೪ಯೋಳ್
ತೊಡರ್ದಿರೆ ವೃದ್ಧರಾಜ್ಯಮುಮದೇನೆಸೆದತ್ತೊ ನಭಶ್ಚರೇಂದ್ರನಾ

೨೪

ವ|| ಮತ್ತೊಂದುಪುಣ್ಯದಿನದೊಳ್ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧಂ ಅಗಣ್ಯಪುಣ್ಯೋಪಾರ್ಜನಕರಸಪರ್ಯಾ
ಸಮೇತಂ ಅಪರಿಮಿತಭಕ್ತಿಯುಂ ಪರಿಮಿತಪರಿಜನ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಪೋಗಿ,

||ಪೃಥ್ವೀವೃತ್ತಂ||

ಅನೇಕ ರಸಭಂಗಿಸಂಗತ ಸುರಾಂಗನಾಪಾದಚಂ
ಕನತ್ಸನಕಕಿಂಕಣೀಮೃದುನಿನಾದವಿಭ್ರಾಜಯಂ
ಕನತ್ಸನಕತುಂಗಶೃಂಗಕುಳಮಂ ಮನೋವೇಗದೆ
ಯ್ವ ನೋಡಿದನೊಲಲ್ವ ಪುಷ್ಪಿತ ನಮೇರುವಂ ಮೇರುವಂ

೨೫

ವ|| ಅಂತು ನೋಡಿ

ವ|| ಮಹಾಬಲ ಖಚರೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರನಾದನು. ಅವರೊಡನೆ
ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟವಾದ
ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಮೂವತ್ತಾರುಲಕ್ಷ ಪೂರ್ವಗಳ ಕಾಲ
ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿದನು. ೨೪. ಶತ್ರುರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೆಯೆ
ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅಬಲಾಜನವು ಮನೆತುಂಬ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ವಂಶವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ತ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾದರು. ಕಷ್ಟವು
ಪರಿಹಾರವಾಗುವವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಈ ನಭಶ್ಚರೇಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯವು
ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ರಾಜಿಸಿತು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಹೆಚ್ಚಿನ
ಪುಣ್ಯಜನಕವಾದ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಮಿತ
ಪರಿಜನರಿಂದ ಕೂಡಿ ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ೨೫. ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಅರಳಿದ
ನಮೇರುವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಮೇರುವಿಗೆ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಅದು ರಸಭಂಗಿಯುಕ್ತವಾದ ಸುರಾಂಗನೆಯರ
ಪಾದಗಳಲ್ಲಿನ ಕಿಂಕಣಿಗಳ ಮೃದುಸ್ವನಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಚಿನ್ನದ ಉನ್ನತವಾದ
ಶಿಖರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, (ಹೀಗೆಂದನು).

ಇದು^೧ ಶಾಲಿಲಿಪಾದಪಮಿಂ
ತಿದು ಜಂಬೂವೃಕ್ಷಮಿದುವೆ^೨ ಕುರುಭೂಮಿಗಳೊ
ಪ್ಪಿದುವರ್ಧಚಂದ್ರವೃತ್ತಾಂ
ಗದಿ^೩ನುಚಿತದಶಾಂಗಕಲ್ಪಕುಜನಿಲಯಂಗಳ್

೨೬

ಗಜದಂತಾಕಾರಂಗಳ್
ಗಜದಂತಾದಿಗಳೆವಲ್ಗೆ ತೋರ್ಪುವು ಮಧುಪ
ವೃಜಪರಿಪಾರಿತಮಾದ್
ದ್ವಜಕಟಕರ್ಷಪುಭಗ್ನ^೪ ಚಂದನತರುಗಳ್

೨೭

ನೀಲನಿಷಧಮುಮನೆಯ್ದದ
ನೀಲದ ಗಜದಂತಗಿರಿಗಳಾಳ್ವವು ಪಿರಿದುಂ^೫
ಲೀಲೆಯನದಂತೆ ಮಾಡದೆ^೬
ಲೀಲೆಗಳು ಪಾದಸೇವೆ ಭೂಭೃತ್ವತಿಯಾ

೨೮

ಇದು ಭದ್ರಶಾಲಿನಂದನ
ಮದು^೭ ನಂದನವನಮದಲ್ಗೆ ಸೌಮನಸಮದೇಂ^೮
ತುದಿಯೊಳ್ ಪಾಂಡುಕವೆಸೆದಿ
ರ್ದುದೊ ಜಿನಪತಿಸವನವಾರಿಪೂತಗ್ರಾವಮ್

೨೯

೨೬. “ಇದು ಬೂರಗದ ಮರ. ಇದು 'ಜಂಬೂವೃಕ್ಷ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಕುರುಭೂಮಿಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ದಶಾಂಗ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ನಿಲಯವಾಗಿದೆ. ೨೭. ದುಂಬಿಗಳ ಹಿಂಡಿನಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮದಗಜಗಳು ತಮ್ಮ ಗಂಡಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ತೀಡಿ ಚಂದನವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಿವೆ. ಅಂಥ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಗಜದಂತ ಪರ್ವತಗಳು ಗಜದಂತಗಳಂತೆ ವೀರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ೨೮. ನೀಲನಿಷಧಗಿರಿಗಳವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ನೀಲಗಜದಂತಗಿರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತಳೆದುವು. ಭೂಭೃತ್ವತಿಯ (ಮೇರುಗಿರಿಯ-ರಾಜನ) ಪಾದಸೇವೆಯು ಅಂತೆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತಳೆಯದೆ? ೨೯. ಇದು ಭದ್ರಶಾಲಿವನ. ಅದು ನಂದನವನ. ಅದಲ್ಲವೇ ಸೌಮನಸವನ? ಅದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಕವೆಂಬ ವನವುಂಟು. ಅದು ಜಿನೇಂದ್ರನ ಅಭಿಷೇಕದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಿಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು!

೧ ಖ.ಗ-ಅದು, ೨ ಖ-ಮಿವಿವೆ, ೩ ಕ-ಚಂದ್ರಕೃತ ವೃತ್ತದಿ; ಗ-ಚಂದ್ರವೃತ್ತಾಂಗದಿ
೪ ಕ.ಖ-ಕರ್ಷಣಪುಭಗ್ನ, ೫ ಖ-ಗಿರಿಗಳಾದುವೆ ಪಲವುಂ. ೬ ಖ-ಲೀಲೆಯನಳಂಕೆ ಮಾಡಿದ.
೭ ಖ ಶಾಲವೇದಿಕೆಯದು. ೮ ಖ-ಸೌಮನಸವನಂ.

1. ಇದಕ್ಕೆ ಪಾಂಡುಕಶಿಲೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. (ನೋಡಿ ೭-೭೪)

ಆಗ್ರಹಮಂ ಬಿಸುಟದುವೆ ನ
ಗಾಗ್ರಣಿಯಿಂದಿನೆ ನೋಡೆ* ಬಲಗೊಳ್ಳುವು ನಿ
ರ್ದೈವತೆಯುಂ ಚಂದ್ರಾದಿ
ತೃಗ್ಗಹನಕ್ಷತ್ರತಾರಕಾನಿಕರಂಗಳ್

೩೦

ಇದು ರಿತು ವಿಮಾನಮಂ ತ
ನ್ನುದಗ್ಯ ಚೂಳಿಕೆಯೊಳಾಂತುಕೊಂಡಿರೆ ಸಗ್ಗ
ಕ್ಕಿದು ನಿಚ್ಚಣಿಗಿಪ್ಪವೊಲಿ
ರ್ದುದಲೆ ಜಿನಸವನಜಳಪವಿತ್ರತಟಕಂ

೩೧

ಸುರಿತಮಣಿಕಳಶವಿರಚಿತ
ಪರಭಾಗಂಗಳ್ ಮನೋಹರಂಗಳ್ ವಿದ್ಯಾ
ಧರವಿಬುಧವಂದಿತಂಗಳ್
ಕರಮಸೆದಪುವಿದಳ ನೆಲೆಯ ಚೈತ್ಯಗೃಹಂಗಳ್

೩೨

ವ|| ಎಂದು^೧ ನಿಜಪರಿಜನಕೆಲ್ಲಂ ಪೊಗಬುತ್ತಂ^೨ ಭದ್ರಶಾಲದಿಂ ತಗುಳ್ಳು ಪಾಂಡುಕವನಂಬರ
ಮದಳ ನೆಲೆಯೊಳಿದರ್^೩ ಕೃತ್ತಿಮಚೈತ್ಯಾಲಯಂಗಳನಖಿಳಜಗತ್ತಾವನಕರಸರಸ್ವರಸೀಸರಿನ್ನಾಥತೀರ್ಥ
ಜಲಂಗಳಿಂದಮತಿಮಸ್ತುಣುಸ್ತುಣುಗೋಶೀರ್ಷ ಚಂದನಾಗುರುಕರ್ಪೂರಸಂಮಿಶ್ರಿತಸುರಭಿಗಂಧಂಗಳಿಂದ
ಮಗಣ್ಣಪುಣ್ಯಪುಂಜಾಂ ಕುರಾನುಕಾರಿಕಳಮಾಕ್ಷತಂಗಳಿಂದಮಾಮೋದಮೋದಿತೋದ್ಯಾಮನಾಚಾಲ

೩೦. ಇದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತವಾದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು, ಆಗ್ರಹವನ್ನುಳಿದು
ಅದನ್ನೇ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುವು, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾದಿ
ಗಳು. ೩೧. ಇದು ತನ್ನ ಎತ್ತರರಾದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ರಿತು ವಿಮಾನ^೪ವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಈ
ಗಿರಿಯು ಜಿನನ ಅಭಿಷೇಕದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕಟಕವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗದ ನಿಚ್ಚಣಿಗೆ
ಯಂತಿದೆ. ೩೨. ಈ ಪರ್ವತದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚೈತ್ಯಗೃಹಗಳು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಮಣಿಮಯ ಕಲಶಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿವೆ. ವಿದ್ಯಾಧರರಿಂದಲೂ
ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ವಂದಿತವಾಗಿವೆ.” ವ|| ಹೀಗೆ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ತನ್ನ ಪರಿಜನರಿಗೆ
ವಿವರಿಸುತ್ತ ಭದ್ರಶಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಾಂಡುಕವನದವರೆಗೆ ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿನ ಅಕೃತ್ತಿಮ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು, ನಿಖಿಲ
ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಕೊಳ, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ನದಿ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ
ತೀರ್ಥಜಲಗಳಿಂದಲೂ ಗೋಶೀರ್ಷ, ಚಂದನ, ಅಗುರು, ಕರ್ಪೂರಗಳೊಡನೆ ಮಿಶ್ರ
ಗೊಂಡ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯಾಂಕುರಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರುವುವೋ

* ನಾಡೆ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ನಾಡೆ = ವಿಶೇಷವಾಗಿ.

೧ ಕ-ಎಂದಿಂತು, ೨ ಕ-ಜನಕೆಲ್ಲಂ ಪೇಳ್ವ ಪೊಗಳುತ್ತುಂ, ೩ ಖ-ನೆಲೆಯೊಳಿದರ್.

೪. ಋತು ವಿಮಾನ = ಸೌಧಮೇಂದ್ರ ವಿಮಾನ.

ಪಟ್ಟರಣಕುಳಾಕುಳಕುಸುಮದಾಮಂಗಲಿಂದಂ ಅನೇಕ ಭಕ್ತ್ಯೋಪದಂಶಿರಸಪ್ರಚುರಚಾರು
ಚರುಕಂಗಲಿಂದಂ ಆಕಾಶ ಸ್ಥಳಕಶಲಿಸ್ಥೂಲಕರ್ಪೂರಪಾಲೀಪದೀಪಂಗಲಿಂದಂ ಅತಿಬಹಳದಹ್ಯಮಾನ
ಕಾಳಾಗುರುಧೂಪಧೂಮಯುಷ್ಣಘಟಘನಶ್ಯಾಮಳಿತವೈಮತಳ ಧೂಪಂಗಲಿಂದಂ ಅತಿಸುರಭಿಸುರಸ
ಸುರುಚರಫಲನಿಚಯಂಗಲಿಂದಂ ಮತ್ತಮುತ್ತಪ್ತ ಜಾಂಬೂನದಕುಸುಮದಾಮಂಗಲಿಂದುದ್ವೀಪಿತ
ರತ್ನಪ್ರದೀಪಂಗಲಿಂದಂ ಅತಿತರಳಮುಕ್ತಾಮಣಿಪ್ರಲಂಬಂಗಲಿಂದಂ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರದೇವಾಂಗ
ವಸ್ತ್ರವಿಸ್ತಾರಿತರತ್ನಸಂಚಿತಮಣಿವಿತಾನಂಗಲಿಂದಂ ಅನುಕ್ರಮಂದಪ್ಪದರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ವರ್ತಿತ ದೇವತಾರ್ಚನ
ನಾಗಿ ಸೌಮನಸವನದ ಪಾಲಿಸ್ತದನಭವನಧೂಳಿನಿಸಾನುಂಬೇಗಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ;

ಭಾನುದ್ಭೂತನುರುಚಯ ದಿ
ಶಾನೀಕಮನೊಡನೆ ಬೆಳಗೆ ಮಿಂಚಿರಡು ನಭ
ಸ್ನಾನದಿನಿಡಿದಪುಷ್ಪನೆಯನೆ
ತಾನಿಡಿದುದು ಜನಗೃಹಕ್ಕೆ ಚಾರಣಯುಗಳಂ

೩೩

ವ|| ಅಂತು ಪೂರ್ವದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ಬಡಗಣ ತಡಿಯ ಮಹಾಕಚ್ಚವಿಷಯದ
ಅರಿಷ್ಟಪುರದಿಂದಂ ಯುಗಂಧರತೀರ್ಥಸರಸೀ^೧ಹಂಸನಾಯಕರೆನಿಸಿದ ಗಗನಚಾರಣಾದಾತಿತ್ಯಗತಿಗಳುಮರಿಂ
ಜಯರುಮೆಂಬರ್ ಅವಧಿಜ್ಞಾನಿಗಳ್^೨ ಪವನಮಾರ್ಗದಿಂದಿಟ್ಟವು ಕಂಡು ಪಾದಮಾರ್ಗದೊಳ್
ಕಿಟಿದಂತರ್^೩ದೊಳ್ ಅವನತಿಪುರಸ್ಕರಮಿದಿಗೊಂದು ತತ್ತ್ವಿಯಾಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಪ್ರತೀಕ್ಷಣಪರನವರಂ
ಗುರುಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಬಂದಿಸಿ ಸಕಳಶ್ರಾವಕವೃತ್ತಾರೋಪಣಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಧರ್ಮಕಥಾಪ್ರಸಂಗದೊಳಂ
ಲಬ್ಧಪ್ರಸ್ತಾವಂ^೪ ಅವರೊಳಾದಿತ್ಯಗತಿಗಳಂ

ಎಂಬಂತಿರುವ ಅಕ್ಷತೆಯ ಕಾಳುಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವ
ದುಂಬಿಗಳಿಂದಾಕುಲವಾದ ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಭಕ್ತ್ಯವ್ಯಂಜನ
ರಸಾನ್ನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಆಕಾಶ ಸ್ಥಳಿಕದ ಚೂರು, ಸ್ಥೂಲಕರ್ಪೂರಗಳಿಂದಾದ
ಸಾಲುದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಸುಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಾಗುರುಧೂಪ ಧೂಮಗಳಿಂದ
ಮೇಘಯುಕ್ತವಾದ ಆಕಾಶವೋ ಎಂಬಂತೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಕವುಗೊಳಿಸಿದ ಧೂಪಗಳಿಂದಲೂ
ಸುಗಂಧಪೂರ್ಣವೂ ರಸಮಯವೂ ರುಚಿಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಫಲಸಮೂಹದಿಂದಲೂ
ಸುವರ್ಣದ ಕುಸುಮಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಪ್ರದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಫಳಫಳನೆ ಹೊಳೆಯುವ
ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆಗಳಿಂದಲೂ ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಮಣಿಮಯವಿತಾನ
ಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸಿ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಸೌಮನಸವನದ ಪೂರ್ವ
ದಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಭವನಕ್ಕೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಂದನು. ೩೩. ಆಗ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ
ದೇಹಕಾಂತಿವಡೆದ ಚಾರಣಯುಗ್ಮವು ಜಿನಗೃಹದ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿದುಬಂದಿತು. ಆಗ
ದಿಕ್ಷಮೂಹವನ್ನು ಒಡನೆ ಬೆಳಗಿಸಿದ ಮಿಂಚಿರಡು ನಭಸ್ಥಳದಿಂದ ಇಳಿದಂತೆ ತೋರಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವದೇಹದಲ್ಲಿನ ಸೀತಾನದಿಯ ಉತ್ತರತಟದ ಮಹಾಕಚ್ಚದೇಶದ

೧ ದಾಮಂಗಲಿಂದತಿಸುರಭಿನಾನಾಭಕ್ತ್ಯೋಪದಂಶ. ೨ ಕಖ-ಸ್ಥಳಿಕಲಶ. ೩ ಖ.-ತೀರ್ಥಕರ
ಸರಸೀ. ೪ ಕ-ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ್. ೫ ಕ.-ಕಿಟಿದಂತರು. ೬ ಕ.ಗ-ಕಥಾಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳುಪಲಬ್ಧಪ್ರಸ್ತಾವಂ.

ಮನ್ನಿಸಿ ಮನ್ವಿಮುಖ್ಯನತಿಭಕ್ತಿಭರಾನತಮೂರ್ಧನಪ್ರಿಯಂ
ಬನ್ನವಿಕುಂ ಮುನೀಂದ್ರಗಣಮುಖ್ಯ ಮಹಾಬಲನಸ್ಯದೀಶನಿ
ನ್ಮನ್ನಜಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯನಣಂ ಬಸುಡಲ್ ಬಗದಾರನಾತನ
ತುನ್ನತಬೋಧ ನೀಂ ಬೆಸಸಭವ್ಯನೋ ಭವ್ಯನೋ ದೂರಭವ್ಯನೋ

೩೪

ಪೋದುದು ಜೌವನಂ ಕ್ರಮದಿನಾದುದು ಮುಖ್ಯನಿಸಾದೋಡಂ ಸ್ವರೋ
ನ್ಮಾದದೋಳೀವಿಮೋಹದೋಳಿದೇಕೆ ಗಡಂ ಬಗೆಯಂ ತಗುಳ್ಳಿ ಬೆ
ಳ್ಳಾದಪನಕ್ಕಟಾ ಖಚರನೆಂದೆನಗಿಂತಿದೆ ನಾಡೆಯುಂ ಮನಃ
ಖೇದಮಿದಂ ಪ್ರಬೋಧಿಸಿ ನಿಜಾವಧಿಯಿಂ ಕಳೆಯಿಂ ಮುನೀಶ್ವರಾ

೩೫

ವ|| ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೋಡೆ ಆತನಭವ್ಯನಲ್ಲ ಭವ್ಯನೇ, ಭವ್ಯನಾಗಿಯುಮಾಸನ್ನಭವ್ಯಂ;
ಎಂತೆಂದೋಡೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಅಪರವಿದೇಹದೋಳ್ ಗಂಧಿಲಮೆಂಬುದು ವಿಷಯಂ ; ಆ
ವಿಷಯವಿಳಾಸಿನಿಗೆ ತಿಳಕಮಿರ್ಪಂತಿರ್ದುದು ವಿಜಿತಸುರಪುರಂ ಸಿಂಹಪುರಮೆಂಬುದು ಪುರಂ,
ಆದನ್ನಾಳ್ವನತುಳಭುಜಬಳಸಂಚೂರ್ಣಿತಾರಾತಿಪಾಪಾಣಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೇಣನೆಂಬರಸಂ ; ಆತಂಗೆ,

ಅರಿಷ್ಟಪುರದಿಂದ ಯುಗಂಧರತೀರ್ಥ¹ವೆಂಬ ಸರೋವರದ ಹಂಸನಾಯಕರೂ
ಆಕಾಶಚಾರಿಗಳೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯಗತಿ, ಅರಿಂಜಯರೆಂಬ ಅವಧಿಜ್ಞಾನಿಗಳು
ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಅವರ ಪಾದಮಾರ್ಗದ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇದಿಗೊಂಡನು. ಅವರ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಪ್ತಿಯವರೆಗೆ
ಕಾಯ್ದಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ, ಸಕಲ ಶ್ರಾವಕವ್ರತಾರೋಪಣಪವಿತ್ರನಾಗಿ
ಧರ್ಮಕಥಾಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲಬ್ಧಾವಸರನಾದನು. ಆದಿತ್ಯಗತಿಗಳನ್ನು ೩೪. ಮನ್ನಿಸಿ
ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯನಾದ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು 'ಹೇ
ಮುನೀಂದ್ರಗಣಮುಖ್ಯ! ನನ್ನ ರಾಜ ಮಹಾಬಲ. ಅವನಿನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆ
ಯಿಂದ ಪರಿಚ್ಯುತನಾಗದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಭವ್ಯನೋ ಅಭವ್ಯನೋ ದೂರಭವ್ಯನೋ
ಎಂಬುದನ್ನರಿತು ಹೇಳಿ' ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ೩೫. "ಯೌವನವು ಕಳೆಯಿತು.
ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಪ್ಪಡರಿತು. ಆದರೂ ಕಾಮೋನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ,
ಈ ರಾಜ. ಇದು ನನಗೆ ಅತಿದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿರಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.
ವ|| ಆಗ ಮುನಿಮುಖ್ಯನು ಹೇಳಿದನು: "ಈ ಮಹಾಬಲನು ಅಭವ್ಯನಲ್ಲ, ಭವ್ಯನೇ.
ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈತನು ಆಸನ್ನಭವ್ಯನೇ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಅಪರವಿದೇಹದಲ್ಲಿ
ಗಂಧಿಲವೆಂಬ ದೇಶವೊಂದುಂಟು. ಆ ದೇಶವನಿತೆಗೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯವಾದುದು
(ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ) ಸುರಪುರವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಸಿಂಹಪುರ. ಅದನ್ನಾಳುವವನು ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ

೧ ಖ.-ಇವಿನೋದದೂ

1. ಯುಗಂಧರ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಸಮವಸರಣವೆಂಬ ತೀರ್ಥ

ಸೌಂದರಿಯರ ಗಾಡಿಗಳೊಳ
ಗೊಂದೊಂದನೆ ನೆರಪಿ^೧ ಮಾಡಿದಂ ಬದಿಯೆನೆ ಹೃ
ತೃಂದರಿ ಜಿತಾಮರಾಧಿಪ
ಸೌಂದರಿ ಸೌಂದರಿಯ ಪೆಸರೊಳಂ ರೂಪಿನೊಳಂ

೩೬

ಒರ್ಮೆಯುಮವಚ್ಚಿದೊಲವಿನ
ಕೂರ್ಮೆಯ ತತ್ಪತಿಗಮಾಕೆಗಂ ನಿಜವಂಶ
ಕೂರ್ಮಮೆನೆ ಪುಟ್ಟಿದರ್ ಜಯ
ವರ್ಮ ಶ್ರೀವರ್ಮರೆಂಬ^೨ರಿವರ್ ತನಯರ್

೩೭

ವ|| ಅವರೊಳ್^೩ ಕಿಟಿಯಾತನೆ ನೃಪತಿಗಂ ಪರಿವಾರಕ್ಕಮಣುಗನಾಗಿ ಬಳೆಯ ಪಲಕಾಲಂ
ಶ್ರೀಷೇಣನರಸುಗೆಯ್ದು ;

ಎಡವೆತ್ತೊರ್ಮೆಯ ಮುಪ್ಪು ಕುತ್ತದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟೊತ್ತೆ ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಮೆ
ಳ್ಳಡದಾತಗನ್ನೆ ತಪಕ್ಕೆ ಪೋಪ ಪದದೊಳ್ ತನ್ನಗಪ್ಪುಕ್ಕೂ ಕ್ರಮಂ
ಬಿಡಿದಿದರ್ ಜಯವರ್ಮನಿದೊಡಮವಂ ಮುಟ್ಟಲ್^೪ನೆಂದೊಳೊಡಂ
ಬಡುವನ್ನಂ ಕಿಟಿಯಾತನಂ ನಿಟಿಸಿದಂ ಶ್ರೀವರ್ಮನಂ ರಾಜ್ಯದೊಳ್

೩೮

ವ|| ಆ ಜಯವರ್ಮನುಮವಮಾನಪವಮಾನಾವಧೂತನಾಗಿ ಪೋಗಿ

ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪುಡಿಪುಡಿಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಷೇಣನೆಂಬ ರಾಜ. ಅವನಿಗೆ-೩೬. “ಹೆಂಡತಿ
ಸೌಂದರಿ. ಅವಳು ಸುಂದರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ
ಅಂಶವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದ್ದಳು. ತನ್ನೊಂದು
ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಗಂಡನ ಮನ ಸೆಳೆದಳು. ಅವಳು ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಡದಿಯ ಚಲ್ವನ್ನು
ಗದ್ದವಳು. ರೂಪಿನಿಂದಲೂ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಅವಳು ಸೌಂದರಿಯೇ ಆಹುದು.
೩೭. “ಅವಳ ಒಲುಮೆ ಎಂದೂ ಅವಳ ಗಂಡನ ಅಸಡ್ಡೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ
ತಕ್ಕವರೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಜಯವರ್ಮ ಶ್ರೀವರ್ಮರೆಂಬಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು.
ವ|| “ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯನಾದ ಶ್ರೀವರ್ಮನು ರಾಜನಿಗೂ ಅವನ ಸೇವಕವರ್ಗಕ್ಕೂ
ಪ್ರೀತಿಪ್ರದನಾಗಿ ಬಳೆದನು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಶ್ರೀಷೇಣನು ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ,
೩೮. “ಶ್ರೀಷೇಣನಿಗೊಮ್ಮೆ ಮುಪ್ಪುಬಂದಿತು. ಅದು ರೋಗದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಂಡಿತು.
ಶ್ರೀಷೇಣನು ಭ್ರಾಂತನೂ ಆತನೂ ಆಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಲನುವಾದನು. ಅಗ್ರಪುತ್ರನಾಗಿ
ಜಯವರ್ಮನು ಜನಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಸಮರ್ಥನು ಎಂದು ಕಿರಿಯವನಾದ
ಶ್ರೀವರ್ಮನೇ ಅರಸುಗೈಯಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ವ|| “ಜಯವರ್ಮನು ಅಪಮಾನವೆಂಬ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕಂಪಿತನಾಗಿ-

೧ ಕ.-ಪಡೆದು ೨ ಕ.-ಜಯವರ್ಮಂ ಶ್ರೀವರ್ಮನೆಂಬ ೩ ಕ.-ಅಂತವರೊಳಗೆ ೪ ಖ.-
ಮುದ್ದಲ್ಲ

ಪ್ರಭು ಕಿಲಿಯಾತನಂ ನಿಲಿಸಿ ರಾಜ್ಯದೊಳೆನ್ನನವಸ್ತು ಮಾಡಿ ಪೂ
ಣ್ಣಭವಮೀಗಲಿಭವದೊಳಿಂತಿದು ನೀಗದು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗ್ಗ
ನ್ಯಭವದೊಳಪ್ಪೊಡಂ ನೆಲೆಯೆ ನೋಂಪನೆನುತ್ತ ಜಗನ್ನುತ ಸ್ವಯಂ
ಪ್ರಭುಗುರುಪಾದಮೂಲದೊಳೆ ಕೊಂಡನಖಂಡಿತಜ್ಞನದೀಕ್ಷೆಯಂ

೩೯

ವ|| ಅಂತು ಚಾತರೂಪಧರನಾಗಿ ತನ್ನ ಪಟೆದು ಬಿಸುಟ ಸಹಸ್ರಕುಂತಳಂಗಳೆಂ ತನ್ನ
ತಳದೊಳ್ ತೆಮಲ್ಲಿಕೊಂಡು ತುಂಬಿಯ ಬಂಬಲ್ಲಳಂ ಕೆಂದಾವರೆಯರಲ್ಲೊಳ್ ಪುದಿದುಯ್ಯಂತುಯ್ಯ

ಮಡಗಿಡಲೆಂದು ಪುತ್ತಿನೊಳಗೊಯ್ಯನೆ ಕುತ್ತಿದ ಕಯ್ಯನಾಗಳಾ
ಗಡೆ ಪಸವಟ್ಟು ನೀಳ್ ಪೊಗೆಯುಂ ಕಿಡಿಯುಂ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ ಗಾಳಿಯೊಳ್
ತೊಡದೊಡನುಗ್ಗೆ ಭೋಂಕನೊಗತರ್ಪ ಮಹೋರಗನೆಯ್ ಪಲ್ಲಳ
ಲೊಡೆ ಕಿಡಿವೀಲೆ ನೆತ್ತರೊಳೆದುಚುರ್ಗೆ ಕೊಂಡುದು ತತ್ತಪ್ಪಿಯಂ

೪೦

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್,

ಎಸೆವ ವಿಮಾನಘಂಟೆಗಳ ಮೆಲ್ಲಲಿ ಕಿನ್ನರಗೇಯದೊಳ್ ಪೊದ
ಬ್ಬಿಸೆಯೆ ವಿಚಿತ್ರಪಾತ್ರಪರಿನರ್ತನಮುಣ್ಣುವ ತೂರ್ಯನಾದದೊಳ್
ಪೊಸಯಿಸೆ ಸೋಂಕಿನೊಳ್ ನಲಿವ ನಲ್ಲಳಲಂಪನೊಡರ್ಚಿ ಲೀಲೆ ಕ
ಣ್ಣದಳಮಾಗೆ ಪಾಪುವ ಮಹೀಧರನೆಂಬ ವಿಯಚ್ಚರೇಂದ್ರನಂ

೪೧

೩೯. “ಪ್ರಭುವಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕಿರಿಯನಾದ ಶ್ರೀವರ್ಮನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ನನ್ನನ್ನು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಈ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಈ ಭವದಲ್ಲಿ ನೀಗದು.
ಮತ್ತೊಂದು ಭವದಲ್ಲಾದರೂ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಕೈಸೇರಲು ವೃತ್ತತೊಡುವೆನೆಂದು
ನಿಶ್ಚಿಸಿದನು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಭನೆಂಬ ಗುರುವಿನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಪ್ಪಿದನು.
ವ|| ಹೀಗೆ ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಹರಿದು ಬಿಸುಟ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ದುಂಬಿ
ವಿಂಡನ್ನು ಕೆಂದಾವರೆಹೂವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೊಯ್ಯು ೪೦. “ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ
ಆ ಕೂದಲನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದನು. ಆಗ ನೀಳ್
ಹೊಗೆಯನ್ನೂ ಕಿಡಿಗಳನ್ನೂ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನೂ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಾ ರಭಸದಿಂದ
ಹಾವೊಂದು ಮೇಲೇರಿ ಬಂತು. ಅದು ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಕಿಡಿಹಾಕುತ್ತಾ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುವಂತೆ
ಆ ತಪ್ಪಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿತು. ವ|| ಆ ಅವಸರದಲ್ಲಿ, ೪೧. “ವಿಮಾನದ ಗಂಟೆಗಳ ಮೆಲ್ಲನಿಯು
ಕಿನ್ನರರ ಗಾನಗಳೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೆಸೆಯಿತು. ವಿಚಿತ್ರಪಾತ್ರಗಳ ನರ್ತನವು
ತೂರ್ಯನಾದಗಳೊಡನೆ ಕಲಿತು ಹೊಸತನವನ್ನು ತಂದಿತು. ನಲ್ಲನ ಸೋಂಕಿನಿಂದ
ನಲಿವ ನಲ್ಲಳ ಸಂತೋಷವನ್ನುಕ್ಕಿಸಿತು. ಅಸದೃಶಲೀಲೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲು
ಲೀಲೆಯಿಂದಿದ್ದ ಮಹೀಧರನೆಂಬ ವಿಯಚ್ಚರೇಂದ್ರನನ್ನು ಜಯವರ್ಮನು ಕಂಡನು.

ವ|| ಭೋಂಕನೆ ಕಂಡು ವಿಷಮವಿಷಧರವಿಷಪೂರಿತಶರೀರಮನೋಯ್ಯನೋಯ್ಯನೆ ಆಟಿಸಿ
ಬಂದು ಕಿವಿಯೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆರ್ದೆಯಂ ಪಿಡಿದಲುಗುವ ಸೀಯನಪ್ಪ ಗೀತಾತೋದ್ಯನಾದಕ್ಕಮಿದಿರೊಳಿ
ಕಣ್ಣೆವಂದು ಬಗೆಯನುಜಿ ಸೆಜಿವಿಡಿದ ವಿದ್ಯಾಧರವಿಳಾಸಕ್ಕಂ ಬೆಕ್ಕಸಂಬಟ್ಟಗಳನ್ನ ತಪಂಬಟ್ಟ
ಫಲಮುಂಟಕ್ಕುಮಪ್ಪೊಡೆ ವಿದ್ಯಾಧರನಪ್ಪನಕ್ಕಂದಾ ವಿದ್ಯಾಧರವಿಮಾನಮಂ ನೋಡಿ.

ಅಲ್ಲಿಯ ಕಣ್ ಪಳಂಚಿ ಮನಮಲ್ಲಿಯ ಕೀಲಿಸೆ ನೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚು ತ
ಳ್ಳಲ್ಲಿಯ ಸೋಲ್ತು ಪತ್ತೆ ಗತಜೀವಿತನಾಗವಿವೇಕದಿಂ ತಪೋ
ವಲ್ಲಿಯೊಳಪ್ಪನಲ್ಪಸುಖಮೆಲ್ಲಮನಲ್ಪಸುಖಕ್ಕೆ ಮಾಟಿ ಬಂ
ದಿಲ್ಲಿ ನಿಧಾನದಿಂದತಿಬಳಗೆ ಮಹಾಬಳನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಂ

೪೨

ವ|| ಅಂತು ಮುನ್ನಿನ ಭವದೊಳಾದಲಂಪು ಪೊಂಪುಲೆವೋಗೆ ಬಯಸಿ ಪಡೆದ
ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಯನ್ನೆಗಂ ಬಸುಡಲಾರದಿದೊಡಮೇನಾದುದು.

ಕನಸಿನೊಳಿಂದು ಮೂವರುಮಮಾತ್ಮರಸುಂಗೊಳಿ ಕಟ್ಟತಂದಗು
ರ್ವಿನ ಕೊಲಿನಾರ್ಪ ಕೋಲಿಸ್ತಪ ಬಾವಿಯೊಳರ್ದೆ ಕಡಂಗಿ ಬಂದು ನೀ
ನನಿಬರುಮಂ ಕರಂ ಕಬಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನನುದಗ್ರಮಪ್ಪ ಕಾಂ
ಚನಪರಿಪೀತದೊಳ್ ಮಿಸಿಸುವಂದಮನೆಚ್ಚುರಿ ನಂದುವಂದಮಂ

೪೩

ವ|| ಕಂಡು ತದಶುಭಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಸಿ ಭವದಾಗಮನಪ್ರತೀಕ್ಷಣಪರನಾಗಿದಂ
ಆತಂಗೆ ತದುತ್ಥಿತ^೧ ಶಿಖಶಿಖಾಕಳಾಪಪ್ರಶಮನದರ್ಶನದಿಂದೊಂದು ತಿಂಗಳಾಯುಷ್ಯಂ, ಆತನಿಂ ಮುನ್ನಂ

ವ|| “ಭೋಂಕನೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಜಯವರ್ಮನು ಸರ್ಪವಿಷಾವೃತವಾದ ದೇಹವನ್ನು
ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಿವಿಯನ್ನು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಹೃದಯತಾಗಿದ ಗೀತಾತೋದ್ಯನಾದಗಳಿಗೂ
ಮನಸೆಳೆದ ವಿದ್ಯಾಧರವಿಲಾಸಕ್ಕೂ ಬೆರಗಾಗಿ ತಪಃಫಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಧರನಾಗಿಯೇ
ತೀರುವೆನೆಂದುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಧರವಿಮಾನವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೪೨. ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟಿತು. ಮನಸ್ಸು ನೆಟ್ಟಿತು. ನೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚು ಉಂಟಾದುವು. ಮನ ಸೋತಿತು.
ಗತಜೀವಿತನಂತೆ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ತಪೋವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅನಲ್ಪಫಲವನ್ನು ಅಲ್ಪಫಲಕ್ಕಾಗಿ
ಮಾರಿದನು, ಅವನೇ ಈಗ ಅತಿಬಲನಿಗೆ ಮಹಾಬಲನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು!
ವ|| “ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದ ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಬಯಸಿಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೀಯನ್ನು
ಬಿಡಲಾರದೆಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದೇನು? ೪೩. “ಇಂದು ಅವನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರು
ಮಂತ್ರಿಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದುರ್ಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಅದ್ವಿದಂತೆಯೂ,
ನೀನು ಆ ಮೂವರನ್ನು ಮಣಿಯುವಂತೆಸಗಿ ಅವರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ತಂದು ಅವನನ್ನು
ಸುವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಒಂದು ದಳ್ಳುರಿಯು
ನಂದಿದಂತೆಯೂ ಕಂಡನು. ವ|| “ಆ ಅಮಂಗಳಕರವಾದ ಕನಸಿನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ
ಆತನು ನಿನ್ನ ಆಗಮನಪ್ರತೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಆ ದಳ್ಳುರಿಯ ಪ್ರಶಮನದಿಂದಾಗಿ ಆತನಿಗೆ

ನಿನ್ನ ಕನಸುಗಳಂ ಪೇಟೆ ; ಪೇಟಲೊಡಮಾತಂ ನಿನ್ನ ಮಾತನೆ ಪವಣ್ಣಾಡಿ ಪೇಟುದಂ ಕೈಕೊಳ್ಳಂ
ಅಂತು ಕೈಕೊಂಡು.

||ಪಿರಿಯಕ್ಕರಂ||

ಈಗಲ್ ನೀನಿದುರ್ ನೋನಿಸೆ ನೋಂತು ಮಹಾಬಳಂ ಲಲಿತಾಂಗಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ
ಭೋಗಭೂಮಿಜಂ ಶ್ರೀಧರದೇವಂ ಸುವಿಧಿನರಾಧಿಪನಚ್ಚುತೇಂದ್ರಂ
ಸಾಗರಾಂತಂ ನೆಲನೆನಿತನಿತುಮಂ ಚಕ್ರದಿಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಪಿ ವಜ್ರನಾಭಿ
ಯಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳ್ಳುಟ್ಟಿ ಭರತದೊಳಿನ್ನಾದಿದೇವನಪ್ಪೊಂ

೪೪

ವ|| ನೀನುಂ ತೃತೀಯಜನ್ಮದೊಳ್ ವಿಗಳಿತಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಗಳನೆಯಪ್ಪೆಯೆಂಬುದುಂ ; ಚಾರಣ
ಯುಗಳಚರಣಯುಗಳಕ್ಕೆ ಕರಕಮಳಯುಗಳಮಂ ಮುಗಿದು ಬೀಲೊಂಡತಿತ್ತರಿತಗತಿಯಿಂ ಬರುತ್ತಂ,

ಮುಸುಮುತ್ತಂತೆ ತೆರಳ್ ತನ್ನ ಮೊಗಮಂ ಕಂಡಳ್ಳನೋ ಕೂಡೆ ಜೋ
ಲ್ಪು ಸದಿಲಿದೊಡಲಳ್ಳಿ ಜೊಳ್ಳಿತನಮಂ ಮೇಣ್ಣಾನೋ ಸಂತತ
ವ್ಯಸನೋದ್ರೇಕದ ಕುಂದನೇನೋರನೋ ಶಕ್ತಿಕ್ಷಯಂಗಾಣನೋ
ಬಿಸುಡಂ ಮುನ್ನಿನ ತನ್ನ ಲಂಪಳಿಕೆಯಂ ಮತ್ತಂ ಜರಾಜರ್ಜರಂ

೪೫

ವ|| ಅಂತಾತ್ಮಗತದೊಳೆ ಬಗೆಯುತ್ತಂ ಬಂದು ಖಚರಪತಿಯನೆಯ್ತಿ ತತ್ವಪಂಚಮಂ
ಸಪ್ತಪಂಚಮಜಿಪಿ.

(ಮಹಾಬಲನಿಗೆ) ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಿನ ಆಯುಷ್ಯ ಉಳಿದಿದೆ. ಅವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು
ನೀನೇ ಆ ಕನಸುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನವನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ತಿಳಿದು
ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವನು. ಹಾಗೆ ಕೈಕೊಂಡು, ೪೪. “ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೀಗ
ಮಹಾಬಲನು ವ್ರತ ತೊಡುವನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವನು ಲಲಿತಾಂಗ, ವಜ್ರಜಂಘ,
ಭೋಗಭೂಮಿಜನಾದ ಶ್ರೀಧರದೇವ, ಸುವಿಧಿನರೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನೆಂಬ
ಬೇರೆಬೇರೆ ಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಸಾಗರಾಂತವಾದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಚಕ್ರದ ನೆರವಿನಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರನಾಭಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಜನಿಸುವನು. ಕೊನೆಗವನು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆದಿದೇವನಾಗುವನು. ವ|| ನೀನೂ
ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಶೃಂಖಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ
ಹೊಂದುವೆ” ಎಂದನು. ಬಳಿಕ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಚಾರಣಯುಗಳಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಗಿದು
ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೊರಟುಬರುತ್ತ ೪೫. “ನನ್ನ ರಾಜನು ಕೋಡಗದಂತೆ ಮುದಿಯಾಗಿ
ಮುದ್ದೆಯಾದ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು ಅಳುಕನಲ್ಲ! ಜೋತುಬಿದ್ದ ಒಡಲಳ್ಳಿಗಳ
ಜೊಳ್ಳುತನವನ್ನು ಗಮನಿಸನೆ! ವ್ಯಸನೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಕುಂದನೇನನ್ನೂ ಕಾಣನೆ!
ಶಕ್ತಿಕ್ಷಯವನ್ನನುಭವಿಸನೆ! ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ತರತರನೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲಂಪಟತೆಯನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಬಿಸುಡನು!” ವ|| ಹೀಗೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ತಾನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು
ಆ ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನರುಹಿದನು.

ಮನದಳಿಪಿಂ ತಮಾಳಲತಿಕಾಂಗಿಯರಾಟಸೆ ಬರ್ದುಗೆಟ್ಟು ಕಾಂ
ಚನಲತಿಕಾಂಗಿಯರ್ ಬಯಸೆ ಸೋಲ್ತು ಸರೋಜದಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯರ್
ನೆನೆಯೆ ವಿಳಾಸದುತ್ಪಲದಳಾಕ್ಷಿಯರೀಕ್ಷಿಸೆ ಸಂದ ನಿನ್ನ ಮು
ನ್ನಿನ ಚರಿತಂಗಳಂ ನೆನೆಯದಿರ್ ನೆನೆ ಜೈನಪದಾಂಬುಜಂಗಳಂ

೪೬

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ,

ಮಸೆದಂಗೋದ್ಧವನಸ್ತದಂತಸೆವ ನಿನ್ನೀರೂಪವು ವೃದ್ಧತ್ವದೊಳ್
ಪೊಸತೊಂದಾಯ್ತು ಮಮತ್ವಮಂ ಬಸುಟು ನೀನೇ ತತ್ವಮಂ^೧ ಭವ್ಯ ಭಾ
ವಿಸು ನಿನ್ನೀ ತನುವಂ ತಪೋವನವನಕ್ರೀಡಾಸುಖಕ್ಕೊಡ್ಡು ಚಂ
ತಿಸದಿರ್ ಮುನ್ನಿನ ನಿನ್ನ ಯೌವನವನಕ್ರೀಡಾವಿಳಾಸಂ^೨ಗಳಂ

೪೭

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ನಿನಗೀಸಂಸೃತಿವಾರಿರಾಶಿತಟಮತ್ಯಾಸನ್ನಮಾಸನ್ನಭ
ವ್ಯನೆಯೆಂದೆಯ್ತು ಮುನೀಂದ್ರದಿವ್ಯಮತದಿಂ ನಿಶ್ಚೈದಿಂ ಮಾಣಲಿ^೩
ನ್ನನಸುಂ ಬಾರದು ನಿನ್ನೊಳಾತ್ಮಹಿತಮಂ ನಿಶ್ಚೈಸು ಸನ್ಮಾರ್ಗಸೂ
ಚನೆಗೆಯ್ತುಂ ಶರಣಂ ಜಿನೇಂದ್ರಚರಣಂ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶ್ವರಾ

೪೮

ವ|| ಎಂದು ಪರಿಮಿತಹಿತವಚನಂಗಳಿಂ ಮುಟ್ಟು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನನು
ಕ್ರಮಂದಪ್ಪದಲಿಪಿದ ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯನ ನುಡಿಯೊಳಪಗತಕಲುಪಹೃದಯ^೪ನಾಗಿ.

೪೬. “ವಿದ್ಯಾಧರೇಂದ್ರ, ತಮಾಲದಂತೆ ದೇಹವಡೆದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆತ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಬಯಸುವರು. ಲಜ್ಜಾಪಿಹೀನರಾಗಿ ಕಾಂಚನಲತಾಂಗಿಯರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರು.
ನಿನ್ನ ರೂಪಿಗೆ ಮನಸೋತು ಕಮಲದಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯರು ನೆನೆಯುವರು.
ಉತ್ಪಲದಳಾಕ್ಷಿಯರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾವಭಾವದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನೋಡುವರು. ಆದರೂ ಹಿಂದಿನ
ಚರಿತೆಗಳೊಂದನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆಯೆ ಜೈನಪದಾಂಬುಜಗಳನ್ನು ನೆನೆ. ವ||
“ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ೪೭. ಮನಃಪ್ರಾಣ ಅಸ್ತದಂತೆ ಹೊಳೆವ ನಿನ್ನ ರೂಪು ವೃದ್ಧತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ
ಹೊಸ ಬಗೆಯನ್ನಪ್ಪಿದೆ. ಎಲೈ ಭವ್ಯನೇ, ಮಮತ್ವವನ್ನು ದೂರಸರಿಸಿ ಕೇವಲತ್ವವನ್ನು
ಚಿಂತಿಸು. ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನೀಗ ತಪೋವನಕ್ರೀಡೆಗೊಳಪಡಿಸು. ಮುನ್ನಿನ ಯೌವನದ
ಕ್ರೀಡಾವಿಳಾಸಗಳೊಂದನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದಿರು. ವ|| “ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆಯೆ
೪೮. ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ದಡವನ್ನು ದಾಂಟಲು ನಿನಗೆ ಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತ. ಮುನೀಂದ್ರನ
ಅಭಿಮತದಂತೆ ನೀನು ಆಸನ್ನಭವ್ಯನೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ. ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಹಿತವನ್ನು
ಗಮನಿಸು ಸನ್ಮಾರ್ಗಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಜಿನೇಂದ್ರಚರಣವೇ ನಿನಗೆ ಶರಣು
ವಿದ್ಯಾಧರ!” ವ|| ಎಂದನು. ಮಂತ್ರಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ಪರಿಮಿತವೂ ಹಿತಕರವೂ ಆದ
ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕನಸಿನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೂ ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಿ ಮಹಾಬಲನು ದೃಢ

೧ ಕ.-ನೀನೇತತ್ವಮಂ ೨ ಕ.-ವಿನೋದಂ ೩ ಗ.-ಮಾಣಾದಿ ೪ ಕ.-ಆವಹಿತಹೃದಯ
ಗ-ಆಪಹೃತಹೃದಯ

ಜರೆ ಬಂದೊಟ್ಟಿಸೆ ಮಾರ್ಗಾರ್ಥವನಗಿದೆ ಮುಂ ಸಾಲದೇ ಕಾಳರಾಜಂ
ಬರೆಯುಂ ಮಾರ್ಗಾರ್ಥನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸು ತನುವನಿನ್ನೊಪ್ಪಗೊಳ್ ಮುನ್ನಮಿನ್ನುಂ
ಕರಣೀಯಂ ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಯಂ ನಿಜಮತಮೆ ನುತಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆನ್ನನೀ ಸಂ
ಸರಣಾಂಭೋರಾಶಿಯಿಂದಂ ಪೊಜಮಡಿಸನಗಂ ನೀನೆ ಹಸ್ತಾವಲಂಬಂ ೪೯

ಪ|| ಎಂದು ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ ಮನಮೆಲೆಯೆ ನುಡಿದು^೧ ನಿಜಗೃಹೋದ್ಯಾನದ
ಜನಭವನದೊಳೆಂಟು ದಿವಸಂಬರಂ ಮಹಾಮಹಮೆಂಬ ಜನಮಹಿಮೆಯಂ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಿಂ
ಮಹಾಬಳಂ ಮಾಡಿದಿಂ ಬಲೆಯಂ ನಿಜಾಪ್ತವರ್ಗಮುಮಂ ಸಾಮಂತವರ್ಗಮುಮಂ ಬರಿಸಿ
ಕವಚಹರಣಾದ ನಿಜಸುತನತಿಬಳಕುಮಾರನಂ ರಾಜ್ಯಭಾರದೊಳ್ ನಿಟಿಸಿ,

ಒಡವಳೆದಂಬರೇಚರರನನ್ನಿತ^೨ ಮಂತ್ರಿಸಮೂಹಮಂ ಮನಂ
ಬಡೆ ಪೊರೆದಿಷ್ಟಬಂಧುಜನಮಂ ಕರೆದೆಲ್ಲರುಮೊಕುಮಾರನಂ
ಪಿಡಿದಿರಿಮೆನ್ನ ಪಂಬಲನಿದಂ ಬಸುಡಿಂ ಬಡಿದೆಂದು ಪೇಚರಂ
ಬಡಿಸಿದನಾಪ್ತರಂ ಬಡಿಸುವಂತಿರೆ ಮೋಹದ ಬಳ್ಳವಳೆಯಂ ೫೦

ಪ|| ಅಂತು ನಿಜಾಪ್ತವರ್ಗಮುಮಂ ಬಂಧುವರ್ಗಮುಮಂ ವಿದ್ಯೆಗಳುಮಂ ಬಡಿಸಿ
ವಿದ್ಯಾಧರಪ್ರಸಾಧನಮನಗಿಂದಿನೊಳಿನಿತೆಂಬಂತೆ ನೆಲೆಯೆ ಕೈಗೆಯ್ದು ಮಣಿಮಯಶಿವಿಕಾರೂಢನಾಗಿ
ಪೊಜಲಂ ಪೊಜಮಟ್ಟನೇಕ ಹಾಟಕಕೂಟಕೋಟಿಘಟಿತ ಸಿದ್ಧಕೂಟಮಂ ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂಗಿಯು

ಮನಸ್ಥನಾಗಿ, ೪೯. “ಮುಪ್ಪಡರಿದ್ದರೂ ಆಶೆಯಿನ್ನೂ ಅಳಿದಿಲ್ಲ. ಕಾಲರಾಜನು ಬರದೆ
ತಟಸ್ಥನಾಗಿರುವನೆ? ಈ ದೇಹವನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನನಗೆ
ಅವಶ್ಯಕರ್ತವ್ಯ. ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಾಗರದಿಂದ
ನನ್ನನ್ನು ದಾಟಿಸುವಂತೆಸಗು. ನೀನೇ ನನ್ನ ಹಸ್ತಾವಲಂಬ”. ಪ|| ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ
ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ತನ್ನ ಗೃಹೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿನ ಜನಭವನದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಿನಗಳ
ಕಾಲ ಮಹಾಮಹ^೧ವೆಂಬ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ತನ್ನ
ಆಪ್ತವರ್ಗವನ್ನೂ ಸಾಮಂತಜನವನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕವನಾದ ತನ್ನ ಮಗ
ಅತಿಬಲಕುಮಾರನನ್ನು ರಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದನು. ೫೦. ತನ್ನೊಡನಾಡಿದ
ಅಂಬರಚರರನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಸಮೂಹವನ್ನೂ ಮನಃಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು.
ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕರೆದು “ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ನನ್ನ
ಮೇಲಿನ ಹಂಬಲವನ್ನು ದೂರಸರಿಸಿ” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಮೋಹದ ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನು
ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಪ್ತರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ಪ|| ಆಪ್ತವರ್ಗವನ್ನೂ ಬಂಧುವರ್ಗವನ್ನೂ
ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾಧರವೈಭವ ನನಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಎಂಬಂತೆ ಮಣಿಮಯವಾದ

೧ ಗ.-ಮಾರ್ಗಾರ್ಥನೇ ೨ ಖ.ಗ.-ಪರಿಚ್ಛೇದಮನಮೆಲೆಯೆನುಡಿದು ೩ ಖ.-ಚರಸಮನ್ವಿತ

1. ಮುಕುಟಬದ್ಧನಾದ ರಾಜನು ಮಾಡುವ ಜನಪೂಜೆ.

ಜಿನೇಂದ್ರಾರ್ಚನಾ ಪುರಸ್ಕರಂ ವಾಚನಾಗ್ರಹಣಸಮೇತಮಾರಾಧನೆಯನರ್ಚಿಸಿ ವೀರಸಂಸ್ಥಾನಾರೂಢಿ^೧
ನಾದಾಗಳ್,

ಅರಸರ ಮೆಚ್ಚು ತಮ್ಮ ಮನದೊಳ್ ನಿಲೆ ಸೈರಿಸದಂತನಿತ್ಯಮೀ
ನರರ ವಿಭೂತಿಯೆಂಬ ಬಗೆ ಬಂದಿರೆ^೨ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಪು
ತ್ರನಭಿಯೋಗದಿಂದತಿಬಳಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಪೂಣ್ಣರಂ
ಬರಚರಂಬರೇಚರರುಮಣ್ಣಳವಟ್ಟರೆ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂ

೫೧

ವ|| ಆಗಲಾ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧಂ ನಿಯಾರ್ಪಕಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಪಂಚಗುರು ಸಮಕ್ಷದೊಳ್
ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಪರಿಗ್ರಹಪರಿತ್ಯಾಗಪುರಸ್ಕರಂ ವೀರಸಂಸ್ಥಾನಾರೂಢನಂ ಮಹಾಬಲನಂ ಜಾತರೂಪಧರನಂ
ಮಾಡಿ ಚತುರ್ವಿಧಾಹಾರಶರೀರಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಂ ಕೊಟ್ಟು,

ಮೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ತೆರಳಿದನು. ಅನೇಕ ಸುವರ್ಣಶಿಖರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಸಿದ್ಧಕೂಟವನ್ನು ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಜಿನೇಂದ್ರಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಚನಾಗ್ರಹಣ
ಸಮೇತವಾಗಿ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು^೧ ಅರ್ಚಿಸಿ^೨ ವೀರಸಂಸ್ಥಾನಾರೂಢನಾದನು.
೫೧. ಮಹಾಬಲನ ಮೆಚ್ಚು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವುದನ್ನು ಖಚರಖಚರಿಯರು ಗಮನಿಸಿದರು.
ಈ ನರರ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರವಾದುವು ಎಂದು ಬಗೆದರು. ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರ
ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಅತಿಬಲನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು
ತೊಟ್ಟರು. ವ|| ಆಗ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ನಿಯಾರ್ಪಕಾಚಾರ್ಯ^೩ನಾದನು. ಪಂಚಪರ
ಮೇಷ್ಟಿಗಳ^೪ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ, ಚಿನ್ನ ಮುಂತಾದ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಪರಿಗ್ರಹ
(ಸ್ವೀಕಾರ)ಗಳ ಮೇಲೂ ಕೋಪ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಮುಂತಾದ ಅಭ್ಯಂತರ ಸ್ವೀಕಾರಗಳ
ಮೇಲೂ ಆಶೆದೊರೆದು ವೀರಶಯ್ಯೆಯನ್ನಪ್ಪಿ ಸಾವಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ಮಹಾಬಲನನ್ನು
ದಿಗಂಬರನನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಆಹಾರವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತೆಸಗಿದನು.

೧ ಕ.-ಸಂಸ್ತವಾರೂಢ; ಗ.-ಸಂಸ್ತರಾರೂಢ ೨ ಖ.-ಸಂದಿರೆ

1. ಆರಾಧನೆ = ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ಚಾರಿತ್ರ, ತಪಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆ.

2. ವೀರಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಏಕಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಆಹಾರಬಿಟ್ಟು ಮರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ
ಕ್ರಮ.

3. ಸಲ್ಲೇಖನವ್ರತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಆ ವ್ರತಕ್ರಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು
ನರವಾಗುವವನಿಗೆ ನಿಯಾರ್ಪಕಾಚಾರ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು.

4. ಅರ್ಹನ್, ಸಿದ್ಧ, ಅಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಸರ್ವಸಾಧುಗಳು.

ತನ್ನಿಂದಂ ಪೆರಿಂದಂ
ತನ್ನಂ ಸಾವರಿಸು*ವಾಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ದೇಹೋ
ತನ್ನಪರೀಷಹಸಂಹತಿ
ತನ್ನೊಡಲಂ ನೆಲೆಯೆ ತವಿಸುತಿರ್ಪುದುಮತ್ತಂ

೫೨

ಆಯಿದರ್ ಮಾಬ್ಬೆಯೊಳ್ ಪರ
ಮಾಯುಪ್ಪಾಂತಂಬರಂ ನಿರಾಕುಳಮಾಗಿ
ಪ್ರಾಯಿರವಿನ ಜೈನಾಭಿ
ಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನದಿಂ ತೊರೆಯಿಸಿದಂ

೫೩

ವ|| ಅಂತು ತೊರೆಯಿಸಿ,

ಮಂಗಳಕಾರಣಪಂಚಪ
ದಂಗಳನಪವರ್ಗಮಾರ್ಗವಿರಚಿತ ಸೋಪಾ
ನಂಗಳನಕ್ಷಯಮಂತ್ರಪ
ದಂಗಳನೋದುವುದು ನೆಲೆಯೆ ನಿಶ್ಚಳಮತಿಯಿಂ

೫೪

ಅವನೋದುವನಿತು ಬುದ್ಧಿಯೆ
ತವೃತಂದೊಡೆ ಪಂಚಪದದ ನಾಮಾಕ್ಷರಮಂ
ಧುವಮೋದುವುದವು ತೊಡರ್ಪುದು
ಮವತ್ಯಮೋದಲಸದವಳಿ ಮೊದಲಕ್ಕರಮಂ

೫೫

೫೨. ಅವನು ತನ್ನಿಂದಾಗಲಿ ಇತರರಿಂದಾಗಲಿ ತನ್ನ ಓರಣವನ್ನು ಅಶಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಡಲಲ್ಲಿಯೆ ಮೂಡಿದ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಭಳಿ, ಬಿಸಿಲು ಮುಂತಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಉಪದ್ರವ (ಪರೀಷಹ)ಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ೫೩. ಇದ್ದ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಆಯುಸ್ಸಿನ ಕೊನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಜೈನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅರಿತ ಅವನು ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನದ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ಜಯಿಸಲಾಗಿ, ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಮಹಾಬಲನನ್ನು ಕುರಿತು ೫೪. “ಮಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು ಪಂಚನಮಸ್ಕಾರಮಂತ್ರಗಳು. ಅವು ಮೋಕ್ಷೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು. ಅವು ಅಕ್ಷಯವಾದ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಗಳು. ಅಂಥ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಲಮತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸಬೇಕು. ೫೫. “ಅವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಕುಂಠಿತವಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ನಾಮಾಕ್ಷರಗಳನ್ನಾದರೂ ಸದಾ ಜಪಿಸು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಪಿಸಲು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮೊದಲಕ್ಕರವನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ.

೧ ಕ.-ತಿರ್ಪೊಡಮೆಂತುಂ ೨ ಖ.-ತೊಳೆಯಿಸಿದಂ

* ಸಾವರಿಸು = ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳು. ಸಾವಗಿಸು ಎಂಬುದು ಅಪಪಾಠವಿರಬೇಕು.

ಅದು ತಡತಡಾದೊಡಹ್
 ತ್ವದಮಂ ನಾಲಗೆಗೆ ತರ್ಪುದದು ಬಾರದೊಡಿ
 ಪುರದಕಾರಮೊಂದಪ್ಪೋ ಮ
 ತ್ವದು ತೊಡದೊಡೆ ತೊಡರದಿರ್ ಬಚ್ಚೇತಪ್ಪೋಳಂ

೫೬

ಮುನಿವೃಂದೋಚ್ಚಾರಿತಂ ಪಂ
 ಚನಮಸ್ತೃತಿಗಾಂತು ಕಿವಿಯನರ್ಹತ್ವದಮಂ
 ನೆನೆಯುತ್ತಮನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆ
 ಮನದೊಳ್ ತಣ್ಣಲೆಯ ಸೇಸಗೋಳ್ ಖಚರಪತೀ

೫೭

ಮಿಡಿದನಿತು ಬೇಗದಿಂದಲೆ
 ವೊಡಲನಿದಂ ಪೋಗೆ ನೂಂಕಿ ಚೆಲ್ಲಪ್ಪೊಡಲಂ
 ಪಡೆದಪೆಯೇಗಳೆ ಬಲ್ಲದಿ
 ವಿಡಿದು ಶರಣುಗು ಜಿನೇಂದ್ರಪದಸರಸಿಜಮಂ

೫೮

ವ|| ಎಂದಾ ಮಹಾನುಭಾವನ ಪೇಲ್ವ ಮಾಲೈಯೊಳಿರ್ಪತ್ತೆರಡು ದಿವಸಂಬರಂ ವೀರಶಯ್ಯಾ
 ತಳಗತನಾಗಿರೆ,

ಅಳುವರ್ ಪರೀಷಹಾನಳಶಿಖಾವಳಿಗಳ್ ಕೊಳೆ ಧೈರ್ಯಮಂ ಪುರುಂ
 ಗೊಳಿಸಿ ಸುರುಳ್ಳು ಕುರ್ಗಿದ ಕಱುಗಿದ ಖೇಚರನಂಗಮಂ ಮೃಗಂ
 ಗಳುಮಿರದೆಯ್ತೆ ವಂದು ನಡೆ ನೋಡಿದುವಿಂತಿದು ದಾವಪಾವಕಂ
 ಬಳಸೆ ಸುರುಳ್ಳೆ ಬಾಳಸಹಕಾರಮಹೀರುಹಮೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂ

೫೯

೫೬. “ಆ ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೆ “ಅರ್ಹತ್” ಎಂಬ ಒಂದು ಪದವನ್ನು
 ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಮೊದಲನೆಯ
 “ಅ”ಕಾರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗ ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಬೇಕು.
 ೫೭. “ಮುನಿವೃಂದೋಕ್ತವಾದ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸು.
 ಅರ್ಹತ್ವದವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಅಧ್ರುವಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು¹
 ಮನಸ್ಥಿತವಾಗುವಂತೆಸಗು. ಎಲೈ ಖಚರಪತಿಯೆ! ಹೀಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆ.
 ೫೮. ಜಿನೇಂದ್ರನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಶರಣಾಗು. ಆಗ ಮಾತ್ರ
 ಚೆಟ್ಟುಕಿಯಾಡಿಸುವಷ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಶ್ವರದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚೆಲ್ಲಾದ ದೇಹವನ್ನು
 ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ” ವ|| ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಿಂದ
 ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಮಹಾಬಲನು ವೀರಶಯ್ಯಾತಳನಾಗಿರಲು,
 ೫೯. ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರೀಷಹವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಖೇಚರನು
 ಧೈರ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದನು. ಅವನ ದೇಹವು ಸುರುಳಿ ಕುಗ್ಗಿ ಕರಗಿತು. ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು

೧ ಖ.-ಅಳುದರ್; ಗ.-ಅಳುದುರ್ ೨ ಖ.-ಕಱಲ್ವ

1. ಅನಿತ್ಯತ್ವಾದಿ ದ್ವಾದಶ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ನೋಂತು.

ಸೊಗಯಿಪ ಮುನ್ನಿನರ್ದ ಪರಿಜಂ ಕಡುಬೆಲ್ಲು ಗಡಂ ಜಿನೇಂದ್ರನಂ
ಬಗೆದ ಮನಂ ಗಡಂ ಮುಗುಳ್ಳು ಜಾನಿಪ ಕಣ್ಣಡಮಾತೃತ್ವದೊಳ್
ಬಗೆ ಗಡಮೆಯ್ ಸೊಬ್ಬಿದದೆ ಪಂಚಪದಂಗಳನೋದುತಿರ್ಪ ನಾ
ಲಗೆ ಗಡಮೇಂ ಸಮಾಧಿವಿಧಿಯಂ ನೆಟಿ ತಾಳಿದನೋ ಮಹಾಬಳಂ ೬೦

ಇಂತನವದ್ಯಮಪ್ಪ ಪದದೊಳ್ ಪತಿಯಂ ನಡೆಯಲೆ ಪೇಟ್ಟು ತಾ
ನುಂ ತಲೆಸಂದುದಗ್ರತಪಮಂ ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡು ಘೋರವೀ
ರಂ ತಪಮೆಂಬನಂ ನೆಗಟ್ಟು ತತ್ಪ್ರವೋತ್ತಮನೊಳ್ಳಿಕೆಯ್ವನಿ
ನ್ನಂತುಟು ಪೇಟ್ಟು ಕೆಮ್ಮಿರೆ ಗಮ್ಮನೆ ಕಮ್ಮರಿಯೋಜನಾಗನೇ ೬೧

ವ|| ಅಂತು ಮಹಾಬಳಬಚರೇಂದ್ರಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನವಿಧಿಯಿಂದಮಾತ್ತೀಯ
ಶರೀರಭಾರಮನಿಟಿಪಿ ತತ್ಪಮಯದೊಳನಲ್ಪಸುಖನಿವಾಸಮೆನಿಸಿದೀಶಾನಕಲ್ಪದೊಳಪ್ರತಿಹತ
ಚಂಚತ್ತಂಚರತ್ನಪ್ರಭಾಪ್ರಸರಪ್ರಕಟತಸಂಧ್ಯಾಭವಿಭ್ರಮಭ್ರಾಜಿಯಪ್ಪ ದಿವ್ಯತಳತಳದ ಪೊರೆಯೊಳಗೆ
ತೊಳತೊಳತೊಳಗಿ ಪೊಳಮಡುವೆಳನೇಸಜಿಬಳಗದ ಬೆಳಗನೊಳಕೊಂಡು.

ಹರಡಿಕೊಂಡು ಎಳಮಾವಿನಗಿಡವನ್ನು ಸುರುಟಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತೋ ಎಂಬ
ಶಂಕೆಯಿಂದ ಮೃಗಗಳು ಆತನ ದೇಹವನ್ನು ಬಂದು ನೋಡಿದವು. ವ|| ಹೀಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನೆಸಗಿ
೬೦. ಮುನ್ನಿನ ಸೊಗಸಾದ ಆಕೃತಿಗಿಂತ ಇದು ಚೆಲ್ವಾದುದು. ಇದು ಜಿನೇಂದ್ರನನ್ನು
ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವ ಮನ, ರೆಪ್ಪೆಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಆತ್ಮಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದ ಬಗೆ, ಕ್ರಮತಪ್ಪದೆ ಪಂಚಪದಗಳನ್ನೋದುತ್ತಿರುವ ನಾಲಗೆ, ಅದೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಮಹಾಬಲನು ಸಮಾಧಿವಿಧಿಯನ್ನಪ್ಪಿ ತೋರಿದನೋ! ೬೧. ಹೀಗೆ ಸಚಿವೋತ್ತಮನಾದ
ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ರಾಜನಿಗೆ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನುಡಿದನು,
ತಾನೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ “ತಪಸ್ಸು ಘೋರವೀರವಾದುದು” ಎಂಬಂತೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪವನ್ನು
ಕೈಕೊಂಡನು. ಅವನು ಹೀಗೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಕೆಮ್ಮಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪದೆ ಕಮ್ಮರಿಯೋಜನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು!
(ಕಂಮಾರನ ಗುರು). ವ|| ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯಾಧರೇಶನಾದ ಮಹಾಬಲನು ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ
ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಶರೀರತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅತಿಸುಖನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ
ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪಂಚರತ್ನಪ್ರಭೆಗಳ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾಮೇಷದ ವಿಲಾಸವನ್ನಂಟು
ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯತಲ್ಪದ (ದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಉಪಪಾದವೆಂಬ ಶಯ್ಯೆಯ)
ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಿರುವ ಬಾಲಸೂರ್ಯರ ಬಳಗದ ಬೆಳಕನ್ನೊಳಕೊಂಡು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ

೧ ಗ.-ಪೇಳ್ವು ಕೆಮ್ಮಿರೆ ತಪ್ಪದೆ ಕಮ್ಮರಿ ೨ ಕ.-ಪೊರೆಯೊಳಗೆ ಕೆಮ್ಮುಗಿಲತೆಗಳಿಗೆಯ
ಪೊರೆಯೊಳ್ ಪೊರೆಯೊರೆಯಲ್ಲದೆ ತಳತಳನೆ ತೊಳಗಿ ಪೊಳೆದು ಪೊಳಮಡುವ ಎಳನೇಸಜಿ

ಮಿಱುಗುವ ರತ್ನಭಿತ್ತಿಗಳ ದೀಧಿತಿಯಂ ನಿಜದೇಹದೀಪ್ತಿಗಳ್
ಮಹಸೆ ಸಮಸ್ತದೀಪ್ತಿಪರಮಾಣುಗಳಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡು ಜೀವನಂ
ನೆಹಿದಿರೆ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಸಹಜಾಂಬರಭೂಷಣದಿವ್ಯಮಾಲೆಗಳ್
ನೆಹಿದೊಡವುಟ್ಟಿ ಮುನ್ನ ಮಹಿಲುಂದಿದನೆಚ್ಚುವಂತೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ

೬೨

ವ|| ಅಂತು ಪುಟ್ಟಿದಾಗಳ್,

ತೆಹಿಯದ ಮುನ್ನ ಕೆತ್ತ ಪಡಿಗಳ್ ನವಸೌರಭಮುಕ್ಕೆ ಮೊಕ್ಕಳಂ
ತೆಹಿದುವು ರತ್ನತೋರಣಗಣಂಗಳುದಗ್ರವಿಮಾನರಾಜಿಯೊಳ್
ನೆಹಿದುವು ಜೈನರೊಳ್ಳುಡಿಯ ದಾಂಗುಡಿಗಳ್ ನಲಿದಾದುವಂತೆ ಸು
ತ್ತಿಹಿದುವು ಭೋಂಕೆನಾತನ ಪುರಾತನಪುಣ್ಯಫಲಪ್ರಭಾವದಿಂ

೬೩

ವ|| ಅದಹ ತದನಂತರದೊಳ್,

ನೆಗಬ್ಬುವು ಪಟುಪಟಹಮ್ಬದಂ
ಗಗಭೀರಾರಾವಮದುರನಾಟಕಶಾಲಾ
ದಿಗಳೊಳೆ ಮಧುರಮೊರ್ಮೊದ
ಲೊಗೆದುದು ಜಯಜೀಯನಂದವರ್ಧಸ್ವರವಂ

೬೪

ಸುರತರುನಂದನಂಗಳಿನಲರ್ಮಯ ಬಂದೆಹಿಗಿತ್ತು ದೇವಸೌಂ
ದರಿಯರ ದಿವ್ಯಮಪ್ಪ ಪೊಸಗಂಪಿನಲಂಪನವುಂ ಕೊಂಡವ
ಳ್ಳಿರ ಮಿಳಿವೊಳ್ಳುರುಳ್ಳಳನೆ ಲೀಲೆಯಿನಾಡಿಸಿ ಪುಷ್ಪಕೇಸರಂ
ತೆರಳೆ ತೆರಳ್ಳಿ ಬೀಸಿದುದು ತೆಂಬೆಲರೆಂಬೆಲರಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳವೊಲೆ

೬೫

ಲಲಿತಾಂಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ೬೨. ಮಿರಮಿರನೆ ಮಿರುಗುವ ರತ್ನಭಿತ್ತಿಗಳ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಅವನ (ಲಲಿತಾಂಗನ) ದೇಹಕಾಂತಿಗಳು ಮೀರಿಸಿದ್ದುವು. ಕಾಂತಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಮಾಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಅವನ ದೇಹ. ಸಹಜವಾದ ಅಭರಣ, ದಿವ್ಯಮಾಲೆಗಳೊಡನೆ ಅವನು ದಿವ್ಯದೇಹಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಕೊಂಡನು. ಗಾಢನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತವನಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ೬೩. ಮೊದಲು ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕದಗಳು (ದ್ವಾರಬಂಧ) ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡುವು. ಸುಗಂಧವು ಬರತೊಡಗಿತು. ಪ್ರಾಸಾದಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನತೋರಣಗಳು ತೂಗತೊಡಗಿದುವು. ಚೀನಾಂಬರದ ಪತಾಕೆಗಳಂಚುಗಳು ದಾಂಗುಡಿಗಳಂತೆ ಹಾರಾಡಿದವು. ಇವೆಲ್ಲ ಅವನ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಫಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾದುವು. ವ|| ಅದಾದ ಮೇಲೆ ೬೪. ದೇವತೆಗಳ ನಾಟಕಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಡೋಲು, ಮದ್ದಲೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರವಾಗಿ ಮೊಳಗಿದುವು. ಒಮ್ಮೆ “ಜಯ, ಜೀಯ, ನಂದ, ವರ್ಧಸ್ವ” ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಬಂದುವು. ೬೫. ದೇವವೃಕ್ಷಗಳಿರುವ ನಂದನವನಗಳಿಂದ ಕೂವಿನ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ತಂಗಳಿಯು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯುಗ ದಿವ್ಯವಾದ ಹೊಸಗಂಪಿನ ಸೊಂಪನ್ನು ಕೊಂಡು, ಅವರ ಮಿಳಿರುವ

ವ|| ಮತ್ತಮಮರಲೋಕಾನೇಕವಾದ್ಯಂಗಳ ಲಯಂಗಳೋಳಂ ಪೂತ ಜಂಗಮಲತೆಗಳಂತೆಆಗಿ
ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಡುವಚ್ಚರಸಿಯರುಮಂ ಅನೇಕ ಭಂಗಿಭೃಂಗಾರಮಣಿದರ್ಪಣಕನಕಕಳಶ
ಚಾರುಚಾಮರಾತಪತ್ರಪವಿತ್ರತಕರಪಲ್ಲವೆಯರಾಗಿ ಸೇಸಿಕ್ಕಲೆಂದು ಬಂದಮರಪುರಂಧಿಯರುಮಂ
ಆಲೋಕನಮಾತ್ರದೊಳೆ ಮನಮನುಗಿಬಗಿಮಾಡಿ ಮಸೆದ ಮದನನಲಗಿನಲರ್ಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣೊಳೆಳಸಿ
ಬಳಸಿ ಬಂದಿದರ್ ಪಾಟದಾಟದ ಮುದ್ದಿನ ಬರ್ದಿನ ಪರಿವಾರದೇವಿಯರುಮಂ ಅತಿಲಲಿತ
ಭೂಪಾಭ್ಯಸನ ಚತುರಭಾಷಾವಿಶೇಷಕುಶಲೆಯರಪ್ಪ ದೇವವಿಳಾಸಿನಿಯರುಮಂ ಭೋಂಕನೆ ಕಂಡು,

ಆನಾಗರ್ದ ವಿಮಾನಮಾವುದಿವರಾಗೀಲೋಕಮೇನೆಂಬುದಾ
ನೇನೋಂತಿಲ್ಲಿಗೆ ವಂದನೀ ವಿಭವಮಿಂತಾರಿಂದಮಾಯೆಂಬುದಂ
ತಾನಾಗಳ್ ಬಗೆವನ್ನಗಂ ಮನದೊಳಾದೇವಂ ಭವಪ್ರತ್ಯಯ
ಜ್ಞಾನಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಪುಟ್ಟಿ ಪೂರ್ವಭವದೊಳ್ಳೊಟ್ಟೊಂದು ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ೬೬

ವ|| ನೆಲೆಯೆಳೆದು,

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರನಿವಾಸಮೆನ್ನ ನೆಲೆಯುಂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪ್ರಭಂ ಮುಂದೆ ನಿಂ
ದಿದು ದೇವವ್ರಜಮಿಂತಿದೆಲ್ಲಮಮರೀಸಂದೋಹಮಾಂ ದೇವನ
ಪ್ಪದು ಮುಂ ಖೇಚರರಾಜನಾದ ಭವದೊಳ್ ಸಯ್ಯಿ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನಂ
ದುದನಾನೆಂದನದಲ್ಲದೆನಗಮಿಲೋಕಕಮೇಂ ಸಮದ್ಧಂ ೬೭

ಕುರುಳುಗಳನ್ನಾಡಿಸಿ ಹೂವಿನ ಕೇಸರಗಳನ್ನು ತೆರಳಿಸಿ ನರ್ತಕನು* ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಬೀಸಿತು. ವ|| ಮತ್ತು ದೇವಲೋಕದ ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳ ತಾಳಗಳ ನಡುವೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ
ಹಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ ಬಳ್ಳಿಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಗಿರುವ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಡುವ ಅಪ್ಪರ
ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಂಗಿಗಳಿಂದ ಗಿಂಡಿ, ಮಣಿಮಯವಾದ ಕನ್ನಡಿ, ಚಿನ್ನದ ಕಲಶ,
ಸುಂದರವಾದ ಚಾಮರ, ಭತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ಮಂಗಲಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲೆಂದು ಬಂದ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುವ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣೊಳೆಳಸಿ ಬಂದಿದ್ದ ಮುದ್ದಿನ
ಜಾಣ್ಮೆಯ ಪರಿವಾರದೇವಿಯರನ್ನೂ ಸುಂದರವೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಚತುರಭಾಷಾಭೂಷಿತೆ
ಯರಾದ ದೇವವಿಲಾಸಿನಿಯರನ್ನೂ ಲಲಿತಾಂಗನು ಕಂಡನು. ೬೬. “ನಾನು ಯಾರು?
ಇದ್ದ ವಿಮಾನವಾವುದು? ಇವರಾರು? ಈ ಲೋಕವಾವುದು? ನೋಂತು ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದೆನೆ? ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಯಾರಿಂದ ಬಂದಿತು?” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವನು
ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಜನ್ಮಾಂತರಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದಿನ ಭವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು, ೬೭. “ಇದು ದೇವೇಂದ್ರನ ನಿವಾಸ. ಇದು ನನ್ನ ನೆಲೆಯಾದ
ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನ. ಈ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವುದು ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪು. ಇದು ದೇವವನಿತೆಯರ
ಸಮೂಹ. ನಾನು ದೇವತೆಯಾಗಿರುವೆನು. ಖೇಚರರಾಜನಾದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು

೧ ಗ.-ಮದನನ ಪೊಳೆವಲರ್ಗಳಂತೆ ಪೊಳೆದಳಸಿ ಬಂದಿದರ್.

* ಎಲರ್ = ಗಾಳಿ; ನರ್ತಕ

ವ|| ಎಂದು ಬಗೆವನ್ನೆಗಮತ್ತಿದ ನಮೇರುಮಂದಾರಪಾರಿಜಾತದ ಬಣ್ಣವಾಸಿಗಂಗಳುಂ
ಮುತ್ತಿನ ಮಾಣಿಕದ ಪದಲಿಗಳೆಳೊಳ್ ಪಸರಿಸಿದ ವಿಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಾಭರಣಂಗಳುಂ ಚೆಂಬೊನ್ನ ತಳಿಗಳೆಳೊಳ್
ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆಗಳುಂ ಬೆರಸು ಮಹತ್ತರದೇವಿಯರ್ ಬಂದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು

ಇದು ನಿಜಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ದೊರೆಕೊಂಡ ವಿಮಾನಮೀ ವಿಮಾ
ನದೊಳನುಬಂಧಿಸಿದುದಿದು ದೇವನಿಕಾಯಮಿದೀ ತ್ವದಂಘ್ರಪ
ದ್ವದ ಬಳಸಿರ್ಪ ದಿವ್ಯಗಣಿಕಾಜನಮಿಂತಿದನಾಳ್ವ ದೇವ ರಾ
ಗದೊಳಿರು ನೀನುಮಿಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗತೆಯುಂ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನೈ ೬೮

ಇದು ಸುಖದೊಂದು ತುತ್ತತುದಿ ರಾಗದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ್ ನಿರಂತರಾ
ಭ್ಯುದಯದ ಸಾಗರಂ ವಿಭವದಾಗರಮೀ ದಿವಿಜೇಂದ್ರಲೋಕದೊ
ಕದೊಳಮಿದೊಂದೆ ಸಾರಮಿದು ಜೈನಪದಾಬ್ಜವರಪ್ರಸಾದದಾ
ದುದು ನಿನಗಪ್ಪ ಕಾರಣದಿನೀಗಳೆ ಪೂಜಿಸು ಚೈತ್ರಾಚಾರ್ಯಂ ೬೯

ವ|| ಎಂಬುದುಮಮರಲೋಕದರ್ಶನಾನಂತರೋತ್ಪನ್ನರಾಗಸಾಗರೋದಾರಪೂರ
ಪರಿಪ್ಲಾವಿತಾಂತರಂಗನನುಸಂಗತಾತ್ಮಗನುತ್ತುಂಗಮಣಿವಿಭೂಷಣಮರೀಚಮೇಚಕಿತ ದೇವಾಂಗನಾನಿ
ಕಾಯಸಮೇತನೀಶಾನಕಲ್ಪದ ಕೃತ್ತಿಮಚೈತ್ರಾಲಯಂಗಳುಂ ಅರ್ಚಿಸಿ^೧ ತಪ್ಪತಪನೀಯಚ್ಛಾಯನುಂ
ಸಪ್ತಹಸ್ತೋಚ್ಚ್ರಯನುಂ^೨ ನಿಂದಾಲಸ್ಥಾಕ್ಷಿನಿಮೇಷಜರಾಶೋಕವಿಪಾದವಿರಹಿತನುಂ ಸಹಜಸುರಭಿಗಂಧ

ಹೇಳಿದಂತೆ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ (ಜಿನಮಂತ್ರವನ್ನು) ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನಗೂ
ಈ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?” ವ|| ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ನಮೇರು
ಪಾರಿಜಾತಾದಿ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂವಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳನ್ನೂ ಮುತ್ತಿನ ಮತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯದ
ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ
ಮಂಗಳಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡು ಮಹತ್ತರದೇವಿಯರು ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.
೬೮. “ಇದು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿಂದ ದೊರೆತ ವಿಮಾನ. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದೆ ದೇವನಿಕಾಯ.
ಈ ಗಣಿಕೆಯರು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ನೆರೆದಿರುವರು. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀನು
ಅನುರಾಗದಿಂದ ಆಳಿಕೊಂಡು, ಲಲಿತಾಂಗಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಲಲಿತಾಂಗನೆಂದು ಹೆಸರಾಂತು
ಬಾಳು. ೬೯. ಇದು ಸುಖದ ಕೊನೆಯ ಹಂತ. ಇದು ಅನುರಾಗದ ಮೊದಲು. ಇದು
ಅಭ್ಯುದಯದ ಕಡಲು. ಇದು ಐಶ್ವರ್ಯದ ಆಗರ. ಇದು ದಿವಿಜೇಂದ್ರಲೋಕದ
ಸಾರಸರ್ವಸ್ವ. ಜಿನಪ್ರಸಾದವುಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಚೈತ್ರಾಲಯಗಳನ್ನೂ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆರಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ವ|| ಆಗ ಲಲಿತಾಂಗನು ದೇವಲೋಕವನ್ನು
ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅನುರಾಗದ ಕಡಲಹೊನಲಿನಿಂದ ಆರ್ದ್ರಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತಮ್ಮ
ದೇಹವನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವ ಮಣಿಮಯಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತರಾದ
ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದ ಚೈತ್ರಾಲಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ಬಂಧುರನುಂ ಏಕಪಾರಾವಾರೋಪಮಾಯುಷ್ಯನುಂ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಸಂಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪಿತಾಮೃತಾಹಾರನುಂ
ಅರ್ಧಮಾಸನಿಯರ್ತ್ಸುರಭಿನಿಶ್ಚಾಸನುಂ ಕಾಯಪ್ರವೀಚಾರನುಂ* ಅಪರಿಮಾಣಸುರತರುಪ್ರಸೂನ
ಶೇಖರನುಮಾಗಿ ನಾಲ್ಕಾರ್ ಮನೋನಯನವಲ್ಲಭಿಯರೊಳಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ, ಕನಕಲತೆ, ಕನಕಮಾಲೆ,
ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕರ್ ಮಹಾದೇವಿಯರೊಳಂ,

ಮಣಿಮಯದೀಪ್ತಿಯೊಳ್ ಪುದಿದು ಪದ್ಮಳಿಪುಷ್ಪಳಕಾಂತಿ ಗಾಡಿಯೊಳ್
ಪಣೆದು ವಿಳಾಸದೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ಕೆಯ್ಯಮಲಂಪನೆ ಮಾಡೆ ನೋಡಿ ಕಣ್
ತಣೆವಿನಮಪ್ಪಿ ತೋಳ್ ತಣೆವಿನಂ ಸುರತಾಮೃತಸೇವೆಯೊಳ್ ಮನಂ
ತಣೆವಿನಮಾದಲಂಪು ಮಿಗೆ ಭೋಗಿಸಿದಂ ಸುರಲೋಕಸೌಖ್ಯಮಂ ೭೦

ಪೊಳೆವೆಳಮಿಂಚಿನಂತೆಸೆದು ಗಾಡಿಯೊಳೊಂದಿದ ತನ್ನ ರೂಪು ಕ
ಣ್ಣೊಳೆ ಸವಿಯಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಪ ಚಿತ್ರರತಂಗಳ ಭಂಗಿಗಳ ಮನಂ
ಗೊಳೆ ನಗೆ ಸಬ್ಬವಂ ಬನದಮೆಂಬವಳೆಂ ಲಲಿತಾಂಗನಂ ಮನಂ
ಗೊಳಿಸುವರಿಚ್ಛಕಾರ್ತನದ ಲಲ್ಲೆಯ ಸಗ್ಗದ ದೇಸೆ^೧ಕಾರ್ತಿಯರ್ ೭೧

ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಕಾಯಿಸಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಏಳು ಪಸ್ತುಗಳಷ್ಟು
ಎತ್ತರವಿರುವ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿಧ್ವೆ, ಅಲಸಿಕೆ, ರೆಪ್ಪೆಹೊಡೆಯುವುದು, ಮುಪ್ಪು,
ಶೋಕ, ವಿಷಾದಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತನಾದ, ಸುವಾಸನಾಮಯ ಗಂಧಯುಕ್ತನಾಗಿ ಒಂದು
ಸಾಗರದಷ್ಟು ಕಾಲ ಬದುಕಿರಲು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿ, ಒಂದು
ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾನಸಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅಮೃತಾನ್ನವನ್ನುಣ್ಣತಕ್ಕವನಾಗಿ,
ಅರ್ಧತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಸುವಾಸನಾಮಯವಾದ ನಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿ,
ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವವನಾಗಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಬಾಡದ ಹೂಗಳನ್ನು
ಮುಡಿದವನಾಗಿ, ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಮನದನ್ನೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ, ಕನಕಮಾಲೆ,
ಕನಕಲತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾದೇವಿಯರಲ್ಲಿಯೂ
ಅನುರಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ೭೦. ಆತನು ಮಣಿಮಯವಾದ ದೀಪ್ತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಉಜ್ವಲಕಾಂತಿಯ ಬೆಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದನು. ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡನು.
ಕಾರ್ಯವು ಸೊಗಸುಗೊಳಿಸಿತು. ಕಣ್ ತಣೆವಷ್ಟು ನೋಡಿದನು. ಸುರತಾಮೃತದ
ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೋಳುಗಳು ತಣೆವಷ್ಟು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಮನ ತಣೆವಷ್ಟು
ಸುರಲೋಕಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಡನು. ೭೧. ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಎಸೆದು ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಡಕಗೊಂಡ
ಅವನ ರೂಪು ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಸವಿಗೊಡುವ ಚಿತ್ರರತ ಭಂಗಿಗಳು ಸಂತಸಗೊಟ್ಟುವು.
ನಗೆ, ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ವಿನೋದಗಳಿಂದ ರತ್ನಭಿಲಾಷಯುಕ್ತರೂ, ಲಲ್ಲಿಗಾರರೂ ಆದ
ಸ್ವರ್ಗದ ಬೆಡಗುಗಾತಿಯರು ಲಲಿತಾಂಗನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದರು.

೧ ಗ-ಗಾಡಿ * ಈಶಾನಕಲ್ಪದವರೆಗೆ ಇರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಾಯಪ್ರವೀಚಾರ=ದೇಹ
ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮೃಥುನ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟದವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳಿಂದ. ಕಲ್ಪಾತೀತವಾಸಿಗಳಿಗೆ
ಮೃಥುನವೇ ಇಲ್ಲ. (ತ.ಸೂ. ೪-೭, ೮, ೯)

ಕಟೆಯ ವಿಳಾಸಮಂ ಪಡೆದ ರಾಗದ ಭೋಗದಲಂಫಿನಿಂಪು ಪೊಂ
ಪುಟಿಯೆನೆ ತದ್ವಿಮಾನದೊಳೆ ಪುಟ್ಟದ ತನ್ನಯ ದೇವಿಯರ್ ಪಲರ್
ಕಟೆವಿನಮಾಯುರಬ್ಬಿಯೊಳನುಕ್ರಮದಿಂ ಪಳಿತೋಪಮಂಗಳ
ಯುಟೆವಿನಮುಂಡನಾ ತಿದಶಲೋಕಸುಖಾಮೃತಮಂ ಸುರೋತ್ತಮಂ ೨೨

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾಭಿಧಾನೆಯರ್ ಪಲಂಬರುಮತಿಕ್ರಾಂತೆಯರಾಗಿ ತತ್ಪೂತಾನದೊಳ್
ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದೊಳುಪಪಾದತಳ್ಳತಳದ ಪೊರೆಯೊಳಂ ಪೊರೆಯೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಮದನರಾಗರಸದೊಳ್
ಪೊರೆದು,

ಅಭಿನವಪಾರಿಜಾತಕುಸುಮಾಸವಮೋರ್ಮೊದಲುಣ್ಣೆ ದೇವದುಂ
ದುಭಿ ನಭದೊಳ್ ಪೊದಟ್ಟಿಸೆಯ ಕಣ್ಣೆಸೆದಿರ್ಪ ನಿಜಾಂಗಸಂಗತ
ಪ್ರಭೆ ಸುರಲೋಕಮಂ ಬೆಳಗೆ ವಿಸ್ಮಯಮುಖನಮಾಗಳಾ ಸ್ವಯಂ
ಪ್ರಭೆ ಲಲಿತಾಂಗನಳ್ಳೆರ್ದಗೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಬೇಂಟಮೆ ಪುಟ್ಟಿ ಪುಟ್ಟದಳ್ ೨೩

ಅದು ಸುಖದೊಂದು ಪಿಂಡಮದು ಪುಣ್ಯದ ಪುಂಜಮದಂಗಳಂಗೆ ಬಾ
ಬ್ಬೊಡಲದು ಚಿತ್ತಜಂಗೆ ಕುಲದೈವಮದಂಗಳಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ
ತ್ತಿದ ಪೊಸವಟ್ಟಮಂತದು^೧ ಮನೋಜನ ಕೈಪಿಡಿಯೆಂದು ಮಾಣ್ಣೆನಾ
ಸುದತಿಯ ರೂಪನಿಂ ಪೆತ್ತನೆಂದೊಡೆ ಚಿ: ಕರಮಗ್ನನಾಗೆನೇ ೨೪

೨೨. ವಿಲಾಸವನ್ನಪ್ಪಿದ ರಾಗ, ಭೋಗಾನಂದಗಳ ಇಂಪೂ ರೋಮಾಂಚಗಳೂ
ಪರಿಪಕ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಿಸಿದ್ದ ಕೆಲವು ದೇವಿಯರು ಗತಿಸಿದ್ದರು.
ಸಾಗರಪರಿಮಿತ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಪಲಿತಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಆ ಸುರೋತ್ತಮನು
ಸುರಲೋಕಸುಖಾಮೃತವನ್ನುಂಡನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅನೇಕ
ವಲ್ಲಭೆಯರು^೧ ಗತಿಸಿದರು. ಆ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ದೇವ
ದೇವಿಯರುದ್ಭವಿಸುವ (ಉಪಪಾದ) ಹಾಸಿಗೆಯ ಪದರದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನವಾದ
ಮದನರಾಗರಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ೨೩. ಹೊಸತಾದ ಪಾರಿಜಾತ ಕುಸುಮದ ಆಸವವು
ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿತು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೊಳಗಿದುವು. ಕಣ್ಣೆಸೆವ
ನಿಜಾಂಗಪ್ರಭೆಯು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳಗಿತು. ಆಗ ಸ್ವಯಂ
ಪ್ರಭೆಯು ಲಲಿತಾಂಗನ ಮೃದುಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಬೇರೊಂದು
ಜನ್ಮ ತಳೆದಳು. ೨೪. ಆ ಸುಂದರಿಯ ರೂಪು ಸುಖದೊಂದು ಮುದ್ದೆ, ಪುಣ್ಯದೊಂದು
ರಾಶಿ, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಳು, ಮನ್ಮಥನ ಮೊದಲಿನ ಕುಲದೈವ, ಅದು ಅಂಗಜಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆತ್ತಿದ
ಹೊಸದಾದ ಪಟ್ಟವೆಂಬ ಒಡವೆ, ಅದು ಮನ್ಮಥನ ಕೈಪಿಡಿ-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುವೆನು.

೧ ಗ.-ವಟ್ಟಮಲ್ಲದು.

1. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಯುಸ್ಸು ಕಡಿಮೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗತಿಸಿಹೋದರು.

ನೆಗಲ್ಲಮರಾಂಗನಾಜನದ ರೂಪುಗಳೆಲ್ಲಮದೀಕೆಯೊಂದು ದೇ
ಸೆಗೆ ನಿಮಿವೊಂದು ಪುರ್ವಿನ ನಯಕ್ಕಮದೊಂದುದಗುಂತಿಗೊಂದು ಭಂ
ಗಿಗೆ ನೆಗಲ್ಲೊಂದು ಮೆಲಿನ ತೊದಳ್ಳಡಿಗಪ್ಪೊಡಮೆಯ್ದವಾರವೇ
ನೊಗಸುವಮಂದು^೧ ತಳ್ಳಗಲನಾಕೆಯನಾ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಂ

೭೫

ವೃತದಿಂದಂ ಪಡೆದಿಂದ್ರಲೋಕವಿಭವಂ ಮುನ್ನಾದ ದೇವಾಂಗನಾ
ತತಿಯಿಂದಂದಿನಿತಿಂಪನೀಯದು ಮನಕ್ಕಾಹ್ಲಾದಮಂ ಮಾಲ್ವ ತ
ತ್ಸತಿಯಿಂ ನೆಟ್ಟನೆ ಸಾರಮಾದುದು ಗಡಂ ತತ್ಪಲ್ಲಜಂಗಂದೊಡಾ
ಜಿತವಿದ್ವತ್ಪ್ರಭೆಯಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನಿನ್ನೇವಣ್ಣಿ [ಪಂ ಬಣ್ಣಪನ್*]

೭೬

ಎಸೆದರ್ದೆಯೊಳ್ ಪಳಂಚುವ ಕಲದ್ವನಿಯಿಂ ಪೊಸತೊಂದು ರಾಗಮಂ
ಪೊಸಯಿಸಿ ಸೋಂಕಿ ಸೋಂಕಿದೊಡೆ ನಿಂದಿರೆ ನಿಂದಧರೋತ್ತರಂಗಳೊಳ್
ಮಿಸುಪ ರಸಾಂತರಂಗಳಿನೊಡಂಬಡನಾಗದೆ ತನ್ನೊಳಿಂತು ಪೋ
ಲಿಸುವೊಡೆ ಪೋಲಿಸಲ್ ದೊರೆ ವೀಣೆಯನಾ ಸುರತಪ್ರವೀಣೆಯಂ

೭೭

ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಿದರೆ ಚ! ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಹೆಡ್ಡನಾಗದಿರುವೆನೆ! ೭೫. ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ
ಸುರಾಂಗನೆಯರ ರೂಪುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ದೀರ್ಘವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳ
ನಯಕ್ಕೂ ಅತಿಶಯಕ್ಕೂ ಭಂಗಿಗೂ ಮಾರ್ದವಯುಕ್ತವಾದ ತೊದಳ್ಳಡಿಗೂ
ಸಮನಾಗವು. ನಿಪುಣಳಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭನು ಎಂದೂ ಅಗಲನು.
೭೬. ವೃತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಇಂದ್ರಲೋಕದ ಸಂಪತ್ತೂ ದೇವಾಂಗನೆಯರಿಂದ
ಮುನ್ನಾದ ಸುಖವೂ ಆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯಿಂದಾದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಸಂತಸವನ್ನೆರೆಯುವ ಆಕೆಯಿಂದ ಆ ಲಲಿತಾಂಗನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯೊದಗಿತು. ಅಂದಮೇಲೆ
ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಗೆದ್ದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸತಕ್ಕವನು ಏನೆಂದು
ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ೭೭. ಕಲದ್ವನಿಯೊಡನೆ (ಲಲಿತಾಂಗನ) ಎದೆಗೆ ಒರಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ.
ಹೊಸರಾಗವನ್ನು (ಅನುರಾಗವನ್ನು-ಪಂಚಮಸ್ವರಯುಕ್ತ ರಾಗವನ್ನು) ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ
ಸೋಂಕಿಬಂದು (ಆತನ) ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ, ಏರಿಕೆ ಇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ^೧ (ಆರೋಹಣ-
ಅವರೋಹಣ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ) ಇತರ (ಶೃಂಗಾರೇತರ) ರಸಗಳೊಡನೆ ಸೇರದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ
(ಇತರ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ ಸಮರಸವಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ)-ಸುರತಪ್ರವೀಣೆಯಾದ
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದಾದರೆ ವೀಣೆಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.
ವ|| ಆಕೆಯೊಡನೆ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೂ

೧ ಕ.-ನಯಕ್ಕಮವೊಂದುಗಿದುಣುವೊಂದು ಭಂ. ೨ ಕ.-ನೊಗಸುಗವೆಮೊಲ್ಲ; ಗ.-ನೊಗ
ಸುಗುವಂತೆ. * 'ಪಂ ಬಣ್ಣಪಂ' ಎಂದೂ ಪಾಠವಿದೆ.

1. ಅಧರೋತ್ತರ = ಅಧರ-ಶೃಂಗಾರದ ಇಳಿಕೆ, ಉತ್ತರ-ಏರಿಕೆ ಅಥವಾ ಪುರುಷಾಯಿತ.

ವ|| ಮತ್ಸಮಾಕಿವರಸೂರ್ಮ ನಂದೀಶ್ವರಮಹಾಮಹಿಮಗಂ* ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಕ್ಕ,
ಮಚ್ಚುತೇಂದ್ರನೊಡನೆ ನಿಜಪೂಜಾವಿಳಾಸಮಂ ಮೆಚ್ಚಿಯಲೆಂದು ಪೋಗಿ ವಿವಿಧದಿವ್ಯವ್ಯಾಚನೆಗಳಿಂ
ತ್ರಿಲೋಕಪೂಜ್ಯನಂ ಪೂಜಿಸಿಯುಮೋರೂರ್ಮ,

ಹಿಮವತ್ಕುತ್ಸೀಳಲೀಲಾವನಪರಿಸರರಮ್ಯೋಪಕಂಠಂಗಳೊಳ್ಳಿಂ
ಹಿಮವದ್ವೇವೇಂದ್ರಶೈಲೋಪರಿತಳವನದೊಳ್ಳಲಂಪಿಂ ಸ್ವಯಂಭೂ
ರಮಣಾಂಭೋರಾಶಿವೇಳಾವನನಿಕಟನಿಕುಂಜಂಗಳೊಳ್ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತ
ತ್ತಮಸೌಖ್ಯಾಧಾರನಾದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೭೮

ಅಣಿಮಾದೃಷ್ಟಗುಣಪ್ರವೀಣವಿಭವಂ ದೇವಾಂಗನಾಸನ್ನಃ
ಪ್ರಣಯಪ್ರೀಣಿತಮಾನಸಂ ಸುರವಧೂಲೀಲಾವಧೂತಪ್ರತಿ
ಕ್ಷಣಚಂಚಚ್ಚಮುರೀರುಹಂ ಪಟುನಟಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸಂಗೀತಕಂ
ತಣಿದಂ ಸಂತತಮಿಂತು ದಿವ್ಯಸುಖದೊಳ್ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೭೯

ಗದ್ಯ|| ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿತಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಕ್ರೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಲಲಿತಾಂಗದೇವ ವರ್ಣನಂ

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಕ್ಕೂ ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನೊಡನೆ ತನ್ನ ಪೂಜಾವಿಲಾಸವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಲು
ಹೋಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠದ್ರವ್ಯಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕಪೂಜ್ಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಲೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
೭೮. ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಕ್ರೀಡಾಶೈಲಗಳಲ್ಲಿನ ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಮವದ್ವೇವೇಂದ್ರ
ಶೈಲದ ಮೇಲ್ಬಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಯಂಭೂರಮಣಸಮುದ್ರದ ತಟಾರಣ್ಯಗಳ
ನಿಕುಂಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತ ಲಲಿತಾಂಗನು ಉತ್ತಮಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರನಾದನು.
೭೯. ಅಣಿಮಾದೃಷ್ಟಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚರ್ಯನೂ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಸಮರ್ಥರಾದ ನಟರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸಂಗೀತವುಳ್ಳವನೂ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಬೀಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಾಮರವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ
ದಿವ್ಯಸುಖದಿಂದ ಲಲಿತಾಂಗನು ತಣಿದನು.

ಇಂತು ಲಲಿತಾಂಗ ದೇವವರ್ಣನವೆಂಬ

ಎರಡನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ

೧ ಬಿ-ವನಗಿರಿತಟಕುಂಜ ೨ ಕ.-ಗುಣಪ್ರಭೂತ

* 'ಮಹಾಮಹಗಂ' ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ಮಹಾಮಹ = ಒಂದು ಉತ್ಸವ.

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮದಮರಾಂಗನಾನನ
ತಾಮರಸಾಮೋದ ಮತ್ತಮಧುಕರನಾ ಕ
ಲ್ಪಾಮರನೋಸೆದಂ ಸುರಸೌ
ಖ್ಯಾಮೃತರಸದೋಳ್ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ಸುರತರುನಂದನಾವಳಿಗಳಂಗಜರಾಗಮನೀವುವಾವುದೊಂ
ದಿರಲೆಡೆ ಚಿಲ್ವದರ್ಕೆ ಬಗೆದಾಗಲೆ ವಾಹನದೇವರುಯ್ಯರ
ಚ್ಚರಸಿಯರಿಚ್ಚಿಯಂ ಸಲಿಪರೊಲ್ಲಣೆಮಾದಿ ಗುಣಾನ್ವಿತಾಮರರ್
ಪರಿವಸಗೆಯ್ಯರೆಂಟೆನಟಿಯೆಂ ಪೊಗಲಲ್ ಸುರಲೋಕಸೌಖ್ಯಮಂ

೨

ವ|| ಅಂತಾತ್ಮಪುಣ್ಯೋಪಾರ್ಜಿತಾಮರಲೋಕಭೋಗಮೇಕಸಾಗರಪ್ರಮಿತಜೀವಿತಮಲು
ದಿಂಗಳುಲೆದುದೆಂಬಂದಿಗೆ,

ಸೂಡಿದ ಪಾರಿಜಾತದ ನಮೇರುವ ಬಾಸಿಗಮೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನ
ಪೋದಿದುದಂದಿನಂಗರುಚಿ ಕಣ್ಣೆಲಿದಾಯ್ತು ವಿಭೂಷಣಂಗಳೊಳ್
ತೀಡುವ ರಶ್ಮಿಗ್ ಮಸುಳ್ಳುವಾಗುಳಿಯಾಯ್ತುನಿಶುಚ್ಚಿಗಂ ಮೊಗಂ
ಬಾಡೆ ತಗುಳ್ಳು ಸೂಚಿಸಿದುವಾ ದಿವಿಜಂಗವಸಾನಕಾಲಮಂ

೩

ವ|| ಮತ್ತಂ ತನ್ನ ಪೋಗಿಂಗೆ ನಡನಡುಗುವಂತೆ ನಡುಗುವುಪವನದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂಗಳುಮಂ

೧. ಕಲ್ಪಾಮರನಾದ ಲಲಿತಾಂಗನು ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೊಗದಾವರೆಯ
ಬಂಡಿನಿಂದ ಮತ್ತನಾದ ದುಂಬಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನಾದ ಅವನು ಸುರ
ಸೌಖ್ಯಾಮೃತರಸದಲ್ಲಿ ಸೊಗಯಿಸಿದನು. ೨. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ನಂದನವನಾದಿಗಳು ಅವನಿಗೆ
ಕಾಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ವಾಹನದೇವರು ಅವನನ್ನು
ಒಯ್ಯುವರು. ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಅಣಮಾದಿ
ಗುಣಯುಕ್ತರಾದ ಅಮರರು ಅವನ ಸೇವೆಗೆಯ್ದರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಸುರಲೋಕಸೌಖ್ಯವನ್ನು
ಹೊಗಳಲು ನನಗೇನು ಗೊತ್ತುಂಟು? ವ|| ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಭೋಗವನ್ನು
ಪಡೆದ ಲಲಿತಾಂಗನಿಗೆ ಸಾಗರಕಾಲದ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಉಳಿದವು. ೩.
ಆಗ ಮುಡಿದ ಪಾರಿಜಾತ ನಮೇರ್ವಾದಿ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಗಳು ಬಾಡಿಹೋದವು. ಅಂಗಗಳ
ಕಾಂತಿಯು ಕುಂದಿತು. ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪುಗಳು ಮಬ್ಬಾದುವು. ಆಕಳಿಕೆ(?)
ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಉದ್ದೇಗವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಮುಖವು ಬಾಡಿತು. ಇವು ಲಲಿತಾಂಗನ
ಮರಣಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದುವು. ವ|| ಲಲಿತಾಂಗನು ಹೊರಟುಹೋಗುವನೆಂದು

ತನ್ನಗಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನನಿರ್ಪಂತೆ ಬನ್ನನಾಗಿರ್ಪ ವಿಮಾನದ ಮಣಿಕುಟ್ಟುಮುಚ್ಚೂಮಿಗಳುಮಂ ಆಗಲಾಗಳೆ
ತನ್ನಂ ಪೆಪರ್ ಪಿಡಿದು ತೆಗೆವಂತೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಪೊಣ್ಣುವ ಭಯಮುಮಂ ಭೋಂಕನೆ ಕಂಡು
ನಾಕಲೋಕಚ್ಯುತಿಯನಾಗಳೆವರು ಮನದೊಳಗೆ ಬೆಳೆನೆವೋಗಿ.

ಸುರತರುನಂದನಂಗಳಿರ ರತ್ನಪಿನದ್ಧವಿಮಾನಕುಟ್ಟುಮಾಂ
ತರ ಸುರತಾಲಯಂಗಳಿರ ಚಾರುವಿಲೋಲಕಟಾಕ್ಷಪಾತಸೌಂ
ದರಪರಿವಾರದೇವಿಯರಿರಾ ಕಡುಕೆಯ್ತು ಕೃತಾಂತನಿಂತು ನಿ
ರ್ನಮೆವೆದೆಯ್ತು ಚಾರಿಸದೆ ಕೆಮ್ಮನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತಿರ್ಪಿರೇ

೪

ವ|| ಎಂದು ಸೈರಿಸದೆ ಕಾಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸರ್ವಸ್ವಭೂತೆಯಪ್ಪ ತನ್ನ ನಲ್ಲಳ ಮೊಗಮಂ
ನೋಡಿ

ಸಂತಸದಂತನೆಯ್ತು ಸುರತಾಮೃತದೊಳ್ ತಣಿದಲ್ಲೊಂ ಜಗಿ
ಲ್ಲಂತಿರೆ ಪತ್ತಿ ಮೆಯ್ಯಳೆರಡಾದೊಡಮೇನಸುವೊಂದೆ ನೋಯ್ದೊಂ
ಬಂತಿರೆ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಭೋಗಿಸಲೀಯದೆ ಕೆಮ್ಮನೆನ್ನನು
ಯ್ತಂತಕನೆಂಬ ಬೂತನೆಲೆ ಮಾಣಿಸಲಾಗದೆ ಪೇಯ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೇ

೫

ವ|| ಎಂದು ಧೈರ್ಯಮಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಅತಿಪ್ರಲಾಪಂಗೆಯ್ತು ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಂ ಸಾಮಾನಿಕ
ದೇವರೆದೆವೆಂದು,

ನಡುಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಉದ್ಯಾನದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು. ಅವನ ಅಗಲಿಕೆಗೆ
ನೀರವವಾಗಿರುವಂತೆ ನೀರವವಾಗಿದ್ದವು, ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ ವಿಮಾನದ
ಭೂಭಾಗಗಳು. ತನ್ನನ್ನು ಇತರರು ಹಿಡಿದೊಯ್ಯುವಂತೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ
ಭಯವನ್ನು ಕಂಡು ತನಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಚ್ಯುತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆತನು
ಅಂಜಿದನು. ೪. “ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳೆ, ನಂದನವನಗಳೆ, ವಿಮಾನದ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿನ
ಸುರತಾಲಯಗಳೇ! ವಿಲೋಲ ಕಟಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬೀರುವ ಸುಂದರ ಪರಿವಾರದೇವಿಯರೆ!
ಯಮನು ನನ್ನನ್ನು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿವಾರಿಸದೆಯೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ
ನೋಡುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಅಲ್ಲವೆ?” ವ|| ಎಂದು ತಾಳಲಾರದೆಯೆ ಕಾಮರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ
ಸಂಪತ್ತಾದ ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ. ೫. “ಸುರತಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ
ಕೊನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತಣಿದಿವೆ ನಮ್ಮ ಮನ. ದೇಹಗಳೆರಡಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣವೊಂದೆಂಬಂತೆ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಂಟಿಕೊಂಡಿವೆ ಅವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಎಲೈ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ! ನಿನ್ನೊಡನೆ
ಭೋಗಿಸಲವಕಾಶವೀಯದೆಯೆ, ಯಮನೆಂಬ ಭೂತು ನನ್ನನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೂ
ಬಿಡಿಸದಿರುವೆಯಲ್ಲಾ!” ಎಂದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಲಿತಾಂಗವನ್ನು ಸಾಮಾನಿಕದೇವರು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಅವರು,

ನಿನಗೊರ್ವಂಗಳ್ಲವಸ್ಥಾಂತರಮಮರಜನಕ್ಕೆಲ್ಲಮೀ ಪಾಂಗೆ ಕಾರು
ಣ್ಣಿನಾದಂ ನಿನ್ನನಾದಂ ನಗಿಸುಗುಮೆಲೆದುಯ್ಯಂತಕಂಗಳಿಲ್ಲ ದೇವಾಂ
ಗನೆಯರ್ ಮಾಲಾಂಪರೇ ಪೇಟರ್ ಜನನಮೃತಿಜರಾತಂಕಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದಾ
ವನುಮೀ ಸಂಸಾರದೊಳ್ ಬೇಯದನೊಳನೆ ಶರಣ್ಮುದಿಂದೊಂದುಮುಂಟೇ

ಜಿನಚೈತ್ಯವ್ರಾತಮಂ ಬಂದಿಸು ಜಿನಪದಪದ್ಮಗಳಂ ದಿವ್ಯಮಪ್ಪ
ರ್ಚನೆಯಿಂದಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸು ನಮಸ್ಕಾರಮಂತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಭಾ
ವನೆಯಂ ತಾಳೈಯಿಂದಂ ಜಿನಮಹಿಮೆಗಳಂ ಮಾದು ನೀಂ ಭವ್ಯನೈ ಮ
ತ್ತಿನ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿವೋಲ್ ನೀಂ ತರಳತೆವೆರಸಿಂತೇಕೆ ವಿಭ್ರಾಂತನಪ್ಪ ೭

ಎನೆ ಬಗೆಗೊಂಡಭೀತಮನನರ್ಚಿಸಿ ಬಂದಿಸಿ ಚೈತ್ಯಗೇಹಮು
ಳ್ಳನಿತುಮನರ್ಥಮಾಸಮದಲಿಂ ಬಲಿಕಚ್ಚುತಕಲ್ಪದೊಳ್ ಜಿನೇಂ
ದನನೊಸೆದರ್ಚಿಸುತ್ತುಮಮರಂ ಚ್ಯುತನಾದನದಲ್ತೆ ವಿಶ್ವಲೋ
ಚನನಘವೈರಿಯಲ್ಲದುಲಿದಂ ಗೆಲಲಾರ್ಕುಮೆ ಮೃತ್ಯುರಾಜನಂ ೮

ವ|| ಅಂತು ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಶರತ್ಸಮಯಸಮುದಿತ ಜಳಧರರೂಪದಿಂದದೃಶ್ಯರೂಪನಾಗಿ
ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮೇರುವಿನ ಮೂಡಣ ವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ಬಡಗಣ ತಡಿಯೊಳಶೇಷ
ಜನಪದ ಜನಾನುರಾಗಜನನ ಸಮಸ್ತಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತದಪ್ಪುಷ್ಪಳಾವತೀವಿಷಯದೊಳನೇಕಜಳಚರ

೭. “ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಅವಸ್ಥೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಕರುಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಅಮರಜನಕ್ಕೂ
ಉಂಟು. ನಿನ್ನ ನಾದವು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವ ಯಮನನ್ನು ನಗಿಸುವುದು. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು
ಇದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಶಕ್ತರೇ? ಜನನ, ಮರಣ, ಮುಪ್ಪು ಮತ್ತು ಶೋಕಾಗ್ನಿಗಳಿಂದ
ಬೇಯದ ಮಾನವರಾರುಂಟು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ? ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರಾವ ಶರಣೆಲ್ಲ.
೭. ಜಿನಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆರಗು, ಜಿನಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ದಿವ್ಯಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ
ಅರ್ಚಿಸು. ಜಿನರ ನಮಸ್ಕಾರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಜಿನಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸು. ನೀನು ಭವ್ಯ. ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಯಂತೇಕೆ ಚಪಲತೆಯಿಂದ
ಬಳಲುವೆ” ಎಂದರು. ೮. ಆಗ ತುಂಬಿದೆಯಿಂದ ಜಿನನನ್ನು ಆಭೀತನಾಗಿ ಅವನು
ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಇರುವ ಚೈತ್ಯಗೃಹಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಧಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ವಂದಿಸಿದನು.
ಬಳಿಕ ಅಚ್ಯುತಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಜಿನೇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ
ಚ್ಯುತನಾದನು (ಮೃತನಾದನು). ವಿಶ್ವಲೋಚನನಾದ (ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ) ಅಘವೈರಿಗಲ್ಲದೆ
(ಜಿನನಿಗಲ್ಲದೆ) ಉಳಿದವನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುರಾಜನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಅಂತು
ನೋಡುನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಲಲಿತಾಂಗನು ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.
ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮೇರುವಿನ ಪೂರ್ವವಿಧೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ಉತ್ತರದ

೧ ‘ಅಜುಮಾಸ’ ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಪೂ. ಪು.ದಂತೆ ಇದು ಅರ್ಧಮಾಸವಾಗ
ಬೇಕು. ಪಂಪನು ‘ಅಜುಮಾಸ’ ಎಂದೇ ಬರೆದಿರುವುದೂ ಸಾಧ್ಯ.

ಕುಳಕಳರವಪರಸ್ಪರೋಚ್ಛಾಲಿತವೀಚೇಚಯಜಳಧಿನಿಭಿ ವಿಭವಪರಿಪಾಪರಿವೃತಮುಂ ಉದಗೃಚಂಚತ್ಸಾಂ
ಚನಮಯ ವಿಶಾಲಭಿತ್ತಿಪರಿತಮುಂ ಅಂತರ್ಗತಧವಳವಿಪುಳಪ್ರಾಸಾದನಿರಂತರನಿರುದ್ಧಭೂಮಿ
ಭಾಗಮುಂ ಉಪವನಲತಾಕುಸುಮಪರಿಮಳಸಮೀರಣಾಂದೋಳಿತಪ್ರಾಸಾದಪತಾಕಾವರುದ್ಧಾಂಬರಮುಂ
ನೀಲೋತ್ಪಲವನಪಂಡಸಂಘನ್ನಮುಮಪ್ಪುದು.

ಉತ್ಪಲಖೇಟಮೆಂಬುದು ಪೊಂಬಲ್ ನಯದಿಂದದನಾಳ್ತುದಗೃಭೂ
ಭೃತ್ವತಿ ವಜ್ರಬಾಹುನೃಪನಾ ನೃಪನಗ್ಗದುದಗೃಣಂತೆ ನೀ
ಲೋತ್ಪಲಲೋಲಲೋಚನೆ ವಸುಂಧರೆಯಂತವರ್ಗಗೃಹೂನು ಸಂ
ಪತ್ವತಿ ವಜ್ರಜಂಘನೆ ತಲ್ಲಲಿತಾಂಗನೆ ಬಂದು ಪುಟ್ಟಿದಂ

೯

ವ|| ಆ ರಾಜಕುಮಾರನನೇಕಕಲಾಕಲಾಪಪ್ರವೀಣನಾಗಿ ಯುವರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ವಿಸ್ತಾರಮಂ
ಕೈಕೊಂಡ ವಕ್ರಸ್ಥಳಮುಂ ಬಂಧುಜನಮನೋರಂಭಂಗಳೊಡನೆ ಪೊದಲಿಸಿದೆದ ವೃತ್ತೋರುಸ್ತಂಭಗಳುಂ
ಪೊದವ್ವ ಪಗೆವರೊಡನೆ ಕರಮಸಿದಾದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಮುಂ ಪಗೆವರ ಪೆಂಡಿರ ಸುಯೊಡನೆ
ನಿಡಿಯವಾದ ತೋಳ್ಳಳುಂ ಯಶಃಪ್ರಸರದೊಡನೆ ನೀಳ್ಳಂ ಬೆಳ್ಳುಮನೊಳಕೊಂಡು ಕಿಸುಸೆರಿವರಿದ
ಕಣ್ಣಳುಂ ಆಜ್ಞೆಯೊಡನೆ ಕುಲಶಿಖರಿಶಿಖರೋತ್ಪುಂಗಂಗಳಾದ ಭುಜಶಿಖರಂಗಳುಂ ಸರದೊಡನೆ
ಗಂಭೀರಮಾದ ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತನಾಭಿಯುಂ ಅಧರಪಲ್ಲವದೊಡನೆ ಅಶೋಕಪಲ್ಲವಾನುರಕ್ತಂಗಳಾದ

ಸರ್ವದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಗಳ ಅನುರಾಗೋತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿ
ಯಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಪುಷ್ಕಲಾವತೀದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಜಲತಂತುಕುಲಗಳಿಂದಲೂ,
ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ
ಸಾಗರಕ್ಷೇಪೆಯೆನಿಸಿದ ವಿಭವಯುಕ್ತವಾದ ಕಂದಕಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ, ಸುವರ್ಣಮಯವೂ
ವಿಶಾಲವೂ ಆದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವೂ ಧವಲವೂ, ವಿಪುಲವೂ ಆದ
ಪ್ರಾಸಾದಗಳಿಂದ ನಿರುದ್ಧವಾದ ಭೂಭಾಗಗಳುಳ್ಳ, ಉದ್ಯಾನಕುಸುಮಗಳ ಪರಿಮಳವನ್ನು
ಹೊತ್ತ ಗಾಳಿಯಿಂದ, ಅಲುಗಾಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಾಸಾದಗಳ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
ಆಕಾಶವುಳ್ಳ, ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳ ಕಾಡಿನಿಂದ ಇಡೀರಿದ ೯. ಉತ್ಪಲಖೇಟವೆಂಬ ಒಂದು
ನಗರವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೀತಿಯಿಂದ ರಾಜನಾದ ವಜ್ರಬಾಹುವು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ
ಉತ್ಕೃಷ್ಟಳಾದ ಮಡದಿ ನೀಲೋತ್ಪಲಲೋಚನೆಯಾದ ವಸುಂಧರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ
ಮಗನಾಗಿ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನೇ ವಜ್ರಜಂಘನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೈದಳಿದನು. ವ|| ಆ
ರಾಜಪುತ್ರನು ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣ. ಯುವರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಅವನ ಎದೆಯೂ
ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತ್ತು. ಬಂಧುಜನರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಂತೆ ಗುಂಡಾದ ತೊಡೆಗಳೂ
ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಯುದ್ಧವೆಸಗುವ ಶತ್ರುಗಳಂತೆ ಅವನ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವು
ಕೃಶವಾಗಿತ್ತು. ಶತ್ರುಸ್ತ್ರೀಯರ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಂತೆ ಅವನ ತೋಳುಗಳೂ ನೀಳವಾಗಿದ್ದವು.
ಯಶೋರಾಶಿಯಂತೆ ದೀರ್ಘತೆಯನ್ನೂ ಶುಭ್ರತೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳು

ಪಾಣಿಪಾದತಳಂಗಳುಂ ಲಲಾಟಪಟ್ಟದೊಡನೆ ಲಲಿತೋನ್ನತಂಗಳಾದ ಪೊಟಲಡಿಗಳುಂ ಉಗುರ್ಗೊಡನೆ ದೀಪ್ತಿಯೊಳ್ ಪುದಿದು ಮಧುರವರ್ಣಮಾದ ದಂತಪಂಜ್ಜಿಗಳುಂ ಆತ್ಮೀಯಯೌವನಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಮಂ ಪ್ರಕಟಂಮಾಡೆ.

ಆ ದಿವಿಜೀಂದ್ರಲೋಕದಿರವುಂ ಜೆಸರುಂ ತನಗಿಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೇ
ಜಾದುದೆ ಭೇದಮಂಗಳರುಚಿ ರೂಪಿನ ಪೆಂಪಿನ ಗಾಡಿಯೇಬ್ಬಿ ಮೇ
ಲಾದ ವಿಲಾಸದೊಡ್ಡವಿನಿತುಂ ದಿವದಿಂದೊಡವಂದುಬೆಂಬಿನಿ
ತ್ತಾದುದು ರೂಪು ಜಪ್ಪನಮನೊತ್ತರಿಸುತ್ತಿರೆ ವಜ್ರಜಂಘನಾ

೧೦೮

ಎನಿತೆನೆತೆಂತು ಯೌವನಮನಂಗಳಿಕಾರವಿನೋದಿಯಕ್ಕುಮಂ
ತನಿತನಿತೆ ಮಹೀತಳದ ಭಾರಮನೊಲ್ಲದೆ ತತ್ತ್ವಯುದ್ಧಭಾ
ನನ ಸಕಳೆಂದುಬಿಂಬರಮಣೀಯಮನಕ್ಕಯಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಂ
ದನವನರಮ್ಯಮಂ ನೆನೆದು ದೂಟಿಸಿದಂ ಸುರಲೋಕಸೌಖ್ಯಮಂ*

೧೧

ವ|| ಅಂತು ಗಗನತಳಕುಸುಮಮನೆ ಬಯಸಿ ಮರುಳ್ಳೊಂಡ ಮರುಳಂತೆ
ದೇವಲೋಕದೊಳಿನಿತಾನುಂ ಕಾಲಮನುಭವಿಸಿದನುಭವಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಗೆಯೆನಿಸಿದಾ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯಂ
ನೆನೆನೆನೆದು^೧

ಕೆಂಪುರಕ್ತನಾಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕುಲಪರ್ವತಶಿಖರೋಪಮವಾದ
ಭುಜಶಿಖರಗಳೂ ಉತ್ತುಂಗವಾಗಿದ್ದವು. ಆತನ ಧ್ವನಿಯು ಅವನ
ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತನಾಭಿಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಧರ, ಪಾಣಿ, ಪಾದತಲಗಳೂ
ಅಶೋಕದ ಚಿಗುರಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಲಲಾಟಪಟ್ಟಿ (ಹಣೆ)ದಂತೆ ಪೊರ ಅಡಿಗಳು
ಲಲಿತೋನ್ನತವಾಗಿದ್ದವು. ಉಗುರುಗಳೂ, ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳೂ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ
ಮಧುರವರ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಜ್ರಜಂಘನ ಯೌವನದ ಉದಯವನ್ನು
ಸಾರುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೦. ಅಮರಲೋಕದ ವಾಸವಾಗಲಿ ಹಿಂದಿನ ಆ ಹೆಸರಾಗಲಿ ಅವನಿಗೆ
ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದೇ ಭೇದ. ಅಂಗರುಚಿ, ರೂಪಿನ ಅಧಿಕ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯದ ಏಳ್ಗೆ
ಮತ್ತು ವಿಲಾಸದ ಸೊಬಗುಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದುವೆ ಆಗಿವೆ ಎಂಬಂತೆ
ವಜ್ರಜಂಘನ ಯೌವನವನ್ನು ರೂಪು ಒತ್ತರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೧. ಅವನ ಯೌವನವು
ಕಾಮವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದಂತೆಲ್ಲ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಭೂಭಾರವನ್ನು
ಹೊರಲೊಲ್ಲದಾಯಿತು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಮುಖವೆಂಬ ಇಂದುಬಿಂಬದ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನೂ
ಅಕ್ಷಯವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ ನೆನೆದು ಸುರಲೋಕಸೌಖ್ಯವನ್ನು
(ನರಲೋಕಸೌಖ್ಯವನ್ನು?) ಕಡೆಗಣಿಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ಆಕಾಶದ ಹೂವನ್ನೇ ಬಯಸಿ
ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಎಡ್ಡನಂತೆ, ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟುಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿದನುಭವಕ್ಕೆ

* 'ದೂಟಿಸಿದಂ ನರಲೋಕಸೌಖ್ಯಮಂ' ಎಂದೇ ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬೇಕು. (ನೋಡಿ. ಪೂ. ಪು.
೬-೪೮). ೧ ಬಿ.-ನೆನೆದೂ.

ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಮಸೆದನ್ನರಪ್ಪ ಪಲರೊಳ್ಳೆಂಡಿರ್ ಮನಂಗೊಂಡು ಬಂ
ದೊಡಮಾ ರಾಜಕುಮಾರನೊಲ್ಲನೆ ದಳನ್ಮದಾರಿಕಾ^೧ಮಾಲೆಯೊಳ್
ಕಡುಗಂಪಂ ಸವಿದೊಂದು ತುಂಬಿ ಪಸಿವಿ ಮೆಳ್ಳಟ್ಟು ಬಂಡುಣ್ಣದಿ
ಪೊಡಮಿರ್ಕುಂ ಬಲೆಕೆಂತುಮನ್ನಕುಸುಮಾಮೋದಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯರ್ಕುಮೇ ೧೨

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮೀಶಾನಕಲ್ಪದೊಳಾ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದೊಳ್,

ಅಲಕಂ ಮಂದಾರಶೂನ್ಯಂ ಕದಪು ಮಕರಿಕಾಪತ್ರಶೂನ್ಯಂ ಲಲಾಟಂ
ತಿಲಕಾಳಂಕಾರಶೂನ್ಯಂ ಘನಕುಚಯುಗಳಂ ಹಾರಶೂನ್ಯಂ ನಿತಂಬಂ
ಕಲಕಾಂಚೀದಾಮಶೂನ್ಯಂ ಚರಣಯುಗಳಮುಂ ನೂಪುರಾಳಾಪಶೂನ್ಯಂ
ಲಲಿತಾಂಗಂ ಪೋದೊಡಾಯ್ತಾಕ್ಕೆ ದಿವಮನಿತುಂ ನಿರ್ಜ[ನಾ]ರಣ್ಯ* ಶೂನ್ಯಂ ೧೩

ವ|| ಅಂತಾ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾಮಹಾದೇವಿ ನಿಜಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭವಿಯೋಗವಿಧುರೆಯಾಗಿ,

ಮುರಿದೆಲೆದೆಯ್ಯ ನಿನ್ನನಿರದಂತಕನಾಂ ನಡೆ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ನೀಂ
ಕರಗಿದೆಯೆಂತುಮೆನ್ನ ಸುತರೀರದೊಳಿದುರ್ದು ಜೀವಮೀಯೊಡಲ್
ಕರಗಿದುದಿಲ್ಲದೆನ್ನ ಬಸಮಲ್ಲೊಡಲಿಂದೆಮ ಶೋಕದೊಳ್ ಮನಂ
ಕರಗಿದೆಯ್ಯ ವಾರದಿರೆಯ್ದೆಡೆಯಂ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಾ ೧೪

ಮೊದಲಿಗಳಾದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು, ೧೨. ಕುಡಿಮಿಂಚಿನಂತೆ ಬೆಳಗುವ
ಕೆಲವು ಸುಂದರ ಹೆಂಗಸರು ಆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಆಶಿಸಿ ಬಂದರೂ ಅವನು
ಅವರನ್ನೊಲ್ಲನು. ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯ ಕಡುಗಂಪನ್ನು ಸವಿದೊಂದು ತುಂಬಿಯು
ಹಸಿವಿನಿಂದ ನೊಂದರೂ ಬಂಡುಣ್ಣದೇ ಇದ್ದೀತೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಪುಷ್ಪಗಳ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ
ಮೆಯ್ಯೊಡುವುದೇ? ವ|| ಇತ್ತ ಈಶಾನ್ಯಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ೧೩.
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಮುಂಗುರುಳು ಮಂದಾರಪುಷ್ಪದಿಂದ ವಿರಹಿತವಾದುವು. ಕೆನ್ನೆಯು
ಮಕರಿಕಾಪತ್ರದಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾದುವು. ಹಣೆಯು ತಿಲಕಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ತ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು.
ಸಾಂದ್ರವಾದ ಸ್ತನಗಳು ಹಾರವಿರಹಿತವಾದುವು. ನಿತಂಬಗಳು ಒಡ್ಡಾಣದಿಂದ
ಚ್ಯುತವಾದುವು. ಕಾಲುಗಳು ಕಾಲಂದುಗೆಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತವಾದುವು, ಲಲಿತಾಂಗನ
ಸಾವಿನಿಂದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗವೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯದಂತೆ ಶೂನ್ಯವೆನಿಸಿತು.
ವ|| ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯು ಇನಿಯನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಒಂಟಿಗಳಾಗಿ ೧೪. “ಯಮನು
ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರ್ದಯದಿಂದ ಮುರಿದು ಎಳೆದೊಯ್ದನು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೀನೆಂತು
ಕರಗಿಹೋದೆ! ನನ್ನ ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದು ಇನ್ನೂ
ಕಣ್ಣರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಈಯೊಡಲು ನನ್ನ ವಶವರ್ತಿಯಲ್ಲ, ಲಲಿತಾಂಗ! ನೀನು ಇದ್ದೆಡೆಯಿಂದ

೧ ಕ.-ಲಸನ್ಮದಾರಕಾ.

* ‘ನಿರ್ಜರಾರಣ್ಯ’ ಅನ್ಯತ್ರ.

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಮದನನ ಕೈದುವೆಲ್ಲಿದನನಂಗನ ಕೈಪೊಡೆಯೆಲ್ಲಿದಂ ವಿಳಾ
ಸದ ಕಣೆಯೆಲ್ಲಿದಂ ಚದುರ ಪುಟ್ಟಿದನೆಲ್ಲಿದನೆಲ್ಲಿದಂ ವಿನೋ
ದದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ ಸೊಬಗಿನಾಗರಮೆಲ್ಲಿದನಿಚ್ಚಿಯಾಣ್ಣನೆ
ಲ್ಲಿದನೆರ್ದೆಯಾಣ್ಣನೆನ್ನರಸನೆಲ್ಲಿದನೋ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಂ

೧೫

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಪಾಣವಲ್ಲಭವಿಯೋಗಶೋಕೋದ್ರೇಕವ್ಯಾಕುಳಿಯಾಗಿದ್ ತತ್ತ್ವಯಂ
ಪ್ರಭಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತರದೇವಿಯರ್ ಬಂದು,

ಮುಂ ಮುಂದೆಂಬುದಿದಲ್ತೆ ನಿ
ಳಿಂಪಯುಗಕ್ಕೆಲ್ಲಮಿಂತು ಬಾಯಿಬಿವುದೆ ಚಿ
ಗಾಂಪು ಬಗೆಗೊಂಡು ಜಿನಪತಿ
ಯಂ ಪೂಜಿಸು ಪಡೆದೆಯನಿಯನಂ ಮುಲುಭವಮೋಳ್

ವ|| ಎಂಬುದುಮದನೆ ಮನದಗೊಂಡು.

ಅನ್ನೆಗಮಾ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯುಮಾ ಲಲಿತಾಂಗವಿಯೋಗದಿಂ ಸಮಾ
ಸನ್ನಿವಾಸವಂತೆ ಗುರುಪಂಚಕಮಂ ನೆನೆಯುತ್ತೆ ಭೋಂಕನು
ತನ್ನಶರೀರೆಯಾಗಿ ದಿವದಿಂದಿಬೆದಳ್ ಗಡಮಪ್ಪದಂತು ಬೆಂ
ಬೆನ್ನನೆ ಬಾರದಂದು ಲಲಿತಾಂಗಿಯ ನಲಗೆ ಬನ್ನಮಾಗದೇ

೧೭

ವ|| ಅಂತು ನಿಶಾಂತತಾರಕಾಕಾರದಿಂದದೃಶ್ಯರೂಪಿಯಾಗಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ

ಬಾರದಿರಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹುವಾಗಿ ಕರಗಿಹೋಗಿದೆ, ನೋಡು. ೧೫. ಮನಫ್ರನ
ಆಯುಧವಾದ ಲಲಿತಾಂಗನೆಲ್ಲಿ? ಅನಂಗನ ಬಾಣಪುಂಖವೆಲ್ಲಿ? ವಿಲಾಸದ ಖನಿಯೆಲ್ಲಿ?
ಆ ಚತುರನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು? ವಿನೋದಾಗ್ರಣಿಯೂ ಸೊಬಗಿನ ಆಗರನೂ ಎಲ್ಲಿ?
ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಣ್ಣನೆಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ಹೃದಯೇಶನೆಲ್ಲಿ? ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭನೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು
ಹಲುಬಿದಳು. ವ|| ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನ ವಿಯೋಗಶೋಕದಿಂದ ದುಃಖಿತೆಯಾದ
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತರದೇವಿಯರು ಬಂದು ೧೬. “ದೇವಯುಗಳಕ್ಕೆ
ಹಿಂದು ಮುಂದೆಂಬುದು ಈ ರೀತಿ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆಯೇ. ನಿನ್ನ
ಮೂಢತನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ಜಿನಪತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆರಗು. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಗಂಡನನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ವ|| ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯು ಅದನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ತಂದುಕೊಂಡು, ೧೭. ಲಲಿತಾಂಗನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯು ಆಯುಸ್ಸಿನ
ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಗುರುಪಂಚಕವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದು
ದಿವದಿಂದಿಳಿದಳು. ಅದು ಸರಿ, ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ತಾನೂ ಬರದಿದ್ದರೆ ಆ ಲಲಿತಾಂಗಿಯ
ಪ್ರೀತಿಗೆ ವಿಘ್ನವೊದಗದೆ? ವ|| ಅಂತು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ತಾರೆಯಂತೆ ಅದೃಶ್ಯರೂಪಿಯಾಗಿ

ಪುಂಡರೀಕೇಯೆಂಬ ಪೊಲಲನಾಳ್ ವಜ್ರದಂತಭೂಷಣಮಾತನ ಮನೋರಥಜನ್ಮಭೂಮಿಯೆನಿಸಿದ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಯೆಂಬಳಾಗಿ,

ಕಾಮನ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯೊ ಕಾಮನ ವಿದ್ಯೆಯೊ ಬದ್ಧರಂ ಗೆಲಲ್
ಕಾಮನ ನಿಚ್ಚಮರ್ಚಿಸುವ ಕೈದುವೊ ಕಾಮನ ಮೋಹಪಾಶಮೋ
ಕಾಮನ ಕಾಣ್ ಕೈಪಿಡಿಯೊ ವಿಸ್ಮಯಮಾದಪುದೆಂಬನಂ ಮಗಳ್
ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬಳಾಗಿ ನವಯೌವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆನೆಯ್ ತಾಳಿದಳ್ ೧೮

ಅಲರ್ವ ಪದಕ್ಕೆ ಬಂದಲೆವ ತೆಂಬೆಲರಿಲ್ಲದೆ ಮಾಣ್ ಮಲ್ಲಿಕೋ
ಜ್ವಳಮುಕುಳಕ್ಕಮಾದ ಪೊಸಗಂಪನುಗುಬ್ಬರಲಿರ್ದು ರಾಗದಿಂ
ನಲಿವ ಮದಾಳಿಯಿಲ್ಲದಿನಿಂ ತಡೆದಂತರಿಸಿದ್ ಪದಕ್ಕು
ಟಲವಿಭವಕ್ಕಮೇಂ ದೊರೆಗೆ ವಂದುದೊ ಯೌವನದೇವ್ ಕನ್ನೆಯಾ ೧೯

ಈಪರಿಜೇತನುಚ್ಚವಿಯನೀ ಪೊಸಜವ್ವನವೀ ಬೆಡಂಗನೀ
ರೂಪುಮನೀ ಜಿವಿಳಾಸಮುಮನೇನೊಳಕೊಳ್ಳುಮೊ ತಪ್ಪದೀ ಕಳಾ
ಳಾಪೆ ಸುರೇಂದ್ರಕಾಂತೆಯೆನುತುಂ ನಡೆ ನೋಬ್ಬರ್ಗಕ್ಕಪಕ್ಕು
ಕ್ಷೇಪಣಮೊಂದೆ ಮಾಡುವುದವಳ್ ಮನುಜಾಂಗನೆಯೆಂಬ ಭೇದಮಂ ೨೦

ಪಂಡಿತೆಯೆಂಬ ನೆಗಬ್ಬೆಯ
ಕೊಂಡಾಟದ ದಾದಿ ತನ್ನನೋದಿಸುತಿರೆ ಕ
ಯೊಡ ಕಳಾಪರಿಣತೆಯೊಳ್
ಪಂಡಿತೆಯಿಂದಾಕೆ ಪರಮಪಂಡಿತೆಯಾದಳ್ ೨೧

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಪುಂಡರೀಕೇಶನಗರದ ರಾಜನಾದ ವಜ್ರದಂತನಿಗೂ
ಆತನ ಮನೋರಥಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿದೇವಿಗೂ ೧೮. ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ
ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ನವಯೌವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನ ಪಡೆದಳು. ಅವಳು ಕಾಮನ
ಮಂತ್ರದೇವತೆಯಂತೆಯೂ, ಕಾಮವಿದ್ಯೆಯಂತೆಯೂ, ಬದ್ಧರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಮನ್ಮಥನು
ದಿನವೂ ಅರ್ಚಿಸುವ ಕೈದುವಿನಂತೆಯೂ, ಕಾಮನ ಮೋಹಪಾಶದಂತೆಯೂ, ಕಾಮನ
ಕೈಗನ್ನಡಿಯಂತೆಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದಳು. ೧೯. ಆ ಕನ್ನೆಯ ಯೌವನದೇಳೆಯು,
ಹೂವರಳುವಾಗ ಬೀಸುವ ತಂಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿಗೂ, ನವಸುಗಂಧವನ್ನು
ಬೀರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗದಿಂದ ನಲಿವ ಮತ್ತು ಮಧುಕರವಿಲ್ಲದ ತಾವರೆಯ
ಮೊಗ್ಗಿಗೂ ಸದೃಶವಾಯಿತು! (ಅನುರೂಪನಾದ ವರನಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಯೌವನವು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ೨೦. ಈ ಆಕೃತಿಯು ಈ
ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಈ ಹೊಸ ಜವ್ವನವು ಈ ಸೊಬಗನ್ನೂ ರೂಪವಿಳಾಸಗಳನ್ನೂ
ಏನೊಳಕೊಂಡಿರುವುವೋ! ಈ ಕಲಭಾಷ್ಣಿಯು ತಪ್ಪದೆ ಸುರೇಂದ್ರಕಾಂತೆಯೇ ಸರಿ.
ಎಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿನ ಎವೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವಳು
ಮನುಜಾಂಗನೆಯೆಂಬ ಭೇದವು ತೋರುವುದು. ೨೧. ಪಂಡಿತೆಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಳಾದ
ಒರ್ವ ದಾದಿಯು ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಶ್ರೀಮತಿ ಆ ಪಂಡಿತೆಗಿಂತ

ವ|| ಒಂದು ದಿವಸಮಾ ಕನ್ನ ತನ್ನ ಚಿಂಬೊನ್ನ ಕನ್ನಮಾಡದೋವರಿಯೊಳಗೆ ಗಂಗಾತರಜ್ಜು
ಧವಳದುಕೂಲಪ್ರಪಚ್ಚದಾಚ್ಚಾದಿತಮ್ಮದುತಳ್ಳತಳದೊಳ್ ಪವಡಿಸಿರೆ ನಿಶಾವಸಾನಸಮಯದೊಳ್ ತತ್ತರ
ಬಹಿರ್ಭಾಗಸ್ಥಿತಮನೋಹರೋದ್ಯಾನಾಸೀನ ಯಶೋಧರಗುರುಗಳ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯೊಸಗೆಗೆ,

ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತದೇವನಿಕುರುಂಬದ ಯಾನವಿಮಾನಕಿಂಕರೇ
ವಿರುತಿಯ ದುಂದುಭಿದ್ವನಿಯ ಮಂಗಳಗೇಯದ ನಾದಮಂ ತರಂ
ತರದೊಳೆ ಪೊತ್ತು ಪೂಮುಲಿಯ ಕಂಪನಿಂತಿಪ್ಪ ಪೊದಬ್ಬು ಬಂದು ಬಂ
ಧುರಹಿಮಮಂದಗಂಧವಹಮೆಲ್ಲಪಿಸಿತ್ತಮ್ಮತಾಂಶುವಕ್ತ್ರಿಯಂ ೨೨

ವ|| ಅಂತು ನವಜಳದನಿನದಮಂ ಕೇಳ್ವ ಹಂಸವನಿತೆಯಂತಾ ವನಿತೆ ಶಂಕೆವೆರಸು
ಭೋಂಕನೆಲ್ಲತ್ತು ಸೌಧೋಪರಿಮತಳದೊಳ್ ನಿಂದು ದೇವಾಗಮನಮಂ ನೋಡಲೊಡಂ ಪೂರ್ವ
ಭವಸ್ಥರಗಮಾಗಿ ದೇವಲೋಕದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಂ ನೆನೆದು,

ಹಾ ಲಲಿತಾಂಗ ದೇವವನಿತಾವದನಾಂಬುಜಭೃಂಗ ನಿನ್ನ ಲೀ
ಲಾಲಸದೃಷ್ಟಿಪಾತಮೆರ್ದೆಯೊಳ್ ನೆಲಸಿದುರ್ವು ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳ್
ಕೀಲಿಸಿದಂತೆವೊಲ್ ಮನದೊಳಿದುರ್ವು ನಿನ್ನನೆ ಕಾಣಲಾಗದಂ
ದಾ ಲಲಿತಾಂಗಿ ಬಿಚ್ಚನುಸಿದರ್ಚರಿವೆತ್ತಿರೆ ಮೂರ್ಛವೋಪುದುಂ ೨೩

ವ|| ಚಾಮರದಡಪದ ಡವಕೆಯ ಕನ್ನಡಿಯ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರುಮೊಡನಾಡಿ ಬಳೆದ
ಮೇಳದ ಕೆಳದಿಯರುಮತಿವಿಳಸುತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿತಂದು ಮಲಯಜರಸಲುಳಿತಕದಳೀದಳವ್ಯಜನಮಂದ
ಕಲಾಪರಿಣತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪಂಡಿತೆಯಾದಳು. ವ|| ಒಂದು ದಿನ ಆ ಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ
ಸುವರ್ಣದ ಅಂತಃಪುರದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ
ದುಗುಲದಿಂದ ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೋಮಲವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ನಿಶಾಂತದಲ್ಲಿ
ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವಲಯದ ಸುಂದರೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನನಿಮಗ್ನರಾದ
ಯಶೋಧರಗುರುಗಳ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯುತ್ಪವ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ೨೨. ದೇವತೆಗಳ
ಯಾನಾರ್ಥವಾದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳ ನಾದಗಳನ್ನೂ, ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ,
ಮಂಗಳಗೇಯದ ಗಾನವನ್ನೂ, ಹೂಮಳೆಯ ಕಂಪನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ತಂದ ಮಂದಮಾರುತನು
ಬೀಸಿ ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ಹೊಸ ಮೋಡದ ಶಬ್ದವನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಹಂಸಿಯಂತೆ ಆ ತರುಣಿ ಶಂಕಾತಂಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಭೋಂಕನೆದ್ದು ಪ್ರಾಸಾದದ
ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡಳು. ಒಡನೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ
ಸ್ಮೃತಿಯುಂಟಾಗಿ ದೇವಲೋಕದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನನ್ನು ನೆನೆದಳು. ೨೩. “ಲಲಿತಾಂಗ!
ನೀನು ದೇವವನಿತೆಯರ ಮೊಗದಾವರೆಯ ದುಂಬಿ. ನಿನ್ನ ಲೀಲಾವಾಸವಾದ ದೃಷ್ಟಿಪಾತವು
ನನ್ನದೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಂತಿವೆ. ಆದರೆ ನೀನು
ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದಿರುವೆ” ಎಂದು ಆ ಲಲಿತಾಂಗಿಯು ಮೆಲ್ಲನುಸುರಿ
ಮೂರ್ಚ್ಛಹೋದಳು. ವ|| ಚಾಮರ, ತಾಂಬೂಲದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಪೀಕದಾನಿ ಮತ್ತು
ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರೂ ಒಡನಾಡಿಗಳಾದ ಗೆಳತಿಯರೂ

ಮಾರುಂಡೋಳನದಿನಂತಾನುಂ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದೆಬ್ಬಿ ಬೆಸಗೊಳೆ ಮಜುಮಾತುಗುಡದೆಯುಂ
ಮನಂಗುಡದೆಯುಮಿರೆ ನಡುಗಿ ಪರಿದು ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರಮಹತ್ತರದೇವಿಯರ್ ಬಂದು ವಜ್ರದಂತಂಗಂ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಗಮಚಿಸಿದೊಡವರಿವರುಂ ಸಸಂಭ್ರಮಂಚೆರಸು ಬಂದು.

ಇಂತೇಕಾದುದೊ ನೋವಿದೆಮ್ಮ ದೆಸೆಯುಂ ಮೇಣಾದುದೋ ಮೇಣ್ ಸಖೀ
ಜನದಿಂ ಬಂದುದೊ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಜನದಿಂ ಮೇಣ್ ಪುಟ್ಟತೋ ಮತ್ಸುಹ್ಯ
ಜ್ಞನದಿಂ ಮೇಣ್ ತೊಡರ್ದತ್ತೊ ವಿಸ್ಮಯಮಿದೇಂ ಪೇಟೆಂಬುದುಂ ಕೂಡೆ ಕ
ಣ್ಣಿಯುಂ ಸೂಸಿದಳೊಂದುಮುಂ ನುಡಿದಳಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನೆ ತನ್ನಂದಮುಂ ೨೪

ವ|| ಅಂತದಂ ಕಂಡು ಮತ್ತಂ ;

ಇದಿರೇಬಲ್ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಬಂದಿದಿರ್ಗೊಳಲ್ ಬಾಯ್ಕಾಯೊಳಾದಬ್ಬಿಳೊಂ
ದೊದವಿಂ ತಂಬುಲಮುಂ ಕೊಳಲ್ ಮಜಿದು ನೀನಿರ್ದಂದಮೇಂ ಕಂದಿ ಕುಂ
ದಿದುದೇಕೀ ಲಲಿತಾಂಗಮೀ ಮೊಗಮಿದಿಂತೇತರ್ಕೆ ಬಾಡಿದುರ್ದಾ
ವುದು ನಿನ್ನಬ್ಬಗೆಮೆಮ್ಮ ಬಾಟೆನಿತೆ ನೀನಿಂತಿದೊಡಾವಾಸೆಯೋ ೨೫

ಎಂಬುದುಮುಂಬುದಾಗಮದ ಕೋಗಿಲೆಯಂತಿರೆ ಮೂಗುವಟ್ಟು ನೀ
ಮೆಂಬುದನ್ನೆಮೆಂದುಸಿರದಿದರ್ ತನೂಜೆಯ ಭಾವಮುಂ ಮಹೀ
ಶಂ ಬಗೆದೀಗಳೇ ಕಿಟೆಯವಳ್ ನಮಗೊಂದುಮನಿತುಟೆನ್ನಳಿ
ನ್ನಂ ಬಗೆಗೆಲ್ಲಮನ್ನೆವರಮುಮ್ಮಿಸುತ್ತಿರದಿರ್ ತಳೋದರೀ ೨೬

ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಹೃದಯರಾಗಿ ಓಡಿಬಂದರು. ಶ್ರೀಗಂಧಸಯುಕ್ತವಾದ ಬಾಳೆಯ
ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಬೀಸಿ ಮಂದಾನಿಲದಿಂದ ಅವಳ ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು.
ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಅವಳು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗೊಡದೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಮನಗೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.
ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರದ ಮಹತ್ತರಿಯರು ನಡುಗುತ್ತ ಬಂದು ವಜ್ರದಂತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿದೇವಿಯರಿಗೆ
ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಬಂದು, ೨೪. “ಇಷ್ಟು
ಸಂಕಟವೇಕೆ ತಲೆದೋರಿತು? ಇದು ನಮ್ಮಿಂದೊದಗಿತೋ, ಪರರಿಂದಾಯಿತೋ,
ಸಖೀಜನರಿಂದಾಯಿತೋ, ಬಂಧುಜನರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೋ, ಮಿತ್ರವರ್ಗದಿಂದ
ಸಂಘಟಿಸಿತೋ?” ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಶ್ರೀಮತಿಯು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳೀ
ಹೊರತು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ನುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ೨೫. “ಎದುರಿಗೆ
ಬಂದರೆ ಎದ್ದು ಬಾರದಿರುವೆ. ಅನ್ನೋನ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಂಬುಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು
ಮರೆತಿರುವೆ? ನೀನಿದ್ದ ಅಂದವೆಂಥದು? ಅದೇಕೆ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದ್ದೀಯೆ? ಈ ಲಲಿತಾಂಗವೂ
ಮುಖವೂ ಏಕೆ ಬಾಡಿವೆ? ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ನೀನು ಹೀಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ
ಬಾಳಿಗೇನು ಆಶೆಯುಂಟು?” ಎಂದು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಕೇಳಿದರು. ೨೬. ಆದರೂ
ಮಳೆಗಾಲದ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಮೂಕಳಾಗಿದ್ದಳು. “ನೀವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಎನ್ನಿ,

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನಗ್ರಮಹಿಷಿಯ ಮನಮನಾಟಿ ನುಡಿದು ಪಂಡಿತೆಯಂ ನೀನೀಕೆಯುಮಂ
ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲ ಮಾಟಿಯೊಳೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲದದೊಳಮೊಡಂಬಡಿಸಿ ಮನಂಗಲ್ಲದೆಂದು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಪೋದಂ,
ಅನ್ನೆಗಮಾ ಮಹೀಪತಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯೋದಯದಿಂ,

ಗುರುಗೆ ಯಶೋಧರಮುನಿಪತಿ
ಗುರುಕೇವಲಬೋಧಮಾಯುಧಾಗಾರದೊಳಂ
ಖರಕರಸಮಪ್ರಭಂ ಚ
ಕರತ್ನಮೊಡವುಚ್ಚ ಪುಟ್ಟಿದರಡೊಸಗೆಯೊಳಂ

೨೭

ಆವುದು ಮುಖ್ಯಂ ವಿಪುಳಫ
ಕಾವಹಮೆಂಬೆರಡುಮಂ ವಿಚಾರಿಸುವ ನೃಪಂ
ಗಾವುದು ಪುಣ್ಯದ ಬಂಧಮ
ನಾವರಿಸುವ ಜಿನಸಪರ್ಯೆ ತೊಡರ್ದುದು ಬಗೆಯೊಳ್

೨೮

ತೊಡರೆ ನೃಪನಾಪ್ತಪರಿಜನ
ಮೊಡವರೆ ಜಿನಪತಿಗೆ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ಮಗು
ಛಡಿಗೇಳಗಲೊಡಂ ಪಡೆದಂ
ಗಡುಮವಧಿಯನಧಿಕಭಕ್ತರೇನಂ ಪಡೆಯರ್

೨೯

ವ|| ಅಂತು ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿ ಲಬ್ಧಾವಧಿಲೋಚನಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಲೋಚನಂಗೆ
ಸಾಕ್ಷಾಂಗಪುಣತನಾಗಿ ಮಗುಬ್ಬು ಬಂದು ಚಕ್ರಪೂಜೆಯಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಪರಾಕ್ರಮಾಕಾಂತಾರಾತಿ

ನಾನಂತೂ ಮಾತನಾಡೆನು” ಎಂಬ ತನೂಜೆಯ ಭಾವವನ್ನು ತಂದೆಯು ತಿಳಿದನು,
“ಇವಳು ಕಿರಿಯಳು; ನಮಗೇನನ್ನೂ ಹೇಳಳು. ಇವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ.
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ಚಿಂತಿಸದಿರು” ಎಂದು ರಾಜನು ಮಡದಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ವ||
ಎಂದು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನುಡಿದು ಪಂಡಿತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ತಿಳಿದೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ
ಮೃದುವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಇವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೊಡಂಬಡಿಸು ಎಂದು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಹೋದನು.
ಆ ರಾಜನ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿಂದ ೨೭. ಗುರುವಾದ ಯಶೋಧರಮುನಿಪತಿಗೆ
ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಆಯುಧಭವನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಸದೃಶವಾದ
ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಚಕ್ರರತ್ನವೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ೨೮. ಕೇವಲಬೋಧ ಚಕ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳೆರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯ, ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದ ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯೊದಗಿತು.
ಜಿನಸಪರ್ಯೆಯೇ ಪುಣ್ಯಪ್ರದ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು. (ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆ?
ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನೆ? ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಚಿಂತೆ).
೨೯. ಆಪ್ತಪರಿಜನರೊಡನೆ ರಾಜನು ಜಿನಸಪರ್ಯೆಯನ್ನು (ಯಶೋಧರ ಕೇವಲಿಗಳ
ಪೂಜೆಯನ್ನು) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು. ಅವರ ಅಡಿಗರಗಿ ಅವಧಿಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಪಡೆದನು. ಭಕ್ತರೇನನ್ನು ತಾನೆ ಪಡೆಯರು? ವ|| ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದ

ಚಕ್ರನುಂ ಸಾಧಿತದಿಕ್ಷುಸುಮಾಗಲ್ಪಗೈದು ಗಜತುರಗರಥಪದಾತಿವಿಜವಿದ್ಯಾಧರಬಲಂಬೆರಸು
ದಿಗ್ವಿಜಯೋದ್ಯೋಗದಿಂ ಪೋದಂ" ಅನ್ನಗಮಿತ್ತ ಪಂಡಿತೆಯುಮತಿಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಮತಿಯಂ
ಶ್ರೀಮತಿಯನೂರ್ಬಳನೆ ಕನ್ನಮಾಡದ ಪೆಜಗಣ ನಂದನವನಕ್ಕುಯ್ದದಳೊಳಗೆ,

||ಶಾರ್ಙ್ಗ||

ತೋಳ ನೀಳದ ಕೆಂದಳಿರಿಂದ ಸಂದಣಿಸಿದ ಮದಾಳಿಯುಂ
ದೋಳದಿಂ ಮಳಯಾನಿಲಲೀರಾಂದೋಳದಿನೊಪ್ಪೆ ಮನೋಭವಂ
ಗಾಳುಮಿಪ್ಪೊಲಿದರ್ತಿರಕ್ತಾಶೋಕದ ಸುತ್ತಿನೊಳಿದ ರೂ
ಕ್ಷಾಳಕಂಗಳನೋಸರಿಸುತ್ತುಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೇಳಿಸಿ ಕನ್ನಯಂ

೩೦

ನುಡಿದಳ ನೀನನಗಿಂತು ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಕಾದಕ್ಕ ಪೇಜಾರೊಳಿಂ
ನುಡಿವೋ ಬೇಸಜನೆಯ್ ಕೂರ್ಪವರನೇನನ್ನಿಂದಮಿನ್ನಗ್ಗಳಂ
ಪಡೆವೋ ಮೌನದೊಳಿಂತು ನೀನಿರೆ ರುವದ್ದುಗಾಳಿಯುಂ ಪತ್ತುವಿ
ಟ್ಟುಡುಗಿದ್ಬಿಡುನೆಯ್ ಪೋಲ್ಪುದು ಭವದ್ವಕ್ತಾಬ್ಬಮನಬ್ಬಾನೇ

೩೧

||ಪ್ರೃಷ್ಠಿ||

ನವೋತ್ಪಲದಳೇಕ್ಷಣೇ ಮನದೊಳಾದ ನಿರ್ವೇಗಮೊಂ
ದವಶ್ಯಮದು ಕೂರ್ಪರೊಳ ನುಡಿದೊಡಲ್ಲದೇಂ ಪೋಕುಮೇ
ನಿವೇದಿಸು ನಿಜಾಂತರಂಗಗತಮಪ್ಪದಂ ನೀನಿದಂ
ವಿವೇಕವಿಕಳರ್ಕಳಂತಲೆಗೆ ಚಿತ್ತದೊಳ ತಾಳುವೋ

೩೨

ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದು 'ತ್ವಲೋಕ್ಯಲೋಚನನನ್ನು (ಅರ್ಹಂತ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ
ಚಕ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ತೋಳ್ಬಲದಿಂದ ಶತ್ರುಪಕ್ಷವನ್ನು ಗೆದ್ದು ದಿಬ್ಬೊಡಲವನ್ನು
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಚತುರ್ಬಲದೊಡನೆಯೂ, ದಿವಿಜವಿದ್ಯಾಧರರೊಡನೆಯೂ
ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಇತ್ತ ಪಂಡಿತೆಯು ಶೋಕಾತುರಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು
ಅಂತಃಪುರದ ಹೊರಗಣ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಳು. ೩೦. ತೋಳಂತೆ ಉದ್ವವಾಗಿರುವ
ಕೆಂಪುಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂದಣಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತವಾದ ದುಂಬಿಗಳ ಇಂದೋಳ
ರಾಗದಿಂದಲೂ, ಮಲಯಾನಿಲನ ಬೀಸಾಟದಿಂದಲೂ ಆ ಪ್ರದೇಶವೊಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂಗನ
ಅಳೋ ಎಂಬಂತಿರ್ದ ರಕ್ತಾಶೋಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಒರಟಾದ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು
ಪಂಡಿತೆಯು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸುತ್ತ, ೩೧. "ವತ್ಸೆ, ನೀನು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ
ಮಾಚಿದರೆ, ಇನ್ನು ಯಾರೊಡನೆ ಬೇಸರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ನೀನು ಮೌನದಿಂದಿರುವೆಯೇಕೆ? ಕಮಲಮುಖಿ! ನಿನ್ನ
ಮುಖವು ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರವಿಲ್ಲದ ಕಮಲವನ್ನು ಹೋಲುವುದು. ೩೨. ಅರಳಿದ
ಕನ್ನದಿಲೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೇ! ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ನಿರ್ವೇಗವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದವರಲ್ಲಿ

ವ|| ಎಂಬುದಂ ಸ್ವಭಾವಮುಗ್ಧ ಮುಗ್ಧವದನವನಜಮನೆಹಗಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ
ಜನ್ಮಗಳನಿಂತೆಂದು ಬರೆದು ತೋರ್ಪಂತೆ ನೆಲನಂ ಬರೆಯುತ್ತಮಪಗತಮುಖಮುದ್ರೆಯಾಗಿ,

||ಉಜ್ಜಳ||

ಬಗೆಯ ಬಯ್ಯೆಯನೊಪ್ಪಿಸುವಾಗಳ್ ನೀನೇ ವಲಂ ದೂರೆ ಪೇಟ್ಟಪೆಂ
ಬಗೆದು ಕೇಳ್ ನಡೆ ನೋಡಲೊಡಂ ದೇವಾಗಮಮಂ ಪಿರಿದೊಂದು ದಂ
ದುಗದ ಸಂದಣಿಯಿಂದಮೆ ಮತ್ತಾಗ್ನೈಕಧಾವಳಿಯೆಲ್ಲಮಂ
ಬಗೆದು ನೋವನಗಾದುದು ನೋವಂತುಂತೆನಗಾವುದು ಬೇವಸಂ ೩೩

ವ|| ಆದಂತೆಂದೊಡೆ ಆನೀ ಭವಕ್ಕೆ ಮೂಲನೆಯ ಭವದೊಳ್ ಈ ಧಾತಚೀಷಂಡವ
ಮೂಡಣ ಮಂದರದ ಅಪರವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ಬಡಗಣ ತಡಿಯ ಗಂಧಿಳವಿಷಯವ
ಪಾಟಲಿಗ್ರಾಮದೊಳ್ ನಾಗದತ್ತನೆಂಬ ಪರದಂಗಮಾತನ ಪರದಿತಿ ವಸುದತ್ತಗಂ ಪುಟ್ಟದ ನಂದ,
ನಂದಿಮಿತ್ರ, ನಂದಿಷೇಣ, ವರಷೇಣ, ಜಯಸೇನರೆಂಬಯ್ಯರ್ ತನಯರಿಂದಂ ಮದನಕಾಂತೆಯುಂ,
ಶ್ರೀಕಾಂತೆಯುಂಬರ್ದರ್ ತನೂಜೆಯರಿಂದಂ ಕಡೆಯ ಗರ್ಭದೊಳ್ ಆಂ ನೆಲಸಲೊಡಂ
ಅಸ್ತದನ್ನಜನ್ಮೋಪಾರ್ಜಿತದಾರುಣಕರ್ಮಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಂ,

ಇಡಿದದರೆ ಕಾಯ್ ಚೂತಮ
ನಡಸಿ ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಯ್ದದೆನಿಬೆ ನೆವನೆವದಿಂದೆ
ನ್ನೊಡವುಟ್ಟಿದರುಂ ತಂದೆಯು
ಮಡಗಿದರ್ ಖಳಕ್ಕತಾಂತದಂತಾರದೊಳ್ ೩೪

ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಹೋಗುವುದೆಂದು? ನಿನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು
ಪ್ರಕಟಪಡಿಸು. ವಿವೇಕಶೂನ್ಯರ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನೇಕೆ ತಳೆದಿರುವೆ?” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.
ಸ್ವಭಾವಮುಗ್ಧಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯು ತನ್ನ ಸುಂದರಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ
ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತೋರಿಸುವಂತೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತ ತಲೆಬಿಗಿಸಿ
ಹೀಗೆಂದಳು: ೩೩. “ಹೃದಯಾಂತರಾಳವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನುಡಿಯಲು ನೀನೇ ನನಗೆ ತಕ್ಕವಳು,
ಆಲಿಸಿ ಕೇಳು. ದೇವಾಗಮನವನ್ನು ಕಂಡು ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ
ಕಥಾವಳಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆನೆದು ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಳಾದೆನು. ಬೇರೆ ವಿಧದಲ್ಲಿ ನನಗೆ
ದುಃಖವೇನಾದೀತು? ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ; ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂರನೆಯದಾದ ಜನುಮದಲ್ಲಿ
ಧಾತಚೀಷಂಡದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಮಂದರಪರ್ವತದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸೀತೋದಾನದಿಯ
ಉತ್ತರದಡದಲ್ಲಿನ ಗಂಧಿಲದೇಶದ ಪಾಟಲೀಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಗದತ್ತನೆಂಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಇದ್ದನು.
ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ವಸುದತ್ತೆ. ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ನಂದ, ನಂದಿಮಿತ್ರ, ನಂದಿಷೇಣ, ವರಸೇನ
ಮತ್ತು ಜಯಸೇನನೆಂಬ ಐದು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ, ಮದನಕಾಂತೆ, ಶ್ರೀಕಾಂತೆಯರೆಂಬ
ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಆದಮೇಲೆ ಕೊನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೇರಿದೆನು. ಜನ್ಮಾಂತರದ
ಉಗ್ರಕರ್ಮದಿಂದ. ೩೪. ಕಾಯಿಬಿಟ್ಟ ಮಾವಿನಗಿಡಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನನ್ನ
ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೂ ತಂದೆಯೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ನೆವದಿಂದ ಯಮನ ದಾಡೆಗೆ ತುತ್ತಾದರು.

ವ|| ಅಂತು ಮದೀಯಜನನಿಯುಂ ಜನನಿಯ ಜನನಿಯುಮುಟೆಯಲುಮುಟೆದರು
ಮೆಲ್ಲಮೂರ್ವರುಟೆಯದಂತೆ ಪೋಪುದುಮರಸರ ದೆಸೆಯುಂ ಮನೆಯುಂ ಕವರ್ತೆಪೋಪುದುಂ
ಪೆಟರ ಕೀಲೆಲೊಳೆಮ್ಮೆಬ್ಬಿಯುಂ ಮುತ್ತಬ್ಬಿಯುಂ ಸಾರ್ದು ಬದಗುಗೆಯ್ದುಕೆ ನವಮಾಸಂ ನೆಹಿದಾಂ
ಪುಟ್ಟುವುದುಂ ಎನ್ನ ಮೆಯ್ಯ ದುರ್ಗಂಧಕ್ಕೆ ಪೇಸಿ ಕಂಡವರೆಲ್ಲಮೆಟಿದು ಕಳೆಯೆ
ಪರೇತವನಭೂಮಿಯೊಳ್ ಜೇರ್ಣಶೀರ್ಣಚೀರಂಗಳಿಂದಂ ಪುದಿದಿರಿಸಿ ಪೋಗಿ ತಾವಿರ್ಬರುಂ
ತಿಂದು ತಂದಿಕ್ಕಿದೆಂಜಲೆವುಲುಮಂ ತಿಂದು ಪೆಸರುಮಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ನಾಮಿಕೆಯೆಂದು ಪೆಸರಾಗಿ ಬಳೆಯೆ,

ಅವರುಮನಂತಕನೊಯ್ಯನೆ
ಸವಿನೋಬ್ಬುದುಮಾನುಮೆನ್ನ ಪಾಪದ ಫಲಮಂ
ಸವಿನೋಡೆ ಪೊಕ್ಕನೊಡನೊಗೆ
ದ ವಿಚಾರಣೆಚರಿತಮೆಂಬ ಗಹನಾಂತರಮಂ

೩೫

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕದರ್ಕ್ಕ ತಿಳಕಮಿರ್ಪಂತಿದರ್ಂಬರತಿಳಕಮೆಂಬ ಗಿರಿವರದ ಮೇಗೆ,

ವಿಸ್ತುಬ್ಬಹಳದೋಪತ
ಮಿಸ್ತರನವಿಳರ್ಥಿಗುಣವಿಭೂಷಣೆರಂ ಪು
ಣ್ಯಾಸ್ರವಕಾರಣರಂ ಪಿಹಿ
ತಾಸ್ರವಮುನಿಪತಿಗಳಂ ಮನಂಬಿದೆ ಕಂಡೆಂ

೩೬

ವ|| ಕಂಡು ಪೊಡೆವಡುವನಿತುವರಮೆನ್ನ ಮನದೊಳೆವಿಲ್ಲದೆಯುಂ ಅಸವಸದೊಳಾದ
ಮನದೆಕದಿನೆಹಗಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು,

ವ|| ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯೂ ಅಜ್ಜಿಯೂ ಉಳಿದರು. ಉಳಿದೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ
ತೆರಳಿದರು. ಅರಸರ ಕಾಟದಿಂದಾಗಿ ಮನೆಯೂ ಲೂಟಿಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮಮ್ಮನೂ
ಅಜ್ಜಿಯೂ ಪರರ ಸೇವಾಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಒಂಬತ್ತು
ತಿಂಗಳಾಗಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ನನ್ನ ದೇಹದ ದುರ್ಗಂಧಕ್ಕೆ ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ
ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಅಮ್ಮಂದಿರು ಮಸಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು
ಚಿಂದಿಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ತಿಂದು ತಂದು ಹಾಕಿದ ಎಂಜಲಗಳನ್ನು ತಿಂದು ನಾನು
ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ನಾಮಿಕೆಯೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆದೆನು. ೩೫. ನನ್ನ ತಾಯಂದಿರನ್ನೂ
ಯಮನು ಕೊಂಡೊಯ್ದನು. ನಾನೂ ನನ್ನ ಪಾಪಫಲದ ಸವಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು
ವಿಚಾರಣಚರಿತವೆಂಬ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆನು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಿಲಕದಂತಿದ್ದ
ಅಂಬರತಿಲಕವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ೩೬. ಪಿಹಿತಾಸ್ರವರೆಂಬ ಮುನಿಪತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡೆನು.
ಅವರು ದೋಷಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು. ಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಮಣಿಗಳಿಂದ
ವಿಭೂಷಿತರು. ಅವರು ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರು. ಅವರನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಂಡೆನು.
ವ|| ಅವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ನನಗೆ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೊಗೆದ ಮನದೊಳೆಕದಿಂದ

ಆವುದು ಕರ್ಮದೊಳಾಯ್ತೆ
ಗೀ ವಿಧದಿಂ ದುಃಖಮತಿಯೆ ಬೆಸುವುದೆನ್ನಂ
ಕಾವುದನಾಥೆಯನೆನೆ ಪರ
ಮಾವಧಿಯಿಂ ಭವಮನಜೆದು ಯತಿಪತಿ ನುಡಿದಂ

೩೭

ಈ ತೆಜದಿಂದಂ ನಿನ್ನಂ
ಘಾತಿಸಿ ಬಿಡದಲೆದು ಒಲಿದು ಒಂದಿದ ದುಃಖ
ವ್ರಾತಮಿದು ಮಗಳೆ ನಿನ್ನ ಪು
ರಾತನದುಷ್ಕರ್ಮವಿಟಪಿಕಟುಕಫಲಂಗಳ್

೩೮

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೋಡೀ ವಿಷಯದ ಪಳಾಳಕೂಟಗ್ರಾಮದೊಳ್ ದೇವಿಲನೆಂಬ
ಗ್ರಾಮಕೂಟಂಗಮಾತನ ಕುಟುಂಬನಿ ವಸುಮತಿಗಂ ಧನಶ್ರೀಯೆಂಬ^೧ ಮಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟು ನೀಂ
ಮತ್ತೊಂದುದಿವಸಮಾತ್ಮೀಯವಿಹಾರವಿಭೂಮಿಸಮೀಪಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀ ತ್ರಿಗುಪ್ತಿಗುಪ್ತ ಸಮಾಧಿಗುಪ್ತರೆಂಬ
ಯತಿಪತಿಗಳಧ್ಯಯನಂ ನಿನಗನಿಷ್ಟಮಪ್ಪುದಜೆನಧ್ಯಯನಾಂತರಾಯಮಂ ಮಾಡಲೆಂದವರೋದು
ವಾವಾಸದೊಳ್ ಸಂಕ್ಷೇಶಮಾಗೆ ಸಾರಮೇಯಪೂತಿಗಳೇವರಮನಿಕ್ಕಿದೊಡವರ್ ನಿನ್ನ ಪಾಪೋಪಚಯ
ಕಾರಣ ದುರಾಚರಿತಮಂ^೨ ನೋಡಿ,

ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಮಗಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಲತೆಯೊಳ್ ತೊಡರಲೆ ನೀನಿದಂ ನೆಗಟ್ಟಿ^೩ ದು
ರ್ಗತಿಹೇತು ಪೂಜ್ಯಪೂಜಾ
ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂ ಕಿಟಿದುದುಃಖಮಂ ಮಾಡುಗುಮೇ

೩೯

ಅವರನ್ನೆರಗಿದೆನು. ೩೭. “ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ವಿಧವಾದ ದುಃಖ
ವುಂಟಾಯಿತು? ಅನಾಥಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು. ಅವಧಿ
ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನನ್ನ ಭವದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಯತಿಪತಿ ಹೀಗೆಂದನು: ೩೮.
ಪುರಾತನವಾದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಗಿಡದ ಕಹಿಫಲಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಘಾತಿಸಿ ಬಿಡದಲೆಯಿಸಿ
ಹಿಡಿದು ಹಿಂಡಿ ದುಃಖಸಮೂಹವನ್ನಿತ್ತಿವೆ. ವ|| “ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆ ಈ ದೇಶದ
ಪಳಾಳಕೂಟಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೇವಿಲನೆಂಬ ಗೌಡನಿಗೂ ವಸುಮತಿಯೆಂಬ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ
ಧನಶ್ರೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗಳಾಗಿ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ನಿನ್ನ ವಿಹಾರಭೂಮಿಗೆ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಮೂರುಗುಪ್ತಿ^೧ಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದ ಸಮಾಧಿಗುಪ್ತರೆಂಬ
ಯತಿಪತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಿನಗೆ ಅನಿಷ್ಟದಾಯಕವಾಯ್ತು. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ
ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಲೆಂದೇ ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ನಾಯಿಯೊಂದನ್ನಿರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ
ಸಂಕ್ಷೇಶವನ್ನೊದಗಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪಾಪ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾದ ದುರಾಚಾರವನ್ನು ಕಂಡು,
೩೯. “ಎಲೈ ಮಗಳೇ! ಬುದ್ಧಿಹೀನಳಾಗಿ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡು
ಬೀಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನಿದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಪೂಜ್ಯರೆನಿಸಿದವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ

೧ ಖ-ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ೨ ಕ-ದುರಾಚಾರಮಂ ೩ ಕ-ಬಯಸಿದೆ

೧. ಮೂರು ಗುಪ್ತಿಗಳು: ಮನೋಗುಪ್ತಿ, ವಾಗ್ಗುಪ್ತಿ, ಕಾಯಗುಪ್ತಿ.

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ನುಡಿಗೆ ನೀಂ ಬೆರ್ಚಿ ಬೇಗಮದನೆಲೆದು ಕಳೆದು,

ಅಲೆಯದೆ ಗೆಯ್ದುದರ್ಕೆ ಮುನಿಪುಂಗವ ನೀಂ ಕ್ಷಮಿಯಿಪ್ಪದೆಂದು ಕಾ
ಲೆಜಗಿದ ನಿನ್ನದೊಂದುಪಶಮಂ ಪಡೆದತ್ತು ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮಮಂ
ಮುಖಗಿಸಿ ನಿನ್ನನೀ ಪದಕೆ ತಂದುದು ಮುನ್ನಿನ ಗೆಯ್ದ ದೋಷಮಿ
ನ್ನೆಲೆದು ಜಿನೇಂದ್ರಧರ್ಮಜಳದಿಂ ಕಳೆ ಕರ್ಚಿ ಕಳಂಕಪಂಕಮಂ ೪೦

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಸಮಕ್ಷದೊಳವರ ಪೇಚ್ಚಿ ಮಾಲ್ಕಿಯೊಳೆ ಪರಮಜಿನಪತಿ
ಪರಿಭಾಷಿತಮಪ್ಪ ಉಪೋಚಿತವೃತ್ತಂಗಳುಂ ಪೋಡಶತೀರ್ಥಕರಭಾವನೆಗಳುಂ ಚತುಸ್ತೌಶದತಿಶಯಂಗಳು
ಮನುಷ್ಯಮಹಾಪ್ರಾಣಿಹಾರ್ಯಂಗಳುಮಂ ಪಂಚಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಂಗಳುಮುಂ ನಾಮೋದ್ದೇಶಂಗಿಯು
ಪಾರಣೆಯ ದಿವಸಮಲ್ಲದಿವತ್ತುಮೂರು ದಿವಸದಿಂದುಪವಾಸದಿಂ ಸಮೆಯೆ ಜಿನಗುಣ
ಸಂಪತ್ತಿಯುಮನಿರ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತಿಜ್ಞಾನಭೇದಮುಮಂ ಪನ್ನೊಂದಂಗಮುಮಂ ಎರಡು
ಪರಿಕರ್ಮಮುಮಂ ಎಂಬತ್ತೆಂಟು ಸೂತ್ರಂಗಳುಮಂ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗಂಗಳುಮಂ ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಪೂರ್ವಂಗಳುಮಂ ಆಯ್ದು ಚೂಳಿಕೆಯುಮಂ ಆಜವಧಿಯುಮಂ ಎರಡು ಮನಃಪರ್ಯಜ್ಞಾನಮುಮಂ
ಕೇವಲಜ್ಞಾನಮುಮಂ ಪೆಸಗೊಂಡು ಪಾರಣೆಯ ದಿವಸಮಲ್ಲದೆ ನೂರಯ್ಯತ್ತೆಂಟುದಿವಸದಿಂ
ಸವೆವ ನೋಂಪಿಯ ವಿಶ್ರುತ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಮುಮಂ ಯಥೋಚಿತವಿಧಿಯಿಂ ನೋಂತು
ಮದೀಯಾಯುಷ್ಯಾವಶಾನದೊಳೇಶಾನಕಲ್ಪದೊಳ್ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದೊಳ್ ಲಲಿತಾಂಗದೇವಂಗೆ

ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವುದು ದುರ್ಗತಿಗೆ ಕಾರಣ. ಅದು ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ” ಎಂದು ಯತಿಗಳು
ಹೇಳಿದರು. ವ|| ನೀನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಚ್ಚು ಬಿದ್ದು ಬೇಗನೆ ಅದನ್ನು ದೂರ ಎಳೆದುಹಾಕಿ
ಬಂದೆ. ೪೦. “ಮುನಿಪುಂಗವ! ತಿಳಿಯದೆ ಇಂಥ ಹೇಯಕೃತ್ಯನ್ನೆಸಗಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು”
ಎಂದು ಕಾಲ್ಗೊರೆದರೆ, ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಪಾಪಕರ್ಮವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ಷಯಿಸಲಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು
ತಳೆದೆ. ಅದು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಪ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದಿದೆ. ಮುನ್ನಿನ ಈ
ದೋಷವನ್ನರಿತು, ಜಿನೇಂದ್ರಧರ್ಮಜಲದಿಂದ ಕಳಂಕಪಂಕವನ್ನು ತೊಳೆ” ವ|| ಎಂದರು.
ಆ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೆ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠಜಿನಪತಿಯುಸುರಿದ
ಉಪವಾಸವ್ರತಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪೋಡಶಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ, ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕು
ಅತಿಶಯಗಳನ್ನೂ, ಎಂಟು ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಹಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಐದು ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನೂ
ನಾಮೋದ್ದೇಶಗೈದೆನು. ಪಾರಣೆಯ ದಿನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರುವತ್ತೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ
ಉಪವಾಸದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದೆನು. ಹೀಗೆ ಜಿನಗುಣಸಂಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಉಪವಾಸವ್ರತವನ್ನೂ,
ಅನಂತರ ಮತಿಜ್ಞಾನದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಭೇದಗಳನ್ನೂ, ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗಗಳನ್ನೂ, ಎರಡು
ಪರಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಎಂಬತ್ತೆಂಟು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನೂ, ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಪೂರ್ವಗಳನ್ನೂ, ಐದು ಚೂಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಆರು ಅವಧಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನೂ, ಎರಡು
ಮನಃಪರ್ಯಾಯಜ್ಞಾನಗಳನ್ನೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪೆಸಗೊಂಡೆನು. ಹೀಗೆ
ಒಂದುನೂರೈವತ್ತೆಂಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನೋಪವಾಸವೆಂಬ ವ್ರತವು ಸಮೆಯಿತು.
ನಾನು ಉಚಿತ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವ್ರತವನ್ನು ನೋಂತೆನು. ನನ್ನ

ವಲ್ಲಭೆಯೆಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆನೆಂಬಿನಾಗಿ ಪುಟ್ಟ ಪೂರ್ವೋಪಕಾರಮಂ ನೆನೆದು ಬಗೆದು
ಪಿಹಿತಾಸ್ರವಭಟ್ಟಾರಕರನಾನುಮಾತನುಂ ಬಂದಿಸಿ ನಾನಾವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ
ದಿವ್ಯವಿನೋದಂಗಳಂ ಮೆಚಿದು ಪೋಗಿ ಸುರಲೋಕ ಸುಖಂಗಳನೆನಿತಾನುಂ ಕಾಲಮನುಭವಿಸಿ
ನಿಜಪೂರ್ವೋಪಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯವಸಾನದೊಳ್ ನಾಕಲೋಕಮದಾನೇಕಪಂ ನಟ್ಟುನಿಂದು ಬೀಸಿದೊಡೆ
ಮದೀಯಜೀವಿತೇಶನಾರ್ಥೋರಣಂ ಕೆಡೆವಂತೆ ಧರಾತಳಕ್ಕೆ ಕೆಡೆವುದುಮಾನುಮಾತನ
ವಿಯೋಗದೊಳಹುದಿಂಗಳ್ಳರಂ ಜಿನೇಂದ್ರಮಹಿಮೆಯಂ ಮಾಡಿ ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದೆನಿದು ಮದೀಯ
ವೃತ್ತಾಂತಂ

ಲಲಿತಾಂಗಂ ದಿವದಿಂದಮಂದಿಟಿದು ಬಂದೀ ವಿಶ್ವವಿಶ್ವಂಭರಾ
ತಳದೊಳ್ ಭೂಚರಖೇಚರರ್ಕಳೊಳಗಿನ್ನೆಲ್ಲೊಡೊಡಂ ಕೂಡದಾ
ಗಳಣಂ ಕೂಡದು ಬಾಳ್ವ ಮಾತನಗದರ್ಕಾರ್ಗೇನನೇನೆಂಬಿನೆಂ
ದೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪುದೊಂದಮಾದುದೆನಗೀ ವಾಚಂಯಮಂ ಸಂಯಮಂ ೪೧

ಸಹಜಾತಾಂಬರದಿವ್ಯಭೂಷಣದಳನ್ನದಾರಮಾಳಾವಿಳಾ
ಸಿ ಹಟದ್ರತ್ನಕಿರೀಟಭಾಸಿ ನಯನಾರ್ಥಾಲೋಕನೋದ್ಭಾಸಿ ಸ
ಸ್ವಪ್ರಸಾದಸಲೀಲಸಸ್ತಿತಮುಖವ್ಯಾಭಾಸಿ ನೋಡಿತು ಸ
ನ್ನಿಹಿತಂ ಸೌಂದರರೂಪಮಿನ್ನುಮೆದೆಯೊಳ್ ಮಜ್ಜೆವಿತಾಧೀಶನಾ ೪೨

ಆಯುಷ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಿಗೆ
ಮಡದಿಯಾದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆಂಬುವಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಆಗ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವರ
ಪೂರ್ವೋಪಕಾರವನ್ನು ನೆನೆದು ಬಗೆದು ನಾನೂ (ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೂ) ಆತನೂ
(ಲಲಿತಾಂಗದೇವನೂ) ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದೆವು. ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ
ಸುರಲೋಕಸುಖಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಪುಣ್ಯಗಳೆಲ್ಲದರ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಮದ್ದಾನೆಯು ಬೀಸಿದಾಗ ಮಾವುತನು ಬೀಳುವಂತೆ
ನನ್ನ ನಲ್ಲನು ಮೃತನಾಗಿ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಆತನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಆರು
ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಜಿನೇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವಡೆದೆನು. ಇದು ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತ”¹
ಎಂದಳು. ೪೧. ಮತ್ತೆ ನುಡಿದಳು: “ಲಲಿತಾಂಗದೇವನು ದಿವದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದು
ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಭೂಚರ ಖೇಚರರ ಬಲಗಳ ನಡುವೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೇ
ಆಗಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅವನೊಡನೆ ಸಮಾಗಮ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಬದುಕುವ
ಮಾತು ಸಲ್ಲದು. ಯಾರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ಆದಕಾರಣವೇ ಮಾತು
ಹೊರಡದಂತಾಗಿ ವಾಚಂಯಮರೂಪವಾದ ಸಂಯಮವು ತಲೆದೋರಿದೆ. ೪೨. “ನನ್ನ
ಜೀವಿತೇಶನ ಸುಂದರವಾದ ರೂಪು ನನ್ನೆದೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ! ನೋಡು!
ಅದು ಅವನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರ, ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಮತ್ತು ಅರಳುತ್ತಿರುವ
ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ! ರತ್ನಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ

1. ಅವಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧನಶ್ರೀ, ನಿರ್ವಾಮಿಕೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ-ಎಂಬ ಜನ್ಮಾವಳಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯಾದಳು.

ಎರವ ಮರಲ್ವ ಲಲ್ಲಯಿಪ ಕಾಲ್ವಡಿವೆಂಬುದನಿಂಬುಕೆಯ್ಯಳಂ
 ಕರಣವಿಳಾಸಮಂ ಮೆಲೆವ ಮೇಳಿಸುವಂದಿನ ರೂಪು ಶಾಸನಂ
 ಬರೆದುದು ಬರ್ಚಿಸಿತ್ತಮರ್ದುದಬ್ಬುದಳಂಕಿದುದುರ್ಚ ಪೊಕ್ಕು ಬೇ
 ವರಿದುದು ಬೆಚ್ಚುದಚ್ಚಿದುದನ್ನೆರ್ದೆಯೊಳ್ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾ ೪೩

ವ|| ಅದಜಿಂದಮೆನ್ನ ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಯಪ್ಪುದು ವಂಧ್ಯಾಸ್ತನಂಧಯಸಮಾಗಮಸಮಾನಂ;
 ಮಾನಸರ ದಸೆಯೊಳ್ ತೀರ್ವುದಲ್ಲಿದಂ ಮದೀಯಮಾನಸದೊಳೆ ತಾಳ್ವ ಸುರಲೋಕಸುಖಾನುಭವ
 ರತರಹಸ್ಯಂಗಳೊಳೆನ್ನಾತನಜೀವಿತರಹಸ್ಯಂಗಳಪ್ಪ ಕೆಲಕೆಲವು ಅವಿನಾಣಂಗಳಂ ನಾಣ್ಣೆ ಬಂಚಿಸಿ^೧ ಪಿರಿದು
 ಮನುರಾಗದಿಂದಮೆನ್ನ ಬರೆದ ಪಟಮನಿದನರ್ಚಿಸಿ ಕನ್ಯಾಬ್ರತದೊಳೆ ಕಾಲಮಂ ಕಚಿಪುವೆನಿದಲ್ಲದಿಲ್ಲಿಗೆ
 ಪೆಟತೊಂದು ಪ್ರತಿಕಾರಮಿಲ್ಲೆಂದು ನುಡಿದು ಮಾಣ್ಣ ಕನ್ನೆಯ ನುಡಿಯಂ ಪಂಡಿತ ಮನದಗೊಂಡು.

ಉಸಿರ್ದೊ ನೀಂ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಬೇಗಮನಜಿದೆನಿದಂ ಶಕ್ತಿಯೊಳ್ ಮುಕ್ತಿಯಂ ಸಾ
 ಧಿಸಲಕ್ಕುಂ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಪ್ರಕಟನಪಟುಗಳ್ಳೆನಸಾಧ್ಯಂಗಳೋ ಪೇರ್
 ಬೆಸನಂ ಪಾರ್ಥಿವಪ್ರದಾಂ ನಿನ್ನನಿಯನನಜಸಲ್ ಸಾರ್ವನೆಲ್ಲದದಿಂ ಚಂ
 ತಸದಿರ್ ತಾ ತೋಪು ನಿನ್ನೀ ಬರೆದ ಪಟಮನುತ್ಪಲ್ಲಪಂಕೇಜನೇತ್ಯೇ^೨ ೪೪

ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ! ಅರೆಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ! ಅದು ಸಸ್ಪೃಹವೂ, ಸಾನಂದವೂ,
 ಸಲೀಲವೂ, ಸಸ್ಮಿತವೂ ಆದ ಮುಖದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ! ೪೩. “ನನ್ನೆದೆಯಲ್ಲಿ
 ಲಲಿತಾಂಗದೇವನ ಆ ರೂಪು ಶಾಸನವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ? ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ!
 ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ! ನಿಮಗ್ನವಾಗಿದೆ! ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದೆ!
 ಬೆಸುಗೆಗೊಂಡಿದೆ! ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿದೆ! ಅದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ! ಹಿಂದಿರುಗಿ
 ಹೋಗುತ್ತದೆ! ನಲೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತದೆ! ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ!
 ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ! ವ|| ಅದರಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯು ಬಂಜೆಗೆ ಪುತ್ರನ
 ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ! ಇದು ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಲಾಗದು. ಇದನ್ನು
 ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುರಲೋಕಸುಖಾನುಭವಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ರತರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಂದ ಕೆಲವು ಅಭಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು
 ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಿಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಅತಿಪ್ರೇಮದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾದ ಈ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ
 ಕನ್ಯಾವ್ರತದಿಂದಲೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು
 ನುಡಿದು ಆ ಕನ್ಯೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಅದನ್ನು ಪಂಡಿತೆಯು ಮನಗಂಡಳು. ೪೪. “ನಿನ್ನ
 ನಿರ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಿತು. ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ
 ಪ್ರಕಟನಪಟುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯ? ಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸುವವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದಿರಬೇಕು.
 ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ನಾನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಥಳು, ಚಿಂತಿಸ
 ಬೇಡ. ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೆ! ನೀನು ಬರೆದ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಕೊಂಡು,

ಪಟಮಿದೆ ಸಾಲುಮನ್ನಭವವಲ್ಲಭನಂ ಪಟವಿದ್ಯೆಯೆತ್ತಲುಂ
ಜಟಮಟಕರ್ಕಳಂ^೧ ತೊಡರೆ ಸುತ್ತಲುಮಪ್ಪುದಳೆಂ ಸಮಸ್ತಭೂ
ಪಟಲಮನಾಂ ತೊಲಲ್ಪಟಸಿ ನಿನ್ನೊಡಗೂಡಿ ನಿಜೇಶನಂ ಯಶಃ
ಪಟಹನಿನಾದಮಂ ಪರಪುವೆಂ ದೆಸೆಯಂತುವರಂ ತಳೋದರೀ

೪೫

ವ|| ಎಂದು ಮುನ್ನಮಾ ಪಟದೊಳಾಕೆ ಬರೆಯದೆ ಬಂಚಿಸಿದ ಅವಿನಾಶಂಗಳನಳೆಯೆ
ಬೆಸಗೊಂಡು ಪಟಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಪಂಡಿತ ಪೋಗಿ ಮಂದಾರಮುನೀಂದ್ರವ್ಯಂದಾರಕ
ವ್ಯಂದಸೌಂದರಮುಮಾಸನ್ನಭವ್ಯವ್ಯೋಮಚರಭೂಚರನಿಚಯನಿಚಿತಮುಮಾಗಿ ಜಗತ್ತೂತಮೆನಿಸಿದ
ಮಹಾಪೂತಜನಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ಧೂರ್ತಜನಮನಸ್ಸುಮೋಹನತಮಃಪಟಮಂ
ವಿಚಿತ್ರಚಿತ್ರಪಟಮನಾ ಚೈತ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲದ ಪಟ್ಟಸಾಲೆಯಮುಂತೆ ನೇಟೆ ನಿಜಾಭಿಲಷಿತಕಾರ್ಯ
ಸಿದ್ಧಿಯೆನೆ ಪಾರುತ್ವಮಿರ್ದಳ್ ಆನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಸುಧಾಮಂಡಳಮಂ ಬಾಯ್ಕೇಳಿಸಿ,

ಪಿರಿದುಂ ಪುಣ್ಯೋದಯಂ ತನ್ನದಯಮನಟಪುತ್ರ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಮರ್ತ್ಯವಿದ್ಯಾ
ಧರರಾಜವೃತ್ತರಾಧೀಶ್ವರಕರಸರಸೀಜಂಗಳಂ ವಕ್ರಚಂದ್ರ
ಸ್ಫುರಿತೋದ್ಯತ್ಯಾಂತಿ ನಿಚ್ಚಂ ಮುಗಿಯಿಸೆ ಜಿತದಿಜ್ಜಂಡಲಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ
ಪುರಮಂ ಶ್ರೀವಜ್ರದಂತಂ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತಚಿತ್ತಂ

೪೬

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಾನ್ವಯರಾಜಧಾನಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಮೂವತ್ತೆಣ್ಣಾಸಿರೆ^೨ ಮಕುಟಬದ್ಧರಿಂ
ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಳಚಕ್ರವರ್ತಿಪದದೊಳ್ ನಿಂದು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢ^೩ನಾರೂಢ

ತೋರು!” ಎಂದಳು. ೪೫. “ನಿನ್ನ ಮತ್ತೊಂದು ಭವದ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಈ
ಪಟವೇ ಸಾಕು. ತಾವೊಪ್ಪಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗಾಗಾಡಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಜನರು ಈ ಸುತ್ತಲೂ
ಬಹುಮಂದಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹುಡುಕಿ ನಿನ್ನ
ಗಂಡನನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ತಮ್ಮಟೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಎಲ್ಲ
ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹರಡುವೆನು” ಎಂದಳು. ವ|| ಈ ಮೊದಲೇ ಆ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಬರೆಯದಿದ್ದ
ಅಭಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತೆಯು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ವಂದಿಸುವ ಮುನೀಂದ್ರರೇ
ಮೊದಲಾದ ದೇವವೃಂದದ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಆಸನ್ನಭವ್ಯರಾದ ವ್ಯೋಮಚರ ಭೂಚರರ
ಗುಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ. ಜಗತ್ಪವಿತ್ರವಾದ ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ (ಕನ್ಯಾನ್ವೇಷಿಗಳಾದ)
ವಂಚಕಜನರ ಹೃದಯಸಮೋಹಕವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಪಟ್ಟಸಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ನೇತುಹಾಕಿ
ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇತ್ತ ವಜ್ರದಂತನು ಆರು ಖಂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು, ೪೬. ಪರಮಪುಣ್ಯೋದಯನಾಗಿ ತನ್ನ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು
ಮೆರೆಸಿದನು. ನರಾಧಿಪ, ವಿದ್ಯಾಧರಾಧಿಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಂತರಾಧಿಪರ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು
ತನ್ನ ವಕ್ರಚಂದನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಮೊಗ್ಗುಗೊಳಿಸಿದನು. ದಿಜ್ಜಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಮಗಳ
ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ವ||
ಅಂತು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ಬಂದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ವಜ್ರದಂತನು ಹೊಕ್ಕನು.

೧ ಕ-ಜಟಮತಿಯರ್ಕಳಂ; ಗ-ಜಟಕುಟಕರ್ಕಳಂ ೨ ಗ-ಮೂವತ್ತೆಣ್ಣಾಸಿರ
೩ ಕ-ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನ

ಯಾವನೆ ಯುಮಂತರ್ನಿಗೂಢಶೋಕೋದ್ರೇಕಮೂಕೆಯುಮಾಗಿದ್ ನಿಜತನೂಜೆಗೆ ಬಲೆಯನಟ್ಟಿದಾಗಳ್.

ವನಿತಾರೂಪದ ಕಾಮಕಲ್ಪಲತೆಯೋ ಮೇಣಂಗನಾರೂಪದ
ಬ್ಜನಿಯೋ ಮೇಣ್ ಲಲನಾಸ್ವರೂಪದತನುಶ್ರೀರೂಪಮೋ ಬರ್ಪುದೆಂ
ಬನೆಗಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದು ಕಾಲ್ಕೆಳಗೆ ಲೀಲಾಲಂಬಲಂಬಾಳಕಾ
ಳಿ ನಿಲುಂಬರ್ದವು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪದಾಂಭೋಜಂಗಳೊಳ್ ಕನ್ನೆಯಾ ೪೭

ವ|| ಅಂತು ಪೊದೆವಟ್ಟು ನಿಜತನೂಜೆಯ ಕಲ್ಯಾಣಭೋಗಭಾಗಿಯಾಗೆಂದು ಪರಮ ತರ್ಕ್ಕುಕೊಂಡು,

ಒದವಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲುಲಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪೀನನಿತಂಬಮಾರಮಿ
ಲ್ಲದೆ ಕುಚಮಂಡಳಂ ಪಲವುಮಂದದ ಚೆಂದದ ಚಿನ್ನಪೂಗಳಿ
ಲ್ಲದೆ ಲುಳಿತಾಳಕಂ ಕ್ಷಣಿತನೂಪುರಮಿಲ್ಲದೆ ಪಾದಪದ್ಮಮೋ
ಪ್ಪಿದಪುದು ನೋಡ ರೂಪಿನಿತು ಬೇಸರೊಳಂ ಸೊಗಯಿಪುದೀಕೆಯಾ ೪೮

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳೆ ಬಗೆದು ಮಗಳ ಮೊಗಮಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆವರಸು ನೋಡಿದಾಗಳ್,

ಕುಂದದಳಧವಳನೃಪದಶ
ನೇಂದುಜ್ಯೋತ್ಸ್ಮ ಮೃತಾಚ್ಚಜಳಪರಿಪೇಕಂ
ಮಾಂದಿಸುವಂತಾದುದು ನೃಪ
ನಂದನೆಯರ್ಧೆಯೊಳಗೆ ಬಳಿದ ಶೋಕಾನಳನಂ ೪೯

ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಕಿರೀಟಬದ್ಧರಾದ ರಾಜರಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲಚಕ್ರವರ್ತಿಪದದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಪ್ರಾಪ್ತ ಯೌವನಳೂ, ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿದ ಶೋಕೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮಾತಾಡದವಳೂ ಆದ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ೪೭. ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮನ ಕಲ್ಪಲತೆಯೋ ಅಥವಾ ಅಂಗನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲಿನಿಯೋ ಇಲ್ಲವೇ ಲಲನಾರೂಪದಿಂದಿರುವ ಮನ್ಮಥಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಬಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಲಿಗೆರಗಿದಳು. ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪದಾಂಭೋಜಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಂದಿಸಿದ ಮಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಯಸ್ಸಾಗಲೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ೪೮. “ಒಡ್ಡಾಣವ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲದೆ ಪೀನನಿತಂಬವೂ, ಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಮೊಲೆಗಳೂ, ಅಂದಚಂದವಾದ ಚಿನ್ನದ ಹೂಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳೂ, ದನಿಗೊಡುವ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪಾದಪದ್ಮವೂ ಒಪ್ಪಿದುವು. ಬೇಸರವಿದ್ದರೂ ಈಕೆಯ ರೂಪು ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿದೆ, ನೋಡಾ” ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಮಗಳಮುಖವನ್ನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಡನೆ ನೋಡಿದನು. ೪೯. ಕುಂದಪುಷ್ಪದ ಎಸಳಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ರಾಜನ ಹಲ್ಲುಗಳೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ಚಂದ್ರಿಕಾಮೃತಜಲಸೇಕವು ರಾಜಕುಮಾರಿಯ

ವ|| ಅಂತು ವಜ್ರದಂತನ ವಜ್ರದಂತೆ ಪೊಳೆವ ದಂತಪಜ್ಜೆಗಳ ಕಾಂತಿಯಾ ಕಾಂತೆಯಂ ಪುದಿದು ಪುದುಂಗೊಳಿಸೆ ವಜ್ರದಂತನೆಂಬ ಹೆಸರಂ ನನ್ನಮಾಡಿ,

ಮಗಳೆ ಮನಸ್ಸಮಂ ನಿನಗೀದೀಗಳೆ ಒಂಗುಗೆ ಕುಂಕುಮದ್ರವಂ
ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ ಕನತ್ಸನಕಮೇಬುಳೆ ಪೀನನಿತಂಬದೊಳ್ ಲಯಂ
ನೆಗೆಟ್ಟರೆ ನೂಪುರಂ ಪದಪಯೋರುಹದೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳೆ ಕೂಡುವೈ
ಬಗೆಗೊಳೆ ನಾಳೆ ನಾಡಿದು ಮಹೋತ್ಸವದಿಂ ನಿಜಜೀವಿತೇಶನೊಳ್ ೫೦

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಮದೀಯಗುರುಗಳುಂ ತ್ರೆಲೋಕಗುರುಗಳುಮಪ್ಪ ಯಶೋಧನ ಗುರುಗಳ ಕೇವಳಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯೊಸಗೆಯೊಳವಿಚಳಿಪಕ್ತಿಯೊಳೆನಗೆ ಪುಟ್ಟದವಧಿಜ್ಞಾನದೊಳೆನ್ನ ನಿನ್ನ ನಿನ್ನ ಕಾಂತನ ಜನ್ಮಾಂತರಂಗಳನಂತರಿತಮನಪಿದೆನಾ ಕಥಾಂತರಮನಾದ್ಯಂತಮನವಧಾರಿಸೆಂದು ಮಿಂತೆಂದು ಪೇಲಲ್ಲರಳ್ಳು ಅನೀಭವಕ್ಕೈದನೆಯ ಭವದೊಳೀ ಪುಂಡರೀಕಿನೆಯೊಳ್ ಕೇಶವಮಹೀಶಂಗೆ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಜಯಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಕೆಳೆಯನುಮಾನುಮೊಡವಳೆದು ಗೃಹೀತಾಣು ವ್ರತನೇಂ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಕೃಮದೊಳ್ ಮದೀಯವಯಸ್ಸನುಮಾನುಂ ನೆಗೆಬ್ಬು ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳ್ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನೋದ್ಯಾನದೊಳ್ ಚಂದ್ರಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಪಾರ್ಶ್ವದೊಳ್ ಸನ್ಯಸನವಿಧಿಯೊಳ್ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಹಾರಶರೀರನೆಂ ಸಮಾಧಿವಡೆದು ಮಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪದೊಳ್ ಸಪ್ತಾಂಗರೋಪಮ ಪ್ರಮಿತಜೀವಿತನೇಂ ಸಾಮಾನಿಕದೇವನಾಗಿ ಪುಟ್ಟದೇಂ, ಜಯಕೀರ್ತಿಯುಮಾತ್ಮೀಯವಿಭವಸದೃಶನಾಗಿ ತತ್ಪಲ್ಲದೊಳ್

ಹೃದಯದ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಂದಗೊಳಿಸುವಂತಾಯಿತು. ವ|| ಅಂತು ವಜ್ರದಂತನ ವಜ್ರದ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಆ ಕಾಂತೆಯ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿ ವಜ್ರದಂತನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸತ್ಯಗೊಳಿಸಿತು! ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ೫೦. “ಮಗಳೆ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕತ್ತಲೆಯು ಈಗಲೇ ದೂರ ಸರಿಯುವುದು, ಕುಂಕುಮದ್ರವವು ನಗುಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿನ್ನದ ಒಡ್ಡಾಣವು ಪೀನನಿತಂಬದಲ್ಲಿಯೂ ಲಯಯುಕ್ತವಾದ ನೂಪುರವು ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುವು! ನಿನ್ನ ಜೀವಿತೇಶನೊಡನೆ ನಾಳೆ ಅಥವಾ ನಾಳಿದ್ದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವೆ! ವ|| “ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಗುರುಗಳೂ, ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಗುರುಗಳೂ ಆದ ಯಶೋಧರಗುರುಗಳ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯೊಸಗೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಅವಧಿಜ್ಞಾನವುಂಟಾಯಿತು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ತನಾದೆನು. ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ನಾನು ಈ ಭವಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಐದನೆಯ ಭವದಲ್ಲಿ ಪುಂಡರೀಕಿನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವಮಹೀಶನಿಗೆ¹ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಜಯಕೀರ್ತಿಯು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಡನೆ ಬೆಳೆದು ಅಣುವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆವು. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನಪ್ಪಿದೆವು. ನಾನೂ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನೂ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೇನಾಚಾರ್ಯರ

1. ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಅರ್ಧಚಕ್ರಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ (ಪೂ.ಪು. ೭-೮)

ಪುಟ್ಟದಂ, ಅಂತಿವರಮಮರಾಂಗನಾಪಾಂಗವಿಳೋಕಮನಸುಖಮನನುಭವಿಸಿ ಬಂದು ಪುಷ್ಕರವದ್ವೀಪದ ಮೂಡಣ ಮಂದರದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಮಂಗಳಾವತೀವಿಷಯದ ರತ್ನಸಂಚಯ ಪುರಾಧಿಪಂ ಶ್ರೀಧರಂಗಮಾತನ ಮನೋಹರಿ ಮನೋಹರಿಗಂ ಶ್ರೀವರ್ಮನುಂ ವಿಭೀಷಣನುಮೆಂಬ ಜೆಸರೂಳ್ ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವರಾಗಿ ಬಳೆಯೆ ಮದೀಯಜನಕನೆಮ್ಮಿರ್ವರುಮನಧಿರಾಜಯುವರಾಜ ಪದವಿಯೊಳ್ ನಿಜಿಸಿ,

ಅಜೀವಂ ಮೆಜೆದರಡಲೆಯದ

ತಜಿಸಲವಮರ್ದಿರೆ^೧ ಸುಧರ್ಮಮುನಿಪದಪದ್ಧ

ಕೃಷಿಗಿ ಜನರೂಪಮೆಂಬೊಂ

ದಜಿವಿಡಿದ^೨ಘಬಲಮನಲೆದು ಶಿಲೆಯೊಳ್ ಪೊಯ್ದಂ

೫೧

ವ|| ಎಮ್ಮ ತಾಯ್ ಮನೋಹರಿಯುಮೆಮ್ಮೊಳ್ ಪೊಹಂ ಕಾರಣಮಾಗೆ ತಪಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳದೆ ಸಕಲಶ್ರಾವಕವ್ರತಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಪಲವುಂ ತೆಜದ ನೋಂಪಿಗಳಂ ನೋಂತು ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳೇಶಾನಕಲ್ಪದೊಳ್ ಶ್ರೀಪ್ರಭವವಿಮಾನದೊಳ್ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾದಳ್, ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ನಿಧಾನಮಂ ತೋಲೆ ಕಣ್ಣಂ ಕಳೆವಂತೆ,

ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನಪ್ಪಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆವು. ಸಮಾಧಿವಡೆದು ಮಹೇಂದ್ರ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಏಳುಸಾಗರಪ್ರಮಿತಅಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಮಾನಿಕದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಜಯಕೀರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸುರಾಂಗನೆಯರ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಸುಖಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವು. ಪುಷ್ಕರವದ್ವೀಪದ ಮೂಡಣ ಮಂದರದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಮಂಗಳಾವತೀದೇಶದ ರತ್ನಸಂಚಯ ಪುರಾಧೀಶನಾದ ಶ್ರೀಧರನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮನೋಹರಿಗೂ ಶ್ರೀವರ್ಮ, ವಿಭೀಷಣರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಲದೇವ. ವಾಸುದೇವರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದವು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಧಿರಾಜ ಯುವರಾಜರನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ೫೧. “ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಮೆರೆಯಿತು, ಎರಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವುಂಟಾಯಿತು. ಸುಧರ್ಮಮುನಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಜಿನಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅಘಬಲವನ್ನು (ಪಾಪವನ್ನು) ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಯ್ದನು. (ಅವನು ಸಿದ್ಧ (ಮುಕ್ತ)ನಾದನು). ವ|| “ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮನೋಹರಿಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ತಪವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಶ್ರಾವಕವ್ರತಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ನೋಂಪಿಗಳನ್ನು ನೋಂತಳು, ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪ್ರಭವವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗ^೧ ದೇವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಹಾಗೆ.

೧ ಗ.-ಅಜೀವಂ ಮಜೀವಂ ತನ್ನೊಳ್ ನೆಜೆದರೆ ತಜಿಸಲೆ. ೨ ಗ.-ದಜಿವಿಡಿದ.

1 ಈ ಲಲಿತಾಂಗನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಪತಿಯಾದ ಲಲಿತಾಂಗನಲ್ಲ.

ಬದಿಯೆಂಬಾರಡಿಗಳನ್ನನುಜನಂ ಗೋವಿಂದನಂ ನಿರ್ನರು
ಯ್ದುದುಮಿನ್ನೇ ತೊದಳೊಂದೆ ಕಿಚ್ಚಿನಗಮಂತೀತಂಗಮಿನ್ನೇತನಿ
ಲ್ಲದೆ ಪೇಜಿ ಮಾನಸವಾಲ ಮೋಹಮನಗಿನ್ನೇ ಬಾರ್ತೆಯೆಂದುಗ್ರಶೋ
ಕದಿನಾಕೊಂದಿಸಿದಂ ಸಹೋದರವಿಯೋಗೋದ್ವೇಗಮೇಗಯ್ಯದೋ

೫೨

ವ|| ಅಂತು ವಿಭೀಷಣವಿಪತ್ತಿಯೊಳತಿಪ್ಪಾಪಂಗೆಯ್ಯನ್ನೆಗಂ ಶೋಕಾವೇಗಮನತಿದು ಮುನ್ನಿನ
ಭವದ ಜನನೀಸಂಬಂಧಮೋಹಂ ಕಾರಣಮಾಗೆ ಲಲಿತಾಂಗದೇವಂ ಬಂದು,

ಕಟಿದವರ್ಗಬ್ಬದಬ್ಬೊಡವರೇಬ್ಬರೆ ಮೇಣವರಿಂ ಬಲೆಕ್ಕೆ ತಾ
ಮುಲೆವರೆ ಮೇಣದಂತಮರಣಂ ತಮಗಂ ಬರ್ಮುಕಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಮಂ
ಘಟಿಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುದೊಂದೆ ಚದುರಿಂತುಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಧರ್ಮಮೇಕೆ ಬಾ
ಯಲೆವುದದೇಕೆ ಚಿಂತಿಸುವುದೇಕೆ ಪಲುಂಬುವುದೇಕೆ ನೋವುದೋ

೫೩

ಅವನೀವ್ಯೋಮಮನೆಯ್ತೆ ಪರ್ಬ ಬಳಿದುಂ ಶೋಕಾನುಬಂಧಾಂಧಬಾಂ
ಧವಹಾಹಾರವಮೆಂತುಮೆಯ್ಯುದು ವಲಂ ಲೋಕಾಂತರಪ್ರಾಪ್ತನ
ಪ್ಪವನಂ ನಿರ್ಭರಪೂರಮಾಗಿಯುಮತಿಗ್ಗಾಶ್ರುಧಾರಾಜಳ
ಪ್ಪವಮುಂ ಬಾರಿಸಲೆಂತುಮಾಳಿದು ವಲಂ ಕಾಳೋರಗಗ್ರಸ್ತನಂ

೫೪

೫೨. “ವಿಧಿಯೆಂಬ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕಳ್ಳನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಗೋವಿಂದನನ್ನು
(ವಿಭೀಷಣನನ್ನು) ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಒಯ್ದನು. ‘ಸುಳ್ಳೇನು, ಇವನಿಗೂ ನನಗೂ ಒಂದೇ
ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿತು¹, ತಮ್ಮನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಳವಾದ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು,
ಇನ್ನೇನು ಗತಿ?’ ಎಂದು ನಾನು ಉಗ್ರಶೋಕದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿಹೋದೆನು. ವ|| ಆಗ
ಶೋಕದ ಆವೇಗವನ್ನರಿತು ಮುನ್ನಿನ ಜನ್ಮದ ಜನನೀಮೋಹದ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಲಲಿತಾಂಗದೇವನು ಬಂದು, ೫೩. “ಸತ್ತವರಿಗೇಕೆ ಅಳಬೇಕು? ಅತ್ತರೆ ಅವರೇಳುವರೆ?
ಅತ್ತವರಾದರೂ ಉಳಿಯುವರೆ? ಮರಣದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಅದು. ಯಾರೂ ಬದುಕರು
ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ ಜಾಣತನ.
ಇದು ಸಂಸಾರಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೆ ಬಾಯ್ಬರೆಯಬೇಕು? ಏಕೆ
ಚಿಂತಿಸಬೇಕು? ಹಲುಬಬೇಕು ಏಕೆ? ನೋಯುವುದೇಕೆ? ೫೪. “ಶೋಕಾಂಧರಾದ
ಬಾಂಧವರ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಹಾಹಾರವವು ಲೋಕಾಂತರ
ಪ್ರಾಪ್ತನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲೋರಗಪೀಡಿತನನ್ನು ಸ್ನೇಹ
ಪೂರ್ಣರಾದ ಜನರ ಅಶ್ರುಜಲಪ್ರವಾಹವು ಎಂತೂ ನಿವಾರಿಸಲಾರದು.

೧ ಗ-ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿಲ್ಲ.

1 ಈಗಲೇ ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆಶಯ ಅಥವಾ ಶೋಕವೇ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು
ಸುಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ತನಯಂ ತಾಯ್ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಳೆಯನಳಿಯನಾಳ್ವಜ್ಞನೆಮ್ಜ್ಞನಿಷ್ಠಾಂ
ಗನೆಯೆಂಬಾರಾರನಾವಾವಳಿಕೆಯ ಭವಸಂಬಂಧಮಂ ಕಂಡು ನಿಚ್ಚಂ
ನೆನಪೋ ನೀನಾರ್ಗ ನಿನ್ನಂ ಪಳಯಿಸುವವರಾರ್ಗೇಕೆ ಶೋಕಿಪ್ಪೆ ಮಾಣ್ಣಾಳ್
ಮನದೊಳ್ಳೀನಾಪೋಡಿಂ ನಿನ್ನೊಡಲನೆ ಜನದೀಕ್ಷಾಕ್ಷಮಂ ಮಾಡು ಪುತ್ರಾ ೫೫

ಆತಿಶೋಕಾಗ್ನಿಯೊಳರ್ದು ಬರ್ದು ಪುದಿದಾತ್ಮಧ್ಯಾನದಿಂ ಘೋರದು
ರ್ಗತಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ದುರಂತದುಃಖಮನುಣಲ್ವೆದಿಂಬುಕೆಯ್ ಪೆಂಪುವೆ
ತ್ತ ತಪಃಪೋತದಿನಣ್ಣ ನೀಂ ತಡಿಯನೆಿಯ್ದಂತಲ್ಲದಿಂತೀ ಚತು
ರ್ಗತಿಸಂಸಾರಪಯೋಧಿಯಂ ಪೊಪಮಡಲ್ ಮತ್ತಿಲ್ಲ ನೀನಾರ್ತಪ್ಪೆ ೫೬

ವ|| ಎಂಬುದು ಮುನ್ನಾದ ಶೋಕರಸಮೆಲ್ಲಂ ಪೋಗಿ ನಿರ್ವೇಗರಸಂ ಪುಟ್ಟ ಸಿದ್ಧರಸಮಂ
ಮುಟ್ಟಿದ ಲೋಹದಂತೆ ಶುದ್ಧಾಂತರಂಗನಾಗಿ,

||ಪ್ರಶ್ನ||

ಮೊಗಂ ಮುಟೆಯದೆಲ್ಲಮಂ ತೊಲಿದು ವಿಶ್ವವಿಶ್ವಂಭವಾ
ದಿಗಂಬರತಟಂಬರಂ ಬಳಸೆ ಕೀರ್ತಿವಲ್ಲೀಚಯಂ
ದಿಗಂಬರವಿಳಾಸಮಂ ಬಯಕೆ ತೀರ್ವಿನಂ ತಾಳಿದೆಂ
ಯುಗಂಧರಮಹಾಮುನೀಂದ್ರಪದಪಂಕಜೋಪಾಂತಮೋಳ್ ೫೭

೫೫. ಮಗ, ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ತಮ್ಮ, ಸ್ನೇಹಿತ, ಅಳಿಯ, ಆಳು, ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ
ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಭವಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡು ನೆನೆವೆ! ನೀನು ಯಾರು
ಯಾರಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸುವೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುವವರಾರು? ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ
ನೀನು ನಿನ್ನೊಡಲನ್ನು ಜನದೀಕ್ಷೆಗೊಪ್ಪಿಸು, ಪುತ್ರಾ! ೫೬. ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು
ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿ, ದೇಹಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಘೋರದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದುರಂತವಾದ
ದುಃಖವನ್ನು ಉಣಬೇಡ. ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿದ ತಪಸ್ಸೆಂಬ ತಪ್ಪದಿಂದ ದಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟು.
ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಚತುರ್ಗತಿ^೧ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ನಿನಗೆಲ್ಲಿಂದ ಸಾಧ್ಯ?
ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಶೋಕವೆಲ್ಲವೂ ತೊಲಗಿ ನಿರ್ವೇದರಸವು ಹುಟ್ಟಿತು.
ಸಿದ್ಧರಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಲೋಹದ ಹಾಗೆ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಕನಾದೆನು. ೫೭. ಮುಖವನ್ನು
ಗಂಟಿಕ್ಕದೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ವಿಶ್ವದ ದಿಕ್ಕುಗಳವರೆಗೆ-
ಕೀರ್ತಿಲತೆಯನ್ನು ಹಬ್ಬುವಂತೆಸಗಿ, ಯುಗಂಧರ ಮುನೀಂದ್ರನ ಪದಪಂಕಜದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ದಿಗಂಬರದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ವ|| ಅಂತು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರಾಜೇಶ್ವರರೊಡನೆ
ಜಿನೇಂದ್ರರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಸರ್ವತೋಭದ್ರ, ಸಿಂಹವಿಕ್ರೀಡಿತಗಳೆಂಬ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ

೧ ಕ.-ತಡೆಯದೆಯ್ಯಂ.

೧. ಚತುರ್ಗತಿ : ದೇವಗತಿ, ನಾರಕಗತಿ, ಮನುಷ್ಯಗತಿ, ತೀರ್ಯಗತಿ.

ವ|| ಅಂತು ದಶಸಹಸ್ರಧರಣೀಶ್ವರರೊಡನೆ ಜನೇಶ್ವರರೂಪಮಂ ತಾಳ್ವಿ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಸಿಂಹ
ವಿಕ್ರೇದಿತಂಗಳೆಂಬ ತಪದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟು ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳಚ್ಚುತಕಲ್ಪದೊಳ್ ದ್ವಾವಿಂಶತಿಪಾರಾವಾರ
ಪರಮಾಯುಷ್ಯನೆನಚ್ಚುತೆಂದನಾಗಿ,

ಎನಗಿನಿವಿರಿದು ಸುಖಂ ಮು
ಜ್ಞನನೀಚರದಿವಿಜನಿಂದಮಾಯ್ತೆಂದು ಕೃತಂ
ಮನದೊಳ್ ಪುದಿದು ಪೊದಟ್ಟಿ
ಪೀನಗಂ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಂ ಪೂಜಿಸಿದೆಂ

೫೮

ವ|| ಅಂತಾ ದೇವನನೀಶಾನಕಲ್ಪದಿಂದತಿಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಕರಮೆಂಬ ಮದ್ವಿಮಾನಮಂ
ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನ ಕರಮಾಗೇಟಿಸಿಕೊಂಡುಯ್ದು ಮದೀಯಕಲ್ಪದೊಳಗಗಳಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯಾಭರಣಾಂಬರಾನು
ಲೇಪನ ಕುಸುಮಧಾಮಾದಿಗಳನೆನ್ನಲಂಪುಮಟ್ಟುಂ ನೆಗಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಿದೆಂ, ಆ ದಿವಿಜನುಮೇಕ
ರತ್ನಾಕರೋಪಮಾಯುರವಸಾನದೊಳ್ ಜಂಬೂದುಮೋಪಕ್ಷಿತ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ
ಮಂಗಳಾವತೀ ವಿಷಯದ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದುತ್ತರಶ್ರೇಣಿಯ ಗಂಧರ್ವಪುರಮನ್ನಾಳ್ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜಂ
ವಾಸವಂಗಂ ಆತನಂತಃಪುರಪ್ರಧಾನೆ ಪ್ರಭಾವತಿಗಂ ಮಹೀಧರನೆಂಬ ತನೂಜನಾಗಿ ವಾಸವಂ
ಮಹೀಧರಂಗೆ ವಿದ್ಯಾಧರವಿಭೂತಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ವಿಜಯಾಖ್ಯಮುನಿಮುಖ್ಯ ನಿಕಟದೊಳ್

ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುತಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾಗರದಷ್ಟು ಪರಮಾಯುಷ್ಯವನ್ನು
ಗಳಿಸಿ ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನಾದೆನು. ೫೮. ನನಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ
ಲಲಿತಾಂಗನೆಂಬ ಅಮರನಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸುಖವೊದಗಿತು ಎಂಬ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ
ಆ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದೆನು. ವ|| ಲಲಿತಾಂಗದೇವನನ್ನು ಈಶಾನಕಲ್ಪದಿಂದ
ಅತಿಪ್ರೀತಿ-ವರ್ಧನಕರವೆಂಬ ನನ್ನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವಂತೇರಿಸಿಕೊಂಡು
ನನ್ನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದ ಆಭರಣ, ಬಟ್ಟೆ, ಅನುಲೇಪನ, ಕುಸುಮಾದಿಗಳಿಂದ
ನನ್ನ ವೈಭವಕ್ಕೂ ಪ್ರೀತಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಪೂಜಿಸಿದೆನು. ಅವನು ಏಕಸಾಗರೋಪಮಾಯುಸ್ಸಿನ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಮಂಗಳಾವತೀವಿಷಯದ ವಿಜಯಾರ್ಥ
ಪರ್ವತದ ಉತ್ತರಶ್ರೇಣಿಯ ಗಂಧರ್ವಪುರದ ವಿದ್ಯಾಧರ ರಾಜನಾದ ವಾಸವನಿಗೂ
ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಪ್ರಭಾವತಿಗೂ ಮಹೀಧರನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವಾಸವನು
ತನ್ನ ಮಗ ಮಹೀಧರನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಧರೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಅರಿಂಜಯನೆಂಬ ಮುನಿಯ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾವಳಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೈದಿದನು. ಪ್ರಭಾವತಿಯೂ
ಪದ್ಮಾವತ್ಯಾರ್ಯಕೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿತಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರತೀಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು
ಪಡೆದಳು. ಇತ್ತ ಮಹೀಧರನೂ ಒಮ್ಮೆ ಪುಷ್ಕರಾರ್ಧದ ಪಡುವಣ ಮಂದರದ
ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ತೆಂಕಣತಡಿಯ ವತ್ಸಕಾವತೀವಿಷಯದ ಪ್ರಭಾಕರೀ
ಪುರಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಯಂಧರಯೋಗಿಗಳ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ

ಮುಕ್ತಾವಳಿತಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡಂ, ಪುಭಾವತಿಯುಂ ಪದ್ವಾವತ್ಕಾರ್ಯಕಾಪಾದಮೂಲ
ದೊಳುಪಾರ್ಜಿತರತ್ನಾವಳಿತಪದೊಳಚ್ಚುತಕಲ್ಪದೊಳ್ ಪ್ರತೀಂದ್ರಪದವಿಯಂ ಪಡೆದಳ್, ಇತ್ತ
ಮಹೀಧರನುಮೊರ್ಮೆ ಪುಷ್ಕರಾರ್ಥದ ಪಡುವಣ ಮಂದರದ ಪೂರ್ವವಿಡೇಹದ ವಕ್ಷಕಾವತೀವಿಷಯದ
ಪ್ರತಿಬದ್ಧಪ್ರಭಾಕರೀಪುರಿಯೊಳ್^೧ ವಿನಯಂಧರಯೋಗಿಗಳ ಒರಿನಿರ್ವಾಣಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ
ಮೇರುಗಿರಿಯ ನಂದನವನದ ಪೂರ್ವಧಿಗ್ಭಾಗದಕೃತ್ತಿಮ ಚೈತ್ಯಾಲಯಂಗಳೊಳ್ ವಂದನಾಭಕ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ
ಬಂದಿರೆ ಮಹೀಧರನನಾನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲೊಡಮೆಡೆದು,

ವಿಂ ಗಗನೇಚರ ನೀಂ ಲಲಿ
ತಾಂಗನೆಯಾದಂದು ಮಾತೃಚರನೆಂದೆಡೆದು
ತುಂಗವಿಭವಂಗಳೆಸೆಯೆ ಮ
ನಂಗೊಳೆ ಪೂಜಿಸಿದನಚ್ಚುತೇಂದ್ರನೆನಿವೊ

೫೯

||ಪೃಥ್ವಿ||

ಪೆಸರ್ ನಿನಗೆ ಕೇಳ್ ಮೊಸರ್ ಪೆಪರ್ಗ ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ಳ ದ
ಡ್ಡಸಕ್ಕೆ ಗುಟೆಯಪುದೊಡ್ಡಿದು ತಿಂಬರನ್ನತ್ತಿಯಾ
ವಸಾನವಿರಸಂಗಳಿಂದ್ರಿಯಸುಖಂಗಳಂತಾದ ಸಂ
ತಸಂ ಗತವಿವೇಕ ಪೇಜ್ ನಿನಗಸಾರಸಂಸಾರದೊಳ್

೬೦

ಉಡಿಸಿಯುಮೂಡಿಯುಮುಟ್ಟಿಯು
ನೆಡೆಯುಡುಗದೆ ಸಲಿಸಿ ಪಲವು ಕಾಲಂ ಪುದುವಾ
ಬ್ಬೊಡಲಾತನೊಡನೆ ಪೋಗದೆ
ಕಡೆಗಣಿಸುವುದೆಂದೊಡುಡಿದರಂ ನಂಬುವುದೇ

೬೧

ಮೇರುಗಿರಿಯ ಪೂರ್ವಧಿಗ್ಭಾಗದ ಅಕೃತ್ತಿಮ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಂದನಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು
ಸಲ್ಲಿಸಬಂದಿದ್ದನು. ಆಗ ಮಹೀಧರನನ್ನು ನಾನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೀಗೆಂದೆನು: ೫೯. ಓ
ಗಗನೇಚರ! ನೀನು ಲಲಿತಾಂಗನೆಯಾದಾಗ ನನಗೆ ಮಾತೃಚರನಾಗಿದ್ದೆ. (ನನಗೆ
ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದೆ). ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಉತ್ತುಂಗವೈಭವದಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿದೆನು. ನಾನು ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನೆಂದು ತಿಳಿ. ೬೦. ಹೆಸರು ನಿನಗೆ ಮೊಸರು. ಪರರಿಗೆ
ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಡೊಂಬರ ಡೋಲಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು! ಅನ್ಯಕ್ರಿಯಾವಸಾನವಿರಸಗಳಾದ
ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ತಿನ್ನುವುವು! ವಿವೇಕರಹಿತ! ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು
ಅಸಾರಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸುಖ! ೬೧. ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನಡಿಸಿದರೂ
ಸೊಗಸಾದ ಊಟವನ್ನಣ್ಣಿಸಿದರೂ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೆಡೆಬಿಡದೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೂ, ಕೆಲವು ಕಾಲ
ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದರೂ ದೇಹವು ಆತ್ಮನೊಡನೆ ಹೋಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು
ಕಡೆಗಣಿಸಲು ಅರ್ಹವಾದದ್ದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಇತರರನ್ನು ನಂಬುವುದೆಂತು?

ಎನಿತು ಪರಿಗ್ರಹದ ತೊಡ
ರ್ಪನಿತೆ ಮನೋದುಃಖಮದಕ ಕುಂದೆನಿತು ಮನ
ಕೃನಿತೆ ಸುಖಮೆಂಬುದಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ತಿಳಿದಂ ಜನ್ಮಜಳಧಿಯೊಳ್ ಮುಲುಗುವನೇ

೬೨

ಭೋಗಿಪೆನೆನ್ನ ಜವ್ವನಮುಮೀ ಧನಮುಂ ತವುವನ್ನೆಗಂ ಕುಚಾ
ಭೋಗಭರಾನತಾಂಗಿಯರೊಳನ್ನೆಗಮತ್ತನಂ ತಗುಳ್ಳೆನೆಂ
ತಾಗಿಯುಮೆಂಬ ನಿನ್ನ ಮೊಲಗಲ್ಲರಗಾಂ ಬೆಟಗಾದನೆಂದು ಪೇ
ಟೆಗಳೊ ಬಯ್ಯೋ ಪೊಗಸೊ ನಾಳೆಯೊ ನಾಡಿದೊ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತಂ

೬೩

ಸಾಲದೆ ವಿಷಯಾಮಿಷವಿಷ
ಲೋಲತೆ ಭವವಿಷಮವಿಷಧಿಯೊಳಗೆನಿತಂ ನೀ
ನೋಲಾಡುವೆಯೆನೆಯೆಡೆಯಿಂ
ತೋಲಾಡಿದ ಬರುದಿನಂಕದಂತಿರೆ ಖಚರಂ

೬೪

ವ|| ಇನಿಸಪ್ಪೊಡಂ ತಡೆಯದೆನ್ನ ನುಡಿದ ನುಡಿಯೇ ತನಗೆ ಮನಃಕಂಪಮಂ ಪಡೆಯೆ
ಮಹೀಕಲ್ಪನೆಂಬಿ ನಿಜತನೂಜಂಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಜಗನ್ನಂದನಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವಮಂ
ಪೂಣ್ಣ ಕನಕಾವಳಿ ತಪಃಪ್ರಭಾವದೊಳ್ ಪ್ರಾಣಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂ ಪ್ರಾಣತೇಂದ್ರನಾಗಿ,

ಇರ್ಪತ್ತುಸಾಗರೋಪಮ
ಮಾರ್ಪನ್ನೆಗಮುಂಡು ಸುಖಮನಾತಂಗೆ ಗಡಂ
ಬರ್ಪುದುಮಾಯ್ತೆಗಂತಕ
ಸರ್ಪಂ ಕೊಳೆ ಬರ್ದುಕುವನ್ನರಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳ್

೬೫

೬೨. ಪರಿಗ್ರಹದ ತೊಡರಿನಷ್ಟೆ ಮನೋದುಃಖ. ಅದರ ಕುಂದಿನಷ್ಟೆ ಮನಸ್ಸೊಬ್ಬಿ. ಇದನ್ನರಿತವನು ಜನ್ಮಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವನೆ? ೬೩. ಈ ಯೌವನವೂ ಈ ಹಣವೂ ತೀರುವವರೆಗೆ ಸ್ತನಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಪಭೋಗಿಸುವೆನು. ಆಮೇಲೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವೆನು-ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾನು ಬೆರಗಾದೆ! ನಿನ್ನ ಜೀವಿತವು ಈಗಲೋ, ಸಾಯಂಕಾಲವೋ, ಹಗಲೋ, ನಾಳೆಯೋ, ನಾಡಿದ್ದೋ ಮುಗಿದು ಹೋಗದೇ! ೬೪. ಸ್ವರ್ಗ ಚಂದನ ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಾಮಿಷವೆಂಬ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಲೋಲತೆಯು ಸಾಲದೆ? ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವಿಷಮವಿಷಧಿಯಲ್ಲಿ ನೀನೆಷ್ಟು ಓಲಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಆಗ ಮಹೀಧರಖೇಚರನು ಸ್ವಸ್ಥಳದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ ವಿಜಯದ್ವಜ (?)ದಂಡಾದನು. ವ|| ನನ್ನ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಮನಃಕಂಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ಮಗ ಮಹೀಕಂಪನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಜಗನ್ನಂದನಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಕನಕಾವಳಿತಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಾಣತೇಂದ್ರನಾದನು. ೬೫. ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾಗರ ಪ್ರಮಿತಾಯುಷ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸುಖವನ್ನುಂಡನು. ಬಳಿಕ ಯಮನೆಂಬ ಸರ್ಪನು ಅವನನ್ನು ಕಬಳಿಸಿದನು. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಾರುತಾನೆ ಬದುಕುವರು?

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಧಾತಕೀಷಂಡದ ಮೂಡಣ ಮಂದರದಪರವಿಡೇಹದ ಗಂಧಿಳವಿಷಯದಯೋಧ್ಯಯನಾಳ್ ಜಯವರ್ಮಂಗಮಾತನರಸಿ ಸುಪ್ರಭೆಗಮಜಿತಂಜಯನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದಂ ಜಯವರ್ಮಂ ವರ್ಮಹರನಾದ ನಿಜತನೂಜನಜಿತಂಜಯಂಗೆ ಜಯಜಯನಿನಾದಪೂರ್ವಕಮುವೀಭಾರಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಭವ್ಯಜನಮನೋನಂದನರೆನಿಸಿದಭಿ ನಂದನಗುರುಗಳಂ ಸಾರ್ಥ ಶಾಶ್ವತಸೌಖ್ಯವರ್ಧನಕರಮಪ್ಪಾಚಾಮ್ಲವರ್ಧನಕಪದೋಳ್ ನೆಗಟ್ಟು ಪರಮಪದಮನೆಯ್ದಿದಂ. ಸುಪ್ರಭೆಯುಂ ಸುದರ್ಶನನಾಮಗಣಿಸಿಮುಕ್ತದೋಳ್ ರತ್ನಾವಳಿಯಂ ನೋಂತಚ್ಯುತಕಲ್ಪದೋಳ್ ದೇವನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಳ್, ಇತ್ತಜಿತಂಜಯನುಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದಮನೆಯ್ದಿದಿಂ ಬಲೆಯಮುಭಿನಂದನಜನಮಹಿಮೆಯಂ ಮಾಡಿ ಪಿಹಿತ ಪಾಪಾಸ್ರವಧಾರನಾದುದೆಂ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವ ನೆಂಬೆರಡನೆಯ ಪೆಸರಂ ಪಡೆದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸುಖಮನನುಭವಿಸುತ್ತಿರೆ,

ಆನೊಂದು ದಿವಸಮಾತನ

ನಾನಂದೋದಯದೆ ಸಾರ್ಥ ನೀಂ ಭವ್ಯನೆಯ

ಜ್ಞಾನಿಯವೊಲ್ ನಿನ್ನಂ ಮಹಿ

ದೇನೀ ವಿಷಯದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಲಂಪಟನಪ್ಪೋ

೬೬

ಅಲೆವುಂ ನೆಲವುಂ ತನ್ನೊಳ್

ನೆಲೆದಂದೆದದಲೊಳೆಸೆವುದಲ್ಲದೆ ಬಲೆಯಂ

ಗುಣಿನೆಲದೆಡೆಯೊಳ್ ಮಮ್ಲ

ಮಲುಗಿದೊಡಾನೆಲವುಮಲೆವುಮೇಂ ಕೂಡುಗುಮೇ

೬೭

ವ|| ಆಮೇಲೆ ಧಾತಕೀಷಂಡದ ಮೂಡಣ ಮಂದರದ ಅಪರವಿಡೇಹದ ಗಂಧಿಲದೇಶದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಆಳುವ ಜಯವರ್ಮನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಪ್ರಭೆಗೂ ಅಜಿತಂಜಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಜಯವರ್ಮನು ತನ್ನ ಕವಚಹರನಾದ ಅಜಿತಂಜಯನಿಗೆ ಜಯಶಬ್ದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಜಯವರ್ಮನು ಭವ್ಯಜನರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪ್ರದರಾದ ಅಭಿನಂದನ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಾಶ್ವತಸೌಖ್ಯಪ್ರದವಾದ “ಆಚಾಮ್ಲ” ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪರಮಪದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಸುಪ್ರಭೆಯೂ ‘ಸುದರ್ಶನ ಗಣಿನಿ’ಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ‘ರತ್ನಾವಳಿ’ಯನ್ನು ನೋಂತು ಅಚ್ಯುತಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ದೇವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳು. ಇತ್ತ ಅಜಿತಂಜಯನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಭಿನಂದನ ಜನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ‘ಪಾಪಾಸ್ರವದ್ಧಾರ’ವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಡನು. ೬೬. ಅವನು ಆನಂದದಲ್ಲಿರಲು ನಾನೊಂದು ದಿನ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು. “ನೀನು ಭವ್ಯ. ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೇಕೆ ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತಿರುವೆ? ವಿಷಯಸುಖಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರುವೆ? ೬೭. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಧನಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಗುರಿತಪ್ಪಿ ಅವೆರಡೂ

ಬಹ್ವಾರಂಭಪರಿಗೃಹ

ವಿಹ್ವಳನಿಂದ್ರಿಯಸುಖಾರ್ಥಿ ಸಂಸಾರಗುಹಾ

ಗಹ್ವರದೊಳಗಿರುಳಿನ ಚ

ಕಾಹ್ವದವೊಲ್ ಮುಗುಗದೇಂ ಸುಖಂಬಡೆದಪನೇ

೬೮

ತಣೆವುಂಟೇ ಪೆಲತೊಂದಪೂರ್ವರಸಮೇಂ ಕೈಸಾರ್ಗುಮೇ ಮತ್ತಮಾ

ವುಣೆಸಾ ತಂಬುಲಮಾ ವಿದಗ್ಗಣಿಕಾಸಂಭೋಗಮಾ ವಸ್ತ್ರಭೂ

ಷಣಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳೆಂದು ಪಂಬಲಿಸಿ ನಿಚ್ಚಂ ನಿಚ್ಚಮೀ ಪಿಷ್ಕಪೇ

ಷಣಮೀ ಚರ್ವಿತಚರ್ವಣಂ ಸುಖಮಿದೇಂ ನಿನ್ನಂ ಮರುಳ್ಕಾಡಿತೋ

೬೯

ಭೋಗಂಗಳ್ ಸಲೆ ಮನದೊಳ್

ರಾಗಮನೊದವಿಸುಗುಮಪ್ಪೊಡನುಭವಿಕೆ ಮನೋ

ರಾಗಮನೊದವಿಸದವು ಹೈ

ದೋಗಮನೊದವಿಸೆ ರಸಜ್ಞನುಭವಿಸುಗುಮೇ

೭೦

ತಣೆಯೆಯೊ ದೇವಲೋಕಸುಖಸಾಗರಮಂ ತವೆ ಪೀರ್ದುಮೀಗಳೇಂ

ತಣೆವೊ ಮನುಷ್ಯಕೀಟಕಸುಖಾಂಬುಲವೋದ್ಗಮದೊಳ್ ವಿಚಾರಿಸಲ್

ಗಣೆದಮಿದೊಂದುಮಿಲ್ಲ ನಿನಗೀ ಖಳಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬದೊಂದು ಪಾ

ಟಣದೊಳಗಮ್ಮ ನೀಂ ಮೊಗಪೆಯಾಗದೆ ತಾಳಪರ್ವಮಾರ್ಗಮಂ

೭೧

ವ|| ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಮಾತ್ಸರ್ಯರನಪ್ಪದಳೆಂದಮಾ ಮೋಹಕಾರಣಮಾಗಿ ನಿನ್ನಂ ಪ್ರತಿಬೋಧಿಸಲ್ಪಂದೆಂ,

ಸೇರದಾಗ ಮಮ್ಮಲಮರುಗುವುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಅವೆಂದಿಗೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಲೆಯುವು. ೬೮. ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಾರಂಭಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಚಪಲತೆಗೆ ಪಕ್ಕಾದವನು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಇರುಳಿನ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಮರುಗದೆ ಸುಖಪಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ೬೯. ಭೋಗದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟೇ? ಅಪೂರ್ವಸುಖವೇನಾದರೂ ದೊರೆಯುವುದೋ? ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಭೋಜನ, ಅದೇ ತಂಬುಲ. ಅದೇ ಗಣಿಕಾಸಂಭೋಗ. ಅವೇ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಗಳು. ಅವಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಹಂಬಲಿಸುವುದೇಕೆ? ಅದು ಅರೆದಿದ್ದನ್ನೆ ಅರೆದಂತೆ, ಅಗಿದಿದ್ದನ್ನೆ ಅಗಿದಂತೆ ನಿಷ್ಫಲ. ಅದೇಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ೭೦. ಭೋಗಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತರುವುದಾದರೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಹೃದ್ರೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೆ ರಸಜ್ಞನು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾಶಿಸುವನೇ? ೭೧. ದೇವಲೋಕದ ಸುಖಸಾಗರವನ್ನೇ ಹೀರಿ ತಣೆಯದಿರುವ ನಿನಗೆ ಮಾನವಕೀಟಗಳ ಸುಖವೆಂಬ ನೀರಿನ ಅಲ್ಪಪಾನದಿಂದ ತಣೆವುಂಟಾದೀತೇ? ಈ ಖಳ (ದುಷ್ಟ) ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರಾಟಾಳದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆಯಾಗಬೇಡ. ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿ. ವ|| ನೀನು ಮಾತ್ಸರ್ಯರ ನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ (ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ) ನನಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹವೊದಗಿತು.

ತಡೆಯದೆ ನಿನಗಪ್ಪದನೀ
 ಗಡೆ ಬಗೆ ಮೆಳ್ಳಡದಿರೆಂಬುದುಂ ನೀಮಿನಿತಂ
 ನುಡಿದಿರ್ ಮೂದಲಿಸಿದಿರಿಂ
 ತಡೆವನೆ ಕಟ್ಟಿದುವೆ ಸುರಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿದುದೆ ಕಳಂ

೭೨

ವ|| ಎಂದೆನ್ನ ಮಾತಿನೊಳಜಿತಂಜಯನಪ್ಪ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವಂ ಜಾತವೈರಾಗ್ಯನಾಗಿ
 ವಿಂಶತಿಶಹಸ್ರರಾಜಸಮಾಜಂಬೆರಸು ಮಂದರಸ್ಥವಿರರೆಂಬ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಸಮಕ್ಷದೊಳ್
 ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಗಗನಚಾರಣಾಮದ್ವಿಪ್ರಾಪ್ತರೆಂಬ ಅಯ್ಯೂರ್ವರಂಬರಚಾರಣರೊಡನೆ
 ವಿಹಾರಿಸುತ್ತಂ ಬಂದು ಚಾರಣಚರಿತಮೆಂಬ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದೊಳಂಬರತಿಳಕಮೆಂಬ ಗಿರಿವರದ ನಡುವೆ
 ಯೋಗಯೋಗ್ಯವೆಂದದನಳಂಕರಿಸಿ ನೆಲಸಿದಂದು ನಿನ್ನ ನಿರ್ನಾಮಿಕೆಯಾದ ಭವದೊಳ್
 ಮದೀಯಜನನೀಚರಗುರುಗಳ್ ನಿನಗಂ ಗುರುಗಳಾದೊಡವರ್ ಪೇಬ್ಬಪದೇಶದೊಳ್ ನೋಂತು
 ಮಹಾಬಲಖೇಚರನಾದ ಭವದೊಳ್ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶದೊಳೀಶಾನಕಲ್ಪದ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದೊಳ್
 ಪುಟ್ಟದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವಂಗೆ ನೀಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ದೇವಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟರೆ ಆನುಮಸ್ತಜ್ಜನನೀಚರನಪ್ಪ
 ಲಲಿತಾಂಗದೇವನೊಳನುಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಹಸಂಬಂಧದೊಳ್ ನಿನ್ನ ದೇವನಪ್ಪ ಲಲಿತಾಂಗಂ
 ಬೆರಸಿರ್ಪ ತ್ವಿರ್ವರ್ ಲಲಿತಾಂಗರಂ ಕೊಂಡಾಡಿದೆಂ, ಅಂದು ನಿನ್ನ ದೇವನೊಳಾದ ಕೊಂಡಾಟಮಂ
 ನೀನುಮಟೆವೊ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಬಂದೆನು. ೭೨. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿಧಾನಿಸದೆ ಇತ್ತಕಡೆ
 ಗಮನಕೊಡು. ಭ್ರಾಂತನಾಗಬೇಡ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆನು. ಆತನು “ಇಷ್ಟು ನೀವು
 ಹೇಳಿದಿರಿ. ಮೂದಲಿಸಿದಿರಿ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿಧಾನಿಸಲು ಅವಕಾಶಕೊಡೆನು. ಕಟ್ಟಿದುದೆ
 ಕತ್ತಿ, ಮೆಟ್ಟಿದುದೆ ರಣಭೂಮಿ ಎಂದನು. ವ|| ತರುವಾಯ ಅಜಿತಂಜಯನಾದ ಆ
 ಪಿಹಿತಾಸ್ರವನು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಇಪ್ಪತ್ತುಶಹಸ್ರ ರಾಜಕುಮಾರರಿಂದ ಕೂಡಿ
 ಮಂದರಸ್ಥವಿರರೆಂಬ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು.
 ಗಗನಚಾರಣಾಮದ್ವಿಪ್ರಾಪ್ತರೆಂಬ ಐದುನೂರು ಅಂಬರಚಾರಣರೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತ ಬಂದು
 ಚಾರಣಚರಿತವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಬರತಿಲಕವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅದನ್ನು
 ಯೋಗಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ನೆಲಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೇ ಶ್ರೀಮತಿ,
 ನೀನು ನಿರ್ನಾಮಿಕೆ ಎಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಭವದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜನನೀಚರಗುರುಗಳು
 ನಿನಗೂ ಗುರುಗಳಾದರು. ಅವರ ಉಪದೇಶದಂತೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಮಹಾಬಲ
 ಖೇಚರನು ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಈಶಾನಕಲ್ಪದ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದಲ್ಲಿ
 ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನೀನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
 ಅವನಿಗೆ ದೇವಿಯಾದೆ. ನಾನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಜನನೀಚರನಾದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನ
 ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ನಿನ್ನೊಡೆಯನಾದ ಲಲಿತಾಂಗನೂ ಸೇರಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು
 ಲಲಿತಾಂಗರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಆ ದೇವನ ಕೊಂಡಾಟವನ್ನು ನೀನು ಅರಿತಿರುವೆ.
 (ಒಬ್ಬ ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರನ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಲಲಿತಾಂಗದೇವರು
 ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಲಲಿತಾಂಗನೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಪತಿ)

ಮನಮೊಲೊಂದವಿನಾಣಮಂ ಮಗಳೆ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನೋಪನುಂ ನೀನುಮಂ
ದನುರಾಗೋದಯದಿಂದಮಂದು ನೆಗಬ್ಬಾ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರನುಂ ಲಾಂತವೇಂ
ದನುಮಬ್ಬರ್ತರದಚ್ಚುತೇಂದ್ರ ತಿಳಿವಂತಾಗೆಯ್ತೆ ಪೇಟಿಂಬುದುಂ
ನೆನೆವೋ ರಾಗದಿನಾ ಯುಗಂಧರಜಿನೋಪಾಖ್ಯಾನಮಂ ಪೇಟುದುಂ ೭೩

ವ|| ಅದಂತೆಂದೊಡೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ತೆಂಕಗತಡಿಯ
ವತ್ಸಕಾವತೀವಿಪಯದ ಸುಸೀಮಾನಗರಮನಾಳ್ ಅಜಿತಂಜಯಮಹೀಪಾಳನ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಸಾದಮೂಲ
ಸ್ತಂಭಸಚವನಮಿತಮತಿಗಮಾತನ ಕುಲಲನೆ ಸತ್ಯಭಾವೆಗಂ ಪ್ರಹಸಿತನೆಂಬ ಮಗನಾದಂ ;
ಆತನ ಸಹಚರಂ ವಿಕಸಿತನೆಂಬೊಂ,

ಪ್ರಹಸಿತ ವಿಕಸಿತರಿವರ
ಸಹಜಸ್ನೇಹಮುಮನವರ್ಗಳಿವರ ವಿದ್ಯಾ
ಮಹಿಮೆಯುಮಂ ಬಣ್ಣಿಸಲರಿ
ದಹಿರಾಜಂಗುಟದ ಜಡರದೇನಂ ಪೊಗಬ್ಬರ ೭೪

ವಾದಿನಗ ವಾದಿಗಜ ಪರ
ವಾದಿತಮಸ್ತಮಮನೊಡೆವ ಬಿಡೆ ಬೆದಟೆಪ ನಿ
ರ್ಭೇದಿಪಡೆಗತನಿ ಹರಿ ದಿನ
ಪೋದಯಮನಿಸಿದುದು ವಿದ್ಯೆಯೊಂದುರ್ಕವರಾ ೭೫

ವ|| ಅಂತು ನಿಜವಿದ್ಯಾಜ್ಞಾನಮದಾವಲಿಪ್ತರಿವರುಮೊಂದುದಿವಸಮಜಿತಂಜಯನೊಡನೆ
ಪೋಗಿ ತತ್ತುರೋಪವನದೊಳಿರ್ದ ಮತಿಸಾಗರಮುನಿಪತಿಯೊಳ್ ಬಾದುಗೆಯ್ಯು ಅತ್ತೀಯವಿದ್ಯಾಗರ್ವ

೭೩. ಮಗಳೆ! ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಅಭಿಜ್ಞಾನವೊಂದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ನೀನೂ
ನಿನ್ನ ಗಂಡನೂ ಆ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರನೂ, ಲಾಂತವೇಂದ್ರನೂ ಬಂದು “ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರ,
ಯುಗಂಧರಜಿನೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರಿ. ಆದಕಾರಣ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯುಗಂಧರೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ಅದು ನೆನಪಿದೆಯಷ್ಟೆ?
ವ|| ಅದೇನೆಂದರೆ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣತಟದ
ವತ್ಸಕಾವತಿಯ ದೇಶದ ಸುಸೀಮಾನಗರವನ್ನಾಳುವನು ಅಜಿತಂಜಯ. ಅವನ
ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಸಾದಕ್ಕೆ ಮೂಲಸ್ತಂಭನಾದ ಮಂತ್ರಿ ಅಮಿತಮತಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೂ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಹಸಿಕ. ಅವನ ಸಹಚರ ವಿಕಸಿತ. ೭೪. ಪ್ರಹಸಿತ
ವಿಕಸಿತರು ಸಹಜ ಸ್ನೇಹಾನ್ವಿತರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ವಿದ್ಯಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು
ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಡರಾದ ಇತರರು ಏನು ವರ್ಣಿಸಿಯಾರು?
೭೫. ಅವರ ವಿದ್ಯಾವೈಭವವು ವಾದಿಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವಜ್ರಾಯುಧವಾಗಿಯೂ ವಾದಿಗಜಕ್ಕೆ
ಸಿಂಹವಾಗಿಯೂ ವಾದಿಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಿಯೂ
ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ವ|| ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಹಮಿಮಿಂದ ಮತ್ತರಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ
ಅಜಿತಂಜಯನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ

ಪರ್ವತಮವರ ವಚೋವಜ್ರನಿರ್ಘಾತದಿಂ ನುಚ್ಚುನುಚಿಯಾಗಿ ಪೋದೊಡೆ ಹತಪ್ರತಿಷ್ಠರುಂ ಗೌತ
ಗರ್ವರುಮಾಗಿ ತಚ್ಚಿಷ್ಠತ್ವಮಂ ಪೂಣ್ಣು

ತನುವಂ ತಂದು ಮಹಾವ್ರತಕ್ಕುಚಿತಕಾಯಕ್ಷೇಶರಾಚಾಮ್ನವ
ರ್ಧನಮಂ ನೋಂತು ಸಮಾಧಿ ಕೈಕೋಳಿ ಮಹಾಶುಕ್ರಕೈ ಸಂದೀತನಿಂ
ದ್ವನಿವಂ ತತ್ಪ್ರತಿಮಂ ಪ್ರತೀಂದ್ರನೆನೆ ಸಂದಿಂತಿರ್ವರುಂ ಪೂಣ್ಣಲಂ
ಪಿನೋಳುಂಡರ್ ಕಡೆಯೆಯ್ನೆ ಪೋಡಶನದೀನಾಥೋಪಮಾಯುಷ್ಯಮಂ ೭೬

ವ|| ಅಂತು ಪರಿಚ್ಯುತನಾಕಲೋಕರಾಗಿ ಧಾತಕೀಷಂಡದ ಪಡುವಣ* ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ
ಪುಷ್ಕಳಾವತೀವಿಷಯದ ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಯನಾಳ್ವ ಧನಂಜಯನರಸಿಯರಪ್ಪ[†] ಜಯಮತಿ[‡] ಗಂ
ಜಯಸೇನೆಗಂ ಮಹಾಬಳನುಮತಿಬಳನುಮೆಂಬ ಪೆಸರೋಳ್ ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವರಾಗಿ ಪುಟ್ಟ
ನಿಜಗುರು ಪರೋಕ್ಷದೊಳ್ ಧರಾಭಾರಧುರಂಧರರಾಗಿರೆ,

ಅತಿಬಳಕ್ಕಪ್ಪಂ ಗತದೇ
ವಿತನಾಗೆ ಮಹಾಬಳಂ ಮಹಾವ್ರತದಿಂದ
ನ್ವಿತಮತಿ ಸಮಾಧಿಗುಪ್ತ
ವ್ರತಿಯುಪದೇಶದೊಳೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ ಪ್ರಾಣತದೊಳ್ ೭೭

ಮತಿಸಾಗರಮುನಿಗಳೊಡನೆ ವಾದಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳೆಂಬ ವಜ್ರಾಯುಧದ
ಹೊಡೆತದಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಮದವೆಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು.
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನಪ್ಪಿದರು.
೭೬. “ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾವ್ರತಕ್ಕುಚಿತವಾದ ಕಾಯಕ್ಷೇಶಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ “ಆಚಾಮ್ನ”ವನ್ನು
ನೋಂತು ಸಮಾಧಿಗೊಂಡರು, ಮಹಾಶುಕ್ರವೆಂಬ ಹತ್ತನೆಯ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ
ಪ್ರತೀಂದ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಕಲಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಹದಿನಾರು
ಸಾಗರೋಪಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದರು. ವ|| “ಆಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದ
ಧಾತಕೀಷಂಡದ್ವೀಪದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಪುಷ್ಕಳಾವತೀದೇಶದ
ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಯನ್ನು ಆಳುವ ಧನಂಜಯನಿಗೂ, ಅವನ ಅರಸಿಯರಾದ ಜಯಮತಿ
ಜಯಸೇನೆಯರಿಗೂ ಮಹಾಬಲ, ಅತಿಬಲರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವ
ರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರ ಭೂಭಾರ ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು.
೭೭. “ಅತಿಬಲನೆಂಬ ಕೃಷ್ಣನು ಮೃತನಾಗಲು, ಮಹಾಬಲನು ‘ಮಹಾವ್ರತಾ’ಸಕ್ತನಾದ
ಸಮಾಧಿಗುಪ್ತವ್ರತಿಯ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣತಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

೧ ಕ.-ಧನಂಜಯಂಗಮಾತನ ಮಹಿಷಿಯಪ್ಪ.

* ಡಾ|| ಬಸವರಾಜುರವರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಮೂಡವಣ ಮಂದಿರ’ ಎಂದಿದೆ. ಪೂ.ಪು. ಮತ್ತು
‘ಚ’ ಪ್ರತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ‘ಪಡುವಣ’ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಇರಬೇಕು. † ಪೂ.ಪು.ದಂತೆ ಇವಳು ಯಶಸ್ವತಿ
(ಪೂ. ಪು. ೭-೮೦, ೮೧)

ವ|| ಆ ಕಲ್ಪದೊಳ್ ಪುಷ್ಪಚೂಳನೆಂಬ ಪೆಸರೆಯೆ ವಿಂಶತಿಸಮುದ್ರೋಪಮಾಯುಷ್ಯ
ವಿರಾಮದೊಳ್ ಧಾತಕೀಷಂಡದ ಪಡುವಣ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ತೆಂಕಣ ತಡಿಯ
ವತ್ಸಕಾವತೀವಿಪಯದೊಳ್ ಪ್ರಭಾಕರೀಪುರೀನಾಥಂ ಮಹಾಸೇನಂಗಂ ತದ್ವನಿತ ವಸುಂಧರೆಗಂ
ಜಯಸೇನನೆಂಬ ತನೂಜನಾಗಿ,

ಗುರು ಪುರುಷಾರ್ಥಮಂ ನೆಹಿಯೆ ಸಾಧಿಸಿ ಪೋಗೆ ನಿಜಾನ್ವವಾಯಭೂ
ಭರಮನದೊಂದು ಹಸ್ತಕಟಕೋಪಮಮೆಂಬನಿತಾಗೆ ತಾಳಿಕೊಂ
ಡಿರೆಯಿರೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದಮುಂ ತನಗಾವಗಮಾದೊಡಾ ಮಹಾ
ಪುರುಷನದಂ ಜರತ್ಯುಗಣಾನುಗುಣಂ ವಲಮೆಂದ ಪೇಸಿದಂ ೭೮

ವ|| ಅಂತು ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸಕಳಸಾಮ್ರಾಜ್ಯನುಂ ದೃಷ್ಟಾನುಭೂತಶ್ರಾವಕವಿಪಯವಿತ್ಯಪ್ಪನುಮಾಗಿ
ಸೀಮಂಧರಜಿನೇಶಪದಕುಶೇಶಯಾಭ್ಯಸನದೊಳ್ ದಿಗ್ವಾಸನಾದಿ ಪೋಡಶಭಾವನೆಗಳಂ ಭಾವಿಸಿ
ನಿಜಜೀವಿತಾವಸಾನದೊಳ್ ಸೌಮನಸಮೆಂಬೂರ್ಧ್ವಮಧ್ಯಮರಿಗೈವೇಯಕದೊಳ್ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ,

ಮೂವತ್ತುಸಾಗರೋಪಮ
ಮಾವಗಮಮರೇಂದ್ರಸುಖಮನುಣುತೆ ನಿಜಸ್ವ
ರ್ಗಾವತರಣೋತ್ಸವಕ್ಕಮ
ರಾವಳಿ ಪದವಿನೆಗಮಿಟೆದನಿಳಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮಂ ೭೯

ವ|| ಅಂತು ಪುಣ್ಯಭಾಜನಿಗೆ ನೂಕೆ ಪಾಸೆಂಬಂತೆ ಪುಷ್ಪಾರ್ಥದ ಮೂಡಣ ಮಂದರದ

ವ|| “ಆ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಚೂಳನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತು
ಸಮುದ್ರೋಪಮಾಯುಷ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಧಾತಕೀಷಂಡದ ಮಂದರದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ
ಸೀತಾ ನದಿಯ ತೆಂಕಣತಟದ ವತ್ಸಕಾವತಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರೀಪಟ್ಟಣದ ಅರಸ
ಮಹಾಸೇನನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ವಸುಂಧರೆಗೂ ಜಯಸೇನ ಎಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು.
೭೮. ಆತನು ಮಹತ್ವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತನು. ತನ್ನ
ವಂಶದ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕೈಯ ಕಡೆಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದವನ್ನು
ಹುಲ್ಲಿಗೆಣೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೇಸಿದನು. ವ|| “ಅಂತು ಜಯಸೇನನು ಸಕಲ
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ತೊರೆದು ದೃಷ್ಟವೂ ಅನುಭೂತವೂ ಆದ ಶ್ರಾವಕರ ಸ್ವರ್ಗ-ಚಂದನಾದಿ
ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಶೆಯಿಲ್ಲದವನಾದನು. ಸೀಮಂಧರಜಿನೇಶನ ಪದತಳದಲ್ಲಿ
ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಪೋಡಶಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
ಉರ್ಧ್ವಗೈವೇಯಕಗಳ ನಡುವಿನದಾದ ಸೌಮನಸವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾದನು.
೭೯. “ಮೂವತ್ತು ಸಾಗರೋಪಮ ಕಾಲದಷ್ಟು ಅಮರೇಂದ್ರಸುಖವನ್ನುಂಟು. ದೇವತೆಗಳ
ಗುಂಪು ಅವನ ಸ್ವರ್ಗಾವತರಣೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ನೆರೆದಿತ್ತು. ಕೊನೆಗವನು ಇಳಿಗೆ ಇಳಿದನು.
ವ|| ಪುಣ್ಯಭಾಜನಿಗೆ ‘ನೂಕೆ ಪಾಸೆಂಬಂತೆ’ ಪುಷ್ಪಾರ್ಥದ ಪೂರ್ವದ ಮಂದರದ

ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ತೆಂಕಣತಡಿಯ ಮಂಗಳಾವತೀವಿಷಯದ ರತ್ನಸಂಚಯಪುರಮನಾ
ಳ್ವಜಿತಂಜಯಭೂಪಾಳಂಗಮಾತನರಸಿ ವಸುಮತಿಗಂ ಯುಗಂಧರನೆಂಬಪೂರ್ವಪುಣ್ಯನಾಮಮಂ
ತಾಳ್ವಿ

ಬಗೆದಂತಾಗೆ ಸುರೇಂದ್ರರಿಂ ಕ್ರಮದೆ ಕಲ್ಯಾಣದ್ವಯಂ ಜೈನದೀ
ಕ್ಷೆಗೆ ಪೂಣ್ಯಕ್ಷಯಪುಣ್ಯನುಗ್ರತಪಮೆಂಬುಗ್ರಾಸಿಯಿಂ ಕೂಡೆ ಫಾ
ತಿಗಳಂ ಫಾತಿಸಿ ತದ್ಗುಂಧರಮಹಾಯೋಗೀಶ್ವರಂ ಪೊರ್ದಿದಂ
ನೆಗಬ್ಬಾರ್ಹಂತ್ಯಮನೇನನೀಯದೊ ಶುಭಧ್ಯಾನೋಪಯೋಗೋದಯಂ ಲಂ

ಯುಗನಾಯಕನೆನೆ ನಿಜಪದ
ಯುಗನಮಿತಸುರೇಂದ್ರನೆನೆ ಯುಗಂಧರದೇವಂ
ನೆಗಬ್ಬಪನೀಗ್ ಭುವನ
ಕೃಗಾಧಕೈವಲ್ಯಬೋಧಬೋಧಿತಭವ್ಯಂ ಲಂ

ಎಂದು ಯುಗಂಧರಚರಿತಮ
ಸಂದಾಂ ನಿನಗಜೆಯ ಪೇಪ್ಪಿನಲ್ಲದೆಯುಂ ಮ
ತ್ತೊಂದಂ ಬಗೆ ನಾಮಂದೊಡ
ವಂದಂಬರತಿಳಕಮೆಂಬ ವಿಶ್ರುತವನದೊಳ್ ಲಂ

ವ|| ಮುನ್ನ ಪೇಪ್ಪ ನಮ್ವರ್ಗ ಗುರುಗಳಪ್ಪ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವಭಟ್ಟಾರಕರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿ
ಯೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ಬಂದೆವಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಡದ ಮಂಗಳಾವತೀದೇಶದ ರತ್ನಸಂಚಯ
ಪುರವನ್ನು ಆಳುವ ಅಜಿತಂಜಯರಾಜನಿಗೂ, ಅವನ ರಾಣಿಯಾದ ವಸುಮತಿಗೂ
ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಯುಗಂಧರನೆಂಬ ಅಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯನಾಮವನ್ನು ತಳೆದನು. ಲಂ.
“ಬಗೆದಂತೆ ಸುರೇಂದ್ರರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದ್ವಯಗಳು ಜರುಗಿದುವು. ಆತನು
ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಪ್ಪುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅಕ್ಷಯಪುಣ್ಯನಾದ ಯುಗಂಧರನು
ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಉಗ್ರವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಫಾತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಾತಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ
ಯುಗಂಧರಮಹಾಯೋಗಿಯು ಅರ್ಹಂತಪದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಶುಭಧ್ಯಾನೋದಯವು
ಏನನ್ನು ತಾನೆ ಕೊಡದು? ಲಂ. ಅವನು ಯುಗನಾಯಕನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ತನ್ನ
ಪದಯುಗಕ್ಕೆ ಬಾಗಿದ ಸುರೇಂದ್ರರುಳ್ಳುದರಿಂದಲೂ ಯುಗಂಧರದೇವನೆನಿಸಿದನು.
ಅವನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದವನು” ಲಂ. ಎಂದು
ನಾನು ಯುಗಂಧರಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಅಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ
ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವೂ ಗೊತ್ತುಂಟು. ನಾವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂಬರತಿಲಕವೆಂಬ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವನದಲ್ಲಿ, ವ|| “ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಗುರುಗಳಾದ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವ
ಭಟ್ಟಾರಕರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯೊಸಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದೆವು. ಅಲ್ಲದೆ,

ಮೇರುನಗೋಪಕಂಠವನದೊಳ್ ವನಕೇಳಿವಿಳಾಸಮಂ ಸ್ವಯಂ
ಭೂರಮಣಾಂಬುರಾಶಿವಿಲಸತ್ಪಟದೊಳ್ ಜಳಕೇಳಿಲೀಲೆಯಂ
ಪಾರಯಿಸಿದುದಂ ನೆನೆವೊ ನೀನೆನೆ ತಪ್ಪದು ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸಂ
ಸ್ಥಾರಮದೆಲ್ಲಮಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ಮನುಜೇಂದ್ರವಂದಿತಾ

೮೩

ವ|| ಇನ್ನೊಂದೆ ಮದೀಯಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಪ್ಪ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದನೆಂಬುದೆನಗಿದೆ
ಸಂದೆಯಮೆನಗಮದಂ ಬೆಸಸಿಮೆಂಬುದುಂ ಆಂ ನಿಮ್ಮಿ ಮುನ್ನಮಚ್ಯುತಕಲ್ಪದಿಂದ ಪರಿಚ್ಯುತನೆನಾಗಿ
ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರಮಹೀಭುಜಂಗಂ ತದ್ವನಿತೆ ವಸುಮತಿಗಂ ವಜ್ರದಂತನಾದೆಂ ; ನಿನ್ನ ದೇವನುಮಪ್ಪ
ಲಲಿತಾಂಗದೇವನುಮೀಶಾನಕಲ್ಪದಿಂದ ಬಂದುತ್ಪಲಖೇಟವನಾಳ್ ಎನ್ನ ಮೆಯ್ಯನನಪ್ಪ ವಜ್ರಬಾಹುಗಮೆನ್ನ
ತಂಗಿಯಪ್ಪ ವಸುಂಧರೇಗಂ ವಜ್ರಜಂಘನೇಂಬ ತನುಜನಾದಂ; ಆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ನೀನುಮೆನಗೀಗಳ್
ಶ್ರೀಮತಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದೊ.

ಭವದಿಂದಂ ಭವದೊಳ್ ತಗುಳ್ಳು ಪರಮಸ್ನೇಹಂಗಳಂತೀಗಳಿ
ಲ್ಲಿವರಂ ಬಂದುವು ನಿನ್ನ ನಲ್ಲನೆ ಗಡಂ ಮದ್ಯಾಗಿನೇಯಂ ಮಹೋ
ತ್ಸವದಿಂದ ಬಂದಪನಿಂದೆ ಪಂಡಿತೆಯುಮಾ ವೃತ್ತಾಂತದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದು
ತ್ಸವಮಂ ಮಾಣದೆ ಕೊಂಡುಬರ್ಕುಮದುವಂ ಕೇಳ್ದೊ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ೮೪

ವ|| ಎಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನಮಂ ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಪೋಗಲ್ವೇಯ್ತು ವಜ್ರದಂತನಾಸ್ಥಾನದಿಂದೆರ್ದು

೮೩. “ಮೇರುಪರ್ವತದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿಸಿದ ವನಕೇಳಿಯನ್ನೂ, ಸ್ವಯಂಭೂರಮಣ
ಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಿದ ಜಲಕೇಳಿಯನ್ನೂ ನೀನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವೆಯಷ್ಟೆ!”
ಎಂದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಮತಿಯು “ನರೇಂದ್ರರಿಂದ ನಮಸ್ಕೃತನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆ,
ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸಂಸ್ಥಾರವು ತಪ್ಪದು. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.
ವ|| “ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.
ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ವಜ್ರದಂತನು “ನಾನು ನಿಮಗಿಂತ ಮುಂಚೆ
ಅಚ್ಯುತಕಲ್ಪದಿಂದ ಪರಿಚ್ಯುತನಾಗಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು. ಯಶೋಧರಮಹೀಪತಿಗೂ ಅವನ
ಹೆಂಡತಿಯಾದ ವಸುಮತಿಗೂ ವಜ್ರದಂತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.
ನಿನ್ನೊಡೆಯನಾದ ಲಲಿತಾಂಗನೂ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಿಂದ ಬಂದು ಉತ್ಪಲಖೇಟವನ್ನಾಳುವ
ನನ್ನ ಮೈದುನನಾದ ವಜ್ರಬಾಹುವಿಗೂ ನನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ವಸುಂಧರೇಗೂ ವಜ್ರಜಂಘನೇಂಬ
ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಜನ್ಮವಡೆದಿರುವನು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯಾದ ನೀನು ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆ! ೮೪. ಭವದಿಂದ ಭವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪರಮಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ
ನಾವು ಉಳಿದಿದ್ದೇವೆ-ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ. ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಭವದ ಗಂಡನೇ ಅಲ್ಲವೆ ಇಂದು
ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವನು! ಪಂಡಿತೆಯೂ ಈ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ತರುವಳು. ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ನೀನು ಅದನ್ನು ಕೇಳುವೆ!”
ವ|| ಎಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನವಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಹೇಳಿ

ಪೋದಂ, ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲುಮುಖಂಡಿತಮತಿ ಪಂಡಿತೆಯುಂ ತನ್ನ ಪೂಣ್ಣ ಪೋದ ಕಜ್ಜಮಂ ಸಾಧ್ಯಂ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಸಸಂಭ್ರಮದಿಂ ವಿಭ್ರಮವಿಳಾಸವತಿಯಂ ಶ್ರೀಮತಿಯಂ ಕಂಡು,

ಬರವಿನೊಳಾದದೊಂದು ಮೊಗರಾಗಮೆ ಸಂತಸವಾತನಂತನ
ಕೈರಮಲೆಪುತ್ತುಮಿರ್ಪನೆಗಮಂದಳಿಳೇತ್ತರಪುತ್ರಿ ತೀರ್ದುದಾ
ದರದೊಳೆ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಮನೋರಥಮಾದೊಡಮಂತದಂ ಸವಿ
ಸ್ವರದೊಳೆ ಪೇಟದಂದೆನಗೆ ರಾಗದ ಭಾರಮಳುಂಬಮಾಗದೇ

೮೫

ಪ|| ಎಂಬುದುಂ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಶ್ರೀಮತಿ ತರುಣದಿನಕರಕರದಳಿತ ಸರಸೀರುಹ ವದನೆಯುಂ ಅತಿಪ್ರೀತಿವಿಸ್ತಾರಿತವಿಲೋಚನೆಯುಮಾಗಿ ಮನಂಗೊಂಡು ಕೇಳಲ್ ತಗುಳ್ಳಳ್,

ಬರಿಯೆ ಬೇಟದೊಳ್ ಬರಿವ ನಲ್ಲರಗಲ್ಲು ಕನಲ್ಪೊನ್ನಲ್ಲು ನ
ಲ್ಲರ ದೆಸೆಯಿಂದಮುಟ್ಟುವಡೆ ಕೋಗಿಲೆಯಕ್ಕಿಲರಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಯು
ಕ್ಕರಗಿಳಿಯಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡಮೊಣಲ್ದೊಡೆಯಾಟುವರೆಂದೊಡೊತದೂ
ತರೆ ತರೆ ಬಂದ ಸಬ್ಬವದ ಮಾತುಗಳಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟು ಕೇಳರೇ

೮೬

ಪ|| ಆಗಳ್ ಪಂಡಿತೆಯುಮಿಂತೆಂದು ಪೇಟಲ್ ತಗುಳ್ಳಳ್: ಅಂತು ನಿನ್ನ ಬರೆದ ಪಟಮಂ ಕೊಂಡುಪೋಗಿ ಮಹಾಪೂತಜಿನಾಲಯದ ಮುಂದೆ ನೆಲೆದಾಗಳಿನ್ನ ಪಸರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಪಟವೆಂಬ ದೀಹಕ್ಕೆ ಬೇಚರಭೂಚರಯುವಮೃಗಂಗಳೆಳಸಿ ಬಂದು,

ವಜ್ರದಂತನು ಆಸ್ಥಾನದಿಂದೆದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನಳಾದ ಪಂಡಿತೆಯೂ ತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞಳಾಗಿ ಬಂದು ವಿಭ್ರಮವಿಲಾಸಯುಕ್ತಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ೮೫. ಪಂಡಿತೆಯು ಬರುವಾಗ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಾದ ಬಣ್ಣವೇ ಸಂತೋಷವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿತು. ಆಗ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು “ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಿತಾದರೂ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಡವೇ? ಹಾಗೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಅನುರಾಗದ ಭಾರವು ಅತಿಶಯಿಸದೇ?” ಎಂದಳು. ಪ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಲು ತೊಡಗಿದಳು. ೮೬. ವಿರಹತಾಪಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಕಾಮಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಗಡುಚಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ನಲ್ಲರಿಂದ ಆಗಲಿದರೂ, ಕನಲಿ ಕೋಪಿಸಿ ಕಳುಹಿದ ನಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೋಗಿಲೆಯೇ ಬರಲಿ, ಗಾಳಿಯೇ ಬರಲಿ, ದುಂಬಿಯೇ ಬರಲಿ, ಅರಗಿಳಿಯೇ ಬರಲಿ ನಲ್ಲೆಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಾಂತರಾಗಿ ಕೇಳುವರು. ಅಂದಮೇಲೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಕಳುಹಿದ ದೂತನು ತಂದ ನಲ್ಲರ ಹಾಸ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಕೇಳಲಾಶಿಸರೇ? ಪ|| ಆಗ ಪಂಡಿತೆಯು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು: “ನಿನ್ನ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜಿನಾಲಯದ ಮುಂದೆ ತೂಗುಹಾಕಿದೆನು. ಚಿತ್ರಪಟವೆಂಬ ಆಸೆ ದೋರಿಸುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಬೇಚರ ಭೂಚರರೆಂಬ ತರುಣಮೃಗಗಳು ಬಂದು

ಇದು ದಲ್ ನೋಡ ಮನುಷ್ಯವಿದ್ಯಮಗಮಲ್ವಿಗಂಡರೂಪಾವುದಿಂ
ತಿಡಲೊಳ್ ತಳ್ಳಿಸಿದಿದ್ ಪೆಣ್ ಸುರವಧೂಬಿಂಬಂ ದಲೀ ಚೆಲ್ಲನ
ಪ್ಪಿದ ದಲ್ ದೇವವಿಮಾನದಂದಮಿದು ಪೇಜ್ ತಾನಾರ ವೃತ್ತಾಂತಮಾ
ರಿದನಂತಿಲ್ಲಿಗೆ ತಂದರಂದು ಪಿರಿದುಂ ಭ್ರಾಂತಿಂ ಜನಂ ನೋಯ್ದುದುಂ ೮೭

ವ|| ವಾಸವದುರ್ದಂತರೆಂಬರನೇಕಕ್ಕುದ್ರವಿದ್ಯಾಗರ್ವದುರ್ವಿದಗ್ಗರುಮಳೀಕವಿಚಕ್ಷಣರು
ಮಪ್ಪದಪಿಂಡಮದನನುಮಾನದಿಂದಮಪಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾರ್ದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ವಾಸವನದಂ ನೀಡುಂ
ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ,

ಬಗೆ ಪೋಯ್ತಿದು ನಾಕಲೋಕವಿಭವಂ ಮದ್ವ್ಯತಕಂ ತಪ್ಪದೀ
ಮೃಗತಾಬೇಕ್ಷಣ ಮನನೋರಮ ವಿಮಾನಂ ಮದ್ವಿಮಾನಂ ಮನಂ
ಬುಗಲಾರ್ತತನಗಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದಳೊ ಮತ್ಯಾಣೇಶೆಯೆಂದಿಲ್ಲದು
ಬೈಗಮಂ ಭಾವಿಸಿ ತಾಳಿದಂ ಪಲವನಾ ಶೈಲಾಷವೇಷಂಗಳಂ ೮೮

ವ|| ಆಗಲ್ ಪರಿಹಿತಾಸ್ತವನಂತಿದ್ ವಾಸವನಂ ದುರ್ದಂತನಳೀಕೋದಂತಂಗಳಿನಾಪಿಸುತ್ತಿಪ್ಪು
ದುಮಾಂ ಮೆಲ್ಲನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ.

ವಿಕಿನಿತಾಕುಳಂ ಪ್ರಭುಗಿದಾದುದೊ ಪೂರ್ವಭವಾನುರಾಗಮಿಂ
ತೀಕೆಯೊಳುಳ್ಳೊಡೆಮ್ಮ ಪಟಮೆಮ್ಮಯ ಕೂಸಿನ ಚಿತ್ರಮೆಯ್ ಪೇ
ಬ್ಬಾಕೆಯ ತನ್ನ ಬಯ್ಯೆಯವಿನಾಣಮನೆಂಬುದುಮಾಗಳಾಕುಳ
ವ್ಯಾಕುಳರಾಗಿ ನಾಣೈ ಜಗುಟ್ಟಿವರ್ತುಮಂದೊಳಸಾರ್ದ ಪೋಪುದುಂ ೮೯

೮೭. “ಈ ಪಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿ
ದವು. ಇದು ಯಾವ ಪುರುಷನ ರೂಪವಿರಬಹುದು? ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿನ
ರೂಪು ಸುರವಧೂಬಿಂಬವೇ ಹೌದು. ಇದೆಷ್ಟು ಚೆಲುವನ್ನಪ್ಪಿದೆ! ಇದು ದೇವ
ವಿಮಾನದಂದವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಇದು ಯಾರ ವೃತ್ತಾಂತ? ಯಾರು ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ
ತಂದರು?” ಎಂದು ಜನರು ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ವ|| “ಹೃದ್ರವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ
ಪಂಡಿತಂಮಾನ್ಯರಾದ ವಾಸವ, ದುರ್ದಂತರೆಂಬವರು ವ್ಯರ್ಥವಿಚಕ್ಷಣರಾದ ಕಾರಣ
ಅನುಮಾನದಿಂದ ಊಹಿಸಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಊಹಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ೮೮. “ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ವಿಭವವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು.
ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನನಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಾಚಾರ. ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯಂತೆ
ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಈಕೆಯು ನನ್ನ ಮನದನ್ನೆ. ಇದು ನನ್ನ ವಿಮಾನ. ಇವೆಲ್ಲ ಮನಹೊಕ್ಕು ಸಾಕಷ್ಟು
ನನಗೆ ದುಃಖ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದಿರುವಳೋ ತಿಳಿಯದು.”
ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಉದ್ದೇಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹಲವಾರು ಶೈಲಾಷವೇಷಗಳನ್ನು ತಾಳಿದನು.
ವ|| ಹೆಂಡ ಕುಡಿದವನಂತಿದ್ದ ವಾಸವನನ್ನು ದುರ್ದಂತನು ಮಿಥ್ಯೋಪಚಾರಗಳಿಂದ
ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲು ನಾನು (ಪಂಡಿತೆಯು) ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆನು. ೮೯.
ಇದು ನಮ್ಮ ಪಟ. ಇವಳು ನನ್ನ ಮಗಳು. ಪ್ರಭುಗೇಕೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಕುಲತೆ? ಇವಳಲ್ಲಿ

ವ|| ಎಮ್ಮ ಪಾಸಿದ ಚಿತ್ರಪಟಮೆಂಬ ಬಲೆಯೊಳ್ ನಿಮ್ಮಂತಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳಿಗಂಗಳಾಗಲೆ ತೊಡಗು
ಮುಸಿರದೆ ಬಿಜಯಂಗಯ್ಯಮೆಂದವಂದಿರಂ ನಕ್ಕು ಕಳೆಯೆ,

ರಟದಳಿವ್ಯಂದಮೆಂತೆಜಗುಗುಂ ದಳಿತಾಂಬುರುಹಕ್ಕೆ ಗಂಧಲಂ
ಪಟತೆಯಿನಂತೆ ದಿಟ್ಟ ಮನಮೆಂಬವು ತೊಟ್ಟನೆ ನಟ್ಟು ನಟ್ಟವೊಲ್
ಘಟಯಿಸೆ ಸೋಲೊಲ್ಲ ನಡೆ ನೋಬ್ಬೆಡೆಯೊಳ್ ಭವದೀಯರೂಪಲಂ
ಪಟವಿಟರಂ ಮರುಳ್ಗೊಳಿಸಿತುಟ್ಟಮೋಹತಮುಪಟಂ ಪಟಂ ೯೦

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಗಂಭೀರತರ ಪುರಗಜೇಪಾರವಬಧಿರಿತ ಸಕಳಭುವನವಿವರನುಂ ಕತಿಪಯಪದಾತಿ
ಪರಿಜನಪರಿಷ್ಕತನುಂ ನಿರಂತರೋಚ್ಚಿತ ವಿಚಿತ್ರಚಂದ್ರಕಚ್ಚತ್ತೂಯಾನಿರಾಕೃತಾತಪನುಂ ಶರನ್ನಿಶಾಸಮಯ
ಸಮುದಿತತಾರಾತರಳಮುಕ್ತಾಭರಣಕಿರಣಚಂದ್ರಿಕಾಚಂದ್ರಕಬಳವಿಳಿಸಿತ ದಿಗಂಗಳನಾಮುಖನುಮಾಗಿ
ಅಭಿನವೋದ್ಭಿದ್ಯಮಾನಮೃದುಕುಟಳಶತ್ರುಮಧುಕರಪಟಳಪರಿವೃತ ಮುಗ್ಧಮುಖಸರಸಿಜನುಂ
ಮೃಗಮದವಿಲಿಖಿತ ವಿಚಿತ್ರಚಿತ್ರಪತ್ರಭಂಗಭಾಸುರಭುಜಶಿಖರನುಂ ಅತಿಪುರಭಸಹಕಾರಕಸ್ತೂರಿ
ಕರ್ಪೂರಪಾಲಿಸಮಿಶ್ರತಾಂಬೂಲರಾಗರಕ್ತಾಧರಪ್ರವಾಳಪ್ರಭಾಪ್ರಕಟಿತ ಪೂರ್ವಸಂಧ್ಯಾರಾಗನುಂ
ಅಭಿನವಯೌವನಾವತ್ಸಂಭವಾಗಲ್ಪ ದೃಷ್ಟಿಪಾತತ್ಯಗೇಕೃತ ಪ್ರಭುವನನುಮಪ್ಪನೋರ್ವಂ ರಾಜಕುಮಾರಂ
ದೂರೋತ್ಸಾರಿತವಾಹನಂ ಸಸಂಭ್ರಮೋಪಗತಪರಿಚಾರಕಸ್ತಂಧವಿನ್ಯಸ್ತವಾಮಹಸ್ತನಾಗಿ,

ಪೂರ್ವಭವಾನುರಾಗವಿದ್ದರೆ ಒಂದೆರಡು ಅನುಭವವೇದ್ಯ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ” ಎಂದೆನು.
ಆಗ ಅವರು ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ಹೇಳಲೇನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಓಡಿ ಹೋದರು! ವ|| “ನಾನು
ಬೀಸಿದ ಚಿತ್ರಪಟವೆಂಬ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ಅಜ್ಞಪುರುಷರು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವುವು.
ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಹೊರಡಿರಿ” ಎಂದು ನಕ್ಕು ಕಳುಹಿಸಿದೆನು. ೯೦. “ಗುಂಜಾದ್ವನಿಯನ್ನು
ಗೈಯುತ್ತಾ ದುಂಬಿವಿಂಡುಗಳು ಗಂಧಲಂಪಟತೆಯಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಮಲದ ಮೇಲೆರಗುವಂತೆ
ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ದೃಷ್ಟಿಮನಗಳು ತಟಕ್ಕನೆ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುವು; ನಾಟಿದುವು, ಸೋತು
ಒರಲಿ ನಡೆನೋಡಿದುವು. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ರೂಪಾಸಕ್ತರಾದ ರಸಿಕರನ್ನು ಉತ್ಕಟಮೋಹ
ತಮೋಬಂಧಕವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸಿತು. ವ|| “ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ
ರಾಜಕುಮಾರನು ವಾಹನವನ್ನು ದೂರ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಸಮೀಪಿಸಿದ ಪರಿಚಾರಕರ
ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಬಂದನು. ಅವನ ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆತಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ
ಭೂರಂಧ್ರಗಳು ಕಿವುಡು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಅವನು ಕೆಲವು ಜನ ಸೈನಿಕರಿಂದಲೂ
ಪರಿಜನರಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ ಬಿಸಿಲನ್ನು ನವಿಲುಗರಿಯ
ಭತ್ತಿಗಳು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದುವು. ಶರದ್ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೊಗ್ಗದ ತಾರಗಳಂತೆ ಅವನು ಧರಿಸಿದ
ಮುಕ್ತಾಭರಣಗಳ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ವಿಕಸಿತವಾಗಿತ್ತು. ದಿಗಂಗಳನಾಮುಖ.
ಆಗತಾನೆ ಮೇಲೊಡೆದು ಕಾಣುವ ಮೃದುವೂ ಕುಟಿಲವೂ ಆದ ಮೀಸೆಗಳೆಂಬ
ದುಂಬಿವಿಂಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು, ಅವನ ಸುಂದರ ಮುಖಕಮಲ. ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ
ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪತ್ರಭಂಗಗಳಿಂದ ಅವನ ಭುಜಶಿರಸ್ಸು ಭಾಸುರವಾಗಿತ್ತು. ಸುವಾಸನಾ
ಮಯವಾದ ಸಹಕಾರ, ಕರ್ಪೂರ, ಕಸ್ತೂರಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವೂ ತಾಂಬೂಲರಾಗ

ಧನು ಕಾಮಂಗಿಕ್ಷುದಂಡಂ ಪಲಯಿಗೆ ಮಕರಂ ಬಾಣಸಂಜಾತಮುಚ್ಚಂ
ನನಯಂಬೇಚಿತ್ಸಮಿಲ್ಲೆಂಬನಿತೆ ಮನಸಿತಾಕಾರಮಾಕಾರಮೇಂ ಜಾ
ಣನೊ ಧಾತುಂ ರೂಪನಿಷ್ಠಾದನವಿಧಿಯೊಳಿವಂ ಮುನ್ನಮೇಂ ನೋಂಪಿಯಂ ನೋಂ
ತನೊ ಪೇಟಿಂಬಂತೆ ಬಂದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತರಸಹಂಸಂ ೯೦

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು.

ಉದಯಂಗಯ್ಯಮೃತಾಂಶುಬಿಂಬಮೆರ್ದೆಗಂ ಕಣ್ಣಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದೊಂ
ದೊದವಂ ಮುಂದಿಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಭುವನಪ್ರಖ್ಯಾತಸೌಂದರ್ಯದಿಂ
ವಿದಿತ್ಯಶ್ವರ್ಯದಿನೆನ್ನನಾಗಳೆ ದಲೆಳ್ಳಂದದಿಂ ಸೂಚಿತಾ
ಭುದಯಂ ಜಾತದಯಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೯೧

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಿಕಲ್ಲೋಲಮಾರಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಮಹಾಬಳ ಕುಮಾರೋದಯ ವರ್ಣನಂ
ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ರಂಜಿತವೂ ಆದ ಅವನ ಕೆಳದುಟಿಯೆಂಬ ಹವಳದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗವು
ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸಜವ್ವನದ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಪಾತದಿಂದ
ತ್ರಿಭುವನವೂ ಅವನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ೯೦. “ಕವಿಜನರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ
ಮಾನಸಸರೋವರಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಹಂಸನಾದ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರನು ಬಂದನು. ಅವನ
ರೂಪವು ಕಬ್ಬಿನ ಜಲ್ಲೆಯೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ, ಮಕರವೆಂಬ ಬಾವುಟವನ್ನೂ, ಹೊಸ
ಮೊಗ್ಗುಗಳೆಂಬ ಬಾಣಸಂತತಿಯನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದ ಮನ್ಮಥನಂತಿದ್ದಿತು, ಈ
ರೂಪಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದೆಷ್ಟು ಚತುರನೋ, ಈ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಇವನೆಷ್ಟು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡನೋ? ವ|| “ಹಾಗೆ
ಬಂದು. ೯೧. “ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಚಂದ್ರನು ಎದೆಗೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಮಹಾನಂದ
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ, ತನ್ನೊಂದು ಲೋಕಸ್ತುತವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ
ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲೂ ಬರುವ ರೀವಿಯಿಂದಲೂ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ
ಜಾತದಯನಾಗಿ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು! ಇಂತು
ವಜ್ರಜಂಘ ದರ್ಶನವೆಂಬ

ಮೂರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಮಭವನಮನಖಿ
ಳಾಮರನರಖಚರಚಕ್ರವರ್ತಿಸ್ತುತಮಂ
ಮೂಮೆ ಬಲಗೊಂಡು ಭವ್ಯಶಿ
ಖಾಮಣಿಯೆನಿಸಿದ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯೊಳಾ ರಾ
ಜಕುಮಾರಂ ಮಾರಮಥನನಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ ತ
ತ್ತ್ವಕಟಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂ
ಚಕರಂಗೊಳ್ಳಂತೆ ಸಿದ್ಧಶೇಷೆಯನಾಗಳ್

೨

ಕೊಂಡು ಜಿನಭವನದಿಂದಾ
ಖಂಡಳನಿಭವಿಭವನದ ಪೊಳಮಟ್ಟದಿರೊಳ್
ಕಂಡಂ ನೆರೆದು ನಿಗುಂಬಿಸಿ
ತಂಡಂಗೊಂಡಿದ ನರರ ಖಚರರ ಗುಂಡಂ

೩

ವ|| ಕಂಡೀ ನೆರೆದ ನೆರವಿ ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟದೇನಂ ನೋಡಿದಪ್ಪದೇನಾನುಮೊಂದು ಕೌತುಕ
ಮಾಗಲೆವೇಲ್ಲುಮೆಂದೆಯೆಂದೆಂದು ನೋಲ್ಲನ್ನೆಗಮಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಪಟಮಂ ಭೋಂಕೆನೆ ಕಂಡು,

ರಸಭಾವಗಳೊಳಾದ ಚಿಲ್ಲು ನುಡಿವಂತಾದಲ್ಲು ನೋಡುವಂ
ತುಸಿವಂತಿರ್ದುದು ರೇಖೆ ಕೋಮಳತೆಯಂ ತಾಲ್ತಿತ್ತು ವರ್ಣಕ್ರಮಂ
ರಸವತ್ಯಾತಿಯನಾಂತು ನಿಂದುದಸೆವೀ ನಿಮ್ಮೋನ್ನತಗಳ್ ವಿರಾ
ಜಿಸಿ ಚೆಲ್ಲಿಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡುವಂತು ಬರೆಯಲ್ ಬ್ರಹ್ಮಗಮೇಂ ಬರ್ಕುಮೇ ೪

೧. ಎಲ್ಲ ಸುರರ, ನರರ ಮತ್ತು ಖೇಚರರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತವಾದ ಜಿನಭವನವನ್ನು ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನಾದ ವಜ್ರಜಂಘನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಭವ್ಯಶಿಖಾಮಣಿಯೆನಿಸಿದನು. ೨. ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಕಂದರ್ಪವಿಜೇತನಾದ ಜಿನನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಜಿನಸೇವೆಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮುಂಗಡಹಣವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಸಿದ್ಧಶೇಷೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ೩. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಜಿನಭವನದಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಗುಂಪುಕೂಡಿದ್ದ ನರ ಖಚರರ ಗುಂಪನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ವ|| “ಈ ಜನಸಮೂಹವು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಏನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದೆ? ಏನೋ ಒಂದು ಕೌತುಕವಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ!” ಎಂದು ಎದ್ದುಬಂದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ್ದ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ತಟಕ್ಕನೆ ಕಂಡನು. ೪. “ರಸಭಾವಗಳಲ್ಲುಂಟಾದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿವಂತೆಯೂ ನೋಡುವಂತೆಯೂ ಇದೆ, ಉಸಿರಾಡುವಂತಿದೆ!

ವ|| ಎಂದು ಮುನ್ನಂ ವಿಚಿತ್ರಚಿತ್ರವಿದ್ಯಾಕೌಶಲಮನತಿಕುತೂಹಲೋತ್ಸಾರಿತಲೋಚನನಾಗಿ ನೀಡುಂ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ,

ಇದಕುಂದಂ ಬಸವಂದಮಿಂತಿದಮರೇಂದ್ರಾವಾಸದೊಂದಂದಮಿಂ
ತಿದು ದಲ್ ದೇವವಿಮಾನದಂದಮಿದು ದೇವಾನೀಕದೊಂದಂದಮಿಂ
ತಿದು ದೇವಾಂಗನೆಯರ್ ಪಲರ್ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದಂದಮೀ ತಳ್ಳ ರೂ
ಒದು ದಲ್ ದೇವನ ದೇವಿಯಂದಮಿದು ಪೇಜ್ ಮುನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಂಡಂದಮೋ ೫

ವ|| ಎಂದು ಬಗೆದಿರುಳ್ಳಂದ ಕನಸಂ ಮಜುದವಸಂ ನೆನೆವಂತ ನಿರತಿಶಯ ಸುರಲೋಕಸಮುದ್ಭವ ಸುಖಾನುಭವಮನಾಗಳೆ ನೆನೆದು,

||ಪೃಥ್ವಿ||

ಎಲೇ ಬಗೆದನೀಗಳೇ ಬರೆದ ಕಲ್ಪಮೀಶಾನಮೀ
ಚಲಲ್ಪುಳಿತಕೇತನಂ ಸುರವಿಮಾನಮಾ ಶ್ರೀಪ್ರಭಂ
ಸಲೀಲವದನಾರವಿಂದಮಿದು ದೇವವ್ಯಂದಂ ಲಸ
ದ್ವಿಲಾಸದರಹಾಸರಮ್ಯಮಿದು ದಿವ್ಯಕಾಂತಾಜನಂ

೬

ಇದಂದು ಲಲಿತಾಂಗದೇವನನೆ ಸಂದ ಮದ್ರೂಪಮೀ
ಮದಾಲಸವಿಲೋಲಲೋಚನೆ ದಲೆನ್ನ ಮಾದೇವಿ ತ
ಪ್ಪದೀ ಲಲನೆ ತತ್ತ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ನೋಪ್ಪೊಡೀ ಚಿತ್ರಮಿಂ
ತಿವಾಕೆಯದೆ ಬಲ್ಕೆ ಪೇಜ್ ಪೆಜರ್ಗಮಿಂಕುಟೊಂದಕ್ಕುಮೇ

೭

ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸವು ಕೋಮಲತೆಯನ್ನು ತಾಳಿದೆ, ವರ್ಣಕ್ರಮವು ರಸವತ್ತಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ತಗ್ಗುತಿಟ್ಟುಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತ ಚೆಲ್ಲಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಹೀಗೆ ಬರೆಯಲು ಬಾರದು” ವ|| ಎಂದು ಮೊದಲು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಚಿತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದನು. ೫. “ಈ ಚಿತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ಅಂದವು ಬಹುವಿಸ್ಮಯಕರವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸುರೇಂದ್ರಾವಾಸದ ಅಂದವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೇವ ವಿಮಾನದ ಚಿಂದವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ದೇವಸಮೂಹವು ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ದೃಶ್ಯವು ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ದೇವದೇವಿಯರ ರೂಪು ಅಂದವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೆನೋ ತಿಳಿಯೆ” - ಎಂದುಕೊಂಡನು. ವ|| ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕನಸನ್ನು ಮರುದಿನ ನೆನೆಯುವಂತೆ ಸುರಲೋಕದಲ್ಲೊಗೆದ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಆಗಲೇ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡನು. ೬. “ಹಾ! ಗೊತ್ತಾಯಿತು! ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸ್ಥಳ ಈಶಾನಕಲ್ಪ, ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಧ್ವಜವುಳ್ಳ ಈ ಸುರವಿಮಾನವು ಆ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನ. ವಿನೋದಪೂರ್ಣವಾದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳುದು ಇದು ದೇವಸಮೂಹ. ಈ ಲಲನಾಜನವು ವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ, ನಸುನಗೆಯಿಂದಲೂ ರಮ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ೭. ಆಗ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ರೂಪವಿದು! ಇವಳು ಮದದಿಂದ ಅಲಸಳೂ ಚಂಚಲಳೂ ಆದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ನನ್ನ ಮಾದೇವಿ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ಇದೆನ್ನಯ ವಿಮಾನಮಂ ಬಳಸಿ ತಳ್ಳ ಪುನ್ನಾಗನಾ
ಗದಿವ್ಯತರುನಂದನಂ ಲತೆಯ ಜೊಂಪಮೀ ತೋರ್ಪುದೆ
ನ್ನದಲ್ತೆ ನೆರೆದಿರ್ಬರಿದ್ ಕೃತಕಾಚಳಂ ಚಿಲ್ಲನ
ಪ್ಪಿದೇ ಕನಕಪದ್ಮಿನೀನಿಳಯಮೆನ್ನ ಲೀಲಾಸರಂ

೮

ಇದು ಲೀಲಾಂಧೋಳಮಿಂದೋಳದ ದನಿ ನೆಜಿಗೊಳ್ಳನ್ನೆಗಂ ಪಾಡಲೆಂದೇ
ಜಿದಳಂ ತೂಗುತ್ತಮಿದ್‌ನ್ನಯ ಪರಿಜಿದುವೇ ಮಾಧವೀಮಂಟಪಂ ತೋ
ರ್ಪುದಿದಂತೇಕಾಂತದೊಳ್ ನೂಪುರರವವಿಳಸದ್ವಾಮಪಾದಪ್ರಹಾರ
ಪ್ಪಿದಜೊಳ್ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಗೋತ್ಸುಲನೆ ನೆಗಜಿ ಪೂಮಾಲೆಯಿಂ ಮೋದುವೆತ್ತಂ ೯

ವ|| ಮತ್ತಮಮರಸಮಿತಿವೆರಸೋಲಗಂಗೊಟ್ಟುದ್‌ಲ್ಲಿ ಮದೀಯಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಥಕದೇಶ
ಮನಳಂಕರಿಸಿ ಪದವಡೆ ಸೋಂಕಿ ಕುಳ್ಳಿದ್ ರೂಪುಮನಮರಾಂಗನೆಯರ ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ
ಗಾಳಿಯಲಂಪಿನೊಳಲ್ಲಗುವ ಬಂಬಲ್ಲರುಳ್ಳಳ ಬಂಬಲಿಂದಂ ತಳವ್ ಚನ್ನಪ್ಪಗಳನವಯವದೊಳೆ
ಸಯ್ಯವನಾಡುವ ಕೆಯ್ಯವುಮಂ, ಅವರೀಮಧುರಗೀತನಿನಾದಕ್ಕಾದಮೊಜಿಲ್ಲಿದ್
ಶಿರಕಂಪದೊಳಿನಿಸಾನುಮೆಜಗಿದ ಕರ್ಣಪೂರಪಾರಿಜಾತಸ್ತುಬಕಮನೋಸರಿಸುವ ವಿಳಾಸಮುಮಂ,
ಕನಕಕದಳೀವನದೊಳಗಣ ಮಣಿಮಯಭವನದೊಳಗೆ ಪರಿಮಿತಪರಿಜನಸಹಿತಮೆನ್ನ
ಮನಮೊಜಿಲ್ಲಿನೆಗಮೆನ್ನ ಸೋಂಕಿನೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ವೀಣೆಯಂ ಬಾಜಿಸುವ ರೂಪಮುಮಂ
ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರಪೂಜಾವಿಳಾಸಮುಮಂ ಮಂದರಕಂದರವಿಹಾರಮುಮಂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಲಾದಪ್ಪುದೆಂದೇ.

ಇವಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೇ ಅಹುದು! ಚಿತ್ರವಿದನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಆಕೆಯದೆ ರೂಪು.
ಇತರರಿಗೆ ಇಂಥ ಬಲ್ಮೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ೮. ಇದು ನನ್ನ ವಿಮಾನ, ಇದನ್ನು
ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಾಗಸಂಪಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ನಂದನವು ನಿಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲತೆಗಳ ಜೊಂಪವೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ.
ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಇದ್ದ (ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾದ) ಕೃತಕಾಚಲವು ಇದೇಯಲ್ಲವೆ? ಚಿನ್ನದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ
ಆಶ್ರಯವಾದ ಲೀಲಾಸರೋವರವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ೯. ಇದು ಶ್ರೀಡೆಗಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ
ಉಯ್ಯಾಲೆ. ಇಂದೋಳದ ರಾಗವು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಹಾಡಲೆಂದೇ ಏರಿದವಳನ್ನು
ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಆಕೃತಿ ಇದು. ಇದು ಮಾಧವೀಮಂಟಪ. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಲಂದುಗೆಯ
ವ್ವನಿಯಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ನಲ್ಲಳ ಎಡಗಾಲಿನೊಡತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು! ಹೆಸರನ್ನು
ತಪ್ಪಾಗಿ ಕರೆದುದರಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಹೂಮಾಲೆಯಿಂದ ಏಟು ತಿಂದ ನೆಲೆಯಿದು!
ವ|| ಅಮರಾವಳಿಯೊಡನೆ ಒಲಗದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನೇರಿದ್ದಳು
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ. ಅವಳ ದೇಹವು ನನ್ನ ದೇಹದೊಡನೆ ತಾಕಿತ್ತು. ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯರು
ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅವಳ ಗುಂಗುರುಕೂದಲು ಅಲುಗುತ್ತಿತ್ತು.
ಅದರಿಂದ ಜಾರಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಹೂಗಳನ್ನು ಅವಯವಗಳಲ್ಲೇ ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ
ವೈಖರಿಯನ್ನೂ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಾನಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಶಿರಕಂಪನದಿಂದ ಬಾಗಿದ
ಕರ್ಣಪೂರಗಳಾದ ಪಾರಿಜಾತದ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಲಾಸವನ್ನೂ

ಒದವಿದ ಬೇಟದತ್ತಳಗದೊಳ್ ಮುಳಿಸಂ ಪುರುಡುಂಟು ಮಾಡೆ ಜ
ವಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಜರ್ಜುಗಳೊ ಮೋದಿದ ನೀಳಸರೋಜಮಾಳೆಯಿಂ
ದುದಿದುರ್ ಮದಂಗಳೊಳ್ ತೊಡದುರ್ ತೋರ್ಪ ದಳಂಗಳೊ ಪೇಟೆಮಾವುದೆಂ
ಬುದನೆನೆ ಕಾದಿ ಮೋದಿದವಿನಾಗಮದಿಲ್ಲಿ ದಲಿಲ್ಲ ನಲ್ಲಳಾ ೧೦

ವ|| ಮತ್ತಮೊರ್ಮೆ ಮಣಿಮಯಸುರತಭವನದೊಳಗೆ ನಿರ್ಭರಪ್ರಣಯಕಲಹಕಲುಪ
ಪರವಶೆಯಾಗಿ,

ಮುಳಿದಿರೆ ಪಾದಪಂಕಜಮನಾಂ ತಲೆಯೊಳ್ ನಿಲೆ ತಾಳ್ವಿ ನಲ್ಲಳೇ
ತಿಳಿಯನೆ ನಲ್ಲಳೆನ್ನ ಪೆಸರಲೈಮಗಾ ಪೆಸರಾಕೆಯುಳ್ಳೊಡಂ
ತಿಳಿಪನೆ ಮತ್ತಮಾ ಪೆಸರ್ಗೆ ನೀನಿರೆ ನೋಂತವಳಾವಳೆಂಬುದಂ
ತಿಳಿದಮರ್ದಪ್ಪಿದಂದಮಗಮಿಲ್ಲ ದಲೀ ಪಟದೊಳ್ ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯಾ ೧೧

ವ|| ಮತ್ತಮೊರ್ಮೆ ಪಂಚರತ್ನಪ್ರಭಾಪ್ರಸಾದಿತಪ್ರಸಾದನಶಾಲೆಯೊಳಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ
ನಾನೆ ಪಸದನಂಗೊಳಿಸುತ್ತಮಿದುರ್

ಚಳದಳಕಾಳಿ ನಿನ್ನ ವದನಾಂಬುಜಮಂ ನಡೆ ನೋಡಲೀಯದೆ
ವೃಳಿಸುವುದೊಪರಿಷ್ಕದೊಳೆನ್ನನಿವೆಂದು ಕನಲ್ವ ಚಿನ್ನಪೂ
ಗಳನವಳೊಳ್ ತಗುಲ್ಲದೆ ಮೃಗೋದ್ಯವಪಂಕಜ ಪತ್ರಭಂಗಮಂ
ತೊಳಪ ಕದಂಪಿನೊಳ್ ಬರೆದುದಂ ಬರೆಯಲ್ ಮಹಿದಂದಮಾವುದೋ ೧೨

ಕದಲೀವನದ ಮಣಿಭವನದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತ ಪರಿಜನರಿಂದ ಕೂಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಂಕಿಕೊಂಡು
ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೂಪವನ್ನೂ ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನ ಪೂಜಾವೈಖರಿಯನ್ನೂ
ಮಂದರಗುಹೆಯ ವಿಹಾರವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೇ ವಿಶೇಷ.
೧೦. ಲಾಲಸೆಯ ತಳಮಳದಿಂದ ಕೋಪವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿತು ಅವನ. ಇವು ತತ್ಪಲವಾಗುಂಟಾದ
ಗದರಿಕೆಯ ಕಡೆಗಣ್ಣೊಟಗಲೋ, ಇಲ್ಲವೆ ನೀಲಕಮಲದ ಮಾಲೆಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಉದುರಿ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕಮಲದಳಗಳೋ ಯಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ
ಎಂಬಂತೆ ನಲ್ಲಳು ನನ್ನೊಡನೆ ಕಾದಿ ಹೊಡೆದ ಅಭಿಜ್ಞಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ! ವ||
ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಮಣಿಮಯವಾದ ಸುರತಭವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಕಲಹದಿಂದ
ಕಲುಷಿತಹೃದಯಳಾಗಿ, ೧೧. ಕೋಪಗೊಂಡ ನಲ್ಲಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ನಾನು
ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು 'ನಲ್ಲ! ಶಾಂತಳಾಗು' ಎಂದೆನು. ಒಡನೆ ಅವಳು 'ನನಗೆ
ನಲ್ಲಿಯೆಂದು ಹೆಸರಿಲ್ಲ; ಆ ಹೆಸರಿನವಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು' ಎಂದಳು. ನಾನು 'ಆ ಹೆಸರಿಗೆ
ನೋಂತವಳು ನೀನು' ಎಂದೊಡನೆಯೇ ಅಮರ್ದಪ್ಪಿದ ಆ ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯ ಅಂದವು
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಈ ಪಟದಲ್ಲಿಲ್ಲ! ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ 'ಅಲಂಕಾರದ ಮನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ,
೧೨. "ಮುಂಗುರುಳು ಹಾರಾಡುತ್ತ ವಿಪರೀತಸುರತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು
ನೋಡಲು ಅವಕಾಶಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ! ಈ ಸುಂದರ ಹೂಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತವೆ!

ವ|| ಮತ್ಸರೋರ್ಮ ಮಂದಪವನಾಂದೋಳಿತ ವಿಮಾನೋಪವನದೊಳಗೆ ಪಸರಿಸಿ
ಕುಸುಮಿಸಿದ ಕುಸುಮದೆಸಳ ಮಿಸುಗುವ ಪೊಸಪಸೆಯೊಳಸದಳಮೆಸೆಯ ಪಸರಿಸಿ ಪೊಸಯಿಸಿದ
ಪೊಸಸುಸಿಲ ಮಸಕದ ಬಸದೊಳೆ [ಪೊ]ಸದಾಗಿಯುಮಸಿಯಳನಗಸವಸದೊಳೆ ಬೆಸದು ಪೋಗಿ,

ಮಜೆಗೊಳೆ ಪೂತ ಕಲ್ಪಲತೆಯಂ ಲಲಿತಾಂಗಿಯೆ ಗೆತ್ತಲಂಪಿನಂ
ದೇಜಗುವುದುಂ ಲತಾಂಗಿ ಮುಳಿಸಿಂ ಲತೆಯಂ ಲಲಿತಾಂಗಿಗೆತ್ತು ನೀ
ನೆಜಗಿದೆಯೆನ್ನ ಪಕ್ಕದೆ ಪೆಜಳೆನೆ ಬೆರ್ಚೆ ಲತಾಂಗಿಗಾಗಳಾ
ನೆಜಗಿದನಾದುದಾ ಲತೆಯೆನಚ್ಚಗಮಂತನಗಂ ಲತಾಂಗಿಗಂ

೧೩

ವ|| ಇಂತಿವು ಮೊದಲಾಗೆ ಪೆಜವುಮೆನ್ನಾಕೆಯೆಕೆಯವಿನಾಣಂಗಳ್ ಕೆಲವು
ಬರೆದುಎಲ್ಲಿಂದದನಾಕೃಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಪ್ರಸರನುಮಚಳಿತಪಕ್ಕವಿಸರನುಮಕಂಪಿತಭೂವಿಭ್ರಮನುಂ ಪ್ರಕಟತಚತ್ತ
ವಿಭ್ರಮನುಂ ಅತಿಪ್ರಬಳಸ್ತೇದದಳಪ್ರಕ್ಷಾಳಿತನುಂ ಕುಸುಮಶರಶಲಾಕಾಕೀಲತನುಮಾಗಿ,

ತರಳಾಪಾಂಗವಿಳಾಸ
ಸ್ಫುರಿತಮೆ ಲಕ್ಕಣಿಕೆಯಾಗೆ ನಲ್ಲಳ್ ಮುನ್ನಂ
ಬರೆದತನುಚರಿತಮೀಗಳ್
ಬರೆದಂತಿರ್ದಪುದು ಮನನಃಪ್ರಸ್ತಕದೊಳ್

೧೪

ಎಂದು ನಾನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಲವಕಾಶ
ಕೊಡದೆಯೆ ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ಪತ್ರಭಂಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದೆನು! ಅದನ್ನು
ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲು, ಮರೆತುದು ಅದಾವ ಅಂದ? ವ|| ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಮಂದಮಾರುತದಿಂದ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಾನದ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ
ಹೂಗಳೆಸಳುಗಳು ಹೊಸ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಸದಳವಾಗಿ ಎಸೆದುವು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನೂತನ
ಸಂಭೋಗದ ಅಧಿಕೃದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕೃಶಾಂಗಿಯು ಗರ್ವಿಸಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ
ಹೋಗಿ, ೧೩. ನನಗೆ ಮರೆಯಾದಳು. ಆಗ ಅರಳಿದ ಕಲ್ಪಲತೆಯನ್ನು ಲತಾಂಗಿಯೆಂದು
ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆನು. ಆ ಲತಾಂಗಿಯು ಕೋಪಗೊಂಡು ಲತೆಯನ್ನು
ಲಲಿತಾಂಗಿಯೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಸಿ ನೀನು ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೆಯೆನ್ನಲು,
ನಾನು ಬೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಾಂತೆಗೆ ಎರಗಿದೆನು. ಹೀಗೆ ನನಗೂ ಕಾಂತೆಗೂ ಆ ಲತೆಯಿಂದ
ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಯಿತು! ವ|| ನನ್ನಾಕೆಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು
ಅಭಿಜ್ಞಾನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತುಗೊಂಡಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಅವನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ
ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆಯೆ, ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸದೆಯೆ ಚಿತ್ರಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ
ಬೆವರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದು ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಯ್ದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾದ ಆ
ರಾಜಕುಮಾರನು, ೧೪. “ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣಂಚಿನ ವಿಲಾಸದ ಸ್ಫುರಿತಗಳೇ ಲೇಖನಿ.
ಅದರಿಂದ ನಲ್ಲಳು ಈ ಮೊದಲೇ ಬರೆದಿಟ್ಟ ಮನ್ಮಥನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನೊಳೆ ಬಗೆದು ಸಂಕಲ್ಪಸಮಾಗಮಸುಖಮನನುಭವಿಸಿ,

ಪದಪು ಮನಕ್ಕೆ ಸೊರ್ಕು ನಯನಕ್ಕಸೆಯುತ್ತಿರೆ ಚುಂಬನಾಭಿಲಾ
ಪದ [ತನಿಗತ್ತು] ಬಾಯ್ಗೆ ಬಳಸಲ್ ಪದದಬ್ಬಜಳುರ್ಕೆ ತೋಳ್ವಂ
ದೊದವಿರೆ ನಾಣನೊಕ್ಕರ್ದೆ ವಿಚಿತ್ರವಿಚಾರರಸಾಂತರಂಗದೊಳ್
ಪುದಿದಿರೆ ಮಾರದಾದಿಸಿದನಾತನನಂಗಜನಂಬ ನಟ್ಟುವಂ

೧೫

ವ|| ಆಗ್ ಕದಂಬಪ್ರಕರ್ಣಪೂರಾಯಮಾರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತ ಕಪೋಳಮೂಳಸ್ಥಳ
ನಿಶ್ವಾಸಕಲ್ಲೋಳನತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಕ್ಷಪಾಳಿಪರಿಚ್ಯುತ ತರಳತರ ನಯನೋದಬಿಂದುಸಂದೋಹಮೋಹ
ರಸವಶಗತನಾಗಿ,

ಪ್ರಿಯದಯಿತೆಯೆನಾಂ ನಿನಗಂ
ಚೆಯೆಂದು ನೀನೆನ್ನನಂತಗಲ್ಲಿಪ್ಪದೆ ವಿ
ಸ್ವಯಮಂ ಮಾಡಿದಪುದು ಹಾ
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೇ ಎಂದು ಮೂರ್ಛವೋಪುದುಮಾಗಳ್

೧೬

ಪರಿಜನಮನಿತುಂ ತುರಿಪದೆ
ಪರಿತಂದಿನ್ನೇವೆವೆಂದು ಕಪ್ಪುರದ ರಜಂ
ಬೊರದ ಕರಕಾಂಬುವಂ ತಳಿ
ದರವುರನೆಲ್ಲೆಗೆ ಮೂರ್ಛಿತರಿದು ಕುಮಾರಂ

೧೭

ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಬರೆದಂತಿವೆ". ವ|| ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಅವಳ ಸಮಾಗಮ ಸುಖವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ೧೫. ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸೊಕ್ಕನ್ನೂ ಬಾಯಿಗೆ ಚುಂಬನಾಭಿಲಾಷೆಯ ನಡುಕವನ್ನೂ
ತೋಳುಗಳಿಗೆ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವಾಸೆಯನ್ನೂ ಎದೆಗೆ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ವಿಚಿತ್ರವಿಚಾರ ರಸಾಂತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಸಿ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ನಟನು ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ
ಆಡಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಕದಂಬಪ್ರಪ್ತದ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಕರ್ಣಾಭರಣವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿದೆಯೋ
ಎಂಬಂತಿತ್ತು-ರೋಮಾಂಚಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಅವನ ಕಪೋಲ ಮೂಲಸ್ಥಳ. ಅಲ್ಲಿ
ನಿಶ್ವಾಸದ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೆಪ್ಪೆಗೂದಲುಗಳಿಂದ ಜಾರಿದ ಚುಂಬಲವಾದ
ಕಣ್ಣೀರು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವನು ಮೋಹರಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ. ೧೬. "ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಿಯ, ನಾನು
ನಿನ್ನ ದಯಿತೆ" ಎಂದು ಕರೆದು, ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯಕರ ಹಾ
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ!" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಆತನು ಮೂರ್ಛ ಹೋದನು. ೧೭.
ಪರಿಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬೇಗನೆ ಬಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಏನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ
ಕರ್ಪೂರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಹಿಮಜಲವನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ (?) ಎಚ್ಚರಿಸಲಾಗಿ
ರಾಜಕುಮಾರನು ಮೂರ್ಛಿತಳಿದ್ದನು. ವ|| ಈ ಪಟವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರು ತಂದರು?

ವ|| ೪|| ಪಟಮನಿಲ್ಲಿಗಾರ್ತಂದರೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಭವದೀಯಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಂ ಲಲಿತಾಂಗಚರ
ವಜ್ರಜಂಘನೆಂಬುದನಾಂ ಮುನ್ನಮೆ ತಿಳಿದಾನುಮಾ ಮಹಾನುಭಾವನಂ ಬೇಗಮೆಯ್ತೆ ಪೋಗಿ.

ತುದಿಯೆಯತ್ತನಗೆನ್ನ ಪೂಣೆ ನಿನಗಂ ಪುಣ್ಣೋದಯಂ ಸಾರ್ಜ ಬಂ
ಮದು ಧಾತೃಗಮಳಂಗೆಗೊಂಡು ಪಿರಿದುಂ ಚಂತಾಂತರಂ ಪೋಯ್ತು ಕೊ
ಡಿದುದಾ ಶ್ರೀಮತಿಗಂ ಮನೋರಥಫಲಂ ಶ್ರೀವಜ್ರದಂತಂಗಳಮಾ
ಮದು ರಾಗೋತ್ಸವಮೆಲ್ಲಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೧೮

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ವಿಳಾಸರಸವಾರಾಶಿ ವಿಸ್ಮಯಸ್ತೋರಮುಖಚಂದ್ರಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕಾ
ಮೃತಾಚ್ಚಜಳಶಿಶಿರಶೀತಲಂಗಳೊಳೆ ಮುನ್ನಮೆನ್ನ ಮನಮಾಜುವಿನಮುನ್ನಮಿತ್ಯಕಫೋಲತಾ
ವಿಳಾಸನಂತೆಂಬುದೇನೆಂಬುದುಂ ನೀಂ ಲಲಿತಾಂಗಚರನಪ್ಪದಳೆಂದಂ ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿ
ತತ್ತ್ವಯಂಪ್ರಭಾದೇವಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾವಂ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಗಂ ನಿಮ್ಮತ್ತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಗಂ
ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಳೆ.

ಅದು ದಿವಿಜೀಂದ್ರಲೋಕಮಿದು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಮನುಷ್ಯಲೋಕಮೆಂ
ಬದುವೆ ವಿಕಲ್ಪಮಲ್ಲಿ ಸುರಕಾಂತೆ ದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಕಾಂತೆಯೆಂ
ಬದುವೆ ವಿಕಲ್ಪಮಲ್ಲದೆ ವಿಳಾಸದ ಕೆಯ್ದದ ರೂಪು ನೋಲ್ತು ನೋ
ಡಿದರ ಮನಕ್ಕಾಂ ಪಡೆಯದಲ್ಲೆ ವಿಕಲ್ಪಮನಲ್ಪಮಧ್ಯಯಾ ೧೯

ಎಂದು ಕೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿನ್ನ ಮನದನ್ನನಾದ ಲಲಿತಾಂಗನ ಅಪರಾವತಾರನಾದ
ವಜ್ರಜಂಘನೆಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದು ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಬೇಗಹೋಗಿ, ೧೮. “ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಣೋದಯವೊದಗಿತು.
ಬ್ರಹ್ಮನಿಗುಂಟಾಗಿದ್ದ ಚಿಂತೆಯು ಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀಮತಿಯ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಈಡೇರಿತು.
ವಜ್ರದಂತನಿಗೆ ಸಂತೋಷದ ಉತ್ಸವವು ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲವೂ ಜಯ, ಭದ್ರ, ಶುಭ,
ಮಂಗಳ!” ಎಂದನು. ವ|| ೪|| ಆ ವಿಲಾಸವೆಂಬ ರಸಸಾಗರದಲ್ಲಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ,
ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ಣವೂ ಆದ (ವಜ್ರಜಂಘನ) ಮುಖಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂಬ ಅಮೃತದ
ಸ್ವಚ್ಛಜಲಶೀತಲಬಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತಿ ಹೊಂದಿತು. ಅವನು ಒಂದು ಹುಬ್ಬಿನ
ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾನು (ಪಂಡಿತೆ)
“ನೀನು ಲಲಿತಾಂಗಚರನಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿಯಾದ ಆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ
ದೇವಿಯು ನಿನ್ನ ಮಾವನಾದ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಗೂ ನಿನ್ನತ್ತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿ
ದೇವಿಗೂ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ೧೯. ಮನಃಪೂರ್ವಕ ರೂಪವುಳ್ಳ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆ! ಹಿಂದೆ ಅವಳಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ. ಈಗ ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು
ಮನುಷ್ಯಲೋಕ. ಇದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಅಲ್ಲಿ ಸುರಕಾಂತೆಯಾಗಿದ್ದಳು, ಇಲ್ಲಿಗ
ಮನುಷ್ಯಕಾಂತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೇ ಭೇದ. ಕೃಶವಾದ ನಡುವುಳ್ಳ! ಅವಳ ರೂಪವು
ನೋಡಿದವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯೂ ಉಂಟುಮಾಡದು.

1 ‘ಅಲ್ಪಮಧ್ಯಯ ರೂಪು ನೋಡಿದರ ಮನಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಮಂ ಆಣಂ ಪಡೆಯದಲ್ಲೆ’ ಎಂದು
ಅನ್ವಯ.

ಲತಯುಂ ಕರ್ಣಯ್ಯಲುಂ ಸೋಗೆಯುಮತನುಧನುರ್ಲೇಖಿಯುಂ ಎದ್ರುಮೋದ್ವ
ದ್ವ್ಯುತಿಯುಂ ಮುಕ್ತಾಕಳಾಪಸ್ಪುರಿತಮುಮೇದತ್ತೆತ್ತ ಬಂದಿರ್ದುಮೆಂದೊಂ
ದು ತಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳನಂ ಕೋಮಲತನುವರ್ಗರ್ಗ್ ನೀಳ್ವ ಧಮಿಲ್ಲಮುದ್ವ್ಯು
ಲತೆ ಸದ್ವಂತಚ್ಚದಂ ದಂತರುಚಿ ರುಚಿರಶೋಭಾಕರಂ ವಜ್ರಜಂಘಾ ೨೦

ಒಳಪೊಯ್ಯಲ್ ನಿನ್ನನಾ ಕನ್ನೆಯ ತುಣುಗೆಮೆಗಳ್ ಸುತ್ತಲುಂ ನಿನ್ನನಾ ಕೋ
ಮಳೆಯಂದಂಚಿತ್ತ ಸುತ್ತಂಗುರುಳಳವಡಿಸಲ್ ನಿನ್ನನಾ ತನ್ನಿಯತ್ತಂ
ಬಳಿದುತ್ತಂಗಸ್ತನಂ ಮಾಣ್ಣಿರದೆ ಬಳಸಲಿಂ ನಿನ್ನನಾ ಕಾಂತೆಯಂತಾ
ನಳಿತೋಳ್ಳಳ್ ಪಕ್ಕುವಾರ್ದಿದುರ್ವು ಪಿರಿದು ತೊಡರ್ಪಾದುದಿನ್ನತ್ತ ಪೋಪೈ ೨೧

ವ|| ಮತ್ತಮಾಕೆ ನೀಲೋತ್ಪಲದಳನಯನೆಯುಂ ಕುಂದಕುಟ್ಟಲದಶನೆಯುಂ
ಶಿರೀಷದಾಮಕೋಮಳಬಾಹುಯುಗಳೆಯುಂ ಕಮಳದಳಕೋಮಳಕರತಳೆಯುಂ ವಕುಳಮುಕುಳ
ಸುರಭಿನಿಶ್ಚಾಸೆಯುಂ ಚಂಪಕದಳದಾಮಾವದಾತೆಯುಮಾಗಿ ಕುಸುಮಸುಕುಮಾರ ತನುವಪ್ಪುದಳಿಂ
ದತನುಪರಿತಾಪಮಂ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ ನಿನ್ನೊಳಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಂತಮನೀ ಪಟದೊಳ್ ಬರೆದು ಆಂ ತನಗೆ
ಪರಮವಿಶ್ವಾಸಭೂಮಿಯನಾಗಿ ಕಿಟಿಯಂದಿದಿತ್ತ ನಡಪಿದೋದಿಸಿದ ದಾದಿಯನಪ್ಪುದಳಿಂ ಪಂಡಿತ
ಯೆಂಬ ಬಟಿಯ ಪೆಸರಲ್ಲದೆ ರಾಜಕುಳಸತತಸಂವಾಸಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಲ್ಪ್ರತಿಯುಮುಳ್ಳದಳಿಂದಮೀ
ಪಟವುಂ ಪ್ರಾಣವುನೆ ಕೈಯೆಡೆಗುಡುವಂತೆನ್ನ ಕೈಯೊಳ್ಳೊಟ್ಟು ಮದೀಯ ಪ್ರಾಣ

೨೦. ಬಳ್ಳಿಯೂ, ಕನ್ನೆದಿಲೆಯೂ, ನವಿಲುಗರಿಯೂ, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೂ, ಹವಳದ
ಕಾಂತಿಯೂ, ಮುತ್ತಿನಹಾರದ ಹೊಳಪೂ ಇದೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದು ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸೇರಿವೆ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ. ವಜ್ರಜಂಘನೇ! ಅವಳ ಕೋಮಲವಾದ
ಶರೀರವೂ ಹೂಗಣ್ಣೂ ನೀಳವಾದ ಕೇಶರಾಶಿಯೂ ಉನ್ನತವಾದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ
ಹುಬ್ಬೂ ಸುಂದರವಾದ ತುಟಿಗಳೂ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯೂ (ಕ್ರಮವರಿತು) ಸುಂದರವಾಗಿ
ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ೨೧. ಆ ಕನ್ನೆಯ ನಿಬಿಡವಾದ ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳ ರೆಪ್ಪೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು
ಒಳಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಆ ಕೋಮಲೆಯ ಗುಂಗುರುಕೂದಲುಗಳು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು
ಬಂಧಿಸಲೂ ಆ ಕೃಶಾಂಗಿಯ ಉನ್ನತ ಸ್ತನಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಅವಳ
ನಳಿತೋಳ್ಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸುತ್ತುವರಿಯಲೂ ಕಾದಿವೆ. ಈ ಬಂಧನದ ಬಿಗುಪಿನಿಂದ
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎತ್ತ ಹೋಗಲು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ವ|| ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ
ದಳಗಳು. ಹಲ್ಲುಗಳು ಮೊಲ್ಲೆಮೊಗ್ಗುಗಳಂತಿವೆ. ಎರಡು ತೋಳುಗಳು ಬಾಗೆಹೂವಿನ
ಸರದಂತೆ ಕೋಮಲವಾಗಿವೆ. ಅಂಗೈಯು ಕಮಲದ ದಳದಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿದೆ. ಉಸಿರು
ಪಗಡೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳುದು. ಅವಳ ಬಣ್ಣವು ಸಂಪಿಗೆಯ ದಳದಂತೆ
ಗೌರ, ಶರೀರವು ಹೂವಿನಂತೆ ಸುಕುಮಾರ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾಮತಾಪವನ್ನು
ಸೈರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ.
ನಾನು ಅವಳ ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿ ಓದಿಸಿದ ಬಾದಿ.

ವಲ್ಲಭನನೆಲ್ಲಪೊಕ್ಕುಮೆಲ್ಲಂದದೊಳಮುಅಸೆಂದಟ್ಟದೊಡೆ ಬಂದಿದನಿಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿ ಪಾಳೆಕೈವಟ್ಟದೊಂ,
ಮದೀಯಕಾಯಕ್ಷೇಶಫಲಮುಂ ಜನ್ಮಫಲಮುಮನಗಿಂದು ನಿನ್ನ ಬರವಿನಿಂದಂ ಸಫಲಮಾದುದೆಂಬುದುಂ
ತೆಂಕಣಲರಲೆಪದಿಂದಂಕುರಿಸಿದ ಚೂತದಂತೆ ಆತಂ ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತಶರೀರನಾಗಿ,

ನಿನಗಾನೇನೆಂಬೆನೆನ್ನಿರ್ದಿರವನಜಿದು ನೀನಿರ್ದೆಯಿನ್ನಾಕೆಗಂ ನೀಂ
ಮನದನ್ನೈ ತೋಳು ನಿನ್ನ ಪಟಮನೆನಗದಂ ನೋಡಿ ಮತ್ತಾಂತೆಯಂ ಕಾ
ಣ್ಣನೆಗಂ ಸೈರಿಪ್ಪೆನೆನ್ನೀ ಬರೆದ ಪಟಮುಮಂ ಕೊಂಡು ಪೋಗಾಕೆಗಂದಿಂ
ಕಿನಿತುಂ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ನಿನ್ನಿನಿಯನಜಿಯ ಪೇಬ್ಬಟ್ಟದಂ ಲೋಲನೇತ್ರೇ ೨೨

ವ|| ಎಂದು ಮನಃಪ್ರಿಯತಮನ ಬರೆದ ಪಾಭಿಜ್ಞಾನಪಟಮನೀವುದುಮಾಕೆಯುಮದಂ
ನಿಮಿರ್ಚಿ ನೋಡಿ,

ಅವಿನಾಗಮನಿತುಮೆರ್ದೆವುಗೆ
ಕಿವಿವುಗೆ ಪಂಡಿತೆಗೆ ನುಡಿದ ನಲ್ಲನ ನುಡಿ ತ
ಳ್ಳವಿರಳರೋಮಾಂಚದ ಮಾ
ಧವಸಮಯದೊಳಲರ್ದ ಚೂತಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ತಳ್ಳ ೨೩

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತ ಶ್ರೀಮತಿ ವಜ್ರಜಂಘರ ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ತೇಹರಸಾಮ್ಯತಪಾತ್ರಚಿತ್ರಪಟ

ನನ್ನ ಹೆಸರು ಪಂಡಿತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ವಾಸಿಸಿ ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುವಂತೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು, “ಇದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನನ್ನಿನಿಯನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದರೂ ಹುಡುಕಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದಳು. ನಾನು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದಕೊಂಡು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಹಾಳುಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಾಯಕ್ಷೇಶವು ನೀನು ಬಂದುದರಿಂದ ಸಫಲಗೊಂಡಿತು. ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಲಯಮಾರುತವು ಬೀಸಲು ಅಂಕುರಿಸುವ ಮಾವಿನಮರದಂತೆ ವಜ್ರಜಂಘನು ರೋಮಾಂಚಗೊಂಡ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾದನು. ೨೨. “ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವೆ. ನೀನು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದವಳು. ನೀನು ತಂದಿರುವ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ತೋರಿಸು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವವರೆಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ನನ್ನ ಈ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೊಡು, ಎಂದು ಚಂಚಲನೇತ್ರೇ! ನಿನ್ನ ಇನಿಯನು ಇಷ್ಟು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದಳು. ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಪಂಡಿತೆಯು ಶ್ರೀಮತಿಯ ಕಾಂತನು ಬರೆದ ಅಭಿಜ್ಞಾನಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ (ಬಿಚ್ಚಿ) ನೋಡಿದಳು. ೨೩. ನೆನಪುಗಳು ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ಪಂಡಿತೆಗೆ ನಲ್ಲನು ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವಳ ಕಿವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕುವು. ಅದರಿಂದ ದಟ್ಟವಾದ ರೋಮಾಂಚವನ್ನು ಪಡೆದು, ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಮಾವಿನಮರದಂತೆ ಕಂಡಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರ

ವ್ಯತಿರೇಕರಮಂ ವಜ್ರಜಂಘಾನುಚರರಿಂದಮಡಿದು ವಜ್ರಬಾಹುಮಹೀನಾಥಂ ನಿಜತನೂಜಗುಣಮಣಿ
ಮಾಲೆಗೆ ತತ್ಸ್ಮಾರತ್ನಮಂ ನಾಯಕಮಣಿಮಾಡಲೆಂದಾತ್ಮೀಯವಿಳಾಸಂ ಬೆರಸು ಬಂದು ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಗೆ
ಮುಂದಟ್ಟಿದ ದೂತಂಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಚ್ಚತ್ತು ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯುಮನಂತಸಾಮಂ
ತಾಂತಃಪುರಪರಿವಾರಪರಿವ್ಯತನುಂ ಬಂಧುರಗಂಧಸಿಂಧುರಾರೂಢನುಮಾಗಿ,

ಕರಿಸೇನಾಸಾರಿ'ನದ್ವೋತ್ತರಳಕದಳಿಕಾಕಾನನೋಚ್ಚುಂಬ್ಯಮಾನಾಂ
ಬರಚಕ್ರಂ ವಾಜಿರಾಜಶ್ರವಣಚಮರಜಶ್ವೇಗೇಸಂವೀಜಿತಾಶಾಂ
ಬರಭಾಗಂ ಪತ್ತಿಶಸ್ತ್ರದ್ಯುತಿಪರಿಕರಸಾಂದ್ರೀಭವಚ್ಚಂಡರೋಚಃ
ಕಿರಣೋಘಂ ವಜ್ರಬಾಹುಕ್ಷಿತಿಪತಿಗಿದಿರಂ ಬಂದನುತ್ಸಾಹದಿಂದಂ

೨೪

ವ|| ಅಂತತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಜ್ರಬಾಹುಕ್ಷಿತಿಪತಿಗಿದಿವೋಗಿ ನಿಜವಿಜಯಗಜದಿನಿಟಿದು ತನಗೆ
ಪೊಡೆವಟ್ಟು ವಜ್ರಬಾಹುವನಾಶೀರ್ವಾದಪುರಸ್ಕರವಪ್ಪಿಕೊಂಡಾತ್ಮೀಯ ಶಿಖಂಡಮಣಿಮರೀಚಿಗಳಿಂ
ನಿಜಪದಕಮಳದೊಡನೆ ವಸುಂಧರೆಯುಮನಳಂಕರಿಸಿದ ವಸುಂಧರೆಯುಮಂ ನಿಜಾನುಜೆಯಂ ಪರಸಿ
ವಿನಯವಿನಮಿತಮಣಿಮಕುಟನಾದ ವಜ್ರಜಂಘನನೇಕಭೋಗಭಾಗಿಯಾಗೆಂದು ಪರಸಿ ಪಿರಿದು
ಮುಟ್ಟಿನೋಳ್ಶ್ರೇಷ್ಠಿಕೊಂಡು ನಿಜವಿಜಯಗಜೇಂದ್ರಮನೇಟಿಸಿ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡುಬರೆ ಪುರಜನಂ
ಗಳುತ್ತುಂಗಪ್ರಾಸಾದಕೂಟಕೋಟಿಗಳುಮನುದಗ್ರಸೌಧೋಪರಿಮತಳಂಗಳುಮನೇಟಿ ನೋಬ್ಬರ್ದಿ

ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ನೇಹವೆಂಬ ರಸಾಮೃತಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಜ್ರಜಂಘನ
ಸೇವಕರ ಮೂಲಕ ವಜ್ರಬಾಹು ರಾಜನು ತಿಳಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ ಗುಣರತ್ನ
ಮಾಲೆಗೆ ಈ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ನಾಯಕಮಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿ
ಆತ್ಮೀಯವಿಲಾಸದಿಂದ ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಆತನು ಈ ಮೊದಲೇ ಅಟ್ಟಿದ್ದ
ದೂತನಿಗೆ ವಜ್ರದಂತನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ
ಸಾಮಂತನೃಪತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಂದವಾದ ಆನೆಯನ್ನೇರಿದನು. ೨೪. ಆ ವಜ್ರದಂತನು
ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ವಜ್ರಬಾಹುನೃಪತಿಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನ
ಗಜಸೈನ್ಯಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾದ ಚಲತ್ವತಾಕೆಗಳೆಂಬ ಕಾಡುಗಳು
ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದುವು. ಅವನ ಕುದುರೆಗಳ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಚಾಮರಗಳ
ಸಾಲು ದಿಗ್ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೀಸಿತು. ಅವನ ಕಾಲಾಳುಪಡೆಯ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ
ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಸಮೂಹವು ಮುತ್ತಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಯಿತು. ವ|| ಅಧಿಕಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ವಜ್ರದಂತನು ವಜ್ರಬಾಹುರಾಜನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ವಿಜಯಗಜದಿಂದ
ಇಳಿದನು. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ವಜ್ರಬಾಹುರಾಜನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.
ಮುಡಿಯ ಮಣಿಗಳ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ
ಅಲಂಕರಿಸಿದ ತಂಗಿ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಹರಸಿದನು. ಮಣಿಮುಕುಟಧಾರಿಯಾಗಿ

ಪುದಿದೀ ಶ್ವೇತಾತಪಶೋತ್ಪದ ನಡುವಣಂ ವಜ್ರದಂತಂ ಸಮಂತ
ತ್ತಿದ ಪಿಂಚ್ಚತ್ವಪಂದಂಗಳ ನಡುವೆವಂ ವಜ್ರಬಾಹುಕ್ಷೀಶಂ
ಮದಗಂಧಭ್ರಾಂತಭೃಂಗಾವಳಿವಳಯಿತಮತ್ಪದ್ವಿಪಂ ಕೂಡೆ ಮಿಂಚಂ
ಪುದಿದತ್ತೆಂಬಂತ ಕೂರಂಕುಸದ ಪೊಳಪನಾ ತೋಜುವಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ ೨೫

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮೋಲೋರೋರ್ವರೂಳ್ ನುಡಿಯುತ್ತಂ ಪೌರಜನಂಗಳ್ ಸೂಸುವ
ರಾಜವರ್ಷಮುಮಂ ಕುಸುಮವರ್ಷಮುಮಂ ಆಂತುಕೊಳುತ್ತಂ ಮುತ್ತಿನ ಮುಳಿದ
ಲಂಬಣಂಗಳ್ಳಿರಸೆಬಲ್ಲ ಪಚ್ಚಿಯ ಸರದ ತೋರಣಂಗಳಂ ನುಗುಳುತ್ತಂ ಬಂದು ರಾಜಮಂದಿರಮಂ
ಪೊಕ್ಕು, ಕರುಮಾಡದ ಕೆಲದ ಮಾದದೊಳ್ ವಜ್ರಬಾಹುನ್ಯಪನನಿರಿಸಿ ಮಜ್ಜನಭೋಜನ
ತಾಂಬೂಲಾಂಬರಾನುಲೇಪನ ಭೂಷಣಾದಿ ವಿವಿಧ ವಿಶೇಷಸತ್ಕಾರಂಗಳಿಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ನಾನಾ
ವಿನೋದಂಗಳಂ ತೋಟೆ ವಜ್ರದಂತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನಿನಗಾವುದು ಮನೋರಥಮದಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳನೆ.

ಎನಗರಿದುಂಟೆ ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದುಬೆದಾವುದುಮೆಲ್ಲಮುಂಟು ನೀ
ನೆನಗೆ ನರೇಂದ್ರಮೌಳಿಮಣಿರಾಜವಿರಾಜಿತಪಾದಪೀಠ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ದಯೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಜತನೂಜೆಯನುತ್ಪವ ಮಂಗಳಾನಕ
ಧ್ವನಿ ದೇವಿಯಂ ಪಳಂಚಲೆವಿನಂ ನೆರಪೀಗಳೆ ವಜ್ರಜಂಘನೋಳ್ ೨೬

ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ವಜ್ರಜಂಘನನ್ನು ಅನೇಕ ಭೋಗಗಳಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗೆಂದು ಹರಸಿ
ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ವಿಜಯಗಜೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪುರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಮುನ್ನಡೆದು ಬಂದನು. ಪುರಜನರು ಅವರನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣನೇತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಮನೆಗಳ ಮಹಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೨೫. “ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳ ಗುಂಪಿನ
ನಡುವೆಯಿರುವವನು ವಜ್ರದಂತ, ನವಿಲುಗರಿಗಳ ಭತ್ತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಶೋಭಿಸುವವನು
ವಜ್ರಬಾಹು, ಮದೋದಕದ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಆಕೃಷ್ಟವಾದ ದುಂಬಿವಿಂಡಿನಿಂದ
ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮದ್ದಾನೆಯು ಮಿಂಚಿನೊಳಗಡಗಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಹರಿತವಾದ
ಅಂಕುಶದ ಹೊಳಪನ್ನು ತೋರುವವನು ವಜ್ರಜಂಘ”. ವ|| ಎಂದು ಆ ಪುರಜನರು
ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಎರಚುವ ಆರಳುಮಳೆಯನ್ನೂ ಹೂಮಳೆಯನ್ನೂ
ಆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಕಡಿದುಬಿದ್ದು ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳ ನಡುವೆಯೂ
ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಚ್ಚಿಸರದ ತೋರಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಬಂದು
ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ವಜ್ರದಂತನು ಉಪರಿಗೆಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ಮಾಡದಲ್ಲಿ
ವಜ್ರಬಾಹುವನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಸ್ನಾನ, ಊಟ, ತಾಂಬೂಲ, ಹೊಸಬಟ್ಟೆ, ಸುಗಂಧವಸ್ತು,
ಆಭರಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸತ್ಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ,
ವಿವಿಧ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ವಜ್ರದಂತನು “ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು
ಬೇಡಿಕೋ” ಎಂದನು. ೨೬. ಅದಕ್ಕೆ ವಜ್ರಬಾಹು “ನಿನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ನನಗೆ
ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದಯೆಯೊಂದನ್ನು ಉಳಿದು, ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ
ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀನು ರಾಜೇಂದ್ರರ ಕಿರೀಟಗಳ ಮಣಿಮಾಲೆಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವಾದ

ವ|| ಎಂಬುದು ಚಕ್ರಧರನಧರಕಿಸಲಯದ ಮೇಲೆ ದಂತಕಾಂತಿ^೧ ಲತಾಂತಪ್ರಭಗಳ ಪರಿಣಿ,

ಒಡೆಯಂ ಕೂಸಿಂಗದೊಂದೇ ಕುಲದ ಚಲದ ಪೆಂಪೊಂದೆ ಚೆಲ್ಲೊಂದೆ ಸಂದೊ
ಳ್ಳುದಿಯೊಂದೇ ವಿದ್ಯೆಯೊಂದೇ ಪುದಿದೊದವಿದ ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ನೇಹಮೊಂದೇ
ಸುದಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕಲ್ಲದೊಂದೆಲ್ಲದೆ ಪೆಂರ್ಗಿನ್ನಿಲ್ಲ ಮುನ್ನಾ ವಿಧಾತಂ
ಕುಡಲಿದಂ ಕನ್ನೆಯಂ ಪೇಲ್ ನಿನಗಮೆನಗಮೇಂ ದಂದುಗಂ ವಜ್ರಬಾಹೂ ೨೭

ವ|| ಅಂಕುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಬಾಲಸಹಕಾರತರು ನವ
ಮಾಲಿಕೆಗತಿಲಿತಪೂಗಭೂಜಾತಂ ತಾಂ
ಬೂಲಲಿತಗೇಂಬವೊಲ್ ಸಮ
ಲೀಲಂ ನಿಜತನಯನೆನ್ನ ತನುಜೆಗೆ ತಕ್ಕಂ ೨೮

ಸ್ವೀರತ್ನಮೀಗಲೀಕೆಯ
ಧಾರಿನಿಯೊಳ್ ಪುರುಷರತ್ನಮೀತನೆ ಸದ್ಭಾ
ಕಾರರನಿವರಂ ಕೂಡಿ ಪ
ಯೋರುಹಜಂಗೆ, ಸಮಸಮಾಯೋಗಯಶಂ ೨೯

ಪಾದಪೀಠವುಳ್ಳವನು. ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆಗೊಂಡು ಉತ್ಸವಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಮಂಗಳಾನಕ ಧ್ವನಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ವಜ್ರಜಂಘನೊಡನೆ (ವಿವಾಹಸಂಬಂಧದಿಂದ) ಕೂಡಿಸು” ಎಂದನು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಗಳೆಂಬ ಲತಾಂತ^೧ ಪ್ರಭೆಗಳು ಹರಡಿದುವು. (ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯುಂಟಾಯಿತು). ಅವನು, ೨೭. “ಈ ಕನ್ನೆಗೆ ಇವನೇ ಒಡೆಯ. ಅದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಕುಲಭಲಗಳ ಹಿರಿಮೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ. ಚೆಲ್ಲು, ಒಳ್ಳುಡಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಜನ್ಮಾಂತರ ಸ್ನೇಹ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಲೂ, ದೋಷವನ್ನು ಹುಡುಕಲೂ ಹೀಗಲ್ಲವೆನ್ನಲೂ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಇದರ ಗೊಡವೆಯೇಕೆ? ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ೨೮. ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಗಿಡವು ನವಮಾಲಿಕೆಗೂ ಲಲಿತವಾದ ಅಡಕೆಮರವು ವೀಳೆಯದ ಹಂಬಿಗೂ ಯೋಗ್ಯವಾದಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕವನು. ೨೯. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇವಳೇ ಸ್ವೀರತ್ನ. ಇವನು ಪುರುಷರತ್ನ. ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಮಾನವಾದ

೧ ‘ದಂತಕಾಂತ’ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ದಂತಗಳೆಂಬ ಸುಂದರವಾದ ಹೂಗಳ ಪ್ರಭೆ ಎಂದರ್ಥ. ಕಾಂತ-ಸುಂದರ.

೧ ಲತಾಂತ-ಹೂ.

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ವಜ್ರಬಾಹುಮಹೀಪತಿ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಸೂಕ್ತಮೃತಸಿಕ್ತಮಪ್ಪ
ನಿಜಮನೋರಥಾಮರದ್ರಮದಿನೋಗಿದಂಕುರಿಸಿದಂಕುರನಿಕರಮನನುಕರಿಸುವ ರೋಮಾಂಚನಿಚಯದಿಂ
ನಿಚಿತಾಂಗನಾಗಿ,

ಪ್ರಣಯಮಿದನನ್ಯಸಾಧಾ
ರಣಮನಿಪ ಭವತ್ಪ್ರಸಾದಮೆಂಬಮೃತದಿನಾಂ
ತಣೆದೆಂ ಭೂಭುವನದೊಳಾ
ರೆಣೆಯನಗೆಂಬೊಂದು ಸಂತಸಕ್ಕೆಡೆಯಾದೆಂ

೩೦

ವ|| ಎಂದು ನಿಜೋತ್ತರೀಯಾಂಶುಕಮನೆ ಮಹೋತ್ಸವಧ್ವಜಮಂ ಮಾಡಿ ವಸುಂಧರಾ
ಸೌಂದರಿಯುಂ ತಾನುಂ ಪ್ರಿಯತನಯನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವಲಗ್ನಚಿತ್ತರಾಗಿ ಲಗ್ನಮನೆ ಪಾರುತ್ವಮಿದರ್
ಆಗ್ ಘೋ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಪ್ತಿಯಪುತ್ರೀವಿವಾಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮೌಹೂರ್ತಿಕರಂ ಕರೆದು ದಿವಸಮಂ
ಚೆಸಗೊಳ್ಳುದುಂ ಅವರ್-ಇಂದಿನ ವಾಸರವೆಂ ಶೋಭನವಿಧೇಯವಾಸರಂ ಇಂದಿನ
ದಿವಸಮೆ ಶುಭದಿವಸಾಗ್ರೇಸರಂ ಇಂದಿನ ನಕ್ಷತ್ರಮೆ ಸಕಲಕ್ಷೇಮಕ್ಷೇತ್ರಂ ಇಂದಿನ ಯೋಗಮೆ
ಸಮಸ್ತಾಭಿವಾಂಛಿತಫಲಸಮಾಯೋಗಂ ಇಂದಿನ ಕರಣಮೆ ಕಲ್ಯಾಣಕರಣೀಯಾದಿಕರಣಂ ಎಂದು
ದಿನ್ನಸಂಗೆಯ್ಯುದುಂ ಜಗಜ್ಜನಜಂಗಮ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮೆಂಬ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯಂ

ಜೋಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದನೆಂಬ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಲಿ” ಎಂದನು. ವ|| ಹೀಗೆನ್ನಲು
ವಜ್ರಬಾಹುರಾಜನು ವಜ್ರದಂತನ ಸೂಕ್ತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ಸಿಕ್ತವಾದ,
ನಿಜಮನೋರಥವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಂಕುರನಿಕರವನ್ನು ಹೋಲುವ
ರೋಮಾಂಚದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದನು. ೩೦. “ಈ ಪ್ರಣಯವು ಅನ್ಯಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದಲ್ಲ.
ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾದೆನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರು
ಎಣೆ? ಎಂಬಷ್ಟು ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದೆನು.” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಜ್ರಬಾಹುವು
ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನೇ ಮಹೋತ್ಸವದ ಧ್ವಜವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ
ಬಹು ಸುಂದರಿಯೆನಿಸಿದ ವಸುಂಧರೆ ತಾನೂ (ವಜ್ರಬಾಹುವೂ) ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ
ಮಗನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮುಹೂರ್ತದ
ಕಾಲವನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳ
ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಶುಭದಿವಸವನ್ನು
ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವರು ಅಂದಿನ ವಾಸರವನ್ನೇ
ಶುಭವಾಸರವನ್ನಾಗಿಯೂ ಆ ದಿನವನ್ನೇ¹ ಶುಭಶ್ರೇಷ್ಠದಿನವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಂದಿನ
ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೇ ಸಕಲ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿಯೂ ಅಂದಿನ ಯೋಗವನ್ನೇ ಸಕಲೇಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು
ಒದಗಿಸತಕ್ಕದನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಂದಿನ ಕರಣವನ್ನೇ ಮಂಗಳಕಾರಕ ಕರಣವನ್ನಾಗಿಯೂ
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಡನೆಯೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ ವಜ್ರದಂತನು

ಮಹಾಪ್ರಾಣಿನಾಲಯದೊಳ್ ಮುನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಬಟೆಯಂ ನಿಜರಾಜಧಾನಿಯೊಳೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ
ವಿವಾಹಮಂಟಪಮಂ ಸ್ಥಪತಿರತ್ನಕ್ಕೆ ವಿರಚಿಸೆಂದು ಬೆಸಸಿದಾಗಳ್

||ಪುಂದಾನಿಲರಗಳೆ||

ಸ್ಫುರಿತೇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಖಚಿತಭೂಮಿ
ಚಿಲ್ಲಿಂಗು ನೆಟ್ಟನೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿ
ಮರಕತಮಣಿವಿರಚಿತವಿಮಳಭಿತ್ತಿ
ಪೊಗಲಲರಮರಿದದು ಬೇಜಿ ಭಿತ್ತಿ

೧

ಪಳಿಕಿನ ಕಂಭಂಗಳ ಪೊಳೆವ ಪೊಳೆಪು
ನವವಿದ್ಯುದ್ಧಾಮದ ಪೊಳೆವ ಪೊಳೆಪು
ಲಲಿತೋನ್ನತಮಣಿಮಯಕೂಟದಂದ
ಮದು ಪಲವುಂ ದೇಸೆಯ ಮಾಟದಂದ

೨

ಮೆಲಲಿಕ್ಕಿದ ಮುಕ್ತಾದಾಮಶೋಭೆ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಲಲನಾದರಹಾಸಶೋಭೆ
ಚಂದನದೆಳೆದಳಿದೋರಣಂಗಳವು
ಸೂಚಿತ ಮಂಗಳಕಾರಣಂಗಳವು

೩

ತುಂಗಕನಕಭೃಂಗಾರವಿರಾಜಿ
ರಾಜನ್ಯರಕತಮಯಶುಕವಿರಾಜಿ
ಪುಷ್ಕಾಂಬುಪೂರ್ಣಕುಂಭಾಗ್ರಮುಚಿತ
ಕಂಕೇಲಿಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾಸರಚಿತ

೪

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೆಂಬ 'ಮಹಾಮಹಿಮೆ'ಯನ್ನು ಪರಮಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದ ಜಿನಾಲಯದಲ್ಲಿ
ಜರುಗಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಒಸಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ
ಶಿಲ್ಪಿಗೆ ವಿವಾಹಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಕೊಟ್ಟನು. ರಗಳೆ||
(೧) ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಭೂಮಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.
ಅದು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ನೇರವಾದ ಹುಟ್ಟು ನೆಲ. ಇದರ ಗೋಡೆಗಳು ಮರಕತಮಣಿಗಳಿಂದ
ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಹೊಗಳಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿವೆ. (೨) ಸ್ಥಟಿಕನಿರ್ಮಿತವಾದ
ಕಂಬಗಳ ಹೊಳಪು ವಿದ್ಯುದ್ಧಾಮಗಳ ಹೊಳಪನ್ನು ಹೋಲಿವೆ. ಮಣಿಮಯವಾದ
ಲಲಿತೋನ್ನತ ಶಿಖರದ ಅಂದವು ಹಲವು ದೇಸೆಯ ಮಾಟದಂದವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. (೩)
ಜೋತುಬಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನಹಾರದ ಶೋಭೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೃದುಹಾಸದ ಶೋಭೆ
ಯಾಗಿದೆ. ಚಂದನದ ಎಳೆಯ ಚಿಗುರುಗಳ ತೋರಣಗಳು ಮಂಗಳಕಾರಣ ಸೂಚಕಗಳು.
(೪) ಸುವರ್ಣದ ಉನ್ನತ ಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ ಮರಕತಮಯ ಶುಕಗಳಿಂದಲೂ ವಿರಾಜಿಸು
ತ್ತಿದೆ. ಪವಿತ್ರ ಜಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳು ಅಶೋಕದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ

ಮುಜ್ಜಲಮಣಿದರ್ಪಣದೀಪ್ತಿರಮ್ಭ
ಮಾವೇಪ್ಪಿತಸೂತ್ರತಯಸೌಮ್ಯ
ಮಾಲಂಬಿತಮಣಿಘಂಟಾನಿನಾದ
ಮದು ಕನಕಕಿಂಕಣೀಮೃದುನಿನಾದ

೫

ಮುನ್ನೀಲಿತ ನವಕುಸುಮೋಪಹಾರ
ಮುದ್ದೀಧಿತಿ ತಾರಾನಿಕರತಾರ
ಮನೆ ಪೂಸಹೂನ್ಯದ ಪಸರಮೆನಿಸಲಿದು
ಮದನನ ಮಂಗಳಭವನಮೆನಿಸಲಿದು

೬

ರತಿಯ ವಿವಾಹಗಾರಮೆನಿಸಲಿದು
ಸಕಳವಿಳಾಸನಿವಾಸಮೆನಿಸಲಿದು
ಮದನನ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವಮೆನಿಸಲಿದು
ಸುರತೋತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನಮೆನಿಸಲಿದು

೭

ವಿಭವದ ಮೂಲಸ್ಥಾನಮೆನಿಸಲಿದು
ಕಾಮದೇವನಾಸ್ಥಾನಮೆನಿಸಲಿದು
ಓರಂತೆ ನೆರೆದುದನೆ ಜನಸಮೂಹ
ಮಾಗಳೆ ಸಮದತ್ತು ವಿವಾಹಗೇಹಂ

೮

ಜಾಗದ ನೆಲೆವಡಲಗೆಗಳ
ಜಾಗಂಗಳ ಪಸುರ್ಗಳಿಸೆಯೆ ರತ್ನದ ಕೀರ್ತಿ
ಜಾಗಂಬೊಯ್ಯಂತಿರೆ ಪರ
ಭಾಗಂಬಡೆದುವು ವಿವಾಹಗೇಹಾಂತರದೊಳ್

೨೧

(೫) ಮಣಿದರ್ಪಣಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮೂರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದ ದಾರಗಳಿಂದಲೂ ರಮ್ಯವಾಗಿವೆ. ಜೋತುಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮಣಿಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದವು ಸುವರ್ಣ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳ ನಿನಾದಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. (೬) ಹೊಸ ಹೂಗಳ ಬಲಿಗಳಿಂದ ಮಂಡಿತವಾದೀ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಚುತ್ತಿರುವ ತಾರಗೆಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೊಸಪುಣ್ಯದ ಪ್ರಸರವೆನಿಸಿದೆ, ಕಾಮನ ಮಂಗಳಭವನವೆನಿಸಿದೆ. (೭) ರತಿಯ ವಿವಾಹದ ಮನೆಯೆನಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಮದನನ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವೆನಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸುರತೋತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವೆನಿಸಲಿಕ್ಕೂ (೮) ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮೂಲಸ್ಥಾನವೆನಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಕಾಮದೇವನ ಆಸ್ಥಾನವೆನಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಇರಲು, ಜನಸಮೂಹವು ನೆರೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ವಿವಾಹಮಂಟಪವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ೨೧. ವಿವಾಹಭವನದಲ್ಲಿ ಮರಕತಮಣಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವೂ ಎತ್ತರವೂ ಆದ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಮರಕತ ಮಣಿಗಳ ಹಸುರುಕಾಂತಿಗಳು ರತ್ನದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ರತ್ನದ ಗೋಡೆಗಳು ಹಸಿರುಪೈರನ್ನು

ನುಡಿವ ನಡೆ ನೋಡುವಾಡುವ
ಪೊಡೆವಡುವಮರ್ದಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳ ತಮ್ಮಿಯರ ಕಾ
ಲ್ಪಿಡಿವಂದದ ಚಿತ್ತದ ಪೆ
ಗ್ಗಡೆಯಿಂ ಸ್ವೀರಾಜ್ಯದಂದಮದಜಿಡೆಯಡೆಯೊಳ್

೩೨

ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ಬಳಸಿದ ಕಡೆ
ನಡುವಣ ಚೆಂಬೊನ್ನ ಪಟ್ಟವಣೆ ರನ್ನದ ಕ
ನ್ನಡಿವರಸು ಸರ್ವಧಾನ್ಯದ
ನಡುವರೆ ಮೊಸರಣೆವರಸಿದಳದಳಿಗಳಸಂ

೩೩

ವ|| ಆ ಚಂಚತ್ತಂಚರತ್ತವೇದಿಕಾಂತರಾಳವಳಯಕ್ಕಳಂಕಾರಮಾಗಿ,

ಬೆಳಗುವ ಮಂಗಳದೀಪಾ
ವಳಿಗಳ ಬೆಳಗತ್ತಮತ್ತಮಚ್ಚೊತ್ತಿದವೊಲ್
ತಳತಳಿಸಿ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗನೆ
ಮೊಳೆತಂತೊಪ್ಪಿದುವು ತೊಳವ ರನ್ನದ ಕೇರ್ಗಳ್

೩೪

ವ|| ಆಗಲಾ ವಿವಾಹದೊಸಗಿಯೊಳೊಸಗೆ ಮರುಳ್ಳೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತ ವಸುಂಧರಾಸೌಂದರಿಯುಂ
ಅತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯುಮೆಕ್ಕಕ್ಕೆಯೊಳ್ ಮಂಡಳಿಕಮಹಾಸಾಮಂತಮಂತ್ರಿಮಂಡಳಾಂತಃಪುರ

ಬೆಳೆಸಿರುವಂತೆ ಶೋಭಾಶಿಶಯವಡೆದುವು.¹ ೩೨. ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ
ನಡೆನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಆಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ
ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ತಮ್ಮ ಇಸಿಯರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ
ಚಿತ್ತಿತ್ತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಂಡದಿಂದ ಸ್ವೀರಾಜ್ಯದ ಅಂದವನ್ನು ವಿವಾಹಮಂಟಪವು
ಪಡೆಯಿತು. ೩೩. ಬಿಡಿಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿರಲು, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸಿಂಹಾಸನವೂ ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯೂ ಸರ್ವಧಾನ್ಯಗಳೂ ಮೊಸರ ಲೇಪನದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮತ್ತು ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಲಶವೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆ ಜಗುಲಿಯ ಮಧ್ಯವಲಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯ
ವಾಗಿ ೩೪. ಮಂಗಳಾರ್ಥವಾಗಿ ದೀಪಗಳ ಸಾಲನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದರು.
ಅವುಗಳ ಬೆಳಕು ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ರತ್ನದ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.
ಆಗ ಆ ಗೋಡೆಗಳು ಬೆಳಕಿನ ಮೊಳಕೆಗಳನ್ನು ಮೊಳೆತಂತೆಸೆದುವು. ವ|| ವಿವಾಹ
ಮಹೋತ್ಸವದ ಮಂಗಳವು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ವಸುಂಧರಾ
ಸೌಂದರಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿ ಮಹಾದೇವಿಯೂ ನಾನು ಮುಂದು ತಾನು ಮುಂದೆಂದು

1 ಶುಭಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಪೈರನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ
ಯೆಂಬುದನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ಪುರಾಣಗಣಾನಿಕರಕ್ಕೆ, ಮಣಿಮಯಭಾಜನಂಗಳೊಳ್ಳಿಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಪಂಚರತ್ನದ ಕೆಳೆಯ ಕತ್ತುರಿಯ ಕೊಳತಳ ಕಪ್ಪುರದ ಪಳಿಕಿನ ಬಾಯಿನಂಗಳಂ ಬೀಳಿ ಸಾಹಿಯಾಣದ ಚೀನದ ಧವಳವಟ್ಟದ ಭರ್ಮದ ಜೊಂಗದ ದೇವಾಂಗದ ಸಕಳಪಟ್ಟಿಗಳುಮಂ ಮೆಟ್ಟುವೆಡೆಗಳೊಳ್ಳಿಲ್ಲಂ ಪಾಸಿಕಾರೋಹಣದ ಕಕ್ಕರವಳಯಿಗೆಯ ಚಿತಾವಳಿಯ ಪಳಿವೆಡೆಯ ತುಳಿವೆಡೆಯ ನೆಳಲಪಾಣಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕಣದ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯ ಜವಳಿಗಳನೆ ಮೊಗಂನೋಡದೆ ಸೂಸಿದಾಗಳ್,

ಇದಿರೊಳ್ ಸೂಸುವ ಹೇಮಭಾಜನಚಯಕ್ಕತ್ತನ್ನವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆ
ಚ್ಚದನರ್ಘ್ಯಭರಣಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕಮಣಮಿಲ್ಲಿಂತಿತ್ತರಾರ್ ಮುನ್ನ ತ
ಪ್ಪದಿವಂ ಜಂಗಮಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮೆನೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಲ್ಕಿಯಿಂ ಭಾಜನಾಂ
ಗದ ವಸ್ತ್ರಾಂಗದ ಭೂಷಣಾಂಗದಳವಂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ ತಾಳಿದಂ ೩೫

ವ|| ಆಗಳ ಪಂಚರತ್ನಗರ್ಭ ವಿವಿಧೌಷಧಿಸಂದರ್ಭಶಾತಕುಂಭಕುಂಭಸಂಭ್ರತಮಂಗಳ ಜಳಂಗಳಿಂದಂ ಮಿಸಿ ಸೆ ಮಿಂದಳಂಕಾರಮಂದಿರಕ್ಕೆ ವಂದು ನೆಹಿಯೆ ಕೈಗೆಯ್,

ಕರೆವೆರಸಿದ ಪೊಸದುಗುಲದ
ತೆರಳೆವೆತ್ತುದೆ ಹಟತಟಸೂತ್ರಪರಿ
ಸ್ಫುರಿತದೊಳಂ ಕಟ್ಟಿದ ಪೊಂ
ಜುರಿಗೆಯೊಳಂ ಜನಮನೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ ೩೬

ಮಾಂಡಲಿಕರಿಗೂ ಮಹಾಸಾವಂತರಿಗೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಕ್ಕೂ ಅಂತಃಪುರದಂಗನೆಯರಿಗೂ ಮಣಿಮಯಗಳಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಪಂಚರತ್ನ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಲಾಮಂಚ, ಕರ್ಪೂರದ ಹಳುಕಿನಿಂದ ಸಮೇತವಾದ ಬಾಯಿನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಸಾಹಿಯಾಣ ಮತ್ತು ಚೀನಗಳ ಬಿಳಿಯ ಪಟ್ಟವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಜೊಂಗ, ದೇವಾಂಗ ಮುಂತಾದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮುಖ ನೋಡದೆ ಸಕಲರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟರು. (ಪಾಸಿಕಾ ರೋಹಣ ಮೊದಲಾದವು ವಿವಿಧವರ್ಣದ ವಿವಿಧಜಾತಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿರಬಹುದು. (ಪಾಸಿ+ ಕಾರೋಹಣ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು) ೩೫. ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೂ, ಅಪಾರ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ, ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲೆಕ್ಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಮೊದಲಾರೂ ಕೊಟ್ಟವರಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸಂಚರಿಸುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೊಟ್ಟು ಭಾಜನಾಂಗ, ವಸ್ತ್ರಾಂಗ ಮತ್ತು ಭೂಷಣಾಂಗ ಗಳ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ವ|| ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ವಿವಿಧೌಷಧಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಸುವರ್ಣಕುಂಭಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ವಜ್ರಜಂಘನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಅಲಂಕಾರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ೩೬. ಅಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಸದುಕೂಲವನ್ನು ಮಡಿಕೆಮಾಡಿ ಉಟ್ಟನು. ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಕಟಿಸೂತ್ರವನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಮನವನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

ತರಳತರವ್ಯತ್ಯಮೌಕ್ತಿಕ

ಪರಿಕರಮೇಕಾಂತಕಾಂತಮೇಕಾವಳಿ ಕಂ

ಧರದೊಳಮರ್ದಸೆಯೆ ಪೋಲ್ವುದು

ಪರಿವೇಷಂಗೊಂಡ ಚಂದ್ರನಂ ಮುಖಚಂದ್ರಂ

೩೭

ಹಿಮವದ್ಧಿರಿಕಟಕದಿನೊಗೆ

ವಮರಸರಿತ್ಯೋತಮೆಂಬ ಮಾತಂ ಪಡೆದೇಂ

ಹಿಮಗೌರಹಾರಮಸೆದುದೊ

ಹಿಮಶೈಲಶಿಲಾವಿಶಾಲವಕ್ಷಸ್ಥಳದೊಳ್

೩೮

ಶ್ರೀಮತಿಯ ಮನಮನೆಅಗಿಸ

ಲೀ ಮಣೆಮಯಮಕುಟಮಾಗಳುಂ ಸಾಲ್ವದೆ ತ

ತೋಮಳೆ ಮುಳಿದಿರೆ ತಿಳಿಪ

ಲೀ ಮಕುಟಮೆ ಸಾಲ್ಕುಮೆನಿಸಲಾರ್ತುದು ಮಕುಟಂ

೩೯

ಕೇಯೂರಕಟಕಸಮಿತಿ ಯು

ಗಾಯತಬಾಹುಗಳಿನುನ್ನಿಷದ್ವತ್ಯಹಟ

ಚ್ಚಾಯೆಯೊಳೆ ಮುಸುಕಿ ದೇಹ

ಚ್ಚಾಯೆಯುಮಂ ಪುದಿಯ ರತ್ನತರುವನೆ ಪೋಲ್ವಂ

೪೦

ಮನಸಿಜನಂಗನಾಜನವಶೀಕರಣೌಷಧಮಂಗಜನನಂ

ಬಿನ ಮದತಕ್ತಿ ಮನಫನ ಮೋಹನಯಂತ್ರವಿದುಪ್ಪುದಲ್ಲದಂ

ದಿನಿತುವರಂ ಮನಂಗೊಳಿಸದೆಂಬಿನಮುಜ್ಜಳಮಂಗಳಪ್ರಸಾ

ಧನಮೆ ಮನೋಜರಾಜಜಯಸಾಧನಮಾದುದು ವಜ್ರಜಂಘನಾ

೪೧

೩೭. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಗುಂಡುಮುತ್ತುಗಳ ಸುಂದರವಾದ ಏಕಾವಳಿಸರವು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೮. ಹಿಮಶೈಲದ ಶಿಲೆಯಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಮದಂತೆ ಧವಳವಾದ ಹಾರವು ಬೆಳಗಿತು. ಅದು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಟಕದಿಂದ ಹೊರಟ ಸುರನದಿಯ ಸ್ತೋತದಂತೆ ತೋರಿತು. ೩೯. ಶ್ರೀಮತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಈ ಮಣೆಮಯ ಕಿರೀಟವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಕಾಗದಿದ್ದರೂ ಆ ಕೋಮಲೆಯು ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲು ಈ ಮುಕುಟವೇ ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ¹ ಎಂಬಂತೆ ಕಿರೀಟವು ತಲೆಯನ್ನು ಅಡರಿತು. ೪೦. ಬಾಹುಮುರಿಗಳಿಂದಲೂ ಕಡಗಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಎರಡು ದೀರ್ಘವಾದ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ರತ್ನಚ್ಚಾಯೆಗಳೊಡನೆ ದೇಹಚ್ಚಾಯೆಯೂ ಬೆರೆತು ವಜ್ರಜಂಘನು ರತ್ನತರುವನ್ನು ಹೋಲಿದನು. ೪೧. ಸ್ತ್ರೀಜನವನ್ನು ಮನಫನು ವಶೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಔಷಧವಿದು. ಇದು ಕಾಮನ ಸರಳಿನ ಉನ್ನಾದನ ಶಕ್ತಿ, ಕಾಮನ ಮೋಹನಯಂತ್ರವಿದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

1 ಅವಳು ಪ್ರಣಯಕುಪಿತೆಯಾದಾಗ ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರೆ ಕಿರೀಟವು ಅವಳ ಪಾದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಕೋಪವನ್ನು ತಣಿಸುವುದು-ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಶ್ರೀಮತಿಯುಂ ಅನಂತಸಾಮಂತಸೀಮಂತಿನೀಪರಿವೃತೆಯುಂ, ಅತಿಪ್ರೌಢ ವಾರವನಿತಾಪರಿವೃತೆಯುಂ ಆಗಿ ಪಾಲ್ಗಡಲ ತೆರೆಯ ನೋರೆಯ ದೋರೆಯ ದುಕೂಲಾಂಬರಮನುಟ್ಟು, ಉಟ್ಟ ದುಕೂಲವಸನಂ ಆತ್ತಿಯಘನಜಘನದ ನುಣ್ಣಿನೋಳ್ ನುಣ್ಣುಮೆಗೆತ್ತು, ಝಣಝಣಾಯ ಮಾನಮಗೆಂಕಿಂಗಳೀವಿರಾಜಿತ ಕನಕಕಾಂಚೀಕಳಾಪಮಂ ಅನಂಗರಾಗರಸಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗಟ್ಟುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ, ಸಾಂದ್ರಚಂದನದ್ರವಾನುಲಿಪ್ತಾದ್ರವ ಕುಚಕಳಶಂಗಳಂ ತರಳತರತಾರಹಾರದಿಂದಳಂಕರಿಸಿ, ಚಂಪಕದಳದಾಮಕೋಮಳನಿಜಭುಜಲತೆಗಳನನೇಕಮೌಕ್ತಿಕಮಣಿವಿಭೂಷಣಂಗಳಿಂ ಕುಸುಮಿಸಿ, ಮನ್ಮಥೋತ್ಸವಾಭಿಮುಖಮುಖಚಂದ್ರನಂ ಚಂದ್ರಕವಳದಿಂ ತೊಡೆದೋರೊಂದೆ ವಜ್ರದ ಪಚ್ಚಿಯೋಲೆಯುಮುಮನವರ್ಕಮಮರ್ಕವೆತ್ತ ಮುತ್ತಿನ ಮುಗುಳ್ಳಳುಮನಿಟ್ಟಾ ಮುಗುಳನ ಬಿಡೆಮುಗುಳ್ಳೆತ್ತಲಗಿದ ಮಡಿದುಂಬಿಯಂತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ ತೀವಿದ ಕೊಗ್ಗಿಯ ಕತ್ತುರಿಯುಂ, ಕತ್ತುರಿಯೊಳಂ[ಬ]ದ ಪರಿಚೆಯುಂ, ಪರಿಚೆಯೊಳ್ಳರಿಚೆಯಂಬಡೆದ ಮದವಟ್ಟಿಯುಂ, ಮದವಟ್ಟಿಯೊಳೊಡಂಬಟ್ಟಿ ವಿಪುಳಕಪೋಳತಳಲಿಖಿತ ವಿಚಿತ್ರಪತ್ರಲೇಖಿಯುಂ, ಪತ್ರಲೇಖಿಯಂ ಮುಗುಳ್ಳೆಗೆನಗುಂತಿದರ್ಧರಮುಂ ಅಧರಮನಧರಂಮಾಡಿ ಪೊಳೆವ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಪೊಳಪುಂ, ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಪೊಳಪೆಂಬ ತನ್ನ ಬಾಳ ಪೊಳಪನೆ ಮೆಹಿದು ನೆಹಿದು ಸಮಡಿದ ಮದನನೊಡ್ಡದಂತೆ ಸಮಡಿದ ಪುರ್ವಂ, ಪುರ್ವೆಂಬ ಕರ್ಬನ ಬಲ್ಲಿ ಬರ್ಬಂಕಿದ ಮದನನಲರಂಭೆಂಬನಮಿಂಬಾಗಿದ ನೆಲೆವೊಟ್ಟುಂ, ನೆಲೆವೊಟ್ಟುನೊಳೊಟ್ಟಿ ಸಿ ಪಳಂಚಲೆವ ಕುರುಳೋಳಿಯುಂ, ಕುರುಳೋಳಿಯೊಳ್ ಮುನ್ನಮೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಚನ್ನಪೂಗಳುಂ, ಚನ್ನಪೂಗಳೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ನಿಮಿದು ಮಿಲುಮಿಲುಗುವ

ಇದು ಇಷ್ಟು ಮೋಹಕವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ವಜ್ರಜಂಘನ ಉಜ್ವಲವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಅಲಂಕಾರವು ರಾಜನಾದ ಕಾಮನ ಗೆಲುವಿಗೆ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಅನೇಕ ಸಾಮಂತರಾಜರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಅತಿ ಪ್ರೌಢರಾದ ವಾರವನಿತೆಯರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಳು. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳ ನೊರೆಗಳೆನೆಯಾದ ದುಗುಲವನ್ನುಟ್ಟಳು. ಅದು ಅವಳ ಸಾಂದ್ರ ನಿತಂಬದ ನುಣುಪಿನಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ನುಣುಪುಗೊಂಡಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಝಣ ಝಣ ಎಂದು ಶಬ್ದಗೊಡುವ ಮಣಿಗಳ ಗೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಮಂಡಿತವಾದ ಒಡ್ಡಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟಳು. ಅದು ಕಂತುವಿನ ರಾಗರಸದ ಹೊನಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ದಟ್ಟವಾಗಿ ಚಂದನದ್ರವವನ್ನು ಬಳಿದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಸ್ತನಕಲಶಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಯುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿದಳು. ಸಂಪಿಗೆ ಹೂಗಳ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಕೋಮಲವೆನಿಸಿದ ಭುಜಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿನೊಡವೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದಳು. ಅವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಮನ್ಮಥೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಮುಖಚಂದ್ರನನ್ನು ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದಿಂದ ತೊಡೆದಳು. ಪಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿದ ವಜ್ರದೋಲೆಯನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಕಿವಿಗೂ ಧರಿಸಿದಳು. ಓಲೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮುಗುಳುಗಳನ್ನು ಅರಳುವ ಮೊಗ್ಗುಗಳೆಂದು ಎರಗಿದ ಮರಿದುಂಬಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುವ ವನಸ್ಪತಿಮಿಶ್ರ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬಟ್ಟನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಯು ಕಪೋಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಪತ್ರಲೇಖಿಯಂಕಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಕೆಳದುಟೆಯು ಪತ್ರಲೇಖಿಗಳನ್ನು

ತಲೆದುಡುಗೆಯುಂ, ತಲೆದುಡುಗೆಯೊಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆದು ಮಿಳಿದುರ್ ಪೊಳೆವ ಪೊಂದಳಿರುಂ,
ಪೊಂದಳಿರೊಳೊಂದವಿಂದಿಯಲ್ಲದೊಂದಿ ನಾಡೆಯುಮಂದಂಬಡೆದು ಪದನಟೆದು ತಳಿದ
ಮೃಗಮದಸಲಿದೊಳ್ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನುಳ್ಳಲರ್ದು ಚೆಲ್ಲಿಂಗಿ ಮುಡಿಗವಿದಂತೆ ತೋಟುವ ತೋರ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುಡಿಯುಮೆಸೆಯ ಕೈಗೆಯ್ಯಾಗಳ್,

ಹಾರಾದ್ಯಾಭರಣಂಗಳಿ

ನಾ ರೂಪಾಶ್ಚರ್ಯಮಾಗೆ ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟಂ

ನೀರಂಜನಿ ದಳಿವಿಡಿದ ಮ

ಹಾರತ್ನದ ದೊರೆಗೆವಂದುದಾ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂ

೪೨

ವ|| ಆಗಳನೇಕಪ್ರಸಾಧನಪ್ರಯೋಗಪ್ರವೀಣೆಯರಪ್ಪತಿಪ್ರೌಢಪೌರಂದ್ರಿಯರ್ ನೋಡಿ ನೋಡಿ,

ಮರಕತರತ್ನಚ್ಚವಿ ಪ

ದ್ಮರಾಗರತ್ನಪ್ರಭಾಪರಿಸ್ಪರ್ಶದಧರಂ

ಹರಿನೀಳರತ್ನಕೇಶಂ

ಧರಿತ್ರಿಗೀ ಯುವತಿರತ್ನಮೇನೊಪ್ಪಿದುದೋ

೪೩

ನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುವಂತಿತ್ತು! ಶುಭವಾದ ಅವಳ ಹಲ್ಲುಗಳು ಅಧರದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು
ಅದುಮಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ತಿದ್ದಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಅವಳ ಶುಭವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳ
ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಝಳಪಿಸಿ ಮದನನು ಓರಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಸೈನ್ಯದಂತೆ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಹಣೆಯ ಬೊಟ್ಟು ಅವಳ ಹುಬ್ಬೆಂಬ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬದುಕಿದ
ಮನ್ಮಥನ ಹೂವಿನ ಬಾಣದಂತೆ ಇಂಪಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ಹಣೆಯ
ಬೊಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಗುಂಪಾಗಿ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ತಲೆಗೂದಲಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಹೂಗಳು ಶೋಭಿಸು
ತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಆಭರಣವು ಎದ್ದು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಆಭರಣದಲ್ಲಿ
ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಚಿಗುರು ಆಡುತ್ತ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಡಿಗೆ ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯನ್ನು
ಮುಡಿದಿದ್ದಳು. ಅದು ಪೊಂದಳಿರಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಯೂ ಸೇರದಂತೆ ಅಂದವಾಗಿ
ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹದವಾಗಿ ಕಸೂರೀದ್ರವವನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ
ದಂಡೆಯು ಅವಳ ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಯೌವನಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
೪೨. ಹಾರಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಆ ರೂಪವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿತ್ತು. ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕನು
ಸಾಣೆಹಿಡಿದು ಬೆಳಗಿಸಿದ ಮಹಾರತ್ನಕ್ಕೆಣೆಯಾಯಿತು ಆ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ. ವ|| ಆಗ ಅಲಂಕರಣ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಚತುರರಾದ ಪ್ರೌಢಸ್ತ್ರೀಯರು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಅವಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತ
ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: ೪೩. ಮರಕತರತ್ನಗಳಂತೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯಿದೆ. ಅಧರವು
ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿವಡೆದಿದೆ. ಕೂದಲುಗಳು ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನಗಳಂತಿವೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದೋ!

ಎಳವಿದಿರ ಬಣ್ಣಮೊಳ್ಳಡು
ಕಳಶಮನವ್ವಳಪ ಮೊಲ ಪೊದಚ್ಚಿಳಸುವ ಬಾಯ್
ಬಳಸುವ ಕಣ್ ಮಿಳಿವ್ ಕುರುಳ್
ನಳಿಮೊಗಮನೆ ಸೊಬಗಿವಳ್ ನಾಟ್ಯರ್ತನಮೇ

೪೪

ಮದನನ ಮಣಿದರ್ಪಣಕಂ
ಮದನನದೀರತ್ನಶುಕ್ರಗಂ ಸೆಣಸುವುದಂ
ಕದಳೀಗರ್ಭದೊಳೆಣೆಯೆಂ
ಬಿದಾವ ಚದುರಿವಳ ಬಾಹುಮೂಲದ ಪೊಳೆಪಂ

೪೫

ಈ ಧರೆಯ ಪೆಂಡಿರುದ್ವಪ
ಯೋಧರೆಯ ಮನೋಜರಾಗರಸಪೂರಿತ ಬಂ
ಬಾಧರೆಯ ಕಂಬುಕಮ್ಬ ಶಿ
ರೋಧರೆಯ ಬೆಡಂಗನಾರುಮೇನೆಯ್ಯವರೇ

೪೬

ಅಣಮೆಮಯಿಕ್ಕದೊಪ್ಪಗುಮೆ ಕಣ್ಣಲರಂತುಗೆ ದೇವಸೌಂದರೀ
ಗಣದ ವಿಳಾಸಮಂಜಿಸುವವೋಲ್ ಪಡೆಯಂ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ನಾ
ಗಿಣೆಯರ ಕೆಯ್ಯಮಂತೊ ಕಳೆ ಪಾಟುವ ಪಾಟುವಳಂದಮಂ ಬೆಡಂ
ಗಣೆಯರಮೀಕೆಗೆಂದು ಪೊಗಚ್ಚರ್ ಕೆಲರಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಂಶುವಕ್ತೆಯಂ

೪೭

ವ|| ಅಂತು ನೆಲೆಯೆ ಕೈಗೆಯ್ಯ ವಧೂವರರಿವರುಮಂ ಮೌಹೂರ್ತಿಗಳಿಗನಿರೂಪಿತಪ್ರಶಸ್ತ
ಮುಹೂರ್ತದೊಳೆತಿಪ್ರಮೋದನಿರ್ಭರಪೂ ಪೂಜತ ಮಂಗಳಪಟಹರವಂಗಳುಮತಿಮಧುರಮಂದ್ರ

೪೪. ಇವಳ ನಡುವು ಎಳೆಬಿದಿರಿನಂತೆ ಬಣ್ಣವಡೆದಿದೆ. ಸ್ತನಗಳು ಕಲಶವನ್ನು ಅವ್ವಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಾಯಿ ಸೊಗಸುವಡೆದು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಕಣ್ಣು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಕುರುಳು ಚೆಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮುಖವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸೊಬಗು ಇವಳಿಗೆ ಸಹಜವೇ ಸರಿ. ೪೫. ಇವಳ ಬಾಹುಮೂಲದ ಹೊಳಪು ಕಾಮನ ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯೊಡನೆಯೂ ಮದನನೆಂಬ ನದಿಯ ರತ್ನಶುಕ್ರಿಯೊಡನೆಯೂ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕದಳೀಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂದರೆ ಜಾಣತನವೇನಿದೆ? ೪೬. ಉನ್ನತ ಸ್ಥನಿಯೂ ಕಾಮರಾಗರಸಪೂರಿತಳೂ ಬಿಂಬಾಧರೆಯೂ ಶಂಖದಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಈ ಸುಂದರಿಯ ಬೆಡಗನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಹೆಂಗಸು ತಾನೆ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯ? ೪೭. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಲಾಸವೇನು ಸೊಗಸು? ತೆಗೆ! ಎವೆಯಾಡದ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಶೋಭಿಸೀತೆ? ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿರುವ ನಾಗಿಣೆಯರ ಆಟವೇನು ಚೆನ್ನಾದೀತು? ಬಿಡು! (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ) ಹಾರಾಡುವ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಬೆಡಗು ಈ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಅಣೆಯಾದೀತೆ? ಛೇ! ಎಂದು ಆ ಚಂದ್ರವದನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲಂಕರಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಹೀಗೆ ವಧೂವರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಶಸ್ತ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ವಾದ್ಯಗಳು

ಮನೋಹರ ಮಂಗಳಗೀತಾರವಂಗಳುಮಲಕ್ತದ್ರವಾರುಣಚರಣರಣಿತನೂಪುರಮುಖಿತದಿಗಂತರಾಂತಃ
ಪುರಜನಾಶೀರ್ವಾದಕೋಳಾಹಳಮುಮಸೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ತಂದು ವಿವಾಹಮಂಟಪದ ನಡುವಣ
ಮಣಿಮಯವೇದಿಕೆಯ ಹಾಟಕಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ ದುಗುಲದ ದಳಿಂಬದೊಳಿರಿಸಿದಾಗಳನೇಕ
ಮಕುಟಬದ್ಧ ಚೂಡಾಮಣಿಚಕ್ರಚುಂಬನೋಚಿತ ಚರಣಕಮಳನಪ್ಪ ಸಕಳಚಕ್ರವರ್ತಿ

ನೆಜಿದತ್ತತ್ರಾನುಮೀ ದಂಪತಿಯ ಬಯಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಯುತ್ಸವಂ ಕ
ಣ್ಣಿಪದಂತಾಯ್ತೆನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಫಲಮನುತುಂ ರಾಗಮಂ ಬೀಜಲಾದ
ಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಪಂ ತೋಜಲಾಗಳ್ ಕನಕಕಳಶಮಂ ತಾನೆ ಬಂದೆತ್ತಿ ಕೈನೀ
ರೇಪದಂ ಶ್ರೀವಜ್ರದಂತಚ್ಚತಿಪತಿ ಸತತೋತ್ಸಾಹಸಂದೋಹದಿಂದಂ

೪೮

ವ|| ಅಂತು ಕೈನೀರೇಪಿದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯಿಸಿದಾಗಳ್ ವಜ್ರಜಂಘಂ ಶ್ರೀಮತಿಯ
ನಿಕಾಮಕೋಮಳಕರತಳವಲ್ಲವಸ್ವರ್ಶನಸುಖೋನ್ನಿಲಿತಲೋಚನನಾಗಿ,

ಇನಿಯನ ಕೆಂದಳಂ ತಳಮನೊಯ್ಯನೆ ಸೋಂಕೆ ಪೊದಬ್ಬ ನಾಣ ಪಂ
ಪಿನೊಳೊಗತರ್ಪ ಘರ್ಮಜಲಬಿಂದುಗಳಿಂ ನಮಿತಾನನಾಚ್ಚಿ ಬೆ
ಚ್ಚನೆ ಬಸಿವಿಂದುಕಾಂತಕರಸಂಕುಳಮೊಯ್ಯನವುಂಕಿ ಸೋಂಕೆ ಸೋಂ
ಕಿನೊಳೊಪ್ಪವಿಂದುಕಾಂತಮಣಿಪುತ್ರಿಕೆಯಂದದಿನೊಪ್ಪಿ ತೋಜಿದಳ್

೪೯

ಬಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರಲು ವಿವಾಹಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ ರೇಷ್ಮೆವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿದರು. ಆಗ
ಮಧುರವಾಗಿ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಂಗಳಗೀತಗಳು ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ
ಧ್ವನಿಯು ಅಲಕ್ಷಕರಸವನ್ನು ಬಳಿದ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಡುವಾಗುಂಟಾದ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಸದ್ದಿನಿಂದ
ದಿಗಂತ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಯಿತು. ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಕೋಲಾಹಲಗಳು
ಅಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ನೃಪತಿಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಮುತ್ತಿಕ್ಕಲರ್ಹವಾದ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳ
ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ೪೮. “ಈ ವಧೂವರರ ಬಯಕೆಯು ಹೇಗೋ ನೆರವೇರಿತು.
ಉತ್ಸವವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ನನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಫಲವು ಕಣ್ಣೆರೆಯಿತು” ಎಂದು
ಕೊಂಡನು. ತನಗಾದ ಅನುರಾಗಾತಿಶಯವನ್ನೂ ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸಲು
ತಾನೇ ಕನಕಕಲಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತಂದು ಆ ವಜ್ರದಂತನು ಧಾರೆಯೆರೆದನು. ವ|| ಹೀಗೆ
ಕೈನೀರಿನಿಂದ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ವಜ್ರಜಂಘನು
ಶ್ರೀಮತಿಯ ಕೋಮಲವಾದ ಕರತಲದ ಸ್ಪರ್ಶಸುಖದಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾದನು.
೪೯. ನಲ್ಲನ ಕರತಳವು ನಲ್ಲಿಯ ಕರತಳವನ್ನು ಸೋಂಕಿತು. ಆಗ ಲಜ್ಜಾಧಿಕ್ಯವೊದಗಿ
ಬೆವರುಹನಿಗಳುಂಟಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು. ಬೆಚ್ಚಗೆ ದ್ರವಿಸುವ ಚಂದ್ರಸದೃಶನಾದ ಕಾಂತನ
ಕೈಗಳು ಶ್ರೀಮತಿಯ ಕೈಗಳನ್ನದುಮಲು, ಆ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಬೆವರಿದ ಶ್ರೀಮತಿಯು
ಚಂದ್ರಕಾಂತಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದೊಸರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಮಣಿಯ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ತೋರಿದಳು.

ವ|| ೮ ಪ್ರಸ್ತಾವದೋಳ್,

ಪರಿವ ಕಟಾಕ್ಷಂಗಳನೋ
ಸರಿಸುತ್ತುಂ ನಿಮಿರ್ವ ಸುಯ್ಯಳಂ ಕುಸಿಯುತ್ತುಂ
ಶರಪಾಶಂಗಳ ನಡುವಣ
ಹರಿಣಿಯವೋಲ್ ಮನದೋಳಾಗಳಾಕುಳೆಯಾದಳ್

೫೦

ವ|| ೮ಗಲ್ ವಜ್ರಜಂಘಂ

ಪುಳಕಪೋದ್ಧೇದಘರ್ಮೋದಕವಿಸರಮನೊತ್ತಂಬದಿಂ ತಾಗೆಯುಂ ನಿ
ಶ್ವಳಧೈರ್ಯವ್ಯಾಜತಿಯಗ್ಗಳನತರಳಿತಂ ದೃಷ್ಟಿ ಪೇಟ್ಟತ್ತು ನಿರ್ವಾ
ಕುಳಮಾಗಳ್ ರಾಜಪುತ್ರಿಸ್ಥಿತಮಧುಮಧುರಾಪಾಂಗಚೈತ್ರಾಂಗಜಾಸ್ತ್ರಂ
ಗಳ ಕೋಳಂ ನೂತನಪ್ರೇಮದೆ ನಿಮಿರ್ವಡೆಯೋಳ್ ದೃಷ್ಟಿಯಂ ಕಾವನಾವಂ ೫೧

ವ|| ಅಂತಭಿನವಸಂಗಸಮುತ್ಪನ್ನಸಾಧ್ವಸರಸರಮಣೀಯತರ ಮುಗ್ಧವಧೂವದನವಿಲೋಕನ
ಸುಖಮನನುಭವಿಸಿ,

ಇನಿವಿರಿದೊಂದು ಮೇಳಮುಮೊಡಂಬಡುವಪ್ರಪುಮೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಮು
ನ್ನಿನ ಭವದೊಂದು ಕೂರ್ಮೆಯೋಳ್ ಕೂಡಿದುದೀ ಭವದಿಂದಮಾದ ವಾ
ಸನೆ ಮುಪುಮೆಯ್ಯಮಕ್ಕುಮದಲಿಂದೆನಗಂ ನಿನಗಂ ಸಮಂತು ಮು
ನ್ನಿನ ಭವಮೀ ಭವಂ ಮುಪುಭವಂ ಸಫಲಂ ಮೃಗಲೋಲಲೋಚನೇ ೫೨

ವ|| ೮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೫೦. ಅವಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕಟಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿದಳು. ಮೇಲೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಅದುಮಿಕೊಂಡಳು. ಬಾಣ ಬಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣುಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಅವಳು ವ್ಯಾಕುಲತೆಗೀಡಾದಳು. ವ|| ೮ಗ ವಜ್ರಜಂಘನು ೫೧. ರೋಮಾಂಚಗಳಿಂದೂಟಾದ ಬೆವರಿನ ಪ್ರವಾಹದೊತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದನು. ೮ಗ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಧೈರ್ಯದ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಆಡಲಾಗಿ ತಿರುಗಿ ತರಳಿತವಾದ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೆಂಬ ಮಧು ಮತ್ತು ಕಡೆಗಣ್ಣೆಂಬ ಜಯಶಾಲಿ ಕಾಮಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿತು! ನೂತನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಹಿಗ್ಗುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಯಾರು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಾರು? ವ|| ನೂತನ ಸಮಾಗಮದಿಂದಾದ ಭಯದಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಮುಗ್ಧ ವಧುವಿನ ಮುಖದರ್ಶನದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ವಜ್ರಜಂಘನು ೫೨. “ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಹಿರಿದಾದೀ ಸಮಾಗಮವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪ್ರೇಮದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಸಂಘಟಿತವಾದುದು. ಈ ಭವದಲ್ಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಮುಂದಿನ ಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಗೂಡುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ, ಇಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳು ಸಫಲವಾದುವು, ಏಣಾಕ್ಷಿ” ಎಂದನು.

ವ|| ಎಂದು [ಕೆಚ್ಚುವೀಲ್ಲ] ಮಚ್ಚುಮನುಚ್ಚಪೋದ ಮೇಳಮುಮನಳವಿಗಟಿದಲಂಪುಮಂ ಬಳವಿವಡೆದಬ್ಬಜುಮನೋರೋರ್ವರೋಳ್ ನೆಹಿದನೇಕವಿಧ ನಿಧುವನಸುಖಸುಧಾರಸಾಧೀನಚತ್ತರುಂ ಚತ್ತಜನೆ ವಿವಿಧವಿಳಾಸವಿಭ್ರವೋಪದೇಶೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗೆಯುಮುಪವನಾಂತರಾಳ ಕನಕಕದಳೀಭವನಂಗಳೇ ನಿವಾಸಭವನಂಗಳಾಗೆಯುಂ ಭ್ರಮದ್ಧಮರಭರಭಗ್ಗ ಮಾಧವೀಲತಾಲತಾಂತ ಸಮಧಿಕಮಕರಂದಬಂದು ಚತ್ತಿವಪುಳಪುಳಿನತಳಂಗಳೇ ವಿಶ್ರಮಣಭೂಮಿಗಳಾಗೆಯುಂ ದರದಳಿತ ಕಮಳವನಗಳಿತ ಮಧುರಮದಮದಿರಾಮೋದಮುದಿತಮಧುಕರನಿಕರ ನಿನಾದೋಪವೇಣಿತ ಕ್ರೀಡಾಸರೋವರಂಗಳೇ ಜಳಕೇಳೀಕುತೂಹಳನಿಳಯಂಗಳಾಗೆಯುಂ ಸಕಳಕಳೋತ್ಕಳಿತ ಸರಸ ಸಹಕಾರಕೋರಕಕಬಳನಮದಮಧುಕರಕೋಕಿಳಕೋಳಾಹಳಾಕುಳಿತಕೃತಕೇಳೀ ಶೈಲಶಿಖರಂಗಳೇ ಸಕಳದಿಗವಲೋಕನನಿಕೇತನಂಗಳಾಗೆಯುಂ ಸರಸಸರಸಿಜಸಂದರ್ಭ ಗರ್ಭಸರೋವರಸಲಿಲಳಿತ ಶಿಶಿರಸುರಭಮಂದಮಾರುತಾದೋಳಿತ ಚಂದನವನವೀಧಿಗಳೇ ವಿಹಾರಮಾರ್ಗಂಗಳಾಗೆಯುಂ ವಸಂತಸಮಯಸಮುದಿತಕುಸುಮಕಿಸಲಯಂಗಳೇ ವನಕೇಳೀವಿಳಾಸ ಭೂಷಣಂಗಳಾಗೆಯುಂ ತಿಭುವನೈಕಪವಿತ್ರೀಭೂತಮಹಾಪೂತಜನಾಲಯಮೇ ನಿರತಿಶಯ ಭಕ್ತಪುರಸ್ಕರಪೂಜಾವಿಚಿತ್ರವಿರಚನಾದಿ ಸಂಪದಾಸ್ತದಮಾಗೆಯುಂ ಪಾತ್ರದಾನವಿಧಾನಮೇ ವಿನೋದಮಾಗೆಯುಂ ಇಂತು ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಂಗಳ್ ಕೆಲವುಕಾಲಂ ಸಲಿ ಸಲ್ಲಿವರಸಿದ ತನ್ನ ನಣ್ಣನೊಟ್ಟಜೆಯುಂ ತೋಲಿ ವಜ್ರಬಾಹು ಮಹೀಪತಿಯಂ ಕರೆದುಮಮಿತತೇಜಂಗೆ ಭವದೀಯಾತ್ಮಜೆಯಂ.

ವ|| ದೃಢವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ದೃಢಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಕಳಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಸಂಯೋಗವನ್ನೂ ಅಳತೆಮೀರಿದ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮೆರೆದು, ಅನೇಕ ವಿಧ ರತಿಕ್ರೀಡೆಗಳಿಂದಂಟಾದ ಸುಖಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕಾಮನೇ ವಿವಿಧ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ನಾದನು. ಉಪವನದ ನಡುವಿನ ಕನಕಕದಳೀಭವನಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ನಿವಾಸ ಭೂಮಿಗಳಾದುವು. ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಭಾರಕ್ಕೆ ಮುರಿದ ಮಾಧವೀಲತೆಗಳಿಂದ ಸುರಿದ ಬಂಡಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಚಿತ್ತಿತವೂ ವಿಸ್ತಾರಿತವೂ ಆದ ಮರಳುದಿಣ್ಣೆಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಾನಗಳಾದುವು. ನಸುಬಿರಿದ ತಾವರೆಯ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಹರಿದ ಮಧುರವಾದ ಮದಜನಕವಾದ ಮಕರಂದದ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಂಡ ದುಂಬಿಗಳ ಮೊರೆತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕ್ರೀಡಾಸರೋವರಗಳೇ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗೆ ಕುತೂಹಲಜನಕವಾದ ಆಶ್ರಯಗಳಾದುವು. ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದಿಡಿದ ಮಾವಿನಮರಗಳ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೃತಕವಾದ ಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳೇ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಸಹಾಯಕವಾದ ಭವನಗಳಾದುವು. ಮಕರಂದರಸಭರಿತ ಕಮಲಗಳುಳ್ಳ ಸರೋವರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿ ತಂಪಾದ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ಮಂದಮಾರುತದಿಂದ ಅಲುಗಾಡುವ ಚಂದನವನದ ಬೀದಿಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ವಿಹಾರಮಾರ್ಗಗಳಾದುವು. ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂ ಚಿಗುರುಗಳೇ

ಕುಡು ಕುಡದಂದುಮೆನ್ನ ತನಯಂ ಭವದಾತ್ಮಜೀಗೀಶನೆಂದು ಬಿ
 ಳ್ಳೊಡೆಯೊಡೆಯಾತನರ್ಥವಡೆ ಕೊಳ್ಳೊಡೆಗಾಗಳ್ ವಜ್ರಬಾಹು ದಾಂ
 ಗುಡಿವಿಡೆ ರಾಗಮುಟ್ಟಿಯೊಳೆ ಸೌಂದರಿಯಂ ಕುಡೆ ಬಂಧುಗಳ್ ಮನಂ
 ಬಡೆ ಕಡುರಯ್ಯಮಾಯ್ ಮಿತತೇಜನೊಳಂದು ವಿವಾಹಮಂಗಳಂ

೫೩

ವ|| ಆ ವಿವಾಹಕಲ್ಯಾಣಾನಂತರಂ ನಿಜತನೂಜಿಯನಳಿಯನೊಡನೆ ಕಪಿಪುತ್ರದ್ವೋಗ
 ಮನೆತ್ತಿಕೊಂಡು,

ಎನಗೀ ಪಟ್ಟಿಂಡಭೂಮಂಡಲಪತಿಯೆನಿಸಲ್ಕಾಲುಮುದ್ದದ್ವೋಲಾಂ
 ಭನಮೀ ಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಂ ಕಳೆದುಬಿಡುವುವಂ ತನ್ನಿಮಿನ್ನೆಂದು ವಾರಾಂ
 ಗನೆಯರ್ ಜಾತ್ಯಶ್ವವೃಂದಂ ಸಮದಕರಿಕುಳಂ ತಾರಹಾರಂಗಳಿಂದಿಂ
 ತಿನಾತನುಂ ವಸ್ತುವಂ ತಾಂ ತರಿಸಿದನಧಿಕಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಜ್ರದಂತಂ

೫೪

ವ|| ಅಂಕು ತರಿಸಿ ಮತ್ಸರಾತಯಸ್ಥಪತಿರತ್ನವಿರಚಿತ ಮಣಿಕನಕಖಚಿತಬಿಣಾಂದೋಳದಿ
 ಯಾನಂಗಳುಮಂ ಕನಕಯೋಗಾಳಂಕೃತಂಗಳಾಗಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಕರಿಯ ಪರಿಯ ಮೆಯ್ಯ ನಿಡಿಯ
 ಕಿವಿಯ ಕುಣಿದು ಮೆಟ್ಟುವ ಬಜ್ಜರಿಗತ್ತೆಗಳುಮಂ ವ್ಯೂಹದೊಳ್ ನಿಟ್ಟುವಟ್ಟು ಮಣಿಮಯಮಂಡನಾ

ವನಕೇಳೀವಿಲಾಸಭೂಷಣಗಳಾದುವು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ
 ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದ ಜಿನಾಲಯವೇ ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪೂಜಾವೈಭವಕ್ಕೆ
 ಆಸ್ಪದವಾಯಿತು. ಸತ್ಪುತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ವಿನೋದವಾಯಿತು.
 ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲವು ಕಳೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ಪ್ರೀತಿಯ ಅತಿಶಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವಜ್ರಬಾಹು
 ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕರೆದು (ನನ್ನ ಮಗನಾದ) ಅಮಿತತೇಜನಿಗೆ ೫೩. “ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು
 ಕೊಡು. ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗನೇ ಗಂಡನು!” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ
 ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಅರ್ಥಿಯಾಗಲು ಕೊಳುಕೊಡುಗೆಗೆ ವಜ್ರದಂತನು
 ಮುಂದಾದನು. ಪ್ರೀತಿಯು ಹಬ್ಬಿ ಹರಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಅನಂದರಿಯನ್ನು
 ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ಒಪ್ಪಿದರು. ಆಗ ಅಮಿತತೇಜನ ವಿವಾಹವು
 ಕಡುರಮ್ಯವಾಯ್ತು. ವ|| ವಿವಾಹದ ಅನಂತರ ವಜ್ರದಂತನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು
 ಅಳಿಯನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿ, ೫೪. “ಪಟ್ಟಿಂಡ
 ಮಂಡಲಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಕೀರ್ತಿಲಾಂಛನವಾದ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯ ಸಾಕು.
 ಅದನ್ನುಳಿದು ಮತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಿ” ಎಂದನು. ಹೀಗೆಂದು ವಾರಗಣಿಕೆಯರನ್ನೂ ಜಾತ್ಯಶ್ವಗಳ
 ತಂಡವನ್ನೂ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡನ್ನೂ ತಾರಹಾರಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ
 ವಜ್ರದಂತನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತರಿಸಿದನು. ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಶಿಲ್ಪಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ವಿರಚಿತವೂ
 ಮಣಿಸುವರ್ಣಾದಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವೂ ಆದ ಮೇನೆ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ-ಮುಂತಾದ ಯಾನಗಳನ್ನೂ
 ಚಿನ್ನದ ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಆನೆಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ ದೇಹವನ್ನೂ ಉದ್ದವಾದ

ಯೋಗದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟ ಪಿಡಿಗಳುಮಂ ಮುಳಿವ ತಿಳಿವ ಗಂಡರ ಪೆಂಡಿರ ನುಡಿಗಳನೆ ಬಣ್ಣಿಸುವ
ಪುರುಳಿಗಳುಮಂ ಆಕಾಂಡತಾಂಡವಾರಂಭಶೌಂದಶಿಖಂಡಿಮಂಡಳಮುಮಂ ಲೀಲಾಲಸಗಮನಮಂ
ಗಜಗಮನೆಯರ್ಗುಪದೇಶಂಗೆಯ್ವ ದೀಹದ ರಾಜಹಂಸೆಗಳುಮಂ ಕುಬ್ಜವಾವನಬಧಿರ
ಮೂಕಕಿರಾತೋನ್ನತಜಡಜನಂಗಳುಮಂ ಗಾಯಕವಾದಕನರ್ತಕಕಥಕಪುಣ್ಯಪಾಠಕ ವೈತಾಳಿಕನಿಕರಮುಮಂ
ಕೊಟ್ಟು ಪಂಡಿತೆಯುಮನೊಡವೋಪಂತು ಮಾಡಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಳಿಯನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ,

ಬಗೆದುಂ ನಿನ್ನನ್ನವಾಯೋನ್ನತಿಯನಿವಳಿಸ್ತೇಹಸಂಬಂಧಮಂ ನೀಂ
ಬಗೆದುಂ ಸಂದಮ್ಮ ನಣ್ಣಂ ಬಗೆದುಮಲೆಯದೇನಾನುಮಂದಾಗಳುಂ ಮೆ
ಲ್ಲಗೆ ನೀಂ ಕಲ್ಪಿಪ್ಪದಮ್ಮಂ ನೆನೆದರ್ದಗಿಡದಂತಾಗೆ ಪಾಲಿಪ್ಪದಿಂತೀ
ಮೃಗಶಾಬೇಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಂ ಮನ್ನಿಸುವುದಿನಿತನಾಂ ಬೇಡಿದೆಂ ವಜ್ರಜಂಘಾ

೫೫

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯುಂ ತಾನುಮಾತ್ಮೀಯ ಪ್ರಿಯಾತ್ಮಜೆಯು
ಮೊಗಮನಲೃತು ನೋಡಿ,

ಮನಮಲೆದಂಜ ಬೆರ್ಚಿ ಬೆಸಕೆಯ್ ನಿಜವಲ್ಲಭನೆನನೆಂದೊಡಂ
ಕಿನಿಸದಿರೊಂದಿದಗ್ರಮಹಿಷೀಪದದಲ್ಲಿ ಪದಸ್ಥೆಯಾಗು ನಂ
ದನರನಗಣ್ಯಪುಣ್ಯಧನರಂ ಪಡೆಯಂದಮರ್ದಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತ
ತ್ಸುಜೆಯಗಲ್ಪಿಯೊಳ್ ನೆಗಪಿದರ್ ಬಸಮಲ್ಲದ ಬಾಪ್ಪವಾರಿಯಂ

೫೬

ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ಕುಣಿದಾಡುವ ಹೇಸರಗತ್ತೆಗಳನ್ನೂ ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿಸಿದ
ಮಣಿಮಯಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕೋಪಗೊಂಡ ಗಂಡಹೆಂಡಿರ
ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಉಸುರುವ ಗಿಣಿಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯಲಾರಂಭಿಸುವ
ನವಿಲುಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಲೀಲಾಲಸಗತಿಯನ್ನು ಗಜಗಮನೆಯರಿಗುಪದೇಶಿಸುವ
ರಾಜಹಂಸಗಳನ್ನೂ ಗೂನ, ಕುಳ್ಳ, ಕಿವುಡ, ಮೂಕ, ಕಿರಾತ, ಉನ್ನತ್ತ ಮತ್ತು ಜಡರನ್ನೂ
ಗಾಯಕ, ವಾದಕ, ನರ್ತಕ, ಕಥಕ, ಹೊಗಳುಭಟ, ಪುಣ್ಯಪಾಠಕರನ್ನೂ ಬಳುವಳಿ
ಯಾಗಿತ್ತು, ಪಂಡಿತೆಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಆ ರಾಜಾಧಿರಾಜನು
ಅಳಿಯನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು. ೫೫. “ವಜ್ರಜಂಘ! ನಿನ್ನ ವಂಶದ ಘನತೆಯನ್ನೂ
ಇವಳ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡು. ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸು. ಅರಿಯದೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ನುಡಿದರೆ ಅದನ್ನು
ಚಿಕ್ಕದೆಂದು ಗಣಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆದು ಎದೆಗುಂದದಂತೆ ಈ ಏಣಾಕ್ಷಿಯನ್ನು
ನೋಡಿಕೋ-ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯೂ
ವಜ್ರದಂತನೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ ಮಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ,
೫೬. “ಮಗಳೆ, ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಅಂಜಿಕೊಂಡು,
ಬೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊ. ಆತನು ಏನೆಂದರೂ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದಿರು.
ಅಗ್ರಮಹಿಷಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರಿ ನಿಲ್ಲು. ಅಮಿತಪುಣ್ಯರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆ”

ವ|| ಆಗ್ ವಜ್ರದಂತನಂತಸಾಮಂತಾಂತಃಪುರಪರಿವಾರಂ ಬೆರಸು ಪೋಗಿ
ಮಗಳುಮನಳಿಯನುಮಂ ಕಿಚಿದಂತರಂಬರಂ ಕಳುಪಿ ಮಗುಳ್ಳಾಗಳ್,

ಪೊದೆವಡುವಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳ ನೆನೆಯುತ್ತಿರಿಮೆಂಬ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುವಂ
ಕುಡುವ ಪಲರ್ಮೆಯಿಂ ಪರಸಿ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕುವ ಬುದ್ಧಿವೇಟ್ಟ ಕೈ
ಯೆದೆ ನಿಮಗೆಂದೊಡಂಬಡಿಸ ನಲ್ಲರಗಲೈಗೆ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳಂ
ಮಿಡಿಸ ಬಹುಪ್ರಕಾರಜನಸಂಕಟಮೊಪ್ಪಿದುದಾ ಪ್ರಯಾಣದೊಳ್ ೫೭

ವ|| ಅಂತು ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕಳುಪಿ ಮಗುಳಿ, ವಜ್ರಬಾಹುಮಹೀಭೂಜಂ
ವಜ್ರಜಂಘನುಮಂ ಶ್ರೀಮತಿಯುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕತಿಪಯ ಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ

||ಉಜ್ಜಳ||

ಜಳವಿಹಂಗಳಮುಚ್ಚಂಗನಿನಾದವ್ಯಾಪ್ತ ಸರೋವರಸಂಕುಳಂ
ಗಳೊಳೆ ಪೂತದಿರ್ಮುತ್ತುಯ ಸುತ್ತಿಂ ಸುತ್ತಿದ ಸೈಕತಭೂತಳಂ
ಗಳೊಳೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಡುವಿಡುತ್ತುಂ ಪೋಗಿ ಮಹೀಭೂಜನೆಯ್ಯದಂ
ಫಲವಿನಮೃಮಹೀಜಸಹಸ್ರಾಘಾಟಮನುತ್ಪಳಖೇಟಮಂ ೫೮

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ
ಅವಶರಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟರು.¹ ವ|| ಆಗ ವಜ್ರದಂತನು ಸಾಮಂತರಿಂದಲೂ
ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಪರಿವಾರವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಮಗಳು ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನು
ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುವಾಗ ೫೭. ಕೆಲವರು ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು, ಮತ್ತೆ
ಕೆಲವರು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಹಲವರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರಿ ಎನ್ನುವರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ
ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸುವರು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಹರಸಿ
ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವರು, ಮತ್ತಿತರರು ಬುದ್ಧಿಹೇಳುವರು. ಇವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರಲಿ ಎಂದು
ಒಡಂಬಡಿಸುವರು, ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರ ಅಗಲೈಗೆ ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ
ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜನಸಂಕಟವು ತೋರಿಕೊಂಡಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ವ|| ವಜ್ರದಂತನು
ಮಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು, ವಜ್ರಬಾಹು ರಾಜನು ವಜ್ರಜಂಘನನ್ನೂ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನೂ
ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ, ೫೮. ಜಲಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ದುಂಬಿಗಳ
ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸರೋವರಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮರಳುಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಾಗಿಡ
ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸೀಮಾಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಉತ್ಪಲಖೇಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು.

1 ೫೫-೫೬ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಕಾಳಿದಾಸನ ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಕದಲ್ಲಿ
ಕಣ್ಣುಮುನಿಗಳು ಹೇಳುವ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳೇ. (೧. ಅಸ್ಮಾನ್ ಸಾಧು ವಿಚಿಂತ್ಯ....೨
ಶುಶ್ರೂಷಸ್ವಗುರೂನ್...)

ವ|| ಆಗ್ಲ ನಿರಂತರ ಸಮುತ್ಥಾಪಿತಂಗಳುಂ, ಕನಕರಜತಮಯಾನೇಕಸ್ಥಾಪಕಾಲಂಕೃತಂಗಳುಂ ವಿಚಿತ್ರಚೀನಾಂಶುಕರುಚಿರಂಗಳುಂ ಪಿನದ್ಧ ವಿವಿಧ ಮಣಿದರ್ಪಣಧ್ವಜಂಗಳುಂ ಅಲಂಬಿತ ಜಾಂಬೂನದಘಂಟಾಜಾಲವಿರಾಜಿತಂಗಳುಂ ಆಮೋದಕುಸುಮದಾಮನಿಕಾಮಕಮನೀಯಂಗಳುಂ ಅಪ್ಪ ತೋರಣಂಗಳನೆ ನುಗುಳುತ್ತುಂ ಕಾಶ್ಮೀರಮೃಗಮದಭೃಟಾಸಿಕ್ತಾಂಗಣಮುಂ ಅಂಗಣ ರಚಿತಮೌಕ್ತಿಕರಂಗಬಲಿಯುಂ ಬಲಿಕುಸುಮನಿಪತದಳಿಕುಳಾಬ್ಜಗೀತಮುಂ ಗೀತಾನುಗತವಾದ್ಯ ಲಯಲಲಿತವಿಳಾಸಿನೀನೃತ್ಯಮುಮಪ್ಪುತ್ಸಲಖೇಟಮುಂ ಪುಗುವಾಗ್ಲ,

ತಳಿರಳ್ ತೊಂಗಲಿಂದಮಲರೋಳಿಗಳಲ್ಲುಗುವಂತೆ ಕೆಂದಳಂ
ಗಳಿನುದಿರ್ವಕ್ಕಿಗಳ್ ನಿಮಿರ್ದ ದಾಂಗುಡಿಯಂತಿರೆ ನೀಳ್ ತೋಳ್ಳಳು
ಚ್ಚಳದಳಿಗಾನದಂತೆ ಮಣಿಕಂಕಣನಾದಮೊಱಲ್ ಸೇಸೆಯಂ
ತಳಿದರನಂಗಜಂಗಮಲತಾಲಲಿತಾಂಗಿಯರೆಂದು ರಾಗದಿಂ

೫೯

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳಪೂರ್ವವಧೂವರರಿರ್ವರಂ ಶ್ರೀಮತೀವಜ್ರಜಂಘರಂ ನೋಡಲೆಂದು,

[ಅಳಿಕೋ] ತ್ತಾರಿತಕೇಶಸಂಚಯಮನೀವೀಬಂಧನಾವಿಷ್ಣುತ
ಸ್ಥಳಿತಂ ವಿಸ್ತೃತಪಕ್ಷ ಪಾತನಮಪೂರ್ವಾಳೋಕನಾಕೌತುಕಾ
ಕುಳಿತಾಂತಃಕರಣಂ ಸ್ತೋತ್ರಭವನವ್ಯಾಪಾರಚಿಂತಾಂತರಂ
ಗಳನೆಲ್ಲಂ ಮಱಿದಿಂತು ಕೂಡೆ ನೆರೆದತ್ತತ್ತಂ ಪುರಸ್ತೀಜನಂ

೬೦

ವ|| ಅವರು ಉತ್ಪಲಖೇಟವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕನಕರಜತಮಯವಾದ ಲೇಪನಗಳು ತೋರಣಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದುವು, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಚೀನಾಂಶುಕಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದುವು. ಮಣಿಮಯದರ್ಪಣಗಳ ಧ್ವಜಗಳೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಚಿನ್ನದ ಘಂಟೆಗಳ ಸಮೂಹವು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುವಾಸನಾಮಯವಾದ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಗಳಿಂದ ಕಮನೀಯವಾಗಿ ತೋರಣಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೇಸರಿ ಕಸ್ತೂರಿಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ಅಂಗಣಗಳು ಸಿಕ್ತವಾಗಿದ್ದುವು. ಮೌಕ್ತಿಕ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳು ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಬಲಿಪೂಜೆಗಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹೂವುಗಳ ಮೇಲೆ ದುಂಬಿಗಳು ಕುಳಿತು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗೀತವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಲಾಸಿನಿಯರ ಕುಣಿತಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ೫೯. ಕಾಮನ ಚಲಿಸುವ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಚೆಲುವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಚೆಲುವೆಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೆರಚಿದರು. ಆಗ ಚಿಗುರುಗಳ ಗೊಂಚಲಿನಿಂದ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹವು ಉದುರುವಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕರತಳಗಳಿಂದ ಅಕ್ಷತೆಗಳು ಉದುರಿದವು. ನೀಡಿದ ತೋಳುಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಯ ಕುಡಿಗಳಂತೆ ಕಂಡುವು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿನ ರತ್ನದ ಕಡಗಗಳ ಶಬ್ದವು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಗಾನದಂತಿದ್ದುವು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ವಧೂವರರಾದ ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದು ೬೦. ಆ ಪುರಸ್ತೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಬಂದು ನಿಂತರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಣೆಗಳಿಂದ

ವ|| ಅಂತು ನೆರೆದು,

ದಿವಿಜೇಂದ್ರಾವಾಸದೊಳ್ ಮುನ್ನೊಡನೆ ದಿವಿಜಭೋಗಂಗಳಂ ಭೋಗಿಸಿದೀ
ಭವದೊಳ್ ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಜಾತಿಸ್ವರನೆ ನೆರೆದೋರೊರ್ವರೊಳ್ ಮತ್ತಮತ್ತು
ತ್ವವದಿಂದಂ ಮರ್ತ್ಯಭೋಗಂಗಳನನುಭವಿಸಲ್ ನೋಂತರಿಂತೀಗಳಿಂತುಂ
ತವರಂತೇಂ ಪುಣ್ಯಮಂ ಪುಂಜಿಸಿದರೊ ಪಿರಿದುಂ ಶ್ರೀಮತೀವಜ್ರಜಂಘರ್ ೬೧

ವ|| ಎಂದತಿಪ್ರಮೋದಪ್ರಮತ್ತಪುರಜನಜನಿತಾನುರಾಗದೊಡನಾ ದಂಪತಿಯೊಡನೆ
ರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವತೆಯ ಪರಿವಾರದೇವತೆಯರೆನಿಸುವ ವಾರಸೊಂದರಿಯರ
ಸೂಸುವ ಪರಮಾನಂದಸ್ಥಿತಸುಧಾಸ್ಕಂದಸಂತತಾದ್ಯಂಗಳಪ್ರಾರ್ಥಾಕ್ಷತ ಸಿತಕುಸುಮಾಂಜಳಿಗಳ
ನಿದಿಗೊಂಡು, ವಿವಿಧವಿನೋದಂಗಳಂ ತೋಟಿ ಮೆಚಿದ ಪಂಡಿತೆಗೆ ದಾನಸನ್ನಾಧಿಗಳೊಳ್
ಸಂತೋಷಂಬಡಿಸಿ ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಗೆ ಕಳುಹಿ ಕೆಲವು ದಿನಸಮೀಪಕ್ಕೆಗಂ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಗಳ್
ತೋಟಿ,

ರಮಣೀಯಂ ಪುಷ್ಪಿತಲತೆ

ಕಮನೀಯಮುಮಾಯು ಕಾಯುದನೆ ಭುವನಮನು

ಕಮದಿಂ ನಾಲ್ಕತ್ತೊಂಬ

ತ್ತಮಳ್ಳಳ್ ಪುಟ್ಟಿದುವು ಗುಣದಮಳ್ ಪುಟ್ಟಿದವೋಲ್ ೬೨

ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ನಿರಿಗೆಯ ಗಂಟನ್ನು
ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದ್ದರಿಂದ ನಡಗೆಯು ಸ್ವಲ್ಪಿಸಿತು. ರೆಪ್ಪೆಯ ಬಡಿತವು ಮರೆತುಹೋಯಿತು!
ಅಪೂರ್ವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ ತವಕದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿತು. ವ||
ಹಾಗೆ ನೆರೆದು ೬೧. “ಹಿಂದೆ ದಿವಿಜೇಂದ್ರಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಭೋಗಗಳನ್ನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಗಿಸಿದರು. ಈ ಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಲು
ನೋಂತರು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತೀವಜ್ರಜಂಘರು ಎಷ್ಟು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನು
ಕೂಡಿ ಹಾಕಿದರೋ!” ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಮೈಮರೆತ
ಪೌರಜನರ ಪ್ರೇಮದೊಡನೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ರಾಜಭವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು, ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ
ದೇವತೆಗೆ ಪರಿವಾರದೇವತೆಗಳಂತಿರುವ ವಾರಗಣಿಕೆಯರ ಆತ್ಮಾನಂದದ ನಗೆಯೆಂಬ
ಅಮೃತದ ಜಿಸುಗಿನಿಂದೊದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿಳುಪಾದ ಅಕ್ಷತಾಂಜಲಿಗಳನ್ನೂ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ
ಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದರು. (ನರ್ತನಾದಿ) ವಿವಿಧ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮೆರೆದ
ಪಂಡಿತೆಯನ್ನು ದಾನ ಸನ್ನಾಧಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.
ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು. ೬೨. ಮೊದಲೇ
ರಮಣೀಯವಾಗಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಿತಲತೆ (ಶ್ರೀಮತಿ) ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಮನೀಯವೂ ಆಯಿತು. ಫಲಿಸಿತು,
ಲೋಕವೂ ಫಲವತ್ತಾಯಿತು! ಎಂಬಂತೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಅವಳಿ

೧ ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ‘ಪಂಡಿತೆಗೆ ವಿವಿಧ ವಿನೋದಂಗಳಂ ತೋಟಿ’ ಎಂದು ಪಾಠವಿದೆ.
ಪೂ. ಪು. (೮-೪೮)ಕ್ಕೆ ಅನುರೋಧವಾಗಿ ಪಂಡಿತೆಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ‘ಕಾಯುದು’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಿತಲತೆ, ಭುವನ-ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ಮಧ್ಯಮಣಿನ್ಯಾಯದಂತೆ
ಆಪ್ತಯ ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬಹುದು (?)

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ವಜ್ರಬಾಹುಮಹಾರಾಜಂ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸಂ,

ಶರದುದಿತೇಂದುಕುಂದಧವಳೋನ್ನತಸೌಧತಳಸ್ಥಿತಂ ಮನೋ
ಹರಗಗನಾಂಬುರಾಶಿನವಘೇನಸಮಾನಮನುದ್ಯುತೋಟಸುಂ
ದರಮನದೊಂದು ನೀರದಮನಟ್ಟಿಯೆ ನೋಡಿ ಜಿನೇಂದ್ರರುಂದ್ರಮಂ
ದಿರಮನದೊಂದನೀದೊರೆತೆ ಮಾಡಿಪೆನೆಂದದಜಂದಮಂ ನೃಪಂ

೬೩

ವ|| ಬರೆಯಲೆಂದು ಬಟ್ಟಿಗೆವಲಗೆಯಂ ತರಿಸಿ ತಿಟ್ಟಿಮಿಟ್ಟು ಬರವನ್ನೆಗಂ,

ಸಿರಿಯ ಶರೀರದ ರೂಪಿನ
ನರರೈಶ್ವರದ ಪೊದಲಿಗೆಳ್ ಕರಗುವವೋಲ್
ಶರದಂಬುಧರಂ ಭೋಜನೆ
ಕರಗಿದೊಡೆರ್ಡೆ ಕರಗಿ ಕೊರಗಿದಂ ಧರಣೀಶಂ

೬೪

ವ|| ಆಗಲ್,

ಘನದ ಕರಗಿದುದನಜಿದಪ
ಘನದ ವಿಲಾಸಮನದೆಂತು ನಂಬುವುದೊ ಘನಾ
ಘನದಿಂದಮಳೆಯಲಾದುದು
ಘನಾಘನಂ ಜವನ ದಾಲೆಗಿಲ್ಲೆಂಬನಿತಂ

೬೫

ಮಕ್ಕಳು (ಒಟ್ಟು ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು ಮಕ್ಕಳು) ಗುಣಗಳು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿದವೋ ಎಂಬಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದರು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಜ್ರಬಾಹುಮಹಾರಾಜನು ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ೬೩. ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಕುಂದಪುಷ್ಪದಂತೆಯೂ ಬೆಳಗಿರುವ ಉನ್ನತವಾದ ಸೌಧತಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಮನೋಹರವಾದ ಗಗನಸಮುದ್ರದ ನೋರೆಯಂತೆ ಬೆಳಗಿರುವ ಉನ್ನತ ಶಿಖರದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಮೋಡವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿದನು. “ಇದರಂತೆ ಉನ್ನತವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಜಿನೇಂದ್ರಭವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವೆನು” ಎಂದುಕೊಂಡನು. ವ|| ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಲಗೆಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ೬೪. ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಶರೀರದ ರೂಪವೂ ಮಾನವರ ಐಶ್ವರ್ಯಾರ್ಥಿಕವೂ ಕರಗಿಹೋಗುವಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡವು ಕರಗಿಹೋಯಿತು! ಅದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಯಿತು. ಮೋಡವು ಕರಗಿದಂತೆಯೇ ಈ ಅಂಗವಿಲಾಸವೂ ಕರಗಿಹೋಗುವುದು ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ೬೫. ಮೋಡವು ಕರಗಿಹೋದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಶರೀರಾವಯವದ ವಿಲಾಸವು ಸ್ಥಿರವೆಂದು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು? ಘನಾಘನವೆನಿಸಿದ ಮೋಡದಿಂದ, ಯಮನ ದಾಳಿಗೆ ‘ಇದು ಘನ (ದೃಢ), ಇದು ಘನವಲ್ಲ (ಅದೃಢ) ಎಂಬ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದಿಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. (ಘನ = ಮೋಡ, ದೃಢ, ಅಪಘನ = ಅವಯವ; ಅದೃಢ. ಘನಾಘನ = ಮೋಡ; ದೃಢಾದೃಢ).

ಆನ್ನೋಡೆ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಮ
ನಂ ನೋಡುವವೋಲ್ ಶರದ್ವನಂ ಕರಗಿದುದೆಂ
ತೆನ್ನನೆನೆಗೆಂಬೆನೊಂದೊಡ
ಮೆನ್ನಳಿಪಿಂಗೆನ್ನ ತನುವೊಡಂಬಟ್ಟಿವುದೇ

೬೬

ಜವನಾಣೆಗಮಾಚ್ಚೆಗಮುಂ
ಟಿ ವಕ್ರಮಾಖಳನ ತುಟಿವುಮಂ ಸೋಂಕುಮನಾ
ರವಧರಿಪರೆಂತುಮವನುಮ
ನವಯವದೊಳೆ ಗೆಲ್ಲ ಬಗೆಯನೀಗಲೆ ಬಗೆವೆಂ

೬೭

ವ|| ಎಂದಾ ಮಹಾನುಭಾವನಾ ಜವಂಜವವಿಭಾವಕ್ಕೇವಯಿಸಿ ವಜ್ರಜಂಘನೋಳಾತ್ತಿಯ
ಧರಾಭಾರಮಂ ನಿಟಿಸಿ ವಸುಂಧರವೆರಸು ಪಲಂಬರರಸಿಯರುಂ ಶ್ರೀಮತೀತನೂಜಲ್
ವೀರಬಾಹುಪುಭೃತಿಗಳಪ್ಪ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತಮುಳ್ಳುಮೈನೂರ್ವರುರ್ವೀಶ್ವರರುಂ ಬೆರಸು ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ
ಯಮಧರಮುನೀಂದ್ರಪಾದಪದ್ಮೋಪಕಂಠದೊಳ್ ಜಾತರೂಪಧರನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಟಾಕ್ಷ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮಿ
ನಾದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತಂ,

ನಿಮ್ಮನೆ ನೋಡಿ ಮದ್ಗುರುವಿಯೋಗಮನಾಟಿವೇಗಿಗಳೇ ತಪ
ಕೃಮ್ ಮನಂದರಲ್ ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲದೊಡಂಬಡಿಮೆಂದು ಕಾಲ್ಗಳಂ
ತಮ್ಮಯ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ನಿಟಿಸಿ ಮಾರ್ಕೊಳೆ ಮಾಣದೆ ಪೋದ ಮಕ್ಕಳ
ಣ್ಣೆಂ ಮನದೊಳ್ ಪಳಂಚಿದುದೊ ಚಕ್ರತನೂಜೆಯ ವಜ್ರಜಂಘನಾ

೬೮

೬೬. ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸರಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡವು
ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ಶರೀರವನ್ನು ನನ್ನದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಶರೀರವು ನನ್ನ ಆಸೆಗೆ
ಒಪ್ಪಬಲ್ಲದೆ? ೬೭. ಯಮನ ಆಣೆಗೂ ಆಜ್ಞೆಗೂ ಎದುರಿಲ್ಲ. ಅವನ ತುಳಿತವನ್ನೂ
ಸೋಂಕನ್ನೂ ಯಾರು ತಾನೇ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ? ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ
ಗೆಲ್ಲಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ- ಎಂಬುದನ್ನು ಬಗೆಯುವೆನು” ವ|| ಎಂದು ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು
ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು ವಜ್ರಜಂಘನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಇರಿಸಿದನು.
ವಸುಂಧರೆಯೊಡನೆಯೂ, ಕೆಲವು ಅರಸಿಯರೊಡನೆಯೂ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ
ವೀರಬಾಹು ಮೊದಲಾದ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಯಮಳರೊಡನೆಯೂ, ಐದುನೂರು
ರಾಜರೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಯಮಧರಮುನೀಂದ್ರರ ಪಾದಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರನಾಗಿ
ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿತ್ತ, ೬೮. “ನಿಮ್ಮ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನೀವೀಗ
ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮನ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ
ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆದರೆ
ಹಿಂದಿರುಗಲು ಬಯಸದೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದ ಮಕ್ಕಳ ಧೀರತೆಯು ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರ
ಮನದಲ್ಲಿ ತಾಗಿ ನೆಲಸಿತು. ವ|| ಆಗ ಇತ್ತ ವಜ್ರದಂತಮಹಾರಾಜನು ಸಮಸ್ತ ರಾಜರಿಂದ
ಕೂಡಿ ಆಸ್ಥಾನಸಿಂಹಾಸನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ,

ವ|| ಅನ್ನಗಮಿತ್ರ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಯುಂ ಸಕಳಮಕುಟಬದ್ಧಪರಿವೃತನಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪ
ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಸಿಂಹಾಸನದೊಳೊಂದುದಿವಸಂ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿರೆ,

ವಿಕಸತ್ಪಾಂಚನಪದ್ಮಮಂ ವಿನಯದಿಂ ತಂದೊಂದನುದ್ಯಾನಪಾ
ಳಕನಿತ್ತಲ್ಲಿ ತದಬ್ಜಮಂ ನೃಪವರಂ ವಕ್ರಾಬ್ಜದೊಳ್ ಸಾರ್ಚೆ ಕಂ
ಪುಕರಂ ಪೊಂಪುಟಿಯೆಂದು ಸೋಲ್ಪುಸಿರ್ವನಂ ಫಾಣೇಂದ್ರಿಯೌತ್ಸುಕ್ಯಮಂ
ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ನೃಪಂಗಲಂಪುವಡೆದತ್ತಂಭೋಜಗಂಧಾಸವಂ ೬೯

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ಲೀಲಾಕಮಳಮನೆ ಲೀಲೆಯಿಂ ತಿರಿಪಿದಾಗಳ್,

ತಿರಿವೆಸಳ್ಳೆ ಮುಸುಜುವ ಮಧು
ಕರಂಗಳಂ ಸೋಯೆ ಪರಿವ ಮಕರಂದರಸಂ
ಪರಿವೇಷಗೊಂಡಂತಿರೆ
ಕರಮೆಸೆದುದು ನೃಪನ ಕೈಯ ಲೀಲಾಂಭೋಜಂ ೭೦

ದಿನಪಾಸ್ತಸಮಯದೊಳ್ ಮು
ನ್ನಿನ ದಿವಸಂ ತತ್ಪಯೋಜದೊಳ್ ಮಡಿವಳಿ ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಬೀಬಿ ತೂಗಿ ತಲೆಯಂ
ಜನನಾಥಂ ವಿಸ್ಮಯಸ್ಥಿತಂ ಬೆರಸಿನಿರುಂ ೭೧

ಈ ಮಧುಪಂ ದಳಿತಾಂಭೋ
ಜಾಮೋದಾಸಕ್ತನಕ್ಕಟಾ ಮಡಿದುದು ಪೇ
ಟೇ ಮನುಜರಖಳಕರಣ
ಗ್ರಾಮಮನೊಂದೊಡಲೊಳೆಂತೊಡಂಬಡಿಸಿದರೋ ೭೨

೬೯. ಬಿರಿದ ಸುವರ್ಣಪದ್ಮವೊಂದನ್ನು ಉದ್ಯಾನಪಾಲಕನು ವಿನಯದಿಂದ ರಾಜನ ಕೈಗೆ
ತಂದಿತ್ತನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮುಖಕಮಲದ ಬಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಪರಿಮಳದ
ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೋತು ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಫಾಣೇಂದ್ರಿಯೌತ್ಸುಕ್ಯವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಮಲಗಂಧರಸವು ರಾಜನಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ತಂದಿತು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಆ
ಕ್ರೀಡಾಕಮಲವನ್ನೇ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ೭೦. ವಜ್ರದಂತನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ
ಲೀಲಾಕಮಲವು ಅಂದವಾಗೆಸೆಯಿತು. ಮಾಧುರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲದ
ದಳಗಳು ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ದುಂಬಿಗಳನ್ನು ಆಟೈದುವು. ಆಗ ಸುರಿದ ಮಕರಂದದ ರಸದಿಂದ
ರಾಜನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರೀಡಾಕಮಲವು ಪರಿವೇಷಗೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.
೭೧. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಸತ್ತಿದ್ದ ದುಂಬಿಯೊಂದು ಆ
ಕಮಲದಿಂದ ಸಿಡಿಯಿತು. ಆಗ ರಾಜನು ತಲೆದೂಗಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನಕ್ಕನು. ೭೨. ಆತನು
“ಈ ದುಂಬಿಯು ಅರಳಿದ ಕಮಲದ ಪರಿಮಳವೊಂದರಿಂದಲೇ ಆಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ
ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮಾನವರು ಒಂದೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯ

ಒಂದೊಂದೆ ರಸದ ಸೋಲಮ
ದೊಂದೊಂದನೆ ಕೊಲ್ಲುಮೋವೊ ಲಂಪಳರಪ್ಪೆ
ಮೃದಿಗರಂ ಬಗೆವಂದದೆ
ಕೊಂದಿಕ್ಕವೆ ಸಕಳವಿಷಯವಿಷಮವಿಷಂಗಳ್ ೨೩

ಪಾಕದೊಳತಿವಿಷಮಂ ಕಿಂ
ಪಾಕಫಲಪ್ರತಿಮಮಖಿಳವಿಷಯಸುಖಂ ಪೇ
ಲೀಕಳಿಪಿ ಸುಲೆವೆನಜೆಯು
ತ್ರೆಕೆ ವಿಮೋಹಿಸುವನೇಕೆ ಬರ್ದುಕುವನಿದಲೊಳ್ ೨೪

ತ್ಯಗಾಶಿಖರಾಧ್ಯುಪಿತಾಂಭಃ
ಕಣಸಂಚಳಮಮರಚಾಪಚಪಳಂ ವಿದ್ಯುತ್
ಕ್ಷಣಕಂ ನಿಟ್ಟಯೆ ತನುಭ್ಯ
ದ್ವಣಯೌವನರೂಪವಿಭವಭೋಗಾಭೋಗಂ ೨೫

ತಲಪನೆ ಪಾರ್ಥಿಪಂ ಮಾ
ಯ್ತುಗುಲಿ ಜವನದಜಿನಿಸು ಪೊಯ್ಯುಂ ತನ್ನಂ
ಮಲೆದಿರಲಕ್ಕುಮೆ ತಳರದೆ
ತಲೆಸಲದಿನ್ನೆಜಿದುಮಜಿದುಮಿರ್ಪನೆ ಚದುರಂ ೨೬

ಕಿಜೆಯಂ ಮುತ್ತುಂ ಧನದಂ
ಬಜುದಂ ತೊಲಿದಂ ಗೃಹಸ್ಥನೆನ್ನದೆ ಮುಂಬ
ಟ್ಟಜಿಸಿ ಕೊಲುತಿರ್ಪ ಜವನಂ
ಬಲೆಕಿಯ ಪಗೆವಂಗದಂತು ಪಂಗಿಗನಪ್ಪಂ ೨೭

ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೋ ತಿಳಿಯದು! ೨೩. ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯರಸದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವೂ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು. ವಿಷಯಲಂಪಟರಾದ ನಮ್ಮಂಥವರನ್ನು ಇಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಸ್ವಕಚಂದನವನಿತಾದಿ ವಿಷಮವಿಷಗಳು ಕೊಲ್ಲವೇ? ೨೪. ಕಿಂಪಾಕವೆಂಬ ವಿಷದ ಹಣ್ಣಿಗೆಣೆಯಾದ ವಿಷಯಸುಖವು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷಮ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಶಿಸಿ ಅದರ ಹಿಂದೇಕೆ ಸುಳಿಯಲಿ? ತಿಳಿದೂ ಏಕೆ ವಿಮೋಹಗೊಳ್ಳಲಿ? ಏಕೆದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬದುಕಲಿ? ೨೫. ಯೋಚಿಸಲು ಶರೀರಗಳ ಗುಣ, ಯೌವನ, ರೂಪ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಭೋಗವಿಸ್ತಾರಗಳು ಹುಲ್ಲಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳಂತೆ ಚಂಚಲವಾದುವು, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಚಪಲವಾದುವು, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕ್ಷಣಿಕವಾದುವು, ಅವು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿರುವುವೆ? ೨೬. ಕೊಬ್ಬಿದ ಬೇಟೆಗಾರನಾದ ಯಮನು ಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟುಕಾಲ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರೆತಿರಬಹುದೇ? ಚತುರನಾದವನು ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಹೆದರದೆ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ತೊರೆದುಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸದೆ ಇರುವನೆ? ೨೭. ಕಿರಿಯ, ಮುದುಕ, ಹಣವಂತ, ಬಡವ, ಸಂನ್ಯಾಸಿ, ಗೃಹಸ್ಥ ಎನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲುವನು ಯಮ. ಗೊತ್ತಿರುವ ವೈರಿಗೆ ನಾನೇಕೆ ಹಂಗಿಗನಾಗಬೇಕು?

ನಿಧಿ ರತ್ನವ್ರಾತಮಂತಃಪುರಮೆಸೆವ ಪಡಂಗಂ ಬಲಂ ಹೈಮಶೈಲಾ
ವಧಿಪಟ್ಟಂಡಂ ಮಹೀಮಂಡಳಮನಿಧನಮಲ್ಲೆಮ್ನೀಡಾಡಿ ಸಲ್ಲಂ
ನಿಧನಕ್ಕಂತಪ್ಪುವಂ ಮುಂ ಬಿಸುಡುವುದೆ ಚದುರ್ ನೆಟ್ಟನೆಂದಲ್ಲೆ ಮುಂ ಪೋ
ದ ಧರಾಧೀಶರ್ ತಪೋಮಾರ್ಗದೊಳೆಸಗಿದರಾ ಮಾರ್ಗಮಿನ್ನೆಮ್ಮ ಮಾರ್ಗಂ ೭೮

ವ|| ಎಂದು ನಿರ್ವಾಣಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮನೆ ಬಯಸಿ ಸಕಳಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ ರಾಜಾಧಿರಾಜಂ
ನಿಜಾಗ್ರತನೂಜಂಗಮಿತತೇಜಂಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗಳಾತನಂತೆಂದಂ

ಇನಿತಂ ನಿಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಕೆಯಂ ಮಾಡಿದರ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ
ತೆನಗೊಳ್ಳಂ ಪಡೆದಪುದ್ದಿಂತೆನಗಿದಾಚಂದ್ರಾರ್ಕಮೇ ದೇವ ನೀ
ಮನಗೀಗಳ್ ದಯೆಗೆಯ್ದೊಡ್ಡಿತು ಬೆಸಸಲ್ ಸಾಲ್ಗಿಂದೆ ಪೋಪೆಂ ತಪೋ
ವನಕೆನ್ನೆತ್ತಿಯೆ ಪೊರ್ದದಿರ್ಕೆ ಭವದಾಚ್ಚಾಲಂಘನಂ ಭೂಪತೀ ೭೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿ,

ನೀನೆಮ್ಮ ಮೀರದೆ ರಾ
ಜ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಮನೊಡಂಬಡೀಗಳ್ ನಿಜಸಂ
ತಾನಕ್ಕೆ ಮಗಂಬಡೆಯೆ ತ
ಪೋನಿಯಮಂ ಮಗನೆ ಕಡೆಯೊಳೆರ್ಪುದಲ್ಲೆ ೮೦

ವ|| ಎಂದಾಗಳಮಿತತೇಜಂ ದಂತಾಂಶುಧೌತಕಪೋಲಫಲಕನಾಗಿ,

೭೮. ನಿಧಿಗಳೂ ರತ್ನಸಮೂಹಗಳೂ ಅಂತಃಪುರವೂ ಪಡಂಗಯುಕ್ತವಾದ ಸೈನ್ಯವೂ
ಹಿಮವತ್ಪವರ್ತದವರೆಗೆ ಹರಡಿರುವ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವೂ
ಅಶಾಶ್ವತವಾದುವು. ಅವು ತಪ್ಪದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾವಿಗೆ ಈಡುಮಾಡುವುವು. ಮೊದಲವನ್ನು
ಬಿಸುಡುವುದು ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಕಾರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರು
ತಪೋಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು. ಇನ್ನು ನಮಗೂ ಅದೇ ಮಾರ್ಗವು ಸರಿಯಾದುದು”
ವ|| ಎಂದು ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲಮಗನಾದ
ಅಮಿತತೇಜನಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿ ಅಮಿತತೇಜನು ಹೀಗೆಂದನು: ೭೯. “ತಂದೆಯೆ, ತಮ್ಮ
ಮನಸ್ಸಿಗೇ ಇಷ್ಟು ಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ತಂದ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು
ಮಾಡಬಲ್ಲದೇ? ಇದು ನನಗೆ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲದೇ? ನೀವು ನನ್ನನ್ನು
ತಪೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳೆಂದರೆ ನಾನು ಇಂದೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೋಗುವೆನು. ತಮ್ಮ
ಆಜ್ಞೋಲ್ಲಂಘನೆಯೆಂಬ ದೋಷವು ನನಗೆ ಘಟಿಸದಿರಲಿ” ಎಂದನು, ವ|| ಆಗ ವಜ್ರದಂತ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ೮೦. “ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡು.
ನಿನಗೆ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿ ಅವನು ಬೆಳೆಯಲಿ. ಮಗನೇ! ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ
ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡುವುದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇದೆ” ವ|| ಎಂದನು. ಆಗ ಅಮಿತ
ತೇಜನ ಕಪೋಲಫಲಕವು ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು. (ನಕ್ಕನು).

ಏರಿದೊಂದಾಗ್ಯಹದಿಂದಮಾದ ದಯೆಯಿಂದಂ ದೇವರೆನ್ನಂ ಧರಾ
ಭರದೊಳ್ ತಂದು ತೊಡರ್ಚಿ ಪೂಣ್ಣ ತಲೆಗೋದಿದುಂ ಬಲೆಕ್ಕೊತ್ತುಮೀ
ಧರಣೀಭಾರಮನಾಂ ಬಸುಬ್ಬೊಡದು ಚಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಖಾತ್ಯಾಸಮೀ
ಕರಣಂ ಭೌತಿಕಮೋದಕವ್ಯತಿಕರಂ ತಾನೆಂಬುದಂ ಮಾಡದೇ

೮೧

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾತನ ಪರಿಚ್ಛೇದಮನಟಿದು ತತ್ಸಹೋದರಸಾರ್ವಾರೋರೋವರು
ಮೊಲ್ಲದಿದೊಡಮಿತತೇಜಂಗಮನುಂದರಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಪುಂಡರೀಕನೆಂಬ ಬಾಳಕನಂ ಸಂತಾನ
ಪಾಲನಾರ್ಥಂ ನಿಟಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮಹಸ್ತ್ರಾಂಗನಾಜನಮುಂ ವಿಂಶತಿಸಹಸ್ರಮಕುಟಬದ್ಧರುಂ
ಸಹಸ್ರಪ್ರಮಿತನಿಜತನೂಜರುಂ ಪಂಡಿತೆಯೆಂಬ ಪೆಸರನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ನನ್ನಿಮಾಡಿದ ಪಂಡಿತೆಯುಂ
ಬೆರಸು ಯಶೋಧರಮುನೀಂದ್ರ ಪಾದಪದ್ಮೋಪಾಂತದೊಳ್ ವಜ್ರದಂತಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜಂ
ಅಂಬರಾಂಬರವಿಳಾಸದಿಂ ತ್ರಿಲೋಕಶಿಖರೀಶೇಖರನಾದಂ; ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯುಮನುಂದರಿ
ವೆರಸು ಚಕ್ರವಲ್ಲಭವ್ಯಪಾಯದೊಳ್ ಪುಂಡರೀಕನಂ ಕೈಕೊಂಡಿರೆ,

ತನುವಿಧುವೊಂದನುಳ್ಳ ನಭದೊಳ್ ಶಿಶುಕೇಸರಿಯೊಂದನುಳ್ಳ ಕಾ
ನನದೊಳದೊಂದು ಕುಟ್ಟಳಮನುಳ್ಳ ಸರೋವರದೊಳ್ ಪೂರ್ಣಾರ್ಚ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ದೊರೆಯಾದುದೀ ಕುಲಮುಮೀ ಶಿಶುವೊಬ್ಬನಿನೆಂಬನಂ ಜಗ
ಜ್ಞನಮತಿಮುಗ್ಧಬಾಳನರ ಪಾಳಕಮಾದುದು ಚಕ್ರಭೃತುಲಂ

೮೨

೮೧. ಅವನು “ಒತ್ತಾಯದಿಂದಲೂ ಮಗನೆಂಬ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದಲೂ ಈ
ಭೂಭಾರವನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದಿರಿ.
ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಬಿಡಲೇಬೇಕಾದ ಭೌತಿಕಸುಖಾನುಭವ ಸಂಬಂಧವು ‘ಅಗೆದು
ಮುಚ್ಚುವುದೆಂಬ ಗಾದೆಗೆಣೆಯಾಗದೆ?’ (ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಅಗೆಯುವುದೇಕೆ? ಅದನ್ನು
ಸರಿಪಡಿಸಲು ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದೇಕೆ? ಅಂತೆಯೇ ಭೌತಿಕಸುಖಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ
ತೊಡಗಬೇಕೇಕೆ? ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾಶಿಸುವುದೇಕೆ?) ವ|| ಎಂದನು. ಅಮಿತತೇಜನ
ಮನೋನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನ ಸಾವಿರ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲೊಬ್ಬರೂ
ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಮಿತತೇಜನಿಗೂ ಅನುಂದರಿಗೂ
ಹುಟ್ಟಿದ ಪುಂಡರೀಕನೆಂಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಂತಾನಪಾಲನೆಗಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ ಅರವತ್ತುಸಾವಿರ
ಸ್ತ್ರೀಜನರೊಡನೆಯೂ ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ಸಾಮಂತರೊಡನೆಯೂ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ
ಪಂಡಿತಳೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನ್ವರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪಂಡಿತೆಯೊಡನೆಯೂ
ಹೋಗಿ ಯಶೋಧರಮುನೀಂದ್ರನ ಪಾದಕಮಲದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ವಜ್ರದಂತಮಹಾರಾಜನು ದಿಗಂಬರದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ತ್ರಿಲೋಕಪರ್ವತಕ್ಕೆ
ಶೇಖರನಾದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯು ಅನುಂದರಿಯೊಡಗೂಡಿ ಮಗನಾದ
ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ೮೨. “ಶಿಶುವೊಂದರಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಜ್ರದಂತನ
ಕುಲವು, ಕೃಶನಾದ ಚಂದ್ರನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಪಡೆದ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಸಿಂಹದ ಮರಿಯೊಂದನ್ನೇ

ವ|| ಅಂತದಂ ಕಂಡು ಕಪ್ಪಮೀಯದೆ ಚಪ್ಪರಿಸುವ ಮಂಡಳಿಕರುಮಂ ಅಡಂಗದಾಟವಿಕರುಮಂ
ಒತ್ತಿಬರ್ಪ ಪಾರ್ಷ್ವಗ್ರಾಹಕರುಮಂ ಅಡಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿ ವಜ್ರಜಂಘನೆಗೆ ಬಟಿಯನಟ್ಟುವ
ಕಡ್ಡಮಂ ಮಂತ್ರನರ್ಗದೊಳೊಳಿಚಿಸಿ,

ವನಜಾನೀಕಮೆ ಪಳೆವೋಪ ತೆಪದಿಂ ಕಿಬ್ಬರ್ದು ಭೂಪಂ ತಪೋ
ವನಮಂ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಮಿತ್ರಸಹಿತಂ ಪೊಕ್ಕಂ ಕರಂ ಬಾಳನೊ
ಬರ್ನಿವಂ ರಾಜ್ಯದೊಳಿದರ್ನಾನಬಲೆಯಂ ಕಾದಿದರ್ನೇಮಾತೊ ತ
ನ್ನನೆ ನಚ್ಚರ್ದುದು ಕಾಗುಮೆಂಬ ಬಗೆಯಿಂದಿಂತೀ ಮಹೀಮಂಡಲಂ ೮೩

ಜಳಧಿತರಂಗತಾಟತ ಧರಾತಳಭಾರಮಿದತ್ತ ಬಾಳನೆ
ತ್ವಳವಿನಿತುಂಟೆ ತಾಳ್ವಲಿದನೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಕೊಳಲೆಂದು ವೈರಿಗಳ್
ತಳರ್ದಪರಂತು ತನ್ನ ಬಲಮಿಲ್ಲದೆ ತಾಳ್ವವನೊಪ್ಪುಗೊಳ್ಳೆ ತ
ನ್ನಳಿಯನನೆಯ್ತೆ ಪಾಲಿಸುಗೆ ಬಂದಿದನೀಗಳನಾಥಯೂಥಮಂ ೮೪

ವ|| ಎಂದು ಬರೆದು ರತ್ನಕರಂಡಕದೊಳಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿ ಮುದ್ರಿಸಿದೋಲೆಯುಮನಪೂರ್ವೋ
ಪಾಯನಮುಮಂ ಪರಿಣತಾಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥರುಮುನ್ನತಾನ್ವಯರುಂ ಗಂಧರ್ವಪುರಾಧಿನಾಯಕರುಮಪ್ಪ
ಚಿಂತಾಗತಿಯುಂ ಮನೋಗತಿಯುಮೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಧರರ ಕಯ್ಯೊಳ್ಳೊಟ್ಟಿಮಲ್ಲಿಯನಂ ತಡೆಯದೆ
ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬನ್ನಿಮೆಂದಟ್ಟಿದೊಡಾಗಳಾ ಗಗನಚರರ್ ವಿಮಾನಾರೂಢರತಿತ್ಸರಿತಗಮನದಿಂ
ಪೋಗವೋಗಿ,

ಹೊಂದಿದ ಕಾಡಿಗೂ, ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗೊಂದನ್ನೇ ಪಡೆದ ಸರೋವರಕ್ಕೂ ಸದೃಶವಾಯಿತು”
ಎಂದು ಜನರು ಹೇಳುವಂತೆ ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕುಲವು ಮುಗ್ಧನಾದ ಬಾಲನನ್ನು
ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಿತು. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನೂ ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಟವಿಕರನ್ನೂ ಗಡಿಪ್ರದೇಶವನ್ನು
ಒತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರ್ಷ್ವಗ್ರಾಹಕರನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯು
ಮಂತ್ರಿವರ್ಗದೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ವಜ್ರಜಂಘನೆಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದಳು.
೮೩. ಕಮಲಸಮೂಹವೇ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ವಜ್ರದಂತನು ತಪೋವನವನ್ನು
ಪುತ್ರ ಕಲತ್ರ ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಹೊಕ್ಕನು. ಕೇವಲ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನೇ ಈಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅಬಲೆಯಾದ ಹೆಂಗಸು. ಆದರೂ ಇವಳೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ರಕ್ಷಿಸುವಳೆಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯಿಟ್ಟಿದೆ ಮಹೀಮಂಡಲ. ೮೪. ಸಮುದ್ರದ
ಅಲೆಗಳಿಂದ ಬಡಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಭೂತಲದ ಭಾರವೆಲ್ಲಿ? ಬಾಲನೆಲ್ಲಿ? ಈ ಭಾರವನ್ನು
ಹೊರಲು ಅವನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಶತ್ರುಗಳು ಕಾದಿರುವರು. ಇದನ್ನು ಹೊರಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ.
ನನ್ನ ಅಳಿಯನು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅವನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಅನಾಥರ
ಗುಂಪನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ವ|| ಎಂದು ಬರೆದು ಅದನ್ನು ರತ್ನದ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಮುಚ್ಚಿ ಮುದ್ರೆಹಾಕಿ, ಉಪಾಯನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವೇತ್ತರೂ

ಗಾಳಿಯನೆಡೆಗಲಿಸಿದುದು ವಿ
ನೀಳಘನಾಘನಮನಳಿ ಪಟಿದುದು ಮುಕ್ತಾ
ಜಾಳ ಪರಿಲಂಬಲೋಲದು
ಕೂಳಪತಾಕಾವಿರಾಜಮಾನವಿಮಾನಂ

೮೫

ಪಾಟುವ ವಿಮಾನದೊಂದ
ಳ್ಳೇಟಂ ಪಟಿದುಗುವ ಮುಗಿಲ ನೀರ್ಗಳ ಪಲವುಂ
ಬೀಟುಗಳೊಳೆಳಸಿ ಖಚರರ
ನಾಟಿಸಿದುದು ಗಗನದೊಳ್ ವಿಯತ್ಸಳಪವನಂ

೮೬

ವ|| ಅಂತು ಬಂದುತ್ಸಳಖೇಟಮನೆಯ್ಲಿ ವಜ್ರಜಂಘನುಮಂ ಶ್ರೀಮತಿಯುಮಂ ಕಂಡು
ದೂರಾವನತಮಸ್ತಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಂದುಪಾಯನಂಟರಿಸು ರತ್ನಕರಂಡಕಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗಳದಳ
ಮುದ್ರಿಕೆಯನೊಡೆದಂತಸ್ಥಿತ ಕಾರ್ಯಪತ್ರಮಂ ಚಾಚಿಸಿ ನೋಡಿ ವಿಸ್ತಯಾಕ್ರಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ

ಅಟಿಪದಿ^೧ [ಪದಗಳಿಪದ]^೨ ಪೊಂ
ಪುಟಿವೋಗೆ ಯಶಃಪ್ರಕಾಶಮೀಗಳೆ ಧರೆಯಂ
ಪಕ್ಕಿಯು ತೊಲ್ಲನುಟಿವಂ
ತುಟಿದಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಚಕ್ರಧರಂ

೮೭

ಶ್ರೇಷ್ಠಕುಲಜಾತರೂ ಗಂಧರ್ವಪುರಾಧೀಶರೂ ಆದ ಚಿಂತಾಗತಿ, ಮನೋಗತಿಗಳೆಂಬ
ವಿದ್ಯಾಧರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು “ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ” ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದಳು. ಆ ಗಗನಚರರು ವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿ ತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂದ
ಹೋದರು. ೮೫. ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳುಳ್ಳ, ಚಲಿಸುವ ರೇಷ್ಮೆಯು
ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವಿಮಾನವು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ನೀಲಿಯ
ಮೋಡಗಳನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ಓಡಿತು. ೮೬. ಹಾರುವ ವಿಮಾನವು ಮೋಡಗಳಲ್ಲಿ
ರಂಧ್ರಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಸತತವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಸ್ರವಿಸುವಂತೆ ಸಾಗಿತು. ಆ ಜಲಧಾರೆಗಳ
ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ ಆಕಾಶದ ಗಾಳಿಯು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಖಚರರ ದಣಿವನ್ನು ಆರಿಸಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ದೂತರು ಉತ್ಪಲಖೇಟವನ್ನು ಸೇರಿ ವಜ್ರಜಂಘನನ್ನೂ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನೂ
ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಅವರು ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಂದ ಉಪಾಯನದೊಡನೆ ರತ್ನಕರಂಡವನ್ನು
ಅವರ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ವಜ್ರಜಂಘನು ಆ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನೊಡೆದು ಒಳಗಿರುವ ಪತ್ರವನ್ನು
ಓದಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದನು. ೮೭. ಆತ್ಮನಾಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ರಾಜಪದವಿಗೆ
ಆಶೆಪಡದೆಯೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ತೊತ್ತನ್ನು ತಳ್ಳಿ ನೂಕುವಂತೆ ಚಕ್ರಧರನು
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತೊರೆದನು. ಅವನ ಯಶಃಪ್ರಕಾಶವು ಹರಡಿ ವರ್ಧಿಸಿತು. ೮೮.
ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಹ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ಲಘುವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರಲ್ಲದೆ

ತಂದೆ ಕುಡೆ ರಾಜ್ಯಮಂ ತ್ಯಾಣ
ದಿಂದಂ ಲಘುವಾಗಿ ಬಗೆದು ಬಗೆದರ್ ತಾಮುಂ
ತಂದೆಯ ಬಗೆದುಡನೆಂದೊಡ
ಗುಂದಲೆ ಪೊಗಬಲೆ, ಚಕ್ರಿನಂದನರಳವಂ

೮೮

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಸಭಾಜನಕ್ಕಲ್ಲಂ ಪೊಗಬ್ಬು ತದ್ವಾರ್ತಾರ್ಥನೋದೀರ್ಣಶೋಕದ್ವಾಕುಳಿ
ಯಾಗಿದರ್ ನಿಜವಲ್ಲಭೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು,

ಗುರುಶೋಕಾವೇಗಮಾದಂ ಗುರುವನಗಮದೇಕೆನ್ನಮುಂ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಾ
ತರದಿಂದಂ ಬಂದ ಮೋಹಂ ಬಡದಲೆವುದಜೆಂದಾದೊಡಂ ಧೈರ್ಯದಿಂ ಸಂ
ಸರಣಾಂಘೋರಾಶಿಯಂ ದಾಟುವ ಬಗೆಯನೆ ಕಯ್ಯೊಡನೆಂದಂ ಮಾಮಂ
ಚರಿತಾರ್ಥಂ ನೀನಣಂ ಚಿಂತಿಸದಿರು ನಮಗಿನ್ನುಂಟೆ ಶೋಕಾವಕಾಶಂ ೮೯

ವ|| ಎಂದು ಆಶೋಕಾವೇಗಮನಾಚಿಸಿ, ಬಂದ ವಿದ್ಯಾಧರರಂ ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಂ
ಸಂತೋಷಂಬಡಿಸಿ ನಿಜಪ್ರಿಯಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಮತಿವರನೊಳಂ ಸೇನಾನಾಯಕನಕಂಪನೊಳಂ
ಪುರೋಹಿತನಾನಂದನೊಳಂ ಪ್ರಧಾನಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಧನಮಿತ್ರನೊಳಮಾಳೋಚಿಸಿ,

||ಪರಿಸೆ||

ಸೇನಾಸುಪತಿರ್ ಮೇಲೇಬ್ಬದೊಗಮಂ ಬಗೆದಿದರ್
ಸ್ಥಾನುಗಿನಳಿಯಂಗನ್ನಿಂ ಮೇಗಿಲ್ಲ ಕೂರ್ಪವರಿಂದಿದೇಂ
ಗಣೆದದಡೆಯೇ ಪೋಪಂ ಪೋಗೆಂದು ಮಾಣದೆ ಪುಂಡರೀ
ಕಣಿಗೆ ಪಯಣಂಬೋಗಲ್ ನಿಶ್ಚಿಸಿದಂ ಧರಣೀಶ್ವರಂ

೯೦

ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅದ್ದರಿಂದ
ಆ ಚಕ್ರಿತನಯರ ಮಹಿಮೆಯು ಹೊಗಳಲು ಅತಿಶಯವಾದುದು.” ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ
ಆಸ್ಥಾನಸದಸ್ಯರ ಮುಂದೆ ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲಭೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ೮೯. “ಗುರುಜನರ
ವಿಯೋಗದಿಂದ ಒದಗಿರುವ ಶೋಕಾವೇಗವು ನನಗೂ ಗುರುವಾದುದೇ. ನನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ
ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಬಿಡದಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೋಹವು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರೂ
ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಮಾವನು
ಚರಿತಾರ್ಥನಾದನು. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಮಗಿನ್ನು ಶೋಕಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ
ವೇನಿದೆ?” ಎಂದು ಶೋಕಾವೇಗವನ್ನು ಅರಿಸಿದನು. ವ|| ಬಂದ ವಿದ್ಯಾಧರರನ್ನು ಉಚಿತ
ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾದ ಮತಿವರನೊಡನೆಯೂ
ಸೇನಾಪತಿ ಅಕಂಪನನೊಡನೆಯೂ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಆನಂದನೊಡನೆಯೂ
ಪ್ರಧಾನಶ್ರೇಷ್ಠಿಯಾದ ಧನಮಿತ್ರನೊಡನೆಯೂ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ೯೦. “ಯುದ್ಧವನ್ನು
ಬಯಸುವ ಶತ್ರುಗಳಾದವರು ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಬಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ
ಅಳಿಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತಕ್ಕವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ

ವ|| ಅಂತತಿತ್ತರಿತಗಮನನಿಶ್ಚಿತಮನನಾಗಿ ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷನಂ ಬರಿಸಿ,

ಮನಮುಳ್ಳುನ್ನದಗಂಧಸಿಂಧುರಚಯಂ ಚಂಡಾಜವಿಕ್ರಾಂತಮ
[ತ್ರಿ]ನಿಲಾಕ್ರಾಂತಹಯೌಘಮೂರ್ಜಿತಜಯಪ್ರಖ್ಯಾತಜಂಘಾಳಪ
ತ್ತಿನಿಕಾಯಂ ಕದನೈಕದುರ್ಜಯಮ[ವ]ಸ್ಥಂಧಪ್ರಯಾಣಾಕ್ಷಮಾ
ವನಿಪಾಳವೃಜಮೀಗಳೆಮ್ಮೊಡನೆ ಬರ್ಕೆಂದಂ ರಣಾನಂದದಿಂ

೯೧

ವ|| ಅಂತು ಬೆಸಸಿದಂದದೊಳ್ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂದ ಚತುರಂಗಬಲಂಬೆರಸಬಲಾಚಾಳ
ವೃದ್ಧವೃದ್ಧೋಕ್ತಶಕಟಸಂಕಟಮಪ್ಪ ಕಟಕಮಂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೊಡಗೊಂಡು ಬರ್ಪಂತು ಕೂರ್ಚಾಳ
ತುಂದಿಳ ಜರತ್ನಾಮಂತಸಂದೋಹಕೃಪ್ಪಯಿಸಿ ಶುಭದಿನಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯಂ
ಪೊಯಿಸಿ ಪೊಳಮಟ್ಟಾಗಳ್.

ಕೊಡೆ ತಲೆ ತಳ್ಳ ಸೀಗುರಿ ಕರೀಂದ್ರಘಟಾಳ ತುರಂಗಸೈನ್ಯಮು
ಕುಡುಗದೆ ಬರ್ಪ ನಾಯಕಬಲಂ ರಥಸಂತತಿ ಖಡ್ಗವೃಂದದೊಳ್
ಗಡಿಸದ ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿಯರ ಬರ್ಪ ನಿಯೋಗಿಗಳಾದ ಚೆಲ್ಲನಾ
ವೆಡೆಯೊಳಮೀಯೆ ಕಣ್ಣೊಸಗೆಯಂ ಪಡೆದತ್ತು ಸಮಸ್ತಸಾಧನಂ

೯೨

“ಕಳಿಸಿರುವಾಗ ಇದು ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೆ? - ಛಿ, ಹೋಗಿಯೇ ಹೋಗುವೆನು” - ಎಂದು
ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ವಜ್ರಜಂಘನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ವ|| ಬೇಗನೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದವನಾಗಿ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ೯೧. “ಧೀರವಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಹಿಂಡೂ,
ಘೋರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸುವ ಮತ್ತು ವಾಯುವನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ವೇಗವುಳ್ಳ
ಅಶ್ವಸಮೂಹವೂ, ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರೂ ವೇಗಶಾಲಿಗಳೂ ಆದ ಪದಾತಿಗಳ
ವರ್ಗವೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಜಯವೂ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ
ಸಮರ್ಥರಾದ ರಾಜರ ಸಮುದಾಯವೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬರಲಿ” ಎಂದು
ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದೊಡನೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ
ನಿಂತ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯೊಡನೆ ವಜ್ರಜಂಘನು ಹೊರಟನು. ಹೆಂಗಸರು, ಹುಡುಗರು,
ಮುದುಕರು, ಮುದಿಯೆತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೇನಾಪರಿವಾರ-ಇವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ
ಕರೆತರುವಂತೆ ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ದಪ್ಪ ಹೊಟ್ಟೆಯ ವೃದ್ಧಸಾಮಂತರಾಜರಿಗೆ ಸೂಚನೆಯನ್ನಿತ್ತು
ಶುಭದಿನದ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ರಣಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿ ತಾನು
ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ೯೨. ಕೊಡೆ, ಚಾಮರ, ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡು, ಕುದುರೆಗಳ ಸೈನ್ಯ,
ಕೆಚ್ಚುಗುಂದದ ನಾಯಕರ ತಂಡ, ರಥಸಮೂಹ, ಖಡ್ಗಧಾರಿಗಳ ಗುಂಪು, ವಿಲಾಸಿನಿಯರ
ತಂಡ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಜನ-ಇವರೆಲ್ಲರೂ
ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚೆಲುವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರಲು ಸಮಸ್ತ ಸಾಧನವೂ ನೇತ್ರಾನಂದವನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಗಭಮುಖನಾಗಿ ಪಯಣಂಬಂದು ಶಪ್ತಸರೋವರಮೆಂಬ
ಕೊಳನಂ ಬಳಸಿದ ಮಾಧವೀಲತೆಯ ಮಂಟಪಂಗಳೊಳಂ ಚೂತಲತೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಾವಣಂಗಳೊಳಂ
ಅಶೋಕಲತೆಯ ವಿಲಾಸಗೃಹಂಗಳೊಳಂ ನವಮಾಲಿಕಾಲತೆಯುಂಜುಗಳೊಳಂ ತಮಾಳಲತೆಯ
ಕೊಂಚೆಯಂಗಳೊಳಂ ತಾಂಬೂಲಲತೆಯಳಂಕಾರಭವನಂಗಳೊಳಂ ಎಳಲತೆಯ[ಕೀ]ಣಿಕಾ
ವಾಸಂಗಳೊಳಮಿಂಬಡೆದು ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿದಾಗಳ್,

ಇದು ಗಹನಾಂತರಾಳಮಿದಪ್ಪೊಳ್ ನೆಲಸಿದ್ ಮದೀಯತೋಯದಿಂ
ದೊದವಿದ ನೀರಜಾವಳಿಯ ಚೆಲ್ಲು ನಿರರ್ಥಕಮಾಗದಿಂದು ಪೊ
ದಿದ ಜನದಿಂ ಕರಂ ಸಫಲಮಾದುದು ಪೆಂಪೆನಗಾದುದೆಂದು ರಾ
ಗದಿನುಲಿವಂತುಟಾಯ್ತು ಕಳಹಂಸನಿನಾದದಿನಾ ಸರೋವರಂ

೯೩

ಆಗಳೆ ಮಾಟು ಪುಷ್ಪರಚನಾಳಿಗೆ ಜೈನಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಾಂತಕಾಂ
ತಾಗಣಕರ್ಣಪೂರಕುಸುಮಾಭರಣಾಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಮಾಗಿ ಮೇ
ಲಾಗಿ ತೆರಳ್ತು ಪೊಕ್ಕು ಪೊಟಮುಟ್ಟು ಮದೇಭಗಣಕ್ಕೆ ಮಂಡನಾ
ಯೋಗಮುಮಾದುವಾ ಕೊಳದ ಕೋಮಳ ನೀರಜಪುಷ್ಪಜಾತಿಗಳ್

೯೪

ಚಳಕಳಹಂಸಸಾರಸರಥಾಂಗಮದಾಳಿನಿನಾದಕ್ಕಿರವೋ
ತ್ಸಳಶತಪತ್ರಮಂದಮಕರಂದರಸೋತ್ಕಟಗಂಧಬಂಧುರಂ
ಲಳಿತನ್ಮಪಾಂಗನಾಳಕಚೆಯಂಗಳನಾಡಿಪುದಾಯ್ತು ಸಂತತೋ
ಚ್ಚಳಿತತರಂಗನೀಕರತುಪಾರಜಳಂ ಸರಸೀಸಮೀರಣಂ

೯೫

ಕೊಟ್ಟಿತು. ವ|| ಪುಂಡರೀಕಿಣಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ಶಪ್ತ ಸರೋವರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು.
ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದ ಮಾಧವೀಲತೆಯ ಮಂಡಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚೂತಲತೆಯ ಚಪ್ಪರ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಶೋಕಲತೆಯ ವಿಲಾಸಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನವಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪೊದರು
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಂಗೆಯ ಲತಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೀಳೆಯದೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳ
ಅಲಂಕಾರಭವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಳಲತೆಯ ಡೇರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಕೇಣಿಕಾ-ಡೇರೆ)
ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಾಗ. ೯೩. “ಇದು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗ. ಇಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆಳೆದ ಕಮಲಾವಳಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳ್ಳದು. ಇಂದು
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಜನರಿಂದ ಅದರ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ನನಗೆ ಹಿರಿಮೆಯುಂಟಾಯಿತು”
ಎಂದು ಕಲಹಂಸಗಳ ಧ್ವನಿಯ ಮೂಲಕ ಆ ಸರೋವರವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಹೇಳುವಂತಾಯಿತು. ೯೪. ಆ ಕೊಳದ ಕೋಮಲವಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಮಲಗಳು
ಜೈನಮಂದಿರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪರಚನೆಗಳಿಗೂ, ಸುಂದರಿಯರ ಕರ್ಣಪೂರ,
ಕುಸುಮಾಭರಣಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯವಾದುವು; ಮುಳುಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಗೆ
ಅಲಂಕಾರವನ್ನಂಟು ಮಾಡಿದುವು. ೯೫. ಕಲಹಂಸ, ಸಾರಸ ಮತ್ತು ದುಂಬಿಗಳ
ಧ್ವನಿಯುಕ್ತವೂ ಕೈರವ, ಉತ್ಪಲ ಮತ್ತು ಕಮಲಗಳಲ್ಲಿನ ಬಂಡಿನ ಉತ್ಕಟ ಗಂಧದಿಂದ

ವ|| ಅಂತಾ ಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾ ಸರೋಜಪಂಡದೋಳ್ ಬೀಡಂಬಿಟ್ಟಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸ್ವರ್ಗಪವರ್ಗ
ಮಾರ್ಗದಂತಪಗತಕಲ್ಪಪರುಂ, ಅಂಬರದಂತೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗರುಂ, ಅಂಭೋಧಿಯಂತೆ ಗಂಭೀರಾಶಯರುಂ,
ಆದಿತ್ಯನಂತೆ ನಿರ್ಧೂತ ತಮಸ್ತಮರುಂ, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸರ್ವಸತ್ತ್ವಸೌಮ್ಯರುಂ, ಅನಿಲನಂತೆ ನಿಸ್ಸಂಗರುಂ,
ಚಿಂತಾಮಣಿಯಂತೆ ಭವ್ಯಜನಮನೋಭಿಲಷಿತಫಲಪ್ರದರುಂ, ಮೇರುವಿನಂತಚಳಿತಧೈರ್ಯಗುಣರುಮಪ್ಪ
ದಮಧರ ಸಾಗರಸೇನರೆಂಬ ಗಗನಚಾರಿಣರ್ ಕಾಂತಾರಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗದೋಳ್ ತಮ್ಮ ವಾಸಕ್ಕೆ
ಬರ್ಪರಂ ಶ್ರೀಮತಿಯುಂ ತಾನುಂ ಕಂಡು ಸಸಂಭ್ರಮಂಜಿರಸಿದಿರಂ ನಡೆದು ಬದ್ಧಾಂಜಳಿಪುಟಘಟಿತ
ನಿಟಲರಾಗಿ ನಿಲೈಂದು ನಿಲಿಸಿ.

ಇದಿಗೊಳ್ಳುದು ಕಾಲ್ಪರ್ಚುವು
ದುದಾತ್ತಮಪ್ಪಡೆಯೊಳಿರಿಪುದರ್ಚಪುದೆಳಗಿ
ಪುರದು ಕರಣಶುದ್ಧಿವಡೆವುದು
ಪದೆದನ್ನಮನೀವುದೆಂಬ ನವವಿಧಪುಣ್ಯಂ

೯೬

ವ|| ತಮಗೆ ದೊರೆಕೊಳಿ.

ನೆಜಿದಟ್ಟಿ ಭಕ್ತಿ ದಯೆ ಪುದಿ
ದಜೆವೌದಾಯ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾಗುಣಂ ಶಕ್ತಿಯುಮೆಂ
ಬಜೆಕೆಯ ಗುಣಮೇಲಿಲೊಳಂ
ನೆಜಿದಿತ್ತರ್ ಮುನಿಯುಗಕ್ಕೆ ದಾನಮನವರ್ಗಳ್

೯೭

ಸುಂದರವೂ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೇರಿ ಬರುವ ಅಲೆಗಳ ತಣ್ಣನೆಯ ನೀರಿನ
ಹನಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಆ ಕೊಳದ ಗಾಳಿಯು ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು
ಅಡಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾದ ವಜ್ರಜಂಘನು
ಪದ್ಮಕೃದಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಗಳಂತೆ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರೂ,
ಆಕಾಶದಂತೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವಲಂಬಿಗಳೂ (ವಿದ್ಯಮಾನಮಾರ್ಗ) ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರೂ, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು (ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು)
ಹೊರದೂಡಿದವರೂ, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯರಾಗಿರುವವರೂ,
ಗಾಳಿಯಂತೆ ನಿಸ್ಸಂಗರೂ, ಚಿಂತಾಮಣಿಯಂತೆ ಭವ್ಯಜನರಿಗೆ ಇಷ್ಟವೆನಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು
ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ, ಮೇರುಪರ್ವತದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲಧೈರ್ಯಯುಕ್ತರೂ ಆದ ದಮಧರ,
ಸಾಗರಸೇನರೆಂಬ ಗಗನಚಾರಿಗಳು, 'ಕಾಂತಾರಚರ್ಯಾ' ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶ್ರೀಮತೀ
ವಜ್ರಜಂಘರ ಆವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿಯೂ ತಾನೂ ಕಂಡು ಅವರನ್ನು
ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದುರುಗೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ೯೬. ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದು, ಕಾಲುತೊಳೆಯುವುದು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಇಳಿಸುವುದು. ಅರ್ಚಿಸುವುದು, ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು, ಮನೋ-ವಾಕ್-ಕಾಯ
ಶುದ್ಧಿಗಳಿಂದಿರುವುದು, ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವುದು-ಇವು ಒಂಬತ್ತು ವಿಧ ಪುಣ್ಯಗಳು.
ವ|| ಇವನ್ನು ಆ ದಂಪತಿಗಳು ದೊರೆಕೊಂಡರು. ೯೭. ಪ್ರೀತಿ, ಭಕ್ತಿ, ದಯೆ,

1. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನುವೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ.

ಸುರತೂರ್ಯಧ್ವಾನಮಯಪರ್ವಲರ ಸರಿ ಪೊದಟ್ಟಿದ್ದ ರೈಧಾರಿ ದೇವೇಂ
ದ್ರರಹೋದಾನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಧ್ವನಿ ಸುರಭಸಮೀರಪ್ರಚಾರಂ ಜಗಕ್ಕೆ
ಚ್ಚರಿ ಪಂಚಾಶ್ವರ್ಮಮತ್ತಂ ನೆಗಲಿ^೧ ಶಿಬಿರದೊಳ್ ವಿಸ್ಮಯಾಕ್ರಾಂತನಿರ್ದಂ
ಪಿರಿದೊಂದಾನಂದದಿಂದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ

೯೮

ವ|| ಅಂತು ಬೀಡಂಗಮಾಶ್ವರ್ಯಂ ನೆಗಲಿ^೧,

ಕ್ಷಿತಿಚಕ್ರಾರ್ಚಿತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದಮುಂ ದೇವೇಂದ್ರರಾಜ್ಯೋದಯೋ
ನ್ನತಿಯುಂ ಭವ್ಯಜನಂಗಳಾಶೆವದುತಿರ್ಪಾರ್ಹಂತ್ಯಮುಂ ಸಾರ್ಗಮ
ನ್ನಿತದಾನಂಗರಿದುಂಟಿ ಸೌಖ್ಯಮ[ನಿ]ತುಂ ದಾನಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂ
ಚಿತಪುಣ್ಯೋದಯನಾಗಳಾದಮೊಸೆದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೯೯

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಗಸೂಕ್ತಕಲ್ಪೋಲಮಾಲಾರ್ಕೀರ್ಗ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಗವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಚಾರಣಯುಗಳದಾನೋತ್ಸವ ವರ್ಣನಂ
ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಬೇದಾರ್ಯ, ಕ್ಷಮೆ, ಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ಆ ಮುನಿಯುಗಳಿಗೆ ಆ
ದಂಪತಿಗಳು ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ೯೮. ದೇವತೆಗಳ ತುತೂರಿಗಳ ಶಬ್ದಗಳೂ ಹೂಗಳ
ಮಳೆಯೂ ರತ್ನವೃಷ್ಟಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರರ 'ಅಹೋದಾನ' ಧ್ವನಿಯೂ ಸುಪಾಸನಾಯುಕ್ತ
ವಾದ ಗಾಳಿಯ ಸಂಚಾರವೂ-ಎಂಬ ಐದು ಆಶ್ವರ್ಯಗಳು ಶಿಬಿರದಲ್ಲುಂಟಾದುವು.
ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಆ ರಾಜನು ಆಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತ
ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಸೇನೆಗೂ ಆಶ್ವರ್ಯ
ಉಂಟಾಗಲು ೯೯. "ದಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವನಿಗೆ ರಾಜಮಂಡಲದಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಸ್ಥಾನವೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂಬ ಉನ್ನತಿಯೂ ಭವ್ಯಜನರಿಂದ
ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ ಆರ್ಹತ್ಯವೂ^೧ ಒದಗುವುವು. ಅವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸೌಖ್ಯವು
ಎಷ್ಟಾದರೂ ಉಂಟೇ? ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನೂ ಆರ್ಜಿತಪುಣ್ಯನೂ ಆದ
ವಜ್ರಜಂಘರಾಜನು ದಾನಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾದನು.

ಇಂತು ಚಾರಣಯುಗಳ ದಾನೋತ್ಸವ ವರ್ಣನವೆಂಬ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

೧ ನು (ಅನ್ಯತ್ರ)

1 ವಜ್ರಜಂಘನು ಮುಂದೆ ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗುವನೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮತಿವರಸಾಗಳತಿ

ಪ್ರೇಮದೆ ಮುನಿಯುಗಳನಿಕಟಮಂ ಸಾರ್ಥಿನಿತೇ

ಕೀ ಮೋಹಮಿದರೋಳಿನಗಂ

ದಾ ಮಹಿಮಹಿತಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಬೆಸಗೊಂಡಾಗಳ್ ವೃದ್ಧಕಂಚುಕಿ,

ಇನಿತುವರಂ ವ್ಯಾಮೋಹಂ

ನಿನಗೇಕಾದಪುದು ಬಗೆದು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡೀ

ಮುನಿಯರ್ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಭ

ತ್ತನೆಯಮಳ್ಳಳ್ ನಿನ್ನ ತನಯರಲ್ಲರೆ ನೃಪತೀ

೨

ವ|| ಎಂಬುದುಮರಸನಜಿದನುಸಿರದಿರಿಮೆಂದು ತನ್ನುಗಳ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೋದಕದೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳು ಪುಷ್ಪವರ್ಷದ ಪೂಗಿಳೊಳ್ ಪುದಿದು ದಾನಾನುಮೋದಪ್ರಭಾವದಿಂದಪಶಮಭಾವಮಂ ತಾಳ್ ಮುನಿಪತಿಯ ಮುಖಾರವಿಂದಮಂ ನೋಡುತ್ತಿದರ್ ಶಾರ್ದೂಲ ವರಾಹ ಗೋಲಾಂಗೂಲ ನಕುಳಂಗಳಂ ನೋಡುತ್ತಮವರ್ಕ ಭಕ್ಷ್ಯ ಪೂಪಂಗಳಂ ತರಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಮಿದಾರ್ಢ್ಯತೀಯ ಪರಮಪ್ರಸಾದ ಭೂಮಿಗಳಾಗಿದರ್ ಮಂತ್ರಿಸೇನಾನಾಯಕಪುರೋಹಿತಶ್ರೇಷ್ಠಿಪದನಿಯುಕ್ತರಪ್ಪ ಮತಿವರಾಕಂಪನಾನಂದ ಧನಮಿತ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ವರ ಭವಾವಳಿಯಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ದಮವರಮುನಿನಾಥನವಧಿಬೋಧದಿಂದನು ಕ್ರಮಂದಪ್ಪದೆ,

೧. ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನೂ ಲೋಕಮಾನ್ಯನೂ ಆದ ವಜ್ರಜಂಘನು ಶ್ರೀಮತಿಯೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುನಿದ್ವಯರ ಸಮೀಪವನ್ನು ಸೇರಿ, “ಇವರ ಮೇಲೆ ನನಗೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಮೋಹ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಬೆಸಗೊಂಡಾಗ ಮುದುಕ ಕಂಚುಕಿಯು ೨. “ಇವರ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಮೋಹವು ಏಕಾಯಿತು- ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡು. ಈ ಮುನಿಗಳು ನಿನ್ನ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅವಳಿಮಕ್ಕಳಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಅರಸನು ‘ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಮುಂದೆ ಹೇಳದಿರು’ ಎಂದು ಕಂಚುಕಿಯನ್ನು ತಡೆದನು. ಆ ಮುನಿಗಳಿಬ್ಬರ ಕಾಲು ತೊಳೆದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿ ಹೂಮಳೆಯ ಹೂಗಳಲ್ಲಡಗಿ, ದಾನಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉಪಶಮಭಾವವನ್ನು ತಳೆದು, ಮುನಿಪತಿಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಕೋತಿ ಮತ್ತು ಮುಂಗುಸಿಗಳಿಗೆ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ತನಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದರಾದ ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾನಾಯಕ, ಪುರೋಹಿತ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಮತಿವರ, ಅಕಂಪನ, ಆನಂದ ಮತ್ತು ಧನಮಿತ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ವರ

ಕೆದಲೆದಪುದು ದೆಸೆದಸೆಗಮ್ನ
ತದ ಪನಿಯನಿದೊಂದು ಮುನಿಪಮುಖಚಂದ್ರಮನೆಂ
ಬುದನೆನಿಸೆ ದಶನದೀಧಿತಿ
ಮೃದುಮಧುರಗಭೀರನದದಿಂ ಮುನಿ ನುಡಿದಂ

೩

ವ|| ಈ ಮತಿವರನೀ ಭವಕ್ಕಯ್ಯನೆಯ ಭವದೋಳೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ
ವತ್ಸಕಾವತೀವಿಷಯದ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಪ್ರಭಾಕರೀಪುರದೊಳ್ ಮತಿಗೃದ್ಧನೆಂಬರಸನಾಗಿ,

ವಿವಿಧಾರಂಭಪರಿಗ್ರಹಂ ವಿಷಯಸೌಖ್ಯಾಯತ್ನತತ್ಕಲೋ
ಭವಿಷ್ಯಸ್ತನುಪಾದಿಯೊಳ್ ದ್ರವಿಣಮಂ ಬಯ್ಯದ್ಧತಂ ತನ್ನಸಿರ್
ತವೆ ಪಂಕಪ್ರಭೆಯೊಳ್ ದಶಾಬ್ಧಿಪಮಯಿಂ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯೊಳ್ ಬೆಂದು ಮ
ತ್ತವನಲ್ಲಿ ಪೊಲಮಟ್ಟು ಮುನ್ನ ಧನಮಂ ಬಯ್ಯದ್ಧಗಾರಣ್ಯದೊಳ್

೪

ಪುಲಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ತನ್ನಂ
ದಲನಾಥಂ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಂ ರಿಪುನ್ನಪರಂ
ಚಲದಲೆದು ಬಂದು ಚಾತು
ರ್ಬಲಯುತನಾ ನಗದ ಬಳಸಿ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟಂ

೫

ಬಡೆ ತಿರಿದ ಶಕುನದ ನಯ
ದಡಿವಿಡಿದು ಪುರೋಹಿತಂ ನೃಪಂಗೀ ನುಡಿಯಂ
ನುಡಿದಂ ಕನಕದ ಪೂಜೆಯ
ಪಡೆಪಾದಪುಡಿಲ್ಲಿ ಮುನಿಯ ದಾನದಿನಧಿಪಾ

೬

ಭವಾವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ದಮಧರ¹ಮುನಿನಾಥನು ಅವಧಿಬೋಧದಿಂದ
ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ೩. ಮೃದುಮಾ ಮಧುರಮಾ ಗಂಭೀರಮಾ ಆದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು.
ಆಗ ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಮುನಿಯ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಅಮೃತದ ಹನಿಗಳನ್ನು
ದೆಸೆದಸೆಗೂ ಎರಚಿದನೋ ಎಂಬಂತಿತ್ತು. ವ|| “ಈ ಮತಿವರನು ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಐದನೆಯ
ಭವದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ವತ್ಸಕಾವತೀದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭಾಕರೀಪುರದಲ್ಲಿ ಅತಿಗೃದ್ಧನೆಂಬ
ಅರಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು. ೪. ಇವನು ವಿವಿಧೋದ್ಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಜನರಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿ ವಿಷಯಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಲೋಭವಿಷಗ್ರಸ್ತನಾದನು. ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ
ಹಣವನ್ನು ಬಯ್ಯಿಟ್ಟು ತನ್ನಸಿರನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ಹತ್ತು ಸಾಗರಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ
ಪಂಕಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಧನವನ್ನು
ಬಯ್ಯಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ೫. ಆಗ ಆ ಮಂಡಲಕ್ಕೊಡೆಯನಾದ
ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನು ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಭಲದಿಂದ ಅಲೆಯಿಸಿ, ಬಂದು ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಸಮೇತ
ನಾಗಿ ಆ ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ೬. ಆಗ ಶಕುನದ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಪುರೋಹಿತನು “ಮುನಿಗೆ ಕನಕಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ದಾನಮಾಡಿದ ಫಲವಾಗಿ

1 ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದಮಧರ, ಯಮಧರ ಎಂಬ ಎರಡು ಪಾಠಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಈಗಳೆ ನಿನಗಂಬುದುಮನು
ರಾಗದಿನಾ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಂ ಮುನಿವರರೆಂ
ತೀ ಗಿರಿಗೆ ಚರಿಗೆವರ್ಪರ
ನಾಗತಮತಿ ಬಗೆಯ ನೀನುಪಾಯಾಂತರಮಂ

2

ಎನೆ ಪೊಬಲ ಬೀದಿವೀದಿಗ
ಳನಿತುಮನೋರಂತೆ ತಳಿದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿಸಿ ನೀಂ
ನನೆಯ ಮುಗುಳಲರ ತುಲುಗಲ
ನನಂತಮಂ ನೆಲೆಯೆ ಕೆದಕವೇಬ್ ನೃಪತಿಳಕಾ

೩

ಎಂದೊಡೆ ನೃಪನಾತನ ಪೇ
ಟ್ಟಂದದೊಳದನಂತೆ ಮಾಡವೇಬ್ಬೊಡೆ ಮುನಿಪಂ
ಸಂದ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವಂ ಪುಗು
ತಂದಂ ನೋಂತೊಂದು ತಿಂಗಳಿಂಗಾ ಪುರಮಂ

೪

ತಳಿಯೆ ಕೆಸಳಾದ ಧರೆ ಪೂ
ಗಳ ತುಲುಗಲೊಳಿಸೆಯೆ ಪೊಬಲಿದಪ್ರಾಸಕಮಂ
ದೊಳಪುಗದೆ ನಿಯಮದಿಂ ನಿ
ರ್ಮಳಚರಿತಂ ಚರಿಗೆವೊಕ್ಕನರಸನ ಬೀಡಂ

೧೦

ನಿನಗಿಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. 2. ಆಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನು “ಮುನಿವರರು ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಚರಿಗೆಗಾಗಿ ಬರುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡು” ಎಂದನು. ೩. ಪುರೋಹಿತನು “ಎಲೈ ರಾಜನೆ! ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು. ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸು. ಮೊಗ್ಗು ಹೂವುಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು” ಎಂದನು. ೪. ಪುರೋಹಿತನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸಿದನು. ಪಿಹಿತಾಸ್ರವಮುನಿಯು ವ್ರತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಬಂದನು. ೧೦. “ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ಕೆಸರಾಗಿದೆ. ಹೂಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅಪ್ರಾಸುಕವಾದ¹ ಈ ಪುರವು ಪ್ರವೇಶಾರ್ಹವಲ್ಲ” ಎಂದು ಬಗೆದು ನಿರ್ಮಲಚರಿತನಾದ ಮುನಿಯು ಅರಸನಿದ್ದ (ಪರ್ವತದ) ಬೀಡನ್ನು ಚರಿಗೆಗಾಗಿ ಹೊಕ್ಕನು.

1 ಜೀವಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವ ಹಣ್ಣು ನೀರು ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಹಸಿಯಾದದ್ದು ಎಂದರ್ಥ.

ಪುಗೆ ನೃಪನಿಧಿರಂ ಬಂದಾ
ವಗಮತ್ತಿಯೊಳೆಡೆ ನಿಲಿಸೆ ದಾನೋನ್ನತಿಯೊಳ್
ಗಗನತಳದಿಂದಮೊರ್ಮೆಯೆ
ನೆಗೆದತ್ತಾಶ್ಚರ್ಯಮಾಗೆ ಪಂಚಾಶ್ಚರ್ಯಂ

೧೧

ವ|| ಆಗಲಾ ವರ್ವತದೊಳೆಡೆ ಶಾರ್ದೂಲಂ ಜಾತಿಸ್ಮರನಾಗಿ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಹಾರಶರೀರನಾಗಿ
ಉಪಶಾಂತಸ್ಥಾಂತನಿರ್ದುದೆಂಬುದಂ ತನುನೀಂದ್ರನಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದಲೆದು ಆ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನಂ ಪ್ರತಿ
ಬೋಧಿಸುವ ಬಗೆಯೊಳಾ ಶಾರ್ದೂಲನ ಪೂರ್ವಭವವೃತ್ತಾಂತಮುಮಂ ಕಾಲಲಬ್ಧದೊರೆಕೊಳೆ
ಶರೀರಪರಿತ್ಯಾಗಂಗೈದ್ದುದೆಂಬುದುಮನಲೆಪ ತದ್ಗಿರಿತಟದೊಳ್ ಮುನ್ನ ಪೂಳ್ಳ ಸುವರ್ಣಪೂರ್ಣ
ಕಟಾಹಂಗಳಂ ತೋಲಿದಾಗಳ್ ಬೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು.

ಪಿರಿದುಂ ಪೂಜೆಯನರಸಂ
ಪರಿವಾರಂಚರಿಸು ಮಾಡೆ ಮುನಿಪತಿಯ ಪದಾಂ
ಬುರುಹದ ಮೊದಲೊಳ್ ನೋಂತುದು
ಭರದಿಂ ಪದಿನೆಂಟು ದಿವಸಮಂ ಶಾರ್ದೂಲಂ

೧೨

ವ|| ಅಂತು ನೋಂತು.

ಸುಡುವುದರಾಗ್ನಿಯುಮೊಡಲಂ
ಮಿಡುಕುವಿನಂ ಕಡಿದ ಕಟ್ಟುಂಪೆಗಳುಮದಾ
ವಡೆಯನುರಿಸುವುದೊ ನರಕದ
ಕಡುದುಃಖದೊಳಗಿದು ಸುಗಿದು ನಮೆದನಗೀಗಳ್

೧೩

೧೧. ರಾಜನು ಬಂದ ಮುನಿಯನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಎದುರುಗೊಂಡನು. ದಾನೋನ್ನತಿಯಿಂದ
ಮುನಿಯನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಒಡನೆ ಗಗನತಲದಿಂದ ವಿಸ್ಮಯವಾಗುವಂತೆ
ಪಂಚಾಶ್ಚರ್ಯಗಳು ಜರುಗಿದುವು. ವ|| ಆಗ ಹುಲಿಯು ಜಾತಿಸ್ಮರನಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು
ತೊರೆದು ಶಾಂತಮನಸ್ಕವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುನೀಂದ್ರನು ತಿಳಿದನು.
ಆ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನನ್ನು ಪ್ರತಿಬೋಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಪೂರ್ವಭವ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕಾಲಲಬ್ಧ ದೊರಕಲು ಅದರ ಶರೀರಪರಿತ್ಯಾಗವಾದುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು.
ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮುನಿಯು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುವರ್ಣಪೂರ್ಣವಾದ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು
ತೋರಿಸಿದಾಗ ರಾಜನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು. ೧೨. ಅರಸನು ಪರಿವಾರಸಮೇತನಾಗಿ
ಮುನಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಮುನಿಯ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು
ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಆ ಹುಲಿಯು ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ
೧೩. “ಸುಡುವ ಉದರಾಗ್ನಿಯೂ ದೇಹವನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿದರೆ ಸಾಕು-ಕಡಿಯುವ
ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳೂ ನರಕದ ಕಡುಯಾತನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುಗಿದು ನಮೆದಿರುವ ನನ್ನ ದೇಹದ
ಯಾವ ಭಾಗವನ್ನು ಉರಿಸಬಲ್ಲವು?” ವ|| ಎಂದು ಹುಲಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನೇ
ತಂದುಕೊಂಡು ಸಮಾಧಿಯನ್ನಪ್ಪಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ದಿವಾಕರಪ್ರಭವೆಂಬ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ

ಪ|| ಎಂದು ದೈರ್ಯಮನೆ ಮನದೊಳವಲಂಬಿ ಸಮಾಧಿವಡೆದೀಶಾನಕಲ್ಪದೊಳ್ ದಿವಾಕರ ಪ್ರಭಮೆಂಬ ವಿಮಾನದೊಳ್ ದಿವಾಕರಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನಾದಂ, ಆ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನುಮಾ ಭಟ್ಟಾರಕರ್ ದಯೆಗೆಯ್ದ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಕಲ್ಪಲತೆಯ ಫಲದಿಂದವಮೃತಪದವಿಯಂ ಪಡೆದಂ, ಆತನ ಸೇನಾನಾಯಕ ಮಂತ್ರಿಪ್ರಾಂಗಳಪುರೋಹಿತರ್ ಮೂವರುಂ ನೃಪನ ದಾನಾನುಮೋದದ ಫಲದಿಂದಮುಕ್ತರಕುರುವಿ ನೋಳಾರ್ಥರಾಗಿ ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳೇಶಾನ ಕಲ್ಪದೊಳ್ ಸೇನಾನಾಯಕನಪ್ಪಾಯ್ಂ ಪ್ರಭಾಕರವಿಮಾನದೊಳೆ ಪ್ರಭಾಕರ ನೆಂಬೊಂ ದೇವನಾದೊಂ: ಮಂತ್ರಿಯಪ್ಪಾಯ್ಂ ಕಾಂಚನವಿಮಾನದೊಳ್ ಕನಕಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನಾದಂ; ಪುರೋಹಿತನಪ್ಪಾಯ್ಂ ರುಷಿತಾಖ್ಯವಿಮಾನದೊಳ್ ಪ್ರಭಂಜನನೆಂಬೊಂ ದೇವನಾದಂ; ಮುನ್ನ ಪೇಜ್ಜ ಶಾರ್ದೂಲಚರನಪ್ಪ ದೇವಂ ಬೆರಸು ಅಂತು ನಾಲ್ವರ್ ದೇವರ್ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾದಂದು ನಿನಗೆ ಪರಿವಾರದೇವರಾದರ್; ಆ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನೈ ನೀನಿಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಜ್ರಜಂಘನಾದೈ; ನಿನ್ನ ದೇವಿಯೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯುಮೀಗಳ್ ಶ್ರೀಮತಿಯಾದಳ್ ಶಾರ್ದೂಲಚರನಪ್ಪ ದಿವಾಕರದೇವಂ ಬಂದು ಮತಿಶಾಗರನೆಂಬಂಗಮಾತನ ಭಾರ್ಯೆ ಶ್ರೀಮತಿಗಂ ತನೂಜನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಮಂತ್ರಿಮತಿ ವರನಾದಂ; ಪ್ರಭಾಕರಾಮರಂ ಬಂದು ಅಪರಾಜಿತಂಗಮಾರ್ಜವೆಗಂ ನಂದನನಾಗಿ ಸೇನಾನಾಯಕನಕಂಪ ನಾದಂ ; ಕನಕಪ್ರಭದೇವಂ ಬಂದು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಗಮನಂತಮತಿಗಂ ತನಯನಾಗಿ ಪುರೋಹಿತನಾನಂದ ನಾದಂ; ಪ್ರಭಂಜನಕಲ್ಪಜಂ ಧನದತ್ತಗಂ ಧನದತ್ತೆಗಂ ಪುತ್ರನಾಗಿ ನಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಧನಮಿತ್ರನಾದಂ;

ದಿವಾಕರಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನಾದನು. ಆ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನೂ, ಆ ಭಟ್ಟಾರಕರು ದಯಮಾಡಿ ನೀಡಿದ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಕಲ್ಪಲತಾಫಲದಿಂದ ಅಮೃತಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆತನ ಸೇನಾನಾಯಕನೂ, ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತರೂ ದಾನಾನುಮೋದನಫಲದಿಂದ ಉತ್ತರ ಕುರುವಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸೇನಾನಾಯಕನೆಂಬ ಆರ್ಯನು ಪ್ರಭಾಕರವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರನೆಂಬ ದೇವನಾದನು. ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಆರ್ಯನು ಕಾಂಚನವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನಕಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನಾದನು. ಪುರೋಹಿತನಾದ ಆರ್ಯನು ರುಷಿತವೆಂಬ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಂಜನನೆಂಬ ದೇವನಾದನು. ಹಿಂದೆ ನುಡಿದ ಶಾರ್ದೂಲಚರನೆನಿಸಿದ ದೇವನೊಡನೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳೂ ನೀನು ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾದಂದು ನಿನಗೆ ಪರಿವಾರದೇವರಾದರು. ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾದ ನೀನೇ ಈಗ ವಜ್ರಜಂಘನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ದೇವಿಯಾದ ಆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೇ ಈಗ ಶ್ರೀಮತಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಶಾರ್ದೂಲಚರನಾದ ದಿವಾಕರಪ್ರಭದೇವನು ಬಂದು ಮತಿಶಾಗರನಿಗೂ ಆತನ ಮಡದಿ ಶ್ರೀಮತಿಗೂ¹ ಮಗನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಮತಿವರನಾದನು. ಪ್ರಭಾಕರಾಮರನು ಬಂದು ಅಪರಾಜಿತನಿಗೂ ಆರ್ಜವೆಗೂ ಮಗನಾಗಿ ಸೇನಾನಾಯಕ ಅಕಂಪನನಾದನು. ಕನಕಪ್ರಭದೇವನು ಬಂದು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಗೂ ಅನಂತಮತಿಗೂ ತನಯನಾಗಿ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಆನಂದನಾದನು. ಪ್ರಭಂಜನಕಲ್ಪಜರು ಧನದತ್ತನಿಗೂ ಧನದತ್ತೆಗೂ ಮಗನಾಗಿ ನಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಧನಮಿತ್ರನಾದನು. ಆದಕಾರಣ ಇವರ ಸ್ನೇಹವು ಹಿರಿದಾದುದು. ಈ ಭವಕ್ಕೆ ಎಂಟನೆಯ ಭವದಲ್ಲಿ ನೀನು ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನಾದಾಗ

1 ಇವಳು ವಜ್ರಜಂಘನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದವಳು.

ಅದುಕಾರಣದಿಂದಿವರೊಳಪ್ಪ ಸ್ನೇಹಂ ಪಿರಿದಾದಾದು. ಈ ಭವಕ್ಕೆಂಟನೆಯ ಭವದೊಳ್ ಭರತದೊಳ್
ನೀನಾದಿತೀರ್ಥ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದಂದೀ ಶ್ರೀಮತಿ ದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕಂ ಶ್ರೇಯಾಂಸನಕ್ಕುಂ ಈ
ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಮತಿವರನಂದು ನಿನಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನೆಂಬನಾತ್ಮಜನಕ್ಕುಂ; ಈ ಭವದೀಯಸೇನಾ
ನಾಯಕನಕಂಪನುಂ ಬಾಹುಬಲಿಯೆಂಬ ತನಯನಕ್ಕುಂ; ಈ ಭವತ್ತುರೋಹಿತನಾನಂದಂ ವೃಷಭ
ಸೇನನೆಂಬೊಂ ತನೂಜನಕ್ಕುಂ, ಈ ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನಮಿತ್ರನಂತವೀರ್ಯನೆಂಬ ತನೂಭವನಕ್ಕು
ಮೆಂಬುದುಮತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಿಕಸಿತವದನಸರೋಜನಾಗಿ,

ಪಿಂಗಿದುದೀಗಳೆನ್ನ ಬೆಸಗೊಂಡೆಯೊಂದು ತಮಂ ತ್ವದೀಯವಾ
ಕಂಗಳಿನಿನ್ನುಮೊಂದೆನಗೆ ವಿಸ್ಮಯಮಾದಪುದೀ ತ್ವದಂಭಿಪ
ದೃಗ್ಗಳನ್ನೆದೆ ಮಚ್ಚ ನೆಲಸಿದರ್ಪುವೀ ಪುಲಿ ಪಂದಿ ಕೋಡಗಂ
ಮುಂಗುರಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭವಾಳಿಯುಂ ಬೆಸಸಿಂ ಮುನೀಶ್ವರಾ

೧೪

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಗಗನಚಾರಣಾರಿಂತೆಂದು ಬೆಸಸಿದರ್:- ಈ ಶಾರ್ದೂಲಂ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಞದೊಳೀ
ವಿಷಯದ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಪರದಂ ಧನದತ್ತಂಗಮಾತನ ಪರದಿತಿ ಧನದತ್ತಗಮುಗ್ರಸೇನನೆಂಬೊಂ
ತನೂಜನಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ರೋಧಂ ತೀರ್ಯಗಾಯುಷ್ಯಂಗಳ್ಳು.

ಅರಸನ ಕೋಪಾಗಾರದ
ಕರಣಂಗಳ ಕಾಪನೆಯ್ಬ ಬಂಚಿ ಕಳ್ಳುಂ
ಕರೆದುಮೊಳಗೊಳಗೆ ಸುಟಿಯು
ತ್ತಿರೆ ನೃಪನದನಟೆದು ಪಿಡಿದು ತರವೇಲ್ವಾಗಳ್

೧೫

ಶ್ರೀಮತಿಯು ದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಶ್ರೇಯಾಂಸನಾಗುವಳು. ಈ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿ
ಮತಿವರನು ನಿನಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಿನ್ನ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ
ಅಕಂಪನನು ಬಾಹುಬಲಿಯೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ನಿನ್ನ ಪುರೋಹಿತನಾದ
ಆನಂದನು ವೃಷಭಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾಗುವನು. ನಿನ್ನ ಶೆಟ್ಟಿ ಧನಮಿತ್ರನು ಅನಂತವೀರ್ಯ
ನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸುವನು-ಎಂದು ಹೇಳಲು ವಜ್ರಜಂಘನ ಮುಖವು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದರಳಿತು. ಅವನು ೧೪. “ಮುನೀಶ್ವರನೇ! ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಾನು
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿನ ಅಜ್ಞಾನವು ವಿನಾಶಗೊಂಡಿತು. ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಸ್ಮಯವು
ನನಗೆ ತಲೆದೋರಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ಹುಲಿ,
ಹಂದಿ, ಕೋಡಗ ಮತ್ತು ಮುಂಗುಸಿಗಳ ಭವಾವಳಿಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿರಿ” ಎಂದು
ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಗಗನಚಾರಣರು ಹೀಗೆಂದರು - “ಈ ಹುಲಿಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ವರ್ತಕನಾದ ಸಾಗರದತ್ತನಿಗೂ ಆತನ ಮಡದಿ ಧನವತಿಗೂ ಮಗನಾದ
ಉಗ್ರಸೇನನು ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ತೀರ್ಯಗಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು.
೧೫. ಅರಸನ ಉಗ್ರಾಣದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ರಕ್ಷಕನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅವನ್ನು ಕದ್ದು ಒಳಗೊಳಗೆ
ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನರಿತು ರಾಜನು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

1 ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಕ್ರೋಧಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು.

ಘಾತಿಸಿ ಚಪೇಟಚರಣಾ
ಘಾತದೊಳಹಿಡಿದಿಲ್ಲಿ ಬಂದತಿಕೋಧನನಿಂ
ತೀ ತೆಲದಿಂ ಪುಲಿಯಾದನ
ತೀತಭವಾಂತರದೊಳೀ ವರಾಹನುಮರಸಾ

೧೬

ವ|| ಈ ವಿಷಯದ ವಿಜಯಪುರದೊಳಾನಂದನ್ಯಪತಿಗಂ ವಸಂತಸೇನೆಗಂ ಹರಿಕಾಂತನೆಂಬ
ತನಯನಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾನದೊಳ್ ತಂದೆಗವಿನೀತನಾಗಿ ಪೇಯ್ದುದಂ ಗೆಯ್ಯದೆ,

ಶಿಲೆಯೊಳ್ ತಾಟಿಸಿ ತನ್ನಯ
ತಲೆಯಂ ಜರ್ಜರಿತಮಸ್ತಕಂ ಮಡಿದತ್ಯಾ
ಕುಲನೀ ವರಾಹದೇಹಮ
ನಲಸದೆ ಪೊತ್ತಿದುರ್ ನಮದಪಂ ಧರಣಿಪತೀ

೧೭

ವ|| ಈ ವಾನರಂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದೊಳ್ ಧ್ಯಾನಪುರದೊಳ್ ವಣಿಗ್ಗರಂ ಕುಬೇರದತ್ತಗಂ
ತಡ್ಲನಿತೆ ವಸುದತ್ತಗಂ ನಾಗದತ್ತನೆಂಬೊ ಮಗನಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಯೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು,

ಬಂಚಿಸಿ ತನ್ನನುಜೆಯ ಧನ
ಮಂ ಚವಳಂ ಕೊಂಡು ಪುಸಿದು ಕಳವಳಿಸಿ ಖಳಂ
ಪಂಚತ್ವಮನ್ನೆದಿ ಮರು
ಚ್ಚಂಚಳಮನನೀಗಳಲೆ ವಾನರನಾದಂ

೧೮

ವ|| ಈ ನಕುಳಂ ಪೋದ ಭವದೊಳ್ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಪುರದೊಳ್ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಲೋಭಾಭಿ
ಭೂತಂ ದ್ರವ್ಯಲೋಲುಪನೆಂಬಂ ಕಲ್ಪುರಿಗನಾಗಿ,

೧೬. (ಅನಂತರ ರಾಜನು) ಕೆನ್ನೆ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೂ ಕಾಲೊದೆತದಿಂದಲೂ ಈತನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಅತಿ ಕೋಪದವನಾದ ಉಗ್ರಸೇನನು ಅಳಿದು ಹುಲಿಯಾದನು. ವ|| ರಾಜನೇ,
ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ವರಾಹನು ಈ ದೇಶದ ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಆನಂದರಾಜನಿಗೂ
ವಸಂತಸೇನೆಗೂ ಹರಿಕಾಂತನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾನಕಷಾಯದಿಂದ
ತಂದೆಗೆ ಅವಿನೀತನಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ೧೭. ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ
ಮೇಲೆ ಕುಟ್ಟಿ ತಲೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಸತ್ತನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವನು ಈ ವರಾಹ
ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಮೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವ|| ಈ ವಾನರನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
ಧ್ಯಾನಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮನಾದ ಕುಬೇರದತ್ತನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ವಸುದತ್ತಗೂ
ನಾಗದತ್ತನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಯಾಕಷಾಯದಿಂದ ೧೮. ಈ ಖಳನು
ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅವಳ ಹಣವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಕಳವಳಿಸಿ
ಸತ್ತನು. ಗಾಳಿಯಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಈಗ ಕಪಿ
ಯಾದನು! ವ|| ಈ ಮುಂಗುಸಿಯೂ ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಪುರದಲ್ಲಿ
ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಲೋಭದಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಧನಾಶಾಗ್ರಸ್ತನಾದ ಲೋಲುಪನೆಂಬ

||ಉದ್ವಳಂ||

ಪುರವರೇತನ ಮಾಡಿದ ಚೈತ್ಯಕ್ಕಿಟ್ಟಿಗಳ್ ಬರೆ ನೋಡಿ ಕ
 ಲ್ಲರಿಗನೊಯ್ಯನೆ ಪೂರಿಗಗೊಟ್ಟಿದಾಟನೆ ಕೊಂಡವನಬ್ಬಿಯಂ
 ದೊರಸಿ ನೋಬ್ಬುದುಮೊಂದವಲೊಳ್ ಪೊನ್ನಿಟ್ಟಿಗೆಯಾದೊಡೆ ರಾಗದಿಂ
 ಪಿರಿದು ಬಿಟ್ಟುಯವಂದಿರ ಕಯ್ಯಂದಿಟ್ಟಿಗೆಗೊಂಡವನೊಟ್ಟಿದಂ

೧೯

ವ|| ಒಂದು ದಿವಸಮಾತಂ ಕೆಲದೂರ್ಗ ಪೋಗುತ್ತಂ ತನ್ನ ಮಗಂಗಿಟ್ಟಿಗೆಗೊಳ್ಳ ಬೆಸನಂ
 ಪೇಬ್ಬು ಪೋದೊಡವನೊಂದುಮಂ ಕೊಳ್ಳದಿರೆ ಮಗುಳ್ಳು ಬಂದು,

ಬಡಿಯೊಳ್ ನಿಜತನಯನ ತಲೆ
 ಯೊಡವಿನೆಗಂ ಬಡಿದ ಕಾರಣಂ ಕೊಂದುಯ್ಯರ್
 ಪಡೆಪುಗಿದುವಿನೆಗಮೆಂದಾ
 ಕಡುಲೋಭಂ ತನ್ನ ಕಾಲ್ಗಳಂ ಪಿಡಿದುಡಿದಂ

೨೦

ವ|| ತದ್ವತ್ಪ್ರಾಂತಮೆಲ್ಲಮನಜೆದು ತತ್ಪುರಾಧೀಶಂ ದಂಡಿಸೆ ಗತಜೀವಿತನಾಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲಿ
 ನಕುಳನಾದಂ; ಇಂತೀ ಶಾರ್ದೂಲವರಾಹಗೋಲಾಂಗೂಲನಕುಲಂಗಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ ಭವದ್ವಾನಾನು
 ಮೋದದಿಂ ಜಾತಿಸ್ಮರಂಗಳಾಗಿ ಭೋಗಭೂಮಿಗೆ ಬದ್ಧಾಯುಷ್ಯಂಗಳಾದುವು. ಅಂತು
 ದಿವ್ಯಮಾನುಷಗೋಚರಮಪ್ಪ ಸುಖಂಗಳಂ ನಿನ್ನೊಡನುಗುತ್ತಂ ಬಂದು ಭರತದೊಳ್ ನೀಂ

ಮಿಠಾಯಿಗಾರನಾಗಿದ್ದನು¹. ೧೯. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಸದಿಗಾಗಿ ಬರುವ
 ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಕಲ್ಲರಿಗನು (ಮಿಠಾಯಿಗಾರ) (ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳಿಗೆ) ಪೂರಿಗಳನ್ನು
 ಕೊಟ್ಟು ಐದಾರು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೊರಸಿ ನೋಡಲು
 ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು ಚಿನ್ನದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅತಿಲೋಭದಿಂದ ಆತನು
 ಕೂಲಿಯವರಿಂದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಶಿ ಹಾಕಿದನು. ವ|| ಒಂದು ದಿನ ಕಲ್ಲರಿಗನು
 ಸಮೀಪದೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಮಗನಿಗೆ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
 ವಹಿಸಿಹೋದನು. ಆದರೆ ಮಗನು ಒಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೊಳ್ಳದೆಹೋದನು. ತಂದೆಯು
 ಮತ್ತೆ ಬಂದು, ೨೦. ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನು ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಒಡೆಯುವವರೆಗೆ ಹೊಡೆದನು.
 ಆಮೇಲೆ ರಾಜಸೈನಿಕರು ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು
 ಎಂದು ಹೆದರಿ, ಆ ಕಡುಲೋಭಿಯು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಆ
 ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪುರದೊಡೆಯನು ಕಲ್ಲರಿಗನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದನು. ಅವನು ಸತ್ತ
 ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಂಗುಸಿಯಾದನು! ಹೀಗೆ ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಕೋತಿ ಮತ್ತು ಮುಂಗುಸಿಗಳು

1 ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (೮-೨೩೪) ಲೋಲುಪನು 'ಕಾಂದವಿಕ'ನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕಾಂದವಿಕ
 = ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವವನು, ಮಿಠಾಯಿಗಾರ. ಈ ಆಧಾರದಿಂದ ಕಲ್ಲರಿಗನೆಂದರೆ ಮಿಠಾಯಿಗಾರ
 ನೆಂಬುದು ಒಂದು ಊಹೆ. ಕಲ್ಲನ್ನು ಉರಿಸುವವನು ಕಲ್ಲರಿಗ. ಕಲ್ಲು ಸುಡುವವನು, ಇಟ್ಟಿಗೆ
 ಸುಡುವವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರಬಹುದು.

ಭವಿಷ್ಯತ್ತೀರ್ಥಕರನಾದಂದನುಕ್ರಮದೊಳ್ ನಿನಗನಂತವೀರಾಚ್ಯುತವೀರ ಸುವೀರರೆಂಬ
ತನಯರಪ್ಪರೆಂದಿಂತು ಚಾರಣಮುನೀಂದ್ರರ್ ಚೆಸಸಿ ಸತ್ಪಥೋನ್ನತಿಯಂ ನನ್ನಿಮಾಡುವಂತೆ
ಸತ್ಪಥಾತಿಥಿಗಳಾದರ್. ಅರಸನುಂ ಶ್ರೀಮತಿಯುಮಂದೆಲ್ಲರುಮವರ ಗುಣಂಗಳನೆ ಮತಿವರಾದಿಗಳೊಳ್
ನುಡಿಯುತ್ತುಮಿದುರ್ ಮುಖದಿವಸಂ ಸಮಸ್ತಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂ ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣಂಬೋಗಿ
ಪುಂಡರೀಕಣಿಯನೆಯ್ತು.

ವಿಗಳದ್ವಾಪ್ತಾಂಬುದೀನಾನನೆಯನಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತೀದೇವಿಯಂ ಮೆ
ಲ್ಲಗೆ ಸಂತೈಸುತ್ತುಮಾತ್ಮಾನುಜೆಯ ಮನದ ನಿರ್ವೇಗಮಂ ಪಿಂಗಿಸುತ್ತುಂ
ಬಗೆಯುತ್ತುಂ ಮಂತ್ರಿವರ್ಗಂಗಳೊಳನುನಯಮಂ ಪುಂಡರೀಕಂಗೆ ಸಾಮಾ
ದಿಗಳಿಂ ನಿಷ್ಕಂಟಕ ಮಾಡಿದನಖಳಮಹೀಚಕ್ರಮಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ ೨೧

ವ|| ಅಂತಾತ್ಮೀಯಭಾಗಿವೇಯನನಾ ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ಪದುಳಂಮಾಡಿ ಮಹಾಸಾಮಂತಮಂತ್ರಿ
ಮಂಡಳಕ್ಕಪ್ಪಯಿಸಿ ನಿಜವಿಜಯರಾಜಧಾನಿಗುತ್ತರಖೇಟಕ್ಕೆವಂದು,

ದಿವಿಜೇಂದ್ರಾವಾಸಸೌಖ್ಯಕೃತಿಶಯಮಸವೀ ಸೌಖ್ಯಮಾ ದೇವಿಗಂ ರೂ
ಪವಿಳಾಸಶ್ರೀಯೋಳೀ ದೇವಿಯೆ ಮಿಗಿಲಮರಾಕಾರಮಂ ಗೆಲ್ಲುದೀ ಮಾ
ನವದೇಹಾಕಾರಮೆಂಬಂತಿರೆ ಭುವನಜನಂ ಶ್ರೀಮತೀವಕ್ತೃಚಂದ್ರ
ಚ್ಚವಿ ಚೆಲ್ಲಂ ಮಾಚ್ಚಿನಂ ಭೋಗಿಸಿದನಖಳಭೋಗಂಗಳಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ ೨೨

ನಿನ್ನ ದಾನಾನುಮೋದದಿಂದ ಜಾತಿಸ್ಮರಗಳಾಗಿ ಈ ಭೋಗಭೂಮಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಆಯುಸ್ಸಿನ ಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದವು. ದಿವ್ಯಮಾನುಷಗೋಚರವಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು
ನಿನ್ನೊಡನುಣ್ಣುತ್ತಾ ಬಂದು ನೀನು ತೀರ್ಥಂಕರನಾದಾಗ ನಿನಗೆ (ಈ ನಾಲ್ವರು-ಹುಲಿ,
ಹಂದಿ, ಕಪಿ, ಮುಂಗುಸಿಗಳು) ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನಂತವೀರ್ಯ, ಅಚ್ಯುತ, ವೀರ,
ಸುವೀರರೆಂಬ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸುವರೆಂದು ಚಾರಣಮುನೀಂದ್ರರು ಹೇಳಿ, ಸಜ್ಜನರ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಉನ್ನತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡುವಂತೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಹೋದರು. ಅರಸನೂ ಶ್ರೀಮತಿಯೂ ಮತ್ತಿತರರೂ ಅವರ ಗುಣಗಳನ್ನೇ
ಮತಿವರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಗಾನಮಾಡುತ್ತ ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಪುಂಡರೀಕಣಿಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ೨೧. ಕಂಬನಿ ಸುರಿಸುತ್ತ
ದೀನಮುಖಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತೀದೇವಿಯನ್ನು ವಜ್ರಜಂಘನು ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಸಂತೈಸಿದನು. ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಅನಂದರಿಯ ಮನದ ನಿರ್ವೇಗವನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು. ಮಂತ್ರಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸಾಮಾದಿಗಳಿಂದ
ವಜ್ರಜಂಘನು ಪುಂಡರೀಕನಿಗೋಸ್ಕರ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ನಿಷ್ಕಂಟಕವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನಾದ ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರಿಸಿ ಸಾಮಂತರಿಗೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ
ವಿಜಯರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಉತ್ಪಲಖೇಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೨೨. “ಅಮರಲೋಕದ
ಸೌಖ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಈ ಲೋಕದ ಸೌಖ್ಯವು ಅತಿಶಯವಾದುದು. ಆ ದೇವಲೋಕದ ಅಂಗನೆಗಿಂತ

ವ|| ಅಂತನೇಕಸಂವತ್ಸರಂಗಳ್ ಪಲ್ಲಿನೆಗವೊಂದುದಿವಸಂ ರಜನೀಸಮಯದೊಳನರ್ಘ್ಯ ಮರಕತಮಣಿಶಿಲಾಸಂಪಾದಿತಮೇದಿನೀವಿಭಾಗದೊಳ್ ಅಮರಖಚರಕನ್ನರಮಿಥುನಸನಾಥವಿಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿ ವಿರಾಜಿತದೊಳತಿಬಹಳಕಾಳಾಗರುಧೂಪಧೂಮಾಮೋದದೊಳತಿವಿಶದಮಣಿಪದೀಪಿಕೋದ್ಭೂತ ದೂರೀಕೃತತಮಸ್ತಮಿದೊಳನೇಕರತ್ನರಚತಪ್ರತಿಪಾದುಕವಿನ್ಯಸ್ತಕಾಂಚನಮಂಚೋಪಶೋಭಿತದೊಳ್ ನಯುಪಯೋಧೀಭೇನಸಂಕಾಶದುಕೂಲೋಪಪ್ರಚ್ಛದಾಚ್ಛಾದಿತ ವಿಚಿತನೇತೋಭಯೋಪಧಾನಶಯ್ಯಾ ತಳದೊಳನೇಕವಿಳಾಸಿನೀವಿಳಾಸಾವಾಸಭವನದೊಳಾ ದಂಪತಿಗಳನ್ನೋನ್ಮಾಂಗಸ್ಪರ್ಶಸುಖೋನ್ಮೋಳಿತ ವಿಲೋಚನರಂತಂ ನಿದ್ರಾವಸನಶತಕಾರಿವರ್ಗ ಅನ್ನೆಗಮಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ ಹರಿನೀಲಗಜಾಕ್ಷಜಾಲಕವಾಟ ಪುಟಂಗಳಂ ತೆಪ್ಪಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದು ಸೂರ್ಯಕಾಂತದ ಧೂಪಗುಂಡಿಗೆಯೊಳಳವಲೆಯದ ಸೆಜ್ಜೆವಳನಿಕ್ಕಿದ ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಕಾಳಾಗರುಧೂಪಂ,

ಮೊದಲೊಳ್ ನೀಳ್ವ ಪೊದಬ್ಬು ಪರ್ಬ ಪದಪಂ ಕೈಕೊಂಡು ಮಂದೈಸಿ ಮಾ
ಣದೆ ತನ್ನಂದದೊಳೇಲಿಗುಂದದೆ ನಿರುದ್ಭೋಚ್ಚಾಸಮಪನ್ನೆಗಂ
ಪುದಿದಾ ದಂಪತಿಯಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಲೋಕಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಮಾಡಿ ಕೊಂ
ದುದು ಕೃಷ್ಣಾಗರುಧೂಪಧೂಮನಿವಹಂ ಕೃಷ್ಣೋರಗಂ ಕೊಲ್ಪವೊಲ್ ೨೩

ರೂಪ ವಿಲಾಸಸಂಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಿಯೇ (ಶ್ರೀಮತಿಯೇ) ಮಿಗಿಲು, ಅಮರಾಕೃತಿ ಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದಿಯೇ ಎಂಬಂತಿದೆ ಈ ಮಾನವಾಕೃತಿ” ಎಂದು ಭುವನಜನವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀಮತೀಮುಖಚಂದ್ರನ ಚೆಲುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ವಜ್ರಜಂಘನು ಅಖಿಲಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುವು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಹುಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಕತಮಣಿಶಿಲೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಭವನವು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಮರ, ಕಿನ್ನರ ಮತ್ತು ಖಚರದಂಪತಿಗಳ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕಾಲಾಗರುಧೂಪದ ಪರಿಮಳವು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮಣದೀಪಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯು ದೂರ ಸರಿದಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಿಗೂ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿದ ಕಾಂಚನಮಂಚದ ಮೇಲಿದ್ದ ಶಯ್ಯಾತಲಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮುದ್ರದ ನೊರೆಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ರೇಷ್ಮೆದುಪ್ಪಟಗಳು ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೇಷ್ಮೆಯ ದಿಂಬುಗಳು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ಅನೇಕ ವಿಲಾಸಿನಿಯರ ವಿಲಾಸಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಆ ಸುಂದರಭವನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ದೇಹಗಳ ಸಂಸ್ಪರ್ಶಸುಖದಿಂದ ಉನ್ಮೀಲಿತನೇತ್ರರಂತೆ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು (ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರು) ನಿದ್ರಾಪರವಶರಾದರು. ಆಗ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಹರಿನೀಲರತ್ನ ಗವಾಕ್ಷಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅವರು ಮರೆತರು. ಸೂರ್ಯ ಕಾಂತದ ಧೂಪದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಜ್ಜೆವಳನು ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವರಿಯದೆ ಕಾಲಾಗರುಧೂಪವನ್ನು ಇಕ್ಕಿದ್ದನು. ೨೩. ಆ ಕಾಲಾಗರುಧೂಪಸಮೂಹವು ಮೊದಲು ಉದ್ದವಾಗಿ ಹರಿದು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಂತರ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಚಲಿಸಿ ತನ್ನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಗ್ಗದೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಉಸಿರಾಡದಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ

ಬಿಡದೆ ಪೊಗೆ ಸುತ್ತೆ ತೋಳಂ
ಸಡಿಲಿಸದಾ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರ್ ಪ್ರಾಣಮನಂ
ದೊಡೆಗಳೆದರೋಪರೋಪರೊ
ಳೊಡಸಾಯಲ್ಪಡೆದರಿನ್ನವೇಂ ಸೈಪೊಳವೇ

೨೪

ಭೋಗಾಂಗಮಾಗಿಯುಂ ಕೃ
ಷ್ಣಾಗರುಧೂಪಂ ಮುಸುಂಕಿ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿದುದಾ
ಭೋಗಿಗಳನಿಂತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಭೋಗಂಗಳ್ ಭೋಗಿಭೋಗದಿಂ ವಿಷಮಂಗಳ್

೨೫

ಅನಿತು ಸುಖದನಿತು ಭೋಗದ
ಮನುಜಯುಗಂ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೊಳ್ ತಾ
ನಿನಿತೊಂದು ದೆಸೆಯನೆಯ್ದಿದು
ದೆನೆ ಜಡರೇನೆಂದು ನಂಬುವರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂ

೨೬

ಬೆಳಗುವ ಸೊಡಗುಡಿ ಕಿಡೆ ಮನೆ
ಯೊಳಗೆ ತಮಂ ಪರ್ಬುವಂತೆ ಜೀವಂ ತನುವಿಂ
ತಳರಲೊಡಂ ವಿಚ್ಛಾಯತೆ
ಗೊಳಗಾದುವು ತೊಳಗುವವರ ಸುಂದರತನುಗಳ್

೨೭

ವ|| ಆಗಲಾದಿತ್ಯೋದಯದಿನವರಂ ನೋಡಿ ಹಾಹಾಕ್ರಂದನಧ್ವನಿಗಳಂತೆಪುರಕ್ಕಂ ಪುರಕ್ಕಂ
ನೆಗುಳಿ ಮತಿವರಾದಿಗಳ್ ತದ್ವಂಪತಿಗಳ್ ಶರೀರಶೋಭೆಯಂ ಮಾಡಿ ಚಂದನಪರಿಚಂದನೇಂಧನಂಗಳೊಳ್

ಕೊಂದಿತು! ಇದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ೨೪. ಬಿಡದೆ ಹೊಗೆಯು
ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅದರಿಂದ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸದೆಯೇ ಆ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರು
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಕಾಂತೆಯೂ ಕಾಂತನೂ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯಲು ಅಳವಿಲ್ಲದ ಅದೆಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೋ! ೨೫. ಭೋಗಕ್ಕೆ
ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕೃಷ್ಣಾಗರುಧೂಪವು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಭೋಗಿಗಳನ್ನು
ಕೊಂದಿಕ್ಕಿತು! ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೌಖ್ಯಗಳು ಸರ್ಪದ ಹೆಡೆಗಳಿಗಿಂತ ವಿಷಮವಾದುವು.
೨೬. ಅಷ್ಟು ಸುಖಕ್ಕೂ ಭೋಗಕ್ಕೂ ಆಗರವಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ನೋಡು
ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ದಾರುಣವಾದ ದೆಸೆಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮೂರ್ಖರಾದ
ಜನರು ಏನಿದೆಯೆಂದು ಸುಸಾರವನ್ನು ನಂಬುವರೋ! ೨೭. ಬೆಳಗುವ ದೀಪದ ಕುಡಿಗಳು
ಆರಿದೊಡನೆಯೆ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿಯುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವವು
ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಡನೆಯೆ ಅವರ ಸುಂದರವಾದ ತನುಗಳೂ ಕಾಂತಿಗುಂದಿವು.
ವ|| ಆಗ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು. ಮೃತರಾದ ವಜ್ರಜಂಘದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ಹಾಹಾಕ್ರಂದನ ಧ್ವನಿಗಳು ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಪುರಕ್ಕೆ ಹರಡಿದುವು. ಮತಿವರಾದಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು

ದಹನಕ್ರಿಯೆಯಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ತದ್ಗೂಪಧೂಪಮದೊಳಲ್ಲಿಯೆ ವಿಗತಜೀವಿತಂಗಳಾದ ತಿರ್ಮಗ್ನಾತಿಗಳುಮಂ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಬಲೆಯಂ ಶ್ರೀಮತೀತನಯಂ ವಜ್ರಬಾಹುವೆಂಬಂಗೆ ಧರಾಭಾರಮಂ ಕೊಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ ತಪೋಭರದೊಳ್ ನಾಲ್ವರುಂ ನಿಂದು ಜೀವಿತವ್ಯಪಾಯದೊಳಧೋಗೈವೇಯಕದೊಳಹಮಿಂದ್ರ ಪದವಿಯಂ ತಾಳ್ವಿದರ್; ಅಂತು ಪಂಚತ್ವಮನ್ನೆದಿದ ವಜ್ರಜಂಘಂಗಂ ಶ್ರೀಮತಿಗಮಾತಿರಿಕಂಗಳ್ಳಮುತ್ತಮ ಪಾತ್ರದಾನಾನುಮೋದದ ಪುಣ್ಯಪಲದಿಂದಮೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮಂದರಮಹೀಧರದುತ್ತರದಿಗ್ಗಳ್ಳ ದೊಳಿದುರ್ತರಕುರುವೆಂಬುತ್ತಮಭೋಗಭೂಮಿಯೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದುದು ಅಲ್ಲಿ

ದರ್ಪಣಸಮತಳಮೆನೆ ಸಂ
ಸರ್ಪದ್ರತ್ನಾಂಶುಜಾಳಜಟಳಿತಮೆನೆ ಕಂ
ದರ್ಪಸುಖನಿಲಯಮೆನೆ ಸಂ
ತರ್ಪಣಕರಮಖಳಭೋಗಭೂಮಿವಿಭಾಗಂ

೨೮

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ

ಹಿಮಮಂದಾತಪಬಾಧೆಯೆಂದು ಮಲೆಯೆಂದಿಲ್ಲಾ ನೆಲಂ ಪಂಚರ
ತ್ವಮಯಂ ನಾಲ್ವರಲಲ್ಲದಾಗದಳವುಲ್ ನೀಲೋತ್ಪಳಾಬ್ಜಕರಾ
ಳಿ ಮನಂಗೊಳ್ಳುದು ಮೆಲ್ಲನಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗುಂ ಮಂದಾನಿಲಂ ನೀರ್ ಸುಧಾ
ಸಮಮುದ್ಯಾನವನಂ ಮದೋತ್ಸಪರಪಶ್ಚೋದ್ಯಾಮಕೋಲಾಹಳಂ

೨೯

ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶರೀರಶೋಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಂದನ ಶ್ರೀಗಂಧಾದಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ದಹನಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಆ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಲಾಸಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ತಿರ್ಯಕ್ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಮಗನಾದ ವಜ್ರಬಾಹುವಿನ ಮೇಲೆ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆ ನಾಲ್ವರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಪೋ ನಿಮಗ್ನರಾದರು. ಅವರು ಮೃತರಾದ ಮೇಲೆ ಅಧೋಗೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರರಾದರು. ಮೃತರಾದ ಶ್ರೀಮತೀ ವಜ್ರಜಂಘರಿಗೂ ಆ ತಿರ್ಯಕ್ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ (ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಕಪಿ, ಮುಂಗುಸಿಗಳಿಗೆ) ಉತ್ತಮ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ ಕಾರಣ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮಂದರಪರ್ವತದ ಉತ್ತರ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕುರುವೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಭೋಗಭೂಮಿಯು ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಯಿತು. ೨೮. ದರ್ಪಣ ಸಮತಲದಂತೆಯೂ ರತ್ನಕಿರಣ ಸಮೂಹದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದಂತೆಯೂ ಮನ್ಮಥನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆವಾಸಭೂಮಿಯಾದಂತೆಯೂ ಆ ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಭಾಗವು ಸಂತೋಷಕರ ವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ೨೯. ಹಿಮ ಬಿಸಿಲು ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ಬಾಧೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನೆಲವು ಪಂಚರತ್ನಮಯ. ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳಿಗಿಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದ ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲುಗಳೂ ನೀಲೋತ್ಪಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಮಲಾಕರಗಳೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುವು. ಮಂದಾನಿಲನು ಮೆಲ್ಲನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುವನು. ನೀರು ಅಮೃತಕ್ಕನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತಕೋಕಿಲಗಳ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿತವಾಗಿದ್ದವು.

ಪಗಲಿರುಳೆಂಬ ಭೇದಮನಯಂ ಬಡವರ್ ಕಡುಬಲ್ಲಿದರ್ ವಿಷಾ
ಹಿಗಣಮನೇಕರೌದ್ರಮೃಗಜಾತಿಗಳಾಳರಸೆಂಬುದೊಂದು ದಂ
ದುಗಮಳಿಪಾಯಿಲಂ ಮಹಾಕಮಾಮಯಮಪ್ಪಪಮೃತ್ಯುವೆಂಬವ
ಲ್ಲಿಗೆ ಪೊಲಗಿಂದೊಡಿದ ಸುಖಮನೇವೊಗಟ್ಟಪ್ಪದೊ ಭೋಗಭೂಮಿಯಾ ೩೦

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ

ಮದ್ಯವಿಭೂಷಣವಸ್ತ್ರಾ
ತೋದ್ಯಸ್ಯಗೃವನಭಾಜನಾಶನದೀಪ
ಪೋದ್ಯಜ್ಞೋತ್ಪತ್ತಿಯೊಳ
ಮುದ್ದೋತ್ಪತ್ತಿ ತುದಿಯೊಳಂಗಮಿಂತು ದಶಾಂಗಂ ೩೧

ವ|| ಎನಿಸಿದ ನಾನಾರತ್ನಮಯಂಗಳುಮಪ್ರತಿಹತಪ್ರಭಾದ್ಯೋತಿತ ದಿಬ್ಬುಖಂಗಳುಮಪ್ಪ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂಗಳ್.

ಕುಡಿದೊಡೆ ಸೋರ್ಕಿಸದವು ನಾ
ಣ್ಣೆಡಿಸದವು ಮನಕ್ಕಲಂಪನೀವುವು ರತಮಂ
ನಡೆಯುವವನಿಸುವ ಮಧುಗಳ
ನೆಡೆಯುದುಗದೆ ಕುಡುಗುಮುಚಿತಮದ್ಯಾಂಗಕುಜಂ ೩೨

ಮಕುಟಂ ಕೇಯೂರಂ ಕ
ರ್ಣಕುಂಡಲಂ ಕೊಪ್ಪು ಸರಿಗೆ ದುಸರಂ ಮಣಿಮು
ದ್ರಿಕೆ ತಿಸರಮೆಂಬ ಭೂಷಾ
ನಿಕರಮನಾ ಭೂಷಣಾಂಗತರು ಕುಡುತಿರ್ಕುಂ ೩೩

೩೦. ಹಗಲಿರುಳೆಂಬ ಭೇದವಾಗಲಿ, ಅನೀತಿಯಾಗಲಿ, ಬಡವರಾಗಲೀ, ಕಡುಬಲ್ಲಿದ
ರಾಗಲೀ, ವಿಷಯುಕ್ತವಾದ ಹಾವುಗಳಾಗಲಿ, ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳಾಗಲೀ, ಆಳರಸರೆಂಬ
ಚಿಂತೆಯಾಗಲಿ, ಪಾಪಿಗಳಾಗಲೀ, ಮರುಕವಾಗಲೀ, ರೋಗರೂಪವಾದ
ಅಪಮೃತ್ಯು ವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಆ ಭೋಗಭೂಮಿಸುಖವನ್ನು ಏನೆಂದು
ಹೊಗಳಲು ಸಾಧ್ಯ? ವ|| ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ೩೧. ಮದ್ಯ, ಆಭರಣ, ವಸ್ತ್ರ, ವಾದ್ಯ, ಹೂವು,
ಮನೆ, ಭಾಜನ, ಅನ್ನ, ದೀಪ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿ ಎಂಬ ದಶಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ
ಅಂಗಶಬ್ದಾಂತವಾದ ಮದ್ಯಾಂಗ ಆಭರಣಾಂಗ-ಮೊದಲಾದ ವ|| ದಶಾಂಗಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು
ಅಲ್ಲಿ ರತ್ನಪ್ರಚುರವಾಗಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಹಂತಿಗಳಿಂದ ದಿಬ್ಬುಡಲಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು.
೩೧. ಮದ್ಯಾಂಗ ವೃಕ್ಷಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕುಡಿದರೆ ಅವು
ಸೊಕ್ಕನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವು, ಲಜ್ಜೆಗೆಡಿಸುವು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರುವುವು,
ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುವು! ೩೨. ಭೂಷಣಾಂಗವೃಕ್ಷವು
ಕಿರೀಟವನ್ನೂ ಬಾಹುಮುರಿಯನ್ನೂ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ಮಡಿಮಣಿಯನ್ನೂ
ವಂಕಿಯನ್ನೂ ಎರಡೆಳೆಯ ಸರವನ್ನೂ ಮಣಿಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಮೂರೇಳೆಯ ಸರವೇ

ಪಟೆ ಚಿತ್ರಾವಳಿ ಜೋಗಂ
ಪಟೆಯಂ ದೇವಾಂಗಮೆಂಬ ವಸನಂಗಳನೇಂ
ಗಟೆಯಿಸುವುದೊ ಮಡಿವಳ್ಳನ
ಪಟೆಯತನನೆ ಪೋಲ್ಪು ವಿಶದ ವಸನಾಂಗಕುಜಂ

೩೪

ಅತಿಮೃದುರವದಾಯಿಗಳಂ
ತತಘನಸುಷಿರಾವನದ್ವಾದ್ಯಂಗಳನೇಂ
ಮತಮಟೆದೋಲಗಿಪುದೊ ದಂ
ಪತಿಗೆಂದುಮವಾರ್ಯವೀರ್ಯತೂರ್ಯಕ್ಕಾ ಜಂ

೩೫

ಮಗಮಗಿಪ ಜಾದಿ ಪೊಂಗೇ
ದಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆಂಬ ಪಲವು ಪೂಮಾಲೆಗಳಂ
ಬಗೆಯಟೆದೋಲಗಿಪುದು ಮಾ
ಲೆಗಾಜನಂ ಪೋಲ್ಪುದಗ್ರಮಾಲ್ಮಮಹೀಜಂ

೩೬

ಹಾಟಕಭಿತ್ತಿಸಮನ್ವಿತ
ನಾಟಕಶಾಲೆಗಳ ವಿವಿಧಸೌಧಂಗಳ ಕೊಂ
ಡಾಟಮನೆ ಮೆಲೆದು ಮೆಚ್ಚಂ
ಪಾಟಿಸುವುವು ಮಿಥುನತತಿಗೆ ಗೃಹಮಹಿಜಾತಂ

೩೭

ಅನತಿಶಯಸೌಖ್ಯಭಾಜನ
ಜನಕ್ಕೆ ಭಾಜನಮಿವಪ್ಪವೆಂಬಂತೆ ಕನ
ತನಕಮಗಿಖಚಿತಬಹುಭಾ
ಜನಂಗಳಂ ಭಾಜನಾಂಗತರು ಕುದುತಿಕುಂ

೩೮

ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ೩೪. ವಸನಾಂಗವೃಕ್ಷವು ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ, ಚಿತ್ರಾವಳಿ, ಭೋಗ, ದೇವಾಂಗವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮಡಿವಾಳನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ¹ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ೩೫. ತೂರ್ಯವೃಕ್ಷವು ಮೃದುಧ್ವನಿಗೊಡುವ ತತ, ಘನ, ಸುಷಿರ, ಅವನದ್ಧ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮತವರಿದು ಒದಗಿಸುವುದು. ೩೬. ಮಾಲ್ಯವೃಕ್ಷವು ಸುವಾಸನೆಗೊಡುವ ಜಾಜಿ, ಪೊಂಗೇದಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಾಲೆಗಾರನಂತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ೩೭. ಗೃಹವೃಕ್ಷವು ದಂಪತಿಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಟಕಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ವಿವಿಧವಾದ ಉಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಚರಿಸುತ್ತದೆ. ೩೮. ಭಾಜನಾಂಗ ವೃಕ್ಷವು ಅತಿಶಯ ಸೌಖ್ಯವಿರದ ಜನಕ್ಕೆ ಇವು ಆಧಾರವಾಗುವುವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ

1 ಪಟೆಯತ = ಪ್ರತಿನಿಧಿ (?) ಬಟ್ಟೆವ್ಯಾಪಾರಿ (?) 'ಜೀನಪಟ್ಟದುಕೂಲಾನಿ ಪ್ರಾವಾರಿಪರಿ ಧಾನಕಂ' ಎಂಬ ಐದು ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂದು ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (೯-೪೮)

ಆಮರ್ದಿನ ಸವಿಯೊಳಗೀ ಸವಿ
ಸಮನೆನೆ ತೇಜೋಬಲಾಯುರಾರೋಗ್ಯಸಮೇ
ತಮನಮೃತಾನ್ನಮನೊಲ್ಲೀ
ಗುಮಾಗಳುಂ ಭೋಜನಾಂಗಕಲ್ಪಾವನಿಜಂ

೩೯

ಆಪೂತುಂ ಮಣಿದೀಪಕ
ಳಾಪೋದ್ಯಜ್ಞೋತಿಗ್ ದಿಶಾಮಂಡಲಮಂ
ವ್ಯಾಪಿಸುತಿರೆ ಸೊಗಯಿಸುವುವು
ದೀಪಾಂಗಜ್ಞೋತಿರಂಗಕಲ್ಪಕುಜಂಗಳ್

೪೦

ನೀಡಿದ ಕಯ್ಗೆ ನೀಡಿರದೆ ಬೇಡಿದ ಭೋಗಮನೇನಾದೊಡಂ
ನೀಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಿಕರಂಗಳೆ ಭೋಗದಲಂಪನಾವಗಂ
ಮಾಡೆ ಮನಂ ವಿನೋದರಸದೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ ಮಗುಬ್ಬು ಮನ್ನಥ
ಕ್ರೀಡೆಗೆ ನೋಡೆ ನಾಡೆ ಗುಣಿಯಪ್ಪುವು ದಂಪತಿ ಭೋಗಭೂಮಿಯೊಳ್ ೪೧

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಕುಶೀಲಕುತ್ಸಿತಾಚಾರಕುವೇಷಕುದೃಷ್ಟಿಗಳುಂ ಗೃಹೀತವೃತಪರಿಚ್ಛೇದರುಂ
ಮಾಯಾಚಾರಪರಿಣತರುಮಪ್ಪ ಅಪಾತ್ರದಾನಿಗಳುಂ ತಿರ್ಯಗ್ಜಾತಿತ್ವಮಂ ಪೊರ್ದಿದ ಮಿಥುನಂಗಳಾಗಿ
ಪುಟ್ಟಿ ಪರಸ್ಪರವೈರಂಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅನಾಮಯಂಗಳುಮಪಗತಬಾಧಂಗಳುಮಾಗಿ ರಮಿಯಿಸುವುವು,
ಮತ್ತಮುತ್ತಮಪಾತ್ರದಾನಾನುಮೋದಫಲದಿಂದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟುವ ಜೀವಂಗಳ್ ನಾರೀಪುರುಷಸಂಯೋಗ

ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತವೂ ಮಣಿಖಚಿತವೂ ಆದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
೩೯. ಭೋಜನಾಂಗಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಅಮೃತದ ಸವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸವಿಯುಳ್ಳ
ತೇಜೋಬಲಾಯುರಾರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಮೃತಾನ್ನವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಯಾವಾಗಲೂ
ನೀಡುತ್ತದೆ. ೪೦. ದೀಪಾಂಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞೋತಿರಂಗವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ
ಮಣಿದೀಪಗಳ ಜ್ಞೋತಿಗಳು ದಿಶಾಮಂಡಲವನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಸೊಗಯಿಸು
ವಂತೆಸಗುವುವು. ೪೧. ನೀಡಿದ ಕೈಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಡಮಾಡದೆಯೆ ಬೇಡಿದ
ಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ನೀಡುವುವು, ಭೋಗದಾಶೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ
ಉಂಟುಮಾಡುವುವು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿನೋದರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ತೇಲಿಸುವುವು. ಆ
ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುವು.
ವ|| ಕೆಟ್ಟಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೂ ದುರಾಚಾರಿಗಳೂ ಹೀನವೇಷಧಾರಿಗಳೂ ಕುದೃಷ್ಟಿಗಳೂ
ಕೈಹಿಡಿದ ಪ್ರತಗಳಿಂದ ಜಾರಿದವರೂ ಮಾಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರೂ ಆಗಿ
ಅಪಾತ್ರದಾನಿಗಳಾದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿರ್ಯಗ್ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಅನ್ಯೋನ್ಯವೈರಂಗಳಿಲ್ಲದೆ, ರೋಗಂಗಳಿಲ್ಲದೆ, ನೋವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ರಮಿಸುವರು. ಮತ್ತೆ ಉತ್ತಮ
ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿ, ಆ ದಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಜೀವಗಳು
ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಸಂಯೋಗದಿಂದುಂಟಾದ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಯುಗ್ಮಗಳಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ

ನಿಯೋಜಿತ ಶುಕ್ಲಾರ್ತವಂಗಳೊಳ್ ಜೀವಯುಗಳಂಗಳಾಗಿ ನೆಲಸಿ ಕಲಿಲಘನಘೇನಬುದ್ಧದಾದಿ ಪರಿಣತಿಯಿಂ ನವಮಾಸಾವಸಾನಸಮಯದೊಳ್ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷಯುಗಳಮೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುಗುಂ; ಪುಟ್ಟಿದಾಗಲೆ ಮಾತಾಪಿತೃಯುಗಳಂಗಳ್ ಸೀಂತುಮಾಗುಳಿಸಿಯುಂ ಪರಾಸುಗಳಾಗಿ ನಿಜಶರೀರಂಗಳ್ ಮಂಜು ಕರಗುವಂತೆ ಕರಗೆ ಸಹಜದೊಳಪಾಪಿಗಳುಮಾರ್ಜವಂಗಳುಂ ಅತಿಮೃದುಗಳುಮಪ್ಪದವೆಂದೆ ನಾಕಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಂಗಳಕ್ಕುಂ; ಅವರ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಯುಗಳಂಗಳ್ ವಿಬುದಿವಸಮುಂ ಪುರಾತನಪುಣ್ಯಕರ್ಮ ಕಾಮಧೇನುಸ್ತನೋಪಮಾನನಿಜಾಂಗುಳಿಜನಿತರಸಾಯನಾಸ್ತಾದದೊಳಮುತ್ಸಾಸ ಶಯ್ಯೆಯೊಳಂ ಕಟಿಪಿ, ಪೆಣಗೇಬುದಿವಸದೊಳ್ ತಮಕ್ಕುಂ, ಪೆಣವೇಬುದಿವಸಕ್ಕೆ ತಳರ್ನಡೆನಡೆದುಂ, ಪೆಣವೇಬುದಿವಸದೊಳ್ ಪದುಳಂ ನಡೆದುಂ ಪೆಣವೇಬುದಿವಸದೊಳ್ ಕಳಾಕಳಾಪಪ್ರವೀಣಂಗಳಾಗಿಯುಂ, ಪೆಣವೇಬುದಿವಸದೊಳ್ ವಿಜ್ಞಾನವಿದಂಗಳಾಗಿಯುಂ, ಪೆಣವೇಬುದಿವಸದೊಳ್ ಸಂಪೂರ್ಣನವಯೌವನಂಗಳಾಗಿ ಶುಭಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಶರೀರಂಗಳಾಗಿಯುಂ, ಅಂತು ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತು ದಿವಸದೊಳ್ ಸಮಚತುರಸ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಸಂವಾಹನಂಗಳಬುಸಾಸಿರ ಬಿಲ್ಲಿದಿಯವಾಗಿ ದಿನತ್ರಯದೊಳ್ ಬದರೀಫಲ ಮಾತ್ರಾಪಾರಿಗಳು ಮಾರೋಗ್ಯಶರೀರಂಗಳುಂ ಸೌಂದರಾಕಾರಂಗಳುಂ ತ್ರಿಪಲೋಪಮಜೀವಿಗಳುಮಾಗಿ,

ತೊಲಗದ ಜವ್ವನಂ ತವದ ಮೆಚ್ಚು ಮರಲ್ಪುವ ನೋಟಮಟ್ಟಿಯಂ
ಸಲಿಸುವ ಭೋಗಮೊಲ್ವಗಲದೋಪರ ಕೂಟಮನಂಗಾಗದೊಳ್
ನಲಿವ ವಿನೋದಮಾದಮರ್ದೆಯೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ ಸುಖಂಗಳೊಳ್ ಪಳಂ
ಚಲೆವುದು ನಾಕಲೋಕಮುಮನೇನಿರದೀವುದೊ ಭೋಗಭೂತಳಂ ೪೨

ಕಲಿಲ-ಘನ-ಪೇಶ್ಯರ್ಬುದಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಯುಗ್ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುವು. ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಸೀನಿ ಆಕಳಿಸಿ ಸಾಯುವರು! ಅವರ ಶರೀರಗಳು ಮಂಜು ಕರಗಿದ ಹಾಗೆ ಕರಗಲು ಸಹಜವಾಗಿ ಪಾಪಿಗಳಾಗದೆ ಋಜುಮಾರ್ಗಗಾಮಿಗಳೂ ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವರೂ ಆದ ಕಾರಣ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳು ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಕರ್ಮ ಗಳೆಂಬ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಸ್ತನಗಳಂತಿರುವ ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಸಾಯನವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತ ಮೇಲ್ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗಿ ಏಳು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುವು! ಮುಂದಿನ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತೆವಳುವುವು! ಅದರ ಮುಂದಿನ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನಡೆಯುವುವು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ನಡೆಯುವುವು. ಅದರ ಮುಂದಿನೇಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೀಣರಾಗುವುವು! ಅದರ ಮುಂದಿನ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವಿದರಾಗುವರು. ಮುಂದಿನೇಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನವಯೌವನವನ್ನು ಪಡೆದು ಶರೀರಗಳು ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುವೂ ಆಗುವುವು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾದ ಶರೀರಗಳಿಂದ ಆರುಸಾವಿರ ಬಿಲ್ಲುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುವು. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಯಲಚಿಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರದಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಆರೋಗ್ಯವುಳ್ಳ ಸುಂದರ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ತ್ರಿಪಲೋಪಮಜೀವಿಗಳಾಗುವರು (ಅತಿದೀರ್ಘಜೀವಿಗಳಾಗುವರು). ೪೨. ಈ ಭೋಗಭೂಮಿಯು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸುಖವನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯೌವನವು ಎಂದಿಗೂ ತೊಲಗದು. ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವು ಕೈಗೆಟುಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ

ವ|| ಅಂತನೇಕಭೋಗನಿವಾಸಮನಿಸುವ ಭೋಗಭೂಮಿಯೋ,

ಅಗರುವ ಧೂಪಧೂಮದೊಳೆ ಸೊರ್ಕದ ಸೊರ್ಕುಗಳಾಗಳಲ್ಲಿ ತೊ
ಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ತನ್ನನುಜದಂಪತಿ ದಂಪತಿಯಾಗಿ ತೋಳ ತ
ಳ್ಳಗಲದಲಂಪಿನಿಂಪು ತವದಬ್ಬುಳುಕುರ್ಕೆ ನಿಮಿರ್ಕಗುಂದದಾ
ವಗಮುತಿಸೌಖ್ಯಮಂ ಪಡೆವುದೀ ದೊರೆಯುನ್ನತಿ ಪಾತ್ರದಾನದಾ

೪೩

ದಾನಾನುಮೋದದಿಂದಂ

ತಾ ನಾಲ್ಕು ಮೃಗಮುಮಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದುವನೆ ಹೇ

ಲೋನಂ ಸುಖಮಂ ಮಾಡದೊ

ದಾನದ ದಾನಾನುಮೋದದನುಪಮಪುಣ್ಯಂ

೪೪

ವ|| ಒಂದು ದಿವಸಂ ಆ ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯನಾತ್ಮೀಯಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿವರಸು,

ತುಲುಗಿದುದೊಂದು ಕೊಂಬು ತಳಿರಿಂ ಮುಗುಳಿಂ ಪೆತ್ತೊಂದು ಕೊಂಬು ಸು
ತ್ತಿತ್ತಿದುದು ತಳ್ಳ ಬಲ್ಲಿಡಿಯ ಕಾಯಳ ಗೊಂಚಲನೊಂದು ಕೊಂಬು ಪೊ
ತ್ತಿತ್ತಿದುದೊಂದೆ ಮಾಮರದೊಳೊಂದೆಳಗೊಂಬದು ನೋಡ ನೋಡ ಪ
ಗೈತ್ತಿದುದೇನಿದಂಗಳಮಹೀಭುಜನಿಕ್ಕೆಯೊ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯೋ

೪೫

ನೋಟವು ಕಂಗಳಿಗೆ ಬೆರಗನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭೋಗವು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದೂ ಅಗಲದೆ ಪ್ರಣಯಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂಗರಸದಲ್ಲಿ ನಲಿಯುವ ವಿನೋದವು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅನಂತಸುಖಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ೪೩. ಅಗರು ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯಿಂದಾದ ಮೈವರೆತವು ತೊಟ್ಟನೆ ಶಾಂತವಾದಂತೆ ಆ ಮನುಜದಂಪತಿಗಳು (ಶ್ರೀಮತೀವಜ್ರಜಂಘರು) ಸತ್ತು ದೇವದಂಪತಿಗಳಾದರು. ಅವರು ರಾಜನ ಉನ್ನತಪಾತ್ರದಾನದ ಫಲವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಾಲಿಂಗನಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ದೀರ್ಘಕಾಲಾನುಭಾವ್ಯವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ೪೪. ಹಾಗೆ ದಾನವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ ಕಾರಣ ಆ ನಾಲ್ಕು ಮೃಗಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ದಾನ, ದಾನಾನುಮೋದನ-ಇವುಗಳಿಂದಂಟಾದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯವು ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ತಾನೆ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ಹೇಳು! ವ|| ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ೪೫. ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯು ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಿಡಿಗಾಯಿಗಳ ಗೊಂಚಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮಗುದೊಂದು ಎಳೆಗೊಂಬು ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲೆರಗಿದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡು! ಹಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬಗ್ಗಿದ ಈ ಮಾವಿನಮರವು ಕಾಮರಾಜನ ವಾಸಸ್ಥಾನವೋ ಇಲ್ಲವೇ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತಮನೇಕಕುಸುಮಕಿಸಲಯಫಲಪರಿಣತಫಲಾವನಮಾಮೃತರುನಿರಂತರಿತ
ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನೊಜಲ್ಮು ನೋಡುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಗಗನತಳಜಳಧಿಯೊಳ್ ಬಹಿತ್ರದಂತೆ ಪರಿವ
ಸೂರಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನ ವಿಮಾನಮಂ ನೋಡಿ,

ಪೋದ ಭವಂಗಳಂ ನೆನೆವಿನಂ ಗಗನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸೂರಯು
ಗೋದಯಮೆಂದುಮಿಲ್ಲದುದಿದಾದಪುದೆಂಬನೆಗಂ ವಿಶಾಲಪು
ಗೋದಯಮೆಂದು ದಂಪತಿಗೆ ಸಾರ್ತರೆ ಸಾರ್ತರೆ ವಂದುದಾರಣಾ
ಗೋದಯಮಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದುದು ಕಣ್ಗೆ ವಿಯತ್ತಳಚಾರಣೋದಯಂ ೪೬

ವ|| ಅಂತವತರಿಸಿದ ಚಾರಣದ್ವಂದ್ವಕ್ಕಾದ್ವಂದ್ವಮಿದಿವ್ವಂದು ಭಕ್ತಿಭರಾನತಿನಿಪತರ್ತ್ತಾಪೂರ
ಪಲ್ಲವಂ ತದೀಯಪಾದಪಲ್ಲವಂಗಳನಾನಂದಾಶ್ರುಮಿಶ್ರಿತಜಳಂಗಳೊಳ್ ತೊಳೆದುಂ ನಿಜೋತ್ತರೀಯ
ಪಲ್ಲವಂಗಳೊಳ್ ತೊಡೆದುಂ ಸಮುತ್ತುಂಗಮಣಿಮಯಾಸನದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ,

ಮುನಿವೃಂದಾರಕವಂದ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಾಂಭೋಜಂಗಳಂ ಕಂಡು ಕ
ಣ್ಣಿನಿಗಳ್ ಮಾಣ್ಣಪ್ಪುವಿಲ್ಲ ಕಾರಣಮಿದೇಂ ಚಿತ್ತಕ್ಕತಿಪ್ರೀತಿ ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಕೈಗಣ್ಣುವುದೇಕೆ ಪೂರ್ವಭವದೊಳ್ ಬಂಧುತ್ವಮುಂಟುಕ್ಕುಮಿಂ
ತಿನಿತೊಂದಿಲ್ಲದೊಡಾಗಲಾಯ್ತನಗಿದಂ ಕೇಳೊಂದು ಕೌತೂಹಲಂ ೪೭

ವ|| ಎಂಬುದುಮವರೊಳಗ್ರಮುನಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆನಕ್ಕು ಮಹಾಬಲವಿಯತ್ತಳಚರಣಾದ
ಭವದೊಳಾಂ ನಿನಗೆ ಸಚವನೆಂ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೆಂಬಿನಾಗಿ,

ವ|| ಮತ್ತೆ ಅನೇಕ ಹೂವು ಚಿಗುರು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ಸುಂದರವಾದ
ಮಾವಿನಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಆಗಸವೆಂಬ
ಕಡಲಲ್ಲಿ ಹಡಗಿನಂತೆ ಚಲಿಸುವ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನ ವಿಮಾನವನ್ನು ನೋಡಿದನು.
೪೬. ಪೂರ್ವಭವಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಗಗನಾಂತರದಲ್ಲಿ
ಸಂಭವಿಸದ ಸೂರ್ಯದ್ವಯರ ಉದಯವು ಇಂದು ಹೇಗೆ ಘಟಿಸಿತೆಂದು
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶಾಲಪುಗೋದಯವೊದಗಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ
ಗಗನತಲದಲ್ಲಿ ಚಾರಣದರ್ಶನವುಂಟಾಗಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ರಾಗೋದಯವನ್ನು ಮಾಡಿತು.
ವ|| ಅಂತು ಅವತರಿಸಿದ ಚಾರಣಯುಗ್ಮವನ್ನು ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಎದುರ್ಗೊಂಡರು.
ಭಕ್ತಿಯ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಅವರ ಕರ್ಣಾಭರಣವೆಂಬ ಪಲ್ಲವಗಳು ಬಾಗಿದುವು. ಅವರ
ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ತೊಳೆದರು. ಉತ್ತರೀಯದ
ಸೆರಗಿನಿಂದ ತೊಡೆದು ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ೪೭. “ಮುನಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೂ ವಂದ್ಯರಾದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೀರುಹನಿಗಳು
ನಿಲ್ಲದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು? ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಪ್ರೀತಿಯುಕ್ಕುತ್ತಿರು
ವುದೇಕೆ? ಪೂರ್ವಭವದಲ್ಲಿ ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಬಂಧುತ್ವವಿರಲೇಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಕೇಳುವ ಕುತೂಹಲವು ನಮಗೇಕೆ ಬಂದಿತು?” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ವ||
ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮುನಿಯು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ಹೀಗೆಂದನು. “ನೀನು

ಪಡೆದು ಸಮಾಧಿಯಂ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದ ದುಃಖದೊಳ್ ತಪ
ಕೊಡ್ತರಿಸಿ ಘೋರವೀರತಪದೊಳ್ ತನುವಂ ಬಡಮಾಡಿ ನೋಂಪಿಯೊಳ್
ಮುಡಿಪಿ ನಿರಾಕುಳಂ ಮೊದಲ ಸಗ್ಗದೊಳಾಂ ಮಣಿಚೂಳನಾಮಮಂ
ಪಡೆದಮರೇಂದ್ರಲೋಕಸುಖಸಾರಸಮುಚ್ಚಯದಂತನೆಯ್ದೆಂ

೪೮

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ತಳರ್ದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಪುಷ್ಕಲಾವತೀವಿಷಯದ
ಪುಂಡರೀಕಿನಿಯನಾಳ್ ಗುಣಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಿಯಸೇನಮಹೀಭುಜಂಗಂ ತತ್ಸಂದರಿ ಸುಂದರಿಗಂ,

ಪ್ರೀತಿಕರನೆಂಬೆಂ ತನು
ಜಾತನೆನಾಂ ಪ್ರೀತಿದೇವನೆನ್ನಿಂ ಕಿಟಿಯಂ
ಪ್ರಾತಯಶನೀ ತಪೋಧನ
ನೀ ತಪದಿಂದವಧಿಬೆರಸು ಚಾರಣಗುಣಮಂ

೪೯

ಪಡೆದವಧಿಪೋಧದಿಂದೀ
ಯಡೆಯೊಳ್ ನೀಂ ಬಂದು ಪುಟ್ಟಿದುದನಪಿದಪಿವಂ
ಕುಡಲೆಂದು ಬಂದೆವಿದು ನಿನ
ಗೆಡೆಯುಡುಗದೆ ಕುಡುಗುಮುಚಿತಮುಕ್ತಶ್ರೀಯಂ

೫೦

ನಿನಗೆ ಜಯವರ್ಮನಾದಂ
ದಿನ ಭವದಿಂದಿತ್ತ ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯ ತಿಣ್ಣಂ
ಮನದೊಳ್ ಸಮ್ಯಕ್ತದ ದೆಸೆ
ಯಿನಿತಿಲ್ಲ ದಲಮ್ಮ ಕೈಕೊಳಲಿದು ಕಾಲಂ

೫೧

ಮಹಾಬಲಗಗನಚರನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಚಿವ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನಾಗಿದ್ದೆನು! ೪೮. ನೀನು ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖದಿಂದ ಘೋರವೂ ವೀರವೂ ಆದ ತಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆನು. ದೇಹವನ್ನು ವ್ರತದಿಂದ ಕೃಶಮಾಡಿ ಮೃತನಾದೆನು. ಮೊದಲ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಣಿಚೂಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಮರೇಂದ್ರಸುಖದ ಸಾರವ ನ್ನುಂಡೆನು. ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದ ಚಲಿಸಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಪುಷ್ಕಲಾವತಿಯ ಪುಂಡರೀಕಿನಿಯನ್ನು ಆಳುವ ಗುಣಪ್ರಿಯನಾದ ಪ್ರಿಯಸೇನನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಯಾದ ಸುಂದರಿಗೂ ೪೯. ಪ್ರೀತಿಕರನೆಂಬ ಮಗನಾದೆನು. ಈತನು ನನ್ನ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿದೇವ. ಇವನು ಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ತಪೋಧನ. ನಾವು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವಧಿಜ್ಞಾನ ಯುಕ್ತವಾದ ಚಾರಣಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದೆವು. ೫೦. ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀ ಯನ್ನು ತಡಮಾಡದೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ೫೧. ನೀನು ಜಯವರ್ಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದುವರೆಗೆ ಭೋಗಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ 'ಸಮ್ಯಕ್ತ'ದ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಪತ್ರ, ಸಮ್ಯಕ್ತದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಕಾಲ.

ಘನಮಿಥ್ಯಾತ್ವದವಾನಳ
ಏನದ್ವಜೀವಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿಮೋಹಪ್ರವಿನಾ
ಶನದಿಲ್ಲದಂದು ಪುಟ್ಟಿದು
ಮನದೊಳ್ ಸ್ವಮೋಕ್ಷಸಾಧನಂ ಸಮ್ಯಕ್ತಂ

೫೨

ದೊರೆಕೊಳೆ ಕಾಲಲಬ್ಧ ಬಗೆದಂತಿರೆ ಕೂಡೆ ಗುರೂಪದೇಶಮಾ
ವರಿಸೆ ಜಿನೇಂದ್ರಭಕ್ತಿ ಪೊಜಿಪೊಣ್ಣೆ ದಯಾರಸಮಿಂತು ನಾಡೆಯುಂ
ಪರಿಕರದಿಂ ಮನಕ್ಕಜೆವು ಸಾರೆ ಭವಾಬ್ಧತಟಂ ಸಮೀಪಮಾ
ಗಿರೆ ದೊರೆಕೊಂಡ ದೃಷ್ಟಿವಿಭವಂ ಕಳೆಗುಂ ಖಳಕರ್ಮಬಂಧಮಂ

೫೩

ಸಮವಾಯಮಪ್ಪದಲೈಂ
ದು ಮನಂ ಬಸಮಾಡಿ ದೋಷವಿರಹಿತನಾಪಂ
ಕ್ರಮದಾಪ್ತನೆ ಪೇಬ್ಬುದದಾ
ಗಮಮಾಗಮದರ್ಥಮಾವುದದುವೆ ಪದಾರ್ಥಂ

೫೪

ಪರಮೋಪಶಮಂ ಧರ್ಮಾ
ನುರಾಗಮನುಕಂಪೆ ನೆಜೆದ ನಂಬುಗೆಯೆಂಬೇ
ಪರಮಜಿನಗದಿತಗುಣಪರಿ
ಕರದೊಳ್ ಕೂಡಿದುದೆ ನಿರುಪಮಂ ಸಮ್ಯಕ್ತಂ

೫೫

ಜೀವಾದಿ ನವಪದಾರ್ಥದೊ
ಳಾವಗಮಪ್ರಿಯನೆ ಮಾಡು ಮೂಢತ್ರಯದೊಳ್
ಭಾವಮನೆ ಬಿಸುಡು ಬೆಳಗುಗು
ಮೀ ವಿಧದಿಂ ನೆಗಜೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನರತ್ನಂ

೫೬

೫೨. ಗಾಢವಾದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವೆಂಬ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಅವೃತವಾದ ಜೀವಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿ ಮೋಹದ ನಾಶವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ೫೩. ಕಾಲವು ಒದಗಿ ಬರಬೇಕು. ಬಗೆದಂತೆ ಗುರೂಪದೇಶವು ಸಿಗಬೇಕು. ಜಿನೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯು ಮೂಡಿಬರಬೇಕು. ದಯಾರಸವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗರಿವಾಗಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ಅಚಿಯ ದಡವು ಸಮೀಪಿಸಿದರೆ ದೃಷ್ಟಿವಿಭವವು ದುಷ್ಟಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚುವುದು. ೫೪. ಪರಿಗ್ರಹಾಸಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ದೋಷವಿರಹಿತನಾದವನು ಆಪ್ತನು. ಆ ಆಪ್ತನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಿದುದು ಆಗಮ. ಆ ಆಗಮದ ಅರ್ಥವೇ ಪದಾರ್ಥ. ೫೫. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಉಪಶಮ, ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ, ದಯೆ, ಜಿನೋಕ್ತವಾದ ಗುಣಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ನಂಬುಗೆ ಇವು ನಿರುಪಮವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ. ೫೬. ಜೀವಾದಿ ಒಂಬತ್ತು¹ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡು. ಮೂಢತ್ರಯವನ್ನು² ಬಿಸುಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ

1 ಜೀವ, ಅಜೀವ, ಆಸ್ರವ, ಬಂಧ, ಸಂಪರ, ನಿರ್ಜರೆ, ಮೋಕ್ಷ, ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪ.

2 ದೇವತಾಮೂಢ, ಲೋಕಮೂಢ, ಮಿಥ್ಯಾಮೂಢ.

ಜಿನಮತಪದಾರ್ಥಶಂಕಾ
ಪನಯನಮುಂ ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯೊಳ್ ವಿಮುಖತೆಯುಂ
ಮುನಿಜನತನುಮಳವಿಚಿತಿ
ತ್ಸನವರ್ಜನಮುಂ ತ್ರಿಮೂಢತಾನಿರಸನಮುಂ

೫೭

ಉಪಗೂಹನಮುಂ ಸದ್ಧ
ರ್ಮಪಥಚ್ಯುತಭವ್ಯಸಂಹತಿಸ್ಥಾಪನಮುಂ
ವಿಪುಳಗುಣವತ್ಸಳತ್ವಮು
ಮಪಗತಮಳಜೈನಶಾಸನೋದ್ಭಾಸನಮುಂ

೫೮

ವ|| ಎಂದು ಪೇಟೀಯೆಂಟುಗುಣಂಗಳುಂ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾವಯವಂಗಳ್,

ಇವಟಿಂ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ
ಮವತ್ಯಮುಜ್ಜ್ವಲಿಕುಮದುವೆ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ
ಕೃಪಕಾಶಮಕ್ಕುಮಂತದು
ಕವಲ್ತು ಸಮ್ಯಕ್ಚರಿತ್ರಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸುಗುಂ

೫೯

ಈ ಸಂಸಾರಾಂಭೋಧಿಯ
ನೀಸುವ ನಿನಗಿದುವೆ ನಾವೆ ತಡಿಗಾಣ್ಣೆಯನಾ
ಯಾಸದೊಳೆ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿ
ಪ್ರಾಪ್ತಾದಮನದರಲಿವುವೆ ಸೋಪಾನಂಗಳ್

೬೦

ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವೆಂಬ ರತ್ನವು ಬೆಳಗುವುದು. ೫೭. ಜಿನೋಕ್ತವಾದ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವುದು, ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಮುನಿಜನರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೋಷವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದಿರುವುದು, ಮೂರುವಿಧಗಳಾದ ಮೂಢತೆಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುವುದು. ೫೮. ಅಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದಿರುವುದು, ಸದ್ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜಾರಿದ ಸಂಸಾರಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪುನಃ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದು, ದೋಷರಹಿತವಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ವ|| ಈ ಎಂಟು ಗುಣಗಳು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದ ಅಂಗಗಳು. ೫೯. ಇವುಗಳಿಂದ 'ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ'ವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳಗುವುದು, ಅದೇ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೀಯುವುದು. ಅದು ಕವಲುಗೊಂಡು ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವುದು. ೬೦. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಈಜಲು ನಿನಗೆ ಇದೇ ಮೋಣ. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವೆ. ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಾದವನ್ನೇರಲು ಇವು ನಿನಗೆ

ಸೂಕ್ತಂ ಭವ್ಯಜನಪ್ಪ
ವ್ಯಕ್ತಂ ಜೈನಾಗಮೋಕ್ತಮಿಂ ನಿನಗೆ ಮದೀ
ಯೋಕ್ತಮಿದರ್ಧಯೋಳ್ ನೆಲಸುಗೆ
ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಹಾರವಿಭ್ರಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತಂ

೬೦

ಎಂದೆಂದೊಡಮ್ಮ ನೀನುಂ
ಸಂದೆಯಮಣಮಿಲ್ಲದಿದನೆ ನಂಬನಿತಂ ನೀ
ನೊಂದಿದ ನಾರೀರೂಪದ
ದಂದುಗದೊಳ್ ತೊಡದುರ್ ಬಡದೆ ನಮೆಯುತ್ತಿರ್ಪೆ

೬೧

ರಮಣೀಜಾತಿಯೊಳಲ್ತೆ ನಂಬಿದವರ್ಗಳ್ ಸಮ್ಪತ್ತಮಂ ಪುಟ್ಟಿರಾ
ರುಮಧೋಭೂಮಿಯೊಳಂತೆ ಮೂಜುಮಮರಾವಾಸಂಗಳೊಳ್ ಪೇಲೊಡ್ಡು
ತ್ತಮಸಮ್ಪತ್ತಫಲಂ ದಗುಂತಿ ಮಗಳೇ ನೀನಿಂತಿದಂ ನಂಬನು
ಕ್ರಮದಿಂದಂ ದೊರೆವೆತ್ತ ಸಪ್ತಪರಮಸ್ಥಾನಂಗಳಂ ಪೊರ್ದುಂವೆ

೬೨

ವ|| ಎಂದತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಪ್ರೀತಿಕರಾಚಾರ್ಯರ್ ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯಂಗಂ ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಗಂ
ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯಾದಿಗಳ್ಳು ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪದವಿಗಿದುವೆ ಯುವರಾಜಚಿಹ್ನೆಮೆನಿಸಿದ ಸೂತ್ರಾನುಗತಮಪ್ಪ
ಸಮ್ಯಗ್ಗರ್ತನಮೆಂಬ ಕಂಠಿಕೆಯಂ ಕಂಠಿಕಾಬಂಧನಮಂ ಮಾಡಿ,

ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು. ೬೦. ಭವ್ಯಜನವೇದ್ಯವೂ ಜೈನಾಗಮೋಕ್ತವೂ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟುದೂ
ಎನಿಸಿದ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಹಾರ ವಿಭ್ರಮವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಲಿ!
೬೧. ಅಣ್ಣ! ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆಡೆಗೊಡದೆ 'ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ'ವನ್ನು
ನಂಬು. ನೀನು ನಾರೀರೂಪದ ದಂದುಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನವೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.
೬೨. ಎಲೆ ಮಗಳೆ, ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವನ್ನು ನಂಬಿದವರು ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ
ನರಕಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಜನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರು ದೇವತಾವಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಜನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಫಲವು ಅತಿಶಯವಾದುದು. ನೀನಿದನ್ನು ನಂಬು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ
ನೀನು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಏಳು ಪರಮಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು¹ ಪಡೆಯುವೆ." ವ|| ಎಂದು
ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಕರಾಚಾರ್ಯರು ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯನಿಗೂ ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಗೂ
ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪದವಿಗೆ, ಯುವರಾಜಚಿಹ್ನೆ
ವೆನಿಸಿದ ಸೂತ್ರಾನುಗತವಾದ² ಸಮ್ಯಗ್ಗರ್ತನವೆಂಬ ಕಂಠಿಕೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರು.

1 ಸಜ್ಜಾತಿ, ಸದ್ಗುಹಸ್ಥತ್ವ, ಮುನಿವ್ರತಧಾರಣ, ಇಂದ್ರಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ,
ತೀರ್ಥಂಕರಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸಿದ್ಧಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ.

2 ಸೂತ್ರಾನುಗತ = ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸೂತ್ರಾನುಸಾರಿ - ನೂಲಲ್ಲಿ ಪೋಸಿದ.

ದರ್ಶನಮಘಸಮಿತಿಗೆ ಸ
 ದರ್ಶನದಿಂದಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ನಿಮಗಕ್ಕೆ ಪುನ
 ದರ್ಶನಮಂದಾರಾಧಿತ
 ದರ್ಶನರಾ ಚಾರಣರ್ ನಭಕ್ಕೊಗ್ಗದಾಗಳ್

೬೪

ಆ ದಂಪತಿಗಳ್ ಜೊಮ್ಮನೆ
 ವೋದಂತಿದರ್ವರ ಗಗನತಳಗಮನದೊಳಂ
 ದಾದ ಬೆಡಂಗಂ ನೋಡಿದ
 ರಾದರದಿಂ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೊಲಂಗೆಟಿವಿನೆಗಂ

೬೫

ವ|| ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನದೊಳವರುಪದೇಶಪರಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯುಂ ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ
 ಕೌಶಲಮುಂ ನಿಸರ್ಗಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧಮುಮಂತರಂಗದೊಳ್ ತಣ್ಣಲೆಯೆ,

ಪರಮತಪೋಧನರ್ ಪುಗುವರೆಂಬುದಸಂಭವಮಲ್ಲೆ ಭೋಗಭೂ
 ಚರರ ನಿವಾಸಮಂ ಕಿಟಿದು ನಮ್ಮ ಪುರಾತನಪುಣ್ಯಮಿಲ್ಲಿಗಂ
 ಬರಿಸಿದುದೀ ಮುನೀಶ್ವರರನೀಯುಪದೇಶದಿನಾದುದದಗ್ರಸಂ
 ಸರಣಮಹಾಸಮುದ್ರತರಣಂ ಚರಣಂ ಶರಣಂ ಮುನೀಂದ್ರರಾ

೬೬

ಮುನ್ನ ಮಹಾಬಲನಾದಂ
 ದೆನ್ನಂ ಪ್ರಿಯಸಚಿವನಾಗಿ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಮಾ
 ನೋನ್ನತರೀಗಳುಮಬ್ಬಜೊ
 ಳೆನ್ನಂ ಸಮಜಲ್ಲೆ ಬಂದಿರಿಂತುಟೆ ಮೋಹಂ

೬೭

೬೪. “ಸಜ್ಜನರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅಘಸಮಿತಿಗೆ (ಪಾಪಸಮೂಹಕ್ಕೆ) ವಿದ್ವಂಸನವಾಗುವುದು. ಅದು ನಿಮಗಾಗಲಿ! ಪುನರ್ದರ್ಶನವುಂಟಾಗಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾರಾಧಕರಾದ ಆ ಆಚಾರ್ಯರು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರಿದರು. ೬೫. ಆ ದಂಪತಿಗಳು (ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಾ ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯರು) ಪ್ರೀತಿಕರಾಚಾರ್ಯರ ಆಕಾಶಗಮನದ ಬೆಡಗನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸುವವರೆಗೂ ಆದರದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ವ|| ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಉಪದೇಶಪರವಾದ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಿಪುಣತೆಯೂ ಸಹಜವಾದ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವೂ ಅವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು, ೬೬. “ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಭೋಗಭೂಚರರ ನಿವಾಸವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದೆಂಬುದು ಅಸಂಭವವಾದುದಲ್ಲವೆ? ನಮ್ಮ ಪುರಾತನವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಅಲ್ಪ, ಆದರೂ ಅವರನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು, ಅವರ ಮಹತ್ತರವಾದ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಮುನೀಂದ್ರರ ಚರಣಗಳೇ ನಮಗೆ ಶರಣು. ೬೭. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲನಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಚಿವರಾಗಿದ್ದು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಮಾನೋನ್ನತರಾದ ಅವರು ಈಗಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು

ಕಾಮಸುಖೋಚಿತಮತಿಗಳ್

ನಾಮತ್ತ ಮುಮುಕ್ಷುವೃತ್ತಿಯಂ ತಾಲ್ವಿದವರ್

ತಾಮತ್ತಂತುಮನುಗೃಹ

ಮೀ ಮುನಿಪತಿಗೆಮೋಳಾಯ್ದೇಂ ವಿಸ್ತಯಮೋ

೬೮

ವಾಮಂ ಕರತಳಮದು ಕೆಂ

ದಾಮರೆಯರಲೆನಿಪುದುಚಿತವರ್ಯಂಕದೊಳು

ದ್ವಾಮಮುಪದೇಶಹಸ್ತಮ

ವಾಮಂ ಮಾರ್ದವಮನಭಿನಯಿಪುದು ಮುನಿಯಾ

೬೯

ವ|| ಎಂದು ತದ್ಗಗನಚಾರಣಮುನಿಗುಣಮಣಿಹಾರಮನಾತ್ಮೀಯಹೃದಯದೊಳನಿಬರುಂ
ತಾಲ್ವಿ ಸಮ್ಯಗ್ತರ್ಕನಮನಸ್ಥಲಿತಮಾರಾಧಿಸಿ ಪಲ್ಲೋಪಮತ್ರಯಾಯುಷ್ಯಾವಸಾನದೊಳೋಪಧಿಗಳಂತೆ
ಫಲಪಾಶಾಂತದೊಳ್ ಕ್ಷುತವಿಜೃಂಭಣವ್ಯಾಜದಿಂ ಲೋಕಾಂತರಿತರಾಗಿ,

ಮನೆಯಿಂದಂ ಮನೆಗೆಂದು ಪೋಪ ತೆಜದಿಂ ಮೇಣ್ ನೂಕೆ ಪಾಸೆಂಬ ಮಾ

ತಿನ ಪಾಂಗಿಂದನಿತುಂ ಯುಗಂ ತಳದರ್ಢ ತದ್ವೋಗಾವನೀಭಾಗದೊಳ್

ತನುಗಳ್ ವೈಕ್ರಿಯಕಂಗಳಂತೆ ಕರಗುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಪುಣ್ಯಸಂ

ಜನಿತೈಶ್ವರ್ಯದಿನಿತು ಬಂದು ನೆಲಸಿತ್ತೀಶಾನಕಲ್ಪಾಗದೊಳ್

೭೦

ಬಂದರು. ಅವರ ಸಂಪ್ರೀತಿಯು ದೊಡ್ಡದು. ೬೮. ಕಾಮಸುಖಾಸಕ್ತರಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ
ನಾವೆಲ್ಲಿ? ಮುಮುಕ್ಷುವೃತ್ತಿಯನ್ನಪ್ಪಿ ಶಾಂತರಾಗಿರುವವರಲ್ಲಿ? ಹೀಗೆ ಈ ಮುನಿಪತಿಗೆ
ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾದದ್ದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರ. ೬೯. ಆ ಮುನಿಯ
ಎಡಗೈತಳವು ಆತನ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಹೂವಿನಂತಿದೆ. ಅವನ ಬಲಹಸ್ತವು
ಉಪದೇಶಹಸ್ತವಾಗಿದ್ದು ಮೃದುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ” ವ|| ಎಂದು ಗಗನಚಾರಿಯಾದ
ಮುನಿಯ ಗುಣಗಳೆಂಬ ಮಣಿಹಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆವರಿಬ್ಬರೂ ತಳೆದು
ಕೊಂಡು ‘ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ’ವನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆರಾಧಿಸಿ ಪಲ್ಲೋಪಮತ್ರಯಾಯುಷ್ಯದ¹
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಓಷಧಿಗಳು ಒಣಗಿ ಮರೆಯಾಗುವಂತೆ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ ಆಕಳಿಕೆಗಳ
ನೆಪದಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ೭೦. ಮನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಗೆ
ಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ‘ನೂಕಿದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ’ ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆಯೂ ಅಷ್ಟು ಭೋಗಗಳನ್ನು
ಪಡೆದ ಮೇಲೆ, ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹಗಳು (ದೇವತೆಗಳ) ವೈಕ್ರಿಯಕದೇಹಗಳಂತೆ²
ಕರಗಿ ಹೋಗಲಾಗಿ, ಪುಣ್ಯಸಂಪಾದಿತವಾದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಆ ದಂಪತೀಯುಗೃಹವು

1 ಪಲ್ಯ = ಕಾಲಸಂಖ್ಯಾವಿಶೇಷ.

2 ದೇವತೆಗಳ ವೈಕ್ರಿಯಕ ದೇಹಗಳು ಕರ್ಪೂರದಂತೆ ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಮತೀ
ವಜ್ರಜಂಘಾಯಾರ ದೇಹಗಳು ತಾವಾಗಿ ಕರಗಿಹೋದವು.

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯಂ ಸುರತಸುಖನಿವಾಸದೊಳ್ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದೊಳ್ ಶ್ರೀಧರನೆಂಬ ದೇವನಾದಂ, ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಯುಂ ಸಮ್ಯಕ್ಮಾಹಾತ್ಮದಿಂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಮಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ತತ್ಸ್ವಯಂಪ್ರಭವಿಮಾನದೊಳ್ ಶ್ರೀಧರನೆಗೆ ಸಾಮಾನಿಕದೇವಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭನೆಂಬ ದಿವಿಜನಾದಂ ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯನುಂ ಚಿತ್ರಾಂಗವಿಮಾನದೊಳ್ ಚಿತ್ರಾಂಗದಾಮರನಾದಂ; ವರಾಹಾರ್ಯನುಂ ನಂದನ ವಿಮಾನದೊಳ್ ಮಣಿಮಕುಟಕೇಯೂರಮಣಿಕುಂಡಲವಿಭೂಷಣನಾಗಿ ಮಣಿಕುಂಡಲನೆಂಬೊಂ ದಿವಿಜನಾದಂ; ವಾನರಾರ್ಯನುಂ ನಂದ್ಯಾವರ್ತವಿಮಾನದೊಳ್ ಸುರನಾರೀಮನೋಹರಂ ಮನೋಹರನೆಂಬನಿಮಿಷನಾದಂ; ನಕುಲಾರ್ಯನುಂ ಪ್ರಭಾಕರವಿಮಾನದೊಳ್ ಮನೋರಥಾವಾಪ್ತದಿವ್ಯ ಭೋಗಂ ಮನೋರಥನೆಂಬ ಕಲ್ಪಜನಾದಂ; ಇಂತಿನಿಬರುಂ ಸಹಾಯರೊಡನೆ,

ನಯನಾನಂದವಿಳಾಸರೂಪನಮರೀನೀಲಾಲಕಾಲೀಧಪಾ
ದಯುಗಂ ತತ್ಕುಚಕೂಟಫಟ್ಟತವಿಶಾಲೋರಸ್ಥಲಂ ಸ್ವರ್ಗಲ
ಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೇಲಟ್ಟುಕೊಳಂದದೇಂ ನಲಿದನೋ ಸಂಭೋಗಸಮರ್ಥನಿ
ರ್ದಯನಿಷ್ಟೀಡಿತದೇವವಾರವನಿತಾಬಿಂಬಾಧರಂ ಶ್ರೀಧರಂ

೭೧

ವ|| ಒಂದು ದಿವಸಮಾ ದೇವನವಧಿಬೋಧದಿಂ ಪ್ರೀತಿಕರಾರ್ಯರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ನಟಿದು ದೇವನಿಕಾಯದೊಡನೆನೇಕವಿನೋದದೊಳಪೂರ್ವಪ್ರಭೆಯಂ ತಾಲ್ಮಿದುತ್ತುಂಶ್ರೀಪ್ರಭಾಚಳಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ,

ಈಶಾನಕಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿತು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯನು ಸುರತಸುಖಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಭವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರನೆಂಬ ದೇವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಯು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಬಿಡುಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರನೆಗೆ ಸಾಮಾನಿಕ ದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯನು ಚಿತ್ರಾಂಗವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಅಮರನಾದನು. ವರಾಹಾರ್ಯನು ನಂದನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಯವಾದ ಮಕುಟ, ಕೇಯೂರ ಮತ್ತು ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿ ಮಣಿಕುಂಡಲನೆಂಬ ದಿವಿಜನಾದನು. ವಾನರಾರ್ಯನು ನಂದ್ಯಾವರ್ತ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುರನಾರಿಯರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಮನೋಹರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅನಿಮಿಷನಾದನು. ನಕುಲಾರ್ಯನು ಪ್ರಭಾಕರವಿಮಾನದಲ್ಲಿ, ನೆನೆಸಿದಂತೆ ದಿವ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆವ ಮನೋರಥನೆಂಬ ಕಲ್ಪಜನಾದನು. ಹೀಗೆ ಸಹಾಯಕರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ, ೭೧. ಶ್ರೀಧರನು ಸ್ವರ್ಗಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ನಲಿದನು. ಅವನ ರೂಪವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅನಂದಕರವೂ ವಿಲಾಸಯುಕ್ತವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಪಾದಯುಗ್ಮದ ಮೇಲೆ ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಂಗುರುಳು ವಿನೈಸ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯನ್ನು ಅಮರಿಯರ ಕರಿನವಾದ ಸ್ತನಗಳು ತಾಗಿದುವು. ಶ್ರೀಧರನು ದೇವಗಣಿಕೆಯರ ಸಂಭೋಗ ಸಮರ್ಥನಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಿಂಬಾಧರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ನಿಷ್ಪೀಡನಮಾಡಿದನು. ವ|| ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಧರನು ತನ್ನ ಅವಧಿಬೋಧದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಕರಾರ್ಯರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದನು. ಒಡನೆ ಅವನು ದೇವಸಮೂಹದೊಡನೆ

ವಿವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಿನರ್ಚಿಸಿ
ವಿವಿಧಸ್ತುತಿರತಸಹಸ್ರದಿಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ ಬಂ
ದವನತಮಕುಟಂ ಶ್ರೀಧರ
ದಿವಿಜಂ ಬೆಸಗೊಂಡನಖಿಳಭವಭಯಹರನಂ

೭೨

ಪ್ರೀತಿಕರ ಶಂಕರ ವಿ
ದ್ಯಾತಿಶಯನಿಧಾನ ನಿನ್ನ ದಯೆವೆರಸಿದತಿ
ಪ್ರೀತಿಯೊಳಾನತ್ಯುತ್ತಮ
ಜಾತಿಗಳೊಳ್ ಪುಟ್ಟ ಸುಖಮನುಣುತುಂ ಬಂದೆಂ

೭೩

ಅನಂಬರಚರನಾದಂ
ದಾ ನಾಲ್ವರೊಳಲ್ಲಿ ಮೂವರುಂ ಮಂತ್ರಿಗಳುಂ
ತೇನಾದರಖಿಳಮಿಥ್ಯಾ
ಜ್ಞಾನಾವೃತಚರಿತರುಚಿತಪರಹಿತಚರಿತಾ

೭೪

ಬೆಸಸೆನೆ ದಿವಿಜನ ಮನದೊಳ್
ಪಸರಿಸಿದ ತಮಸ್ಸಮಂ ತೆರಳಿರೆ ಪರಮಂ
ಬೆಸಸಿದನಾಗಳ್ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಸಾದಕರನಿಜವಚೋಂಶುಗಳ್ ಬೆಳಗುವಿನಂ

೭೫

ಸಂಭಿನ್ನಮಹಾಮತಿಗಳ್
ಗಂಭೀರನಿಗೋದದೊಳ್ ತಮೋಮಯದೊಳ್ ದುಃ
ಖಾಂಭೋಧಯ ಕಡೆಗಾಣದೆ
ಜ್ಯಂಭಿತದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದೆ ನಮದಪರಿನ್ಮಂ

೭೬

ಅನೇಕಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಅಪೂರ್ವಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಉನ್ನತವಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಭಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ೭೨. ಭವದ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿಕರಾರ್ಯರನ್ನು ವಿವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು, ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಕಿರೀಟದೊಡನೆ ತಲೆಬಾಗಿದನು ಮತ್ತು ಬೆಸಗೊಂಡನು. ೭೩. “ಪ್ರೀತಿಕರ, ಶಂಕರ, ವಿದ್ಯಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ! ನಿನ್ನ ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು, ಸುಖವನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತ ಬಂದೆನು. ೭೪. ಪರಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನೇ! ನಾನು ಮಹಾಬಲನೆಂಬ ಅಂಬರಚರನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಾವೃತಚರಿತರಾದ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮೂವರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನಾದರು, ಹೇಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ೭೫. ಆಗ ಆ ದಿವಿಜನ ಮನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಆ ಮುನಿಯು ಭವ್ಯಜನರ ಹೃದಯವನ್ನು ತಣಿಸಬಲ್ಲ ನಿಜವಚೋಂಶುಗಳು ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ೭೬. “ಸಂಭಿನ್ನಮತಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಮತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಗೋದದಲ್ಲಿ (ನರಕದಲ್ಲಿ)

ಶತಮತಿ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಾ
ವೃತಮತಿ ಸಂದಂ ದ್ವಿತೀಯನರಕಕ್ಕೇ ಸಂ
ಸೃತಿಯೋಳ್ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ
ಸ್ಥಿತಿಯೆ ವಲಂ ಸ್ವರ್ಗನರಕಸುಖದುಃಖಕರಂ ೨೭

ಧರ್ಮಮಮರೇಂದ್ರಗತಿಯನ
ಧರ್ಮಮಧೋಗತಿಯನೆಸಗುವೆಸಕದೋಳಿಗುಂ
ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಕ್ರಿಯೆಗಳೆ
ನೆರ್ಮಂ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮನುಜಗತಿಯೊಳೆ ಮಾಲುಂ ೨೮

ಪ್ರಸಿದ್ಧದುದು ಪರಾಂಗನೆಗಾ
ಟಸದುದು ಕೊಲ್ಲದುದು ಮೋಹಮಿಲ್ಲದುದುಟೆವಂ
ಪೊಸಯಿಸುವುದು ವೈರಾಗ್ಯದ
ದೆಸೆಗೆಸಪುದು ಧರ್ಮಮದಲಿ ತಡೆವುದಧರ್ಮಂ ೨೯

ಮಾಂಸಮಧುಮದ್ಯಸೇವನೆ
ಹಿಂಸಾರುಚಿ ಪರಮಜಿನಮತಾರುಚಿ ಕುಲಟಾ
ಸಂಸರ್ಗಮೆಂಬಿವಲ್ಲದೆ
ಸಂಸಾರಭ್ರಮಣಕಾರಣಂ ಪೆಜವೊಳವೇ ೩೦

ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ಳನಗುವು ಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ಲಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಂ
ಕೊಳಿಪಂ ಕೊಳ್ಳನೆನಿಪ್ಪ ಪಾಪಿಯುಮತಿಕೊರಾತನುಂ ಸಾಧುಸಂ
ಕುಳಮಂ ಕಂಡೊಡೆ ಕಾಯ್ತನುಂ ಪಟೆವನುಂ ಧರ್ಮಕ್ಕತಿದೋಹನುಂ
ಖಳನುಂ ಕಳ್ಳನೆಯುಂ ಘಳುಮನ್ನಿಟೆಗುಂ ಶ್ಚಭ್ರಾಂತಮಂ ತಾಪಿನಂ ೩೧

ದುಃಖಸಾಗರದಂಚೆನ್ನು ಕಾಣದೆಯೆ ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕರ್ಮವಿಜೃಂಭಿತದಿಂದಾಗಿ ನಮೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೨೭. ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶತಮತಿಯು ಎರಡನೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖಕ್ಕೂ ನರಕದ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಷ್ಟೆ?” ೨೮. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಧರ್ಮವು ಅಮರೇಂದ್ರಗತಿಯನ್ನೂ ಅಧರ್ಮವು ಅಧೋಗತಿಯನ್ನೂ ನಮಗುಂಟುಮಾಡುವುವು. ನಾವು ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಕ್ರಿಯೆಗಳೇ ಮನುಜಗತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಗೊಡುವುವು. ೨೯. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದಿರುವುದು, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಯಸದಿರುವುದು, ಕೊಲ್ಲದಿರುವುದು, ಮೋಹವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿಸುವುದು. ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಮನವನ್ನೊಯ್ಯುವುದು ಧರ್ಮ. ಅದನ್ನು ತಡೆವುದು ಅಧರ್ಮ. ೩೦. ಮಾಂಸ ಸೇವನೆ, ಮಧುಮದ್ಯಗಳ ಸೇವನೆ, ಹಿಂಸಾರುಚಿ, ಜಿನಮತದಲ್ಲಿ ಅರುಚಿ, ಕುಲಟೆಯ ಸಂಸರ್ಗ-ಇವು ಸಂಸಾರಭ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಕಾರಣಗಳಿವೆ? ೩೧. ಕದಿಯಲು ಕಳುಹುವವನೂ ತಾನೇ ಕದಿಯುವವನೂ ಭಯವೊದಗಿದಾಗ

ವ|| ೮ ನರಕಗಳುಂ ರತ್ನಪರ್ವರಾವಾಳುಕಾಪುಂಕಧೂಮತಮೋಮಹಾತಮಃಪ್ರಭಾಸಾಮಮಂ
ತಾಲ್ಪಿದುವವಹೋ,

ಮೇಗಣ ನಾಲ್ಕುಲೋಕದಲಿ
ಮೇಗಣ ಭಾಗದೊಳಗುವ ಘರ್ಮಂ ಹಿಮದಿಂ
ದಾಗಲೆ ಮುರುಂಟುವರ್ ಮಹಿ
ಭಾಗದೊಳುಬೆದವಹೊಳನ್ನವೇಯುಂ ನರಕಂ

೮೨

ವ|| ಮತ್ತವಹೊಳನುಕ್ರಮಂದಪ್ಪದೆ,

ಮೂವತ್ತಿಪ್ಪತ್ತೈದ
ತಾವಗಿ ಪದಿನೈದು ಪತ್ತು ಮೂಹೈಯ್ಯೂನಂ
ಭಾವಿಪೊಡಂತಿವು ಲಕ್ಕಗ
ಳೇವೊಗಬ್ಬದೊ ಬಟೆಯಮಯ್ಯೆ ನರಕಬಿಲಂಗಳ್

೮೩

ವ|| ೮ ಬಿಲಂಗಳುಮಿಂದ್ರಕಶ್ಯಪಶ್ರೇಣಿಬದ್ಧಪ್ರಕೀರ್ಣಕಂಗಳೆಂದು ಮೂಹುತೆನಕ್ಕುಂ ಅವಳಿ
ಮೇಗಣಬ್ಬುಗಳೊಳಿಟ್ಟು ಜೇನ ಪುಟ್ಟಗಳನನುಕರಿಸುವತಿರೌದ್ರಬೀಭತ್ಸಕುಕ್ಷಿತೋತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನಂಗಳೊಳ್
ಕೃಷ್ಣನೀಲ ಕಪೋತಲೇಶ್ವಾಬಹ್ವಾರಂಭಪರಿಗ್ರಹತ್ವಾದ್ಯಶುಭಪರಿಣಾಮಂಗಳಿಂ ಜೀವಂ ನೆಲಸಿ ಬಟೆಯ

ಕೊಲ್ಲಿಸುವವನೂ ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲುವವನೂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಭೋಗಿಸಲು ಕಳುಹಿಸು
ವವನೂ ತಾನೇ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವವನೂ ಪಾಪಿಯೂ ಸಾಧುಸಂತರನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ
ಸಿಟ್ಟಾಗುವವನೂ ಮತ್ತು ನಿಂದಿಸುವವನೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯುವವನೂ
ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿಯುವವನೂ ಖಿಳನೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಾಪದಾಯಕವಾದ ನರಕವನ್ನು
ತಾಗುವವರೆಗೆ ಘಳುಮೈ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. (ತಾಪಿನಂ = ತಾಗುವವರೆಗೆ). ವ|| ೮ ನರಕಗಳ
ಹೆಸರು ರತ್ನಪ್ರಭಾ, ಶರ್ಕರಪ್ರಭಾ, ವಾಲುಕಪ್ರಭಾ, ಪಂಕಪ್ರಭಾ, ಧೂಮಪ್ರಭಾ,
ತಮಃಪ್ರಭಾ, ಮಹಾತಮಃಪ್ರಭಾ ಎಂಬುದಾಗಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ, ೮೨. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ
ಮೊದಲನೆಯ ನಾಲ್ಕು ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಉಷ್ಣವಿರುತ್ತದೆ. ಐದನೇ ನರಕದ ಮೇಲ್ಭಾಗ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಉಷ್ಣವಿದೆ. ಐದನೇ ನರಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಆರು ಮತ್ತು
ಏಳನೇ ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಚಳಿಯಿಂದ ಮುರುಟಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ನರಕಗಳು ಈ
ಬಗೆಯವು. ವ|| ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೮ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ-ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ೮೩. ಮೂವತ್ತು
ಲಕ್ಷ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಕ್ಷ, ಹದಿನೈದು ಲಕ್ಷ, ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ, ಮೂರು ಲಕ್ಷ, ಐದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ
ಒಂದುಲಕ್ಷ-ಹೀಗೆ ನರಕಬಿಲಗಳಿವೆ. ಕಡೆಯ ಏಳನೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಐದು ನರಕ
ಬಿಲಗಳಿವೆ, ಏನು ಹೇಳೋಣ! ವ|| ೮ ನರಕಬಿಲಗಳು ಇಂದ್ರಕ, ಶ್ರೇಣಿಬದ್ಧ ಮತ್ತು
ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ ಎಂದು ಮೂರುತೆರನಾಗಿರುವುವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಜೇನುಗೂಡುಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವ ಅತಿರೌದ್ರ, ಬೀಭತ್ಸ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಷಿತೋತ್ಪತ್ತಿ

ಮಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದೊಳಾಹಾರಶರೀರೇಂದ್ರಿಯೋಚ್ಚಾಸ್ವಭಾಷಾಮನಃಪರ್ಯಾಪ್ತಿಗಳೊಳ್
ನೆರೆದು,

ಕೊಟ್ಟುಸುಗಟ್ಟುಗಳಿಂದಂ

ತೊಟ್ಟನೆ ಪಟಪಟ್ಟು ಬೀಜವೊಳ್ ಬಿರ್ದು ನಭಂ

ಮುಟ್ಟಿ ಸಿಡಿಲೆಡೆಗಿಡುವಿನ

ಮೊಟ್ಟದ ಕೈದುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರ್ದನನಾಗಳ್

೮೪

ಮನದೊಳ್ ಮುನಿಸೊದವೆ ಪುರಾ

ತನನಾರಕರೋವದಿವನನಿಜಿ ತಪಿ ಕೊಲ್ ಮಲ್

ಎನೆ ಬಗೆದು ಬಗೆದು ಮನದೊಳ್

ಜನಿಯಿಸುಗುಮವಂಗೆ ಖಳವಿಭಂಗಜ್ಞಾನಂ

೮೫

ವ|| ಅಂತು ಪುಟ್ಟದ ವಿಭಂಗಜ್ಞಾನದಿಂದಪಗತನರಕಲೋಕವೃತ್ತಾಂತರಾದಿಂಬಯಿ
ಮೋರೊರ್ದರ ನೆಲಂಗಳುಮನನ್ನೊನ್ನವೈರಕಾರಣಂಗಳುಮನುಗ್ಗಡಿಸುತ್ತಮೋರೊರ್ವರೋರೊರ್ವರ
ನಿಕ್ಕುಯಂತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಕಬ್ಬಂ ಪಿಟಿವಂತೆ ಪಿಟಿವರುಂ, ಕಾಯ್ ವಜ್ರಮೂಷೆಯೊಳಿ, ಲೋಹಮಂ
ಕರಗಿಸುವಂತೆ ಕರಗಿಸುವರುಂ, ಬಾಬಿವಾಬಿ ತಿಡಿಯುಗಿವರುಂ, ಮಿಡುಮಿಡುಕೆ ಬಡಿತಂಗಾಸುವರುಂ,
ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಕಣ್ಣಂ ಮೀಂಟುವರುಂ, ನುಡಿಯೆ ನುಡಿಯೆ ನಾಲಗೆಯಂ ಪಿಡಿದು
ಪೆಡತಲೆಯಿಂದುರ್ಚುವರುಂ, ಕಾಯ್ ಕಬೋನ್ನ ಸೂಜಿಗಳಂ ಬೆರಲೊಳ್ ಬೆಟ್ಟುವರುಂ ನಟ್ಟು

ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ನೀಲ ಕಪೋತ ಲೇಶ್ಯಾ ಬಹ್ವಾರಂಭ ಪರಿಗ್ರಹತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ
ಅಶುಭ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಜೀವವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವುದು. ಅನಂತರ
ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ, ಶರೀರ, ಇಂದ್ರಿಯೋಚ್ಚಾಸ್ವ, ಮಾತು ಮತ್ತು ಮನಃ
ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ; ೮೪. ಸುಟ್ಟ ಮಾಂಸವು ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ¹ (?) ಥಟ್ಟನೆ ಕತ್ತರಿಸಿ
ಬೀಳುವಂತೆ ಬಿದ್ದು, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಸಿಡಿದು ಹಾರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪೇರಿಸಿರುವ ಆಯುಧ
ಗಳ ಮೇಲೆ ನಾರಕಿಯು ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ೮೫. ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಳೆಯ
ನಾರಕಿಗಳು ಕೋಪಗೊಂಡು 'ಅವನನ್ನು ಇರಿ! ತರಿ! ಕೊಲ್ಲು! ತಿನ್ನು!' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಆಗ ದುಷ್ಟವಾದ ವಿಭಂಗಜ್ಞಾನ² ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ವ|| ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಭಂಗಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನರಕವೃತ್ತಾಂತವನ್ನರಿತು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮರ್ಮವನ್ನೂ
ಅನ್ನೋನ್ನ ವೈರಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತ ಅವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಬ್ಬಿನಗಾಣದಲ್ಲಿ
ಕಬ್ಬನ್ನು ಹಿಂಡುವಂತೆ ಹಿಂಡುವರು. ಕಾಯಿಸಿದ ವಜ್ರಮೂಷೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಲೋಹವನ್ನು

1 ಕೊಟ್ಟುಸು = ಸುಟ್ಟ ಮಾಂಸ. ಈ ಶಬ್ದವು ಮೊದಲು 'ಕೊಟ್ಟುಸು' ಎಂಬ
ಉಕಾರಾಂತವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. "ತೂಗುಹಾಕಿದ ಸುಟ್ಟಮಾಂಸವು ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವಂತೆ"
ಎಂಬ ಉಪಮಾನವು ಯಾತನೆಯನ್ನನುಭವಿಸುವ ನಾರಕಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಪೂರ್ವಪುರಾಣ
ದಲ್ಲಿ 'ತೊಟ್ಟು ಕಳಚಿದ ಎಲೆಯಂತೆ,' ಎಂಬ ಉಪಮಾನವಿದೆ (೧೦-೩೫)

2 ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ.

ಪರಗುವರುಂ, ತಳ್ಳನೆ ಕುದಿವ ಕರ್ಬೊನ್ನ ಕಾಯೊಂಡೆನ್ನೊಳ್ ಬಳಲೆ ತೆಗಪ್ಪುವರುಂ, ಪಸಿಯ ತೊವಲ ತಿದಿಯೊಳ್ ಪುದಿದು ಪುಟಪಾಕಂ ಸುಡುವರುಂ, ಕಾಯ್ತ ಕಾವಲಿಗಳೊಳ್ ಮೊರ್ಮರನಾಗೆ ತಾಳಿಸುವರುಂ, ಕೂಟಶಾಲ್ವರಿಗಳನದರವೇಬ್ಬಿದಿರಂ ಬಲೆಯನುಚುರ್ವರುಂ, ಉರಿವ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳೊಳ್ ಮೊಗಮಂ ಚುರ್ಚುರ್ವರುಂ, ಒಳ್ಳನುರಿವ ಪುಣ್ಣೊಳ್ ಕ್ಷಾರವಾರಿಗಳನೆಪೆದೊರಸಿ ಕರ್ಚುರ್ವರುಂ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಅಡಗಿನ ಬಸನಿಗನ್ನೆ ತಿನ್
ಒಡಿಯೆಂದವನಡಗನವನ ಬಾಯೊಳ್ ಗಿಡಿವರ್
ಕುಡಿ ಕಳ್ಳನೆಂದು ಕರಗಿಸಿ
ಕುಡಿಯಿಸುವರ್ ಲೋಹರಸಮನೆರ್ದೆಗರಗುವಿನಂ

೮೬

ಪುಸಿ ಬಸನಮೆಂದು ಕೆಲಬರ್
ಕುಸಿವರ್ ನಾಲಗೆಯನಿಕ್ಕುಲೊಳ್ ಪರವಧುದು
ವ್ಯಸನಂ ನಿನಗೆಂದಮರ್ದ
ಪ್ಪಿಸುವರ್ ಕೆಂಪೆಯ ಕಾಯ್ದಯ್ಯಪುತ್ರಿಕೆಯಂ

೮೭

ವ|| ಅಂತು ಸದ್ಯಸಂತಾಪಿತಲೋಹಪುತ್ರಿಕಾಪರಿರಂಭಸಂಭೃತಪ್ಪೋಷಚಲಜ್ಞಾಂಗಳೆಗಳದ್ಧುಧಿರ ವಿಚಳದಸ್ಥಿನಿಯನ್ಮಜ್ಜಾಶುಷ್ಕತ್ಯಂತಸ್ವಿದ್ವದನನಿಮೂಳನ್ನೇತ್ರಸೀದದ್ಧಾತ್ರಮುಹ್ಯನ್ಯಾಸಾಕ್ರಂದತ್

ಕರಗಿಸುವಂತೆ ಕರಗಿಸುವರು. ಬದುಕಿರುವಂತೆಯೆ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವರು. ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವಂತೆಯೆ ಬಡಿದು ಕಾಯಿಸುವರು. ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೀಳುವರು. ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೆಡತಲೆಯಿಂದೆಳೆಯುವರು. ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚುವರು. ತಕತಕನೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾಯಿಸುವ ಹಂಡೆಯ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿದು ತೆಗೆಯುವರು. ಹಸಿಯ ತೊಗಲಿನ ತಿದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಪುಟಪಾಕವಿಡುವರು. ಕಾಯ್ತ ಕಾವಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಟಪಟವೆನ್ನುವಂತೆ ಹುರಿಯುವರು. ಮುಳ್ಳಿನ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚುಚ್ಚುವರು. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ತಿವಿಯುವರು. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹುಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪುನೀರಿನಿಂದೊರಸಿ ತೊಳೆಯುವರು! ಅಂತಲ್ಲದೆ; ೮೬. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನೆಂದು ಅವನ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಗಿಡುಗುವರು. ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಲೋಹರಸವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಎದೆ ಕರಗುವಂತೆ ಕುಡಿಯಿಸುವರು. ೮೭. 'ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಇಕ್ಕುಳ ದಿಂದೆಳೆಯುವರು. ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯೆನ್ನುತ್ತಾ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೆಣ್ಣುಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಸುವರು. ವ|| ಆಗ ತಾನೆ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೆಣ್ಣುಬೊಂಬೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ ಸುಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಮಾಂಸ, ಸೋರುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತ, ಬಂಧದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮೂಳೆ ಹೊರಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನೆಣ, ಒಣಗಿದ ಕಂಠ, ಬೆವರಿದ ಮುಖ, ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು

ಸ್ವರಪರಿಗತರ್ ಸೈರಿಸಲಾಱದೆ ತಡತಡಿಸಿ ಪರಿತಂದತಿದ್ರುತಪ್ರವಾಹಮಾನಾರುಷ್ವರದ್ರವಾವರ್ತಗರ್ತ
ಗಂಭೀರೆಯಂ ಗಂಭೀರನಾರಕಭೀಷಣಮಕರಮುಖಕುಹರನಿಪತಿತಾಕ್ರಂದದಾರ್ತಪರುಷಸ್ವರವಿರಸಭಯಂ
ಕರೆಯಂ ಭಯಂಕರಶಿಶುಮಾರವಿಕಟದಂಷ್ಟ್ರಾಕೃಚಪಾಟ್ಯಮಾನನಾರಕನಿಕರರುಧಿರಚ್ಛಟಾಚ್ಛಾರುಣಾರುಣಿತ
ಸಲಿಲಪರಿಕಾನಿಕರಕರಾಳಿಯಂ ಕರಾಳನಕ್ರಚಕ್ರಚರ್ವಿತನೀರ್ಗನಿರಯಜನಿಕುರುಂಬಶಲ್ಯಶಕಲಪರಿ
ಪೂರಿತಧವಳವ್ಯವದುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣವಿಷಮೆಯಂ ವಿಷಮಕರೋರಕೂರ್ಮಘರ್ಮನಿರ್ಭರೋಚ್ಛ್ವಾಸಭರ
ದ್ವೈಧೀಭವದಂಭಃಪ್ರಕಟತಾಗಾಧರಂಧ್ರಾವರ್ತಮಾನಜಳಚರಸಂಚರಣವಿಸ್ಥಯನೀಯಭಯಾನಕೆಯಂ
ಭಯಾನಕೋಭಯತಟಗುಹಾಗವ್ವರನಿರ್ಯಜ್ವರದಜಗರಗಳಗಲಿತಗರಳಶಬಲಿತಸಲಿಲಪ್ರವಾಹೆಯಂ
ಪ್ರವಾಹಾತ್ಮತ್ವಪ್ರಾಪವಸಿತಪ್ರಳಯಕಾಲಪ್ರೌಢತರತರಣಿಯಂ ವೈತರಣಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್,

ಸುಡುವುದು ನಂಬುನೀರ್ ಪಿಡಿದು ನುಂಗುವುದಲ್ಲಿಯ ಮೀಂಗಳೆತ್ತಮೋ
ರಡಿ ಮಿಡುಕಲೆ, ಬಾರದೆಮಗಾರ್ ಶರಣೆಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಪೆವೆಂದು ಮೆ
ಳೆದಿನಸಿಪತ್ರನಂದನಮನೊಯನೆ ಸಾರ್ವದುಮಲ್ಲಿ ಮೈಯೋ
ರ್ದಿಡುವುವು ಪತ್ರಪುಷ್ಪಲಸಂಕುಳದಂದದ ಶಸ್ತ್ರಕೋಟಿಗಳ್

೮೮

ವ|| ಅಂತು ಶಾರೀರಮಾನಸಕ್ಷೇತ್ರಜಪರಸ್ಪರೋದೀರಿತ ದನುಜೋದೀರಿತಂಗಳೆಂಬಯ್ಯಂ
ತಟದ ದುಃಖಂಗಳೊಳರ್ದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರಮಪ್ಪೊಡಮುಸಿರ್ಪೊತ್ತಂ ಪಡೆಯದೆ.

ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾದ ಶರೀರ, ಮೋಹಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸು, ಗೋಳಾಟದ ಧ್ವನಿ-ಇವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿ ನಾರಕಿಗಳು ಏಳುತ್ತ ಬೀಳುತ್ತ ಓಡಿಬಂದು ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ
ಗೇರುಕಾಯಿ (Marking nut) ರಸಗಳ ಸುಳಿಗಳ ಗುಂಡಿಗಳಿಂದ ಭಯಾನಕವಾಗಿ
ತೋರುತ್ತಿರುವ ಅಗಾಧವಾದ ನರಕದ ಭೀಕರವಾದ ಮೊಸಳೆಗಳ ಮುಖದಂತಿರುವ
ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರ ಅರ್ತಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕರೋರವೂ ಕರಾಳವೂ
ಆದ, ಮೊಸಳೆಗಳ ಹರಿತವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳೆಂಬ ಗರಗಸದಿಂದ ಕೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ನಾರಕಿಗಳ
ದೇಹಗಳಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತದ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ನೀರಿನಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ
ಭೀಕರೆಯಾದ, ಕ್ರೂರವಾದ ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದ ಜಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕಕ್ಕಲಾದ ನಾರಕಿಗಳ
ಮೂಳೆತುಂಡುಗಳಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ನೋಡಲಾಗದಷ್ಟು ಭಯಂಕರೆಯಾದ,
ವಿಷಮವೂ ಕರೋರವೂ ಆದ ಅಮೆಗಳ ಉಚ್ಛ್ವಾಸವೇಗದಿಂದ ಎರಡಾಗಿ ಸೀಳಿದ
ನೀರಿನ ಸುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಲಚರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಯಂಕರೆಯಾದ,
ಎರಡೂ ದಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಹಾರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳ ಗಂಟಲ
ವಿಷದಿಂದ ನಾನಾವರ್ಣಗೊಂಡ ಜಲಪ್ರವಾಹವುಳ್ಳ, ಪ್ರವಾಹದ ಅತ್ಯುಷ್ಣತಾಪದಿಂದ
ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಸ್ಥಿತನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿರುವ ವೈತರಣನದಿಯನ್ನು
ಹೊಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ, ಲಠಿ. “ವಿಷದ ನೀರು ಸುಡುತ್ತಿದೆ. ಮೀನುಗಳು ಹಿಡಿದು ನುಂಗುತ್ತಿವೆ.
ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇಡಲಿಕ್ಕಾಗದಿದೆ. ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾರು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ?”
ಎಂದು ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಅಸಿಪತ್ರನಂದನವನವನ್ನು ನಾರಕಿಗಳು ಬೇಗನೆ ಹೊಗುವರು.
ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪಗಳಂತಿರುವ ಶಸ್ತ್ರಕೋಟಿಗಳು ಅವರ ಮೈಯನ್ನು ಚುಚ್ಚತೊಡಗುತ್ತವೆ.
ವ|| ಹಾಗೆ ಶಾರೀರ, ಮಾನಸ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ, ಪರಸ್ಪರೋದಿತ, ದನುಜೋದೀರಿತ ಎಂಬ

||ಮಾಲಿನಿ||

ನರಕನಗರಲಗ್ನಾಕಸ್ಮಿತ್ಕಾಗ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗ
 ಸ್ಫುರದವಿರಳಲಾಕ್ಯಾಗೇಹಪೂರೈಕಭಾವ
 ತ್ವರಿತವಿಚಳದಸ್ಥಿಗುಂಧಿಸಂಸ್ಥಾನಬಂಧರ್
 ಖರಪರುಷನಿನಾದರ್ ನಾರಕರ್ ಬರ್ದುತಿರ್ಪರ್

೮೯

ಪಾನರವಾರಣೋಪ್ಪಖರಮತ್ಯಕಳೇವರಪೂತಿಗಂಧಮೇ
 ನೇನೂಳವುಳ್ಳವೊಂದೆಡೆಗೆ ಬಂದುಮಿವಂದಿರ ಮೆಯ್ಯ ಗಂಧದು
 ದ್ಯಾಗೆ ವಾರದೆಂಬನಮದೇಂ ನೆಲೆ ಪೋಲ್ತುದೊ ಚಂಡಹುಂಡಸಂ
 ಸ್ಥಾನದೆ ಗುಂಡುದೀವಿದ ತಡಂಗಮನಂಗದ ಪಾಂಗವಂದಿರಾ

೯೦

ದೊರೆಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣಲೇಶಾ
 ಪರಿಣಾಮಮೆ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದಂ
 ತಿರೆ ಕರಿಕರ್ ಪೇಡಿಗಳತಿ
 ಪರುಷಸ್ವರಪರುಷನಯನಪರುಷಶರೀರರ್

೯೧

ಏಲೆ ಧನು ಮೂಳು ಮೊಟನಿಂ
 ಪೇಲೆ ಪಡಂಗುಲಮೆ ಮೊದಲ ನಾರಕರೊಡಲಂ
 ತೇಜುವರಂ ತದ್ವಿಗುಣಂ
 ಸೂಟೊಳ್ ನಾರಕರ ಕರಿನವೇಹೋತ್ಸೇಧಂ

೯೨

ಐದು ಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರವೂ ಉಸಿರಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದೆ,
 ೮೯. ನರಕನಗರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳಿಂದ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು
 ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅರಗಿನ ಮನೆಗಳ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ನಾರಕದ ಮೂಳೆಗಳ ಕೀಲುಗಳೂ
 ಶರೀರಸಂಸ್ಥಾನಬಂಧಗಳೂ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ
 ಆರಚುತ್ತಾ ಜೀವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ೯೦. ಕೋತಿ, ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಕತ್ತೆ, ಮೀನು-ಇವರೆಲ್ಲರ
 ಹೆಣಗಳ ದುರ್ಗಂಧವು ಒಂದೆಡೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದರೂ ಈ ನಾರಕಿಗಳ ಶರೀರಗಳ
 ದುರ್ಗಂಧಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯಾಗದು. ನಪುಂಸಕರೂ ಹುಂಡಸಂಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವರೂ ಅದ
 ಆ ನಾರಕಿಗಳ ಶರೀರದ ರೀತಿಯು ಅತಿಶಯವಾದ ಅವಯವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ
 ಗುಂಡುದೀವಿದ (ಕೊಳೆತ?) ಕೆರೆಯನ್ನು (?) ಹೋಲುತ್ತದೆ. ೯೧. ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ
 ಪರಿಣಾಮವೇ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ (ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣ)ವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಂತಿರಲು ನಾರಕಿಗಳು
 ಕರಿಯರಾಗಿಯೂ ಹೇಡಿಗಳಾಗಿಯೂ ಒರಟಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಕ್ರೂರವಾದ
 ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಕಠಿಣವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಆಗಿರುವರು. ೯೨. ಆ
 ನಾರಕಿಗಳ ಕಠಿಣದೇಹಪ್ರಮಾಣವು ಒಂದನೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿ ಏಳು ಬಿಲ್ಲು, ಮೂರು
 ಮೊಳ, ಆರು ಅಂಗುಲ ಎತ್ತರವಿರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಒಂದೊಂದು ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ
 ಪ್ರಮಾಣವು ಎರಡರಷ್ಟಾಗುತ್ತಾ ಏಳನೆಯ ನರಕದವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. (ಏಳನೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿ

ಮೊದಲಿಂದ ತುದಿಯೆಯ್ತೆ ಸಂದ ನರಕಾಯುಷ್ಯಾಬ್ಧಿ ಕೇಳೊಂದು ಮೂ
 ಟೆದಟೆಂದಂ ಬಲೆಕೇಲು ಪತ್ತು ಪದಿನೇಟೆರ್ಪತ್ತರಲ್ಲೂ ಪ
 ಚಿದ ಮೂವತ್ತನೆ ತಮ್ಮ ಮುಂ ನೆರವಿದಾಯುಷ್ಯಂಬರಂ ಮಾಯಮಾ
 ಗದು ಮೆಯ್ಯಣ್ಣೆಗೆಯೊಳ್ ಮಗುಟ್ಟಿದೊಡಮೇಂ ದುಃಖಕ್ಕವರ್ ನೋಂತರೋ ೯೩

ಕ್ರಮದೊಳಸಂಜ್ಞೆಯುಂ ಸರಿಸ್ವಪಾವಳಿಯುಂ ವಿಹಗಾಳಿಯುಂ ಭುಜಂ
 ಗಮತತಿಯುಂ ಮೃಗಾರಿಗಣಮುಂ ಲಲನಾಜನಮುಂ ಮನುಷ್ಯರು
 ಸ್ವಿಮಿಕುಳಮುಂ ಹಿಮಾಂಶುನಯನಾಗ್ನಿಕಪಾಯಹೃಷೀಕಪಣ್ಣಿನಿ
 ಕ್ರಮನರಕಂಗಳೊಳ್ ನೆಲಸುಗುಂ ದಿವಿಜೋತ್ತಮ ನಂಬು ನೀನಿದಂ ೯೪

ವ|| ಮುನ್ನೆ ನಿನ್ನ ಬೆಸಗೊಂಡ ಶತಬುದ್ಧಿಯುಮತ್ಯಂತಪಾಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದಮಿಂತುಟಪ್ಪ
 ದುಃಖಮನೆರಡನೆಯ ನರಕದೊಳನುಭವಿಸಿದಪ್ಪನೆಂಬುದುಂ ಶ್ರೀಧರಾಮರನತ್ಯಂತಧರ್ಮಸಂವೇಗ
 ಪರಾಯಣನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗಾಲಿಂಗಿತಮಹೀತಳಂ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದಾತನಂ ಪ್ರತಿಬೋಧಿಸಲಲ್ಲಿಗೆ
 ಪೋಗಿ,

ಐದುನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಳಷ್ಟಿರುವುದು). ೯೩. ಮೊದಲಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಇರುವ
 ನರಕಾಯುಷ್ಯಸಮುದ್ರದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳು. ಅದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದು, ಮೂರು,
 ಏಳು, ಹತ್ತು, ಹದಿನೇಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತಮೂರು ಸಮುದ್ರೋಪಮ
 ನರಕಾಯುಷ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲು ತಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಆಯುಷ್ಯದ
 ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತಿರುಗಿಸಿದರೂ ಶರೀರವು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ!
 ಅವರು ಅದೇನು ದುಃಖಪಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶ್ರಮಿಸಿದರೋ! ೯೪. ಅಸಂಜ್ಞೆಜೀವಿಗಳೂ
 ಸರೀಸೃಪಗಳೂ ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ಹಾವುಗಳೂ ಸಿಂಹಗಳೂ ಲಲನಾಜನರೂ ಮನುಷ್ಯರೂ
 ಅಲ್ಲದೆ ದುಷ್ಟ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳೂ ಒಂದನೆಯ (ಹಿಮಾಂಶು) ಎರಡನೆಯ (ನಯನ)
 ಮೂರನೆಯ (ಅಗ್ನಿ) ನಾಲ್ಕನೆಯ (ಕಷಾಯ) ಐದನೆಯ (ಹೃಷೀಕ) ಆರನೆಯ (ಷಟ್)
 ಏಳನೆಯ (ಮುನಿ) ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಲೆಸುವರು.¹ ಎಲೈ ದಿವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಇದನ್ನು
 ನೀನು ನಂಬು. ವ|| ಈ ಮೊದಲು ನೀನು ಬೆಸಗೊಂಡ ಶತಮತಿಯು ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದ
 ಎರಡನೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.” ಎನ್ನಲು ಶ್ರೀಧರಾಮರನು
 ಧರ್ಮತ್ವರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು (ಶತಮತಿಯನ್ನು)

1 ಪೂ. ಪುರಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಜೀವಿಗಳು ಆಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು
 ಹಿಂದಿನ ನರಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ದುಸ್ತಿಮಿಗಳು (ಮೀನುಗಳು) ಏಳನೆಯ
 ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ನರಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸುತ್ತವೆ. ಹಿಮಾಂಶು, ನಯನ-ಮೊದಲಾದವು
 ನ್ಯಾಸೂಚಕ ಶಬ್ದಗಳು.

ಅಹಿಯಮೆ ತಿಣ್ಣಂ ನಿನಗೇ
ನಜಿವೊ ಮಹಾಬಳನೆನ್ನೆಲೆ ಶತಮತಿ ನಿ
ನ್ನಜಿಯಮೆಯೆ ನಿನ್ನನಿತಂ
ಮಜುಗಿಸಿದುದು ಪಾಪಕರ್ಮ ನೀಂ ಕಂಡುಂಚೆ

೯೫

ಇನ್ನುಂ ನಿಜಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾ
ನೋನ್ನತಿಯಂ ಬಸುಟು ನಂಬು ಸಮ್ಯಕ್ತವುನಿಂ
ತೆನ್ನನೆ ಕಂಡಿಂ ತಿಳಿಯನೆ
ಸನ್ನುತಸಮ್ಯಕ್ತ ರತ್ನಮಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೯೬

ವ|| ಕೈಕೊಂಡು ಕಾಲಾಂತರದಿಂದಾ ನರಕದಿಂದಾತಂ ಬಂದು ಪುಷ್ಕರವರದ್ವೀಪದ
ಪೂರ್ವಮಂದರದ ಪ್ರಾಗ್ವಿದೇಹದ ಮಂಗಳಾವತೀವಿಷಯದ ರತ್ನಸಂಚಯಪುರಮನಾಳ್ ಮಹೀಧರಂಗಂ
ತಪ್ಪಂದರಿ ಸುಂದರಿಗಂ ಜಯಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ, ವಿವಾಹಸಮಯದೊಳ್ ತನ್ನನಾ
ಶ್ರೀಧರದೇವನೇ ಬಂದು ಮಗುಳ್ಳುಂ ಮೂದಲಿಸೆ, ಯಮಧರಗುರುಗಳ ಪಾದಮೂಲದೊಳ್
ದುಶ್ಚರತಪಶ್ಚರಣಪರಾಯಣಂ ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳ್ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ,

ಪಡೆದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರತೆಯಂ
ಗಡಮಾತಂ ಬಗೆದು ನೋಡೆ ನಾರಕನೆತ್ತಲ್
ಗಡ ದೇವನೆತ್ತ ಕರ್ಮಮು
ಕಡುಬಲ್ಲಿತ್ತದಲಿ ತಿರಿವದೇಂ ಬಹುವಿಧಮೋ

೯೭

ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ೯೫. “ಎಲೈ ಶತಮತಿ, ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವು
ಹೆಚ್ಚಿನದು. ನಾನು ಮಹಾಬಲನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ. ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು
ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿತು. ಎಲೈ ಪಾಪಕರ್ಮನೆ, ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿರುವೆ.
೯೬. ಇನ್ನುಮೇಲಾದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ತೋರೆ. ಸಮ್ಯಕ್ತವನ್ನು
ನಂಬು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ತಿಳಿದುಕೋ” ಎಂದನು. ಆಗ ಶತಮತಿಯು ಸ್ತುತ್ಯವಾದ
ಸಮ್ಯಕ್ತರತ್ನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ವ|| ಬಳಿಕ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಆ ನರಕದಿಂದ
ಬಂದು ಪುಷ್ಕರವರದ್ವೀಪದ, ಪೂರ್ವಮಂದರದ ಪ್ರಾಗ್ವಿದೇಹದ ಮಂಗಳಾವತೀದೇಶದಲ್ಲಿನ
ರತ್ನಸಂಚಯಪುರವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಮಹೀಧರನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಂದರಿಗೂ
ಜಯಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಅವನ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶತಮತಿಯನ್ನು
ಶ್ರೀಧರದೇವನೇ ಸ್ವತಃ ಬಂದು ಮೂದಲಿಸಿದನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವನು ಯಮಧರಗುರುಗಳ
ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತ
ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ೯೭. ಅವನು (ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ) ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು. ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ,

ಉಪಕಾರಸ್ತೋತ್ರೇ ಮನ
ಕೆ, ಪುಟ್ಟ ತದ್ವಿವಿಜವಲ್ಲಭಂ ಶ್ರೀಧವನಂ
ನಿಪುಣಂ ಪೂಜಿಸಿದಂ ಗಡ
ಮುಪಕಾರಮನತಿಯದಾತನುಂ ಮಾನಸನೇ

೯೮

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ,

ದಿವಿಜವನಿತಾಸವಿಭ್ರಮ
ಧವಳಾಪಾಂಗಮೆ ನಿಜಾಯುರಂಭೋನಿಧಿಯಂ
ತವೆ ಪೀರ್ದುದೆನಿಸೆ ತೊಟ್ಟನೆ
ದಿವದಿಂದಂ ಶ್ರೀಧರಂ ಪರಿಚ್ಛುತನಾದಂ

೯೯

ವ|| ಆಗಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ವತ್ಸಕಾವತೀವಿಷಯದ ಸುಸೀಮಾನಗರಮನಾಳ್
ಸುದೃಷ್ಟಿಮಹೀಪಾಳಂಗಂ ಸುಂದರನಂದಾಮಹಾದೇವಿಗಂ,

ತವೆ ನೋಡಲ್ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಲ್ ಮನದೊಳಸದಳಂ ಮೆಚ್ಚ ನಾನಾವಿಶೇಷ
ಸ್ವದಿಂದಂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪತ್ತಳಗಮಮರನಾಥಂಗಮೆಂಬನ್ನೆಗಂ ರೂ
ಪವಿಳಾಸಶ್ರೀಯೋಳಾ ಶ್ರೀಧರನಧಿಕಯಶಸ್ವಿಧರಂ ಪುತ್ರನಾದಂ
ಸುವಿಧಿಶ್ರೀನಾಮದಿಂದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಮಸಹಸಂ

೧೦೦

ನಾರಕನೆಲ್ಲಿ? ದೇವನೆಲ್ಲಿ? ಕರ್ಮವೇ ಬಲಿಷ್ಠವಾದುದು. ಅದರ ತಿರಿವು (ಭ್ರಮಣ) ಬಹುವಿಧ. ವ|| ಆಗ ೯೮. ಶತಮತಿಗೆ ಶ್ರೀಧರನ ಉಪಕಾರಸ್ತೋತ್ರೆಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ದಿವಿಜನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಧರನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಮಾಡಿದುಪಕಾರವನ್ನು ನೆನೆಯದಾತನು ಮನುಷ್ಯನೇ? ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೯೯. ಅಮರಸುಂದರಿಯರ ಬೆಡಗಿನ ಬಿಳುಪಿನ ಕಣ್ಣೊಟವೇ ಅವನ ಆಯುಸ್ಸೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಶ್ರೀಧರನು ಪರಿಚ್ಛುತನಾದನು. ವ|| ಆಗ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ವತ್ಸಕಾವತೀವಿಷಯದಲ್ಲಿನ ಸುಸೀಮಾನಗರವನ್ನು ಆಳುವ ಸುದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಂದರನಂದೆಗೂ ೧೦೦. ಸುವಿಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶ್ರೀಧರನು ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ರೂಪವಿಲಾಸಯುಕ್ತನು. ಅವನು ಅಧಿಕವಾದ ಯಶಸ್ಸೆಂಬ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗದು,

ಪ್ರಿಯಪುಷ್ಪಸ್ತುಕಂಗಳಿಂ ತುಜುಗಿದೊಂದಿಮ್ಮಾವನತ್ಯಂತಕಾಂ
ತಿಯೊಳಾಶಾಂತರಮೆಲ್ಲಮುಂ ತೊಳಪ ಸಂಪೂರ್ಣೆಂದುವಂ ತನ್ನ ಶೋ
ಭೆಯ ತನ್ನಜ್ವಲಕಾಂತಿಯೊಂದು ವಿಭವಂ ಗೆಲ್ಲನ್ನೆಗಂ ಯೌವನೋ
ದಯದೊಳ್ ನೋಡಿದರಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೧೦೧

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಕ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾಧಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಸುವಿಧಿ ಮಹೀಮೋತ್ಪತ್ತಿವರ್ಣನಂ

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ಅವನು
ಸುಕವಿಗಳ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮಾನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾದ ಹಂಸ.
೧೦೧. ಅವನು ತನ್ನ ಯೌವನೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಉಜ್ವಲಕಾಂತಿಯಿಂದ, ಸುಂದರವಾದ ಹೂಗಳ
ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಇಮ್ಮಾವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ದಿಗ್ವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಬೆಳಗಿಸುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಗಲ್ಲುವಂತೆ ತನ್ನ ಯೌವನದಾರಂಭದಲ್ಲಿ
ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಆ ಸುವಿಧಿಯು ನೋಡಿದವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು,

ಇಂತು ಸುವಿಧಿ ಮಹೀಮೋತ್ಪತ್ತಿ ವರ್ಣನವೆಂಬ

ಐದನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಪಷ್ಪಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಯುಂ ಸೋಗಯಿಪ ವಚ
ಶ್ರೀಯುಂ ತನ್ನೇಱ್ಱಿಯೋಳ್ ಪೊದಱ್ಱಿಸೆಯೆಯುಮಾ
ಶ್ರೀಯುಮನೇಂ ಸುಭಗವಯ
ಶ್ರೀಯುಮನಾಂತನೊ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ನೆಗಲ್ಲಭಯಘೋಷಚಕ್ರಿಯ
ಮಗಳ ಮನೋರಮೆಯ ಮದುವೆಗಂ ರಾಜ್ಯದ ಪ
ತುಗ್ಗಗಂ ಗುರೂಪರೋಧ
ಕ್ಕಿದು ಮನಂದಂದನೇಂ ಜಿತಾತ್ಮನೊ ಪುರುಷಂ

೨

ವ|| ಅಂತಗಣ್ಯಪುಣ್ಯನಿಧಿಯನಿಸಿದ ಸುವಿಧಿಗಮಾತನ ಮನೋರಮೆ ಮನೋರಮೆಗಂ
ಶ್ರೀಮತೀಚರನೆನಿಸಿದಾ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವಂ ದೇವಲೋಕದಿಂದವತರಿಸಿ,

ಪ್ರಿಯವನಿತಾಚರನೆ ಗದಂ
ಪ್ರಿಯತನಯಂ ಕೇಶವಾಂಕನಾದನಿದೇಂ ಎ
ಸ್ವಯಕರಮೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿಸ್ಥಿತಿ
ಬಯಸುವುದಂತಯ್ಯ ಪೇಟೆಮಿಂತಪ್ಪಮುಮಂ

೩

ವ|| ಮತ್ತಮಾವಿಷಯದೊಳ್ ಶಾರ್ದೂಲಚರನಪ್ಪ ಚಿತ್ರಾಂಗದದೇವಂ ದೇವಲೋಕದಿಂದ

೧. ಶ್ರೀಯೂ ಸೋಗಯಿಸುವ ವಾಕ್ಶ್ರೀಯೂ ಸುವಿಧಿಯ ಏಳೆಯಲ್ಲಿ
ಶೋಭಿಸಿದವು. ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಣಿಹಾರನಾದ ಸುವಿಧಿಯು ಆ ಉಮಾಶ್ರೀಯನ್ನೂ
(?)¹ ಸುಭಗವೆನಿಸಿದ ವಯಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ೨. ತಂದೆಯ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು
ಅಭಯಘೋಷಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗಳಾದ ಮನೋರಮೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲೂ
ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸುವಿಧಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟು
ಜಿತಾತ್ಮನೋ! ವ|| ಹೀಗೆ ಅತಿಶಯಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗರನಾದ ಸುವಿಧಿಗೂ ಅವನ ಮಡದಿ
ಯಾದ ಮನೋರಮೆಗೂ ಶ್ರೀಮತೀಚರನಾದ (ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮತಿಯಾಗಿದ್ದ) ಸ್ವಯಂಪ್ರಭ
ದೇವನು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಇಳಿದು, ೩. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಡದಿಯ ರೂಪ
ದಿಂದಿದ್ದವನೇ ಇಂದು ಕೇಶವಾಂಕನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುತ್ರರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲವೆ?
ಇದೆಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿ! ಹೀಗಾಗುವುದನ್ನು ಯಾವನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ,
ಹೇಳಿ. (ಸ್ವಯಂಪ್ರಭನು ಕೇಶವನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು). ವ|| ಮತ್ತೆ ಅದೇ

1 'ಯುಮಾ' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಜಯ' ಎಂದೋ 'ಯಶಃ' ಎಂದೋ ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು.
'ವಸೆಯೆಯುಂ + ಆ ಶ್ರೀಯುಮಂ' ಎಂದು ವಿಭಾಗಮಾಡಿದರೆ ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ವತರಿಸೆ ಬಂದು ಸಮಾನಪುಣ್ಯತ್ವಂ ಕಾರಣಮಾಗಿ ಸುವಿಧಿಸಮಾನನಪ್ಪ ಮಂಡಳಿಕಂ ವಿಭೀಷಣಂಗೆಂ
ಪ್ರಿಯದತ್ತೆಯೆಂಬ ತಪ್ಪಿಯಲಿನೆಗಂ ವರದತ್ತನೆಂಬೊ ಮಗನಾದೊಂ; ವರಾಹಾರ್ಯಚರನಪ್ಪ
ಮಣಿಕುಂಡಲದಿವಿಜಂ ನಂದಿಷೇಣಂಗೆಮನಂತಮತಿಗಂ ವರಸೇನನೆಂಬೊ ತನಯನಾದಂ;
ವಾನರಾರ್ಯಚರನಪ್ಪ ಮನೋಹರಾಮರಂ ರತಿಷೇಣಂಗೆಂ ಚಂದ್ರಮತಿಗಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬೊ
ತನಯನಾದಂ; ನಕುಳಾರ್ಯಚರನಪ್ಪ ಮನೋರಥಕಲ್ಪಜಂ ಪ್ರಭಂಜನಂಗೆಂ ಚಿತ್ರಮಾಲೆಗಂ
ಶಾಂತಮದನನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾಗಿ

ಪೂರ್ವಭವಸ್ತೇಹಮದೋ
ರೋವರನಲೆದೊಂದು ಮಾಡೆ ತಮ್ಮಬಿರುಮಂ
ದೋರ್ವಳಿ ನೆರೆದತಿಲಿತಿತ
ರೋರ್ವೀತಳಸುಖಮನುಣುತುಮಿರೆ ಪಲಕಾಲಂ

೪

ವ|| ಒಂದುದಿವಸಂ ಸುವಿಧಿಧರಾಧೀಶಂ ತಮ್ಮ ಮಾವನಪ್ಪಭಯಘೋಷಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಮಲ
ವಾಹನಜಿನಚರಣವಂದನಾಭಕ್ತಿಗೆ ಪೋಗಿ, ತಾನುಂ ವರದತ್ತ ವರಸೇನ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ಶಾಂತಮದನರೆಂಬ
ನಾಲ್ವರ್ ಸಹಾಯರುಂ ತನ್ನ ಮಗಂ ಕೇಶವನುಂ ಬೆರಸು ಪೋಗಿ ಸುವಿಧಿಯಿಂ
ಜನೇಂದ್ರಪಾದಾರವಿಂದಂಗಳಂ ವಂದಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಭಯಘೋಷಂ ಧರ್ಮಾಮೃತರಸಮನಾಸ್ವಾದಿಸಿ
ಸಂಸಾರಶರೀರಭೋಗನಿರ್ವೇಗಪರಾಯಣನಾಗಿ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದ ಚಿತ್ರಾಂಗದದೇವನು ಸಮಾನಪುಣ್ಯತ್ವದ ಫಲವಾಗಿ
ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಸುವಿಧಿಯಂತೆಯೇ ಮಂಡಲಿಕನಾಗಿರುವ ವಿಭೀಷಣನಿಗೂ
ಅವನ ಪ್ರಿಯಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಪ್ರಿಯದತ್ತೆಗೂ ವರದತ್ತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗನಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವರಾಹಾರ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ಮಣಿಕುಂಡಲ
ದಿವಿಜನು ನಂದಿಷೇಣ ಮತ್ತು ಅನಂತಮತಿಯರಿಗೆ ವರಸೇನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಮಗನಾದನು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಾನರಾರ್ಯನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದ ಮನೋಹ
ರಾಮರನು ರತಿಷೇಣ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಯರಿಗೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗ
ನಾದನು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಕುಲಾರ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ಮನೋರಥಕಲ್ಪಜನು
ಪ್ರಭಂಜನ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಮಾಲೆಯರಿಗೆ ಶಾಂತಮದನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುತ್ರನಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದನು. ೪. ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸ್ತೇಹವು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಲೆದಾಡಿಸಿ
ಒಂದುಗೂಡಿಸಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದುಕಡೆ ಸೇರಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಭೂಲೋಕದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸಿದರು. ವ|| ಒಂದುದಿನ ಸುವಿಧಿನರಪತಿಯ ಮಾವನಾದ ಅಭಯ
ಘೋಷಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವಿಮಲವಾಹನಜಿನನ ಚರಣಾಭಿವಂದನೆಗಾಗಿ ತೆರಳಿದನು.
ಆಗ ಸುವಿಧಿಯೂ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರಾದ ವರದತ್ತ, ವರಸೇನ, ಚಿತ್ರಾಂಗದ,

೧ ಇಲ್ಲಿ 'ಸುವಿಧಿಸುವಿಧಿಯಿಂ' ಎಂದು ಸರ್ವತ್ರ ಪಾಠವಿದೆ. ಒಂದು 'ಸುವಿಧಿ' ಅಧಿಕ.
ಏಕೆಂದರೆ 'ಸುವಿಧಿಧರಾಧೀಶಂ' ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

ಸಾಸಿರ್ವರ್ ವನಿತೆಯರ
ಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಜರಚಿಕೆಯ ಪದಿನೆ
ಣ್ಣಾಸಿರ್ವರರಸುಗಳ್ ವೆರ
ಸಾಸಾಸಿಗನುಚತದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೫

ಸುವಿಧಿಯುಮಾತ್ಮನೂಭವ
ಭವವಿಪುಳಸ್ನೇಹನಿಗಳದಿಂದಮೆ ತೊಡರ್ದಾ
ಧವಳಾತಪವಾರಣಕಕು
ದವಿಭೂತಿಯನುಟೆದು ನೆಗಬ್ಬುಪಾಸಕನಾದಂ

೬

ಪದಪು ಜಿನೇಂದ್ರಪಾದಕಮಳಂಗಳೊಳಾವಗಮಾಗೆ ಕರ್ಮಬಂ
ಧದ ಬಿಗಿಪೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಸಡಿಲಿರೆ ಬಾದರರೂಪದಿಂದೆ ಕೊ
ಲ್ಲದ ಪರನಾರಿಗಾಟಸದ ಕಳ್ಳದಸತ್ಯದೊಳೊಂದದಾಗಳುಂ
ಕುದಿದಪತ್ಯಜ್ಞೆಯಂ ಕುಸಿದು ಮಾಣಿಸುವಯ್ಯಮಗುವತಂಗಳಂ

೭

ದೇಸೆಗಳ ಮೇರೆಯಂ ನಿಟಿಸಿ ಪೋಪುದುಮಾಭರಣಪ್ರಸೂನಸ
ದ್ವಸನವಿಲೇಪನಾದಿಗಳೊಳಂ ಕೆಲವಂ ಗುಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೇ
ವಿಸುವುದುಮಸ್ತದಂಡವಿಪಪಾಶವಿಶೇಷಮನೀಯದಿರ್ಪುದೊಂ
ದೇಸಕಮುಮೆಂದು ಮೂಝತಪದಿಂ ನೆಗಬ್ಬರ್ದ ಗುಣವತಂಗಳಂ

೮

ಶಾಂತಮದನರೊಡನೆಯೂ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಕೇಶವನೊಡನೆಯೂ ಹೋಗಿ ಆ
ಜಿನೇಂದ್ರಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆರೆಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಭಯಘೋಷಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ಜಿನಧರ್ಮವೆಂಬ ಅಮೃತದ ಆಸ್ವಾದನದಿಂದ ಶರೀರೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಮನಸ್ಸು
ನಾದನು. ೫. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮಡದಿಯರೊಡನೆಯೂ ಐದು ಸಾವಿರ
ಪುತ್ರರೊಡನೆಯೂ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ರಾಜರೊಡನೆಯೂ ಸಾಹಸಿಗನಾದ ಅಭಯ
ಘೋಷನು ಉಚಿತದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೇ ಕೈಕೊಂಡನು. ೬. ಪ್ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ
ಸ್ನೇಹವೆಂಬ ಬೇಡಿಗಳಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಸುವಿಧಿಯು (ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡದೆ)
ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರವನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ಶ್ರಾವಕನಾಗಿ)
ಜಿನೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ೭. ಕರ್ಮಬಂಧದ ಬಿಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳು
ತ್ತಿರಲಾಗಿ ಜಿನೇಂದ್ರನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಬಾದರರೂಪದಿಂದ¹
ಕೊಲ್ಲದಿರುವುದು, ಪರರ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಬಯಸದಿರುವುದು, ಕಳವು ಮಾಡದಿರುವುದು,
ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದಿರುವುದು, ಅತ್ಯಾಸೆಗಳನ್ನು ಅದುಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು (ಎಂಬ ಐದು
ಅಣುವ್ರತಗಳನ್ನೂ) ೮. ದಿಕ್ಕುಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುವುದು,

1 ಬಾದರ = ಸ್ಥೂಲ. ವಸಸ್ತುತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವ. ಗೃಹಸ್ಥನು ಅದನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಬಹುದು. ಕ್ರಿಮಿ ಮೂವಲಾದ ದ್ವೀಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಸ್ಥೂಲ. ಅವನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರುವುದು
ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತ.

ವಿವಿಧಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂಳ್ ಸಮತೆ ಸಂದಾಹಾರದಾನಂ ಜಿನ
ಸ್ವಪನಕ್ಕಂ ಜಿನಪೂಜೆಗಂ ಮನಮನೋಲ್ಪೋರಂತೆ ತಂದಾದಮು
ತ್ಯವದಿಂ ನೋಂಪುದು ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದಡೆಯೊಳ್ ಸನ್ಯಾಸಮಂ ಮಾಯ್ದಿಂ
ಬವು ನೇರ್ಪಟ್ಟಿಸೆವನ್ನೆಗಂ ನೆಗಲ್ಪುವಂ ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಂ ನಾಲ್ಕುಮಂ

೯

ವ|| ತಾಳ್ವೆ

ನುತಸಮ್ಯಕ್ಮುಣುವ್ರತಸ್ಥಿತಿ ಸಮತ್ತೀಭಾವನಂ ಪ್ರೋಪದ
ಬ್ರತಮೆಂದುಂ ಪಸಿಯೊಂದುಮಂ ಮುಜಿಯೆನೆಂಬೀ ಪೂಣೆ ಮಾಡೆಂ ಪಗಲ್
ರತಿಯಂ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳೆಂಬುದೊಂದು ನಿಯಮಂ ಸದ್ವ್ಯಹಚರ್ಯವ್ರತಂ
ಸತತಾರಂಭಪರಿಗ್ರಹಚ್ಯುತಿ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನುಮೋದೋದಯಂ

೧೦

ಪರಮಮುನಿಗದಿತಮಾರ್ಗಾ
ಚರಣಮುಮಂದಿಂತು ನೆರೆಯೆ ಭೂಭುವನದೊಳಂ
ಪರೆದೇಕಾದಶನಿಲಯಮು
ನರಸನನುಕ್ರಮದಿನಿಸಿತುಮಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೧೧

ವ|| ಅಂತು ಕೈಕೊಂಡುತ್ಯಜ್ಞಚಾರಿತ್ರದೊಳ್ ನೆಗಲ್ಪು ಜೀವಿತಾವಸಾನದೊಳ್ ಸಂಸಾರಕ್ಷಪಕ
ನಾಗಿ ಸಮಾಧಿವಿಧಿಯಿಂ ಶರೀರಪರಿತ್ಯಾಗಂಗೆಯ್ಯು

ಆಭರಣ, ಹೂವು, ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಮತ್ತು ಲೇಪನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸುವುದು. ಅಸ್ತ್ರ, ದಂಡ, ವಿಷ ಮತ್ತು ಪಾಕವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಬಳಸದಿರುವುದು (ಎಂಬ ಮೂರು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಗುಣವ್ರತಗಳನ್ನೂ) ೯. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಿಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸಮತಾಬುದ್ಧಿ (ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ) ಆಹಾರದಾನ, ಜಿನನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಜಿನಪೂಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು (ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳನ್ನೂ) ವ|| ತಳೆದು, ೧೦. ೧೧. ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಅಣುವ್ರತ, ಸಮತ್ತೀಭಾವನೆಯೆಂಬ ಸಾಮಯಿಕ, ಪ್ರೋಷಢೋಪವಾಸ. ಹಸಿಯದಾದ ಹಣ್ಣು, ಹೂ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ (ಸಚಿತ್ತವಸ್ತುತ್ಯಾಗ) ಹಗಲು ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವರ್ಜನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಆರಂಭತ್ಯಾಗ, ಪರಿಗ್ರಹತ್ಯಾಗ, ಅನುಮತಿತ್ಯಾಗ, ಉದಯತ್ಯಾಗ (ಉದ್ದಿಷ್ಟತ್ಯಾಗ) ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದು ಗೃಹಸ್ಥರ ನಿಲಯಗಳನ್ನೂ ಸುವಿಧಿರಾಜನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದನು. ಪರಮಮುನಿಗಳಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ಈ ಮಾರ್ಗದ ಆಚರಣೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಿವಿಧಿಯಿಂದ ಆತನು ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು.

ಎನಗಿದು ಚೋದ್ಯಂ ಪನ್ನೊಂ
ದನೆಯದು ನೆಲೆ ತನ್ನ ನೆಗಬ್ಬುದಂತದು ಪದಿನಾ
ಜನೆಯ ನೆಲೆಗುಯ್ದುಂಬುದ
ನೆನೆ ಸುವಿಧಿನರೇಂದ್ರನಚ್ಚುತೇಂದ್ರನುಮಾದಂ

೧೨

ವ|| ಕೇಶವನುಮಾತ್ಮಿಯುಗುರುವಿಲೋಗದೊಳ್ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸಕಲರಾಜ್ಯಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪ್ರವೃದ್ಧ
ಪದವಿಯೊಳ್ ಪರಿತ್ಯಕ್ತನುಮಾಗಿ ತದಚ್ಚುತಕಲ್ಪದೊಳ್ ಪ್ರತೀಂದ್ರನಾದಂ,

||ಪ್ರಿಪವಿ||

ವರದತ್ತಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಧರಣೀಶರವರ್ಗಲ್ಲಂ
ಸುರಲೋಕಂ ಸುವಿಧಿಯೊಡನಾದುದಂತುಟಿ
ನೆರೆದರನಿತಿ ಸುರಲೋಕಂ

೧೩

ವ|| ಅಂತು ಮೇರುಮೂಲದಿಂ ತಗುಳ್ಳಾಜುರಜ್ಜು ನೆಗೆದೆಡೆಯೊಳಚ್ಚುತಕಲ್ಪಮಿದುರ್ದಮ,
ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರುಂ ಸಹಾಯರಪ್ಪ ಸಾಮಾನಿಕದೇವರುಂ ತತ್ಪ್ರತೀಂದ್ರನುಂ ಬೆರಸಚ್ಚುತೇಂದ್ರಂ
ನವಪಂಚಾಶದಧಿಕತ್ರಿಶತವಿಮಾನಾಧೀಶನುಂ, ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಪರಿಮಿತತ್ರಾಯಸ್ತ್ರಿಂಶಾಮರಪರಿವೃತನುಂ,
ಅಯುತ ಪ್ರಮಿತಸಾಮಾನಿಕಸುರಾನೀಕನುಂ, ಚತುರಯುತಮಿತಾಂಗರಕ್ಷಕಪರಿವೃತನುಂ,
ಲೋಕಪಾಲಚತುಷ್ಪಯಾಧಿಪ್ತಿತನುಂ, ಹಸ್ತಶ್ವರಥಪದಾತಿವೃಷಭಗಂಧರ್ವನರ್ತಕೀಪ್ರಮುಖ
ಸಪ್ತಾನೀಕ ಸಮೇತನುಂ ಅಂತರ್ಮುಖಭಾಹ್ಯಪರಿಪತ್ಯಕಟತವಿಭವನುಂ, ಅಷ್ಟಪ್ರಧಾನದೇವೀನಿವಹ

೧೨. ತಾನು ಆಚರಿಸಿದ, ಹನ್ನೊಂದನೆ ನೆಲೆಯು, (ಉದ್ವಿಷ್ಟತ್ಯಾಗವು) ಹದಿನಾರನೆಯ
ನೆಲೆಗೆ¹ ಸುವಿಧಿಯನ್ನು ಒಯ್ದಿತು! ಆದಕಾರಣ ಅವನು (ಸುವಿಧಿ) ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನಾದನು,
ನನಗಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ವ|| ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೇಶವನು ರಾಜ್ಯದ
ಸಮಸ್ತ ವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಸಂನ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿ ಸತ್ತು ಅಚ್ಚುತಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ
ಪ್ರತೀಂದ್ರನಾದನು. ೧೩. ವರದತ್ತನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಸುವಿಧಿಯೊಡನೆ
ಸುರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಸುರಲೋಕವು ಅವರೆಲ್ಲರಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಯಿತು.
ವ|| ಅಚ್ಚುತಕಲ್ಪವು ಮೇರುವಿನ ಬುಡದಿಂದ ಆರುರಜ್ಜುಗಳಷ್ಟು ದೂರ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿದೆ.
ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರು ಸಹಾಯಕರಾದ ಸಾಮಾನಿಕ ದೇವರೊಡನೆಯೂ ಆ
ಪ್ರತೀಂದ್ರನೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನು ನೂರೈವತ್ತೊಂಬತ್ತು ವಿಮಾನಗಳಿ
ಗೊಡೆಯನಾಗಿಯೂ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ತ್ರಾಯಸ್ತ್ರಿಂಶ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನೂ
ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಮಾನಿಕ ಸುರಸೈನ್ಯಯುಕ್ತನೂ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಂಗರಕ್ಷಕರಿಂದ
ಸಹಿತನೂ ನಾಲ್ಕುಜನ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೊಡೆಯನೂ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾಲಾಳು,
ಎತ್ತು, ಗಂಧರ್ವ, ನರ್ತಕಿಯರೆಂಬ ವಿಳುಬಗೆಯ ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತನೂ ಅಂತರ್-ಮಧ್ಯ-
ಬಾಹ್ಯ (ಎಂಬ ಮೂರು) ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ ಎಂಟು

1 ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಚ್ಚುತಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ

ವಿಳಾಸಧವಳ ವಿಲೋಚನಗೋಚರನುಂ, ತ್ರಿಪಷ್ಠಿಸಂಖ್ಯಾತವಲ್ಲಭಿಕಾವಿಭ್ರಮಭ್ರೂಲತಾತ್ರಿಭಾಗ
ಭಾಜನನುಮಾಗಿ.

ಮಾದೇವಿಯರೆಣ್ಣರ್ ಮದ
ನೋದಯಮಂ ಕುಡೆ ಮನಃಪ್ರವೀಚಾರದೊಳಂ
ತಾದೇವಂ ಸಂಚಿತಪು
ಣ್ಣೋದಯದಿಂದನಿತು ಮಹಿಮೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ ೧೪

ದೇವಿಯರೊಳೊರ್ವರೊರ್ವರ್
ದೇವಿಯ ಪರಿವಾರದಪ್ಪರೋಗಗಮುಂ ತ
ದ್ವೇವೀವಿಕರಣ ಸಂಭವ
ದೇವಿಯರುಂ ಪಲಬರೆನಗೆ ಪೊಗಬಲಳುಂಬಂ ೧೫

ಸ್ಮರಿಯಪನಿರ್ಪತ್ತಿರ್ಚ್ಚಾ
ಸಿರಬರಿಸಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮನದೊಳುಣಿಸಂ ಸುಯ್ಯಂ
ಸುರಯಿಯ ಕಂಪನೆ ಗೆಲೆ ತ
ತ್ಸುರಪತಿ ಪನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಿಂಗೊಮ್ಮೆ ಗಡಂ ೧೬

ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಕಂಬುಧಿಮಿತ
ಜೀವಿತಮುಂ ಮೂಱುಮೊಳದ ದಿವ್ಯಾಂಗಮುಮಾ
ದೇವಂಗಾಯ್ತು ಜಿನಾಗಮ
ಭಾವನೆಯುಂ ಪಿರಿದುಮಕ್ಕುಮಿದು ಪಿರಿದಾಯ್ತು ೧೭

ಪ್ರಧಾನದೇವಿಯರ ವಿಲಾಸಯುಕ್ತವಾದ ಧವಳಲೋಚನಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದವನೂ
ಅರುವತ್ತೂರು ವಲ್ಲಭಿಕೆಯರ ವಿಭ್ರಮಯುಕ್ತವಾದ ಭ್ರೂಲತೆಯುಳ್ಳ ಕಡೆಗಣ್ಣೊಟಕ್ಕೆ
ಪಾತ್ರನೂ ಆಗಿ, ೧೪. ಎಂಟುಜನ ಮಾದೇವಿಯರೂ ಮಾನಸಸಂಭೋಗ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ
ಮದನೋದಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವನು ಸಂಚಿತ ಪುಣ್ಣೋದಯದಿಂದ ಅಷ್ಟು
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ೧೫. ಆ ದೇವಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಿವಾರದ
ಅಪ್ಪರೆಯರು ಹಲವರು ಇರುವರು.¹ ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ವಿಕ್ರಿಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ
ಅನೇಕ ರೂಪ ಧರಿಸಿ ಇರುವ ದೇವಾಂಗನೆಯರು ಹಲವರು.² ಅದನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು
ಅಸಾಧ್ಯ. ೧೬. ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರನು ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಉಣಿಸನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವನು, ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸುರಗಿಹೂವಿನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು
ಗೆಲ್ಲುವ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಡುವನು. ೧೭. ಆ ದೇವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅಂಬುಧಿಯಷ್ಟು
(ಸಂಖ್ಯಾವಿಶೇಷ) ಆಯುಸ್ಸೂ (ಜೀವಿತವೂ) ಮೂರು ಮೊಳದಷ್ಟು ಉದ್ದವಾದ

1 ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ೨೫೦ ಪರಿವಾರದೇವಿಯರು, ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರನಿಗೂ ಒಟ್ಟು ೨೦೭೧ ದೇವಿಯರು.

2 ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವಿಯೂ ವಿಕ್ರಿಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ೧೨೪೦೦೦ ದಿವ್ಯರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ವ|| ಅಂತು ದಿವ್ಯಭೋಗಸಂಪತ್ಪರಂಪರಾಪರಿಗತನಾಗಿ,

ದೇಸೆಯೆಲ್ಲಂ ಪಂಚರತ್ನದ್ಭೂತಿಜಟಳಿತ ನಾನಾವಿಮಾನಂಗಳೊಳ್ ರಂ
ಜಿಸೆ ದೇಹಚ್ಚಾಯೆಯೆಲ್ಲಂ ಸಹಜಮಣಿವಿಭೂಷಾಮಯೂಖಂಗಳೊಳ್ ರಂ
ಜಿಸೆ ತನ್ನಾಸ್ಥಾನಮೆಲ್ಲಂ ಲಲಿತಸುರವಧೂರಮೃಗಂಗೀತದಿಂ ರಂ
ಜಿಸೆ ಪೀರ್ದಂ ದಿವ್ಯಭೋಗಾಮೃತರಸಮನೊಲುತ್ತಿಯಿಂದಚ್ಚುತೇಂದ್ರಂ ೧೮

ಸಮತಂದಪ್ಪದು ಸಮುದೋ
ಪಮಮನೆ ಮಂದಾರಮಾಳಿಕಾಮೃತತೆಯುಂ
ಸಮಕೊಳಿಸಲಾರ್ತುದಿಲ್ಲ ದ
ಲಮರೇಂದ್ರನದೊಂದು ಮುಖಪರಿಮೃತತೆಯಂ ೧೯

ಜಿನಪತಿಪದಪಂಕಜಮನೆ
ಮನದೋ ಬಗೆದಮರೆ ಮುಗಿದ ಕೈವರಸು ಸುರಾಂ
ಗನೆಯರ್ ನಿಜವದನಮನಿ
ಮನೆ ನೋಟಿನಮಚ್ಚುತಂ ಪರಿಚ್ಚುತನಾದಂ ೨೦

ವ|| ಅಂತಾ ದೇವನಲ್ಲಿ ತಳರ್ದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಸೀತಾನದಿಯ
ಬಡಗಣ ತಡಿಯ ಪುಷ್ಪಳಾವತಿ[ವಿಷಯಪ್ರತಿಬದ್ಧ]^೧ ಪುಂಡರೀಕೀಣೀಪುರದೊಳ್,

ದಿವ್ಯಾಂಗವೂ ಇದ್ದುವು. ಜಿನಾಗಮಭಾವನೆಯಿಂದ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಯುಸ್ಸು
ಸಂಭವಿಸುವುದು, ಇದೇನು ಹಿರಿದೇ? ವ|| ಹೀಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭೋಗದ ಸಂಪತ್ತಿನ
ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ೧೮. ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
ನಾನಾ ವಿಮಾನಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಂಜಿಸಿದ್ದುವು. ಸಹಜವಾದ
ಮಣಿಮಯಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ದೇಹಕಾಂತಿಯೆಲ್ಲವೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ
ಆಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರಿಯರಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ರಮ್ಯವಾದ ಸಂಗೀತದಿಂದ ರಂಜಿಸಿತ್ತು.
ಹೀಗೆ ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದಿವ್ಯಭೋಗದ ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಕುಡಿದನು.
೧೯. ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆಣೆಯಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವು^೧ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ
ಅಮರೇಂದ್ರನ ಮುಖವು ಬಾಡಿಹೋಯಿತು. ಮಂದಾರಪುಷ್ಪದ ಮಾಲಿಕೆಯ
ಮೃಗತೆಯೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಗಟ್ಟಿದಾಯಿತು. ೨೦. ಜಿನಪತಿಯ ಪಾದಪಂಕಜಗಳನ್ನು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಮರಾಂಗನೆಯರು ಕೈಮುಗಿದು ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನಟ್ಟ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಅಚ್ಚುತೇಂದ್ರನು ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು, ವ|| ಹೀಗೆ
ಆ ದೇವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ

೧ ವಿಷಯದ ಪ್ರತಿಬದ್ಧ (ಅನ್ಯತ)

೧ ಸಮುದ್ರಪರಿಮಿತ ಆಯುಸ್ಸು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಮರೇಂದ್ರಾವಳಿಯಿಂದಮಿಂದ್ರಗಿರಿಯೊಳ್ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ನೋಂ
ತು ಮಹೀವಲ್ಲಭನಪ್ಪದೊಂದು ಪದದೊಳ್ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಮಾ
ದಮೆ ನೋಂತುನೃಪವಜ್ರಸೇನವಿಭುಗಂ ಶ್ರೀಕಾಂತಗಂ ಪುತ್ರನಾ
ಗಿ ಮನೋಜಾಕೃತಿ ವಜ್ರನಾಭವೆಸರಿಂದುತ್ಸಾಹಮಂ ತಾಲ್ವಿದಂ

೨೧

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ಪುಣ್ಯದಂಪತಿಗೆ ಮುಂ ಪೇಜ್ಜ ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯಸುರವರದತ್ತಚರ
ಸಾಮಾನಿಕನುಂ, ವರಾಹಾರ್ಯದಿವಿಜವರಸೇನಾಚರಸಾಮಾನಿಕನುಂ, ವಾನರಾರ್ಯವೈಮಾನಿಕ
ಚಿತ್ರಾಂಗದಚರ ಸಾಮಾನಿಕನುಂ, ನಕುಲಾರ್ಯಮರಶಾಂತಮದನಚರಸಾಮಾನಿಕನುಮನುಕ್ರಮದೊಳ್
ವಿಜಯವೈಜಯಂತಜಯಂತಾಪರಾಜಿತರೆಂಬ ನಾಲ್ವರ್ ತನೂಜರಾದರ್, ವಜ್ರಜಂಘನಾದ
ಭವದೊಳಾತನ ಮಂತ್ರಿ, ಪುರೋಹಿತಸೇನಾಧಿಪಪ್ರಧಾನರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠಿಗಳಪ್ಪ ಮತಿವರಾನಂದಾ
ಕಂಪನಧನಮಿತ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ವರುಮಧೋಗ್ರವೇಯಕದೊಳಹಮಿಂದ್ರರಾಗಿದರ್ವರಲ್ಲಿ, ಬಂದು
ಸುಬಾಹುಮಹಾಬಾಹುಪೀಠಮಹಾಪೀಠರೆಂಬ ತನಯರಾಗಿ ವಜ್ರನಾಭಿಗೆ ಸಹೋದರರಾದರ್, ಆ
ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಾಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವಂ ಕೇಶವಚರಪ್ರತೀಂದ್ರಂ ಬಂದಾ ಪುರದೊಳ್ ವಣಿಗೊಂಬಾಗ್ಗಣಿ
ಕುಬೇರನಿಂದಧಿಕನೆನಿಸಿದ ಕುಬೇರದತ್ತಂಗಮನಂತಮತಿಗಂ ಧನದೇವನೆಂಬ ಪ್ರಿಯತನೂಭವನಾದಂ,
ಇಂತು,

ಉತ್ತರದ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಕಳಾವತೀದೇಶದ ಪುಂಡರೀಕಿನೇನಗರದಲ್ಲಿ, ೨೧.
ಅಮರೇಂದ್ರಾವಳಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಇಂದ್ರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕವು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ
ತಾನು ಭೂಮಿಯೊಡೆಯನಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ
ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಜ್ರಸೇನನಿಗೂ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶ್ರೀಕಾಂತೆಗೂ
ವಜ್ರನಾಭಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸುಂದರನಾದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಉತ್ಸಾಹಸಂಪನ್ನನಾದನು.
ವ|| ಪುನಃ ಆ ಪುಣ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯವರದತ್ತಚರ
ಸಾಮಾನಿಕನೂ ವರಾಹಾರ್ಯ ವರಸೇನಚರಸಾಮಾನಿಕನೂ ವಾನರಾರ್ಯ
ಚಿತ್ರಾಂಗದಚರಸಾಮಾನಿಕನೂ ನಕುಲಾರ್ಯ ಶಾಂತಮದನಚರಸಾಮಾನಿಕನೂ
ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಜಯ, ವೈಜಯಂತ, ಜಯಂತ, ಅಪರಾಜಿತರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಜ್ರಜಂಘನಾದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆತನ
ಮಂತ್ರಿ-ಪುರೋಹಿತ-ಸೇನಾಧಿಪ-ಪ್ರಧಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮತಿವರ, ಆನಂದ, ಅಕಂಪನ
ಮತ್ತು ಧನಮಿತ್ರರೆಂಬ ಸಹಾಯಕರು ಅಧೋಗ್ರವೇಯಕದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರರಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದು ಸುಬಾಹು, ಮಹಾಬಾಹು, ಪೀಠ
ಮಹಾಪೀಠರೆಂಬ¹ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಜ್ರ
ನಾಭಿಗೆ ಸಹೋದರರಾದರು. ಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಾಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದ

1 ಸುಬಾಹು = ಮುಂದೆ ಭರತನಾಗತಕ್ಕವನು. ಮಹಾಬಾಹು = ಮುಂದೆ
ಬಾಹುಬಲಿಯಾಗತಕ್ಕವನು. ಪೀಠ = ಮುಂದೆ ವೃಷಭಸೇನನಾಗತಕ್ಕವನು. ಮಹಾಪೀಠ = ಮುಂದೆ
ಅನಂತವಿಜಯನಾಗತಕ್ಕವನು.

ನಿಗಳಂಬೊಲ್ ತೊಡರೊಂದು ಮೋಹನಿಗಳಂ ತಜ್ಜನ್ನದೊಳ್ ನೋಡೆ ತೊ
 ಟ್ತಗೆ ಮತ್ತಂ ಪೊಸತಾಗೆ ತಮ್ಮ ಮನದೊಳ್ ತಳ್ಳೊಯ್ದು ತಳ್ತಾಗು
 ಳ್ಳುಗಳೊಳ್ ಪೊಕ್ಕುವು ವಜ್ರಲೇಪದ ತಗುಳ್ಳಂ ಪೋಲ್ತಿನಂ ವಜ್ರನಾ
 ಭಗತಿಪ್ರೀತಿಯನುಂಟುಮಾಡಿದರವರ್ ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ನೇಹದಿಂ ೨೨

ವ|| ಅಂತು ವಜ್ರನಾಭ ಚಿಲ್ಲಿಂಗ ನಾಭಿಯುಂ ವಿಳಾಸಕ್ಕಾವಾಸಮುಂ ಆಳವಿಂಗ ದಳಮುಂ
 ಅಳವಿಂಗ ಗುಜಿಯುಂ ಕೆಳಗೆ ಕುಲಭವನಮುಂ ಪ್ರತಾಪಕ್ಕಡರ್ಪುಮಾಗಿ ಬಳವನ್ನಗಂ ;
 ವಜ್ರಸೇನಮಹಾರಾಜಂ ಆ ಕುಮಾರನೊಳಾದೊಂದು ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಸಂತೋಷಂಬಟ್ಟು,

ನೆಜಿದಂ ಭೂತಳರಾಜ್ಯಭೂರಿಭರಮಂ ತಾಳಲೆ ಮತ್ತುತ್ತನೀ
 ಪೊಜಿಗಿನ್ನೀತನೆ ಯೋಗ್ಯನೆಂಬ ಬಗೆಯಿಂ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಂ
 ಪೊಜಪೊಣ್ಣುತ್ತಿರೆ ರಾಜ್ಯಮಂ ಕುಡೆ ಮಗಂಗಾಶ್ಚರ್ಯದೊಳ್ ತಳ್ಳದೇ
 ನೊಜಿಯಿಂದುರ್ಚದ ಬಾಳ್ವೊಲಾದುದೊ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಧರಾಧೀಶನಾ ೨೩

ವ|| ತದನಂತರಮೇ ಲೋಕಾಂತಿಕಾಮರವ್ಯಂದಂ ಬಂದು ಬಿಚ್ಚಳಿಸೆ ವಜ್ರಕ್ಕೆ ಬಳಮಿತ್ತಂತೆ

ಕೇಶವಚರಪ್ರತೀಂದ್ರನು ಬಂದು ಆ ಪುರದಲ್ಲಿ ವರ್ತಕಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಕುಬೇರನಿಗಿಂತಲೂ
 ಅಧಿಕ ಧನವಂತನಾಗಿರುವ ಕುಬೇರದತ್ತನಿಗೂ ಅನಂತಮತಿಗೂ ಧನದೇವನೆಂಬ
 ಪುತ್ರನಾದನು. ಹೀಗೆ, ೨೨. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಲೆಯಂತೆ ಮೋಹವೆಂಬ ಒಂದು
 ಬೇಡಿಯು ತಗುಲಿಕೊಂಡಿತು. ಅದು ಬೇಗನೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಗಾಢವಾಗಿ
 ಬೆಸುಗೆಗೊಂಡಿತು. ಕೊನೆಗೆ ವಜ್ರಲೇಪದಂತೆ ಅತಿಗಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ
 ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವಜ್ರನಾಭಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ನೇಹದ ಫಲವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡಿದರು, ವ|| ಹಾಗೆ ವಜ್ರನಾಭಿಯು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ
 ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸರೆಯಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ
 ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಾಪಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಸನೀಯಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದನು.
 ಆಗ ವಜ್ರಸೇನಮಹಾವೀರನು ತನ್ನ ಆ ಕುಮಾರನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು,
 ೨೩. “ಈ ನನ್ನ ಮಗನು ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯ”
 ಎಂದು ಬಗೆದನು. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ
 ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ನೃಪನ ಈ ನಿರ್ಧಾರವು ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದ
 ಕತ್ತಿಯಂತಾಯಿತು. ವ|| ಬಳಿಕ ಲೋಕಾಂತಿಕಾಮರಸಮೂಹವು¹ ಬಂದು ವಜ್ರಕ್ಕೆ
 ಹೊಳಪುಗೊಟ್ಟು ಹಾಗೆ ವಜ್ರಸೇನನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿತು. ಆಗ
 ವಜ್ರಸೇನಮಹಾರಾಜನು ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾವಿರಜನ

1 ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರ್ಗದ ಅಂತ್ಯಪಟಲದಲ್ಲಿನ ಸಾರಸ್ವತ ಆದಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಷ್ಟವಿಧ ದೇವತೆಗಳು,
 ಇವರು ವಿಷಯವಿರಕ್ತರು, ಚತುರ್ದಶಪೂರ್ವಧರರು, ತೀರ್ಥಂಕರರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾದಾಗ ಅವರ
 ಪ್ರಶಂಸೆಗಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಇಲ್ಲಿ ‘ಲೋಕಾಂತಿಕಾಮರ’ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು.

ವಜ್ರಸೇನಮಹಾರಾಜಂ ಪರಿನಿಷ್ಕೃಮಣಕಲ್ಯಾಣಪರಿಣತಮನನಾಮೃತವನೋದ್ಯಾನದೊಳ್
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾವನಿಪಾಲಕರೊಡನೆ,

ಬಡಗಮೊಗದಿರ್ದು ಕರ್ಮದ

ತೊಡರಂ ಪಟಿವಂತೆ ಕೇಶಪಾಶಮನಂತಾ

ಗಡೆ ಪಟಿದು ತಪಂಗೊಂಡಂ

ಪೊಡವರಿಯಂ ವಜ್ರನಾಭಿಯುಂ ಬಿಂಕೊಂಡಂ

೨೪

ವ|| ಅಂತಾ ತ್ರಿಲೋಕಗುರು ಧರಾತಳಂ ಪೊಗಚ್ಚಿನಂ ಯತ್ಕಾಶ್ರಮದೊಳ್ ನಿಂದಂ, ಈ
ಧರಾಧಿಪಂ ಗುರುರಾಜ್ಯಾಶ್ರಮದೊಳ್ ನಿಂದಂ; ಆ ಮುನೀಂದ್ರಂ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದೊಳ್ ನಿಷ್ಕತನಾದಂ,
ಈ ನರೇಂದ್ರಂ ರಾಜ್ಯಾನುಷ್ಠಾನದೊಳ್ ನಿಷ್ಕತನಾದಂ; ಆ ಮುನೀಶಂ ಮುಮುಕ್ಷುವೃತ್ತಿಯೊಳ್
ನೆಗಬ್ಬಂ, ಈ ಕ್ಷಿತೀಶಂ ಕ್ಷತ್ರವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ನೆಗಬ್ಬಂ; ಆ ಮುನಿನಾಥಂ ತ್ರಿಗುಪ್ತಿಯೊಳ್ ನೆರೆದಂ, ಈ
ಮಹೀನಾಥಂ ಮಂತ್ರಗುಪ್ತಿಯೊಳ್ ನೆರೆದಂ; ಆ ತಪಸ್ವಿ ಪರೀಷಹಂಗಳು ಗೆಲ್ಲಂ ಈ ತೇಜಸ್ವಿ
ಬಲ್ಲಿದರಂ ಗೆಲ್ಲಂ; ಆ ಮಹಾಯೋಗಿ ಗುಣಂಗಳು ಪಾಲಿಸಿದಂ, ಈ ಮಹಾಭೋಗಿ ನೆಲನಂ
ಪರಿಪಾಲಿಸಿದಂ; ಆ ಮುನಿಯ ಮನೋಗಾರದೊಳ್ ಧ್ಯಾನಚಕ್ರಂ ಪುಟ್ಟು, ಈ ರಾಜ್ಯಾಶ್ರಮಮುನಿಯ
ಆಯುಧಾಗಾರದೊಳ್ ಚಕ್ರರತ್ನಂ ಪುಟ್ಟು; ಆ ಮುನಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನದೊಳ್ ಮೂರುರತ್ನಂಗಳ್
ಬೆಳಗಿದುವು, ಆ ಸಕಲಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನೆಯೊಳ್ ಪದಿನಾಲ್ಕುರತ್ನಂಗಳ್ ಬೆಳಗಿದುವು; ಆ

ರಾಜರೊಡನೆ ಮಾವಿನತೋಪಿನಲ್ಲಿ (ಆಮ್ರವನೋದ್ಯಾನ) ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು.
೨೪. ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಕರ್ಮದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಸುಡುವ ಹಾಗೆ,
ತನ್ನ ಕೇಶಪಾಶಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು ವಜ್ರಸೇನನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಇತ್ತ
ವಜ್ರನಾಭಿಯು ಯುದ್ಧಾಭಿಲಾಷಿಗಳಾದ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಅಂತು
ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವೆನಿಸಿದ ವಜ್ರಸೇನನು, ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು
ಯತ್ಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಈ ವಜ್ರನಾಭಿಯು ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು.
ಮುನೀಂದ್ರನು ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ, ಈ ನರೇಂದ್ರನು ರಾಜ್ಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದನು. ಆ ಮುನೀಶನು ಮುಮುಕ್ಷುವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದರೆ, ಈ ಭೂಮೀಶನು
ಕ್ಷತ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದನು. ಆ ಮುನಿನಾಥನು ತ್ರಿಗುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದರೆ, ಈ ಕ್ಷಿತೀಶನು
ಮಂತ್ರಗುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದನು. ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ, ಈ ತೇಜಸ್ವಿಯು
ಶೂರರನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಆ ಮಹಾಯೋಗಿಯು ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಈ
ಮಹಾಭೋಗಿಯು ನೆಲವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದನು. ಆ ಮುನಿಯ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಧ್ಯಾನಚಕ್ರವು ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಈ ರಾಜ್ಯಾಶ್ರಮ ಮುನಿಯ ಆಯುಧಾಗಾರದಲ್ಲಿ
ಚಕ್ರರತ್ನವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಮುನಿಸಾಮ್ರಾಟನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ರತ್ನಗಳು ಬೆಳಗಿದರೆ,
ಈ ಸಕಲಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳು ಬೆಳಗಿದುವು. ಆ ಮುನಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯುಂಟಾದರೆ, ಈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪತ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು

ಮುನಿವ್ಯವಭಂಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದುದು, ಈ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಭಂಗೆ ಸಕಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತಿ ಯಾದುದು; ಆ ಪರಮೇಶ್ವರಂಗೆ ದೇವೇಂದ್ರರ್ಕಳೆಜಗಿದರ್. ಈ ಧರಾಧೀಶ್ವರಂಗೆ ನರೇಂದ್ರರ್ಕಳೆಜಗಿದರ್; ಆ ತ್ರಿಲೋಕತಿಲಕಂಗೆ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ ನೆಗಬ್ಬುದು, ಈ ಕುಲತಿಲಕಂಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದುದುಭಿಧ್ವನಿ ನೆಗಬ್ಬುದು; ಆ ಮುನಿರಾಜಂ ಕರ್ಮಗಳಂ ಗಾಳಿಸಿದಂ, ಈ ರಾಜರಾಜಂ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಲಮಂ ಚಾಚ್ಚೇಳಿಸಿದಂ; ಆ ಭವ್ಯವರರತ್ನಾಕರಂ ಚತುಸ್ತಂಶದತಿಶಯಭೋಗದೊಳ್ ಕೂಡಿದಂ, ಈ ಪುರುಷರತ್ನಾಕರಂ ದಶಾಂಗಭೋಗದೊಳ್ ಕೂಡಿದಂ. ಇಂತು,

ಗೃಹಪತಿರತ್ನಮಾಗೆ ಧನದೇವನಿಳಾತಳನಾಥನಾ ಮಹಾ
ಮಹಿತ್ಯಭೋಗಮಂ ನೆಜೆಯ ಭೋಗಿಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಭೋಗಮೆಯ್ಲಿ ನಿ
ಸ್ಪೃಹತೆಯನಾ ಮಹಿಪತಿಗೆ ತಂದುದು ಭವ್ಯತೆ ಪುಣ್ಯಜೀವಮಂ
ಸಹಜಸುಖಾಸ್ವದಂಬರೆಗಮುಯ್ಯನಮಲ್ಲಿ ತೊಡಂಕಲೀಗುಮೇ

೨೫

ವ|| ಅಂತು ವಿಷಯವಿರಕ್ತನಾಗಿ,

ನೆಗಟ್ಟೆ ಪಟ್ಟಂಡಮಂ ಸಾಧಿಸಿದೊಡೆ ಫಲಮೇಂ ಭೋಗದಿಂ ಸಾಧ್ಯಮೇಂ ಬಂ
ಧುಗಳಿಂದಂ ಬರ್ಪುದೇಂ ಸುತ್ತಿದ ಪರಿಜನದಿಂದಪ್ಪದೇನೊಂದುಮಿಲ್ಲ
ಚ್ಚಗಮೊಂದುಂಟಲ್ಲಿ ಗಾಂಪಿಂ ತೊಡವೆನೆ ಪಡೆನೆಂ ಶಾಶ್ವತಶ್ರೀಯನೆಂಬು
ಜ್ಜುಗದೊಳ್ ಚತ್ತಂ ಕರಂ ತಣ್ಣಲೆಯ ನೆಜೆಯ ನಿಶ್ಚೈದಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ

೨೬

ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಈ ರಾಜನನ್ನು ಸಕಲ ರಾಜರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆ ತ್ರಿಲೋಕತಿಲಕನಿಗೆ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದರೆ, ಈ ಕುಲತಿಲಕನಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಿಬಂದುವು. ಆ ಮುನಿಪುಂಗವನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಾತಿಸಿದರೆ ಈ ರಾಜರಾಜನು ಪಟ್ಟಂಡರಾಜ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮುನಿರತ್ನಾಕರನು ಮೂವತ್ತಾಲ್ಪು ಅತಿಶಯ ಭೋಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದರೆ ಈ ಪುರುಷರತ್ನಾಕರನು ದಶಾಂಗಭೋಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದನು. ೨೫. (ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮತಿಯಾಗಿದ್ದ) ಧನದೇವನು (ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೂತವಾದ) ಗೃಹಪತಿರತ್ನವಾದನು. ಭೂಮಿಗೊಡೆಯನಾದ ವಜ್ರನಾಭಿಯು ಭೂಮಂಡಲದ ಭೋಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಡನು. ಕೊನೆಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಭೋಗವು ವಜ್ರನಾಭಿಗೆ ನಿಸ್ಪೃಹತೆಯನ್ನು ತಂದಿತು, ಭವ್ಯತೆಯು ಈ ಪುಣ್ಯಜೀವವನ್ನು ಸಹಜಸುಖಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗುವವರೆಗೂ ಒಯ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ತೊಡಕಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ವ|| ಅಂತು ವಿಷಯವಸ್ತುಗಳಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗಿ ೨೬. “ಈ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಿಸುವುದು ಏನನ್ನು? ಭೋಗಾನುಭವದಿಂದ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕುದು ಏನು? ಬಂಧು ಬಳಗದವರಿಂದ ಆಗತಕ್ಕುದೇನು? ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಗಟ್ಟಿರುವ ಪರಿಜನರಿಂದ ಅಪ್ಪದೇನು? ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಆಗುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಳವಳವೊಂದು ಮಾತ್ರ. ನಾನು ಮೂಢತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೀಳೆನು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಾಶ್ವತಶ್ರೀಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುಜ್ಜುಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಾಸಕ್ತವಾಯಿತು.

ವ|| ಅಂತು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಸುಂಧರಾಭಾರಮಂ ವಜ್ರದಂತನೆಂಬ ನಿಜಾಗ್ರತನೂಜನೊಳ್
ನಿಲಿಸಿ ನಿಜಗುರುಚರಣಸಮೀಪದೊಳ್.

|| ಅಕ್ಕರಂ||

ನಿಜತನೂಭವರೈಸಾರ್ವರ್ ಪದಿನಾಜುಸಾರ್ವರ್ ಮಕುಟಬದ್ಧರುಂ
ನಿಜಲತಾಂಗಿಯರಯ್ಯತ್ತುಸಾರ್ವರೈಣ್ಣರುಮಣುಗಿನ ಸೋದರರ್ಕ್ಕಳ್
ನಿಜಸಹಾಯಂ ಗೃಹಪತಿರತ್ನಂ ಧನದೇವನುಂ ಬೆರಸಾಗಳ್ ವಜ್ರನಾಭಿ
ನಿಜದ ರೂಪಮಂ ನಿರ್ಗಂಧರೂಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ನೆಗಬ್ಬಿನಂತೀಮಾಪ್ತಿಯಿಂ ೨೭

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಹಿಂಸಾನ್ಯತಸ್ತೇಯಾಬ್ರಹ್ಮಪರಿಗೃಹಪರಿತ್ಯಾಗಮೆಂಬಯ್ಯಂ
ಮಹಾವ್ರತಂಗಳೊಳ್ ನೆರೆದು,

ನಡೆವ ನುಡಿವುಣ್ಣ ಕೊಳ್ಳಿಡು
ವಡೆಯೊಳ್ ತಾಂ ಕಾಯಮಲಮನುಗುಟ್ಟಿಡೆಯೊಳೊಡಂ
ಬಡನೆನಿಸದೋವಿ ಜೀವಮು
ನಡಕೆಂಬೆರಸಯ್ಯುಸಮಿತಿಯೊಳ್ ಮುನಿ ನೆಗಬ್ಬಂ ೨೮

ವ|| ಮತ್ತಮಿವು ಮೊದಲಾಗಿರ್ಪತ್ತೆಂಟುಮೂಲಗುಣಂಗಳೊಳಮುತ್ತರಗುಣಂಗಳೊಳ
ಮುತ್ತರೋತ್ತರಂ ನೆಗಬ್ಬು,

ವ|| ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಭೂಭಾರವನ್ನು ವಜ್ರದಂತನೆಂಬ ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನಲ್ಲಿಟ್ಟು ತನ್ನ
ಗುರುಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ೨೭. ಐದುಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ
ಮಕುಟಬದ್ಧರಾದ ಸಾಮಂತರೊಡನೆಯೂ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಹೆಂಡಿರೊಡನೆಯೂ
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ಎಂಟುಜನ ಸಹೋದರರೊಡನೆಯೂ ನಿಜಸಹಾಯಕನೂ
ಗೃಹಪತಿರತ್ನನೂ ಆದ ಧನದೇವನೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ವಜ್ರನಾಭಿಯು ನಿಜರೂಪವೆನಿಸಿದ
ನಿರ್ಗಂಧರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಖ್ಯಾತನಾದನು. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ: ಹಿಂಸೆ,
ಸುಳ್ಳು, ಕಳ್ಳತನ, ಅಬ್ರಹ್ಮ (ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿರುವುದು), ಪರಿಗ್ರಹ (ಸ್ವೀಕಾರ) ಇವುಗಳ
ತ್ಯಾಗಗಳೆಂಬ ಐದು ಮಹಾವ್ರತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ೨೮. ನಡೆಯುವಾಗಲೂ (ಈರ್ಯಾ)
ನುಡಿಯುವಾಗಲೂ (ಭಾಷಾ) ಉಣ್ಣುವಾಗಲೂ (ಏಷಣಾ), ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು
ಇಡುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಆದಾನನಿಕ್ಷೇಪಣ) ಕೊಳೆ ಕಶ್ಮಲಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ
(ಉತ್ಸರ್ಗ) ಜೀವಹಿಂಸೆಯೊದಗದಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈ ಐದು ಸಮಿತಗಳಲ್ಲಿ
ಅಡಕಗೊಳಿಸಿ ಆ ಮುನಿಯು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ವ|| ಮತ್ತೂ ಇವು ಮೊದಲಾಗಿ
ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮೂಲಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ¹ ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ

1 ಉತ್ತರಗುಣಗಳು ೮೪.

ಮನಮಂ ನುಡಿಯಂ ಮೆಯ್ಯಂ
ತನಗೆ ವಶಮಾಡಿ ಗುಪ್ತಗುಪ್ತಂ ಮುನಿಯೆಂ
ಬನೆಗಂ ನೆಗಲ್ಲಂ ಗುಪ್ತಿಯೆ
ತನಗಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮರಿಪುಗೆ ಮುನಿವುದು ಮೊಗ್ಗೆ

೨೯

ವ|| ಮತ್ತು ಚತುರಶೀತಿಸಹಸ್ರಗುಣಮಣಿವಿಭೂಷಣವಿಭೂಷಿತನುಂ ಅಪ್ಪಾದಶಹಸ್ರಶೀಲ
ರತ್ನಾಕರನುಂ ಆಗಿ ಪಂಚದಶಪ್ರಮಾದಂಗಳಂ ಬಂಚಿಸಿ,

ಏಕಧನುರ್ಧರನಾದನಿ
ಳಾಕಾಂತೆಯನ್ನೊಲಿಸುವಂದು ಮುನಿಪತಿಯಾಗಿ
ದೇವಕೆಂದಟಿಯೆಂ ದಶಧನು
ರಾಕಳಿತಕರಾಗ್ರನಾದನೆನಗಿದು ಚೋದ್ಯಂ

೩೦

ವ|| ಎಂಬನಮುತ್ತಮುಕ್ತಮಾಮಾರ್ದವಾರ್ಜವಸತ್ಯಶೌಚಸಂಯಮತಪಸ್ವಾಗಾಕಿಂಚನ್ಯಬ್ರಹ್ಮ
ಚರ್ಯಾಪರ್ಯಾಪ್ತದಶಧರ್ಮಂಗಳುಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಸಾಕಾರನಿರಾಕಾರಗತಮಪ್ಪನಶನಮೆಂಬ ಮೊದಲ
ತಪದೊಳಂ, ಏಕಕಬಳೋನಾದ್ಯೇಕಸಿಕ್ಕಪ್ರಮಾಣಾಹಾರಂಬರಂ ಬರ್ಪವಮೋದರ್ಯಮೆಂಬರಡನೆಯ
ತಪದೊಳಂ, ಇತೆಂಬಡೆಯೊಳಂತೆಂಬವರ್ ನಿಲಿಸಿದೊಡಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲೆನೆಂಬ ನಿಯಮಂ ಮೊದಲಾಗೆ
ವೃತ್ತಿಪರಿಸಂಖ್ಯಾನನಾಮಮಾದ ಮೂಞನೆಯ ತಪದೊಳಂ, ಕ್ಷೀರದಧಿಘ್ನತಲವಣತ್ಯಲಾದಿ ರಸಂಗಳಂ

ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು, ೨೯. ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಮೈಯನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು
ತ್ರಿಗುಪ್ತಿ (ತ್ರಿಕರಣ ಗುಪ್ತಿ)ಗಳೆಂಬ ರಕ್ಷೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಮುನಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು.
ಗುಪ್ತಿರಹಿತನು ಕರ್ಮರಿಪುವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಮತ್ತು ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ
ಗುಣಗಳೆಂಬ ಮಣಿಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ ಹದಿನೆಂಟುಸಾವಿರ ಶೀಲರತ್ನಗಳಿಗೆ
ಆಶ್ರಯನೂ ಹದಿನೈದು ಪ್ರಮಾದಗಳನ್ನು ತೊರೆದವನೂ ಆದನು. ೩೦. ಆತನು ಹಿಂದೆ
ಭೂಕಾಂತೆಯನ್ನೊಲಿಸುವಾಗ ಒಂದೇ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು (ಅದೇನೋ ಸರಿ). ಈಗ
ಮುನಿಪತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದನು! ಇದೇನೋ ತಿಳಿಯದು.
ನನಗೆ ಚೋದ್ಯವೆನಿಸಿದೆ! (ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಹತ್ತು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೆಂದು
ಭಾವ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಧನುಸ್ಸೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ) ವ|| ಎಂಬಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ಷಮೆ,
ಮೃದುತ್ವ, ಋಜುತ್ವ, ಸತ್ಯ, ಶೌಚ, ಸಂಯಮ, ತಪಸ್ಸು, ತ್ಯಾಗ, ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಎಂಬ
ಪರ್ಯಾಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಹತ್ತು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ಸಾಕಾರ
ನಿರಾಕಾರಗತವಾದ ಅನಶನವೆಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ತುತ್ತಿನಿಂದ
ಹಿಡಿದು ಒಂದು ಅಗುಳಿನ ಪ್ರಮಾಣದವರೆಗೆ ಬರುವ ಅವಮೋದರ್ಯವೆಂಬ ಎರಡನೆಯ
ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಂಥವರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ
ವೃತ್ತಿಪರಿಸಂಖ್ಯಾನ ನಾಮದ ಮೂರನೆಯ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ,
ಉಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದ ರಸಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವ ರಸಪರಿತ್ಯಾಗವೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ

ಪರಿತ್ಯಾಗಂಗೈಯ್ಯ ರಸಪರಿತ್ಯಾಗಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಪದೊಳಂ, ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಮ್ಬುಗ ಪಶುಪರಿವರ್ಜಿತ
ವಿವಿಕ್ತಸ್ಥಾನಂಗಳೊಳ್ ನೆಲಸುವ ವಿವಿಕ್ತವಾಸಮೆಂಬಯ್ದನೆಯ ತಪದೊಳಂ ನೆಹಿದು, ಕಾಯಕ್ಷೇಶ
ಮೆಂಬಾಪನೆಯ ತಪಮನೆತ್ತಿಕೊಂಡು,

ಸುತ್ತಲುಮುರಿಮಾಲೆಗಳನೆ
ಪೊತ್ತಿಸಿದವೊಲಳುರೆ ತಪನಕಿರಣಾಳಿ ಮುನೀಂ
ದೋತ್ತಮಗುರು ಕಲ್ಲೆನೆ ನಿಂ
ದತ್ತಿದ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯ ನೆಬಲೊಳಿಪ್ಪಂತಿದರ್

೩೧

ಮೊರೆದಜಗಿ ಕೊಳ್ಳ ಮಹಿ ಭೋ
ಗರ್ದೊಡುವ ಗಾಳಿ ಸಿಡಿದು ಪೊಯ್ವು ಸಿಡಿಲ್ ಕಾ
ರಿರುಳೊಳಗುವಂ ಪಡೆದಿರೆ
ಮರುವಾನಸನೆನೆ ತಪಸ್ವಿ ಮರಮೊದಲಿದರ್

೩೨

ತನು ಪಂಜವೊಲ್ ಬೆಳರ್ತಿ
ರ್ಪಿನಗಂ ಹಿಮಮೆಕ್ಕಿದರಲೆವೋಲ್ ಪುದಿದಿರೆಯುಂ
ತನು ತನಗಲಿಂದೇಕಾಂ
ತನಿವಾಸದೊಳಿಂತು ಬೆಳ್ಳವಾಸದೊಳಿದರ್

೩೩

ವ|| ಮತ್ತಮುಭ್ಯಂತರತಪಪ್ಪಟದೊಳಂ ಪಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿನಯವೈಯಾಪ್ಯತ್ಯಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ
ಧ್ಯಾನವೃತ್ತಗಂಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಪನ್ನೆರಡುತಪದೊಳ್ ನೆಹಿದಿಪ್ಪತ್ತೆರಡುಪರೀಷಹಂಗಳಂ ಗಲ್ಲು
ಗಣಧರಣೀಮಂ ಬಿಟ್ಟೀಕವಿಹಾರಿಯಾಗಿ ಬಲೆಯಂ ತ್ರೆಲೋಕ್ಯಕ್ಕೋಭಕಾರಣತೀರ್ಥಕರಪುಣ್ಯಹೇತುಗಳಪ್ಪ

ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪುರುಷರೂ ನಪುಂಸಕರೂ ಮೃಗಪಶುಗಳೂ ಇಲ್ಲದ
ವಿಜನಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸುವ ವಿವಿಕ್ತವಾಸವೆಂಬ ಐದನೆಯ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆರೆದು
ಕಾಯಕ್ಷೇಶವೆಂಬ ಆರನೆಯ ತಪಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ೩೧. ಸುತ್ತಲೂ ಉರಿಮಾಲೆಗಳನ್ನು
ಹೊತ್ತಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಖರವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಹರಡಿದ್ದಾಗ ಮುನೀಂದ್ರರಿಗೆಲ್ಲ
ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆತನು ಕಲ್ಲೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯ
ನೆಳಲಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೂ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೨. ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ ಮಳೆಯು ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಭೋರೆಂದು ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿದೆರಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯು
ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಮರವಾನಸನಂತೆ ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ
ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ೩೩. ಅವನ ದೇಹವು ಹೆಕ್ಕಿದ ಹಂಜಿಯಂತೆ ಶುಭ್ರತೆಯಿಂದಿತ್ತು.
ಹಿಮವು ಎಕ್ಕಿದ ಹತ್ತಿಯಂತೆ ಸುತ್ತ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ದೇಹವು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ವ|| ಮತ್ತೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ,
ವಿನಯ, ವೈಯ್ಯಾಪ್ಯತ್ಯ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಧ್ಯಾನ, ವೃತ್ತರ್ಗಗಳೆಂಬ ಆರು ಅಭ್ಯಂತರ
ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹನ್ನೆರಡು ವಿಧ ತಪಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು

ಮೋಡಶಭಾವನೆಗಳಂ ಭಾವಿಸಿ, ಭಾವನೆಯೊಳಾದ ಬುದ್ಧಿತಪೋವಿಕ್ರಿಯೌಷಧಿ ರಸಬಲಾಕ್ಷೀಣಾಭಿ
ಧಾನಸಪ್ತರ್ಥಿಗಳೊಳಂ ನೆಲೆದು, ಬಲೆಯಂ ಮೋಹನೀಯಕರ್ಮೋಪಶಮದೊಳ್ ವಿಶುದ್ಧಾತಿಶಯ
ವಿಣೀಪದಿನುಪಶಮಶ್ರೇಣ್ಯಾರೋಹಣಂಗೆಯ್ದು ನಿರವಶೇಷಮೋಹೋಪಶಮೋದ್ಯುತ ಯಥಾಖ್ಯಾತ
ಚಾರಿತ್ರಸಂಪನ್ನಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಿಂ ಸ್ವಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಕಾಲಾಂತರದೊಳ್ ಶ್ರೀಪ್ರಭಾದ್ರಿಶಿಖರದೊಳ್
ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನವಿಧಿಯಿಂ ತೃಗಸ್ಥಿಭೂತಸರ್ವಾಂಗಂ ಧೈರ್ಯಮನೆ ಮನದೊಳವಲಂಬಿಸಿ,

ಬಿಸಿಲೈಕೆಲ್ ಪಸಿವುಗ್ರದಂಶಮಶಕವ್ಯಾಬಾಧೆ ನೀರಜಿ, ಪೊ
ಯ್ವ ಸಿಡಿಲ್ ತಿಂಬರೆವಾವು ಪಾಯ್ವ ಪುಲಿಯೆಂಬಲಾಭೆಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಯನೊ
ದ್ವಿಸಿ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಮಿಡುಕುಳ್ಳ ತಾಣಮಣಮಿಲ್ಲೆಂಬಂತು ನಿಷ್ಪಂದನಾ
ಗಿ ಸಮಸ್ತೀತಮನಂ ಗುಣಂಗಳೊಳಿಸಿದಂ ಯೋಗೀಂದ್ರವೃಂದಂಗಳಂ ೩೪

ವ|| ಅಂತರ್ದನಿತ್ಯಾದಿ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷಾನುಸ್ಮರಣಪರಿಣತಾಂತಕರಣನಾಗಿ ಮತ್ತಮರಡನೆಯ
ಸೂತ್ರೊಳಮುಪಶಮಶ್ರೇಣೀಯನೇಲಿ ಚತುರ್ವಿಧಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದೊಳ್ ಪೂರ್ವಾಪರವಿಷಯವಿವಿಕ್ತಾರ್ಥ
ವ್ಯಂಜನಯೋಗಸಂಕ್ರಮಣಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಮಪ್ಪ ಪೃಥಕ್ವಿವಿತ್ಕರ್ತವಿಚಾರವೆಂಬ ಮೊದಲ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದೊಳ್
ಸಮಾಹಿತನುಪಶಾಂತಗುಣಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಪ್ರಾಣಪರಿತ್ಯಾಗಂಗೆಯ್ದು ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳಹಮಿಂದ್ರನಾದಂ;
ಅದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪೋಪಮಾನವಿಸ್ತಾರಪರಿಣಾಹಪರಿಮಾಣಮಂ ಕೈಕೊಂಡು,

ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಗಣಧರಗಣವನ್ನು ತೊರೆದು ಏಕವಿಹಾರಿಯಾದನು. ಬಳಿಕ
ತ್ರಿಲೋಕಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ತೀರ್ಥಂಕರಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇತುಗಳಾದ ಮೋಡಶ
ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ, ತಪ, ವಿಕ್ರಿಯೆ, ಔಷಧಿ, ರಸ,
ಬಲ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷೀಣಗಳೆಂಬ ಏಳು ಯುದ್ಧಿಗಳಿಂದ ನೆರೆದನು. ಬಳಿಕ ಮೋಹನೀಯ
ಕರ್ಮೋಪಶಮದಿಂದ ಅತಿಶಯ ವಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉಪಶಮಶ್ರೇಣೀಯನ್ನು
ಏರಿದನು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೋಹೋಪಶಮವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ಮೂಲಕ ಯಥಾಖ್ಯಾತ
ಚಾರಿತ್ರಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಿಂದ ಸ್ವಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತನಾದನು. ಬಳಿಕ
ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪ್ರಭಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನವಿಧಿಯಿಂದ ತನ್ನೆಲ್ಲ
ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚರ್ಮ-ಮೂಳೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅವಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ
ಧೈರ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ೩೪. ಬಿಸಿಲು, ಶೀತ, ಹಸಿವು, ಸೊಳ್ಳೆನೋಣಗಳ ಕಾಟ, ನೀರಡಿಕೆ,
ಸಿಡಿಲು, ನುಂಗುವ ಹೆಬ್ಬಾವು, ನುಗ್ಗಿ ಬರುವ ಹುಲಿ-ಇವುಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ದೇಹವನ್ನು
ಒಡ್ಡಿ ಅಲ್ಲಾಡುವ ಸ್ಥಾನವೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಸಮಸ್ತಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ ಆ
ಯೋಗಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿದ್ದನು. ವ|| ಅನಿತ್ಯಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ
ಪಕ್ಷೇನಾದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮತ್ತೆರಡನೆಯ ಪಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಶಮಶ್ರೇಣೀಯನ್ನೇರಿ
ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ “ಪೂರ್ವಾಪರವಿಷಯ ವಿವಿಕ್ತಾರ್ಥ ವ್ಯಂಜನಯೋಗ
ಸಂಕ್ರಮಣಲಕ್ಷಣವಾದ ಪೃಥಕ್ವಿವಿತ್ಕರ್ತ ವಿಚಾರವೆಂಬ” ಮೊದಲನೆಯ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಸಮಾಹಿತನಾಗಿ ಉಪಶಾಂತಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ
ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾದನು. ಅದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ವಿಸ್ತಾರ ಪರಿಣಾಹ

ಹನ್ನೆರಡುಯೋಜನಂ ಲೋ
ಕೋನ್ನತಿಯನೆ ತಪ್ಪಿಪ್ಪಿಪಟಲದ ತುದಿಯೊಳ್
ರನ್ನದ ಕಳಶಕ್ಕನೆಯಂ
ಬನ್ನೆಗಮದು ಸುಖಸುಧಾಕರಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕರಂ

೩೫

ಅದು ನೀಲಮಯಮಹೀತಳ
ಮದು ನವಪುಷ್ಪೋಪಹಾರತಾರಕಿತಮದ
ಭುದಯಸುಖನಿಲಯಮದು ಮೋ
ಕ್ಷದ ನೆರೆಮನೆ ಲಂಬಮಾನಮುಕ್ತಾದಾಮಂ

೩೬

ನೆರೆದಹಮಿಂದ್ರರ ತನುಪರಿ
ಕರದ ನೆಲಲಿಳ್ ಪಳಚ್ಚನೆಸೆದಿರ ನೋಟ
ಕ್ಷರದನೆಯ ನಾಕಲೋಕದ
ಎರಡನೆಯನೆ ಪಡೆವುದದಲಿ ರನ್ನದ ಕೇರ್ಗಲ್

೩೭

ವ|| ಅದಲಿ ಪದಾರ್ಥರತ್ನರಚನಾವಿಚಿತ್ರೋಪಪಾದಶಯನತಳದೊಳಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದೊಳ್
ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು,

ಧಾತುಮಳದೋಷರಹಿತಂ
ವೀತನಖಶೃಂಗೇಶಲೋಮಂ ಶೋಭಾ
ನ್ವೀತಪರಿಪೂರ್ಣಯೌವನ
ಮಾತತಶುಭಲಕ್ಷಣಂ ಮನೋಹರರೂಪಂ

೩೮

ಪರಿಮಾಗುವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೩೫. ಲೋಕದ ಉನ್ನತಿಯು ಇನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು
ಯೋಜನವಿದೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಇದೆ. ಅದು ಅರವತ್ತೂರನೆಯ ಪಟಲದ
ತುದಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಕಲಶಕ್ಕೆನೆಯಾಗಿದೆ. ಸುಖವೆಂಬ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಅಕರವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ.
೩೬. ಅದರ ಭೂಮಿಯು ನೀಲಿಯಾದುದು. ಹೊಸಹೂವುಗಳ ಉಪಹಾರದಂತಿರುವ
ತಾರಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಅಭುದಯಸುಖಕ್ಕೆ ನಿಲಯ, ಮೋಕ್ಷದ
ನೆರೆಮನೆ, ಮುತ್ತಿನಹಾರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಜೋತುಬಿದ್ದಿವೆ. ೩೭. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಅಹಮಿಂದ್ರರ
ದೇಹಚ್ಚಾಯೆಗಳು ರತ್ನದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ ಎರಡನೆಯ ನಾಕಲೋಕದ
ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವ|| ಅದರ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ
ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವ ಉಪಪಾದಶಯನತಳದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ
'ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು' ಕೈಕೊಂಡನು. ೩೮. (ಅವನ ರೂಪವು) ಧಾತುಮಲದೋಷ
ರಹಿತವೂ ಉಗುರು, ಮೀಸೆ, ಕೇಶ, ಲೋಮರಹಿತವೂ ಶೋಭಾನ್ವಿತವೂ

1 ಆಹಾರ, ಶರೀರ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಉಚ್ಚಾಸ-ನಿವ್ವಾಸ, ಭಾಷಾ, ಮನ ಎಂಬ ಆರು
ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು.

ಪಳುಕಿನ ಪಾಪೆಯನಮರ್ದಿಂ
ತೊಳೆದಂತೊರ್ಮೊಬದ ದಿವ್ಯವಪು ಮಣಿಮಯಕುಂ
ಡಳಮಕುಟಕಟಕಭೂಷಣ
ವಿಳಾಸದಿಂದೇಂ ವಿಳಾಸಮಂ ತಾಳ್ತಿದುದೋ

೩೯

ಬಾಡದ ಬಾಸಿಗಮುಡೆ ಚಿ
ಲ್ಲೋಡದ ದಿವ್ಯಾಂಬರಂ ಮನಂಗೊಳೆ ಸುಖದೊಳ್
ಮೂಡುವ ಮುಟ್ಟಾಡುವ ತಡು
ಮಾಡುವ ಬಗೆಯಿಲ್ಲದಲ್ಲ ಬಗೆ ಪೆಜಿತುಂಟೇ

೪೦

ಅಣಿಮಾದ್ಯಗುಣಂಗಳ
ಕಣಿಯಿರ್ಪಂತಿರ್ದುಮಖಿಸುರಲೋಕಶಿಖಾ
ಮಣಿಗಳ್ ಲೋಕೈಕಶಿಖಾ
ಮಣಿಗಳುಮಲ್ಲಿರ್ದು ವಿನತಮಸ್ತಕರಪ್ಪರ್

೪೧

ಶುಭಭಾವಶುಕ್ಲಲೇಶ್ವಾ
ನುಭಾವದಿಂ ಧವಳಪುಂಡರೀಕನಿಕಾಶ
ಪ್ರಭೆ ದೊರೆಕೊಂಡುದು ಪರಿಣಾ
ಮಭೇದಮೇಂ ಚಿತ್ರವಿಧಮೊ ತನುಭೃದ್ಗಣದಾ

೪೨

ಪದಿನಾಟು ತಿಂಗಳಿಂದಂ
ಪುದಿಯೊಳ್ ಪದಿನೈದು ದಿವಸಮಾದೊಡೆ ಸುಯ್ಯಂ
ತೊಡಳುಂಟೆ ನಿಃಪ್ರವೀಚಾ
ರದಿಂದಮಹಮಿಂದ್ರನವಿಳಸುಖಮಂ ಪಡೆವಂ

೪೩

ಪೂರ್ಣಯೌವನಯುಕ್ತವೂ ಶುಭಲಕ್ಷಣಸಮೇತವೂ ಸುಂದರವಾದ ರೂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆಗಿತ್ತು. ೩೯. ಸ್ಫಟಿಕದ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಅಮೃತದಿಂದ ತೊಳೆದಂತಿರುವ ಒಂದು ಮೊಳೆದ ದಿವ್ಯದೇಹವು ಮಣಿಮಯವಾದ ಕುಂಡಲ, ಮಕುಟ, ಕಡಗ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ವಿಲಾಸವನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು. ೪೦. ಅಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ತೊಡಲು ಬಾಡದ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಗಳಿದ್ದುವು. ಸೊಗಸುವಡೆದ ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಮುಳುಗಾಡುವ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬಗೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ೪೧. ಅಣಿಮಾದಿ ಎಂಟು ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವಲೋಕಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಲೋಕೈಕಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು (ಅಹಮಿಂದ್ರನಿಗೆ) ತಲೆಬಾಗುವರು. ೪೨. ಶುಭಭಾವ ಶುಕ್ಲಲೇಶ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಪ್ರಭೆಯು ದೊರೆಕೊಂಡಿತ್ತು. ಶರೀರಗಳ ಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮಭೇದಗಳು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದುವು. ೪೩. ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಹದಿನಾರು ತಿಂಗಳು ಮತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳು ಆದೊಡನೆಯೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಶ್ವಾಸಬಿಡುವನು. ಮೈಥುನೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿರಹಿತನಾಗಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಸಕಲ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನು.

ಸ್ತ್ರೀಸಂಸರ್ಗಂ ಸುಖಮಂ
ಬೀ ಸಂಸಾರಿಗಳ ಜಡರದಪೊದೆ ತನುಗಾ
ಯಾಸಕರಂ ಶುಕ್ರಾರ್ತವ್
ವಾಸಿತಮಾಪಾತಮಾತ್ರರದುಣೀಯತರಂ

೪೪

ಅದಲಿಂದಂ ತನ್ನೊಳ್ ಪು
ಟ್ಟದ ಸಂತಸದಿಂದಮಾದ ಸುಖಮದು ಸುಖಮ
ಲ್ಲದುದಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿಂದಾ
ದುದು ವಸ್ತುವೆ ಕುಂದೆ ಕುಂದುಗುಂ ನಿಮಿದಪುದೇ

೪೫

ಆ ನಾಕನಿಕಾಯದ ಸುಖ
ಮೇನುಂ ದೊರೆಯಲ್ಲದರ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷದ ಸುಖದಿಂ
ದೇನಾನುಂ ಕುಂದುಗುಮದು
ತಾನೆನೆ ಬಣ್ಣಿಸುವನಾವನಲ್ಲಿಯ ಸುಖಮಂ

೪೬

ನೆನೆದಹಮಿಂದ್ರಂ ತಣಿವೊಂ
ಮನದೊಳ್ ಮೂವತ್ತುಮೂಜುಸಾಸಿರವರ್ಷ
ಕನತಿಶಯಸುಧಾಶನದೊಳ್
ವನನಿಧಿ ಮೂವತ್ತುಮೂಜುಮಂ ಸಲೆ ಬಾಲ್ಯಂ

೪೭

ಧನದೇವನುಮೆಣ್ಣರ್ ತ
ನ್ನನುಜರುಮಹಮಿಂದ್ರರಾಗಿ ನೆಲೆದವರೊಳ್ ಮು
ನ್ನಿನ ಭವದ ಪುಣ್ಯಕಲ್ಪಾ
ವನಿಜದ ತನಿವಣ್ಣ ರಸದೆ ತಣ್ಣನೆ ತಣಿವಂ

೪೮

೪೪. ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವನ್ನೇ ಸುಖವೆನ್ನುವ ಸಂಸಾರಿಗಳು ಜಡರು, ಅದು ಆಯಾಸಕರ. ಶುಕ್ರಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಅದು ಮೇಲ್ಮೋಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ರಮಣೀಯ. ೪೫. ಅದಕಾರಣ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲುಂಟಾದ ಸುಖವೇ ಸುಖ. ಅದಲ್ಲದ್ದು ಸುಖವೇ ಅಲ್ಲ. ವಸ್ತುವಿನಿಂದಾದ ಸುಖವು ವಸ್ತುವು ನಷ್ಟವಾದೊಡನೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ನಷ್ಟ ಹೊಂದುವುದು. ಅದು ನಿಮಿರುವುದೇ? ೪೬. ಆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸೌಖ್ಯವು ಅಸದೃಶವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ನ್ಯೂನತೆಲುಂಟು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವನು ತಾನೆ ಆ ಸುಖವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿಯಾನು? ೪೭. (ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಹಮಿಂದ್ರನು) ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯವಾದ ಅಮೃತಾನ್ನವನ್ನು ಮಾನಸಾಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗುವನು. ಅವನು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಾಗರೋಪಮ ಆಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ೪೮. ಧನದೇವನೂ ವಜ್ರನಾಭಿಯ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಸೋದರರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರೊಡನೆ

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಮೇರುಗಿರಿಯೇ ತನಗೆ ನಾಭಿಯಾಗಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಜಂಬೂಮಹೀರುಹ ಲಾಂಛನದ್ವೀಪಾಂತರ್ಗತಭರತಕ್ಷೇತ್ರಮಧ್ಯಮಧ್ಯಮಖಂಡದೊಳ್ ಮುಖ್ಯಂ ವ್ಯವಹಾರಮೆಂಬೆರಡುಂ ಕಾಲದೊಳಗಾದಿಮಧ್ಯಾವಸಾನವಿರಹಿತಮುಂ ವರ್ತನಾಲಕ್ಷಣಮುಂ [ಪರಿಣಾಮಿ]^೧ ದ್ರವ್ಯಪರಿವರ್ತನ ಕಾರಣಮುಂ ಲೋಕಾಕಾಶಪ್ರದೇಶಪ್ರಮಾಣಪರಿಮಾಣಮುಂ ಅಸ್ತದಾದ್ಯನುಮೇಯಮುಂ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರಮುಮಪ್ಪದು ಮುಖ್ಯಕಾಲಂ. ವ್ಯವಹಾರಕಾಲಮೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯಕಾಲನಿರ್ವರ್ತಿತ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಂ; ಅದು ಸಮಯಾವಳಿಕೋಚ್ಛ್ವಾಸಸ್ತೋಕನಿಮೇಷನಾಳಿಕಾಮೂಹೂರ್ತದಿವಸ ಪಕ್ಷಮಾಸರ್ತ್ವಯನ ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಗಣನಾನುಕ್ರಮದಿಂದಂ ಪರ್ಚದೇಣಿಕೆಯೊಳ್ ಕೂಡಿದುದು. ಅದು ಶರೀರ ಬಳಾಯುದೇಹಪ್ರಮಾಣೋಪಚಯಾಪಚಯಹೇತುತ್ವದಿಂದಮುತ್ಪರ್ಷ್ಣೀಯ ವಸರ್ಪಣಿನಾಮಮಂ ಪಡೆದುದದೊಂದು ಪತ್ತುಕೋಟಿಕೋಟಿ ಸಾಗರೋಪಮಸಂಖ್ಯೆಯಂ ತಾಳಿ ಸುಷಮಸುಷಮಂ ಸುಷಮಂ ಸುಷಮದುಷ್ಪಮಂ ದುಷ್ಪಮಸುಷಮಂ ದುಷ್ಪಮಂ ಅತಿದುಷ್ಪಮಂ ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ಪಡ್ಡೇದಭಿನ್ನಮಾದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಮವಸರ್ಪಣಿಯೊಳುತ್ತಮಭೋಗ ಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಾಗರೋಪಮಪ್ರಮಾಣಂ, ಸುಷಮಸುಷಮಮೆಂಬ ಕಾಲಮುಂ ಮಧ್ಯಮಭೋಗ ಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಮೂಳುಕೋಟಿಕೋಟಿ ಸಾಗರೋಪಮ ಪ್ರಮಾಣಂ ಸುಷಮಮೆಂಬ ಕಾಲಮುಂ ಜಘನ್ಯಭೋಗಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಎರಡುಕೋಟಿಕೋಟಿ

ವಜ್ರನಾಭಿಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಸಿಹಿಹಣ್ಣಿನ ರಸದಿಂದ ತಣ್ಣನೆ ತಣಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನೇ ತನಗೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಜಂಬೂವೃಕ್ಷದಿಂದ ಗುರುತಾಂತದ್ವೀಪ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಅಂತರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಮಖಂಡವೆಂದು ಭರತಖಂಡ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ, ವ್ಯವಹಾರ ಎಂದು ಕಾಲವು ಎರಡು ತೆರ. ಆದಿ, ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತಗಳಲ್ಲದ ವರ್ತನಾಸ್ವರೂಪದ (ಒಂದು ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊಂದಿಸಬಲ್ಲ) ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಗುಣವಾಗಿ ಗುಣಪರ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತನಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕವೂ ಲೋಕಾಕಾಶಪ್ರದೇಶ ಪರಿಮಾಣವೂ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಅನುಮೇಯವೂ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರವೂ ಆದುದು ಮುಖ್ಯಕಾಲ. ಮುಖ್ಯಕಾಲದಿಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ (ಪೂರ್ವಾಪರೀಭಾವವೆಂಬ) ಕ್ರಿಯುಳ್ಳದ್ದು ವ್ಯವಹಾರಕಾಲ. ಅದು ಸಮಯ, ಅವಲಿಕಾ, ಉಚ್ಛ್ವಾಸ, ಸ್ತೋಕ, ನಿಮೇಷ, ನಾಡಿಕಾ, ಮುಹೂರ್ತ, ದಿವಸ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ಋತು, ಅಯನ, ಸಂವತ್ಸರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಏರಿಕೆಯ ಎಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಅದು ಶರೀರಬಲ, ಆಯುಸ್ಸು, ದೇಹಪ್ರಮಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ ಉತ್ಸರ್ಪಿಣೀ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲವೂ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಾಗರ ಪ್ರಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಸುಷಮ-ಸುಷಮ, ಸುಷಮ, ಸುಷಮ-ದುಃಷಮ, ದುಃಷಮ-ಸುಷಮ, ದುಃಷಮ, ಅತಿದುಃಷಮ ಎಂದು

ಸಾಗರೋಪಮಪ್ರಮಾಣಂ ಸುಷಮದುಷ್ಪಮಮೆಂಬ ಕಾಲಮುಂ ಕ್ರಮದೊಳ್ ಪಟ್ಟತುದ್ವಿಸಹಸ್ರ
ಚಾಪೋತ್ಥೇಧಂಗಳುಂ ತ್ರಿದ್ವೈಕ ಪಲ್ಲೋಪಮಾಯುಷ್ಯಂಗಳುಂ ತ್ರಿದ್ವೈಕದಿನಾಂತರಿತ ಬದರಾಕ್ಷಧಾಪೀ
ಪಳಪ್ರಮಾಣಾಹಾರಂಗಳುಮಪ್ಪ ಮಿಥುನಂಗಳ್ಳಿ ಸಂಭೋಗ್ಯಮಾಗಿ ಸಲಿ ಜಘನ್ಯಭೋಗಭೂಮಿಯ
ಕಡೆಯ ಪಳಿತೋಪಮದೆಂಟನೆಯ ಭಾಗಮುಟೆದುದೆಂಬನ್ನೆಗಂ.

ಉತ್ತಮಮಧ್ಯಮಾಧಮಗುಣಂ ನಿಜದಾನದ ಭೋಗಭೂತಳ
ಕೃತಮೊಡಂಬದಂ ಪಡೆಯ ಬೇಡಿದ ಭೋಗಮನಿತ್ತು ಪೇಟೆಮಿ
ತ್ತಿತ್ತಿವರ್ಗಿತ್ತೆನೆಂಬ ಬಗೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಪುಟ್ಟರೆ ಮುನ್ನಮಿತ್ತು ಬೆ
ಳ್ಳುತ್ತಿಸಿದ ಪಾರ್ಥಿವರೋಳೀಂ ದೊರೆಯಾದುದೊ ಕಲ್ಪಪಾರ್ಥಿವಂ ೪೯

ಮರಗಳೆ ಮುನ್ನಿತ್ತಿಸಂ
ಮರವಟ್ಟುವು ಪೆಟ್ಟುವರ್ಚ ಕುದಿದಿತ್ತೊಡಮೀ
ಧರಣಿತಳಕ್ಕವೀಕೆಯ
ಮರವಾನಸನಿತ್ತ ಚಾಗಮೇನಿರ್ದಪುದೇ ೫೦

ಆರುಭೇದಗಳನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ
ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ¹ ಸುಷಮ-ಸುಷಮವೆಂಬ ಕಾಲವು ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ
ಸಾಗರ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಮಭೋಗಭೂಮಿ² ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಷಮ ಎಂಬ
ಕಾಲವು ಮೂರು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಾಗರ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದು. ಜಘನ್ಯ ಭೋಗಭೂಮಿ³
ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಷಮ-ದುಷಮ ಎಂಬ ಕಾಲವು ಎರಡು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಾಗರ
ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರ ಶರೀರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಆರು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು
ಎರಡುಸಾವಿರ ಧನುಸ್ಸುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಮೂರು, ಎರಡು ಮತ್ತು ಒಂದು
ಪಲ್ಲೋಪಮದಷ್ಟು ಆಯುಸ್ಸುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಮೂರು, ಎರಡು ಮತ್ತು ಒಂದು
ದಿನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಗಚಿಹಣ್ಣು, ತಾರೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಆಹಾರಗಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಳೆಯಲಾಗಿ
(ಸುಷಮ-ದುಷಮವೆಂಬ ಮೂರನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಜಘನ್ಯಭೋಗಭೂಮಿಯ ಕಡೆಯ
ಪಳಿತೋಪಮದೆಂಟನೆಯ ಭಾಗವು ಉಳಿದುದೆಂಬಂದಿಗೆ ೪೯. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಾನದ
ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಅಧಮ ಗುಣಗಳು ಭೋಗಭೂತಳದಲ್ಲಿಯೂ
ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಬೇಡಿದ ಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇವರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟೆವು; ಅವರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟೆವೆಂಬ
ಬುದ್ಧಿಯು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ರಾಜರಿಗೆ ಸಮನಾದುವು. ೫೦. ಮರಗಳು ಈ ಮೊದಲು ಬೇಕಾದುವನ್ನೆಲ್ಲ ಇತ್ತು
ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದುವು. ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ಮರವಾನಸನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಧರಣೀತಲಕ್ಕೆ

1 ಉತ್ತಮ ಭೋಗಭೂಮಿ = ದೇವಕುರು, ಉತ್ತರಕುರು ಪ್ರದೇಶಗಳು.

2 ಮಧ್ಯಮ ಭೋಗಭೂಮಿ = ಹರಿವರ್ಷ, ರಮ್ಯಕಕ್ಷೇತ್ರಗಳು

3 ಜಘನ್ಯ ಭೋಗಭೂಮಿ = ಹೈಮವತ, ಹೈರಣ್ಯವತ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಭರತ, ಐರಾವತ
ವಿದೇಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕರ್ಮಭೂಮಿಗಳು.

ಒಂಗದೆ ಬೆಳಗುವ ಗುಣಮದು
ಒಂಗಲೊಡಂ ಜ್ಯೋತಿರಂಗಭೂಜಂಗಳ ತೇ
ಜಂಗಳ್ ಮಸುಳ್ಳುವು ದಾನಗು
ಣಂಗಳ್ ಕಿಡೆ ತೇಜದುಡುಕಮೇಂ ಪರಿದಾಯ್ತೇ

೫೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಾಪಾಢಪೌರ್ಣಮಾಸೀವಾಸರಸಾಯಂತನಸಮಯದೊಳ್ ಪರಭಾಗಂಬಡೆದು
ಗಗನೋಭಯಭಾಗದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಕ್ರಮಂ ಭೋಗಭೂಮಿಜರ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಗಳುಂ ಒಡನೊಡನೆ ಬೆಳಗೆ
ಕಾಲರಾಜನ ಜಗದ್ವ್ಯಹಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ನಿಜಿಸಿದ ಕನಕಕಳಶಯುಗಳಮುಮಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸೀಸೌಂದರಿಯ
ಸಿಂಧೂರಾರುಣಕ್ರೀಡಾಗೋಳಕಂಗಳುಮಂ ಪೋಲ್ವು,

ಗಗನಗಜಕ್ಕಿದ ಪೊಂ
ನ ಗಂಟೆಯೆರಡನಲುಮಂಚಾರಾಂಭೋನಿಧಿಯೊಳ್
ನೆಗೆದುರಿಪೌರ್ವಾನಳನು
ಬುರ್ಗಲಿನಲುಂ ನೆಗೆದುವಹಿಮಹಿಮಕರಬಂಬಂ

೫೨

ವ|| ಅಂತವಂ ಕಂಡು ಬೆರ್ಚ ಬೆಗಡುಗೊಂಡ ಭೋಗಭೂಮಿಜರಂ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನಮಕುಟ
ಕುಂಡಳನುಂ ನಾನಾಭರಣಭಾಸುರೋದಾರವಿಗ್ರಹನುಂ ನಿಜತೇಜೋನಿರ್ಭರನಿರ್ಭರ್ಷಿತರವಿಗ್ರಹನುಂ
ಜನ್ಮಾಂತರಾಭ್ಯಾಸಜನಿತಾವಧಿಬೋಧೋದಯವಿದಿತಕಾಲನಿಯೋಗನುಂ ಅಪ್ಪಶತಾಧಿಕಚಾಪ
ಸಹಸ್ರೋತ್ಸೇಧನುಂ ಪಲ್ಲೋಪಮದಶಮಭಾಗಾಯುಷ್ಯನುಮಪ್ಪಗ್ರಿಮಕುಳಧರಂ ಪ್ರತಿಶ್ರುತಿಯೆಂಬಂ.

ಅತಿಯಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ದಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಬಲ್ಲದೆ?
೫೧. ಸತತವೂ ಬೆಳಗುವ ಆ ಗುಣವು ತೊಲಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಜ್ಯೋತಿರಂಗ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ
ತೇಜಸ್ಸುಗಳು ಮಂಕಾದುವು. ದಾನಗುಣಗಳು ಕೆಟ್ಟರೆ (ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾದರೆ) ತೇಜಸ್ಸಿನ
ಗುಣಗಳು ಕುಂದುವುದು ಹೆಚ್ಚಿ? ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಪಾಢದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಶೋಭಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಗಸದ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಂಬ ಗೋಡೆಗಳೂ
ಭೋಗಭೂಮಿಜರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಗೋಡೆಗಳೂ ಬೆಳಗಿದುವು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು
ಕಾಲರಾಜನ ಜಗತ್ತೆಂಬ ಮನೆಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳನ್ನೂ ಪೌರ್ಣಮಾಸೀ
ಸೌಂದರಿಯ ಸಿಂಧೂರಾರುಣವಾದ ಕ್ರೀಡಾಕಂದುಕಗಳನ್ನೂ ಹೋಲಿದುವು.
೫೨. ಆಕಾಶವೆಂಬ ಗಜಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಎರಡು ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆಗಳಂತೆಯೂ ಆಕಾಶವೆಂಬ
ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಉಬ್ಬುಗಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ
ಬಿಂಬಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಚ್ಚಿ ಭೋಗಭೂಮಿಜರು
ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿರೀಟ ಮತ್ತು ಮಕರಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೂ
ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನೊಂದು ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
ಸೂರ್ಯನನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಜನ್ಮಾಂತರದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಾಗಿ ಹೊಳೆದ ಅವಧಿ
ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಾಲನಿಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಎಂಟುನೂರು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು
ಎತ್ತರವುಳ್ಳ, ಪಲ್ಲೋಪಮಕಾಲದ ಹತ್ತನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೂಜಾತತೇಜಂ ಪಸರಿಸುವುದಿಂದಿನ್ನೆಗಂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲಿ
ತೀ ತೇಜೋರೂಪಮಾಗಿದ್ವಪುನಶಶಿಬಿಂಬಂಗಳೀ ತೋರ್ಪುದೇನಾ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕಂ ಮನಂಗುಂದದಿರಿಮಿವು ಮನಸ್ತಾಪಮಂ ಮಾಡವೆಂದಾ
ಭೀತಾತ್ಮಾರ್ಯರ್ಕಳಂ ಸಂತಯಿಸಿದನಮ್ಮತಾಸಾರಸಾರಪ್ರಣಾದಂ

೫೩

ವ|| ಆ ಮನ್ವಂತರಮಸಂಖ್ಯೆಯವರ್ಷಕೋಟಿ ಕುಂದುತ್ತುಂ ಬರ್ಪಿನಂ ತತ್ಪ್ರಸ್ತಾವದೋಳ್
ತ್ರಿಶತಯುತಸಹಸ್ರದಂಡೋಚ್ಚ ತಶರೀರನುಂ ಅಮಮಮಿತಪರಮಾಯುಷ್ಯನುಮಪ್ಪ
ಸನ್ಮತಿಯೆಂಬೆರಡನೆಯ ಮನು ಪುಟ್ಟಿದಂ,

ತಾರಗೆಗಳಿಗೆಗಳಂತಿರೆ

ತಾರಾಪಥದೋಳ್ ನಿರಂತರಂ ತುಜುಗಿರೆ ಕಂ

ದೋರಂತೆ ನಡುಗುವಾರ್ಯರ

ನಾರಾಧಿತಬೋಧನಾತನಂತಿರೆ ನುಡಿದಂ

೫೪

ಉದಯಾಸ್ತಮಯಮೀ ಚಂ

ದ್ರದಿವಾಕರಮಂಡಲಕ್ಕಮಿಲ್ಲಿದಂ ತೋ

ಪುರ್ದು ತಾರಕಾಳಿ ನಭಮಂ

ಪ್ರದಿದಿರ್ಕುಮಿದರ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಮನಕತಮುಂಟೇ

೫೫

ಮೊದಲನೆಯ ಕುಲಧರನಾದ (ಮನುವಾದ) ಪ್ರತಿಶ್ರುತಿಯೆಂಬುವನು
೫೩. “ಜ್ಯೋತಿರ್ವಕ್ಷದ ತೇಜಸ್ಸು ಹರಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಈ ತೇಜೋರೂಪ
ಗಳಾದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಬಿಂಬಗಳನ್ನು ನೀವು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೇ ಆ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕ. ಎದೆಗುಂದಬೇಡಿ, ಇವು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾಪವೇನನ್ನೂ
ಉಂಟುಮಾಡವು” ಎಂದು ತನ್ನ ಅಮೃತೋಪಮವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಭೀತರಾದ
ಆರ್ಯರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು. ವ|| ಎಣೆಗೆಗೆ ಸಿಗದಷ್ಟು ವರ್ಷಕೋಟಿಗಳುಳ್ಳ
ಆ ಮನ್ವಂತರವು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರು
ದಂಡದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ ಅಮಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು¹ ಆಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವನೂ
ಆದ ಸನ್ಮತಿ ಎಂಬ ಎರಡನೆಯ ಮನುವು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೫೪. ಸಸ್ಯಗಳಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕವಿದುವು. ಅವನ್ನು ಕಂಡು ಆರ್ಯರು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಸನ್ಮತಿಯೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ಮನುವು
೫೫. “ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಗೆ ಉದಯಾಸ್ತಮಯಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರ
ಸಮೂಹವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೇಕೆ ದುಃಖಿಸುವಿರಿ?” ವ||
ಎಂದು ಚಿತ್ತಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧಿವಿಕಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ
ಕಾರಣ ಆ ಮನುವು ಸನ್ಮತಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಗಣನೆಗೆ ನಿಲುಕದಷ್ಟು
ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಎಂಟುನೂರು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿರುವವನೂ

1 ಜೈನಪರಿಬಾಷಾನುಗುಣವಾದ ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ವ|| ಎಂದವರ್ಗೆ ಸನ್ನಿವಿಕಾಸಮಂ ಮಾಡಿದುದನೆನಾ ಮನುಗೆ ಸನ್ನಿಯೆಂಬ ಪೆಸರಾದುದು. ಆತನಿಂ ಬಲೆಯಮಸಂಖ್ಯೆಯಸಂವತ್ಸರಪ್ರಮಿತ ಮನ್ವಂತರಾವಸಾನದೊಳಪ್ಪಶತವಿಶಿಷಾಸನೋತ್ಪೇಧನುಮಟಪ್ರಮತಸಂಖ್ಯಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ಮೂವನೆಯ ಕುಳಧರನಾದಂ, ಆ ಕಾಲದೊಳ್,

ಎಳಸಿ ಬಳಸಿರ್ಪ ಮೃಗಸಂ
ಕುಳಂಗಳಂದನಿತುಮೊಡನೆ ಕೋಟ್ಯಸಗಿದೊಡಾ
ಕುಳರಾದಾರ್ಯಜನಕ್ಕವ
ನಳವಡಿಸುವ ಬಗೆಯನಾ ಮಹಾತ್ಮಂ ಪೇಟ್ಟಂ

೫೬

ವ|| ಅದಲೊಡಾತನಂ ಕ್ಷೇಮಂಕರನೆಂದು ಪೆಸರನಿಟ್ಟರ್, ಆತನಿಂಬಲೆಯಮೆನಿತಾನುಂ ಕಾಲದಿಂ ಪಂಚೋತ್ತರವಪ್ಪತಿಯುತ ಸಪ್ತಶತಕಾರ್ಮುಕೋತ್ಪೇಧಕಾಯನುಂ ತುಟತಾಬ್ಧಪ್ರಮಿತ ಜೀವಿತನುಮಾಗಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕುಳಧರಂ ಪುಟ್ಟ ಪಾಪಸತ್ಯಂಗಳ್ ಕಾಡೆ ಲಕುಟಪ್ಪಾದಿ ವಿಧಿಯನು ಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯಾತುಂ ಕ್ಷೇಮಂಧರನೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಪಡೆದಂ, ಅಲ್ಲಿ ಬಲೆಯಮನೇಕ ಕೋಟಸಂವತ್ಸರಂಗಳ್ ಪೊಂದಿದಿಂ ಬಲೆಯಂ ಪಂಚಾಶದಭೃಧಿಕಸಪ್ತಶತಕೋದಂಡಪ್ರಮಾಣ ಮೂರ್ತಿಯಂ ಕಮಳ ಪ್ರಮಿತಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ಕಮಳವದನಂ ಪಂಚಮಕುಳಧರಂ ಪುಟ್ಟ,

ಸೀಮಾವಿವಾದದಿಂ ತ
ದ್ಯೂಮಿಜರೋರೋರ್ವರಂ ಪಳಂಚಲಿವಡೆಯೊಳ್
ಸೀಮೆಗಳ ತೊಡರನುಡುಗಿಸಿ
ಸೀಮಂಕರನೆಂಬುದೊಂದು ಪೆಸರಂ ಪಡೆದಂ

೫೭

ಅಟಪ್ರಮಿತಾಯುಷ್ಯನೂ ಆಗಿ ಮೂರನೆಯ ಕುಲಧರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೫೬. ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿರುವ ಮೃಗಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆರ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಅವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಅವನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕ್ಷೇಮಂಕರನೆಂದು ಕರೆದರು. ಬಳಿಕ ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಏಳುನೂರಾವಪ್ಪತ್ತೈದು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ, ತುಟತಾಬ್ಧಪ್ರಮಿತಜೀವಿತನಾಗಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕುಲಧರನು ಜನ್ಮಪಡೆದನು. ಹಿಂಸಿಸುವ ಹಿಂಸ್ರಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ದೊಣ್ಣೆ ಕೋಲು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಿತವಾದ ಕೊಟ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕ್ಷೇಮಂಧರನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಏಳುನೂರುವತ್ತು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಉನ್ನತಕಾಯನೂ ಕಮಲಮಿತಾಯುಷ್ಯನೂ ಕಮಲವದನನೂ ಆದ ಐದನೆಯ ಕುಲಧರನು ಜನ್ಮತಳೆದನು. ೫೭. ಯಾವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಎಲ್ಲೆಗಾಗಿ ಜಗಳವಾಡುತ್ತ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರು ಹೊಯ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಆ ಸೀಮಾ ವಿವಾದವನ್ನು (ಮಾತಿನ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ) ಬಗೆಹರಿಸಿ ಈ ಕುಲಧರನು ಸೀಮಂಕರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ವ|| ಆತನ ವಿರಾಮದೊಳನೇಕಾಬ್ಬಕೋಟಿಗಳ ಕಡೆಯೊಳ್ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷಿಸಪ್ತಶತಬಾಣಾ ಸನೋಚ್ಚ್ರಯನುಂ ನಳಿನಪ್ರಮಾಣಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ನಳಿನಾನನಗಾಱನೆಯ ಕುಳಧರಂ ಪುಟ್ಟ ಮರ್ಯಾದಾವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂದಮುಳ್ಳಾರ್ಯಜನಕ್ಕಾಘಾತಶುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡಿ ಸೀಮಂಧರನೆಂಬನಾದಂ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನಿಂ ಬಟೆಯಮನೇಕವರ್ಷಕೋಟ್ಯಂತರದೊಳ್ ಸಪ್ತಶತಶೀಮುಖಾಸನ್ನೋನ್ನತಾಪ ಘನನುಂ ಪದ್ವಪ್ರಮಿತಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ಪದ್ಮವದನನೇಬನೆಯ ಕುಳಧರಂ ಪುಟ್ಟ

ಬನಕಂ ಪೊಲಕಂ ನಡೆಯ

ಲಿಂಗಾಜದೆ ಮುಗುವಾರ್ಯರಂ ಕಂಡು ಮನೋ

ಜನಿತದಯಂ ಕರಿಹರಿವಾ

ಹನಂಗಳಂ ಪಡೆದು ವಿಮಲವಾಹನನಾದಂ

೫೮

ವ|| ಆತನಿಂ ಬಟೆಯಮಸಂಖ್ಯಾತವರ್ಷಂಗಳ್ ಸಲೆ ಪಂಚಸಪ್ತತ್ಯುತ್ಪರಪಟ್ಟಿತ ಬಾಣಾಸನೋತ್ಸೇಧನುಂ ಪದ್ಮಾಂಗಪ್ರಮಿತಾಯುಷ್ಯನುಮಪ್ಪೆಂಟನೆಯ ಮನು ಪುಟ್ಟ

ಸುತಮುಖಕಮಳಾಲೋಕನ

ಮತಿವಿಸ್ಮಯಮಾಗೆ ಮುಗುವಾರ್ಯಜನಕ್ಕಾ

ಯತಿಯುಕ್ತಂ ತದ್ಭಕ್ತಿಯ

ನತಿವಿದಿತಂಮಾಡಿ ತಿಳಿವಿದಂ ಚಕ್ಷುಷ್ಠಂ

೫೯

ವ|| ಆತನ ಅನಂತರ ಅನೇಕ ಕೋಟಾಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಏಳುನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವುಳ್ಳವನೂ, ನಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಾಯುಷ್ಯನೂ ಕಮಲಮುಖನೂ ಆದ ಆರನೆಯ ಕುಲಧರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು (ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ) ಸೀಮಾವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂದ (ಗಡಿ ವಿವಾದದಿಂದ) ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಯಜನಕ್ಕೆ (ಗಿಡ ಪೊದರು ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ) ಸೀಮಾಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಸೀಮಂಧರನೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತನಾದನು. ಆ ಮಹಾಪುರುಷನ ಬಳಿಕ ಅನೇಕ ಕೋಟಾಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಏಳುನೂರು ಧನುಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮಾಣಾಯುಕ್ತ ದೇಹವುಳ್ಳ ಪದ್ಮಪ್ರಮಿತಾಯುಷ್ಯವನುಳ್ಳ ಪದ್ಮವದನನೂ ಆದ ಏಳನೆಯ ಕುಲಧರನು ಜನ್ಮವಡೆದು, ೫೮. ವನಕ್ಕೂ ಹೊಲಗಳಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಮರುಗಿದನು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಅನೆ, ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ವಿಮಲವಾಹನನೆಂದು ವಿಶ್ರುತನಾದನು. ವ|| ಅನಂತರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯಲಾಗಿ ಆರುನೂರಪ್ಪತ್ತೈದು ಧನುಃಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳವನೂ ಪದ್ಮಾಂಗಪರಿ ಮಿತಾಯುಷ್ಯನೂ ಆದ ಎಂಟನೆಯ ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೫೯. ಜನರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖದ ದರ್ಶನವೇ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನುವು ಆರ್ಯರಿಗೆ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮನುವಿನ ಹೆಸರು

1 ಆ ಕಾಲದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂಭವವೇ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

ವ|| ಅಂತಾನಿಂ ಬಲೆಯಂ ಕೆಲವುಕಾಲಂ ಕಟೆಯೆ ಪಂಚಾಶದಧಿಕಷಟ್ಪತಚಾಪೋತ್ತೇ
ಧವಪುವ್ರಂ ಕುಮುದಪರಿಮಿತಾಯುಷ್ಯನುಮಪ್ಪೊಂಭತ್ತನೆಯ ಮನು ಪುಟ್ಟ,

ಪೆಸರಿಲ್ಲದಾರ್ಯರೆಂಬೇ

ಪೆಸರೊಳ್ ಮುಂನಡೆಯೆ ನಡೆಯದೀ ವ್ಯವಹಾರಂ

ಪೆಸರಿಲ್ಲದೊಡಂದಾ ಮನು

ಪೆಸರಿಟ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಪಡೆದಂ

೬೦

ವ|| ಆತನಿಂ ಬಲೆಯಮನೇಕಸಂವತ್ಸರಸಹಸ್ರಾತಿಕ್ರಮದೊಳ್ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಷಟ್ಪತ
ಧನುರುತ್ಸೇಧನುಂ ಕುಮುದಾಂಗಸಂಖ್ಯಾತವರ್ಷಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ದಶಮಕುಲಧರಂ ಪುಟ್ಟ ಚಂದ್ರನಂ
ತೋಟಿ ಕೂಸುಗಳನ್ನಾಡಿಸುವುದಂ ತೋಜುವನಪ್ಪದಟಿಂದಾತನಭಿಚಂದ್ರನೆಂಬ ನಾಮಮೆಸೆಯೆ
ಪೆಸರ್ದಡೆದಂ, ಆ ಮನುವಿನ ಕಡೆಯೊಳನೇಕವರ್ಷಸಹಸ್ರಂ ಸಲೆ ಷಟ್ಪತಕಾಂಡಾಸನೋತ್ತೇಧರಶರೀರನು
ಮಯುತಪ್ರಮಾಣಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಕುಲಧರಂ ಪುಟ್ಟ,

ಮಂಜಿನ ಮಲೆಯೋ ಮಸುಳ್ಳರೆ

ಕಂಜಪ್ರಿಯಕುಮುದಬಂಧುಗಳ್ ಜನಮಂ ನೀ

ಮಂಜಲಿಮೆಂದಟಿವರ್ಮವಿನ

ಮಂಜಮೆಗೊಟ್ಟಿಡಿದು ನಿಟಿಸಿದಂ ಚಂದ್ರಾಭಂ

೬೧

ಚಕ್ಷುಷ್ಮತ. ವ|| ಆತನ ಬಳಿಕ ಹಲವು ಕಾಲವು ಕಳೆಯಲಾಗಿ ಆರುನೂರಾರವತ್ತು
ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿರುವ ದೇಹವುಳ್ಳ ಕುಮುದಮಿತಾಯುಷ್ಯನಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಮನುವು
ಹುಟ್ಟಿದನು. ೬೦. ಆರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ವ್ಯವಹಾರವು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ವ್ಯವಹಾರವು ಜರುಗದೆಂದು ತಿಳಿದು
ಅವರಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅವನು ಯಶಸ್ವಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತನಾದನು.¹ ವ|| ಆತ
ನಾದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದುವು. ಆರುನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು
ಧನುಸ್ಸುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿರುವ ಕುಮುದಾಂಗಪ್ರಮಿತವಾದ ಆಯುಷ್ಯವುಳ್ಳ ಹತ್ತನೆಯ
ಕುಲಧರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಚಂದ್ರನನ್ನು ತೋರಿ ಕೂಸುಗಳನ್ನಾಡಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು
ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಕಾರಣ ಅಭಿಚಂದ್ರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಅವನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
ಅನೇಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಲು ಆರುನೂರು ಧನುಸ್ಸುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ದೇಹವುಳ್ಳ
ಅಯುತ² ಪ್ರಮಾಣಾಯುಷ್ಯನಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಕುಲಧರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೬೧.
ಮಂಜಿನ ಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಕಾಂತಿಗುಂದಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಜನರು

1 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಆರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ಯಶಸ್ವಾನ್
ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದು ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ. (೩-೧೨೮)

2 ಪೂರ್ವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 'ನವುತ' 'ನಯುತ' ಎಂಬೆರಡು ಪಾಠಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
'ನಯುತ' ಎಂಬುದನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಪಂಪನು ಅಯುತ ಎಂದು ಬರೆದಿರಬಹುದು. ನ + ಯುತ =
ಅಯುತ.

ವ|| ಆತನ ಕಡೆಯೊಳಸಂಖ್ಯೆಯವರ್ಷಾನಂತರವಿರಾಮದೊಳ್ ಪಂಚಸಪ್ತಕುತ್ರಪಂಚಶತ ಶರಾಸನೋತ್ಸೇಧಸಂಹನನುಂ ಅಯುತಾಂಗಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ ಪನ್ನೆರಡನೆಯ ಕುಲಧರಂ ಪುಟ್ಟಿದಂದು,

ತುಲುಗಿದ ಮುಗಿಲಾ ಮುಗಿಲಿಂ
ದೆಲಗುವ ಮಲಿ ಕದಡಿ ಬರ್ಪ ತೊಲಿ ಬೆಟ್ಟು ತೆವರ್
ಮೊಲಡುಜಲಧಿಗಳನೆ ಜನ
ಮಲೆಯಲೆಯ ದಲುದ್ಭವದ್ಭವನವನಿತಳಂ

೬೨

ವ|| ಅಂತು ಕರ್ಮಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳುಪನದ್ಭವಸಮುದ್ರಮುಪಪರ್ವತಂಗಳತಿಪ್ರಕಟಮಾಗಿ ಸೋಪಾನಪದ್ಧತಿಗಳೊಳ್ ಗಿರಿದುರ್ಗಾರೋಹಣಮುಮಂ ದ್ರೋಣಿಯಾನಪಾತ್ರಾದಿಗಳೊಳ್ ಜಲದುರ್ಗೋತ್ತರಮಣುಮನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯು

ಇದು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಂದಂ
ಪೊದಯ್ತು ತೊಲಿದುದು ಭೋಗಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿ ಕುಂ
ದಿದುದೆಂದು ಪೇಯ್ತು ಮನು ಜಸ
ಮೊದವೆ ಮರುದ್ವೇವನೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಪಡೆದಂ

೬೩

ವ|| ಆತನ ಕಡೆಯೊಳುಚಿತಮನ್ವಂತರವ್ಯತಿಕರಣದೊಳ್,

ಆತತಯಶೋವಿತಾನನ
ಜಾತಭಯಂ ಪೂರ್ವಪರಿಮಿತಾಯುಷ್ಯಂ ಸಂ
ಜಾತದಯಂ ಪಂಚಾಶದು
ಪೇತಧನುಃಪಂಚಶತಸಮುಚ್ಚಿತದೇಹಂ

೬೪

ಹೆದರಿದರು. ಅವರನ್ನು 'ಅಂಜದಿರಿ' ಎಂದು ಸಂತ್ರೆಸಿ ಅವರ ಅಂಜುಬುರುಕತನವನ್ನು ಆತನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು. ಆತನೇ ಚಂದ್ರಾಭನು. ವ|| ಅವನ ಅನಂತರ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆಯಲು ಐದುನೂರೆಪ್ಪತ್ತೈದು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವುಳ್ಳ ದೇಹವಿರುವ, ಅಯುತಾಂಗಾಯುಷ್ಯನಾದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮನುವು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೬೨. ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ, ಅದರಿಂದ ಕದಡಿ ಬರುವ ನದಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಬೆಟ್ಟ ದಿಣ್ಣೆ ದಿಬ್ಬಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಜನರು ಆಶ್ರಯವೊಂದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಭೂತಳವು ಜಲಸಾಂದ್ರವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕರ್ಮಭೂಮಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನದಿಗಳೂ ಉಪಸಮುದ್ರಗಳೂ ಉಪಪರ್ವತಗಳೂ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಸೋಪಾನಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಗಿರಿದುರ್ಗಾದಿಗಳ ಆರೋಹಣಕ್ರಮವನ್ನೂ ದೋಣಿ ತೆಪ್ಪ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ನೀರುದಾಟುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಆತನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ೬೩. "ಇದು ಕರ್ಮಭೂಮಿ, ಅಂದಗೆಟ್ಟು ಈ ರೀತಿ ಆಯಿತು. ಭೋಗಭೂಮಿ ಸ್ಥಿತಿಯು ಈಗ ಕುಂದಿ ಹೋಗಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಶಃಪಾತ್ರನಾಗಿ ಮರುದ್ವೇವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆತನು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡನು. ವ|| ಆತನ ಬಳಿಕ ಉಚಿತ ಮನ್ವಂತರವ್ಯತಿಕ್ರಮವಾದ ಮೇಲೆ ೬೪. ಯಶೋಭಾಜನನೂ, ನಿರ್ಭೀತನೂ, ಪೂರ್ವ

ವ|| ಪದಿಮೂಱನೆಯ ಕುಲಧರಂ ಪುಟ್ಟಿ,

ಪಸರಿಸೆ ಜರಾಯುಪಟಲಂ

ಪಸುಗೂಸುಗಳೊಡಲೊಳವನಗಲ್ಲವ ಮತಿಯಂ

ವಸುಮತಿಗಟಿಪಿ ಮಹಾತ್ಮಂ

ಪ್ರಸೇನಜಿನ್ನಾಮಧೇಯಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಂ

೬೫

ವ|| ಆತನಂ ಬಟಿಯಮಸಂಖ್ಯೆಯವರ್ಷಪ್ರಮಿತ ಮನ್ವಂತರಾತಿಕ್ರಮದೊಳ್ ಪದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನು ಪುಟ್ಟಿದಂ, ಆತಂ,

ಶಶಿವಿಶದಯಶಂ ನಿಜಕುಲ

ವಿಶೇಷಕಂ ಕರುಣೆ ಪಂಚವರ್ಗಾಧಿಕಪಂ

ಚಶತಶರಾಸನತನು ಬುಧ

ಕುಶೇಶಯೋದ್ವೋಧಕರಲಸತ್ತಿಗ್ಗೃಹರಂ

೬೬

ಸುಕದ ಕಣೆಯೆನಿಸಿ ಮಾಪು

ಬ್ರಹ್ಮೋಟಪರಮಾಯು ನಾಭಿನಾದುಮುಮಾಯು

ಭೃಗುನಿಕರನಾಭಿನಾಳ

ಪ್ರಕರನಿಕರ್ತನಮನಜಿಯ ಪೇಚುದಟಿಂದಂ

೬೭

ಸಹಜಮಣಿಭೂಷಣಂಗಳ

ಬಹಳೋದ್ವೋದ್ವಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯ

ಗೃಹತಾರಾನಕ್ಷತ್ರದಿ

ನರ್ಹನಿಕಂ ಚಿಳಗುವಮರಗಿರಿಯನೆ ಪೋಲಂ

೬೮

ಪರಿಮಿತಾಯುಷ್ಯನೂ ದಯಾವಂತನೂ ಐದುನೂರೈವತ್ತು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಕುಲಧರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಹದಿಮೂರನೆಯ ಕುಲಧರನು ಹುಟ್ಟಿ ೬೫. ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಒಡಲ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಗರ್ಭಕೋಶದ ಪೊರೆಯನ್ನು ಕಳಚುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಪ್ರಸೇನಜಿತ್¹ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಶ್ರುತನಾದನು. ವ|| ಆತನಾದ ಮೇಲೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಷಾಯುಕ್ತವಾದ ಮನ್ವಂತರಾತಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೬೬. ಅವನು ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶುಭವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದವನು, ದಯಾಶಾಲಿ, ಐದುನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು. ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಕಮಲಗಳನ್ನರಳಿಸುವ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೂರ್ಯ. ೬೭. ಸುಖಕ್ಕೆ ಅವನು ಗಣಿ, ಪೂರ್ವಕೋಟಿಯವರೆಗೆ ಪರಮಾಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವನು. ಮಕ್ಕಳ ಹೊಕ್ಕಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಭಿಯೆಂದು ಹೆಸರಾಂತನು. ೬೮. ಅವನು ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರ,

1 ಪ್ರಸೇನ = ಜರಾಯು, ಗರ್ಭದ ಪೊರೆ.

ಮಕರಸರಿಜ್ಜಳನಿಧಿ ಮ
 ತ್ಸ ಕೂರ್ಮಚಂದ್ರಾರ್ಕಲಕ್ಷಣಂ ಪದಯುಗದೋ
 ಪ್ರಕಟಂ ನೆಲಸೆ ಚರಾಚರ
 ಮೆ ಕಾಲ್ಗೆ ಬಂದೆಜಿಗಿದಂದದಿಂ ಸೂಗಯಿಸುಗುಂ

೬೯

ಮನುಗಳೋಳಿತನೆ ಪದಿನಾ
 ಲ್ಲನೆಯಾತಂ ತಪ್ಪದಪ್ಪನೆನಿಸಿಯುಮಂತಾ
 ಮನುಗಳೋಳಿತನೆ ಮೊದಲಿಗ
 ನೆನಿಸಿದನೇಂ ನಾಭಿ ನಾಭಿಯೋ ಗುಣಗಣದಾ

೭೦

ವ|| ಆ ನಾಭಿರಾಜನ ಕಾಲದೋಳ್ ಪಯೋಧರಕಾಲಸ್ವರೂಪಂ ಚಿತ್ರರೂಪದಿಂ
 ನಭೋಭಾಗಮಂ ಪರ್ವದಾಗಳ್,

ಪ್ರಿದಶಶರಾಸನಂ ತಳಿರ ತೋರಣಮಾಗಿರೆ ಕುಕ್ಕಿನೋಳಿ ಚಿ
 ಲ್ಲಿದಿಗೊಳಿ ಬರ್ಪ ಸೊಂನಲಿಗಯಾಗೆ ನಿಜಧ್ವನಿ ತೂರ್ಯಮಾಗೆ ರಾ
 ಗದಿನನರಶ್ಮಿಯೆಂಬ ಕಸಮಂ ಕಲೆದಂಬರಮೆಂಬ ಪಾಲನೆ
 ಟಿದುದಸಿತಾಂಬುಪಾಹಕುಳಮೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕದಂಬಕೋತ್ಸರಂ

೭೧

ನವಮೇಘಧ್ವನಿ ಪುಷ್ಕರಧ್ವನಿ ತರತ್ತಾರಾಳಿ ಪುಷ್ಪೋಪಹಾ
 ರವಿಳಾಸಂ ರುಚಿರಾಂಬುದಂ ಯವನಿಕಾವಿನ್ಯಾಸಮಾದಲ್ಲಿ ಚಿ
 ತ್ರವಿಧಂ ಬಂದವಸರ್ಪಿಣೀನಟನ ಪೇಚ್ಚೊಂದಂದದಿಂದೆತ್ತಮಾ
 ಡೆ ವಿಯದೊಗದೊಳಂದವೇಂ ನಲಿದುದೋ ವಿದ್ಯುನ್ನಟನರ್ತನಂ

೭೨

ಸೂರ್ಯ, ಗ್ರಹ, ತಾರಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕೆಣೆ
 ಯಾದನು. ೬೯. ನಾಭಿಯ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆ, ಹೊಳೆ, ಸಮುದ್ರ, ಆನೆ ಮತ್ತು
 ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುವಾದ್ದರಿಂದ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ
 ಅವನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿದುವು. ೭೦ ಮನುಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು
 ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯವನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಭಿಯು ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದನು.
 ಅವನು ಗುಣಗಣಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನನಾಗಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ನಾಭಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಲವನ್ನು
 ಧರಿಸಿದ ಮೇಘಗಳುಳ್ಳ ಕಾಲಸ್ವರೂಪವು ಚಿತ್ರರೂಪದಿಂದ ಆಕಾಶಭಾಗವನ್ನು ಹಬ್ಬಿತು.
 ಆಗ ೭೧. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ತಳಿರ ತೋರಣವಾಯಿತು. ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಾಲು
 ಇದಿಗೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ಕಲಶವಾಯಿತು. ಮೋಡದ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದವು ವಾದ್ಯಧ್ವನಿ
 ಯಾಯಿತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯೆಂಬ ಕಸವನ್ನು ಕಳೆದು, ಆಕಾಶವೆಂಬ
 ಬಂಜರುಭೂಮಿಯನ್ನು-ಹೊಲವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೇಘಕುಲವೆಂಬ ಕುಟುಂಬ ಕದಂಬಗಳ¹
 ಸಮೂಹವು ಏರಿತು. ೭೨. ಹೊಸದಾದ ಮೋಡದ ಧ್ವನಿಯು ನಗಾರಿಯ ಧ್ವನಿಯಾಯಿತು.
 ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹವು ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರದ ವಿಲಾಸವನ್ನು ತಳೆಯಿತು.

1 ಕುಟುಂಬಕದಂಬಕೋತ್ಸರ = ಪುಷ್ಕಲಗಳ ರಾಶಿ (?) ನೋಡಿ : - 'ಅರಬ್ಬಿ ಸೂಕ್ತ
 ಪುಷ್ಕಲೈ' : (ಪೂ. ಪು. ೩-೧೬೬) ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಲೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಮುದಾಯ.

ವ|| ಅಂತು ಕೊಂಡ ಪದವಜಿಗಳೊಳ್ ಕಲಮಪ್ಪಿಕಾಪ್ಪಿಹಿಯನಯಾವನಾಳಗೋಧೂಮ
ಕಂಗುಶ್ಯಾಮಾಕಕೋದ್ರವನೀವಾರತಿಲಾತಸಿಮಸೂರಿಕಾಕುಲಿತ್ಥಮುದ್ಗಮಾಪ ರಾಜಮಾಪಾಧಕೀನಿಷ್ಠಾ
ವಚಣಕಕುಸುಂಭ ಕಾರ್ಯಸರ್ಪಪಜೀರಕಧಾನ್ಯಕಾದಿ ವಿವಿಧ ಧಾನ್ಯಭೇದಂಗಳುಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪರಿಕ್ಷಯ
ದೊಳ್ ಪ್ರಜಾಜೀವನೋಪಾಯಹೇತುಗಳಕೃಷ್ಣಪಚ್ಚಂಗಳಾಗಿ,

ಬೆಳೆದಜಿಗಿರೆಯುಮವಂ ಪು
ಲ್ಲಳಿದೆ ಬಗೆದಳುರ್ವ ಪಸಿವನಾಮೇಗೊಂಡೇಂ
ಗಳ ಗೆಯ್ಯೆವೆಂದು ಪಶ್ಚಿಮ
ಕುಳಧರನೆನೆ ನೆಗಟ್ಟ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿಗೆ ವಂದರ್

೨೩

ಬಂದತಿದೀನಮುಖರ್ ನೆಲೆ
ದೆಂದರ್ ಮರಪಟ್ಟು ಕುಡದೆ ಕಲ್ಪಮಹೀಜಂ
ನಿಂದುವು ಜಠರಾನಳನಿಂ
ಬೆಂದುವು ತನು ಬಾಲ್ಯಪಾಯಮಾವುದು ದೇವಾ

೨೪

ಒಡಲನುಣಿಸಿಲ್ಲದಾಗಳ್
ನಡಪುವುದರಿದಾವನನೃಶರಣರೆಮೆಮ್ಮಂ
ನಡಪುಪದೇಶದಿನಲ್ಲದೊ
ಡೊಡಗಟೆದಪವಸುವನಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಡಿಮೊದಲೊಳ್

೨೫

ಸುಂದರವಾದ ಮೋಡವು ತೆರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಬಂದ
ಅವಸರ್ಪಿಣಿಕಾಲವೆಂಬ ನಟನು ಹೇಳಿದೊಂದು ಅಂದದಿಂದ ಎತ್ತಲೂ ಆಡಲಾಗಿ
ಆಕಾಶವೆಂಬ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುನ್ನಟೀನರ್ತನವು ಸೊಗಸಾಗಿ ಜರುಗಿತು. ವ|| ಅಂತು
ಹದವಾದ ಮಳೆಗಳಲ್ಲಿ (ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ) ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ಭತ್ತ, ಅರವತ್ತು
ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಭತ್ತ, ಯಾವನಾಳ, ಗೋಧಿ, ನವಣೆ, ಸಾವೆ, ಬರಗು, ತೃಣಧಾನ್ಯ,
ಎಳ್ಳು, ತಲಮಸೂರಿಗೆ, ಹುರುಳಿ, ಉದ್ದು, ತಡುಗುಣೆ, ತೊಗರಿ, ಅವರೆ, ಕಡಲೆ,
ಕುಸುಮೆ, ಹತ್ತಿ, ಸಾಸುವೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆಬೇರೆ
ಧಾನ್ಯಭೇದಗಳು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಪರಿಕ್ಷೀಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತು ಬಿತ್ತದೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೆ,
೨೩. ಬೆಳೆದು ನೆಲಕ್ಕೊರಗಿದ್ದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಲ್ಲೆಂದೇ ಜನರು ಭಾವಿಸಿದರು. “ನಾವು
ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ; ಏನು ಮಾಡೋಣ?” ಎಂದು
ಪಶ್ಚಿಮಕುಲಧರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡ ನಾಭಿಯ ಬಳಿಗೆ ಜನರು ಬಂದರು. ೨೪. ಅವರು
ಅತಿ ದೀನಮುಖರಾಗಿ “ಈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಮೈಮರೆತು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡದಿವೆ. ಜಠರಾಗ್ನಿಯು
ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೇಹಗಳು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯೆಂತು?” ಎಂದು
ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ೨೫. “ಒಡಲಿಗೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಾವು
ಅನನ್ಯಶರಣರು. ಈ ದೇಹಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿ.
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು” ಎಂದರು.

ಎಂಬುದುಮಂಜದಿರೆಂದಮ್ಮ
ತಾಂಬುವನುಗುಬ್ಬಭಯವಚನದಿಂದಾಟಿಸಿ ರ
ಕ್ತಾಂಬುಜದ ಚಿಲ್ವನಭಯಕ
ರಾಂಬುಜಮಳವಡಿಸೆ ನಾಭಿರಾಜಂ ನುಡಿದಂ

೭೬

ಬಗೆಯಲ್ಲೇಡ ಸುಧಾಮಹೀರುಹದೊಳಾದೌದಾರ್ಯಮಂ ವೀರ್ಯಮೀ
ಯುಗದೊಳ್ ತತ್ತರುಗಿಲ್ಲ ಪಕ್ಷಪಲನಮಾಮಾದಿಭೂಜಂಗಳೇ
ಯುಗದೊಳ್ ಕಲ್ಪಕುಜಂಗಳಂತಿವಳ ಪಣ್ ಭೋಜ್ಯಂಗಳಾರೋಗ್ಯಹೇ
ತುಗಳೇ ಪಣ್ ಭೋಜ್ಯಮೆಂದು ವಿಳಸದ್ಭಾಗ್ಯೋದಯಂ ತೋಟಿದಂ

೭೭

ವ|| ತೋಟಿ ಫಲಪಾಕಾಂತಂಗಳಪ್ರಪಧಿಗಳಂ ಸ್ತಂಬಕರ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ವಿಧ ಧಾನ್ಯಂಗಳಂ
ಪದನಟಿದುಡುಗುವ ಕಣಂಮಾಡುವೊಕ್ಕುವಡುಕುವ ಬಯ್ಯಿಡುವಕ್ಕಿಮಾಡುವ ವಿವಿಧಭಾಜನಂಗಳ
ಳೊಳಡುವ ಪೃತಲವಾಗೈರದಧಿವ್ಯಂಜನಂಗಳೊಳ್ ಸಂಸ್ಕಾರಂಮಾಡುವವಿವಿಧವಿಜ್ಞಾನಾಯಮಂ
ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುದಂಡಂಗಳಂ ಕಡಿಕಡಿದು ಯಂತ್ರಪೀಡನೆಯಿಂ ರಸಂಗೊಳ್ಳ ತೆಜನುಮನಟಿಯ ಪೇಯ್ಯ

ಚ್ಯುತಿಯಾಗೆ ಭೋಗಭೂಮಿ
ಸ್ಥಿತಿ ಕಲ್ಪಮಹೀರುಹವ್ಯಪಾಯದೊಳೆಂತುಂ
ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಕಲ್ಪಮಹೀಜ
ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ತಾನಿಂತು ಜನಮನೇಂ ನಿಟಿಸಿದನೋ

೭೮

೭೬. 'ಅಂಜದಿರಿ' ಎಂದು ಅವ್ಯತಮಯವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು
ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ರಕ್ತಾಂಬುಜವನ್ನು ಹೋಲುವ ಅಭಯಹಸ್ತದಿಂದ ನಾಭಿರಾಜನು
ಹೇಳಿದನು: ೭೭. "ಚಿಂತಿಸದಿರಿ ಸುಧಾಮಹೀರುಹಕ್ಕೆ (ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ) ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ
ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವ ಔದಾರ್ಯವಾಗಲೀ ವೀರ್ಯವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಕಳಿತ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ಬಾಗಿದ ಮಾವೇ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು. ಈ ವೃಕ್ಷಗಳ
ಹಣ್ಣುಗಳೇ ಭೋಗ್ಯವಾದುವು. ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದುವು" ಎಂದು ಭಾಗ್ಯೋದಯನಾದ
ನಾಭಿಯು ಹೇಳಿ ಅವನ್ನು ತೋರಿದನು. ವ|| ಫಲಪಾಕಾಂತಂಗಳಾದ ಒಷಧಿಗಳನ್ನೂ
ನೆಲ್ಲೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹದನರಿತು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವುದನ್ನೂ
ಕಣಮಾಡಿ ಒಕ್ಕುವುದನ್ನೂ ಅಡಕುವುದನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದನ್ನೂ ಅಕ್ಕಿಮಾಡುವುದನ್ನೂ
ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಮಾಡುವುದನ್ನೂ ತುಪ್ಪ, ಉಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು
ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಿನ್ನುವ
ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ರಸತೆಗೆಯುವುದನ್ನೂ
ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ೭೮. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಲು ಭೋಗಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿಯು
ಚ್ಯುತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಾಭಿರಾಜನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸದೃಶವಾದ ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳೇ
ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಜನರನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು.

ಕುಲಧರನುಂ ಕುಲಕರನುಂ
ಕುಲತಿಳಕನುಮನಿಪ ನಾಭಿರಾಜಂಗೆ ಲತಾ
ಲಳಿತೆ ದಳಿತಾಂಬುಜಾನನೆ
ನಿಳಾಸಲಾವಣ್ಯಕಾಂತಿಯುತೆ ಸತಿ ರತಿವೊಲ್

೭೯

ಮರುದೇವಿಯೆಂಬಳಂಬರ
ಚರನರಸುರಯುವತಿರೂಪಸರ್ವಸ್ವಮನಾ
ದರದೆ ಬಿದಿ ನೆಲಬಿ ಲಲನಾ
ಸ್ವರೂಪದಿಂ ನಿಜಿಸಿತನ್ನದಿನ್ನೇವೊಗಳ್ಳೆಂ

೮೦

ಪೊಳೆವಲರ್ಗಣ್ ಚಾಮರಮನೆ
ಲಳಿತಭೂಲತೆ ಪತಾಕೆಯನೆ ಪೆರ್ಮೊಲೆ ಪೊಂ
ಗಳಸಮನೆ ಮದನಮಂಗಳ
ವಿಳಾಸಚಿಹ್ನೆಗಳವಯವಂಗಳ್ ಸತಿಯಾ

೮೧

ಮದಕೋಟಿಗಳನಿನದಯ
ವದನಸುಧಾಸೂತಿ ಬೆಳಗೆ ಪೆಳೆದ ತಮಮಿಂ
ಪುದಿದು ಪೆಳಗಿದುರ್ದನಿಪುದು
ಮದಗಜಗಮನೆಯ ವಿನೀಲಕೇಶಕಳಾಪಂ

೮೨

ಘನಕುಚಕಳಶೆಯ ಮುಖರಸ
ವನಧಿಯನೊಗದೊಂದುಬಿಂದುವಿಂದು ಕರಂ ಚಿ
ಲ್ಲೆನೆ ಮೆಳೆವ ಕುಮುದಕುವಳಯ
ವನಂಗಳಾಕೆಯ ಕಟಾಕ್ಷವಿಕ್ಷೇಪಂಗಳ್

೮೩

೭೯. ನಾಭಿರಾಜನು ಕುಲಧರ, ಕುಲಕರ, ಮೇಲಾಗಿ ಕುಲತಿಲಕ, ಅವನಿಗೆ ಲತೆಯಂತೆ ಕೋಮಲೆಯೂ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ರತಿಯಂತೆ ವಿಲಾಸ ಲಾವಣ್ಯ ಕಾಂತಿಯುತೆಯೂ ಆದ ಸತಿ ಇದ್ದಳು. ೮೦. ಅವಳು ಮರುದೇವಿ. ಅವಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯೂ ಸುರನರ ಯುವತಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಿರಿಸಿದನು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೊಗಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ? ೮೧. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಹೂವಿನಂತೆ ಚೆಲುವಾದ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಚಾಮರದಂತಿತ್ತು. ಸುಂದರವಾದ ಭೂಲತೆಯು ಪತಾಕೆಯಂತಿತ್ತು. ದಪ್ಪವಾದ ಮೊಲೆಗಳು ಚಿನ್ನದ ಕಲಶದಂತಿದ್ದುವು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಆ ಸತಿಯ ಅವಯವಗಳು ಕಾಮನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ವಿಲಾಸಚಿಹ್ನೆಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುವು. ೮೨. ಮದಿಸಿದ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಮದಗಜಗಮನೆಯಾದ ಮರುದೇವಿಯ ಮುಖಚಂದ್ರನು ನಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರಲು, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಒಟ್ಟುಸೇರಿ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವಳ ನೀಲಕೇಶಕಲಾಪವು ರಂಜಿಸಿತು. ೮೩. ತೋರವಾದ ಕುಚಕಲಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಮರುದೇವಿಯ ಮುಖಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸಿಡಿದ ಒಂದು ಹನಿಯೇ

ಮದನತರುಕುಸುಮಮಂಜರಿ
ಮದನಾಂಬುಧಿವೇಳೆ ಮದನಮದಗಜವಿಳಸ
ನದಲೇಖೆ ಮದನಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಮದಲಕ್ಷ್ಮಿಯನಲ್ ಮದೇಭಗಮನೆಯ ತಕ್ಕಳ್

೮೪

ಮೊಗಮಂ ತಾವರೆ ಕಣ್ಣನುತ್ಪಲದಳಂ ಧಮಿಲ್ಲಮಂ ಸೋಗೆ ಸೆ
ಳ್ಳುಗುರಂ ಕೇದಗೆ ಪುರ್ಬನಂಗಜನ ಬಲ್ ದಂತಾಳಿಯಂ ಮುತ್ತು ಕೈ
ಮುಗಿದಾರಾಧಿಸಿ ಪೋಲ್ಪುವೆನ್ನದೆ ಸರೋಜಾತಾದಿ ನಿಸ್ಸಾರವ
ಸುಗುಳೋ ಪೋಲಿಸುವಂತುಟೀಮ್ಬರುಳನೇ ರೂಪಂ ವಿಚಿತ್ರಾಂಗಿಯಾ

೮೫

ಪಿರಿದುಂ ವಿಭೂತಿಯಿಂದಂ
ಸುರರಾಜನ ಬೆಸದೊಳಮರನಾಯಕರೆಲ್ಲಂ
ನೆರೆದು ವಿವಾಹಮನಾಕೆಗೆ
ದೊರೆಕೊಳಿಸಿದರಿಂತು ನೋಂತ ಕಾಂತೆಯರೊಳರೇ

೮೬

ಆ ಭುವನನಾಭಿಯೆನಿಸಿದ
ನಾಭಿಮಹೀಭುಜಭುಜಾಂತರಾಳಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ವ್ಯಾಭಾಸಿ ಮತ್ತಮತಿಶಯ
ಶೋಭೆಯನಾ ಕಾಂತೆಯರವಿನೊಳ್ ನೂರ್ಮಡಿಕುಂ

೮೭

ಧವಳಾಪಾಂಗವಿಲೋಕನಾಮೃತಮಯಂ ಭೂಲಕ್ಷ್ಮಿ ರ್ಮಮಂ ಮನೋ
ಭವರಾಜ್ಯೋದಯಹೇತು ಚಾರುಮರುದೇವೀವತ್ಸಲದ್ರಂ ಸಲೀ
ಲವಿಳಾಸಸಿತ್ವಚಂದ್ರಿಕಾಪ್ರಸರದಿಂದೋಪಂಗ ನೇತೋತ್ಪಲೋ
ತ್ಸವನುಂ ಮಾಡಿಯುಮೇನೋ ಮಾಡುವುದು ತಚ್ಚಿತ್ತಾಂಬುಧಿಕ್ಷೋಭಮಂ

೮೮

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಚಂದ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಆಕೆಯ ಕಲಾಕ್ಷವಿಕ್ಷೇಪಗಳೇ ಕುಮುದಕುವಲಯ ವನಗಳು!
೮೪. ಗಜಗಮನೆಯಾದ ಮರುದೇವಿಯು ಕಾಮನೆಂಬ ವೃಕ್ಷದ ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲು.
ಅವಳು ಕಾಮಸಮುದ್ರದ ತಟ, ಕಾಮನೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯ ವಿಲಸನ್ನದದ ಗೆರೆ. ಮದನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ
ಮದಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಗಜಗಮನೆಯೇ ತಕ್ಕವಳು. ೮೫. ಮುಖವನ್ನು ತಾವರೆಯೂ
ಕಣ್ಣನ್ನು ಉತ್ಪಲದಳವೂ ಕೇಶರಾಶಿಯನ್ನು ನವಿಲುಗರಿಯೂ ಸೆಳ್ಳುಗುರನ್ನು ಕೇದಗೆಯೂ
ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೂ ಹಲ್ಲುಗಳ ಸಾಲನ್ನು ಮುತ್ತೂ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಹೋಲಿದುವು.
ಈ ವಿಚಿತ್ರಾಂಗಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಮಲಾದಿ ನಿಸ್ಸಾರವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುವಷ್ಟು
ಮರುಳನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ! ೮೬. ಸುರರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯ ಫಲವಾಗಿ
ಸುರನಾಯಕರೆಲ್ಲರೂ ಕಲೆತು ಅತಿವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಕೆಗೆ ನಾಭಿರಾಜನೊಡನೆ
ವಿವಾಹವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ ಕಾಂತೆಯರು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರು?
೮೭. ಭುವನಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾಭಿರಾಜನ ತೋಳುಗಳ ಮಧ್ಯವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸಿತು.
ಈ ಕಾಂತೆಯ ಇರವಿನಿಂದಲಂತೂ ಅದು ನೂರ್ಮಡಿಯಷ್ಟು ಶೋಭಾತಿಶಯವನ್ನು
ಪಡೆಯಿತು. ೮೮. ಮರುದೇವಿಯ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ

ವ|| ಅಂತನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರೇಮಸಂಜಾತಸ್ವಾಂತಸಂಪತ್ತರಂಪರಾಪರಿಗತಮಾಗಿ ನಿಳಿಂಪದಂಪತಿಯನೆ
ಪೋಲ್ವ ತದ್ಗಂಪತಿಯಿಂದಂ ಪವಿತ್ರೀಭೂತಮಪ್ಪ ಭೂತಳೋದ್ದೇಶದೊಳುತ್ತಮಾನಭಾವಿತೀರ್ಥ
ಕರಪುಣ್ಯದೂತಾಹೂತಂ ಪುರುಹೂತಂ ಬಂದು,

ಕೆದಟೆ ಮನುಷ್ಯದಂಪತಿಗಳಿದುರ್ವನೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ತೆರಳ್ವ ನಾ
ಕದ ಫಣಿಲೋಕದಂಕದ ಪೊಬಲ್ಗಳವೀ ಪೊಬಲೊಂದು ರಮ್ಯಹ
ಮ್ಯದ ಬೆಲೆಗಂಬರಲ್ ನೆಲೆಯವೆಂಬನಮುಜ್ಜಳಪಂಚರತ್ನಭಾ
ಸ್ವದಸದನಂಗಳಿಂ ನೆಲೆದುದಂ ಸಮೆದಂ ಪುರಮಂ ಪುರಂದರಂ

೮೯

ಕನಕಗಿರಿಶಿಖರರತ್ನಾಂ
ಶುನಿಕಾಯಂ ಬೆಳಗೆ ಮೊಳೆದು ಪಜ್ಜಳಿಸುತ್ತಿ
ರ್ಪಿನಪಥಮಣಿಮುಕುರದೊಳಿಂ
ದ್ರನ ಪೊಬಲಾ ಪೊಬಲ ನೆಲಲನನುಕರಿಸಿರ್ಕುಂ

೯೦

ಆ ಪುರಲಲನೆಯ ಕೇಶಕ
ಳಾಪದವೊಲ್ ಮಧುಪನಿಕರನಿಳೆಯಂ ಸುಮನ
ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣಮನಂಗನ
ಕಾಪನೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಬಳಸಿದುದ್ಯಾನವನಂ

೯೧

ನಾಭಿರಾಜನ ನೇತ್ರೋತ್ಪಲಗಳಿಗೆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ಚಿತ್ತಾಂಬುಧಿಯನ್ನು
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುವನು! ಅವಳ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಪಾಂಗವಿಲೋಕನವೇ ಮುಖಚಂದ್ರದ
ಅಮೃತ. ಹುಬ್ಬುಗಳೆಂಬ ಕಲಂಕದಿಂದ ಆ ಚಂದ್ರನು ರಮ್ಯನು, ಮನಃಪ್ರ ರಾಜ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ
ಹೇತು. ವ|| ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದಂಟಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುವವರಾಗಿ
ಮರುದೇವೀ ನಾಭಿರಾಜರು ದೇವದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಹೋಲಿದರು. ಅವರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ
ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲಿರುವ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಪುಣ್ಯವೆಂಬ ದೂತನಿಂದ ಆಹೂತನಾಗಿ
ಇಂದ್ರನು ಬಂದನು. ೮೯. ಚದುರಿದಂತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ನಾಕಲೋಕ ಫಣಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾದ ವಿಖ್ಯಾತ ಪಟ್ಟಣಗಳೂ ಈ
ಪಟ್ಟಣದ (ಅಯೋಧ್ಯೆಯ) ಒಂದು ಪ್ರಾಸಾದದ ಬೆಲೆಗೂ ಬಾರದವೋ ಎಂಬಂತೆ
ಉಜ್ವಲವೂ ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಭಾಸುರವೂ ಆದ ಮನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು
(ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು) ಇಂದ್ರನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ೯೦. ಮೇರುಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ
ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳು ಹರಡಿರುವಾಗ ಸೂರ್ಯಪಥವೆಂಬ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವೇ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿ.
ಇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿಯು ನಾಭಿರಾಜನಗರಿಯ ನೆರಳೆಂಬಂತೆ ಆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ
ತೋರುತ್ತಿತ್ತು! ೯೧: ಆ ಪುರವನಿತೆಯ ಕೇಶಸಮೂಹದಂತೆ ಅಳಿಕುಲದಿಂದ ನೀಲವೂ,
ಕುಸುಮಶ್ರೀಭರಿತವೂ ಆದ ಪುರದ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಉದ್ಯಾನವು ಮನಃಪ್ರಾಕಾರದ

ತುಂಬಿ ಗಿಳಿ ಪುರುಳಿ ಕೋಗಿಲೆ
ಯೆಂಬವುವೆರಸಮರತರುಗಳಿಂದ್ರನ ಬೆಸದಿಂ
ದಂ ಬಂದುವೆಂದೊಡುಪವನ
ಮಂ ಬಣ್ಣಿಸಲೆನಗೆ ನಾಡೆಯುಂ ಕುಜೆಪಲ್ಲೇ

೯೨

ವಿಳಸದಳಿಗೀತಮುತ್ತೋ
ಕಳನಾದಂ ಸಾಳಕಾನನಂ ಸತ್ತಿಳಕಂ
ಲಳಿತಲತಾಂಗಂ ರಮಣೀ
ವಿಳಾಸಮಂ ವನವಿಳಾಸಮೇನಿಬಿಸಿದುದೋ

೯೩

ಎಳಸುವ ಪುರುಳಿಯ ಗಳಪುವ
ಗಿಳಿಯ ತೆಹಂದಿರಿದು ಮೊರೆವ ಪೆಣ್ಣುಂಬಿಯ ಬಿ
ಚ್ಚಳಪ ಪರಭೃತದ ಕಳಕಳ
ದೊಳೆ ಮಸುಳ್ಳುದು ದಿವಿಜಯುಗಳಕಳಕಳನಿನದಂ

೯೪

ಸಾರಸಹಕಾರಧಾರಾ
ಸಾರಂ ಕೊಳದಳವಿಯಂತೆ ಸುರಿತರೆ ಪಲವುಂ
ಧಾರಾಗೃಹಂಗಳತನುವಿ
ಕಾರಮನೊದವಿಪ್ರದು ದೇವದಂಪತಿಗದಕೊಳ್

೯೫

ಕುಸುಮಾಪಚಯವ್ಯಸನಾ
ವಸಕ್ಕೆ ಸುರಯುವತಿಪಾಣಿಪಲ್ಲವರಾಗಂ
ಮುಸುಕಿದುದೆನಿಸಿದುದಸುಗೆಯ
ಪ್ರೊಸದಳಿಗಳೊಳಿಸೆವ ಕಂಪು ನಂದನವನದೊಳ್

೯೬

ಗೋಡೆಯಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ೯೨. ದುಂಬಿ, ಗಿಳಿ, ಹೆಣ್ಣುಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇವವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುವೆಂದಮೇಲೆ ಆ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನನಗೆ ಪರಮಾವಧಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ೯೩. ದುಂಬಿವಿಂಡಿನ ಗಾನದಿಂದಲೂ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕುಹೂರವದಿಂದಲೂ ಸಾಲತಿಲಕಾದಿ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕೋಮಲವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ವನವಿಲಾಸವು, ದುಂಬಿಗಳ ಗಾನದಂತಿರುವ ಗಾನವುಳ್ಳ, ಕೋಗಿಲೆಯ ನಾದದಂತಿರುವ ನಾದವುಳ್ಳ, ತಿಲಕಯುಕ್ತವಾದ ಮುಂಗುರುಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಕೋಮಲಾಂಗವುಳ್ಳ ಸುಂದರಿಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿತು. ೯೪. ತನ್ನ ನಲ್ಲನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಗಿಳಿ, ಹರಟುವ ಗಂಡುಗಿಳಿ, ಆನಂದದಿಂದ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ದುಂಬಿ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕುಹೂರವ-ಇವುಗಳ ಕಲಕಲ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿವಿಜಮಿಥುನದ ಕಲಕಲಧ್ವನಿಯು ಅಡಗಿ ಹೋಯಿತು. ೯೫. ಕೊಳದ ಬಿಡುಗಂಡಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿದುಬರುವಂತೆ, ಸಾರವತ್ತಾದ ಮಾವಿನಗಿಡಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕರಂದವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವೇ ಧಾರಾಗೃಹಗಳಾಗಿ ದೇವದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ೯೬. ನಂದನವನದ ಅಶೋಕ್ಷವೃಕ್ಷದ ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವು, ಹೂ ಕೊಯ್ಯುವುದರಲ್ಲಿ

ಬಾಸಣಿಸಿದುದುತ್ಕಟಕುಸು
ಮಾಸವಸೌರಭದೆ ದೆಸೆಗಳೊಡನಳಿಕುಳಮಂ
ವಾಸವನಿತಾವದನಾ
ಬ್ಜಾಸವಸೇಕಪ್ರಭಿನ್ನಮುಕುಳಂ ವಕುಳಂ

೯೭

ಕಿಜುನಿಟಿಯೊಳ್ ಕಿಟಿದಲೆಗಳ
ತುಲುಗಿದ ಚಿಲ್ವೆಳಸಿ ಬಳಸಿ ವನವನಿತೆಯ ಕಯ್
ನಿಟಿಯನೆ ನಿಟಿಗೊಂಡಿರೆ ನಿಟಿ
ನಿಟಿಗನ ನಿಟಿದಳಿರ ನಿಟಿಯನಟಿಯಂ ಪೊಗಬಲ್

೯೮

ಶತಮಖನರಸಿಗೆ ಕರ್ಣಾ
ವತಂಸಮಾಗಲ್ ನೋಂತ ಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪ
ಪ್ರತತಿಯನೆ ಮುಲಿದು ಚಿಲ್ವಿದೆ
ಗತಿಶಯಮನಿಸಿದುದು ಪಾರಿಜಾತಕುಜಾತಂ

೯೯

||ಪ್ರಪದಿ||

ಸುರಯಿಯೊಳ್ಳಿ ಮಗುಬ್ಬರಗಿಳಿ ಬರಯಿಗೆ
ಮೊರೆವಂತ ಮೊರೆವ ಮಲಿದುಂಬ ತಳಿರೊಳ್
ಪರಭೃತಂ ಮಗುಬ್ಬ ಪರಭೃತಂ

೧೦೦

ವ|| ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ, ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ,

ಸರಯೂತರಂಗಶೀಕರ
ಪರಿಚಿತಮೇಳಾಲವಂಗಕುಸುಮರಜೋಧೂ
ಸರಮಬಳಾಳಕಸಂಚಳ
ತರಳಂ ಪುಟಿಲೊಳಗೆ ಸುತಿವುದುಪವನಪವನಂ

೧೦೧

ಅಸಕ್ತರಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಹರಡಿದ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವರಾಗದಂತೆ ತೋರಿತು. ೯೭. ಶಚೀ ದೇವಿಯ ಮುಖಿಕಮಲದ ಮದ್ಯಸೇಚನೆಯಿಂದ ವಕುಲವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಆರಳಿದುವು. ಉತ್ಕಟವಾದ ಕುಸುಮಗಳ ಪುಷ್ಪರಸದ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳು ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದುವು. ೯೮. ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿಹಿಮಾವಿನ ಗಿಡದ ಚಿಕ್ಕಮಡಿಕೆಯ ಚಿಗುರಿನ ಗೊಂಚಲು, ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೈನಿರಿಗೆಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದಿರಲು, ಆ ಮಾವಿನ ಸೊಗಸನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ೯೯. ಇಂದ್ರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಗೆ ಕರ್ಣಾವತಂಸವಾಗಲೆಂದೇ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ತಳಿರು ಹೂಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಿ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ಚೆಲುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವೆನಿಸಿತು. ೧೦೦. ಸುರಗಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಎರಗುವ ಅರಗಿಳಿಗಳೂ, ವಿರಹಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆರ್ಭಟಿಸುವಂತೆ ಮೊರೆಯುವ ಮರಿದುಂಬಿಗಳೂ, ತಳಿರಿನಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಯೂ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳೂ, ವ|| ಸೊಗಯಿಸಿದುವು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ, ೧೦೧. ಸರಯೂ ನದಿಯ ಮಳಲಿನ ಮೇಲೆ ಉದ್ಯಾನವನದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ಅದರ ಅಲೆಗಳ

ವ|| ಮತ್ತಮಕ್ಕೃತಿಮಪ್ರಣಯರಸವಿಸರವಶಗತ ವಿಬುಧಮಿಥುನಶತರತರಭಸಬಧಿರೀಕೃತ
ಕೃತಕ ಗಿರಿಗಳೊಳಂ ಕೃತಕಗಿರಿಪರೀತನೂತಚೂತಲತಾಲಿಂಗಿತಶತಕುಂಭರಂಭಾವನಾಂತರ್ಗತ
ಮಣಿಭವನಂಗಳೊಳಂ ಮಣಿಭವನಮರಕತಸೋಪಾನಪಜ್ಜಿತಂತನ್ಯಮಾನದೀಪ್ತಿಸಂತಾನಾಮೃತ
ನಾನಾನೀರಜರಜಪಿಂಜರಿತಜಾಲಯಂಗಳೊಳಂ ನೆಲೆದು ಸೊಗಯಿಸುವುದ್ಯಾನವನದ ಕುಸುಮಕಿಸಲಯ
ಪರಾಗಪಿಶಂಗಿತರಂಗತ್ತರಂಗಮಾದಂತೆ,

ಕನಕಸರೋಜಸಂಕುಳರಜಪಟಲಾರುಣಿತಂ ಸಮಗ್ರಕಾಂ
ಚನಮಯಸಾರದೀಪ್ತಜಟಳಂ ಕಳಗೀತವಿಹಂಗಭೃಂಗನಿ
ಸ್ಥನಸುಭಗಂ ವಿಚಿತ್ರತರಪತ್ರಮಯಂ ನೆಲೆ ಪೋಲ್ಕುಮಾ ಪುರಾಂ
ಗನೆಯ ಪೊದಲ್ಪ ಹೇಮರಶನಾತ್ರಯಮಂ ಪರಿಖಾತ್ರಯಾಂತರಂ ೧೦೨

ಪರಿಖಾತ್ರೀತಯಕ್ಕೆ ಚತು
ಶ್ವರಾಸನಾಂತರದೆ ಸುರಶರಾಸನಭಾಬಾ
ಸುರಮೊಪ್ಪಿ ತೋಜುಗುಂ ಪಂ
ಚರತ್ನಪಾಂಶೂಚ್ಛದೀಪ್ತಿದೀಪಂ ವಪು ೧೦೩

ವ|| ೪ ವಪುಪ್ರಮದಗೆ,

ಆಕಾಶಾಂತಮನೆಯ್ ನೀಳ್ತ ವಿಕಟಾಟಾಲಂಗಳೊಳ್ ಕೇತನಾ
ನೀಕಂಗಳ ರವಿರಶ್ವಗಳ ಪುಗಲೆವೇಡಿ ರಶ್ವಗಳ ಸಾಲ್ಕುಮಿಂ
ತೇಕಜ್ಜಂ ಬೆಳಗಂಬವೊಲ್ ತುಜುಗಿ ತಳ್ಳಿಂಬಪ್ಪಿನಂ ಕಾಂಚನ
ಪ್ರಾಕಾರಂ ನಿಲೆ ತಾಳ್ವುಗುಂ ಕೃತಯುಗಪ್ರಾಕಾರದಾಕಾರಮಂ ೧೦೪

ತುಂತುರುಗಳಿಂದಲೂ ಏಲಾಲವಂಗ ಪುಷ್ಪಗಳ ಧೂಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಅದು ಕೂಡಿತ್ತು. ಅದು ಅಬಲೆಯರ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಮತ್ತು ಸಸಜ ಪ್ರೇಮರಸಾಧೀನರಾದ ದೇವದಂಪತಿಗಳ ರತಿಕೂಜಿತಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಿಮವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲೊಗೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾವಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಲ್ಲಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದ ಬಾಳೆಯ ವನಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣಿಭವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಣಿಭವನ ಮತ್ತು ಮರಕತಸೋಪಾನಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹದಿಂದಿಡಿದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಹೊಂಬಣ್ಣವಡೆದ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆರೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಉದ್ಯಾನದ ಹೂತಳಿರುಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಕಂದುಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ಆಲೆಗಳಿಂದ ಪುರದ ಪರಿಖಾತ್ರಯವು ಕೂಡಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ, ೧೦೨. ಆ ಪುರಾಂಗನೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಿನ್ನದ ರಸನಾತ್ರಯವನ್ನು ಪರಿಖಾತ್ರಯವು ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಸುವರ್ಣಕಮಲದ ಸಮೂಹದ ಧೂಳಿಪಟಲದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿದೆ. ಸುವರ್ಣಸಾರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕೋಗಿಲೆ, ಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ದುಂಬಿಗಳ ಇನಿದನಿಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ವಿಚಿತ್ರತರ ಪತ್ರಮಯವಾಗಿದೆ. ೧೦೩. ಆ ಪರಿಖಾತ್ರೀತಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಬಿಲ್ಲುಗಳಷ್ಟು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕಾರವು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಂತೊಪ್ಪಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಮೇಲೆದ್ದ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ದೀಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ೪ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮೇಲೆ ೧೦೪. ಆಕಾಶದವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಉನ್ನತವಾದ ಬುರುಜುಗಳಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತ ಬಾವುಟಗಳು “ಈ

ಶಾಲಹರಿನೀಲಮಣಿಕಿರ
ಕಾಳಿ ಪೊದಟ್ಟಿದಸೆಯ ರಾಹುಗೆತ್ತಗಿದಿದ
ಬ್ಬಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡೆಯು
ಮಾಲೋಚಂಬೆರಸು ತಡೆದು ನಡೆವಂ ದಿನಪಂ

೧೦೫

ಎರಡೆರಡಟ್ಟಿಗೆ ತರಂ
ಕರದಿಂದೊಂದೊಂದು ಗೋಪುರಂ ಪ್ರವಿರಾಜ
ನರಕತಮಣಿತೋರಣಪರಿ
ಕರಿತಂ ಪುರವಧುಗೆ ವದನಮಿರ್ಪಂತಿರ್ಕುಂ

೧೦೬

ವ|| ಅದಕೊಳಗೆ ಸುತ್ತಾಮನೆ ಸೂತ್ರಧಾರನಾಗಿಯುಂ ಕಲ್ಪಜರೆ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯುಂ ಸಮೆದ ಚೆಲ್ವಿಗೆ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೆನಿಸಿದ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂಗಳೊಳಂ ಛಂದೋವಿದ್ಯೆಯಂತೆ ನಾನಾಚ್ಚಂದಮಪ್ಪ ವಳಭಿಚ್ಚಂದಗಳೊಳಂ ನಾಭಿರಾಜಾಂಗಸಂಗತಮಪ್ಪ ನಂದ್ಯಾವರ್ತದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ನಂದ್ಯಾವರ್ತದೊಳಂ ಜನಿಪ್ಪಮಾಣವೃಷಭಜನಾವತರಣಮಂಗಳನಿಹಿತ ಕಳಶದರ್ಪಣದಂತೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಯ ಮಾನಸ್ವಸ್ತಿಕಾದಿನಾಮಣಿಮಯಪ್ರಾಸಾದಂಗಳೊಳಂ ವಿವಿಧವೀರ್ಧಿಸನಾಥಚತುಷ್ಪ ಶೃಂಗಾಟಕ ವೇದಿಕೆಗಳೊಳಂ ಪಂದಿವ್ಯಂದಕ್ಕೆ ಚಂತಾಮಣಿಭೂಮಿಯುಂ ಗಾಯಕನಿಕಾಯಕ್ಕೆ ಗಂಧರ್ವಭೂಮಿಯುಂ ಕೃತಸುಕೃತಕ್ಕೆ ತಜ್ಞನ್ಯಭೂಮಿಯುಮಿರ್ಪಂತಿರ್ದ ನಗರಲಲನೆಯ ಲಪನಕ್ಕೆ ಕೇಳೀಲೀಲಾಲಲಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ ತಾಳ್ವಿ

ನಗರದೊಳಗೆ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದೇ ಬೇಡ! (ಪ್ರಾಕಾರಗಳ) ರತ್ನರಶ್ಮಿಗಳೇ ಸಾಕು. ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದಾಗಬೇಕಾದ್ದೇನು?” ಎಂಬಂತಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಂಚನಪ್ರಾಕಾರವು ಕಲಿಯುಗವನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಕಾರದಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು. ೧೦೫. ಪ್ರಾಕಾರದ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳ ಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹವು ಹೊಮ್ಮಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ರಾಹುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೆದರಿ ಹೆದರಿ ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜು ಗಳಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು! ೧೦೬. ಎರಡೆರಡು ಅಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಗೋಪುರವುಂಟು. ಅದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಮರಕತಮಣಿತೋರಣಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗಿ ಪುರವಧುವಿನ ಮುಖವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಅದರೊಳಗೆ ಇಂದ್ರನು ಸೂತ್ರಧಾರನಾಗಿಯೂ ಕಲ್ಪಜರು (ದೇವತೆಗಳು) ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಸಮೆದ ಚೆಲ್ವಿಗೆ ಅನೇಕ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವರ್ತುಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆನಿಸಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಛಂದೋವಿದ್ಯೆಯಂತೆ ನಾನಾಚ್ಚಂದವೆನಿಸಿದ ವಲಭಿಚ್ಚಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಭಿರಾಜನ ಅಂಗದಲ್ಲಿರುವ ನಂದ್ಯಾವರ್ತದಂತೆ ನಂದ್ಯಾವರ್ತದ ಹೂವಿನಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಿಜಿನನ ಅವತರಣಮಂಗಳಕ್ಕಾಗಿಟ್ಟ ಕಲಶ ದರ್ಪಣದಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ವಸ್ತಿಕದ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾದಿ ನಾನಾಮಣಿಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಪ್ರಾಸಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುವಿಧವಾದ ಬೀದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುಷ್ಪ (ಚೌಕ) ಶೃಂಗಾಟಕ (ಚೌಕದ ವಿಶೇಷ) ಪೇಟಕ(ಪೇಟೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರಾದ

ಧೃತದೇವೇಂದ್ರವಿಮಾನರುಂದ್ರಮಹಿಮಂ ಶ್ರೀಸಪ್ತಕ್ಕಾಸಮ
 ನ್ನಿತಮಾಲೋಲದುಕೂಲಕೇತನಕುಳಂ ಮಾಣಿಕ್ಯಹರ್ಮ್ಯಾವಳೀ
 ವ್ಯತಮುದ್ವ್ಯೋತಿತ ಸಪ್ತಭೂಮಿಕಮನೇಕೋದಗ್ರಕೂಟಂ ವಿರಾ
 ಜಿತಘಂಟಂ ಕಳಧೌತತುಂಗಕಳಶಂ ಚಿಲ್ಲಾಯ್ತು ರಾಜಾಲಯಂ

೧೦೭

ವ|| ಅಂತು ಸಮದ ಪುರವರಕ್ಕರಾತಿನಿಕರಕ್ಕಯೋಧ್ಯಯಪ್ಪದಳಿಂದಯೋಧ್ಯಯಮನೇಕ
 ನಿಕೇತನಸಮಸ್ಥಿತಮಪ್ಪದಳಿಂ ಸಾಕೇತಮುಂ ವಿನೀತಜನಾಕೀರ್ಣಮಪ್ಪದಳಿಂ ವಿನೀತಯುಂ
 ಭವಿಷ್ಯತ್ಕೌಶಲವಿಷಯಸಹಚರ್ಯದಿಂ ಸುಕೌಶಲೆಯುಮೆಂಬ ಪೆರ್ಸರ್ಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಾಭಿರಾಜಂಗೆ
 ರಾಜಾಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ತು ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿವರಸು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಸಕಳಜನ
 ಮುಮನಾಜ್ಞಾಕರಣವಿಧಾನದೊಳ್ ನಿಯೋಜಿಸಿ ದಿವಿಜಕುಜಜನಿತವಸನಪ್ರಸವವಿಲೇಪನಾಭರಣಂಗಳಿಂ
 ಪೂಜಿಸಿ ಭಗವದಮರಲೋಕಾವತರಣವಿನಿಹಿತಾಂತಃಕರಣನಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ,

ಜನರಿಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಾದ ಭೂಮಿಯಾಗಿಯೂ ಗಾಯಕವೃಂದಕ್ಕೆ ಗಂಧರ್ವಭೂಮಿ
 ಯಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯವಂತಜನಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯವಜ್ಜನ್ಯಭೂಮಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯಾ
 ನಗರವನಿತೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅರಮನೆಯ ಲೀಲಾಲಲಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಯಿತು.
 ೧೦೭. ಎತ್ತರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ರಾಜಾಲಯವು ಚೆಲುವಾಯ್ತು.
 ಅದು ದೇವೇಂದ್ರವಿಮಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಏಳು ಅಂತಸ್ತುಗಳಿಂದ
 ಕೂಡಿದುದು. ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ರೇಷ್ಮೆಯ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವಾಗಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ
 ಮಯವಾದ ಪ್ರಾಸಾದಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಸಪ್ತಭೂಮಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ
 ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರಗಳಿಂದಲೂ ಚಿನ್ನದ ಉತ್ತುಂಗಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ ಘಂಟೆಗಳಿಂದಲೂ
 ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಪಕ್ಷದವರಿಂದ
 ಜಯಿಸಲಾಗದ್ದರಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯೆಂದೂ ಅನೇಕ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ
 ಮನೆಗಳಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಸಾಕೇತ¹ವೆಂದೂ ವಿನೀತರಾದ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿತಾದ ಕಾರಣ
 ವಿನೀತೆಯೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಅತ್ಯಂತ ಕುಶಲಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವುದರಿಂದ ಸುಕೌಶಲ
 ವೆಂದೂ ಇಂದ್ರನು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರನು ನಾಭಿರಾಜನಿಗೆ ರಾಜಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ
 ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಸಮಸ್ತ ಜನರನ್ನೂ
 ಅವನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಲಬ್ಧವಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಹೂವು,
 ಗಂಧ ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯು ಅಮರಲೋಕ
 ದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಆಸಕ್ತಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

1 ಅಕೇತಗಳಿಂದ (ಗೃಹಗಳಿಂದ) ಸಹಿತವಾದುದು ಸಾಕೇತ.

ಸುರರಾಜಂ ತಾನೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಿಧಿಯಂ ಮಾಡಿದಂ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಂ
ಪುರುದೇವಂ ಬಂದಪಂ ನಂದನನೆನಗೆನಿಸಲಾನೆ ಸಂಸಾರಸೌಖ್ಯ
ಕರನಾಗಿದರ್ಪನೆಂಬುತ್ಸವದೊಳೆ ಸುಖದಿಂದಿದರ್ಪನೊಪ್ಪಿದರ್ಪಯೋಧ್ಯಾ
ಪುರದೊಳೆ ಶ್ರೀನಾಭರಾಜಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೧೦೮

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳೆ.

ಲಯಮಂ ಕರ್ಮತಮಸ್ತಮಕ್ಕೆ, ಜಯಮಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ, ಪೀನಂ ಪರಾ
ಜಯಮಂ ದೋಷಗಣಕ್ಕೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿತೆಜದಿಂ ಮುಂ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಂ
ದ್ವಿಯನೀಯಲೆ, ವಿನೇಯಸಂತತಿಗಿಂ ಪಾಪಾರ್ಥಸರ್ವಾರ್ಥಂ
ದ್ವಿಯನುದ್ಯೋತತಮಂ ಬರಲೆ, ಬಗೆದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೧೦೯

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಗಸೂಕ್ತಕಲ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಗ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಗವೆ
ಪ್ರಣೀತಮಷ್ಟಾದಿಪುರಾಣದೊಳೆ ನಾಭಿರಾಜರಾಜ್ಯಲಾಭವರ್ಣನ
ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ

೧೦೮. “ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ವತಃ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಪುರುದೇವನು
ನನಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲು ಬರುವನು. ನಾನೇ ಸಂಸಾರಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗರ” ಎಂದುಕೊಂಡು
ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸುಕವಿಜನಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ನಾಭಿರಾಜನು
ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೦೯. ಕರ್ಮವೆಂಬ
ಕತ್ತಲೆಯ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಾಶವನ್ನೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅತಿಯಾದ ಜಯವನ್ನೂ ದೋಷ
ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ರೀತಿಗಳಿಂದ ಅಪಜಯವನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿಲಷಿತಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ
ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡಹಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ವೃಷಭತೀರ್ಥಂಕರನು
ಭೂಮಿಯಲ್ಲವತರಿಸಲು ಬಗೆದನು.

ಇಂತು ನಾಭಿರಾಜರಾಜ್ಯಲಾಭವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಆರನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀನಿಳಯಮಿದುವೆ ನಾಭಿ
ಸ್ಥಾನಮನಲ್ ನೆಜೆದಯೋಧ್ಯಗವತರಿಸಲ್ ತಿ
ಜ್ಞಾನಧರಂ ಬಗೆದಂ ಭ
ವ್ಯಾನಂದಕರಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಅನ್ನಗಮಿತ್ತಲ್,

ಯುಗಮಂ ನಿಜ್ಞೋಸತಪ್ಪಿನಂ ಕೃತಯುಗಂ ಮಾಡಲ್ ಸುರೇಂದ್ರಾಳಿಗಾ
ವಗಮುತ್ಸಾಹಮನುಂಟುಮಾಡಲೆಡಗೊಬ್ಬೇಧರ್ಮಮಂ ನೀಂ ಜಲ
ಕ್ಕಗೆ ಮಾಡಲ್ಪಗೆದಪ್ಪದೆಂದು ನಯದಿಂ ಸಾಕೇತಮುತ್ಸೇತುಬಾ
ಹುಗಳಿಂದಂ ಕರೆವಂತದೇನೆಸೆದುದೋ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶನಂ

೨

ವ|| ಅನ್ನಗಮಮರಪತಿ ಪರಮನ ಚರಮಗರ್ಭಾವತರಣಮನವಧಿಯಿಂದಮಣಿದಳು
ದಿಂಗಳುಂಟೆನೆ ಮುನ್ನಮೆ,

ಸುರಿವುದು ತಡೆಯದಯೋಧ್ಯಾ
ಪುರಮೋ ನೀನಿಂದೆ ತೊಡಗಿ ವಸುಧಾರೆಯನಾ
ದರದಿನೆನೆ ಸಹಜಭಕ್ತಿಯ
ಭರದಿಂ ಸುರಪತಿಯ ಚಿಪದಿನೊಸೆದಂ ಧನದಂ

೩

೧. ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ. ಇದು ನಾಭಿರಾಜನು ನೆಲೆಸಿರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಬೇಕೆಂದು (ಮತಿ, ಶ್ರುತ ಮತ್ತು ಅವಧಿಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ) ಜ್ಞಾನತ್ರಯ ಭೂಷಿತನೂ ಭವ್ಯಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷದಾಯಕನೂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನೂ ಆದ ಪುರುದೇವನು ಬಗೆದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ೨. “ಈ ಯುಗವನ್ನು ಅತಿನೂತನವಾದ ಕೃತಯುಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, ಸುರೇಂದ್ರಾಳಿಗೆ ಹುರುಪನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸಲು ಬಾ”ಯೆಂದು ಸಾಕೇತವು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಬಾವುಟಗಳೆಂಬ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ವಿರಾಜಿಸಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನ ಚರಮ ಗರ್ಭಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸುರೇಂದ್ರನರಿತು, ಆರು ತಿಂಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ೩. “ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಚಿನ್ನದ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸೆಂದು” ಕುಬೇರನಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಕುಬೇರನು ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದಲೂ ಕೈಕೊಂಡನು.

೧. ‘ಜಲಕ್ಕನೆ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ‘ಜಲಕ್ಕಗೆ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಉಂಟೆ ? ‘ಜನಕ್ಕಗೆಮಾಡಲ್’ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ‘ಜನಕ್ಕೇಜನರಿಗೆ, ಅಗೆ ಮಾಡಲ್=ಮೊಳಕೆಮಾಡಲು ಬೇರೂರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿರಬಹುದು.

ವ|| ಮತ್ತಂ ಕುಲಶಿಖರಿಶೇಖರಾಯಮಾಣ ಪದ್ಮಾದ್ರಿಸರೋವರನಿವಾಸಿನಿಯರಪ್ಪ ಶ್ರೀಹೀಧೃತಿ ಕೀರ್ತಿಬುದ್ಧಿಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗ್ರಂಥಿಬಲವರುಮನಾತ್ತೀಯ ಗುಣಗಣಮಣಿವಿಭೂಷಣಂಗಳಿಂ ಜಿನಜನನಿಯನಳಂ ಕರಿಸಲುಮನಾದ್ಯನಿಧನಜನನಿಳಯರುಚಿರುಚಕಾಚಳದ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗದ ವೈಡೂರ್ಯ ಕಾಂಚನಕನ ಕಾರಿಷ್ಠದಿಕ್ಷಸ್ತಿಕನಂದನಾಂಜನಾಜನಮೂಳಕಂಗಳೆಂಬೆಂಟುಂ ಕೂಟಂಗಳೊಳ್ ರಮಿಯಿಸುವ ವಿಜಯ ವೈಜಯಂತೀ ಜಯಂತೀ ಅಪರಾಜಿತೆ ನಂದೆ ನಂದೋತ್ತರೇ ಆನಂದೆ ನಾಂದೀವರ್ಧನೆಯೆಂಬೆಣ್ಣರುಂ ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರಂ ಪರಮಜನೋತ್ಸವದೊಳ್ ಶೃಂಗಾರಂಬೆರಸು ಭೃಂಗಾರುಧಾರಿಗಳಾಗಲುಂ, [ತತ್ಕೃತ್ಕಾಲದ ಪಾಗಾದಿಗ್ದೇಶ]^೧ ದಮೋಘ ಸುಪ್ರಬುದ್ಧ ಮಂದಿರ ವಿಮಳ ರುಚಕ ರುಚಕೋತ್ತರ ಚಂದ್ರ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಮೆಂಬ ಕೂಟಾಷ್ಠಕಂಗಳೊಳ್ ರಮಿಯಿಸುವ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸುಪ್ರಣಿಧಿ ಸುಪ್ರಬುದ್ಧ ಯಶೋಧರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿ ಕೀರ್ತಿಮತಿ ವಸುಂಧರ ಚಿತ್ರೆಯೆಂಬೆಣ್ಣರುಂ ದಿಗಂಗನೆಯರಂ ನಾಭಿರಾಜಾಂಗನೆಗೆ ಮಣಿದರ್ಪಣಮಂ ಪಿಡಿಯಲುಂ, ತನ್ಮಹೀಧರವರುಣಾಶಾವಿಶೇಷಕಮಾಗಿದ್ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ ಜಗತ್ಕುಸುಮ ಪದ್ಮ ನಳಿನ ಕುಮುದ ಸೌಮನಸ ಯಶೋಭದ್ರ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂಗಳೆಂಬ ದ್ವಿಗುಣ ಚತುಃಕೂಟಂಗಳೊಳಂ ಸಂಚರಿಸುವಿಳಾದೇವಿ ಸುರಾದೇವಿ ಪೃಥ್ವಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ಕಾನನೆ ನವಮಿಕೆ ಯಶಸ್ವಿನಿ ಭದ್ರೆಯೆಂಬೆಣ್ಣರುಮಾಶಾವಧೂವರರನಾದಿಪುರುಷಾಂಬಿಕೆಗೆ ಗಾಯಕೀನಾಯಕಿಯರಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರಾತಪತ್ರಂಗಳಂ ಪಿಡಿಯಲುಂ, ತದ್ಗಿರೀಂದ್ರೋತ್ತರಕಕುದ್ವೇಶದ ಸ್ವಟಕಾಂಜನ ಕಾಂಚನ ರಜನ

ವ|| ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಮುಕುಟಪ್ರಾಯವಾದ ಪದ್ಮಾದ್ರಿ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಶ್ರೀ, ಹ್ರೀ, ಧೃತಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗ್ರಂಥಿಬಲ ಆರು ಜನರನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುಣಸಮೂಹಗಳೆಂಬ ಮಣಿಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಜಿನನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಲು ದೇವೇಂದ್ರನು ನಿಯಮಿಸಿದನು, ಅನಾದಿಯೂ, ಅನಿಧನವೂ ಎನಿಸಿದ ಜಿನನಿಲಯಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ರುಚಕಾಚಲದ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೈಡೂರ್ಯ, ಕಾಂಚನ, ಕನಕ, ಅರಿಷ್ಟ, ದಿಕ್ಷಸ್ತಿಕ, ನಂದನ. ಅಂಜನ, ಅಂಜನಮೂಲಕಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಜಯ, ವೈಜಯಂತೀ, ಜಯಂತೀ, ಅಪರಾಜಿತೆ, ನಂದೆ, ನಂದೋತ್ತರ, ಆನಂದೆ ಮತ್ತು ನಾಂದೀವರ್ಧನೆಯರೆಂಬ ಎಂಟು ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರನ್ನು ಪರಮ ಜಿನನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿನ್ನದ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆ ಶೈಲದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಅಮೋಘ, ಸುಪ್ರಬುದ್ಧ, ಮಂದಿರ, ವಿಮಲ, ರುಚಕ, ರುಚಕೋತ್ತರ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಮೆಂಬ ಎಂಟು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ (ಸುಸ್ಥಿತೆ), ಸುಪ್ರಣಿಧಿ, ಸುಪ್ರಬುದ್ಧ, ಯಶೋಧರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿ, ಕೀರ್ತಿಮತಿ, ವಸುಂಧರ, ಚಿತ್ರೆಯರೆಂಬ ಎಂಟುಜನ ದಿಗಂಗನೆಯರನ್ನು ನಾಭಿರಾಜನ ಮಡದಿಗೆ ಮಣಿದರ್ಪಣವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವಂತೆ ನಿಯೋಜಿಸಿದನು. ಅದೇ ಬೆಟ್ಟದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅತಿಶಯವೆನಿಸಿದ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ, ಜಗತ್ಕುಸುಮ, ಪದ್ಮ ನಳಿನ, ಕುಮುದ, ಸೌಮನಸ, ಯಶೋಭದ್ರ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಇಳಾದೇವಿ, ಸುರಾದೇವಿ, ಪೃಥ್ವಿ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ಕಾನನೆ, ನವಮಿಕೆ, ಯಶಸ್ವಿನಿ ಮತ್ತು

ಕುಂಡಲರುಚರ ಸುದರ್ಶನಂಗಳೆಂಬೆಂಬುಂ ಕೂಟಂಗಳೊಳಿರ್ಪ ಲಂಭೂಪೆ ಮಿಶ್ರಕೇಶಿ ಪುಂಡರೀಕಣಿ
ವಾರುಣಿ ಆಶೇಹ್ರೀಶ್ರೀಧೃತಿಯೆಂಬೆಣ್ಣರುಂ ದಿಕ್ಕನ್ನೆಯರಂ ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿಗೆ ಚಾಮರವನ್ನಿಕ್ಕಲುಂ,
ಮತ್ತಮಾ ಪರ್ವತದ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಗಾಗದೊಳ್ ನೆಲಸಿದ ವಿಮಳ ನಿತ್ಯಾವಲೋಕ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭ
ನಿತ್ಯೋದ್ಯೋತಂಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಕೂಟಂಗಳರಸಿಯರಪ್ಪ ಚಿತ್ರ ಕನಕಚಿತ್ರ, ತ್ರಿಶಿರೆ ಸೂತ್ರಮಣಿ ಯೆಂಬ
ನಾಲ್ವರುಂ ವಿದ್ಯುತ್ತುಮಾರಿಯರನುದ್ದಿಳಿಸಮಣದರ್ಪಣಮನಾ ವಿಳಾಸರತ್ನಾಕರೆಯರ್ಧಲ್ಲಿ ಕಣ್ಗೆ
ಸೊಗಯಿಸಿ ತಳದಳಿಸಿ ಬೆಳಗಲುಂ, ತದವನೀಧರವಿದಿಚ್ಛೆಳೆಯಂಗಳಪ್ಪ ವೈಡೂರ್ಯ ರುಚಕ ಮಣಿಪ್ರಭ
ರುಚಕೋತ್ತಮಂಗಳೆಂಬ ವಿಕಟಕೂಟಾಧೀಶೆಯರಪ್ಪ ರುಚಕ ರುಚಕಾಭಿ ರುಚಕಾಂತೆ ರುಚಕಪ್ರಭೆಯೆಂಬೀ
ನಾಲ್ವರುಂ ದಿಕ್ಕುಮಾರಿಕಾಮಹತ್ತರಿಕೆಯರುಮಂ ಮತ್ತಮಾ ನಗದ ನೆಗೆದ ರತ್ನಕೂಟ ರತ್ನಪ್ರಭ
ಸರ್ವರತ್ನರತ್ನೋಚ್ಚಯಂಗಳೆಂಬ ಕೃತ ವಿದಿಕ್ ಕೂಟಂಗಳೊಳ್ ಕೊಂಡಾಟದಿಂದಿರ್ಪ ವಿಜಯ ವೈಜಯಂತೆ
ಜಯಂತೆ ಅಪರಾಜಿತೆಯೆಂಬ ವಿದ್ಯುತ್ತುಮಾರೀ ಪುರಂದ್ರಿಯರಂ ತೀರ್ಥಕರಕುಮಾರಜಾತಕರ್ಮಕರಣ
ಗರ್ಭಶೋಧನಾದಿಗಳ್ಳಿ ವನಿತಾಗೂಢ ವ್ಯಾಪಾರದೊಳ್ ನೆಗೆಬಲುಂ ಮತ್ತಮನ್ಯನಗನಿವಾಸಿಗಳಪ್ಪ
ಮಾಳಿಕೆ ಮಾಳಿನಿ ಕನಕದೇವಿ ಕನಕಚಿತ್ರ, ಪುಷ್ಪಚೂಳಿಕೆ ಮಾಳತಿ ಸುರದೇವಿ ತ್ರಿಶಿರೆ ಮೊದಲಾಗಿ
ಪೆಜರುಮಮರಕಾಂತೆಯರನಂತೆನಿತಾನುಂ ತೆಜದ ಬೆಸಂಗಳಂ ಧರ್ಮಾನುರಾಗದಿಂ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರಂ
ಬೆಸಸುವುದುಮಾಕೆಗಳ್ ಬಂದು^೧

ಭದ್ರೆಯರೆಂಬ ಎಂಟುಜನ ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರನ್ನು ಆದಿಪುರುಷನ ತಾಯಿಗೆ ಗಾಯಕೀ
ನಾಯಕಿಯರಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕೊಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು.
ಅದೇ ಪರ್ವತದ ಉತ್ತರ ದಿಗ್ವಿಶದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಟಿಕ, ಅಂಕ, ಅಂಜನ, ಕಾಂಚನ, ರಜತ,
ಕುಂಡಲ, ರುಚಿಕ ಮತ್ತು ಸುದರ್ಶನಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ
ಅಲಂಭೂಪೆ, ಮಿಶ್ರಕೇಶಿ, ಪುಂಡರೀಕಣಿ, ವಾರುಣೀ, ಆಶೆ, ಹ್ರೀ, ಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಧೃತಿಗಳೆಂಬ
ಎಂಟುಜನ ದಿಕ್ಕನ್ನೆಯರನ್ನು ಮರುದೇವಿಗೆ ಚಾಮರವನ್ನಿಕ್ಕಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅದೇ
ಪರ್ವತದ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಗಾಗದಲ್ಲಿನ ವಿಮಲ, ನಿತ್ಯಾಲೋಕ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭ ಮತ್ತು
ನಿತ್ಯೋದ್ಯೋತಂಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶಿಖರಗಳ ರಾಣಿಯರೆನಿಸಿದ ಚಿತ್ರ, ಕನಕಚಿತ್ರ, ತ್ರಿಶಿರೆ
ಮತ್ತು ಸೂತ್ರಮಣಿಯರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಜನ ವಿದ್ಯುತ್ತುಮಾರಿಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯುದ್ವಿಲಾಸದಿಂದ
ಆ ವಿಲಾಸರತ್ನಾಕರೆಯಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಗೆ ಸೊಗಯಿಸಿ ತಳತಳಿಸುವ ಮಣಿಪ್ರದೀಪಗಳನ್ನು
ಬೆಳಗಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅದೇ ಪರ್ವತದ ದಿಬ್ಬದ್ವನಿಲಯಗಳಾದ ವೈಡೂರ್ಯ, ರುಚಕ,
ಮಣಿಪ್ರಭ, ರುಚಕೋತ್ತಮಗಳೆನಿಸಿದ ಭಯಂಕರ ಶಿಖರಗಳ ಅಧೀಶ್ವರಿಯರಾದ ರುಚಕೆ,
ರುಚಕಾಭಿ, ರುಚಕಾಂತೆ ಮತ್ತು ರುಚಕಪ್ರಭೆಯರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಜನ ದಿಕ್ಕುಮಾರಿಕಾಮಹತ್ತರಿಕೆ
ಯನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಬೆಟ್ಟದ ರತ್ನಕೂಟ, ರತ್ನಪ್ರಭ, ಸರ್ವರತ್ನ ಮತ್ತು ರತ್ನೋಚ್ಚಯಗಳೆಂಬ
ದಿಬ್ಬದ್ವದ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಟದಿಂದಿರುವ ವಿಜಯ, ವೈಜಯಂತೆ, ಜಯಂತೆ ಮತ್ತು
ಅಪರಾಜಿತೆಯರೆಂಬ ವಿದ್ಯುತ್ತುಮಾರೀ ಪುರಂದ್ರಿಯರನ್ನೂ ತೀರ್ಥಂಕರಕುಮಾರನ
ಜಾತಕರ್ಮ, ಗರ್ಭಶೋಧನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡುವ

೧ ಈ ಗದ್ಯವನ್ನು ತತ್ಪಾರ್ಥರಾಜವಾರ್ತಿಕಕೃತನುಸಾರವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. (ತ.ಸೂ.
೩-೩೫)

ಪದೇವ ಮನಂ ಚಿರಸೇವಗಿದ
ಪದದೊಳದೇಂ ಚಿಲ್ಲುವಡೆದುವೋ ಜನಜನನೀ
ಪದಪಲ್ಲವತಳದೋಳ ಸುರ
ಸುದತೀಚೆಯದಳಕವಲ್ಲರೀಕುಸುಮಂಗಳ್

೪

ವ|| ಅಂತು ಸುರಸುದತೀಸಂದೋಹಮಮರಕಾಮಿನೀಮಹತ್ತರಿಕಾನಿಯಮಿತಾತ್ಮೀಯ
ನಿಯೋಗದಿಂ ಜನಜನನಿಯ ಮನಮನಜಿದೋಲಗಿಸುವಲ್ಲಿ

ತುಡುಗೆಯ ಮಣಿದೀಧಿತಿಗಳ
ಪೊಡಪುರ ಮೇಗೊಗೆದು ಕೊಡೆವೊಲೆಸೆದಪುದೆಂಬ
ನುಡಿ ನೆಗಲಿ ಪಂಚರತ್ನದ
ಕೊಡೆಯಂ ಓಡಿದಮರಿಜನದ ಮನದಡಿವಿಡಿವಳ್

೫

ಮೃದುಕರತಳವದನದ ಚಿ
ಲೊಡವಿರೆ ಮಣಿವಳಯಕಳರವಂ ಸೊಗಯಿಸೆ ಚಿ
ಲ್ಪದಿಗೊಳ ಬೀಸುವ ಚಮರೀ
ಜದಿನೊರ್ವಳ್ ಹಂಸೆ ಪಾಯ್ಕ ಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ತಳ್

೬

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಇತರ ಪರ್ವತನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಮಾಳಿಕೆ, ಮಾಳಿನಿ, ಕನಕದೇವಿ, ಕನಕಚಿತ್ರ, ಪುಷ್ಪಚೂಲಿಕೆ, ಮಾಳಾವತಿ, ಸುರದೇವಿ ಮತ್ತು ತ್ರಿಶಿರ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಧರ್ಮಾನುರಾಗದಿಂದ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅಂತೆ ಅವರೂ ಬಂದು ೪. ಜನನ ಮಾತೆಯ ಪದತಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದೆರಗಲು, ಆ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಂಗುರುಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯ ಹೂವುಗಳು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಚಿಲ್ಲುವಡೆದುವು. ವ|| ಹೀಗೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು ಅಮರಕಾಮಿನೀ ಮಹತ್ತರಿಕೆಯರಿಂದ ನಿಯಮಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಜನನ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯವನ್ನರಿತು ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರಲು ೫. ಜನನ ತಾಯಿಗೆ ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯು ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಅದು ಅವಳು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಭರಣಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣಿಕಾಂತಿಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಕೊಡೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬ ನುಡಿಗೆ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಳು. ೬. ಕೋಮಲವಾದ ಅಂಗೈಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಚೆಲ್ಲಾದ, ಮಣಿಮಯವಾದ ಕಂಕಣಗಳಿಂದ ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಧ್ವನಿಗೊಡುತ್ತಿರಲು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯು

೧. “ಅಮರಿ = ಅಮರನಾರಿಯು, ಜನದ = ಜನರ. ಮನದ = ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಅಡಿವಿಡಿವಳ್ = ಸೂರೆಗೊಂಡಳು” ಎಂದು ಅರ್ಥವಿರಬಹುದೇ? ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ‘ಅಡಿವಿಡಿವಳ್’ ಎಂದು ಶುದ್ಧ ಪಾಠವನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಮನದಡಿವಿಡಿವಳ್’ (ಅನ್ಯತ್ರ).

ಈಕೆಯ ಮುಖೇಂದುಬಿಂಬದಿ
ನೀ ಕನಕಸರೋಜಮಂತುಮಲದೃತ್ವದೀ
ಲೋಕಂ ಪೊಗಬ್ಬುದು ಕನಕಾ
ಬ್ಲಾಕಾರದ ದವಕೆವಿಡಿದ ಸುರಸೌಂದರಿಯಂ

೭

ಅರುಣಸರಸೀರುಹಂ ಮೃದು
ಕರತಳವಿನ್ಯಾಸಮಮರೆ ಜಿನಜನನಿಯರೊ
ಳ್ಳುರುಳಂ ಸಮಾಪವ ಕನ್ನಕೆ
ಕರಮೆಸೆದಳ್ ತಳಿರೊಳಿಗಳಂ ಮುಚ್ಚುವವೋಲ್

೮

ತಾಮರೆಗಂ ಚಂದ್ರಗಂ
ತಾಮಸಮಂ ಕಳೆದು ಕಾಣ್ಯಮಾಪ್ತತೆವೊಲಾ
ತಾಮರಸನಿಭಾಸ್ಯೆಗೆ ಸುರ
ಕಾಮಿನಿ ಕಟ್ಟದಿರೊಳಿಸೆಯೆ ಕನ್ನಡಿವಿಡಿದಳ್

೯

ಬಿನ್ನನೆ ಕುರುಳ ನೆಲಲ್ಗಳ್
ತನ್ನೊಳೆ ತಳ್ಳೊಯ್ಯು ನೆಗಬ್ಬ ಕಳೆಯನೆ ಪೋಲ್ಪುಂ
ನುನ್ನಂ ಸೊಗಯಿಸುತರೆ ಸಿರಿ
ಗನ್ನಡಿ ಕನ್ನಡಿಪುದಾದುದಿಂದುಶ್ರೀಯಂ

೧೦

ಅಡಿಯೂಡಲ್ಪತಗೆಯಂ
ತುಡಲ್, ತುಡುಗೆಯನುಡಲ್, ದಿವ್ಯಾಂಬರಮಂ
ಮುಡಿಯಲ್ ಪೂಮಾಲೆಯನೋ
ಗಡಿಸದೆ ಕುಡುವಮರಿ ಕಲ್ಪತೆಯನೆ ಪೋಲ್ಗಳ್

೧೧

ಹಂಸವು ಹಾಯುವ ಕಮಲಲತೆಗೆ ಎಣೆಯಾದಳು. ೭. ಚಿನ್ನದ ತಾವರೆಯಂತಿರುವ
ಪೀಕದಾನಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸುರಸ್ತ್ರಿಯು ಹಿಡಿದಿರಲು, “ಈಕೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನಿಂದ
ಈ ಚಿನ್ನದ ತಾವರೆ ಹೇಗೆ ಅರಳಿತು!” ಎಂದು ಜನ ಅವಳನ್ನು ಹೊಗಳಿತು. ೮.
ಕೆಂದಾವರೆಯಂತಿರುವ ಕೋಮಲವಾದ ತನ್ನ ಅಂಗೈಗಳಿಂದ ಜಿನಮಾತೆಯ ಸುಂದರವಾದ
ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಸವರುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಿಕೆಯೊಬ್ಬಳು ತಳಿರುಗಳಿಂದ ದುಂಬಿಗಳನ್ನು
ಮುಚ್ಚುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಳು. ೯. ತಾವರೆಗೂ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಇರುವ ಸಹಜದ್ವೇಷವನ್ನು
ಕಳೆದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ
ಜಿನಜನನಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸುರವನಿತೆಯೊಬ್ಬಳು (ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ) ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿದಳು! ೧೦. ಆ ಕಮಲಮುಖಿಯ ಕೇಶಪಾಶದ ನೆರಳು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ
ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಕಳಂಕವನ್ನು ಹೋಲಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಿರಿಗನ್ನಡಿಯು ಚಂದ್ರಶ್ರೀಯನ್ನು
(ಚಂದ್ರನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು) ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಂತಾಯಿತು. (೯ನೆಯ ಪದ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ
ಇದು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ) ೧೧. ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಅರಗಿನ ರಸವನ್ನೂ ತೊಡಲಿಕ್ಕೆ
ಆಭರಣವನ್ನೂ ಉಡಲಿಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಾಂಬರವನ್ನೂ ಮುಡಿಯಲು ಹೂದಂಡೆಯನ್ನೂ

ತಳದೊಳ್ ತಂಬುಲದೆಲೆಗಳ್
ಪೊಳೆಪಮದಿರೆ ದೇವಕನ್ನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಕೋ
ಮಳಲತೆಯ ನಿಮಿದ್ ಕುಡಿಯೊಳ್
ಗಿಳಿ ಪಾಯತ್ತೆನಿಸಿ ಸತಿಗೆ ತಂಬುಲಮಿತ್ತಳ್ ೧೨

ಭೀಷಣರಮಣೀಯತೆ ಸುರ
ಯೋಷಿನ್ನಿಕರಕ್ಕೆ ಕಿತ್ತ ಬಾಳಿಂ ಭೂಷಾ
ವೇಷದಿನಮದ್ಗತನೆ ಕಳ
ಭಾಷಣಿಗಮರಿಯರೆ ಬಳಸಿ ಮೆಯ್ಯಾಪಾದರ್ ೧೩

ಅತಿಲಲಿತತರ್ಜನೀತ
ಜಿತಪರಿಜನೆಯರ್ ವಿಚಿತ್ರವೇತ್ರಲತಾಶೋ
ಭಿತತಳಕಮಳೆಯರಂತಃ
ಪ್ರತಿಹಾರಿಯರಾದರಮರಕಾಂತೆಯರರೆಬರ್ ೧೪

ಕಳಕಳಿಪಮರಿಯರಂ ಕ
ಣ್ಣೊಳೆ ಬಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾಮಕಾರ್ಮುಕಕರಸಂ
ಚಳನಮನೆ ಪೋಲ್ತು ಕರಮೆದರ್
ಗೊಳಿಸಿದುದಾಕೆಗಳ ವಿಭ್ರಮಭ್ರೂಭಂಗಂ ೧೫

ಗಮಕಂ ಪ್ರಯೋಗಮಾಭೋ
ಗಮಳಂಕಾರಂ ಪೊಗರ್ ನಯಂ ಮಿಜುಗು ಪೊದ
ಬ್ಬಮರೆ ಕೊಳೆ ಪಾಡುವಮರಿ ದ
ಲಮದ್ಗಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿಯುಗುಬ್ಬ ತೆಅನಂ ಪೋಲ್ತಳ್ ೧೬

ಬೇಸರಿಸದೆ ಕೊಡುವ ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯು ಕಲ್ಪಲತೆಗೆ ಎಣೆಯಾದಳು. ೧೨. ದೇವ ವನಿತೆಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಕರತಳದಲ್ಲಿರುವ ತಾಂಬೂಲದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಜಿನಜನನಿಯ ಕೈಗಿತ್ತಳು. ಅದು ಕೋಮಲವಾದ ಬಳ್ಳಿಯ ನಿಮಿರಿದ ಕುಡಿಯಿಂದ ನೆಗೆದ ಗಿಳಿಯಂತೆಸೆಯಿತು. ೧೩. ಸುರಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹಿರಿದ ಕತ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಆಭರಣ ವಿಜೃಂಭಿತವಾದ ವೇಷದಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರತೆಯೂ ರಮಣೀಯತೆಯೂ ಉಂಟಾದುವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಸುತ್ತ ನಿಂತು ಆ ಕಲಭಾಷಣಿಗೆ ಮೈಗಾವಲಾದರು. ೧೪. ಕೆಲವು ಜನ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಂತಃಪುರದ ಪ್ರತಿಹಾರಿಯರಾದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತೋರುಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಪರಿಜನರನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆತ್ತದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ೧೫. ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಮರಿಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಗದರಿಸುವಾಗ ಅವರ ಶೋಭಾಯುಕ್ತವಾದ ಭ್ರೂಭಂಗವು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವಾಗಿನ ಕಾಮನ ಕೈಚಲನೆಗೇನೆಯಾಗಿ ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ತಂದಿತು. ೧೬. ಗಮಕ, ಪ್ರಯೋಗ, ಆಭೋಗ, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾಂತಿ, ನಯ ಮತ್ತು ಮಿರುಗುಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಹೃದಯಾವರ್ಜಕವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯು ನಿಜವಾಗಿ

ಜೇನ ಮಲಿ ಕೊಂಡುದಮದಿನ
ಸೋನೆಯ ಸುರಿದತ್ತು ರಸದ ತೊಳೆ ಪರಿದತ್ತಂ
ಬೀನುಡಿಯನೆ ನುಡಿಯಿಸಿದ
ತ್ತಾ ನಾಕಸ್ತ್ರಿಯ ಗೇಯಮಾಸ್ಥಾಯಿಕೆಯೊಳ್

೧೭

ಕರಣಾಂಗಹಾರಮೃದುಪದ
ಪರಿಕ್ರಮಂಗಳ ಬೆಡಂಗುಗಳ ಜತಿಯೊಳಳಂ
ಕರಿಸಿದುದೆಂಬಿನಮಾಡುವ
ಸುರನರ್ತಕಿ ಜಿನನ ಜನನಿಯಂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದಳ್

೧೮

ವದನರಸಂ ಮದನರಸಂ
ಪೊದಲುಡೆನಿಸುವಿನಮಮರಿ ನರ್ತಿಸೆ ಚೆಲ್ಲಂ
ಪುದಿದುಜಚಲ್ಲಿಯೊಳೆಸೆದುದು
ತದುರೋಜಸರೋಜಮುಕುಳಯುಗಸಂಚಳನಂ

೧೯

ಇದಳ ದನಿ ಮದವದಳಿಕುಳ
ಮೃದುನಿನದದೊಳಂ ಮನೋಜಕಾರ್ಮುಕಗುಣನಾ
ದದೊಳಂ ಸೆಣಸುವುದೆನೆ ಸುರ
ಸುದತಿ ಪೆಳೆ ಮೆಳೆದು ಬೀಣೆಯಂ ಬಾಜಿಸಿದಳ್

೨೦

ತಳದ ಕಡುಗೆಂಪು ಪುದಿದ
ವ್ವಳಿಸಿರೆ ಸುರಯುವತಿ ಮಧುರತಂತ್ರೀನಾದಂ
ಕೊಳೆ ಬೀಣೆಯ ದಂಡಿಗೆಯುಂ
ತಳಿರ್ತುಡೆಂಬೊಂದು ಶಂಕೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದಳ್

೨೧

ಅಮೃತವನ್ನು ಮುಕ್ಕಳಿಸಿಯುಗುಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೋಲಿತಳು. ೧೭. ಆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ ಹಾಡನ್ನು ಸಭಾಸದರು ಕೇಳಿ “ಜೇನಿನ ಮಳೆಯಾಯಿತು, ಅಮೃತದ ಸೋನೆಯು ಸುರಿಯಿತು, ರಸದ ತೊರೆಯು ಹರಿಯಿತು!” ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು. ೧೮. ಕರಣ, ಅಂಗಹಾರ, ಮೃದುಪದಚಲನೆ ಇವುಗಳ ಬೆಡಗುಗಳು ತಾಳದ ಗತಿಯಿಂದ ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಕುಣಿಯುವ ಸುರನರ್ತಕಿಯು ಜಿನನ ಮಾತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದಳು. ೧೯. ವದನರಸವನ್ನೂ ಕಾಮರಸವನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿಸುವಂತೆ ಅಮರಿಯು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅವಳ ಎದೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತನಗಳೆಂಬ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗುಗಳೆರಡರ ಚಲನೆಯು ಮನೋಹರರಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. (ಎರಡು ರಸಗಳನ್ನು ಎರಡು ಸ್ತನಗಳು ಸೂಚಿಸಿದವು). ೨೦. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯು ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ಬೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದಳು. ಅದರ ಧ್ವನಿಯು ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಮೃದುಮಧುರವಾದ ದನಿಯೊಡನೆಯೂ, ಮನ್ಮಥನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗದ ದನಿಯೊಡನೆಯೂ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತಿತ್ತು. ೨೧. ಸುರಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು ಬೀಣೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಧುರವಾಗಿ ತಂತ್ರೀನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಂತಿಯನ್ನು ಮೀಟುವಾಗ ಅವಳ

ವ|| ಮತ್ಸರಮಾಣಿಕಗಳ ವದನೇಂದುಬಿಂಬಂಗಳ ಬೆಳಗುಗಳೊಳೆ ಗಗನಮಂಡಲಂಗಳೆಲ್ಲಮಿಂದು ಮಂಡಲಮಯಮುಂ, ನಿಶಾಮಕೋಮಳಪದಪಲ್ಲವವಿನ್ನಾಸಂಗಳೊಳೆ ಮಣಿಕುಟ್ಟಮಮೆಲ್ಲಂ ಪಲ್ಲವಮಯಮುಂ, ಅನರ್ಘ್ಯಭರಣಕಿರಣಜಾಲಂಗಳೊಳೆ ನರೇಂದ್ರಭವನಮೆಲ್ಲಮಿಂದ್ರ ಚಾಪಮಯಮುಂ, ವಿಲೋಲಲೋಚನಮಯೂಖಸಂತಾನದೊಳೆ ದೆಸೆಗಳೆಲ್ಲಂ ನೀಲೋತ್ಪಲ ಮಯಮುಂ, ಅಂಗಪ್ರಭಾ ಪ್ರವಾಹದೊಳೆ ದಿವಸಮೆಲ್ಲಂ ಲಾವಣ್ಯಮಯಮುಮಾಗಿ ನಾಭಿರಾಜನ ಭವನಮೆಲ್ಲಮಿಂತುಮದನಾಮೃತಮಯಮುಂ ಶೃಂಗಾರಮಯಮುಂ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಮಯಮುಮನು ರಾಗಮಯಮುಮಾಶ್ಚರ್ಯಮಯಮುಮಾಗಿ ತೋಜಿ, ಸುರಮಹತ್ತರಿಕೆಯರಮರಗಣಿಕೆಯರಂ ಬೆಸರ್ವದೊಳೆ ಕರೆದು, ನಿಪುಣಿಕೆಯಂ ಜಿನಜನನಿಯ ಸೆಜ್ಜಿಯನುಜ್ಜಳಂ ಮಾಡಲುಂ, ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಕರಗಮಂ ತೀವಲುಮ ಮೃತಮತಿಯನಮೃತಾಹಾರದ ಬೋನಮನೆತ್ತಲುಂ, ಲವಲವಿಕೆಯಂ ಪರಿಮಳಮಂ ಬಿತ್ತರಿಸಲುಂ, ಪದ್ಮಿಕೆಯನಗಲಂ ತಂದು ಮುಂದಿರಿಸಲುಂ, ಮನೋಹರಿಕೆಯಂ ಪಡಿಸಣವಂಗೆಯ್ತಲುಂ ಮಾಳತಿಕೆಯಂ ಬಡ್ಡಿಸಲುಂ, ಉತ್ಪಲಿಕೆಯಂ ಕೈಘಟ್ಟನೀಡಲುಂ, ಮಂದಾರಿಕೆಯಂ ಮಂದಾರಮಾಲಿಕೆಯನೆತ್ತಲುಂ, ವಿಳಾಸವತಿಯಂ ಪಸದನಂಗೊಳಿಸಲುಂ, ಲವಂಗಿಕೆಯಂ ಲವಂಗಪಲ್ಲವರಸದೊಳ್ ವಿಳಾಸಾವಾಸಭವನಮನುತ್ತರಿಸಲುಂ, ಪ್ರಭಾವತಿಯನಿಂದ್ರನೀಲಮಣಿಭವನದೊಳ್ ಮಣಿಪ್ರದೀಪಮಂ ಬೆಳಗಲುಂ, ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯಂ

ಅಂಗೈಯ ಕಡುಕೆಂಪು ಹರಡಿ ವೀಣೆಯ ದಂಡಿಗಿಯು ಚಿಗುರಿತೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಅಮರಿಯರ ಮುಖಗಳೆಂಬ ಚಂದ್ರಗಳ ಬೆಳಗುಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಮಂಡಲವೆಲ್ಲವೂ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮಯವಾಯಿತು. ಅತಿ ಕೋಮಲವಾದ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ಪಾದಗಳ ನಿಕ್ಷೇಪಣಗಳಿಂದ ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮವೆಲ್ಲ ಪಲ್ಲವಮಯವಾಯಿತು. ಅಮೂಲ್ಯಭರಣಗಳ ಕಿರಣಸಮೂಹಗಳಿಂದ ರಾಜಗೃಹವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಲೋತ್ಪಲಮಯವಾದುವು. ಅವಯವಗಳ ಕಾಂತಿಪ್ರವಾಹದಿಂದ ದಿನವೆಲ್ಲವೂ ಲಾವಣ್ಯ ಮಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜನ ಗೃಹವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಮಾಮೃತಪ್ರಚುರವಾಗಿಯೂ ಶೃಂಗಾರರಸಪ್ರಚುರವಾಗಿಯೂ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಮಯವಾಗಿಯೂ ಅನುರಾಗಮಯ ವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಮಯವಾಗಿಯೂ ತೋರಿಬಂದಿತು. ಸುರಮಹತ್ತರಿಕೆಯರು ಅಮರಗಣಿಕೆಯರನ್ನು ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆದು- “ನಿಪುಣಿಕೆ! ನೀನು ಜಿನಜನನಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸು; ಚಂದ್ರಿಕೆ! ನೀನು ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಜಲಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತುಂಬು; ಅಮೃತಮತಿ! ನೀನು ಅಮೃತಾನ್ನವನ್ನು ಒಯ್ಯು; ಲವಲವಿಕೆ! ನೀನು ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸು; ಪದ್ಮಿಕೆ! ನೀನು ಊಟದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದು ಮುಂದಿರಿಸು; ಮನೋಹರಿಕೆ! ನೀನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಮಾಡು¹; ಮಾಲತಿಕೆ! ನೀನು ಬಡಿಸು; ಉತ್ಪಲಿಕೆ! ನೀನು ಕೈಗಟ್ಟಿಯನ್ನು (ಸುಗಂಧಲೇಪನವನ್ನು?) ನೀಡು; ಮಂದಾರಿಕೆ! ನೀನು ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು

1 ಪಡಿಸಣ = ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ (ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ). ಪಡಿಸಣಗನಂದರೆ ಸೇವಕನೆಂದು ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ-೪೦೭). ಅವನ ಮತದಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಾಣ = ಪಡಿಸಣ = ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಭೋಜನ.

ಮಣಿಸ್ತುಭಸಾಲಭಂಜಕಾಸ್ತುನಗಳೋಳ್ ಕುಂಕುಮರಸಪತ್ರಲೇಖಿಯಂ ವಿರಚಿಸಲುಂ, ಮಯೂರಿಕೆಯಂ ಧಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಗೃಹಮಯೂರಂಗಳಂ ನಡೆಯಿಸಲುಂ, ಚೂತಲತಿಕೆಯಂ ಕನಕಪಂಜರಾಂತರ್ಗತಕೋಕಿಕಕ್ಕೆ ಚೂತಲತಿಕಾಂಕುರಂಗಳಂ ನೀಡಲುಂ, ಮೃಣಾಲಿಕೆಯಂ ಭವನಕಳಹುಮೆ ಮೊಳಮೃಣಾಲಿನಾಳಂಗಳಂ ನೀಡಲುಮಿಂತು ಪೆಜವುಮಿಸುವೆಸಂಗಳನವರವರ್ಗೆ ತಕ್ಕುವಂ ತಕ್ಕಂದದಿಂ ಸೇಬ್ಬಾಗಳ್,

ವಸುಧೆಯನೇನಿವಳ್ಳಿರರುಣಾಬ್ಜದಳಂಗಳೊಳೆಟ್ಟಿಯಿಂದಮ
ಚ್ಚಿಸಿದರೊ ಪೇಟೆಮೆಂಬನೆಗಮುಣುವ ಪಾದತಳಂಗಳೊಂದು ಕೆಂ
ವೆಸವಿನಮತ್ತಲಿತ್ತಲೆಡೆಯಾದುವ ದಂದುಗದಾಗಳೆಂ ಪೈದ
ಬಿಸಿದರೊ ಚಾರುದೇವಗಣಿಕಾಮಣಿನೂಪುರಮಂಜುಶಿಂಶುಕಂ

೨೭

ಮನಮೊಲ್ವಿಂದ್ರನಿವಾಸಸಂಭವಶುಚತದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಂ ಗರ್ಭಶೋ
ಧನಮಂ ದೇವಿಯರಿದುರ್ಮಾಡೆ ಪೆಜದಿನ್ನೇನೆಂಬುದಾಕಾಂತಗಂ
ದು ನಯಂ ಬೇಜಿ ಬೆಡಂಗು ಬೇಜಿ ಪೊಳೆವಂಗಚ್ಚಾಯೆಯುಂ ಬೇಜಿ ತೊ
ಬ್ಬನೆ ಮೆಯ್ಯೋಜಿ ವಿಶುದ್ಧಮಪ ಪಳಕಿಂ ಪೆಣ್ಣಾದಿಂತೊಪ್ಪಿದಳ್

೨೮

ಕಟ್ಟಿಕೊಡು; ವಿಲಾಸವತಿ! ನೀನು ಜಿನಜನನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡು; ಲವಲವಿಕೆ! ನೀನು ಲವಂಗಪಲ್ಲವರಸವನ್ನು ವಿಲಾಸಭವನದಲ್ಲಿ ಚುಮುಕಿಸು; ಪ್ರಭಾವತಿ! ನೀನು ಇಂದ್ರನೀಲಭವನದಲ್ಲಿ ಮಣಿಪ್ರದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚು; ಚಿತ್ರಲೇಖಿ! ನೀನು ಮಣಿಮಯವಾದ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬೊಂಬೆಗಳ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮರಸದಿಂದ ಪತ್ರರೇಖೆಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸು; ಮಯೂರಿಕೆ! ನೀನು ಧಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಮನೆ ನವಿಲುಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು; ಚೂತಲತಿಕೆ! ನೀನು ಚಿನ್ನದ ಪಂಜರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾವಿನಬಳ್ಳಿಯ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ನೀಡು. ಮೃಣಾಲಿಕೆ! ನೀನು ಭವನ ಕಲಹಂಸಗಳಿಗೆ ಎಳದಾವರೆಯ ದಂಟುಗಳನ್ನು ನೀಡು"- ಹೀಗೆ ಅವರವರಿಗೆ ತಕ್ಕುವೆನಿಸಿದ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.¹ ೨೨. ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಅಮರಸ್ತ್ರಿಯರು ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಭವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಅಂಗಾಲುಗಳ ಕೆಂಪುಕಾಂತಿಯು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಅದು ಇವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೆಂದಾವರೆಗಳ ಎಸಳುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೋ ಎಂಬಂತಿತ್ತು. ಆ ದೇವಗಣಿಕೆಯರ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಮಧುರಧ್ವನಿಯು ಸುತ್ತ ಹರಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೨೩. ಇಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶುಚಿದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ವತಃ ದೇವಿಯರೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಗರ್ಭಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದರೆಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳತಕ್ಕದೇನು? ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಆ ಕಾಂತೆಯಲ್ಲಿ (ಮರುದೇವಿಯಲ್ಲಿ) ಹೊಸತಾದ ಒಂದು ನಯವೂ ಬೆಡಗೂ

1 ಈ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನೆ ಬಾಣಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದೆ. (ನೋಡಿ : ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಂತಃಪುರವರ್ಣನೆ). ಪಂಪನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಮರಿಯರ ವಸರನ್ನು ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಬುದ್ಧಂತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ವ|| ಮತ್ತಮಮರಾಧೀಶಶಾಸನದೊಳ್ ನಾಭಿರಾಜರಾಜಮಂದಿರಾಂಗಣದೊಳ್,

ಧನದಂ ಕಾಂಚನಪಂಚರತ್ನಮಯಮಂ ರೈವೃಷ್ಟಿಯಂ ಮಾಡುವ
ಲ್ಲಿ ನಭೋಭಾಗದಿನಿದ್ರಚಾಪಮನಿತುಂ ಭೂಭಾಗದೊಳ್ ಬಂದು ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಬೇರೂರಿದುವೋ ಕವಲುವೋ ಚಳದ್ವಿದ್ಯುಲ್ಲತಾದೀಪ್ತಿಯಂ
ಬನಮೇಂ ನಾಡೆ ಬೆಡಂಗನಾಳ್ತದೊ ವಿಯದ್ವಿಗ್ನೂಮಿಭೂಮಂಡಲಂ ೨೪

ಕೂಡಿತ್ತುದ್ವಾಮರತ್ನಾಂಶುಗಳೊಳೆ ಧರಣೀಭಾಗಮಾಗಳ್ ಬೆಡಂಗಂ
ಮಾಡಿತ್ತಂದೊಂದು ಮಂದಾರದ ಸರಿ ವಿರುವದ್ವ್ಯಂಗಸಂಗೀತಿ ಚಿಲ್ವಂ
ನೀಡಿತ್ತಾ ರುಂದ್ರದೇವಾನಕದೊಡನೆ ಜಯೋದ್ಭೋಷಣಂ ಮಂದಮಂದಂ
ತೀಡಿತ್ತಾಲೋಲಗಂಗಾಲಲಿತಲಹರಿಕಾಸಾರಸಾರಂ ಸಮೀರಂ ೨೫

ವ|| ಅಂತು ಧನದಂ ಸಾರ್ಥಕೋಟಿತ್ರಯಪ್ರಮಿತಪಂಚರತ್ನವೃಷ್ಟಿಯಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಸುರಿಯೆ,

ಧರೆ ರತ್ನಗರ್ಭಮಾದುದು
ಸುರರೆಲ್ಲಂ ಹರ್ಷಗರ್ಭರಾದರ್ ಪಿರಿದ
ಚ್ಚರಿಯನೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ
ನಿರುಪಮಗರ್ಭಾವತರಣಂಗಳ ವಿಧಿಯೊಳ್ ೨೬

ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸಮಾ ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿ ಚತುರ್ಥಸ್ನಾನದೊಳ್ ಕಲ್ಪದ್ರುಮ
ದುಕೂಲವಸನೆಯುಮೂರ್ಜಿತದಶನಮಯೂಖಜಳಪ್ರಕ್ಷಾಳಿತ ದಶನವಸನೆಯುಂ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ

ಹೊಳೆಯುವ ಅಂಗಚ್ಚಾಯೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಅವಳಾಗ ವಿಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ವಟಿಕದಿಂದ
ಮಾಡಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆ ಒಪ್ಪಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತಲ್ಲದೆ ಇಂದ್ರನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಾಭಿರಾಜನ
ಗೃಹಾಂಗಣದಲ್ಲಿ, ೨೪. ಕುಬೇರನು ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಪ್ರಚುರವಾದ
ಧನವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವು ಆಕಾಶದಿಂದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಟ್ಟನೆ
ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಬೇರೂರಿದುವೋ, ಚಲಿಸುವ ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಕುಗಳು
ಕವಲೊಡೆದುವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಅದರಿಂದ ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು
ಭೂಮಂಡಲಗಳು ಅತಿಯಾದ ಬೆಡಗನ್ನು ಪಡೆದುವು. ೨೫. ಭೂಭಾಗವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ರತ್ನಾಂಶುಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಗಳ ಮಳೆಯು ಝೇಂಕರಿಸುವ
ದುಂಬಿಗಳ ಸಂಗೀತದ ಚಿಲುವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಗಂಗಾನದಿಯ ಜಡಿಮಳೆಯು
ಝೇಂಕರಿಸುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಂಗೀತದ ಚಿಲುವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಗಂಗಾನದಿಯ
ಜಡಿಮಳೆಯ ತುಂತುರುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಗಾಳಿಯು ದೇವದುಂದುಭಿಗಳೊಡನೆ
ಜಯೋದ್ಭೋಷಣೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹರಡಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಕುಬೇರನು ಮೂರುವರೆ
ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸುರಿಯಿಸಿದನು. ೨೬. ಹಿರಣ್ಯ
ಗರ್ಭನ ಮರುದೇವೀಗರ್ಭಪ್ರವೇಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು
ರತ್ನಗರ್ಭಳಾದಳು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷಗರ್ಭರಾದರು. ಇದು ಹಿರಿಯ ಅಚ್ಚರಿ.
ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿಯು ಚತುರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಳು.

ಮೌಕ್ತಿಕಾಭರಣ ಕಿರಣಾಕೀರ್ಣಸುವರ್ಣದುರ್ಲಭಕ್ಷಹರಿಚಂದನಾಂಗರಾಗೆಯುಂ, ಝಂಕಾರಾನುಮಿತ ಕುಂತಳ ಕುಳಕಾಂತಿ ಮಧುಕರನಿಕರನಿಭೃತನಿಳಯಮನೋಹರ ಸನ್ನಲ್ಲಿಕಾದಾಮಪರಾಗೆಯುಮಾಗಿ,

ಪೊಳೆವಮೃತಾಂಶುಬಿಂಬದಧಿದೇವತೆ ದುಗ್ಧಪಯೋಧಿಯಿಂದಮೀ
ಗಲೆ ಪೊಳಮಟ್ಟು ಬಂದ ಕಮಳಾಸನೆ ನಾಭಿನರೇಂದ್ರನೆಯ್ ಸಂ
ಗಲಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಮೂರ್ತಿಮತಿ ತದ್ವದನಾಬ್ಜವಿಳಾಸವಾಸದೊಳ್
ತಳರದೆ ನಿಂದ ವಾಗ್ಗನಿತೆಯೆಂಬಭಿಶಂಕೆಯನುಂಟುಮಾಡಿದಳ್

೨೭

ವ|| ಅಂತು ಸೂಳೆನಂದನೇಕಮಸ್ಯಣಭಿತ್ತಿವಿಲಿಖಿತೋಪವನಲತಾಭವನ ಮನೋಭವ ಕೇಳೀಲಂಪಟನಿಳಂಪದಂಪತಿ ವಿದ್ಯಾಧರಮಿಥುನಮನ್ಮಥೋದ್ದೀಪನದೊಳಾತ್ಮೀಯದೇಹಪ್ರಭಾ ಪ್ರವಾಹಲಲಿತ ಮಣಿದೀಪ್ರಪ್ರಸರದೊಳತುಚ್ಚಮಳಯಜಚ್ಚಟಾಸಿಕ್ತ ಮರಕತಮಣಿಕುಟ್ಟುಮಪ್ರಕೀರ್ಣ ಮಧುಕರ ಕುಳಶ ಬಳಮಲ್ಲಿಕಾಮುಕುಳದೊಳತಿಬಹಳಕಾಳಾಗರುಧೂಪಧೂಮಜಾಳೋದ್ದಾರಿ ಹರಿನೀಲಗವಾಕ್ಷಜಾಲದೊಳವಿರಳಮುಕ್ತಾದಾಮನಿಕಾಮಕಮನೀಯವಿತಾನದೊಳಮೃತಕಿರಣಮಣಿ ಪೀಠಿಕಾಧಿಷ್ಠಿತಪರ್ಯಂಕದೊಳ್

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕೊಟ್ಟ ದುಗುಲವನ್ನುಟ್ಟಳು. ದಂತಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಜಲಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ತುಟಿಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆದಳು. ಸಮಸ್ತಾವಯವಗಳಲ್ಲಿನ ಮುತ್ತಿನೊಡವೆಗಳ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಶುಭ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಅವಳ ಹರಿಚಂದನದ ಅಂಗರಾಗವು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಝಂಕಾರಮಾತ್ರದಿಂದ ಊಹಿಸಲರ್ಹವಾದ ಕೇಶಸಮೂಹದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ದುಂಬಿವಿಂಡಿನ ಭದ್ರಕರವಾದ ಮನೆಯೆನಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆಯ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾದಳು. ೨೭. ಅವಳು ಹೊಳೆಯುವ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದ ಅಧಿದೇವತೆ, ಹಾಲಿನ. ಕಡಲಿನಿಂದ ಆಗತಾನೇ ಹೊರಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾಭಿರಾಜನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅದೊಂದು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ಕೀರ್ತಿ, ಅವನ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲದ ವಿಲಾಸವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಲುಗದೆ ನಿಂತ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಜಿನಜನನಿಯಾದ ಮರುದೇವಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕುಲಭವನವೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಮಣಿಭವನದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದಳು. ಅದರ ಗೋಡೆಗಳು ಉದ್ಯಾನವನದ ಲತಾಭವನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವದಂಪತಿಗಳೂ ವಿದ್ಯಾಧರದಂಪತಿಗಳೂ ಕಾಮಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದಂತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಮನ್ಮಥೋದ್ದೀಪಕವಾಗಿದ್ದವು. ಮಣಿಭವನವು ತಮ್ಮೊಂದು ದೇಹಕಾಂತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸಿದ ಮಣಿಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೀಗಂಧದ ನೀರಿನಿಂದ ಪರಿಮಳಿತವಾದುದೂ ದುಂಬಿಗಳಿಂದೆರಗಿದುದೂ ಆದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲಾಗರುವಿನ ಹೊಗೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಪಚ್ಚಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಗವಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲುಗಟ್ಟುಗಳು ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಸುಂದರವಾದ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿನ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಮಂಚದಲ್ಲಿ (ಮರುದೇವಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು).

|| ಲಲಿತರಗಳೆ ||

ಶ್ರೀಗೆ ಕುಳಸದನಮೆನೆ ತೋಳಪ ಮಣಿಭವನದೊಳ್
ರಾಗರಸಮೊದವೆ ಸರಸಿರುಹಸಮವದನದೊಳ್
ಪೊಳೆವ ಪಚ್ಚದೊಳೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಮೃದುತಲ್ಲದೊಳ್
ಲಲಿತಗಂಗಾನದೀಲಹರಿಹಾತಲ್ಲದೊಳ್

೧

ದೇವವನಿತೆಯರೆ ಪರಿವಿಡಿಯೊಳಡಿಗುಟ್ಟಿಯುಂ
ದೇವಗಣಿಕೆಯರೆ ಕೊಳೆ ಪಾಡೆ ದನಿ ಮುಟ್ಟಿಯುಂ
ಗೇವಿ ಮರುದೇವಿ ವಿಶದೀಕೃತಾಶಾಂತದೊಳ್
ಭಾವಿಜನಜನನಿ ಸತಿ ಪವದಿಸಿ ನಿಶಾಂತದೊಳ್

೨

ಚಂಡಗಜಗಮನೆ ಪರಿಖಂಡಿತಾಘಾಳಿಯುಂ
ಕಂಡಳೀರೆಂಬುಮೊಳ್ಳನನಿಸೆವೋಳಿಯುಂ
ಕರಟತಟಗಳಿತಮದರುಚಿರಮುಖತೇಜನಂ
ಶರದಮಳಜಳದನಿಭೆ ಧವಜಳಗರಾಜನಂ

೩

ಹಿಮಶಿಖರಿಶಿಖರಸಮವಿಗೃಹಸನಾಥನಂ
ಕುಮುದದಳಧವಳರುಚಿರುಚಿರವೃಷನಾಥನಂ
ಬಾಲಹಿಮಕಿರಣದಂಷ್ಟಾನನಚ್ಚೋಶಿಯುಂ
ಲೋಲಲಾಂಗೂಲಮದಸಿಂಧುರಾರಾಶಿಯುಂ

೪

ಲಲಿತ ರಗಳೆ

೧. ಆ ಮಣಿಭವನವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ತವರುಮನೆಯೆಂಬಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುದೇವಿಯ ಕಮಲವದನದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗರಸವು ಉದಯಿಸಿತ್ತು. ಹೊಳೆವ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ಮೃದುತರಂಗದಂತೆ ಇದ್ದ ಮೃದುಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಪವದಿಸಿದ್ದಳು. ೨. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಮೆಚ್ಚಿ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡಿದರು. ಹೀಗಿರಲು ಮುಂದೆ ಜನಜನನಿಯಾಗಲಿರುವ ಮರುದೇವಿಯು ಮಲಗಿದ್ದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುವಾಗ (ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಂಡಳು). ೩. ಆ ಗಜಗಮನೆ, ಪಾಪೌಘಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಡೆದುಹಾಕಬಲ್ಲ ಹದಿನಾರು ಒಳ್ಳನಸುಗಳನ್ನು ನಿಶಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು. ಆಗ ಗಂಡಸ್ಥಲದಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಮದಜಲದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮುಖದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ, ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ ಬೆಳಗಿರುವ ಗಜಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನೂ ೪. ಹಿಮವಂತನ ಶಿಖರದಂತಾಕೃತಿವೆತ್ತ, ನೈದಿಲೆಯ ದಳಗಳಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಕಾಂತಿಯಿರುವ

೧ ಟಿಪ್ಪಣಿ : ಓದುಗರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಲಲಿತ ರಗಳೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಖಂಡವೆಂಬಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹದಿನೇಳರವರೆಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರಿಕರೋದ್ಯತಪಯಃಪೂರ್ಣಘಟವಳಯಯಂ
ದರದಳಿತಕರಕಳಿತಸರಸಿರುಹನಿಳಯಯಂ
ಪ್ರಕಟಮ್ಯಮುಮಧುರರಸನಿಪತದಳಿಮಾಳಯಂ
ವಿಕಚನವಮಾಳಿಕಾಕುಸುಮನವಮಾಳಯಂ

೫

ಕುಮುದವನವನಧಿವನವಿಶದಕರಕಿರಣನಂ
ವಿಮಳತರಗಗನತಳತಿಳಕಹಿಮಕಿರಣನಂ
ವಿದಿತಕರನಿಕರದಳಿತಾಬ್ಜನೀಷಂಢನಂ
ಉದಯಗಿರಿಶಿಖರಗತತರುಣಮಾರ್ತಂಡನಂ

೬

ಲಲಿತವಿದ್ಯುಲ್ಲತಾರುಚರನಿಜಮಾಳಯಂ
ಮಿಳಿರ್ವ ಜಳದೊಳಗೆ ಪೊಳೆವೆರಡುವಿಳಿವಾಳಯಂ
ಕಳಿತಸರಸಿಜರಜೋರಂಜಿತಾಬ್ಜಾಂಭಮಂ
ಜಳಜದಳನಯನಯುಗೆ ಪೊಣದ ಮಣಿಕುಂಭಮಂ

೭

ಚಳಿತಜಳವಿಹಗರವರಮೃದ್ವಿಗ್ಗಳಯಮಂ
ಜಳಜಕುಳನಿಭೃತಜಳಪದ್ಮಿನೀನಿಳಯಮಂ
ಶರದಮಳಗಗನತಳವಿಭವಸಂಕಾಶಿಯಂ
ಕರಿಮಕರಕರದಳಿತವೀಚವಾರಾಶಿಯಂ

೮

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೂಳಿಯೊಂದನ್ನೂ ಎಳೆಯಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಮುಖಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಲವನ್ನು ಅಲುಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಮದ್ದಾನೆಯ ಶತ್ರುವೆನಿಸಿದ ಸಿಂಹವನ್ನೂ, ೫. ಆನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ನೀರಿನ ಗಡಿಗೆಗಳುಳ್ಳ, ಅರಳುತ್ತಿರುವ ತಾವರೆಗಳನ್ನೂ, ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದ ಕಮಲನಿವಾಸಿನಿಯಾದ ಕಮಲೆ (ಲಕ್ಷ್ಮಿ)ಯನ್ನೂ, ಪುಷ್ಪರಸಕ್ಕರಗದ ದುಂಬಿವಿಂಡುಳ್ಳ, ಅರಳಿದ ನವಮಾಲಿಕಾ ಕುಸುಮಗಳ ನವಮಾಲೆಯನ್ನೂ¹ ೬. ಕುಮುದವನವೆಂಬ ಕಡಲಿನ ನೀರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ಗಗನತಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನೂ, ಆದ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅರಳಿಸಿದ ಕಮಲಸಮೂಹವುಳ್ಳ, ಪೂರ್ವಾಚಲದ ಶಿಖರವನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವ ತರುಣನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ, ೭. ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆ ಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ನಿಜಲೀಲೆಯುಳ್ಳ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಮೀನು ಗಳನ್ನೂ, ಕಮಲನಯನೆಯಾದ ಮರುದೇವಿಯು ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಬಣ್ಣವಡೆದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರುಳ್ಳ ಜೋಡಿಯ ಮಣಿಕುಂಭವನ್ನೂ, ೮. ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ದಿಗ್ವಲಯವುಳ್ಳ ತಾವರೆಯ ಸಮೂಹದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ

1. ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಹೇಳಿದೆ (೧೨-೧೦೮)

ಸೌಂದರಾನೇಕಮಣಿರುಚಿಜಳಸ್ಯಂದಿಯಂ
ಮಂದರೋತ್ತುಂಗಕಂಠೀರವಾಸಂದಿಯಂ
ವ್ಯಾಳಸುರಸುಂದರೀಜನಿತಬಹುಮಾನಮಂ
ಸ್ಥೂಳಮಣಿಖಚಿತಸುರಪರಿವೃಥವಿಮಾನಮಂ

೯

ಫಣಿಫಣಾಸ್ಫುರಿತ ಮಣಿದೀಪಿಕಾವ್ಯೂಹಮಂ
ಕ್ಷಣಿತಮಣಿಕಿಂಕಣೀನಿನದ ಭಣಿಗೇಹಮಂ
ವಿರಚತೋದ್ಧಾಮಸುರಪತಿಧನುವಾತಮಂ
ಸುರುಚಿರಾಂಶೂಲ್ಪಸದೃಶಸಂಘಾತಮಂ

೧೦

ಧೃತಧಗದ್ಧಗಿತರವ ನಿರ್ಮಳಶಿಖಾಳಿಯಂ
ಸತತಗತಿಪಥಮನಡವುಳ್ ಜ್ವಲಜ್ವಾಲೆಯಂ
ರಜತಗಿರಿಯುದ್ರನಂ ಜಿತಶರಚ್ಚಂದ್ರನಂ
ನಿಜವದನವನಜಮಂ ಪುಗುವ ವ್ಯಪಭೇಂದ್ರನಂ

೧೧

ನೋಡಿ ಗಜಗಮನೆ ಕನಸೆಂದು ಬಗೆವನ್ನೆಗಂ
ತೀಡೆ ಕಿವಿಗುಚಿತಮಂಗಳನಿನದಮನ್ನೆಗಂ
ನಿಜಮುಖಾಂಬುಜಮುಮುಂಬುಜಮುಮೊಡನಲರ್ವಿನಂ
ನಿಜದ ಚಿಲ್ಲಮರೆ ನಿಡುವುರ್ವುಗಳ್ ನಿಮಿರ್ವಿನಂ

೧೨

ಕೊಳವನ್ನೂ, ಶರತ್ಕಾಲದಂತೆ ನಿರ್ಮಲವೂ ಗಗನತಲದ ವಿಭವಕ್ಕೆ ಸದೃಶವೂ ಎನಿಸಿದ, ನೀರಾನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ೯. ಸುಂದರವಾದ ವಿವಿಧ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗಳೆಂಬ ಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ, ಮಂದರಪರ್ವತದಂತೆ ಉನ್ನತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೂ, ನಾಗಿನಿ ಮತ್ತು ಸುರಸುಂದರೀಜನರಿಂದ ಬಹುಮಾನಿತವಾದ ದಪ್ಪವಾದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲಟ್ಟಿ ಸುರರಾಜನ ವಿಮಾನವನ್ನೂ ೧೦. ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣಿಗಳೆಂಬ ದೀಪಸಮೂಹವುಳ್ಳ, ದನಿಗೊಡುವ ಮಣಿಕಿಂಕಣಗಳ ಶಬ್ದದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ನಾಗಗೇಹವನ್ನೂ (ಹುತ್ತವನ್ನೂ), ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುಗಳ ಬಣ್ಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವ ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ೧೧. ಧಗಧಗ ಛಟಪಟ ಎಂದು ಶಬ್ದಗೊಡುವ ನಿರ್ಮಲ ಜ್ವಾಲೆಗಳುಳ್ಳ, ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ, ಕೈಲಾಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಗೆದ್ದ, ತನ್ನ ಮುಖವೆಂಬ ತಾವರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಪಭೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಆ ಗಜಗಮನೆಯು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಕನಸೆಂದು ಬಗೆದಳು. ೧೨. * ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗುಚಿತವಾದ ಮಂಗಲ ನಿನದವು ಮುಟ್ಟಿತು. ಅವಳ ಮುಖಕಮಲವೂ ಕಮಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅರಳಿದವು. ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವು ವರ್ಧಿಸಿತು

* ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ೨೮ನೆಯ ಪದ್ಯದವರೆಗಿನ ನುಡಿಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗಳೆಂದು ಡಾ|| ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ತಜತಜಾಗಿದ್ ಕುಂಕುಮದ ನಿಜವದನಮಂ
ತಜಿದ ಕಣ್ಣೊಳೆ ಧವಳಿಸಿದ ನಿಜವದನಮುಂ
ಚಲಿತಧಮಿಲ್ಲದೊಳ್ ತೊಡರ್ವ ಪೂಮಾಲೆಯಂ
ಲಲಿತಮುಖಸೌರಭ್ಯಕ್ಕಿಗುವಳಿಮಾಳೆಯಂ

೧೩

ಬಗೆಗೊಳಿಸಿ ತಳರ್ದು ಗಜಗಮನೆ ಸುರನಾರಿಯರ್
ಮುಗಿದ ಕೈವರಸು ಬರೆ ಜನಮನೋಹಾರಿಯರ್
ಬಂದು ಜಗದಧಿಪನಂ ಸೋಂಕಿ ಕುಳಿಪ್ಪುದುಂ
ಬಂದ ಬರವವನಿಪತಿಗೊಸಗೆಯಂ ತರ್ಪುದುಂ

೧೪

ಕುಂದದಳಧವಳದಶನಾಂಶುಗಳ್ ಪೊಳೆವಿನಂ
ಸಂದ ಕನಸುಗಳನವನೊಸೆದು ಸತಿ ಬಗೆವಿನಂ
ಕೃಮದಿನಜಿಪುವುದುಮವನಜಿವು ಧರಣೀಶ್ವರಂ
ನಿಮಗೆ ಮಗನುಚಿತಧವಳಾತಪತ್ರೇಶ್ವರಂ

೧೫

ದಿವದಿನವತರಿಪನಪರಿಮಿತಪುಣ್ಯೋದಯಂ
ದಿವಿಜಪತಿಕೃತಮಹಾಶ್ವರ್ಯಮಹಿಮೋದಯಂ
ದುರಿತಬಳಿಮಿರದಳ[ದ]ಳನಕರ ದಿನಕರಂ
ಲಲಿತಬುಧ ಕುವಲಯಾನಂದಕರಹಿಮಕರಂ

೧೬

ತಡೆಯದೆನೆ ವನಜಮುಖ ಪಿರಿದುಮನುರಾಗದಿಂ
ದಡಿಗಡಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸಿದಳಾಗ ಮೊಗರಾಗದಿಂ

ಹುಬ್ಬುಗಳು ನಿಮಿರಿದುವು. ೧೩. ತರತರವಾಗಿ ಕುಂಕುಮಯುಕ್ತವಾದ ಅವಳ ವದನವು ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಧವಳಿಸಿತು. ಅಲುಗುತ್ತಿರುವ ಅವಳ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆಯು ತೊಡರಿತು. ಅವಳ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖದ ಸುವಾಸನೆಗೆ ದುಂಬಿವಿಂಡುಗಳೆರಗಿದುವು. ೧೪. ಕೈಮುಗಿದು ಬಂದ ಜನಮನೋಹಾರಿಯರಾದ ಸುರಸುಂದರಿಯರಿಂದ ಪರಿವೃತಳಾದ ಗಜಗಮನೆ ಮರುದೇವಿಯು ಜಗದಧಿಪನಾದ ನಾಭಿರಾಜನನ್ನು ಸೋಂಕಿ ಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಅವಳ ಬರವು ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ತಂದಿತು. ೧೫. ಕುಂದಪುಷ್ಪದಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು ಹೊಳೆದುವು. ಸತಿ ಮರುದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಂತನಾದ ಧರಣೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನಾದ ನಾಭಿರಾಜನು “ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಿಗೊಡೆಯನಾಗಬಲ್ಲವನೂ ೧೬. ಪಾಪಸಮೂಹವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಬಡಿದೊಡಿಸಬಲ್ಲ ಸೂರ್ಯನೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ನೈದಿಲೆಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಬಲ್ಲ ಚಂದ್ರನೂ ಅಮಿತ ಪುಣ್ಯೋದಯನೂ ಇಂದ್ರಕೃತವಾದ ಮಹಾಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ ಮಹಿಮವಂತನೂ ಆದ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಅವತರಿಸುವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೧೭. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಮರುದೇವಿಯು ಅನುರಾಗಯುಕ್ತವಾದ ಮುಖರಾಗದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನು

ನೆಗಟ್ಟು ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನ ವರ್ಣಿಸುವುದಂ
ಪೊಗಟ್ಟು ಬಗೆದೋದುವರ್ ಮನದೊಳಾಟಿಸುವುದಂ
ಪಡೆವರೀ ಪೋಡಶಸ್ವಪ್ನದ ಫಲಂಗಳಂ
ಪಡೆಯಲಗಮಾಗದ ಸುಖಂಗಳಂ ಮಂಗಳಂ

೧೭

ಕಂಡುಸ್ವಪದಿಸಿ ಸುಜ್ಞನ
ಮಂಡನವಿಧಿಯೆ ಲತಾಂಗಿ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಭೂ
ಮಂಡಲಪತಿಗತಿಪ್ರದೊಡೆರ್
ಗೊಂಡದಲಿ ಫಲಂಗಳನಿತುಮಂ ಮನು ತಿಳಿದಂ

೨೮

ನಿಮಗೆ ತನೂಜಂ ದಿವದಿಂ
ದಮೋಘಮವತರಿಸಿದಪ್ಪನಖಿಲವಿನೇಯ
ಪ್ರಮದಕರಂ ದಿವಿಜೀಂದ್ರ
ಪ್ರಮೋದಕರನೆನೆ ಗುಣಾಕರಂ ತೀರ್ಥಕರಂ

೨೯

ಎಂಬುದುಮಧೀಶವಚನಕ
ದಂಬಕಮಂಭೊಂದು ತೆಂಕಣಲರೊಳ್ ನನವೋ
ಯ್ತೆಂಬನಮಾಕೆಯ ತನುಲತೆ
ತುಂಬಿದುದಕವಹಳಪುಳಕವಿಪುಳಶ್ರೀಯಿಂ

೩೦

ಬಣ್ಣಿಸಿರುವ ಪೋಡಶ ಮಹಾಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೋದುವವರು ಮನದ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು. ಇದು ಮಂಗಳ. ೨೮. ಈ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡು
ಲತಾಂಗಿಯು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದಳು. ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು
ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಈ “ಪೋಡಶ ಸ್ವಪ್ನ”ಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ರಾಜನಿಗರುಹಿದಳು.
ಮನು'ವಾದ ಆ ರಾಜನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಕನಸಿನ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದನು. ೨೯. “ನಿನಗೆ
ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದು ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಅವನು
ಎಲ್ಲ ವಿನೇಯರಿಗೂ ಸಂತೋಷಪ್ರದನು. ಅವನು ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಸಂತೋಷದಾಯಕನಾಗಿ
ಗುಣಾಕರನಾಗಿ ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗಿ ಬಾಳುವನು.” ೩೦. ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜನು ಹೇಳಲು,
ಅವನ ವಚನಕದಂಬಕವೆಂಬ ತೆಂಕಣಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ತನುಲತೆಯು ಮೊಗ್ಗುಬಿಟ್ಟಿ
ತೆಂಬಂತೆ ರೋಮಾಂಭಾಧಿಕ್ಕಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತನಾದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನು ಆ ಭುವನಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು
ಹೊಕ್ಕು ಅವಳ ಗರ್ಭವೆಂಬ ಸರೋವರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿದನು.

1. ನಾಭಿರಾಜನು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನು.

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನಾ ಭುವನಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಖಾಂಬುಜಾತಮಂ ಪೊಕ್ಕುಮಾ ಗರ್ಭಸರೋವರಾಂಬುವಿನೊಳ್ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿದಾಗಳಾಗರ್ಭಸ್ಥಿತಾರ್ಭಕನ ವದನಚಂದ್ರನಿರ್ಗತಾಚ್ಚದಳಚಂದ್ರಿಕೆಯೊಲೊದವಿದಂತಾ ಮಹಾದೇವಿಯ ಮುಖೇಂದುಮಣಿದರ್ಪಣ ಲಾವಣ್ಯರಸವಿಸರಮನೊದವಿಸೆ ವಿಕಚಧವಳಕಮಳದಳದೀರ್ಘವಿಳೋಚನಂಗಳಾ ಲಾವಣ್ಯರಸ ಪ್ರವಾಹಕ್ರಾಯತಪ್ರಯಾಣಂಗಳಂ ಪೋಲ್ವು ಗರ್ಭಂ ಬಳೆಯ ಬಳೆಯ,

|| ಉದ್ವಳ ||

ಬಸಿಹ ತೆಳ್ಳದತ್ತ ಮೊಗಂ ಬೆಳ್ಳೆಜಿದುದೇ ಕುಚಚೂಚುಕಂ
ಮಸುಳ್ಳುದೇ ತ್ರಿವಳೀರುಚಿಯುಂ ಮೇಣ್ಣಂದಿತೆ ಮುನ್ನಿನ ಚೆಲ್ಲನ?
ಪ್ಪಸಿಯ ಬಾಸಗೆ ಕರ್ಪೆಸೆದತ್ತೇ ಚೋದ್ಯಮಿದೆಂದು ಮಹಲ್ವು ಬ
ಣ್ಣಿಸಿದರಿಂದನ ಕಾಂತೆಯರಂತರ್ವತ್ಪ್ರಿಯನಾ ನೃಪಪತ್ನಿಯಂ

೩೧

ಜ್ಞಾನಮಯಂ ತೇಜೋನಿಧಿ
ತಾನಿದುರ್ಗಂ ತಾಯ ಗರ್ಭದೊಳ್ ಪೀಡೆಯನಂ
ತೇನಂ ಮಾಡಿದನಿಲ್ಲ ಕೈ
ತಾನುವ ನೆಬಲಳುರದಂತೆವೊಲ್ ಕನ್ನಡಿಯಂ

೩೨

ವ|| ಗರ್ಭಾವತರಣಂ ಆಪಾಧಬಹುಳಬಿದಿಗಿಯುತ್ಪರಾಪಾಧಾನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಗಪ್ಪ ಜಾವದೊಳ್ ಗರ್ಭಕೃತರಿಸರೊಡಂ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಚತುರ್ಣಿ^೧ಕಾಯಾಮರವರಸಿ ಪ್ರಥಮಕಲ್ಯಾಣಮಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿದಂ,

ಆಗ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವಿನ ಮುಖಚಂದ್ರನಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳೊದವಿದಂತೆ, ಮಹಾ ದೇವಿಯ ಮುಖೇಂದುವೆಂಬ ಮಣಿದರ್ಪಣವು ಲಾವಣ್ಯರಸದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅರಳಿದ ಬಿಳಿದಾವರೆಯ ದಳಗಳಂತಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆ ಲಾವಣ್ಯರಸಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕಾಲುವೆಗಳಂತೆ ತೋರಿದುವು. ಹೀಗೆ ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ೩೧. “ಹೊಟ್ಟೆಯ ತೆಳುಪು ಅಳಿಯಿತೇ? ಮುಖವು ಬಿಳುಪನ್ನು ಪಡೆದಿತೇ? ಸ್ತನಾಗ್ರವು ಮಸುಳಿತೇ? ತ್ರಿವಳಿಗಳ ಕಾಂತಿಯೂ ನಿಸ್ಸೇಜವಾಯಿತೇ? ಕಿರಿದಾದ ಹೊಕ್ಕಳರೋಮರಾಜಿಯ ಕಪ್ಪೂ ಅಳಿಸಿಹೋಯಿತೇ? ಅದು ಅಚ್ಚರಿ”ಯೆಂದು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ನೃಪಪತ್ನಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನ ನಲ್ಲೆಯರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ೩೨. ಬೆಂಕಿಯ ನೆರಳು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಸುಡದಿರುವಂತೆ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಈ ತೇಜೋ ನಿಧಿಯು ತಾಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಪೀಡೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ವ|| ಆಪಾಧ ಬಹುಳ ಬಿದಿಗಿಯ ಉತ್ತರಾಪಾಧ ನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾವತರಣವಾಯಿತು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಚತುರ್ಣಿಕಾಯಾಮರರಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಥಮ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು

೧ ನಿ (ಅನ್ಯತ್ರ), ನೋಡಿ : ದೇವತಾಶ್ವತುರ್ಣಿಕಾಯಾ : (ತ.ಸೂ. ೪-೧)

ಪಳಿಕಿನ ಕೊಡದೊಳ್ ಸೊಡಗುಡಿ
ಬೆಳಗುವವೊಲ್ ಶುದ್ಧಗರ್ಭಗೃಹದೊಳ್ ತೇಜೋ
ನಿಳಯಂ ಬೆಳಗಿದನಜಿನ
ಬೆಳಗಿನ ಮೊಳೆ ಮೊಳೆತು ಬಳವುದೊಂದಚ್ಚರಿಯೇ

೩೩

ಸುರತಾರಂಭವಿಭೂತಿಯೊಂದು ತಣೆವಂ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಮಾಡಲ್ ಮುಖಾಂ
ಬುರುಹಾಮೋದಮೆ ಸಾಲ್ಕುಮೆಂದು ಮನದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿದೊಂದಬ್ಬಿಳಿಂ
ಮರುದೇವೀವದನಾಂಬುಜಾತರಸಮಂ ಪೀರ್ವಂ ನೃಪಂ ತುಂಬ ಕೇ
ಸರಮಂ ಮುಟ್ಟದೆ ಬಂದು ಪದ್ವಿನಿಯ ಪದ್ಮಾಮೋದಮಂ ಪೀರ್ವವೊಲ್ ೩೪

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಮನೋನಯನಕಾಂತ ಕಾಂತಾವದನರಸಸರಸಜಸೌರಭಮನಾಸ್ವಾದಿಸಿ,

ಕಿಡಿಸಲ್ ಪಂಕಜದುರ್ಕನೇಂ ನೆಲೆಯದೋ ನೇತೋತ್ಸಾಹಾನಂದಮಂ
ಪಡೆಯಲ್ ಸಾಲದೊ ಮನಸ್ಥಂಗೆ ಜಯಮಂ ಮೇಣೇಯದೋ ಸಾಲದೇಂ
ಗಡಮೀಕಾಂತೆಯ ವಕ್ರಚಂದ್ರನಲೆ ತಾನೇನೆಂದು ಚಂದ್ರಂ ನಭ
ಕೃಷ್ಣವಂ ಗೆಲ್ಲದೆ ತನ್ನೊಳುಳ್ಳಮೃತಮಂ ಬಿಂಬಾಧರಸ್ಥಾಮೃತಂ

೩೫

ವ|| ಅಂತು ನಾಭಿರಾಜನನುನಯಪ್ರಚುರವಚನರಚನೆಗಳಿನಂತೆಕರುಣಾನುರಾಗಮಂ ಮಾಡಿ
ಯುಮಮರಮನೋರಮೆಯರುಂ ಮನಮಜಿದು ನಿಜಮನೋರಥಂಗಳು ಸಲಿಸೆಯುಮನುಕ್ರಮದೊಳ್
ಪರಿಪೂರ್ಣಪ್ರಸವಸಮಯದೊಳ್,

ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ೩೩. ಸ್ಫುಟಿಕದ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಕುಡಿಯು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಆ ಶುದ್ಧವಾದ
ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ತೇಜೋನಿಧಿಯು ಬೆಳಗಿದನು. ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶಗಳ ಮೊಳಕೆಯು ಮೊಳೆತು
ಬೆಳಗುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯ? ೩೪. ಸುರತಾರಂಭದ ವೈಭವವು ನಾಭಿರಾಜನ
ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಣೆವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಮರುದೇವಿಯ ಮುಖಕಮಲದ ಸುವಾಸನೆಯೊಂದೇ
ಸಾಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದುಂಬಿಯು ಕೇಸರಗಳನ್ನೊಲ್ಲದೆಯೆ ಸರೋವರದ ತಾವರೆಯ
ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೀರುವಂತೆ, ಅವಳ ಮುಖಕಮಲದ ರಸವನ್ನು ನಾಭಿರಾಜನು ಹೀರಿದನು.
ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಕಾಂತೆಯ ಮುಖಕಮಲದ ಸೌರಭವನ್ನು
ಆಸ್ವಾದಿಸಿದನು. ೩೫. “ಈ ಕಾಂತೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಕಮಲದ ಉರ್ಕನ್ನು (ಕೊಬ್ಬನ್ನು)
ಅಡಗಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗನೇ? ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿಲೆಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು
ಅಸಮರ್ಥನೆ? ಮನಸ್ಥನಿಗೆ ಗೆಲುವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಈ ಮುಖಚಂದ್ರವೇ ಸಾಲದೆ?
ತೊಂಡಹಣ್ಣಿನಂತಿರುವ ಕೆಳೆದುಟಿಯ ಅಮೃತವು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು
ಸಾಲದೆ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ಚಂದ್ರನು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ)
ಮೇಲೇರುತ್ತಿರುವನು?”¹ ವ|| ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜನು ವೃದ್ಧಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ

1. “ಕಿಂ ಪದ್ಮಸ್ಮರುಚಿಂ ನ ಹಂತಿ....” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕದೊಡನೆ (ಕುವಲಯಾನಂದ,
ರೂಪಕೋದಾಹರಣೆ) ಹೋಲಿಸಿ. ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಅನುವಾದವೇ ಇದು.

ಬರೆ ಚೈತ್ರಂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಂ ದೊರೆಕೊಳೆ ನವಮೀವಾಸರಂ ಪೊರ್ದೆ ಲೋಕೋ
 ತರಮಾಗಿದುರ್ತ್ತರಾಷಾಢದೊಳತಿರುಭದಂ ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗಂ ಮನಂಗೊಂ
 ದಿರೆ ಭಾಸ್ವನ್ನಾಭರಾಜಾಂಗನೆ ವಿಶದಯಶೋಭಾಗಿಯಂ ಭವ್ಯಪದ್ಮಾ
 ಕರಬೋಧಾದಾಯಿಯಂ ತಿಗ್ಗಕರನುದಯದೊಳ್ ಪುತ್ರನಂ ಪೆತ್ತಳಾಗಳ್ ೩೬

ವ|| ೮ ತ್ರಿಲೋಕನತಿಳಕನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದೊಳೇಕಸಮಯಸಮವರ್ತಿಣ್ ಸರ್ವತುಳ
 ನಂದನವಿಕಸದಶೋಕವಿಕಚಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಕುಟ್ಟಾಡಂಬರಕದಂಬಸಾನಂದಾರವಿಂದ ವಿಕಸಿತಸಿಂಧುವಾರ
 ಪ್ರಬುದ್ಧಲೋಧಂಗಳಿಂ ರಾಗಮಂ ಬೀಜುವಂತೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುವಂತೆ ಪುಳಕಮನೋಳಕೊಂಡಂತೆ
 ನಗೆಗಣ್ಣಳ ಪೊಳೆಪಂ ಕೆದಲೆದಂತೆ ಚಿನ್ನಪೂಗಳಂ ಮೆಲೆವಂತೆ ಚಂದ್ರಕವಳಮಂ ತೊಡೆವಂತೆ
 ಮಹೀಕಾಂತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ, ನಿಜಪರಿರಕ್ಷಣಕೃಮಕೃಮಾವಲ್ಲಭರಾಭ ಪ್ರಮುದಿತಮೇದಿನೀಹೃದಯದಂತೆ
 ಜಳಮಪಗತ ಕಲುಷಮಾಗೆ, ಕರ್ಮಭೂತಲೋಪಸರ್ಗ ವಿದ್ವಂಸನನಿಮಿತ್ತಮಾಗಿ ನೀರಾಜನಂಗೈಯ್ಯಂತೆ
 ತದ್ಧರಾನಳಂ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ವತಮಾಗಿ ಪಚ್ಚಳಿಸೆ, ಗಗನ ಗಂಗಾಶೀಕರನಿಕರಂಗಳಿಂದಮಾನಂದನಯನಜಲಂಗಳಂ
 ಸೂಸುವಂತೆ ದಿವ್ಯಾನಿಳಂ ತೀಡೆ, ಶರದ್ವಿಧುವಿಶದತದೀಯಯಶಃಪ್ರಸರಕೃಪಕಾಶಂಗುಡುವಂತೆ
 ಜಲಧರಪಟಲನಿರೋಧ ರಹಿತಮಾಕಾಶಮತಿಪ್ರಕಾಶಿತಾಶಾಂತಮಾಗೆ,

ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿವಡೆದನು. ಆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಮರುದೇವಿಯ
 ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಸವಕಾಲವು
 ಸಮೀಪಿಸಲು ೩೬. ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವು ಬಂದಿತು. ನವಮೀ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ
 ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಉತ್ತರಾಷಾಢ ನಕ್ಷತ್ರವೂ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗ¹ವೂ
 ಸೇರಿಕೊಂಡುವು. ನಾಭಿರಾಜನ ರಾಣಿಯಾದ ಮರುದೇವಿಯು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ
 ಪಾತ್ರನೂ ಭವ್ಯರೆಂಬ ತಾವರೆಗೊಳಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ² ಗೊಡುವವನೂ ಆದ ಪುತ್ರನನ್ನು
 ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತಳು. ವ|| ೮ ಮೂರು ಲೋಕದೊಡೆಯನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳು ವಿಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ
 ಅಶೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಆಡಂಬರಗಳಿಂದಲೂ ಕದಂಬಗಳಿಂದಲೂ
 ಆನಂದಯುಕ್ತವಾದ ಅರವಿಂದಗಳಿಂದಲೂ ವಿಕಸಿತವಾದ ಸಿಂಧುವಾರಗಳಿಂದಲೂ ಅರಳಿದ
 ಲೋಧಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ (ಕ್ರಮವಾಗಿ) ರಾಗವನ್ನು ಬೀರುವಂತೆ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು
 ತೋರಿಸುವಂತೆ, ರೋಮಾಂಚನಗಳನ್ನೊಳಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ನಗೆಗಣ್ಣುಗಳ ಹೊಳಪನ್ನು
 ಕೆದರುವಂತೆ, ಚಿನ್ನದ ಹೂಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸುವಂತೆ, ಚಂದ್ರಕವಳವೆಂಬ ಲೇಪನವನ್ನು
 ಲೇಪಿಸುವಂತೆ ಭೂಕಾಂತೆಯು ಸೊಗಯಿಸಿದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥನಾದ
 ರಾಜನ ಲಾಭದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಳಾದ ಭೂದೇವಿಯ ಹೃದಯದಂತೆ ನೀರು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಲು,

1. ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುಹೂರ್ತ.

2. ತಾವರೆಗೊಳವನ್ನರಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಾದ

ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನಿಳಿಗವ

ತರಿಸಿದನಿಂದರಸುವಡೆದವೆಂಬಂತೆ ವಲಂ

ಪರಮಾನಂದಪರಂಪರೆ

ದೊರೆಕೊಂಡತ್ತಿಂತು ಪಂಚಭೂತಂಗಳೊಳಂ

೩೭

ವ|| ಆಳುಪುಂಗಪ್ರಾಸಾದಕೂಟಕೋಟಗಳ ಮೇಲೆ ಪುರಶ್ರೀವಿಳಾಸಿನಿಯ ರಾಗದ ದಾಂಗುಡಿ ಮಿಳಿವರ್ತೆ ಮಿಳಿವರ್ ನವಾಮೃತಮೃತಿಸಲಯರಕ್ತಾಂಶುಕಧ್ವಜಂಗಳುಂ, ಆಕೆಯ ಶೃಂಗಾರಮೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿದಂತೆ ಮಹಾದ್ವಾರತೋರಣಸ್ತಂಭಂಗಳೊಳಗೆಬೆವಳಿನವೋಲ್ಲಸತ್ಪಲ್ಲವಸಂದಾನಿತ ಸೌಂದರವಂದನ ಮಾಲೆಗಳುಂ, ಆಕೆಯ ವಿಲಾಸಹಾಸಮೆ ಪೊಟಪೊಣ್ಣಿದಂತೆ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳೊಳೆದಗಿಲೆದು ಕೆದಕಿದ ಕುಸುಮರಜಂಗಳುಂ, ಆಕೆಯ ನಿರ್ಭರಾನಂದಸಾಂದ್ರಲಾವಣ್ಯದ್ರವಮೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಪಸರಿಸಿದಂತೆ ಕುಂಕುಮಚ್ಚದ ಪಂಕಚ್ಚಟಾಚ್ಚಾದನದೊಳೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಗೃಹಾಂಗಣಂಗಳುಂ, ಆಕೆಯ ಪರಿವಾರವಾರಾಂಗನಾಗಣದಂತೆ ಯೌವನಮದಮುದಿತಮಾರ್ದಳಿಕವಾಂಶಿಕಪ್ರಹನ್ಯಮಾನ ವಾದ್ಯಮೃದಂಗವಂಶನಿನದಲಯಚ್ಚಂದಸುಂದರ ನಟಪ್ಪಂದರೀಸುಂದೋಹಮುಂ ಅಪೂರ್ವರಮಣೀಯ ನೂಗಿ,

ಕರ್ಮಪ್ರಧಾನವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ತೊಂದರೆಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಾಜನ ಮಾಡುವಂತೆ ಭೂಲೋಕದ ಅಗ್ನಿಯು ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು, ಗಗನಗಂಗೆಯ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳೆಂಬ ಆನಂದಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಸೂಸುವಂತೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲು, ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವಂತೆ ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತವಾದ ಆಕಾಶವು ದಿಗಂತವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿತು. ೩೭. ಆ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದವೆಂಬಂತೆ ಪಂಚಭೂತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ (ಹಿಂದಿನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ) ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತವಾದುವು. ವ|| ಆಗ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರಾಸಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಪುರಶ್ರೀವನಿತೆಯ ರಾಗದ ನೀಳುಡಿಗಳೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಚಲಿಸುವ ನೂತನವಾದ ಮಾವಿನ ಮಿದುವಾದ ಚಿಗುರುಗಳಂತಿರುವ ಕೆಂಬಟ್ಟೆಯ ಧ್ವಜಗಳೂ, ಆಕೆಯ ಶೃಂಗಾರವೇ ಚಿಗುರಿದಂತೆ ಮಹಾದ್ವಾರದ ತೋರಣಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಾಗತಾನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿಗುರಿನ ಸುಂದರ ವಂದನ ಮಾಲೆಗಳೂ, ಆಕೆಯ ವಿಲಾಸಹಾಸವೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆದರಿದ ಹೂವಿನ ಧೂಳಿಗಳೂ, ಆಕೆಯ ಆನಂದಪೂರ್ಣವಾದ ಲಾವಣ್ಯದ್ರವವು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹರಡಿದಂತೆ ಕುಂಕುಮರಸದ ಆಚ್ಚಾದನೆಯಿಂದ ಸೊಗಯಿಸುವ ಮನೆಯಂಗಳಗಳೂ ಆಕೆಯ ಪರಿವಾರದ ವಾರಸ್ತೀಜನರಂತೆ ಯೌವನವೆಂಬ ಮದ್ಯದ ಮದದಿಂದ ಹರ್ಷಿತಳಾದ ಮದ್ದಳೆಗಾರ ಕೊಳಲುಗಾರರಿಂದ ಬಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ಮದ್ದಳೆ ಕೊಳಲುಗಳ ಶಬ್ದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ ಸುಂದರಿಯರ ಸಮೂಹವೂ ಹಿಂದೆಂದೂ

ವಿತತೋದ್ಯತ್ಕಟವಾಸವಾಸಿತ ದಿಶಾಕಾಂತಾಗಣಂ ನಿರ್ಭರೋ
ತಿತಪಿಷ್ಠಾತಕಪಿಂಜರೀಕೃತವಿಯಚ್ಚಕ್ರಂ ದ್ವನತೂರ್ಯಸಂ
ತತಿನಾದಪ್ರತಿಪೂರಿತಾವಿಳಕುಳಕ್ಕೋದೇಧುಕುಂಜಂ ಜಗ
ಕೃತಿಚೋದ್ಯಾವಹಮಾಗೆ ಪೆಂಪುವದೆದತ್ತಂಕಾತಜ್ಞನೋತ್ಸವಂ

೩೮

ವ|| ೮ ಪ್ರಮೋದಪ್ರಸ್ತಾವದೋಳ್;

ಪ್ರಿದಶಾನೇಕಾನಕಂಗಳ್ ಮೊಳಗಿದುವು ಕರಾಸ್ಥಾನಂ ದೇವರಿಂದಾ
ಗದೆಯುಂ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಂಗಳ್ ಪೊಸತಲರ್ದಲರಂ ತಾಮೆ ಸಾಲ್ವನ್ನೆಗಂ ಸೂ
ಸಿದುವೇಕಾಯ್ಕಿರಿಟಕ್ಕವನತಿಯನೆ ದೇವೋತ್ತಮಾಂಗಂಗಳುಂ ಬಾ
ಗಿದುವಾ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥೋದಯಮನಜಿಪುವುಂತಾ ತ್ರಿಲೋಕಕೃಮಾಗಳ್

೩೯

ಭವನವನಜ್ಯೋತಿಃ
ಲ್ಪವಾಸದೋಳ್ ಕ್ರಮದೆ ಶಂಖಭೇರೀಕಂಠೀ
ರವಘಂಟಾದ್ವನಿಗಳ್ ನೆಗ
ಬ್ಬುವು ಭೋಂಕನೆ ಸಕಳವಿಷ್ಣುಪಾಶ್ಚರ್ಯಂಗಳ್

೪೦

ಪ್ರಿದಶಾಸನಂಗಳಲ್ಲಾ
ಡಿದುವು ಜಗದ್ಗುರುಗೆ ಬೇಗಮುಚ್ಚಾಸನದಿಂ
ದಿದಿರೇಟಿಮೊದು ಪೇಲ್ವವೊ
ಲದೇಂ ಕರಂ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪುಣ್ಯಂ ಪಿರಿದೋ

೪೧

ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದುವು. ೩೮. ದಿಕ್ಕಾಂತೆಯರ ಸಮೂಹವು ಬುಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತು. ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದ ಚಲ್ಲಿಹಿಟ್ಟಿನ ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಮೆರೆಯಿತು. ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜಪುತ್ರನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವವು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಯಿತು. ವ|| ೮ ಸಂತೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ, ೩೯. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಬಾರಿಸದಿದ್ದರೂ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಆಗತಾನೆ ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುರಿಸಿದುವು. ಕಿರಿಟಕ್ಕೆ ಅವನತಿಯೇಕಾಯಿತೆಂಬಂತೆ ದೇವತೆಗಳ ತಲೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಬಾಗಿದುವು. ೪೦. ಭವನದೇವತೆಗಳು, ವ್ಯಂತರದೇವತೆಗಳು, ಜ್ಯೋತಿರ್ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪದೇವತೆಗಳು - ಇವರ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಂಖ, ಭೇರಿ, ಸಿಂಹ (ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ), ಘಂಟೆ-ಇವುಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ಸಕಲಲೋಕಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತಾನಾಗಿ ನಡೆದುವು. ೪೧. “ಉಚ್ಚಾಸನಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಜಗದ್ಗುರುವನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ದೇವತೆಗಳ ಆಸನಗಳು ಅಲ್ಲಾಡಿದುವು! ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪುಣ್ಯವು

ವಾಸವನಾಸನಕಂಪದಿ
ನಾಸಮಯದೊಳವಧಿಯಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಬೋಧಾ
ವಾಸಾಶಯನುದಯಮನಜೆ
ದಾಸನದಿಂದೆರ್ದು ಮೂಜುಸೂರ್ ಪೊಡೆವಟ್ಟಂ

೪೨

ವ|| ಅಂತು ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋದ್ಯುಕ್ತಚಿತ್ತನಾದಾಗ್ ಚತುರ್ನಿ[ರ್ಣ]ಕಾಯಾ ಮರೇಂದ್ರಸಮುದಯಮಂಭೋಧಿವೇಳಾವಿಳಾಸದಿಂ ಸಾಮಾನಿಕತ್ರಾಯಸ್ತಂಶಪಾರಿಷದಾತ್ಮರಕ್ಷಲೋಕ ಪಾಳಾಭಿಯೋಗ್ಯಕಿಲ್ವಿಷರೊಡನೆ ಗಜತುರಗರಥವ್ಯಪಭಗಂಧರ್ವನರ್ತಕೀಪದಾತ್ಯನೀಕಂಚರಿಸು ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುದುಂ,

ನೆಗಬ್ಬಾ ದೇವೇಂದ್ರರೆಲ್ಲಂ ಬಳಸಿ ಬರೆ ಮದಶ್ರೀಯುಕ್ತರಾವತಸ್ಸಂ
ಧಗತಂ ನಾನಾತಪತ್ರಸ್ಯಗಿತದಶದಿಶಾಮಂಡಲಂ ದೇವತೂರ್ಯಾ
ನುಗದೇವೀಗೀತಜ್ಞನಸ್ತವಸಮುಪಹಿತಾತ್ಮೀಯಚಿತ್ತಂ ವಿಳಾಸಂ
ಮಿಗಿ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನಂದಾಶಚವರಸು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ಬಂದನಾಗಳ್ ೪೩

ವ|| ಅಂತು ಗಗನತಳದಿನವನೀತಳಕ್ಕವತರಿಸಿ ವಿವಿಧಮಣಿನಿಕೇತನಾಗ್ರಾವಲಗ್ನ ಕೇತುಮಾಳಾ ವಿಳಸಿತಸಾಕೇತಮಂ ಬಳಸಿ ದೇವನಿಕಾಯಮಿರೆ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರಪ್ರಮುಖಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರೇಂದ್ರ,

ಅದೆಷ್ಟು ಹಿರಿದಾದುದೋ? ೪೨. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಆಸನವೂ ಅಲುಗಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬೋಧಾವಾಸಾಶಯನ¹ (ತೀರ್ಥಂಕರನ) ಉದಯ ವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಆಸನದಿಂದಿಳಿದು ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಲವಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇಂದ್ರನು ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಚಿತ್ತನಾದನು. ಆಗ ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರೇಂದ್ರಸಮೂಹವು ಸಮುದ್ರ ವೇಲಾವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಾಮಾನಿಕರು, ಪಾರಿಷದರೆನಿಸಿದ ತ್ರಾಯಸ್ತಂಶ² ಪಾರಿಷದ, ಆತ್ಮರಕ್ಷ, ಲೋಕಪಾಲ, ಅಭಿಯೋಗ್ಯ, ಕಿಲ್ವಿಷರೊಡನೆ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಎತ್ತು, ಗಂಧರ್ವ, ನರ್ತಕೀ ಮತ್ತು ಕಾಲಾಳುಗಳ ಸೈನ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ೪೩. ಹೆಸರಾಂತ ಆ ದೇವೇಂದ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಸುತ್ತಲೂ ಬರುತ್ತಿರಲು ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನು ಮದಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಭೂಷಿತವಾದ ಐರಾವತವೆಂಬ ಆನೆಯ ಹೆಗಲನ್ನೇರಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಛತ್ರಿಗಳಿಂದ ದಿಬ್ಬಿಡಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಿ, ದೇವದುಂದುಭಿಗಳ ಶಬ್ದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮರುದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಿನಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಶಚೀಸಮೇತನಾಗಿ ಮಹೋತ್ಸಾಹ ದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಗಗನತಲದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಮಿಗಿಳಿದು ಬಂದು ನಾನಾ ಮಣಿಗೃಹಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ

1. 'ಬೋಧಾವಾಸಪ್ರಿಯನುದಯಮನ್' ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ. ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೋಧಾವಾಸಪ್ರಿಯನೆಂದು ವಾಸವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ. ಬೋಧಾವಾಸಾಶಯ = ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನು.

2. 'ತ್ರಾಯಸ್ತಂಶ, ಪಾರಿಷದ, ಆತ್ಮರಕ್ಷ, ಲೋಕಪಾಲ, ಅಭಿಯೋಗ್ಯ, ಕಿಲ್ವಿಷ-ಇವರು ದೇವತಾಭೇದಗಳು.

ವೃಂದಂ ನಾಭಿರಾಜರಾಜಗೇಹಾಂಗಣದೊಳ್ ಸಂದನಿಸಿ ಬಂದಿರೆ ಶುಚಿಶಚಮಹಾದೇವಿ ತಿರೋಹಿತ ಶರೀರೆಯಾಗಿ,

ಮರುದೇವೀವಿಳಸತ್ತಸೂತಿಗೃಹಮಂ ರತ್ನಪ್ರಭಾಭಾರಭಾ
ಸುರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ತದಂಗನಾಂಕತಳದೊಳ್ ಬಾಲಾರ್ಕನಂ ಪೋಲ್ವು ಭಾ
ಸುರತೇಜೋಧಿಕನಪ್ಪ ಬಾಳನನೊಪ್ಪಲ್ಪರ್ತು ನೋಡುತ್ತಮಿ
ರ್ಬರುಮಂ ಮೂಮೆ ಸುರೇಂದ್ರಕಾಂತೆ ಬಲಗೊಂಡುದ್ಯನನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂ ೪೪

ಎಳಗಿ ಜಗತ್ತಯಗುರುಗರ್ಡೆ
ಯೆಳಕದೆ ಪೊಗಬ್ಬಿಳಿಭುವನಜನನಿಯನಾಗಳ್
ಮಹಿಯಿಸಿ ಮಾಯಾನಿದ್ರೆಯಿ
ನುಹಿ ಮಾಯಾಶಿಶುವನಿರಿಸಿ ಮುಂದಂಬಕೆಯಾ ೪೫

ಪಡೆಯಲ್ಗಾಗದ ನಿಧಿಯಂ
ಬಡವಂ ಪಡೆದಂತೆ ಕಮಳದಳಕರತಳದಿಂ
ಪಿಡಿದೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಸಂತಸ
ದೊಡಮೆಯನಾಂ ಪೊಗಬಲಿಪೆಯನಿಂದ್ರಾಂಗನೆಯಾ ೪೬

ಅಲರ್ದಲರ್ಗಿಣ್ಣಳ ನೋಟದೆ
ಸುಲಲಿತತನು ಶಿಶುವ ಮೆಯ್ಯ ತೀಟದೆ ತನಗ
ಗಲ್ಲಿಸಿದಲಂಪಂ ಕುಡೆ ಪೊಸ
ತಲರ್ದಂಕುರಿಸಿದ ಕಲ್ಪಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ವಳ್ ೪೭

ಸಾಕೇತವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಂದರು. ಸೌಧಮೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರರ ಗುಂಪು ನಾಭಿರಾಜನ ಗೃಹಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯಿತು. ಆಗ ಪವಿತ್ರಳಾದ ಶಚೀದೇವಿಯು ಅದೃಶ್ಯಳಾಗಿ, ೪೪. ರತ್ನಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ ಭಾಸುರವಾದ ಮರುದೇವಿಯ ಬಾಣಂತಿಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ಮರುದೇವಿಯ ತೊಡೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದ ಬಾಲಸೂರ್ಯನಿಗೆಣೆಯಾದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಲವಂದಳು. ೪೫. ಜಗತ್ತಯಗುರುವಾದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಹಾರ್ದಿಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಜನನಿಯಾದ ಮರುದೇವಿಯನ್ನು ಮಾಯಾನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮರೆಯಿಸಿ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಮಾಯಾಶಿಶುವನ್ನಿರಿಸಿದಳು. ೪೬. ಪಡೆಯಲಾಗದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಡವನು ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ, ತಾವರೆಯೆಸಳಿನಂತಿರುವ ತನ್ನೊಂದು ಕರತಳದಿಂದ ಇಂದ್ರಾಂಗನೆಯ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೊಗಳಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ೪೭. ಅರಳಿದ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣೊಟವೂ ಶಿಶುವಿನ ದೇಹಸ್ಪರ್ಶವೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೃದುವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದ ಶಚೀದೇವಿಯು ಆಗತಾನೇ ಚಿಗುರಿ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಕಲ್ಪಲತೆಗೆ

ಮಂಗಳಮನೆ ಪಾಡುತ್ತಂ
ಮಂಗಳಧಾರಿನಿಯರಾಗಿ ಮುಂದಂ ನಡೆವಾ
ಶಾಂಗನೆಯರಿಂದೆ ದಿವಿಜೀಂ
ದ್ರಾಂಗನೆ ಕರಮೆಸಿದು ಹಂಸಗತಿಯೊಳ್ ಬಂದಳ್

೪೮

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಜಗತ್ತಿತ್ತಯಪತಿಯಂ ತ್ರಿದಶಪತಿಯ ನೀಡಿದ ಕೇಯೂರರಶ್ಮಿರಂಜಿತ
ಭುಜಯುಗಳಕ್ಕೆ ನೀಡಿದಾಗಳ್ ದಿವಿಜಕುಜಜನಿತಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯದ್ರವಸ್ಥಾಸಾಂಕಮಂ ನಿಜಾಂಕಮನೇಟಿಸಿ
ಕೊಂಡು.

ಪ್ರಜಗನ್ನಾಥನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಮಣಿಪೀಠಾಕಾರದಂತಾಗಿ ವಿ
ಶ್ವಜಗತ್ತೂಜಿತಮಾಗಿ ಪೆಂಪುವಡೆದಾ ಹೇಮಾಚಳೆಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕ
ಲ್ಪಜರಂ ಪೋಗಲೆ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ಕೆ ಭಗವಜ್ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವ
ಧ್ವಜಮಂ ಪೋಲ್ವುದು ರತ್ನರಂಜಿತಭುಜಾದಂಡಂ ಸುರಾಧೀಶನಾ

೪೯

ವ|| ಆಗಳ್ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನೇಟಿದೈರಾವತಗಜೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ನಿಜಗಜೇಂದ್ರಂಗಳು ಪಕ್ಕಮಾಡಿ.

ಹಿಮಕರಬಿಂಬನಿಭಚ್ಚ
ತಮನೀಶಾನೇಂದ್ರನೆತ್ತಿದಂ ತತ್ಕರವಿ
ಭ್ರಮದಿಂ ಪದಪ್ರೊದವೆ ಸನ
ಕುಮಾರಮಾಹೇಂದ್ರನಿಕ್ಕಿದರ್ ಚಾಮರಮಂ

೫೦

ಲಟಹಯುತಂಗಳ್ ದುಗ್ಧ
ಚ್ಚಟೋಜ್ವಲಂಗಳ್ ತದಮರಚಮರರುಹಂಗಳ್
ಸುಟಹಸಿತಮುಕ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಕಟಾಕ್ಷವಿಕ್ಟೇಪರುಚಯನೇಂ ತಾಳಿದುವೋ

೫೧

ಎಣೆಯಾದಳು. ೪೮. ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದಿಗಂಗನೆಯರೊಡನೆ ಶಚೀದೇವಿಯು ಹಂಸಗತಿಯಲ್ಲಿ
ಬಂದಳು. ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಶಚಿಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ
ಶಿಶುವನ್ನು ಬಾಹುಮುರಿಯ ರತ್ನಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ನೀಡಿದ
ಭುಜಯುಗಳಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಬಳಿಕ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಲಬ್ಧವಾದ ಸುಗಂಧದ್ರವದಿಂದ ಹಚ್ಚಿದ ತನ್ನ
ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ೪೯. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥನ
ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಮಣಿಪೀಠವೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತೂಜಿತವೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡ
ಹೇಮಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಕಲ್ಪಜರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸನ್ನೆಗೈದನು. ಕೈಯಿತ್ತಿ ಸನ್ನೆಗೈದಾಗ
ರತ್ನರಂಜಿತವಾದ ಸುರಾಧೀಶನ ದೀರ್ಘವಾದ ಭುಜವು ಭಗವಜ್ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವದ
ಧ್ವಜವನ್ನು ಹೋಲಿತು. ವ|| ಆಗ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನೇರಿದ ಐರಾವತಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ
ಗಜೇಂದ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ೫೦. ಚಂದ್ರಬಿಂಬಸದೃಶವಾದ
ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯನ್ನು ಈಶಾನೇಂದ್ರನು ಎತ್ತಿದನು. ಕೈಗಳ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಸೊಗಸಾಗಿರುವಂತೆ
ಸನತ್ತುಮಾರ ಮಾಹೇಂದ್ರಸ್ವರ್ಗಗಳ ಇಂದ್ರರು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ೫೧. ಅಮರರ
ಚಾಮರಗಳು ಸೌಂದರ್ಯಯುಕ್ತವೂ ಕ್ಷೀರಕಾಂತಿಯಂತೆ ಉಜ್ವಲವೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಅವು

॥ಮಾಲಿನಿ॥

ವ॥ ಆಗಳ್,

ಎಜಗುವ ಮಕುಟಂಗಳ್ ಚೋದ್ಯಮಂದತ್ತಮಿತ್ತಂ
 ನಿಜವ ಕರಯುಗಂಗಳ್ ಪೊಯ್ತು ದೇವಾನಕಂಗಳ್
 ಮುಜುಕದಮರಕಾಂತಾನರ್ತನಂಗಳ್ ಬೆಡಂಗಂ
 ಮಹಿಯ ದಿವಿಜವ್ಯಂದಂ ತಂದುದಂದೊಂದು ಚಿಲ್ವಂ

೫೨

ವ॥ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್,

ನೆಗಲ್ಪಿರಾವತದಂತಿಗಾದುದು ಮೊಗಂ ಮೂವತ್ತೆಜಲ್ಪೊಲ್ಪೊಡಾ
 ಮೊಗಮೊಂದೊಂದಜೊಳೆಂಟು ಕೋಡವಜೊಳಂತೊಂದೊಂದಜೊಳ್ ಪೂಗೊಳಂ
 ನೆಗಲ್ಪೊಂದೊಂದಸದಿರ್ಕುಮಾಕೊಳಗಳಂತೊಂದೊಂದಜೊಳ್ ಚಿತ್ರಪ
 ತ್ರಗಣಂ ಪದ್ಧಿನಿ ನಾಡೆ ಚಿಲ್ವನೊಳಕೊಂಡೊಂದೊಂದ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪುಗುಂ

೫೩

ಪೊಸಪೂವಬ್ಬಿಯೊಂದಜೊಳ್ಳೊಗಯಿಕುಂ ಮೂವತ್ತೆರಲ್ಪೊದಿನೊಳ್
 ಪೊಸಗಂಪಂ ಪುದಿದೊಪ್ಪಿ ತೋಜುವೆಸಳ್ಳೊವತ್ತೆಲ್ಪಿಲ್ಲನ
 ಪ್ಪೆಸೋರೊಂದಜ ಮೇಲೆ ಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ಮೂವತ್ತೆರ್ದರೋರಂತೆ ನ
 ತೀಸೆ ದೇವಾಂಗನೆಯರ್ ಬೆಡಂಗನೊಳಕೊಂಡತ್ತಿಂದ್ರರುಂದದ್ವಿಪಂ

೫೪

ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಗುವ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವಿಕ್ಷೇಪಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು
 ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದುವು. ವ॥ ಆಗ ೫೨. ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಕಿರೀಟಗಳೂ,
 ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಎಂದು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೀಡಿದ ಎರಡು ಕೈಗಳೂ, ಬಾರಿಸಲ್ಪಡುವ
 ದೇವದುಂದುಭಿಗಳೂ, ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯರ ನೃತ್ಯವೂ
 ಬೆಡಗನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ಹೀಗೆ ಅಮರವೃಂದವು ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಚಿಲ್ವನ್ನು ತಂದಿತು.
 ವ॥ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ೫೩. ಐರಾವತವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಜಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು
 ಮುಖಗಳಾದವು. ಆ ಮುಖಗಳೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಟೆಂಟು ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಿದ್ದವು.
 ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಹೂಗೊಳವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
 ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರಪತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಒಂದೊಂದು ತಾವರೆಬಳ್ಳಿ
 ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ೫೪. ಒಂದೊಂದು ತಾವರೆಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಹೊಸ
 ಕಮಲಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾದ ಮೂವತ್ತೆರಡು
 ಎಸಳುಗಳಿದ್ದವು. ಚಿಲ್ವಾದ ಆ ಎಸಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ದೇವಾಂಗನೆಯರು
 ಅಂದವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲು ಇಂದ್ರನ ವಿಶಾಲವಾದ ಐರಾವತವು ಬೆಡಗಿನಿಂದ

ವದನಕ್ಕೆಮ್ಮ ತಳಕ್ಕೆ ನೀಳ್ವ ನಗೆಗಣ್ಣಂ ತಾಂ ಗಡಂ ತನ್ನ ನೀ
ಳ್ವ ದಳಂಗಳ್ ಗಡ ಪೋಲ್ವೆಯೆಂಬ ಸೆಣಸಿಂ ಮಿಕ್ಕೇವದಿಂದಿಕ್ಕಿ ಮೆ
ಟ್ಟದರೀಕಾಂತೆಯರೀಸರೋರುಹದಳವ್ರಾತಂಗಳಂ ತಪ್ಪದೆಂ
ಬುದನೆಂಬನ್ನೆಗಮೇಂ ಬೆಡಂಗೆಸಿದುದೋ ದೇವಾಂಗನಾರ್ತನಂ

೫೫

||ಮಾಲಿನಿ||

ನವಕಮಳದಳಂಗಳ್ ಭೀಕರಂ ಬಲ್ಲುಮಾಗಿ
ಪುರ್ವ [ದಳಕ್ಕೆ] ತಳಂಗಳ್ ನೋಯವೇ ಮೆಟ್ಟಿದಂದೆಂ
ದವಜಿಸಳನವಳ್ಳಿರ್ ಮೆಟ್ಟಿದರ್ ಮೆಟ್ಟಿರೆಂಬಂ
ತವಯವದೊಳೆ ಲೀಲಾನ್ಯತ್ಯದಿಂ ಕಣ್ಣೆವಂದರ್

೫೬

ನಡೆನೋಡಲ್ ರೂಪು ಕೇಳಲ್ ನುಡಿ ಪುರದ ಜನಕ್ಕಾಯ್ತು ಮುನ್ನಂತೆ ಮೇಗ
ಗೂಡರ್ವಾಗಳ್ ಮೆಯ್ಯ ಕಾಣಲ್ ಕಳಕಳಮಿನಿಸಂ ಕೇಳಲಾಯ್ತುತುಮತ್ತಂ
ನಡೆಗೊಂಡಾಗಳ್ ತನುವ್ಯಕ್ತಿಯನಟಿಯಲಣಂ ಬಾರದಾಯ್ತುತುಣಂ ಕಾ
ಣ್ಣೆಡೆಗಂ ಗೆಂಟಾದುದೆಂಬಂತಿರೆ ಗಗನತಳೋದ್ಗಾಮಿಯಾಯ್ತುದ್ರಸೈನ್ಯಂ

೫೭

ವ|| ಆಗಳ್ ಮೇರುಗಿರೀಂದ್ರಂಬರಮಿಂದ್ರನೀಲಶಿಲಾತಳಮಣಿಮಯಸೋಪಾನಪಚ್ಚತ್ರಯ
ರೂಪದಿನಂಬರಮೆ ಜನರಾಜಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮಿಸಿದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿದ್ ಸೋಪಾನಪಚ್ಚ
ಮಾರ್ಗಂಗಳೊಳ್ ನಿಜಸ್ತಂಭೀರಮಘಂಟಾಚೋಪಂ ಬೆರಸಿಂಬಾಗಿ ಪೋಗಿವೋಗಿ,

ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೫೫. ನಮ್ಮ ಮುಖ ಮತ್ತು ಪಾದತಳಗಳಿಗೆ ಕಮಲವೂ, ನಗೆಗಣ್ಣುಗಳಿಗೆ
ಅದರ ನೀಳ್ವಳಗಳೂ ಹೋಲುವವೆಂಬ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಈ ಕಾಂತೆಯರು ಕಮಲದಳಗಳ
ಗುಂಪನ್ನು ಕೆಡಹಿ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಂತೆ ದೇವಾಂಗನೆಯರ ಕುಣಿತವು ಬೆಡಗುವಡೆದು
ಎಸೆಯಿತು! ೫೬. 'ನೂತನ ಕಮಲದೇಸಳುಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿರುತ್ತವೆಯೆ?
ಅವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದರೆ ಅವುಗಳ ದಳಗಳು ನೋವನ್ನು ಪಡೆಯವೆ? ಎಂಬೊಂದು ಕನಿಕರದಿಂದ
ಅವುಗಳ ಎಸಳುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದರೂ ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ಲೀಲಾನ್ಯತ್ಯವನ್ನೆಸಗುತ್ತ
ಶೋಭಿಸಿದರು. ೫೭. ಗಗನತಳದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಸೈನ್ಯವು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅದರ
ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಲೂ ಅದರ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಲೂ ಮೊದಲು ಪುರಜನರಿಗೆ
ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅದು ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲು ಕೊಂಚ ನೋಡಲೂ
ಕಲಕಲಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸುರಸೇನೆ ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲಾಗಿ
ಅದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಆಕೃತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಾಗ
ದಿರುವಷ್ಟು ದೂರ ಇಂದ್ರಸೈನ್ಯವು ಹೋಯಿತು. ವ|| ಆಗ ಮೇರುಪರ್ವತದವರೆಗೆ
ಇಂದ್ರನೀಲದ ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮೂರು ಸಾಲುಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ರೂಪವಾಗಿ
ಆಕಾಶವೇ ಜನಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರುವ

ಕಡುಗಂಪೇಟೆತ್ತು ನಾನಾಭರಣಕಿರಣದಿಂದಾಗಳಾಕಾಶದೊಂದೊಂ
 ದೆಡೆ ಬಿಲ್ಲೇಟೆತ್ತು ಚಂಚಚ್ಚಮರರುಹಸಹಸ್ರಂಗಳಿಂ ಪೋಮದೊಂದೊಂ
 ದೆಡೆ ಕರ್ಪೇಟೆತ್ತು ದೇವದ್ವಿರದದ ಘಂಟೆಯಿಂದಂ ನಭೋಭಾಗದೊಂದೊಂ
 ದೆಡೆಯೆಂಬಂತಾಗೆ ಚಿಲ್ವಾವೆಡೆಯುಮೆಸೆವಿನಂ ರಯ್ಯಮಾಯ್ದ್ರಸೈನ್ಯಂ ೫೮

|| ಪೃಥ್ವಿ ||

ಅದೊಂದೆಡೆ ಸುರಾನಕಪ್ರಕಟಘೋಷದಿಂ ಚಿಲ್ವವೆ
 ತ್ತದೊಂದೆಡೆ ಸುರಾಂಗನಾಮಧುರಗೀತಿಯಿಂದೊಳ್ಳುವೆ
 ತ್ತದೊಂದೆಡೆ ಸುರೇಂದ್ರಸೌಂದರಿಯರಾಟದಿಂ ಗಾಡಿವೆ
 ತ್ತದೇಂ ಗಗನಮಂಡಲಂ ನೆಲೆಯೆ ಶೋಭೆಯಂ ಪೆತ್ತುದೋ ೫೯

ನಾಕನಿಕಾಯಂ ಜ್ಯೋತಿ
 ಲೋಕಮನವಯವದಿನುಟಿಯೆ ಪೋಗೆ ಬಲೆಕ್ಕಾ
 ಳೋಕಪ್ರದಾಯ್ದನುತ್ಪಳ
 ಕೋಕನದಾಕರಮೆ ಗೆತ್ತು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದಂ ೬೦

ವ|| ಅಂತು ಪೋಗಿ ಮಂದರಾಚಲಮನ್ನೆದಿದಾಗಳ್,

ಇದಿರಂ ಬರ್ಪಂತುಟಾಯ್ತುಚ್ಚಳಿಸುವಮರತೂರ್ಯಪ್ರತಿಧ್ವಾನದಿಂ ರಾ
 ಗದಿನಲೃತಾರ್ಥದುವಂತಾಯ್ತುನಿಲವಶಚಳಚ್ಚಾಖಶಾಖಾಳಿಯಿಂ ಬಂ
 ದಿದಿಗೋಳ್ಳಂತಾಯ್ತು ಕಲ್ಪಕ್ಷಿತಿರುಹಬಹುಪುಷ್ಪಾಘ್ನಾದಿಂದೆಂಬನಂ ಚಿ
 ರ್ದಿದಿಗೋಂಡತ್ತಿಂದ್ರಶೈಲಕೃತಿಶಯಮಹಿಮಂ ಬಂದೊಡಂದಾದಿದೇವಂ ೬೧

ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆನೆಗಳ ಘಂಟಾಡಂಬರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೈನ್ಯವು ಇಂಬಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ೫೮. ಆಗ ಆಕಾಶದೊಂದು ಭಾಗವು ಆಭರಣ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ತುಂಬ ಕೆಂಪಾಯಿತು. ಆಕಾಶದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗವು ಬೀಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಬಾಮರಗಳಿಂದ ಬಿಳುಪಾಯಿತು! ಬೇರೊಂದು ನಭೋಭಾಗವು ದೇವಗಜಸಮೂಹದಿಂದ ಕಪ್ಪಾಯಿತು! ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಗೂ ಚಿಲ್ವನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ಇಂದ್ರಸೈನ್ಯವು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೫೯. ಗಗನದ ಒಂದೆಡೆಯು ಸುರರು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಗಾರಿಗಳಿಂದ ಚಿಲುವಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯು ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧುರಗೀತದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಯಿತು. ಬೇರೊಂದೆಡೆಯು ಸುರೇಂದ್ರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕುಣಿತದಿಂದ ಸುಂದರವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಗಗನಮಂಡಲವು ಬಹುವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿತು. ೬೦. ದೇವತಾಸಮೂಹವು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕ ವನ್ನು ನಿರಾಯಾಸದಿಂದ ದಾಟಿ ಹೋಗಿ ಆ ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಅದೇನು ನೈದಿಲೆ ಮತ್ತು ಕಿಂದಾವರೆಗಳ ಸಮುದಾಯವೋ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡಿತು¹ ವ|| ಹಾಗೆ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ೬೧. ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನಾದ ಆದಿದೇವನು ಮಂದರಶೈಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳ ತುತೂರಿಗಳ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಿಂದ

1. ಪರ್ವತದ ಒಂದು ಭಾಗವು ಕಪ್ಪಾಗಿಯೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗವು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಾಯಿತು.

ಕಂಬುಲತಾಸುಲಲಿತಲವ
 ಕಾಂಬುಧಿ ಪರಿಧಾನಮಾಗೆ ಚಿಲ್ಲಂ ಪಡೆದೀ
 ಜಂಬೂದ್ವೀಪಪ್ರಭುಗಿದು
 ಪೊಂಬೆಸದೋಳ್ ಸಮದ ಮಕುಟಮಿರ್ಪಂತಿರ್ಕುಂ

೬೨

ಎಳೆಸಿ ಸುರಸಮಿತಿ ಕಲ್ಲಂ
 ಗಳ ದೆಸೆಯನೆ ಬಿಸುಟು ರಮಿಸಿಯುತ್ತುಮದಲ್ಲಿಂ
 ತಳರದುಡಲಿನೀ ಸುರನಗ
 ಮೊಳಕೊಂಡುದು ತಾನೆ ನಾಕಲೋಕಶ್ರೀಯಂ

೬೩

ಸಾಸಿರಯೋಜನಮಮರ್ದು ಸು
 ರಾಸುರಸಂಸೇವ್ಯಮಾಗಿ ತೊಂಭತ್ತೊಂಭೈ
 ಸಾಸಿರಯೋಜನಮಂ ನೆಗೆ
 ದೀ ಸುರಗಿರಿ ಪೆಂಪನೇಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ

೬೪

ಜನಸವನಮಂಗಳಕ್ಕಾ,
 ನೆ ನೋಂತೆನೆಂಬಂತೆ ಶಿಖರಿ ನಿಜಶಿಖರದ ಪೆಂ
 ಪನೆ ಮೆಚ್ಚಿದು ಪೊಸತೆ ಮಾಡಿದು
 ದನಗಂ ವಿಸ್ತಯಮನದಲಿನೀನಗಮೀಗಳ್

೬೫

ಪರ್ವತವು ಎದುರುಬರುವಂತೆಯೂ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಇತ್ತ ಅತ್ತ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮರದ
 ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಂತೆಯೂ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ
 ಪುಷ್ಪಾಘ್ರಗಳಿಂದ ಎದುರ್ಗೊಂಡು ಬಂದಂತೆಯೂ ಆಗಿ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ಇಂದ್ರಶೈಲಕ್ಕೆ
 ಚೆಲುವು ಉಂಟಾಯಿತು. ೬೨. ಶಂಖದ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿರುವ
 ಲವಣಾಂಬುಧಿಯು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆಂಬ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಪರಿಧಾನ (ಉಡುವಬಟ್ಟೆ)
 ವಾಗಿರಲು, ಹಾಗೆಯೇ ಚೆಲ್ಲುವಡೆದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಅದು (ಮಂದರಪರ್ವತ) ಚಿನ್ನದ
 ಬೆಸುಗೆವಡೆದ ಕಿರೀಟವಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು. ೬೩. ಸುರಸಮೂಹವು ಆಶಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಗಳ
 ಗೊಡವೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಮಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸುರನಗರವು ನಾಕಲೋಕದ
 ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತು. ೬೪. ಸುರಗಿರಿಯು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಷ್ಟು
 ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ, ಸುರಾಸುರರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ, ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ
 ಯೋಜನದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಈ ಗಿರಿಯು ಅದೇನು ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದೆಯೋ!
 ೬೫. 'ಜನನ ಅಭಿಷೇಕ ರೂಪವಾದ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯಲು ತೀವ್ರತಪವನ್ನು
 ನಾನೇ ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಆ ಬೆಟ್ಟವು ತನ್ನ ಶಿಖರದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು
 ಮೆರೆಯಿಸಿತು. ಈ ನಗವು ಈಗ ನನಗೂ ವಿಸ್ತಯವನ್ನು ಹೊಸದು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ!

ಜನನಿಲಯಂಗಳ್ ನಾಲ್ಕು
ಬನದೊಳಮವು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ನೆಲಸಿರೆ ಗಿರಿ ಪಾ
ವನಮುಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮುಂ ಸುರ
ವಿನುತಮುಮಾಯಿದಲ ದೊರೆಗೆ ಗಿರಿಗಳುಮೊಳವೇ

೬೬

ವ|| ಎಂದು ಮಂದರಮಹೀಧರದ ಮಹಿಮೆಯನಮರೇಂದ್ರನಮರಸಮಿತಿಗೆಲ್ಲಂ ಪೇಜ್ಜು
ಪೊಗಲುತ್ತುಮದಂ ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್ಯೆ

ತೆರಳ್ಳು ಸುರಭೂರುಹಪ್ರಸವಧೂಳಿಯಂ ಮೊಕ್ಕಳಂ
ಸುರುಳ್ಳು ಸರಸೀಸರೋರುಹದಳಂಗಳಂ ಬಂದು ಮಂ
ದರೋಪವನಸಂಭವಂ ನಯದಿನಾದಿಸಿತ್ತಾಗಳ
ಪ್ರಸ್ರಪ್ರಸರದೊಳ್ಳುರುಳ್ಳಳನದೊಂದು ಮಂದಾನಿಳಂ

೬೭

ಸುರಗಿರಿಯಂ ಸುರನಿಕರಂ
ತರತರದವರ್ವಾಗಳಮರಗಣಿಕೆಯರ ಮನಂ
ವಿರುವದಿಳಿನಿಕರದೊಡನೊಡ
ನಿರದಲಗಿದುವಮರತರುಲತಾಂತಾವಳಿಯೊಳ್

೬೮

ಸುರಗಿಗಿವು ಲಂಬಗಿಕ್ಕವು
ಬರಗಲೆಗಿವು ಮುಗುಳ್ಳೆಮ್ಮ ಮೇಖಳೆಗಿವು ನೂ
ಪುರರಚನೆಗಿಂತಿವೆಂದಾ
ದರದಿಂದಂ ಕೊಯ್ದರಾಯ್ತು ದಿವಿಜಾಂಗಳಯರ್

೬೯

೬೬. ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಜನನಿಲಯಗಳು ನಾಲ್ಕು ವನಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ
ಆ ಸುರಪರ್ವತವು ಪವಿತ್ರವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ದೇವವಿನುತವೂ ಆಯಿತು. ಮತ್ತಾವ
ಪರ್ವತಗಳೂ ಅದನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಿವು. ವ|| ಎಂದು ಇಂದ್ರನೂ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸುರಸಮೂಹಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಾರಿದನು. ಅದನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ
ಮಾಡಿದನು. ೬೭. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಪುಷ್ಪಪರಾಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಿ ಸರೋವರದ
ಕಮಲದಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಂದರೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಒಗೆದ ಮಂದಮಾರುತವು
ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಒಳ್ಳುರುಳುಗಳನ್ನು ನಯದಿಂದ ಆಡಿಸಿತು. ೬೮. ಸುರಗಿರಿಯನ್ನು
ಸುರಸಮೂಹವು ತರತರವಾಗಿ ಹತ್ತುತ್ತಿರಲು ಅಮರಗಣಿಕೆಯರ ಮನಸ್ಸು ಝೇಂಕರಿಸುವ
ದುಂಬಿಗಳೊಡನೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಲತೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿತು. ೬೯. “ಸರಿಗೆಯೆಂಬ ಆಭರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ
ಹೂಗಳು, ಇವು ಹಾರಗಳಿಗಾಗಿ, ಇವು ಬರಗಲೆಗಳೆಂಬ ಒಡವೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಇವು

೧. ವಿರುವತ್ = ಝೇಂಕರಿಸುವ.

1. ಮೇರುಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಕಾಲ, ನಂದನ, ಸೌಮನಸ, ಪಾಂಡುಕ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು
ವನಗಳಿವೆ.

ಪೊಸಗಂಪುಗೊಂಡುಮವಳೊಳ್
ಪಸದನಮಂ ನೆಲೆಯೆ ತಮಗೆ ಮಾಡಿಯುಮೆಂತುಂ
ಪೊಸಪೂವಿನ ಪೊಸದುಡುಗೆಯ
ಪಸವೋಡಿದುದಿಲ್ಲ ದಿವಿಜವನಿತೆಯರ್ಗಾಗಳ್

೨೦

ಅಮರೇಶ್ವರನಿಂ ಶಚಿಯಿಂ
ನಮಗಿದನಾಘಾತಪೂತಮೆನಿಸಿ ಪರೀತ
ಭ್ರಮರಾವತಂಸಮಾದುದು
ನಮೇರುಮಂದಾರಪಾರಿಜಾತಸ್ತಂಬಕಂ

೨೧

ಘನಸಾರಸರಳಚಂದನ
ವನಮೃದುಪಲ್ಲವಮನಗ್ರಹಸ್ತದೆ ಕೊಂಡೊ
ಯ್ಯನೆ ಬೀಸೆ ಚೆಲ್ಲುವಡೆದುದು
ಜಿನಂಗೆ ಚಾಮರವನಿಕ್ಕುವಂತಮರಗಜಂ

೨೨

ಇದಿದಿರೆ ಪೂತಮರದುಮು
ದಿಡುವುಗಳೊಳ್ ಬದ್ಧವಣದ ಪುಡಿವೊಲ್ ಬೆನ್ನೊಳ್
ಬಿಡದಲುಗೆ ಕುಸುಮಕುಳರಜ
ಮಡರ್ದುದು ಸುರಗಿರಿಯನಿಂದ್ರರುಂದ್ರಗಜೇಂದ್ರಂ

೨೩

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಪಾಂಡುಕವನದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಶಾಮುಖನಿವಾಸಿಯಾಗಿ ಶತಯೋಜನ
ವಿಷ್ಣುಭದ್ರೋಳಂ ಪಂಚಪದ್ಮೋಜನವಿಸ್ತಾರದೊಳಮುಷ್ಣಯೋಜನೋತ್ಸೇಧದೊಳಮುಷ್ಣಮಿಾಚಂದ್ರಾ
ಕೃತಿಯೊಳಮುಷ್ಣಮಂಗಳಪರಿವೇಷ್ಣನದೊಳಂ ನೆಲೆದು,

ಅಂದುಗೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಇವು ಒಡ್ಡಾಣಗಳ ರಚನೆಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು
ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೊಯ್ದರು.
೨೦. ಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಹೊಸ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸುರವನಿತೆಯರಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವು
ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಹೂಗಳ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಉಡುಗೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಯಕೆ
ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ೨೧. ‘ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಾಣಿಯರ ಅನುಗ್ರಹದ ಫಲವಾಗಿಯೇ
ಭ್ರಮರಯುಕ್ತವೂ, ಅನಾಘಾತ ಪೂತವೂ ಆದ ನಮೇರು, ಮಂದಾರ, ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪಗಳ
ಗೊಂಚಲುಗಳು ನಮಗೆ ಅವತಂಸವಾದುವು” ಎಂದು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.
೨೨. ದೇವಗಜವು ಕರ್ಪೂರ, ದೇವದಾರು ಮತ್ತು ಚಂದನವನಗಳ ಮೃದುಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು
ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಯ್ಯನೆ ಬೀಸಲಾಗಿ, ಐರಾವತವು ಜಿನನಿಗೆ ಚಾಮರವನಿಕ್ಕು
ವಂತೆ ಚೆಲ್ಲುವಡೆಯಿತು. ೨೩. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಸಂದುಗೊಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಹೂಗಳ
ಪರಾಗಗಳು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವ ಪುಡಿಯಂತೆ ಬೆನ್ನಿನ ಹಿಂದೆ ಅಲುಗುತ್ತಿರಲು
ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವು ಸುರಗಿರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿತು. ವ|| ಅಂತು ಬರಲಾಗಿ, ಪಾಂಡುಕವನದ
ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ, ನೂರು ಯೋಜನದ ಸುತ್ತಳತೆಯಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಯೋಜನದ

ಕ್ಷೀರೋದಪಾರಿಧಾರಾ
ಪೂರದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗ ಸೇನಸುವಂತ್ಯಭಿನವನೀ
ಹಾರದ ಹಾರದ ಬೆಳ್ಳನೆ
ಬಾರಿಸಿ ಪಾಂಡುಕಶಿಲಾತಳಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೨೪

ಕಡೆಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಳ ರತ್ನದ
ಬೆಡಗುವೆತ್ತಸೆವ ದೀಪ್ತಿವಳಯದ ಚಿಲ್ವಂ
ಪಡೆದು ಸಲೆ ದೇವಚಾಪದ
ನಡುವಣ ಲಲಿತಾರ್ಥಚಂದ್ರನಿರ್ಪಂತಿಕುಂ

೨೫

ತನ್ನಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ
ನನ್ನಣೆಮಯಸಿಂಹಪೀಠದರಡುಂ ಕೆಲದೊಳ್
ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಕಾರ್ಯದೊ
ಳುನ್ನೆರಪ್ಪಂದ್ರರೆರಡುಮಾಸನಮಿರ್ಕುಂ

೨೬

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜನನೇಕಮಣಿಖಚಿತವಿಚಿತ್ರಸ್ತಂಭಸಂಭೃತಮುಮುತ್ಸುಂಗವಸ್ತ್ರಾಂಗಕುಜ
ಸಮುದ್ರೂತವಸನವಿನಿರ್ಮಿತವಿತಾನವಿರಾಜಿತಮುಂ ತಾರಾತರಳಮುಕ್ತಾಫಲಂಬಲಂಬೂಪ
ಭೂಷಿತಮುಂ ಅವಲಂಬಿತ ಸುರಭಿಕುಸುಮದಾಮಾಕೀರ್ಣಮುಂ ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರೇಂದ್ರವೃಂದ
ಸಂಕೀರ್ಣಮುಮಪ್ಪ ಶ್ರೀಮಂಟಪಮಂ ವಿರಚಿಸಿ ಮೃಗರಾಜವಿಷ್ಣುರದೊಳ್ ಬಾಲಕನಂ
ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಿವಿಷ್ಟನಂ ಮಾಡುವುದುಂ,

ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಯೋಜನದತ್ತರದಲ್ಲಿ, ಅಷ್ಟಮೀಚಂದ್ರನ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ
ಅಷ್ಟಮಂಗಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ೨೪. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಹೊನಲ ಚಿಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವಂಥದೂ
ಮಂಜಿನ ಪ್ರವಾಹದ ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿನಹಾರದ ಬಿಳುಪನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬಲ್ಲದೂ ಆಗಿ
ಪಾಂಡುಕಶಿಲಾತಲವು ಅಲ್ಲಿ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ೨೫. ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಬೆಡಗನ್ನು
ತೋರುತ್ತಿರುವ ಕಾಂತಿಮಂಡಲದ ಚಿಲುಪನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾಂಡುಕಶಿಲೆಯು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತು.¹ ೨೬. ಅದರ ನಡುವೆ
ಮಣಿಮಯವಾದ ಸಿಂಹಪೀಠದ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕ ಕಾರ್ಯೋನ್ನಗ್ನರಾದ
ಇಂದ್ರರಿಬ್ಬರ² ಎರಡಾಸನಗಳಿವೆ. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು, ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲಟ್ಟು
ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ವಸ್ತ್ರಾಂಗವೃಕ್ಷಗಳಿಂದೊಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲಟ್ಟು
ಮೇಲ್ಚಪ್ಪರಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವೂ, ತಾರೆಗಳಂತೆ ಮಿನುಗುವ ಮುತ್ತಿನ ಏಳೆಳೆ
ಹಾರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಸುವಾಸನಾಮಯವಾದ ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದ ಸಂಕೀರ್ಣವೂ

1 ಪಾಂಡುಕಶಿಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ರತ್ನಕಾಂತಿ ಹರಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತಿತ್ತು.
ಪಾಂಡುಕಶಿಲೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರವಾದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತು.

2. ಸೌಧಮೇಂದ್ರ, ಈಶಾನೇಂದ್ರರು.

ತನು ಕಿಚಿದಾದೊಡಮುದ್ಧ
 ತ್ತನುಪ್ರಭಾವಸರಮೆಸೆದು ಪಸರಿಸಿ ಸಿಂಹಾ
 ಸನಮಂ ಪುದಿದಿರೆ ದೇವಂ
 ಕನಕಕನಚ್ಚುರಿಶಿಖರಶೇಖರನಾದಂ

೨೭

ವ|| ಆಗಲಾ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನುಮೀಶಾನೇಂದ್ರನುಂ ಸಿಂಹಾಸನದೇವಿಲದೊಳಂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ
 ಭಾಗದೊಳದಿರಾಗಿದ್ ದ ಮಣಿಮಯಭದ್ರಾಸನಂಗಳೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ದಿಕ್ಕಾಳರುಮನವರವರ
 ದಿಗ್ಭಾಗದೊಳೆ ನಿಜಪರಿವಾರವಾಹನಾಂಗನಾಯುಧಸಮೇತಮಿರಿಸಿ ಶೇಷಾಶೇಷದೇವನಿಕಾಯಮನುಚಿತ
 ಸ್ಥಾನದೊಳ್ ನಿಟಿಸಿ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಪರಿಣತಾಂತಃಕರ[ರಾ]ದಿಗಾಳ,

ಸುರಕರನಿರ್ಭರಹತಿಯಿಂ
 ಸುರದುಂದುಭಿನದಮಮರವನಿತಾವದನಾಂ
 ಬುರುಹದಿನೊರ್ಮೆಯ ಮಂಗಳ
 ಪರಂಪರಾಗೀತನಿನದಮೊದವಿತ್ತಂ

೨೮

ದುರಿತಭನತಿಮಿರಮೆತ್ತಂ
 ತೆರಳ್ಳು ಜನಸವನಮಂಗಳಕ್ಕಿದಾಗಳ್
 ಪರವಂತಾದುದು ಕಾಳಾ
 ಗರುಧೂಪಶ್ಯಾಮಧೂಮಮಾತೃವೈರಮಂ

೨೯

ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರೇಂದ್ರಸಮೂಹದಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಮಂಟಪವನ್ನು
 ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ನಡುವೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆದುರಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು.
 ೨೭. ಪುರುದೇವನ ದೇಹವು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಮೇಲೆದ್ದ ಕಾಂತಿರಾಶಿಯು ಸುತ್ತಲೂ
 ಹರಡಿಕೊಂಡು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರಲಾಗಿ, ಆದಿದೇವನು ಹೊಳೆಯುವ
 ಮೇರುಪರ್ವತದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಅಭರಣವಾದನು. ವ|| ಆಗ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನೂ,
 ಈಶಾನೇಂದ್ರನೂ ಸಿಂಹಾಸನದ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದಿರಾಗಿದ್ದ
 ಮಣಿಮಯವಾದ ಭದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಅವರು ದಿಕ್ಕಾಲಕರನ್ನು ಅವರವರ
 ದಿಗ್ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರವರ ಪರಿವಾರ, ವಾಹನ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಆಯುಧಗಳಿಂದ
 ಸಮೇತರನ್ನಾಗಿಯೂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅವರವರಿಗುಚಿತವಾದ
 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದರು.
 ೨೮. ದೇವತೆಗಳ ನಿರ್ಭರವಾದ ಬಡಿತದಿಂದ ದೇವದುಂದುಭಿಶಬ್ದವೂ, ಸುರವನಿತೆಯರ
 ಕಮಲಸದೃಶವಾದ ಮುಖಗಳಿಂದ ಮಂಗಳಗೀತಗಳೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ
 ಉಂಟಾದುವು. ೨೯. ಕಾಲಾಗರುಧೂಪದ ಕಪ್ಪು ಹೊಗೆಯು ಆಕಾಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು
 ಪಾಪವೆಂಬ ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಜಿನಾಭಿಷೇಕಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ

ಕಳಮಧವಕಾಕ್ಷತಂಗಳ
ಪೊಳೆವಲರ್ಗಳ ಚಂದನದ್ರವ್ಯೋನ್ನಿಶ್ರವಲಂ
ಗಳ ಪೊಳೆಪಿನೊಳೆಸೆದು ವಿಯ
ತೃಲಂಬರಂ ನೆಗೆದುದಿಂದ್ರನಘೋರದ್ವರಣಂ

೮೦

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಬಲೆಯಮಶೋಕಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸಿತಚಂದನಚರ್ಚಿತಮಾಳತೀಮಾಳಾವೇಷಿತ
ಮಣಿದರ್ಪಣಪ್ರಸಾರಿತ ವಿಮಳಾರ್ಣವಪಯಃಪೂರ್ಣಕಳಧೌತಕಳಶಂಗಳಂ ಕಳಶೋದ್ಧಾರ
ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಂ ಪೂತಿಪ್ರಸ್ತವನಪುರಸ್ಕರಂ ಮಾಡಿ ಪ್ರಥಮಕಲ್ಪೇಶ್ವರನುಮೀಶಾನೇಂದ್ರನುಮೆತ್ತಿಕೊಂಡು.

ಇತರೇಂದ್ರ ಪರಿಚಾರಕಪ್ರಭೃತಿಯಿಂ ಮುಂದಾದೆ ದೇವಾಂಗನಾ
ನ್ನಿತದೇವಾಧಿಪಕಾಂತ ಕನ್ನಡಿ ಸೊಡರ್ ಪೂಮಾಲೆ ಭೃಂಗಾರಮ
ಕ್ಷತಮೆಂಬುಜ್ವಲಮಂಗಳೋಪಕರಣದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ನೀಡೆ ಸಂ
ತತಮೇನಂದು ಜಿನಾರ್ಭಕಂಗೆಸಿದುದೋ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಂ

೮೧

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯ ನೀರಲ್ಲದೆ
ಧೀರನ ಮಜ್ಜನಕೆ ಪೆಜವು ನೀರ್ ತಗವೆಂದಾ
ವಾರಾಶಿವರಂ ಸುರಜನ
ದಾರಿ ಮನೋಹಾರಿ ನೀಳ್ಕುದರಡುಂ ಕೆಲದೋಳ್

೮೨

ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ೮೦. ಬಿಳಿಯ ಅಕ್ಷತೆಯ ಕಾಳುಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಳೆಯುವ
ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ ಗಂಧದ್ರವ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ನೀರಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ
ಅರ್ಘ್ಯಜಲದ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶತಲದವರೆಗೆ ನೆಗೆದು ಇಂದ್ರನ ಅಘೋರದ್ವರಣವು
ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಅನಂತರ ಅಶೋಕದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಚಂದನಮಿಶ್ರಿತವಾದ
ಮಾಲತೀಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ ವೇಷಿತವಾದ, ಮಣಿಗನ್ನಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮುದ್ರದ
ನಿರ್ಮಲೋದಕದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳನ್ನೂ ಕಲಶೋದ್ಧಾರಮಂತ್ರ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓಂಕಾರೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮೊದಲನೆಯ ಕಲ್ಪೇಶ್ವರನೂ
(ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನೂ) ಈಶಾನೇಂದ್ರನೂ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ೮೧. ಇತರ ಕಲ್ಪಗಳ ಇಂದ್ರರು
ಪರಿಚಾರಕರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಓಡಾಡಿದರು. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಇಂದ್ರನ
ರಾಣಿಯಾದ ಶಚಿಯು ಕನ್ನಡಿ, ಸೊಡರು, ಹೂಮಾಲೆ, ಗಿಂಡಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷತೆಗಳೆಂಬ
ಉಜ್ವಲ ಮಂಗಲಸಾಧಕದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಸತತವಾಗಿ ಜಿನಾರ್ಭಕನಿಗೆ
ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವು ಅಂದು ವೈಭವದಿಂದ ಜರುಗಿತು. ೮೨. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ
ನೀರನ್ನುಳಿದು ಇನ್ನು ಯಾವ ನೀರೂ ಧೀರನಾದ ಜಿನಬಾಲಕನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು, ಸುರಜನರ ದಾರಿಯು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತವಾಗಿ
ಮನೋಹರ ರೀತಿಯಿಂದ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀಳವಾಗಿ ನಿಂತಿತು.

೧ 'ಸುರಜನದಾರಿ' ಎಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. 'ದಾರಿ' ಎಂದರೆ ಶ್ರೇಣಿಯೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗದು.
ಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಅರ್ಥದ ಕನ್ನಡ ಪದವಾದರೆ ಅರಿಸಮಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ವ|| ಅಂತು ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನುಮೀಶಾನೇಂದ್ರನುಮರಡುಂ ದೆಸೆಯೊಳಮರನಿಕರುಂಬ
ಮೋಳಿವಟ್ಟಪ್ಪಯೋಜನಗಂಭೀರೈಕಯೋಜನಮುಖವಿಸ್ತಾರತಾತಕುಂಭಕುಂಭಂಗಳು ಕೊಂಡು,

ಅಯ್ಯನೆಯ ಜಲಧಿವರಮಿರ
ದೆಯ್ಯುವ ಮೊಗೆವಂತೆ ಮೊಗೆದುಮೋರೊರ್ಬರ ಕೈ
ಗೆಯ್ಯುವ ಬೇಗಮಂ ಮನ
ಮೆಯ್ಯುದುದಿಲ್ಲಮರಚರಿತಮೇನಚ್ಚರಿಯೋ

೮೩

ಕಳಧೌತಘಟಂ ಮುಕ್ತಾ
ಘಟಾಂಚತಗ್ರೀವಮೆಳೆದುಕೊಂಡುದು ತಾರಾ
ವಳಿಪರಿವೃತನವಸಂಧ್ಯಾ
ಜಳದದ ಗಾಡಿಯನನೇಕಸುರಕರತಳದೊಳ್

೮೪

ಪೊಸಸಂಜೆ ಮುಗಿಲ ತುಲುಗಲ್
ಮುಸುಕಿದುದು ಪಯಃಪಯೋಧಿಯೆಲ್ಲಮನೆಂಬಂ
ತಸದಳಮೆಸೆದುದು ಮೊಗೆವು
ದೈಸದೊಳೆ ತಳತಳಿಸಿ ಪೊನ್ನ ಪೊಸಕಳಸಂಗಳ್

೮೫

ವ|| ಅಂತು ದೇವರ್ ದೇವನೊಳಾವಗಮಾದ ತಮಾಧರದಿಂದ ಮಾಲೆಗಟ್ಟು ದುಗ್ಧವಾರಿಪೂರಿತ
ಕನಕಕಳಶಂಗಳು ತಂದು ಗೊಂದಳಿಸಿ ಸಂದಣಿಸಿ ನೀಡಿದಾಗಳ್.

ವ|| ಹಾಗೆ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಈಶಾನೇಂದ್ರರ ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ದೇವತೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತು, ಎಂಟು ಯೋಜನ ಅಳವೂ ಒಂದು ಯೋಜನದಗಲವಾದ
ಬಾಯಿಯೂ ಉಳ್ಳ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ೮೩. ಐದನೆಯ¹
ಸಮುದ್ರದವರೆಗೂ ಬಿಡದೆ ಹೋಗಿ ನೀರನ್ನು, ಆ ಚಿನ್ನದ ಗಡಿಗೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು
ಒಬ್ಬರ ಕೈಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೈಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅರಿವಾಗದಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ತಲುಪಿಸಿದರು.
ದೇವತೆಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ೮೪. ದೇವತೆಗಳ ಕರತಳದಲ್ಲಿದ್ದ
ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿದ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದೆಸೆಯುವ
ಸಂಜೆಯ ಮೋಡಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತಳೆದುವು. ೮೫. ಮೊಗೆಯುವಾಗ ತಳತಳಿಸಿ
ಹೊಳೆಯುವ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳು ಹೊಸ ಸಂಜೆಯ ಮುಗಿಲ ಗುಂಪು ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಮುಸುಕಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ದೇವತೆಗಳಾಗ ಜಿನಬಾಲಕನ ಮೇಲುಂಟಾದ
ತಮಾಧರಗಳಿಂದ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತು ಹಾಲುತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ

1 ಐದನೆಯ ಸಮುದ್ರ = ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ.

ಸುರಸಂದೋಹದ ತೀವಿತಂದ ಘಟಸಂಘಾತಂಗಳಾನಲೈರ
ಬ್ರರದಿಂ ಬಾರದೆ ಮಾಣೆ ನಿರ್ಮಿದ ದೋರ್ದಂಡಂಗಳೊಳ್ ಭೂಷಣೋ
ತ್ಸರಮಿಂಬಾಗಿರೆ ಭೂಷಣಾಂಗತರುವಂ ಕುಂಭಂಗಳ ತೋಳ್ಗಳೊಳ್
ಕರಮಿಂಬಾಗಿರೆ ಭಾಜನಾಂಗತರುವಂ ಪೋಲ್ಪಂ ಸುರಾಧೀಶ್ವರಂ

೮೬

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಭುಜಸಹಸ್ರೋದ್ಭುತಕನಕಕುಂಭಮುಖವಿಗಳಿತ ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಾರೆಯಂ
ಜಯಜಯನಿನದಪೂರ್ವಕಂ ಜನಸವನಪ್ರಥಮಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ ಸೌಧಮೇಂದ್ರಂ ಸುರಿದಾಗಳ್.

ಆ ದುಗ್ಧಧಾರೆ ಕರಮಿಂ
ಬಾದುದು ಜನಮಸ್ತಕಾಗ್ರದಳ್ ಗಂಗಾಕೂ
ಟೋದಗ್ರಶಿಖರದೊಳ್ ಚಿ
ಲ್ವಾದಮೆ ಮಿಗೆ ಸುರಿವ ಗಗನಗಂಗಾನದಿವೊಲ್

೮೭

ಆಗಳ್ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರನನು
ರಾಗದಿನೊಡನೊಡನೆ ಸುರಿಯ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಂದುಂ
ಟಾಗದೆ ಮೇರುವ ತುದಿಯೊಳ
ಮೀಗಳಿನಲ್ ನೆಲೆದುದಾ ಪಯಃಪ್ಲವದಸಕಂ

೮೮

ಸುರಜಳದಂಗಳ್ ದುಗ್ಧಾಂ
ಬುರಾಶಿಯೊಳ್ ಪೇಟೆ ಬಂದ ನೀರ್ಗಳನೆತ್ತಂ
ಸುರಿದುವು ಜಿನಾರ್ಪಣಾಚಳ
ಶರದೊಳ್ ಜಳದಂಗಳೆಂತು ನಗದೊಳ್ ಸುರಿಗುಂ

೮೯

ಸೇರಿ ಕೊಡಲು ೮೬. ದೇವವೃಂದವು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಂದ ಹಾಲಿನ ಚಿನ್ನದ
ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರನು ಅತುಕೊಳ್ಳಲಾರದಾದನು. ಆಗ ಅವನ್ನು
ಅತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ¹ದೋರ್ದಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಭರಣಸಮೂಹವು
ವಿರಾಜಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಭೂಷಣಾಂಗವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ಕುಂಭಗಳು ಆ ತೋಳ್ಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಬಾದುದರಿಂದ
ಭಾಜನಾಂಗವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ಸುರಾಧಿಪನು ಹೋಲಿದನು, ವ|| ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸಾವಿರ
ತೋಳುಗಳಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡಗಳಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಹಾಲಿನ ಧಾರೆಯನ್ನು,
ಜಯಜಯ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಜಿನಾಭಿಷೇಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನು ಸುರಿಯಲು,
೮೭. ಜನನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿದ ಆ ಹಾಲಿನ ಧಾರೆಯು ಹಿಮಾಚಲದ ಅಗ್ರಶಿಖರದಲ್ಲಿ
ಸುರಿವ ಗಗನಗಂಗೆಯ ತೊರೆಯಂತೆ ಚೆಲ್ಲಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೮೮. ಕಲ್ಲೇಶ್ವರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಸುರಿಯಲು, ಮೇರುವಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಂದುಂಟಾಗದೆ? ಎನ್ನುವಂತೆ
ಹಾಲಿನ ಸುರಿಸಾಟದ ಕಾರ್ಯವು ಜರುಗಿತು. ೮೯. ಮೋಡಗಳು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ
ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ, ಸುರರೆಂಬ ಮೋಡಗಳು ಕ್ಷೀರಾಂಬುರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೀರಿಕೊಂಡು

1 ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಾವಿರ ಕೈಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಜಳನಿಧಿ ತೋಷಿಗಳನೆನಿತುಮು
ನೋಳಕೊಳ್ಳವೊಲಿನಿಸು ತರಳದಾಧೈರ್ಯಮಹಾ
ಜಳನಿಧಿ ಪಯಃಪ್ಲವಂಗಳ
ನೋಳಕೊಂಡಂ ಸುರರ ಮಿಸುವವಸರದಾಗಳ್

೯೦

ಬಾಳಂ ಬಾಳಮೃಣಾಳದಂತಸುನೇಪಂ ದುಗ್ಧಪ್ಲವಂ ಸ್ತೂಳಕ
ಲೋಳಾಸ್ತೂಳಿತ ಹೇಮಶೈಲಮಿದನಿನ್ನೇವಣ್ಣಿದಂ ಶಕ್ಯನೇ
ಬಾಳೋಚಂ ಬೆರಸಿರ್ಪ ದೇವಗಣಮಂ ನಂಬಪ್ಪುದಾಯ್ತಾಗಾ
ಲೀಳೋಚ್ಚ್ವಾಸಮೆ ತೂಳ್ತ ದೇವರೊಡನಾ ನಾನಾವಿಮಾನಂಗಳಂ

೯೧

ಪಸರಿಸಿದ ಪಯಃಪೂರದ
ಪೊಸವೆಳ್ಳು ನಿಜಾಂಗರುಚಿಯ ಪೊಜಪೊಜಗೆ ಪೊದ
ಅಸ್ತದಿರೆ ಬೆಕ್ಕುಗ್ಗಿಲಿಂದಂ
ಮುಸುಕಿದ ಬಾಳಾರ್ಕಬಿಂಬಮಿರ್ಪಂತಿದರ್

೯೨

ಉರದೊಳ್ ಹಾರಂಗಳನೊ
ಳ್ಳುರುಳ್ಳಲೊಳ್ ಚಿನ್ನಪೂಗಳಂ ಪೋಲ್ತು ಮನೋ
ಹರಮಾದುದಮರಕಾಂತೆಯ
ರುರದೊಳ್ ಕುರುಳೊಳ್ ತಗುಳ್ಳ ದುಗ್ಧಲವಂಗಳ

೯೩

ತಂದ ನೀರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಿನಾರ್ಥಕನೆಂಬ ಗಿರಿಯ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಿದುವು. ೯೦. ಸಮುದ್ರವು ತೊರೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಆ ಧೈರ್ಯಮಹಾಸಮುದ್ರನು (ಜಿನನು) ಸುರರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆಗೆಯದೆ ತನ್ನಲ್ಲೊಳಗೊಂಡನು, ೯೧. “ಈ ಬಾಲನು ಎಳೆಯ ತಾವರೆದಂಟಿನಂತೆ ಸುಕುಮಾರ (ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮ). ಈ ಹಾಲಿನ ಪ್ರವಾಹವಾದರೋ ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲವೂ ಉನ್ನತವೂ ಆದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನೇ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂದ್ರನು ಅದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನೋ ತಿಳಿಯದು!” ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಆಲೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಲನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಉಚ್ಚ್ವಾಸವು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಅವರ ವಿಮಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾರಿಸಿತು! ತತ್ಪಲವಾಗಿ “ಈ ಬಾಲಕನು ನಾವು ತಿಳಿದಂತಲ್ಲ!” ಎಂಬ ನಂಬುಗೆಯು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲುಂಟಾಯಿತು. ೯೨. ಆ ಹಾಲಿನ ಹೊನಲಿನ ಬಿಳುಪು ಅವನ ದೇಹಕಾಂತಿಯ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಆಗ ಜಿನಬಾಲಕನು ಬಿಳಿಯ ಮೋಡದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಎಳೆಯ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಂಬದಂತೆ ತೋರಿದನು. ೯೩. ಅಮರಕಾಂತೆಯರ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಹಾಲಿನ ಕಣಗಳು ಅವರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರದಂತೆಯೂ ಮುಂಗುರುಳುಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ

ಆಕಾಶಕುಚ್ಚಳಿಸುವ
ನೇಕಪಯಶ್ಯಕರಂಗಲಿಂದಂ ಜ್ಯೋತಿ
ಲೋಕಮಿದೊಂದುಂಟೆಂಬ ವಿ
ವೇಕಮನೊಡರಿಸಿದುದಮರಸಮಿತಿಯ ಮನದೊಳ್

೯೪

ಕೆಲದೊಳ್ ತೆರಳ್ಳು ಸೂಸುವ
ಜಲಲವಮಂಜರಿಗಳುಂಟುಮಾಡಿದುವು ದಿಶಾ
ಲಲನೆಯರ ವಕ್ರಮಂಡನ
ವಿಲಾಸದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟ ಕರ್ಣಪೂರಶ್ರಿಯಂ

೯೫

ಜಿನನಾಥಸ್ಥಪನಾಂಬು ತಜ್ಜನತನುಶ್ರೀಸಂಗದಿಂ ತಾನೆ ಪಾ
ವನಮಾಯ್ತೆ ತನಗಿಕ್ಕೆಯಾದ ಕಡಲಂ ಕುಂಭಂಗಳಂ ಪೊಕ್ಕ ದೇ
ವನಿಕಾಯಂಗಳನಿಂದ್ರರಂ ಸುರವಧೂವ್ಯಂದಂಗಳಂ ಮೇರುನಂ
ದನಭೂಪಾಂತಮುಮಂ ಪವಿತ್ರಮೆನಿಸಿತ್ತಾನೀರ್ಗದಾಶ್ಚರ್ಯಮೇ

೯೬

ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಪ್ರಮುಖಾಮರರ್ ಕಳಕಳಪ್ರಧಾನದಿಂ ಶಾತಕುಂ
ಭದ ಕುಂಭಂಗಳ ನೀರನೊರ್ಮೊದಲೆ ಭೋಭೋರೆಂದು ಪೊಯ್ಯಾಗಳ
ತ್ತ ದಿಗಂತಂ ದಿವಿಜೇಂದ್ರದುಂದುಭಿನಿನಾದೋನ್ನಿಶ್ರಮೇನುಗ್ಗೊ ಪೊ
ಣ್ಣಿದುದೋ ಮಂದರಕಂದರೋತ್ತಿಪಯಃಕಲ್ಪೋಳಕೋಳಾಹಳಂ

೯೭

ವ|| ಅಂತು ತಜ್ಜನೇಂದ್ರಸವನಸಮಯದೊಳಮರೇಂದ್ರಕರತೋದ್ಭವ ಕಾರ್ತಸ್ವರವಿಲಾಸಕಳಶ

ಧರಿಸುವ ಆಭರಣದಂತೆಯೂ ತೋರಿದುವು. ೯೪. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದ ಹಾಲಿನ ಕಣಗಳಿಂದ ದೇವಸಮೂಹದ ಮನದಲ್ಲಿ ಅತಿರಿಕ್ತವಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕವೊಂದುಂಟೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಭಿಷೇಕವು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ೯೫. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ತಗುಳ್ಳು ಸುಳಿಯುವ ಜಲಕಣಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳು ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರ ಮುಖಾಲಂಕಾರದ ವಿಲಾಸಕಾಲದಲ್ಲಾದ ಕರ್ಣಪೂರದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಂದುವು. ೯೬. ಜಿನನಾಥನ ಅಭಿಷೇಕದ ನೀರು, ಜಿನ ದೇಹಕಾಂತಿಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಅದು ಅವನ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ಕುಂಭಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ದೇವಸಮೂಹವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರರನ್ನೂ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ಮೇರುನಂದನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿತು. ಜಿನಪೂತವಾದ ಆ ನೀರಿಗೆ ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ? ೯೭. ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಕಲಕಲಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶದ ನೀರನ್ನು ಭೋರ್ ಭೋರೆಂದು ಮೊದಲೇ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ತ ದಿಗಂತವು ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳ ಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಮಿಶ್ರವಾಗಿ, ಮಂದರಪರ್ವತದ ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಆ ಜಿನೇಂದ್ರನ ಅಭಿಷೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೈಗಳಿಂದ ಎತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡಗಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ

ಮಖವಿಗಳಿತಸ್ಥೂಲದುಗ್ಧವಾರಿಧಾರಾಸಹಸ್ರಂಗಳೊಂದೊಂದಿಹೊಳ್ ಕೂಡಿ ಮಂದರಾಚಲಮರಕತ ಶಿಲಾತಳಮಂ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಪಸುರ್ಪೆಸೆದು ಪದ್ಮರಾಗಗ್ರಾವಂಗಳೊಳ್ ಕೆಂಪೆಸೆದು ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲಾತಳ ದೊಳೇಕವರ್ಣಮಾಗಿಯುಂ ವನಪಂಡಂಗಳೊಳ್ ತಪುಂಬಯುಂ, ಸರೋಜಪಂಡಂಗಳೊಳ್ ತುಂಬಯುಂ, ಪರಿದು, ತತ್ಪವಾಹಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕಮನೆಯ್ಯುವಂದಾಗಳ್,

ಬೆಳಗುವ ತಾರಕಾನಿಕರಮಾಕಡಲೊಳ್ ನಸುತೇಂಕುದೇಂಕಿ ಬೊ
ಬ್ಬಳಿಕೆಗಳಂತೆ ತೋಟದವು ತೀವ್ರಕರಂ ಕರಮೆಯ್ತು ಕಾಯ್ತು ಪ
ಜ್ಜಳಿಸುವ ಲೋಹಪಿಂಡಮನೆ ಭೋಂಕನೆ ನೀರೊಳಗದಿದಂತವೊಲ್
ಪೊಳೆಪುದಿದಿದನೆಂದೊಡಲಿಯೆಂ ಪೊಗಲಲ್ ಜನಮಜ್ಜನಾಂಬುವಂ ೯೮

ಜನಸವನಾಂಬುವಿನೊಳ್ ಭೋಂ
ಕನೆ ಚಂದ್ರಂ ತೇಂಕಿ ಹಂಸವೃದ್ಧನನಿನಿಸಂ
ನೆನೆಯಿಸಿ ಕೊಳದೊಳಗಣ ಸಿತ
ವನರುಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಮನಿನಿಸು ತನಗೊಳಕೊಂಡಂ ೯೯

ಕಳಧೌತೋಜ್ಜಳಕುಂಭನಿರ್ಗತಪಯಃಪೂರಂ ಪೊದಲಿಯ್ತು ಮೇ
ಖಳೆಗಳ್ ನಾಲ್ಕುಮನೀ ನಗಂ ಸುರನಗಂ ಮುನ್ನೀಗಳೆಂತೋ ಹಿಮಾ
ಚಳಮಾಯ್ತೆಂಬನಮರ್ವಿ ಪರ್ವಿ ಪರಿದತ್ತಾಶಾಂತರಕ್ಕಂ ವಿಯ
ದ್ವಳಯಕ್ಕಂ ಕನಕಾದ್ರಿಕಂದರತಟಾಚ್ಛಾಚ್ಛೋಚ್ಚಳಚ್ಚೇಕರಂ ೧೦೦

ಸ್ಥೂಲವಾದ ಹಾಲಿನ ಧಾರಾಸಹಸ್ರಗಳು ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದರೊಡನೆ ಕಲೆತು ಮಂದರಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಮರಕತದ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಸೋಂಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಸುರುಬಣ್ಣವನ್ನು ತಳೆದುವು. ಮುಂದೆ ಹರಿದು ಪದ್ಮರಾಗ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೆಂಪಾಗಿ ಎಸೆದುವು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸರಿದು ಇಂದ್ರನೀಲ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಸಮಾನ ವರ್ಣವುಳ್ಳದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವು. ಬಳಿಕಾ ಪ್ರವಾಹವು ವನಪಂಡಗಳಲ್ಲಿ ತೂರಿಕೊಂಡು ತಾವರೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿಬಂದಾಗ ೯೮. ಬೆಳಗುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆ (ಪ್ರವಾಹ) ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಾ ನೀರುಗುಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ತೋರಿದುವು. ಸೂರ್ಯನು ಅತಿ ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಯ್ದು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗುಂಡಿನಂತೆ ಬೆಳಗಿ ನೀರೊಳಗದ್ದಿದಂತೆ ಕಾಂತಿಹೀನ ನಾದನು. ಅಂದಮೇಲೆ ಜಿನಾಭಿಷೇಕದ ನೀರನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ೯೯. ಜಿನನು ಮಿಂದ ಜಲದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರನು ಮುದಿಹಂಸದ ನೆನಪನುಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಳ ದೊಳಗಿನ ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತನಗುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ೧೦೦. ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬಂದ ಹಾಲಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಬೆಟ್ಟದ ಸಾನುಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹರಡಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಮಂದರವೆನಿಸಿದ್ದ ಈ ಪರ್ವತವು ಈಗ ಹಿಮಾಲಯವಾಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು! ಉಕ್ಕಿ ಹರಡಿ ಚಿನ್ನದ ಬೆಟ್ಟದ ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬಂದ ನೀರಿನ ಸ್ವಚ್ಛ ತುಂತುರುಗಳು ದಿಬ್ಬದ್ಯಗಳಿಗೂ ಆಕಾಶಮಂಡಲಕ್ಕೂ ಹರಿದವು.

ನರಲೋಕಂಬರಮುಣ್ಣಿ ಪೊಣ್ಣಿದ ಪಯಃಪೂರಂಗಳಿಂದಂ ಮಹೀ
ಧರಣಾಂತಾರನದೀನದಪ್ರಕರಮುಂ ವಿಶ್ವಾವನೀಭಾಗಮುಂ
ನರನಾರೀಜನಮುಂ ಪವಿತ್ರತರಮಾಯ್ತಂದಂದೆ ಕೇಳ್ವಂಗೆ ಬಿ
ತ್ತರಿಪಂಗಾದಮಳುಂಬಮಲ್ಲೆ ಭಗವಜ್ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಂ

೧೦೧

ವ|| ತದನಂತರಮೆ ಸುರೇಂದ್ರಸಮಿತಿ ಸುರತರುಪ್ರಸೂನಕರ್ಪೂರಪಾಂಸುಗೋಶೀರ್ಷಚಂದನ
ದ್ರವಪರಿಮಳಸುಗಂಧಿಜಲಸಂಭೃತಹಾಟಕಘಟಕಘಟಕೋಟಿಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುರಿದಾಗಳ್,

ವರಗಂಧದ್ರವ್ಯಸಂದೋಹಮೆ ಜಿನತನುಗಂಧಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತಾದ ಲಜ್ಜಾ
ಭರದಿಂ ನೀರಾಗಿ ತಾನುರ್ತಿದುದೆನಿಸಿ ನಗೇಂದ್ರೋಪಕಂಠಂಗಳೊಳ್ ನಿ
ರ್ಘೋರಮಂ ಮಾಡುತ್ತುಮುದ್ಯಲ್ಲವನಿವಹದೆ ದೇವೇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕನುತ್ಥಾ
ದರಮಂ ಮಾಡುತ್ತುಮೇನಾಟಿಸಿದುದೊ ದಿವಿಜವ್ರಾತಮಂ ಗಂಧತೋಯಂ

೧೦೨

ಮಜ್ಜನಪೀಠಂ ಸುರಗಿರಿ
ಮಜ್ಜನಜಳವಮೃತಜಳಧಿಜಳವಮರೇಂದ್ರಂ
ಮಜ್ಜನವಳ್ಳನುಮನೆ ಜಿನ
ಮಜ್ಜನಮಹಿಮೆಯ ಬೆಡಂಗನೇವಣ್ಣೆಪ್ಪುದೋ

೧೦೩

ಎನಿತಾನುಂ ಪಱಿಗಳ್ ಘನ
ನಿನದಮನಸುಕರಿಸೆ ಮನದೊಳೊದವಿದಲಂಪಿಂ
ಜಿನಸವನಗಂಧತೋಯದಿ
ನನಿಮಿಷಲೋಚನರ್ಗಮಾದುದವಭೃಥಸವನಂ

೧೦೪

೧೦೧. ನರಲೋಕದವರೆಗೆ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದುಬಂದ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕದ ನೀರಿನಿಂದ ಪರ್ವತ,
ಕಾಡು, ತೋರೆ, ನದಿಗಳೂ, ಭೂಭಾಗವೂ, ನರನಾರೀಜನವೂ ಪವಿತ್ರಗೊಂಡರೆಂದ
ಮೇಲೆ ಕೇಳುವವನಿಗೂ ಬಿತ್ತರಿಸುವವನಿಗೂ ಭಗವಜ್ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವು ಅತಿಶಯ
ವೆನಿಸದೆ? ವ|| ಬಳಿಕ ಸುರೇಂದ್ರಸಮೂಹವು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವು, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ,
ಗೋರೋಚನ, ಚಂದನ ದ್ರವಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳನೇಕವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸುರಿಯಿತು. ಆಗ ೧೦೨. ಜಿನನ ತನುಗಂಧಕ್ಕೆ ಸೋತು
ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯಿತೋ ಎಂಬಂತಿರುವವರ ಗಂಧದ್ರವ್ಯಸಮೂಹವು ಪರ್ವತದ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಝರಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಪುಟಿದಿದ್ದ ಅಲ್ಪಾಲ್ಪ ಜಲದಿಂದ
ದೇವಲೋಕಕ್ಕೂ ಸಂತಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಹೀಗೆ ಗಂಧತೋಯವು ದೇವತೆಗಳ
ಗುಂಪನ್ನು ತಣಿಸಿತು. ೧೦೩. ಸ್ನಾನಪೀಠವು ಮೇರುಪರ್ವತ, ಸ್ನಾನದ ನೀರು
ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ನೀರು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುವವನು, ಅಂದಮೇಲೆ ಜಿನನ
ಸ್ನಾನದ ಮಹಿಮೆಯ ಬೆಡಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೇನು? ೧೦೪. ವಾದ್ಯಗಳು ಮೋಡಗಳ
ಗುಡುಗಾಟವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದುವು. ಮನದಲ್ಲೊಗದ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ
ಜಿನಸ್ನಾನಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಗಂಧತೋಯದಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವಭೃತಸ್ನಾನವಾಯಿತು.

ಜಳಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಾ
ವಳಿ ಚರು ದೀಪಪ್ರದೀಪಧೂಪಫಲಂಗಳ್
ಕುಳಿತಾಯುಧನರ್ಚನೆ ತೋಳ
ತೋಳತೋಳಗಿದುವೆಳಸಿ ಬಳಸಿ ಜಿನನಡಿದಳಿರೋಳ್

೧೦೫

ವ|| ಅಂತರ್ಚಿಸಿ,

ಜಯ ಗುಣಮಣಿರತ್ನಾಕರ
ಜಯ ಭುವನತ್ರಯಲಲಾಮ ಜಯ ಮನಸಿಜದು
ಜಯ ಜಯ ವಿನೇಯಬಾಂಧವ
ಜಯ ಮಂದರಶಿಖರಿಶಿಖರರತ್ನೋತ್ತಮಾ

೧೦೬

ವ|| ಎಂದಿಂತು ಪರಿಸಮಾಪ್ತ ಸವನಾರ್ಚನಸ್ತವನಸಮಯಾನಂತರಮಿಂದ್ರಾಣಿ ಭಗವದಂಗೆ ಸಂಗತಜಳಕಣಂಗಳಂ ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳೊತ್ತಿಕಳೆದು ಸಹಜಸುರಭಗಂಧಬಂಧುರೊದಾರಿಕವಪ್ರವಂ [ನಿಜಪ್ರವೋದಪ್ರಬೋಧಿತ] ನಿಜದಿವ್ಯಪರಿಮಳಾಮೋದಿತ ದಿಗಂಗನಾಮುಖಂಗಳಪ್ಪ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ಪೂಸಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಳತಿಳಕಂಗೆ ತಿಳಕಮನಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕಂಠಿಕಾರ್ಹಂಗೆ ಮಣಿಮಯಕಂಠಿಕೆಯಂ ಕಟ್ಟಿ ವಿಜಯಶ್ರೀನಿವಾಸಬಾಹುಗೆ ಬಾಹುಯುಗಳಂಗಳೊಳೆ ಕೇಯೂರ ಹಾರಾಂಗದಕಟಕಾಳಂಕಾರಂ ಮಾಡಿ ಸಿಂಹವಿಜೃಠಾರೋಹಣೋಚಿತಕಟತಟಂಗೆ ಕಟತಟದೋ ಮಾಣಿಕ್ಯಮಣಿಕಿಂಕಣೀದಾಮಮಂ ತಗುಳ್ಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವ್ಯಂದಮಂದಿತಪಾದಂಗೆ ಮೃದುಪದಂಗಳೊಳ್ ಕಳರಪರಣಿತನೂಪುರಂಗಳಂ ತುದಿಸಿ ದಿವಿಜೀಂದ್ರೋತ್ಸಂಗಸಂಗತಂ ಮಾಡಿದಾಗಳ್.

೧೦೫. ಇಂದ್ರನು ಜಿನನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ನೀರು, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಹೂವು, ಚರು (ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಅನ್ನ, ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದವು) ದೀಪ, ಮಂಗಳಾರತಿ, ಧೂಪ, ಫಲಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಅವು ತಳಿರಂತಿರುವ ಜಿನನ ಪದತಳವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಥಳಥಳನೆ ಹೊಳೆದುವು. ವ|| ಅಂತು ಅರ್ಚಿಸಿ; ೧೦೬. “ಗುಣಗಳೆಂಬ ಮಣಿಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರನೇ! ನಿನಗೆ ಜಯ. ಭುವನತ್ರಯಕ್ಕೂ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನಾದವನೇ! ನಿನಗೆ ಜಯ. ಮನ್ಮಥನಿಂದಲೂ ಗೆಲ್ಲಲಾಗದವನೇ! ನಿನಗೆ ಜಯ. ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೊಯ್ದವನೇ! ನಿನಗೆ ಜಯ. ಮಂದರಪರ್ವತದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ರತ್ನೋತ್ತಮನೇ! ನಿನಗೆ ಜಯ” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ವ|| ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ಸ್ತುತಿಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಭಗವಂತನ ದೇಹಸಂಗತವಾದ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಒರಸಿದಳು. ಸಹಜಸುವಾಸನೆಯೂ ಗಂಧಯುಕ್ತವೂ ಬಂಧುರವೂ ಪರಮೌದಾರಿಕವೂ ಆದ ದೇಹಕ್ಕೆ ದಿಗಂಗನಾಮುಖದವರೆಗೆ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರಿದ ಸುವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಸಿದಳು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲತಿಲಕನಿಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಕಂಠಹಾರಕ್ಕರ್ಹನಾದ ಜಿನನಿಗೆ ಕಂಠಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಳು. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಆತನಿಗೆ ತೋಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಬಾಹುಮುರಿಯನ್ನೂ ತೋಳ್ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ತೊಡಿಸಿದಳು. ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ

ಪರಮನ ನಿರತಿಶಯಾಂಗ
ಸ್ವರೂಪಮಂ ನೆಹಿಯೆ ನೋಡಲಾವೆಡೆಗಂ ತ
ನ್ನೆರಡುಂ ಕಣ್ಣಳ್ ನೆಹಿಯದೆ
ಸುರೇಂದ್ರನುಂ ಗಡ ಸಹಸ್ರಲೋಚನನಾದಂ

೧೦೭

ವ|| ಅಂತು ನಿರ್ವರ್ತಿತ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕನನೇಕದುಂದುಭಿಬಧಿತ ಸಕಳದಿಬ್ಬಂಡಳನಾಖಂಡಳ
ನಮರ ಸಮಿತಿವೆರಸಯೋಧ್ಯಾಪುರಕ್ಕಭಿಮುಖನಾದಾಗಳ್,

ಪರಮಜನಸವನಜಳನಿ
ರ್ಯುರಮುಂ ಸುರಬಲಪಯೋಧಿಕಳಕಳಮುಂ ಮಾ
ನ್ನೆರೆ ನೋಡೆ ಬನ್ನನಿದುಡು
ಸುರಶೈಲಮದೊಂದು ಮದುವೆಗಳಿಪಿದ ಮನೆವೊಲ್

೧೦೮

ವ|| ಆಗಳ್ ಕಲ್ಯಾಣಮರೇಂದ್ರಪ್ರಬಲಬಳಸಮಿತಿ ಗಗನತಳದಿಂದಮಂದಂಬಡೆದು ವಿನೀತಾ
ಪುರಕ್ಕವತರಿಸಿ,

ಗಗನಾಭೋಗದೊಳೊಪ್ಪಿ ಬರ್ಪ ಪಲವುಂ ಯಾನಂಗಳಂ ತೋರ್ಪ ವೇ
[ಳಿಗ]ಗಳೆತ್ತು ವಿಳೋಳಕೇತುತತಿಯಂ ಮೀಂಗೆತ್ತುಮಾದ್ಯದ್ವಜಾ
ಳಿಗಳಂ ನಾವೆಯೆಗೆತ್ತು ದೇಹರುಚಿಯಂ ರತ್ನಾಂಶುಗತ್ತಿದ್ರಸೇ
ನೆಗಳಂ ವಾರ್ಧಿಯೆಗೆತ್ತು ನೋಡಿದುದು ಬಂದೆತ್ತಂ ಪುರಸ್ತೀಜನಂ

೧೦೯

ಸೊಂಟವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಮಣಿಕಿಂಕಣಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು
ಕಟ್ಟಿದಳು. ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರರಿಂದ ವಂದಿತವಾದ ಪಾದವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ
ಮಂಜುಳದನಿಗೊಡುವ ನೂಪುರಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಇಂದ್ರನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. ೧೦೭. ಜಿನನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ
ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಾಲದಾದವು. ಆಗ ಅವನು ಸಾವಿರ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಳೆದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರನು
ಸುರರೊಡಗೂಡಿ, ನಗಾರಿ ಶಬ್ದಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಿವುಡಾಗಿಸುತ್ತಿರಲು,
ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳಿದನು. ೧೦೮. ಜಿನನ ಸ್ನಾನದ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವೂ
ದೇವಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ಕಲಕಲಧ್ವನಿಗಳೂ ನಿಂತುಹೋದವು. ಆಗ ನೋಡಲು
ಸುರಶೈಲವು, ಬಂದಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲ ಹೊರಟುಹೋದ ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಂತೆ ಬಿಕೋ
ಎನ್ನತೊಡಗಿತು. ವ|| ಆಗ ಕಲ್ಯಾಣಮರೇಂದ್ರರೇ ಮುಂತಾದ ಬಲಿಷ್ಠ ಬಲಸಮೂಹವೂ
ಆಕಾಶತಲದಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿನೀತಾಪುರದಲ್ಲಿ (ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ)
ಇಳಿಯಿತು. ೧೦೯. ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಹಲವು ಯಾನಗಳನ್ನು
ಅಲೆಗಳೆಂದೂ, ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಾವುಟಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮೀನೆಂದೂ, ಆನೆಗಳ

೧ ವೇಲಾ-ವೇಲಿಕಾ-ವೇಳಿಗೆ = ಆರೆ, ಸಮುದ್ರಪ್ರವಾಹ

ವ|| ಅಂತವತರಿಸಿ ಚಂಚಚ್ಚೇನಾಂಶುಕಮಗದರ್ಪಣಾನೇಕಪ್ರಸೂನಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸಿತ ವಿವಿಧ
ಮಂಡನಮಾಲಾಲಂಕೃತರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂದಂ ಪರಿಮಿತಾಮರೇಂದ್ರಸಮಾಜಂಚರಸು ರಾಜಭವನಮಂ
ಪೂಕು,

ಕಳಧೌತೋಜ್ವಲಕೂಟಕೋಟಿಘಟಶ್ರೀಗೇಹದಿಂದ ಮುಂದೆ ಮಂ
ಗಳಕಾರ್ಯೋಚಿತಮಾಗೆ ಮುನ್ನಮೆ ಸುರಾನೀಕಂ ಜನಂಗಳ ಮನಂ
ಗೊಳೆ ಮಾಡಿಟ್ಟು ವಿಚಿತ್ರಮಂಟಪದ ಸಿಂಹಾಸನದಿಯೊಳ್ ಬಾಲನಂ
ಕುಳಿತಾಸ್ಥಂ ಪಿರಿದುಂ ವಿಭೂತಿವೆರಸಿಟ್ಟೀಂ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟನೋ ೧೧೦

ವ|| ಆಗಳ್ ಸುತಮುಖನೀರೀಕ್ಷಣಸಮಯಸಮುಪಜನಿತಪುಳಕಳಿಕಾಕಳಿತ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಪ್ಪ
ನಾಭಿಮಹೀಭುಜನುಂ ಇಂದ್ರಾಣೀವದನಚಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕಾವಿಘಟಿತನಿಕ್ಕತನಿದ್ರಾ^೧ ಮುದ್ರಿತನಯನನೀಲೋ
ತ್ಪಳೆಯಪ್ಪ ಜಗದ್ಗುರುಜನನಿಯುಂ ಬಂದು ನಿಜತನೂಜವದನವನಜಮನುರ್ತು ನೋಡಿ,

ಆ ದೊರೆಯ ವಿಭವದೊಳ್ ಪರ
ಮಾದರದಿಂದಿ ವಿವಿಜಸಮಿತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಗಂ
ಗಾದ ಮಹಿಮೆಗೆ ಮನಂಗೊಳ
ಲಾದುತ್ಸವಮರಿದು ಪೊಗಬಲಾ ದಂಪತಿಯಾ ೧೧೧

ವ|| ಆಗಳ್,

ಹಿಂಡನ್ನು ಹಡಗಿಂದೂ, ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನು ರತ್ನಾಂಶುವೆಂದೂ, ಇಂದ್ರಸೇನೆಯನ್ನು
ಸಮುದ್ರವೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸಿ ಆ ಪುರಸ್ತ್ರೀಜನವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ನೋಡಿತು.
ವ|| ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, ಚೇನಾಂಶುಕಗಳಿಂದಲೂ ಮಣಿದರ್ಪಣಗಳಿಂದಲೂ
ಹೂ ಚಿಗುರುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಲಂಕಾರಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ
ಅಲಂಕೃತವಾದ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಮಿತವಾದ ಅಮರೇಂದ್ರಸಮಾಜದಿಂದ
ಕೂಡಿ ರಾಜಭವನವನ್ನು ದೇವತಾಸಮೂಹವು ಹೊಕ್ಕಿತು. ೧೧೦. ಸಾವಿರಾರು ಚಿನ್ನದ
ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶ್ರೀಗೇಹದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲಿರುವ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ದೇವಸಮುದಾಯವು ಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿಟ್ಟ
ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಯುಧನಾದ ಇಂದ್ರನು ಅತಿವೈಭವದಿಂದ ಬಾಲನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ವ|| ಆಗ ಪುತ್ರನ ಮುಖದರ್ಶನದ ಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾದ
ರೋಮಾಂಚಗಳೆಂಬ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೆನಿಸಿದ ನಾಭಿರಾಜನೂ
ಇಂದ್ರಾಣೀಮುಖಚಂದ್ರನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಾಯಾನಿದ್ರೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಅರಳಿದ
ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯುಳ್ಳ ಜಗಜ್ಜನನಿಯಾದ ಮರುದೇವಿಯೂ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಮಗನ
ಮುಖಿಕಮಲವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ೧೧೧. ದಿವಿಜ ಸಮಿತಿಯು
ರಾಜವೈಭವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ
ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ವ|| ಆಗ,

೧ ನಿಕ್ಕತನಿದ್ರಾ = ಮಾಯಾನಿದ್ರಾ, ನಿಕ್ಕತ = ಛಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. 'ನಿಕ್ಕತನಿದ್ರಾ' ಎಂಬ
ಪಾಠ ತಪ್ಪು.

ದೊರೆ ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಭೂಭುವನದೊಳ್ ಪೆಜಿರಿವರೆ ನೋಂತಿರೀ ಜಗ
ದ್ಗುರುಗೆ ಪಿತ್ಯದ್ವಯಂಗಳೆನಿಸಲ್ ಮೆಜಿವರ್ ಪೆಜಿರಾರೊ ನೀವೆ ಪೂ
ಜ್ಯರಿಮಗೆಂದು ದಿವ್ಯವಸನಪ್ರಸವಾಭರಣಂಗಳಿಂದಮಾ
ದರಮಮವಂತು ತದ್ಗುಗಳಮಂ ಪರಿಪೂಜಿಸಿದಂ ಸುರೇಶ್ವರಂ

೧೧೨

ವ|| ಅಂತು ಪೂಜಿಸಿ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕವೃತ್ತಿಕರ್ಮನವರ್ಗ ಮಹೋತ್ಸಾಹಕರವಾಗೆ
ಸವಿಸ್ತರಮಹಿಮೆ ಜಾತಕಮೋಕ್ಷವದೊಳ್ ಪರಿಜನಮುಂ ಪುರಜನಮುಮೊಸಗೆಮರುಳ್ಳೊಂದು
ನಿರ್ಭರ ಕ್ರೀಡಾರಸದೃಶವರಾದಾಗಳ್,

ನೆಲೆಪಾಡಂಗಳೊಳೊಳಿವಟ್ಟು ಗುಡಿಗಳ್ ಗಂಧಾಂಬುವಿಂದಾದ ಪೂ
ವಲಿಯುಂ ಚೆಲ್ವೆದಿದರ್ ಬೀದಿಗಳನೇಕಾತೋದ್ಯನಾದಂಗಳೊಳ್
ನಲಿಯುತ್ತುಂ ಕುಣಿಯುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಗಣಿಕಾಸಂದೋಹದಿಂ ಚೆಲ್ವನ
ಗ್ಗಲಿಸುತ್ತಿತ್ತುವು ತತ್ತರಕ್ಕೆ ಸುರರಾಜಾವಾಸಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ

೧೧೩

ಪುರಜನಮಟ್ಟಿಯುಂ ಮುಡಿದ ಕೂಡೆ ತುಜುಂಬುವ ಸಿಂಹರಾತಶೇ
ಖರರಜದಿಂದೆ ಚಾರುಪಟವಾಸದ ಧೂಳಿಯ ಪರ್ಜಿನಿಂದಮಾ
ಭರಣದ ಮಾಣಿಕಂಗಳ ಪೊದಲ್ವರುಣಾಂಶುಗಳಿಂದಮಂದು ಪಿಂ
ಜರಿತ ಪಿಶಂಗಿತಾರುಣಿತ ದಿಜ್ಜುವುದಾದು ತನ್ನಹೋತ್ಸವಂ

೧೧೪

೧೧೨. “ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆಣೆಯಾದವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗದ್ಗುರುವಿಗೆ
ತಾಯಿತಂದೆಗಳಾಗಲು ನೀವಿಬ್ಬರೇ ನೋಂತಿರಿ. ನೀವೇ ನಮಗೆ ಪೂಜ್ಯರು” ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಸುರೇಶ್ವರನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಹೂಪು ಮತ್ತು ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಮಹೋತ್ಸಾಹಕರವಾದ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
ಅವರಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಜಾತಕಮೋಕ್ಷವಪ್ರಮುಕ್ತವಾದ ಆನಂದದಲ್ಲಿ
ಪರಿಜನರೂ ಪುರಜನರೂ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿ ನಿರ್ಭರಕ್ರೀಡಾರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೂ
೧೧೩. ನೆಲಮಾಡಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪತಾಕೆಗಳೂ, ಪರಿಮಳಭರಿತವಾದ
ಪುಷ್ಪಬಲಿಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಬೀದಿಗಳೂ, ವಿವಿಧವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ ನಲಿಯುತ್ತಲೂ
ಕುಣಿಯುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಗಣಿಕೆಯರೂ ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ
ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಅಮರಾವತಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತಂದವು.
೧೧೪. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಜನರು ತಲೆಗೆ ಮುಡಿದ ಮತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಗೋರಂಟೆ
ಹೂದಂಡೆಗಳ ಪರಾಗದಿಂದಲೂ ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನ ಹರಡಾಟದಿಂದಲೂ ಆಭರಣ ಮತ್ತು
ಮಾಣಿಕಗಳ ಕೆಂಪಾದ ಕಿರಣಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ದಿಜ್ಜುವಿಗಳು (ಕ್ರಮವಾಗಿ)
ಕೆಂಪು ಹಳದಿಯುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ, ಕೆಂಪು ಬಿಳುಪುಗಳುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಕೆಂಪುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ

ನೂತನಮನೆಭೂಷಣಬಾ
 ಛಾತಪಸಿತಮನೆಮರೀಚಚಂದ್ರಾತಪಸಿ
 ಪ್ಪಾತಕವರಾಗಪಿಂಬರಿ
 ತಾತಪಮಯಮಾದುದಾ ಧರಾಧಿಪಭವನಂ

೧೧೫

ವ|| ಅಂತು ಪುರಮುಮಂತಃಪುರಮುಮಾದಿಪುರುಷಜನ್ಮೋತ್ಸವಸುಧಾಂಬುರಾಶಿಯೊಳ್
 ಕೂಡಿ ಮೂಡಿ ಮುಲ್ಲಾಡುವುದಂ ನೋಡಿ ತಾನುಮಾನಂದನಾಟಕಮನ್ನಾಡಲ್ಪಗೆದು ಕೃತಾನುಕರಣಮೆ
 ನಾಟಕಮಪ್ಪುದನೆಂ ಭಗವಜ್ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪೊಸತೆ ಸಮೆದ ಸಮವತಾರ
 ರೂಪಮುಮಂ ದಶಾವತಾರರೂಪಗರ್ಭಸಂದರ್ಭಂಗಳಪ್ಪ ಶೇಷಾಶೇಷರೂಪಕಂಗಳುಮಂ
 ಸುರಾಸುರಸಭೆಗಂ ನಾಭಿರಾಜಾದಿ ಮನುಜಸಭೆಗಂ ಮೆಹಿಯಲೆಂದು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತಮೆಂಬ ಪೂರ್ವರಂಗ
 ಪೂರ್ವರಂಗದೊಳ್ ಜರ್ಜರಪೂಜಾಮಂಗಳಪದೋಚ್ಚಾರಣ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿವಿಕ್ಷೇಪಣಾದಿ ನಾಂದೀವಿಧಿಯಂ
 ನಿರ್ವಹಿಸಿ ದೃಶ್ಯಶ್ರವ್ಯದೃಢಸೂತ್ರಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳೊಳಂ ನಾನಾವಿಧ ವಾದ್ಯಂಗಳೊಳಂ ಆಂಗಿಕಾಭಿ
 ನಯಂಗಳೊಳಮೆಸೆಯೆ ಮುಖವನವಿವಿಧಾತಾರ್ಥಮುದ್ಧತಾಭಿನಯಪ್ರಾಯಮುಮಾರಭಟೀ
 ವೃತ್ತಿಯುಕ್ತಮುಮಪ್ಪ ತಾಂಡವಮನ್ನಾಡಲುದೋಗಂಗೆಯ್ತು ಮಂಗಳಾಳಂಕಾರಾಲಂಕೃತನಾಗಿ ನಾಟ್ಯ
 ವೇದಾವತಾರವನೆ ಪೋಲ್ತು ರಂಗಂಬೊಕ್ಕು.

ಆದುವು. ೧೧೫. ಆ ರಾಜಭವನವು ಹೊಸವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ
 ಎಳೆಬಿಸಿಲುಳ್ಳದಾಯಿತು. ಬೆಳ್ಳನೆಯ ರತ್ನಕರಣಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರಾತಪವುಳ್ಳದಾಯಿತು.
 ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನ ಧೂಳಿಂದ ಕೆಂಪು ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಯಿತು! ವ||
 ಅಂತು ಪಟ್ಟಣವೂ ಅಂತಃಪುರವೂ ಆದಿಪುರುಷನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವವೆಂಬ ಅಮೃತದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
 ಮುಳುಗಿರುವುದನ್ನು ಇಂದ್ರನು ನೋಡಿದನು. ತಾನೂ ಆನಂದನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಲು
 ಬಗೆದನು. ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದು ನಾಟಕ. ಭಗವಜ್ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ
 ತಾನು ಹೊಸತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ರೂಪಕವನ್ನೂ ದಶಾವತಾರಗಳಿಗೆ¹ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
 ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶೇಷಾಶೇಷರೂಪಕಗಳನ್ನೂ ಸುರಾಸುರರ ಸಭೆಗೂ
 ನಾಭಿರಾಜಾದಿ ಮಾನವರ ಸಭೆಗೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲಾಶಿಸಿದನು. ಶುದ್ಧಚಿತ್ತಗಳೆಂಬ
 ಪೂರ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ಜರ್ಜರ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಂಗಲಪದೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ
 ಕ್ಷೇಪಣವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಂದೀವಿಧಿಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ದೃಶ್ಯ,
 ಶ್ರವ್ಯ, ದೃಢಸೂತ್ರಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ
 ಆಂಗಿಕಾಭಿನಯಗಳಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರನು ಪಾಪವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಧತಾಭಿನಯವನ್ನೂ
 ಆರಭಟ್ಟೀವೃತ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ತಾಂಡವನೃತ್ಯವನ್ನೂ ಆಡಲುದೋಗಿಸಿದನು.
 ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ನಾಟ್ಯವೇದದ ಅವತಾರವನ್ನೇ ಹೋಲಿ

1 ಮಹಾಬಲ, ಲಲಿತಾಂಗ, ವಜ್ರಜಂಘ, ವಜ್ರಜಂಘಾರ್ಯ, ಶ್ರೀಧರದೇವ, ಸುವಿಧಿ,
 ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರ, ವಜ್ರನಾಭ, ಅಹಮಿಂದ್ರ, ಆದಿನಾಥ-ಇವು ದಶಾವತಾರಗಳು.

ಲೋಕಾಕಾರಮನಭಿನಯಿ
ಪಾಕಾರಂ ನೆಗಟಿ ನಿಂದು ವೈಶಾಖಸ್ಥಾ
ನಾಕಾರದೊಳ್ ಮರು[ದ್‌ವೃತ್ತ]೧
ನಾ ಕುಳಿತಾಯುಧನದೊಂದು ಚಿಲ್ವಂ ಪಡೆದಂ

೧೧೬

ಸೂಸಿದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನೆ
ಬಾಸಣಿಸಿದ ಮದವದಳಿಕುಳಂಗಳ ಚಿಲ್ವಂ
ಮಾಸಿಸಿದುವು ವಾಸವನ ವಿ
ಕಾಸಂಬೆರಸಡರೆ ತೊಡರೆ ಬಳಸುವ ಕಣ್ಣುಳ್

೧೧೭

ರಸಭಾವಾಲಸನಯನ
ಪ್ರಸರಂಗಳ ಪೊಳವ ಪೊಳೆಪುಗುಳ್ ಬಳ್ಳಳನೀ
ಳಿಸಿದುವು ರಂಗದೊಳಿತ್ತಂ
ಪೊಸಯಿಸುತುಂ ಯವನಿಕಾವಿಳಾಸಮನಾಗಳ್

೧೧೮

ಪದವಿನ್ನಾಸದ ತುಲುಗಲ್
ಪೊದಟಿ ಲಯಂಬೆರಸು ರಂಗಮಂ ಬಳಸಿದನಾ
ಶ್ರಿದಶಾಧಿನಾಥನಳವವೊ
ಲುದನ್ನದಾವೇಚ್ಛಿತಾವಿಳಾವನಿತಳಮಂ

೧೧೯

ವ|| ಆಗಳ್ ನಾಕಲೋಕವಾದ್ಯಂಗಳೊಳನೇಕಭೇದಂಗಳಪ್ರಪವಾದಕ ಪರಿವಾದಕ
ವಾದ್ಯಂಗಳೊಳ್ ಕಿನ್ನರೀಜನಮಧುರಗೀತಾನುಗತಂಗಳನುಕ್ರಮದೊಳೆ ನೆಗಟಿ

ರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೧೧೬. ಲೋಕಾಕಾರವನ್ನಭಿನಯಿಸುವ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು
ವೈಶಾಖಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ (ಸೂಂಟದ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಿಸುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲುವುದು) ನಿಂತು ದೇವಪರಿವೃತನೂ ವಜ್ರಪಾಣಿಯೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಅದೊಂದು
ಚಿಲ್ವನ್ನು ಪಡೆದನು. ೧೧೭. ವಿಲಾಸಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಅಡರು ತೊಡರಾಗಿಯೂ ಬಳಸುವ
ಇಂದ್ರನ ಕಣ್ಣುಗಳು, ತಾನು ಎರಚಿದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗೆ ಮುತ್ತಿದ ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳ
ಚಿಲ್ವನ್ನು ಕಾಂತಿಗುಂದಿಸಿದುವು. ೧೧೮. ರಸಭಾವಗಳ ಅಭಿನಯದಿಂದ ಅಲಸವಾದ
ಕಣ್ಣುಹರಹಿನ ಮಿರುಗುಗಳು ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಜವನಿಕೆಯ (ಪರದೆಯ) ಶೋಭೆಯನ್ನು
ಹೊಸರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹರಡಿ ಶೋಭಿಸಿದುವು. ೧೧೯. ತಾಲಮಾನಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ ರಂಗವನ್ನು ಅವನು
ಬಳಸಿದನು. ಅದು ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಅಳೆಯುವಂತೆ ತೋರಿತು. ವ|| ಆಗ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ವಾದ್ಯಭೇದಗಳಾದ ಉಪವಾದಕ
ಪರಿವಾದಕಗಳೆಂಬ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಸ್ಮಿಯರ ಮಧುರವಾದ ಗೀತಾನುಗೀತಗಳು

ಕರಣಂ ರೇಚಕಮಂಗಹಾರಮಿನಿತಂದೋದುತ್ತುಮಿಪೋದದ
ತ್ತಿರಲೀ ನಾಟ್ಯರಸಂ ಸಮಸ್ತಸುರವೃಂದಾಧೀಶನಿಂದಂ ಪೂನ
ಲ್ಲರಿದತ್ತೆಂಬನಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಕುಟವ್ಯಾಲಗ್ನರತ್ನಪ್ರಭಾ
ಪರಿವೇಷಂ ಲಲಿತೇಂದ್ರಚಾಪರುಚಯಂ ಮಾಡಿತ್ತು ದಿಕ್ಕಕ್ಕದೋಳ್ ೧೨೦

ಕುಳಶೈಲಂಗಳ್ ಪದಾಘಾತದೊಳಲುಗುವಿನಂ ತಾರಕಾಸಂಕುಳಂ ತೋ
ಳ್ಳದೊಂದಳ್ಳೇಜಿನೋಳ್ ಪೂವಲಿವೊಲುದುರ್ವಿನಂ ವಾರ್ಧಿಗಳ್ ರೇಚಕೋಢಾ
ನಿಳತೀವ್ಯಾಘಾತದಿಂದುಚ್ಚಳಿಪಿನಮಖಿಳಾಶಾಂತರಂ ದೇವತೂರಾ
ವಳಿಗೀತಧ್ವಾನದಿಂದಂ ಪುದುವಿನಮಸೆದತ್ತಿದ್ರನಾನಂದನೃತ್ಯಂ ೧೨೧

ಎಳೆಯೋಳ್ ತೋಜಿದ ರೂಪನಾಗಳೆ ನಭೋಭಾಗಾಗ್ಯದೋಳ್ ತೋರ್ಪನಾ
ಗಳೆ ಗೆಂಟಾಗಳೆ ಸಾರೆಯಾಗಿ ಪೊಳೆವಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗನಾಗಿರ್ಪನಾ
ಗಳೆ ದಿಗ್ವ್ಯಾಪಕನಪ್ಪನಿಂತು ಪಲವುಂ ಚೋದ್ಯಂಗಳಂ ವಿಕ್ರಿಯಾ
ಬಳದಿಂದಾಡಿ ಮಹೇಂದ್ರಜಾಲಿಗನುಮಂ ಪೋಲ್ತಂ ಸುರಾಧೀಶ್ವರಂ ೧೨೨

ಪ|| ಅಂತು ತನ್ನ ತಾಂಡವಾರಂಭದೊಳಳವಿಗಳೆದ ರಾಗದಿಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಭುಜಶಾಖಾ
ಸಹಸ್ರಂಗಳೋಳ್ ದಾಂಗುಡಿವಿಟ್ಟನಂಗಜಂಗಮಲತೆಗಳನನುಕರಿಸಿ ದೇವಗಣಿಕೆಯರಾಡುವಾಗಳ್,

ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದುವು ೧೨೦. ಕರಣ, ರೇಚಕ ಮತ್ತು ಅಂಗಹಾರಗಳ
ಸಂಖ್ಯೆಯಿಷ್ಟೆಂಬ ಪರಿಗಣನೆಯು ಸಾಕು, ಸಮಸ್ತ ಸುರರಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ
ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಈ ನಾಟ್ಯರಸವು ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ
ಲಗ್ನವಾದ ರತ್ನಪ್ರಭೆಗಳ ಗುಡಿಕಟ್ಟು ದಿಬ್ಬಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹರಡಿತು.
೧೨೧. ಇಂದ್ರನು ಆನಂದದಿಂದ ಮಾಡಿದ ನೃತ್ಯವು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಜರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ
ಅವನ ಕಾಲುಗಳ ತುಳಿತದಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ಅಲುಗಾಡಿದುವು. ಅವನ ನೀಳವಾದ
ತೋಳುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹೂವುಗಳಂತೆ ಉದುರಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಅವನ
ರೇಚಕದಿಂದಿದ್ದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರಗಳು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾದುವು. ದಿಗಂತರಗಳು
ದೇವನಗಾರಿಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದುವು. ೧೨೨. ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನೊಂದು
ವಿಕ್ರಿಯಾಬಲದಿಂದ ಅನೇಕಾಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮಹೇಂದ್ರಜಾಲಿಗನನ್ನು ಹೋಲಿದನು.
ಮೊದಲು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ರೂಪವನ್ನು ನಭೋಭಾಗದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ
ತೋರುವನು. ಒಡನೆ ಬಹುದೂರ ಸರಿದು ಪುನಃ ಸಮೀಪಿಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗನಾಗಿ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವನು.
ಪ|| ಹಾಗೆ ಇಂದ್ರನ ತಾಂಡವನೃತ್ಯದ ಆರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಭುಜಶಾಖಾಸಹಸ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದವೂ ಸಂಚರಣಶೀಲವೂ ಆದ
ಮನ್ಮಥನ ಬಳ್ಳಿಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ದೇವಗಣಿಕೆಯರು ನೃತ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ,

ರಸಭಾವಾಭಿನಯಂಗಳಂ ಭುಜಲತಾಭ್ರೂಚಾಪನೇತೋತ್ಪಲ
ಪ್ರಸರಂಗಳ್ ಪಸರಂಗೆಯುತ್ತಿರೆ ಲಸನ್ನೇತ್ರಂಗಳಂ ಕೂಡೆ ಬಂ
ಚಿಸುತುಂ ಮೆಟ್ಟುವ ಮೆಟ್ಟಿನೊಳ್ಳು ಜನತಾನೇತ್ರಂಗಳಂ ನಾಡೆ ಚಿ
ಲೈಸೆದತ್ತಿಂದ್ರನ ನೀಳ್ ತೋಳ್ಕುಟುಗಲೊಳ್ ದೇವಾಂಗನಾರ್ತನಂ ೧೨೩

ಆನಂದಂಬೆರಸಂಕದಚ್ಚರಸಿಯರ್ ದೇವೇಂದ್ರನೈರಾವತಾ
ಳಾನಸ್ತಂಭಸಮಂಗಳಪ್ಪ ಭುಜಸಂದೋಹಂಗಳೊಳ್ ವೀರಕಾಂ
ತಾನೀಕಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿ ಕೂಡೆ ಕುಣಿದರ್ ಮತ್ತಂ ಕೆಲರ್ ನೋಡಿ ಸೂ
ಚೇನಾಟುಂಗಳನಾಡಿದರ್ ಕರನಖಪ್ರಾಂತಂಗಳೊಳ್ ಶಕ್ಯನಾ ೧೨೪

ತ್ರಿದಶಗಣಾಧಿನಾಯಕನ ಪರ್ವಿದ ತೋಳ್ಕುಟುಗಲೊಳ್ ಪಳಂ
ಚದೆ ಗಗನಂಬರಂ ನೆಗೆದು ಸೂಸುವ ಬಾಹುಪರಿಭ್ರಮಂಗಳೊಳ್
ಬೆದಜದೆ ಶಕ್ಯನೃತ್ಯದೊಳೊಡಂಬಡೆ ನರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಜತ್ತವ
ಟ್ಟದ ಮಣಿಯಂತದೇಂ ಪದುಳಮಾದುದೊ ದಿವ್ಯಧೂಕದಂಬಕಂ ೧೨೫

ಯುವಸಂಘಾತಮದೊಂದು ತೋಳ್ಕುಟುಗಲೊಳ್ ಮತ್ತೊಂದು ತೋಳೋಳಿಯೊಳ್
ಯುವತೀವ್ರಾತಮನೇಕಭೇದರಸಭಾವಂಗಳ್ ಪೊದಬುಣ್ಣಿ ಪೊ
ಣ್ಣುವಿನಂ ನರ್ತಿಸೆ ಸೂತ್ರಧಾರವಿಧಿಯಂ ಸುತ್ತಾಮನಂದಿಂತು ತಾಂ
ಡವಲಾಸ್ಯಂಗಳ ಚಿಲ್ವನೊರ್ಮೆಯೆ ತದೀಯಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ತೋಪಿದಂ ೧೨೬

೧೨೩. ಇಂದ್ರನ ನೀಳ್ ತೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಾಂಗನೆಯರ ನರ್ತನವು ಚೆಲ್ವಾಗಿತ್ತು. ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಅವರ ತೋಳುಗಳ ಬಿಲ್ಲಿನಂತಿರುವ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮತ್ತು ಕಮಲದಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳ ಹರಹುಗಳು ರಸಭಾವಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪಗಳಲ್ಲಿನ ಸೊಗಸು ಜನತೆಯ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೨೪. ಐರಾವತವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರನ ತೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಧೀರ ಅಪ್ಸರೆಯರು ವೀರವನಿತೆಯರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿ ಕುಣಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಇಂದ್ರನ ಕೈ ಉಗುರುಗಳ ಬಳಿ (ಬೆರಳುಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ) ಸೂಚೇನಾಟುವನ್ನು ಆಡಿದರು. ೧೨೫. ಇಂದ್ರನ ಹಬ್ಬದ ತೋಳುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತಾಗದೆ ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ನೆಗೆದರೂ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆಯೆ ತೋಳುಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣಕ್ಕೂ ಬೆದರದೆಯೆ ಇಂದ್ರನ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವಲ್ಲಿ ಜತ್ತವಟ್ಟ¹ದ ಮಣಿಗಳಂತೆ ದಿವ್ಯಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹವು ಅದೆಷ್ಟು ಸೊಗಯಿಸಿತೋ! ೧೨೬. ಅವನ ಒಂದು ತೋಳುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯುವಕರ ತಂಡವೂ ಮತ್ತೊಂದು ತೋಳುಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯುವತಿಯರ ತಂಡವೂ ರಸಭಾವಗಳ ಅನೇಕ ಭೇದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತೀಕರಿಸುವಂತೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು

1 ಜತ್ತವಟ್ಟ = ವರ್ತುಲವಾದ ಯಂತ್ರ, ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವ ಹಲಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಣಿಗಳಂತೆ ಎಂದರ್ಥ. 'ಜತ್ತವಟ್ಟದ ಮಣಿ' ಎಂಬ ಪಾಠ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮಣಿಗೂ ಅಪ್ರರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆ ಅಸಂಗತ.

ವ|| ಅಂತು ದೇವೇಂದ್ರಕರಸೋಜಾಕರದೊಳ್ ಸಮುತ್ತುಲ್ಲಮುಖಪದ್ಯಗಳಿಂ ಪದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿ ಸುರೇಂದ್ರತಾರಹಾರಮುಕ್ತಾಘ್ರಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ ತನುಗಳಿಂ ವಿದ್ಯಾದೇವತೆಗಳೆನಿಸಿ ದಿವಿಜಸೌಂದರಿಯರ್ ಗೊಂದಣಂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಡೆಗಣ್ಣೊಳ್ ತುಳುಂಕಿಯುಂ ಕದಪಿನೊಳ್ ಪೊಂಪುಟಿಯಾಗಿಯುಂ ಭೂವಿಭ್ರಮದೊಳ್ ಪೊನಲ್ಪರಿದುಂ ಅರುಣಾಧರದೊಳ್ ಕೊಳಂಗೊಂಡುಂ ದರಹಸಿತದೊಳ್ ಬೆಳ್ಳಂಗಡೆದುಂ ಅಂಗರಾಗದೊಳ್ ರಂಗಂಬಡೆದುಂ ಸಿರಿಸದಾಮಕೋಮಲೆಯರ ಭುಜಲತೆಗಳೊಳ್ ಪಸರಿಸಿಯುಂ ಘನಸ್ತನಂಗಳೊಳೆಡೆಯುಂ ಗಂಭೀರನಾಭಿಯೊಳ್ ಸುಟೆಗೊಂಡುಂ ನಿತಂಬದೊಳ್ ತುಲುಂಬಿಯುಂ ಮೃದುಪದದೊಳಂದಬಡೆದುಂ ಆಕೆಗಳಂಗೋಪಾಂಗದೊಳಿಂತು ನಾಟ್ಯರಸಮೆ ತೀವಿ ತುಳುಂಕುಗುಟ್ಟಿ ದಿವಿಜಸಾಮಾನಿಕಜನಕ್ಕಂ ನಾಭಿರಾಜಾದಿ ಮನುಜಸಭೆಗಂ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಮಾಡಿದಾಗಳ್,

ಧರೆ ರಂಗಂ ಗಗನಂ ಮನೋಹರತರಂ ನಾಟ್ಯಾಲಯ ನರ್ತಕಂ
ಸುರರಾಜಂ ಸಭೆ ದೇವಮರ್ತ್ಯಸಭೆ ಸಂದಾರಾಧ್ಯನೀಶಂ ಜಗ
ದ್ಗುರು ತನ್ಮತ್ಯಫಲಂ ತ್ರಿವರ್ಗವಿಭವಂ ತಾನೆಂದೊಡೆಮಾತೊ ಸಾ
ಸಿರಮುಂ ನಾಲಗೆಯುಳ್ಳ ವಾಸುಕಿಯುಮಿನ್ನೇನೆಂದದಂ ಬಣ್ಣಿಪಂ

೧೨೭

ವ|| ಅಂತು ಪುರಂದರನಾನಂದನೃತ್ಯಾವಸಾನದೊಳೀ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಧರ್ಮಾನ್ಯತವರ್ಷದಿಂ ಭವ್ಯಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡುವುದೆಂ ವೃಷಮೆಂಬುದು ಧರ್ಮದೊಪ್ಪುವುದೆಂದಂ ಸ್ವರ್ಗಾವತರಣಸಮಯದೊಳ್ ನಿಜಜನನೀವದನವನಜಮಂ ಸ್ಪಷ್ಟದೊಳ್ ಧವಳವೃಷಭಾಕಾರದಿಂ

ತಾಂಡವಲಾಸ್ಯಗಳ ಚೆಲ್ವನ್ನು ಸೂತ್ರಧಾರನ ಪರಿಯಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೈಗಳೆಂಬ ಕಮಲಾಕರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಮೊಗದಾವರೆಗಳಿಂದ ತಾವರೆಬಳ್ಳಿಗಳಾಗಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ತಾರಹಾರಗಳಲ್ಲಿನ ಮುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ ವಾದ ದೇಹಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾದೇವತೆಗಳಾಗಿಯೂ ತೋರಿಕೊಂಡ ದೇವಪ್ರಿಯರು ಮೇಳ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನಾಟ್ಯರಸವು ಆಗ ಅವರ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುಕಿ, ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚಗೊಂಡು, ಭೂವಿಭ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿದು, ಕೆಂದುಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ನಿಂತು, ನಸುನಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳುಪಾಗಿ, ಅಂಗರಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಗವಡೆದು, ಬಾಗೆಹೊವಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಭುಜಲತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು, ಸಾಂದ್ರವಾದ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲೆಡೆಹಿ, ಗಂಭೀರವಾದ ನಾಭಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಾಗಿ, ನಿತಂಬದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ, ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವಡೆಯಿತು! ಅವರ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಾಟ್ಯರಸವೇ ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡುವಂತೆ ನರ್ತಿಸಿ ದೇವಸಾಮಾನಿಕಜನರಿಗೂ ನಾಭಿರಾಜಾದಿ ಮನುಜಸಭೆಗೂ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೧೨೭. ಭೂಮಿಯು ರಂಗಸ್ಥಳವಾಯಿತು. ಆಕಾಶವು ರಮ್ಯವಾದ ನಾಟ್ಯಾಲಯವಾಯಿತು. ನರ್ತಕನು ದೇವರಾಜನಾದನು. ದೇವಮಾನವರ ಸಭೆಯೇ ಸಭೆಯಾಯಿತು. ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಜಿನೇಶನು ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಆರಾಧ್ಯನಾದನು. ಆ ನೃತ್ಯದ ಫಲವು ತ್ರಿವರ್ಗವಿಭವವಾಯಿತು. ಅಂದಮೇಲೆ ಸಹಸ್ರ ನಾಲಗೆಗಳುಳ್ಳ ವಾಸುಕಿ ತಾನೆ ಆ ಸಭೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿಯಾನು? ವ|| ಹೀಗೆ ಪುರಂದರನು ಆನಂದನೃತ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಧರ್ಮವೆಂಬ ಅಮೃತದ ವರ್ಷದಿಂದ ಭವ್ಯರೆಂಬ ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು

ಪೊಕ್ಕುದಜೆಂದಂ ವಪಭಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಪೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಮಜ್ಜನಮಂದನಕ್ರಿಯೆಗಳ್ಗೆ ದೇವಿಯರನ್ನೇ ದಾದಿಯರ್ಮಾಡಿ ಸಮಯಾನುರೂಪವೇಷದ ಸುರಕುಮಾರಕರನೊಡನಾಡಿಗಳ್ಳಾಡಿ ದೇವಸಮಾಜಂ ಬೆರಸು.

ಕೃಮದಿಂ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಮನಮರಕ್ಕೆಲಾಗ್ಯದೊಳ್ ಮಾಡಿ ಲೋಕೋ
ತ್ತಮನಂ ಕೊಂಡೊಯ್ದಯೋಧ್ಯಾಪುರದೊಳೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವಪ್ರ
ಕೃಮಮಂದಾನಂದನೃತ್ಯಪ್ರಮದಮನಧಿಕಂ ಮಾಡಿ ತನ್ನಿಂದ್ರಲೋಕ
ಕೃಮರೇಂದ್ರಂ ಪೋದನಾಗಳ್ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೧೨೮

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್.

ಕಿವಿಗಿಂಪಂ ತೊದಳೊಳ್ ಪೊದಲ್ಪ ನುಡಿಗಳ್ ಕಣ್ಣುಪ್ಪಂ ರಾಗದಾ
ಡುವ ಕೂಸಾಟದ ಚೆಲ್ವುಗಳ್ ಕುಡೆ ಪಿತ್ತದ್ವಂದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಂ ಮನೂ
ದೈವನುಂ ಬಂಧುಜನಕ್ಕೆ ಮುಗ್ಧಮುಖಚಂದ್ರಾಲೋಕಮಾಲೋಕನೋ
ತ್ಸವಮಂ ಪೆರ್ಚಿಸೆ ಜಾಣನಿಂತೊದವಿದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೧೨೯

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಣ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತೀಶ್ವರಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಮಹೇಂದ್ರನಾನಂದನೃತ್ಯಂ

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವೃಷದಿಂದ (ಧರ್ಮದಿಂದ) ಒಪ್ಪುವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಸ್ವರ್ಗಾವತರಣ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ವೃಷಭದ ಆಕಾರದಿಂದ
ಹೊಕ್ಕನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಆತನಿಗೆ ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಸ್ನಾನ-ಅಲಂಕಾರ-
ಸ್ತನ್ಯಪಾನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೇವಿಯರನ್ನೇ ದಾದಿಯರನ್ನಾಗಿಯೂ ಸಮವಯೋವೇಷ
ಯುಕ್ತರಾದ ಸುರಕುಮಾರರನ್ನು ಒಡನಾಡಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ದೇವಸಮಾಜದೊಡನೆ
ಕೂಡಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದನು. ೧೨೮. ಹೀಗೆ ಅಮರೇಂದ್ರನು ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವನ್ನು
ಮೇರುಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಲೋಕೋತ್ತಮನನ್ನು (ಜಿನನನ್ನು)
ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದೊಸಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಮಿಯ
ಆ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಸಂತೋಷಾತಿಶಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆನಂದನೃತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ
ತನ್ನ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಸುಕವಿಜನ ಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಯಾಣ
ಬೆಳೆಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಇತ್ತಕಡೆ, ೧೨೯. ತೊದಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಮಗುವಿನ) ಮಾತುಗಳು
ಕಿವಿಗಿಂಪನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಡುವ ಬಾಲ್ಯದ ಚೆಲ್ವುಗಳು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ
ಹಬ್ಬವನ್ನೂ ತರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಭುವನವಂದಿತನೂ ಮುಗ್ಧಮುಖಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ,
ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನೂ ಆದ ಆ ಬಾಲಕನು ಬಂಧುಜನರಿಗೆ ದರ್ಶನೋತ್ಸವವನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಬೆಳೆದನು.

ಏಳನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಪತಿ ಸುರದಾರಕರೊಡ
ನಾಪೊತ್ತುಂ ನೆಜೆದು ರತ್ನಧೂಳಿಪಟಲ
ವ್ಯಾಪಿತತನು ಮೃದುಮುಗ್ಧಾ
ಳಾಪಂ ಬಳೆದಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ಕನಕಮಣಿಕಿಂಕಣೀಮೃದು
ನಿನದಂ ಕಟತಟದೊಳೆಸೆಯೆ ದಾದಿಯರೊಡವಂ
ದಿನಿಸಂ ನಡೆಯಿಸೆ ಲಲಿತೇಂ
ದ್ರನೀಲಮಣಿಭೂಮಿಯೊಳ್ ತಳರ್ನಡೆನಡೆದಂ

೨

ಸರಸಿಜದಿಂ ಮಕರಂದ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಪುದಿದೊದವಿದಪ್ಪದೆಂಬನಮುದ್ಯ
ತೈರಮಳಮುಖಸರಸಿಜದೊಳ್
ದರಹಸಿತಂ ನೆಗೆಚ್ಚಿನಂ ತೊದಳ್ಳುಡಿನುಡಿದಂ

೩

ವ|| ಅಂತು ಬಾಲಕಾಲಮಂ ಬಾಳಕೇಳೀಲೀಲೆಯಿಂ ಕಳಿಸಿ ಕುಮಾರಕಾಲದೊಳ್ ಸುಕುಮಾರ ಪರಿವೃತಂ ಸಹೋತ್ಪನ್ನಮತಿಶ್ರುತಾವಧಿಬೋಧನಪ್ಪದಟೆಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯೇಶ್ವರನುಂ ಅವಗತಾನೇಕಲೋಕ ವ್ಯಾಪಾರಕನುಂ ಜನ್ಮಾಂತರಾಭ್ಯಸ್ತಕಳಾಕುಶಲನುಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಕೃತ ಸಕಲವಾಙ್ಮಯನಪ್ಪದಟೆಂದಂ ಛಂದೋವಿದ್ಯಾಳಂಕಾರಪದವಿಚಾರಕಾವ್ಯಗೀತನೃತ್ಯತೋದ್ಯಾದಿ ಗೋಷ್ಠಿಗಳೊಳೆಂ ಶುಕಶಿಖಂಡಿಹಂಸ

೧. ಶ್ರೀಪತಿಯು (ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿ) ದೇವಕುಮಾರರೊಡಗೂಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ರತ್ನಧೂಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾದನು. ಮೃದುವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನಾಗಿ ಬೆಳೆದನು. ೨. ಚಿನ್ನದಿಂದಲೂ ಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಅವನ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಮೃದುಮಧುರವಾಗಿ ದನಿಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ದಾದಿಯರು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯಿಸಲು, ಅವನು ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಮಯವಾದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆದನು. ೩. ಕಮಲದಿಂದ ಬಂಡು ಮಿಡಿಯುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖದಿಂದ ನಗೆಯು ಚಿಮ್ಮಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೊದಳ್ಳುಡಿ ನುಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದನು. ಕುಮಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಕುಮಾರರಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸಹಜವಾಗಿ ಜೊತೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮತಿ, ಶ್ರುತ ಮತ್ತು ಅವಧಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ಅನೇಕ ಲೋಕವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನರಿತನು. ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಾಙ್ಮಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ವ್ಯಾಕರಣ, ನ್ಯಾಯ, ಕಾವ್ಯ, ಗೀತ,

ಸಾರಸಕ್ರೌಂಚಕರಿಕಳಭಮಲ್ಲಾದ್ಯನೇಕಾಕಾರವಿಕ್ಯತಾಮರಪರಿಪಠನನಟನ ಮೃದುಕೂಚಿತರಸಿತದರಹಸಿತ ಕ್ರೇಂಕಾರಾರೋಹಣಾಯೋಧನಾದಿ ನಾನಾವಿನೋದಂಗಳೊಳಮಮಾರಾಧಿಪಪ್ರಹಿತ ಪ್ರತಿದಿನಪ್ರವರ್ಧ ಮಾನ ಸುರತರುಪ್ರಸೂನಗ್ರಥಿತ ಸುರಭಿದಾಮದುಕೂಲಾಂಬರ ವಿಚಿತ್ರಭೂಷಣ ಸುರಭಿಲೇಪನ ಪ್ರಮುಖಭೋಗೋಪಭೋಗಂಗಳೊಳಂ ಪ್ರತಿದಿನಪ್ರವರ್ಧಮಾನತನುವಯೋವಿಭವನನುಕ್ರಮದೊಳಿ ಬಳಿಯೆ,

ಕರಿಕಳಭಂ ಮದದ್ವಿರದಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೋಳೊಂದಿದವೊಲ್ ಕಿಶೋರಕೇ
ಸರಿ ಮೃಗರಾಜಲೀಲೆಯೊಳಂಕರಿಸಿದವೊಲೆಯ್ ಮುಗ್ಧಸೌಂ
ದರಸುರಭೂರುಹಂ ಕುಸುಮಶೋಭೆಯೊಳಗ್ಗಲಿಸಿದವೊಲ್ ಮನೋ
ಹರಮನಿಸಿತ್ತು ಯೌವನವನೋದಯಮಿಂದ್ರನರೇಂದ್ರವಂದ್ಯನಾ

೪

ವ|| ಅಂತು ನಿಶ್ಚೇದ ನಿರ್ಮಲಕ್ಷೀರಗೌರಕ್ಷತಜ ಸಮಚತುರಸ್ರಸಂಸ್ಥಾನ ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚ ಸಂಹನನನುಂ, ಸುರೂಪಸುರಭಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕನಂದಾವರ್ತಾದ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತಲಕ್ಷಗಲಕ್ಷಿತ ತಿಲಕಮಸೂರಿಕಾ ಪ್ರಭೃತಿ ನವಶತವೃಂಜನರಂಜಿತಪ್ರತಪನೀಯನಿಕಾಶವರ್ಣಸಂಪೂರ್ಣಶರೀರನುಂ, ಅಪಾರವೀರ್ಯನುಂ, ಶಸ್ತ್ರಪಾಷಾಣಾತಪವರ್ಷವಿಷಾಗ್ನಿಕಾಷಕಂಟಕತ್ರಿದೋಷಸಂಭವಾಮಯ ಜರಾದಿ ಬಾಧಾವಿದೂರನುಂ,

ನೃತ್ಯ, ವಾದ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಅರುವತ್ನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗಿಳಿ, ನವಿಲು, ಹಂಸ, ಸಾರಸ, ಕ್ರೌಂಚ, ಆನೆಮರಿ, ಜಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಆಕೃತಿಗಳಿಂದ ವೇಷಾಂತರಿತರಾಗಿ ದೇವಕುಮಾರರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಓದು, ಕುಣಿತ, ಮೃದುವಾದ ಕೂಗಾಟ, ಮಧುರಶಬ್ದ, ಕ್ರೇಂಕಾರ, ಗಜಾರೋಹಣ, ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲಾದ ಸುಗಂಧಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರ, ರೇಷ್ಮೆವಸ್ತ್ರ, ವಿವಿಧಾಭರಣ, ಸುಗಂಧಲೇಪನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ದಿನದಿನವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇಹವಯಸ್ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಆ ಕುಮಾರನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ೪. ಆನೆಯ ಮರಿಯು ಮದ್ದಾನೆಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದಂತೆಯೂ, ಸಿಂಹದ ಮರಿಯು ಮೃಗರಾಜಲೀಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದಂತೆಯೂ, ಮುಗ್ಧವೂ, ಸೌಂದರ್ಯಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕುಸುಮಶೋಭೆಯಿಂದ ಅಗ್ಗಲಿಸಿದಂತೆಯೂ ಇಂದ್ರನರೇಂದ್ರರಿಂದ ವಂದ್ಯನಾದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಯೌವನವನೋದಯವು ಮನೋಹರವಾಯಿತು. ವ|| ಅಂತು ನಿಶ್ಚೇದನಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಮಲನಾಗಿಯೂ, ಕ್ಷೀರಗೌರಕ್ಷತಜ¹ನಾಗಿಯೂ, ಸಮಚತುರಸ್ರಸಂಸ್ಥಾನ²ನಾಗಿಯೂ, ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚಸಂಹನನ³ನಾಗಿಯೂ, ಸುರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಸುರಭಿಯಾಗಿಯೂ,

1 ಕ್ಷೀರಗೌರಕ್ಷತಜ = ಹಾಲಿನಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ರಕ್ತವುಳ್ಳವನು.

2 ಸಮಚತುರಸ್ರಸಂಸ್ಥಾನ = ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ, ಮಗ್ಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹದ ಆಕಾರವು ಸಮನಾಗಿರುವುದು.

3. ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚಸಂಹನನ = ವಜ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಅಸ್ತಿಪಂಜರವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು ವಜ್ರಸಮಾನವಾದ ಕೀಲುಗಳಿಂದ ಕೀಲಿತವಾದ ದೇಹ.

ಮೃದುಮಧುರಗಂಭೀರೋದಾರಪ್ರಿಯಹಿತವಚನನುಂ, ಚತುರುತ್ತರಾಶೀತಿಪೂರ್ವಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷಿತಾನ
ಪವರ್ತ್ಯಾಯುಷ್ಯನುಮಾಗಿ-

ಪರಮೌದಾರಿಕದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ ವಸನಾಳಂ ಸಾರಮಂದಾರಶೇ
ಖರರಮ್ಯಂ ಧೃತಯೌವನಂ ಮರುಳಿಸಲ್ಪಾನಾರ್ತಮತ್ಯಂತಸೌಂ
ದರಕಾಂತಾಜನಮಂ ಮಗುಳ್ಳುದಣಮಿಲ್ಲಂತಾಕೆಗಳ್ಳೆನದ
ಚ್ಚಿರಿಯೋ ಚಿತ್ರದ ರೂಪು ರೂಪವಿಭವಂ ಮುಕ್ತಂಗನಾಕಾಂತನಾ

೫

ಅನಿವಿರಿದೊಂದು ಯೌವನಮದಕ್ಕೆಡೆಯಾಗಿಮುಂದು ರಾಗಸಂ
ಜನನಮನೆಯ್ತೆ ತಾಳಿದದನಶ್ವರಕೀರ್ತಿಯೊಳಂ ಸರಸ್ವತೀ
ವನಿತೆಯೊಳಂ ವಿಚಾರಿಸೆ ತಟದ್ವೈಚಂಚಲೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಭಾ
ವನೆಯೊಳೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೊಳನಾದರಮಾಯ್ತು ಮನಂ ಚಿದಾತ್ಮನಾ

೬

ವ|| ಅಂತು ಪರಮಾತಿಶಯರೂಪಸರಸಗಂಧಸ್ಪರ್ಶಗುಣವತ್ತರಮಾಣುಪರಿವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ
ಪರಮನ ಪರಿಪೂರ್ಣಯೌವನಶ್ರೀಯಂ ನಾಭಿರಾಜಂ ನೋಡಿ,

ಸ್ವಸ್ತಿಕ, ನಂದ್ಯಾವರ್ತ್ಯಾದಿ ನೂರೆಂಟು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ತಿಲ,
ಮಸೂರಿಕಾದಿ ಒಂಬೈನೂರು ವ್ಯಂಜನರಂಜಿತನಾಗಿಯೂ, ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ
ಬಣ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಅಪಾರವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಶಸ್ತ್ರ,
ಕಲ್ಪು, ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆ, ಅಗ್ನಿ, ಕಂಟಕ, ತ್ರಿದೋಷಗಳಿಂದೊಗೆದ ರೋಗ ಮುಪ್ಪಗಳೇ
ಮೊದಲಾದ ಬಾಧೆಗಳಿಗೆ ದೂರವಾದವನೂ, ಮೃದುವೂ, ಮಧುರವೂ, ಗಂಭೀರವೂ,
ಉದಾರವೂ, ಪ್ರಿಯವೂ, ಹಿತವೂ ಆದ ವಚನವುಳ್ಳವನೂ ಎಂಬತ್ನಾಲ್ಕು
ಪೂರ್ವಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷಿತಾನಪವರ್ತ್ಯಾಯುಷ್ಯನೂ ಆಗಿ (ಅನಪವರ್ತ್ಯ = ಶಸ್ತ್ರಹತಿ
ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಕುಗ್ಗದ) ೫. ವ್ಯಷಭನಾಥನು ಪರಮೌದಾರಿಕವೂ¹
ದಿವ್ಯವೂ ಆದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು. ಅವನು ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪದ
ಶೇಖರಗಳಿಂದಲೂ ರಮ್ಯನಾದವನು. ತಾರುಣ್ಯವಿಭೂಷಿತನು. ಅತ್ಯುತ್ತಮರಾದ ಸುಂದರ
ಕಾಂತಾಜನರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವಿಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ತಾನು
ಮರುಳುಗೊಳ್ಳದವನು. ಹೀಗೆ ಮುಕ್ತಂಗನಾಕಾಂತನಾದ ಅವನ ರೂಪವು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ
ಬರೆದ ರೂಪದಂತಿತ್ತು. ೬. ಅಷ್ಟೊಂದು ಯೌವನಮದಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು
ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯ ಮೇಲೂ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೇಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುರಾಗವನ್ನು
ತಳೆಯಿತು. ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಬಹು ಚಂಚಲೆಯೆಂಬೊಂದು ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆ
ಚಿದಾತ್ಮನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅನಾದರವು ಮೂಡಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ
ಪರಮಾತಿಶಯವಾದ ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಪರಮಾಣುಗಳಿಂದ

1. ಅಭ್ಯುದಯಸುಖಕ್ಕೂ ಮೋಕ್ಷಸುಖಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ದೇಹ.

ವನಿತಾಚಿತ್ತವಿಕಾರಕಾರಿ ನೆಹಿದತ್ತೀಗಳ್ ಕುಮಾರಂಗೆ ಯೌ
ವನಮೀತಂಗೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳಮನಾಂ ಮಾಡಲೈವೇಬ್ಬು ತಪ್ಪೋ
ವನಮಂ ಗಂಧಗಜಂ ವನಂಬುಗುವವೋಲ್ ಪೊಕ್ಕಾಗಲೇಗೆಯ್ಯುದೀ
ತನ ಚಿತ್ತಮನಂಗರಾಗರಸಮಂ ಮಾಲ್ಪಂದಮಿನ್ನಾವುದೋ

2

ಕುಲರೂಪವಿಭವಯೌವನ
ವಿಳಾಸವತಿ ಪೇಟೆಮಾವಳಿನ್ನೀತನನಾ
ಳ್ಳಲೊ ಚಿತ್ತಸರೋವರದೊಳ್
ಕಳಹಂಸೆವೊಲಗಲದಲ್ಲೊ ರಮಿಯಿಸುವಳ್

೮

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳ್ ಬಗೆದು ಸಕಳವಿಷ್ಣುಪ್ರಣೂತನನೀತನನಂತದೊಳನಂತರ
ಹರಮಾನಂದದೊಳ್ ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳತಿಪ್ರಾಜ್ಞ[ನಂ] ಜನಿತನಿಸ್ಸಹನನ್ [ಅನವರತ]
ಕಲ್ಯಾಣಪರಿಮಿತದೊಳ್ ನಿರಂತರ ತಂತ್ರಾವಾಪಚಂತಾರಾಯಪ್ರಾಯಸುಖಲವದೋಳೀ ಮಹೀತಳ
ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ನಿಟಿಸುವುದುಂ ಮದುವೆನಿಟಿಸುವುದುಂ ಎನಗಶಕ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಮಾದೊಡಂ, ಎನ್ನ ಬಗೆದ
ಬಗೆಯನೊಡಂಬಡುಗುಮೊಡಂಬಡನೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮದೊಳ್ ಆಸ್ಥಾನಮಂಡಪಮಂಡನೀಭೂತಮಣಿ
ಮಯಾಸನಪ್ರಾಚ್ಯಾಚಳಿಖರರತ್ನಮಾಗಿದ್ ಕುಮಾರನಂ ಸಾರವೆಂದು ಯಥೋಚಿತ ಹೇಮಾಸನದೊಳ್
ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ನಾಭಿರಾಜಂ,

ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಆ ಪರಮನ ಪೂರ್ಣಯೌವನದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನಾಭಿರಾಜನು
ಕಂಡು ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ೭. “ವನಿತೆಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸುವ
ಯೌವನವು ಈ ಕುಮಾರನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದೆ. ಇವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳವನ್ನು
ನರವೇರಿಸಬೇಕು. ಗಂಧಗಜವು ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಇವನು ತಪೋವನವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಈತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಂಗರಾಗರಸದಲ್ಲಿ-
ಸ್ರಕ್-ಚಂದನ-ವನಿತಾದಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾವುದೋ!
೮. ಕುಲ, ರೂಪ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಯೌವನ ಮತ್ತು ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ಯಾವ
ತರುಣ ಇವನನ್ನು ಆಳುವಳೋ! ಇವನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕಲಹಂಸಿಯಂತೆ ಯಾವಳು
ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಮಿಸುವಳೋ!” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು.
ವ|| “ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ ಅನಂತವೂ ನಿರಂತರ ಪರಮಾನಂದವುಳ್ಳದೂ
ಆದ ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತನೂ ಸ್ವಹಾರಹಿತನೂ ಆದ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕೀಳಟ್ಟಿದ
ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಪರಿಮಿತವೂ ಒಳಾಡಳಿತ (ತಂತ್ರ) ವಿದೇಶಾಂಗವ್ಯವಹಾರ (ಆವಾಪ)ಗಳ
ಚಿಂತೆಗಳೆಂಬ ವಿಘ್ನಬಾಹುಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸುಖವುಳ್ಳದೂ ಆದ ಮಹೀರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯ
ಪರಿಗೆ ಇವನು ಒಪ್ಪಬಹುದು-ಒಪ್ಪದಿರಬಹುದು” ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನ ತಾಕಲಾಟದಿಂದ

ಉದಯಾಚಲಕ್ಕೆ ವಸರಿನ
ನುದಯದಿನಾದಂತಿರೆಮಗೆ ಗುರುಗಂ ಗುರುವಂ
ದೊದವಿದ ಪೆಂಪಿದು ನಿನ್ನೊಂ
ದುದಯದಿನಾಯ್ತುಮರಮೌಳಿಲಾಲಿತಚರಣಾ

೯

ತುಂಗಭವದ್ವೋಧದ ಬೆಳ
ಗಿಂಗೊಳಗಪ್ಪನಿತನೆನ್ನ ಬಗೆ ಪುಗದು ತಮಂ
ಪಿಂಗೆ ದಿನಪತಿಯ ಬೆಳಪ ನ
ಭೋಂಗಣಮಂ ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣಂ ಬೆಳಗುಗುಮೇ

೧೦

ಇದು ದಲವಸ್ತುವೆನ್ನದೆ ಮದುಕ್ಕಿಯನೊಯ್ಯನೆ ಕೇಳ್ತು ದಿವ್ಯಚ
ತ್ತದೊಳವಧಾರಿಸೆಂತನೆ ಜಗದ್ಗುರು ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥದಿಂದ ಸ
ಲ್ಪುದು ವಲಮಿಂತಿದಂ ಬಗೆದು ಪುತ್ರಕಳತ್ರಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾ
ಣದೆ ಬಗೆದಪುರದೊಲ್ಲಿದನೆಂದೊಡೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗದೇ

೧೧

ಮನುಮಾರ್ಗನಿಪುಣನೆನಿಸಿದ
ನಿನಗಾಮೀ ರಾಜಮಾರ್ಗಮಂ ತೋಪಿ ಜಗ
ಜ್ಞನಕೆ ನಗೆಯಲ್ತೆ ಕಳಭಂ
ವನಪಥಮಂ ಯೂಥಪತಿಗೆ ತೋರ್ಪಂತಕ್ಕುಂ

೧೨

ನಾಭಿರಾಜನು ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾದ ಮಣಿಮಯಪೀಠವೆಂಬ
ಪೂರ್ವಾಚಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಶಿರೋರತ್ನವಾಗಿದ್ದ (ಮಣಿಮಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ)
ಕುಮಾರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು. ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾಭಿರಾಜನು
ಹೀಗೆಂದನು: ೯. “ದೇವತೆಗಳ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಲಾಲಿತವಾದ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವನೇ!
ಸೂರ್ಯನ ಉದಯದಿಂದ ಉದಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಉದಯಪರ್ವತವೆಂಬ ಕೀರ್ತಿ
ಯುಂಟಾದಂತೆ, ನೀನು ಜನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ‘ಗುರುವಿಗೂ ಗುರು (ತಂದೆ)’ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆ
ನನಗೆ ಸಂದಿತು! ೧೦. ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಗಿಗೆ ಒಳಗಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮ
ಮನಸ್ಸು ಗ್ರಹಿಸಲಾರದು. ಕತ್ತಲೆಯು ಕಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನು ನಭೋಂಗಣವನ್ನು
ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಿಂಚಿನ ಹುಳವು ಬೆಳಗಬಲ್ಲದೇ? ೧೧. ಇದನ್ನು ಅವಸ್ತು (ಜಳ್ಳೆಂದು)
ವೆನ್ನದೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೆಟ್ಟನೆ ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡು. ಜಗದ್ಗುರೋ!
ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಸಲ್ಲುವವು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಪುತ್ರ-ಕಲತ್ರ
ಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಮನ ಕೊಡು. ನೀನು ಒಲ್ಲೆಯೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು.
೧೨. ಮನುಮಾರ್ಗನಿಪುಣನಾದ ನಿನಗೆ ನನ್ನೀ ರಾಜಮಾರ್ಗಪ್ರದರ್ಶನವು, ಆನೆಮರಿಯು
ವನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯೂಥಪತಿಗೆ (ಸಲಗ) ತೋರಿಸಿದಂತೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಜನಹಾಸ್ಯವು

ಶಾಂತಾತ್ಮ ಮದುವೆನಿಲ್ ನೀ
ನಿಂತೆನ್ನ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಿಂದಂ ನೀನೊಂ
ತಂತೆ ಸಲೆ ನೆಗಲಿ ಜಗತೀ
ಸಂತತಿ ನಿಲೆ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮಸಂತತಿ ನಿಲ್ಲುಂ

೧೩

ಸುತನೆಂಬ ಮೇಳದಿಂ ನಿನ
ಗತರ್ಕ್ಕಬೋಧಂಗೆ ಯುಕ್ತಿಯಂ ತೋಟಿ ಜಗ
ನ್ನುತ ನೋಡ ನನ್ನಿಯಾದುದು
ಸುತಂಗೆ ಕಥೆವೇಲ್ವರೆಂಬ ನಾಲ್ವಡಿ ಜಗದೋಳ್

೧೪

ಎನೆ ದೇವನ ದರಹಸಿತಾ
ನನದೋಳ್ ತನಗಿಂಬುಕೆಯ್ ಬಗೆಯಂ ಪದಿನಾ
ಲನೆಯ ಮನು ಜಲಕನಜೆದಂ
ದನಿತುಂ ಭುವನಮುಮನಾಗಳಾಳ್ತೊಸೆದಂ

೧೫

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನಪರೋಧದೊಳಂ ಪ್ರಜಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಳಂ ಪೋಗಲಾಟದೊಡಂಬಟ್ಟಾದಿ
ಪುರುಷನೊಡಂಬಡನಜೆದು ನಿಶ್ಚಂಕನಾಗಿ ದಿವಿಜೀಂದ್ರನನುಮತದೋಳ್ ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರ ತಂಗಿಯರಪ್ಪ
ಯಶಸ್ವತೀವಹಾದೇವಿಯುಂ ಸುನಂದಾಮಹಾದೇವಿಯುವೆಂಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನಂಗಳಂ
ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದಮೆರಡು ದೇವಿಯೊಳಿದ ದೇವೇಂದ್ರಶಿಲ್ಪಿಗಳ್ ಸಮೆಯಿಸಿದ ಪಂಚರತ್ನಮಯ

ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ೧೩. ಎಲೈ ಶಾಂತಾತ್ಮನೇ! ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗು. ನನ್ನಂತೆಯೇ ನೀನು
ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸಂತತಿಯು ನಿಲ್ಲುವುದು. ನಿನಗೂ
ಧರ್ಮಸಂತತಿಯು ನಿಲ್ಲುವುದು. ೧೪. ಜಗನ್ನುತ! ಅತರ್ಕ್ಕಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರಸ್ನೇಹದ
ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರೆ, ಸುತನಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳಿದರೆಂಬ ನಾಣ್ಣಡಿಯು
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾಗುವುದು!” ೧೫. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ದೇವನ ಮುಖದಲ್ಲೊಗೆದ
ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸೂಚಕವೆಂದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವಾದ ನಾಭಿರಾಜನು
ತಿಳಿದನು. ಅವನು ಆಗ ಅಷ್ಟು ಲೋಕಗಳನ್ನು ತಾನು ಆಳಿದಂತೆ ಸಂತೋಷಿಸಿದನು.
ವ|| ರಾಜನ ಒತ್ತಾಯದಿಂದಲೂ ಪ್ರಜಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಕೂಲನಾಗ
ಲಾಶಿಸದೆ ವೃಷಭದೇವನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ನಾಭಿರಾಜನು ಇಂದ್ರನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರಾಜರ ತಂಗಿಯರಾದ ಯಶಸ್ವತೀ ಸುನಂದೆಯರೆಂಬ
ರತ್ನಪ್ರಾಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ
ದೇವೇಂದ್ರನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ವಿವಾಹಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
ಎಡೆಯರಿದಿಟ್ಟ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಹಲವು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿರ್ಮಿತವಾದ ಗಿಂಡಿಗಳೂ,
ಅವುಗಳೊಡನೆ ಸಂಗತವಾದ ಮಣಿಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿನ ಕಿರಣಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಬೆಳಗುವ
ಮಣಿಗನ್ನಡಿಗಳೂ, ಅವಕ್ಕೆ ಪಾಂಗಾಗಿ ಪಚ್ಚೆಗಳಂತಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಳ ಹಸುರನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು

ವಿವಾಹಾಮಂಟಪದೊಳೆಡೆಯೆಡೆದು ನಿಜಿಸಿದ ಕನಕರಜತಮಯಾನೇಕಭಂಗಿಭೃಂಗಾರಂಗಳುಮವಳೊಳ್
ಸಂಗತಂಗಳಾಗಿ ಮಣಿವಿತಾನ ನಾನಾ ಮಯೂಖಂಗಳೊಳ್ ಸೇಸಿ ಬೆಳಗುವ ಮಣಿಮುಕುರಂಗಳುಂ
ಅನರ್ಕೆ ಪಾಂಗಾಗಿ ಪಚ್ಚಿಯ ಪಸಲೆಯ ಪಸುರನಸಳೆದು ನಿಮಿರ್ದ ನೆಲೆವಡಲಗೆಯ ಜಾಗಂಗಳುಮವನೆ
ಸಂಗಡಂಗೊಂಡಿರ್ದ ಸತ್ತಿಸಂಗಡಂಗಳುಂ ಅವಜ ಕೆಲದೊಳನೇಕ ನಾಕಲೋಕೋದ್ಯಾನಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾ
ಸಿತಂಗಳುಂ ಪದ್ಮಾದಿಸರೋವರ ಮಂಗಳಜಳವಿಳಿಸಿತಂಗಳುಮಾಗಿ ಸರ್ವಧಾನ್ಯದ ವಿವಾಹವೇದಿಕೆಯ
ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕುಂದೆಸೆಯುಮನಳಂಕರಿಸಿರ್ದ ಪೂರ್ಣಕಳಶಂಗಳುಮಂ ಅವನಳಂಕಾರಿಸಿ ವಧೂವರರ
ರಾಗಾಂಕುರಂಗಳಿರ್ಪಂತಿರ್ದ ರತ್ನಪ್ರದೀಪಂಗಳುಮೆಸೆಯೆ ಬಳಸಿದ ಚಿಂಬೊನ್ನ ಮಾಂಗಾಯ ಗೊಂಚಲ್ಕಳ
ಪೊಂದಳಿರ ತೊಂಗಲ್ಕಳ ಸುತ್ತಂಗೊಡ ಸುರಿಗೆಯ ಮುತ್ತಿನ ಬುಂಭುಕಂಗಳ ನಡುವೆ.

ಕಡೆಯಿಕ್ಕಿದ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ

ಪೊದರ್ಪುಣ್ಣವ ಬೆಳಗು ಪೊಳೆವ ದುಗುಲದ ಪಸೆಯೊಳ್

ತೊಡರ್ದಿರೆ ಪೆಜತಲ್ಲದೆ ಪಾ

ಲ್ಲಡಲೆನಿಸಿದುದಾ ವಿವಾಹವೇದಿವಿಳಾಸಂ

೧೬

ಭೃಂಗಾರಹೇಮಚಾಮರ

ಮಂಗಳಮಣಿದರ್ಪಣಪ್ರದೀಪಂಗಳ ಜಾ

ಗಂಗಳ ದೇವಾಂಗವಿತಾ

ನಂಗಳ ತುಲುಗಲ್ ಚಿಡಂಗುವಡೆತ್ತದಳೊಳ್

೧೭

ರಂಜನೆ ಚರಣಾಲಕ್ಷಕ

ರಂಜನೆ ಮಣಿಕುಟ್ಟುಮಂಗಳಂ ಸುರಗಣಿತಾ

ಗುಂಜನ್ನಣಿರಶನಾಮಣಿ

ಮಂಜೀರಕಮಂಜುಶಿಂಜಿತಂ ರಂಜಿಸುಗುಂ

೧೮

ಸೆಟೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ನೆಲವಡಲಗೆಯ (ಪಾತ್ರ-ವಿಶೇಷಗಳು) ಜಾಗಗಳೂ, ಅವುಗಳೊಡನಿದ್ದ
ಸತ್ತಿಗೆಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೋದ್ಯಾನದ ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾಸಿತಗಳೂ
ಪದ್ಮಾದಿಸರೋವರಗಳ ಜಲವಿಲಸಿತಗಳೂ ಸಮಸ್ತಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮೇತವಾದ
ವಿವಾಹವೇದಿಕೆಯ ನಾಲ್ಕು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಕಲಶಗಳೂ ವಧೂವರರ
ರಾಗಾಂಕುರಗಳೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ರತ್ನದೀಪಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಚಿನ್ನದ ಮಾವಿನ
ಕಾಯ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಂದಳಿರ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆದ ಸುರಿಗೆ
ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆಗಳ ನಡುವೆ ೧೬. ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಟ್ಟ ಬಿಡುಮುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು
ಹೊಳೆಯುವ ಬೆಳಕು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ ಹೊಳೆಯುವ ದುಗುಲದ ಮೇಲೆ
ಹರಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಅದು ಹಾಲಿನ ಕಡಲಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ವೇದಿಕೆಯು
ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೧೭. ಚಿನ್ನದ ಕಲಶ, ಚಿನ್ನದ ಚಾಮರ, ಮಂಗಲದರ್ಪಣ, ಮಂಗಳಪ್ರದೀಪ,
ಮಂಗಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ದೇವಾಂಗವೆಂಬ ವಸ್ತುಗಳ
ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು ಇವುಗಳ ಗುಂಪು ವಿವಾಹಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿತು. ೧೮. ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿನ
ಅರಗಿನ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಗೊಳಿಸಿದುವು.
ದೇವಗಣಿಕೆಯರ ಮಣಿಮಯವಾದ ಒಡ್ಡುಗಳ ಸುಂದರ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ

ಪರಿಪೂರ್ಣೋತ್ಸವಮುತ್ಸವ
ಮುರಜದ್ವನಿಯಿಂದಮಾ ವಧೂವರರಂ ಪೋ
ಬರವೇಬಿಂಬಂತಿದುರು
ಸುರವಾರಸ್ತ್ರೀವಿಳಾಸಪರಿಣಯನಗೃಹಂ

೧೯

ಸುರಸಂಗೀತಮತ್ತಮೊಂದು ದಿಶೆಯೊಳ್ ಮತ್ತೊಂದು ದಿಗ್ಭಾಗದೊಳ್
ನರಸಂಗೀತಕಮೊಂದು ಮೆಯ್ಯೊಳಮರರ್ ಮತ್ತೊಂದು ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ನರರ್
ನೆರೆದಿಂಬಾಗಿರೆ ದೇವಮಾನವಸಭಾಸಂದೋಹದಿಂ ನಾಡೆಯುಂ
ಪರಭಾಗಂಬಡೆದೇಂ ಬೆಡಂಗಿಡಿದುದೋ ತನ್ನಾಭಿರಾಜಾಲಯಂ

೨೦

||ಪೃಥ್ವೀ||

ನರಾಮರವಧೂಜನಂ ಬೆರಸಿ ರಾಗದಿಂದಾಡೆ ನೋ
ಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒರಿದೊಂದು ಸಂದೆಯದೆ ನೋಡೆ ಪೋಗಿಂತಿವಳ್
ನರಾಂಗನೆಯಿವಳ್ ಸುರಾಂಗನೆ ದಲೆಂಬಿನಂ ಮಾಡುಗುಂ
ಕರಂ ಮನದೊಳಲ್ಲಿ ಮರ್ತ್ಯರಮಣೀಶ್ರಮಾಂಭಕಣಂ

೨೧

ಇದು ಜನ್ಮಪನಕೆ, ನೂರ್ಮಡಿ ಮಿಗಿಲ್ ಕಲ್ಯಾಣಮಂದಬ್ರಹ್ಮಿಂ
ತ್ರಿವಶೇಂದ್ರಂ ತ್ರಿವಶಾಪ್ತರೇಪರಿವೃತಂ ಬಂದಾ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತ
ಕ್ಕುದನಬ್ರಹ್ಮು ನಿರಂತರಂ ಸಮಜಿದಂ ಪೆಣ್ಣಂಡಮಿಂದ್ರಾಣಿಯೆಂ
ದುದನೆಂದೆಂದೆಡೆಯಾಡುತಿರ್ಪುವೆನೆ ಮತ್ತೇನೆಂದದಂ ಬಣ್ಣಿಸೆಂ

೨೨

ಮಂಜುಲದ್ವನಿಗಳೂ ರಂಜಿಸಿದುವು. ೧೯. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಸಂತೋಷಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಮದುವೆಮನೆಯು, ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೃದಂಗದ್ವನಿಗಳಿಂದ “ಹೋಗು! ಆ ವಧೂವರರನ್ನು ಬರಹೇಳು!” ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತು. ೨೦. ನಾಭಿರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಗೀತವೂ ಮತ್ತೊಂದು ದಿಗ್ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಗೀತವೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಬೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂ ನೆರೆದು ಇಂಬಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜಾಲಯವು ದೇವಮಾನವರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಶೋಭೆವಡೆದು ಬೆಡಗುವಡೆಯಿತು. ೨೧. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮಾನವಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲಿತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಇವಳು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯೋ ನರಸ್ತ್ರೀಯೋ ಎಂಬೊಂದು ಸಂದೇಹವು ಕೆಲವರಲ್ಲುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರ್ತ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲುಂಟಾದ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ‘ಇವಳು ಸುರಾಂಗನೆಯಲ್ಲ, ನರಾಂಗನೆ!’ ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಂದುವು. ೨೨. ಈ ಮದುವೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಿಂತ ನೂರ್ಮಡಿಯಷ್ಟು ಮಿಗಿಲಾದುದೆಂದು ದೇವೇಂದ್ರನು ಭಾವಿಸಿದನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವನು ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರೆಯರೊಡನೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಲೆಯಿಂದ ತಕ್ಕುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಯಿಸಿ

ವ|| ಅಂತನುವಹಿದೊಸಗೆಯೊಳಮರರಾಜನುಂ ಸನಾಭಿಗಳ್ ವರಸು ನಾಭಿರಾಜನುಂ
ಬಂದು ವಿಲಾಸವತಿಯನಿಸಿದ ಯಶಸ್ವತಿಯೊಳಂ ಮನೋನಯನಾನಂದೆಯನಿಸಿದ ಸುನಂದೆಯೊಳಂ
ಒಂದೇ ಪಸೆಯೊಳ್ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯಿಸಿದಾಗಳ್.

ಅತನುಶ್ರೀಕಾಮಿನೀದರ್ಪಣಮೆನಿಸುವ ತದ್ವಕ್ತ್ರಶೀತಾಂಶು ನೇತ್ರಾ
ಸಿತನೀರೇಜಾತಯುಗ್ಗಕ್ಯಮೃತಸಲಿಲಸಂಸೇಕಮಂ ಮಾಡೆ ಕಲ್ಪ
ವೃತತೀಸಂಯುಕ್ತಕಲ್ಪಕ್ಷಿತಿರುಹಮನೆ ಪೋಲ್ವಿದ್ರವನಾ ಕಾಂತೆಯರ್ ತ
ಮೃತಿರಾಗಂ ಪೆರ್ಚಿ ತನ್ನಿರ್ಕೆಲದೊಳಮಿರೆ ತನ್ನಾಭಿರಾಜಾಗ್ರಪುತ್ರಂ

೨೩

ವ|| ಅಂತಾ ಜಗತ್ಪವಿತ್ರಚರಿತ್ರಿತೃತನಂದನೆಯರೊಳ್ ಆ ನಾಭಿರಾಜನಂದನಂ, ಆ ನಿಜಕುಲ
ತಿಲಕೆಯರೊಳ್ ಆ ಮನುಕುಲತಿಲಕಂ, ಆ ಮಧುಕರನಿಕರಕಾಂತಕುಂತಳಾಳಂಕೃತಾರ್ಥೇಂದುಸೊಂದರ
ಲಲಾಟಿಯರೊಳ್ ಆ ಕುಟಲಕುಂತಳಮಂಡಿತವಿಪುಳಲಲಾಟಂ, ಆ ವಿಕಚಮೇಚಕೋತ್ಸಲೋಚನೆಯ
ರೊಳ್ ಆ ವಿಮುಕುಳಕಮಳದಳವಿಲೋಲಲೋಚನಂ, ಆ ಚಂಪಕಳಿಕಾವಿಲಾಸಾಸಿಕಾವಂಶಿಯರೊಳ್
ಆ ಲಾವಣ್ಯಾಂಭಿಪ್ಪವಪ್ಪಪಾಳಾಯಮಾನೋತ್ತುಂಗನಾವಾಂಶಂ, ಆ ಮದನಮಂಗಳ ಮುಕುರಾನುಕಾರಿ
ಕಪೋಲತಳೆಯರೊಳ್ ಆ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ತಸ್ಮರಾದರ್ಶಸದೃಶ ಕಪೋಲತಳಂ, ಆ ಮಣಿಮಯಕುಂಡಳ
ಮರೀಚಿ ಮಂಜರೀಮನೋಹರಕನ್ಯೆಯರೊಳ್ ಆ ಪರಾರ್ಥರತ್ನಕರ್ಣಪೂರಮಯೂಖಪ್ರವಾಹ
ಸಂದೋಹಾಲಂಕೃತಕರ್ಣಂ, ಆ ಪರಿಸ್ಪರ್ಶನ್ಮಯೂಖದಶನೆಯರೊಳ್ ಆ ರಾಜದ್ವಜೋದ್ವೃಳದೃಶನಂ,
ಆ ಪ್ರವಾಳಪಾಟಲಾಧರೆಯರೊಳ್ ಆ ನವಾಮೃದ್ರುಮಪಲ್ಲವಾಧರಂ, ಆ ರೇಖಾತಯ

ತೆಂದಮೇಲೆ ನಾನೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ? ವ|| ಅಂತೆ ಅನುವರಿತು ಸಂತೋಷದಿಂದ
ದೇವೇಂದ್ರನೂ, ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ನಾಭಿರಾಜನೂ ಬಂದು ವಿಲಾಸವತಿಯಾದ
ಯಶಸ್ವತಿಯನ್ನೂ, ನೇತ್ರಮನುಕಾಂತಳಾದ ಸುನಂದೆಯನ್ನೂ ಒಂದೇ ಹಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿಸಿದರು. ೨೩. ಕಾಮನ ಕಾಮಿನಿಯ ಮಣಿದರ್ಪಣವೆನಿಸಿದ ಆ
ವನಿತೆಯರ ಮುಖಚಂದ್ರಮನು ನಾಭಿರಾಜಪುತ್ರನ ನೇತ್ರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ನೈದಿಲೆ
ಹೂವುಗಳಿಗೆ ಅಮೃತದ ನೀರನ್ನೆರಚಿದನು. ಅತಿಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತರಾಗಿ ಆ ಕಾಂತೆಯರು
ಅವನೆರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿರಲು, ಆ ನಾಭಿರಾಜರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನು ಕಲ್ಪಲತೆಗಳನ್ನಪ್ಪಿದ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿ ತೋರಿದನು. ವ|| ಸದ್ವೃತ್ತಸಂಪನ್ನರಾದ ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರಿಯರಲ್ಲಿ
ಆ ನಾಭಿರಾಜಕುಮಾರನೂ, ಆ ನಿಜಕುಲತಿಲಕೆಯರಲ್ಲಿ ಆ ಮನುಕುಲತಿಲಕನೂ,
ದುಂಬಿವಿಂಡಿನಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರೂ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ
ನಂತೆ ಹಣೆವಡೆದವರೂ, ಆದ ಆ ತರುಣಿಯರಲ್ಲಿ ವಕ್ರಕೇಶಾಲಂಕೃತನಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾದ
ಹಣೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಆ ಅರಳಿದ ನೀಲಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಕಮಲ
ದೇಶಿನಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಪಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆಸೆಯುವ ನಾಸಿಕೆ
ಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಲಾವಣ್ಯವೆಂಬ ನೀರು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಗಮಮಾರ್ಗದಂತಾಚರಿಸುವ
ಉನ್ನತನಾಸಾವಂಶನೂ, ಮನ್ಮಥನ ಮಂಗಲಮಯವಾದ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನನುಕರಿಸುವ
ಕೆನ್ನೆವಡೆದವರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಕನ್ನಡಿಗೇಣೆಯಾದ ಕಪೋಲತಲವಡೆದವನೂ, ಮಣಿಮಯ
ಕರ್ಣಕುಂದಲಗಳ ಕಾಂತಿಮಂಜರಿಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳವನೂ,

ಬಂಧುರಕಂಧರೆಯರೊಳ್ ಆ ಕಂಬುಕುಬ್ಬಕಮನೀಯಕಂಧರಂ, ಆ ರಾಜಹಂಸೋನ್ನತಾಂಸೆಯರೊಳ್
 ಆ ಕನಕಶಿಖರಿಶಿಖರೋನ್ನತಾಂಸಂ, ಆ ಶಿರೀಷಕುಸುಮದಾಮಸುಕುಮಾರಬಾಹುಲತೆಯರೊಳ್
 ಆ ಪರಿಘಪರಿವೃತ್ತದೀರ್ಘಬಾಹುಯುಗಳಂ, ಆ ಬಾಹುಮೂಲಪರ್ಯಂತವಿಶ್ರಾಂತಕುಚಮಂಡಲೆ
 ಯರೊಳ್ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾವಿಹಾರಾಚಲರುಚಿರವಕ್ಷಸ್ಥಳಂ, ಆ ಕಾಮಕಾರ್ಮುಕಯುಷ್ಮಿಮುಷ್ಮಿಸಮಾಯತ
 ಮಧ್ಯೆಯರೊಳ್ ಆ ರಾಜಕಂಠೀರವಮಧ್ಯಂ ಆ ಮದನಚಕ್ರವರ್ತಿಕ್ರೀಡಾಚಲೋನ್ನತಜಘನೆಯರೊಳ್
 ಆ ಮಹೇಂದ್ರವಿರಚಿತ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣೋಚಿತಜಘನಂ, ಆ ಕನಕಕದಳೀಸ್ತಂಭ ವಿಭ್ರಮ
 ಜಂಘಾಯುಗಳೆಯರೊಳ್ ಆ ಭುವನಭರಣೋತ್ತರಣಸ್ತಂಭರಮಣೀಯಜಂಘಾಯುಗಳಂ, ಆ
 ನವಮಣಿಗಣಮರೀಚಕುಸುಮೋಲ್ಲಸಿತಪದಪಲ್ಲವೆಯರೊಳ್ ಆ ಪುರಂದರಚೂಡಾರತ್ನಪ್ರತಿಬಿಂಬ
 ಚುಂಬಿತನಖೋಲ್ಲಸಿತಪದಪಲ್ಲವಂ, ಆ ಲಾವಣ್ಯಜಳಧಿವೇಳೆಯರೊಳ್ ಆ ಲಾವಣ್ಯಾರ್ಣವಕಲ್ಲೋಲಂ,
 ಆ ಮನೋಜರಾಜ [ಚೈತ್ರ ಪತಾಕೆಯರೊಳ್ ಆ ಮನಸಿಜವಿಜಯಕೇತನಂ ನೆರೆದಿರೆ,

ಆ ಕಾಂತಿಮಯವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುವವರಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂತುಜ್ವಲವಾದ
 ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಹವಳದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಹೊಸತಾದ ಮಾವಿನ
 ಚಿಗುರಿನಂತೆ ಕೆಂದುಟಿಯುಳ್ಳವನೂ, ರೇಖಾತ್ರಯಗಳಿಂದ ಮಂಡಿತವಾದ ಸುಂದರ
 ಗ್ರೀವೆಯರಲ್ಲಿ ಶಂಖದಂತೆ ಹ್ರಸ್ವವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ, ರಾಜಹಂಸದಂತೆ
 ಉನ್ನತವಾದ ಹೆಗಲುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಮೇರುಶಿಖರದಂತೆ ಉನ್ನತವಾದ ಹೆಗಲುಳ್ಳವನೂ,
 ಬಾಗೆಹೂವಿನ ದಂಡೆಯಂತೆ ಮೃದುವಾದ ತೋಳುಬಳ್ಳಿಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಪರಿಘದಂತೆ
 ದುಂಡಾಗಿಯೂ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತೋಳೆರಡುಳ್ಳವನೂ, ಕಂಕುಳವರೆಗೆ
 ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಸ್ತನಮಂಡಲವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಲೀಲಾವಿಹಾರಾಚಲದಂತೆ ರುಚಿರವಾದ
 ವಕ್ಷಸ್ಥಲವುಳ್ಳವನೂ, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಯಷ್ಟಿಮುಷ್ಟಿಯಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ನಡುವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ
 ಆ ರಾಜಸಿಂಹದ ನಡುವುಳ್ಳವನೂ, ಆ ಮನ್ಮಥಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕ್ರೀಡಾಚಲದಂತೆ
 ಉನ್ನತವಾದ ಜಘನವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕುಚಿತವಾದ
 ನಿತಂಬವುಳ್ಳವನೂ, ಚಿನ್ನದ ಬಾಳೆಯಕಂಬದ ವಿಭ್ರಮವನ್ನು ತಳೆದಿರುವ
 ಜಂಘಾಯುಗಳೆಯರಲ್ಲಿ ಭುವನವೆಂಬ ಭವನದ ತೋರಣಸ್ತಂಭದಂತೆ ಸುಂದರವಾದ
 ಜಂಘಾಯುಗ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದವನೂ, ಉಗುರುಗಳೆಂಬ ಮಣಿಸಮೂಹದ ಕಾಂತಿಗಳಂತಿರುವ
 ಕುಸುಮೋಲ್ಲಸಿತ ಪಲ್ಲವೆಯರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಕಿರೀಟರತ್ನಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಿಂದ
 ಚುಂಬಿತವಾದ ಉಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಪದಪಲ್ಲವವುಳ್ಳವನೂ, ಆ
 ಲಾವಣ್ಯಸಮುದ್ರದ ವೇಳೆಯರಲ್ಲಿ ಲಾವಣ್ಯಸಮುದ್ರದ ಕಲ್ಲೋಲನೂ, ಕಾಮರಾಜನ
 ಚಿತ್ರಪತಾಕೆಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥವಿಜಯಕೇತನನೂ ನೆರೆದಿರಲು,

ಸಮಲಾವಣ್ಯಪ್ರಸರದ
 ಸಮವಿಭವದ ಸಮವಿಳಾಸದಗ್ಗಲಿಕೆಯೊಳಾರ್
 ಸಮನಿವರ್ಗನೆ ಸಮರಸದೊಳ್
 ಸಮಸಂದತ್ತವರ್ಗ ಸಮಸಮಾಯೋಗಸುಖಂ

೨೪

ವ|| ಅಂತಾ ಗರ್ಭೇಶ್ವರಿಯರ್ ಆ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸರೋವರದೊಳ್ ತಮ್ಮ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಂ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿಯುಂ, ಆ ನವಮಾಳಿಕೋದ್ಧಾಮಕೋಮಳಿಯರ್ ಆ ತ್ರಿಲೋಕತಿಲಕನ ಮನೋಮದೇಭಮಂ ತಮ್ಮ ರಂಭಾಸ್ತಂಭಾಯಮಾನೂರುಸ್ತಂಭಂಗಳೊಳಾಳಿಸಿಯುಂ, ಆ ಜಿತಾಮರ ಕಾಮಿನಿಯರ್ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಮನೋಮದಕಳಹಂಸನಂ ತಮ್ಮ ಜಘನವಿಪುಳಪುಳಿತನತಳ ದೊಳಾಳಿಸಿಯುಂ, ಆ ಮದಾಲಸಗಮನೆಯರ್ ಆ ಜಗತ್ಪತಿಯ ಮನೋಯಾನಪಾತ್ರಮಂ ತಮ್ಮ ತಳೋದರಜಳಧಿನಾಭಿಗಂಭೀರಾವರ್ತದೊಳ್ ಸುಟಿಯಿಸಿಯುಂ, ಆ ತನೂದರಿಯರ್ ಆ ನಾಭೀಯನ ಮನಸ್ಸರಸ್ತಟಮಂ ತಮ್ಮ ವಳಿತ್ರಯತರಂಗಂಗಳಿಂದಮಳ್ಳಿಟಿಸಿಯುಂ, ಆ ಕುಸುಮಕುಕುಮಾರತನುಗಳ್ ಆ ಭುವನಭವನಮೂಲಸ್ತಂಭತನೂಜನ ಮನೋಮಂಗಳಗೇಹಮಂ ತಮ್ಮ ಕುಚಕುಂಭಂಗಳನಳಂಕರಿಸಿಯುಂ, ಆ ಮದಕೋಕಿಕಲಾಲಾಪೆಯರ್ ಆ ಸಕಳಕಳಾನಿಳಯನ ಮನೋಮೃಗಮಂ ತಮ್ಮ ಮೃದುಮೃಣಾಳಕೋಮಳಬಾಹುಪಾಶಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿಯುಂ, ಆ ಚಂಪಕಮುಕುಳವಿಳಾಸ ನಾಸಾವಂಶಿಯರ್ ಆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಮನೋಮಧುಕರಮಂ ತಮ್ಮ ಮುಖಾರವಿಂದದೊಳ್

೨೪. ಲಾವಣ್ಯದ ಹರಹಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಲಾಸದಗ್ಗಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ಸಮನಾದವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಸಮರಸದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುಖವು ಸಮನಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವ|| ಅಂತು ಆಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಯಶಸ್ವತೀ ಸುನಂದೆಯರು ಆ ಪುರುಷರೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮಾನಸಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರು. ನವಮಾಲಿಕೆಯ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಕೋಮಲೆಯರಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ತ್ರಿಲೋಕತಿಲಕನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬದಂತಿರುವ ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರು. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮತ್ತಕಲಹಂಸನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ಥೂಲಜಘನವೆಂಬ ಮರಳುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದರು. ಆ ಮದಾಲಸಗಮನೆಯರು ಜಗದೊಡೆಯನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ದೋಣಿಯನ್ನು ಕೃಶೋದರವೆಂಬ ಕಡಲಿನ ನಾಭಿಯೆಂಬ ಆಳವಾದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಿದರು. ಆ ಕೃಶೋದರಿಯರು ನಾಭಿರಾಜಪುತ್ರನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಸರಸ್ತಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಲಿತ್ರಯಗಳೆಂಬ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಇರಿದರು. ಆ ಕುಸುಮ ಕುಕುಮಾರ ದೇಹವುಳ್ಳವರು ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಮನೆಯ ಮೂಲಸ್ತಂಭನೆನಿಸಿದ ನಾಭಿರಾಜತನೂಜನ ಮನೋಮಂಗಲಗೃಹವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ತನಕುಂಭಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಅಿಂದವಾಗಿ ಧ್ವನಿಗೈವ ರಮಣಿಯರು ಸಕಲಕಲಾನಿಪುಣನ ಮನೋಮೃಗವನ್ನು ಮೃದುವಾದ ತಾವರೆದಂಟಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳುಗಳೆಂಬ ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರು. ಸಂಪಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ವಿಲಾಸವಡೆದ ಆ ನಾಸಾವಂಶಿಯುಳ್ಳವರು ಆ ವಿಶ್ವದೊಡೆಯನ

ನಲಿಯಿಸಿಯಂ, ಆ ನೀಲನೀರೇಜನಯನೆಯರ್ ಆ ಮನುವಂಶಭವ್ಯಕುಮುದಾಕರಕುಮುದಬಾಂಧವನ
ಮನೋಲತಾಂತಮಾಲೆಯಂ ತಮ್ಮ ಕೇಶಹಸ್ತದಿಂದ ಕೈಕೊಂಡುಂ ಇಂತು,

ಆ ಪುಣ್ಯವತಿಯರಿಬ್ಬರು

ಮಾ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮನಮನಿರ್ಕುಳಿಗೊಳೆ ಮ

ತ್ತಾ ಪೀನವೃಷಸ್ಥನು

ಮಾ ಪದಾಗ್ನೆಯರ ಮನಮನಿರ್ಕುಳಿಗೊಂಡಂ

೨೫

ವ|| ಅಂತಾ ಲತಾಂತೆಯರೊಳ್ ಆದಿಪುರುಷನಶೇಷಸಂಸಾರಸುಖಮನನುಭವಿಸುತ್ತೀನಂ,
ಅನೇಕಸಂವತ್ಸರಂಗಳ್ ಅವಿದಿತಸ್ವರೂಪಂಗಳೇಕಸಂವತ್ಸರಸಮಾನಂಗಳಾಗಿ ಪೋಗೆ ಯಶಸ್ವತಿಮಹಾ
ದೇವಿ ಮತ್ತೊಂದುದಿವಸಂ ಚತುರ್ಥಸ್ನಾನದೊಳ್ ಸುಧಾರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯತಳದೊಳೆಬನೆಯ ನೆಲೆಯೊಳ್
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನೊಡನೆ ಪವದಿಸಿ ಯಾಮಿನೀವಿರಾಮಸಮಯದೊಳ್,

ಗಗನಾಂಭೋರಾಶಿಶಂಖೋಪಮಹಿಮಕರನಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಪ್ರತಾಪ

ಸ್ಥಗಿತಾಶಾಚಕ್ರಚಂಡಾಂಶುವನಮರಮನೋಹಾರಿಹೇಮಾದ್ರಿಯಂ ವ್ಯೋ

ಮಗಕಲ್ಲೋಲಾಬ್ಜಿಯಂ ತಾಮರಸಕರಪಯೋಜಾಶ್ರಿತಶ್ರೀಯನಾಳೋ

ಕಗತಾಂಶುವ್ರಾತರತ್ನೋಜ್ವಲಸುರತರುವಂ ಸ್ಪಷ್ಟದೊಳ್ ದೇವಿ ಕಂಡಳ್ ೨೬

ವ|| ಆಗಲಮರವಾದಕವಾದ್ಯಮಾನದುಂದುಭಿಶೃಂಖಲಾಹಳಾಪ್ಯಭಾತಪಟಹದ್ವನಿಗಳ್

ಮನಸ್ಸೆಂಬ ದುಂಬಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ನಲಿಯಿಸಿದರು. ಆ
ನೀಲಕಮಲನಯನೆಯರು ಆ ಮನುವಂಶವೆಂಬ ಕುಮುದಾಕರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಾದವನ
ಮನೋಲತಾಂತ (ಪುಷ್ಪ) ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೇಶಹಸ್ತದಿಂದ ಹಿಡಿದರು. ಇಂತು,
೨೫. ಆ ಪುಣ್ಯವತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ವೃಷಭದೇವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಆಕರ್ಷಿಸಿದರು. ಆ ವೃಷಸ್ಥನೂ ಆ ಕಮಲಾಸ್ತೆಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದನು.
ವ|| ಅಂತು ಆದಿಪುರುಷನು ಆ ಲತಾಂಗಿಯರೊಡನೆ ಸಂಸಾರವ ಸಮಸ್ತ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋದುವು.
ಯಶಸ್ವತೀದೇವಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಚತುರ್ಥಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದಿಂದ
ಸುಂದರವಾಗಿರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಏಳನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪುರುವಂಶಜನಾದ
ರಾಜನೊಡನೆ ನಿಧಿಸಿದಳು. ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ೨೬. ಆಕಾಶವೆಂಬ
ಕಡಲಲ್ಲಿನ ಶಂಖದಂತೆ ತೋರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ತನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಾಪದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ
ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದ ದಿಬ್ಬಂಡಲವುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡ
ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನೂ, ಆಕಾಶಸ್ಥವಾದ ಉಲ್ಲೋಲ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ಪದ್ಮಹಸ್ತಳಾಗಿ
ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಿರಣಸಮೂಹವುಳ್ಳ
ರತ್ನಗಳಿಂದ ಉಜ್ವಲವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಆ ಯಶಸ್ವತಿಯು ಕಂಡಳು.
ವ|| ಆಗ ಸುರವಾದಕರು ಬಾರಿಸಿದ ನಗಾರಿ, ಶಂಖ, ಕಹಳೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ

ದೇವದೇವಸಿಂಹಾಯುಂ, ಅನೇಕ ಮಾಗಧಮಂಗಳಪಾಠಕೋಳಾಹಲಂಗಳ್ ನೆಗಚ್ಚಿಯುಂ, ಉದಯಾಚಲ ಚೂಡಾಮಣಿಮರೀಚಿನಿಚಯಚುಂಬಿತಾಂಬುಜವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೊಡನೆ ಲಬ್ಧಪೂಜೋದಯಾಗಿ ಪೂಜಿತಕುಲ ದೇವತೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿದೇವತೆಯಂತೆ ಗೃಹೀತಮಂಗಳಪ್ರಸಾದನೆಯುಂ ಪರಿವಾರವಾರಾಂಗನಾ ಪರೀತೆಯುಮಾಗಿ ಮನೋವಲ್ಲಭನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದು ತದರ್ಥಾಸನಮನಳಂಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನುಕ್ರಮಂದಪ್ಪದಜಿಪುವುದುಂ ಅನಿತುಮಂ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನವಧಾರಿಸಿ, ತತ್ತ್ವಸ್ವಪ್ನಫಲಂಗಳ ನಿಂತೆಂದು ಬೆಸಸಿದಂ,

ಪರಿಪೂರ್ಣೆಂದುವಿನಸ್ತಯಾಭ್ಯುತಿಳಕಂ ತಿಗ್ಗಾಶುನಿಂ ತೀವ್ರಭಾ
ಸುರತೇಜಂ ಸುರಶೈಲದಿಂ ಸಕಳಭೂಭೃನ್ಮುಖಿನಂಭೋದಿಯಿಂ
ಪರಮಾಗಾಧಗುಣಂ ಪಯೋರುಹವಿಳಾಸಸ್ಥಾನಿಯಿಂ ಭೂವಧೂ
ವರನಬ್ಜೇಕ್ಷಣೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿನಿಳಾಲೋಕೈಕಕಲ್ಪದುಮಂ

೨೭

ನಿನಗೆ ಭರತಾವನೀತಳ
ಮೆನಿತನಿತುಮನಾಳ್ವನೊರ್ವನಾದಪ್ಪಂ ನಂ
ದನನಾತನನುಜರಘುಕುಳ
ವನದಹನರ್ ಪಲರುಮಪ್ಪರಪ್ರತಿಮಲ್ಲರ್

೨೮

ವ|| ಎಂದು ಬೆಸಸಿದಾಗಳ್,

ಪಟಹಧ್ವನಿಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅನೇಕ ವಂದಿಮಾಗಧರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳಪಾಠಕರ ಕೋಲಾಹಲಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಉದಯಪರ್ವತದ ಕಿರೀಟಮಣಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಸಮೂಹದಿಂದ ಚುಂಬಿತವಾದ ಕಮಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಯಶಸ್ವತಿಯು ಎಚ್ಚರ ಹೊಂದಿದಳು. ಕುಲದೇವತೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಪರಿವಾರದ ಗಣಿಕೆಯ ರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮನೋವಲ್ಲಭನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಅರ್ಥಾಸನವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಳು. ತಾನು ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಸುರಿದಳು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ವ್ಯಷಭಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಕೇಳಿ ಸ್ವಪ್ನಫಲಗಳನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ೨೭. “ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ವಂಶವೆಂಬಾಕಾಶಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನೂ, ಸೂರ್ಯದರ್ಶನದಿಂದ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಮೇರುಪರ್ವತದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರಿಗೂ ಸಾರ್ವಭೌಮನೂ, ಸಮುದ್ರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅಗಾಧವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರತಕ್ಕವನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಭೂವಧುವಿನ ವರನೂ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದರ್ಶನದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಾಯನೂ ಆದ ಮಗನನ್ನು, ಎಲೈ ಕಮಲಲೋಚನೇ, ನೀನು ಪಡೆಯುವೆ” - ಎಂದನು. ಮತ್ತು, ೨೮. “ನಿನಗೆ ಭರತಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಳಬಲ್ಲ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟುವನು. ಅವನಿಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಿ ಪಾಪಸಮೂಹವೆಂಬ ಕಾಡನ್ನೇ ಸುಡಬಲ್ಲ ಕೆಲವುಜನ ಕೆಚ್ಚುಗಾರರು ಜನಿಸುವರು.” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ,

ಪುಳಕಂ ಪುದಿದಿರೆ ರಾಗಂ
ಪೊಳಪಂ ತನುರುಚಿಗೆ ಕೂಡೆ ತಂಬಿಲರಲಿಪಿಂ
ಕಳಿಕೆಯೊಳೆ ತುಲುಗಿ ತಳಿರೊಳೆ
ತಳತಳಿಸಿದುದೊಂದಶೋಕಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ತಳ್

೨೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ವ್ಯಾಘ್ರನುಂ ದಿವಾಕರಪ್ರಭನುಂ ಮತಿವರಮಂತ್ರಿಯುಂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕ
ದಿವಿಜನುಂ ಸುಬಾಹುಮಹೀಪತಿಯುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಹಮಿಂದ್ರಂ ಬಂದು ಯಶಸ್ವತಿ
ಮಹಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭಾವಾಸದೊಳ್ ಶುಕ್ತಪುಟೋದರವರ್ತಿಯಪ್ಪ ನಿರ್ಮಲೋದಕಬಿಂದುವಿನಂತೆ
ಸಂಕ್ರಮಿಸೆ ಗರ್ಭಮಂ ತಾಳ್

ನೆಗಲ್ಪ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಮನಃಪ್ರಿಯವಲ್ಲಚಿ ರತ್ನಗರ್ಭಭೂ
ಮಿಗೆ ಫಲಗರ್ಭವಲ್ಲರಿಗೆ ಬಾಳದಿವಾಕರಗರ್ಭವಾಸವಾ
ಶಿಗೆ ಕಳಹಂಸಗರ್ಭಕಳಹಂಸಿಗೆ ಸಿಂಹಕಶೋರಗರ್ಭಸಿಂ
ಹಿಗೆ ದೊರೆಯಾಗಿ ಗರ್ಭನಿಳಯಾರ್ಭಕನುನ್ನತಿಯಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದಳ್

೩೦

ಜಗದ ಬಡತನಮನೋರ್ಮಯ
ಬಗದಂತಿರೆ ಕಿಡಿಪ ಚಕ್ರ ತನ್ನಿದ್ವೇದೆಯೊಳ್
ನೆಗಲ್ಪ ಬಡತನಮನದನೇ
ಕೆ ಗಡಂ ಸೈರಿಸುವನೆನೆ ಪ್ರೊದಲ್ಪುದು ಮದ್ಯಂ

೩೧

೨೯. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಶಸ್ವತಿಗೆ ರೋಮಾಂಚವುಂಟಾಯಿತು. ರಾಗವು ತನುರುಚಿಗೆ
ಹೊಳಪನ್ನು ತಂದಿತು. ತಂಗಳಿಯು ಬೀಸಿ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ತುಂಬಿ ತಳಿರುಗಳಿಂದ ತಳತಳಿಸಿ
ಹೊಳೆಯುವ ಅಶೋಕಲತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಹೋಲಿದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ
ವ್ಯಾಘ್ರನೂ, ದಿವಾಕರಪ್ರಭನೂ, ಮತಿವರಮಂತ್ರಿಯೂ, ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕದ
ದಿವಿಜನೂ, ಸುಬಾಹುರಾಜನೂ, ಅನಂತರ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆದ ಪುರುಷನು ಯಶಸ್ವತೀಮಹಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ
ಸೇರಿದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರಿನ ಹನಿಯಂತೆ ಸಂಕ್ರಮಿಸಲಾಗಿ ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು.
೩೦. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಯಶಸ್ವತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಗರ್ಭವೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಮಗುವಿನುನ್ನತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳು ರತ್ನವನ್ನೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ
ಭೂಮಿಗೂ, ಹಣ್ಣನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಬಳ್ಳಿಗೂ, ಎಳೆಯ ಸೂರ್ಯನನ್ನೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಪಡೆದ ಐಂದ್ರೀದಿಕ್ಕಿಗೂ, ಕಲಹಂಸವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಕಲಹಂಸಿಗೂ, ಸಿಂಹದ
ಮರಿಯನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಸಿಂಹಿಗೂ ಸದೃಶಳಾದಳು. ೩೧. ಜಗತ್ತಿನ ಬಡತನವನ್ನು
ನೆನೆದೊಡನೆ ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತಾನಿದ್ದಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನವನ್ನು (ಕಾರ್ತವನ್ನು)
ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಯಾನೆನ್ನುವಂತೆ ಯಶಸ್ವತಿಯ ಸೊಂಟದ ಪ್ರದೇಶವು ಬಡತನ (ಕೃಶತೆ)ವನ್ನು

ಚತುರಂತಕ್ಷಿತಿ ಗರ್ಭ

ಸ್ಥಿತನದು ಗಡಿಮಂಿದು ಮುದ್ರಿಪಂತಾಯ್ತು ಯಶ

ಸ್ವತಿಯ ಪದನ್ನಾಸಂ ವಿಳ

ಸಿತ ಲಾಕ್ಷಾರಸಮಪೂರ್ವಮಣಿಕುಟ್ಟಮದೋಳ್

೩೨

ವ|| ಅಂತು ಗರ್ಭಚಕ್ಷುಗಳ್ ತೋಷಿ, ಲೀಲಾಭವನೋಪವನಕೃತಕಗಿರಿಗಳಿದಂತೆ
ವಿಜಯಾರ್ಥಹಿಮವದಚಳಕೂಟಂಗಳೋಳ್ ವಿಹಾರಿಸಲುಂ, ನಿಜಗೃಹೋಪವನಕ್ರೀಡಾಸರೋವರಂ
ಗಳಿದಂತೆ ಗಂಗಾಜಲಲವಣಾಭಿವೇಳಾವನಸರಸೀಸಲಿಲಂಗಳೋಳ್ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲುಂ,
ವಿಳಾಸಮಂದಿರ ಪರಿಸರನಂದನಲತಾನಿಕೇತನಂಗಳಿದಂತೆ ಮಳಯಾಚಳಚಂದನಂದನಂಗಳೋಳ್
ರಮಿಯಿಸಲುಂ, ಕುಮಾರಭೃತ್ಕುಶಲಭವಕ್ಷರಿಪತ್ನಂಪಾದಿತಕಲ್ಯಾಣಾಮೃತಾಹಾರಂಗಳಿದಂತೆ
ಪಟ್ಟಂಡಕ್ಷೇತ್ರಮೃತ್ತಿಕೆಯನೆ ಸವಿನೋಡಲುಂ, ಸೇವಾಭಿಜ್ಞವಾರಾಂಗನಾಶೃಂಗಾರಸುಧಾಸಿಕ್ತಸೂಕ್ತಗಳಿದಂತೆ
ನಿಷ್ಪಪಾಯ ಸಾಹಸೋತ್ತೀರ್ಣಮಹಾಹರ್ವಾರ್ವವಪ್ರವೀರಪ್ರಾರಬ್ಧಾರಭಟಸಮುದ್ವಟಕಥೆಗಳನೆ ಕೇಳಲುಂ,
ಮೃದುಮಧುರವಿದಗ್ಧಮುಗ್ಧಪರಿಹಾಸಮನೋಹರಾಳಾಪಶುಕತಾರಿಕೆಗಳಿದಂತೆ ಪಂಜರಗತಕುಂಜರಾರಾಶಿ
ಕಿಶೋರಕೇಸರಿಗಳನೆ ತರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲುಂ,

ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು! ೩೨. ಅಪೂರ್ವವೂ ಮಣಿನಿರ್ಮಿತವೂ ಆದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆರಗಿನ
ರಸದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಶಸ್ವತಿಯ ಪಾದನಿಕ್ಷೇಪವು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ಕೊನೆಯಾಗಿ
ಉಳ್ಳ ಭೂಮಿಯು ಗರ್ಭಸ್ಥಿತನಾದ ಭರತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಮುದ್ರೆಹಾಕುವಂತಾಯಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಕ್ರೀಡಾಭವನದ ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಕೃತ್ರಿಮ
ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ವಿಜಯಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ
ಯಶಸ್ವತಿಗೆ ವಿಹರಿಸಲಾಶೆಯುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದ
ಕ್ರೀಡಾಸರೋವರಗಳೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಗಂಗಾ, ಸಿಂಧು ಮತ್ತು ಲವಣಸಮುದ್ರಗಳ ದಡದ
ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಗಳ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲಾಶೆಯಾಯಿತು. ವಿಲಾಸಭವನದ
ಉದ್ಯಾನ ಲತಾನಿಕೇತನಗಳಿದ್ದಂತೆ ಮಲಯಾಚಲ ಚಂದನೋದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವಾಶೆ
ಮೂಡಿತು. ಬಾಲವೈದ್ಯ, ಕುಶಲವೈದ್ಯರ ಸಂಘದಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ
ಅಮೃತಾಹಾರವಿದ್ದಂತೆ ಪಟ್ಟಂಡಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಣ್ಣನ್ನು ರುಚಿ ನೋಡಲಿಚ್ಛೆಯೊಡಗಿತು.
ಸೇವಾಭಿಜ್ಞರಾದ ವಾರಾಂಗನೆಯರ ಶೃಂಗಾರಾಮೃತದಿಂದ ತೊಯ್ದ ಮಾತುಗಳಿದ್ದಂತೆ,
ಅಸಹಾಯಶೂರರಿಂದ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಾದ ಶೌರ್ಯೋಜ್ಜ್ವಲಭಿತವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ
ಕೇಳಲು ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಮೃದುಮಧುರವಾಗಿಯೂ ರಸಿಕತೆಯಿಂದ
ಬಂಧುಪರಿಹಾರಸಂಯುಕ್ತವೂ ಆದ ವಚನಗಳನ್ನಾಡಲು ದಕ್ಷವಾದ ಶುಕಸಾರಿಕೆಗಳಂತೆ

ಕೆಲದೊಳ್ ಶ್ರೀದರ್ಶನಂ ಬಂದಿರೆಯುಮೊಸೆದು ವಕ್ರೈಂದುವಂ ಖಳ್ಳದೊಳ್ ನೋ
ಡಲುಮಾತೋದ್ಯಪ್ರಗೀತದ್ವನಿಗಳರೆ ಧನುರ್ದಂಡಟಂಕಾರಮಂ ಕೇ
ಳಲುಮಬ್ಬರ್ಪರ್ಚೆ ತತ್ಕಾಂತೆಗೆ ನೆಗಬ್ಬುವು ಗರ್ಭಸ್ಥನುತ್ಸಾಹಮಂ ತೋ
ಳ್ಳಲಮಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ ಸೂಚಿಸುವವೊಲತಿಚೋದ್ಯಂಗಳೇ ದೌಹ್ಯದಂಗಳ್

೩೩

ವ|| ಅಂತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಜನ್ಮೋತ್ಸವಸೂಚಕಮಪ್ಪನೇಕದೋಹಳಸಂದೋಹಂ ನೆಗಬ್ಬಿ ಸುಖ
ಪ್ರಸೂತಿಸಮಯದೊಳ್,

ಮನುಗೋತ್ರಾಂಭೋಧಿಚಂದ್ರಂ ಮನುಕುಲಸರಸೀವಿಭವೋತ್ಸವಹಂಸಂ
ಮನುವಂಶಪ್ರಾಚೈಲದ್ಯಮನಿ ಮನುನ್ಯಪಾಮ್ನಾಯದುರ್ಗಾದ್ರಿಸಿಂಹಂ
ಮನುಭೂಪಾಳಾನ್ವಯಶ್ರೀಭವನಕಳಶಮೆಂಬಂತು ವಿಖ್ಯಾತಪುಣ್ಯಂ
ಮನುಧಾತ್ರಿಪಾಲಚೂಡಾಮನಿ ಜನಿಯಿಸಿದಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪ್ರಧಾನಂ

೩೪

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

|| ಮಾಲಿನಿ ||

ಎಸಗಿದುದು ಸಮೀರಂ ಶೈತ್ಯಸೌರಭ್ಯಮಾಂದ್ಯಾ
ವಸಥಮೆಸೆದುದಾಶಾಚಕ್ರಮಂಭೋದಮಾರ್ಗಂ
ಪೊಸತೆ ತೊಳೆದುದೀಗಳ್ ಪಾಲೊಳೆಂಬಂತುಟಾಯ್ತೆ
ನೆಸೆದು ಸೊಗಯಿಸಿತ್ತಾ ಚಕ್ರಜನ್ಮೋತ್ಸವಾಹಂ

೩೫

ಪಂಜರದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಹಶಿಶುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ೩೩. ಅವಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ಕನ್ನಡಿಯಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಮುಖಚಂದ್ರನನ್ನು ಖಡ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕೆಂದೂ, ಅವಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ಗೀತವಾದ್ಯದ್ವನಿಗಳು ಇಂಪಾಗಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಧನುಷ್ಠಂಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದೂ
ವೃಷಭದೇವನ ಕಾಂತೆಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಅವಳಲ್ಲುಂಟಾದ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ
ಬಸುರಿಯ ಬಯಕೆಗಳು ಗರ್ಭಸ್ಥನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ, ತೋಳ್ಳಲವನ್ನೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವವೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದವು. ವ|| ಹೀಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವ
ಸೂಚಕವಾದ ಅನೇಕ ಬಯಕೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಅನಂತರ ಸುಖಪ್ರಸೂತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ
೩೪. ಮನುಗೋತ್ರವೆಂಬ ಕಡಲಿಗೆ ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ, ಮನುಕುಲವೆಂಬ ಸರಸ್ವಿಗೆ
ಹಂಸಪ್ರಾಯನಾಗಿಯೂ, ಮನುವಂಶವೆಂಬ ಪೂರ್ವಪರ್ವತದ ಸೂರ್ಯನಂತೆಯೂ,
ಮನುಕುಲವೆಂಬ ದುರ್ಗಾದ್ರಿಯ ಸಿಂಹನಂತೆಯೂ, ಮನುಕುಲವೆಂಬ ಶ್ರೀಭವನಕ್ಕೆ
ಕಲಶಪ್ರಾಯನಾಗಿಯೂ, ಮನುರಾಜರ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗಿಯೂ ವಿಖ್ಯಾತಪುಣ್ಯನಾದ
ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪ್ರಧಾನನು ಜನಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ೩೫. ಚಕ್ರಿಯ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ
ದಿನವು ಅಂದು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ಶೈತ್ಯ, ಸೌರಭ್ಯ, ಮಾಂದ್ಯಗಳಿಗೆ
ಆಶ್ರಯವಾದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನವಾದವು. ಆಕಾಶವು ಹಾಲಿನಿಂದ

ವ|| ಆಗ್ ಉಭಯವ್ಯಾಪಾರಿತಪರಿಜನಪದಕ್ಷೋಭವಿಚಿಂತಮಹೀತಳಮುಂ ಪೃತಿನಿಕೇತನೋತ್ಸಾ
ಪಿತವಿಚಿತ್ರಕೇತನಮುಂ, ಮೃಗಮದಜಳಚ್ಚಟಾಸಿಕ್ತಪಾಂಗಣಮುಂ, ಮಧುಕರನಿಕರಯುಂಕಾರಹಾರಿ
ಕುಸುಮೋಪಹಾರಮುಂ, ಮಹೀಪತಿನಿವೇದನಸಂಭ್ರಮಗಮನಸ್ಪೃಲಿತವೃದ್ಧಕಂಚುಕನಿಕರಮುಂ,
ಅಂತಃಪುರಪರಿಜನನಿರ್ದಯಸಂಮರ್ದನಪತಿತಕುಬ್ಜವಾಮನವರ್ಷಧರನಿಕರುಂಬಮುಂ, ನಾಭಿವಿಲಂಬ
ಮಾನಲಂಬಸ್ತು ವಿಸ್ತಾರಾಂತರೀಯೋತ್ತರೀಯವೃದ್ಧಾಶ್ವೀನರ್ತನನಿರೀಕ್ಷಣಜನತಾಜನಿತ ಹಾಸನಿವಾಸಮುಂ,
ಯುಗಪದುತ್ತಿತಮಂಗಳಗೀತನ್ಯತ್ಯೋನ್ಮಿಶ್ರಿತಾನೇಕಾನಕಲಯಾನುಗತಲೀಲಾಲಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಕ್ತಕಾಮಿನೀ
ಕಮನೀಯಮುಮಾಗಿ,

ಮನುಜಾಧೀಶಸಮೂಹಸಂಚರಣಾದಿಂ ಸಾಮಂತಸೀಮಂತಿನೀ
ಜನಸಮೃದ್ಧದಿನುತ್ಸವದ್ವಜಪಟಪ್ರಸಾರದಿಂ ರತ್ನವಂ
ದನಮಾಲಾಪ್ರಚುರಪ್ರಭಾಪ್ರಸರದಿಂದಾನಂದಭೇರೀಬೃಹ
ಧ್ವನಿಯಿಂದಾಲಯಮಾಯ್ದೊಂದು ಪಿರಿದುಂ ಚೆಲ್ಲಿಗೆ ರಾಜಾಲಯಂ ೩೬

ವ|| ಆಗ್ ನಾಭಿರಾಜಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚಪ್ರಮುಖಪ್ರಭುಗಳ ನೆರೆದು ಜಾತಕರ್ಮೋತ್ಸವಮಂ
ಮಾಡಿದ ತದನಂತರದೋಳ್,

ಭಾವಿಭರತೇಶಪದಮುಮಿ
ಳಾವಿಪುಳಪ್ರೇಮಭರಮುಮೆರ್ದೆಗೊಂಡಿರೆ ಸ
ದ್ವಾಪದಿನಿಟ್ಟುದು ಬಂಧುಜ
ನಾವಳಿ ಕೂಸಿಗೆ ಭರತನೆಂಬೇ ಪೆಸರಂ ೩೭

ತೊಳೆದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ ವೇಗವಾಗೋಡಿದ ಪರಿಜನರ ಪಾದಗಳ
ತುಳಿತದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಅಲುಗಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಧ್ವಜಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಂಗಳಗಳು ಕಸ್ತೂರಿನೀರಿನಿಂದ ಸಿಕ್ತವಾದವು.
ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಎರಚಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ದುಂಬಿಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಝೇಂಕರಿಸು
ತ್ತಿದ್ದವು. ರಾಜನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಲು ತ್ವರೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಂಚುಕಿಜನರು
ಜಾರಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಃಪುರದ ಪರಿಜನರು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ತಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಅರಮನೆ
ಯಲ್ಲಿರುವ ಗಿಡ್ಡ, ಕುಳ್ಳ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕರು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಕ್ಕಳುಗಳವರೆಗೆ ಜೋತು
ಬಿದ್ದ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಜಾರಿಬಿದ್ದ ಸೆರಗು ಮತ್ತು ಉತ್ತರೀಯವುಳ್ಳ ವೃದ್ಧರಾದ ಧಾತ್ರೀಜನರ
ಕುಣಿತಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನರು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಗಳಗೀತಗಳಿಂದ
ಮಿಶ್ರಿತವೂ, ಲಯಾನುಗತವೂ ಆದ ಲೀಲಾಲಾಸ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮಿನಿಯರಿಂದ
ಅರಮನೆಯು ಕಮನೀಯವಾಯಿತು. ೩೬. ರಾಜಸಮೂಹದ ಸಂಚಾರದಿಂದಲೂ,
ಸಾಮಂತರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೃದ್ಧದಿಂದಲೂ, ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪತಾಕೆಗಳ
ಪ್ರಸಾರದಿಂದಲೂ, ರತ್ನಪೂರ್ಣವಾದ ವಂದನಮಾಲೆಗಳ ಕಾಂತಿಪ್ರಸರಣದಿಂದಲೂ,
ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಾರಿಸಲಾದ ನಗಾರಿಗಳ ಮಹತ್ತರವಾದ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಆ
ರಾಜಾಲಯವು ಹೆಚ್ಚಾದ ಚೆಲ್ಲಿಗೆ ಆಗರವಾಯಿತು. ವ|| ಆಗ ನಾಭಿರಾಜನೂ, ಕಚ್ಚ,
ಮಹಾಕಚ್ಚರೇ ಮೊದಲಾದ ಮುಖ್ಯ ಮಹಾರಾಜರೂ ಸೇರಿ ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು
ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ೩೭. ಮುಂದೆ ಒದಗಲಿರುವ ಭರತೇಶಪದವಿಯೂ
ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಪ್ರೇಮದ ಭರವೂ ಬಂಧುಜನರ ಹೃದಯವನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ನಿಜದೇಹಪ್ರಭಾಪ್ರವಾಹಜಲಂಗಳೊಳಂ ಕರಚರಣತಳರಕ್ತಾಂಭೋರುಹಂ
ಗಳೊಳಂ ಅತಿಮೃದುಳಬಾಹುಬಾಳಮೃಣಾಳಕಾಂಡಂಗಳೊಳಂ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಕರನಪ್ಪದಂ
ನ್ನಮಾದುತ್ತುಮಂತಪುರಕಾಂತಾಕರಪರಂಪರಾಸಂಚಾರರತ್ನದರ್ಪಣನುಂ ಬಂಧುಜನಕರಕಮಳವನವಿಹಾರ
ಕೇಳೀಕಳಹಂಸನುಂ ಗುರುಜನನಯನೇಂದೀವರಾನಂದನಶರಚ್ಚಂದ್ರನುಮಾಗಿ,

ದರಹಸಿತಂ ಹಸಿತಂ ಸುಂ
ದರಮನ್ಮಥಲಸಿತ^೧ ರುಚಿತರಂಗಿತ^೨ಮೆಂಬೀ
ಪರಿವಡಿಯ ಬಾಲಕೇಳಿಯೆ
ಕರಮೆ ಮರುಳ್ಳಿದುದು ತಾಯುಮಂ ತಂದೆಯುಮಂ

೩೮

ನುಡಿಯ ತೊಡಳ್ ನಡೆಯ ತಳರ್
ಜಡೆಗಳ ಕೆಂಪ^೩ಲರ್ಧ ಮೊಗದ ಕಿಣುನಗೆ ಕೆಂಪಂ
ಪಡೆದಧರಮಣಿಯ ಚೆಲ್ಲಡಿ
ಗಡಿಗೆಸೆದುದು ಬಾಳಭಾವದೊಳ್ ಪುರುಸುತನಾ

೩೯

ಸೂರೆಗೊಂಡಿತಾದುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಭರತನೆಂದು
ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ದೇಹಕಾಂತಿಪ್ರವಾಹವೆಂಬ ನೀರುಗಳಿಂದಲೂ,
ಅಂಗೈ, ಅಂಗಾಲುಗಳೆಂಬ ಕೆಂದಾವರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅತಿಕೋಮಲವಾದ ತೋಳುಗಳೆಂಬ
ತಾವರೆದಂಟುಗಳಿಂದಲೂ, ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲೆಗೆ ತಾನು ತಾವರೆಗೊಳವಾಗಿರುವುದನ್ನು
ಸತ್ಯಗೊಳಿಸಿ, ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೈಗಳಿಂದ ಕೈಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ರತ್ನಗನ್ನಡಿಯಾಗಿಯೂ
ಬಂಧುಜನರ ಕೈಗಳೆಂಬ ತಾವರೆವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಬಯಸುವ ಕಲಹಂಸನಾಗಿಯೂ
ಗುರುಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶರತ್ಕಾಲದ
ಚಂದ್ರನಾಗಿಯೂ ೩೮. ಮುಗುಳುನಗೆ, ನಗೆ, ಮನ್ಮಥ ಲಪಿತ ಮತ್ತು ಕಾಲೋಚಿತ
ರಂಗಿತಗಳು ಸುಂದರವೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವೂ ಆಗಿದ್ದುವು. ಈ ಪರಿಯಿಂದೊಪ್ಪುವ
ಆ ಕೂಸಿನ ಹುಡುಗಾಟವು ಅವನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿತು.
೩೯. ವೃಷಭರಾಜಪುತ್ರನ ಬಾಲ್ಯದ ತೊಡಳ್ಳುಡಿಯೂ, ನಡಿಗೆಯ ಎಡಹೂ, ಜಡೆಗಳ
ಕೆಂಪೂ ಅರಳಿದ ಮುಖದ ಕಿರುನಗೆಯೂ, ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಗಳೂ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ

೧. 'ಮನ್ಮಥಲಸಿತ' (ಅನ್ಯತ್ರ) ಮನ್ಮಥ = ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ, ಲಪಿತ = ಮಾತು, ತೊಡಳ್ಳುಡಿ
ನೋಡಿ: (ಪೂ. ಪು. ೧೫-೧೬೨)

೨. ರಂಗಿತ = ಮಗುವಿನ ಪರದಾಟ

೩. 'ಜಡೆಗಳ ಕರ್ಪು' ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ 'ಕೆಂಪು'
ಎಂಬುದರ ಪುನರುಕ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ತಲೆಗೂದಲು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದಿತು ಎಂಬುದೇ ಉಚಿತವೂ ಹೌದು.

ಕೊರಲೊಳ್ ಶಾದೂಲನಪಾಂ
ಕುರಂಗಳುಂ ಹರಿನಪಾಂಕುರಂಗಳುಮಂದೇಂ
ಕರಮೆಸೆದಿದುರ್ದವೊ ಶೌರ್ಯಾಂ
ಕುರಂಗಳೆಂಬನೆಗಮಾದಿದೇವಾತ್ಮಜನಾ

೪೦

ನುಡಿಯ ಪೊದಲೈಯೊಳೊಳ್ಳುಡಿ
ನುಡಿದಂ ನಿಜಸಕಳಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಕ್ಕಂ
ದಡಿಯಿಡುವಂತೆ ನಿರಂತರ
ನುಡಿಯಿಟ್ಟಂ ಪದ್ಮರಾಗಕುಬ್ಜಮತಳದೊಳ್

೪೧

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಾನ್ವಯಲೀಲಾಲಲಾಮಂಗೆ ಲೋಕಯಾತ್ರಾಪ್ರವರ್ತನನಿಮಿತ್ತಮಾದಿಬ್ರಹ್ಮ
ನನ್ನಪ್ರಾಶನಚೌಲೋಪನಯನಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳನನುಕ್ರಮದಿಂದ ತಾನೆ ಮಾಡಿ ಸಹಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಾನೇಕ
ವಿಭ್ರಮಪ್ರೀಡಾರಸೋದಾರರಾಜದಾರಕಪರಿವೃತನಾಗಿ, ಮೃಗಮದಕರ್ಧಮಗಂಪಾದಿತ ಮದಲೇಖಾ
ಮಂಡಿತ ಗಂಡಸ್ಥನುಂ, ಕುಂಕುಮಪಾಂಸುಪಟಲಸಾಂದ್ರಸಿಂದೂರಿತಮಸ್ತಕಪಿಂಡನುಂ, ದಕ್ಷಿಣಕೂಳಂಬಿತ
ನಿಬಿಡನಿವೇಷ್ಟಿತಾಂಶುಕವಿಶಾಲಸ್ಥೂಲಚ್ಚತ್ತಹಸ್ತನುಂ, ಮದಾಂಧವಿಜಯಸಿಂದೂರೀಕೃತನುಂ, ದಶೈಕಾದಶ
ವರ್ಷದೇಶೀಯನುಂ, ಅಂತಃಪುರದಾಸೇರಕನನೇಟೆ ಕಿಂಚಿದಾಕುಂಚಿತಾಗ್ರತರ್ಧನೀನಿಶಿತಾಂಕುಶನಂತು
ಪುರಪ್ರಮದವನಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಕೃತಕಗಿರಿಶಿಖರಂಗಳಂ ಗಿರಿದುರ್ಗೋತ್ಪುಂಗಶಿಖರಂಗಳೆಂದು
ಪಾಯಿಸಿಯುಂ, ಆತಿನಿಬಿಡಬಾಳಕದಳೀಪಂಡಂಗಳಂ ವನದುರ್ಗಂಗಳೆಂದೆ ಪದಲ್ಪಡಿಸಿಯುಂ,

ಚೆಲ್ವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ೪೦. ಆದಿದೇವಾತ್ಮಜನಾದ ಆ ಬಾಲಕನ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ
ಹುಲಿಯುಗುರುಗಳೂ, ಸಿಂಹದುಗುರುಗಳೂ ಆತನ ಶೌರ್ಯಾಂಕುರಂಗಳಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಎಸೆದುವು. ೪೧. ಆ ಬಾಲಕನು ಭಾಷೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಳ್ಳುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿದನು.
ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವದ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಡಿಗಳನ್ನಿಡುವಂತೆಯೆ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಗಳಿಂದ
ಖಚಿತವಾದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಡಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸ್ವವಂಶದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು
ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ
ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನಾದ ವೃಷಭದೇವನು ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ ಮೊದಲಾದ
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಪಾಂಸುಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ
ಒಡನಾಡಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪರಾಕ್ರಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಿಗಳಾದ
ರಾಜಪುತ್ರರೊಡನೆ ಸಂಗತನಾದನು. ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮದಲೇಖೆಯಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾದ ಗಂಡಸ್ಥಳವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಕುಂಕುಮಧೂಳಿಯೆಂಬ ಸಿಂಧೂರದಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾದ ತಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಕುಂಕುಮಧೂಳಿಯೆಂಬ ಸಿಂಧೂರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ
ತಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಒಲಗೈಯಿಂದ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ವಿಶಾಲವಾಗಿ
ದಪ್ಪವಾಗಿ ಗುಂಡಾಗಿರುವ ಕೈಯೆಂಬ ಸೊಂಡಿಲುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತವಿಜಯಗಜದ
ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ವಯಸ್ಸಿನ ಅಂತಃಪುರದ
ದಾಸಿಯ ಮಗನನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿಸಿದ ತೋರುಬೆರಳಿನ ತುದಿಯೆಂಬ ಹರಿತವಾದ

ಶತಸಹಸ್ರಮುಖಾವಹಜಾನುದಷ್ಟದೀರ್ಘಕಾಂಭುಕುಲ್ಯಾಪ್ರವಾಹಂಗಳಂ ಜಲದುರ್ಗಂಗಳೆಂದೆ ನೂಂಕಿ ಕದದಿಸಿಯುಂ, ಲೀಲಾಕಮಲಾಕರಾನೀಕ ರಕ್ತಕಮಳಂಗಳನಾಸ್ಥಾನುಶೋಣಿತಶೋಣರಿಪುನೈವರಂಗಳೆಂದೆ ತುಳಿಯಿಸಿಯುಂ, ಉದ್ದಂಡಪುಂಡರೀಕಂಗಳಂ ಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಂಗಳೆಂದೆ ಮಾಡಿ ಪಿಡಿಸಿಯುಂ, ಅಭಿನವೋದ್ಯುತ ಧೌತಶಂಖಶತಾಂಕವಿಶದಜಳಾರ್ದ್ರಜಳಕುಸುಮಂಗಳಂ ಸಾರ್ವಭೌಮೋಚಿತದ್ವಾತ್ರೀಶ ಚ್ಯಾರುಚಾಮರಂಗಳಂ ಮಾಡಿ ಪಿಡಿಸಿಯುಂ, ಸಮುಲ್ಲಸದಶೋಕಪಲ್ಲವಂಗಳನನೇಕವಿಜಯ ವೈಜಯಂತಿ ಗಳೆಂದೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡತ್ತಿಯುಂ, ವಂದಿಬಾಳಕವ್ಯಂದಜಯಜಯಾನಂದ ಕೋಳಾಹಳಮಸೆಯೆ ಲತಾಗೃಹಮೆಂಬ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ, ವಂದು,

ವಿವಿಧ ಕಳಿಂಗವಂಗಖಶಘೋರ್ಜರಮಾಳವಚೋಳಪಾಂಡ್ಯಪ
ಲ್ಲವನ್ಯಪಮಂಡಲಂಗಳೊಳಿವಂಗಿವು ಜೀವಿತಮೆಂದು ಕೊಟ್ಟು ಪೊ
ಣುವ ನಿಜವಿಕ್ರಮೈಕರಸಮಂ ಶಿಶುಭಾವದೊಳಂ ನಿರಂತರಂ
ಭುವನಜನಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದನೀ ತೆರದಿಂ ಪುರುದೇವನಂದನಂ

೪೨

ವ|| ಅಂತು ನಿಖಿಳಜಗದಾಶ್ಚರ್ಯಶೌರ್ಯರಸಬಹುಳಬಾಲಕ್ರೀಡಾಚಮತ್ಕಾರಿತವೀರಚಕ್ರನುಂ ನಿಜೋದಯಾನಂದಿತಜಗಚ್ಚಕ್ರನುಮಾಗಿ ಯೌವನಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ,

ಅಂಕುಶದಿಂದ ಕೂಡಿ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಕೃತ್ರಿಮಗಳಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿನ ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರಗಳನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ (ವೇಷದ ಆನೆಯನ್ನು) ನುಗ್ಗಿಸಿದನು. ಒತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಾಳೆಗಿಡಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ವನದುರ್ಗಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೆಡಹಿಸಿದನು. ಅನೇಕಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮೊಳಕಾಳವರೆಗೆ ನೀರುಳ್ಳ ದೀರ್ಘಕೆಯ ಕಾಲುನೆಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಜಲದುರ್ಗಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನೂಕಿ ಕಲುಷಿತ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಕ್ರೀಡಾರ್ಥವಾದ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಂದಾವರೆಗಳನ್ನು ಮುಖಾನುರಕ್ತವಾದ ಶತ್ರುರಾಜರ ತಲೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತುಳಿಯಿಸಿದನು. ಉದ್ದವಾದ ನಾಳಗಳಿರುವ ಬಿಳಿಕಮಲಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಿಡಿಯಿಸಿದನು. ಹೊಸದಾದ ಶಂಖಚಂದ್ರದಂತೆ ಬಿಳುಪು ಸ್ವಚ್ಛಪು ಆದ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದ ಜಲಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೋಗ್ಯವಾದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸುಂದರ ಚಾಮರಗಳನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಬೀಸಿದನು. ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಅಶೋಕದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ವಿಜಯ ಪತಾಕೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ವಂದಿಮಾಗಧರ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಜಯಕಾರ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು ಲತಾಗೃಹವೆಂಬ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು, ೪೨. ಕಳಿಂಗ, ವಂಗ, ಖಶ, ಗೂರ್ಜರ, ಮಾಳವ, ಚೋಳ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಪಲ್ಲವ ಮುಂತಾದ ರಾಜವರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜನ ಜೀವನನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆ ಪುರುದೇವನ ಪುತ್ರನು ತನ್ನ ಶಿಶುಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮೈಕರಸತ್ವವನ್ನು ಭುವನಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆನಿಸಿದ ಶೌರ್ಯರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ತನ್ನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವೀರರನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯನಿಪೀಡಿತರನ್ನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗನ್ನಡಲವನ್ನೂ

ತಂದೆಯ ರೂಪ ತಂದೆಯ ವಿಳಾಸಮೆ ತಂದೆಯ ಚಿಟ್ಟೆ ತಂದೆಯೊಂ
ದಂದಮೆ ತಂದೆಯೊಂದು ನುಡಿಯೋಜೆಯ ತನ್ನೊಳಮರ್ಕವೆತ್ತುದಾ
ನಂದಕರಂ ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರೆ ಶೋಭಿಸಿದಂ ಕುಮಾರನಾ
ನಂದಿತರೂಪನಂದೆಸೆಯೆ ತಂದೆಯೊಳಚ್ಚನೊಳೊತ್ತಿದಂತೆವೋಲ್

೪೩

ವಿಪುಳಯಶಃಪಿಂಡಂ ಪು
ಣ್ಯಪುಂಜಮಾ ಕ್ಷತ್ರಧಾಮಧಾಮಂ ತಾನಾ
ನೃಪಸುತನೆನ್ನದೆ ಪೆಜತೊಂ
ದು ಪಾಂಗಿನೊಳ್ ನೆಗಲ್ದ ಭರತನಂ ಬಣ್ಣಪರಾರ್

೪೪

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ಕುಮಾರನಿಂ ನೇರ್ಗಿಜೆಯನಾಗಿ ಮುನ್ನ ಪೇಲ್ದ ಪುರೋಹಿತನಾನಂದನುಂ
ದಿನಾಕರನುಂ ಅಧೋಗೈವೇಯಕಾಹಮಿಂದ್ರನುಂ ಮಹಾಪೀಠನುಮಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳ್
ಪುಟ್ಟಿದ ಅಹಮಿಂದ್ರಂ ಬಂದು ವೃಷಭಸೇನನೆಂಬೊಂ ತನಯನಾದಂ; ಶ್ರೇಷ್ಠಧನಮಿತ್ರನುಂ
ಅಧೋಗೈವೇಯಕಾಹಮಿಂದ್ರನುಂ ಮಹಾಪೀಠನುಮಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಹಮಿಂದ್ರನುಂ
ಬಂದುಮನಂತವಿಜಯನೆಂಬ ತನೂಜನಾದಂ; ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯನುಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇವನುಂ
ವರದತ್ತನೃಪನುಮಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನುಂ ವಿಜಯನೃಪನುಮಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಹಮಿಂದ್ರಂ
ಬಂದನಂತವೀರ್ಯನೆಂಬ ತನೂಭವನಾದಂ; ವರಾಹಾರ್ಯನುಂ ಮಣಿಕುಂಡಲಾಮರನುಂ
ವರಸೇನಭೂಮಿಪನುಮಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನುಂ ವೈಜಯಂತಭೂಪನುಮಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳಹ

ಆನಂದಿತರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಯೌವನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ೪೩. ಆ ಪುರುದೇವನಂದನನಲ್ಲಿ
ಅವನ ತಂದೆಯ ರೂಪೂ, ವಿಲಾಸವೂ, ಚಿಲ್ವೂ, ಅಂದವೂ, ಮಾತುಗಳ
ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಹೀಗೆ ಕುಮಾರನು ಅತಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ತಂದೆಯ
ಅಚ್ಚಿನಂತೆ ಆನಂದಿತರೂಪನಾಗಿ ಎಸೆಯುತ್ತಾ ತಂದೆಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. ೪೪.
ನೃಪಸುತನಾದ ಭರತನು ವಿಪುಲವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಉಂಡೆ, ಅವನು ಪುಣ್ಯದ ರಾಶಿ,
ಕ್ಷತ್ರಶಕ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಭರತನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ
ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲರು? ವ|| ಮತ್ತೆ ಆ ಕುಮಾರನಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯನಾಗಿ, ಈ ಹಿಂದೆಯೇ
ಜೇಳಲಾದ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಆನಂದನೂ, ಅಧೋಗೈವೇಯಕದ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ,
ಪೀಠನೂ ಆಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಬಂದು ವೃಷಭಸೇನನೆಂಬ
ಹೆಸರಿನಿಂದ ವೃಷಭದೇವ ಯಶಸ್ವತಿಯರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಶೆಟ್ಟಿಯೆನಿಸಿದ
ಧನಮಿತ್ರನೂ ಅಧೋಗೈವೇಯಕದ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಮಹಾಪೀಠನೂ ಆಗಿ
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಬಂದು ಅನಂತವಿಜಯನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯನೂ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇವನೂ, ವರದತ್ತನೃಪನೂ,
ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನೂ ವಿಜಯನೃಪನೂ ಆಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಬಂದು (ವೃಷಭದೇವನಿಗೆ) ಅನಂತವೀರ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು.
ವರಾಹಾರ್ಯನೂ ಮಣಿಕುಂಡಲಾಮರನೂ ವರಸೇನಭೂಮಿಪನೂ

ಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದ ದಿವಿಜೇಂದ್ರಂ ಬಂದುಚ್ಯುತನೆಂಬನಾತ್ಮಜನಾದಂ; ವಾನರಾರ್ಯನುಂ
ಮನೋಹರದಿವಿಜನುಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದಾವನಿಪನುಂ ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕಾಮರನುಂ ಮಹೀಪಾಲನುಮಾಗಿ
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಹಮಿಂದ್ರಂ ಬಂದು ವೀರನೆಂಬೋನಾತ್ಮಭವನಾದಂ; ನಕುಲಾರ್ಯನುಂ
ಮನೋರಥದಿವ್ಯನುಂ ಶಾಂತಮದನಮಹೀನಾಥನುಮಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನುಮಪರಾಜಿತನ್ಯಪನುಮಾಗಿ
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಹಮಿಂದ್ರಂ ಬಂದು ಸುವೀರನೆಂಬೊಂ ನಂದನನಾದಂ ; ಇಂತು
ಭರತಕುಮಾರಂಚರಿಸು ಎಲ್ಲರ್ ಕುಮಾರರಾದಿಯಾಗಿ ನೂರ್ವರ್ ಕುಮಾರರುಮನನಿಬರಿಂ ಕಿಷ್ಕಿಯೆಳ್
ಬ್ರಹ್ಮಿಯೆಂಬ ಮಗಳಂ ಪಡೆದು,

ಫಲಲಿತಂ ಎನೂತಕಳಿಕಾಕಳಿತಂ ಕಡುರಯ್ಯಮಾಯ್ತು ಕೋ
ಮಳಲಿತೆಯೆಂಬಿನಂ ಚರಮದೇಹಶತಾತ್ಮಜರಿಂದಮಾ ಮಹೋ
ತ್ಸವಮುಖಿಯಿಂದಮಾ ಸತಿ ಯಶಸ್ವತಿ ವಿಶ್ವಮಹೀತಳಂ ಗುಣಂ
ಗೊಳೆ ಪಡೆದಳೆ ತದಗ್ರಮಹಿಪೀಪದದೊಳ್ ಪಿರಿದೊಂದು ಮೈಮೆಯಂ ೪೫

ವ|| ಮುನ್ನ ಪೇಚ್ಚ ವಜ್ರಜಂಘನ ಸೇನಾನಾಯಕನಕಂಪನನುಮಧೋಗ್ರೈವೇಯಹಾಹಮಿಂದ್ರನುಂ
ಮಹಾಬಾಹುಮಹೀಪತಿಯುಮಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಹಮಿಂದ್ರಂ ಬಂದು ಸುನಂದಾ
ಮಹಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭದೊಳ್ ಅವತರಿಸೆ,

ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕದೇವನೂ ವೈಜಯಂತಭೂಪನೂ ಆಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಿಜೇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಚ್ಯುತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು.
ವಾನರಾರ್ಯನೂ, ಮನೋಹರದಿವಿಜನೂ, ಚಿತ್ರಾಂಗದಾವನಿಪನೂ, ಅಚ್ಯುತ
ಸಾಮಾನಿಕಾಮರನೂ, ಜಯಂತಮಹೀಪಾಲನೂ ಆಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಬಂದು ವೀರನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ನಕುಲಾರ್ಯನೂ ಮನೋರಥ
ದಿವ್ಯನೂ, ಶಾಂತಮದನ ಮಹೀನಾಥನೂ, ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನೂ, ಅಪರಾಜಿತನ್ಯಪನೂ
ಆಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಬಂದು ಸುವೀರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು.
ಹೀಗೆ ಭರತನೂ ಕೂಡಿ ಏಳು ಜನ ಕುಮಾರಕರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ನೂರು ಜನ ಕುಮಾರರು
ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ವೃಷಭದೇವನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯೆಂಬ
ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ೪೫. ಫಲಗಳಿಂದಲೂ, ಹೊಸ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದಲೂ ಕೋಮಲವಾದ
ಬಳ್ಳಿಯು ರಮ್ಯವಾಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ಚರಮದೇಹದ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೂ
ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಸತಿಯಾದ ಯಶಸ್ವತಿಯು
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡು ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಣೀಪದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಇದರಿಂದ
ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೂ ಗುಣವುಂಟಾಯಿತು. ವ|| ಪೂರ್ವೋಕ್ತನಾದ ವಜ್ರಜಂಘನ
ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಅಕಂಪನನೂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕದ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆಗಿ
ಮಹಾಬಾಹು ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಹಮಿಂದ್ರನು ಬಂದು
(ವೃಷಭದೇವನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯಾದ) ಸುನಂದಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು.

ತನುವಳಿರೇಖೆಗಳ್ ಕಿಡಿಯುಮೆಲ್ಲ ಬೆಡಗಿನದೊಂದು ರೇಖೆಯಂ
ತನಗೆಡೆಮಾಡಿ ಪೊಂಗೆ ನಡು ಬಂದುದಯಂಗೆಯಲರ್ಧ ಪೂರ್ಣಚಂ
ದ್ರನನೊಳಗೊಂಡು ಬೆಳ್ಳನೆವ ವಾಸವದಿಗ್ಗನಿತಾನನಂಬೊಲಾ
ನನರುಚಿ ಚೆಲ್ಲನೇಂ ನೆಜೆಯ ತಾಳಿದುದೋ ಬಸಕಾಂಡಪಾಂಡುರಂ ೪೬

ಒದವಿದ ಕರ್ಪನೆಯ್ ಪರಿವೃತ್ತಪಯೋಧರಚೂಚುಕಕ್ಕೆ ಮಾ
ಡದೆ ವಳಿಭಂಗಮಂ ಕಳೆಯ ತೋರ್ಪುದನಂತೆ ತನೂದರಕ್ಕೆ ಮಾ
ಡದೆ ಕಡುವೆಳ್ಳುಮಂ ನಿಮಿರ್ದ ಸುಯ್ಯುಮನಾನನಪಂಜಕ್ಕೆ ಮಾ
ಡದೆ ಬಳಿದೊಂದು ಗರ್ಭಮ ಮನಂದರಲಾರ್ತುದು ಮಂದಯಾನೆಯಾ ೪೭

ವ|| ಅಂತು ಗರ್ಭಂ ಬಳಿಯ.

ದಿಗಿಭನಿಭಂಗಳಪ್ಪ ಸಮರದ್ವಿರದಂಗಳ ಯುದ್ಧಕೇಳಿಯಂ
ಬಗೆಗೊಳಿ ನೋಡಲುಂ ನೆಗಟ್ಟ ಮಲ್ಲರುಮಂ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿ ಗೆಲ್ಲ ಜೆ
ಟ್ಟಗರನೆ ಸಂದ ಮಲ್ಲರನೆ ಪೋರಿಸಲುಂ ಪಿರಿದೊಂದು ದೋಹಳಂ
ನೆಗಟ್ಟುದು ಗರ್ಭದರ್ಭಕನ ದೋರ್ಬಲಗರ್ವಮನಂದು ಪೇಲ್ವವೋಲ್ ೪೮

ವ|| ಅಂತು ಗರ್ಭದೋಹಳಂ ನೆಗಟ್ಟಿ,

ಜನನೀಗರ್ಭಾವತಾರೋತ್ಪದಮುದಿತಸುರಾನೀಕಮುದ್ಧೃತ್ಪವಿಶ್ವಾ
ವನಿಭೃದ್ವಾಹಾಬಳೋನ್ಮೂಲನಪಟುತರದೋರ್ವಿಕ್ರಮಂ ದೇವತೂರ್ಯ
ದ್ವನಿಮಿಶ್ರತೋದ್ಯುತಂ ಮನುಷ್ಯಪತಿಕುಲಶ್ರೀಯಶಶ್ಚಿ ಜಯಶ್ರೀ
ವನಿತಾಘಂ ಪುಣ್ಯಪುಂಜೋದಯನುದಯಿಸಿದಂ ವಂಶಲಕ್ಷ್ಮಿಲಲಾಮಂ ೪೯

ಆಗ ೪೬. ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಧಾರಣಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ತ್ರಿವಳಿರೇಖೆಗಳು ಅಳಿಸಿಹೋದುವು. ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಡಗಿನ ರೇಖೆಯೊಂದು (ರೋಮಾವಳಿ) ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಉದಯಿಸಲಿರುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳಗುವ ಪೂರ್ವದಿಗಂಗೆಯ ಮುಖದಂತೆ ತಾವರೆದಂಟಿನಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಸುನಂದೆಯ ಮುಖಕಾಂತಿಯು ಅದೆಷ್ಟು ಅಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಿತೋ! ೪೭. ಮಂದಗಮನೆಯಾದ ಸುನಂದಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭವು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದು ಅವಳ ದುಂಡನೆಯ ಸ್ತನಗಳ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದೀತೇ? ತ್ರಿವಳಿಗೆ ಭಂಗವನ್ನು ತರದೆ ಇದ್ದೀತೇ? ಕೃತೋದರವು ಎದ್ದುಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡದೆ? ಮುಖಕಮಲಕ್ಕೆ ಬಿಳುಪನ್ನೂ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನೂ ತಾರದೆ ಇದ್ದೀತೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ಗರ್ಭವು ಬಳೆಯಲು, ೪೮. ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಯುದ್ಧಕೇಳಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಆ ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ಮನಸ್ಸುಂಟಾಯಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಹಿಸುಕಿ ಗೆದ್ದ ಜಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕಾಳಗ ನಡೆಸುವುದನ್ನೂ ನೋಡಲು ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಬಯಕೆಗಳು ಗರ್ಭಸ್ಥಿತನಾದ ಆ ಮಗುವಿನ ತೋಳ್ಬಲದ ಗರ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಗರ್ಭದ ಬಯಕೆಗಳುಂಟಾಗಲು, ೪೯. ವಂಶಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನೂ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗಳಿಂದ ಸಮೇತನೂ ಆದ ಮನುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠನು (ಬಾಹುಬಲಿ) ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ

ವ|| ಆ ಬಾಲಕನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದೋಳ್.

ವಾರವಿಲಾಸಿನೀಲಟಹನರ್ತನಚಂಚಳಕಾಂಚಿದಾಮಮಂ
ಜೀರಕಕಂಕಣೀರಣಿತದಿಂ ವಿಳಸತ್ತುಸುಮೋಪಹಾರವಿ
ಸ್ವಾರದಿನಂದದೇಂ ಸೊಗಯಿಸಿದುರ್ದೊ ತತ್ತುರಮುತ್ಪತಾಕಮು
ತೋರಣಮುದ್ದಿಳಾಸರಸಮುತ್ಪಟಹಸ್ವನಮುತ್ಪವಾನಕಂ

೫೦

ವ|| ಅಂತು ಜನ್ಮೋತ್ಸವಾನಂತರಮಾ ಬಾಲಕಂಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯೆಂಬನ್ನರ್ಥಾಭಿಧಾನ
ಮನಿಷ್ಠಾತನ ಲಲಿತೋತ್ಸಾಹನಯಿತದರಹಸಿತರಂಗಿತಗತಿಸ್ಥಲಿತಮುಗ್ಧಜಲ್ಲಿತಾದಿ ಬಾಲ್ಯವಿಳಾಸಂಗಳಿಂದಂ
ಕರಿಕರೋದ್ರೂತಧೂಳೀವಿಳಾಸಪಾಂಸುಕೇಳಿಯಿಂದಂ ಮಲ್ಲಮೇಷೋದ್ಧತರಾಜದಾರಕನಿಯುದ್ಧದಿಂದ
ಮಾನಂದಿತಹೃದಯನಾಗಿ ನಾಭಿರಾಜಾನಂದನನಂದನನಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಯೌವನಪ್ರವೇಶಸಮಯದೋಳ್.

ದಳಿತಾಂಭೋಜಾಸ್ವನಿಂದೀವರದಳನಯನಂ ಪಕ್ಕಬಿಂಬಾಧರಂ ಕೋ
ಮಳವಂಶಶ್ಯಾಮನಂಭೋಧರರವನಳಿನೀಕುಂತಳಂ ವ್ಯೂಢವಕ್ಶ
ಸ್ಥಳನಾಜಾನುಪ್ರಲಂಬಪ್ರಬಲಭುಜಯುಗಂ ಚಾರುವ್ಯತ್ತೋರುಯುಗಂ
ಕುಳಶೈಲೇಂದ್ರೋನ್ನತಂ ಬಾಹುಬಲಿ ಸಕಲಸೌಂದರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದಂ

೫೧

ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನ ಜನನೀಗರ್ಭಾವತಾರದ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಸುರಸಮೂಹವು
ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕೊಬ್ಬಿದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರ ತೋಳ್ಬಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನಗೊಳಿಸಲು
ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ದೇವನಗಾರಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ
ಆತೋದ್ರೂತವು ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾಯಿತು. ವ|| ಆ ಬಾಲಕನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ
೫೦. ಎತ್ತಿಕ್ಕಟ್ಟಿದ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಜೃಂಭಿತವಾದ ವಿಲಾಸರಸ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಮೃದಂಗಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಗಣಿಕೆಯರ
ಸುಂದರ ನೃತ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಾಡುವ ಒಡ್ಡಾಣ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳಲ್ಲಿನ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ
ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಲಿಕುಸುಮಗಳ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದಲೂ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ವ|| ಜನ್ಮೋತ್ಸವವು
ಜರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥವಾದ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು.
ಅವನು ಉತ್ಪಾನಶಯಿತ (ಅಂಗತ್ತನಾಗಿ ಮಲಗುವುದು), ದರಹಸಿತ (ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುವುದು),
ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಗತಿಸ್ಥಲಿತ (ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಬೀಳುವುದು), ಮುಗ್ಧಜಲ್ಲಿತ (ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುವುದು) ಮೊದಲಾದ ಬಾಲಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದಲೂ, ಜಟ್ಟಿಗಳ ಕಾಳಗದಿಂದಲೂ,
ಟಗರುಕಾಳಗದಿಂದಲೂ, ಉದ್ಧತ ರಾಜಕುಮಾರರ ಬಾಹುಯುದ್ಧದಿಂದಲೂ, ಆನೆಯ
ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧೂಳೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಪಾಂಸುಕೇಳಿಯಿಂದಲೂ
ಸಂತುಷ್ಟಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ನಾಭಿರಾಜನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು
ಯೌವನಪ್ರವೇಶಸಮಯ ಬಂದಿತು. ೫೧. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಸಕಲ
ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾದನು. ಅವನ ಮುಖವು ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು
ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳಂತಿದ್ದವು. ಅಧರಗಳು ಕಳಿತ ತೊಂಡೆಹಣ್ಣುಗಳಂತಿದ್ದವು. ಕೋಮಲವಾದ
ಬಿದುರಿನಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲನಾಗಿದ್ದನು. ಮೇಘದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು.

ಆ ಕಮನೀಯವಿಲೋಕನ
ನಾ ಕಾಲದ ಕಾಮದೇವನೆಂದೂಡೆ ಕಾಂತಾ
ನೀಕದ ಮರುಳ್ಳುದಂ ಮದ
ನಾಕುಳತೆಯನುಂತೆ ಪೇಟ್ಟುದೊಂದಿಗಲ್ಲೇ

೫೨

ಕನಸಿನೊಳಮಾ ಕುಮಾರನೆ
ಮನಮಂ ತಣ್ಣಲೆಯೆ ಚಿತ್ತಜಂ ಚಿತ್ತಭವಂ
ಮನಸಿಜನನಂಗನಂಗಜ
ನೆನೆ ನೆಗಬ್ಬುವು ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಹಲವುಂ ಪೆಸರ್ಗಳ್

೫೩

ವ|| ಮುನ್ನಂ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ವಜ್ರಜಂಘನಾದಂ ಭವದೊಳಾ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ತಂಗಿಯಾದ
ಸುಂದರಿಯೆ ಕತಿಪಯಭವಪರಿಭ್ರಮಣದಿಂ ಬಂದು ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಿಂ ನೇರ್ಗಿಟಿಯಳಾಗಿ,

ಸೌಂದರತನುರುಚಿಯೊಳ್ ಸುರ
ಸೌಂದರಿಯೆನೆ ಸೌಂದರಾಂಗಿ ಸೌಂದರಿಯೆಂಬಳ್
ಸೌಂದರವೃಷಭಮಹೀಭೂಜ
ಸೌಂದರಿಗೆ ಸುನಂದೆಗಂದು ನಂದನೆಯಾದಳ್

೫೪

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಂ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರ್ ಕುಮಾರರುಮ
ನಿರ್ವರ್ ಕನೈಯರುಮನಾದಿಪುರುಷಂ ನೋಡಿ ಮನದೊಳಾದಬ್ರಹ್ಮಂ ನಿಜಾನ್ವಯಭೂಷಣತನಯವರ್ಗಳ್,

ಅವನ ಕೂದಲುಗಳು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದುವು, ಎದೆಯು ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು. ತೋಳುಗಳು ಮಂಡಿಯವರೆಗೆ ನೀಳವಾಗಿದ್ದುವು. ತೊಡೆಗಳು ದುಂಡಾಗಿಯೂ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುವು. ಬಾಹುಬಲಿಯು ಕುಲಶೈಲೇಂದ್ರನಂತೆ ಉನ್ನತನಾಗಿದ್ದನು. ೫೨. ದರ್ಶನೀಯ ವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಆ ಕಾಲದ ಕಾಮದೇವನಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಕಾಂತಾಜನರೆಲ್ಲರೂ ಮರುಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಕಾಮಬಾಧೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ವೃಥಾವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ದಡ್ಡತನವಲ್ಲದೆ ೫೩. ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕುಮಾರನೆ ಅವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದಕಾರಣ ಅವನು (ಬಾಹುಬಲಿ) ಚಿತ್ತಜ, ಚಿತ್ತಭವ, ಮನಸಿಜ, ಅನಂಗ, ಅಂಗಜ ಎಂಬ ಹಲವು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ವ|| ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ವಜ್ರಜಂಘನಾಗಿದ್ದ ಭವದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಸೌಂದರಿಯು ತಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಹಲವಾರು ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಿಗೆ ತಂಗಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ೫೪. ಸುಂದರವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸುರಸುಂದರಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಂದರಾಂಗಳಾದ ಆ ಸೌಂದರಿಯೆಂಬವಳು ಸುಂದರನಾದ ವೃಷಭರಾಜನ ಮಡದಿಯೂ ಸುಂದರಿಯೂ ಆದ ಸುನಂದೆಗೆ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರ ಬಾಹುಬಲಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಕುಮಾರರನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಕನೈಯರನ್ನೂ ಆದಿಪುರುಷನು

ಭೂಷಣವಿಶೇಷಂಗಳಂ ತನಗಮಿಂದ್ರಂಗೆಂ ಸಕಳಚಕ್ರವರ್ತಿಗಂ ತುಡಲ್ಗೆ ಯೋಗ್ಯಮಪ್ಪ ಸಾಸರದೆಂಟು
ತೋರಮುತ್ತಿನ ಸರದ ಇಂದ್ರಚ್ಚಂದಂ ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಜಯಚ್ಚಂದಹಾರ ದೇವಚ್ಚಂದಾರ್ಥಹಾರ
ರಶ್ಮಿಕಳಾಪಗುಚ್ಚನಕ್ಷತ್ರಮಾಳಾರ್ಥಗುಚ್ಚಮಾಣ ವಾರ್ಧಮಾಣವಂಗಳೆಂಬ ಪನ್ನೊಂದು ನಾನಾರತ್ನ
ಸುವರ್ಣಫಲಕವಿರಚನಾದಿಭೇದದಿಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಶೀರ್ಷಕೋಪಶೀರ್ಷಕಾವಘಾಟಕಪ್ರಕಾಂಡಕತರಳ
ಪ್ರತಿಬಂದೋಪಪದಪಂಚಕಸಮೇತಂಗಳಾಗಿ ಪಂಚಪಂಚಾಶತ್ವಮಾಣಂಗಳೊಳಾದ ಹಾರಂಗಳುಮಂ
ಪೆಪವುಂ [ಪ್ರತ್ಯಂಗೋಚಿತಮಣಿ ಭೂಷಣಂಗಳುಮಂ] ಸ್ವಮತಿಪರಿಕಲ್ಪನದಿಂ ಯುಗಾರಂಭದೊಳ್
ಪಡೆದು,

ಇವರ್ಗಿವು ತಕ್ಕುವೆಂದವರ್ಗವಂ ದಯೆಯಿಂ ದಯೆಗೆಯ್ಕ ರಾಗದಿಂ
ದವರವನೆಲ್ಲಮಂ ನೆಹಿಯೆ ತೊಟ್ಟು ತದುಜ್ವಲರತ್ನದೀಪ್ತಿ ದಿ
ಗ್ನಿವರನಭೋವಿಭಾಗಪರಿಪೂರಿತಮಾಗಿರೆ ತಮ್ಮನೊಲ್ಲು ನೋ
ಬ್ಬವರ್ಗಳ ಕಣ್ಗೆ ದೀಪ್ತಿಪರಮಾಣುಗಳಿಂ ಸಮದಂತೆ ತೋಜಿದರ್

೫೫

(ವೃಷಭದೇವನು) ಕಂಡನು. ವಂಶೋದ್ಧಾರಕರಾದ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಅಭರಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ತನಗೂ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಉಳಿದ ಸಮಸ್ತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೂ
ಧರಿಸಲರ್ಹವಾದ ಸಾವಿರದೆಂಟು ತೋರಮುತ್ತಿನ ಎಳೆಗಳಿರುವ ಇಂದ್ರಚ್ಚಂದ
ದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿಜಯಚ್ಚಂದ ಹಾರ, ದೇವಚ್ಚಂದ, ಅರ್ಧಹಾರ, ರಶ್ಮಿಕಲಾಪ, ಗುಚ್ಚ,
ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ, ಅರ್ಧಗುಚ್ಚ, ಮಾಣವ ಮತ್ತು ಅರ್ಧಮಾಣವಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ
ಹಾರಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ನಾನಾರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಫಲಕಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ
ರಚನಾಭೇದಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡ ಶೀರ್ಷಕ, ಉಪಶೀರ್ಷಕ, ಅವಘಾಟಕ, ಪ್ರಕಾಂಡಕ,
ತರಲಪ್ರತಿಬಂಧ ಎಂಬ ಉಪಪದ ಪಂಚಕಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ಐವತ್ತೈದು¹ ಪ್ರಕಾರಗಳುಳ್ಳ
ಹಾರಗಳನ್ನೂ ವಿವಿಧಾಂಗಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಡಬಹುದಾದ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಕಲ್ಪಿತವಾದ ಇತರ
ಮಣಿಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೃಜಿಸಿ ಪಡೆದನು. ೫೫. ಇವರಿಗೆ ತಕ್ಕುವೆಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು
ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಅವುಗಳ ಉಜ್ವಲವಾದ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳು ದಿಗ್ಗಂಧಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು
ನಭೋಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡವು. ತಮ್ಮನ್ನು ಒಲಿದು ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ

1 ಯಷ್ಟಿಗಳ (ಎಳೆಗಳ) ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಇಂದ್ರಚ್ಚಂದ = ೧೦೦೮ ಎಳೆ, ವಿಜಯಚ್ಚಂದ = ೫೦೪ ಎಳೆ, ಹಾರ =
೧೦೮ ಎಳೆ, ದೇವಚ್ಚಂದ = ೮೧ ಎಳೆ, ಅರ್ಧಹಾರ = ೬೪ ಎಳೆ, ರಶ್ಮಿಕಲಾಪ = ೫೪ ಎಳೆ, ಗುಚ್ಚ
= ೩೨ ಎಳೆ, ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾ = ೨೭ ಎಳೆ, ಅರ್ಧಗುಚ್ಚ = ೨೪ ಎಳೆ, ಮಾಣವ = ೨೦ ಎಳೆ,
ಅರ್ಧಮಾಣವ = ೧೦ ಎಳೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮುತ್ತುಳ್ಳ ಯಷ್ಟಿಗೆ ಶೀರ್ಷಕವೆಂದು ಹೆಸರು.
ಹೀಗೆಯೇ ಅಂತರ್ಭೇದಗಳಿಂದ ಶೀರ್ಷಕ, ಉಪಶೀರ್ಷಕ ಮೊದಲಾದ ೫ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ,
ಇಂದ್ರಚ್ಚಂದಾದಿ ಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಶೀರ್ಷಕಾದಿ ಪಂಚವಿಭಾಗಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಒಟ್ಟು
೫೫ ಬಗೆಯ ಹಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ವ|| ಮತ್ತೊಂದುದಿನಮಮರಕುಮಾರಕರಪಲ್ಲವವಿಧೂಯಮಾನ ಚಾರುಚಾಮರಜನಿತ
ಮಂದಮಾರುತಾಂದೋಳಿತಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕ್ಷೌಮಾಂಬರಪಲ್ಲವಂ ಅನೇಕದಿವಿಜವಂದಿತವ್ಯಂದಸಂಸ್ಕೂಯ
ಮಾನತ್ರಿದಿವಾವತರಣಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕ ನಾನಾಪ್ರತಿಬುದ್ಧ ನಿರ್ಗಮಹಿಮಾರ್ಕಣನೋದೀರ್ಣದರಹಸಿತ
ವದನಸರಸೀರುಹಂ, ಅವಗತದಿವಿಜದನುಜಮನುಜಮಕುಟಮಣಿಮರೀಚಪುಂಜಪಿಂಜರಿತೋತ್ತುಂಗ
ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನವೃಷಭೇಶ್ವರಂ, ಸಕಳಕಳಾಪವಿದ್ಯೋಪದೇಶೋತ್ತುಕಾಶಯಕುಶೇಶಯನಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ,

ಸ್ಫುರದೀಪತ್ಪ್ರೋದ್ಗತೋರೋರುಹಮುಕುಳೆಯರುನ್ಮತ್ತಹಂಸೀಕ್ಷಣನ್ನೂ
ಪುರೆಯರ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಕಾಂಚೀರುಚಿರುಚಿರವರಾರೋಹಯರ್ ತಾರತಾರಾ
ತರಳೋದ್ದದ್ವಿಪ್ರಮುಕ್ತಾಪಲವಿಳಸದಳಂಕಾರೆಯರ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯುಂ ಸೌಂ
ದರಿಯುಂ ಮೆಯ್ಯಕ್ಕಿ ದೂರಾಂತರದೊಳೆ ಪೊಡೆವಟ್ಟಿಯ್ ವಂದಿದರಾಗಳ್ ೫೬

ತೆಗೆದುತ್ಸಂಗದೊಳಿಟ್ಟೊ
ಯ್ಯಗೆ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಕರ್ಚಿ ಕದಪಂ ನುಡಿದಂ
ಜಗದಧಿಪತಿ ನಿಮಿಬ್ಬರ
ನೆಗೆಲ್ವೆ ಮಕ್ಕಳಿರ ವಿನಯವಿಳಸನನಿಳಯಂ

೫೭

ವ|| ಅದು ಕಾರಣಂ,

ಆ ಬಾಲಕರು ದೀಪ್ತಿಪರಮಾಣುಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟರಾದಂತೆ ತೋರಿದರು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದುದಿನ
ಅಮರಕುಮಾರರ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಬೀಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಸುಂದರವಾದ
ಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೇಷ್ಮೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಸೆರಗುಗಳು
ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ತ್ರಿದಿವಾವತರಣ, ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಾದಿಗಳು ದೇವವಂದಿ
ಮಾಗಧರಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ
ಕಮಲಸದೃಶವಾದ ಮುಖವು ನಸುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತು. ದಿವಿಜ, ದನುಜ, ಮತ್ತು
ಮನುಜರ ಕಿರೀಟಗಳ ಮಣಿಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಪಿಂಜರವರ್ಣವನ್ನು ತಳೆದ ಉನ್ನತ ಸಿಂಹಾಸನ
ದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕವಾದ
ಹೃದಯಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. (ಆಶಯ = ಹೃದಯ) ೫೬. ಬ್ರಾಹ್ಮಿ
ಸೌಂದರಿಯರು ದೂರದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವೃಷಭೇಶ್ವರನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಅವರ ಸ್ತನಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತಿದ್ದುವು. ಅವರ
ನೂಪುರಗಳು ಉನ್ನದಹಂಸಿಯಂತೆ ದನಿಗೂಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ಉತ್ತಮಸ್ತ್ರಿಯರು
ಮಾಣಿಕ್ಯಮಯವಾದ ಒಡ್ಡಾಣದ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಸುಂದರರಾಗಿದ್ದರು. ದಪ್ಪವಾದ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಮಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮುಕ್ತಾಹಾರಗಳಿಂದ ಅವರು ಶೋಭಿತರಾಗಿದ್ದರು.
೫೭. ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು.
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಕನ್ನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಿಸಿದನು. “ಮಕ್ಕಳಿರ!
ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡತೆಯು ವಿನಯಶೀಲಗಳಿಗೆ ಆಗರ. ವ|| ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ

ಈ ವಯಸಮನೀ ಶೀಲಮ
ನೀ ವಿನಯಮನೆಯ್ತೆ ವಿದ್ಯೆಯಿಂ ಪುದಿದೊಡೆ ಮ
ತ್ತೇವೇಬ್ಬದೊ ನೀವೆ ಜಗ
ತ್ಪಾವನೆಯರಿರಕ್ಕ ನಿಮಗಮಗ್ಗಲರೊಳರೇ

೫೮

ವ|| ಅದಲಿಂ ನಿಮಗೀ ವಯಸಮೆಂಬುದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯಮೆಂದು ವಿಶಾಲಹೇಮ
ಪಟ್ಟಕದೊಳ್ ಅತ್ಯತ್ಯದ್ವೈದ್ಯೆಯಂ ಸರಸ್ವತಿಯಂ ಪೂಜಾಪೂರ್ವಕಮಧಿವಾಸಿಸಿ ನಿಜತನೂಜೆಯಿರಿವರು
ಮನರಡುಂ ಕೆಲದೊಳಿರಿಸಿ,

ಮುನ್ನಂ ತಿರೋಕಗುರು ಸಿ
ದ್ವನ್ನಮೆಯೆಂದಲಿಪಿ ಮುಖ್ಯಮಂಗಳಪದಮಂ
ಕನ್ನಗೆ ಹಿರಿಯಾಕೆಗೆ ಬಲಿ
ಯನ್ನಯದಿಂ ಬರೆದು ತೋಲಿದಂ ಲಿಪಿಗಳುಮಂ

೫೯

ವ|| ಅಂತಕಾರಾದಿ ಹಕಾರಾಂತಸ್ವರವ್ಯಂಜನಭೇದಭಿನ್ನಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಂಗಳುಮಂ ಆಯೋಗವಾಹ
ಚತುಷ್ಯಮುಮಂ ಸಂಯೋಗಾಕ್ಷರಂಗಳುಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತದೊಳುಪದೇಶಂಗೆಯ್ತು

ಸುಂದರಿಗೆ ಗಣಿತಮಂ ದಳಿ
ತೇಂದೀವರನಯನೆಗೆಡದ ಕಯ್ಯೋ ಭವ್ಯಾ
ನಂದಕರಂ ಸ್ಥಾನಕ್ರಮ
ದಿಂದಂ ಪುರುದೇವನಲಿಯ ತೋಲಿದನಾಗಾಳ್

೬೦

ವ|| ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಾಭಿಧಾನಪದವಿದ್ಯಾಚ್ಛಂದೋವಿಚಿತ್ಕಲಂಕಾರಂಗಳೆಂಬ ಮೂಲಲಿಂ

೫೮. ನಿಮ್ಮ ಈ ವಯಸ್ಸು, ಶೀಲ, ವಿನಯಗಳು ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದಲ್ಲಿ
ನೀವು ಜಗತ್ತವಿತ್ತರಾಗಿ ಬಾಳುವಿರಿ. ಆಗ ನಿಮಗಿಂತ ಅಗ್ಗಲರು (ಶ್ರೇಷ್ಠರು) ಯಾರು
ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ? ವ|| ಆದಕಾರಣ ನಿಮಗೆ ಈ ವಯಸ್ಸು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಕಾಲ” ಎಂದನು. ವಿಶಾಲವಾದ ಚಿನ್ನದ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೃತ್ಯಮಲವಾಸಿನಿಯಾದ
ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ, ತನ್ನಿಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎರಡೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ೫೯. ‘ಸಿದ್ಧಂ ನಮಃ’ ಎಂದು ಮೊದಲು ಹಿರಿಯಾಕೆಗೆ ಬೋಧಿಸಿ,
ಬಳಿಕ ಅದನ್ನೇ ಲಿಪಿಗಳಿಂದ ಬರೆದು ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅಕಾರಾದಿ
ಹಕಾರಾಂತವಾದ ಸ್ವರವ್ಯಂಜನ ಭೇದಗಳುಳ್ಳ ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು (ವಿಸರ್ಗ, ಅನುಸ್ವಾರ,
ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ, ಉಪಧ್ಮಾನೀಯ)ಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಆಯೋಗವಾಹಗಳನ್ನೂ
ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ೬೦. ಕನ್ನದಿಲೆಯಂತೆ
ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಸುಂದರಿಗೆ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಒಂದು, ಎರಡು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ರಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಗಣಿತವನ್ನು ಭವ್ಯಾನಂದಕರನಾದ ಆದಿದೇವನು ತಿಳಿಸಿದನು. ವ|| ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯಂ
ಭುವನೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಛಂದೋವಿಚಿತಿ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಗಳೆಂಬ ಮೂರರಿಂದ

ಪೆಸರ್ವಡೆದ ವಾಙ್ಮಯಮುಮಂ, ಸಮಸ್ತಕಳಾಕಲಾಪಮುಮಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯು
ನಿಜಾತ್ಮಜಿಯರಿರ್ಬರುಮಂ ವಿದ್ಯಾಪರಿಪೂರ್ಣಯರುಮಪ್ಪಂತು ಮಾಡಿ ಭರತಂಗೆ ಭರತಮುಮನರ್ಥ
ಶಾಸ್ತ್ರಮುಮಂ, ವ್ಯಪಭಸೇನಂಗೆ ಗೀತವಾದ್ಯಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಮಪ್ಪ ಗಾಂಧರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಮುಮಂ,
ಅನಂತವಿಜಯಂಗೆ ವಿಚಿತ್ರಚಿತ್ರಕಳೆಯುಮಂ, ವಾಸ್ತುವಿದ್ಯೆಯುಮಂ ಉಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯು ಬಾಹುಬಲಿಗೆ
ಕಾಮತಂತ್ರ ಸಾಮುದ್ರಿಕಾಯುರ್ವೇದಧನುರ್ವೇದಹಸ್ತಶ್ಚತಂತ್ರ ರತ್ನಪರೀಕ್ಷೆಗಳುಮಂ ಮತ್ತಮಿವು
ಮೊದಲಾಗೆ ಪೆಜವುಂ ಲೋಕೋಪಕಾರಿಗಳಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳನಿತೊಳವನಿತುಮಂ ಮತ್ತಿನ
ತನೂಜವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಮುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯುಂ ಇಂತು.

ಉತ್ತಮವಿದ್ಯೆಗಳ್ಗೆ ಗುಣಿಯಾದಂ ತನೂಭವರೆಯ್ಗೆ ಚಿತ್ತಮಂ
ಪತ್ತಿಸೆ ಪತ್ತಿದಂಗೆನೆಯರಾಳ್ಳಸಕೆಯ್ಯಮರೇಂದ್ರರಾಗಸಂ
ಪತ್ತು ಮನಂಗೊಳುತ್ತುಮಿರೆ ಲಕ್ಕೆಯ ಲಕ್ಕದೊಳೊಂದಿ ಪೂರ್ವಮಿ
ರ್ಪತ್ತು ನಿರಂತರಂ ನಡೆದುದಾ ವ್ಯಪಭಂಗೆ ಕುಮಾರಕಾಲದೊಳ್

೬೧

ವ|| ೪ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಫಲಪಾಕವಿರಾಮಂಗಳಪ್ಪ ಗರ್ಭಪಶ್ಚಿಮೋಹಿಯವಗೋಧೂಮಾದಿ
ಮಹೌಷಧಂಗಳುಂ ತಿಳಾತಸೀಕುಸುಂಭಾದಿ ದೀಪ್ರೌಷಧಿಗಳುಂ ಯಾವನಾಳಕಂಗುಕೋದ್ರವಾದಿ
ಸರ್ವೌಷಧಿಗಳುಂ ಮುನ್ನಮಕ್ಕಪ್ಪಪಚ್ಚಂಗಳಪ್ಪಪಂದು ವಿರಳಂಗಳಾಗಿಯುಂ ಅನಲ್ಪಕಲ್ಯಾಣನಿಜಂಗಳ
ಪೇತರಸವೀರ್ಯಪಾಕಂಗಳಾಗಿಯುಂ ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಬಾಧಿತಶರೀರರ್ ಮಾನವರಭಿಮಾನವಂ ಬಸುಟು
ನಾಭಿರಾಜನನುಮತದಿಂದಮಾದಿಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಗೆವಂದು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು.

ಹೆಸರಾದ ಮೂರು ಬಗೆಯ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತಕಲಾಸಮೂಹವನ್ನೂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು
ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಸ್ವಪುತ್ರಿಯರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಭರತನಿಗೆ
ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಪಭಸೇನನಿಗೆ ಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ಅರ್ಥಸಂಗ್ರಾಹಕವಾದ
ಗಾಂಧರ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಅನಂತವಿಜಯನಿಗೆ ವಾಸ್ತುವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಚಿತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಕಾಮತಂತ್ರ, ಸಾಮುದ್ರಿಕ,
ಆಯುರ್ವೇದ, ಧನುರ್ವೇದ, ಗಜಾಶ್ವವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಮತ್ತಿತರ
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಲೋಕೋಪಕಾರಿಗಳೆನಿಸಿದ ಉಳಿದ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.
೬೧. ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಮಕ್ಕಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈಹಿಡಿದ
ಮಡದಿಯರೂ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಅಧೀನರಾದ ದೇವೇಂದ್ರರೂ ಸಂಪತ್ತು ಆಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ವ್ಯಪಭಸ್ತಾಮಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತುಲಕ್ಷಪೂರ್ವಗಳಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು
ಕುಮಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ವ|| ೪ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಕಾಳಾಗಿ ಮಾಗಿ ಒಣಗಲಿರುವ
ಅರವತ್ತು ದಿನದ ಭತ್ತ, ಜವೆಗೋಧಿ, ಗೋಧೂಮ ಮೊದಲಾದ ಮಹೌಷಧಿಗಳೂ,
ಎಳ್ಳು, ಅಗಸೆ, ಕುಸುಬೆ ಮುಂತಾದ ಎಣ್ಣೆಬೀಜಗಳೂ, ಜೋಳ, ಅಡಕೆ, ನವಣೆ,
ಬರಗು ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವೌಷಧಿಗಳೂ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಬೇಸಾಯವಿಲ್ಲದೆ
ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬಳಿಕ ವಿರಳ ವಿರಳವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದುವು. ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ರಸವೀರ್ಯ ವಿಪಾಕಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತವಾದುವು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆಧಿ, ವ್ಯಾಧಿ,
ಬಾಧೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದರು. ಆಗ ಜನರು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ದೂರಸರಿಸಿ ನಾಭಿರಾಜನ

ವಿರಳಫಲಂಗಳಾದುವಖಿಲೌಪಧಿಗಳ್ ರಸವೀರ್ಯಪಾಕಮುಂ
ತೊರೆದುವು ವೃಕ್ಷಜಾತಿಗಳೊಡಲ್ ಪಸಿವಾದಮಳುವೆ ನಿಪ್ಪಟಂ
ಕರಗಿದುದೆಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯ ತೆಜನಾವುದು ದೇವ ಶರಣೆವಂದೆವಾ
ದರದೆಮಗಪ್ಪದಂ ಬೆಸಸಿ ಕಾವುದು ಲೋಕಮನಾದಿಪೂರುಷಾ

೬೨

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ತದೀಯಕರುಣಾರಸಪ್ರೇರಿತಾದ್ವಾರಯಂ ತತ್ತ್ವಜಾಜೀವನೋಪಾಯಮಂ
ಪೂರ್ವಾಪರವಿದೇಹಸ್ಥಿತಿಸಮಾನಮಾಗೆ ಪಟ್ಟರ್ಮಂಗಳುಮಂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮವಿಭಾಗಂಗಳುಮಂ
ಗ್ರಾಮಗೃಹಾದಿಭೇದಂಗಳುಮಂ ಭೋಗಭೂಮಿವಿರಾಮದೊಳ್ ಈ ಕರ್ಮಭೂಮಿಪ್ರಾರಂಭದೊಳೆಮಗೆ
ನಿಜಿಸಲ್ವೇಬ್ಬನುಂದು ಮನದೊಳ್ ಬಗೆದು, ಅವರಂ ಅಂಜದಿರಿಮೆಂದು ತದಭಿಮುಖಪ್ರಕಂಪಿತಕರ
ಪಲ್ಲವದಿಂ ಸಂತಯಿಸಿ ತದನಂತರಂ ಭಗವದನುಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಮರಸಮೂಹದೊಡನೆ ದೇವೇಂದ್ರನು
ಬಂದು,

ನಿಜಮಕುಟಮಣಿಮರೀಚಿಯಿ
ನಜನ ಪದಾಂಬುಜದ ಕೆಂಪನಿರ್ಮದಿಸಿ ಕುಲ
ಧ್ವಜ ಬೆಸಸು ನಿನ್ನವೋಲೀ
ಪ್ರಜಾಪತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ನೋಂತರುಮೊಳರೇ

೬೩

ಅನುಮತದಿಂದಲೇ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.
೬೨. “ಎಲ್ಲ ಔಪಧಿಗಳೂ ಫಲರಹಿತವಾದುವು. ರಸ, ವೀರ್ಯ, ಪಾಕಗಳನ್ನು ವೃಕ್ಷಗಳು
ತೊರೆದುವು, ವೃಕ್ಷಗಳೂ ವಿರಳವಾದುವು. ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದೇಹವು
ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ದೇವ! ನಾವು ಬದುಕುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾವು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿರುವೆವು.
ಎಲೆ ಆದಿಪುರುಷ! ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ವ|| ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯು ಅವರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ
ತೊಯ್ದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಪರ
ವಿದೇಹಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡಲುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಟ್ಟರ್ಮ¹ಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ
ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಾಮಗೃಹಾದಿಭೇದಗಳನ್ನೂ ಭೋಗಭೂಮಿಯ ವಿರಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ -
ಈ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ - ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ
ಅವರನ್ನು “ಅಂಜದಿರಿ” ಎಂದು ಎದುರಾಗಿ ಅಭಯಹಸ್ತದಿಂದ ಸಂತೈಸಿದನು.
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಧ್ಯಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಮರಸಮೂಹದೊಡನೆ ದೇವೇಂದ್ರನು
೬೩. ತನ್ನ ಕಿರೀಟದ ಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಅಜನ (ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯ)
ಪಾದಕಮಲಗಳ ಕೆಂಪನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಸಿದನು. “ಕುಲಧ್ವಜ, ಅಜ! ನಿನ್ನಂತೆ ಈ
ಪ್ರಜಾಪತಿತ್ವಕ್ಕೆ ನೋಂತವರು ಮತ್ತಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ಹೇಳು”. ಎಂದು ನುಡಿದನು.

1 ಅಸಿ, ಮುಷಿ, ಕೃಷಿ, ವಾಣಜ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ಶಿಲ್ಪ - ಇವು ಪಟ್ಟರ್ಮಗಳು.

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ತದನುಮತದಿಂ ಶುಭದಿನನಕ್ಷತ್ರಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಜಗದ್ಗುರುವಿನನು
ಮತದೊಳಯೋಧ್ಯಾಮಧ್ಯಮಪ್ಪ ತನ್ನಹಾದಿಗ್ವಿಭಾಗಗಳೊಳ್ ಜಿನೇಂದ್ರಮಂದಿರಂಗಳುಂ ನಿರ್ಮಿಸಿ
ಬಲಿಕಂ ದೇವಮಾತೃಕಸಾಧಾರಣಾನೂಪಜಾಂಗಳಭೇದಂಗಳುಮಂ, ಅನಂತವಾಳಪಾಲಿತದುರ್ಗಪರಿ
ವೃತಾಂತಂಗಳುಂ ಲುಬ್ಧಕಾರ್ಣ್ಯಚರಪುಳಿಂದಶಬರಾದಿಪರಿರಕ್ಷಿತಾಂತರಾಳದೇರಂಗಳುಮಪ್ಪ ಕಾಶಿಕೊಸಲ
ಕಳಿಂಗವಂಗಳಾಶ್ವೀರಕರಹಾಟಕರ್ಣಾಟಚೋಳಕೇರಳಪಾಂಚಾಲಮಾಳನಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಸೌರಾಷ್ಟ್ರವನವಾಸ್ಕಾಂಧ್ಯ
ಕಾಂಭೋಜಬಾಹ್ಲಿಕತುರುಷ್ಯಕೇಕಯಸೌವೀರಾಭೀರಚೇರ ಶೂರಸೇನಪರಾಂತಿಕವಿದೇಹಸಿಂಧು
ಗಾಂಧಾರಕುರುಜಾಂಗಣ ವಿದರ್ಭವತ್ಸಯವನಚೇದಿಪಲ್ಲವದಶಾರ್ಣಾವಂತಿಕಚ್ಛಮಹಾಕಚ್ಛ
ಮಗಧಾವನಿ ರಮ್ಯಕಾತ್ಮಕುರುಸಮುದ್ರಕಾದಿ ವಿವಿಧವಿಷಯಂಗಳುಮಂ, ತಜ್ಞಪದಮಧ್ಯಂಗಳೊಳ್
ಪರಿಖಾವಪ್ರಪ್ರಾಕಾರಗೋಪುರಾಟ್ಟಾಳಕಾಳಂಕೃತಂಗಳಪ್ಪ ರಾಜಧಾನಿಗಳುಮಂ, ಅವಳ ಬಳಸಿಯುಂ
ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರದೇಶಂಗಳೊಳ್ ಏಕವೃತ್ತಿಪರಿವೃತಂಗಳುಂ ಅತಿಸಮೃದ್ಧಕೃಷಿವಲಕುಳಾಧಿಷ್ಠಿತಂಗಳು
ಮಪ್ಪ ಅಭಿರಾಮಜಲಾಶಯಂಗಳುಮಂ, ಪ್ರಭೂತಯವಸೋದಕಂಗಳುಮಂ ಸಮಸ್ತಸ್ಯಸಂಪತ್ತಂಪನ್ನ
ಸುಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳುಮಂ, ಕ್ರೋಶದ್ವಿಕ್ರೋಶಸೀಮಾಭಾಗಯೋಜನಪಂಚಿತ್ತಕುಟುಂಬ ಕುಲಾವಿರ್ಭಾವಿತಾಧ
ವೋತ್ತಮಾಭೇದಂಗಳುಂ ಸರಿದ್ಗಿರಿದರೀಭೂರುಹಸೇತುವನಸೀಮೋಪಲಕ್ಷಿತಂಗಳುಮಪ್ಪ
ಮಹಾಗ್ರಾಮಂಗಳುಮಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಂಭಃಪ್ಪವಂಗಳುಂ ಪರಿಖಾವಪ್ರಪ್ರಾಕಾರ

ವ|| ಸ್ವಾಮಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಇಂದ್ರನು ಶುಭದಿನ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ
ಶುಭಮುಹೂರ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಜಗದ್ಗುರುವಿನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಡುವೆ ಆ
ಮಹಾದಿಗ್ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನೇಂದ್ರಮಂದಿರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ
ದೇವಮಾತೃಕ (ಮಳೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿಗೈಯುವ ಭೂಮಿ) ಸಾಧಾರಣ,
ಜಲವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ, ವನ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಗಡಿಕಾವಲುಗಾರರಿಂದ ರಕ್ಷಿತ ದುರ್ಗ
ಪರಿವೃತಾಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಬೇಟೆಗಾರ, ಅರಣ್ಯಚರ, ಪುಳಿಂದ, ಶಬರರೇ
ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಪರಿರಕ್ಷಿತ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಕಾಶಿ, ಕೋಸಲ, ವಂಗ, ಕಾಶ್ಮೀರ,
ಕರಹಾಟ, ಕರ್ಣಾಟಕ, ಚೋಲ, ಕೇರಲ, ಪಾಂಚಾಲ, ಮಾಲವ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ,
ವನವಾಸೀ, ಆಂಧ್ರ, ಕಾಂಭೋಜ, ಬಾಹ್ಲಿಕ, ತುರುಷ್ಯ, ಕೇಕಯ, ಸೌವೀರ, ಆಭೀರ,
ಚೇರ, ಶೂರಸೇನ, ಅಪರಾಂತಿಕ, ವಿದೇಹ, ಸಿಂಧು, ಗಾಂಧಾರ, ಕುರುಜಾಂಗಣ,
ವಿದರ್ಭ, ವತ್ಸ, ಯವನ, ಚೇದಿ, ಪಲ್ಲವ, ದಶಾರ್ಣ, ಅವಂತಿ, ವನಭೇದಿ, ಕಚ್ಛ,
ಮಹಾಕಚ್ಛ, ಮಗಧಾವನಿ, ರಮ್ಯಕ, ಆತ್ಮಕ, ಕುರು, ಸಮುದ್ರಕಾದಿ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳನ್ನೂ,
ಆ ದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅಗಲೆ, ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜು, ಕೋಟೆ, ಗೋಪುರ,
ಕೊತ್ತಲಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನೂ, ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಏಕಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೂ, ಅತಿಪುಷ್ಪರಾದ ರೈತಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಿತವಾದ
ಸುಂದರ ಜಲಾಶಯಗಳನ್ನೂ ಹುಲ್ಲುನೀರುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ
ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಕ್ರೋಶದಷ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲೆಕಟ್ಟಿನ
ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ನೂರು ಮತ್ತು ಐನೂರು ಅಧಮೋತ್ತಮ ಕುಟುಂಬಗಳುಳ್ಳ
ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ಭೇದಗಳಿರುವ ಮತ್ತು ನದಿ, ಬೆಟ್ಟ, ತಗ್ಗುಭೂಮಿ, ಮರ, ಸೇತು, ಕಾಡು

ಗೋಪುರಾಟ್ಟಾಲಪರಿವೃತಂಗಳುಂ ನಾನಾಭವನ ವಿನ್ಯಾಸೋದ್ಯಾನಲೀಲಾಜಲಾಶಯಂಗಳುಂ ಪ್ರಧಾನಪುರುಷಾಧ್ಯಾಸಿತಂಗಳುಮಪ್ಪ ಪುರಂಗಳುಮಂ, ಗಿರಿಸರಿತ್ಯಂರುದ್ಧಂಗಳಪ್ಪ ಖೇಟಂಗಳುಮಂ, ಉರ್ವೀಧರನಿರುದ್ಧಂಗಳಪ್ಪ ಖರ್ದದಂಗಳುಮಂ; ಪಂಚಶತಗ್ರಾಮಪರಿತಂಗಳಪ್ಪ ಮಡಂಬಗಳುಮಂ, ಸಮುದ್ರೋತ್ಕ್ರೇಣಿನಿವಾಸಂಗಳಪ್ಪ ಪಟ್ಟಣಂಗಳುಮಂ ನಿಮ್ಮಗಾತಟನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಪ್ಪ ಮಹಾ ದ್ರೋಣಾಮುಖಂಗಳುಮಂ - ಶಿರೋವ್ಯೂಢ ಧಾನ್ಯಸಂಚಯೋಪಭೋಗಿಜನನಿವಾಸಿಗಳಪ್ಪ ಸಂವಾಹಂಗಳುಮಂ, ಘೋಷಾಕರಸಂಗ್ರಹಾಕರಗೋವ್ರಜಂಗಳುಮಂ ಅವನಾಳ್ ತಲಗೊಳ್ಳ ಬಿಟ್ಟುಬಿಸಕೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಭೋಗಿಪನಿಯೋಗಂಗಳುಮಂ ಮಾಡಿದಂ, ಇಂತು,

ಗುರು ಬಿಸಪೆ ಸಮೆದು ಪಲವುಂ
ಪುರಂಗಳುಂ ದೇವನಿಡೆ ಪುರಂದರವೆಸರಂ
ಧರಿಯಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭರಾನತ
ಕಿರೀಟನಮರೇಂದ್ರನಮರಲೋಕಕ್ಕೊಗೆದಂ

೩೪

ವ|| ತದನಂತರಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಯುಂ ಪ್ರಜೋಪಜೀವನನಿಮಿತ್ತಮಾಗೆ ಸೇವಾಧರ್ಮೋಚಿತ ಮೆನಿಸುವ ಅಸಿಕರ್ಮಮುಮಂ, ಅನೇಕಗಲಿಪಿವಿಧಾನಂಗಳಪ್ಪ ಮಸಿಯುಮಂ, ಕೃಷೀವಲಕುಲೋಚಿತ ಮಪ್ಪ ಕೃಷಿಯುಮಂ, ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಗತಮಪ್ಪ ವಿದ್ಯೆಯುಮಂ, ವಣಿಗ್ಗ ವಹಾರಾನುಕಾರಿಯಪ್ಪ ವಾಣಿಜ್ಯಮುಮಂ, ಹಸ್ತಕೌಶಲಕಳಿತಮಪ್ಪ ಚತ್ರಕಳಾಪಪತ್ರಚ್ಚೇದ್ಯಾದಿಸಮಸ್ಥಿತಮ್ಪಪ್ಪ ಶಿಲ್ಪಮುಮಂ

ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನೂ, ಅಗಲೈ, ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜುಕೋಟೆ, ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ವಿವಿಧಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೆ, ಉದ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಜಲಾಶಯಗಳಿರುವ, ಪ್ರಧಾನಪುರುಷರಿಂದ ವಾಸಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟ ನದಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಖೇಟವೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಸುತ್ತು ವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಖರ್ವಡವೆಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಐದುನೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುಲ್ಪಟ್ಟ ಮಡಂಬಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ, ನದಿಯ ದಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ದ್ರೋಣಾಮುಖಗಳನ್ನೂ, ಮಸ್ತಕದವರೆಗೆ ಪೇರಿಸಿದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭವಿಸುವ ಜನನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಸಂವಾಹಗಳನ್ನೂ, ಘೋಷ, ಸಂಗ್ರಹ, ಗೋವ್ರಜ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಅವನ್ನು ಆಳುವ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ, ಬಿಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭೋಗಿಗಳಾದ ರಾಜರ ವರ್ಗವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ೩೪. ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಹಲವು ಪುರಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಪುರಂದರ'^೧ನೆಂಬ ಹೆಸರುಪಡೆದು ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದ ತಲೆಯ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ

೧ 'ಶಿಲಾವ್ಯೂಢ' ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ಪೂ. ಪು. (೧೬-೧೭೩) ಕೃನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿರೋವ್ಯೂಢ ಎಂದು ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ.

1 ಪುರಾಣದಾರಯತಿ ವಿಭಜಿತೀತಿ ಪುರಂದರ :

ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಪಡೆದ ಸಕಲಕ್ಷತ್ರಿಯವಣಿಕ್ಕೊದ್ದರೆಂಬ ಮೂಱುವರ್ಣಂಗಳೊಳಗೆ ಕ್ಷತಶೂಕಾದಿ
ಗುಣೋಪೇತಮಪ್ಪ ಅಖಿಳಕ್ಷತ್ರಿಯಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಕರ್ಮಮುಮಂ, ವಣಿಗ್ಗಂಶಕ್ಕೆ ಪಾಶುಪಾಲ್ಯಕ್ಕೆ
ಪಣ್ಯಕರ್ಮಂಗಳುಮಂ, ಮತ್ತಂ ಸ್ವಶ್ವಾಸ್ವಶ್ವ ಕಾರುಗಳುಮೆಂದಿರ್ತೆಜದ ಶೂದ್ರಸಂತತಿಗೆ
ಶುಶ್ರೂಷಾನಿಯೋಗಂಗಳುಮಂ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯಮುಪದೇಶಂಗೆಯ್ದ ವರ್ಣಸಂಕರಮಾಗಲೀಯದೆ
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳೊಳ್ ನಣ್ಣುಮಂ ಕೊಳ್ಳೊಡೆಯುಮಂ ನಿಯೋಜಿಸಿ,

||ತರಳ||

ಜನಪದಂಗಳನೆಯ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಪುರಂಗಳಂ ಸಮಕಟ್ಟು ಮೂ
ಅನಿಸಿ ವರ್ಣಮನಿಂತು ಮುಂ ಸಮಕಟ್ಟುಯುಂ ಬಟಿಕಂ ಜಗ
ಜ್ಞನಕನೊಟ್ಟಿದ ಪೊನ್ನ ರಾಶಿಗಳುಂ ಜಗಜ್ಞನಕಿತ್ತು ತ
ತ್ಸನಕವರ್ಣದಿನೇಕವರ್ಣಮೆ ಮಾಡಿದಂ ಜಗಮೆಲ್ಲಮುಂ

೬೫

ವಿತತಾಪಾಥದ ಬಹುಳ
ಪ್ರತಿಪದ್ವಿನದಂದು ಕೀರ್ತಿ ನೆಗಟ್ಟಿರೆ ಭಗವ
ತ್ಯತಯುಗಮಾದುದೊಂದಂ
ಕ್ಯತಯುಗಮೆಂಬರ್ ಪುರಾಣವಿದರಿದನೀಗಳ್

೬೬

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಮರೇಂದ್ರನು ಅಮರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ವ|| ಬಳಿಕ
ಪ್ರಜಾಜೀವನನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವಾಧರ್ಮಸಾಧಕವಾದ ಖಡ್ಗಕಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಅನೇಕ
ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಷಿಕರ್ಮವನ್ನೂ, ರೈತಕುಟುಂಬೋಚಿತವಾದ
ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಪಜೀವಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ,
ವ್ಯಾಪಾರಿಜನಕ್ಕುಚಿತವಾದ ವಾಣಿಜ್ಯವನ್ನೂ, ಕೈಗಳ ನಿಪುಣತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲರ್ಹವಾದ
ಚಿತ್ರಕಲಾಪ ಪತ್ರಚ್ಛೇದಾದಿ ರೂಪವಾದ ಶಿಲ್ಪವನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.
ಕ್ಷತ್ರಿಯ-ವಣಿಕ್-ಶೂದ್ರರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದ ಜನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ
ರಕ್ಷಿಸಲರ್ಹವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಕರ್ಮವನ್ನೂ,
ವರ್ತಕವಂಶಕ್ಕೆ ಪಶುಪಾಲನೆ, ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಗಳನ್ನು
ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಶ್ವಾಸ್ವಶ್ವರೆಂದು ಇಬ್ಬಗೆಯಾದ ಕರ್ಮಕರ ಶೂದ್ರರಿಗೆ
ಶುಶ್ರೂಷಾಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸುವಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.
ವರ್ಣಸಂಕರಗೊಳ್ಳದಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ
ಕೊಳ್ಳಿಕೊಡುಗೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.¹ ೬೫. ಆದಿದೇವನು
ದೇಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರೆಂಬ
ಮೂರು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಜಗಜ್ಞನಕನು ಚಿನ್ನದ ರಾಶಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಜಗತ್ತಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಕನಕವರ್ಣದಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕವರ್ಣವಾಗು
ವಂತೆಸಗಿದನು! ೬೬. ಆಪಾಥಬಹುಳದ ಪಾಡ್ಯದ ದಿನದಂದು ಭಗವಂತನಿಂದ ಯುಗವು

1 ವೈದಿಕಮತದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಜೈನಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ವಶಾಸ್ವಶ್ವ
ವಿಭಾಗಗಳಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ವ|| ಅಂತು ಕೃತಯುಗಾರಂಭಸೂತ್ರಧಾರನೆನಿಸಿದಾದ್ವಿಬ್ರಹ್ಮಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಂಗೈಯ್ಯ ಬಗೆಯಂ ಬಗೆದು,

ಸುರಕಾಂತಾನ್ಯತ್ಯಮೆತ್ತಂ ಪಸರಿಸಿರೆ ನಭೋಭಾಗದೊಳ್ ದೇವತೂರ್ಯ
ಸ್ವರಮಾಶಾಚಕ್ರದೊಳ್ ಬಳ್ಳಳಬಳಿದಿರೆ ನಾನಾವಿಮಾನಂಗಳೊಳ್ ಭಾ
ಸುರರತ್ನಜ್ಯೋತಿಗಳ್ ತಳಳಿಸಿರೆ ಸುರವೃಂದಾನ್ನಿತಂ ಬಂದನಾಗಳ್
ಸುರರಾಜಂ ರಾಜದೈರಾವತವಿಮಳತಳಸ್ಸಂಧದೇಶಾಭಿರಾಮಂ

೩೩

ವ|| ಅಂತು ಭುವನತ್ರಯಚೂಡಾಮಣಿಯ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದೊಸಗೆಯಂ ನಾಭಿರಾಜಾಧಿರಾಜ ಸಭೆಗಟುಪಿ ಮಹಾನದ್ಯುಭಯತಟಮೃದುಮೃತ್ಯು ವಿಲಸಿತವೇದಿಕಾವಿರಾಜಮಾನದೊಳ್ ಚಂಚತ್ಪಂಚರತ್ನಚೂರ್ಣವಿರಚಿತರಂಗವಲ್ಲಿವಿಳಾಸವಿರಾಜಿತಸುನಾಸೀರಶರಾಸನದೊಳ್ ಪರಸ್ಪರಸ್ಪರ್ಧಮಾನ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಲ್ಲಿಕಾಮುಕುಳಮುಕ್ತಾಫಲೋಪಶೋಭಿತದೊಳಿಂದ್ರನೀಲಮಣಿಕುಟ್ಟಮಸಂಕ್ರಾಂತ ಮೌಕ್ತಿಕದಾಮಾಭಿರಾಮದೊಳ್ ಪರಿವಿರಚಿತ ಚತ್ರಾಂಬರವಿತಾನಚ್ಚಾಯಾಚ್ಚುರಿತರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ ಮಂಗಳೋಪಕರಣಸಮುದ್ಧರಣನಿಯಮಿತಾನೇಕನಾಕಕಾಮಿನೀನಿರುದ್ಧಸಂಚಾರಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಅಮರವಾರವನಿತಾಕರಪಲ್ಲವವಿಧೂಯಮಾನ ಚಾರುಚಾಮರಮರುದಾಂದೋಳಿತಪ್ರಾಕಾರಪಲಂಬಮಾನ ಮಂದಾರಮಾಲಾವಿಳಾಸದೊಳ್ ಅನ್ಯೋನ್ಯಹಸ್ತಪರಂಪರೋಪನೀಯಮಾನ ನಾನಾಸ್ಥಾನೋಪಕರಣದೊಳ್ ಗಂಧರ್ವಸಮಾರಬ್ಧ ಸಂಗೀತಮೃದುಮೃದಂಗನಾದಪ್ರವೋದಿತಾಶೇಷರಾಜದ್ರಾಜಕದೊಳ್ ಸಂಚರತ್ಸುರವಿಳಾಸಿನೀಲಲಿತಮೃದುಪದವಿನ್ಯಾಸಮಂಜುಗುಂಜನ್ಮಜೀರಕ ಮನೋಹರ

ಕೃತವಾಯಿತು, ಆದಕಾರಣ ಆ ಯುಗವನ್ನು ಕೃತಯುಗವೆಂದು ಪುರಾಣವಿದರು ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು. ವ|| ಹೀಗೆ ಕೃತಯುಗಾರಂಭದ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲು ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಗೆದನು. ೩೩. ಸುರಕಾಂತೆಯರ ನೃತ್ಯವು ಆಕಾಶಭಾಗದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿತ್ತು. ದೇವತೂರ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ದಿಕ್ಕುದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಾನಾವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಸುರವಾದ ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಗಳು ತಳತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ದೇವಸಮೂಹದಿಂದ ಸಮೇತನಾಗಿ ದೇವರಾಜನು ಐರಾವತದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬಂದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಲೋಕತ್ರಯಕ್ಕೂ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಾಭಿರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರ ಸಭೆಗೆ ಇಂದ್ರನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. ಮಹಾನದಿಯ ಎರಡೂ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವಿನಿರ್ಮಿತವಾದ ವೇದಿಕೆಯೊಂದಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಚೂರ್ಣದ ರಂಗೋಲಿಯ ವಿಲಾಸವು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ವಿಲಾಸವನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು. ಅದು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವವೋ ಎಂಬಂತೆ ಎರಚಲಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸಿತು. ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತ ವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಯಿತು. ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ನೆರಳಿನಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿಯು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಂಗಳವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರಲು ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಅನೇಕ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸಂಚಾರಮಾರ್ಗವು ನಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕರಪಲ್ಲವಗಳಿಂದ ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದ್ದ

ಝಂಕಾರಪ್ರವರ್ಧಮಾನಮದಾಲಿಕುಳಕೋಳಾಹಳದೋಳ್ ರಾಜಭವನಾಂಗಣಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಂಟಪದೋಳ್.

ಮುನ್ನಮೆ ನಿಟಿಸಿದ ಮಣಿಖಚ
ತೋನ್ನತಹರಿಬೀಠದೋಳ್ ಜಗತ್ಪತಿಯಂ ಮಾ
ನೋನ್ನತನಂ ಪ್ರಾಜ್ಞುಬಿದಿಂ
ದುನ್ನತಸುರಮೌಳಿಲಾಲಿತಾಂಘ್ರಿದ್ವಯನಂ

೬೮

ವ|| ಇರಿಸಿ ಮಹಾಸರಿತ್ಸರಸೀಸಮುದ್ರನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳಿಂದಂ ಬಂದ ತೀರ್ಥೋದಕಂಗಳಿಂದಂ ತೀವಿದ ಕಳಧೌತಕಳಶಂಗಳನಮರತರುಪಲ್ಲವಪ್ರಸೂನಪರಿಪೂರ್ಣ ಮುಖಂಗಳನಮರರಾಜಸಮಾಜಮುಂ ನಾಭಿರಾಜಂ ಬೆರಸೆತ್ತಿಕೊಂಡು.

ದೇಸೆಗಳ್ ದೇವಾಂಗನಾಮಂಗಳಕಳಕಳದಿಂದಂ ದಿಗಂತಂಬರಂ ಘೋ
ರ್ಣಿಸೆ ಕೈಮಿಕ್ಕಿದ ರಾಗಂ ಬೆರಸು ಸುರಿಯೆ ತದ್ವಾರಿಧಾರಾಸಹಸ್ರ
ಪ್ರಸರಂಚಿತ್ತಮಿತ್ತಂ ಪ್ರದಿದೊದವಿರೆ ಮುಂ ಪೋದ ಜನ್ಯಾಭಿಷೇಕ
ಕೈ ಸಮಂ ಮೇಲೆಂಬನಂ ಕಣ್ಣೆಸೆದುದು ಜಗತೀರಾಜರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ

೬೯

ಮಂದಾರಮಾಲೆಗಳು ಅಲುಗಾಡುತ್ತ ವಿಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ನಾನೋಪಕರಣ ಗಳು ಒಬ್ಬರ ಕೈಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೈಗಳಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಂಚಗಳ ಮೇಲೆ ಪೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದ ನಾನಾತರದ ಬಂಗಾರದ ಗಿಂಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಮಂಗಳಜಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಣದರ್ಪಣಗಳಿಂದಲೂ ದಿಗಂತನೆಯ ಮುಖವು ಅಲಂಕೃತ ವಾಗಿದ್ದಿತು. ಗಂಧರ್ವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮದ್ಯಳಗಳ ನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ರಾಜಕುಲವೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿತು. ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೃದುಪದನ್ಯಾಸದಿಂದಂಟಾದ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ದುಂಬಿಗಳ ಝಂಕಾರಗಳ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ರಾಜಭವನಾಂಗಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ೬೮. ಈ ಮೊದಲೇ ಅಣೆಗೊಳಿಸಲಾದ ಮಣಿಖಚಿತವೂ ಉನ್ನತವೂ ಆದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ಪಾದದ್ವಯವುಳ್ಳ ಮಾನೋನ್ನತನಾದ ಜಗತ್ಪತಿ ಪುರುದೇವನನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ವ|| ಮಹಾನದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸರೋವರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪದ ವಾಸಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೈಸೇರಿದ ತೀರ್ಥೋದಕಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಎಲೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರ ಸಮಾಜವು ನಾಭಿರಾಜನೊಡನೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿತು. ೬೯. ದೇವಾಂಗನೆಯರ ಮಂಗಲಸೂಚಕವಾದ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ದಿಗಂತದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದ್ದವು. ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸುರಿಸಲಾದ ನೀರಿನ ಧಾರಾಸಹಸ್ರಗಳು ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಹರಡಿದ್ದವು. ಈ ಜಗತೀರಾಜನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವು ಹಿಂದಾದ ಜನ್ಯಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಸರಿಮೇಲೆಂಬಂತೆ ಕಣ್ಣೆಸೆಯಿತು.

ವ|| ತದನಂತರಮೇ ಮಾಗಧಾದಿವ್ಯಂತರಾಮರರ್ ಮಾಡಿದ ಧಾರಾಭಿಷೇಕದೊಳಂ ಪೌರರ್ ಮಾಡಿದ ನಳಿನೀಪತ್ರಪುಟಪ್ರಸಾದಿತ [ಸಾರವ]^೧ ಜಳಪಾದಾಭಿಷೇಚನದೊಳಂ ಅಭಿಷೇಕವಿಧಿಯಂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ವಿಶದಯಶಸ್ವಿದ್ವಾಧಿಪ್ಪಾನಪೀಠಮೆನಿಸಿ ಮಜ್ಜನಪೀಠಮನಧಿಸಿದಾಗಳ್, ಕೆಲಂಬರರುಣ ಮಣಿಕುಳಪ್ರಭಾಜಾಳಜಟಳತಪಿಂಜರಂಗಳಾಗಿ ನಿಜರಾಗಪ್ರವಾಹಶಂಕೆಯಂ ಮಾಡುವ ಜಳಂಗಳಿಂದಂ, ಕೆಲಂಬರಿಂದುಕಾಂತಕಳಶಕಿರಣದ್ವಿಗುಣಧವಳನಿಜದಂತಕಾಂತಿಬಹಳಪರಿಹಾಸಚ್ಚಾಯಾವಿಭ್ರಮಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸುವ ತೋಯಂಗಳಿಂದಂ, ಕೆಲಂಬರಿದನೀಲಕಳಶರುಚಿನಿಚಯನಿಚಿತಂಗಳಾಗಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಧಿವಾಸನೀಳ ನಳಿನದ್ವುತಿಪಟಳವಿಭ್ರಾಂತಿಯಂ ಪಡೆವ ಸಲಿಲಂಗಳಿಂದಂ,

ನಿಮಿರ್ದಲ್ಲಾಡುವ ಕಾಂತಕುಂತಳಕುಳಂ ತುಂಗಸ್ತನಕ್ಷೋಭವಿ
ಭ್ರಮಮುತ್ಪಂಪದರಿದ್ರಮಧ್ಯಮುಚಿತಸ್ತೇದೋದ್ಗಮಂ ಮಜ್ಜನ
ಶ್ರಮದೊಳ್ ಗಾಡಿಯನೀಯೆ ಸೌಂದರಿಯರೇಕಚ್ಚತ್ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇ
ಕಮಿದೆಂಬಂತಿರೆ ಮಜ್ಜನಂಬುಗಿಸಿದರ್ ಮನ್ಮನ್ಯಯೋತ್ತಂಸನಂ

೭೦

ವ|| ಆಗಳ್ ಮಜ್ಜನಾವಸರಮಂಗಳಪಾಠಕಮಧುರನಿನದಮನಾಲಿಸುತ್ತಂ,

ವ|| ಬಳಿಕ ಮಾಗಧಾದಿ ವ್ಯಂತರದೇವತೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಪಾದಾಭಿಷೇಕದಿಂದಲೂ ತಾವರೆಯೆಲೆಗಳ ದೊನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಯೂನದಿಯ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಪೌರರು ಮಾಡಿದ ಪಾದಾಭಿಷೇಚನದಿಂದಲೂ ಅಭಿಷೇಕವಿಧಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛವೂ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಪಾತ್ರವೂ ಸಿದ್ಧರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಲು ಯೋಗ್ಯವೂ ಆದ ಮಜ್ಜನಪೀಠವನ್ನು ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯು ಏರಿದನು. ಆಗ ಕೆಂಪುರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಹೊಂಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಾಗಪ್ರವಾಹವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ನೀರುಗಳಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಲಶಗಳ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಎರಡರಷ್ಟು ಬಿಳುಪಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಗುವಿನ ಕಾಂತಿಯ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ನೀರುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಲವರು ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಮಯವಾದ ಕಲಶಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಧಿವಾಸವುಳ್ಳ (ನೀರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟ) ನೀಲಕಮಲದಳಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹದ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ನೀರುಗಳಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಸುಂದರಿಯರು ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ೭೦. ಕೆಲವು ಜನ ಚೆಲುವೆಯರು ಮನುಕುಲೋತ್ತಂಸನಾದ ವೃಷಭದೇವನಿಗೆ ಏಕಚ್ಚತ್ರಾಧಿಪತ್ಯಸೂಚಕವಾದ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವೋ ಎಂಬಂತೆ ಮಜ್ಜನ ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಸುಂದರಿಯರ ಚೆಲ್ವಾದ ಕೇಶಪಾಶವು ನಿಮಿರಿ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ತುಂಗಸ್ತನಗಳು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡು ವಿಭ್ರಮಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಅವರ ನಡುವು ಕೃಶವಾಗಿ ಬಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬೆವರುಹನಿಗಳು ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಮಜ್ಜನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಶ್ರಮವು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಅಂದವನ್ನಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಮಜ್ಜನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಪಾಠಕರ ಮಧುರವೂ, ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಶಬ್ದವನ್ನು

೧ ಸಾರ (ಅನ್ಯತ್ರ), ಸಾರವ-ಸರಯೂ ನದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು (ಪೂ. ಪು. ೧೬-೨೨೫)

ಅಂಭೋಭಾರವಿಜೃಂಭಿತ
ಕುಂಭಾಂಭೋದಂಗಳಂದದಿಂ ಸುರಿಯೆ ಚತುಃ
ಕುಂಭಂಗಳ್ ಭೂಭುವನ
ಸ್ತಂಭಂ ಮಜ್ಜನಮನೆಯ್ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿದಂ

೭೧

ವ|| ಅಂತು ನಿಷ್ಕನ್ನಮಜ್ಜನನುಂ ವಿನಿಹಿತನೀರಾಜನನುಮಾಗಿ ಸುರರಾಜಸಮರ್ಪಿತಸಂತಾನ
ಕುಸುಮದಾಮಾಂಬರಭೂಷಣಪ್ರಸಾಧಿತಂ ಪುರುದೇವಂ ಮೃಗೇಂದ್ರವಿಷ್ಣುರದೋಳಿರೆ ನಾಭಿರಾಜಂಬಿರಸು
ಬಂದು,

||ಮಾಲಿನೀ||

ಸಕಲಮಕುಟಬದ್ಧಾಧೀಶನೈ ದೇವ ನೀನುಂ
ಮಕುಟಧರನುಮಾಗಲ್ಲೇಱುಮೆಂದಾಗಳಿಂದಂ
ಮಕುಟದೊಡನಲಂಪಿಂ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಲೋಕ
ಪ್ರಕಟಮನೆ ಪೊದಬ್ರತ್ತಾದಿದೇವಪ್ರಭಾವಂ

೭೨

ವ|| ಅಂತನೇಕಮಕುಟಬದ್ಧ ಮಣಿಮಕುಟಮಣಿಕರ್ಷಣಮಸ್ಥನಿತಚರಣಂ ಆಪ್ತಾಧಿರಾಜ್ಯಂ
ನಾಭಿರಾಜ ಸನ್ನಿಧಾನದೊಳಖಿಳಪ್ರಜಾಪಾಲನದೊಳತಿಪ್ರಯತ್ನಪರನಾಗಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನ ಪಡೆದ
ವರ್ಣತ್ರಯಕ್ಕಂ ಭರತನಿಂದಮಿನ್ನಪ್ಪ ವಿಪ್ರವರ್ಣಕ್ಕಂ ಯಥೋಚಿತವೃತ್ತಿಗಳನಜಿಪಲೆಂದು.

ವದನಂ ತೋಳ್ ತೊಡೆ ಪಾದಮೆಂಬವನಿವಂ ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆಯ್ಯಲೈ ಲಾ
ಭದಲಂಪಿಂ ನಡೆಯಲೈ ಕೈದುವಿಡಿಯಲೈಂದಂದಜಂ ಬೇಟೆ ತೋ
ಜಿದೊಡಾ ವರ್ಣಚತುಷ್ಕಮಂ ಕುಮತಿಗಳ್ ತತ್ಸಾನ್ನದೊಳ್ ಮುನ್ನ ಪು
ಟ್ಟದುವೆಂಬರ್ ಪುಸಿ ನನ್ನಿಯೆಂದಜಿಯದೇಂ ಲೋಕಂ ಮರುಳ್ಗೊಂಡುದೋ ೭೩

ಆಲಿಸುತ್ತಾ, ೭೧. ನೀರಿನಿಂದ ಭಾರವಾದ ಮೋಡಗಳಂತಿರುವ ನೀರುದುಂಬಿದ ನಾಲ್ಕು
ಕುಂಭಗಳು ನೀರನ್ನು ಸುರಿಯಿಸಲು ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಭವನಕ್ಕೆ ಸ್ತಂಭಪ್ರಾಯನಾದ
ಆದಿಪುರುಷನು ಮಜ್ಜನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಪುರುದೇವನು ಸ್ನಾನವನ್ನು
ಮಾಡಿ, ನೀರಾಜನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುರರಾಜನಿಂದ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಸಂತಾನಪುಷ್ಪಗಳ
ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ
ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿರಲು ಇಂದ್ರನು ನಾಭಿರಾಜನೊಡನೆ ಬಂದು, ೭೨. “ದೇವ! ಮುಕುಟ
ಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲರ ಒಡೆಯನು ನೀನು. ಆದಕಾರಣ ನೀನೂ ಮುಕುಟಧಾರಿಯಾಗಲೇಬೇಕು”
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಮುಕುಟದೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದನು. ತತ್ಥಲವಾಗಿ
ಆದಿದೇವನ ಪ್ರಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಅಂತು ಅನೇಕ ಸಾರ್ವಭೌಮರ
ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣಿಗಳ ಉಜ್ವಾಟದಿಂದ ಮೆದುವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಪುರುದೇವನು
ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿ ನಾಭಿರಾಜನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲನೆಯ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ತಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವರ್ಣತ್ರಯಕ್ಕೂ
ಭರತನಿಂದೊದಗಲಿರುವ ವಿಪ್ರವರ್ಣಕ್ಕೂ ಯಥೋಚಿತವಾದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು (ಜೀವಿಕೆ)
ತೋರಿಸಲು ೭೩. ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು ಮುಖ, ತೋಳು, ತೊಡೆ ಮತ್ತು ಪಾದಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ
ಓದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ವೃದ್ಧ್ಯಂಶವನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ಭವಿಷ್ಯದ್ವಿಜನ್ಮವರ್ಣಕಥೆಯನಾಧ್ಯಾಪನದಾನಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಯಜನಯಾಜನವಿಶಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿಯುಮಂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಗೆ ಸತ್ಯತ್ಯಾಗಪ್ರಜಾಪಾಲನಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣಪ್ರಹರಣಕ್ಷಮಾದಿಗುಣಾ ಚರಣಮುಮಂ, ವನಿಗ್ಗಂಶಕ್ಕೆ ಜಳಸ್ಥಳಯಾತ್ರಾಸಂವೃತಮರ್ಥಪ್ರವರ್ತನಮುಂ, ಶೂದ್ರಾಸ್ಥಯಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಾತ್ಮಯಕ್ಕಂ ಶುಶ್ರೂಷಾನ್ಯಕರ್ಮರಣೋಪಜೀವನಮುಮಂ ನಿಜಿಸಿ,

ಈ ಮಾಪ್ಪಿಯೊಳಿಸಗದರಂ

ಹಾಮಾಧಿಕ್ಕಾರದಂದದಿಂ ದಂಡಿಪುದೆಂ

ದಾ ಮನುಕುಳತಿಳಕಂ ಪೇ

ಬ್ಬೇ ಮಹಿಗಾತ್ಮಿಯಮಹಿಮೆಯಂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಂ

೭೪

ವ|| ಮತ್ತು ದಂಡಧರರಿಲ್ಲದಂದು ತಂತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳಂ ಪ್ರಜೆಗಳತಿಳಮಿಸಿ ನಡೆಗುಮೆಂದುಂ, ಅತ್ಯಂತದುಷ್ಟಬಳವಜ್ಜನಗ್ರಹಸನದಿಂ ದುರ್ಬಳಜನೆಗಳೊಳ್ ಮತ್ಸನ್ಯಾಯಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುಗುಮೆಂದುಂ, ಯಥೋಚಿತದಂಡಧರರಪ್ಪ ಭೂಪಾಳಕರನವರವರ ಪದವಿಯೊಳ್ ನಿಜಿಸಲ್ ಬಗೆದು ಮೂರ್ಛಾಭಿಷಿಕ್ತಮಂಡಳಿಕರಂ ಚತುಸ್ಸಹಸ್ರಮಕುಟಬದ್ಧಪರಿವೃತರಂ ಸೋಮಪ್ರಭಹರ್ಮಕಂಪನಕಾಶ್ಯಪರಂ ಬರಿಸಿ ತದುಚಿತಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳೊಳಿರಿಸಿ, ತನಗಾಪ್ತನಪ್ಪ ಸೋಮಪ್ರಭಂಗೆ ಕುರರಾಜಾಭಿಧಾನಮನಿಟ್ಟು ಕುರುಕುಲಾಗ್ರಗಣ್ಯನಂ, ಹರಿಗೆ ಹರಿಕಾಂತನಾಮಮನಿಟ್ಟು ಹರಿವಂಶಧ್ವಜನಂ, ಅಕಂಪನಂಗೆ

ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಇವೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕುಮತಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ಮುಖ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೆಂದು ಸಾರುವರು. ಈ ಹುಸಿಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಲೋಕವು ಹೇಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡಿತೋ ತಿಳಿಯದು! ವ|| ಅಂತು ಮುಂದಾಗಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಣಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹ, ಯಜನ, ಯಾಜನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಗೆ ಸತ್ಯ, ದಾನ, ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ, ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು, ಯುದ್ಧ, ಕ್ಷಮಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದೇ ಮುಂತಾದುವನ್ನೂ, ವನಿಗ್ಗಾತಿಗೆ ಸ್ಥಲಜಲಯಾನಗಳನ್ನೂ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದನ್ನೂ, ಶೂದ್ರಜಾತಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಮೂರು ವರ್ಣಗಳ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತಿತರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ೭೪. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣೋಚಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವವರನ್ನು “ಹಾ, ಮಾ” ಎಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ದಂಡಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಮನುಕುಲತಿಲಕನು, ಆತ್ಮಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಮತ್ತೆ “ದಂಡಧರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಚ್ಯುತರಾಗುವರು. ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟರೂ ಬಲಿಷ್ಠರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನುಂಗಿ ದುರ್ಬಲರಲ್ಲಿ ಮತ್ಸನ್ಯಾಯವು ತಲೆಯಿಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡುವರು” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಉಚಿತದಂಡಧಾರಿಗಳಾದ ರಾಜರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು

ಶ್ರೀಧರಾಂಕನಾಮಮನಿಟ್ಟು ನಾಥಾನ್ವಯಪುರಸ್ಕರನಂ, ಕಾಶ್ಯಪಂಗೆ ಮಘವಾಖ್ಯಮನಿಟ್ಟು
ಉಗ್ರವಂಶಲಲಾಮನಂ ಮಾಡಿ, ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚಪ್ರಮುಖಧರಾಧಿನಾಥರುಮನಧಿರಾಜಪದವಿಯೊಳ್
ನಿಟಿಸಿ,

ಸುತರುಮನಂತವರ್ಗಭಿ

ಮತಮಂತದನಿತ್ತು ನಿಟಿಸಿದಂ ಪ್ರಭು ನಿಜಸಂ

ತತಿಯಂ ತಣಿಸಿ ಸುಹೃತ್ಸಂ

ತತಿಯಂ ಪೆರ್ಚಿಪುದು ರಾಜ್ಯಫಲಮಿನಿತೆ ವಲಂ

೭೫

ವ|| ಅಂತಾದಿದೇವನಿಕ್ಕುರಸಸಂಗ್ರಹಣಸಮಯಾಹೂತಭೂತಳನಪ್ಪದಟಿಂದಂ ಇಕ್ಕಾಕುಕುಳ
ತಿಳಕನುಂ, ಪ್ರಜಾಜೀವನೋಪಾಯನಮನದಿಂದೆ ಮನುವುಂ, ಪ್ರಜಾಜೀವನೋಪಾಯಮನನಾದುದಟಿಂ
ಪ್ರಜಾಪತಿಯುಂ, ನಿಜಕುಲೋದ್ಧರಣದಿಂ ಕುಲಧರನುಂ, ತೇಜೋವಾಚಿಕಮಪ್ಪ ಕಾಶ್ಯಪನಂ
ಪಾಲಿಸುವುದಟಿಂ ಕಾಶ್ಯಪನುಂ, ಕೃತಯುಗಾರಂಭಕ್ಕಾದಿಯಾದುದಟಿಂದಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನುಂ ಎಂಬ
ಅಪೂರ್ವಾಭಿಧಾನಮುಂ ಪ್ರಯೋಗಿಪ್ಪನ್ನರ್ಥನಾಮಂಗಳುಂ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಗಿರಲ್, ಅಋವತ್
ಮೂಋಲಕ್ಕೆ ಪುಬ್ಬಂ ರಾಜ್ಯಕಾಲಂ ಸಲೆ.

ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ಮಾಂಡಲಿಕರೂ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಾಜರಿಂದ
ಪರಿವೃತರೂ ಆದ ಸೋಮಪ್ರಭ, ಹರಿ, ಅಕಂಪನ, ಕಾಶ್ಯಪರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಅವರವರಿಗುಚಿತವಾದ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು, ಬಳಿಕ ತನಗಾಪ್ತನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನಿಗೆ
ಕುರುರಾಜನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಕುರುಕುಲ ಮುಖಂಡನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಹರಿಗೆ ಹರಿಕಾಂತನೆಂಬ
ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಹರಿವಂಶದ್ವಜನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಕಂಪನನೆಂಬುವನಿಗೆ ಶ್ರೀಧರನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು
ನಾಥಾನ್ವಯಧುರೀಣನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಕಾಶ್ಯಪನೆಂಬುವನಿಗೆ ಮಘವನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು
ಉಗ್ರವಂಶತಿಲಕನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದನು. ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರೇ ಮೊದಲಾದ
ಪ್ರಮುಖರಾಜರನ್ನು ಅಧಿರಾಜಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ೭೫. ಪುರುದೇವನು ತನ್ನ
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ ರಾಜರಿಗೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತಣಿಸಿದನು.
ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಸುಹೃತ್ಸಂತತಿಯನ್ನೂ ಸಂತೈಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯಫಲವಷ್ಟೆ?
ವ|| ಅಂತು ಆದಿದೇವನು ಇಕ್ಕುರಸವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ
ಇಕ್ಕಾಕುಕುಲತಿಲಕನೆಂದೂ, ಪ್ರಜಾಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ
ಮನುವೆಂದೂ, ನಿಜಕುಲೋದ್ಧಾರಕನಾದ್ದರಿಂದ ಕುಲಧರನೆಂದೂ, ತೇಜೋವಾಚಿಕವಾದ
“ಕಾಶ್ಯ”ವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾಶ್ಯಪನೆಂದೂ, ಕೃತಯುಗಾರಂಭಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾದ
ಕಾರಣ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ ಆತನಿಗೆ ಅಪೂರ್ವ ನಾಮಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಗಳಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುವು. ಹೀಗೆ ಅರುವತ್ತೂರು ಲಕ್ಷಪೂರ್ವಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ

ಪೆಸರ್ಗಲ್ ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಯಂದಿಗಳೊದವಿದ ಪೂರ್ವಾಭಿಧಾನಂಗಳೋರಂ
ತೆಸಗುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮಾಡಿದ ಕುರುಹರಿನಾಥೋಗ್ರಂಶಂಗಳಂತೀ
ವಸುಧಾಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲನ್ನೆಗಮಿಸಿದರೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಂ ಕರ್ಮಭೂಮಿ
ಪ್ರಸರಕ್ಕಿಂತಾದಿಯಾದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ

೭೬

ನಾನಾ ಮಾನ್ಯಜನಾಂತರಂಗನಿಹಿತಾನಂದೋದಯಂ ದಿವ್ಯಸಂ
ತಾನಸೃಷ್ಟಿಭೂಷಣಾಂಬರಧರಂ ಸ್ವಾಧೀನಸಂಗತ್ಯಸಂ
ತಾನಂ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಮಿತ್ರಸಹಿತಂ ಸಾಕೇತಸಿಂಹಾಸನಾ
ಸೀನಂ ಪಾಲಿಸಿದಂ ಮಹೀವಳಯಮಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೭೭

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಗಸೂಕ್ತಿಕಲ್ಪೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಗ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಕರ್ಮಭೂಮಿ ನಿಯೋಗ ನಿರೂಪಣಂ

ಅಪ್ಪಮಾಶ್ವಾಸಂ

ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಲಾಗಿ, ೭೬. ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಯಂದಿಗಳಾದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದ
ಹೆಸರುಗಳೂ ಕುರುವಂಶ, ಹರಿವಂಶ, ನಾಥವಂಶ ಮತ್ತು ಉಗ್ರವಂಶಗಳೆಂಬ
ರಾಜವಂಶಗಳೂ ವಸುಧಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರುವ ತನಕ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮವು
ಎಸೆದಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸುಕವಿಜನಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಆದಿಪುರುಷನು
ಕರ್ಮಭೂಮಿಪ್ರಸರಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾದನು. ೭೭. ಅಯೋಧ್ಯಾಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿ
ಭೂವಲಯವನ್ನು ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ವೃಷಭದೇವನು ಪಾಲಿಸಿದನು. ಅವನು
ಮಾನ್ಯಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಸಂತಾನಪುಷ್ಪದ
ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ, ಮಣಿಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದನು.
ರಾಜನ್ಯ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುತ್ರ,
ಕಳತ್ರ, ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಂತು ಕರ್ಮಭೂಮಿನಿಯೋಗ ನಿರೂಪಣವೆಂಬ

ಎಂಟನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಪತಿ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರ
ನಾ ಪೂರ್ಣಮನೋರಥಂ ನಮಸ್ಕೃಪಮಕುಟಾ
ಟೋಪಂ ತ್ರಲೋಕ್ಯಾಂತ
ವ್ಯಾಪಿತಮಹಿಮಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ಸ್ಫುರಿತಮಣಿಖಚಿತಪರಿವಿ
ಷ್ಕರದೊಳಳಂಕರಿಸಿ ನೆಹಿದ ರಾಜನೃಕಮಂ
ದರಹಸಿತಮೃದುವಿಲೋಕನ
ಪರಿಭಾಷಣದಿಂದಮಾದಮಾದರಿಸುತ್ತಂ

೨

ವ|| ಇರೆ

ಎರಡೋಳಿಯೊಳಂ ಮೊದಲೊಳ್
ಭರತೇಶ್ವರಬಾಹುಬಲಿಗಳಿರೆ ಮತ್ತಿನ ಪು
ತ್ರರುಮವರ ಕೆಲದೊಳಿರೆ ಸುರ
ಶರಾಸನಂ ನೆಗಟ್ಟುದವರ ಮಕುಟಪ್ರಭೆಯೊಳ್

೩

ಮಗಮಗಿಸುವ ನವಮೃಗಮದ
ದಗರುವ ಮಳಯಜದ ಕಂಪುಮಂ ಸೂಡಿದ ಬಾ
ಸಿಗದ ಪೊಸಗಂಪುಮಂ ನೆಹಿ
ದುಗಿಬಗಿಮಾಡಿದುವು ಚಮರರುಹಪವನಂಗಳ್

೪

೧. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೊಡೆಯನಾದ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡವನು, ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳ ಆಡಂಬರವುಳ್ಳವನು, ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ತುದಿಯವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನು. ಅವನು ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಣಿಹಾರ. ೨. ಅವನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತನಾದವನು. ಅವನು ನೆರೆದ ರಾಜಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನೊಂದು ನಸುನಗೆಯಿಂದಲೂ ಮೃದುವಾದ ನೋಟದಿಂದಲೂ ಸಂಭಾಷಣದಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹೀಗಿರಲು, ೩. ಅವನ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಭರತೇಶ್ವರ ಬಾಹುಬಲಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರ ಪುತ್ರರು ಆಸನಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಮೂಡಿತು. ೪. ಮಗಮಗಿಸುವ ಕಸ್ತೂರಿ, ಅಗರು ಶ್ರೀಗಂಧಗಳ ಪರಿಮಳವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಬಾಸಿಂಗದ ಹೂವಿನ ಹೊಸ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಚಾಮರಗಳಿಂದಿದ್ದ ಗಾಳಿಯು ಸುತ್ತ

ಪಸರಿಸಿದ ಹಾರಹಾರದ
ಪ್ರೊಸವೆಳ್ಳಿಗಳುಮನಮರ್ದ ಪೆರ್ದುಡುಗೆಗಳೊಳ್
ಮಿಸುಗುವ ಪ್ರೊಸಮಾಣಿಕದಳ
ಎಸಿಲುಮನೊಡಗಾಣಲಾದುದಾಸ್ಥಾಯಿಕೆಯೊಳ್

೫

ಎಡೆಗೋದಿರದಿರಿಮುಚ್ಚಂ
ನುಡಿಯದಿರಿಂ ನೈಪತಿ ನುಡಿಯೆ ನುಡಿಯಿಂ ನೀಮಿ
ಪೆಡೆಯೊಳಿರಿಂ ನೀಮಪಿವಿರ್
ಮಿಡುಕಿದೊಡನೆ ಚಿತ್ರವೇತ್ರದಂಧರರ್ಕಳ್

೬

ಆ ಸಭೆಯುಮನೇಪಿದ ಸಿಂ
ಹಾಸನಮುಮನೊಡನೆ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗಿಂದ ಜಗಂ
ಬಾಸಣಿಸಿದುದನೆ ಸಕಳಸು
ರಾಸುರಪತಿಯುರದೊಳೆಸೆದುದಿಂದ್ರಚ್ಚಂದಂ

೭

ಕನಕಗಿರಿಯೆನಿಪ ಸಿಂಹಾ
ಸನಮುಮನಾ ಪರಮಚರಮತನುರುಚಿಯುಮನೇ
ನನವರತಂ ಪುದಿದುವೊ ನಿಮಿ
ರ್ದನೇಕಚಮರೀಜದುಗ್ಗಜಳಲಹರಿಕೆಗಳ್

೮

ವ|| ಮತ್ತಂ ಸಿಂಹಾಸನಾಸನ್ನಸ್ಥಿತಮಣಿಮಯಪೀಠದೊಳ್ ನಾಭಿರಾಜನುಂ ಕನಕಪೀಠದೊಳ್
ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರುಂ, ಸೋಮವಂಶಲಲಾನುಂ ಸೋಮಪ್ರಭನುಂ, ಹರಿವಂಶಾಗ್ರಗಣ್ಣಂ ಹರಿಕಾಂತನುಂ,

ಹರಡಿತ್ತು. ೫. ದೊಡ್ಡ ಹಾರಗಳಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹರಡಿರುವ ಹೊಸ ಬೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಎಳಬಿಸಿಲನ್ನೂ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಲಾಯಿತು! ೬. “ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಕ್ರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಡಿ. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ನುಡಿಯದಿರಿ. ರಾಜನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ನುಡಿಯಿರಿ. ನೀವು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿರಿ.
ನಮ್ಮ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದರೆ ಏನಾಗುವುದೆಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು!”
ಎಂದು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ೭. ಸುರಾಸುರ
ರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪತಿಯೆನಿಸಿದ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಎದೆಯಲ್ಲಿನ ಇಂದ್ರಚ್ಚಂದವೆಂಬ ಹಾರದ
ಬೆಳಗು ಆ ಸಭೆಯನ್ನೂ, ಅವನೇರಿದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಆವರಿಸಿತು. ೮. ಕನಕಗಿರಿಯೇ ಎಂಬಂತಿರುವ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೂ ಆದಿಪುರುಷನ
ಚರಮತನುವಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಚಾಮರಗಳೆಂಬ ಹಾಲಿನ ಅಲೆಗಳು ಹರಡಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವು.
(ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು). ವ|| ಸಿಂಹಾಸನದ ಬಳಿಯಿರುವ ಮಣಿಮಯಪೀಠದಲ್ಲಿ
ನಾಭಿರಾಜನೂ ಸುವರ್ಣಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚ ಮಹಾಕಚ್ಚರೂ ಸೋಮವಂಶತಿಲಕನಾದ
ಸೋಮಪ್ರಭನೂ ನಾಥವಂಶನಾಯಕನಾದ ಅಕಂಪನನೂ, ಉಗ್ರವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ

ನಾಥವಂಶನಾಯಕನಕಂಪನನುಂ ಉಗ್ರವಂಶಾಗ್ರಗಣ್ಯಂ ಕಾಶ್ಯಪನುಂ ಇರೆ, ಮತ್ತಂ ಪೆಜರುಮಟಿಕೆಯ ನಾಯಕರುಂ ಮಣಿಮಕುಟಬದ್ಧಾತ್ಮೋಚಿತಪ್ರದೇಶಾಸನಂಗಳೊಳಿದೋಲಗಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಾದಿದೇವನ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕಲ್ಯಾಣಮುತ್ಥಾಸನ್ನವೆಂಬುದಂ ನಿಜಾವಧಿಬೋಧದಿಂದಮಟಿದು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದಮೋಲಗಿಸಲೆಂದು,

ಸುರರಾಜರ್ ತನ್ನ ಗಂಧೇಭದ ಕೆಲಗೆಲದೊಳ್ ಸಿಂಧುರಾರೂಢರೆತ್ತಂ
ಬರೆ ಗಂಧರ್ವಾಮರರ್ ಮೆಚ್ಚಲೆದು ಮಧುರಗೀತಂಗಳಿಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಂ
ಬರೆ ನಾನಾತೋದ್ಯದಿಂ ವಾದಕದಿವಿಜಗಣಂ ತನ್ನನಾರಾಧಿಸುತ್ತಂ
ಬರೆ ಮುಂದಿರ್ದಪ್ಪರೋವ್ಯಂದಮುಮಧಿಕಮುದಂ ಬಂದನಾಗಳ್ ಸುರೇಂದ್ರಂ ೯

ವ|| ಬಂದು ಭಗವದಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪಮನವನತಮಣಿಕಿರೀಟರತ್ನಪ್ರದೀಪಂಗಳಿಂದಮರ್ಚಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನೋಪಾಂತಸ್ಥಿತಕನಕಪೀಠದೊಳ್ ಕುಳಿದುರ್,

ಪರಮನನೋಲಗಿಸಿ ಕೃತಾ
ರ್ಥರೆಮಪ್ಪವಮೋಘವವಸರಂಗುಡಿಸುವುದೆಂ
ದಿರದೆನ್ನನಧಿಕಭಕ್ತಿಯೆ
ತರೆ ಬಂದುದು ದೇವ ದಿವಿಜಪೇಟಕಮನಿತುಂ ೧೦

ಸಮನಿಸಲಿವರ ಮನೋರಥ
ಮಮರೀನ್ಯತ್ಯಪ್ರಸಂಗಮಕ್ಕಭವ ಭವ
ತ್ಯಮಕಮಳಸೇವೆಯಿಂದಿಂ
ತುಮನಂತಂ ಗೀತವಾದಿತಂ ಫಲಮಲ್ಲೇ ೧೧

ಕಾಶ್ಯಪನೂ ಇದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾದ ಅರಸರು ಸ್ವೋಚಿತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಓಲಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆದಿದೇವನ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಸಂಗೀತಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಸೇವಿಸಲೆಂದು (ಬಂದನು). ೯. ಆತನ ಮದ್ದಾನೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಗಜಾರೂಢರಾಗಿ ಸುರರಾಜರು ಬಂದರು. ಗಂಧರ್ವಾಮರರು ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನರಿತು ಮಧುರಗೀತಗಳಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ನಾನಾ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ದಿವಿಜಸಮೂಹವು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಇವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಂದನು. ವ|| ಭಗವದಾಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪವನ್ನು ತನ್ನ ಕಿರೀಟರತ್ನಗಳ ಪ್ರದೀಪಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇಂದ್ರನು ಹೀಗೆಂದನು. ೧೦. “ದೇವ! ಪರಮನನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗೋಣ. ನಮಗೆ ಅಮೋಘವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೇ ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿದೆ. ೧೧. “ಅಭವ! ಇವರ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಲಿ. ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯರ ನೃತ್ಯವು ಜರುಗಲಿ.

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ.

ಅಸಮಪ್ರೇಕ್ಷಣವೀಕ್ಷಣೈಕರಸಮಂ ಪಾರ್ಥಿವರಾಜಪು
ತ್ರಸಮೂಹಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಭಾವರಸಮಂ ಸಂಗೀತಮಂ ತೋಷಿ ಮ
ಚ್ಚಸಲೋರಂತೆ ಸಮಸ್ತದೇವಕುತುಬ್ಧಾಹಂ ತರಳಿದುರ್ದಿಂ
ಚಸಸಿಂ ಭಾರತಿಕಂಗೆ ನಾಟ್ಯಘಟನಪ್ರಸ್ತಾವನಾಟೋಪಮಂ

೧೨

ಎಂದಿಂದಂ ಬಿನ್ನವಿಸಲೊ
ಡಂ ದರಹಸಿತಾನನಾಬ್ಜನಾವುದು ನಿಮಗಾ
ನಂದಮದಕೆನೆ ನುತಸುರ
ವ್ಯಂದಂ ಸಂಗೀತಕಕ್ಕೊಡರ್ಚಲವೇಬ್ಬಂ

೧೩

ಪೇಬ್ಬುದುಮನಂಗನಿದರ್ಡೆ
ವೇಬ್ಬವೊಲೊರ್ದೊದಲೆ ಗೀತವಾದಿತರವಮೇ
ವೇಬ್ಬದೊ ಸಭೆಯಂ ರಸದೊಳ್
ಪೊಬ್ಬವೊಲೆಸೆದತ್ತು ದಿವಿಜಪೇಟಕಜನಿತಂ

೧೪

ಮದನನ ಬಿಲ್ಲೊಳಮಾತನ
ಸುದತಿಯ ಬೀಣೆಯೊಳಮೆಸೆವ ದನಿಯುಮನಿಟಿ
ತ್ತಿದು ದಲೆನಿಸಿದುದು ಸುರತೊ
ರ್ಯದ ರವದೊಳ್ ಪುದಿದ ಸುರವಧೂಗೀತರವಂ

೧೫

ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಈ ಗೀತವಾದಿತ್ರಗಳು ಅನಂತಫಲವಾಗಿ (ಜನರಿಗೆ) ಲಭಿಸುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲವೆ? ವ|| ಅಂತಲ್ಲದೆ, ೧೨. “ಅಸದೃಶ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೆ, ಈ ರಾಜಪುತ್ರಸಮೂಹವು ವೀಕ್ಷಣೈಕರಸವಾದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಭಾವರಸಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ದೇವವಾದ್ಯಕಾರರ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ಆಗಮಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು ಸೂತ್ರಧಾರನಿಗೆ ನಾಟ್ಯಘಟನಾಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸು” ೧೩. ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದನು. ಆಗ ಆದಿನಾಥನ ಮುಖಕಮಲವು ನಗೆಯಿಂದ ಅರಳಿತು. “ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಯಾವುದರಿಂದ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಿ” ಎಂದನು. ಆಗ “ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ” ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು. ೧೪. ಇಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಕಾಮನಿದ್ಧ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ದೇವಸಮೂಹದಿಂದಂಟಾದ ಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಸಭೆಯನ್ನು ರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳೋಣ? ೧೫. ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಯುಕ್ತವಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಗೀತಧ್ವನಿಯು ಮನ್ಮಥನ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ರತಿಯ ವೀಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಿತು.

ಅಮರ್ದಿನ ಮಹಿಯೊಳಗೆಸೆದಪು
ದಮ್ಮತಾಂಬುದನಿನದಮೆನಿಸೆ ಸಭೆಯಿನಹೋ ಗೀ
ತಮಹೋವಾದಿತಮೆನಿಸಿದು
ದಮರೀಜನಗೀತಮಮರವಾದಿತಮಾಗಳ್ ೧೬

ಅಂಬರಭೂಷಣಮಾಲಾ
ದಂಬರದ ಬೆಡಂಗನಮರನರ್ಕ್ಕಿ ಗಡಮೇ
ನೆಂಬುದೊ ಧರಣೇಂದ್ರಂಗಮ
ಳುಂಬಂ ಪೊಗಲೆ, ರೂಪು ನೀಳಾಂಜನೆಯಾ ೧೭

ಕಲಗೀತಂ ವಾದ್ಯಂ ನೃತ್ಯ
ಲೀಲೆ ಪೆಟಗೊಪ್ಪದೀಕೆಗಲ್ಲದೆ ಗಣಿತಾ
ತಿಲಕಮಿವಳ್ ನರ್ತನರಸ
ದೊಳೆ ನಿಚ್ಚಂ ಮೆಚ್ಚುಗೊಳ್ಳೆದ್ರನ ಕೈಯೊಳ್ ೧೮

ಎನಿಸಿದ ನೀಳಾಂಜನೆ ಕ
ಬರ್ನ ಬಲ್ಲಿಂ ಮಸೆದ ಮದನನಲರ್ಗಣೆ ಬರ್ದುಕಿ
ತೈನಿಸುತ್ತೊಳ್ಪೊಕ್ಕಳ್ ಭೋಂ
ಕೆನೆ ನಿಖಳ ಜನಾಂತರಂಗಮಂ ರಂಗಮುಮಂ ೧೯

ನಿಲ್ಲುವು ರಸಂಗಳಲ್ಲಿ ಮ
ಡಲೆನೆ ಭಂಗಿಯೊಳನಂಗಜಂಗಮಲತೆವೊಲ್
ನಿಲ್ಲು ಜವನಿಕೆಯ ಮಹಿಯೊಳ್
ಪೋಲ್ತವಳ್ ಮುಗಿಲ ಮಹಿಯ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯಂ ೨೦

೧೬. ಅಮರಿಯರ ಗೀತಗಳೂ, ಅಮರರ ವಾದ್ಯಸಮೂಹವೂ, ಅವೃತದ ಮಳೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅವೃತದ ಮೋಡದ ಧ್ವನಿಯಂತೆಸೆದವು. ಆಗ ಸಭೆಯಿಂದ “ಅಹೋ! ಗೀತವೇ, ಅಹೋ! ವಾದ್ಯವೇ” ಎಂಬ ಹೊಗಳಿಕೆ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಿಸಿದುವು. ೧೭. ಅಮರ ನರ್ತಕಿಯಾದ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ ಮತ್ತು ಮಾಲೆಗಳ ಆಡಂಬರದ ಬೆಡಗನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸೋಣ? ಆ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಧರಣೇಂದ್ರನಿಗೂ ಅಸದಳ. ೧೮. ಮಧುರಗೀತವೂ, ವಾದ್ಯವೂ, ನೃತ್ಯಲೀಲೆಯೂ ನೀಲಾಂಜನೆಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಒಪ್ಪವು. ಇವಳು ಗಣಿಕೆಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ನರ್ತನವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿವಳು ಇಂದ್ರನ ಕೈಯಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೊಳ್ಳುವಳು. ೧೯. ಹೀಗೆ ವಿಖ್ಯಾತಳಾದ ನೀಲಾಂಜನೆಯು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿಗಿಂತ ಹರಿತವಾದ ಮನ್ಮಥನ ಹೂವಿನ ಬಾಣವು ಬದುಕಿ ಬಂದಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ, ಸಕಲಜನಗಳ ಅಂತರಂಗವನ್ನೂ ರಂಗವನ್ನೂ ಭೋಂಕನೆ ಹೊಕ್ಕಳು. ೨೦. ರಸಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತುವೋ ಎನ್ನುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂಗಜಂಗಮ (ಸಂಚರಿಸುವ) ಲತೆಯಂತೆ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ

1. ಧರಣೇಂದ್ರ = ನಾಗರಾಜ (ಅದಿಶೇಷನಿದ್ದಂತೆ)

- ಓಸರಿಸಿದ ಜವನಿಕೆಯೊಡ
ನೋಸರಿಸಿದನಿಸಲೆ ಕಂತು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಂ
ಸೂಸಿದ ಪದದೊಳೆ ಸಭೆಗಂ
ಸೂಸಿದನೊಡನೊಡನೆ ನನೆಯ ಮೊನೆಯಂಬುಗಳಂ ೨೧
- ನೆಗಲೆ ನಿಜಪ್ರತಿಬಿಂಬಂ
ನೆಗಲರಸುಗಳುರದೊಳೆಸೆವ ಹಾರಮಣಿಚ್ಚೋ
ತಿಗಲೊಳವರದೇಯನಲ್ಲಿಂ
ಪುಗುವುದನನುಕರಿಸಿ ರಂಗದೊಳ್ ಸೊಗಯಿಸಿದಳ್ ೨೨
- ಆತನುರಸೋಪೇತವಿಳಂ
ಬಿಡಮಧ್ಯದ್ರುತಲಯಂಗಳೊಳ್ ಲಕ್ಷಣಸಂ
ಯುತತತ್ವಾನುಗತೌಘ
ಪ್ರತೀತವಾದ್ಯಂಗಳೆಸೆದುವತಿಶುಭದಂಗಳ್ ೨೩
- ತಾಳದ ಲಯಮಂ ನಿಲೆ ನೀ
ಳಾಳಕಮಾರದ ಪೊದ್ದಲು ಮುತ್ತೆಂಬವು ಮುಂ
ಮೇಲಿಸಿ ಕೈಕೊಂಡುವು ಲುಳಿ
ತಾಳಕೆ ಕೈಕೊಂಡಳೆಂಬುದೊಂದಚ್ಚರಿಯೇ ೨೪
- ರಸಭಾವಾಭಿನಯಂಗಳ್
ಪೊಸವೆ ಪುಗಿಲ್ ಪೊಸವೆ ಚಲ್ಲಿಗಳ್ ಪೊಸವೆ ನಯಂ
ಪೊಸವೆ ಕರಣಂಗಳುಂ ನಿ
ಪೊಸವೆನೆ ಪೊಸಯಿಸಿದಳಾಕೆ ನಾಟ್ಯಾಗಮಮಂ ೨೫

ನೀಲಾಂಜನೆಯು ಮೋಡದ ಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಗೆಣೆಯಾದಳು. ೨೧. ತೆರೆಯನ್ನೆಳೆದ ಕೂಡಲೇ ಕಾಮನೂ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವಳು (ನೀಲಾಂಜನ) ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನೆರಚಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮನು ಚೂಪಾದ ಮೊಗ್ಗಿನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು! ೨೨. ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದ ಅರಸರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆಸೆದ ಹಾರಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಬಿಂಬವು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿತು. ಅದರಿಂದವಳು ಅವರೆದೆಯನ್ನು ಹೊಗುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ ರಂಗಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ಸೊಗಯಿಸಿದಳು. ೨೩. ಕಾಮರಸೋಪೇತವಾದ ವಿಲಂಬಿತ, ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ರುತ ಲಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವೂ ತತ್ವಾನುಸಾರಿಯೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಓಘಪ್ರತೀತವಾದ್ಯಗಳು (ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾದ್ಯಗಳು) ಹರಡಿದವು. ೨೪. ನಿರಿಗೆ (ಮಡಿಕೆ), ನೀಲಾಲಕ ಮತ್ತು ಹಾರದ ಹೊಮ್ಮುವ ಮುತ್ತುಗಳು ತಾಳದ ಲಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡುವು! ಅಂದ ಮೇಲೆ ಲೋಲಾಲಕೆಯಾದ ನೀಲಾಂಜನೆಯು ತಾಳದ ಲಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಳೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಅಚ್ಚರಿ? ೨೫. ರಸಭಾವಗಳ ಅಭಿನಯಗಳೂ ಹೊಸವು.

ಭಾರತಿ ಸಾತ್ವತಿ ಕೈಶಿಕಿ
ಯಾರಭಚಿಯುಮೆಂಬ ವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ರಸಮಂ ಸಂ
ಚಾರಿಸುವ ಭಾವಮಂ ವಿ
ಸ್ತಾರಿಸುವ ಬೆಡಂಗು ಬೇಟಿ ನೀಲಾಂಜನೆಯಾ ೨೬

ಭಾವದನುಭಾವದೇವ ವಿ
ಭಾವದ ಪಸುಗೆಗಳೊಳೊಸರ್ವ ರಸದಭಿನಯಮಂ
ಭಾವಿಸುವೊಡಾದಿದೇವನ
ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಗೆಗಮಸದಳಂ ನರ್ತಕಿಯಾ ೨೭

ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳೊಳೆ
ವಾಂಗಿಕಮಂ ಗಾನಪಾಠ್ಯದೊಳ್ ವಾಚಕಮಂ
ತುಂಗಕುಚೆ ಮೆತ್ತಿದಳಾ ದಿವಿ
ಜಾಂಗನೆಗಾಹಾರ್ಯಸಾತ್ವಿಕಂ ನಿಜಮೆ ವಲಂ ೨೮

ಭರತಾಗಮದೊಳ್ ಮೂವ
ತೈರಡೆನೆ ನೆಗಟ್ಟಂಗಹಾರಮುಂ ನೂತುಂಟುಂ
ಕರಣಮುಮನವಳ ಡವಕೆಯ
ಪರಿಚಾರಿಕೆಯಲಿಗುಮಾಕೆಗವು ತೊಡರ್ವಡೆಯ ೨೯

ಪುಗುವ ಪೊಳಮಡುವ ತೆರನೆರ್
ವುಗುವಳ್ ಪೊಳಮಡುವಳೆನಿಸೆ ಪೊಸತಮರ್ದಂ ಮೇ
ಗುಗುಟ್ಟವಳೆನಿಸೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ
ನಗೆಮೊಗದ ಬೆಡಂಗವಳ್ಳದೇನೊಪ್ಪಿದುದೋ ೩೦

ರಂಗಪ್ರವೇಶವೂ ಹೊಸತು. ಚಲನವಲನಗಳೂ ಹೊಸವು. ನಯವೂ ಕರಣಗಳೂ ಹೊಸವು. ಹೀಗೆ. ಆ ನರ್ತಕಿಯು ನಾಟ್ಯವೇದವನ್ನೇ ಹೊಸತುಗೊಳಿಸಿದಳು! ೨೬. ಭಾರತೀ, ಸಾತ್ವತಿ, ಕೈಶಿಕಿ ಮತ್ತು ಆರಭಚಿ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಸವನ್ನು ಸಂಚಾರಿಸುವ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಬೆಡಗು ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಯಿತು. ೨೭. ಭಾವ, ಅನುಭಾವ ಮತ್ತು ವಿಭಾವಗಳ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಸರುವ ರಸದ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ, ಆದಿದೇವ ದೇವೇಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ತಿಳಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ೨೮. ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲೆಸೆಯುವ ಅಂಗಿಕಾಭಿನಯವನ್ನೂ ಗಾನಪಾಠ್ಯಗಳಲ್ಲಾಗುವ ವಾಚಿಕಾಭಿನಯವನ್ನೂ ತುಂಗಸ್ತನಿಯಾದ ನೀಲಾಂಜನೆಯು ಮೆರೆಯಿಸಿದಳು. ಆ ದೇವಾಂಗನೆಗೆ ಆಹಾರ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕಗಳು ನೈಜವಾದುವೇ ಸರಿ! ೨೯. ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಂಗಹಾರಗಳೂ, ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಟು ಕರಣಗಳೂ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಪೀಕದಾನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಪರಿಚಾರಿಕೆಗೂ ಗೊತ್ತೆಂದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಗವು ತಿಳಿಯದವೆ! ೩೦. ನೀಲಾಂಜನೆಯು ರಂಗವನ್ನು ಹೊಗುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮಿಸುವ ಸೊಗಸು ಅವಳು ಸಾಮಾಜಿಕರ ಎದೆಯನ್ನು ಹೊಗುವಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಳು ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು! ಅವಳ ಮುಗುಳುನಗೆಯು ಹೊಸತಾದ

ಪೆಸರಟಿಯದಮರತೂರ್ಯ
ಪ್ರಸರಂಗಳ ಜತಿಗೆ ತೊಡರದಿನಿಸೆಳಲದೆ ಬ
ಣ್ಣಸರಂ ಗೊಂಡಂತಿರೆ ಬ
ಣ್ಣಸರಂ ಸೊಗಯಿಸಿದುದೇನವಳ್ ಪರಿಣತೆಯೋ

೩೧

ಕುಡುಪುಂ ಕಯ್ಯುಂ ಜತಿಯೋಳ್
ತಡತಡವರೆ ವಾದಕಂಗೆ ಪುರ್ವಿಂ ಜತಿಯಂ
ತೊಡರದೆ ನಡೆಯಿಸಿ ಪುರ್ವದೆ
ಕುಡುಪೆನೆ ನರ್ತಕಿಯ ಸಭೆಗೆ ವಾದಕಿಯಾದಳ್

೩೨

ಒಂದೊತ್ತಂ ನಡೆಯಿಸುವುದ
ದೊಂದೊತ್ತಿನ ಲಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಿತನಾಡುವುದೇ
ನೆಂದಾಂ ಬಣ್ಣಸುವೆನೊ ಸುರ
ಸೌಂದರಿಯ ವಿಲಾಸವಿಭ್ರಮಭ್ರೂಲತೆಯಂ

೩೩

ಪೊಸವಳ್ಳಿಂಗಳ್ ದೆಸೆದೆಸೆ
ಗೆಸೆದುದು ಕುಮುದವನಮಲರ್ದುದೆಂಬಂತಿರದೇ
ನೆಸೆದುದೊ ಕಟಾಕ್ಷಮಾಲಾ
ಪ್ರಸರಂ ಭ್ರೂಲಾಸ್ಸಸೌಂದರಂ ನರ್ತಕಿಯಾ

೩೪

ಅಮೃತವನ್ನು ಹೊರಚೆಲ್ಲುವಂತಿತ್ತು. ನಗೆಮೊಗದಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಬೆಡಗು ತೋರಿಬಂದಿತು. ೩೧. ಹೆಸರು ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯವುಳ್ಳ ಅಮರರ ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಗಳ ಜತಿಸ್ವರಕ್ಕೆ ತೊಡರದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಯಾಸಪಡದೆ ಬಣ್ಣದ ಮಣಸರವನ್ನು ತೆಗೆದಂತೆ (?) ಅವಳ ವರ್ಣಗಳೂ ಸ್ವರಗಳೂ ಸೊಗಯಿಸಿದುವು. ನೀಲಾಂಜನೆಯು ಆ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಪರಿಣತಳೋ! ೩೨. ವಾದಕನಿಗೆ ವಾದನದಂಡವೂ ಕೈಯೂ ಜತಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆತಡೆದು ಸಾಗಿತು. ಆದರೆ ನರ್ತಕಿಯು ತನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದಲೇ ಜತಿಸ್ವರವನ್ನು ತೊಡರದೆ ನಡೆಯಿಸಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ಹುಬ್ಬೇ ವಾದನದಂಡದಂತಿರಲು, ಅವಳೇ ಸಭೆಗೆ ವಾದಕಿಯಾದಳು! ೩೩. ನರ್ತಕಿಯ ಭ್ರೂಲತೆಯು ಒಂದು ಒತ್ತನ್ನು (ಸಂಗೀತದ ಕಾಲ) ನಡೆಯಿಸುವುದು, ಒಂದೊಂದು ಒತ್ತಿನ ಲಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಡಿಸುವುದು! ಆ ಸುರಸುಂದರಿಯ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭ್ರೂಲತೆಯನ್ನು ಅದೇನೆಂದು ನಾನು ವರ್ಣಿಸಲಿ! ೩೪. ನರ್ತಕಿಯ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಕುಣಿತದಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಕಟಾಕ್ಷಮಾಲೆಯ ಪ್ರಸರವು ಹೊಸ ಬೆಳದಿಂಗಳು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿದಂತೆಯೂ ಕುಮುದವನವನ್ನು ಅರಳಿಸಿದಂತೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

೧. ವರ್ಣಸ್ವರಗಳು ತಾವೇ ವರ್ಣಸ್ವರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಂತೆ (?)

ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುವ ನರ
ರಮರರ ಕಣ್ಣೊಳನಂಗರಾಜನ ಬಯ್ಯ
ಟ್ಟಮದಂ ಕೊಳೆ ತಳಿದುದು ನಾ
ಭಿಮೂಳಮುಂ ಬಾಹುಮೂಳಮುಂ ಸುರವಧುವಾ

೩೫

ಅವಯವದಿಂದಮೆ ದೇವಾಂ
ಗವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯನಾಕೆಯೋಸರಿಸುವ ಸೂ
ಸುವ ಹಾರಲತೆಯನಳವಡಿ
ಸುವ ಭಂಗಿಯ ಮದನರಾಜರಾಜ್ಯವಿಳಾಸಂ

೩೬

ಅಡುವ ವಿಳಾಸಮಂನಡೆ
ನೋಡುವ ನೋಟಕರನತನುಮತ್ತದ್ವಿರದಂ
ಕೋಡಂ ಕಾಣಿಸಿ ಹಿಡಿದೀ
ಡಾಡುವುದೆಂಬನೆಗಮಾಡಿ ರಂಜಿಸಿದಳವಳ್

೩೭

ಪಾಟಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸೂರ್ಕವ
ಳಾಟಮೆ ಪಲಮೆನಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟು ನೀಲಾಂಜನೆ ತ
ನ್ನಾಟಮನೊಪ್ಪಲು ನೋಡುವ
ನೋಟಕರಂ ತವದ ಮಾಲ್ಪಿಯಿಂ ಮೋಹಿಸಿದಳು

೩೮

೩೫. ಮಾನವರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಸುರಾಂಗನೆಯನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಸುರಾಂಗನೆಯ ನಾಭಿಮೂಲವೂ ಬಾಹುಮೂಲವೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟ ಅಮೃತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೆಂದು ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಎರಚಿದವು! (ಮಾನವರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ಅವಳ ನಾಭಿಮೂಲ, ಬಾಹುಮೂಲಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅಮೃತಾಸ್ವಾದನೆಯ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದರು) ೩೬. ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಕೌಶಲದಿಂದ ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರದ “ಉಳ್ಳುಡೆ” (ಚಂಡಾತಕೆ)ಯನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸುವ, ಮತ್ತು ಸೂಸುವ ಲತೆಯಂತಿರುವ ಹಾರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಳ ಭಂಗಿಯು ಮದನರಾಜನ ರಾಜ್ಯವಿಲಾಸವಾಗಿತ್ತು. ೩೭. ಅವಳಾಡುವ ವಿಲಾಸವನ್ನು ನೋಡುವ ನೋಟಕರನ್ನು ಕಾಮನೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯು ತನ್ನ ಕೋಡನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಹಿಡಿದೆಳೆದಾಡಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನೀಲಾಂಜನೆಯು ನರ್ತಿಸಿ ರಂಜಿಸಿದಳು. ೩೮. ಅಮಲೇರಿಸುವ ಔಷಧವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸಿರುವುದೇ ಇವಳ ನೃತ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಮೆರೆದ ಆ ನೀಲಾಂಜನೆಯು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ನೋಟಕರನ್ನು ಕುದದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸಿದಳು.

ಕರಣದ ಚಾರಿಯ ಚಲ್ಲಿಯ
ಪರಿಕ್ರಮಕ್ರಮದ ಭಂಗಿಗಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿದೆಯೋ
ಸುರವಂದಿಗಳಿಂ ಹೋಹೋ
ಯಿರೆಯೆನಿಸಿದುದಾಟಮಿಂತು ನೀಲಾಂಜನೆಯೆ

೩೯

ಸುರಗಣಿಕಾನಾಟ್ಯರಸಂ
ಪರಮನ ಚಿತ್ತಮುಮನೆಯ್ ರಂಜಿಸಿದುದು ವಿ
ಸ್ತುರಿತಸ್ತುಟಕಂ ಶುದ್ಧಾಂ
ತರಂಗಮೇನನ್ಯರಾಗದಿಂ ರಂಜಿಸದೇ

೪೦

ಆ ಮಧುರಾಕಾರಲತಾ
ಕೋಮಲೆ ತನಗಾಗಳಾಯುರಂತಂ ಬರೆ ಸೌ
ದಾಮಿನಿವೊಲ್ ಭೋಂಕನೆ ಸುರ
ಕಾಮಿನಿ ರಂಗದೊಳದೃಶ್ಯೈವಪ್ರದುಮಾಗಳ್

೪೧

ರಸಭಂಗಭಯದಿನಿಂದಂ
ಪ್ರೊಸತೊಂದಾದೊರೆಯ ಪಾತ್ರಮಂ ತಂದನುಸಂ
ಧಿಸುವುದುಮದನಣಮಲೆಯ
ಲೈ ಸುರಾಸುರಸಮಿತಿಗಾದುಡಿಲ್ಲಾ ಕ್ಷಣದೊಳ

೪೨

೩೯. ನೀಲಾಂಜನೆಯು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರಣಗಳನ್ನೂ, ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುವುದರಲ್ಲಿನ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಚಲನೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನೂ, ತಿರುಗುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸುರವಂದಿಗಳು 'ಹೋ! ಹೋ!' ಎನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಆಟವು ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ೪೦. ದೇವಗಣಕೆಯಾದ ಈ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ನಾಟ್ಯರಸವು ಪರಮನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿತು. ಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ವಟಿಕವೂ ಶುದ್ಧಾಂತರಂಗವೂ, ಅನ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ರಂಜಿಸವೆ? (ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವಟಿಕದಂತಿರುವ ಶುದ್ಧಾಂತರಂಗವು ಅನ್ಯವಸ್ತುವಿನ ರಾಗದಿಂದ ರಂಜಿಸದಿರುತ್ತದೆಯೇ?) ೪೧. ಮಧುರಾಕಾರಳೂ ಲತೆಯಂತೆ ಕೋಮಲೆಯೂ ಆದ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಆಯುಸ್ಸು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಆದಕಾರಣ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ತಟಕ್ಕನೆ ಆ ದೇವಕಾಮಿನಿಯು ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯೆಯಾದಳು. ೪೨. ರಸಾಸ್ವಾದನೆಗೆಲ್ಲಿ ಭಂಗಬರುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಇಂದ್ರನು ತತ್ಸದೃಶವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಆಗ ಸುರಾಸುರ¹ ಸಮಿತಿಯೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ

1 ಅಸುರ = ಅಸುರಕುಮಾರರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳು.

ಆ ನೀಲಾಂಜನೆಯೆಂದೆ ಮ
ನೋನಯನೋದಿತವಿಮೋಹದಿಂದಿರೆ ಸಭೆ ವಿ
ದ್ಯಾನಿಳಯನಡೆದದಂ ದೇ
ಹಾನಿತ್ಯತಗಿಂತು ನಾಡೆ ಬೋದ್ಯಂಬಟ್ಟಂ

೪೩

ನಾರೀರೂಪದ ಯಂತ್ರಂ
ಚಾರುತರಂ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಕರಗಿದುದೀ ಸಂ
ಸಾರದನಿತ್ಯತೆ ಮನದೊಳ್
ಬೇರೂಡಿದುದೀಗಳಂತಿದಂ ಕಡೆಗಣೆಪೆಂ

೪೪

ಕೋಟತಲದಿಂದಮಸೇವೀ
ನಾಟಕಮಂ ತೋಟೆ ಮಾಣ್ಣಳಿಲ್ಲಳ್ ಬಗೆಯೊಳ್
ನಾಟುವಿನಮಮರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ನಾಟಕಮುಮನನೆಗೆ ನೆಲೆಯೆ ತೋಟೆದಳೀಗಳ್

೪೫

ತನುರೂಪವಿಭವಯೌವನ
ಧನಸೌಭಾಗ್ಯಾಯುರಾದಿಗಳ್ಗೆ ಕುಡುಮಿಂ
ಚಿನ ಪೊಳೆಪು ಮುಗಿಲ ನೆಲಲಿಂ
ದ್ರವ ಬಿಲ್ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆಯುರ್ಬು ಪರ್ಬದ ಭೋಗಂ

೪೬

ನರಕದೊಳೆಯ್ದಿದ ದುಃಖಂ
ತರತನಮದು ಬಗೆವೊಡಾರ್ಗಗುರ್ವಲ್ತಿ ಭಯಂ
ಕರಮಲ್ಲೇ ತೀರ್ಯಗ್ಗತಿ
ದುರಂತದುಃಖಪ್ರತಾಪಮಂ ಬಗೆವಾಗಳ್

೪೭

ಅರಿಯದಾಯಿತು. ೪೩. ನೀಲಾಂಜನೆಯೇ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಸಭೆಯು ಕಣ್ಣಿನಗಳಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡು ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾನಿಲಯನಾದ ಆದಿದೇವನು ಮಾತ್ರ ನೀಲಾಂಜನೆಯು ವಿಗತಪ್ರಾಣಳಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ದೇಹದ ಅನಿತ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮರುಗಿ ವಿಸ್ಮಯಪಟ್ಟನು. ೪೪. ಸುಂದರವಾದ ಈ ನಾರೀರೂಪದ ಯಂತ್ರವು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ಈ ಸಂಸಾರದ ಅನಿತ್ಯತೆಯು ಈಗಲೀಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಡೆಗಣಿಸಲಿ? ೪೫. ಕೋಟಿತೆರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅವಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನಾಟುವಂತೆ ಈ ದೇವಾಂಗನೆಯು ಸಂಸಾರನಾಟಕವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಳು! ೪೬. ದೇಹ, ರೂಪ, ವಿಭವ, ಯೌವನ, ಹಣ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಆಯುಸ್ಸು ಮುಂತಾದುವು ಕುಡಿಮಿಂಚಿನ ಹೊಳಪು, ಮೋಡದ ನೆಳಲು, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮವಾದುವು. ಹಬ್ಬದ ಭೋಗವು ನೀರುಗುಳ್ಳೆಯ ಉಬ್ಬಿನಂತೆ ಒಡೆದುಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು. ೪೭. ನರಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಲಾದ ದುಃಖವನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಯಾರಿಗೆ

ನಾನಾ ಯೋನಿಗಳೊಳ್ ಸುಜಿ
ದೇನಾನುಂ ದುಷ್ಕೃತಂ ಸದಿಲ್ಲೊಡೆ ಪಡೆಗುಂ
ಮಾನುಷ್ಯಮನತಿದಾರುಣ
ಮಾಸಸಶಾರೀರದುಃಖಪೀಡಿತನಕುಂ

೪೮

ಚಿಂತಾಶೋಕವಿಪಾದ
ಭ್ರಾಂತಿಸಮುದ್ಭೂತದುಃಖದಿಂ ನರಕದೊಳೋ
ರಂತೆ ಪಲಂ ಮಾನವಗತಿ
ಸಂತೋಷಮದೆಂಬುದುಂಟೆ ಸಗ್ಗಂಗಳೊಳಂ

೪೯

ಅಜುದಿಂಗಳಾಯುವುಂಟೆನೆ
ಮಜುಗುವುದುಂ ನಲ್ಲರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿ ಮುನ್ನಂ
ಪಟಿಪಟ್ಟು ಬರೆ ಕನಲ್ಲದ
ಮತಿಪದೆ ಕಲ್ಪದರ್ಗ ನರಕದುಃಖಕೃಮಮಂ

೫೦

ಕಷ್ಟಂ ದುಃಖಾನಳಪರಿ
ಪುಷ್ಟಂ ಚಿ ಗತಿಚತುಷ್ಟಯಂ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಂ
ತುಷ್ಟತೆಯನೆಯ್ನೆ ಪಡೆದುಮ
ಭೀಷ್ಮಸುಖಪ್ರದಮದೊಂದೆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನಂ

೫೧

ಎಯ್ಯುದುಡತೊಳಳವಡದುದು
ಮಯ್ಯುದುಡನೆ ಬಯಸುತಿರ್ಪುದುಂ ಜೀವಕ್ಕೇ
ಗೆಯ್ಯುದು ಸಹಜಮನ್ನೆಗ
ಮಯ್ಯುಗುಮನ್ನೆಗಮುದಾತ್ಮಮುಕ್ತಿಸ್ಥೀಯಂ

೫೨

ತಾನೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿದು? ತಿರ್ಯಗ್ಗುಂತುಗಳ ದುರಂತವಾದ ದುಃಖಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟೇ ಭಯಂಕರ. ೪೮. ಜೀವನು ನಾನಾ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಸುಳಿದಾಡುವನು. ಆಗ ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ದುಷ್ಕೃತವು ಸದಿಲಿ, ಅವನು ಮಾನವಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆದರೂ ಮಾನಸಿಕವೂ, ಶಾರೀರಿಕವೂ ಆದ ದುಃಖಗಳಿಂದ ತೊಳಲುವನು. ೪೯. “ಚಿಂತೆ, ಶೋಕ, ವಿಷಾದ ಮತ್ತು ಭ್ರಾಂತಿ ಗಳಿದುಂಟಾದ ದುಃಖದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವಂತೆ ಮಾನವಗತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಾದರೂ ಸಂತೋಷವೆಂಬುದುಂಟೆ? ೫೦. ಆರು ತಿಂಗಳು ಆಯುಸ್ಸುಂಟೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಮರುಗುವುದೂ, ನಲ್ಲರು ತಮಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅಗಲಿಹೋದರೆ ಪರಿತಪಿಸುವುದೂ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ನರಕದ ದುಃಖದ ಪರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸವೆ? ೫೧. ದುಃಖಾನಲದಗ್ಧವಾದ ನರಕ, ತಿರ್ಯಂಚಿ, ಮನುಷ್ಯ, ದೇವ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕುಗತಿಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಕಡುಕಷ್ಟಕರವಾದುವು. ಸಂತುಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಇಷ್ಟವೆನಿಸಿದ ಸುಖವನ್ನೀಯ ಬಲ್ಲುದು ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವೊಂದೇ. ೫೨. ಕೈಟಕಿದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು, ಹೊಂದಲಾಗದುದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಬಯಸುವುದು, ಇವು ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಧರ್ಮ,

ಎನಿತೊಡಲಂ ತಾಳಿದುದಿ
 ಲೈನಿತೊಡಲಂ ಬಿಸುಟುದಿಲ್ಲ ವಿಷಯಾನಳನಿಂ
 ದೆನಿತನಿತಂ ಮುಟುಗಿದುದಿ
 ಲ್ಲನಂತಸಂಸಾರಗಹನದೊಳ್ ಜೀವಂಗಳ್

೫೩

ಜನನೀಜನಕಸಹೋದರ
 ವನಿತಾಸುತಪುತ್ರಮಿತ್ರಸಂಬಂಧಮದೆಂ
 ತನಿತನಿತು ಭವದೊಳಾಯ್ತು
 ಲೈನಿತನಿತಂ ನೆನವುದನಿತನವಧರಿಸುವುದೋ

೫೪

ತನುಗೆ ಪೊಣ್ಣೆ ತುಡುಗೆ ನವಲೇ
 ಪನಮೆ ಮಳಂ ಗೀತವುಳ್ಳೆ ನೃತ್ಯಂ ಬಗೆಯ
 ಲೈ ನಗೆ ದಲುನೃತ್ಯವಿಳಾ
 ಸನಮಿಂತಿನಿತಪೊಳಮೊಂದಪೊಳ್ ಪುರುಳುಂಟೇ

೫೫

ಪ್ರಿದಶಸ್ತ್ರೀಜನದೊಳಮಮ್ನ
 ತದೊಳಮಣಂ ಮುಟ್ಟುದುರಿವ ಮದನಾಗ್ನಿಯ ಕೊ
 ಬುರಿದರಾಗ್ನಿಯ ಪೆರ್ಚೀಂ ಮ
 ಟ್ವಿದಪುದೆ ಲಲನೆಯರೊಳಶನದೊಳ್ ಮಾನವರಾ

೫೬

ಎನಿತಾನುಮಂಬುನಿಧಿಗಳ
 ನನೇಕನಾಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿದುಂ ಪೋಯ್ತು
 ಲೈನಗೆ ನರಭೋಗಮೆಂಬೀ
 ಪನಿಪುಲ್ಲಂ ನಕ್ಕೆ ತೃಷ್ಣೆ ಪೇಜ್ ಪೋದಪುದೇ

೫೭

ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಉದಾತ್ತವಾದ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಯನ್ನು ಬಯಸಬೇಕು. ೫೩. ಈ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜೀವಗಳು ಎಷ್ಟು ದೇಹಗಳನ್ನು ತಳೆದಿಲ್ಲ? ಎಷ್ಟು ದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ? ಸ್ವಕ, ಚಂದನ, ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಗಳೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜೀವಗಳು ವ್ಯಥೆಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ? ೫೪. ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ತಮ್ಮ ಸಹೋದರ, ಹೆಂಡತಿ, ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧವು ಎಷ್ಟು ಭವದಲ್ಲುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ? ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮತ್ತೆಷ್ಟನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ? ೫೫. ದೇಹಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳೇ ಹೊರೆ, ಸುಗಂಧಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮಲ, ಗೀತವು ಗೋಳಾಟ, ನೃತ್ಯವೂ ನಗೆಯೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹುಚ್ಚರಾಟ. ಹೀಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಹುರುಳಿಲ್ಲ. ೫೬. ಪ್ರಿದಶಸ್ತ್ರೀಯ ರಿಂದಲೂ, ಅಮೃತಪಾನದಿಂದಲೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಗ್ಗದೆಯೆ ಉರಿಯುವ ಮನ್ಮಥಾಗ್ನಿಯ ಕೊಬ್ಬು, ಉದರಾಗ್ನಿಯ ಅಧಿಕವೂ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ, ಅನ್ನದಿಂದಲೂ ತಗ್ಗುತ್ತವೆಯೆ? ೫೭. ಅನೇಕ ಜಲರಾಶಿಯನ್ನೇ ನಾನಾ ಸ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿದರೂ ನನ್ನ ತೃಷ್ಣೆಯುಡುಗಲಿಲ್ಲ. ನರೋಪಭೋಗವೆಂಬ ಇಬ್ಬನಿ ಬಿದ್ದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ನೆಕ್ಕಿದರೆ ತೃಷ್ಣೆಯುಡುಗುವುದೆ, ಹೇಳು.

ವಿದಿತಂ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತೌ ಪಲಬರರಸುಗಳ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಪದಮಂ ಕೈಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆ ವಿಷಯಭೋಗಸವಾತ್ಮತಸೇವಾ
ಮದದಿಂದ ಧರ್ಮಪೋತಚ್ಯುತರನವಧಿಸಂಸಾರವಾರಾಸಿಮಧ್ಯಾ
ಸ್ಥದಸರ್ವಗ್ರಾಸಿಭೀಮಾಂತಕವದನ ಮಹಾಗರ್ತದೋ ಮಗ್ನರಾದರ್ ೫೮

*ವನದಹನಂ ವನಾಂತರಮನೋಬಳಸಾಗಿರೆ ಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಸು
ತ್ತಿನ ನಡುವಿದ್ ಮಾಮರನನಟ್ಟಿದುದೀ ಮರನಂ ತಗುಳ್ಳುದೆಂ
ಬನೊಳೆಣೆಯಾಗಿ ಸತ್ತರನೆ ಸಾಯದರಂತೆಣಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ಬೆ
ಳ್ಳದನಿತ್ತಲ್ಲವಾಮರನನಾದವದಗ್ನಿ ಬರ್ಹುಂಕಲೀಗುಮೇ ೫೯

ಬಗೆದೀಡಾಡೆ ದುರಂತದುಃಖತತಿಗಳ್ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ದುರ್ಮೋಹಮ
ತ್ಸ ಗುಣಂಗಳ್ ಕಡಿದಿಕ್ಕೆ ಲೋಭಮಕರಾನೀಕಂಗಳಾಟಂದು ನು
ಣ್ಣಗೆ ನುಂಗುತ್ತಿರೆ ಮಾರರಾಗಶಿಶುಮಾರಂಗಳ್ ಮಹೋಗ್ರಂಗಳಿ
ನ್ನೆಗಮೋರಂತೆ ತೊಬಲೆನಿಂ ತಿರಿಯಲಾಪಿಂ ಭವಾಂಭೋಧಿಯೋಳ್ ೬೦

ವ|| ಎಂದು ಸಂಸಾರಶರೀರಭೋಗವಿರಕ್ತಾಂತರಂಗನುಂ ಮುಕ್ತಿಕಾಂತಾನುರಕ್ತಚಿತ್ತನು
ಮಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ, ಪೂರ್ವಭವಾಭ್ಯಸ್ತಮಸ್ತಾಗಮಾರ್ಥರುಂ ಉಚಿತಶುಭಭಾವನಾಧ್ಯಾಸಿತಾಂತಃಕರಣರುಂ

೫೮. ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತೌ ಪಲಬರರಸುಗಳ್ ಪ್ರಾಜ್ಞವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನು
ಕೈಗೊಂಡರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಮರೆತರು. ವಿಷಯಭೋಗವೆಂಬ ಮದ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತರಾಗಿ
ಧರ್ಮವೆಂಬ ಹಡಗಿನಿಂದ ಚ್ಯುತರಾದರು. ತುದಿಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿನ
ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನುಂಗಬಲ್ಲ ಕ್ರೂರನಾದ ಯಮನ ಬಾಯಿಯೆಂಬ ಮಹಾಗರ್ತದಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದುಹೋದರು. ೫೯. ಕಾಳಿಚ್ಛ ವನಾಂತರವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ,
ನಡುವಣ ಮಾವಿನಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು. ಅದು ಈಗ ಈ ಮರವನ್ನೂ
ಸುಡುವುದೆಂಬಂತಿದೆ ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸತ್ತವರನ್ನೇ ಸಾಯದವರೆಂದೆಣಿಸು
ತ್ತಿರುವುದು ಬೆಪ್ಪತನ, ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಆ ಮರವನ್ನು ಆ ದಾವಾಗ್ನಿಯು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳಲು
ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತದೆಯೇ? ೬೦. ದುರಂತವಾದ ದುಃಖಪರಂಪರೆಗಳು
ಬಗೆದೀಡಾಡಿದುವು! ದುರ್ಮೋಹವೆಂಬ ಮೀನುಗಳ ಗುಂಪು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದುವು. ಲೋಭವೆಂಬ
ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕಡಿದಿಕ್ಕಿಮೆವು. ಅತ್ಯಗ್ರವಾದ ಕಾಮರಾಗವೆಂಬ
ಮೊಸಳೆಗಳು ನುಣ್ಣಗೆ ನುಂಗಿದುವು. ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇಸಮನೆ ಮೇಲಿನಂತೆ
ತೊಳಲಿದೆನು. ಇನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ತಿರಿದಾಡಲಾರೆನು". ವ|| ಎಂದು ಆ ಸ್ವಾಮಿಯು
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿನ ಶರೀರೋಪಭೋಗವನ್ನನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ,
ಮುಕ್ತಿಕಾಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತವಾದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನೂ ಆದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ

* ೫೯, ೬೦ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು 'ಬಿ, ಗ' ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇವು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರುವುದು.

ತ್ರಿಭುವನಗುರುಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕಲ್ಯಾಣಶರದಾಗಮನಪ್ರತೀಕ್ಷಣದಿವ್ಯಹಂಸರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದಂತ
ನಿವಾಸಿಗಳುಮಪ್ಪ ಸಾರಸ್ವತಾದಿತ್ಯವತ್ಸ್ಯರುಗರ್ಗದರ್ಶನೋಪತುಷಿತಾವ್ಯಾಭಾಧಾರಿಷ್ಠರೆಂಬಿಣ್ಣರುಂ
ಲೋಕಾಂತಿಕದೇವರ್ ಬಂದು.

ಸುರಭೂಜಪ್ರಸವಂಗಳಂ ಸುರಿದು ಪಾದಾಂಭೋಜದೊಳ್ ದೇವ ಭೀ
ಕರಕರ್ಮದ್ವಿಪರಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಲುಂ ಭವ್ಯರ್ಕಳಂ ಘೋರಸಂ
ಸರಣಾಂಭೋನಿಧಿಪಾರಮಂ ಸಲಿಸಲುಂ ಸಾಲ್ಪುಂ ತದುದ್ಧೋಗಮಿ
ನ್ನಿರವೇಂ ತ್ರೈಭುವನೋಪಕಾರಕರಣವ್ಯಾಪಾರಪಾರಾಯಣಾ

೬೧

ಪರಮಾರ್ಹಂತ್ಯಮನೆಯ್ದಿರ್ದುರ್ದದದಲಿಂ ಮೇಲುಂಟಿ ಸತ್ಯಂ ಚರಾ
ಚರಮಂ ನೆಟ್ಟನೆ ಪರ್ವಲಿರ್ದುರ್ದದದಲಿಂ ಮೇಲುಂಟಿ ವಿಜ್ಞಾನಮಿಂ
ತರಡರ್ಕಂ ನೆಲೆಯಾಗಿಯುಂ ವಸುಮತೀಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ನೀಂ ನಿರಾ
ದರನಾಗಿದುರ್ದೆ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತನುಗುಣಮಂ ಪೇಯ್ಲುಂ ಗುಣಾಂಭೋನಿಧೀ

೬೨

ವ|| ಅದುಕಾರಣದಿಂದೀ ವಸುಂಧರಾರಾಜ್ಯಮೋಹವೆಂಬ ವಜ್ರಲೋಹನಿಗಳಮಂ ಪಡೆಯೆ
ಪೊಯ್ತು ರಾಜಕುಂಜರಂಗೆ ನಿನಗಪವರ್ಗಮಾರ್ಗಂ ನಿರರ್ಗಳಮೆ ವಲಮಾದೊಡಮೇಂ.

ಅವನಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತವರೂ, ಶುಭಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ
ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವೆನಿಸಿದ ಆದಿದೇವನ “ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣ” ವೆಂಬ ಶರತ್ಕಾಲದ
ಬರವಿನ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಹಂಸರೂ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದ ಅಂತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ
ಸಾರಸ್ವತ, ಆದಿತ್ಯ, ವಹ್ನಿ, ಅರುಣ, ಗರ್ವತೋಯ, ತುಷಿತ, ಅವ್ಯಾಭಾಧ ಮತ್ತು
ಅರಿಷ್ಟರೆಂಬ ಎಂಟು ಜನ ಲೋಕಾಂತಿಕದೇವರೂ ಬಂದರು. ೬೧. ಆ ಲೋಕಾಂತಿಕ
ದೇವರು ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂಗಳನ್ನು ಸುರಿದು “ಹೇ
ದೇವ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಉಪಕಾರವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾ ತೊಡಗಿದ ವಿಭುವೆ,
ಭೀಕರವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲೂ ಭವ್ಯರನ್ನು ಘೋರ
ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲೂ ನಿನ್ನ ಉದ್ಯಮವು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು
ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇಕೆ? ೬೨. “ಹೇ ಗುಣಸಾಗರ! ಪರಮಾರ್ಹಂತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ
ಈ ಸತ್ತ್ವಗುಣವು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾದ ಸತ್ತ್ವವೇನುಂಟು? ಚರಾಚರ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟನೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ, ವಿಜ್ಞಾನ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾದ
ವಿಜ್ಞಾನವೇನುಂಟು? ಈ ಸತ್ತ್ವ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ನೀನು ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ದೇವ!
ಈ ವಸುಮತೀರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆ. ಅದೇ ಅನುಗುಣವಾದ ಅರ್ಹಂತ್ಯ
ಸುಖವನ್ನು (ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ ಅಲ್ಪಸುಖವನ್ನು) ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವ|| “ಆ ಕಾರಣದಿಂದ
ಈ ಭೂರಾಜ್ಯಮೋಹವೆಂಬ ವಜ್ರಲೋಹದ ಬೇಡಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ
ರಾಜಗಜನಾದ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಯಾವ

ವಿಶದಯಶ ಧರ್ಮಮಷ್ಟಾ
ದಶಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಸಾಗರೋಪಮಕಾಲಂ
ಪುಶಮಿಸಿ ನಿಂದುದದಂ ನೀಂ
ನಿಶದಂ ಮಾಯುದು ಜಗದ್ವಿಶೇಷಕಚರಿತಾ

೬೩

ವ|| ಎಂದವರ್ ಪ್ರತಿಬೋಧಿಸಿ ಪ್ರೋಗಲೊಡಂ ಪರಿನಿಷ್ಕಮಣಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವೋತ್ಸುಕ
ಣಾಗಿರಲಾ ಸಕಳಸುರಸಮಾಜಂಬೆರಸಮರಾಜಂ ಮುಂಮಾಡಿದ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಂ ಬಲೆಕೆ ಮಾಡಿದ
ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಮಿದುವೆ ಮಿಗಿಲೆಂಬಂತಾಗಿ ಪಂಚಮಹಾಂಬುಧಿ^೧ ಪವಿತ್ರಜಳಪರಿಪೂರ್ಣಸುವರ್ಣ
ಕಲಶಂಗಳಿಂದಮುಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ದು ತದನಂತರದೊಳ್ ಭರತರಾಜನಂ ಬರಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ದು

ಕರವಾಣಾಂಶುಚಯಾಂಜನಂಗಳೊಳರಿಕ್ಕಾ ಭೃಷ್ಠಯಶ್ರೀವಶೀ
ಕರಣಂ ಮಾಡಿ ಹಿಮಾದ್ರಿವಾರಿಧಿನಿರುದ್ಧೈಕಾಶದತ್ತಕ್ಕಮಾ
ಭರಮಂ ಭೂರಿಭುಜಾಗ್ರದೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ ಬೋಧಾವಾಪ್ತಿಯಿಂದಂ ಸುಖಾ
ಕರಣಾಗೆಂದು ಫಲಪ್ರದೋಕ್ತಿ ತಳಿದಂ ಶೇಷಾಕ್ಷತೌಘಂಗಳಂ

೬೪

ವ|| ಅಂತು ತಳಿದು,

ಭರತಂಗಳಿಷೇಕಪುರ
ಸ್ವರಮೂರ್ಜಿತರಾಜ್ಯಪದವಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ನಿಜಾ
ದರದಿಂದೆ ಬಾಹುಬಲಿಗಂ
ಪರಮಂ ಯುವರಾಜಪದವಿಯಂ ದಯೆಗೆಯ್ದಂ

೬೫

ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ೬೩. ಶುಭ್ರಕೀರ್ತಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠಚರಿತ ಹದಿನೆಂಟು
ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ ಸಾಗರೋಪಮ ಕಾಲದವರೆಗೆ (ಜಿನ)ಧರ್ಮವು ದುರ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ವಿಶದಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.” ವ|| ಎಂದು
ಲೋಕಾಂತಿಕದೇವರು ತಿಳಿಸಿ ಹೋದರು. ಸ್ವಾಮಿಯು ಆಗ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ
ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉತ್ಸುಕನಾದನು. ಸುರರ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿ
ದೇವೇಂದ್ರನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೂ ಬಳಿಕ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೂ
ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನ್ನುವಂತೆ ಐದು ಸಮುದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ
ತಂದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ವ್ಯಾಭದೇವನು
ಭರತರಾಜನನ್ನು ಕರೆಸಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ೬೪. “ಖಡ್ಗಕಾಂತಿಗಳೆಂಬ ಅಂಜನಗಳಿಂದ
ಶತ್ರುರಾಜರ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವಶೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಿಂದ
ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಏಕಚೈತ್ರದ ಅಡಿಯ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನಿನ್ನ
ತೋಟ್ಟುದಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಜ್ಞಾನಾವಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಸುಖಿಕರನಾಗಿ ಬಾಳೆ”ದು ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ
ಭರತನನ್ನು ಹರಸಿದನು, ವ|| ಹಾಗೆ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಹರಸಿ, ೬೫. ಭರತನಿಗೆ
ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಗೈದು ರಾಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಪರಮನು ಆದರದಿಂದ

೧. ‘ಪಂಚಮಾಂಬುಧಿ’ ಎಂಬ ಖಾರದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ ಎಂದರ್ಥ

ವ|| ಅಂತು ದಯೆಗೆಯ್ದಯೋಧ್ಯಾಪೌದನಪುರಾಧಿಪತ್ಯದೊಳಿರ್ವರುಮಂ ನಿಜೆ ನಿರ್ಭರ
ಪ್ರಮೋದಪರಂಪರಾಪರೀತದಿವಿಜಮನುಜಸಮಾಜದೊಳ್,

ಭಗವತ್ತರಿನಿಷ್ಕಮಣ
ಪ್ರಗುಣೇಕೈತಸುರವ್ಯದಂಗರವಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್
ನೆಗಬ್ಬದು ರಾಜ್ಯಸಮರ್ಪಣ
ಯುಗಪತ್ಯತಿಹತಮುಕುಂದರವಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್

೬೬

ನೆಗಬ್ಬ ತಪೋರಾಜ್ಯದ ಬಗೆ
ಮಿಗೆ ನಿಂದಂ ವೃಷಭನಾಥನತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್
ಜಗತೀರಾಜ್ಯದ ಬಗೆ ಕೈ
ಮಿಗೆ ನಿಂದಂ ಭರತರಾಜನಿತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್

೬೭

ಸುರಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂ ಶಿಬಕಾ
ವಿರಚನೆ ದೆಸೆಗೆಸೆಯುತಿರ್ದುದತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್
ನರಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂ ಮಂಡಪ
ವಿರಚನೆ ನೆಗಬ್ಬತ್ತುಮಿರ್ದುದಿತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್

೬೮

ಮುಂದಾಡಿದಳಿಂದ್ರನ ಸತಿ
ಬಂದಮರೀಸಹಿತಮೀಶನಿದೊಂದೆಡೆಯೊಳ್
ಬಂದಾಡಿದಳ್ ಸುನಂದೆಯೊ
ಳೊಂದಿ ಯಶಸ್ವತಿ ಮಹೀಶನಿದೊಂದೆಡೆಯೊಳ್

೬೯

ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಯುವರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ದಯೆಗೆಯ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ
ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪೌದನಪುರಗಳಿಗೆ ರಾಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಸಂತೋಷ
ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುರ ನರರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ೬೬. ಭಗವಾನ್
ವೃಷಭನಾಥನ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುರವ್ಯದಂಗಧ್ವನಿಯು ಒಂದೆಡೆ
ಇಮ್ಮಡಿಗೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾರ್ಪಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ
ಮುಕುಂದವಾದ್ಯರವಗಳು ಧ್ವನಿಗೆಯ್ದವು. ೬೭. ವೃಷಭನಾಥನು ತಪೋರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತನು. ಅತ್ತ ಜಗತೀರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರತರಾಜನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತನು.
೬೮. ಇತ್ತ ಸುರಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಶಿಬಕೆಗಳು (ವಿಮಾನ) ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅತ್ತ ನರಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಮಂಡಪಗಳು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.
೬೯. ವೃಷಭೇಶನಿದ್ದಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಅಮರಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಅವನ ಮುಂದೆ
ಸುಳಿದಳು. ಭರತಮಹೀಶನಿದ್ದಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುನಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಶಸ್ವತಿಯು

ಸುರವ್ಯಂದಾರಕರಿಂದಂ
ಪರಿವೃತನಾದಂ ಚಿದಾತ್ಮತೊಂದಡೆಯೊಳ್
ನರವ್ಯಂದಾರಕರಿಂದಂ
ಪರಿವೃತನಾದಂ ಮಹಾತ್ಮತೊಂದಡೆಯೊಳ್

೭೦

ಧರೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಮೆಟ್ಟುವ
ಸುರಲಲನಾನ್ಯತಮತ್ತಲಭವನ ಸಭೆಯೊಳ್
ಕರವೆಂದಿದು ವಾರ್ತೆ
ಪರಿನರ್ತನಮಿತ್ತಲಧಿಕವಿಭವನ ಸಭೆಯೊಳ್

೭೧

ಜನಿತೋತ್ಸವಯುಗಳವ್ಯ
ಗೃನಾಕನರಲೋಕಸಕಳಜನಕಳಕಳದಿಂ
ದಿನಿತಾನುಂ ವಿಭವದಿನಿಂ
ತು ನಾಡೆಯುಂ ರಮ್ಯಮಾದುದಾ ನೃಪಭವನಂ

೭೨

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ವೃಷಭನಾಥನುಬಿಜಪತ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಮಿಳಾತಳವಿಭಾಗಮಂ ಪಚ್ಚುಕೊಟ್ಟು
ಸಮುತ್ಥೀರ್ಣರಾಜ್ಯಭಾರನುಂ ಪರಿನಿಷ್ಕಮಣೋದ್ಯುಕ್ತಚಿತ್ತನುಮಾಗಿ, ನಾಭಿರಾಜಾದಿಸನಾಭಿಗಳಂ
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಮಂಗಳಾಳಂಕರಣಾಲಂಕೃತಂ ಸೌಧಮೇಂದ್ರದತ್ತಹಸ್ತಾವಲಂಬಂ ಆರೂಢ
ಶುಭಪರಿಣಾಮಂ ಗುಣಶ್ರೇಣಿಯನೇಅವೃತ್ತನಭ್ಯಾಸಂಗಯ್ವಂತೆ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ
ಶಿಬಿಕೆಯನೇಳಿದಾಗಳ್.

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸುಳಿದಾಡಿದಳು. ೭೦. ಜಿತಾತ್ಮನಾದ ಪರಮನು ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೊಡನೆ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಭರತರಾಜನು ನರಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ
ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ೭೧. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದೆಯೆ ನರ್ತಿಸುವ
ಸುರಲಲನೆಯರ ನೃತ್ಯವು ಅಭವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು. ಇತ್ತ ಅಧಿಕವಿಭವನ (ಭರತನ)
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಕೆಯರ ನರ್ತನವು ಮೆರೆಯಿತು. ೭೨. ಈ ಎರಡು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವ್ಯಗ್ರರಾದ ನಾಕನರಲೋಕಗಳ ಜನರ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ವೈಭವದಿಂದಲೂ
ನೃಪಭವನವೆಲ್ಲ ತುಂಬ ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಮತ್ತೆ ವೃಷಭನಾಥನು ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳ
ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ತೊರೆದು
ಪರಿನಿಷ್ಕಮಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನವಿತ್ತನು. ಆಗ ನಾಭಿರಾಜಾದಿ ಬಾಂಧವರಿಂದ
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಮಂಗಳಲಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನ ಕೈಹಿಡಿದು
ಶುಭಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವನಾಗಿ ಗುಣಶ್ರೇಣಿಯ ಆರೋಹಣವನ್ನು
ಅಭ್ಯಾಸಗೈಯುವಂತೆ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಶಿಬಿಕೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಆಗ,

ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿನಾಗಳೇಬಿಡಿವರಂ ಭೂಪಾಲರುಯ್ಯರ್ ವಿಯ
ಚ್ಚರತೇಬಿಡಿಯಂ ವಿಯದ್ವಮನದಿಂದಾಂತುಯ್ಯರಲ್ಲಿ ಸುರಾ
ಸುರರಂಭೋದಪಥಕ್ಕಳಂಕರಣಮಾಗುಯ್ಯರ್ ಬಲೆಕ್ಕಿಂದ್ರಾ
ದರದುಯ್ಯರ್ ಕಮನೀಯರತ್ನಶಿಖಾಸೃಂಧರ್ ಜಗನ್ನಾಥನಂ

೨೩

ವ|| ಅಂತು ವ್ಯಪಭೇಶ್ವರನನಮರೇಶ್ವರರುಯ್ಯದಂ ಕಂಡು ಪುರಜನಂಗಳ್
ಗುಜುಗುಜುಗೊಂಡು ತಂತಮೊಳಿತೆಂದರ್.

ಅರಸನ ಪುಟ್ಟದಿಂಬಲೆಯಮೀ ದಿವಿಜಾಳಿಗೆ ಮಾಣ್ಣುದಿಲ್ಲ ಪೋ
ಬರವಿವರುಯ್ಯರುಂ ಮಗುಟ್ ತರ್ಪುರುಮಪ್ಪದಜಿಂದಮಿಲ್ಲಿ ಕೊ
ಕ್ಕರಿಕೆಗೆ ಪೇಟೆಮಾವುದೆ ದೇವನನಿಲ್ಲಿಗೆ ತರ್ಪರೇಕೆ ಮಂ
ದರಶಿಖರಾಗ್ರದೊಳ್ ಮಿಸಿ ಮುನ್ನಿವರಿಲ್ಲಿಗೆ ತಂದರಲ್ಲರೇ

೨೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮಲ್ಲಿಯುಂ ಕೆಲರ್ ವಿವೇಕಿಗಳ್.

ಅರಸನ ಪಂಬಲಂ ಬಸುಡಿಮೇಕೆನೆ ಬರ್ಪನೆಯದಿಪ್ಪೊಡೀ ಧರಾ
ಭಸಮನಶೇಷಮಂ ನಿಜತನೂಭವಗೋವದೆ ಪಚ್ಚುಕೊಟ್ಟು ಭೋಂ
ಕರಿಸುವ ದೇವಕೋಟಿಗಳ ಬಿಜ್ಜಿಗೊಳ್ ತೊಡರ್ದೇಕೆ ಪೋಪನೀ
ದೊರೆಯನನಾಳನಂ ಪಡೆವುಪಾಯಮದಾವುದೊ ಜನ್ಮಜನ್ಮದೊಳ್

೨೫

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಗೆಗಳನೆ ಬಗೆದು ನುಡಿಯೆ.

೨೬. ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭೂಪಾಲರು ವ್ಯಪಭನಾಥನನ್ನು ಎಳಡಿಗಳವರೆಗೆ ಒಯ್ದರು. ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾಧರರು ಮತ್ತೆ ಎಳಡಿಗಳವರೆಗೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲೊಯ್ದರು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸುರರೂ ಅಸುರಕುಮಾರರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳೂ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗುವಂತೆ ಒಯ್ದರು. ಬಳಿಕ ಇಂದ್ರರು ರತ್ನಶಿಖೆಯನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಗನ್ನಾಥನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ವ್ಯಪಭೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಮರೇಶ್ವರರು ಒಯ್ಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪುರಜನಗಳು ಗುಜುಗುಜುಗೊಂಡು ಹೀಗೆಂದುಕೊಂಡರು. ೨೪. “ಅರಸನು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವುದು ತಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ! ಇವರೇ ಒಯ್ಯುವವರೂ, ತರುವವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರಾದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಬೇಸರಕ್ಕೆ ಏನು ಅವಕಾಶ? ಆದಿದೇವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ? ಇವರೇ ಅಲ್ಲವೆ ಮಂದರಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದೇವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದವರು?” ವ|| ಎಂದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವರು ವಿವೇಕಿಗಳು, ೨೫. “ಆದಿದೇವನ ಮೇಲೆ ಹಂಬಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರಿ. ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವವನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸಮಸ್ತವಾದ ಭೂಭಾರವನ್ನೇಕೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು? ಝೇಂಕರಿಸುವ ದೇವಕೋಟಿಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ತೊಡರ್ದೇಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು? ಇಂಥ ರಾಜನನ್ನು ಜನ್ಮಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆವ ಉಪಾಯವೆಂತು?” ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬಗೆದು ನುಡಿದರು.

ತನಯರನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂತತಿಯೊಳಿಂತಮಗಂ ಬಗೆವೇಬದೇಕೆ ಪೋ
ದನೊ ನೃಪನಂತು ಸೈರಿಸುವೆವಯ್ಯ ವಿಯೋಗಮನಂದು ಸೋರ್ವ ಕ
ಣ್ಣಿನಿಯ ತೆರಳೆ ಗದ್ದದಿಕೆಗೊಳ್ಳ ಸರಂ ಮಿಗೆ ಪೋದರಾತ್ಮನಾ
ಥನ ಬಟಿಯಂ ಮನಂ ಮಹುಕಮೊಯ್ಯ ಯಶಸ್ವತಿಯುಂ ಸುನಂದೆಯುಂ ೭೬

ವ|| ಆಗಳಂತಃಪುರವೃದ್ಧರವರನರಸರೀಗಲೆ ಬಂದಪ್ರರಂಜದಿರಿಮಂದಾಸೆವಾತುಗಳೊಳಾಜಿಸಿ
ನುಡಿದೊಡಗೊಂಡು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಮಗುಟ್ಟರ್. ಇತ್ತ ನಾಭಿರಾಜಂ ಭರತೇಶ್ವರಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚಪ್ರಮುಖ
ಪ್ರಧಾನಸಾರ್ಥವನು ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿಯುಂ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕಲ್ಯಾಣನಲೋಕನಕುತೂಹಲದಿಂದ
ವೃಷಭೇಶ್ವರನೊಡನೆ ಸುರಪರಿವೃಥನೊಡನೆಯೊಡ್ಡಾಪುರಕ್ಕೆ ತಿರೂರಮುಮತ್ಯಾಸನ್ನಮುಮಲ್ಲದ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವನದ ನಡುವಣ ನಿರುಂತರನಿಚಿತತರುನಿಕರವಿಗಳಿತಪುಷ್ಪೋಪಚಾರಶೋಭಿತದೊಳ್ ಇಂದ್ರಾಣೀ
ಹಸ್ತವಿನ್ಯಸ್ತಮರಕತಚೂರ್ಣರಂಗವಲ್ಲೀವಿರಾಜಿತದೊಳ್ ಅಮರವಾರಾಂಗಾರಬ್ಬ ಮಂಗಳಗೀತಂಗಳೊಳ್
ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರವಿರಚಿತವಿಚಿತ್ರಮಂಟಪದೊಳ್ ಪರ್ಯಂತನಿವೇಶಿತ ವಿವಿಧವಂಗಳ
ದ್ರವ್ಯಪರಿಕರಪರಿಪೂರ್ಣದೊಳ್ ಪಾಂಡುಶಿಲಾತಲವಿಳಾಸೋಪಹಾಸಿಚಂದ್ರಶಾಂತಶಿಲಾತಳದೊಳ್
ಶಿಬಿಕೆಯನಿರಿಸಿ ಸುರಾಸುರಸಭೆಯಂ ದೂರೋತ್ಸಾರಿತಂ ಮಾಡಿ ಜನದ ಕಳಕಳಮಂ ಬಾರಿಸಿ
ತನ್ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಜಗನ್ನಾಥನನಿರಿಸಿ ಪರಿಚಾರಕಚ್ಚತಮಂ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಮಾಡಲ್ ಶುಭಭಾವನೆವರಸು

೭೭. “ತನಯರನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ನಮಗೂ ತನ್ನ
ಮನೋಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸದೆಯೇ ಈ ನೃಪನೇಕೆ ಹೋದನು? ಇವನಗಲಿಕೆಯನ್ನು
ಸೈರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದು ಗದ್ಗದಸ್ವರದಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಯಶಸ್ವತೀ
ಸುನಂದೆಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಹಿಂದೆ ವೃಥೆಯಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದರು. ವ|| ಆಗ
ಅಂತಃಪುರದ ವೃದ್ಧರು, ಯಶಸ್ವತೀ ಸುನಂದೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು- “ಅರಸರೀಗಲೇ ಬರುವರು:
ಹೆದರಬೇಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಅವರೊಡನೆ ರಾಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು.
ಇತ್ತ ನಾಭಿರಾಜ, ಭರತ, ಕಚ್ಚ, ಮಹಾಕಚ್ಚರೇ ಮೊದಲಾದ ಮುಖ್ಯ ರಾಜರೂ,
ಮರುದೇವಿಮಹಾದೇವಿಯೂ ‘ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕಲ್ಯಾಣ’ವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ
ಕುತೂಹಲದಿಂದ ವೃಷಭಸೇನನೊಡನೆ ಬಂದರು. ಇತ್ತ ಸುರೇಂದ್ರನು ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರಕ್ಕೆ
ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಪುಷ್ಪೋಪಶೋಭಿತದಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಾಣಿಯಿಕ್ಕಿದ ರಂಗವಲ್ಲಿಯೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸುರಗಣಿಕೆಯರ
ಮಂಗಳಗೀತಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪಟಮಂಟಪದಲ್ಲಿ,
ಮಂಚಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟ ನುಂಗಲದ್ರವ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪಾಂಡುಶಿಲಾತಲವನ್ನು ನಗೆಪಾಟಲು
ಮಾಡಿದ ಚಂದ್ರಶಿಲಾತಲದಲ್ಲಿ ಶಿಬಿಕೆಯನ್ನಿಳಿಸಿ ಸುರಾಸುರ ಸಮೂಹವನ್ನು
ದೂರಗೊಳಿಸಿದನು. ಜನಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅದರ ನಡುವೆ ಜಗನ್ನಾಥನನ್ನು
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಪರಿಚಾರಕ ಭೃತ್ಯತ್ವವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಆಗ
ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯು ಶುಭಭಾವನೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತೆಯನ್ನು
ತಳೆದನು. ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಪರಿಗ್ರಹ ಪರಿತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮನತೊಟ್ಟು ತ್ರಿಸಾಕ್ಷಿಕನಾಗಿ
ವಸ್ತುಭರಣ ಮೌಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತನಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಪಲ್ಯಂಕಾಸನದಲ್ಲಿ

ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೊಳ್ ಸಮತೆಯಂ ಭಾವಿಸಿ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಪರಿಗ್ರಹಪರಿತ್ಯಾಗೋನ್ಮುಖಮಾನಸಂ
ಪ್ರಿಸಾಕ್ಷಿಕನಾಗಿ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಮಾಲಾದಿಗಳಂ ಮೆಯ್ಯಂ ತೊಲಗಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನುಂ
ನಿಬಿಡನಿಬದ್ಧಪಲ್ಲಂಕಾಸನನುಮಾಗಿ,

ಮನದ ಪರಿಚ್ಛೇದದಿನಂ
ದು ನಮಸ್ವಿದ್ಧೇಭ್ಯ ಎಂದು ಕರ್ಮಗಳ ಬೇ
ರನೆ ಪಟವ ತಲದೆ ಪಟದಂ
ಮನಸ್ಸಿ ಚಳದಳಿವಿನೀಳಕೇಶಾವಳಿಯಂ ೭೭

ನಾನಾ ಭೂಷಣವಸ್ತ್ರಾ
ನೂನಸುಗುಚಸನಾಥನಿಂ ಕಳೆಯಲೊಡಂ
ತಾನೆಸೆದುದಿಲ್ಲದೆಂತುಂ
ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂಗೆ ತೇಜಮೆಂಬುದುಮುಂಟೇ ೭೮

ಬರೆ ಚೈತ್ರ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಂ
ದೊರೆಕೊಳೆ ನವಮಿಯೊಳಮುತ್ತರಾಷಾಢಂ ದು
ರ್ಧರಜಿನದೀಕ್ಷೆಯನಘಕುಳ
ಕರಚಂಡಂ ಮೂಱುಜಾವದಾಗಳ್ ಕೊಂಡಂ ೭೯

ವ|| ಆಗಳ್ ತದುತ್ಪಾಟತವಿನೀಳಕುಟಲಕುಂತಳಂಗಳನಮರತರುಕುಸುಮದಾಮೋದ್ವಾಮ
ರಜೋರಂಜತಂಗಳನನರ್ಘ್ಯರತ್ನಮಯಪಟಳಿಕೆಯೊಳಾಂತುಕೊಂಡು ಪೋಗಿ,

ಸುರದುಂದುಭಿರವಮೆಸೆದಿರೆ
ಸುರಪತಿ ತಳಿದಮರೆ ಕೆದಕಿ ಹರಿನೀಲಮಣಿ
ಸ್ಫುರಿತದೆ ತೆರೆಗಳ ಕೆಲದೊಳ್
ಪರಭಾಗಂಬಡೆದುವವು ಪಯೋಂಭೋನಿಧಿಯೊಳ್ ೮೦

ಕುಳಿತು, ೭೭. ಮನೋನಿರ್ಣಯದಿಂದ “ನಮಸ್ವಿದ್ಧೇಭ್ಯಃ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಕರ್ಮಗಳ
ಬೇರನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕುವಂತೆ, ದುಂಬಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಕೂದಲಿನ ಗಂಟನ್ನು ಹರಿದೆಸೆದನು.
೭೮. ಅವನಿಂದ ಕಳಚಲಾದ ಆಭರಣ, ವಸ್ತ್ರ, ಮಾಲಾದಿಗಳು ಆಗ ಪ್ರಕಾಶಿಸದೆ
ಹೋದುವು. ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾದವನಿಗೆ ತೇಜಸ್ಸೆಂಬುದುಂಟೆ? ೭೯. ಚೈತ್ರಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವೂ
ನವಮಿಯೂ ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರವೂ ಒದಗಿಬಂದುವು. ಪಾಪೌಘ ವಿದ್ವಂಸಕನಾದ
ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯು ದುರ್ಧರವಾದ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಜಾವ^೧ದಲ್ಲಿ
(ಸಾಯಂಕಾಲ) ಕೈಗೊಂಡನು. ವ|| ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದ ನೀಲಕುಟಲ ಕೇಶಗಳನ್ನು
ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಬಹುಮೂಲ್ಯದ ರತ್ನಕರಂಡದಲ್ಲಿ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ೮೦. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ಆ ಸುರೇಶ್ವರನು

1 ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಂಜೆ, ಮುಚ್ಚಂಜೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೂರನೆಯ ಸಂಜೆ, ಮೂರು ಸಂಜೆ (?), ಮೂರನೆಯ ಜಾವ (?) ಇದರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ
ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹ. ನೋಡಿ; ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಪ್ರಾವ್ರಜತ್ ಪ್ರಭು; (ಪೂ. ಪು. ೧೭-೨೦೩)

ವ|| ಅಂತು ದೇವೇಂದ್ರಂ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕಲ್ಯಾಣಮಂ ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ನನೀಂದ್ರಪದ ಪಯೋಜಂಗಳ್ಳಿಗಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಪೋಗೆ ತದನಂತರದೊಳ್ ಭರತನವನತಭಕ್ತಿಭರನಿರತಂ ತ್ರಿಲೋಕಗುರುಚರಣಸರಸಿಜಂಗಳನರ್ಚಿಸಿ ನಿಜಪರಿಜನಂಬೆರಸು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಪೋದಂ. ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರುಂ ಭರತನ ಮಗಂ ಮರೀಚಿಯುಂ ಬೆರಸು ನಾಲ್ವಾರ್ವರ್ ಮಕುಟ ಬದ್ಧರಪ್ಪರಸುಮಕ್ಕಳ್ ಪೋಗಲೊಲ್ಲದೆ

ಅರಸನ ನೆಗಬ್ಬಂದದೊಳನು
ಚರಗೆ ನೆಗಬಲೈವೇಯ್ಯುಮಂದಲಿಯದೆ ತ
ದ್ಗುರುವಿನ ಮತಮಂ ಭಕ್ತಿಯ
ಭರದಿಂದಂ ಜಾತರೂಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡರ್

೮೧

ವ|| ಅಂತು ಕೈಕೊಂಡು,

ಒಲವಿಂದ ಕೇವಲಂ ದ್ರ
ವ್ಯಲಿಂಗಿಗಳ್ ತನ್ನನಂದು ಬಳಸಿಯುಮಿರೆ ನಿ
ಶ್ಚಲತನು ಬಾಳಕುಜಂಗಳ
ಪಲವಟ ನಡುವಿದರ್ ಕಲ್ಪಕುಜಮನೆ ಪೋಲ್ತಂ

೮೨

ವ|| ಆಗಲಾ ತ್ರಿಲೋಕೈಕವಲ್ಲಭಂ,

ಇಂದಿಂಗಳುದಿಂಗಳ್ ನೆಲಿ
ದಂದಲ್ಲದೆ ಕಯ್ಯನೆತ್ತನೆಂದನಶನದಿಂ
ನಿಂದಂ ಯೋಗದೊಳತಿನಿ
ಸ್ತಂದಂ ಮಂದರನಗಂಬೊಲಚಳಿತಧೈರ್ಯಂ

೮೩

ಆ ಕೂದಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಚಿತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದನು. ತೆರೆಗಳ ಬಳಿ ಆ ಕೇಶರಾಶಿಗಳು ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳಂತೆ ಹೊಳೆದುವು. ವ|| ದೇವೇಂದ್ರನು 'ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣ'ವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಆ ಮುನೀಂದ್ರನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆರೆಗಿ ಹೊರಟನು. ಬಳಿಕ ನಿತ್ಯಭಕ್ತಿಭರಿತನಾದ ಭರತನು ಆ ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವಿನ ಚರಣಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತನ್ನ ಪರಿಜನರೊಡಗೂಡಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚ ಮಹಾಕಚ್ಚಾರೂ ಭರತನ ಮಗನಾದ ಮರೀಚಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾದ ಅರಸುಮಕ್ಕಳೂ ಹಿಂದಿರುಗಲೊಲ್ಲದೆ, ೮೧. "ಅರಸನು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಅವನ ಅನುಚರರೂ ಮಾಡಬೇಕು" ಎಂಬ ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಗುರುವಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನರಿಯದೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ಅವರು ದಿಗಂಬರತೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿದರು. ವ|| ಅಂತು ಕೈಕೊಂಡು, ೮೨. ಕೇವಲ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿಗಳಾದ ಅವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು (ಪರಮನನ್ನು) ಬಳಸಿದರು. ನಿಶ್ಚಲತನುವಾದ ಆತನು ಬಾಲವೃಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆಣೆಯಾದನು. ವ|| ಅಂದು ತ್ರಿಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಈಶ್ವರನಾದ ಆತನು ೮೩. "ಇಂದಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು

1 ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಾಹ್ಯಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿ.

ಮಡದೆಡೆ ನಾಲ್ವರಲುಂಗುಟ
ದೆಡೆಯೋಗ್ಗೇಣಾಗೆ ನಿಲ್ಲುದಿಚ್ಚಾಗತಮಂ
ದೆಡೆಗೊಳೆ ಪಾಟಂಯಮತೆಯೊ
ಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆದು ನಿಂದನಾದಿಬ್ರಹ್ಮಂ

೮೪

ನಿಂದ ಶಿಲೆ ತಪನತಪ್ಪಮಿ
ದೆಂದಂಬುಜನಿಳಯ ಪದ್ಮವಿಷ್ಣುರಮಂ ಕುಂ
ದೆಂದುಧವಳಾತಪತ್ರಮ
ನಂದು ಕೃತೇಚ್ಚಂಗೆ ಪಡೆದು ಪದಪಂ ಮೆಱೆದಳೆ

೮೫

ಪರಮನೊಳಗೊಳಗದೊಂದಂ
ಪರಜಪನಂಗೆಯ್ಯೆಯುಂ ನೆಗಟ್ಟವ್ಯಕ್ಕಾ
ಕ್ಷರದಿಂ ನಿಗೂಢತರನಿ
ರ್ಭಾರರವಗುಂಜದ್ಗುಹಾತಳಕ್ಕೇಯಾದಂ

೮೬

ಸ್ತಿಮಿತೇಕ್ಷಣವಭೂಭಂ
ಗಮನಾಪಾಂಗಾವಳೋಕನಂ ಸುಶ್ಲಿಷ್ಣೋ
ತ್ತಮದಶನಚ್ಚದಮಾನನ
ಮಮರ್ದುದು ಯೋಗಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ಮುನಿಪತಿಯಾ

೮೭

ನೆಗಟ್ಟುದು ದೀಕ್ಷಾನಂತರ
ಮಗನಿತಪ್ರಣೋದಯಂ ಮನಃಪರ್ಮಯಮಂ
ತೊಗೆದ ಚತುರ್ಜ್ಞಾನದೊಳಾ
ವಗಮಿಸೆದಂ ಜ್ಞಾನರೂಪನಾದಿಬ್ರಹ್ಮಂ

೮೮

ಕಳೆಯುವ ತನಕ ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡದೆಯೆ ಮಂದರಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲನಾಗಿ ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆಯೆ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ೮೪. ಆದಿಮುನೀಂದ್ರನು ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಬದಿ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳಷ್ಟು, ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬದಿ ಒಗ್ಗಣಿನಷ್ಟು ಎರಡು ಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಹಾಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತನು. ೮೫. ಅವನು ನಿಂತ ಶಿಲೆಯು ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಕಾಯ್ದಿದೆಯೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕಮಲಪೀಠವನ್ನೂ, ಕುಂದಪುಷ್ಪದಂತೆಯೂ ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಇರುವ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ಪರಮನಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ೮೬. ಆ ಪರಮನು ಒಳಗೊಳಗೆ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವ್ಯಕ್ತಾಕ್ಷರದಿಂದ, ನಿಗೂಢವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಝರಿಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿದ್ವನಿತವಾದ ಗುಹಾತಲಕ್ಕೇಯಾದನು. ೮೭. ಯೋಗಪ್ರಯೋಗದ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ತಿಮಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ಹುಬ್ಬುಗಳಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗಣ್ಣೊಟಿ ವಿರಲಿಲ್ಲ, ತುಟಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ಯೋಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮುಖವು ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡಿತು. ೮೮. ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಮಹಿಮೋದಯಸೂಚಕವಾದ ಮನಃ

ವ|| ಅಂತಾ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಸಪ್ತರ್ಥಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲಯೋಗನಿಯೋಗದಿಂದಮೊಂದೆರಡು ತಿಂಗಳ್ ನಿಲೆ, ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚಮರೀಚ್ಯಾದಿಗಳಾದಿ ಮುನಿಪತಿ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಕಯ್ಯನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂ ಕಾಗದೆ, ಕ್ಕುತ್ತಿಪಾಸಾಶೀತಾತಪಪ್ರಮುಖಪರೀಪಹಂಗಳಂ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ ಭಗ್ನೋತ್ಸಾಹರುಂ ದೂರೋತ್ಸಾರಿತಾಭಿಮಾನರುಮಾಗಿ,

ದಿವಸಮನೊಂದು ಮೇಕರಡುಮೂಱಿನ ನಿಲ್ಲದು ಮೂಜುತಿಂಗಳಾ
ಯವಚಟಿನಿತು ನಂದನೊಳನೇ ಶನಿ ನಿಲ್ಲವೊಲಿಲ್ಲಿ ಪಾಟಿಗಿ
ನೈವರೆಗಮಿದರ್ವಿನೈಮಗೆ ನಿತ್ತರಿಸಲ್ ನೆಜವಿಲ್ಲ ತಾಜಲಾ
ದುವು ತನು ಕೂಟ ನೀರ ದೆಸೆಯಿಲ್ಲದೊಡಲಿಗಳನೆಂತು ತಾಳ್ಕುವಂ ೮೯

ಮಿಂದುಂಡು ಕುಡಿದು ಮಗುಬ್ಬಂ
ಬಂದಿಪೊರದಮಿರ್ಪಮಿನಿತುಮಿಲ್ಲದೆ ಗುಜುಗು
ಮೊಂದು ಪಸಿದಿದು ಬೆದಬೆದ
ಬಂದಿನಿಬರ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳ ಕಣೆಯೇಂ ಪೇಟೆಂ ೯೦

ಇದು ರಾಜವಿದ್ಯೆಯೊಳಗಾ
ವುದು ವಿದ್ಯೆಯೊ ಪಡ್ಕುಣಂಗಳೊಳಗಾವ ಗುಣಂ
ಪ್ರದಿದೊದವಿದ ಮೆಯ್ಯಾಪಿ
ಲ್ಲದರಣ್ಯದೊಳಿರ್ಪುದಾವ ನೀತಿಗಳೊಳಗೋ ೯೧

ಪರ್ಯಾಯಜ್ಞಾನವು ಮೂಡಿತು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಚತುರ್ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನರೂಪದಿಂದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು ಸದಾ ಶೋಭಿಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು (ಬುದ್ಧಿ, ಕ್ರಿಯಾ, ವಿಕ್ರಿಯಾ, ತಪ, ಬಲ, ಔಷಧ ಮತ್ತು ರಸಗಳೆಂಬ) ಸಪ್ತರ್ಥಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾದನು. ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಯೋಗನಿಯೋಗದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ನಿಂತಿರಲಾಗಿ, ಕಚ್ಚ, ಮಹಾಕಚ್ಚ, ಮರೀಚ್ಯಾದಿಗಳು ಆದಿಮುನಿಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವನು ಕೈಯೆತ್ತದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಶೀತ, ಬಿಸಿಲು ಮುಂತಾದ ಪರೀಪಹಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಿರುತ್ಸಾಹರಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯರಾದರು. ೮೯. “ಒಂದು, ಎರಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಿಲ್ಲಬಹುದು! ಈ ಬೇಸರದವನು ನಿಂತು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದುವಲ್ಲ, ಶನಿ ನಿಂತಂತೆ ನಿಂತೇ ಇರುವನಲ್ಲ! ಇದುವರೆಗೆ ಏನೋ ಹಂಗಿನಿಂದ ನಿಂತೆವು. ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೇಹವು ತಾರಲಾಯಿತು. ಅನ್ನ ನೀರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸುವುದೆಂತು? ೯೦. ಮಿಂದು, ಉಂಡು, ಕುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಬಂದಿರುವುದಾದರೆ ಇರೋಣ! ಅವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದುಕೊಂಡು ಬೆದಬೆದಬೆಂದು ಗುರುಗುಮ್ಮನೆ ಹೇಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ! ಇಷ್ಟಾಗಿ ಇಂಥವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ತೊಡಕಿನಿಂದ ಫಲವಾದರೂ ಏನು! ಹೇಳಿರಿ! ೯೧. ರಾಜವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಯೋ! ಪಡ್ಕುಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುಣವೋ! ಮೆಯ್ಯಾಪಿಲ್ಲದೆ

1. ಮತಿ, ಶ್ರುತ, ಅವಧಿ, ಮನಃ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನಗಳು.

ಬರೆ ಬಂದು ನಡೆಯೆ ನಡೆದಿ
 ದೀರೆ ಕುಳಿದೆ ಒಡ್ಡೊಡೆಯ್ ನಿಂದೊಡೆ ನಿಂದಾ
 ಳರಸೆನಿಸಿ ನೆಗಯ್ ಬನದೊಳ
 ಗರಸಂ ನೀ ನಿಂದೆವಿನಿತು ದಿವಸಂಬರಗಂ

೯೨

ವ|| ಇನ್ನೆಮಗೆ ನಿಲಲುಂ ನಿತ್ತರಿಸಲುಂ ಬಾರದು. ಬಸುಟು ಪೋಪೋಡಂ ಭರತನ
 ದೆಸೆಯೊಳಪಮಾನಸ್ಥಾನರಪ್ಪವದಲಿಂದಂ ನಮ್ಮರಸನಿಂದು ನಾಳೆ ಕಯ್ಯನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ಮಗುಯ್ಯ
 ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ನಿಲ್ಲನ್ನೆಗೊ ಬನದ ಕಂದಮೂಲಫಲಂಗಳಂ ತಿಂದುಮರವಿಂದಮಕರಂದಗರ್ಭಸಂದರ್ಭ
 ಸರೋವರಜಲಂಗಳಂ ಕುಡಿದುಂ ನಿತ್ತರಿಸುವಮೆಂದವರೊಳಗೆ ಬಗೆದು, ಕೆಲರ್ ಕಾಣುಮೆಂದು
 ಕುಡಿಯಲುಂ ಪೆಟಗನೆಂ ಪೆಟಗುಗೆಯ್ ಜಗುಳ್ಳುಂ, ಕೆಲಬರ್ ಕಂಡೊಡೆ ಕರೆಗುಮೆಂದು ಕೆಲದ
 ಮರಂಗಳನೊತ್ತುಗೊಂಡುಂ, ಕೆಲಬರೆಮ್ಮನೆಟ್ಟು ಒಡಿದುಕೊಳ್ಳುಮೆಂದು ಮಗುಯ್ಯ ನೋಡುತ್ತುಂ
 ಬೀಡುತ್ತುಮೇಡುತ್ತುಮೋಡಿಯುಂ ಪೋಗಿ ಪಣ್ಣಲಂಗಳಂ ಪೆಟಿಯಲುಂ ಕೊಳದ ತಿಳಿನೀರಂ
 ಕುಡಿಯಲುಂ ಕಯ್ಯಂ ನೀಡುವುದುಂ, ಕಂಡು,

ಈ ರೂಪೆಂಬುದು ಭುವನಜ
 ನಾರಾಧ್ಯಂ ಚಕ್ರಿಜನನಿಷೇವಿತಮಿದಲೊಳ್
 ಸಾರದಲೆಪೆಂದು ಪೆಳ್ಳನೆ
 ಬಾರಿಸಿದುವು ಬಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್

೯೩

ವ|| ಆಗಳವರ್ಗಾ ರೂಪಿನೊಳದಂ ನೆಗಬಲಂಜಿ ವಲ್ಲವಸನರುಂ ಕೌಪೀನಧಾರಿಗಳುಂ
 ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂತಾಂಗರುಂ ಜಟಾಧರರುಂ ಏಕದಂಡಿ ತ್ರಿದಂಡಿಗಳಪ್ಪ ಪರಿವ್ರಾಜಕರುಮಾಗಿ ತಮಗೆ

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಯಾವ ನೀತಿಗೊಳಪಟ್ಟುದು? ೯೨. ರಾಜನು ಬಂದುದರಿಂದ ನಾವು
 ಬಂದೆವು. ಅವನು ಕುಳಿತರೆ ಕುಳಿತೆವು. ಅವನು ಉಂಡರೆ ಉಂಡೆವು. ನಿಂದರೆ ನಿಂದೆವು.
 ಹೀಗೆ ಆಳರಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಾ ಇದ್ದ ನಾವು ವನದಲ್ಲಿ ಅರಸನು ನಿಲ್ಲಲು
 ಇಷ್ಟುದಿನಗಳವರೆಗೂ ನಿಂತೆವು. ವ|| ಇನ್ನು ನಮಗೆ ನಿಲ್ಲಲೂ ತಡೆಯಲೂ ಆಗದು!
 ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಭರತನಿಂದ ಅವಮಾನಿತರಾಗುವೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮರಸನು ಇಂದೋ
 ನಾಳೆಯೋ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪುನಃ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಈ ವನದ
 ಕಂದಮೂಲಫಲಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ಕಮಲಗಳ ಒಂದಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು
 ಕುಡಿದು ಕಡೆಹಾಯುವೆವು” ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವೆವೆಂದು
 ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ನುಸುಳಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಕಂಡರೆ ಕರೆಯುವರೆಂದು ಪಕ್ಕದ
 ಮರಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ನಿಂತರು. ಮತ್ತೆ ಹಲವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
 ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾ ಏಳುತ್ತಾ ಒಡಿಹೋಗಿ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳನ್ನು
 ಕೀಳಲು, ಕೊಳದ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಕೈನೀಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ೯೩. ಈ
 (ಮುನಿ) ರೂಪವೆಂಬುದು ಭುವನದ ಜನದಿಂದ ಆರಾಧ್ಯವಾದುದು. ಚಕ್ರಿಜನರಿಂದ
 ನಿಷೇವಿತವಾದುದು. ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಳಿವು ಸಂಭವಿಸದು” ಎಂದು ವನದೇವತೆಗಳು
 ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. ವ|| ಆಗ ಅವರು ಆ
 ರೂಪಿನಿಂದಿರಲು ಅಂಜಿದರು. ಕೆಲವರು ನಾರುಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು

ತಾವೇ ವನಪ್ರವೇಶಮಂ ಮಾಡಿ ಬಹುಪ್ರಕಾರವಿಟಪಿರಾಜಿಗಳೊಳಿದುರ್ ವಿವಿಧಮೂಲಫಲಾಶಿಗಳುಂ
ಸರೋವರನದೀನಿರ್ಝರಾಂಬುಪಾಯಿಗಳುಮಾಗಿ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನ್ಯದೇವತಾಬುದ್ಧಿಗಳನೇಕವನಕುಸುಮಂಗಳಿಂ
ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಪದಪಯೋಜಂಗಳನರ್ಚಿಸುತ್ತಮಿರೆ, ಭರತಸುತಂ ಮರೀಚಿ ಪರಿಗೃಹೀತ
ಪರಿವ್ರಾಜಕನಪಸಿದ್ಧಾಂತಭಾಷಿತಂಗಳಿಂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವೃದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡಿ ನಿಜೋಪನ್ಯಸ್ತಮಪ್ಪ ಕಾಪಿಳ
ಸಿದ್ಧಾಂತಮುಮಂ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಮುಮಂ ತೋಟಿ ಲೋಕಮಂ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಪರಾಜ್ಞುಂ ಮಾಡಿರೆ,
ಇತ್ತಲಾದಿತೀರ್ಥಕರ್ತಾರನಮರಗಿರಿಯಂತಚಳಿತನುಂ, ಪಾರಾವಾರದಂತಕಲುಷಿತನುಂ, ಅನಿಲನಂತೆ
ನಿಸ್ಸಂಗನುಂ, ಅಂಬರದಂತೆ ನಿರ್ಲೇಪನುಮಾಗಿ ನಿಲೆ,

ಅತಿಭಾಸುರಮಪ್ಪ ತನು

ದ್ವಂದ್ವೀಪ್ತಿ ತಪೋಗ್ನಿಯೊಳ್ ಪೊದಲಿಸಿದುದು ವಿ

ಶ್ರುತಕನಕಮೆನಿತು ಕಾಯೊಡ

ಮತರ್ಕ್ಯದೀಪ್ತಿಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕಡೆಯಲ್ಲೇ

೯೪

ಪವನಹತಂಗಳ್ ಮುನಿಪುಂ

ಗವನ ಜಟಾಜಾಲತಿಕೆಗಳ್ ನಿಮಿದುರ್ವನು

ಪ್ರವಿಶದ್ವಾ ನಾನಲದ

ಗೃವಿಸ್ಫುರಜ್ವೇವಕನಕಕಾಳಿಕೆಗಳವೋಲ್

೯೫

ಕೌಪೀನಧಾರಿಗಳಾದರು. ದೇಹಕ್ಕೆ ಬೂದಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಜಟಾಧಾರಿಗಳಾದರು. ಒಂದು
ಇಲ್ಲವೇ ಮೂರು ದಂಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ
ವನಜಾರಿಗಳಾದರು. ನಾನಾ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ
ನೆಲಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲಗಳನ್ನೂ ಗೆಡ್ಡೆಗೊಣಸುಗಳನ್ನೂ
ತಿಂದುಕೊಂಡು ಹೊಳೆ ಕೊಳ ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ ದೇವತಾಂತರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ತೊರೆದು ವನಕುಸುಮಗಳಿಂದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಕಾಲ್ದಾವರೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದರು.
ಇತ್ತ ಭರತನ ಮಗನಾದ ಮರೀಚಿಯು ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ
ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸತೊಡಗಿದನು. ಕಾಪಿಲಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ
ಉಪದೇಶಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವಿಮುಖರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಆದಿ
ತೀರ್ಥಂಕರನು ಮೇರುಗಿರಿಯಂತೆ ಅಚಲಿತನಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಅಕಲುಷಿತನಾಗಿ,
ಗಾಳಿಯಂತೆ ನಿಸ್ಸಂಗನಾಗಿ ಆಕಾಶದಂತೆ ನಿರ್ಲೇಪನಾಗಿ ನಿಂತನು, ೯೪. ಅತಿಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನವಾದ ದೇಹದ್ಯುತಿಗಳು ತಪೋಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ನೆಗಳ್ಳ
ಚಿನ್ನವು ಎಷ್ಟೇ ಕಾಯ್ದರೂ ಅತರ್ಕ್ಯದೀಪ್ತಿಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯಷ್ಟೆ? ೯೫. ಗಾಳಿಯ
ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ಜಟಾಸಮೂಹವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಧ್ಯಾನವೆಂಬ
ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಜೀವನೆಂಬ ಚಿನ್ನದ ಕಾಳಿಕೆಯಂತೆ (ದೋಷ)
ಅತ್ತಿತ್ತ ಹಾರಾಡಿದುವು. (ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದೋಷವು ಹೋಗುವಂತೆ)

ಪೂಸಪಲರ್ಧಲರ್ಗನೊಸೆದ
ಚರಿಸುವಂತಿರೆ ಮುನಿಯ ಪಾದಪದ್ಮದಿನೇಂ ಕೆ
ಣ್ಣೆದುವೊ ವನಲತೆಗಳ್ ಕುಸು
ಮಸಂಕುಳಂ ಸುರಿಯ ಸೆಳವ ಸೆಳಗೊಂಬುಗಳಂ

೯೭

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ಮುನೀಂದ್ರನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದೊಳ್ ಅನೋನ್ಮವೈರಂಗಳಂ ಮಜಿದು.

ಕರಿಗಳ್ ಕೇಸರಿಗಳ್ ಪುಷ್ಕರಧೃತಸ್ತೃಚ್ಛಾಂಬುವಂ ನೀಡೆ ಭೀ
ಕರಶಾರ್ದೂಲಕುಳಂ ಕುರಂಗಳುಲದೊಳ್ ತಲ್ಲೊಯ್ಯು ಬಂದಾದೆ ಕೇ
ಸರಿಣೀಶ್ವನೃಮನವೃಗಜಪೋತಾನೀಕಮುಂಡಾದೆ ಶಾಂ
ತರಸಂ ಪೊಂಪುಟವೋದುದಾ ಮುನಿಪನಿಂ ತತ್ಕಾಂತಕಾಂತಾರದೊಳ್

೯೮

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ಥಾನದೊಳ್ ತತ್ತಪೋನಿಧಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರ ತನಯರಪ್ಪ
ನಮಿವಿನಮಿಗಳಧನವಯ್ ವನಾರಂಭಪೋರಿತೊಂದ್ರಿಯವಿಷಯಸುಖಾನುಭವೋಣ್ಣುಮಾನುಸರ್ ಕೃಪಾಣ
ಪೀಟಕಚ್ಚಗ್ರಹಾಣಿಗಳ್ ಬಂದು ಮಹೀತಳಾಲಿಂಗಿತಲಲಾಟಪಟ್ಟರತಿಸುರಭಿಕುಸುಮಪುಲಕವಿತ್ತ
ಜಲಂಗಳಿಂದಮಾದಿಪುರುಷನ ಪದಪಯೋಜಂಗಳನರ್ಚಿಸಿ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿಚಾರದೊರಮತಿಗಳಾಗಿ.

ಕಡಲ ತಡಿಯೆಯ್ ನೆಲನಂ
ಪಡೆದರ್ ಭವದೀಯಪುತ್ರರುಳ್ಳವಿಗಳೊಳ್
ಪಡೆದುದು ಬಂಧುಜನಂ ನಿ
ಮ್ದಿಗಾವೇಂ ಪೋಷ್ಯವರ್ಗದಿಂದಂ ಪೊಳಗೇ

೯೯

೯೭. ಮುನಿಯ ತಾವರೆಗಾಲುಗಳನ್ನು ಅರಳಿದ ಹೊಸ ಹೂಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುವೋ
ಎನ್ನುವಂತೆ ವನಲತೆಗಳು ತಮ್ಮ ನೇರವಾದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು
ಸುರಿಸಿದುವು. ವ|| ಮೇಲಾಗಿ ಆ ಮುನೀಂದ್ರನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ
ವೈರಗಳನ್ನು ಮರೆತು ೯೭. ಆ ಮುನಿಪನಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತರಸವು
ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿ, ಅನೆಗಳು ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದೆತ್ತಿದ ಸ್ತೃಚ್ಛಾಂಬುವನ್ನಿತ್ತುವು.
ಹುಲಿಗಳು ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಸೇರಿ ನಲಿದುವು. ಸಿಂಹಗಳ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆನೆಮರಿಗಳು ಕುಡಿದು ಆಡಿದುವು. ವ|| ಆಗ ಆ ತಪೋನಿಧಿಯ ಬಳಿಗೆ
ಕಚ್ಚ ಮಹಾಕಚ್ಚರ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮಿವಿನಮಿಗಳು ಯೌವನಮದದ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ
ವಿಷಯಸುಖಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದು
ಹಣೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ಹೂಗಳಿಂದಲೂ
ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಪವಿತ್ರಜಲಗಳಿಂದಲೂ ಆದಿಪುರುಷನ ಕಾಲ್ದಾವರೆಗಳನ್ನರ್ಚಿಸಿ
ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿಚಾರರಹಿತರಾಗಿ ಹೀಗೆಂದರು : ೯೮. “ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು
ಸಮುದ್ರತಟದವರೆಗಿನ ನೆಲವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬಂಧುಜನವು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ
ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಪೋಷ್ಯವರ್ಗದಿಂದ ನಿಮಗೆ ನಾವು ಹೊರತಾದವರೆ?

ಎಮಗಮೆಮಗಪ್ಪ ಭಾಗದ
ಸಮಕಟ್ಟುಂ ದೇವ ಕುಡಲೆವೇಲ್ಲುದು ನಂಟರ್
ನಿಮಗೆಮ್ಮಿದಗ್ಗವಾರ್
ಸಮಸ್ತ ಸುರಮಕುಟಮಣಿಕಣೀಕೃತಚರಣಾ

೯೯

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮ ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯನೆ ಬಗೆದು ಪರಮಯೋಗಿಗೆ ಯೋಗವ್ಯಾಘಾತಮಂ
ಮಾಡುವುದುಂ ಪ್ರಕಂಪಿತಾಸನನುತ್ಪನ್ನವಧಿಬೋಧಂ,

ಧರಣೇಂದ್ರನಟಿದು ಭೋಂಕನೆ
ಧರಾತಳಂ ಬಿಡೆಯ ನೆಗೆದು ಬರ್ಪಂ ದೂರಾಂ
ತರದೊಳೆ ಕಂಡಂ ಕಾರ್ತ
ಸ್ವರಗಿರಿಯಂ ಪೋಲ್ತು ನಿಂದ ನಿಶ್ಚಲತನುವಂ

೧೦೦

ವ|| ಕಂಡಾದಿದೇವನ ತಪೋಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯಾಕ್ಷಿಪ್ತಪ್ರಚತ್ನಾಗಿ ನಿಜಾಕೃತಿಸಂಪ್ರಸಿಯಂ
ಪ್ರಿಸ್ತದಕ್ಷಿಣಾಂಗಿಯು ಪ್ರಭುವನಗುರುಗಣಿಗಿ ಪೊಡವಟ್ಟು ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ,

ಒಳಕೊಂಡ ಶಾಂತರಸದಿಂ
ಬೆಳಪ ತಪೋಧನರ ಭೇಷಣಾಕಾರದಿನಿಂ
ತಳವಟ್ಟ ನಿಮ್ಮ ಕೂಟಂ
ಬೆಳಗಿನ ಕಟ್ಟಲೆಯ ಕೂಟದಂಪಾಗಿರ್ಕುಂ

೧೦೧

೯೯. ಅಖಿಲ ಸುರರ ಕಿರೀಟಮಣಿಗಳಿಂದ ತೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲುಳ್ಳವನೇ! ನಮನಮಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಗದ ಸಮಕಟ್ಟನ್ನು ನಮಗೂ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕು. ನಮಗಿಂತ ನಿಮಗೆ
ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಂಟರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?” ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮ ಭೋಗೇಚ್ಛೆಯಿಂದನ್ನೆ
ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳು ಆ ಪರಮಯೋಗೀಶ್ವರನ ಯೋಗಕ್ಕೆ
ಅಡ್ಡಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಧರಣೇಂದ್ರನ (ನಾಗರಾಜನ) ಪೀಠವು ಅಲ್ಲಾಡಿತು.
ಅವನಿಗೆ ಅವಧಿಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿತು. ೧೦೦. ಧರಣೇಂದ್ರನು ಇದನ್ನರಿತು ಧರಾತಲವನ್ನು
ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಸ್ವರ್ಣಗಿರಿಗೆಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತ ನಿಶ್ಚಲತನುವಾದ
ವ|| ಆದಿದೇವನನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವನ ತಪೋಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅಶ್ವರ್ಯಚಕಿತನಾದನು. ಒಡನೆ
ಧರಣೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಕೊಂಡು ಮೂರುಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ
ಲೋಕತ್ರಯಗುರುವೆನಿಸಿದ ಆದಿದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು: ೧೦೧. “ಶಾಂತರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ಬೆಳಗುವ ತಪೋಧನನೆದುರಿಗೆ
ಭಯಂಕರಾಕೃತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಮೇಳವು ಬೆಳಕು-ಕತ್ತಲೆಗಳ ಮೇಳದಂತಿದೆ!

ಕಾರಣಮಿಲ್ಲ ಜಗದ್ವಾ
ಪಾರಂ ಪರಮಂಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಿತ್ತಮ್ಮಮಿದೇಂ
ದೂರಂ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿ
ಚಾರಂ ವಿಷಯಾರ್ಥಿಗಂಬುದಂ ಮಾಡುವಿರೇ

೧೦೨

ಪರಿವರ್ಜಿತಭೋಗನೋಳಿ
ಬರಮಿಂಗಳ ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂ ಭೋಗಪರಂ
ಪರೆಯನುಸುವುದೆ ವಿಕಸಿತ
ಸರಸಜಮಂ ಸತಿಯೊಳನುಸುವಂತಾಗಿರ್ಕುಂ

೧೦೩

ನಿರಪೇಕ್ಷನನೇಕಿರವಿರ್
ಪುರುದೇವನನಿತು ಬಯಕೆಯುಳ್ಳೊಡೆ ನಿಮ್ಮ
ಬರಮಿಂ ಮರುಳಾಗದೆಯಾ
ಭರತನನೋಲಗಿಸಿ ಪಡೆಯಿಮಭವಾಂಭಿತಮಂ

೧೦೪

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಧರಣೇಂದ್ರನಿದಿರೊಳವರಂತರ್ನಿಗೂಢಕೋಪಾವಲೀಪರುಮೊಪದಾರೋ
ಪಿತಭ್ರೂಚಾಪರುಮಾಗಿ,

ಒಳಗಟಿಯದೆ ಪೊಳಗಟಿಯದೆ
ಪಳಾಳಮಂ ನುಡಿವ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಗಮಗೀಗಳ್
ಮುಳಿಯಲೆಡೆಯಿಲ್ಲ ಮುದುಗ
ಣ್ಣಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮತು ಪಟಿಯೆ ನುಡಿವರುಮೊಳರೇ

೧೦೫

೧೦೨. “ಪರಮನಿಗೆ ಜಗದ್ವಾಪಾರದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪೀಡೆ (?) ಏನಿದು? ‘ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಚಾರವು ವಿಷಯಾರ್ಥಿಗೆ ಇಲ್ಲ’, ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಜಮಾಡುವಿರೇನು? ೧೦೩. “ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಭೋಗನಿರಪೇಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಭೋಗವನ್ನರಸುವುದು ಅರಳಿದ ಕಮಲವನ್ನು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯಲ್ಲರಸುವಂತಾಯಿತು! ೧೦೪. ನಿರಪೇಕ್ಷನಾದ ಪುರುದೇವನನ್ನು ನೀವೇಕೆ ಬೇಡುವಿರಿ? ಅಷ್ಟಾಶೆಯಿದ್ದರೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮರುಳಾಗದೆ ಭರತನನ್ನೋಲಗಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಧರಣೇಂದ್ರನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಗರ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಕ್ಕೆ ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳು ಹೀಗೆಂದರು: ೧೦೫. “ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅರಿಯದೆ ಜಳ್ಳುಮಾತನ್ನು ನುಡಿಯುವ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ನಾವು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬೇಕಿಲ್ಲ. ವೃದ್ಧರಾಗಿ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಮಾತಾಡುವವರು ಇದ್ದಾರೆಯೇ?”

೧ ಕಿತ್ತನಿವಮಿದೇಂ (ಪಾಠಾಂತರ). ‘ಕಿತ್ತನಿಕೆಯೆಂಬುದೇ’ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದೆ? ಕಿತ್ತ = ಕೀಳಟ್ಟದ. ಅನಿಕೆ = ಆಲೋಚನೆ

ವಿನಯದಿನಾಮಿ ಭುವನೈ
ಕನಾಥನಂ ಸಲ್ಲೇವರಸು ಬೇಡುತ್ತಿರೆ ಬಂ
ದನುವಿಸುವ ನಿಮ್ಮ ಮುದುಗ
ಗ್ಗನದೊಳಿದೇನುಂತೆ ಬಟ್ಟಿವೋಪೊಡೆ ಪೋಗಿಂ

೧೦೬

ಕುಡುವಂ ಗುರು ಪಡೆವರ್ ಪೆಜ
ರೆಡೆಯೊಳ್ ನೀಮಾರ್ಗಿದೇಕೆ ಕಿಡೆನುಡಿದಪಿರಿ
ಟ್ಟಿಡೆವರ್ಗಡತನದೊಳಿದೇ
ವಡೆವಿರ್ ನಿಮಗೆಮ್ಮ ಕಜ್ಜದೊಳ್ ಪೊರೆಯುಂಟೇ

೧೦೭

ಸುರಭೂರುಹಮಿರೆ ಮತ್ತಿನ
ಮರಮಂ ಜಳರಾಶಿಯಿರೆ ಕುಳುಂಪೆಯ ನೀರಂ
ಎರೆವಮೆ ಪುರಪರಮೇಶ್ವರ
ನಿರೆ ಭರತನನಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಗಂತದು ದೊರೆಯೇ

೧೦೮

ಚಾದಗೆ ನವೋದಬಿಂದುವ
ನಾದರಿಪವೊಲುಬೆದ ಕೆಳೆಯ ತೊಳೆಯುದಕಮನೇ
ನಾದರಿಕುಮೆ ದೇವನ ದಾ
ನೋದಯಮಂ ಪಾರ್ವವುಬೆದುದರ್ಕೆಗುಂವೇ

೧೦೯

ವ|| ಎಂಬುದಂ ಧರಣೇಂದ್ರನವರ ಮಹಾನುಭಾವಮುಮನಾದಿದೇವನೊಳಾದ
ನಿರ್ಭರಭಕ್ತಿಯುಮಂ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿಜರೂಪಂ ತೋರಿದಾಗಳ್,

೧೦೬. ವಿನಯಾಸ್ಥಿತರಾಗಿ ನಾವು ಲೋಕೈಕನಾಥನಾದ ಆದಿದೇವನನ್ನು ಸಲಿಗೆಯಿಂದ
ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆವು. ನೀವು ಮುದಿಗಣ್ತನದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ?
ಬಂದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೆರಳಿ! ೧೦೭. “ಕೊಡುವವನು ಗುರು, ಪಡೆಯುವವರು
ಇತರರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಯಾರು? ನೀವೇಕೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಿರಿ? ನಿಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತನದಿಂದ ನಿಮಗೇನು ಲಾಭ? ನಮ್ಮಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಿಮಗೇನುಂಟು ಹೊಣೆ? ೧೦೮. “ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿರುವಾಗ ಮತ್ತಿತರ ಮರವನ್ನು,
ಜಲರಾಶಿಯಿರುವಾಗ ಸಣ್ಣಹೊಂಡವನ್ನು ಬೇಡುವಂತೆ ನಾವು ಬೇಡುತ್ತೇವೆಯೇ?
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನಿರಲು ಭರತನು ಬೇಡಲು ನಮಗೆ ತಕ್ಕವನೆ? ೧೦೯. ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯು
ಹೊಸಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಹನಿಯನ್ನು ಆದರಿಸುವಂತೆ ಕೆರೆತೊರೆಗಳ ನೀರನ್ನು ಆದರಿಸದು.
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ದಾನೋದಯವನ್ನು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವೆವೇ ಹೊರತು
ಮತ್ತುಳಿದವರದನ್ನಲ್ಲ”. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ಧರಣೇಂದ್ರನು ಆಗ ಅವರ
ಮಹಾನುಭಾವತ್ವಕ್ಕೂ ಆದಿದೇವನಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ಭರಭಕ್ತಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು

ಮಣಿಮಕುಟದ ಮೇಗೆ ಭಣಾ
ಮಣಿಯುಂ ಮಣಿಕುಂಡಲಾಂಗದಪ್ರಮುಖವಿಭೂ
ಪಣಮುಂ ನಿಜಾಂಗರುಚಿಯೊಳ್
ಪೆಣೆದಿರೆ ಪಣಿನಾಯಕಂ ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸಿದಂ

೧೧೦

ವ|| ಅಂಕು ದಿವ್ಯರೂಪಮಂ ತೋಚಿ,

ಧರಣೇಂದ್ರನೆನಭವನ ಕಿಂ
ಕರನೆಂ ನಿಮಗಪ್ಪ ಭಾಗಮಂ ಕುಡಲೆನ್ನಂ
ಗುರು ಮುನ್ನಂ ಬೆಸಸಿದನಿ
ನ್ನಿರದೆನ್ನೊಡವನ್ನಿಮೆನ್ನ ಪೇಬ್ಬುದು ಗೆಯ್ಯಂ

೧೧೧

ಎಂಬುದುಮಧಿಪಂ ಸಂಮುಖ
ದಿಂ ಬೆಸಸಿದೊಡಲೊಡೊಲ್ಲೆವನೆ ವಿಕ್ರಿಯೆಯುಂ
ದಂ ಬೆಸಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮ
ನಂಬದೆ ಪೊಡವದಿಸಿ ನಮಿಯುಮಂ ವಿನಮಿಯುಮಂ

೧೧೨

ವ|| ತಾನುಮಾದಿಭಟ್ಟಾರಕರ ಪದಪಯೋಜಂಗಳ್ಳಿಗಿ ನಿಜವಿಮಾನದುನಾ ಮಾನವರ
ನೇತಿಸಿಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ರಜತಾಚಲಮನೆಯ್ನು.

ಇದು ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತಮಿವಾದಿಜನೇಂದ್ರನ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆ ಶಾ
ರದಜಳದಾಮೃತಾಂಬುಧಿಪಯಃಪ್ಲವಪಾಂಡುರಮುನ್ನದಾಲಿನಾ
ದದಿಸಿದು ಪಾಡಿ ಪೂತ ಸೆಳೆಗೊಂಬುಗಳಾಟದಿನಾಡಿ ನಿಮ್ನಂ
ದಿದಿರ್ಗೊಳಲಿರ್ಪಪೂಲ್ ಸೊಗಯಿಸಿದುದು ರಮ್ಯಮಿದೊಂದೆ ಧಾಕ್ರಿಯೊಳ್

೧೧೩

ತೋರಿಸಿಕೊಂಡನು. ೧೧೦. ಮಣಿಕಿರೀಟದ ಮೇಲಿನ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನವೂ ಮಣಿಕುಂಡಲ,
ಬಾಹುಮುರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣಗಳೂ ಸ್ವಾಂಗರುಚಿಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತು ಆ
ಪಣಿನಾಯಕನು ಸೊಗಯಿಸಿದನು. ವ|| ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ೧೧೧.
“ನಾನು ಧರಣೇಂದ್ರ, ನಾನು ಅಭವನ ಕಿಂಕರ. ನಿಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು
ಕೊಡಲು ಗುರುವು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನಿರದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಬನ್ನಿ, ನಾನು
ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾಡಿ” ಎಂದನು. ೧೧೨. ಧರಣೇಂದ್ರನು ಮುಖತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೂ
ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳು ಒಲ್ಲೆವೆಂದರು. ಆಗ ವಿಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮನೇ ಹೇಳಿದಂತೆ
ತಾನು ಹೇಳಿ ನಮಿವಿನಮಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಂತೆಸಗಿದನು. ವ|| ಅವನು
(ಧರಣೇಂದ್ರನು) ಆದಿದೇವನ ಪದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ತನ್ನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಆ ನಮಿ
ವಿನಮಿಗಳನ್ನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ರಜತಾಚಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಹೀಗೆಂದನು. ೧೧೩. “ಇದು
ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತ, ಇದು ಆದಿಜನೇಂದ್ರನ ಕೀರ್ತಿಯ ಹಾಗೆ, ಶರತ್ಕಾಲದ
ಮೋಡದಂತೆ ಅಮೃತಸಮುದ್ರದ ಪಯಃಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಬಿಳುಪಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮೀರಿದ
ದುಂಬಿಗಳ ನಾದದ ಮೂಲಕ ಪಾಡಿ, ಹೂಬಿಟ್ಟ ಉದ್ಭವಾದ ಕೊಂಬೆಗಳಾಟದಿಂದ

ಎನಗುಳ್ಳಾಯತಿ ಮೇರುಗುಂಟೆ ಪೆಜತೇನುತ್ಸೇಧಮೊಂದುಂಟೆ ಗೋ
ತನಗಂಗಳ್ ಶಿಖರಂಗಳೋಳ್ ನಿಜಿಸಿ ಸಿಂಧುವಾತಮಂ ಪೆಂಪಿನು
ಬಿನೋಳಂ ಬೀಗುವುದಾನವಂ ಚರಣದೋಳ್ ತಾಳ್ವಿದೇನೆಂದಂದು ನೋ
ಡಿ ನಗುತ್ತಿರ್ಪದೊಲಾಯ್ತು ನಿರ್ಝರರವಶ್ರೀಯಿಂದಮೊ ಪರ್ವತಂ ೧೧೪

ದೊರೆಗಂ ಪೆಂಪಿಂಗಮಾಟಪ್ಪವರ ಮಹಿಮೆಯಂ ತಾಳ್ವಿದಿರ್ ನೀಮೆ ಗಂಭೀ
ರರಿರಂತಸ್ಸಾರರಿಂ ನೀಮಿರೆ ಪೆಜರೋಳರೇ ಸಕ್ಕಿಮಾಡಲ್ವಿ ವಿಶ್ವಂ
ಭರೆಯೋಳ್ ಸಂದೀ ಮದೀಯಾಯತಿಯ ದೊರೆಗೆ ನೀಂ ಸಕ್ಕಿಯೆಂಬಂ
ತಿರೆ ನೀಳ್ವಿಂ ಪರ್ವ ಪೂರ್ವಾಪರಪದಗಳಿಗಂ ಮುಟ್ಟು ನಿಂದತ್ತಗೇಂದಂ ೧೧೫

ಇದಲೋಳ್ ಬೇಚರಕಿನ್ನರಾಮರಯುಗಂ ನಾನಾವಿನೋದಂಗಳಿಂ
ಮದನಾವೇಶಕರಂಗಳಂ ಸಲಿಸುತುಂ ಪ್ರೋತ್ಕುಲ್ಲಚಂಚಲ್ತಾ
ಸ್ವದದೋಳ್ ಚೂತಲತಾಲತಾಂತಮಕರಂದಾಮೋದಸಂಸಕ್ತ ಪ
ಟ್ಟದದೋಳ್ ತಳ್ಳಿರೆ ಕಾಮರಾಗಮಯಮಾಯ್ತೇನೀ ನಗಂ ರಮ್ಯಮೋ ೧೧೬

ಮಿಡಿವಂ ಬೀಣೆಯನಿವನಿವ
ಕೊಡನೆಸೆವಳ್ ಬೆರಲ ಕೊರಲ ಕೂಟಂ ಬೆರಲಂ
ಮಿಡಿಯಿಸಿದುದನಿಸಿ ರಾಗದ
ತೊಡರೋಳ್ ತೊಡರ್ದಿರ್ಪುವಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಯುಗಲಂ ೧೧೭

ನರ್ತಿಸಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇದಿಗೋಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಗಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದೊಂದೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ೧೧೪. ನನಗಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವು ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕಿದೆಯೇ? ಅದಕ್ಕೆ
ಬಿನ್ನತ್ತಮಾತ್ರವುಂಟು. ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ನದೀಸಮೂಹವನ್ನಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಅತಿಗರ್ವದಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿವೆ. ನಾನು ಆ ನದಿಗಳನ್ನು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲೇ-ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲೇ
ಧರಿಸಿರುವೆನೆಂದು ನಿರ್ಝರಗಳ ಧ್ವನಿಶ್ರೀಯಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವು ಉಳಿದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು
ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಗುವಂತೆ ಇದೆ. ೧೧೫. ಎಲೈ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಗಳೆ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೂ
ದೊಡ್ಡತನಕ್ಕೂ ಆಶಿಸುವವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ಗಂಭೀರರೂ ಅಂತಸ್ಸಾರರೂ
ಆದವರು ನೀವೇ. ನೀವಿರುವಾಗ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ವಿಶಾಲತೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತಿಗಳಿಗೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು!”
ಎಂದು ಈ ಪರ್ವತವು ಪೂರ್ವಾಪರಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಅವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿ
ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ನಿಂತಿದೆ! ೧೧೬. “ಈ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬೇಚರ
ಕಿನ್ನರಾಮರರ ಜೋಡಿಗಳು ನಾನಾ ವಿನೋದಗಳನ್ನೂ, ಕಾಮಾವೇಶಗಳನ್ನೂ
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಅರಳಿ ಅಲುಗುತ್ತಿರುವ ಲತಾಶ್ರಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾವಿನ ಹೂಗಳ
ಮಕರಂದಾಮೋದದಲ್ಲಿ ಸಂಸಕ್ತವಾದ ದುಂಬಿಗಳಿರುವ ಲತಾಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಈ ಬೆಟ್ಟವು ಕಾಮರಾಗಮಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ೧೧೭. ಕಿನ್ನರನು
ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವನು. ಅವನ ಇನಿಯಳು ಒಡನೆ ತನ್ನ ಬೆರಳು ಮತ್ತು ಕೊರಳುಗಳ

ಶ್ರುತಿಸೌಖ್ಯಾವಹವಲ್ಲಕೀರ್ಣತದೋಳ್ ಕರ್ಪೂರಪಾಳೀವಿಮಿ
ಶ್ರಿತತಾಂಬೂಲರಸೋತ್ಕಟಪ್ರಮದದೋಳ್ ನಾನಾರಸಾಸ್ವಾದದೋಳ್
ರತರಾಗೋತ್ಸವಮಂಗಜೋತ್ಸವಮನಾರ್ಹಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸಿದ್ಧದಂ
ಪತಿಗಳ್ ಕ್ರೀಡಿಸುತಿರ್ಪರೀ ನಗತಟಶ್ರೀಖಂಡಪಂಡಂಗಳೋಳ್

೧೧೮

ಧ್ವನಿಯೆನಿಸಿದಳಂಕಾರ
ಧ್ವನಿಯೆಸೆವಿನಮೆಸೆವುದಲ್ಲಿ ಮಧುರವಿಪಂಚೀ
ಧ್ವನಿಯೊಡನನೇಕರಾಗ
ಧ್ವನಿಯೆನೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಕಿನ್ನರಧ್ವನಿ ನಗದೋಳ್

೧೧೯

ಉತ್ಸಮವನಮದಕರಿಕಟ
ಭಿತ್ತಿಗಳಿಂ ಸುರಿವ ಮದದ ಬಂಧುರಗಂಧಂ
ಕತ್ತುರಿ ಮೃಗಮದದೋಳ್ ಪೃದಿ
ದತ್ತಂ ಮಗಮಗಿಸೆ ಕಂಪು ಪೊಂಪುಟೆ ಪುಗಿಲೋಳ್

೧೨೦

ಪೂರ್ವಪರಜಳನಿಧಿಗಳ
ಪರ್ವವರಂ ನೀಳ್ಕು ಶಿಖರನಿಕರಂ ನಭವಂ
ಪರ್ವರೆ ಸೊಗಯಿಸಿದುದು ಸಕ
ಲೋರ್ವಿಯೊಳುರ್ವಿಧರಂಗಳಿನ್ನವುಮೊಳವೇ

೧೨೧

ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ಕಿನ್ನರ ದಂಪತಿಗಳು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮಿಡಿಯಿಸುತ್ತಾ ರಾಗದ ತೊಡರಿನಲ್ಲಿ ತೊಡರಿರುವರು. ೧೧೮. ಸಿದ್ಧದಂಪತಿಗಳು ಈ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧಮರಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಿವಿಗಳಿಗಿಂಪನ್ನೆರೆಯುವ ವೀಣಾಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಕರ್ಪೂರದ ಹರಳುಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲರಸದ ಸೇವನೆಯಿಂದೊಗೆದ ಉತ್ಕಟ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ, ನಾನಾರಸಾಸ್ವಾದಗಳಿಂದಲೂ ರತರಾಗೋತ್ಸವವನ್ನೂ ಮನಃಫೋತ್ಸವವನ್ನೂ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೧೧೯. (ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ) ಧ್ವನಿಯೆನಿಸಿದ ಅಲಂಕಾರಧ್ವನಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಧುರ ವೀಣಾಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ವಿವಿಧ ರಾಗಧ್ವನಿ ಎಸೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರರ ಸಂಗೀತಧ್ವನಿ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ.¹ ೧೨೦. ವನದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕೆನ್ನೆಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಧುರವಾದ ಮದೋದಕದ ಗಂಧವೂ ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗಮದದೊಡನೆ ಕಲೆತು ಮಗಮಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕಂಪು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ೧೨೧. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಗಳ ಹರವಿನವರೆಗೆ ಈ ಬೆಟ್ಟವು ಚಾಚಿ ನಿಂತಿದೆ. ಶಿಖರನಿಕರವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ತ

1 ಅಲಂಕಾರಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವ್ಯಂಗ್ಯಭೇದಗಳು ತೋರಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಕಿನ್ನರರು ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ಹಾಡುವಾಗ ವಿವಿಧ ರಾಗಚ್ಛಾಯೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ವ|| ಇದು ಭರತಮೆಂಬ ವಿಜಯಾರ್ಥದೊಳ್ ನಿಂದುದಂತೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಮೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಪಡೆದುದಿದರ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಮೇಖಾಸ್ಥಿತೋಭಯಶ್ರೇಣಿಯೊಳ್ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ನಿಯೋಗಮೆ ನಿಯೋಗಂ; ಅಲ್ಲಿಯ ಖಚರರುತ್ಕೃಷ್ಟನಿಕ್ಯೃಷ್ಣಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಅಯ್ಯಾಜುಬಲ್ಲಿಂದಮೇಲುಮೋಲ ದೇಹಪ್ರಮಾಣದೊಳ್ ಕುಂದುವರುಂ ಪೆರ್ಚುವರುಮಂ ಅಲ್ಲದವರ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಕುಲಜಾತಿಸಾಧಿತವಿದ್ಯೆಗಳ್ ಪಲವುಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಯುವು, ಅಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಿದ್ಯೆಗಳ್ ಸಾಧಿಸುವಾಗಳ್ ಸಿದ್ಧಾಯತನ ಪ್ರಭೃತಿನವಕೂಟಂಗಳುಮಂ ದ್ವೀಪಾದಿಸಮುದ್ರತೀರಶುಚಿಪ್ರದೇಶಂಗಳಲ್ಲಿದುರ್ ಸಾಧಿಸುವುದೆಂದವರನಲ್ಲಿಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಾರ್ಗದಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಶ್ರೇಣಿಗಳೊಳಿರ್ಪೆ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶ್ವರರಂ ಬರಿಸಿ ರಥನೂಪುರಚಕ್ರವಾಳಂ ಗಗನವಲ್ಲಭ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಿ ನೆಗಟ್ಟು ನೂಟಪತ್ತುಂ ಪೊಯಿಲ್ಲಳನೊಳಕೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಶ್ರೇಣಿಗಳಂ ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಗಾಂಧಾರ ಪನ್ನಗವಿದ್ಯೆಗಳನವರ್ಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮಿತ್ತು,

ಇದು ಪುರುದೇವಶಾಸನಮಿವರ್ ನಿಮಗಾಳ್ವರುಮಿವರ್ನೆನ್ನ ಪೇ
ಯ್ದದನಿದನಂತೆ ನಂಬ ಬೆಸಕೆಯ್ಯುದು ನೀಮಿವರ್ಗೆಂದು ಖೇಚರಾ
ಸ್ವದಸಕಳಾಧಿಪತ್ಯಮನನಾಕುಳಮಂತವರ್ಗಿತ್ತನಾರ್ಗಮ
ಭೃದಯಮನೀಗುಮೆಂಬುದದು ಚೋದ್ಯಮ ತತ್ಪುರುದೇವಸೇವನಂ ೧೨೨

ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪರ್ವತಗಳಿರುವುವೇ? ವ|| ಇದು ಭರತಮೆಂಬ ವಿಜಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಂದುದರಿಂದ ವಿಜಯಾರ್ಥವೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯ ಇರುಕಲಿನಲ್ಲಿನ ಎರಡೂ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ನಿಯಮವೇ ಇಲ್ಲಿನ ನಿಯಮ. ಅಲ್ಲಿನ ಖಚರರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಿಕ್ಯೃಷ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಐದುನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಏಳು ಮೊಳಗಳವರೆಗೆ ದೇಹಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿವಿದ್ಯೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕುಲಜಾತಿಸಾಧಿತ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಕೆಲವು ನಡೆಯುವುವು. ಸಾಧಿತವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧಾಯತನವೇ ಮೊದಲಾದ ಒಂಬತ್ತು ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೀಪಾದಿ ಸಮುದ್ರತೀರದ ಶುಚಿಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಧರಣೇಂದ್ರನು ನವಿ ವಿನಮಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ, ರಥನೂಪುರಚಕ್ರವಾಳ ಗಗನವಲ್ಲಭ² ಎಂಬ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ನೂರಹತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲದೆ ಗಾಂಧಾರ ಪನ್ನಗವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ೧೨೨. “ಇದು ಪುರುದೇವನ ಶಾಸನ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವರು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ನಡೆಯಿರಿ. ನೀವು ಇವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿರಿ” ಎಂದು ವಿದ್ಯಾಧರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಖೇಚರಮಂಡಿತವಾದ

1 ಭರತಖಂಡದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ.

2 ಪೂರ್ವಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಗಗನವಲ್ಲಭ ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣ. ಅದು ರಾಜಧಾನಿಯೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ (ಪೂ. ಪು. ೧೯-೮೨)

ವ|| ಅಂತು ಧರಣೀಂದ್ರನವರನಂಬರಚರೇಂದ್ರಪದವಿಯೊಳ್ ನೆಲೆಸಿ ನಿಜಾಮರಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೋದಂ, ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್,

ಇದು ಬೇಲೊಂದಿಳಿಗತ್ತುದಗ್ರಮಹಿಮಂ ಹೇಮಾಚಲೇಂದ್ರಂ ಜಗ
ಕ್ಕಿದು ಬೇಲೊಂದತಿನಿಪ್ಪಕಂಪಸಲಿಲಂ ಗಂಭೀರಕೂಪಾರಮಂ
ಬುದನಂದರ್ಚಿಸೆ ಖೇಚರಾಮರಗಣಂ ನಿಂದಂ ಕೊಳಲ್ ಶಾಶ್ವತಾ
ಸ್ಥದಮಂ ಯೋಗನಿಯೋಗನಿಶ್ಚಳಮನಂ ಸಂದಾದಿಭಟ್ಟಾರಕಂ ೧೨೩

ವ|| ಅಂತು,

ಪರಮಂ ಪೂಣ್ಣುಡುಡಿಂಗಳಂ ನೆಲೆಸಿ ಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗದೊಂದಂದಮಂ
ಧರೆಯೊಳ್ ಮಾರ್ಗವಿಬೋಧನಾರ್ಥಮತಿಯಲ್ಲೊಂದೆತ್ತಿ ಕಯ್ಯಂ ಸುರೇ
ಶ್ವರಶೈಲಂ ತಳವೃಂತವೊಲ್ ತಳರ್ಧನೀರ್ಯಾಗೋಚರಂ ಶುದ್ಧಿ ತ
ಲಿರೆ ತನ್ನೊಳ್ ಧರೆಯಂ ಪದಾಂಬುಜರಜಂಗಳ್ ನೀರಜಂ ಮಾಚ್ಚಿನಂ ೧೨೪

ವ|| ಅಂತು ತಳರ್ಧನುಕ್ರಮದಿಂದಂ ಗ್ರಾಮನಗರಖೇಡಖರ್ವಡ ಮಡಂಬಗಳೊಳೊಡಂ
ಬಡಿಲ್ಲದೆ ಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗದೊಳ್ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಜನಪದಪುರಸನಾಭಜನಂಗಳ್ ಕಂಡರ್ ಕಂಡಲ್ಲಿಯೆ
ಮುಸುಕಿಕೊಂಡು,

ಸಕಲಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಧರಣೀಂದ್ರನು ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳಿಗೆ ನಿರಾಕುಲವಾಗಿ ಇತ್ತನು. ಆ
ಪುರುದೇವನ ಸೇವನೆಯು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡದು? ಇದರಲ್ಲಿ
ಏನು ಅಶ್ಚರ್ಯ? ವ|| ಧರಣೀಂದ್ರನು ಆ ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳನ್ನು ಖಚರೇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿತ್ತ, ೧೨೩. “ಇದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಅತಿಮಹಿಮಾಸ್ಪದವಾದ ಬೇರೊಂದು ಹೇಮಾಚಲೇಂದ್ರ. ಇದು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಎಂದೂ
ಚಲಿಸದ ಜಲವಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಸಮುದ್ರ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ಖೇಚರಾಮರಗಣವು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕನು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನಿಶ್ಚಲಮನಸ್ಕನಾಗಿ
ಶಾಶ್ವತಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು, ೧೨೪. ಪರಮನು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡನು.
ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುರಶೈಲವು
ಹೊರಡುವಂತೆ (ಸ್ವೇಚ್ಛಾಸಂಚಾರಿಯಾಗಿ) ಹೊರಟನು. ಈರ್ಯಾಗೋಚರನಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪದಕಮಲಧೂಳಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ
ನಡೆದನು. ವ|| ಅಂತು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ಖೇಡ, ಖರ್ವಡ, ಮಡಂಬಗಳಲ್ಲಿರದೊಪ್ಪದೆ ಮುನಿಪನು ಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯತೊಡಗಿದನು.
ಜನಪದಪುರನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಜನರು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡರು.

ಬೆಸನಾವುದೆಮಗೆ ಬೆಸನಂ
ಬೆಸಸುವುದೇಬಾಲ್ಯಯೆಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟರ್ ಸ್ತ
ಗ್ಗಸನವಿಲೇಪನಭೂಷಾ
ಪ್ರಸರಂಗಳನಲ್ಲಿ ಕೆಲಬರತಿಜಡಮತಿಗಳ್

೧೨೫

ಸುತ್ತಿದ ಕರಗದ ನೀರುಮ
ನೆತ್ತಿದ ಬೋನಮುಮನಿದಿರೊಳಿಟ್ಟರೆ ಬನ್ನಿಂ
ಇತ್ತೇಲ್ವಾಯೆಂದರ್ ಮುನಿ
ಪೋತ್ತಮನಂ ಮುಗ್ಧಮತಿಗಳೇನಂ ಮಾಡರ್

೧೨೬

ಪಸೆಯಂ ಪಸುವೆಂದರುಮಂ
ಪೊಸಯಿಸಿ ಕನ್ನೆಯರನಾಕಧ್ವನಿ ದೆಸೆಯೊಳ್
ಪಸರಿಸೆ ತಂದರ್ ಪಿರಿದೊಂ
ದೊಸಗೆಯೊಳಿರದರಸ ಮದುವೆನಿಲ್ಲಿಂದರಬರ್

೧೨೭

ಸರ್ವಸ್ವಮುಮಂ ಕುಡದಿರ
ಉರ್ವೀಪತಿ ಬಂದೊಡಾಗದೆಂದತಿಭಕ್ತರ್
ಖರ್ವಡನಿವಾಸಿಗಳ್ ಕೆಲ
ರುರ್ವೀತರ್ ತೆಗೆದರಾನೆಯಂ ಕುದುರೆಯುಮಂ

೧೨೮

ಬಳಗಂ ಬೆರಸರೆಬರ್ ಕಾ
ಲ್ಲಳ ಮೊದಲೊಳುದಶ್ರುಲೋಚನರ್ ಮಿಂದುಂದೀ
ಗಳೆ ಬಜಯಂಗೆಯ್ಯೊದಿರೆ
ಕುಳಾದ್ರಿದ್ಯಯಂಗೆ ಚರಿಗೆ ಮಾಣ್ಣತ್ತಿಸುಂ

೧೨೯

೧೨೫. “ಕಾರ್ಯವಾವುದು? ನಮಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇದೆಂಥ ಬಾಳು?” ಎಂದು ನುಡಿದು ಹೂವು, ಬಟ್ಟೆ, ಗಂಧ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಜಡಮತಿಗಳು ಕೆಲವರು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ೧೨೬. ಕೆಲವರು ಜಲಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟು “ಸ್ವೀಕರಿಸಿ” ಎಂದರು. ಮಂದಬುದ್ಧಿಗಳಾದ ಜನರು ಏನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡರು? ೧೨೭. ಕೆಲವರು ಹಸೆಯನ್ನೂ, ಹಸುರು ಚಪ್ಪರವನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನೆಯರನ್ನು ಕರೆತಂದರು. “ಅರಸ! ಇವಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗು.” ಎಂದ. ೧೨೮. ಪರಮನು ಬಂದಾಗ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ಖರ್ವಡನಿವಾಸಿಗಳೂ ಅತಿಭಕ್ತರೂ ಆದ ರಾಜರು ಆನೆಯನ್ನೂ, ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಹೊರತಂದರು. ೧೨೯. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವರೊಡಗೂಡಿ ಪರಮನ ಪಾದತಳದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ “ಮಿಂದು ಊಟ ಮಾಡಿ ತೆರಳಿರಿ” ಎಂದರು. ಆದರೆ ಕುಲಪರ್ವತಗಳಂತೆ

ವ|| ಅಂತಾ ಮುನೀಶ್ವರಂಗೆ ನಿಖಿಳಜಗಜ್ಜನಾಶ್ಚರ್ಯಚರ್ಯಾಪರ್ಯಟನದೊಳ್
ಮತ್ತಮಜುದಿಂಗಳ್ ಪೋಗೆ ಸಂವತ್ಸರಂ ನೆಱಿದಂದು ಕುರುಜಾಂಗಣವಿಷಯವಿಶೇಷಕಮಪ್ಪ
ಹಸ್ತಿನಾಪುರಮನಾಳ್ ಕುರುವಂಶಶ್ರೀಷ್ಠನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭಂಗೆ ತತ್ತ್ವಯಂಪ್ರಭಾಶ್ರೀಮತ್ಕಾರ್ಯಾಸ್ವಯಂ
ಪ್ರಭದೇವಕೇಶವ ಮಹೀಶಾಚ್ಯುತಪ್ರತೀಂದ್ರಂ ಧನದೇವಚರಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಿಂ ಬಂದು
ಪರಮಶ್ರೇಯೋನಿಧಾನಂ ಶ್ರೇಯಾಂಸನೆಂಬೊಂ ಪ್ರಿಯಾನುಜನಾರ್ಗಿದಾತಂ ಅಂದಿನ ಬೆಳಗಪ್ಪ
ಜಾವದಾಗಳ್,

ಸುರಶೈಲಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಕರಪರಿವೃತಂ ರಾಜಗೇಹಾಂಗಣಾಳಂ
ಕರಣಂ ಬಂದಿದುರ್ದಂ ಕಂಡಮರಗಿರಿನಿಭಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾರ್ಥಪ್ರದಂ ಮಾ
ಗೃಹದಾದಿಬ್ರಹ್ಮನೇಽಪ್ಯರ್ಪದನೆ ಕನಸುವೇಬ್ರಹ್ಮದಂದಗೃಹಂ
ದರದಿಂದಂ ಪೇಟ್ಟು ಕಾಣುತ್ತವದೊಳೆ ಪರಮಾನಂದಮಂ ತಾಳ್ವ ನಿಂದಂ ೧೩೦

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಾದಿಮುನೀಶ್ವರನುಮಾ ಪುರಾಂತರಾಳದೊಳ್ ಸಂವೇಗವೈರಾಗ್ಯಾಭಿವ್ಯರ್ಥಮಾಗಿ
ಜಗತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಸ್ವಭಾವವನಾಪರಂ ಸಕಲಶರೀರಗುಣಾಧಿಕದುಃಖಾದಿವಿನೀತರೊಳ್ ಮೈತ್ರಿ ಪ್ರಮೋದ
ಕಾರುಣ್ಯಮಾಧ್ಯಸ್ಥವೃತ್ತಿಗಳಂ ಭಾವಿಸುತ್ತಂ ಯುಗಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೋಣೀನಿರೀಕ್ಷಣನಿರತನುಮತಿ
ದ್ರುತವಿಲಂಬತಗತಿವ್ಯಪೇತನುಮಾಗಿ ನಗರಾರಣ್ಯನಿರ್ದಿಶೇಪನುತ್ತಮಮಧ್ಯಮಜಘನ್ಯಾಗಾರಂಗಳೊಳ್

ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಪರಮನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು. ವ|| ಅಂತು ಆ ಮುನೀಶ್ವರನಿಗೆ,
ಸಮಸ್ತ ಜಗಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಚರ್ಯಾಪರ್ಯಟನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರು ತಿಂಗಳು
ಕಳೆದು ಸಂವತ್ಸರವು ಮುಗಿಯಿತು. ಆಗ ಕುರುಜಾಂಗಣದೇಶಕ್ಕೆ ತಿಲಕವಾದ
ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ಆಳುವ ಕುರುವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ, ಶ್ರೀಮತಿ,
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವ, ಕೇಶವಮಹೀಶ, ಅಚ್ಯುತಪ್ರತೀಂದ್ರ, ಧನದೇವ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ
ಬೇರೆ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆದು ಸಂಪ್ರತಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಂದು ಪರಮ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಶ್ರಯನಾದ ಶ್ರೇಯಾಂಸನೆಂಬುವನು ನಲ್ಮೆಯ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಅಂದಿನ
ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ೧೩೦. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ರಾಜಗೃಹಾಂಗಣಕ್ಕೆ
ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾದ ಸುರಶೈಲವು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ
ಮೇರುಗಿರಿಸದೃಶನೂ ಬಯಸಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು
ಸಮೀಪಿಸುವನೆಂಬುದು ಕನಸಿನ ಅರ್ಥ ಎಂದು ಅಣ್ಣನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನಿಗೆ ಹೇಳಿ
ಶ್ರೇಯಾಂಸನು ಪರಮನನ್ನು ಕಾಣುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ತಳೆದನು.
ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆದಿಮುನೀಶ್ವರನು ಆ ಪುರದ ನಡುವೆ ಸಂವೇಗ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ
ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಶರೀರದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗಿ,
ಪ್ರಾಣಿಸಮೂಹ-ಗುಣಾಧಿಕ-ದುಃಖಿತ ಅವಿನೀತರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೈತ್ರಿ, ಪ್ರಮೋದ,
ಕಾರುಣ್ಯ, ತಟಸ್ಥ, ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಒಂದು ನೊಗ¹ದ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ

1 ಪೂರ್ವಪುರಾಣ'ವನ್ನನುಸರಿಸಿ (೨೦-೬೬) 'ಯುಗಪ್ರಮಾಣ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಯುಗ
ಪ್ರಮಾಣ'ವೆಂದು ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ.

ಚಂದ್ರಗತಿಯಿಂ ಸಲುತ್ತುಮಾಳೋಕಸಂಭ್ರಮೋಪೇತಪುರಜನಾನುಗಮ್ಯಮಾನಂ ಸೋಮ
ಪ್ರಭ ರಾಜಮಂದಿರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ, ದ್ವಾರಪಾಲಕಂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನೆಂಬಂ ಪರಿತಂದು
ಭಗವದ್ವೈತಕ ಪ್ರಸಕ್ತವಚನರಚನಾಮುಖರಮುಖಸರಸೀರುಹನಾಗಿದ್ ಸೋಮಪ್ರಭಂಗಂ
ಶ್ರೇಯಾಂಸಂಗಮವಿವರದಾಗಳ್.

ಕರಕಳಿತಾರ್ಥಪಾದ್ಯನನವದ್ಯಗುಣಂಗೆ ಸಮಸ್ತರಾಜಕಂ
ಬೆರಸಿದಿರೆಲ್ಲ ರಾಜಗೃಹದಿಂ ಪೊಳಿಮಟ್ಟಿತಿಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪದಾಂ
ಬುರುಹಮನೆಯೆವಂದೆಲಗೆ ಶೋಭಿಸಿದಂ ಮುನಿಮುಖ್ಯನಾಗಳಿ
ವರ್ ನಡುವಿದು ನೀಳನಿಷಧಂಗಳ ಮಧ್ಯದ ಮಂದರಾದ್ರಿಪೋಲ್ ೧೩೧

ವ|| ಆಗಲಾದೀರ್ಥಕರ್ತಾರನ ದಿಗಂಬರರೂಪಮಂ ಕಾಣಲೊಡಂ ಶ್ರೀಮತಿಯಾದ
ಭವದೊಳ್ ವಜ್ರಜಂಘನುಂ ತಾನುಮಿದ್ ಸರ್ಪಸರೋವರದೊಳ್ ಚಾರಣಯುಗಳಕ್ಕೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ
ಮಹಾದಾನಮನಿತ್ತುದನಾಗಳಾಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಭವಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಂ ಸವಿಸ್ತರಮವಿದು.

ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿಯೂ, ಅತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೂ,
ಅತಿವಿಲಂಬಿತವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯದೆಯೆ, ನಗರಾರಣ್ಯಗಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ
ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಅಧಮಗಳಾದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗತಿ¹ಯಿಂದ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಸಡಗರದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಸೋಮಪ್ರಭರಾಜನ ಮನೆಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನೆಂಬುವನು ಓಡಿಬಂದು ಭಗವದ್ವೈತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಲು
ಕುತೂಹಲಿಗಳೂ ಪ್ರಸನ್ನಮುಖರೂ ಆಗಿದ್ದ ಸೋಮಪ್ರಭ ಶ್ರೇಯಾಂಸರಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ೧೩೧. ಅನಿಂದ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಪರಮನಿಗಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಸೋಮಪ್ರಭ ಶ್ರೇಯಾಂಸರು ಸಮಸ್ತರಾಜಸಮೂಹದೊಡನೆ
ರಾಜಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಟರು. ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಮುನೀಂದ್ರನ ಪಾದಕಮಲ
ಗಳಿಗೆರಗಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆಯಿದ್ದ ಮುನೀಂದ್ರನು ನೀಲನಿಷಧಗಳ
ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಮಂದರಾದ್ರಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಅದೀರ್ಥಕರ್ತನ
ದಿಗಂಬರರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಶ್ರೇಯಾಂಸನು ಶ್ರೀಮತಿಯಾದ
ಭವದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಜಂಘನೂ ತಾನೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸರ್ಪಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಚಾರಣ
ಯುಗಳಕ್ಕೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆಹಾರದಾನವನ್ನು ಆಗತಾನೆ ಉಂಟಾದ
ಭವಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಜಾತಿಸ್ಮರನಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅರಿತನು (ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡನು).

1 ಚಂದ್ರಗತಿ = ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚಂದ್ರನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗುವುದು.

ಈಯಲ್ಲಂದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಪಮಭಮತಮಂ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಾರ್ಜಿತಂ ಕೋ
 ಲ್ಲೀಯಲ್ಲಂದತ್ತಿದೊಂದಕ್ಷಯನಿಧಿಯನುತುಂ ತನ್ನನೊಲ್ಲಾ ತಿಲೋಕ
 ಶ್ರೀಯಲ್ಲಂ ಪೂರ್ವಿದಂತೇನೊಸೆದನೊ ಮನದೊಳ್ ಸೂಕ್ತಕರ್ಣಾವತಂಸಂ
 ಶ್ರೇಯಾಂಸಂ ಪ್ರೋನ್ನತಾಂಸಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೧೩೨

ವ|| ಅಂತತಿಪ್ರಮೋದಪ್ರೀತೀತಾಂತಕರಣನಾಗಿ,

ಇದಿರೊಳ್ ಮಂಗಳಗೀತತೂರ್ದಿನದಂ ಕೈಗಣ್ಣೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವೇ
 ಪದ ಕಾಂತಾತತಿ ಮಂಗಳೋಪಕರಣದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಂದೊಪ್ಪೆ ಪೆ
 ಚದ ತನ್ಮತ್ತಮಭಕ್ತಿಯಿಂ ನಿಜಪ್ರದುಂ ಶ್ರೇಯೋಗೃಹದ್ವಾರದೊಳ್
 ನಿಧಿ ನಿಲ್ಲಂತಿರೆ ನಿಂದನೂರ್ಜಿತಗುಣಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ. ೧೩೩

ಗದ್ಯ || ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯ ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿತಾ
 ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಕಲ್ಪೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
 ಪ್ರಣೀತಮಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಪರಿನಿಷ್ಕ ಮಣಕಲ್ಯಾಣ ವರ್ಣನಂ
 ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ

೧೩೨. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಬಂದಿತ್ತು. ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ
 ಅಕ್ಷಯನಿಧಿಯಿದು, ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದು ಕೊಡಲು ಬಂದಿತು. ಆದುದರಿಂದ
 ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಒಲಿದುಬಂದಂತೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಸೂಕ್ತಕರ್ಣಾವತಂಸನೂ,
 ಉನ್ನತಾಂಸನೂ, ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನೂ ಆದ ಶ್ರೇಯಾಂಸನು
 ಮನದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ನಲಿದನೊ! ವ|| ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ
 ೧೩೩. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೀತಗಳೂ ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ ಉಂಟಾದುವು.
 ಮಂಗಳಕರವಾದ ವೇಷಗಳಿಂದ ಸಮೇತವಾದ ಕಾಂತಾಸಮೂಹವು ಮಂಗಳೋಪಕರಣ
 ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸಿತು. ಆಗ ಶ್ರೇಯಾಂಸನು ಉತ್ತಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು
 ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆತನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಧಿ ನಿಂತಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣನೂ
 ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನೂ ಆದ ಪರಮನು ಬಂದು ನಿಂತನು.

ಇಂತು ಪರಿನಿಷ್ಕ ಮಣಕಲ್ಯಾಣ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀದಾನತೀರ್ಥಮೀತನಿ
ನಾದುದು ಪೆಟರಾದಿತೀರ್ಥಕರನಂ ನಿಜಿಸ
ಲೋದೊರೆಯರೀಗಳೀಯುಗ
ದಾದಿಯೋಳೀತನೆ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಎಂಬಿನಮಾದಿತೀರ್ಥಕರ್ತಾರನಂ ಶ್ರದ್ಧಾದಿಸಪ್ರಗುಣಸಂಪನ್ನನುಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದಿನದವಿಧ
ಪುಣ್ಯಪುರಸ್ಕರನುಮಾಗಿ ನಿಜಿಸಿ, ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಮೊದಲೊಳಾದಿದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕಂ ಶ್ರೇಯಾಂಗಂ
ನಿಜಾಗ್ರಜನಪ್ಪ ಸೋಮಪ್ರಭಂಚರಸು ಕನಕಕಳಶದೊಳ್ ತೀವಿದಮೃತರಸಸಮಾನ ಧವಳೀಕ್ಷುರಸಧಾರೆ
ಪುಣ್ಯಧಾರೆಯಂತೆ ಸೋಗಯಿಸುವಿನಂ ಸಮುತ್ಪಾನೀಕೃತವಿಶಾಲಪಾಣಿಪಾತ್ರದೊಳಿಹುವುದುಂ.

ವಸುಧಾರೆ ನಾಡೆಯುಂ ಕ
ಣ್ಣಸದಳಮಾಯುಮರಕರಪರಿಚ್ಛುತಮೆತ್ತಂ
ಪೊಸಪೂವಿನ ಸಿರಿ ಪಿರಿದಾ
ಯ್ಸದಳಮೆಸಪೆಲರದೊಂದು ಮೇಲ್ವಾಯ್ತಾಗಳ್

೨

ಇವು ಪಾತ್ರದಾನತರುವಿನ
ವಿವಿಧಫಲಾವಳಿಗಳಿವು ತದಂಭ್ರಪದದಳ
ನ್ನವಕುಸುಮಾಳಿಗಳೆನಿಸಿದು
ವವಿರಳತರರತ್ನಪುಷ್ಪಧಾರಾಸಾರಂ

೩

೧. ಶ್ರೀದಾನತೀರ್ಥವು ಈತನಿಂದ (ಶ್ರೇಯಾಂಸನಿಂದ) ಆಯಿತು.¹
ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಬೇರೆ ಯಾರು ಸಮರ್ಥರು? ಈ ಯುಗದ
ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಈತನೇ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರ. ವ|| ಎಂಬಂತೆ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ
ವಿಳು ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹವೇ ಮೊದಲಾದ ಒಂಬತ್ತು ವಿಧಪುಣ್ಯಗಳಿಂದ
ಸಮೇತನಾದ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಆದಿದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕನಾದ
ಶ್ರೇಯಾಂಸನು ಅಣ್ಣ ಸೋಮಪ್ರಭನೊಡನೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಚಿನ್ನದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ
ತುಂಬಿದ ಅಮೃತರಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪುಣ್ಯಧಾರೆಯಂತೆ ಸೋಗಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿನ
ರಸದ ಧಾರೆಯನ್ನು ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ಮೇಲ್ನುಲುವಾಗಿ ಹಿಡಿದ ವಿಶಾಲವಾದ ಪಾಣಿಯಲ್ಲಿ
ಎರೆದನು. ೨. ಆಗ ಸುರಕರಚ್ಛುತವಾದ ರತ್ನವೃಷ್ಟಿಧಾರೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅಸದೃಶವಾಗಿ
ತೋರಿತು. ಹೊಸ ಹೂವುಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಾಯಿತು. ಅಸದಳವಾಗಿ ಗಾಳಿಯೊಂದು
ಬೀಸಿತು. ೩. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುರಿದ ರತ್ನಪುಷ್ಪಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯು ಪಾತ್ರದಾನವೆಂಬ

1. ದಾನವೆಂಬ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಾಂಸನು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರವರ್ತಕ.
2. ಶ್ರದ್ಧಾ, ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಅಲುಬ್ಬೆ, ಕ್ಷಮಾ, ತ್ಯಾಗ-ಇವು ಏಳು ದಾನಗುಣಗಳು.
3. ಪಾತ್ರಸ್ಥಾಪನ, ಉನ್ನತಸ್ಥಾನ, ನಿವೇಶನ, ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನ, ಪೂಜೆ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿ, ಕಾಯಶುದ್ಧಿ, ಆಹಾರಶುದ್ಧಿ-ಇವು ಒಂಬತ್ತು ದಾತೃವಿನ ಪುಣ್ಯಗಳು.

ಆನಂದದುಂದುಭಿಧ್ವನಿ
ತಾನೊಡನೊಡನೆಸೆಯೆ ನಭದೊಳೊಡನೆಸೆದುದಹೋ
ದಾನಿಯಹೋಪಾತ್ರಮಹೋ
ದಾನಮಹೋದೇಯಮೆಂಬ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಗಳ್

೪

ವ|| ಅಂತು ಕಾಯಸ್ಥಿತಿಯಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ತದನಂತರಮೆ,

ಕುರುಗೋತ್ರಂ ಧರೆಯೊಳ್ ಪವಿತ್ರಮೆನಿಸಲ್ಪಿನ್ನಾರ್ತದಿಂದೆಮ್ಮ ಮಂ
ದಿರಮೀಭೂಭುವನೈಕಪೂತಮೆನಿಸಲ್ ಸಾಲ್ವಿದುರ್ವದಾಮುಂ ಕೃತಾ
ರ್ಥರೆವೆಂದಾದಮನುಗ್ರಹಂಗೆಯಲೆ ನೀಮೇಲ್ಪಂದೊಡೆಂದಾಗಲಿ
ವರ್ತುಮತ್ತುತ್ತಮುಭಕ್ತಿಯಿಂದೆಜಗಿದರ್ ತತ್ಪಾದಪದ್ಮಗಳೊಳ್

೫

ವ|| ಅಂತೆಜಗಿದಾಗಳ್,

ಅಕ್ಷಯದಾನಂ ನಿಮಗ
ಕೃಕ್ಷಣ್ಯಮಿದೆಂದು ಪರಮಮುನಿ ಪರಸೆ ಬಲೆ
ಕೃಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯೆಂದಖಿ
ಳಿಕ್ಕಿತಿಗಂ ನೆಗಬ್ಬುದಲ್ತೆ ತತ್ಪುಣ್ಯದಿನಂ

೬

ವ|| ಅಂತು ಪರಸಿ ಪೋಷಮಟ್ಟು ಪೋಷ ಯತಿಪತಿಯಂ ಕೃತಿಪತಿಗಳಿರ್ವರುಮಗಲಲಾಪ
ದೊಡನೊಡನೆ ಪೋಗಿ,

ಅಂತು ಮುನಿವೃಷಭನಂ ಕಿಟಿ
ದಂತರಮಂ ಕಳಿಪಿ ಮಗುಬ್ಬುಮಗುಬ್ಬುಂ ಕಾಂತಾ
ರಾಂತರಮಂ ಪುಗುವನ್ನೆಗ
ಮಂತವರೆಮೆಯಿಕ್ಕದಂತೆ ನೋಡಿದರಾಗಳ್

೭

ವೃಕ್ಷದ ವಿವಿಧ ಫಲಾವಳಿಗಳು. ಆ ವೃಕ್ಷದ ಅರಳಿದ ನೂತನ ಕುಸುಮಾಳಿಗಳು ಎಂಬಂತೆ
ಸತತವಾಗಿ ರತ್ನವೃಷ್ಟಿಯೂ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯೂ ಆಗ ನಡೆಯಿತು. ೪. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಆನಂದಸೂಚಕವಾದ ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ 'ಅಹೋ ದಾನಿ! ಅಹೋ ಪಾತ್ರ! ಅಹೋ
ದಾನ! ಅಹೋ ದೇಯ!' ಎಂಬ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ ಎಸೆದುವು. ವ|| ಹೀಗೆ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ
(ಆಹಾರಸ್ವೀಕಾರ)ಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ೫. "ಕುರುವಂಶವು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಪರಮಪವಿತ್ರವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನಾವೂ ಕೃತಾರ್ಥರಾದೆವು. ನಮ್ಮನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದೇ
ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ದಯೆಗೈದಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೋಮಪ್ರಭ
ಶ್ರೇಯಾಂಸರು ಆದಿದೇವನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆರಗಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ,
೬. "ಅಪೂರ್ವವಾದ ಈ ದಾನವು ಅಕ್ಷಯವಾಗಲಿ" ಎಂದು ಆ ಮುನಿಯು ಹರಸಿದನು.
ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಆ ಪುಣ್ಯದಿನವು. "ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯೆ" ಎಂದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು. ವ|| ಹರಸಿ ಹೊರಟ ಯತಿಪತಿಯನ್ನು ಆ ನೃಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ
ಅಗಲಲಾರದೆ ಒಡನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ೭. ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪ
ದೂರ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಡನ್ನು ಹೊಗುವವರೆಗೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ

ವ|| ಅಂತಂತಾನುಮವರನನುಗಮಿಸಿ ಸೋಮಪ್ರಭನುಂ ಶ್ರೀಯಾಂಸನುಂ ಮಗುಟ್ಟು ಬಂದು ದಿವಿಜಕರೋನುಕ್ತಮುಕ್ತಾದಿರತ್ನಂಗಳಂ ಪೊಂಬಲ್ಲಂ ಗೋಸನೆವಿಡಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟು ದಾನಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ಮಹಾಂಭೋರಾಶಿಗಂಭೀರನಪ್ಪಾದಿಭಟ್ಟಾರಕನ ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯನಾ ಮಹಾತ್ಮನಾವ ಮಾಪ್ರಿಯೋಳೆದನೆಂದು ಭರತೇಶ್ವರನಕಂಪನಾದಿನ್ಯಪಸಮೂಹಂ ಬೆರಸು ಬಂದು ಪೂಜಿಸಿ.

ಸುರನರಲೋಕವಿಸ್ಮಯಕರಂ ದೊರೆವೆತ್ತುದು ನಿನ್ನ ದಾನವಾ
ಗುರುವಿನ ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯನದೆಂತುಪಲಕ್ಷಿಸಲಾರ್ತೆಯೋ ಮಹಾ
ಪುರುಷನಧೀಶನಿಂದೆನಗೆ ನೀನತಿಪೂಜ್ಯನೆಯೆಂದು ಪರ್ಚಿದಾ
ದರದೊಳೆ ತನ್ನನಿಂತು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ ಸಂತಸದಿಂ ಕುರುದ್ದಜಂ

ವ|| ಇಂತೆಂದು ಪೇಟ್ಟು:- ಈ ವೃಷನಾಥನೀ ಭವಕ್ಕೊಟನೆಯ ಭವದೊಳ್ ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಪುಷ್ಕಲಾವತೀವಿಷಯದ ಉತ್ಪಲಖೇಟವೆಂಬ ಪೊಂಬಲನಾಳ್ ವಜ್ರಬಾಹುಗಮಾತನರಸಿ ವಸುಂಧರೆಗಂ ವಜ್ರಜಂಘನೆಯೊಂ ತನೂಜನಾದಂ, ಆನುಮಾ ವಿದೇಹದ ಪುಂಡರೀಕಣಿಯೆಂಬ ಪೊಂಬಲನಾಳ್ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಗಂ ಆತನ ಮಹಾದೇವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಗಂ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ತನೂಜೆಯಾಗಿ ವಜ್ರಜಂಘನೆಗೆ ವಲ್ಲಭಿಯೆನ್, ಅಂದು ಸರ್ಪಸರೋವರವೆಂಬ ಕೊಳನ ತಡಿಯೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟುದು ಚಾರಣಿಯುಗಳೆ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ ಮಹಾದಾನಮನಿತ್ತುದ ನೀಗಳಾದಿನಾಥನ ಮುನಿರೂಪಮಂ ಕಾಣಲೊಡಂ ಜಾತಿಸ್ಮರನಾಗಿ ಮಾರ್ಗಸ್ಥಿತಿಯನಪ್ಪಿದು ನಿಲಿಸಿದಂ, ಆ ದಾನಮಂ ಕುಡುವ ತನಗಂ ಕೊಳ್ಳ ಪರಮಪಾತ್ರಕೃಮುಪಕಾರಿಯಪ್ಪಾಹಾರಾದಿ ವಿತರಣಮದುವುಂ,

ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ವ|| ಹೀಗೆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ ಸೋಮಪ್ರಭನೂ ಶ್ರೀಯಾಂಸನೂ ಮರಳಿಬಂದರು. ದೇವತೆಗಳ ಕೈಗಳಿಂದ ಪರಿಚ್ಛುತವಾದ ಮುತ್ತೇ ಮೊದಲಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಡಂಗುರ ಹೊಡೆಯಿಸಿ ಹಂಚಿದರು. ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದಾನಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಭರತರಾಜನು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡನು. “ಮಹಾಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಭೀರನಾದ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕನ ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಮಹಾತ್ಮನು (ಶ್ರೀಯಾಂಸನು) ಹೇಗೆ ತಿಳಿದನು!” ಎಂದು ಆತನು ಅಕಂಪನಾದಿ ರಾಜರೊಡನೆ ಬಂದು ಶ್ರೀಯಾಂಸನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಆ. “ನಿನ್ನ ದಾನವು ಸುರನರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಸ್ಮಯಕರವಾಯಿತು. ಗುರುವಿನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅದೆಂತರಿಯಲು ಸಮರ್ಥನಾದೆ? ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ನೀನು ನನಗೆ ಅತಿಪೂಜ್ಯ” ಎಂದು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಭರತೇಶನು ಹೇಳಲು ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀಯಾಂಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೀಗೆಂದನು: ವ|| “ಈ ವೃಷನಾಥನು ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೊಟನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿನ ಪೂರ್ವವಿದೇಹದ ಪುಷ್ಕಲಾವತೀದೇಶದ ಉತ್ಪಲಖೇಟವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನಾಳುವ ವಜ್ರಬಾಹುವಿಗೂ ಆತನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ವಸುಂಧರೆಗೂ ವಜ್ರಜಂಘನೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಾನೂ (ಶ್ರೀಯಾಂಸ) ವಿದೇಹದ ಪುಂಡರೀಕಣಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನಾಳುವ ವಜ್ರದಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಗೂ ಅವನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಗೂ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾಗಿಯೂ ವಜ್ರಜಂಘನ ವಲ್ಲಭಿಯಾಗಿಯೂ ಆದೆನು. ಅಂದು ಸರ್ಪಸರೋವರವೆಂಬ ಕೊಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಾರಣಿಯುಗಳಕ್ಕೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಆಹಾರದಾನವಿತ್ತುದನ್ನು ಈಗ ಆದಿನಾಥನ

ಕುಡುವೊಂ ಕುಡುವುದು ಪಾತ್ರಂ
ಕುಡೆ ಪಡೆವತಿವಿಪುಳಫಲಮೆನಲ್ ನಾಲ್ಕುತೆಂ
ಗಡ ದಾನಮಲ್ಲಿ ಮೊದಲೊಳ್
ಕುಡುವಂ ಶ್ರದ್ಧಾದಿಗುಣಸಮನ್ವಿತನಕ್ಕುಂ

೯

ವ|| ಕುಡುವುದುಮಹಾರಾಭಯಭೈಷಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಾನದಿಂ ಚತುರ್ವಿಧಮಕ್ಕುಂ, ಪಾತ್ರಮುಕ್ತಮ ಮಧ್ಯಮಜಘನ್ಯಭೇದದಿಂ ತ್ರಿವಿಧಮಕ್ಕುಂ, ಅಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನುಂ ಶೀಲಸಂಪನ್ನನುಮಪ್ಪ ಸಂಯುತನುತ್ಪಮಪಾತ್ರಂ; ಶ್ರೀಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನುಮಣುವ್ರತಧಾರಿಯುಮಪ್ಪ ಶ್ರಾವಕಂ ಮಧ್ಯಮಪಾತ್ರಂ; ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನಾಗಿಯುಂ ಶೀಲವ್ರತಭಾವನಾರಹಿತನಸಂಯುತಂ ಜಘನ್ಯಪಾತ್ರಂ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಪ್ಪಂ ತನ್ನನೆಂತುಂ ಸಮಜೆ ನೆಗಲೊಡಮಾತನಪಾತ್ರಮೆ.

ಫಲಮಂ ಸುಪಾತ್ರದಾನದ
ಫಲಮೆ ದಲುತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟಭೋಗಭೂಮಿಯೊಳಮನಾ
ಕುಳಕಲ್ಪಾಮರಲೋಕಂ
ಗಳೊಳಂ ಪುಟ್ಟಸುಗುಮಪ್ಪ ಕಾರಣದಿಂದಂ

೧೦

ವ|| ಉಚಿತ ಮಧ್ಯಮಜಘನ್ಯಪಾತ್ರದಾನಂಗಳ್ ಮಧ್ಯಮಜಘನ್ಯಭೋಗಭೂಮಿಭೋಗಾನು ಭವಮನೀಗುಂ; ಅಪಾತ್ರದಾನಂ ಭೋಗಭೂಮಿಗಳೊಳಂ ಭೋಗಭೂಮಿಪ್ರವಿಭಾಗದ್ವೀಪಂಗಳೊಳ್ ತಿರ್ಮಗ್ನಾತಿತ್ವಮುಮಂ ಅಂತರ್ವೀಪಂಗಳೊಳ್ ಕುಮಾನುಷತ್ವಮುಮಂ ಮಾಡುಗುಂ; ಇದಾಹಾರದಾನಫಲಂ.

ಮುನಿರೂಪವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಜಾತಿಸ್ಮರನಾಗಿ ಮಾರ್ಗಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ದಾನಕೊಡುವ ತನಗೂ ಅವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪರಮಪಾತ್ರನಾದ ಪರಮನಿಗೂ ಆಹಾರಾದಿ ದಾನವು ಉಪಕಾರಿಯಾದುದು. ೯. “ಕೊಡತಕ್ಕವನು, ಕೊಡತಕ್ಕ ವಸ್ತು, ದಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವವನು, ಪಡೆಯಲಿರುವ ಅತಿವಿಪುಲ ಫಲ-ಎಂದು ದಾನವು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ, ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕೊಡುವವನು ಶ್ರದ್ಧಾದಿಗುಣಸಮನ್ವಿತನಾಗಿರಬೇಕು. ವ|| “ಕೊಡುವುದೆಂಬುದು ಆಹಾರ, ಅಭಯ, ಭೈಷಜ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ದಾನ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಜಘನ್ಯಭೇದದಿಂದ ಪಾತ್ರವು ಮೂರು ವಿಧ. ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನೂ ಶೀಲಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ಸಂಯುತನು (ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಿಯು) ಉತ್ತಮಪಾತ್ರ. ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನೂ ಅಣುವ್ರತಧಾರಿಯೂ ಆದ ಶ್ರಾವಕನು ಮಧ್ಯಮಪಾತ್ರ. ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದರೂ ಶೀಲ, ವ್ರತ, ಭಾವನಾರಹಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದವನು ಅಧಮಪಾತ್ರನು. ಆಚಾರವಂತನಾಗಿ ನಡೆದರೂ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನು ಅಪಾತ್ರನೇ ಸರಿ. ೧೦. ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನ ಫಲವೇ ಫಲ. ಅದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಶ್ಚಿತೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಾಮರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ಮವೈತ್ತಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು. ವ|| ಉಳಿದ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ನೀಚಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೆಸಗಿದ ದಾನವು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ನೀಚಭೋಗಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಾನುಭವವನ್ನು ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗುವುದು. ಅಪಾತ್ರದಾನವು

ಅಭಯರ್ ನಿರೋಗರುಂ ಶ್ರುತ
ವಿಭವಸಮನ್ವಿತರುಮಪ್ಪರೆಂಬುದು ಪಿರಿದ
ಲ್ಪು ಭವಾಂಬುಧಿಯುಮನೀಸುವ
ರಭಯೌಷಧಶಾಸ್ತ್ರದಾನಫಲವಿಳಸನದಿಂ

೧೧

ಎಂಬುದುಮಾ ಶ್ರೇಯೋವಚ
ನಂ ಬಗೆಯನಲರ್ಚಿ ಭವ್ಯನೃಪನಿಕರಮದೇ
ನೆಂಬುತ್ತಾಹದೆ ನಲಿದುದೊ
ಸಾಂಬುಪಯೋಧರಕೆ ನಲಿವ ಶಿಖಿನಿಕರದವೊಲ್

೧೨

ವ|| ಆಗಳವರ್ಗಳ್,

ಯತಿ ವಿಮಳಯಶಃಪ್ರಸರಂ
ಗತದೋಷಗುಣಂ ತ್ರಿವರ್ಗಫಲನಿಳಯಂ ಸ
ತ್ಯತಿಯುಂ ದಾನಮುಮಾದಂ
ಪತಿಗಲ್ಲದೆ ಪೇಲ್ ಪೆಲಂಗ ಸಮನಿಸಿದಪುದೇ

೧೩

ವ|| ಅದರ್ಲಿನೀ ಯುಗಾದಿಯೊಳಾದಿದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತನೈಕಪುಣ್ಯಭಾಜನನ್ನೆ ನೀನೆಯೆಂದು
ಪೊಗಲ್ಪು ಪೂಜಿಸಿ ಪೋದರ್, ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ವೃಷಭಯೋಗೀಂದ್ರನುಂ ಸಕಲಸಾವದ್ಯಾತಿದೂರಮಪ್ಪ
ಜನಕಲ್ಪಿತಮೆಂಬಾಚರಣಂ ಕೈಕೊಂಡು, ಯೋಗಯೋಗ್ಯಂಗಳೊಳ್ ಅವಹಿತಧ್ಯಾನಾಧೀನಮಾನಸನಾಗಿ
ವಿಹಾರಿಸುತ್ತುಂ ಸಂವತ್ಸರಸಹಸ್ರಂಗಳು ಕಳಿಪಿ, ಪುರಿಮತಾಳಪುರಬಹಿರ್ಭಾಗನಿಕಟಶಕಟೋದ್ಯಾನ

ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಗಭೂಮಿಗಳೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ತೀರ್ಥಗಾತಿಯನ್ನಪ್ಪಲಿಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾನುಷರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೂ
ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಇದು ಆಹಾರದಾನದ ಫಲ. ೧೧. ಅಭಯ, ಔಷಧ ಮತ್ತು
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ದಾನದ ಫಲವಾಗಿ ಅಭಯರೂ ರೋಗವಿಹೀನರೂ ವಿದ್ವೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನರೂ
ಆಗುವುದು ಹಿರಿದಲ್ಲ. ಅವರು ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಈಸಿ ದಾಟುವರು.” ೧೨. ಹೀಗೆ
ಶ್ರೇಯಾಂಸನು ಹೇಳಲಾಗಿ ಆ ಮಾತು ರಾಜರ ಮನಸ್ಸನ್ನರಳಿಸಿತು. ನೀರುದುಂಬಿದ
ಮೋಡದ ಧ್ವನಿಗೆ ನವಿಲುಗಳು ನಲಿಯುವಂತೆ ರಾಜಮಂಡಲವು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ
ನಲಿಯಿತು. ವ|| ಆಗ ಅವರು, ೧೩. “ನಿರ್ಮಲವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಹರದಾಟವೂ
ದೋಷವಿದೂರವೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗಾಶ್ರಯವೂ ಆದ ಸತ್ಕರ್ಮವೂ
ದಾನಮಾಡುವ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯೂ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಲಭಿಸವು. ವ|| ಆದ್ದರಿಂದ
ಈ ಯುಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತನವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನು ನೀನು” ಎಂದು
ಶ್ರೇಯಾಂಸನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಪೂಜಿಸಿ ಹೋದರು. ಇತ್ತ ವೃಷಭಯೋಗೀಂದ್ರನು
ನಿಂದಾವಿರಹಿತವಾದ ಜನಕಲ್ಪಿತಾಚರಣವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಯೋಗಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಿರಧ್ಯಾನಾಧೀನಮನಸ್ಸನಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಪುರಿಮತಾಲ
ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕಿತಿ ಸಮೀಪವೆನಿಸಿದ ಶಕಟೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿನ ಆಲದಮರದ ಕೆಳಗೆ

ವಟವಿಟಪಿಯ ಕೆಳಗೆ ವಿಶಾಳ ನಿರಾಕುಳನಿರ್ಜಂತುಕನಿರ್ಮಲಶಿಲಾಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿಬಿಡ ನಿಬದ್ಧಪಲ್ಲಂ
ಕಾಸನನಂ ಪೂರ್ವಾನುಮುಖನುಮಾಗಿದಾರ್ಗಳ್,

ಕರಣಗಣಂ ಕುನುಂಗಿರೆ ಮನಂ ನೊಸಲಲ್ಲಿರೆ ಲೋಚನಂಗಳು
ಳ್ಳರೆಮಗುಟ್ಟೆಂಬುವೆತ್ತಿರೆ ಕರದ್ವಯಪಲ್ಲವಮಂಕದೊಳ್ ಮರ
ಲ್ಲಿರೆ ತನು ನಿಪ್ಪಕಂಪಮಿರೆ ದಂತಚಯಂ ಸಮನಾಗಿ ತನ್ನೊಳೊಂ
ದಿರೆ ಸಮಸಂದುದಾ ಪರಮಯೋಗಿಗೆ ಯೋಗನಿಯೋಗಭಾವನಂ

೧೪

ವ|| ಅಂತು ಯೋಗಯೋಗ್ಯಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಯೊಳ್ ಮುನ್ನಮೆ ನೆಲೆದು ಪರಮಪದಮನೆ
ಮನದೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ ಸಮ್ಯಕ್ಜ್ಞಾನದರ್ಶನಾನಂತವೀರ್ಯಸೂಕ್ಷ್ಮ ತ್ವಾಗುರುಲಘುತ್ವಾವಗಾಹಾವ್ಯಾಭಾಧಂ
ಗಳೆಂಬ ಸಿದ್ಧಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಪ್ಪಗುಣಂಗಳಂ ನೆನೆಯುತ್ತಂ ಅಧ್ರುವಾದಿ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷಾಭಾವ
ನಾಭಾವಿತಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ, ಮುನ್ನಮಾಜ್ಞಾವಿಚಯಮಪಾಯವಿಚಯಂವಿಪಾಕವಿಚಯಂಸಂಸ್ಥಾನ
ವಿಚಯಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಂ, ಜ್ಞಾನಾದಿಪರಿಣಾಮಂಗಳೊಳ್ ನಿರತಿಶಯ
ಲೇಶ್ಯಾವಿಶುದ್ಧಿಯಂ ತಾಳ್ವಿ ತದನಂತರಮಪ್ರಮತ್ತಗುಣಸ್ಥಾನಂಗಳೊಳಧಃಪ್ರವೃತ್ತ ಅಪೂರ್ವ-
ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣಪರಿಣಾಮಂಗಳಿಂದಮನಂತಾನುಬಂಧಿಕೋಧಮಾನವಮಾಯಾಲೋಭಂಗಳಂ
ವಿಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಮಂ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಮಗುಲ್ಕು ತ್ರಿವಿಧಕರಣಪರಿಣಾಮ
ಪರಿಣತನನುಕ್ರಮದಿಂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಸಮ್ಯಕ್ಜ್ಞಾತ್ವಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯತ್ರಿಕದ
ನಿರ್ಮೂಲನದಿಂ ಕ್ವಾಯಿಕಸಮ್ಯಗ್ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ, ಬಲೆಯಮಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲಂ

ವಿಶಾಲವೂ ನಿರಾಕುಲವೂ ನಿರ್ಜಂತುಕವೂ ಆದ ಶಿಲಾಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಂಕಾಸನದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ೧೪. ಇಂದ್ರಿಯಸಮೂಹವು ಕುಗ್ಗಿ ಮನಸ್ಸು
ನೊಸಲಲ್ಲಡಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಸು ಮುಗುಳಾಗಿ ಇಂಬಾಗಿದ್ದವು. ಕರಪಲ್ಲವಗಳೆರಡೂ
ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಗಲಿಸಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ದೇಹವು ನಿಷ್ಕಂಪವಾಗಿತ್ತು. ದಂತಚಯವು
ಸಮನಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಆ ಪರಮಯೋಗಿಗೆ ಯೋಗನಿಯೋಗಭಾವನೆಯು
ತಲೆದೋರಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಯೋಗ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆ
ಕೂಡಿ ಪರಮಪದವನ್ನೆ ಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ,
ಅನಂತವೀರ್ಯ, ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವ, ಅಗುರುಲಘುತ್ವ, ಅವಗಾಹ, ಅವ್ಯಾಭಾಧಗಳೆಂಬ
ಸಿದ್ಧಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಎಂಟು ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನೆದನು. ಅಧ್ರುವಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ
ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಭಾವಿತವಾದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಜ್ಞಾವಿಚಯ, ಅಪಾಯವಿಚಯ,
ವಿಪಾಕವಿಚಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನವಿಚಯವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು.
ಜ್ಞಾನಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಲೇಶ್ಯಾವಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಳೆದನು. ಅನಂತರ
ಅಪ್ರಮತ್ತಗುಣಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಃಪ್ರವೃತ್ತಿಕರಣ, ಅಪೂರ್ವಕರಣ, ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣ
ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯಾದ ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಾ, ಲೋಭಗಳನ್ನು
ವಿಘಟಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ (೪೮ ನಿಮಿಷ) ವಿಶ್ರಾಂತಿವಡೆದು
ತ್ರಿವಿಧಕರಣ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾದನು. ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ,

ಪ್ರಮತ್ತಾಪ್ರಮತ್ತಪರಾವರ್ತನ ಸಹಸ್ರಂಗೆಯ್ದು ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಸಾದಾಧಿರೋಹಣನಿಶ್ರೇಣೀಭೂತ ಕ್ಷಪಕಶ್ರೇಣಿಪ್ರಯೋಗ್ಯಾಧಃಪ್ರವೃತ್ತಕರಣಪರಿಣತನಪೂರ್ವಕರಣಕ್ಷಪಕ ಪ್ರಥಮಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ ಪರಿಣ ತನಾಗಿದಾರ್ಯುಃಕರ್ಮಮನುಷಿಷಿ ಮತ್ತಿನುಷಿದ ಕರ್ಮಂಗಳಂ ಸ್ಥಿತ್ಯನುಭಾಗಕಾಂಡಕಘಾತಪ್ರದೇಶ ಗುಣಶ್ರೇಣಿರ್ನಿರ್ಜರಾದಿವಿಧಿಯನನುಕ್ರಮಂ ಕಿಡಿಸುತ್ತುಂ ಪ್ರತಿಸಮಯಮನಂತಗುಣ ಶಕ್ತಿವಿಚಿತ್ಯೈಕ ಪರಿಣಾಮನಿವೃತ್ತಿಕರಣಕ್ಷಪಕನಾಗಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ವಿಧಾನದಿನಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಿಂ ನಿದ್ರಾನಿದ್ರಾ ಪ್ರಚಲಾಪ್ರಚಲಾಸ್ಥನಗೃದ್ಧಿನರಕಗತಿ ತತ್ಪ್ರಾಯೋಗ್ಯಾನುಪೂರ್ವತಿರ್ದಗ್ಗತಿ ತತ್ಪ್ರಯೋಗ್ಯಾನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇಂದ್ರಿಯವಿಕಲೇಂದ್ರಿಯಜಾತ್ಯಾಪೋದ್ಯೋತ ಸ್ಥಾವರಸಾಧಾರಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂಗಳೆಂಬ ಪದಿನಾಳು ಪ್ರಕೃತಿಗಳುಮಂ ನಿರವಶೇಷಂ ಕಿಡಿಸಿ, ಮತ್ತಮಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಿಂ ವಿಶುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮಾತಿಶಯ ಪರವಶನಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ರೋಧಮಾನಮಾಯಾಲೋಭಂಗಳೆಂಬೆಂಟು ಕಷಾಯಂಗಳಂ ಕಿಡಿಸಿ, ಮತ್ತಂ ಕಿಟಿಟಿದು ಬೇಗದಿಂ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವಿಶೇಷದಿಂ ಚತುಸ್ಸಂಜ್ವಲನ ನವನೋಕಷಾಯಂ ಗಳೆಂಬ ಪದಿಮೋಳು ಪ್ರಕೃತಿಗಳುಮನಂತರಕರಣಂ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತಂ ಕಿಟಿಟಿದು ಬೇಗದಿಂ ಕ್ರಮಕ್ರಮದೊಳೆ ನಪುಂಸಕವೇದಮುಮಂ ಸ್ತ್ರೀವೇದಮುಮಂ ಪುಂವೇದಮುಮಂ ಪುರಾತನಕರ್ಮದೊಡನೆ ಹಾಸ್ಯರತ್ನರತಿಶೋಕಭಯದುಗುಪ್ಪಾಭಿಧಾನ ನವನೋಕಷಾಯ ಪಟ್ಯರ್ಮಮುಮಂ ಘಾತಿಸಿ, ಪುಂವೇದಾದಿ ನವಬಂಧಮುಮಂ ಸಮಯೋನದ್ವಾವಳಿಕಾಸಮಯಂಗಳಿಂ ಕಿಡಿಸಿ, ಬಲಿಯಮಪಗತ ವೇದನಾಗಿ, ಮತ್ತಂ ಪ್ರತಿಸಮಯಪ್ರವರ್ತಮಾನಸಂಜ್ವಲನಚತುಃಕಷಾಯ (?) ಘಾತಿಸಾಶೇಷಾನುಭಾಗಾಸ್ತ ಕರ್ಣಕರಣಾಪೂರ್ವಕರಣಸ್ಪರ್ಧಕಾಭಿಧಾತದಿನಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಿಂ ಕಿಡಿಸಿ, ಬಲಿಯಂ

ಸಮ್ಯಜ್ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಂಬ ದರ್ಶನ ಮೋಹನೀಯತ್ರಿಕವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಬಳಿಕ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಪ್ರಮತ್ತಾಪ್ರಮತ್ತ ಪರಾವರ್ತನಸಹಸ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಸಾದಕ್ಕೇರಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಾದ ಕ್ಷಪಕಶ್ರೇಣಿ ಪ್ರಾಯೋಗ್ಯಾಧಃವೃತ್ತಕರಣಪರಿಣತನೂ ಅಪೂರ್ವಕರಣಕ್ಷಪಕನೂ ಪ್ರಥಮ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಪರಿಣತನೂ ಆಗಿ ಆಯುಃಕರ್ಮಗಳನ್ನುಳಿಸಿ, ಇತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿತಿ, ಅನುಭಾಗ, ಕಾಂಡ, ಘಾತಪ್ರದೇಶ, ಗುಣಶ್ರೇಣಿ, ನಿರ್ಜರಾದಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತಗುಣಶಕ್ತಿವಿಚಿತ್ಯೈಕ ಪರಿಣಾಮಾದಿ ವೃತ್ತಿಕರಣಕ್ಷಪಕನಾದನು. ಪುನಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಾನದಿಂದ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾ, ಅನಿದ್ರಾ, ಪ್ರಚಲಾ, ಅಪ್ರಚಲಾ, ಸ್ಥಾನಗೃದ್ಧಿ ನರಕಗತಿ, ತತ್ಪ್ರಾಯೋಗ್ಯಾನುಪೂರ್ವ, ತಿರ್ಯಗ್ಗತಿ, ತತ್ಪ್ರಾಯೋಗ್ಯಾನುಪೂರ್ವ, ಏಕೇಂದ್ರಿಯ, ವಿಕಲೇಂದ್ರಿಯ, ಜಾತಿ, ಆತಪ, ಉದ್ಯೋತ, ಸ್ಥಾವರ, ಸಾಧಾರಣ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಂಗಳೆಂಬ ಹದಿನಾರು ಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಪುನಃ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಿಂದ ವಿಶುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮಾತಿಶಯಪರವಶನಾಗಿ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಾ, ಲೋಭ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಾ, ಲೋಭಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಕಷಾಯಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತೆ ಕಿರಿದು ವೇಗದಿಂದ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವಿಶೇಷದಿಂದ ಚತುಸ್ಸಂಜ್ವಲನ ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತು ನೋಕಷಾಯಗಳೆಂಬ ಹದಿಮೂರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಿರಿದು

ಪೂರ್ವಸ್ಪರ್ಧಕಾನುಭೋಗಮನುಚಿತಕೃಷ್ಣವಿಧಾನದಿನನಂತಗುಣಹಾನಿರೂಪದಿಂದ ದ್ವಾದಶಸಂಗ್ರಹಕೃಷ್ಣಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಮಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಿಂದ ಕೃಷ್ಣರೂಪಗತ ಚತುಷ್ಪಪಾಯ ಸಮಸ್ತಾನುಭಾಗನಾಗಿ, ಮತ್ತು ಕಿಟಕಿಟದುಬೇಗದಿಂದ ಕ್ರಮಕ್ರಮದಿಂದ ಕ್ರೋಧಮಾನಮಾಯಾಲೋಭಸಂಜ್ವಲನಂಗಳಂ ಮೂಳುಂ ತಪದ ಕೃಷ್ಣಗಳಂ ಬೇಜಿಬೇಜಿ ಕಿಡಿಸಿ ಕಷಾಯತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮೂಲವಿಳಯಂ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತಿನಿಸುಂ ಬೇಗದಿಂದ ಲೋಭಸಂಜ್ವಲನದ ಮೊದಲ ಕೃಷ್ಣಗತಾನುಭಾಗಮಂ ಕಿಡಿಸಿ ಮತ್ತು, ದ್ವಿತೀಯಕೃಷ್ಣ ಗತಾನುಭಾಗಮಂ ಭೇದಿಸುತ್ತು ಬಾದರಸಾಂಪರಾಯಕ್ಕಪ್ಪರೂಪಾನುಭಾಗಮನಂತಗುಣ ಹಾನಿರೂಪದಿಂದ ಕುಂದಿಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಂಪರಾಯಸಂಯಮಸಮನ್ವಿತಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಂಪರಾಯಪಕ್ಷಪಕನಾಗಿ ಯಥೋಕ್ತ ಪರಿಣಾಮಕಾಲದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಂಪರಾಯಕೃಷ್ಣಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಮಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಿಂದ ಬಾದರಲೋಭಸಂಜ್ವಲನಮಂ ಕಿಡಿಸಿ, ವಿನಿವೃತ್ತಸಾಮಾಯಿಕಚ್ಛೇದೋಪಸ್ಥಾಪನಾಶುದ್ಧಿಸಂಯಮಾನು ಗತಾನುವೃತ್ತಿಕರಣಸ್ಥಾನನಾಗಿ ತದನಂತರ ಸಮಯದೊಳ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಂಪರಾಯಸಂಯಮಸಮನ್ವಿತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಂಪರಾಯಕ್ಷಪಕನಾಗಿ ಯಥೋಕ್ತಪರಿಣಾಮಕಾಲದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯಲೋಭಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮೂಲಂಮಾಡಿ ನಿರಸ್ತಾಪ್ಯಾವಿಂಶತಿ ಮೋಹನೀಯಮಳಕಳಂಕನಾಗಿ ವೀತರಾಗದ್ವೇಷಭಾವನಾಭಾವಿತ ಯಥಾಖ್ಯಾತಚಾರಿತ್ರ್ಯಕ್ಷೀಣಕಷಾಯವೀತರಾಗಚ್ಛದ್ವಗ್ನಗುಣಸ್ಥಾನಾನೇಕತ್ವವಿತರ್ಕವಿಚಾರಾಭಿಧಾನ

ಬೇಗದಿಂದ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನಪುಂಸಕಪದವನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀವೇದವನ್ನೂ ಪುಂವೇದವನ್ನೂ ಪುರಾತನ ಸತ್ಕರ್ಮದೊಡನೆ ಹಾಸ್ಯರತಿ, ಆರತಿ, ಶೋಕ, ಭಯ ಮತ್ತು ಜುಗುಪ್ಸೆಗಳೆಂಬ ಒಂಬತ್ತು ನೋಕಷಾಯಗಳನ್ನೂ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಘಾತಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪುಂವೇದಾದಿ ಒಂಬತ್ತು ಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಮಯೋನದ್ವಾವಲಿಕಾಸಮಯಗಳಿಂದ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪಗತವೇದನಾದನು. ಪ್ರತಿಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ “ಸಂಜ್ವಲನ ಚತುಷ್ಪ ಘಾತಿಕಾಶೇಷಾನುಭಾಗಾಶ್ವಕರ್ಣಕರಣಾಪೂರ್ವಕರಣಸ್ಪರ್ಧಕಾಭಿಘಾತ’ದಿಂದ (?) ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಪೂರ್ವಸ್ಪರ್ಧಕಾನುಭಾಗವನ್ನು ಉಚಿತ ಕೃಷ್ಣವಿಧಾನದಿಂದಲೂ ಅನಂತಗುಣಹಾನಿರೂಪದಿಂದಲೂ ಹನ್ನೆರಡು ಸಂಗ್ರಹ ಕೃಷ್ಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರೂಪಗತ ಚತುಷ್ಪಪಾಯಸಮಸ್ತಾನುಭಾಗನಾದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪವೇಗದಿಂದ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಾ, ಲೋಭ-ಸಂಜ್ವಲನಗಳನ್ನೂ, ಮೂರು ಬಗೆಯ ಕೃಷ್ಣಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೆಡಿಸಿ, ಕಷಾಯತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮೂಲವಿನಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಲೋಭಸಂಜ್ವಲನದ ಮೊದಲ ಕೃಷ್ಣ ರೂಪಾನುಭಾಗವನ್ನು ಅನಂತಗುಣಹಾನಿರೂಪದಿಂದ ಕುಂದಿಸಿದನು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯಸಮನ್ವಿತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯಕ್ಷಪಕನಾಗಿ ಯಥೋಕ್ತಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯಕೃಷ್ಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಿಂದ ಬಾದರಲೋಭಸಂಜ್ವಲನವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ವಿನಿವೃತ್ತ ಸಾಮಾಯಿಕಚ್ಛೇದೋಪಸ್ಥಾಪನಾಶುದ್ಧಿ ಸಂಯಮಾನುಗತಾನಿವೃತ್ತಿಗುಣಸ್ಥಾನನಾದನು’ ಬಳಿಕ ಸಾಂಪರಾಯಸಂಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯಕ್ಷಪಕನಾಗಿ ಯಥೋಕ್ತ ಪರಿಣಾಮಕಾಲದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯಲೋಭವನ್ನು ಬುಡಸಹಿತ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು

ಧ್ಯಾನಪರಿಣತನಪರಿಮಿತಪ್ರದೇಶನಿರ್ಜರಾದಿ ಕ್ರಿಯಾಕಳಾಪಕಳಿತನುಚಿತಕತಿಪಯಸಮಯಂ
ಗಣಿತಾತ್ಮಜರಮಸಮಯದೋ ನಿರ್ದಾಪ್ಯಚಲೆಗಳಂ ಕೆಡಿಸಿ ಚರಮಸಮಯದೋ ಮತಿಶ್ರುತಾವಧಿ
ಮನಃಪರ್ಮಯಕೇವಲಾವಬೋಧವಿಷಯಜ್ಞಾನಾವರಣಪಂಚಕಮುಮಂ ಚಕ್ಷುರಚಕ್ಷುರವಧಿಕೇವಲ
ದರ್ಶನಾವರಣಚತುಷ್ಯಮುಮಂ ದಾನಲಾಭಭೋಗೋಪಭೋಗವೀರ್ಯಾಂತರಾಯಪಂಚಕಮುಮಂ
ನಿರ್ಮೂಲಮಪ್ಪಂತೂರ್ಮೋದಲೆ ಕೆಡಿಸಿ ತದನಂತರಸಮಯದೋ,

ಅಳಲೆ ಕೆಡೆ ಘಾತಿಗಳ್ ದಾ
ನಲಾಭಭೋಗೋಪಭೋಗವೀರ್ಯಂಗಳೊಳ
ಗ್ಗೊಸಿದನಂತಚತುಷ್ಯಯ
ವಿಳಾಸಿಕ್ಯೆವಲ್ಕಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಯತಿ ಪಡೆದಂ

೧೫

ಅನಂತಿಯಕೇವಲಜ್ಞಾ
ನನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಿಶ್ವನಾಥನಾದಿನಂ ಘಾ
ಲುನಬಹುಳ್ಳೆಕಾದಶಿಯೊಳ
ಮನಂತಸುಖನಿಳಯಮುತ್ತರಾಷಾಢದೊಳಂ

೧೬

ಮೋಹನೀಯಮಲಕಳಂಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಹಾಗದ್ವೇಷಭಾವನೆಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭಾವಿತ ಯಥಾಖ್ಯಾತಚರಿತ್ರನಾಗಿ ಕಷಾಯರಹಿತನಾಗಿ ವೀತರಾಗನಾಗಿ
ಭದ್ರಸ್ಥ ಗುಣಸ್ಥಾನಾನೇಕತ್ವ ವಿತರ್ಕ ವಿಚಾರಾಭಿಧಾನ ಧ್ಯಾನಪರಿಣತ ಪರಿಮಿತಪ್ರದೇಶ
ನಿರ್ಜರಾದಿ ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಉಚಿತವಾದ ಕೆಲವು ಕಾಲಗಳಿಂದ ಆತ್ಮದ್ವಿಚರಮ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಾಪ್ಯಚಲೆಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಚರಮಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮತಿ, ಶ್ರುತ,
ಅವಧಿ, ಮನಃಪರ್ಯಯ, ಕೇವಲಾವಬೋಧವಿಷಯಕವಾದ ಜ್ಞಾನಾವರಣ
ಪಂಚಕವನ್ನೂ ಚಕ್ಷು, ಅಚಕ್ಷು, ಅವಧಿ, ಕೇವಲ ಎಂಬ ದರ್ಶನಾವರಣಚತುಷ್ಯವನ್ನೂ
ದಾನ, ಲಾಭ, ಭೋಗ, ಉಪಭೋಗ, ವೀರ್ಯಗಳೆಂಬ ಅಂತರಾಯಪಂಚಕವನ್ನೂ
ಕೆಡಿಸಿದನು.¹ ಬಳಿಕ ೧೫. ಭಯಗೊಂಡು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟೋಡಿದುವು.
ದಾನ, ಲಾಭ, ಭೋಗ, ಉಪಭೋಗ, ವೀರ್ಯಗಳಿಂದ ಅಗ್ಗಲಿಕೆಗೊಂಡ ಅನಂತಜ್ಞಾನ,
ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಸುಖ ಮತ್ತು ಅನಂತವೀರ್ಯಗಳೆಂಬ ಚತುಷ್ಟಯದಲ್ಲಿ
ವಿಲಾಸಿಯಾಗಿ ವೃಷಭಯತಿಪತಿಯು ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ೧೬. ಕೇವಲ
ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನೂ ವಿಶ್ವದೊಡೆಯನೂ ಆದ ಆದಿಜಿನನು ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ
ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನದಂದು ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಂತಸುಖನಿಲಯನಾದನು.

1 ಈ ವಚನಭಾಗವು ಕೇವಲ ಜೈನಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಅತಿ ವಿಸ್ತರವಾದೀತೆಂದೂ
ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲಾರದೆಂದೂ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾನಮುರೀಚಯಿಂ ಬೆದರ್ತಿ ಘಾತಿಸುಸ್ತಮಮೆಯ್ತೆ ಭವ್ಯಸಂ
ತಾನಸರೋಜರಾಜಗಲರ್ವಾದರಮಾದಮಳುಂಬಮಾಗೆ ವೈ
ಮಾನಿಕಚಕ್ರವಾಕದೊಲವುಗೈರೆ ಚಿಲ್ಲೆಸೆಡತ್ತು ಕೇವಲ
ಜ್ಞಾನದಿನೇಶಬಿಂಬದ ಪೊದಬ್ಬದಯಂ ವ್ಯಷಭೋದಯಾದ್ರಿಯೋಳ್ ೧೭

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೋಳ್,

ಸುರಪುಷ್ಪಾಸಾರದಿಂದಂ ಸುರಗಣಪಟಹಪ್ರಸ್ಫುರದ್ಧಾನದಿಂದಂ
ಸುರಕಾಂತಾರಾಗದಿಂದಂ ಸುರವಿರಚಿತಮಂದಾನಿಳಾಂದೋಳದಿಂದಂ
ಸುರವಂದಿಸ್ತೋತ್ರದಿಂದಂ ದೆಸೆ ಗಗನತಳಂ ತೀವಿ ತಳ್ಳಂಕಗುಟ್ಟು
ತ್ತಿರೆಯುಂ ಕೈವಲ್ಯಬೋಧೋದಯಮಹಿಮೆ ಜಗದ್ವಾದಾಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂ ೧೮

ವ|| ಆಗಳಾದಿದೇವನ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಸಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೋದಯದ್ವ್ಯಂಭಿತ ಜಗತ್ತಯಾಂ
ಭೋದಿವೇಳಾಪ್ರಧಾನಾನುಕಾರಿಘಂಟಾರವಕಂಠೀರವಾರಾವಪಟಹಪ್ರಣಾದಶಂಖನಿಸ್ತನಸಮುತ್ಪನ್ನ
ಬೋಧಾನೇಕಯಾನವಿಮಾನಾರೂಢಕಲ್ಪಜಜ್ಞೋತಿಷ್ಠವಾನ್ವ್ಯಂತರಭವನಾಮರನಿಕಾಯಪರಿವೇಷಿತನ್.
ಆಚರರುಚಿ ರುಚರನಿಜಾಂಗರುಚಿಗಳೊಳಂ ಅನೇಕಾಳಂಕಾರರತ್ನಪ್ರಭಾಪ್ರಸರದೊಳಂ ಗಗನತಳ
ಮನಳಂಕರಿಸಿ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನಿಂದ್ರಾಣೇಸಮೇತಮನೇಕಕಲ್ಪಾಮರೇಂದ್ರಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬರೆ,

೧೭. ಧ್ಯಾನಮುರೀಚಿಗಳಿಂದ ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ಬೆದರಿ ಅಸ್ತವಾಯಿತು.
ಭವ್ಯರ ಸಂತಾನವೆಂಬ ಕಮಲರಾಶಿಗೆ ಅರಳುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವೊದಗಿತು. ದೇವತೆಗಳೆಂಬ
ಚಕ್ರವಾಕಗಳ ಒಲವು ಉಕ್ಕಿತು. ಕೇವಲಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದ ಉದಯವು
ವ್ಯಷಭೋದಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಾಯಿತು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ೧೮. ದೇವತೆಗಳು ಸುರಿದ
ಹೂವಿನ ಮಳೆಗಳಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳ ನಗಾರಿಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಸುರಕಾಂತೆಯರ
ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸುರರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಂದಾನಿಲಗಳಿಂದಲೂ ಸುರವಂದಿಮಾಗಧರ
ಹೊಗಳಾಟದಿಂದಲೂ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಆಕಾಶವೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ತಳಮಳಗೊಂಡವು. ಹೀಗೆ
ಕೈವಲ್ಯಬೋಧೋದಯದ ಮಹಿಮೆಯು ಜಗದಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ
ಆದಿದೇವನ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೋದಯದಿಂದ ಜಗತ್ತಯವೆಂಬ
ಸಮುದ್ರತಟದ ಅಬ್ಬರವು ವಿಜೃಂಭಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಘಂಟಾರವ, ಸಿಂಹದ್ವನಿ,
ಪಟಹದ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಶಂಖಸ್ವನದಿಂದಲೂ ಬೋಧವಡೆದು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ
ಯಾನಗಳನ್ನೂ ವಿಮಾನಗಳನ್ನೂ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಕಲ್ಪಜರಿಂದಲೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ,
ವೈಮಾನಿಕ, ವ್ಯಂತರ, ಭವನಾಮರರ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ
ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಗಳಿಂದಲೂ ಒಡವೆಗಳಲ್ಲಿನ
ರತ್ನಪ್ರಭೆಗಳ ಹಾರಾಟದಿಂದಲೂ ಗಗನತಲವನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನು ಶಚೀ

ಹಾರಾಂಶುಸ್ವಚ್ಛನೀರಂ ಸುರಯುವತಿಮುಖಾಂಭೋಜನೇತೋತ್ಪಳಶೀ
ಸಾರಂ ಕಾಶ್ಮೀರರಾಗಾಯಣಿತಕುಚರಥಾಂಗಾಭಧಾನೋಜ್ವಲಂ ನೀ
ಹಾರಪ್ರಸ್ಥರ್ಧಿಚಂಚಚ್ಛಮರಜಕಳಹಂಸಾಸ್ಪದಂ ಚಿಲ್ವನಿತ್ವ
ತೋರಂತಂಭೋದಮಾರ್ಗಂ ತಿಳಿದ ಕೊಳದವೋಲ್ ದೇವಸಂದೋಹದಿಂದಂ ೧೯

ಸುರಕುಸುಮದ ಪ್ರೊಸವಾಸಿಗ
ಮೆರತುಂ ಕರತಳದೊಳಿಸೆದು ತನ್ನಯ ತೋಳೊಳ್
ದೊರೆಯನೆ ಬಂದತ್ತು ಸೊಯಂ
ಬರಕ್ಕೆ ಬರ್ಪಂತು ದೇವಗಣಿಕಾನಿಕರಂ ೨೦

ಯುಗಪದ್ವಾದಿತದೇವದುಂದುಭಿಗಳಿಂದಾಯ್ತೆಯ್ತೆ ಶಬ್ದಾತ್ಮಕಂ
ಜಗಮುತ್ತುಂಗಳಿರೀಟರಶ್ಮಿರಚಿತನೇಕೇಂದ್ರಚಾಪಂಗಳಿಂ
ಗಗನಂ ತಿಂತಿನಿಯಾದುದಾಗಳನಿತುಂ ದಿಗ್ವಿತ್ತಿಗಳ್ ಚಿತ್ರಭಿ
ತಿಗಳಂತಾದುವು ಕಲ್ಪಜಾಮರತನುಚ್ಛಾಯಾವಿಲಾಸಂಗಳಿಂ ೨೧

ಜಯ ಜಯ ನಂದ ನಂದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪಾಪವಿನಾಶಲೋಕವಿ
ಸ್ವಯಂಕರ ಶಂಭು ಶಂಕರ ಮನೋಜಭಯಂಕರ ಭವ್ಯಬಂಧು ನಿ
ಮ್ನಯ ದಯೆಯಿಂದಮೀ ಭವಸಮುದ್ರಮನೀಸುವೆವೆಂಬ ದೇವಕೋ
ಟಯ ನಿನದಂ ಪಳಂಚಲಿಯೆ ಘೋರ್ಣಿಸಿದತ್ತು ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಪಟಂ ೨೨

ವ|| ಅಂತು ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರಂ ಬಂದು ತನ್ನ ಬೆಸದೊಳ್ ಮುನ್ನಮೆ ಧನದವಿನಿರ್ಮಿತ

ಸಮೇತನಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಮರೇಂದ್ರರೊಡನೆ ಬಂದನು. ೧೯. ಅಂಭೋದಮಾರ್ಗವು (ಆಕಾಶ) ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ತಿಳಿಗೊಳದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಹಾರದ ಕಾಂತಿಗಳೇ ಅದರ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರು. ಕುಂಕುಮರಾಗದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕುಚಗಳೆಂಬ ಚಕ್ರವಾಕಗಳಿಂದ ಉಜ್ವಲವಾದದ್ದು. ಅದು ಹಿಮಪನ್ನು ಹೋಲುವ ಚಾಮರಗಳೆಂಬ ಕಲಹಂಸಗಳಿಗೆ ಅಶ್ರಯವಾದುದು. ೨೦. ದೇವಗಣಿಕೆಯರ ಸಮೂಹವು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಹೊಸಬಾಸಿಂಗವನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಬಾಸಿಂಗವು ಅವರ ತೋಳಿಗೆ ಸದೃಶವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೨೧. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾರಿಸಿದ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತು ಶಬ್ದಾತ್ಮಕವಾಯಿತು. ಉನ್ನತವಾದ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಿರಣಗಳಿಂದೂಟಾದ ಅನೇಕ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಗಗನವು ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ಕಲ್ಪಜಾಮರರ ದೇಹಚ್ಛಾಯಾವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ದಿಗ್ವಿತ್ತಿಗಳು ಚಿತ್ರಭಿತಿಗಳಂತಾದುವು. ೨೨. “ನಂದ ನಂದ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ನೀನು ಪರಮೇಶ್ವರ. ಪಾಪವಿನಾಶಕ, ಲೋಕಾಶ್ವರ್ಯಕರ, ಶಂಕರ, ಮನ್ಮಥಭಯಂಕರ, ಭವ್ಯಬಂಧು. ನಿನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ಭವಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವೆವು” ಎಂಬ ದೇವಕೋಟಿಯ ನಿನದವು ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಪಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಘೋರ್ಣಿಸಿತು. ವ|| ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕುಬೇರನು

ಮಾಗಿದರ್ಫ ಸಮವಸರಣಮಂ ಕಂಡು, ಅದು ಭೂಭಾಗದಿಂದಮೈಸೂರಿರದಂಡಂ ಮೇಗೆ ನೆಗೆದಲ್ಲಿ
ಪನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಸಮವೃತ್ತಮುಂ ವಿಕೇಂದ್ರನೀಲಶಿಲಾತಲಘಟತಮಸ್ಥನತಳಮುಂ ದಿಕ್ಕತುಷ್ಟಯ
ವೃದ್ಧತ ದೇವಮಾನವಶಿರಗ್ಗಿನೇಯಜನಸುಖಾರೋಹಣಹೇತುಭೂತಾಪಾದಲೇಪೌಷಧಿಶಕ್ತಿ
ಯುಕ್ತಮಣಿಮಯವಿಂಶತಿಸಹಸ್ರಸೋಪಾನವಿರಾಜಿತಮುಂ ಭುವನತ್ರಯಲಕ್ಷ್ಮೀಲಪನ
ವಿಳೋಕನಮಂಗಳದರ್ಪಣಾಯಮಾನಮುಮಪ್ಪ ಭೂಮಿಭಾಗದ ಪರ್ಯಂತಪ್ರದೇಶಮನಳಂಕರಿಸಿ
ಚಂಚತ್ವಂಚರತ್ನಪಾಂಶುಮಯಮಾಗಿ,

ವಳಯಾಕೃತಿಯಿಂದನೇಂ

ಬಳಸಿದುದೊ ಸುರೇಂದ್ರಚಾಪಮಂಡಳಮೆನೆ ಬ

ಳ್ಳಳಬಳಿದ ಪಂಚರತ್ನದ

ಬೆಳಗಿಂದಂ ಬೆಳಪುದಲ್ಲಿ ಧೂಳೀಸಾಳಂ

೨೩

ವ|| ಅದಳ ನಾಲ್ಕುದೆಸೆಯೊಳಂ ಮಕರತೋರಣಾಳಂಕೃತಜ್ಯೋತಿರಮರದೌವಾರಿಕಪರಿಪಾಳಿತ
ಬಹಿರಂತರ್ಜಗತೀದ್ವಯನಿಹಿತಪ್ರತ್ಯೇಕಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಷ್ಟಮಂಗಳನವನಿಧಿಸಮಸ್ತಿಜಾತರೂಪ
ಗೋಪುರಾಭ್ಯಂತರಮಹಾವೀಧೀಮಧ್ಯದೊಳ್ ದ್ವಾದಶಗೋಪುರವಿರಾಜಿತಪಾಲತ್ರಯಪರೀತಕುಂಡದ್ವಯ
ಸಮೇತನಂದನಾದಿಪೋಡಶಸರೋವರಪರಿವೇಷಿತದಿಕ್ಕತುಷ್ಟಯವೃದ್ಧತತಪನೀಯ ಪೋಡಶ
ಸೋಪಾನೋಪಶೋಭಿತಜಗತೀತಳಮಧ್ಯದೊಳ್ ಅನುಕ್ರಮದೊಳೆಂಟುನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಬಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ
ವೈದೂರ್ಯ ಹೇಮಪಂಚರತ್ನಂಗಳಪ್ಪ ಮೂಟು ಪೀಠಂಗಳ ಮೇಗೆ ಚತುರಶ್ರಾಧೋಭಾಗಪರಿವೃತ್ತಾಗ್ರ

ನಿರ್ಮಿಸಿದ 'ಸಮವಸರಣ ಭೂಮಿ'ಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದು ಭೂಭಾಗದಿಂದ ಐದುಸಾವಿರ
ದಂಡದಷ್ಟು ಮೇಲ್ಬಾಗದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಅದು ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದಷ್ಟು 'ಸಮವೃತ್ತ'ವಾಗಿಯೂ
ಇಂದ್ರನೀಲಮಯವಾದ ಒಂದೇ ಕಲ್ಪುಚಪ್ಪಡಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ತಳದಿಂದ
ಕೂಡಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಮಾನವರಿಗೂ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ
ವಿಧೇಯಜನರಿಗೂ ಸುಖವಾಗಿ ಹತ್ತಲು ಕಾರಣವೂ ಪಾದಲೇಪೌಷಧಿ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವೂ
ಮಣಿಮಯವೂ ಆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದಲಂಕೃತವೂ ಆಗಿತ್ತು.
ಮೂರುಲೋಕದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು ಮಂಗಳದರ್ಪಣವೋ ಎಂಬಂತಿತ್ತು.
ಅದರ ಪರ್ಯಂತಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಚಲಿಸುವ ಪಂಚರತ್ನಗಳ ಧೂಳುಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿ, ೨೩. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮಂಡಲವು ವಲಯಾಕೃತಿಯಿಂದ ಬಳಸಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಿದ ಪಂಚರತ್ನದ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಧೂಳೀಸಾಲವು¹ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು.
ವ|| ಅದರ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವೂ
ಜ್ಯೋತಿರ್ದೇವತೆಗಳೆಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲರಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಹೊರ ಒಳಗಿನ ಎರಡು
ಜಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಂಗಳ ನವನಿಧಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ
ನೂರೆಂಟು ಸುವರ್ಣಮಯಗೋಪುರಗಳು ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಮಹಾವೀಧಿಗಳ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವೂ ಮೂರು ಕೋಟೆಗಳಿಂದಲೂ

1 ಧೂಳೀಸಾಲ = ರತ್ನಧೂಳೀಮಯವಾದ ಕೋಟೆ.

ಭಾಗಾಧ್ಯಾತಹಿರಣ್ಮಯಜನಬಿಂಬಕದಂಬಗಳುಂ ಪರಿಲಂಬಿತಹೇಮಘಂಟಾಕಿಂಕಣೀ ಚಾಮರ
ಧ್ವಜಗಳುಮಾಗೆ,

ಮಾನಮನಂತುಂ ಮಿಥ್ಯಾ
ಜ್ಞಾನಿಗಳೆರ್ದೆಯೊಳಗೆ ನೆಲಸಲೀಯದೆ ನಾಲ್ಕುಂ
ಮಾನಸ್ತಂಭಗಳ್ ರ
ತ್ವಾನದ್ಭಂಗಳ್ ನಿರಂತರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೨೪

ಮಾನಸ್ತಂಭದಿನಂತಾ
ಮಾನಸ್ತಂಭಂಬರಂ ಸುಧಾಹರ್ಮ್ಯಚಯಂ
ತಾನಯ್ಯವೃಷಾಡಿಯೊಳ್
ತಾನೊಂದೊಂದರ್ಹದಾಲಯಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೨೫

ವ|| ಅಂತು ಹರ್ಮ್ಯಚೈತ್ಯಾಲಯಾವನಿಯೆಂಬುದು, ಅದಳು ವಿಸ್ತಾರಮರ್ಧಯೋಜನಂ,
ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವರ್ಣನೋಪೇತವಿವಿಧಮಣಿಖಚಿತರಜತಮಯಚತುರ್ಗೋಪುರ
ದ್ವಾರವಿರಾಜಮಾನ ಕನಕವೇದಿಕಾವೃತೋಭಯತಟಘಟಿತಮಣಿಮಯಸೋಪಾನಭಾಸಮಾನ
ಮುಮರ್ಧಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಮುಮಾಗಿ,

ಬಳಸಿ ಜಳವಿಹಗಜಳಚರ
ಜಳಜೋತ್ಸಕಳಿತಮಮಳಜಳಜಳಕೇಳೀ
ವಿಳಸನವಿದಗ್ಧಖೇಚರ
ನಿಳಿಂಪದಂಪತಿಯಿನಂಬುಖಾತಿಳಿ ರಯ್ಯಂ

೨೬

ಎರಡು ಕಂದಕಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವೂ ಆದ ನಂದನಾದಿ ಹದಿನಾರು ಸೋಪಾನಗಳಿಂದ
ಶೋಭಿತವಾದ ಜಗತೀತಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು
ಬಿಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಹೇಮಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ಅಧೋಭಾಗವು
ಚಚ್ಚಿಕವಾಗಿಯೂ, ಅಗ್ರಭಾಗವು ಗುಂಡಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮೂರುಪೀಠಗಳ ಮೇಲೆ
ಮಂಡಿತವಾದ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಜಿನಬಿಂಬಗಳ ಸಮೂಹವು ಜೋತುಬಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ
ಘಂಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಾಮರಗಳಿಂದಲೂ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿದ್ದವು. ೨೪. ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಗಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೆಂತೂ ನೆಲಸಲಿಕ್ಕಿ
ಅವಕಾಶವೀಯದೆಯೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾನಸ್ತಂಭಗಳು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದುವಾಗಿ ಸದಾ
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೫. ಮಾನಸ್ತಂಭದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾನಸ್ತಂಭದವರೆಗೆ ಐದೈದು
ಸುಧಾಪ್ರಾಸಾದಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಬಳಿ ಒಂದೊಂದು ಜಿನಾಲಯವಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಹರ್ಮ್ಯಚೈತ್ಯಾಲಯವನಿ ಇದ್ದಿತು. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವು ಅರ್ಧಯೋಜನ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತವರ್ಣನಾವಿಶಿಷ್ಟವೂ ವಿವಿಧ ಮಣಿಖಚಿತವೂ ರಜತಮಯ ಚತುರ್ಗೋಪುರ
ದ್ವಾರಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಸುವರ್ಣವೇದಿಕೆಗಳೂ, ಎರಡೂ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ
ಸೋಪಾನಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ೨೬. ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳೂ
ಜಲಚರಗಳೂ ಕಮಲೋತ್ಪಲಗಳೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಿಳಿನೀರಿನಲ್ಲಿ

ವ|| ಅಂತಲ್ಲಿಂದತ್ತ ವಿಚಿತ್ರರತ್ನರಚಿತಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದೌವಾರಿಕಾಪ್ಪಮಂಗಳನವನಿಧಿಸನಾಥಜಗತೀ
ಸಮನ್ವಿತತಾರಮಯಚತುರ್ಗೋಪುರವಿಭ್ರಾಜಿತ ಹಿರಣ್ಮಯವೇದಿಕಾವಳಯಿತಮಂ ಅಶೋಕಲತಿಕಾ
ಪ್ರತಾನನವಮಾಲಿಕಾವಲ್ಲರೀಸಮುಲ್ಲಾಸಮಾನಮಾರಿತೀವ್ರತವಿತಾನಚೂತವಲ್ಲೀವೇಲ್ಲನನಿಸರ್ಗಸೌಂದರ
ಕ್ರೀಡಾಚಳಕೇಳೀಸಮಭಿರಾಮಮುಮಾಗಿ,

||ಪೃಥ್ವೀ||

ಭಮದ್ಭ್ರಮರಸಂಕುಲಂ ಕುರುಳ ಬಂಬಲಂ ಪುಷ್ಪವಿ
ಭಮಂ ನಯನಲೀಲೆಯಂ ಕುಡಿಯ ನೀಳ್ವ ತೋಳ್ಪೊಂಗಲಂ
ದಮಂ ನೆಲೆಯೆ ಭಂಗಿ ಭಂಗಿಯನೆ ಪೋಲ್ವ ದೇವೀವಿಕಾ
ಸಮಂ ನಿಜವಿಳಾಸದಿಂ ನಗುವುವಲ್ಲಿ ವಲ್ಲೀವನಂ

೨೭

ಅದಕಗಲಮೊಂದುಯೋಜನ
ಮದಲೆಂದತ್ತಣದು ನಿಷಧಗಿರಿನಿಭಮೆಸದಿ
ರ್ದುದು ಬಳಸಿ ಕನಕಶಾಳಂ
ಮೃದುಪವನವಿಲೋಲಕೇತುಮಾಲಾಲಿತಂ

೨೮

ವ|| ಅದಕ ನಾಲ್ಕು ದಸೆಯೊಳಂ ರಜತಮಯಗೋಪುರಚತುಷ್ಪಯಂ ನೆಲಸಿದುದು,

ಅದು ದೌವಾರಿಕಯಕ್ಕಾ
ಸ್ವದಮಂತದಕಿರಡು ಕೆಲದೊಳೆರಡೆರಡು ಪೊದ
ಬಿಡುವಿದ ಸುರಸಂಗೀತಕ
ಸದನಂಗಳ್ ದೇವನರ್ತಕೀಶುಭದಂಗಳ್

೨೯

ಜಲಕೇಳಿಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಬೇಚರರಾದ ದೇವದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಆದ
ನೀರುದುಂಬಿದ ಕಂದಕವು ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ವಿಚಿತ್ರ ರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವೂ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರಾದ ದೌವಾರಿಕರು, ಅಷ್ಟಮಂಗಳ, ನವನಿಧಿಗಳಿಂದ ಮಂಡಿತವೂ ಆದ
ಭೂತಳದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ, ಚಿನ್ನದ
ವೇದಿಕೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಶೋಕಲತೆಯ ಸಮೂಹ, ನವಮಾಲಿಕೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ
ಸಮುಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾಲತೀಲತಾವಿತಾನ, ಮಾವಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಚಿಲ್ಲಾಟ
ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ನಿಸರ್ಗಸೌಂದರವೂ ಆದ ಕ್ರೀಡಾಚಲದ ಕೇಳಿಯಿಂದ
ಅಭಿರಾಮವಾಗಿ ಲತಾವನವಿತ್ತು. ೨೭. ಹಾರಾಡುವ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪು ಅಪ್ಸರೆಯರ
ಕೇಶಸಮೂಹವನ್ನೂ ಪುಷ್ಪಗಳ ವಿಭ್ರಮವು ಕಣ್ಣುಗಳ ಲೀಲೆಯನ್ನೂ ಕುಡಿಗಳ ನೀಳ್ವ
ತೋಳುಗಳಿಂದವನ್ನೂ ಬಳುಕು ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನೂ ಹೋಲಲು, ಆ ಲತಾವನವು
ತನ್ನ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಅಪ್ಸರೆಯರ ವಿಲಾಸವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವುದು! ೨೮. ಅದರ
ಅಗಲ ಒಂದು ಯೋಜನ. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ನಿಷಧಗಿರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಚಿನ್ನದ
ಕೋಟೆ(ಕನಕಶಾಲ)ಯು ಬಳಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದರ ಪತಾಕೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಮಂದಮಾರುತಕ್ಕೆ
ಚಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ವ|| ಅದರ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೋಪುರಗಳು ನೆಲಸಿವೆ.
೨೯. ಅದು ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾದ ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದುದು. ಅದರ ಎರಡೂ

ಅವಳ ಕೆಲಂಬಿದಿದೊಂದೊಂ
ದವಿರಳನವಧೂಪಧೂಮಧೂಸರಿತನಭೋ
ವಿವರಂ ವಿವಿಧಮಣಿಪ್ರಕ
ರವಿರಾಜಿತಧೂಪಧೂಮಘಟಮಸೆದಿಕುಂ

೩೦

ನೆಗೆದಗರುಧೂಪಧೂಮದ
ಮಗಮಗಿಪಮರಿಯರ ಸುಯ್ಯ ಪರಿಮಳದ ಪೊದ
ಬೆಗ್ಗೆ ಸೋಲ್ತು ಸೂಲ ಸೂಲದೆ
ಮೊಗಸಿದುವೆರಡೆಡೆಗಮಲಸದಳಿಗಳ ಬಳಗಂ

೩೧

ವ|| ಅಂತು ನಾಲ್ಕು ದೇಯ ವೀಧಿಗಳೊಳಿರ್ದ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರಗಳೆಂದಂ ಪದಿನಾಳುಂ
ನಾಟಕಶಾಲೆಗಳಿಂದಂ ಪದಿನಾಳುಂ ಧೂಪಘಟಗಳಿಂದಮೊಪ್ಪಿ ತತ್ಸನಕಶಾಲಾಭ್ಯಂತರದೊಳ್ ತ್ರಿಶಾಲ
ತ್ರಿಪೀಠೋಪಸ್ಥಿತಾರ್ಹತ್ವತೀರ್ಮೋಪೇತಚೈತ್ಯದ್ವ್ಯಮೋಪೇತಾಭಿರಾಮಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಾಶೋಕ ಸಪ್ತಚ್ಛದ
ಚಂಪಕಚೂತಪಾದಪೋಪಶೋಭಿತಮುಮೇಕಯೋಜನಪ್ರಮಾಣವಿಸ್ತಾರಮುಮಾಗಿ.

ಕುಚಭರಚಳಿತಕೃಶೋದರ
ಖಚರೀಸಂಚರಣರಣಿತನೂಪುರರಶನಾ
ಪ್ರಚುರರವಹನರುಚರ
ಪ್ರಚುರಂ ಮೃದುಪವನಮುಪವನಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೩೨

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ವನವನಿತೆಯ ಕನಕಕಾಂಚೀಕಳಾಪಮನನುಕರಿಸಿ ರತ್ನಾಭರಣತೋರಣ

ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡೆರಡು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದೇವನರ್ತಕಿಯರಿಗೆ ಶುಭದಗಳಾದ
ಸುರಸಂಗೀತ ಭವನಗಳುಂಟು. ೩೦. ಅವೆರಡರ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯಿಂದ
ಕವುಗಟ್ಟಿದ ನಭೋರಂಧ್ರವುಳ್ಳ ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಣಿಸಮೂಹಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವಾದ
“ಧೂಪಧೂಮ”ದ ಘಟವಿದೆ. ೩೧. ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಅಗರುಧೂಪದ ಹೊಗೆಯ
ಸುವಾಸನೆಗೂ ಮಗಮಗಿಪ ಅಮರಸ್ತ್ರೀಯರ ಉಸಿರ ಪರಿಮಳಕ್ಕೂ ಸೋತು ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ ದುಂಬಿವಿಂಡು ಎರಡೆಡೆಗೂ ಅಲಸದೆ ಮುಸುರುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳ
ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ ಹದಿನಾರು ನಾಟಕ
ಶಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಹದಿನಾರು ಧೂಪಘಟಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಸುವರ್ಣಮಂದಿರದೊಳಗೆ
ತ್ರಿಶಾಲ ತ್ರಿಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದ ಅರ್ಹತ್ವತೀರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಚೈತ್ಯವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ
ಯುಕ್ತವಾಗಿ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಅಶೋಕ, ಏಳೆಲೆಬಾಳೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಮಾವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿ ಒಂದು ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳುದಾಗಿ ಒಂದು ಉಪವನವಿತ್ತು.
೩೨. ಸ್ತನಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದವರೂ ಕೃಶೋದರಿಯರೂ ಆದ ಖಚರೀಜನರು ಸಂಚರಿಸು
ವಾಗುಂಟಾದ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಒಡ್ಡಾಣಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಸುಂದರವೂ ಆಗಿ ಮೃದುಪವನಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಉಪವನವು ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿದೆ.
ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ವನ್ಯವನ ಚಿನ್ನದ ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನನುಕರಿಸಿ ರತ್ನಾಭರಣ, ತೋರಣ,

ಘಂಟಾಜಾಲಮುಕ್ತಾಲಂಬನಪುಷ್ಪದಾಮಾಪ್ತಮಂಗಳನವನಿಧಿಪ್ರಧಾನಂಗಳುಂ ಯಕ್ಷದೌವಾರಿಕಾಧಿಷ್ಠಿತಂಗಳಪ್ತ ನಾಲ್ಕುಂ ರಜತಗೋಪುರಂಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಕಳಧೌತವೇದಿಕಾಭೃತರದೊಳ್ ಮಣಿಪೀಠದ ಮೇಗಣ ಸುವರ್ಣಸ್ತಂಭಾಗ್ರಂಗಳೊಳ್,

ಗಜವೃಷಭಾಂಕುಶಚಕ್ರಾಂ

ಬುಜಹಂಸಮಯೂರಮತ್ಸ್ಯ ಪ್ಲನಿವೈರಿಮತಂ

ಗಜರಿಪುಚಕ್ಷುಷಿಶಾಲ

ಧ್ವಜಂಗಳಿಂ ಧ್ವಜಮಹೀತಳಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೩೩

ವ|| ಅಂತು ನಾಲ್ಕುದೆಸೆಯೊಳಂಬುಧಿವೀಚೀಚೆಯವಿಳಾಸಮನಿಟಿಸಿ ಮಿಳಿವರ್ ನಾಲ್ಕಾರದ ಮೂನೂಟಿರ್ಪತ್ತು ಮಹಾಧ್ವಜಂಗಳಿಂದಂ, ನಾಲ್ಕತ್ತಾರು ಲಕ್ಷೆಯುಮುಪ್ಪವತ್ತೆಸಾರದ ಅಪುನೂಪು ಪರಿವಾರಧ್ವಜಂಗಳಿಂದಮೆನೆವ ಪತಾಕಾವನಿತಳಮೊಂದುಯೋಜನಂ, ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತಮಪ್ಪಮಂಗಳ ನವನಿಧಿಸಮೇತಂಗಳುಂ ನಾಟಶಾಲಾದಾಂದುಭಿಧೂಪಘಂಟಾದ್ವಂದ್ವಾಭಿರಾವಂಗಳುಂ ನಾಗಕುಮಾರದ್ವಾರಪಾಳಕವಿರಾಜತಂಗಳುಮಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರಂಗಳಿಂದಮೊಪ್ಪ ವಳಯಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಮಾನುಷೋತ್ತರಪರ್ವತಮನಿಟಿಸುವ ಚಾತರೂಪಮಯವಿಶಾಲ ವಳಯದೊಳಗೆ ಪರಭಾಗಂಬಡೆದು ಚೈತ್ಯವೃಕ್ಷಪರಿಕಲಿತಚತುರ್ದಿಗವಸ್ಥಿತಸಿದ್ಧಪ್ರತಿಮಾವಳಾಸಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವೃಕ್ಷಪರಿಭ್ರಾಜಿತಮಪ್ಪ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಮುಮೇಕಯೋಜನವಿಷ್ಣುಭಮುಮಾಗಿ,

ಗಂಟೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ, ಹೂಮಾಲೆ, ಅಷ್ಟಮಂಗಲ, ನವನಿಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಯಕ್ಷದೌವಾರಿಕರ ಹತೋಟಿಗೊಳಪಟ್ಟ, ನಾಲ್ಕು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೋಪುರಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಸುವರ್ಣವೇದಿಕಾವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಳಗಿನ ಬೀದಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಣಿಪೀಠದ ಮೇಲಿನ ಸುವರ್ಣಸ್ತಂಭಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ೩೩. ಆನೆ, ಎತ್ತು, ಅಂಕುಶ, ಚಕ್ರ, ಕಮಲ, ಹಂಸ, ನವಿಲು, ಮೀನು, ಗರುಡ ಮತ್ತು ಸಿಂಹಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧ್ವಜಗಳಿಂದ 'ಧ್ವಜಮಹೀತಲ'ವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಅಂತು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳ ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಹಾರಾಡುವ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು (೪೩೨೦) ಮಹಾಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ನಲವತ್ತಾರು ಲಕ್ಷದ ಅರವತ್ತೈದು ಸಾವಿರದ ಆರುನೂರು (೪೬,೬೫,೬೦೦) ಪರಿವಾರಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಳೆವ "ಪತಾಕಾವನಿತಲ"ವು ಒಂದು ಯೋಜನದಗಲದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಅಷ್ಟಮಂಗಲ ನವನಿಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಾಟಗೃಹಧೂಪ ಘಟಗಳೆರಡರಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ, ನಾಗಕುಮಾರ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಲಯಾಕೃತಿಯಿಂದ ಬಳಸಿರುವ, ಮಾನುಷೋತ್ತರಪರ್ವತವನ್ನು ಜರಿಯುವ, ಅರ್ಜುನವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿಶಾಲವಲಯದೊಳಗೆ ಶೋಭಾತಿಶಯವಡೆದಿರುವ, ಚೈತ್ಯವೃಕ್ಷ ಗಳಿಂದಲೂ ಕೃತವಾದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಿದ್ಧಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ಯೋಜನದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು.

ದೇವೋತ್ತರಕುರುಗಳೆ ನಾ
ನಾವಿಧಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಪಂಗಳಿಂದಂ ಪತಿಯಂ
ತೀವಿ ಬಳಸಿದುರ್ದವನೆ ಕ
ಲಾವನಿರುಹಭೂಮಿಭಾಗಮತಿರಮಣೀಯಂ

೩೪

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಕಾರ್ತಸ್ವರವೇದಿಕಾವಿಭೂಷಣಂಗಳುಂ ನಾಗದೌವಾರಿಕಾಭಿರಾಮಂಗಳುಂ
ಅಷ್ಟಮಂಗಳನವನಿಧಿವಿಳಸಿತಂಗಳುಮಪ್ಪ ರಜತಮಯಚತುರ್ಗೋಪುರಂಗಳೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾವೀಧಿ
ಮಧ್ಯಂಗಳೊಳ್ ರತ್ನತೋರಣಶತಾಂತರಿತಂಗಳುಂ ಜಿನೇಂದ್ರರುಂದ್ರಸಿದ್ಧಾಚಾರ್ಯತಂಗಳುಂ
ಕದಳಿಕಾತಪತ್ರಪಾಮರಕನಕಫಂಟಾಕಂಕಣೀಮನೋಹರಂಗಳುಮಪ್ಪ ಒಂಭತ್ತು ಸ್ತೂಪಂಗಳುಮಮದಿರೆ
ತದ್ವೇದಿಕಾವಳಯಾಂತರದೊಳರ್ಥಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಮಾಗಿ,

ಭಾಸುರತೇಜೋಭಾಸಿ ಸು
ರಾಸುರಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರೋರಗಖಚರಾ
ಧ್ಯಾಸಿತವಿಚಿತ್ರರತ್ನ
ಪ್ರಾಸಾದಪರೀತಭೂತಳಂ ಕಮನೀಯಂ

೩೫

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಗದಾದಿಹಸ್ತಕಲ್ಪಜದೌವಾರಿಕಾಧಿಷ್ಠಿತ ನವನಿಧಿಮಂಗಳಾಳಂಕೃತೇಂದ್ರ,
ನೀಲಗೋಪುರಚತುಷ್ಪಯವಿರಾಜಮಾನಗಗನಸ್ಪಟಕ ಪ್ರಾಕಾರವೇದಿಕಾಕುದ್ವಯೋಪಶೋಭಿತಮುಂ
ಜಗತ್ತಯಶ್ರೀನಿವಾಸಮುಮಾಕಾಶಸ್ಪಟಕಮಯಮುಮೇಕಗವ್ಯಾಪಿವಿಸ್ತಾರಮುಮಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂಟಪ
ಮಿದುರ್ದವ, ಅದಲೊಳಗೆ ಧೂಳಿಸಾಳದಿಂದಂ ಪ್ರಥಮಪೀಠಂಬರಂ ಮಹಾಮಾಗೋಭಯ

೩೪. ದೇವೋತ್ತರ ಕುರುಗಳು ನಾನಾಬಗೆಯ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಒಡೆಯನನ್ನು ತುಂಬಿ
ಬಳಸಿರುವುವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಯುಕ್ತವಾದ ಭೂಭಾಗವು ಅತಿರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಚಿನ್ನದ ಜಗುಲಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ, ನಾಗದೌವಾರಿಕರಿಂದ
ಸುಂದರವಾದ, ಅಷ್ಟಮಂಗಳ ನವನಿಧಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕು
ಗೋಪುರಗಳೊಳಗಿನ ನಾಲ್ಕು ಹಿರಿಬೀದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರು ರತ್ನತೋರಣಗಳಿಂದ
ವ್ಯವಹಿತವಾದ ಜಿನೇಂದ್ರರಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧರಿಂದಲೂ ಅರ್ಚಿತವಾದ ಪತಾಕೆ, ಛತ್ರ,
ಚಾಮರ, ಚಿನ್ನದ ಬಿಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಗೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಒಂಬತ್ತು ಎತ್ತರವಾದ
ಸ್ತೂಪಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಬೀದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂತಲವಿತ್ತು.
೩೫. ಭಾಸುರವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಸುರ, ಅಸುರ, ಗಂಧರ್ವ,
ಕಿನ್ನರ, ಸರ್ಪ ಮತ್ತು ಖಚರರಿಂದ ವಾಸಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರ ರತ್ನಪ್ರಾಸಾದಗಳಿಂದ
ಮಂಡಿತವಾಗಿ ಆ ಭೂತಲವು ಕಮನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಗದಾದಿಧಾರಿಗಳಾದ
ಕಲ್ಪಜ ದೌವಾರಿಕರಿಂದ ಆಶ್ರಿತವಾದ, ನವನಿಧಿ ಮಂಗಳಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವೂ ನಾಲ್ಕು
ಇಂದ್ರನೀಲ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವೂ ಆಗಿರುವ ಗಗನಸ್ಪಟಕ ಪ್ರಾಕಾರವೇದಿಕೆ

ಭಾಗಂಗಳೊಳ್ ನೀಳ್ ನಿರ್ಮಲಸ್ಥಟಕಮಯಭಿತ್ತಿಗಳೆಂಬಿರಸು ಪದಿನಾಲುಂ ಭಿತ್ತಿಗಳೊಳ್
ನಾಲ್ಕುಂ ವೀಧಿಗಳುಟೆಯ ನೆಗಲ್ ಪನ್ನೆರಡುಂ ಕೋಷ್ಠಂಗಳೊಳ್,

ಮುನಿನಾಥರ್ ಕಲ್ಪಕಾಂತಾಜನತತಿ ಗಣನೀಶ್ವಾವಿಕಾಸಂಕುಳಂ ಭ
ಕ್ತಿನಮಜ್ಜೋತಿಷ್ಠದೇವೀಪ್ರತತಿ ವನವಧೂವ್ರಾತಮೌತ್ಸುಕ್ಯವದ್ಯಾ
ವನಭಾಮಾರಾಜಿ ತದ್ಯಾವನಸುರರಖಳವ್ಯಂತರಜ್ಯೋತಿರಿದ್ರೂ
ವಿನಮತ್ಪಲ್ಲಾಮರೇಂದ್ರೂ ಮನುಜಸಮಿತಿ ಸಿಂಹಾದಿತಿರ್ಮೂಹಂ

೩೬

ವ|| ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಗಣಂಗಳಿರ್ಕುಂ. ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಕ್ರಮದೊಳೆ ವೈದೂರೈಹೇಮಸರ್ವ
ವತ್ಸಮಯಂಗಳುಮಪ್ಪಚತುಷ್ಪಯಚತುರ್ದೊಂಕ್ಷೇಧಂಗಳುಂ ಪಂಚಾಶದಧಿಕಸಪ್ತತಧನುರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂಗಳು
ಮೇಕಚಾಪೋಕ್ಷೇಧ ಚತುರ್ದರ್ಮಚಕ್ರಧರಯಕ್ವಾಧಿಪ್ತತಂಗಳುಮಪ್ಪ ಮಹಾಧ್ವಜಂಗಳುಮಪ್ಪಮಂಗಳ
ದ್ರವ್ಯಸಂಪನ್ನಂಗಳುಮಪ್ಪ ಪ್ರಥಮದ್ವಿತೀಯತೃತೀಯಪೀಠಂಗಳಿಂದಂ ಮೇಗೆ ಪದ್ಧಂಡತವಿಶ್ವಾರಾ
ಯಾಮದೊಳಂ ನವದಂಡತತೋಕ್ಷೇಧದೊಳಂ ನೆಲೆದು,

ಸುರಭಿಸುರಕುಸುಮಕಾಳಾ
ಗರುಧೂಪೋದ್ಧಾಮಗಂಧಮಂ ಜಿನತನುಬಂ
ಧುರಗಂಧಮೆ ಗಲ್ಲರೆ ನಿ
ಭರಗಂಧಂ ಗಂಧಕುಟ ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೩೭

ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳೆರಡರಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ, ಮೂರುಜಗತ್ತಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ
ಆಕಾಶ ಸ್ಥಟಕಮಯವೂ ಒಂದು ಗವ್ಯಾತಿ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆಗಿ ಶ್ರೀಮಂಡಪವಿದ್ವಿತು, ಅದರಲ್ಲಿ
ಧೂಳೀಸಾಲದಿಂದ ಪ್ರಥಮಪೀಠದವರೆಗೆ ಮಹಾಮಾರ್ಗದ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
ಉದ್ದವೂ ಶುದ್ಧಸ್ಥಟಕಮಯವೂ ಆದ ಗೋಡೆಗಳೆಂಟರಿಂದ ಕೂಡಿ ಆದ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು
ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಗಳುಳಿಯಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹನ್ನೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
೩೬. ಮುನಿನಾಥರಾದ ಗಣಧರರೂ ಕಲ್ಪಕಾಂತೆಯರೂ ಮುಖ್ಯಅರ್ಯಿಕೆ ಮತ್ತು
ಶ್ವಾವಿಕೆಯರ ಸಮೂಹವೂ ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದೆರಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠದೇವಿಯರ ಸಮೂಹವೂ
ವ್ಯಂತರದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪೂ ಔತ್ಸುಕ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಭವನವಾಸಿದೇವಿಯರ
ತಂಡವೂ ಭವನವಾಸಿಗಳಾದ ಸುರರೂ ವ್ಯಂತರ ಜ್ಯೋತಿರಿಂದ್ರರೂ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ
ಕಲ್ಪಾಮರೇಂದ್ರರೂ ಮನುಷ್ಯರ ಗುಂಪೂ ಸಿಂಹಾದಿತೀರ್ಥಗ್ಗುತ್ತುಗಳೂ ವ|| ಎಂಬ
ಹನ್ನೆರಡು ಗಣಗಳಿದ್ದುವು. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ವೈದೂರ್ಯಮಯ,
ಹೇಮಮಯ, ಸರ್ವರತ್ನಮಯಗಳಾದ ಮೂರು ಪೀಠಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು,
ನಾಲ್ಕು ದಂಡಗಳಷ್ಟು ಉನ್ನತವೂ ಏಳುನೂರೈವತ್ತು ಧನುಸ್ಸುಗಳಷ್ಟು ಅಗಲವುಳ್ಳವೂ
ಆಗಿದ್ದುವು. ಒಂದು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಉನ್ನತವಾದ ಧರ್ಮಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಯಕ್ಷದೇವತೆಗಳು
ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆ ಪೀಠಗಳು ಮಹಾಧ್ವಜ(ಯುಕ್ತ)ವಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದೊಂದು ಪೀಠದಲ್ಲಿಯೂ
ಅಷ್ಟಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳಿದ್ದುವು. ಈ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಪೀಠಗಳಿಂದಲೂ
ಮೇಲೆ ಆರುನೂರು ದಂಡದಷ್ಟು ಅಗಲ ಉದ್ದಗಳುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಒಂಬೈನೂರು ದಂಡ
ಉನ್ನತಿಯುಳ್ಳ ಗಂಧಕುಟೆಯಿದ್ದಿತು. ೩೭. ಸುವಾಸನೆಯ ಸುರಕುಸುಮ ಮತ್ತು
ಕಾಲಾಗರುಧೂಪಗಳ ಮಹಾಗಂಧವನ್ನು ಜಿನೇಶ್ವರನ ದೇಹದ ಸುಗಂಧವೇ ಗೆದ್ದಿತು.

ಆ ಗಂಧಕುಟಯ ಮಧ್ಯಮ
ಭಾಗದೊಳೆಸೆದತ್ತು ಮೇರುಶಿಖರೋಪಮಮು
ದಾಗಮಣಿಕಿರಣಕೃತಪರ
ಭಾಗಂ ಪ್ರಜ್ವಳಿತಸಕಳಗಗಣಾಭೋಗಂ

೩೮

ಕೇಸರಿಗಣವಿಧೃತಂ ಸಿಂ
ಹಾಸನಮದನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರಲುಟ್ಟಿದೆ ದೇ
ವಾಸುರಮಕುಟಮಣಿದ್ಯುತಿ
ಭಾಸುರಚರಣಾರವಿಂದನಾದಿಜನೇಂದ್ರಂ

೩೯

ಇರೆ ಭಾಮಂಡಲದೀಪ್ತಿಯ
ಪರೇಪುಂ ಭತ್ತತ್ರಯಪ್ರಭಾಪರಿಕರಮುಂ
ಪರೇದು ದಿವಾಕರಹಿಮಕರ
ಕರನಿಕರಪ್ರಚುರರುಚಿಗಳಂ ಮಸುಳಿಸುಗುಂ

೪೦

ಚಾರುವಿಟಪಾವಳೀವೃತ
ಕೋರಕಿತಾಂಕುರಿತ ಪಲ್ಲವಿತ ಮುಕುಳಿತ ವಿ
ಸ್ತಾರಿತರಮ್ಯಾಶೋಕಮ
ಹೀರುಹಮುಮನಭವನಂಗರುಚಿ ಪುದಿದಿರ್ಕುಂ

೪೧

ಸುರಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಮೊಲಗುವ
ಸುರದುಂದುಭಿ ನಭದೊಳೆಸೆಯೆ ಯಕ್ಷಕುಮಾರರ್
ನೆರೆದಿಕ್ಕೆ ಚಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಚ
ಮರರುಹದ ಪೊದಟ್ಟ ಪೊಳೆಪು ದೆಸೆಗೆದೆಸೆದಿರ್ಕುಂ

೪೨

ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ಭರ ಗಂಧವುಳ್ಳ ಗಂಧಕುಟಯು¹ ಮೆರೆಯಿತು. ೩೮. ಆ ಗಂಧಕುಟಯ ನಡುವೆ ಮೇರುಶಿಖರೋಪಮವಾಗಿ, ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುವ ಮಣಿಕಿರಣಗಳಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದಂತಿರುವ, ಸಕಲ ಗಗನ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹಾಸನವಿದ್ದಿತು. ೩೯. ಆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಸಿಂಹಗಳು ಹೊತ್ತಿದ್ದವು. ಆದಿಜನೇಂದ್ರನಾದ ವೃಷಭನಾಥನು ದೇವಾಸುರ ಕಿರೀಟಮಣಿಭಾಸಿತ ಚರಣಾರವಿಂದನಾಗಿ ಆ ಸಿಂಹಾಸನದ ನಡುವೆ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ೪೦. ಜನೇಶ್ವರನ ಕಾಂತಿಯ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಭತ್ತತ್ರಯಗಳ ಪ್ರಭಾಪರಿಕರವೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಕಿರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕುಂದಿಸಿದುವು. ೪೧. ರಮ್ಯವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮೊಗ್ಗುದುಂಬಿದ ಮೊಳಕೆವಡೆದು ಚಿಗುರಿದ ಬಿರಿಮುಗುಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸುಂದರವಾದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆದಿಜಿನನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ೪೨. ಸುರರು ಸುರಿದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯೂ ಸುರದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಸೆದುವು. ಯಕ್ಷಕುಮಾರರು ಅರವತ್ತಾಲ್ಕು ಜಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ಆಗ ಅದರ ಹೊಳೆಪು

1 ಗಂಧಕುಟಯನ್ನು ಕುಬೇರನು ರಚಿಸಿದ್ದನು (ಪೂ. ಪು. ೨೩-೧೭)

ವ|| ಮತ್ತಂ ಘಾತಿಗಳ ಕೇಡಿನೋಳ್ ಗವ್ಯೂತಿಶತಚತುಷ್ಪಯ ಸುಭಿಕ್ಷತೆ ಮೊದಲಾಗಿ,

ಮಿತನಖಿಕೇಶಶೋಭಿತತನುತ್ವಮಭುಕ್ತುಪ್ರಸರ್ಗಭಾವಮ
ಸ್ಥಿತಚತುರಾಸನತ್ವಮಖಿಲಾಗಮವಿತ್ವಮಪಕ್ಷ ತಾ ಸಮಾ
ಯತಗಗನಪ್ರಚಾರಮಪಜೀವವಧಂ ಪರಿವೀತದೇಹಬಂ
ಬತವರಸಿಂತು ಪತ್ತತಿಶಯಂಗಳಿವೇಂ ಜಿನನೋ ಪೊದಬ್ಬುವೋ ೪೩

ವರವಸತಿ ಚೈತ್ಯಕುಜಗೋ
ಪುರಮಾನಸ್ತಂಭಹರ್ಮ್ಯಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕುಜೋ
ತ್ಯರಮಂಟಪಕೇಳೀ ಭೂ
ಧರತುಂಗಸ್ತೂಪಕೇತನಸ್ತಂಭಂಗಳ್ ೪೪

ಜಿನತನುವಿಂ ದ್ವಾದಶಗುಣ
ಮನಿಕುಂ ಜ್ಞಾಕಾರವೇದಿಕಾನಿಕರಮದೀ
ಶನ ತನುಗೆ ಚತುರ್ಗುಣಮಂ
ತನಿಕುಂ ತೋರಣಮುಮದಜಿನಿಸಭ್ಯುದಯಂ ೪೫

ವ|| ಇಂತು ಧನದಂ ಸಮೆದ ಸಮವಸರಣಮಂ ಕ್ರಮಕ್ರಮದೊಳೆ ನೋಡುತ್ತುಂ
ಬಂದು ಗಂಧಕುಟಯಂ ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್ದು ಸರ್ವಾಂಗಪ್ರಣತನಾಗಿ,

ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶ
ಹೊಂದಿದುದರಿಂದ ನಾನೂರು ಗವ್ಯೂತಿಗಳವರೆಗೆ ಸುಭಿಕ್ಷತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅದೂ
ಸೇರಿ ೪೩. ಪರಿಮಿತವಾದ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಉಗುರು ಮತ್ತು ಕೂದಲು ಇವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಶರೀರವಿರುವುದು (೨) ಭೋಜನಾಭಾವ (೩) ದೇಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ
ಉಪಸರ್ಗವೂ (ಪೀಡೆಯೂ) ಆಗದಿರುವುದು (೪) ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು
(೫) ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞತೆ (೬) ರೆಪ್ಪೆಯಾಡದಿರುವುದು ಅನಿಮಿಷಭಾವ (೭) ಆಕಾಶಸಂಚರಣ
(೮) ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಾಭಾವ (೯) ದೇಹಕ್ಕೆ ನೆರಳು ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ (೧೦)-ಈ ಹತ್ತು
ಅತಿಶಯಗಳು ಆ ಜಿನೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವು.¹ ೪೪. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹ, ಚೈತ್ಯವೃಕ್ಷ,
ಗೋಪುರ, ಮಾನಸ್ತಂಭ, ಪ್ರಾಸಾದ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವೃಕ್ಷ, ಮಂಟಪ, ಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತ,
ಸ್ತೂಪ, ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ ಇವುಗಳು ೪೫. ಅದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಹನ್ನೆರಡರಷ್ಟು
ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಕಾರ, ವೇದಿಕೆಗಳು ಅವನ ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದವು.
ಎಲ್ಲ ತೋರಣಗಳೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದವು. ವ|| ಹೀಗೆ ಕುಬೇರನು
ನಿರ್ಮಿಸಿದ 'ಸಮವಸರಣ'ವನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ 'ಗಂಧಕುಟ'ಯನ್ನು
ಮೂರುಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು.

1 ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ೯ ಅತಿಶಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ 'ಸುಭಿಕ್ಷತೆ'ಯೂ
ಸೇರಿ ೧೦ ಅತಿಶಯಗಳು.

ಇನಿತಂದಿನ್ನವಿವೆಂದುಮೀವಿಧದವೆಂದಾಬರ್ಣಿಸಲ್ಲರೇಂ
ಬನಗಂ ನಿರ್ಭರಭಕ್ತಿ ತಮ್ಮ ಮನದೊಳ್ ಕೈಗಣ್ಣೆ ಕೈಮೈಯೊಳಿಂ
ದ್ವನುಮಿಂದ್ರಾಣಿಯುಮಿಂದ್ರವ್ಯಂದಸಹಿತಂ ದೇವೇಂದ್ರಲೋಕಂಗಳ
ರ್ಚನೆಯಿಂದರ್ಚಿಸಿದರ್ ಜಿನೇಂದ್ರಪದಪೀಠೋಪಾಂತಭೂಪಾಂತಮುಂ ೪೬

ಬೆಳಗೀ ಕರ್ಪೂರಪಾಳೀಚೆಯದ ಸೊಡರ್ಗಳಂ ನೀಡು ಮಂದಾರಮಾಲಾ
ವಳಿಯಂ ಕಟ್ಟಿಯ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾಂಬರರಚಿತವಿತಾನಂಗಳಂ ನೇಜು ಮುಕ್ತಾ
ಘಳಲಂಬೂಷಂಗಳಂ ಬತ್ತರಿಸನವರತಂ ರಂಗದೊಳ್ ಪಂಚರತ್ನಂ
ಗಳನೆಂದಿದ್ರರ್ಕಳಂತೆಪುರದ ಕಳಕಳಂ ರಯ್ಯಮಾಯುತ್ತಮಿತ್ತಂ ೪೭

ವ|| ಅಂತರ್ಚಿಸಿ ಕರ್ಮಾರಿವಿಜಯಾನಂತಚತುಷ್ಟಯಪ್ರಾಪ್ತಿವಾಕ್ಯಜಾಸ್ಥಾಯಿಕಾ
ವಿಹಾರಶರೀರಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಂಬೆಂಟುಮತಿಶಯಂಗಳನತಿಶಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ, ನಿಜೋಚಿತಸ್ಥಾನ
ದೊಳ್ಕೈದಾರ್ಥಾದಿತೀರ್ಥಕರರನೋಲಗಿಸುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ, ಪುರಿಮತಾಳಪುರಾಧೀಶ್ವರಂ ಭರತಮಹೀಶನಿಂ
ನೇರ್ಗಿಜೆಯಂ ವೃಷಭಸೇನಕುಮಾರಂ ನಾನಾವಿಧಾರ್ಚನಾಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಹಸ್ತಂ ಸಮಸ್ತಪರಿಜನಪರಿವೃತಂ
ಬಂದು ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀಮುಖವನು ಕಾಣಲೊಡಂ ಆಸನ್ನಭವ್ಯತಾಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ,

ಭಗವದರುಹನ ಸಮಕ್ಷದೊ
ಳಗಣ್ಯಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದಂ ಕೊಂಡಂ
ಭಗವದ್ರೂಪಮನಿಂದ್ರಾ
ದಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಪೊಗಲಿ ಕಾಲಲಬ್ಧಿಯನಾಗಳ್ ೪೮

೪೬. ಇದು ಇಷ್ಟು ಎಂದು, ಇವು ಈ ಸ್ವರೂಪದ್ದೆಂದು, ಈ ರೀತಿಯದೆಂದು ಯಾರು
ವರ್ಣಿಸಲು ಶಕ್ತರು? ಎಂಬಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ತುಂಬಿ ತುಳುಕು
ತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಇಂದ್ರನೂ ಇಂದ್ರಾಣಿಯೂ ಇಂದ್ರನ ಪರಿವಾರದವರೂ ದೇವೇಂದ್ರ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿನ ಅರ್ಚನಾವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಪಾದಪೀಠದ ಸಮೀಪದ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು
ಕೈಮೈಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದರು. ೪೭. “ಕರ್ಪೂರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೊಡರನ್ನು ಬೆಳಗು.
ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡು. ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ವಿತಾನಗಳನ್ನು (ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು) ಕಟ್ಟು. ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಏಳೆಳೆ ಹಾರಗಳನ್ನು
ತೂಗುಹಾಕು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಂಚರತ್ನಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸು” - ಎಂಬ
ಇಂದ್ರಾಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಲಕಲದ್ದನಿಯು ರಮ್ಯವಾಯಿತು. ವ|| ಅವರು ಹಾಗೆ ಅರ್ಚಿಸಿ
ಕರ್ಮಾರಿವಿಜಯ, ಅನಂತಚತುಷ್ಟಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ವಾಕ್, ಪೂಜಾ, ಆಸ್ಥಾಯಿಕಾ, ವಿಹಾರ,
ಶರೀರ, ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಅತಿಶಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದರು. ಸ್ತೋಚಿತ
ವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುರಿಮತಾಲ
ಪಟ್ಟಣದೊಡೆಯನಾದ, ಭರತರಾಜನಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯನಾದ ವೃಷಭಸೇನಕುಮಾರನು ಅನೇಕ
ವಿಧವಾದ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪರಿಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ
ಬಂದು ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀಮುಖವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು. ತತ್ಥಲವಾಗಿ ಆಸನ್ನಭವ್ಯತಾ
ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ೪೮. ಭಗವಾನ್ ಅರ್ಹಂತನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ
ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು (ಗಣಧರರೂಪವನ್ನು) ತಳೆದನು. ಇಂದ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನ

ವ|| ಅಂತು ದೀಕ್ಷಾಗೃಹಣಾನಂತರಸಮಯಸಮುತ್ಪನ್ನಸಪ್ತರ್ಥಿಜ್ಞಾನಚತುಷ್ಟಯಂ ಪ್ರಥಮಗಣಧರನಾದಂ, ಅನ್ಯಗಮಿತ್ವ ಭರತರಾಜನಯೋಧ್ಯಯೋಳಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪದೊಳಿರೆ ಪುರೋಹಿತಾಯುಧದೃಷ್ಟಾಂತಪುರವೃದ್ಧಕಂಚುಕಿಗಳ್ ಬಂದು ಮಹೀತಳಾಶಿಷ್ಯಜಾನುಲಲಾಟಪಟ್ಟಿರ್ ಪ್ರಣಾಮಾರ್ಪಣಪುರಸ್ಕರಂ ಶಿರೋವೇಷ್ಠನಪ್ರಲಂಬಚೀಳಾಂಚಳಪಿಹಿತವದನರಾಗಿ,

ಪುರುದೇವಂಗಾದ ಕೈವಲ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯನುಗ್ರಾಯುಧಾಗಾರದೊಳ್ ಭಾ
ಸ್ವರಚಕ್ರೋದ್ವಾಸಿಚಕ್ರೋದ್ಭವದ ಪಿರಿದುಮಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಶೋಭಿತಾಂತಃ
ಪುರದೊಳ್ ಮಾದೇವಿಗಾದಾತ್ಮಜನೊಸಗೆಯನಾ ಮೂವರುಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆ
ಯಿರೆ ಜಾತಾನಂದನೀಮೂಱೊಸಗೆಗಳೊಳಮಿನ್ನಾವುದಂ ಮುನ್ನ ಮಾಲ್ವಂ ೪೯

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೆಂಬವು
ಧರ್ಮಾರ್ಥಜನಕ್ಕೆ ನೆಲೆದ ನೆರ್ಮಂತವಱೊಳ್
ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಧಾನಮರ್ಥಂ
ಧರ್ಮಾಂಘ್ರಪ್ರಪಳಮದರ್ಶ ರಸಮದು ಕಾಮಂ ೫೦

ಅದಲಿಂದಮಿವಱೊಳಹರ್
ತದಪದಪೂತಿಮುಖ್ಯಮೊಸಗೆಯುಮೆಮಗಿ
ನ್ನಿದಲಿಂದಮಿಲ್ಲಿ ಮೇಲಾ
ವುದೆಂದು ಬಗೆದಧಿಕಭಕ್ತಿನಿರತಂ ಭರತಂ ೫೧

ಕಾಲಲಬ್ಧಿಯನ್ನು (ಶುಭಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತಿ) ಹೊಗಳಿದರು. ವ|| ದೀಕ್ಷಾಸ್ವೀಕಾರದ ತರುವಾಯ ಸಕಾಲದಲ್ಲೊದಗಿದ (ಬುದ್ಧಿ, ಕ್ರಿಯೆ, ವಿಕ್ರಿಯೆ, ತಪ, ಬಲ, ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ರಸಗಳೆಂಬ) ಸಪ್ತರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನಚತುಷ್ಟಯವನ್ನೂ ಪಡೆದು ವೃಷಭಸೇನನು ಪ್ರಥಮಗಣಧರನಾದನು.¹ ಇತ್ತ ಭರತರಾಜನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು, ಅವನ ಪುರೋಹಿತನೂ ಆಯುಧಾಧ್ಯಕ್ಷನೂ ಮತ್ತು ಅಂತಃಪುರದ ವೃದ್ಧ ಕಂಚುಕಿಯೂ ಬಂದರು. ಭೂಮಿಗೆ ಮೊಣಕಾಲನ್ನೂ ಹಣೆಯನ್ನೂ ತಾಕಿಸಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಶಿರೋವೇಷ್ಠನದಿಂದ ಜೋತುಬಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ೪೯. ಪುರುದೇವನಿಗುಂಟಾದ ಕೈವಲ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಆಯುಧಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚಕ್ರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೂ ಸುಂದರವಾದ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಮಾದೇವಿಗಾದ ಪುತ್ರೋತ್ಸವದ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ (ಕ್ರಮವಾಗಿ) ಆ ಮೂವರು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು- ಎಂದು ಭರತನು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ೫೦. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳೆಂಬುದು ಧರ್ಮಾರ್ಥಿಜನರ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಧಾನ. ಧರ್ಮವೃಕ್ಷದ ಹಣ್ಣು ಅರ್ಥ. ಆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸವೇ ಕಾಮ. ೫೧. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಅರ್ಹಂತನ

1. ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ಭರತನಿಗೆ ಉಪದೇಶವಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪುರಜನಸಕಲಾಂತಃಪುರ
ಪರಿಜನಮದಕರಿಕರೇಣುಪರಿವೃತನಂಭೋ
ಧರರವಗಭೀರಭೀರೀ
ಸ್ವರಪೂರಿತಸಕಲಗಗನದಿಗವನಿಮಧ್ಯಂ

೫೨

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಗಗನಮಂಡಲವನಲಂಕರಿಸಿದಭಗವದಾಸ್ಥಾನಮಂಡಪಮಂ ಗಂಟಲಿಲಿಳಿ
ಕಂಡು ಮದಗಜೇಂದ್ರಮನಿಬಿಡು ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನಿರಿಸಿಧೂಳಿಸಾಳಮಾನಸ್ತಂಭಾಂಭುಖಾತಿಕಾವಲ್ಲಿ
ವನೋಪವನಪತಾಕಾವನಿಕಲ್ಪಭೂರುಹಭೂತಳಸ್ತೂಪಪ್ರಾಸಾದಮಾಳಾವಿಳಸಿತಮುಮನವಲಿಚೆಯೆಡೆಯ
ಕನಕಪ್ರಾಕಾರವೇದಿಕಾನೇಕಗೋಪುರದ್ವಾರಪಾಲಕಾಪ್ಸಮಂಗಳ ನವನಿಧಿತೋರಣ ಧೂಪಘಟನಾಟ
ಶಾಲಾಚ್ಯತೃವ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಾರ್ಥಮಹೀರುಹಮಹಾಶೋಭೆಯುಮಂ ಶ್ರೀಮಂಟಪಶ್ರೀಯುಮನತ್ಯಂತ
ವಿಸ್ಮಯಸ್ವೇರಮುಖನುಮತಿಚರನ್ಯಸ್ತಪಸ್ಪಲ್ಲವನುಂ ಮುಹುರ್ಮುಹುರಾಂದೋಳಿತ ಮಸ್ತಕನುಂ
ಉದಂಚದ್ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತನುಮಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಮುತ್ತುಂಗಪ್ರಥಮದ್ವಿತೀಯ ತೃತೀಯ
ಪೀಠಗಳನೇಕಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸುತ್ತಂ ಮೂಱುಸೂಜ್ವಲಗೊಂಡು ಜಗತ್ತಿಯಾಧೀಶ್ವರ ಶ್ರೀಮುಖಾಭಿ
ಮುಖನಾಗಿ ನಿಂದು ಸ್ತುತಿಸಿ,

ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಮೌಳಿಮಣಿಶೋ
ಣದೀಪ್ತಿಗ್ಲ ಪುದಿದು ಪೊಳೆವಲಕ್ತಕರಸದಿಂ
ಪುದಿದಂತೊಪ್ಪಿರ್ಪಹ್
ತ್ವದಂಗಳೆಮಗೀಗೆ ತಡೆಯದರ್ಹತ್ವದಮಂ

೫೩

ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆರಗುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಸಗೆ. ನಮಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದು
ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭರತೇಶನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಗೆದನು. ೫೨. ಪುರಜನರಿಂದಲೂ
ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಪರಿಜನರಿಂದಲೂ ಮದಿಸಿದ ಗಂಡಾನೆ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗ
ಳಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ, ಮೋಡದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಗೈವ ಭೇರೀಸ್ವರದಿಂದ
ದಿಂಗತರಾಳವನ್ನೂ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ತುಂಬುತ್ತ ಭರತನು ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬಂದು ಗಗನಮಂಡಲವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಭಗವದಾಸ್ಥಾನಮಂಡಪವನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ
ಕಂಡನು. ಮದ್ದಾನೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿದನು. ಧೂಲಿಸಾಲ,
ಮಾನಸ್ತಂಭ, ನೀರಿನ ಕಂದಕ, ವಲ್ಲಿವನ, ಉಪವನ, ಪತಾಕಾವನಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ,
ಭೂತಲಸ್ತೂಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಾದಗಳ ಸಾಲನ್ನೂ ಅವುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕನಕಪ್ರಾಕಾರ, ವೇದಿಕೆ,
ಅನೇಕ ಗೋಪುರ, ದ್ವಾರಪಾಲಕ, ಅಷ್ಟಮಂಗಲ, ನವನಿಧಿ, ತೋರಣ, ಧೂಪಘಟ,
ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ, ಚೈತ್ಯವೃಕ್ಷ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವೃಕ್ಷಗಳ ಮಹಾಶೋಭೆಯನ್ನೂ ಶ್ರೀಮಂಡಪದ
ಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಬಾಯ ಮೇಲೆ
ಕರಕಿಸಲಯವನ್ನಿಟ್ಟವನಾಗಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತ ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತನಾಗಿ
ನೋಡಿದನು. ಉತ್ತುಂಗವಾದ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯಪೀಠಗಳನ್ನು
ಅನೇಕಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಮೂರುಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ
ಒಡೆಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶ್ರೀಮುಖಕ್ಕೆದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಭರತನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು.
೫೩. “ಅಮರೇಂದ್ರನ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿನ ಮಣಿಗಳ ಕೆಂಪಾದ ಕಾಂತಿಗಳು ಹರಡಿದ್ದರಿಂದ,
ಹೊಳೆಯುವ ಅಲತಿಗೆಯ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿರುವ ಅರ್ಹಂಕನ

ಭುವನೇಶ್ವರ ನಿಜರೂಪ
ಸ್ತವಸ್ತುಸ್ತವಗುಣಸ್ತವಂಗಳನವಜಿಂ
ತುವರಂ ಬಣ್ಣಿಸಲಮರೇಂ
ದ್ರವಾಸುಕಿಪ್ರಭುಗಳಾರ್ತಲೈನ್ಯಳವೇ

೫೪

ಅಳತೆಗೆ ತೂಕಕ್ಕನೇಕೆಗೆ
ಮೊಳಗಾದುವು ಸಕಳವಸ್ತುಗಳ್ ಭುವನಜನ
ಕೃಳಿಯಲ್ ತೂಗಲೈಸೆ
ಲೃಳುಂಬಮೆನಿಸಿದುವು ನಿನ್ನ ಗುಣಗಣಮಹಾ

೫೫

ತನ್ನಿದೇಡೆಯದೆ ಮೇರುವಿ
ನುನ್ನತಿ ಜಲನಿಧಿಯ ಗುಣ್ಣು ನಭದ ವಿಭುತ್ವಂ
ನಿನ್ನ ಗುಣೋನ್ನತಿ ಸಕಳ ಜ
ಗನ್ನುತ ಭುವನಾಂತರಾಳಮಂ ಪರ್ಬಿರ್ಕುಂ

೫೬

ಆಕುಳನೆನಾಗಿ ಸುಖಿದನ
ನಾಕುಳಮಪ್ಪದೆಯನಜಿಸಿ ಕಾಣೆಂ ಮೂಜುಂ
ಲೋಕದೊಳಂ ನಿನ್ನಿರ್ಕೆಯ
ಲೋಕಾಗ್ರಮ ಸಂತಮದನೆ ಮಾಡೆನಗರ್ಹಾ

೫೭

ಭವನಿಗಳದ ತೊಡರಂ ಕಳೆ
ಭವಜಳಧಿಯ ತಡಿಗೆ ಸಾರ್ಭ ಭವಗಹನದುಪ
ದ್ರವಮಂ ಕಡಿಸು ಭವಾಂತಕ
ಭವನಕ್ಕುಯ್ ತಡೆಯದೆನ್ನ ನೀಂ ಭವಮಥನಾ

೫೮

ಪಾದಗಳು ಅರ್ಹತ್ವದವನ್ನು ಕೂಡಲೆ ನಮಗನುಗ್ರಹಿಸಲಿ. ೫೪. ಹೇ ಭುವನೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ರೂಪಸ್ತವವನ್ನೂ ವಸ್ತುಸ್ತವವನ್ನೂ ಗುಣಸ್ತವವನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಅಮರೇಂದ್ರ ವಾಸುಕಿಗಳೇ ಅಸಮರ್ಥರೆಂದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆಲ್ಲಿಂದ ಶಕ್ತಿ ಬರಬೇಕು? ೫೫. ಸಕಲವಸ್ತುಗಳು ಅಳತೆಗೂ ತೂಕಕ್ಕೂ ಎಣಿಕೆಗೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅರ್ಹಂತಸ್ವಾಮಿಯೆ! ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಳತೆಗೂ ತೂಕಕ್ಕೂ ಎಣಿಕೆಗೂ ಮೀರಿದುವು. ೫೬. ನೀನಿದ್ದೆಡೆಯು ಮೇರುವಿನ ಉನ್ನತಿಗೂ ಜಲನಿಧಿಯ ಆಳಕ್ಕೂ ನಭದ ವಿಭುತ್ವಕ್ಕೂ ಸಾಟಿಯಾದುದು. ನಿನ್ನ ಗುಣೋನ್ನತಿಯು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭುವನಾಂತರಾಳವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ೫೭. ಶಾಂತಿಪ್ರದವಾದ ಎಡೆಯೊಂದನ್ನು ವ್ಯಗ್ರನಾಗಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಎಟಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನಿರುವ ಲೋಕಾಗ್ರವೇ ಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ನನಗನುಗ್ರಹಿಸು. ಅರ್ಹದ್ದೇವ! ೫೮. ಸಂಸಾರದ ಸಂಕೋಲೆಯ ತೊಡರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸು. ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದ ದಡವನ್ನು ದಾಟಿಸು. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡಿನ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಕೆಡಿಸು. ಹೇ ಭವಮಥನ, ಸಂಸಾರನಾಶಕವಾದ

ಮರಣದ ಜನ್ಮದ ನಿಗಳಂ
ನಿರಾಕುಳಂ ಪತ್ತುವಿಡುವಿನಂ ಜನ ನಿನ್ನಂ
ಸ್ಥರಿಯಿಪ್ಪುದನಣೋರಣ್ಣಂ
ತರವ್ಯತಿಕ್ರಮಗಮಾತ್ರಮಂ ಮೆಲಿದಪೆನೇ

೫೯

ತಿಳಕಂ ವಶ್ಯಮೆ^೧ ಜಡಜನ
ಮೊಳಗಲೆಯದು ಸಕಳಭವ್ಯತಿಳಕಂಗೆ ಜಗ
ತಿಳಕ ಭವತ್ವದ ಚಂದನ
ತಿಳಕಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಶ್ಯಮಕ್ಕುಮವಶ್ಯಂ

೬೦

ಅಮರೇಂದ್ರೋನ್ನತಿ ಖೇಚರೇಂದ್ರವಿಭವಂ ಭೋಗೀಂದ್ರಭೋಗಂ ಮಹೇಂ
ದ್ರಮಹೈಶ್ವರ್ಯಮಿವೆಲ್ಲಮಧುವಮಿವಂ ಬೇಬ್ಬಂತು ಬೇಳಲ್ಲಿನು
ತ್ಸಮದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯುಂ ಸಮಾಧಿಮರಣಂ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಂ ಬೋಧಿಲಾ
ಭಮಮೋಘಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದಕ್ಕಮಗೆ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಮನೋವಲ್ಲಭಾ

೬೧

ವ|| ಎಂದನೇಕಸ್ತೋತ್ರಪವಿತ್ರೀಕೃತಮುಖಾರವಿಂದನಮರಸಮಾಜವಿಸ್ಮಯಸ್ತೋರೇಕ್ಷಣೈಕ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ ನಿಜೋಚಿತಪ್ರದೇಶಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಕುಳಿದುರ್,

ನ್ಯಸುರಾಸುರಪರಿಷತ್
ಸ್ಯಸಂಕುಳಂ ಜಿನವಚೋಮೃತಾಸಾರಮನಂ
ದಸದಳಮೆ ಬಯಸೆ ಭರತಂ
ಬೆಸಗೊಂಡಂ ಜಿನನನಖವಸ್ತುತಿಯಂ

೬೨

(ನಿನ್ನ) ಭವನಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಒಯ್ಯಿ, ೫೯. ಹೇ ಜಿನ! ಮರಣದ ಮತ್ತು ಜನನದ ಸಂಕೋಲೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಶಿಸುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಅಣುವಾತ್ರದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ೬೦. ಸಕಲಭವ್ಯರಿಗೂ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನಾದ ಪರಮನಿಗೆ ತಿಲಕದ (ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ) (?) ಜಡಜನವು ಅದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯದು. ಎಲೈ! ಜಗತ್ತಿಲಕ! ನಿನ್ನ ಈ ಚರಣಚಂದನ ತಿಲಕವು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲರ್ಹವಾಗಿದೆ. ೬೧. ಇಂದ್ರನ ಉನ್ನತಿ, ಖೇಚರೇಂದ್ರನ ವಿಭವ, ಭೋಗೀಂದ್ರಭೋಗ, ಮಹೇಂದ್ರನ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ ಇವೆಲ್ಲ ಅಸ್ಥಿರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಪಾರ್ಥನೀಯಗಳು. ಉತ್ತಮದೀಕ್ಷಾವಿಧಿ, ಸಮಾಧಿ ಮರಣ, ಕರ್ಮಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಬೋಧಿಲಾಭಗಳು ನಮ್ಮ ಕೈಸಾರಲಿ, ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀ ಮನೋವಲ್ಲಭಾ!” ವ|| ಹೀಗೆ ಭರತನು ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರಗೊಂಡ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ದೇವಸಮಾಜದ ಅಶ್ವರ್ಯದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ೬೨. ಮನುಷ್ಯರ ಮತ್ತು ಸುರಾಸುರರ ಸಮುದಾಯವೆಂಬ ಸಸ್ಯಸಂಕುಲವು ಜಿನವಚನವೆಂಬ ಅಮೃತಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಿರಲು,

೧. “ತಿಲಕಮವಶ್ಯಮೆ” ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು (ರಂ).

ವ|| ಅಂತು ಬೆಸಗೊಳೆ,

ಅಂದಪಗತತಾಲ್ಪೋಷ್ಯ
ಸ್ತಂದನಮಸ್ತೃಶ್ಯಕರಣವರ್ಣಂ ಜಗದಾ
ನಂದಕರಂ ಜಳಧರವ
ಸೌಂದರಮತಿವಿತದಮಧುರಗಂಭೀರರವಂ

೬೩

ವ|| ಅಂತು ನೆಗಟ್ಟ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯೊಳಾ ಪರಮಯೋಗೀಂದ್ರನಿಂತೆಂದು ಬೆಸಸಿದಂ, ನಿನ್ನ ಬೆಸಗೊಂಡ ತತ್ವಮುಂ ಹೇಯೋಪಾದೇಯರೂಪದಿಂ ದ್ವಿವಿಧಮಕ್ಕುಂ ; ಅಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಕಾರಣಂಗಳ್ ಹೇಯಂಗಳ್; ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಂಗಳುಪಾದೇಯಂಗಳ್ ಅವಱೊಳ್ ದ್ರವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲಭವಭಾವಭೇದದಿಂ ಪಂಚವಿಧಂ ಸಂಸಾರಂ. ಅಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನಾವಿರತಿಪ್ರಮಾದಕಷಾಯಯೋಗೋಪಾರ್ಜಿತ ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿಕರ್ಮಗಳ್ ಸಂಸಾರಕಾರಣಂಗಳ್ ಅನಾದಿ ಬಂಧನ ಬದ್ಧದ್ರವ್ಯಭಾವಕರ್ಮವಿಗಮದಿನನಂತ ಜ್ಞಾನಾದಿನಿಜರೂಪಮಂ ಪಡೆವುದು ಮುಕ್ತಿ. ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಚರಿತ್ರಂಗಳ್ ಅವಿಕಲ್ಪಂಗಳ್ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಂಗಳ್ ಅಲ್ಲಿ ತತ್ವಾರ್ಥಶ್ರದ್ಧಾಂ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಂ; ಆ ತತ್ವಮುಂ ಜೀವಾಜೀವಾ ಸ್ವಬಂಧಸಂವರನಿರ್ಜರಾಮೋಕ್ಷಭೇದದಿಂ ಸಪ್ತವಿಧಂ; ಪ್ರಮಾಣನಯನಿಕ್ಷೇಪಾನುಯೋಗಸದಾದಿಗಳಿಂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಸಪ್ತತತ್ವಂಗಳೊಳಗೆ ಚೇತನಾಲಕ್ಷಣಮಪ್ಪುದು ಜೀವತತ್ವಂ. ಆ ಜೀವತತ್ವಮುಂ ಸಂಸಾರಮುಕ್ತಿಭೇದದಿಂ ದ್ವಿವಿಧಮಕ್ಕುಂ, ಅಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಜೀವಮೇಕಪ್ರಕಾರಮೇ. ಸಂಸಾರಿಜೀವಂ

ಭರತನು ಅಖಿಲವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಜಿನನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ೬೩. ಆಗ ಜಿನೇಶ್ವರನಿಂದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಧ್ವನಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಧ್ವನಿಯಾಗುವಾಗ ಜಿನನ ತಾಲು, ಓಷ್ಠಗಳ ಸ್ತಂದನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಂತರಾದಿ ಕರಣಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಷರರೂಪದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯುದಿಸಿತು. ಅದು ಮೇಘಧ್ವನಿಯಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅತಿಸ್ಪುಟವೂ ಮಧುರವೂ ಗಂಭೀರವೂ ಜಗದಾನಂದಕರವೂ ಆಗಿತ್ತು. ವ|| ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಯೋಗೀಂದ್ರನೆಂದನು. “ನೀನು ಕೇಳಿದ ತತ್ವವು ಹೇಯ, ಉಪಾದೇಯವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುವು ಹೇಯಗಳು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಉಪಾದೇಯ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭವ ಮತ್ತು ಭಾವ ಎಂದು ಸಂಸಾರವು ಐದು ವಿಧ. ಅಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನ ಅವಿರತಿ, ಪ್ರಮಾದ, ಕಷಾಯಗಳಿಂದಂಟಾದ ಜ್ಞಾನಾವರಣೇಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ಸಂಸಾರಕಾರಣಗಳು ಅನಾದಿ ಸಂಸಾರಬದ್ಧವಾದ ದ್ರವ್ಯಭಾವಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮುಕ್ತಿ. ಅವಿಕಲ್ಪವಾದ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರಗಳು ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ತತ್ವಾರ್ಥಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬುದು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ. ಆ ತತ್ವವು ಜೀವ, ಅಜೀವ, ಆಸ್ರವ, ಬಂಧ, ಸಂವರ, ನಿರ್ಜರಾ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂದು ಏಳು ವಿಧ. ಪ್ರಮಾಣ-ನಯ-ನಿಕ್ಷೇಪ, ಅನುಯೋಗ ಮತ್ತು ಸದಾದಿ(ಸ್ಯಾದ್ವಾದ)ಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತಗೊಂಡ ಏಳು ತತ್ವಗಳಲ್ಲೊಂದಾದಂ ದು ಚೇತನಾಲಕ್ಷಣವಾದ ಜೀವತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಂಸಾರಿ-ಮುಕ್ತ

ತ್ರಸಸ್ಥಾವರವಿಕಲ್ಪದಿಂದಿರ್ತೆನಕ್ಕುಂ. ಅಲ್ಲಿಯುಂ ತ್ರಸನಾಮಕರ್ಮೋದಯವಶಂಗಳ್ ತ್ರಸಕಾಯಂಗಳ್. ಸ್ಥಾವರನಾಮಕರ್ಮಪಾಕಾಧೀನಂಗಳ್ ಸ್ಥಾವರ[ಕಾಯ]ಂಗಳ್ ಸ್ವರ್ಶನರಸನೇಂದ್ರಿಯೋಪೇತಂಗಳಪ್ಪ ಶಂಖಾದಿ ದ್ವೀಂದ್ರಿಯಂಗಳ್; ಸ್ವರ್ಶನರಸನಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಸಮನ್ವಿತಂಗಳಪ್ಪ ಪಿಪೀಲಿಕಾದಿ ತ್ರೀಂದ್ರಿಯಂಗಳ್; ಸ್ವರ್ಶನರಸನಘ್ರಾಣಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಸಮನ್ವಿತಂಗಳಪ್ಪ ಮಧುಕರಾದಿ ಚತುರಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ್; ಸ್ವರ್ಶನರಸನಘ್ರಾಣಚಕ್ಷುಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯಸಮನ್ವಿತಂಗಳಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂದಿಂತು ತ್ರಸಜೀವಂಗಳ್ ಚತುರ್ವಿಧಮಕ್ಕುಂ. ಸ್ವರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯಮಾತ್ರಂಗಳ್, ಸ್ಥಾವರಂಗಳೆಂಬುವು. ಅವು ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ರೇಜೋವಾಯುವನಸ್ತತಿಭೇದದಿಂದ ಪಂಚವಿಧಂ, ಚೇತನಾರಹಿತಮಜೀವತತ್ವಂ, ಅದು ಗತಿಸ್ಥಿತವಗಾಹಶರೀರಾದಿವರ್ತನಾಹೇತುಧರ್ಮಾಕಾಶಪ್ರದ್ಗಲಕಾಲಭೇದದಿಂದ ಪಂಚವಿಧಂ, ಶುಭಾಶುಭರೂಪಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಪರಿಸ್ಪಂದಹೇತುಕಮಾಗಿ ಬರ್ಪ ಕರ್ಮದ ಬರವಾಸ್ರವಮೆಂಬುದು. ಕರ್ಮದ ಜೀವನ ಕ್ಷೀರನೀರನ್ಯಾಯಸಂಬಂಧಂ ಬಂಧಮೆಂಬುದು ಶುಭಾಶುಭಪರಿಣಾಮಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಬರ್ಪ ಕರ್ಮಮಂ ಬರಲೀಯದೆ ಗುಪ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ತಗುಳ್ಳುದು ಸಂವರೆಯೆಂಬುದು. ಯಥಾಕಾಲಾನುಭವನತಪೋನಿಮಿತ್ತಮಾಗಿ ಸವಿಪಾಕವಿಪಾಕರೂಪದಿಂದ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತಕರ್ಮನಿರ್ಜರಣಂ ನಿರ್ಜರೆಯೆಂಬುದು, ಮೂಲೋತ್ತರಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲೋಚ್ಚಿತ್ತಿ ಮೋಕ್ಷಮೆಂಬುದು: ಸಂಶಯವಿಪರ್ಯಯಸಾವದ್ವ್ಯಾನವದ್ವ್ಯಾನವಸಾಯಸ್ವಭಾವರಹಿತಮಾಗಿ ಜೀವಾದಿಪದಾರ್ಥಯಥಾತ್ಮಾವಗಮಂ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಂ, ಅದು ಮತಿಶ್ರುತಾಪಧಿಮನಃ ಪರ್ಯಾಯಕೇವಲಜ್ಞಾನಭೇದದಿಂದ ಪಂಚವಿಧಂ ಸಂಸಾರಪರಿತ್ಯಾಗೋದ್ವಿಕ್ತಸಮಜ್ಞಾನೋಪೇತಭವ್ಯಜೀವನ

ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ, ಅಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಜೀವವು ಒಂದೇ ವಿಧ. ಸಂಸಾರಿಜೀವವು ತ್ರಸ, ಸ್ಥಾವರವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಸವೆಂಬ ನಾಮಕರ್ಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವು ತ್ರಸಕಾಯಗಳು. ಸ್ಥಾವರವೆಂಬ ನಾಮಕರ್ಮದ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾದವು ಸ್ಥಾವರ ಕಾಯಗಳು. ಸ್ವರ್ಶ, ಜಿಹ್ವೆಗಳೆಂಬ ಇಂದ್ರಿಯೋಪೇತವಾದ ಶಂಖಾದಿ ಜೀವಿಗಳು ದ್ವೀಂದ್ರಿಯಗಳು. ಸ್ವರ್ಶ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯೋಪೇತವಾದ ಪಿಪೀಲಿಕಾದಿಗಳು ತ್ರೀಂದ್ರಿಯಗಳು, ಸ್ವರ್ಶ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಾನ್ವಿತವಾದ ದುಂಬಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವು ಚತುರಿಂದ್ರಿಯಗಳು. ಸ್ವರ್ಶ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ಚಕ್ಷು ಮತ್ತು ಶ್ರೋತ್ರಗಳೆಂಬ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಮೇತಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಹೀಗೆ ತ್ರಸಜೀವಗಳು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಸ್ಥಾವರಕಾಯಗಳು ಸ್ವರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯ ಮಾತ್ರಗಳು. ಅವು ಪೃಥಿವಿ, ಅಪ್, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು ಮತ್ತು ವನಸ್ತತಿ ಭೇದದಿಂದ ಐದು ವಿಧ. ಚೇತನಾರಹಿತವಾದದ್ದು ಅಜೀವತತ್ವ, ಅದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಅವಗಾಹ, ಶರೀರ, ವರ್ತನಾಕಾರಣಗಳಾದ ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಪುದ್ಗಲ ಮತ್ತು ಕಾಲಭೇದದಿಂದ ಐದುವಿಧ. ಶುಭಾಶುಭ ರೂಪವೂ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಪರಿಸ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾಗಿಯೂ ಬರುವ ಕರ್ಮದ ಆಗಮನವು ಆಸ್ರವ, ಕರ್ಮಜೀವಗಳಿಗಿರುವ ಕ್ಷೀರನೀರನ್ಯಾಯಸಂಬಂಧವು ಬಂಧ, ಶುಭಾಶುಭ ಪರಿಣಾಮರೂಪದಿಂದ ಬರಲಿರುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬರಲವಕಾಶಗೊಡದೆಯೆ ಗುಪ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ತಡೆಯುವುದು ಸಂವರೆ, ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೂ ತಪೋನಿಮಿತ್ತಕ್ಕೂ ಸವಿಪಾಕಾವಿಪಾಕರೂಪದಿಂದ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು

ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಕ್ರಿಯಾನಿವೃತ್ತಿ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರಮೆಂಬುದು. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯಕಚ್ಚೇದೋ ಪಸ್ಥಾಪನಾಪರಿಹಾರಶುದ್ಧಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಂಪರಾಯಯಥಾಖ್ಯಾತಚಾರಿತ್ರಭೇದದಿಂದ ಪಂಚವಿಧಮೆಂದುಂ ಹೇಯೋಪಾದೇಯತತ್ತ್ವಮನಲಿಪಿ ಮತ್ತಮಿವರ್ತಾಧಾರಭೂತಜಗತ್ತಯಾಂತಸ್ಥಿತೈಕೋನಪಂಚಾ ಶನ್ನರಕಪ್ರಸ್ತರಭವನವ್ಯಂತರಾವಾಸಾಸಂಖ್ಯಾತದ್ವೀಪಾಬ್ಜತಿಸ್ವರ್ಗಪಟಲಂಗಳುಮಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ತನ್ನಿವಾಸಿಗಳ ದೇಹಾಯುಃಪ್ರಮಾಣಂಗಳುಮಂ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳುಮಂ ತೀರ್ಥಕರ ಚಕ್ರಧರ ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವ ಪ್ರತಿವಾಸುದೇವ ಕಥಾಸಂಬಂಧಮುಮಂ ನಿರ್ಣಯಂ ಮಾಡಿದಾಗಳ್,

ಸುರದನುಜಮನುಜವರಕಿ

ನ್ನರತೀರ್ಯಗ್ಗುಣಮನೆಯ್ತಿ ತಿಳಿದುದಹರ್

ತ್ತರಮೇಶ್ವರಗದಿತಮನೋ

ಹರಧರ್ಮಾಮೃತಮದಿದೋಡಮೃತಂ ಸವಿಯೇ

೬೪

ವ್ರತಸಮಕ್ಷಪಿಶುದ್ಧಿಯೊ

ಳತರ್ಕ್ಕಗುಣನೆಯ್ತಿ ನೆಲೆದು ಭರತೇಶ್ವರನೂ

ಜಿತಪುಣ್ಯನೊಬ್ಬಿದಂ ಶರ

ದ್ಯತುವಿಕಸತ್ಯಮಳವನಸಲೀಲಶ್ರೀಯಿಂ

೬೫

ತೊಡೆದುಹಾಕುವುದು ನಿರ್ಜರೆ, ಮೂಲೋತ್ತರಾದಿ ಭೇದಭಿನ್ನವಾದ ಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬುಡಸಹಿತವಾಗಿ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ಮೋಕ್ಷ, ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ, ಸಾವದ್ಯ, ಅನಧ್ಯವಸಾಯ ಸ್ವಭಾವರಹಿತವಾಗಿ (ಸಂಶಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ) ಜೀವಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಯಾಥಾತ್ಮವನ್ನರಿಯುವುದು ಸಮ್ಯಗ್‌ಜ್ಞಾನ. ಅದು ಮತಿ, ಶ್ರುತ, ಅವಧಿ, ಮನಃಪರ್ಯಯ ಮತ್ತು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಐದುವಿಧ. ಸಂಸಾರಪರಿತ್ಯಾಗೋದ್ಭವವೂ ಸಮ್ಯಗ್‌ಜ್ಞಾನೋಪೇತವೂ ಆದ ಭವ್ಯಜೀವನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರ, ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯಕಚ್ಚೇದ, ಉಪಸ್ಥಾಪನೆ, ಪರಿಹಾರಶುದ್ಧಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯ, ಯಥಾಖ್ಯಾತಚಾರಿತ್ರ ಎಂಬ ಭೇದಗಳಿಂದ ಐದು ವಿಧ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಯೋಪಾದೇಯತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಮೂರು ಜಗತ್ತುಗಳೊಳಗಿನ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ನರಕಗಳ ವಿಸ್ತಾರ, ಭವನವ್ಯಂತರಾವಾಸ, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ದ್ವೀಪ, ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅರವತ್ತೂರು ಸ್ವರ್ಗಪಟಲಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವರ ದೇಹಾಯುಃಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳನ್ನೂ ತೀರ್ಥಕರ, ಚಕ್ರಧರ, ಬಲದೇವ, ವಾಸುದೇವ, ಪ್ರತಿವಾಸು ದೇವರ ಕಥಾಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ೬೪. ಅರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರ ನಿಂದ ಉಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮಾಮೃತವು ಸುರರನ್ನೂ ದನುಜರನ್ನೂ ಮನುಜರನ್ನೂ ಕಿನ್ನರರನ್ನೂ ತೀರ್ಯಗ್ಗುಣವನ್ನೂ ತಣಿಸಿತು. ಈ ಧರ್ಮಾಮೃತವಿರಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಮೃತವು ಸವಿಯಾಗಬಲ್ಲದೇ? ೬೫. ಸಮ್ಯಕ್ಕ್ಷಪಿಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭರತೇಶ್ವರನು ಒಪ್ಪಿದನು. ಅವನು ಅತರ್ಕ್ಕಗುಣನೂ ಉರ್ಜಿತಪುಣ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ

ವ|| ತದನಂತರಂ ಕುರುವಂಶಚೂಡಾಮಣಿಯೆನಿಸಿದ ಸೋಮಪ್ರಭನುಮಾತನನುಜನಾದಿದಾನ ತೀರ್ಥಂಕರಪ್ರವರ್ತನಂ ಶ್ರೇಯಾಂಸನುಂ ಭರತೇಶ್ವರಾನುಜನಂತವೀರ್ಯನುಂ ಭಟ್ಟಾರಕಪಾದ ಮೂಲದೊಳ್ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಗಣಧರರಾದರ್; ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯುಂ ಸೌಂದರಿಯುಂ ಆತ್ಮ ನಿರ್ವೇಗಯರ್ ವಿವಾಹವಿಮುಖೆಯರಾಗಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಗಣನೀಗಣ ಪ್ರಧಾನೆಯರಾದರ್ ; ಮತ್ತು ಗೃಹಿತೋಪಾಸಕವೃತಂ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯೆಂಬಂ ಶ್ರಾವಣಾಗ್ರಣಿಯಾದಂ; ಪ್ರಿಯವ್ರತೆಯೆಂಬೊಳಣುವ್ರತಗ್ರಹಣದಿಂದ ಶ್ರಾವಿಕಾಪುರಸ್ಕರೆಯಾದರ್; ಭರತರಾಜಪುತ್ರಂ ಮರೀಚಿಯೊಬ್ಬನುಜಿಯೆ ಮುನ್ನಂ ಭಗ್ವತಪರಾದ ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚಾದಿಗಳರ್ಹದೊಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡರ್; ಅನಂತವೀರ್ಯನೀಕ್ಷೇತ್ರದೊಳನೀಕಕಾಲಂ ಪರಾಮೃಷ್ಣಮಾದ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಮಂ ಮುನ್ನಮೆ ಸಮಾಪನೆಂಬಂತೆ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಲ್ಲಭನಾದಂ ; ಭರತೇಶ್ವರನುಂ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನುಂ ಜಿನೇಶ್ವರಪಾದಪದ್ಮಂಗಳೆತ್ತಿ ನಿಜರಾಜಧಾನಿಗಳೆ ಪೋದರ್. ಇತ್ತ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನುಂ ಧರ್ಮಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮೆನಿಸಿದ ಭಗವದ್ವಿಹಾರಮನವಧಿಯಿಂದಮೆಲೆದು, ಅದನೆ ಪುನರುಕ್ತಂ ಮಾಲ್ಪಂತೆ.

ದೇವ ವಿನೇಯೋತ್ತರಸ

ಸ್ವಾಳಿ ಸುಗಿದಗಿದು ಕೂಡ ಬಾದಿದುರ್ದು ಪಾ

ಪಾವಗ್ರಹದಿಂದದನಖ

ಳಾವನಿತಳಕಂಪು ತಳಿಯೆ ಧರ್ಮಾಮೃತಮಂ

೬೬

ಕಮಲವನದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿದನು. ವ|| ಬಳಿಕ ಕುರುವಂಶಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನು ಆತನ ತಮ್ಮ ಆದಿದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಶ್ರೇಯಾಂಸನೂ ಭರತೇಶ್ವರನ ತಮ್ಮನಾದ ಅನಂತವೀರ್ಯನೂ ಭಟ್ಟಾರಕನ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗಣಧರರಾದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯೂ ಸೌಂದರಿಯೂ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ವಿವಾಹವಿರಹಿತರಾಗಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೀಕ್ಷೆವಹಿಸಿ ಗಣನೀ¹ ಗಣಪ್ರಧಾನೆಯರಾದರು. ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ಯೆಂಬುವನು ಉಪಾಸಕವೃತವನ್ನಪ್ಪಿದವನಾಗಿ ಶ್ರಾವಣಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪ್ರಿಯವ್ರತೆಯೆಂಬುವಳು ಅಣುವ್ರತವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಶ್ರಾವಿಕಾಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದಳು. ಭರತರಾಜಪುತ್ರನಾದ ಮರೀಚಿಯೊಬ್ಬನನ್ನುಳಿದು ಭಗ್ವತಪರಾದ ಕಚ್ಚಮಹಾಕಚ್ಚರು ಅರ್ಹದೊಪಧಾರಿಗಳಾದರು. ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತವೀರ್ಯನು ಅನೇಕ ಕಾಲದಿಂದ ಅರಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಅಂದಗೊಳಿಸುವೆನೆಂಬಂತೆ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಲ್ಲಭನಾದನು. ಭರತೇಶ್ವರನೂ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನೂ ಜಿನೇಶ್ವರನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಜರಾಜಧಾನಿಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಸೌಧಮೇಂದ್ರನು ಧರ್ಮಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದಾಯಕವಾದ ಭಗವದ್ವಿಹಾರವು ನಡೆಯುವುದೆಂದು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಪುನರುಕ್ತ ಮಾಡುವಂತೆ ೬೬. “ದೇವ, ಪಾಪವೆಂಬ ಬರಗಾಲದಿಂದ ವಿನೇಯರಾದ ಶಿಷ್ಯರ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಸಸ್ಯಾವಳಿಯು ಕುಗ್ಗಿ ಕುಂದಿ

1 ಗಣನೀ = ಆರ್ಜುನ

ಮಿಳಿರೆ ದಯಾಧ್ವಜಮುನ್ನತಿ
 ಗೊಳಗಾಗಿರೆ ಧರ್ಮಚಕ್ರಮಾಯತಿಯಂ ಕೈ
 ಕೊಳೆ ಭವವರೂಢಿನಿ ನಿ
 ಮಳ ನಿನ್ನ ವಿಹಾರಮಾರನೇನೆಜಗಿಸದೋ

೬೭

ಪ|| ಎಂದು ದೇವೇಂದ್ರನಾದಿಜನೇಂದ್ರಂಗೆ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯಲೊಡಮನೇಕಭವ್ಯಕೋಟಿಯ
 ಪುಣ್ಯಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಂ ಸಮವಸರಣಮಂಡಲಂ ಗಗನಮಂಡಲದೊಳ್ ನಡೆಯ ಮರುತ್ಕುಮಾರ
 ಸಮಾರ್ಜಿತ ಯೋಜನಾಂತರಿತರಮ್ಯಭೂಮಿಭಾಗನುಂ, ಮೇಘಕುಮಾರಸಂಸಿಕ್ತಪ್ರಶಮಿತರಜಃಪ್ರಸರ
 ಧರಣೀತಳನುಂ, ಪರಿಪಕ್ವಗಂಧಶಾಲಿವನವಿರಾಜಮಾನವಸುಧಾಸೂಚಿತಾಗಮನನುಂ, ಪ್ರಸನ್ನದಿಕ್ಕನ್ನಾನನ
 ಸಮುದ್ರಿಷ್ಟಾತ್ಮಸ್ನಿಧಾನನುಂ, ಧೌತಾಸಿಂಭನಭೋಮಂಡಳನುಂ, ಜನಿತಜಗದ್ಜನಾನಂದನುಂ, ಸಮಸ್ತ
 ಜನಮೈತ್ರೀಸಮೇತನುಂ, ಸಕಲಕುಸುಮಪಲ್ಲವಫಲವಿಳಸಿತರು ನಿರಂತರಿತರತ್ನಮಯದರ್ಪಣ
 ಪ್ರತಿಮಾವನೀತಳವಿಳಾಸನುಂ, ಅನುಕೂಲಶೀತರಸುರಭಿಮಂದಾನಿಲನುಂ, ಅನ್ನೋನ್ಮಾಹ್ವಾನನಿರತ
 ದಿವಿಜನಿನದಪೂರಿತಸಕಲಗಗನತಳನುಂ, ಆದರ್ಶಾದ್ಯಷ್ಟಮಂಗಳಧ್ವಜಮಾಲಾವಿತಾನವಿಚಿತ್ರಾಂಬರನುಂ,
 ಸಹಸ್ರದಿನಕರಸ್ಪರ್ಧಿಸಹಸ್ರಾರಧರ್ಮಚಕ್ರಪುರಸ್ಕರನುಮಾಗಿ,

ಬಾಡಿಹೋಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಿಲ ಭೂತಳದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮಾಮೃತವನ್ನು ಆ
 ಸಸ್ಯಾವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ೬೭. ದಯಾಧ್ವಜವನ್ನು
 ಹಾರಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ಉನ್ನತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಭವ್ಯರ ಸೇನೆಯು
 ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಹೇ ನಿರ್ಮಲ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವಿಹಾರವು ನಡೆಯಲಿ;
 ಅದು ಯಾರನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿಸದು?” ವ|| ಎಂದು ದೇವೇಂದ್ರನು ಆದಿಜನೇಂದ್ರನಿಗೆ
 ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಆಗ ಭವ್ಯಜನರ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸಮವಸರಣ
 ಮಂಡಲವು ಗಗನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿತು. ಮರುತ್ಕುಮಾರರು ಯೋಜನಾಂತರದ
 ರಮ್ಯವಾದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಗುಡಿಸಿದರು. ಮೇಘಕುಮಾರರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ
 ಧೂಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಡಗಿಸಿದರು. ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ
 ವಸುಧೆಯು ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಗಮನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ದಿಕ್ಕನ್ನೆಗಳ ಪ್ರಸನ್ನಮುಖಗಳು
 ಆದಿಜನನ ಆತ್ಮಸ್ನಿಧಾನವನ್ನರಿತುವು. ತೊಳೆದ ಕತ್ತಿಗಳಂತೆ ನಭೋಮಂಡಲ
 ವಿದ್ದಿತು. ಜಗತ್ತಿನ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಸಕಲ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾಮಿಗೆ
 ಮೈತ್ರೀಭಾವವಿದ್ದಿತು. ಸಕಲ ಋತು ಕುಸುಮಪಲ್ಲವಸಹಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತು
 ರತ್ನದರ್ಪಣದ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಅನುಕೂಲಶೀತ ಸುರಭಿಯಾದ
 ಮಂದಾನಿಲವು ಬೀಸಿತು. ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ದಿವಿಜರ
 ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಗಗನತಲವು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಕನ್ನಡಿ ಮುಂತಾದ ಅಷ್ಟಮಂಗಲಗಳಿಂದ
 ಯುಕ್ತನೂ ಧ್ವಜಮಾಲಾವಿತಾನಗಳೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರಾಂಬರಭೂಷಿತನೂ ಆಗಿ ಸಹಸ್ರ
 ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸಹಸ್ರಾರ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು.

ಶಕ ಕಾಶ್ಮೀರಾಂಧ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಗಧಯವಾಪಂತಿ ಪಾಂಚಾಲ ಸೌರಾ
ಪ್ತ ಕಳಿಂಗಾಭೀರ ಸೌವೀರಕ ಕುರು ಕರಹಾಟಾಂಗ ಗಾಂಧಾರ ವಂಗಾ
ಶಕ್ ಬಾಹ್ಲೀಕಾದಿ ದೇಶಂಗಳ ಸಕಳವಿನೇಯೋತ್ಪರಕ್ಕೆಲ್ಲಮತ್ತು
ತುಕಮಂ ಮಾಡುತ್ತಮಿದರ್ಫಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೬೮

ವ|| ಅಂತು ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಂ ವಿಹಾರಿಸಿ ವಿನೇಯಜನಾಶಯಕುಶೇಶಯಂಗಳನಲರ್ಚುತುಂ
ಬಂದು,

ಪರಮಾನಂತಚತುಷ್ಪಯೈಕನಿಲಯಂ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಭಾಮಂಡಳಾಂ
ತರಸಿಂಹಾಸನಸುಸ್ಥಿತಂ ಗಣವೃತಂ ಚಂಚಚ್ಚತುಷ್ಪಶ್ಚಿಚಾ
ಮರವಿಭ್ರಾಜಿತನಾನತತ್ರಿಭುವನಂ ಕುಂದೇಂದುದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿಪಾಂ
ಡುರಕೈಲಾಸನಗೇಂದ್ರದೊಳ್ ನೆಲಸಿದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೬೯

ಆದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಮಹೋತ್ಸವಂ

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

೬೮. ಶಕ, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಗಧ, ಯವ, ಅವಂತಿ, ಪಾಂಚಾಲ, ಸೌರಾಪ್ತ, ಕಳಿಂಗ, ಅಭೀರ, ಸೌವೀರ, ಕುರು, ಕರಹಾಟಕ, ಅಂಗ, ಗಾಂಧಾರ, ವಂಗ, ಅಶಕ್ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಲೀಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೇಯರಾದ ಭವ್ಯರಿಗೆ ಸುಕವಿಜನಮನ ಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಆದಿಜಿನೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ವ|| ಅಂತು ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ ವಿಧೇಯಜನರ ಹೃದಯಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತ ಬಂದು ೬೯. ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಸುಖ ಮತ್ತು ಅನಂತವೀರ್ಯಗಳಿಗೆ ಏಕಾಶ್ರಯನೂ ಸಭಾಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತನೂ ಗಣಧರಸಮೇತನೂ ಅರುವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಚಾಮರಗಳಿಂದ ರಾಜಿತನೂ ತ್ರಿಲೋಕನಮಸ್ಕೃತನೂ ಆದ ಮತ್ತು ಕುಂದ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಗಳಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನು ನೆಲೆಸಿದನು.

ಇಂತು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಹೋತ್ಸವವೆಂಬ

ಹತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಭರತಮ
ಹೀಪಾಳಂ ಚಕ್ರಪೂಜೆಗೆಯ್ದಂ ಸಕಳ
ಕ್ವಾಪಶಿರೋರತ್ನಾಂಶು
ವ್ಯಾಪಿತಚರಣಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಆಗಲ್

ನೆಲನಾಕಾಶಂ ದಿಶಾಮಂಡಲಮೆನಿತನಿತುಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪ್ರತಾಪಾ
ನಲತೀವ್ರಜ್ಯೋತಿಯಿಂ ಪರ್ವವುದನಿದುವೆ ಪೇಟ್ಟಪ್ಪುದೆಂಬಂತಿರ್ವ
ಜ್ವಲನಜ್ವಾಳಾಕಳಾಪೋದ್ಗಮದುನನುಗುಣಂ ಮಾಡುತುಂ ದ್ವಾದಶಾಕೋ
ಜ್ವಲತೇಜಶ್ಚಕ್ರರೂಪಂ ಬೆಳಗಿದುದು ಜಗಚ್ಚಕ್ರಮಂ^೧ ಚಕ್ರರತ್ನಂ

೨

ಅದು ದೇವಲೋಕದಂತೊ
ಪ್ಪಿದುದು ಸಹಸ್ರಾರಸಹಿತಮದು ಚಕ್ರಿಯ ತೇ
ಜದ ಜಸದವಾರ್ಯಶೌರ್ಯದ
ಪೊದಟ್ಟ ಭುಜವೀರ್ಯದೊಂದು ರೂಪನೆ ಪೋಲ್ಕುಂ

೩

ವ|| ಆ ಸುದರ್ಶನಮೆಂಬ ಚಕ್ರರತ್ನಮಂ ಪೂಜಿಸಿಂಬಚಿಯಂ ದ್ವಾದಶ ಯೋಜನಾಯಾಮ
ದೊಳಂ ನವಯೋಜನವಿಸ್ತಾರದೊಳಂ ಬೀಡಂ ಬಿಡುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಟಕಮಂ ತನ್ನ ನೆಲಲೊಳೆ

೧. ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನೂ ಸಕಲರಾಜರ ಶಿರೋರತ್ನಗಳ
ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವನೂ ಅದ ಭರತರಾಜನು ಚಕ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಆಗ ೨. ಬಡಬಾನಲನ ಜ್ವಾಲಾಸಮೂಹದ ಉದಯವನ್ನು
ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ದ್ವಾದಶ ಸೂರ್ಯರ ತೇಜೋಮಂಡಲದಂದಿದ್ದ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಜಗತ್ತನ್ನು
ಬೆಳಗಿತು. ಅದು ನೆಲವನ್ನೂ ಆಕಾಶವನ್ನೂ ದಿಶಾಮಂಡಲವನ್ನೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಪ್ರತಾಪಾಗ್ನಿಯ ತೀವ್ರಜ್ಯೋತಿಯು ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ
ಕಾಣಿಸಿತು. ೩. ಆ ಚಕ್ರವು ದೇವಲೋಕದಂತೆ ಸಹಸ್ರಾರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಚಕ್ರಿಯ
ತೇಜಸ್ಸು, ಯಶಸ್ಸು, ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ತೋಳ್ಬಲ-ಇವುಗಳ ರೂಪವನ್ನು
ಹೊಲಿತು. ವ|| ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಹನ್ನೆರಡು
ಯೋಜನದುದ್ದವೂ ಒಂಬತ್ತು ಯೋಜನದ ಅಗಲವೂ ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಡುವ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸೇನೆಯನ್ನು 'ತನ್ನ ನೆಲಲೊಳೆ ಕಾವ' ಸೂರ್ಯಪ್ರಭವೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರ

೧. ೨ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಒಂದನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ 'ದಿಶಾ' ಶಬ್ದ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅದು
ಪುನರುಕ್ತವಾಗಬಾರದೆಂದು ಇಲ್ಲಿ 'ಜಗಚ್ಚಕ್ರಮಂ' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಾವ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಮೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರಮಣಿಮಯೂಖಚಿತ್ರಚಕ್ರರತ್ನಮುಮುತ್ಸಾಹಮಾತ್ರ ವಿತ್ಸಸ್ತ
ಸಮಸ್ತಾರಿಮಂಡಲಮುಂ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮೀಕರ್ಣಪೂರಣೀಂದೀವರಶ್ಯಾಮಳಮುಮತ್ಸ ಸಾನಂದಕಮೆಂಬ
ಖಡ್ಗರತ್ನಮುಂ, ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತಮಹಾಗುಹಾಗತ್ವರಮುಖವಜ್ರಕವಾಟಪುಟವಿಘಟನಪಟುವಪ್ಪ
ಚಂಡವೇಗಮೆಂಬ ದಂಡರತ್ನಮುಂ, ಅಗಾಧಜಲದುರ್ಗಸಮುತ್ಪರಣಿನಿರತಸಕಲಶಿಬರಸಂಧಾರಣ
ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಮಪ್ಪ ವಜ್ರಮಯಮೆಂಬ ಚರ್ಮರತ್ನಮುಂ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಣಿಮಕುಟಶಿಖರಾಯಮಾನಮಪ್ಪ
ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ ಮಣಿರತ್ನಮುಂ, ಮಹಾಗುಹಾಗತ್ವರಾಂತರಸೂಚಿನಿರ್ಭೇದ್ಯತಮಸ್ತಮೋ
ನಿರಸನಪ್ರಭಾಪ್ರಭೂತಗುಣೋಪೇತಮಪ್ಪ ಚಂತಾಜನನಿಯೆಂಬ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನಮುಂ, ನಾಮಗೃಹಣಮಾತ್ರ
ದಿಂದಮ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುವಿಸ್ತಾರಾಂತರ್ನಿಹಿತವಸ್ತುಸಮರ್ಪಣಪರಾಯಣನಪ್ಪ ಕಾಮವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ
ಗೃಹಪತಿರತ್ನಮುಂ, ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜಸೇನಾಪತಿಚ್ಛದಮದಾವಲೇಪಪರಿಲೋಪವಿಳಾಸಿಯುಂ ಪಡ್ವಿಧ
ಸೇನಾನಾಯಕಪರಾಯಣನುಮಪ್ಪಯೋಧ್ಯನೆಂಬ ಸೇನಾನಿರತ್ನಮುಂ, ಮಹಾನದಾವಗಾಹನಸಮಯನೌ
ದೋಣಿಸಂಕ್ರಮಾದಿವಿಧಾನಪ್ರಾಲ್ಭ್ಯನುಂ ಅನುಸ್ಮರಣಮಾತ್ರನಿಷ್ಪಾದಿತ ಸಮೃತಕಾದಿಪ್ರಾಸಾದ ಪ್ರಕರನುಮಪ್ಪ
ಭದ್ರಮುಖನೆಂಬ ತಕ್ಷರತ್ನಮುಂ, ಶಾಂತಿಕಪೌಷ್ಟಿಕಕ್ರಿಯಾಕುಶಲನುಂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಾಧಿಕುಶಲನು
ಮಪ್ಪ ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತರತ್ನಮುಂ, ಕಾಮರೂಪಿಯುಂ ಕಾಮಚಾರಿಯು
ಮಪ್ಪ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತಮೆಂಬ ಹಸ್ತಿರತ್ನಮುಂ, ಪವನವೇಗನಿವರ್ತನನಿಪುಣಮುಂ
ದ್ವಾದಶಯೋಜನೋಲ್ಲಂಘನರಹೋನಿವಾಸಭೂಮಿಯುಮಪ್ಪ ಪವನಂಜಯಮೆಂಬ ತುರಗರತ್ನಮುಂ,

ಮಣಿಕಿರಣಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರತವಾದ ಭತ್ತರತ್ನವೂ, ಉತ್ಪಾತ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ
ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು ಭಯಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕರ್ಣಪೂರವೋ ಎನಿಸಿರುವ
ನಿಲೋತ್ಪಲೇಂದೀವರಶ್ಯಾಮವಾದ ಸಾನಂದಕವೆಂಬ ಖಡ್ಗರತ್ನವೂ,
ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಮಹಾಗುಹೆಯ ವಜ್ರದ ಬಾಗಿಲನ್ನೊಡೆಯಲರ್ಹವೆನಿಸಿದ
ಚಂಡವೇಗವೆಂಬ ದಂಡರತ್ನವೂ, ಅಗಾಧವಾದ ಜಲದುರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
ನಿಪುಣವೂ, ಶಿಬಿರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಧರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವೂ ಎನಿಸಿದ ವಜ್ರಮಯವೆಂಬ
ಚರ್ಮರತ್ನವೂ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಣಿಕಿರೀಟಕ್ಕಗ್ರಗಣ್ಯವಾದ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ
ಮಣಿರತ್ನವೂ, ಮಹಾಗುಹೆಗಳಲ್ಲಡಗಿರುವ ಸೂಚೀ ನಿರ್ಭೇದ್ಯವಾಗಬಲ್ಲ ಕತ್ತಲಷ್ಟನ್ನೂ
ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಲ್ಲ ಅತಿಶಯವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಂತಾಜನನಿಯೆಂಬ
ಕಾಕಿಣೀರತ್ನವೂ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ವಸ್ತುಗಳೊಳಗಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಹುಡುಕಿ ತಂದುಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೆನಿಸಿದ ಕಾಮವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಗೃಹಪತಿರತ್ನವೂ,
ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜ ಸೇನಾಪತಿಗಳೇ ಮುಂತಾದವರ ಮದಗರ್ವಗಳನ್ನು ಮುರಿಯಬಲ್ಲ,
ಪಡ್ವಿಧಸೇನಾನಾಯಕಪರಾಯಣನಾದ ಅಯೋಧ್ಯನೆಂಬ ಸೇನಾನಿರತ್ನವೂ,
ಮಹಾನದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಾವೆ, ದೋಣಿ ಸಂಕ್ರಮಾದಿ ವಿರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕುಶಲನಾದವನೂ, ಸ್ಮರಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಏಳು ಮಹಡಿಯೇ ಮೊದಲಾದ
ಉಪರಿಗೆಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಭದ್ರಮುಖನೆಂಬ ತಕ್ಷರತ್ನನೂ ಶಾಂತಿಪೌಷ್ಟಿಕವೇ
ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದ ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತರತ್ನನೂ
ಕಾಮರೂಪಿಯೂ ಕಾಮಚಾರಿಯೂ ಆದ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತವೆಂಬ ಗಜರತ್ನವೂ

ಮನೋಹರಮಪ್ಪ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಮುಮಂದಿಂತು ಜೀವಾಜೀವರತ್ನಂ ಬೇಜಿವೇಜಿ ಸಹಸ್ರ
ಯಕ್ಷರಕ್ಷಿತಂಗಳಪ್ಪವಂ.

ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಮಟ್ಟಗತ
ನೂಜೋತ್ಸತ್ನತ್ನವಕ್ಕೊಡರ್ಬುವ ಪದಮೋಳ್
ರಾಜಾಧಿರಾಜನಮರಮ
ಹೀಜದ ಲೀಲೆಯನೆ ಲೀಲೆಯಿಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೪

ಮಲೆಪರ್ಗಭಿಚಾರಕ್ರಿಯೆ
ವಲಮನಿಸಲ್ ಚಕ್ರ ಪೂಜನಂ ಸಕಳಮಹೀ
ವಳಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಂ
ಬಲಮನಿಸಲ್ ಜಾತಕರ್ಮಮೇಂ ನೆಜಿದತ್ತೋ

೫

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚಕ್ರಪೂಜಾಗ್ರತನೂಜಜಾತಕರ್ಮೋತ್ಸವನಿರ್ವರ್ತನಾತಿ
ಪ್ರೀತಿಯಂತಃಕರಣನಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಾತನ ತೀವ್ರಪ್ರತಾಪವೇ ತನ್ನೊಳ್ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿದಂತೆ
ದಿನಕರಕಿರಣಂಗಳೊಳ್ ಪಳಚ್ಚನಪ್ಪ ಪೊಳೆಪುಂ, ಆತನ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯ ಪಜ್ಜಳಿಸುವ ಪಜ್ಜಳಿಕೆಯ
ತನ್ನೊಳಪೊಕ್ಕಂತೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಕುಚ್ಚಮಾಗಿ ಪಳಚ್ಚನಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳುಂ, ಆತನ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಸಗೆಯೊಳ್

ಗಾಳಿಯ ವೇಗವನ್ನೂ ತಡೆಗಟ್ಟಬಲ್ಲ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದಷ್ಟು ದೂರ ವೇಗವಾಗಿ
ಓಡಬಲ್ಲ ಪವನಂಜಯವೆಂಬ ಅಶ್ವರತ್ನವೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವೂ-ಹೀಗೆ ಅನೇಕ
ಬಗೆಯ ಜೀವಾಜೀವರತ್ನಗಳು¹ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಹಸ್ರಾರು
ಯಕ್ಷರಕ್ಷಿತಗಳಾಗಿರಲು ಅವನ್ನು ಭರತರಾಜನು ೪. ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನ
ಜನ್ಮೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲಾಗಿ, ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ಭರತನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಲೀಲೆಯನ್ನು
ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡನು. (ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ).
೫. ಎದುರು ಬೀಳುವ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಭಿಚಾರಕ್ರಿಯೆಯಿದ್ದಂತೆ ಚಕ್ರಪೂಜನೆಯೂ
ಸಕಲ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವಾದಂತೆ ಜಾತಕರ್ಮವೂ ಅದೇನು ವೈಭವದಿಂದ
ಜರುಗಿದುವೋ! ವ|| ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಚಕ್ರಪೂಜೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನ
ಜಾತಕರ್ಮೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟ ಮನೋಭಾವದಿಂದಿದ್ದನು. ಆಗ
ಅವನ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಾಪವೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿದಂತೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ
ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗುಂಟಾದ ಹೊಳಪೂ ಆತನ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಿಯ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಉಜ್ವಲತೆಯೇ
ತನ್ನ ಬಳಹೊಕ್ಕಂತೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಆತನ
ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ದಿಗಂಗಳೆಂಬಂತಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಲಶಗಳಂತೆ
ತಳತಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ ಬಿಳಿಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳೂ ಆತನ ಬರವಿನ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ

1. ಜೀವಾಜೀವ ರತ್ನಗಳು = ಜೀವವಿರುವ ಗೃಹಪತಿರತ್ನಾದಿಗಳು, ಜೀವವಿಲ್ಲದ
ಖಡ್ಗರತ್ನಾದಿಗಳು.

ದಿಗಂಗನೆಯರೆತ್ತಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯಕಳಶಂಗಳಂತೆ ತಳದಳಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಬಳಿಯ ಮುಗುಳ್ಳಳುಂ, ಆತನ ಬರವಿನುತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ಮಹೀಲಲನೆಯ ನಗೆಮೊಗದಂತೆ ತಿಳಿದ ಕೊಳಂಗಳುಂ, ಆತನುತಪುರಕಾಂತೆಯರ ನಗೆಮೊಗದ ನಗೆಗಣ್ಣಳ ಬೆಡಗನೆ ಕಿಜುನಗೆನಗುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನುಳ್ಳಲರ್ವ ಮಹೋತ್ಸವನೀಲೋತ್ಸವಂಗಳುಂ ಆತಂಗೆ ತುಜುಂಗಲುಂ ಬಂಬಲುಮಾಗೆ ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ ಪೊಳೆಪುಗಳೇ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆಸೆವಂತೆ ಪಸರಿಸಿ ನೆಗೆವದ ರಾಜಹಂಸಗಳುಂ, ಆತನ ಪಡೆಗೆ ನಡೆಯಲೆಡೆಮಾಡಿದಂತೆ ಬಳ್ಳಳಾದ ದೆಸೆಗಳುಂ, ಆತನ ವಿಜಯಾರ್ಥಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ತಡೆಯದೆ ಪಾಯಲೈವೇಬ್ಬುವೆಂಬಂತೆ ನೆಲೆಮಾಡಿದ ಮಹಾನದಿಗಳುಂ, ಆತನ ವಿಜಯಕಟಕಮದ ಸಿಂಧುರಬಂಧುರಮದಗಂಧಮನೆ ತನಗೆ ಪಡೆವಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಪೊಣ್ಣುವ ಸಪ್ತಚ್ಚದವನಂಗಳುಂ ತನ್ನ ಬರವಂ ಪ್ರಕಟಂಮಾಡೆ.

ಪೊಸಜಾದಿಯ ಬೆಳೆದೊಳಗಿದ
ಪೊಸಗಬಮೆಯ ಪೊಸತರಲ್ಲ ತಾವರೆಗಳ ಕಂ
ಪಸದಳಮೆಸೆದಿರೆ ದೆಸೆದೆಸೆ
ಗೊಸಗೆಯೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಕಣ್ಣೆವಂದುದು ಶರದಂ

೬

ಖರಕಿರಣಂಗಳ ಕಾಯ್ತಿನ
ಖರತನದಿಂ ಚಂದ್ರಕಿರಣದುಜ್ಜಳಿಕೆಯಿನಾ
ಭರತನ ಮುಳಿಸೊಸಗೆಯನನು
ಕರಿಸಿದುದೇಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿವೃತ್ತಮೊ ಶರದಂ

೭

ಸಂತೋಷಹೊಂದಿದ ಭೂಲಲನೆಯ ನಗೆಮೊಗದಂತೆ ತಿಳಿಗೊಳಗಳೂ ಅವನ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ನಗೆಮೊಗ ನಗೆಗಣ್ಣಳ ಬೆಡಗನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿರುನಗೆಯಿಂದ ನಗುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನರಳಿದ ಮಹೋತ್ಸವ (ಕಮಲ) ನೀಲೋತ್ಪಲಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊಂಚಲು ಗೊಂಚಲಾಗಿ ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ ಹೊಳಪುಗಳು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿದಂತೆ ಹಾರಾಡುವ ರಾಜಹಂಸಗಳೂ ರಾಜನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆಯಲು ಸ್ಥಳಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಅವನ ವಿಜಯಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ತಡೆಯದೆ ದಾಟಲವಕಾಶವೀಯ ಬೇಕೆಂಬಂತೆ ತಳಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ (ಆಳವಿಲ್ಲದ) ಮಹಾನದಿಗಳೂ ಅವನ ವಿಜಯ ಶಿಬಿರವು ಮದಸಿಂಧುರವನ್ನೂ ಮದಗಂಧವನ್ನೂ ತಮಗೆ ಪಡೆದಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಪೊಣ್ಣುವ ಏಳೆಲೆ ಬಾಳೆಗಳೂ ಶರತ್ಕಾಲದ ಬರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದುವು. ೬. ಹೊಸದಾದ ಜಾತಿಪುಷ್ಪ, ಬೆಳೆದು ಮಲಗಿದ ಬತ್ತ ಮತ್ತು ಆಗತಾನೆ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ಅತಿಯಾಗಿ ಎಸೆದಿತ್ತು. ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷವು ಬರುವಂತೆ ಶರತ್ಕಾಲವು ಸೊಗಯಿಸಿತು. ೭. ಸೂರ್ಯನ ಕಾವಿನ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಭರತನ ಮುಳಿಸನ್ನೂ ಚಂದ್ರಕಿರಣದ ಉಜ್ವಲತೆಯಿಂದ ಅವನ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಶರದೃತು ಅನುಕರಿಸಿತು. ಅದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಅದೇನು ಅನುಸರಿಸಿತೋ!

ಸುರಿದಪ್ಪದು ಮುಗಿಲ ಮುತ್ತಿನ
ಸರಿ ಗಗನದಿನನಿ ಪೊಳೆವುವೆವಿಲೊಳ್ ಬೆ
ಳ್ಳರಿ ತೋರವನಿಯ ಪುದುವಿನೊ
ಳರಲ್ ತಿಳಿಗೊಳನೆ ನಭದೊಳಿಡಿದಂತಿರ್ಕುಂ

೮

ಕಾಂತಿಯೊಳ್ ಪುದಿದು ಬೆಳಪ ಬೆ
ಳಂತಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಗಳಂದರ್ ಪೊಸಜಾದಿ ದಿಶಾ
ಕಾಂತೆಯ ಬೆಳ್ಳಸದನದದ
ಗುಂತಿಯನೇಂ ತನಗೆ ಗಾಡೆಯುಂ ಮಾಡಿದುದೋ

೯

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯೋದ್ಯೋಗಕ್ಕುಪಯೋಗಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಶಾರದಶ್ರೀಯ
ನಿರ್ದಿಗೊಂಡನೇಕಗಣಕಗಣಗಣಿತಶುಭದಿನನಕ್ಷತ್ರಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯಂ
ಪೊಯ್ದುದಾಗಳ್,

ಸಮದಾರಾತಿಮರಾಳನೀರದರವಂ ಸಂಕುಪ್ತವೈವಸ್ವತೋ
ಪಮವಿದ್ವಿಷ್ಣುಘನೇಂದ್ರಚಂದ್ರಕರವಂ ದೋದಂಡಕಂಡೂಯದು
ರ್ದಮವೈರಿದ್ಧಿರದೇಂದ್ರಕೇಸರಿರವಂ ತಾನೆಂಬನಂ ವೈರಮುಘಾ
ಗಮನೆಯ್ದುರ್ದಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿವಿಜಯಪ್ರಸ್ಥಾನಭೇರೀರವಂ

೧೦

೮. ಆಕಾಶದಿಂದ ಮೋಡವೆಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆ ಸುರಿಯುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ
ಬಿಳುಪಾದ ಇಬ್ಬನಿಯು ಹೊಳೆಯುವ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರ ನಡುವೆ
ಮಂಜಿನ ದಪ್ಪಹನಿಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅರಳಿದ ಹೂಗೊಳವೇ ಆಕಾಶದಿಂದ
ಇಳಿದುಬಂದಂತೆ¹ ತೋರಿತು. ೯. ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೊಳೆಯುವ ಬೆಳ್ಳನೆಯ
ಬೆಳ್ಳಿಗಳೂ ಹೊಸಜಾದಿಯೂ ದಿಶಾಕಾಂತೆಯ ಅಲಂಕಾರದ ಅತಿಶಯವನ್ನು ಶರತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ
ಅಂದವಾಗಿ ಮಾಡಿದುವು. ವ|| ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಬಂದ
ಶಾರದಶ್ರೀಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಜೋಯಿಸರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶುಭದಿನ,
ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಶುಭಮುಹೂರ್ತಗಳಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾದ ಭೇರಿಯನ್ನು
ಭರತೇಶ್ವರನು ಹೊಡೆಯಿಸಿದನು. ೧೦. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣ
ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಭೇರೀಧ್ವನಿಯು ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿತು. ಅದು ಮತ್ತರಾದ
ವೈರಿಗಳೆಂಬ ಹಂಸಗಳಿಗೆ ಮೋಡದ ಧ್ವನಿಯಾಯಿತು. ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ ಯಮನಿಗೆ
ಸದೃಶರಾದ ವಿದ್ವೇಷಿಗಳೆಂಬ ಘನೇಂದ್ರರಿಗೆ ನವಿಲ ಧ್ವನಿಯಾಯಿತು. ತೋಳ್ತೀಟೆ
ಯಿಂದ ದುರ್ದಮರಾದ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಧ್ವನಿಯಾಯಿತು!

1. ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡವು ಬಿಳುಪಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಮುತ್ತಿನ ರಾಶಿಯಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ಮಂಜು
ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆಯಂತಿತ್ತು. ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದಪ್ಪಹನಿಗಳು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತ ಅರಳಿದ
ಹೂವಿನಂತಿದ್ದುವು. ಮಂಜು = ಕೊಳದ ನೀರು; ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ದಪ್ಪಹನಿ = ಅರಳಿದ ಹೂ.

ವ|| ಆ ವಿಜಯಪ್ರಶಾಸನಭೇರಿನಿನಾದಾನಂತರಮೆ ಶಾರದನೀರದನಿಕಾಶವಿಶಾಲಧವಳ
ದುಕ್ಕೂಲಾಂಬರವಿರಾಜಮಾನನುಂ, ಚಂದ್ರಾತಪಪಾಂಡುರಹರಿಚಂದನಾನುಲಿಪ್ತಗಾತ್ರನುಂ,
ಅಭಿನವವಿಳಸಿತಮಾಳತೀಮಾಳಾಪರಿಷ್ಕೃತಮುಕುಟನುಂ, ಅಪೂರ್ವದೂರ್ವಾಪ್ರವಾಳಾಲಂಕೃತ
ಕರ್ಣಪೂರನುಂ, ಗೋರೋಚನಾರಚಿತವಿಚಿತ್ರತೀರ್ಥವಿಳಸಿತಲಲಾಟನುಂ, ತಾರಾತರಳಮುಕ್ತಾ
ಫಲಕಲಿತಜಾನುಲಂಬಿತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರನುಂ, ಇಂದ್ರಚಾಪವಿಳಾಸೋಪಹಾಸಿರಂದ್ರೇಂದ್ರಚ್ಛಂದ
ಹಾರಾಭರಾಮವಿಶಾಳವಕ್ಷಸ್ಥಳನುಂ ಪುರೋಹಿತೋಚ್ಚಾರ್ಯಮಾಣಪುಣ್ಯಾಶೀರ್ವಚನನಿರ್ಘೋಷ
ದತ್ತಕರ್ಣನುಮಾಗಿದಾರ್ಗಗಳ್,

ದಕ್ಷಿಣಭುಜಮುಚರಪ್ರತಿ
ಪಕ್ಷಮಹೀಪಾಲವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಲಲನಾ
ವಕ್ಷೋಜಸ್ಪರ್ಶನಮನ
ನಕ್ಷರಮುಚಿತದುದು ಪತಿಗಮಂದಸ್ತಂದಂ

೧೧

ಅರಿಮುಕುಟರತ್ನಮಂ ನಿಜ
ಚರಣಕರ್ಪ್ಯಪ್ರದೀಪಮಾಗಿಪ್ಪುದನಾ
ಭರತೇಶ್ವರಂಗೆ ಕಾಣ್ತಂ
ತಿರೆ ಸೂಚಿಸಿದತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಸ್ತಂದಂ

೧೨

ವ|| ಆಗ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣದ ಭೇರೀಧ್ವನಿಯ ಬಳಿಕ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘಕ್ಕೆ ಸದೃಶವೂ
ಬಿಳುಪೂ ವಿಶಾಲವೂ ಆದ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಭರತನು ಭೂಷಿತನಾದನು.
ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಶ್ರೀಚಂದನವನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಆಗತಾನೆ ಅರಳಿದ
ಮಾಲತೀಮಾಲೆಯಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಎಳಗರಿಕೆಯ
ಚಿಗುರನ್ನು ಕರ್ಣಪೂರವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಗೋರೋಚನದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ತಿಲಕವನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ತಾರಗೆಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ
ಭೂಷಿತವಾಗಿ ಮೋಣಕಾಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು.
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವ ಇಂದ್ರಚ್ಛಂದಹಾರವನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೇರಿಸಿದನು.
ಪುರೋಹಿತನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅಶೀರ್ವಚನದ ಕಡೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟನು. ಆಗ ೧೧. ಅವನ
ಬಲಭುಜವು ಬಲವಾಗಿ ಅದ್ದುರಿತು. ಆ ಸ್ತಂದನವು ಅತಿಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಶತ್ರುರಾಜರ
ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಲಲನೆಯರ ಸ್ತನಸ್ಪರ್ಶವು ಅವರ ಪತಿಯಾದ ಭರತನಿಗೆ ಆಗುವುದೆಂದು
ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಸೂಚಿಸಿತು! ೧೨. ಶತ್ರುರಾಜರ ಕಿರೀಟರತ್ನವು ತನ್ನ ಚರಣಗಳಿಗೆ
ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದೀಪವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಭರತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಬಲಗಣ್ಣಿನ ಅದ್ದುರಾಟವು
ಸೂಚಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ ತನ್ನ ಶಿಲ್ಪಿರತ್ನದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯ ದಳಗಳಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ, ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳ, ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ
ಸಂಚರಿಸುವ, ಬಲವಾದ ಬೆನ್ನುಳ್ಳ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ, ಅನುಕೂಲನೂ
ಸೂರನೂ ರಥವಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನೂ ಆದ ಸಾರಥಿಯಿಂದ ವಿರಾಜಿತವೂ ಆದ,

ವ|| ಆಗಳ್ ನಿಜಸ್ಥಪತಿರತ್ನಪ್ರಯತ್ನನಿರ್ಮಿತಮುಂ, ಕುಮುದದಳಧವಳಮನೋಜವಕಾಮ
ಚಾರಿಸ್ಥೋರೀಪೃಷ್ಠೆಯೋಜಿತಮುಂ, ಅನುಕೂಲಶೂರರಥಕಲ್ಪಪರಿಣತರಥಚೋದಕಪರಿಭ್ರಾಜಿತಮುಂ
ಆಗಿ,

ಒದವಿದ ಚಕ್ರರತ್ನದೊಳದೊಂದೆಣೆಯಾಯೆನಿಸಿದ ಚಕ್ರಯು
ಗೃಹಿನಮರ್ದಚ್ಚು ವಜ್ರಮಯಮಾಗೆ ಕನನ್ಯನಿಮೃತ್ತಕಪ್ರಭಾ
ಸ್ವದಮಮರೇಂದ್ರರುಂದಗಿರಿಕುಂಜವಿಚಂಚಳಕೇತನಾಳಿ ಕ
ಟ್ಟದಿರೊಳೆ ಬಂದು ನಿಂದುದಜಿತಂಜಯಮಾತ್ಮಮನೋರಥಂ ರಥಂ ೧೩

ವ|| ಆಗಳ್ ಮೌಹೂರ್ತಿಕರ್ ಬಂದು ದೇವಾ ವಿಜಯಪ್ರಸ್ಥಾನಲಗ್ನಂ ಸಾರೆವಂದುದೆಂದು
ಬನ್ನಪಂಗೈದಾಗಳ್,

ರೋದೋಂತರ್ಭಾಗದೊಳ್ ದುಂದುಭಿಗಳೆಸೆಯೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಗೀತಪ್ರಣಾದಂ
ವಾದಿತ್ರಧ್ವಾನದೊಳ್ ಸಂದಣಿಸೆ ಗುರುಜನೋದ್ಗೀತನಾನಾವಿಧಾಶೀ
ರ್ವಾದಂ ಶೇಷಾಕ್ಷತಂಗಳೆವರೆಸೆಯೆ ಮಹಾವಂದಿವ್ಯಂದಾಂಕಮಾಲಾ
ನಾದಂ ಗಂಭೀರನಾದಂ ನೆಗಟ್ಟಿರೆ ತಳದರ್ಶಂ ರಾಗದಿಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ೧೪

ವ|| ಅಂತು ತಳದರ್ಶ ಕೃತಪ್ರಸ್ಥಾನವಿವಿಧಮಂಗಳವಿಧಾನೋಚ್ಚ ತಚ್ಚತಾತಪತಧೋಧೂಯ
ಮಾನಧವಳಚಾಮರಸಹಸ್ರಸಂಘಾದಿತಸಹಸ್ರಕರಪ್ರಭಾಪ್ರಸರರಥಮನೇಷಿಮಹಾಮಕುಟಬದ್ಧಪರಿವೃತಂ

೧೩. ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬಲ್ಲ ಅಜಿತಂಜಯ ಎಂಬ ರಥವು ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ
ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಕ್ರರತ್ನಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದುವು ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಚಕ್ರಯುಗಳದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಅದರ ಅಚ್ಚು ವಜ್ರದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ರಥವು ಹೊಳೆಯುವ ಮಣಿಮೌಕ್ತಿಕಗಳ
ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅಮರೇಂದ್ರಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಲತಾಕುಂಜದಂತೆ
ಚಲಿಸುವ ಪತಾಕೆಯುಳ್ಳದಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಆಗ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರು ಬಂದು “ದೇವ!
ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಲಗ್ನವು ಬಂದಿದೆ” ಯೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆಗ
೧೪. ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರಥವನ್ನೇರಿದನು.
ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಗಳ ನಡುವೆ ನಗಾರಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳ
ಧ್ವನಿಗಳು ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಗತವಾದುವು. ಗುರುಜನರು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು
ಬಗೆಯ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳು ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆತುವು. ವಂದಿಮಾಗಧರು
ಗಂಭೀರನಾದದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಶೌರ್ಯವೃತ್ತ ವರ್ಣನೆಗಳ ಧ್ವನಿಯು
ಹರಡಿತು. ವ|| ರಾಜನು ಹೀಗೆ ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಪ್ರಸ್ಥಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ
ವಿವಿಧ ಮಂಗಳಸೂಚಕಗಳಾದ ಎತ್ತಿದ ಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಕೊಡೆಗಳೂ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ
ಸಾವಿರಾರು ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರಗಳೂ-ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ

೧ ‘ಸ್ಥೋರೀಪೃಷ್ಠ’ ಎಂದು ಮಾಘಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ ‘ನವಾರೂಢ ಅಶ್ವ’ ಎಂದು
ಮಲ್ಲಿನಾಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

ರಾಜಭವನಮಂ ಪೊಳವುಟ್ಟು ಚಂಚತ್ವಂಚರತ್ನತೋರಣಾಲಂಕೃತ ರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂ
ಬರ್ಪಾಗಳ್,

|| ಪೃಥ್ವೀ ||

ದಿಶಾಯುವತಿಕೇಳಿಕೀರ್ಣಪಟವಾಸಚೂರ್ಣಂ ಜಗ
ತುಶೇಶಯನಿವಾಸಿನೀಪ್ರಮದಮುಷ್ಠಿ ಪಿಷ್ಪಾತಕಂ
ವಿಶಾಲತರತುಂಗಸೌಧತಳಸಂಗಿಪಾರಾಂಗನಾ
ವಶೀಕರಣಚೂರ್ಣಮಾದುದು ಬಳಿಫಧೂಳೀಚಯಂ

೧೫

ವ|| ಅಂತು ಬರ್ಪಾಗಳಂಗಜವಿಜಯಕದಳಿಕಾವಿಳಾಸಮಂ ತಾಳ್ವಿ

ನೊಸಲಂ ತೊಂಗಲ್ಲುರುಳ್ ಮೇಲುದನೊಗವ ಕುಚಂ ಬೆನ್ನನಾ ನೀಳಕೇಶ
ಪ್ರಸರಂ ಚಿಲ್ಲಿಂ ಪೊದಲೊಳ್ಳಿಟಿಯನೆಡದ ತೋಳ್ ಸೋಗೆಯಂ ನೂಲತೊಂಗಲ್
ದಸೆಯಂ ಕಣ್ ಕೆನ್ನೆಯಂ ಭ್ರೂಲತಿಕೆಗಳುರಮಂ ಸಂಚಳತ್ತಾರಹಾರಂ
ಪಸರಂಚಿತ್ತಮೋರಂತಲೆಯ ಭರತನಂ ನೋಡಲೈತಂದಳೊರ್ವಳ್

೧೬

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳುತ್ತುಂಗಸೌಧೋತ್ಸಂಗದೊಳ್ ನಿಂದು ಮನುವಂಶದ್ವಜನಂ ಮಕರದ್ವಜನೆಂದು
ಬಗೆದು,

ರಥವನ್ನೇರಿ ಅನೇಕ ಕಿರೀಟಾಲಂಕೃತರಾದ ರಾಜರೊಡನೆ ರಾಜಭವನದಿಂದ ಹೊರಟು
ಪಂಚರತ್ನಮಯ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ,
೧೫. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳು ದಿಗಂಗನೆಯರು ಆಟವಾಡುವಾಗೆರಚಿದ
ಪಟವಾಸದ ಚೂರ್ಣದಂತಿತ್ತು. ಜಗತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಲೀಲೆಗಾಗಿ
ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೆರಚಿದ ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನಂತಿತ್ತು. ಅದು ವಿಶಾಲವೂ ಉನ್ನತವೂ
ಆದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಪೌರಸ್ತೀಯರನ್ನು ವಶೀಕರಿಸಲು ಸಾಧಕವಾದ
ಚೂರ್ಣವಾಯ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಮನ್ಮಥವಿಜಯಸಾಧಕವಾದ ಬಾವುಟದ
ವಿಲಾಸವನ್ನು ತಳೆದು ೧೬. ಓರ್ವ ಸುಂದರಿಯು ಭರತೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಳು.
ಅವಳ ನೀಳ್ ಮುಂಗುರುಳು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅಲೆದಾಡಿತು. ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುವ
ಕುಚಗಳು ಸೆರಗನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದುವು. ನೀಳವಾದ ಕೇಶಸಮೂಹವು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ
ಅಲೆಯಿತು. ಅವಳ ಎಡದ ತೋಳು ಸೀರೆಯ ನಿರಿಯನ್ನು ಆಡಿಸಿತು. ಶಿರೋಭೂಷಣದ
ಕುಚ್ಚು ಕಡೆಗಳೆನ್ನ ಕಾಡಿಗೆಯ ಗೆರೆಗೆ ತಾಗಿತು. ಕಣ್ಣು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿತು. ಲತೆಯಂತೆ
ಕೋಮಲವಾಗಿರುವ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ತಾಗಿದುವು. ಮುತ್ತಿನಹಾರವು ಎದೆಗಳ
ಮೇಲಾಡಿತು! ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಎತ್ತರವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯಮೇಲೆ
ನಿಂತು ಮನುವಂಶಜನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನನ್ನು ಮನ್ಮಥನನ್ನಾಗಿ ಬಗೆದಳು. ಅವಳು

ಇದು ನಿನ್ನರ್ಚಿಸುವಿಕ್ಕುಚಾಪಮಿದು ನಿನ್ನೀಲೋಕಮಂ ಕೈಗೆ ಮಾ
ದಿದ ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರಮಿದಲ್ತೆ ನಿನ್ನ ವಿಜಯಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ ತೋರ್ಕೆಗೆ
ತ್ತಿದ ಚೈತ್ರದ್ವಜಮೆಂದು ತೋರ್ಪ ತಲದಿಂ ಭೂಲಾಸ್ಯಮಂ ನೀಳ್ವಪಾಂ
ಗದ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನೆಡ್ಡಮಪ್ಪ ಕಬರೀವಿಸ್ತಾರಮಂ ತೋರಿದಳ್

೧೭

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದುತ್ತುಂಗಪ್ರಾಸಾದೋಪರಿತಳದೊಳ್ ನಿಂದು,

ನಿಶದೋಜ್ಜ್ವಲಿತಯೌವನಾಸವಮದಪೋಲ್ಕಾಸದಿಂ ಚತ್ತಭೂ
ವಶೆಯೊರ್ವಳ್ ಮನುವಂಶಚಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರಾಲೋಕದಿಂ ಚಂದ್ರಕಾಂ
ತಲಿಲಾಪುತ್ರಿಕೆಯಂತೊಸರ್ತು ಕೊಳಗೊಂಡಾನೀರೊಳದಿದುರ್ ಬಿ
ತ್ತಯಾಕ್ರೀಡಸರೋವರ್ಣೀರತಿಯೊಂದಾಕಾರಮಂ ತಾಳಿದಳ್

೧೮

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಳ್;

ವಿವಿಧಾತೋದ್ಯಲಯಾನುಬಂಧಿವಿಳಸಲ್ಪಾಸಂ ತಗುಳ್ಳಲ್ಲಿ ನಾ
ಟುವಿದರ್ ತಾಂಗೆಯುಮೇಲೆ ನೃತ್ಯಗೃಹಮಂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರೋದ್ಧಾಮರೂ
ಪವಿಳೋಕಾಮೃತತೃಪ್ತಲೋಚನಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪಸಂಭೋಗಸಂ
ಭವಘರ್ಮಾಂಬುಗಳಿಂದಮಿರ್ಮಡಿಸಿದಳ್ ನೃತ್ಯಶ್ರಮಸ್ವೇದಮಂ

೧೯

೧೭. “ಇದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಬಿಲ್ಲು!” ಎಂದು ತನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಕುಣಿತವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು! “ಇದು ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ಹೂವಿನ ಬಾಣ” ಎಂದು ತನ್ನ ನೀಳವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು! “ಇದು ನಿನ್ನ ವಿಜಯಾರ್ಥದ ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಚೈತ್ರದ್ವಜ” ಎಂದು ಅಂದವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕೇಶಪಾಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು! ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರಾಸಾದದ ಮೇಲ್ಗಡೆ (ಕೊನೆಯ ಅಂತಸ್ತು?) ನಿಂತು ೧೮. ನವ ಯೌವನವೆಂಬ ಮದ್ಯದಮದದ ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಕಾಮವಶಳಾದಳು. ಬಳಿಕ ಮನುವಂಶಚಂದ್ರನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನ ಮುಖಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಲೆಯ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಕರಗಿ ಕೊಳವಾಗಿ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಳು! ಆಗ ಅವಳು ಕಾಮನ ಉದ್ಯಾನದ ಸರೋವರವನ್ನಿಳಿದ ರತಿಯ ಆಕಾರವನ್ನು ತಳೆದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ೧೯. ವಿವಿಧವಾದ ಆತೋದ್ಯಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ನಾಟ್ಯವಿದರು ಅಡ್ಡಿಮಾಡಿದರೂ ನಾಟ್ಯಗೃಹವನ್ನೇರಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಚಕ್ರೇಶ್ವರನ ರಮ್ಯವಾದ ರೂಪದ ದರ್ಶನಾಮೃತದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಊಹಿಸಿದ ಸಂಭೋಗದಿಂದಂಟಾದ ಬೆವರಿನಿಂದ ನೃತ್ಯಶ್ರಮ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ವೇದವನ್ನು

೧ ‘ಉಪರಿಮ’ ಎಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ‘ಮ’ಕಾರ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದೆ.

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್,

|| ಪೃಥ್ವಿ ||

ಸಮಾಕುಳಗತಿಸ್ಥಲಭ್ಯನಸಂಚಳತ್ತಾರಹಾ
ರಮಂ ತಳದೊಳೊತ್ತುವೊಂದು ನೆವದಿಂದನಂಗಾಸ್ತವಿ
ದ್ವಮಂ ಪಡೆದು ಗೊಡುವಾಯ್ದೆರ್ವೆಯನೊತ್ತಿ ನಿಷ್ಕಂಪಪ
ಕ್ಷ್ಮ ಮಾಂತು ತರಳಾಕ್ಷಿ ವಿಸ್ಮಯದೆ ಚಕ್ರಿಯಂ ನೋಡಿದಳ್

೨೦

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಅಭಿನವಯೌವನಾಸವಮದವಿಳಾಸನಿರಂಕುಶೆ ಕುಂಕುಮಪಂಕಾಂಕಿ
ತೋಚ್ಚಕುಚಯುಗಳಮೆ ಸಿಂದೂರಿತಮಸ್ತಕಪಿಂಡಮಂಡಲಮವಿರಳಚಳತ್ತಾಂಚೀಕಳಾಪ
ಮಣಿಕಿಂಕಣೀಗಣಾರುಂಕಾರಮೆ ಮದನದಿಂದಿಮರವಾಡಂಬರಮಾಳೋಳತುಳಾತೋಟತಳಕ್ಕನೆತಮೆ
ನಿಗಲಾಂದುಕಾರವಮಾಗೆ,

ಸಮದಂ ಯಾನಮೆ ಮಂದಮಂದಗಮನಂ ಕಸ್ತೂರಿಕಾಪಂಕಪ
ಟ್ಟಮೆ ಧಾರಾಮದಪಟ್ಟಮಾಯ್ನಿಜಿನಂ ಸೇನಾಮನೋಮರ್ದನೋ
ದ್ಯಮದಿಂದಂಗಜಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂ ಗಜಂ ವಾರಾಂಗನಾರೂಪದಿಂ
ದಮೆ ಬರ್ಪಂತಿರೆ ಬಂದು ಚಕ್ರಧರರೂಪಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ನೋಡಿದಳ್

೨೧

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ನಿಜಪ್ರಸಾಧನಗೃಹಣಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್,

ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿದಳು! ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ೨೦. ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾತರತೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವಾಗ
ಎಡವಲು ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ತಾರಹಾರವು ಚಲಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಅವಳು ಮನ್ಮಥಾಸ್ತದ
ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಾರದ ತಳವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ನೆವದಿಂದ ಕೊರಗುವ ಎದೆಯನ್ನು
ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರೆಪ್ಪೆಗೊದಲು ಅಲುಗದ ಹಾಗೆ ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಚಕ್ರಿಯಾದ
ಭರತನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ವ|| ಹೊಸ ಯೌವನವೆಂಬ ಮದ್ಯದ ಮದದಿಂದಂಟಾದ
ವಿಲಾಸದಿಂದ ನಿರಂಕುಶಳಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಬಂದಳು. ಅವಳ ಕುಂಕುಮಪಂಕವಡೆದ
ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ತನಗಳೆರಡು ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿದ (ಆನೆಯ) ಕುಂಭಸ್ಥಳವಾಯಿತು. ಒತ್ತಾಗಿ
ಅಲುಗುವ ಒಡ್ಡಾಣದ ಮಣಿಕಿಂಕಣಗಳ ಝಂಕಾರವೇ ಮನ್ಮಥನ ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದಾಡಂಬರ
ವಾಯಿತು. ತೂಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಂದುಗೆಯ ಇನಿದನಿಯೇ ಆನೆಯ ಕಾಲ್ಪರಪಳಿಯ
ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ೨೧. ಮದಸಹಿತವಾದ ಅವಳ ಗಮನವು ಮದಗಜದ ಮಂದಗಮನ
ವಾಯಿತು. ಕಸ್ತೂರಿಗಂಧದಪಟ್ಟಿಯು ಮನ್ಮಥಗಜದ ಮದಧಾರೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಂತೊಪ್ಪಿತು.
ಸೇನೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮನ್ಮಥನ ಆನೆಯು ವಾರಾಂಗನಾ
ರೂಪದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಬಂದು ಅವಳು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಿಸ್ಮಯಕರ ರೂಪವನ್ನು
ಕಂಡಳು. ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳು ತನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಪಿರಿದೊಂದುತ್ತುಕಭಾವದಿಂ ಸರಿಗೆಯಂ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟಸೂತ್ರಮಂ
ಕೊರಲೊಳ್ ಚಂಪಕಮಾಲೆಯಂ ಕನಕಕಾಂಚೀಸ್ಥಾನದೊಳ್ ರತ್ನನೂ
ಪುರಮಂ ಕೈಗಳೊಳಾಗಳಾಗಿ ತೊಡರ್ಚುತ್ತುಂ ಜನಂ ಕೂಡೆ ಕ
ವರಗೊಂಡೆಯರೆ ನೋಡಲೆಂದು ಪರಿದಳ್ ಚಕ್ರೇಶಸೌಂದರ್ಯಮಂ

೨೨

ವ|| ಇಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರೂಪಾತಿಶಯಮಂ ನೋಡುವಲ್ಲಿ

|| ಮಾಲಿನೀ ||

ಗಣಿಕೆಯರ ವಿಳಾಸಾಗಾರದೊಳ್ ಜಾಳಮಾರ್ಗ
ಪ್ರಣಯಿನಿಯರಪಾಂಗಶ್ರೇಣಿಯೊಳ್ ಮೂಟುಬಣ್ಣಂ
ಪೆಣೆದೊದವೆ ಗವಾಕ್ಷಸ್ಥೊಂದುಕಾಂತೇಂದ್ರನೀಲಾ
ರುಣಮಣಿಕಿರಣಂಗಳ್ ಪೊಣ್ಣುವಂತಾದುವಾಗಳ್

೨೩

ವ|| ಅಂತು ಮನಸಿಜನಾವೇಶಮಂತ್ರದಿಂ ಸ್ತೋಭಂಗೊಂಡಂತೆ ಪುರಪುರಂಧ್ರೀಕ್ಷೋಭಮಾಗೆ
ಮನುವಂಶಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಷುಭತನಗರಕ್ಷೀರಾಂಭೋರಾಶಿಯ ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆಗಳಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ
ಪೊಳೆವ ಪುರಾಂಗನಾಜನದಪಾಂಗಮಾಳೆಗಳುಂ ತಡಿಯ ಶೀಕರನಿಕರಂಗಳಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ
ಧವಳಾಕ್ಷತಸಿತಕುಸುಮಮಂಗಳಲಾಜಾಂಜಲಿಗಳುಮನುರಾಗಮಂ ಪಡೆಯೆ ಪುರಪ್ರಧಾನಜನಸಹಿತಾ

೨೨. ಚಕ್ರೇಶ್ವರನ ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೋದಳು. ಆಗ
ಅವಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ಕಂಠಾಭರಣವಾದ ಸರಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಲೊಳಿಟ್ಟಳು! ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನು
ಕೊರಲೊಳಿಟ್ಟಳು! ಸಂಪಿಗೆಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕನಕಕಾಂಚೀಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ
ರತ್ನನೂಪುರಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಿದಳು! ವ|| ಹಾಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನ
ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ೨೩. ಗಣಿಕೆಯರ ವಿಲಾಸಭವನದ ಗವಾಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
ತಲೆಯಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಲಲನೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಣ್ಣಗಳು
ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರಲು, ಆಗ ಗವಾಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂದುಕಾಂತ, ಇಂದ್ರನೀಲ ಮತ್ತು
ಅರುಣಮಣಿಗಳ ಕಿರಣಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು.¹
ವ|| ಮನಃಪ್ರಾಪ್ತನ ಆವೇಶಮಂತ್ರದಿಂದ ಅವಿನೀತವಾದಂತೆ ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸು
ಕ್ಷೋಭಗೊಂಡಿತು. ಮನುವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಾದ ಚಂದ್ರೋದಯದಿಂದ ಕ್ಷುಭಿತವಾದ
ನಗರವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆಗಳಂತೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ
ನಗರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣೊಟಗಗಳ ಸಮೂಹಗಳೂ, ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆಗಳ ನೀರುಹನಿಗಳಂತೆ
ಸೊಗಯಿಸುವ ಧವಳಾಕ್ಷತ, ಬಿಳಿಹೂ ಮತ್ತು ಮಂಗಲಾರ್ಥವಾದ ಲಾಜಾಂಜಲಿಗಳೂ
ಅನುರಾಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ಪುರಪ್ರಮುಖರಿತ್ತ ಆಶೀರ್ವಚನಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಭರತೇಶ್ವರನು ಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ತೋರಣಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ

1 ಕಾಂತೆಯರ ಅಪಾಂಗವೀಕ್ಷಣಗಳು ಬೆಳ್ಳಗೂ, ಕಪ್ಪಗೂ, ಕೆಂಪಗೂ ಇರುತ್ತವೆಯೆಂದು
ಕವಿಸಮಯ.

ಶೇಷಾರ್ಥವಾದ ಪರಂಪರೆಯನಾನುತ್ತುಂ ಪಂಚರತ್ನತೋರಣದ್ವೈತಸಮುದ್ರೋ ಚಿತ್ತಕನಕವ್ಯಾಜಃ
ಪ್ರತೋಳಿದ್ವಾರಮನೆಯ್ಯವಂದಾಗಳ್,

ಗಿರಿರಾಜೋದಗ್ರಸಿಂದೂರಿತಕರಟಘಟಾಟೋಪಮಂ ಕುಂಕುಮಾಂಭ
ಸ್ಪುರಿತಾಂಗೋತ್ತುಂಗವಲ್ಲತ್ತರಗಬಲಮದೋದ್ವಾಮಮಂ ಚಿತ್ತನೇತಾಂ
ಬರಣಾನಾಹೇತಿಹಸ್ತೋದ್ಭಟಭಟಪ್ರತನಾಭೀಳಮಂ ಚಿತ್ತದೋಳ್ ವೀ
ರರಸಂ ಕೈಗಣ್ಣಿ ಪೊಣ್ಣುತ್ತಿರೆ ನಿಜಬಲಮಂ ನೋಡಿದಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ೨೪

ಎರಡು ಕೆಲದೊಳಮರಸನ
ಬರಮಂ ಪಾಟುತ್ವ ಭೂಪರಿರ್ದಲ್ಲಿಯೆ ಮಾ
ಗೈರದಳಿಗೆ ಮಕುಟಮಣಿಗಣ
ಮರೀಚಿ ಪುದಿದತ್ತು ದಸೆಯುಮಂ ವಸುಧೆಯುಮಂ ೨೫

ವ|| ಅಂತು ಕಿರೀಟಕೋಟರತ್ನರಶ್ಮಿರಂಜಿತದಿಕ್ಕಕ್ಕಮಾಗಿ ಬಂದೆಳಗಿದ ರಾಜಚಕ್ರಮನನು
ಕ್ರಮದೊಳೆ ನೇತ್ರಪ್ರಭಾಗಕಟಾಕ್ಷಸಮಗ್ರೇಕ್ಷಣಭೂವಿಭ್ರಮದರಹುತಾಳಾಪನಪರಿಹಾಸವಿಸ್ತಂಭಾಳಾಪಂಗಳಿಂ
ಸಂತಸಂಬಡಿಸುತ್ತುಂ ಬಂದಂದಿನ ದಿನಮಯೋಧ್ಯಾಪುರಾಸನ್ನದೊಳ್ ನಿಜಸ್ವಪತಿರತ್ನವಿರಚಿತಮಾಗಿ,

ವಿಜಯಶ್ರೀಗೃಹಮನಿಸುವ
ವಿಜಯಪ್ರಸ್ಥಾನಶಿಬಿರನೃಪಮಂದಿರಮಂ
ವಿಜಗೀಷು ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ
ವಿಜಯಾಳಂಕಾರಚಾಹು ಭರತಮಹೀಶಂ ೨೬

ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಕನಕಪ್ರಾಕಾರದ ರಾಜಮಾರ್ಗದ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಆಗ,
೨೪. ಸಾರ್ವಭೌಮನು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ವೀರರಸವು ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು
ನಿಜಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆ ಬಲವು ಗಿರಿರಾಜನಂತೆ ಉನ್ನತವಾದ ಕುಂಕುಮ
ಹಚ್ಚಿದ ಕುಂಭಸ್ಥಳಗಳುಳ್ಳ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಂಕುಮದ ನೀರಿನಿಂದ
ಹೊಳೆಯುವ ಚಿಲಿಸುವ ಎತ್ತರವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಮದಿಸಿದ ಕುದುರೆಗಳ ಆಡಂಬರದಿಂದ
ಕೂಡಿತ್ತು. ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನುಟ್ಟ ಆನೆಗಳ ವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ
ಶೂರರಾದ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಸೇನೆಯಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ೨೫. ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ
ಅರಸನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ರಾಜರು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ವಂದಿಸಿದರು. ಆಗ
ಅವರ ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣಿಸಮೂಹಗಳ ಕಾಂತಿಯು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ವಸುಧೆಯನ್ನೂ
ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹರಡಿತು. ವ|| ಅಂತು ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿನ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾದ
ದಿಜ್ಞಂಡಲವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ರಾಜಸಮೂಹವನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ
ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು
ಹಾರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಅರೆನಗೆಯಿಂದಲೂ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದಲೂ ಪರಿಹಾಸದಿಂದಲೂ
ವಿಶ್ವಾಸಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಅಂದಿನ ದಿನ
ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಲ್ಪಿರತ್ನದಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ೨೬. ವಿಜಯಕಾಂಕ್ಷಾರ್ಹ
ವಾದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೃಹವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜನ

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು, ಮಂಗಳಶೇಷಾಕ್ಷತಂಗಳನಾಂತುಕೊಂಡು ಹರಿನೀಲಕುಟ್ಟುಮನಿಹಿತರಜತ ಹೇಮಭಾಜನಾಲಂಕೃತಮಾಗಿ ವಿಕಸಿತಾಂಭೋಜಹೇಮಕಮಳಮನೋಹರತರಶ್ರೀಯಂ ತಾಲ್ಮಿದ್ ಭೋಜನಭೂಮಿಗೆ ರಾಜಹಂಸವಿಳಾಸದಿಂ ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ತು ಸಕಲವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣಗುರುಜನಾರ್ಜುನನ ವಿಳಾಸಿನೀಜನಪರಿವೃತನತಿಮೃದುರಸನಾಸಮೃದ್ಧನಮಾತ್ರದ್ರಾವಣೀಯಘೃತಪೂರಮುಮಂ, ಅಲ್ಲದಶನದಂಶಮಾತ್ರ ಖಂಡನೀಯಮಂಡಕಮುಮನತ್ಯಂತಕೋಮಳತಾಳುತಳಸಂಘಟ್ಟಮಾತ್ರ ಕ್ಷೋದನೀಯ ಮೋದಕಮುಮಂ, ಅನಿಷ್ಕುರೋಷ್ಯಪುಟಮಧ್ಯಸಂಧಾರಣಮಾತ್ರಚೂರ್ಣನೀಯ ಶಾಕವರ್ತಿಕಮುಮಂ, ಅತಿದೂರೋಚ್ಚ್ವಾಸವಿಕಾಸನಾಸಾಂಜಲಿಪುಟಪೀಯಮಾನನವೀನಹೈಯಂಗವೀನ ಮುಮಂ, ನೀಹಾರ ಶಕಲಪರಿಣತಕಪಿತ್ಥಫಲಪರಿಮಳಮಧುರದಧಿಯುಮಂ, ಏಕೀಭೂತಸಕಳಭುವನ ಶಿಶಿರದ್ರವ್ಯಸಂಭಾರದ್ರವ ಶಂಕಾಕರಶಿಖರಿಣೀರಮಣೀಯಮುಮಂ, ಅಮೃತಪಿಂಡಾಯಮಾನ ಪಿಂಡದುಗ್ಗಸ್ಥಿಗ್ಗಮುಮಪ್ಪ ಮನೋಹರಾಹಾರಮುಮಂ,

ಕೆಲದೊಳ್ ರಾಜಕುಮಾರವೃಂದಮಿದಿರೊಳ್ ವಾರಾಂಗನಾವರ್ಗಮಾ
ದಲೆ ವಂದಿಪ್ಪಕರಂ ಯಥೋಚಿತನಿಜಸ್ಥಾನಂಗಳೊಳ್ ಗಾಯಕರ್
ಪಲರುಂ ಬಂದುಣೆ ನೋಡಿಯುಂ ನುಡಿದುಮುಟ್ಟುತ್ತುಂ ಪಸಾಯಂಗಳಂ
ಕೆಲಕೆಲ್ಲಂ ಭರತೇಶನಾರೊಗಿಸಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಾಹಾರಮಂ

೨೭

ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಶಿಬಿರವನ್ನು ವಿಜಯಾಲಂಕಾರಬಾಹುವೂ ವಿಜಿಗೀಷುವೂ ಆದ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ ನೆಲದ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ, ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳಿಂದಲೂ ಚಿನ್ನದ ತಾವರೆಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ಸರೋವರದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ಭೋಜನಭೂಮಿಗೆ ರಾಜಹಂಸದ ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಬಿಜಯಂಗೈದನು. ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನುರಿತ ಗುರುಜನರಿಂದಲೂ ಆರ್ಯಜನರಿಂದಲೂ ವಿಲಾಸಯುಕ್ತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ, ಅತಿಮೃದುವಾದ ನಾಲಿಗೆಯ ಅದುಮುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಕರಗಿಹೋಗುವ ತುಪ್ಪದ ಪೂರಿಗಳು, ಹಲ್ಲುಗಳ ತಾಕುವಿಕೆಯ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪುಡಿಪುಡಿಗೊಳ್ಳುವ ಮಂಡಿಗೆಗಳು, ಮೃದುವಾದ ದವಡೆಗಳ ಸಂಘಟ್ಟಣೆಯ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನುರಿಯುವ ಕಡುಬುಗಳು, ಮೃದುವಾದ ತುಟಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಡೋಣದಿಂದಲೇ ಪುಡಿಪುಡಿಗೊಳ್ಳುವ ಶಾಕವರ್ತಿಕಗಳು¹, ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸಿರೆಳೆದುಕೊಂಡು ಅರಳಿದ ಮೂಗುಗಳೆಂಬ ಬೊಗಸೆಗಳಿಂದ ಕುಡಿಯಲ್ಪಡುವ (ಮೂಸಲ್ಪಡುವ) ಆಗತಾನೆ ಕಾಯಿಸಿದ ತುಪ್ಪ, ಹಿಮದ ತುಂಡುಗಳಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಮಾಗಿದ ಚೀಲದ ಹಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವೂ ಮಧುರವೂ ಆದ ಮೊಸರು, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ತಂಪಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲೆತು ಕರಗಿವೆಯೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಶಿಖರಿಣಿ (ಒಂದು ಭಕ್ತ) ಇವುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಅಮೃತಪಿಂಡದಂತೆ ಹಾಲುಜಿಡ್ಡುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿದನು. ೨೭. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರ ಸಮೂಹವೂ, ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಗಣಿಕೆಯರ ತಂಡವೂ, ಅತ್ತೊಂದಡೆಯಲ್ಲಿ ವಂದಿಮಾಗಧರ

1 ಶಾಕವರ್ತಿಕ = ಪಲ್ಯ? ತರಕಾರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬೋಂಡ?

ವ|| ಅಂತರೋಗಿಸಿದಿಂ ಬಲೆಯಂ ಆಚಾಂತಚಂದ್ರಕಾಂತದ್ರವಸುರಭಸಲಿಲನುಂ, ಘನಸಾರ ಚಂದನಸಾರಪ್ರಮೃತ್ಯುಕರತಳನುಮಾಗಿ, ಕೃತಕಸ್ತೂರಿಕಾವಿಲೇಪನನುಂ, ವಿರಚಿತಸುರಭಕುಸುಮಶೇಖರನುಂ ಮೃಗಮದಖದಿರಗುಳಿಕಾಬಹುಕರ್ಪೂರಪಾಳೀಸುಮಿತ್ರತಾಂಬೂಲದ್ವಿಗುಣಿತವದನಾರವಿಂದಾಮೋದನುಮಾಗಿ, ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಳವಿಜಯವಿಳಾಸವಿಹಾರಶೀಲಂ ಕತಿಪಯಪದಂಗಳಂ ವಿಹಾರಿಸಿ, ದುಕೂಲ ಪ್ರಚ್ಛದಾಚ್ಛಾದಿತಸುಖಾಸನಾಸೀನಂ ಮಣಿಮಯಸಿಂಹಾಸನಮನವಪ್ಸಂಭವಿ,

ಕಳಕಂಠೀಗೀತಂ ಬಗೆ

ಗೊಳೆಯುಂ ವೀಣಾಕೃಣಂ ಮನಂಗೊಳೆಯುಮಿಳಾ

ವಳಯೇಶ್ವರನಮರ್ದಿದ ಕಡ

ಲೊಳಗಿರ್ಪಂಠಿದನಂತವಾಸದೊಳಾಗಳ

೨೮

ವ|| ಅಂತು ಅಂದಿನ ದಿವಸಮಂ ಕಳೆದು ಮಜುದಿವಸಂ ದ್ವಾದಶಯೋಜನ ಸಂಸರ್ಪದ್ಗಂಭೀರ ವೀರಾರಾವಂಗಳಪ್ಪಾ ನಂದಿಗಳೆಂಬ ಪನ್ನೆರಡುಭೇರಿಗಳುಂ, ಅಹಿತಮಹೀಪಾಳಹೃದಯಕವಾಟಪುಟ ವಿಘಟನಪಟುಗಳಪ್ಪ ವಿಜಯಘೋಷಂಗಳೆಂಬ ಪನ್ನೆರಡು ಪಟಹಂಗಳುಂ, ಅಗಣ್ಯಪುಣ್ಯಾಭಿಸಂಭವಂಗಳಪ್ಪ ಗಂಭೀರಾವರ್ತಗಳೆಂಬರ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಶಂಖಂಗಳುಂ, ಮತ್ಸ್ಯ ಮಕರಕುಲಶಕಲಶ ಕುಳೀರವರಾಹವಾನರ ಕಂಠೀರವ ಚಮೂರುಮಯೂರಗುರುಡ ಘಣಿರಾಜಚಿಹ್ನೆಂಗಳಪ್ಪ ನಾಲ್ಕುತೆಂಟುಕೋಟಪತಾಕೆಗಳೆಸೆಯೆ

ಗುಂಪೂ, ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರೂ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ, ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಿ ಊಟಮಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾ ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭರತೇಶನು ಆರೋಗಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಭುಂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಗಳು ಸ್ರವಿಸಿದ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದನು. ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರವನ್ನೂ ಚಂದನಸಾರವನ್ನೂ ಕೈಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಮೈಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡನು. ಸುವಾಸನಾಮಯವಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಕಸ್ತೂರಿ, ಕಾಚು, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಮುಖಕಮಲದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪಡ್ವಂಡಯುಕ್ತವಾದ ಭೂಮಂಡಲದ ವಿಜಯವಿಲಾಸದಿಂದ ವಿಹಾರಶೀಲನಾಗಿ ಕೆಲವು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಹೊದಿಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮಣಿಮಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ೨೮. ಕಲಕಂಠಿಯರ ಸಂಗೀತವು ಮನಸ್ತೋಪವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ವೀಣಾರ್ಥನಿಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೊಡೆಯನಾದ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು (ರಾಜಧಾನೀ ಸಮೀಪದ) ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿದ್ದಂತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ದಿವಸವನ್ನು ಕಳೆದನು. ಮರುದಿನ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದಷ್ಟು ದೂರ ವ್ಯಾಪಿಸಬಲ್ಲ, ಗಂಭೀರ ಧೀರ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಗೈಯುತ್ತಿರುವ ಆನಂದಿಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಭೇರಿಗಳೂ, ಶತ್ರುರಾಜರ ಹೃದಯವೆಂಬ ಬಾಗಿಲನ್ನೊಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥವೆನಿಸಿದ ವಿಜಯಘೋಷಂಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಪಟಹಂಗಳೂ, ಅತಿಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲೊಗೆದ ಗಂಭೀರಾವರ್ತಂಗಳೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಶಂಖಗಳೂ, ಮೀನು, ಮೊಸಳೆ, ವಜ್ರಾಯುಧ, ಹಂದಿ, ಕಪಿ, ಸಿಂಹ,

ಧೃವಾರ್ಬಮುಖನಾಗಿ ಚಕ್ರರತ್ನಪುರಸ್ಕರಂ ಬಿಜಯಂಗಯ್ಯಾಗಳ,

ಆನವರತಗಳನ್ನದದು
ದೀನಾನನಂ ವರ್ಷಜಳಸಮನ್ವಿತಮಂಭೋ
ದನಿನಾದಂ ಭದ್ರಮನಂ
ಮನೋಜವಂ ಚತುರಶೀತಿಲಕ್ಷಪ್ರಮಿತಂ

೨೯

|| ಮಾಲಿನೀ ||

ಘನಘಟಿ ನಭದಿಂದಂ ಧಾತಿಗೆತ್ತತ್ತ ಬಂದ
ತ್ವನಿ ಕಳೆದುದೆತ್ತಂ ಚೂತಸಪ್ತಚ್ಛದ್ಯಾ
ವನಸುರಭಮದಾಸಾರಸವಾಸಕ್ತಭೃಂಗೀ
ನಿನದಮುಖರಿತಾಶಾಚಕ್ರಗಂಧೇಭಚಕ್ರಂ

೩೦

ವನಧಿಯ ನೀಳ್ ಪೆರ್ದರೆಗಳೇನೆಲನಂ ಕವಿದಪ್ಪುವೀಗಳೆಂ
ಬನಮತಿವೇಗದಿಂ ಪರಿವ ಪಾಲುವ ಲಕ್ಕೆಯನೊಡ್ಡುವೊಳ್ಳು ತ
ನ್ನನೆ ನಡೆನೋಡಿಸುತ್ತಮಿರೆ ಜಾಯಿಲಮೊಂದೆರಡೆಂದು ತೋಪ್ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಪದಿನೆಂಟುಕೋಟವರೆಗಂ ತಳರ್ದತ್ತು ತುರಂಗಸಾಧನಂ

೩೧

ಬೆಂಕಿ ಮತ್ತು ಗರುಡರ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ನೆಲವತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ಬಾವುಟಗಳೂ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣವೆಳೆಸಿದನು. ೨೯. ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮದಜಲದಿಂದ ದುರ್ದಿನದಂತಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ, ಮಳೆನೀರಿನಿಂದ ಸುರಿವ ನೀರಿನಿಂದ
ಕೂಡಿದೆ¹ ಮೋಡದ ಗರ್ಜನೆಯುಳ್ಳ ಮನೋಜವಗಳಾದ, ಭದ್ರಮನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ
ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗಜಗಳು ಹೊರಟವು. ೩೦. ಮೋಡದ ಗುಂಪು ಆಕಾಶದಿಂದ
ಭೂಮಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಧುಮುಕಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಮಾವು, ಎಳೆಲೆಬಾಳೆ,
ಎಲಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಾಡು, ಇವುಗಳಂತೆ ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ಮದೋದಕದಲ್ಲಿ
ಆಸಕ್ತವಾದ ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರಗಳಿಂದ ಮೊಳಗುತ್ತಿರುವ ದಿಕ್ಷಕ್ರವುಳ್ಳ ಗಂಧಗಜಗಳ
ಗುಂಪು ಸುತ್ತಲೂ ಚಲಿಸಿತು. ೩೧. ಸಮುದ್ರದ ಉದ್ದವೂ ದೊಡ್ಡವೂ ಆದ ತೆರೆಗಳು
ಈ ನೆಲವನ್ನು ಕವಿಯುತ್ತಿವೆಯೆಂಬಂತೆ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿಯವರೆಗೆ ಕುದುರೆ ಸೈನ್ಯವು
ಚಲಿಸಿತು. ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಓಡುವ, ನೆಗೆಯುವ ಸೊಬಗು ಜನರ ಗಮನವನ್ನು
ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಾತ್ಯಶ್ವವು ಒಂದಿದ್ದರೆ ಎರಡಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು (?).

1 ವರ್ಷಜಳಸಮನ್ವಿತಂ = ಇದರ ಅನ್ವಯ ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದ 'ಘನಘಟಿ'
ಯಲ್ಲಿಯೇ? 'ಭದ್ರಮನಂ, ಮನೋಜವಂ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯ ಹೇಗೆ? ಆನೆಯನ್ನಾಗಲಿ,
ಮೇಘವನ್ನಾಗಲಿ 'ಮನೋಜವ' ಎನ್ನುವುದು ಕವಿಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಯವೇ ಅಸಂಪುಲ.

ವಿವಿಧಾಯುಧಪೂರ್ಣಂಗಳ್
ಪ್ರವೀರಪುರುಷಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂಗಳ್ ಚೇತೋ
ಜವಹರಿಯೋಗ್ಯಂಗಳ್ ತಳ
ರ್ದುವಾಗಲೆಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಕೆ ರಥಂಗಳ್

೩.೨

ಪಾದಾಭಿಘಾತವಿಚಳ
ನೈದಿನ್ಯುತ್ಥಿತವಿಶಾಲಧೂಳೀಪಟಲಾ
ಚ್ಛಾದಿತಗಗನಂ ನಡೆದುದು
ಪಾದಾತಂ ಚತುರಶೀತಿಕೋಟಿಪ್ರಮಿತಂ

೩.೩

ಎಡೆನೆಹಿಯದು ಭುವನತಳಂ
ನಡೆವ ಚತುರ್ಬಲಕ್ಕೆ ದಿವಿಜಖೇಚರಸೈನ್ಯ
ಕೈಡೆನೆಹಿಯದು ಗಗನಮುಮನೆ
ಷಡಂಗಬಲಮಿಂತು ತಳರೆ ತಳರ್ದಂ ಭರತಂ

೩.೪

ದೇವಗಳನೆಂಟುಮಂ ನೆಹಿಯ ಮುನ್ನಮೆ ಬಳ್ಳಳನಾಗಿ ಮಾಡದಾ
ಗಸಮುಮನುಚ್ಛಮಾಗಿನಿಸನೆತ್ತದೆ ನೀಳ್ವರೆ ಭೂಮಿಭಾಗಮಂ
ಪಸರಿಸದೀಬಳಪ್ರವರಮಂ ಭರತೇಶ್ವರನೇಕೆಯೋ ವಿನಿ
ರ್ಮಿಸಿದನೆನಲೆ ಪೆಂಪುವಡೆದೇಂ ನಡೆದತ್ತೊ ಸಮಸ್ತಸಾಧನಂ

೩.೫

ವ|| ಅಂತು ಮಹೀಭಾಗಮೆಲ್ಲಂ ಚತುರಂಗಮಯಮಂ, ದಿಗ್ವಿಭಾಗಮೆಲ್ಲಂ

೩.೨. ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವೂ, ವೀರಪುರುಷರಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿತವೂ ಮನೋವೇಗದಿಂದೋಡುವ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಆದ ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ರಥಗಳು ಆಗ ಚಲಿಸಿದುವು. ೩.೩. ಪದಾತಿಗಳ ಕಾಲುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನೆಲದಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳು ಗಗನವನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಪದಾತಿಬಲವು ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕು ಕೋಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೩.೪. ಭರತನ ಚತುರ್ಬಲ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭುವನತಲದಲ್ಲಿಯೂ, ದಿವಿಜ ಖೇಚರರ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಲೆಡೆಯಿರಲಿಲ್ಲ-ಎಂಬುವಂತೆ ಷಡ್ಬಲ¹ ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಡಲು ಭರತನೂ ಹೊರಟನು. ೩.೫. ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅವನ್ನು ಉದ್ದಮಾಡದೆಯೇ, ಆಕಾಶವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಎತ್ತರಿಸದೆಯೇ, ಭೂಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಗಲವಾಗಿ ಹರಡದೆಯೇ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹವನ್ನು ಭರತೇಶ್ವರನೇಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವನೆಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವೂ ಪೆಂಪುವಡೆದು ಮುನ್ನಡೆಯಿತು. ವ|| ಭೂಭಾಗವೆಲ್ಲ ಚತುರಂಗಮಯವಾಯಿತು. ದಿಗ್ವಿಭಾಗವೆಲ್ಲ ಧೂಳೀಮಯವಾಯಿತು.

೧ 'ಯೋಜ್ಯಂಗಳ್' ಅಥವಾ ಯುಗ್ಯಂಗಳ್ ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು.

1 ಷಡ್ಬಲ = ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪದಾತಿ, ದಿವಿಜ, ಖೇಚರ (ವಿದ್ಯಾಧರ).

ರಜೋಮಯಮುಂ, ನಭೋಭಾಗಮೆಲ್ಲಂ ದಿವಿಜವಿದ್ಯಾಧರಮಯಮುಂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಮೆಲ್ಲಮಾತಪತ್ರ
ಮಂಡಳಮಯಮುಂ, ಸಮೀರಣಸಂಚರಣಮೆಲ್ಲಂ ಮದಗಂಧಮಯಮುಂ, ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲಮವ
ನಿಪಾಳಮಯಮುಂ, ಭುವನವಿವರಮೆಲ್ಲಂ ಜಯಜಯನಿನಾದಮಯಮುಂ ಆಗಿ ನಡೆವ
ನಿಜವಿಜಯಸೈನ್ಯದೊಳನೇಕ ಮಕುಟಬದ್ಧಶ್ರೇಖರಸಹಸ್ರಪರಿಸ್ಪೃ ಕುಸುಮಕೇಸರರಜಮುಂ,
ಅನವರತವಿತರಣನಿರತ ರಾಜಕುಮಾರಮುಷ್ಟಿ ವಿಕೀರ್ಣಮಾಣಸಂತರ್ಪಣಚೂರ್ಣಸಂಕೀರ್ಣ
ಕರ್ಪೂರರಜಮುಂ, ಸಮದ ವಿಜಯಗಜವಿಶಾಲ ಕುಂಭಭಿತ್ತಿಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಪ್ರಾಂದಸಿಂದೂರರಜಮುಂ
ನೆಂಬಡೆದು,

ಮದಕರಿತುರಂಗಮಾನವ

ಪದಹತಿಯಿಂ ಗಗನತಳವನೊಡನಡರ್ವ ರಜಂ

ಪದೆಪೊದವೆ ದಿಗಂಗಳನೆಯರ

ಕೆದಜೆದ ಪಟವಾಸಚೂರ್ಣರಜಮನೆ ಪೋಲ್ಲುಂ

೩೬

ಪರಿಪೂರಿತಸಕಳದಿಗಂ

ಬರತಳಮನುಕೂಲಮಂದಪವನವಿಲೋಲಂ

ಕರಮೆಸೆದುದು ಬಹಳ ರಜೋಂ

ಬುರಾಶಿಯೊಳ್ ಮತ್ಸ್ಯಮಕರಕೇತನನಿಕರಂ

೩೭

ಕರಿಕರಶೀಕರಮದಜಳ

ತುರಂಗಲಾಲಾಂಬುಸೇಕದಿಂದಟೆದುಟೆದಿ

ರ್ವ ರಜಂ ನರೇಂದ್ರಚಾಮರ

ಮರುದಭಹತಿಯಿಂ ತೆರಳ್ ತೂಳ್ತಾಗಳ್

೩೮

ನಭೋಭಾಗವೆಲ್ಲ ದಿವಿಜ ವಿದ್ಯಾಧರಮಯವಾಯಿತು. ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಭತ್ರಸಮೂಹದಿಂದ
ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಗಾಳಿಯ ಸಂಚಾರವೆಲ್ಲ ಮದಗಂಧಮಯವಾಯಿತು. ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲ
ರಾಜಮಯವಾಯಿತು. ಭೂವಿವರವೆಲ್ಲ ಜಯಜಯಕಾರಮಯವಾಯಿತು. ತನ್ನ ವಿಜಯ
ಸೈನ್ಯದೊಳಗಿನ ಸಾಮಂತರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಚ್ಯುತವಾದ ಕುಸುಮಕೇಸರಗಳ
ಧೂಳೂ ಸದಾ ಚೆಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ರಾಜಕುಮಾರರ ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಎರಚಲ್ಪಟ್ಟ
ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾದ ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣವೂ ವಿಜಯಸಹಾಯಕಗಳಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಕುಂಭಭಿತ್ತಿಗಳಿಂದ ಜಾರಿದ ಸಿಂಧೂರರಜವೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ೩೬. ಮದ್ದಾನೆ,
ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಮಾನವರ ಕಾಲ್ಪುಳಿತದಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳು ಗಗನತಲಕ್ಕೇರಿತು. ಅದು
ಹರಡಿ ದಿಗಂಗಳನೆಯರು ಚೆಲ್ಲಿದ ಪಟವಾಸಚೂರ್ಣದ ರಜವನ್ನು ಹೋಲಿತು.
೩೭. ಧೂಳಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೀನು, ಮೊಸಳೆ ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಬಾವುಟಗಳ ಸಮೂಹವು ಸಕಲ ದಿಗಂತವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅನುಕೂಲವೂ, ಮಂದವೂ
ಆದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ವಿಲೋಲವಾಯಿತು. ೩೮. ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನ ನೀರಹನಿಗಳಿಂದಲೂ
ಮದಜಲಗಳಿಂದಲೂ ಕುದುರೆಗಳ ಬಾಯಿಚೊಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ಅಳಿದುಳಿದ ಧೂಳಿಗಳು

ಸಿವಿಗೆ ತಲೆದುಡುಗಲೊಡನೆ
ಕುವ ಕುಂಚಂ ಲೀಲೆವಡೆಯ ಚಿಲ್ವೆಸೆದುದು ಪ
ಣ್ಣವತಿಸಹಸ್ರಾಂತಃಪುರ
ಮನವಯವದೊಳೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕೆಲದೊಳ್

೩೯

ಬಾಸಣಿಸಿದ ಬೇನದ ಪೊಸ
ವಾಸಣಿಗೆಯ ಪೊನ್ನಸಿವಿಗೆ ಮಣಿಮಯಕಳಶೋ
ದ್ವಾಸಿ ದೆಸೆದೆಯೊಳೆಸೆಯೆ ವಿ
ಳಾಸಂ ಬೆರಸಣುಗಭೋಗಿಯರ್ ಕರಮೆಸೆದರ್

೪೦

ಅವಯವದೆ ಕುಣಿದು ಮೆಟ್ಟುವ
ಸವಡಿಯ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆವಿಡಿದ ಸತ್ತಿಗೆಯ ವಿಳಾ
ಸವಮರ್ದ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಪೆಂ
ಡವಾಸದೊಳ್ ಪೆಂಡಿರೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ನಡೆದರ್

೪೧

ಕರಿಣೀವೃಂದದ ಮೇಲೆ ತಳ್ಳ ತಲೆಗಳ್ ವಾರಾಂಗನಾಗೀತಮಂ
ದ್ರವಂಗಳ್ ಚಳಕೇಶಪಾಶಕುಸುಮಾಮೋದಾಸವಾಸಕ್ತಭೃಂ
ಗರವಂಗಳ್ ಪ್ರಿಯಕುಬ್ಜವಾಮನಗಣಾಲಾಪಂಗಳತ್ಯಂತಸಂ
ದರಶುದ್ಧಾತವಧೂಕದಂಬಕಮನೇಂ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಸಲ್ಯಾರ್ತದೋ

೪೨

ರಾಜಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಹೊಡೆತದಿಂದ ಚಲಿಸಿ ಆಗ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು. ೩೯. ಮೇನೆ, ಭಕ್ತಗಳ ಸಮೂಹ, ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರ ಇವು ಸುಂದರವಾಗಿರಲು, ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ನಡುವೆ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸಿದರು. ೪೦. ಮಣಿಮಯವಾದ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ, ರೇಷ್ಮೆಯ ಹೊಸ ಪರದೆಗಳಿಂದ ಮರೆಮಾಡಿದ ಚಿನ್ನದ ಶಿಬಿರವು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಸೆಯಿತು. ವಿಲಾಸಯುಕ್ತರಾದ ಉಣುಗ¹ರಾದ ಭೋಗಿಗಳು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರು. ೪೧. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕುಣಿದು ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕುತ್ತ, ಬೀಸಣಿಗೆಗಳ ಜೋಡಿಯನ್ನೂ, ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದ ಹೆಂಗಸರು ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನಡುವೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಒಯ್ಯನೆ ನಡೆದರು. ೪೨. ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದ ಭಕ್ತಗಳೂ, ವಾರಗಣಿಕೆಯರ ಗಂಭೀರ ಗೀತ ಧ್ವನಿಗಳೂ, ಚಲಿಸುವ ಕೇಶಪಾಶಗಳಲ್ಲಿನ ಹೂವುಗಳ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಮದ್ಯಕೈರಗಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳೂ, ಪ್ರಿಯರಾದ ಗುಣ, ಕುಳ್ಳರ ಆಲಾಪಗಳೂ ಅಂತಃಪುರದ ಸುಂದರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದವು.

1 ಉಣುಗಭೋಗಿ = ಉಂಡಾಡಿಗಳಾದ ವಿಲಾಸಿಗಳು (?) 'ಅಣುಭೋಗಿ' ಎಂಬ ಪಾಠವಾದರೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ಭೋಗಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಭೋಗಿ = ವಿಲಾಸಿನಿ (?)

ಪೊಳವಲರಮದಿನ ಕಪುರ
ವಳಕಿನ ಕತ್ತರಿಯ ಕೊಳತದುವಾಭರಣಂ
ಗಳ ಪೊಳವ ಮಾಣಿಕಂಗಳ
ಬೆಳಗಿದೆ ಸೂಚಿಸಿತು ಭರತನಂತಃಪುರಮಂ

೪೩.

ಶೃಂಗಾರಾಂಭೋಧಿವೇಳಾವಿಳಸನದಸಕಂ ಮೇಣ್ ಸ್ಮರಪ್ರಾಜ್ಞಸಾಮ್ರಾ
ಜ್ಯಾಂಗಂ ಮೇಣ್ ಚೈತ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀಪರಿಕರವಿಭವಂ ಮೇಣಿದಂಬಂತೆ ಲೀಲಾ
ಪಾಂಗಜ್ಯೋತ್ಸಾಮೃತಾಂಭಃಪ್ಪವಧವಳಿತದಿಗ್ಗಿತ್ತಿ ಬಂದತ್ತು ಪುಷ್ಪಾ
ಸ್ತಂಗೇಕಚ್ಚತ್ರಮಾಯ್ವೀಜಗಮನೆ ಭರತಾಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹಂ

೪೪

ಲಯದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಿ ಬೆಡಗಂ ಪಡೆವ ತುರಗದಿಂದ ಚಿತ್ರಚ್ಚಿತ್ರಕಾಲೀ
ಲಯನುದ್ದಂ ಬರ್ಪ ಚೇಟಿನಿವಹದ ಬರವಿಂ ಭೂಷಣಾದಂಬರೋದ್ದೋ
ತಿಯಿನೊಪ್ಪಿದುರ್ದಿಳಾಸಂ ವಿಳಸಿತಕಮಳಾವಾಸಮೀಬರ್ಪುದುಂ ರಾ
ಣಿಯವಾಸಂ ನೋಡಿದೊಂಬಂತೆಸೆದುದು ಹಲವುಂ ತಂದದಿಂದ ಪೆಂಡವಾಸಂ

೪೫

ತುರಗಮುಮೊಂದು ಸತ್ತಿಗೆಯುಮೊಂದಿರೆ ಕಾಪಿನ ಬಂಟು ಸುತ್ತಲುಂ
ಬರೆ ಮುಸುಕುಟ್ಟಪಟ್ಟಣಿಗೆಯುಂ ಪೊಳಪೊಣುವ ಕಣ್ಣುಬಿಳುಮೋ
ಪರ ಮನದೊಳ್ ತೆಲಂಬೊಳವ ಬಾಳೆಗಳಂತಿರೆ ನಾಚ್ಚಿಳಾಸದೊಳ್
ಪೊರೆದಿರೆ ಬಂದುದಂದೊಡನೆ ಸಜ್ಜನವೆಂದಿರ ತಂದಮೋಳಿಯೊಳ್*

೪೬

೪೩. ಹೊಳೆಯುವ ಹೂಗಳ, ತೊಡೆದುಕೊಂಡ ಕರ್ಪುರದ ಹಳುಕಿನ, ಕಸ್ತೂರಿಯ, ಕೊಳತವೆಂಬ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯದ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿಸೆಯುವ ಮಾಣಿಕೃಗಳ ಬೆಳಕು ಭರತನ ಅಂತಃಪುರವಿದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿತು. ೪೪. ಈ ಜಗತ್ತು ಮನಃಧನಿಗೆ ಏಕಚ್ಚತ್ರವಾಯ್ತೋ ಎಂಬುವಂತೆ ಭರತನ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹವು ಬಂದಿತು. ಅದು ಶೃಂಗಾರರಸ ಸಮುದ್ರದ ದಡದ ವಿಲಾಸಕಾರ್ಯವೋ ಅಥವಾ ಮನಃಧನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂಗವೋ ಅಥವಾ ಚೈತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಿಲಾಸಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವೈಭವವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಲೀಲಾವಿಜೃಂಭಿತವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣೊಟದ ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂಬ ಅಮೃತಪ್ರವಾಹ ದಿಂದ ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ೪೫. ಲಯದಿಂದಲೂ ಮೃದುತೆಯಿಂದಲೂ ಬೆಡಗನ್ನು ಪಡೆದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಭತ್ತಗಳ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಾಲಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಚೇಟಿಯರ ಗುಂಪಿನ ಬರವಿನಿಂದಲೂ ಆಭರಣಗಳ ಆಡಂಬರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಸೊಬಗುವಡೆದ ಕಮಲಾವಾಸವೇ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಾಣವಾಸವು ಬರುತ್ತಿದೆ, ನೋಡಿ ಎಂಬಂತೆ ಹಲವು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪೆಂಡವಾಸವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೪೬. ಕುದುರೆ, ಸತ್ತಿಗೆ ಕೂಡಿಬರಲು, ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಟರು ಸುತ್ತಲೂ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಮುಸುಕುಹಾಕಿದ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯೂ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಳುಪೂ

೧ ಉದ್ಯೋತಿ = ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳದ್ದು. ಅದ್ದರಿಂದ 'ದೋತಿಯಿದೊಪ್ಪಿದುರ್ದ' ಎಂಬುದು ಶುದ್ಧ

* ೪೬, ೪೭ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪಡೆಗಡ್ಡೆಮಿರ್ಬೆ ಬೆಟ್ಟ
ಚೆಡೆ ಮಟ್ಟಮಿಟುಂಬಮೆಂಬವಂ ಸೇಸಿ ಸಾ
ವೆಡೆ ನಡೆವ ದಂಡರತ್ನಂ
ಪಡೆವಳ್ಳನ ಮುಂದೆ ನಡೆಯೆ ನಡೆದಂ ಭರತಂ

೪೨

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್,

ಅಂತು ನೃಪಂ ನಡೆಯೆ ಲಲಾ
ಟಂ ತಪತಪನಾಂಶುವಿಂ ಸರೋವರಜಲಮೋ
ರಂತಿರೆ ಕಾಯ್ದೊಡದ ನೀ
ರಂತಿರೆ ಕುದಿದತ್ತು ಪೊಳೆಯೆ ಜಲಚರನಿಕರಂ

೪೪

ಬಾಲಕಳಹಂಸಿಬಾಳ ಮ್ನ
ಣಾಳಂಗಳ ನಡುವೆ ಶಿಶಿರಕರಕರತದಾಂ
ದೋಳದೊಳಿಪ್ಪಂಕಿದುರ್ದು
ಲೀಳೆಯಿನೇಂ ಲೀಲೆ ರಾಜಹಂಸಂಗರಿದೇ

೪೯

ತಪನಕರಂ ತನುಗಳನು
ಚ್ಚ ಪೋಗೆ ಸಾರ್ಧತ್ತು ಜಕ್ಕಪಕ್ಕಿಯ ಪೋಣರುಂ
ಗ್ಗುತಮನಮಾಗಳುದ್ದಂ
ಡಪುಂಡರೀಕೋಡ್ಡುಳಾತಪತ್ರದ ನೆಲಲಂ

೫೦

ಪ್ರಿಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಳೆಯ ಮೀನುಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ ನಾಡು
ವಿಳಾಸದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು, ಸಜ್ಜನವೆಂದಿರ ಗುಂಪು ಸಾಲಾಗಿ ಕೂಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು.
೪೨. ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಇಟ್ಟೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟಮಾಡಿ ಚೂರ್ಣಗೈಯುವ
ದಂಡರತ್ನವು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲು ಭರತನು ಮುಂದುವರಿದನು.
ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ೪೪. ಹಾಗೆ ರಾಜನು ನಡೆದನು. ಹಣೆಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವ
ಸೂರ್ಯನ ತಾಪದಿಂದ ಸರೋವರದ ನೀರು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಾದು,
ನೀರು ಕಾಯಿಸುವ ಹಂಡೆಯೊಳಗಿನ ನೀರಿನಂತಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಲಚರ ಸಮೂಹವು
ಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ನೀರು ಕುದಿಯಿತು! ೪೯. ಬಾಲಕಲಹಂಸಗಳ ಮತ್ತು
ತಾವರೆದಂಟುಗಳ ನಡುವೆ ರಾಜಹಂಸವು ಚಂದ್ರನ ನೂರಾರು ಕರಗಳು (ಕಿರಣ-ಕ್ಕೆ)
ಆಡಿಸುವ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತೂಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ರಾಜಹಂಸನಿಗೆ
ಈ ಲೀಲೆ ಅಸಾಧ್ಯವೇ? (ರಾಜಹಂಸನಾದ ಭರತನಿಗೂ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ
ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ). ೫೦. ಸೂರ್ಯನು ದೇಹಗಳನ್ನು ಕಾಯಿಸಲು
ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯ ಜೊತೆಯು ದುಃಖಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳುದಾಗಿ ಉನ್ನತ ಕಮಲವೆಂಬ

ಪೊಳೆವಿನಕಿರಣಂ ಮೆಯ್ಯಳ
ನಳುರೆ ಕನಲ್ಗಿದು ಸೋಗೆಯಂ ಪರಪಿ ನೆಲ
ಲ್ಲನಾಸೆವಡೆ ಶಿಖಾವಳಿ
ಕುಳತಾಂಡವಮೆಸೆದುದಾ ಶರತ್ಸಮಯದೊಳಂ

೫೧

ಕರಣೇಗಣಕರಶೀಕರ
ಪರಿಕರದೊಳಮಲೆವ ಚಮರರುಹಪವನಪರಂ
ಪರೆಯೊಳಮಾಪದೆ ನೃಪಸೌಂ
ದರೀಶ್ರಮಾಂಭಃಕಣಂಗಳುಣ್ಣಿದುವಾಗಳ್

೫೨

ಲಾವಣ್ಯರಸದ ಬಿಂದುಗ
ಳಾವರಿಸಿದುವೆನಿಸಿ ಪೊಳೆದುವವನೀಶ್ವರಕಾಂ
ತಾವದನಂಗಳ್ ಸ್ತೇದಜ
ಲಾವಳಿಯಿಂ ಸಜಲಲವಸರೋಜಂಗಳವೋಲ್

೫೩

ಕಡುವೆಂಕಿಯಿಂ ಕಟಾಕ್ಷಂ
ಬಿಡಿದಿಲೆವ ಲಲಾಟಕುಂಕುಮಸ್ತೇದಜಳಂ
ಕಿಡಿಸಿದುದು ಕದಪಿನೋಳ್ ಪೊ
ಲ್ಲದೆ ಬರೆದರಸಿಯರ ಪತ್ರಲೇಖಾವಳಿಯಂ

೫೪

|| ಪೃಥ್ವೀ ||

ಶರತ್ಸಪನತಾಪದಿಂ ಕೊರಗಿ ಕೂಡೆ ಕೋರೈಸಿದಾ
ನರೇಶ್ವರವಧೂಕದಂಬಕಮನಾಟಿಸಲ್ಯಾಗಳ
ಬ್ಬರೇಣುಗಳನೆತ್ತಿ ಬಂದುದಿವಿವರ್ಪವೋಲ್ ನಂದನೋ
ತರಂಬಿಡಿದು ಮಾರುತಂ ಚಳತರಂಗಿಯಿಂ ಗಂಗೆಯಿಂ

೫೫

ಉಜ್ಜಲವಾದ ಕೊಡೆಯ ನೆಳಲನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿತು. ೫೧. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ದೇಹಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದುವು. ಅದರಿಂದ ನವಿಲುಗಳು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡು ಹೆದರಿ ನೆಳಲಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಗರಿಗಳನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡವು. ಆಗ ಶರತ್ಕಾಲವಾಗಿದ್ದರೂ ನವಿಲುಗಳ ತಾಂಡವನೃತ್ಯವು ಕಾಣಿಸಿತು. ೫೨. ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲುಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರುಹನಿಗಳಿಂದಲೂ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ಅಡಗದೆಯೆ, ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದುವು. ೫೩. ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಗಳು ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಖಲಕಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಸರೋಜಗಳೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದುವು. ಅವು ಲಾವಣ್ಯರಸದ ಮಕರಂದಗಳಿಂದ ಅನ್ವಿತವಾದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ೫೪. ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಾಖದಿಂದ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಮೂಲಕ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿನ ಕುಂಕುಮ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಬೆವರುಹನಿಗಳು ಅರಸಿಯರ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪತ್ರಾವಳಿಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿದುವು. ೫೫. ಶರತ್ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನ ತಾಪದಿಂದ ಸೊರಗಿ ಸುಸ್ತಾದ ರಾಜವಧೂಸಮೂಹವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಲು ನಂದನವನಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರುತನು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳ ಗಂಗೆಯಿಂದ ತಾವರೆಯ ರೇಣುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು

ವ|| ಅಂತು ಮಳಯಜರಸಶಿಶಿರಶೀತಕರಾಸಾರಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಮಂದಾನಿಲನ ಬಟೆಯನೆ ಬಂದು,

ಹಿಮಶೈಲಾಗ್ರಸರಸ್ಸನೋರುಹರಜಃಪಿಂಗಾಂಗಯಂ ತೀರಸಾ
ರಮಹೀಜಪ್ರಸವಪ್ರಭೂತಮಕರಂದಾಮೋದಸಂಸಂಗಯಂ
ಭ್ರಮರೀಗೀತಸಮೇತಹೇಮನಳಿನೀ ಶ್ರೀಸಂಗಯಂ ನೋಡಿ ನಾ
ದೆ ಮನಂಗೊಂಡನಿಳೀಶ್ವರಂ ಉಳಿತಮತ್ಯಾಪಾಂಗಯಂ ಗಂಗಯಂ ೫೬

ಆ ರಮ್ಯನದಿಯ ಚೆಲ್ವಿನಿ
ಳಾರಾಮಾರಮಣನಟ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡುವಿನಂ
ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಿಡಿದೊಯ್ಯನೆ
ತೇರಂ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಚಕ್ರಿಯಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ ೫೭

ದಿವಿಜಜನಸೇವಿತಂ ಭುವ
ನವಂದ್ಯಮಹ್ಯಾದಿತತ್ರಿಲೋಕಂ ನೋಡೀ
ದಿವಿಜನದಿ ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನ
ಧವಳಯಶಶ್ಚ್ರಿಯನಿನಿಸನನುಕರಿಸಿರ್ಕುಂ ೫೮

ನಿನ್ನಾಚ್ಛೆಯಂತೆ ಗಗನಮ
ನುನ್ನತಿಯಿಂ ದಾಂಟ ಪೆರ್ಗಲೆ ಲಂಫಿಸಲರಿದಂ
ಬನ್ನೆಗಮೊಪ್ಪಿದುರ್ಕು ಲೋ
ಕೋನ್ನತ ನೋಡಿದಜ ಕನಕವೇದಿಕೆಯಿರವಂ ೫೯

ತಂದು ಇದಿರು ಬರುವಂತೆ ಬೀಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧರಸದ ತಣ್ಣೀರುಹನಿಗಳೊಡನೆ ಬೀಸಿದ ಮಂದಾನಿಲನ ಸಮೀಪದ ದಾರಿಯನ್ನು ಸೇರಿ, ೫೬. ಚಂಚಲವಾದ ಮೀನೆಂಬ ಕಡೆಗಣ್ಣೊಟವುಳ್ಳ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಇಳೀಶ್ವರನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಅದರ ನೀರು ಹೊಂಬಣ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ದಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿನ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬಂದ ಮಕರಂದದ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಗಂಗಾನದಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದುಂಬಿಗಳ ಸಂಗೀತಗಳಿಂದ ಅನ್ವಿತವಾಗಿ ಅದು ಸುವರ್ಣಕಮಲಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿತು (ಗಂಗೆಯು ಪದ್ಮಿನೀಜಾತಿಯ ತರುಣಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು). ೫೭. ಆ ರಮ್ಯವಾದ ನದಿಯ ಚೆಲ್ವನ್ನು ಆ ಭೂರಮಣನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಸಾರಥಿಯು ರಾಜನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತನು. ತೇರನ್ನು ಕಡಿವಾಣದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಚಕ್ರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ೫೮. “ಸುರಜನ ಸೇವಿತವೂ, ಜಗದ್ವಂದ್ಯವೂ, ತ್ರಿಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದುದೂ ಆಗಿದೆ ಈ ಗಂಗಾನದಿ. ನೋಡು, ಈ ಸ್ವರ್ಗನದಿಯು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಶುಭ್ರವಾದ ಯಶಶ್ಚ್ರಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿದೆ! ೫೯. ಲೋಕೋನ್ನತ! ಈ ಕನಕವೇದಿಕೆಯ ಇರವನ್ನು ನೋಡು. ಇದು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮೀರಿಸಿದೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ

ತ್ರಿದಶಸ್ತುತ ನೋಡ ಪೊದ
 ಲ್ಲೊದವಿದ ತಾಲೀತಮಾಳ ನೀಳದ ಕರ್ಪಿಂ
 ಪುದಿದು ಪರಭಾಗಮಂ ಪಡೆ
 ದಿದಜಿರಡುಂ ಕೆಲದೊಳಿಸೆವ ವನರಾಜಿಗಳಂ

೬೦

ಪರೆದು ತಟವನದ ಪಸುರೆಸೆ
 ದಿರೆ ತನ್ನೊಳ್ ತನ್ನ ಬಣ್ಣಮೆಸೆದಿರದಿರೆ ಎ
 ಸ್ತುರಿತತರ ಕನಕವೇದಿಕೆ
 ಮರಕತವೇದಿಕೆಯ ಚಿಲ್ಲನಿರ್ಕುಚಿಗೊಳ್ಳುಂ

೬೧

ವನಕುಸುಮಸ್ತುಬಕದ ನೆಲ
 ಲಿನಿಸಚ್ಚಾಂಬುವಿನೊಳಿಸೆಯೆ ಮಧುಕರಮದು ಭೋಂ
 ಕೆನೆ ಪಾಯ್ತುಂಕೆ ನಾಂದೊಡೆ
 ಜನುಂಗಿ ನೆಲಸಿದುದು ವಿಕಚಕನಕಾಬ್ಜಿನಿಯೊಳ್

೬೨

ಕೊಡೆಯಲೆಗಳ ತಿಂತಿನೆಯಿ
 ಚ್ಚೆಡೆಗಳ ಕಬ್ಬಲೆಯನಿರುಳೆಗತ್ತಾತ್ಮೇಶಂ
 ತಡೆದೊಡೆ ನರೇಂದ್ರ ನೋಡೀ
 ನಡುಹಗಲೊಳ್ ಚಕ್ರವಾಕವಧು ವಿರಹಿಸುವಳ್

೬೩

ಮದಗಂಧಮೆಂದೆ ಸಪ್ತ
 ಚ್ಚದಗಂಧಮನೀವನೇಭಮಾಘ್ರಾಣಿಸಿ ಪೆ
 ಚ್ಚದ ಮಸಕದಿಂದೆ ಪಾಯ
 ಲ್ಲದಿಪುರ್ಗಯ್ಯಪುದು ನೋಡ ವನವೇದಿಕೆಯಂ

೬೪

ದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ೬೦. ಅಮರನುತ! ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿದ ಕಪ್ಪಾದ ತಾಳೆ ಹೊಂಗೆಮರಗಳ ಕಪ್ಪಿನಿಂದ ಶೋಭಾತಿಶಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕನಕವೇದಿಕೆಯ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ವನರಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡು. ೬೧. ದಡದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕಾಡಿನ ಹಸಿರುಬಣ್ಣವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರಲಾಗಿ, ತನ್ನ ಬಣ್ಣವು ಕಾಣದಂತಾಗಲು ಅತಿಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕನಕವೇದಿಕೆಯು ಮರಕತವೇದಿಕೆಯ ಚಿಲ್ಲನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ! ೬೨. ಕಾಡುಹೂಗಳ ಗೊಂಚಲಿನ ನೆಳಲು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆಯಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೂಗೊಂಚಲೆಂದು ತಿಳಿದು ದುಂಬಿಯೊಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಿತು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅದರ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ನೆನೆಯಲು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತ ಅರಳಿದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ದುಂಬಿಯು ನೆಲಸಿತು! ೬೩. ಕೊಡೆಯಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲೆಗಳ ಗುಂಪಿನೆಡೆಗಳ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ರಾತ್ರಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಗಂಡುಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಯು ಬರಲು ತಡಮಾಡಿತು. ಎಲೆ ನರೇಂದ್ರ, ಇದರಿಂದ ಚಕ್ರವಾಕವಧುವು ನಡುಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಹಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸು! ೬೪. ಸಪ್ತಚ್ಚದದ ಗಂಧವನ್ನು ಮದಗಂಧವೆಂದೇ ಈ ಕಾಡಾನೆ ಆಘ್ರಾಣಿಸಿತು! ತತ್ಪಲವಾಗಿ

ಮದಕಳಹಂಸೆಯ ಪಿಂಡಿದ
ಪೊದಟ್ಟ ಚಮರೀಜಮಾಗೆ ಜಳದೇವತೆಗೆ
ತ್ತಿದ ಪಚ್ಚಿಯ ಸತ್ತಿಗಳ
ಪುದುವನಿಪುದು ವನಜವನದ ಕೊಡೆಯಲೆ ಪಲವುಂ

೬೫

ಮಲಯಸಮೀರಣೇರಣಚಲತ್ತರುಶಾಖಿಗಳೊರ್ಮೆಗೊರ್ಮೆ ನೀ
ರೊಳಗೆ ಬಲಿಲ್ಲ ಹೇಮಸರಸೀಜರಜಾರುಣವಾರಿಯಂ ಪುದುಂ
ಗೊಳಿಸಿ ನಭಂಬರಂ ಮಿಳಿದಲಂಪಿನ ದಂಪತಿಯಿರ್ಪ ಜೊಂಪಮಂ
ತಳಿತಲದಲ್ಲಿ ತಣ್ಣವೆಸಕೆಯ್ಯುವು ತೀರವನಾಂತರಾಳದೊಳ್

೬೬

ಬಳ್ಳಿಗವುಂಗಂ ತಳ್ಳಲೆ
ವಳ್ಳಿಯ ಕಬ್ಬಲೆಯನಲೆವ ಸೊಡಗುಡಿಗಳನೀ
ಯಳ್ಳಿಡಿದಲೆವುವು ಬನದೊಳ
ಗುಳ್ಳಲರ್ದುಳ್ಳವ ಚಂಪಕಪ್ರಸವಂಗಳ್

೬೭

ಗೊಲೆಯೊಳ್ಳಣ್ಣುದು ಮೈಂದವಾಳಿ ಪಥಿಕರ್ಬರ್ಕೆಂದು ಭೃಂಗಂಗಳಿಂ
ದುಲಿವಂತಿದುರ್ದು ಪಣ್ಣ ಬಕ್ಕೆ ತನಿವಣ್ಣಾಗಿದುರ್ದಿಮಾವು ಕ
ಬ್ಬಲಿಸಿದ್ತಲೆವಳ್ಳಿ ಕಾಯ್ತು ಕರೆವಂತಿದ್ತು ಚಿಂದೆಂಗು ಸಾ
ಹಲೆವಂತಿದುರ್ದು ಬಂದ ಕರ್ಚೆನೆ ವನಶ್ರೀ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪರ್ಕಮೇ

೬೮

ಅದು ಅತ್ಯುದ್ರೇಕಗೊಂಡು (ಇನ್ನೊಂದು ಆನೆಯೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ) ಈ
ವನವೇದಿಕೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ, ನೋಡು! ೬೫. ಕಲಹಂಸೆಗಳ ಗುಂಪು
ಜಲದೇವತೆಗೆ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಗಳಾಗಿವೆ. ಕಮಲವನದ ಕೊಡೆಯಾಕೃತಿಯ ಎಲೆಗಳು,
ಆ ದೇವತೆಗೆ ಎತ್ತಿದ ಪಚ್ಚಿರತ್ನದ ಕೊಡೆಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ! ೬೬. ತೀರದ
ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಯಮಾರುತದ ಬೀಸಾಟದಿಂದ, ಅಲುಗುತ್ತಿರುವ ಮರದ
ಕೊಂಬೆಗಳು ನೀರೊಳಗೆ ಜೋಲಾಡುತ್ತ ಚಿನ್ನದ ಕಮಲಧೂಳಿಯಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ನೀರನ್ನು
ಅಕಾಶದವರೆಗೂ ಹರಡುವುವು. ಅವು ತೀರವನಗಳ ನಡುವೆ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವ
ದಂಪತಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಎರಚಿ ತಣ್ಣನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ೬೭. ಅರಳಿದ ಸಂಪಗೆಯ
ಹೂಗಳು ಅಲೆಯುವ ದೀಪದ ಕುಡಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಎಂದರೆ ದೀಪದ ಕುಡಿಗಳ
ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಎಳೆಯ ಅಡಿಕೆಮರಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಾದ
ವನದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ! ೬೮. ಮೈಂದಬಾಳೆಯು
ಗೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಣ್ಣಾಗಿದೆ! ಪಥಿಕರು ಬರಲೆಂದು ಹಲಸು ಹಣ್ಣಾಗಿ ದುಂಬಿಗಳ ಮೂಲಕ
ಕರೆಯುವಂತಿದೆ. ಇಮ್ಮಾವುಗಳು ತನಿವಣ್ಣಾಗಿವೆ. ಎಲೆವಳ್ಳಿಗಳು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು
ಬೀರಿವೆ. ತೆಂಗಿನಮರಗಳು ಕಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕರೆಯುವಂತಿವೆ. ಬಲಿತ ಕಬ್ಬು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಕರೆಯುವಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದೆ. ವನಶ್ರೀಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಕಡುಪಗಲಾದುದು ಬೀಡಂ
ಬಿಡಿಸುವುದೀಪುಣ್ಯನದಿಯ ತಡಿಯೊಳ್ ದೇವರ್
ನಡೆವುದು ವನಜಕೇಳಿಗೆ
ಕಡುರಯ್ಯಂ ಬನದ ತೊಪೆಯ ಸಿರಿ ಧರಣಿಪತಿ

೭೯

ಎಂದೊಡೆ ಭರತೇಶ್ವರನಾ
ನಂದದೆ ಬೀಡಂ ಬಿಡಲೆವೆಟ್ಟಿಟ್ಟಿದು ಜಯ
ಸ್ತಂದನದಿಂದಂ ಜನಿತಾ
ನಂದದೆ ಬನಮಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ಪುಗುತಂದಂ

೭೦

ವ|| ಆಗ್ ಶರದದ ಬಿಸಲಳುರೆ ಪೊನ್ನೆದ ಘರ್ಮಬಂದುಗಳಿಂ ನಾಂದು
ಪುಚ್ಚಿದರೆವೊರೆಕನಾದ ಕುಂಕುಮಪತ್ರಭಂಗದ ಕೊಪಗಿದ ನಗೆಮೊಗಂಗಳುಂ ಪಯಣದೊಳಗೆ
ವಿಳ್ಳೆಯಾಗಿ ಬಂಬಲಿ ಬಾಡಿದ ತನುಲತೆಗಳುಂ ಎಪ್ಪಿವಿಪನಾದ ತಲೆದುಡುಗೆಗಳುಂ ಬಾಡಿದ
ಪೂಮಾಲೆಯೊಡನೆ ಬಬಲ್ದ ಸೋಮುಡಿಯುಂ ಆದಿಗಡಿಗೆ ತಡತಡವಪ್ಪ ನಡೆಗಳುಂ ಬೆರಸು,

ವನದೇವತೆಗಳ್ ನಂದನ
ವನಮಂ ಪುಗುವಂತೆ ತಳಿರ ಕಳಿಕೆಯ ಪೊಸಪೂ
ವಿನ ಮೇಗೆ ದಿಟ್ಟಿಯಾಗಿರೆ
ವನಜಾನನೆಯರ್ ವಿಳಾಸವನಮಂ ಪೊಕ್ಕರ್

೭೧

ಪುಗೆ ನಡೆವ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂ
ದೊಗೆವ ಲತಾಂಗಿಯರ ಸುಯ್ಯ ಕಂಪಿಂಗಳಿಗಳ್
ಮೊಗಸಿ ಮುಸುಡಿದುವು ಪೊಸಗಂ
ಪುಗಂಡು ಸೈರಿಸುವ ಮಧುಕರಂಗಳುಮೊಳವೇ

೭೨

೭೯. ಹಗಲೇರಿತು. ಈ ಪುಣ್ಯನದಿಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡಿಸು. ದೇವ, ವನಜಲಕೇಳಿಗಳಿಗೆ ತರಳೋಣ. ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಬನದ ಮತ್ತು ತೊರೆಯ ಸಿರಿಯು ಅತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ.” ೭೦. ಎನ್ನಲು ಭರತೇಶ್ವರನು ಆನಂದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವನವನ್ನು ವಿಲಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಆಗ ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಿಸಿಲು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಬೆವರುಹನಿಗಳಿಂದ ತೊಯ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕುಂಕುಮಪತ್ರಭಂಗಗಳು ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಆಳಿಸಿಹೋದುವು. ಅವರ ನಗೆಮೊಗಗಳು ಆಯಾಸದಿಂದ ಸೊರಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸದಿಂದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ದೇಹಗಳು ಬಾಡಿದ್ದವು. ತಲೆಯುಡುಗೆಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಹೂಮಾಲೆಗಳು ಬಾಡಿ ಕೂದಲುಗಂಟು ಸಡಿಲವಾಗಿತ್ತು. ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಜನರು ನಿಂತು ನಿಂತು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ೭೧. ಆ ಕಮಲಮುಖಿಯರು ಚಿಗುರುಗಳನ್ನೂ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನೂ ಹೊಸಹೂವುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ, ವನದೇವತೆಗಳು ನಂದನವನವನ್ನು ಹೊಗುವಂತೆ ವಿಲಾಸದಿಂದ ವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ೭೨. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಯಾಸದಿಂದಂಟಾದ ಲತಾಂಗಿಯರ ಉಸಿರಿನ ಸುವಾಸನೆಗೆ ದುಂಬಿಗಳು ಆತ್ಮಸೆಯಿಂದ

ಕತ್ತುರಿಯ ಕಂಪುಮಂ ಬೆಮ
ರೊತ್ತರಿಸಿ ಪೊದಬ್ಬ ಕಂಪನೀಯುತ್ತಿರೆ ವೈ
ತೋತ್ತುಂಗಸ್ತನೆಯರ್ ಶ್ರಮ
ಮುತ್ತುಮದೇಂ ಸುರಭಿಗಂಧಮಂ ಬೀಜಿದರೋ

೭೩

ವ|| ಆಗ್ ಭರತೇಶ್ವರಂ ಸಮಸ್ತಾಂತಃಪುರದೊಡನಿಡಿದಡರೆ ಸಲೆ ಪೂತಚೂತಲತೆಯ
ನೊಳಗುಮಾಡಿ ಬಳಸಿದ ಮಾಧವೀಲತೆಯ ಬಳ್ಳಿವಳ್ಳಿಯ ಬಳ್ಳಿಗಾವಣದ ಮುಂದೆ ಬಳ್ಳಿಬಳ್ಳಿದಳೆ
ವಳಿಸುವ ಪೊಸಗಂದಳಿರ ಗೊಂದಳದೊಳೆ ಸಂದಣಿಸಿದಶೋಕಲತೆಯೋಲಗಶಾಲೆಯೊಳಗಣ
ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಗಣ ಕುಸುಮದಸಳ ಮಿಸುಗುವ ಪೊಸದಳಿಂಬದ ಮೇಗ
ಕಿಟಿದುಬೇಗಂ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಮೇಳದಾಕೆಗಳ್ ವೆರಸು ಬಂದು ಕಾವಣಮಂ ಪುಗಲೊಡಂ,

ತಳಿರ ಪೊಸದಳಿರ ಕಾವಣ
ದೊಳಗೆ ನೈವೇಶ್ವರನ ಘರ್ಮಜಳಕಣಗಣಮಂ
ಕಳೆದುದು ಚಂದನಹಿಮಕರ
ವಿಳುಳಿತಜಳವರಿಚಿತಂ ಜಳಾರ್ಧಸಮೀರಂ

೭೪

ವ|| ಅನ್ನು ಭರತರಾಜಂ ಸಕಳರ್ತುಕರಾಜನಪ್ಪ ಮನೋಜರಾಜಂಗೆ ಮಾಡಿದುದೆನಿಸುವ
ವಿರಾಜಮಾನರಕ್ತಾಶೋಕಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸಿತಕಾಯಮಾನದೊಳ್ ಕಿನ್ನರಕರಕಿಸಲಯಚಳನಸಮುತ್ಪನ್ನ
ಕಾಕಳೀಕಳರವಮಿಳಿತಮಧುಕರತಂತ್ರೀಸಮಂಚಿತವಿಪಂಚೀಮಂದ್ರತಾರಮಧುರಮೂರ್ಚನಾ

ಮುತ್ತಿಕೊಂಡುವು. ಹೊಸ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಕಂಡ ದುಂಬಿಗಳು ಅದನ್ನನುಭವಿಸದೆ
ಎಂದಾದರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾವೆ? ೭೩. ಉತ್ತುಂಗಸ್ತನೆಯರ ಬೆವರಿನ ಕಂಪು ಕತ್ತುರಿಯ
ಕಂಪನ್ನು ಒತ್ತರಿಸಿತು. ಅವರು ಶ್ರಮದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನೂ
ಸುರಭಿಗಂಧವನ್ನೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸೂಸಿದರು. ವ|| ಆಗ ಭರತೇಶ್ವರನು ಸಮಸ್ತಾಂತಃ
ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಚೂತಲತೆಯಿಂದ ಬಳಸಿದ ಮಾಧವೀಲತೆಯ
ಚಪ್ಪರದ ಮುಂದೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕೆಂದಳಿರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಶೋಕಲತೆಯ
ಒಲಗಶಾಲೆಯೊಳಗೆ ಕರ್ಪೂರದ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ
ಕುಸುಮದಸಳುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಹೊಸಮಡಿಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ
ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಳದಾಕೆಗಳೊಡನೆ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆಗ,
೭೪. ಹೊಸದಳಿರುಗಳು ತುಂಬಿದ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ, ರಾಜನ ಬೆವರುಹನಿಗಳನ್ನು ಚಂದನ
ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸ್ರವಿಸಿದ ಜಲವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಗಾಳಿಯು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಭರತರಾಜನು ಋತುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ರಾಜನಾದ ಮನ್ಮಥನಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ
ರಕ್ತಾಶೋಕಪಲ್ಲವಗಳ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿನಂತೆಸೆಯುವ ಕಿನ್ನರೀಹಸ್ತಗಳ ಚಾಲನದಿಂದ
ಮಧುರ ಕಲರವಗಳನ್ನು ಬೀರುವ ದುಂಬಿಗಳೆಂಬ ತಂತಿಗಳಿಂದಂಟಾದ ವೀಣೆಯ ಮಂದ್ರ
ತಾರಮಧುರಮೂರ್ಚನಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ಅಂತಃಪುರಪರಿವಾರದ
ವಾರಾಂಗನೆಯರ ಸಂಗೀತಗಳನ್ನೂ ಹೊಸಹೂಗಳ ಪರಾಗಾಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡ

ಸನಾಥಸಪ್ರಯೋಗಂಗಳುಮಂ ಅಂತಃಪುರಪರಿವಾರವಾರವಾರಾಂಗನಾಸಂಗೀತಗೀತಂಗಳುಮಂ
ನವಪ್ರಸವಪರಾಗಾಸವಾಸಕ್ತ ಭೃಂಗಾಂಗನಾಗೀತಂಗಳುಮಂ ಆಲಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ
ಆತನಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಮ್ಮಾವಿನ ಸೊನೆಯ ಸೋನೆಯೊಳ್ ತಳಿದಳದಳರ ಜೊಂಪಂಗಳೊಳಂ
ಕುಳಿರ್ವ ಪುಳಿನಂಗಳೊಳಂ ಕೋಡುವ ಧಾರಾಗೃಹಂಗಳೊಳಂ ವಿಶ್ವಮಿಸಿ ಶರದಾತಪಪರಿಶ್ರಮಮಂ
ಕಳೆಯೆ,

ನವನಖಪದರೇಖೆಗಳು

ಸವತಿಯರಿದಿರೊಳ್ ವಿಳಾಸವತಿಯರ್ ಮೆಲೆಯಲ್

ಅವಯವದಿಂ ಕುಪ್ಪಸಮಂ

ಸವಂಗಮಂ ಕಳೆದು ಕಳೆದರಲ್ಲಿದವರಂ

೭೫

ಪೊಳೆವಲರ ಪಸೆಯೊಳಿದುರ್

ಪುಳಿನದ ಲೋಹಾಸನಂಗಳೊಳ್ ನೆಮ್ಮಿದುರ್

ಚಳದಳಕೆಯರರೆಬರದೊ

ಕಳೆದರೊ ಶರದಾತಪಪ್ರಭೂತಶ್ರಮಮಂ

೭೬

ಪೊಸತಳಿಗಳ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯಿ

ನೆಸೆಪೆಲರ್ಗಳಿನೊಗೆವ ಘರ್ಮಜಲಮಂ ಪೀರ್ದಾ

ಟಿಸಿದುವು ಕುಸುಮರಜಂಗಳ್

ಪೊಸಯಿಸಿದುವು ಬಣ್ಣಮಂ ಲತಾಂಗಿಯರ್ಗಳ್

೭೭

ಭೃಂಗಾಂಗನೆಯರ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಮ್ಮಾವಿನ
ಸೋನೆಯ ಜಡಿಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಎಳೆದಳಿರುಗಳ ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಣ್ಣನೆಯ
ಪುಲಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಣ್ಣಗಿರುವ ಧಾರಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ
ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಿಸಿಲಿನ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಕಳೆದರು. ೭೫. ವಿಲಾಸಿನಿಯರು ನೂತನವಾದ
ನಖಕ್ಷತಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸವತಿಯರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ತಮ್ಮ
ಅವಯವಗಳಿಂದ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನೂ ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ನಖಕ್ಷತಗಳು ಕಾಣುವವರೆಗೆ
ಕಳಚಿಕೊಂಡರು! ೭೬. ಹೊಳೆಯುವ ಹೂಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮರಳಿನ
ಮೇಲೆ ಮಂಡಿತವಾದ ಲೋಹಾಸನಗಳಲ್ಲೊರಗಿಕೊಂಡು ಅಲುಗುವ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳ
ವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದಾದ ಶ್ರಮಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಳೆದರೊ!
೭೭. ಕುಸುಮಧೂಳಿಗಳು ಹೊಸತಳಿರುಗಳೆಂಬ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬೆವರಿನ
ನೀರನ್ನು ಹೀರಿ ಆರಿಸಿದುವು. ಲತಾಂಗಿಯರ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಸದುಗೊಳಿಸಿದುವು.

೧ 'ಲೋಹಾಸನಂಗಳೊಳ್' ಎಂದು ಶುದ್ಧವಾಚವಿರಬಹುದು.

ಅಲರ ಮುಸುರಿಗೆಯೊಳುಸಿದುರ್
 ಲೈಲರ್ದಡ್ಡಂ ನಿಮಿದರ್ ಲತೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಳಾಸಂ
 ನಿಲೆ ನೀಡಿ ಕಾಲನರಬರ್
 ಮಲಂಗಿದರ್ ಪೊಳೆವ ತಳಿರ ಬೊಂದರಿಗೆಗಳೊಳ್

೭೮

ತಳಿರ್ಗಳ ಕಂದವಡಂಗಳೆ
 ತಳಿರ್ಗಳ ಪಾಸುಗಳೆ ತಳಿರ್ಗಳೊವರಿಗಳೆ ಕೆಂ
 ದಳಿರ್ಗಳಪೊಳೆವಿಲೆಸಲ್ಲೆ
 ವಿಳಾಸಮಂ ಮೆಲೆದರಲ್ಲಿ ಕೆಲರಬಲೆಯರೊಳ್

೭೯

ಪೊಳೆವಳೆದಳಿರೊಳೆ ಪುದಿದಳೆ
 ದಳಿಸಿ ಕುಳಿಕೋಲ್ಪು ಸೊನೆಯ ಸೊನೆಯನೆ ಪುದುಂ
 ಗೊಳಿಸಿದಳವಲ್ಪಿ ಮಾವಿನ
 ಕುಳಿವೋವರಿಯಲರ ಪಸೆಯೊಳುಸಿದರ್ ಕೆಲಬರ್

೮೦

ಪನಸಾಮೃತದಳಿನಾರಂ
 ಗನಾಳಿಕೇರೀಫಲಾಮೃತಾಸ್ವಾದದ ತ
 ಣ್ಣನೆ ತಣೆದು ಕಿವಿಯೊಳಮರ್ದಿನ
 ಪನಪನಿನಮೆಸೆದರರೆಬರಳಿಕುಳರುತಿಯಿಂ

೮೧

ಗಿಳಿಗಳೊಳೆ ಗಳಪಿ ಮೊಲೆವಳಿ
 ಕುಳದೊಡನಾಳೆಸಿ ಪುರುಳಿಯೊಡನೆಳಸಿ ನವಿ
 ಲ್ಲಳ ಬಳಗದೊಡನೆ ನರ್ತಿಸಿ
 ವಿಳಾಸಿನೀನಿವಹಮಾಗಳೇಂ ದಳಿಸಿತೋ

೮೨

೭೮. ಕೆಲವರು ಚಿಗುರುಹಾಸಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಗಳ ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ (ತಲೆ ಇಟ್ಟು) ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಮಲಗಿದರು. ೭೯. ಚಿಗುರುಗಳ ತೆರೆಗಳು, ಚಿಗುರುಗಳ ಹಾಸಿಗೆಗಳು, ಚಿಗುರುಗಳ ಒಳಮನೆಗಳು, ಕೆಂದಳಿರುಗಳ ಇಳಿಜಾರಿನ ಮನೆಯ ಹೊದಿಕೆಗಳು ಇಂಥ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿಲಾಸವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದರು. ೮೦. ಹೊಳೆಯುವ ಎಳತಾದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ತುಂಬ ತಣ್ಣಗಿರುವ, ಸೊನೆಯ ಸೊನೆಯನ್ನು ಹರಡಿದ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಿದ ಮಾವಿನ ತಂಪಾದ ತಗ್ಗುಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೆಲವರು ಉಸಿರಾಡಿದರು. ೮೧. ಹಲಸು, ಮಾವು, ಬಾಳೆ, ಕಿತ್ತಲೆ ಮತ್ತು ತೆಂಗುಗಳ ಫಲಾಮೃತಾಸ್ವಾದದಿಂದ ತಣ್ಣನೆ ತಣೆದವರಾಗಿ ಕೆಲವರು ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಜಾರವದಿಂದ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತದ ಹನಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಸೆದರು. ೮೨. ಗಿಳಿಗಳೊಡನೆ ಹರಟುತ್ತಾ ದುಂಬಿವಿಂಡಿನ ಗುಂಜಾರವವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಹೆಣ್ಣುಗಿಳಿಗಳನ್ನೆಳಸುತ್ತಾ, ನವಿಲುಗಳ ಬಳಗದೊಡನೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ವಿಲಾಸಿನಿಯರ ಗುಂಪು

ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಂ ಸಕ
 ಾಂತಃಪುರಸಹಿತಮಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ವನಾ
 ಭೃತರಮಂ ತೋಟಲೆ ಮನ
 ಕೃತಿಲ್ಲದ ಮುದಮನುಂಟುಮಾಡಿದುದು ಬನಂ

೮೩

ಕೊಳಗಳ ಮರಗಳ ಲತೆಗಳ
 ಫಲಪ್ರಸೂನಂಗಳೊದವಿನೊಳ್ ಪಕ್ಷಿಗಣಂ
 ಗಳ ಪುದುವಿನೊಳಾಟುಂ ಋತು
 ಗಳ ಚಿಲ್ಲಂ ಕಾಣಲಾದುದಾ ನಂದನದೊಳ್

೮೪

ಪೊಸತಲರ್ದ ಕೊಸಗು ತಳಿವೋ
 ದಸುಗೆ ಪಸುರ್ನೆಯೊಳಿಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ನನೆಯಿಂ
 ಮುಸುಕಿದ ತಳಿರಂ ಪೇಟಿದ
 ಪೊಸಮಾವುಗಳಿಂ ಬಸಂತಮೆಸೆದಪುದಿದಲೊಳ್

೮೫

ನವಚೂತಾಂಕುರಸುರಭ
 ದ್ರವಮಂ ಸವಿದನಿತಲೆಂದೆ ಮದನಧನುಜ್ಞಾ
 ರವಸನ್ನಿಕಾಶಮೀಗಳ್
 ಕಿವಿಯಂ ಮುಟ್ಟಿದುದು ಪಿಕದ ಪಂಚಮನಿನದಂ

೮೬

ಪಾದರಿ ಪೂತುವು ತೋರಿದು
 ಪಾದುವು ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳೆಯ್ ಪಣ್ಣುವು ಮಾವಿಂ
 ಬಾದುದು ನಿದಾಘಮಧುವಿನ
 ಭೇದಮದೀ ಬನದೊಳಾ ತಪಕ್ಕಡೆಯುಂಟೇ

೮೭

ಗರ್ವದಿಂದ ಮೆರೆಯಿತು. ೮೩. ಹೀಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿನೊಳಗೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ವನವು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೮೪. ಆ ವನದ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮರಬಳ್ಳಿಗಳ ಫಲಕುಸುಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಕ್ಷಿಸಮೂಹದ ನಂಬುತನದಲ್ಲಿಯೂ ಆರೂ ಋತುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಯಿತು.¹ ೮೫. ಹೊಸತಾಗಿ ಅರಳಿದ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಿಗುರಿದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಹಸುರು ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾವಿನ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ವಸಂತಯುತುವು ಈ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೮೬. ಹೊಸಮಾವಿನ ಚಿಗುರಿನ ಸುವಾಸನೆಯ ರಸವನ್ನುಂಡ ಕೋಗಿಲೆಯ ಪಂಚಮಸ್ವರವು ಮನಃಪ್ರಸಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದು ಧ್ವನಿಗೆ ಸಾಟಿಯಾಗಿ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ೮೭. ಪಾದರಿಯ ಗಿಡವು ಹೂಬಿಟ್ಟಿತು. ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳು ಹೂಬಿಟ್ಟುವು. ಮಾವುಗಳು ಹಣ್ಣಾದುವು. ಇದೇ

1. ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ೮೫ನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಸಂತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, ವರ್ಷ, ಶರತ್, ಹೇಮಂತ, ಶಿಶಿರ-ಎಂಬ ಆರು ಋತುಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ವಾರಾಕದಂಬಸುರಭಸ
ಮೀರಂ ಪರಿಪಕ್ವರಾಜಜಂಬೂದ್ರುಮವಿ
ಸ್ತಾರಂ ಶಿಖಂಡಿತಾಂಡವ
ಸಾರಂ ನವಜಳದಸಮಯಮೇನೆಸೆದಪುದೋ

೮೮

ಸೋಂಕುವೆಲರ್ ಜಾದಿಯ ಕಂ
ಪಂ ಕರಮಗ್ಗಲಿಸಿ ಸೋಂಕಿದಪ್ಪುದಿದಂತೋ
ಭೋಂಕನೆ ಪಯಣದೊಳೆಮ್ಮ
ಸೋಂಕಿದ ಶರದೃತುವೆ ಬನದೊಳವತರಿಸಿದುದೋ

೮೯

ಅಲರ್ಧ ಪೊಸಸಿಂದುರಂಗಳ
ನಲೆದಳಿಕುಳಮಂ ತಳರ್ಚ ತಣ್ಣಲೆವೆಲರಿ
ಯಲೆದಪ್ಪುವೆಮ್ಮತಃಪುರ
ಲಲನೆಯರಂ ಕೋಡುಸೇಡುಗೊಳ್ಳಿನಮೀಗಳ್

೯೦

ವನತರುಪತಂಗಳನೊಯ್ಯ
ನೆ ನೆಲೆಯಂ ಪತ್ತುವಿಡಿಸಿ ಕಳಿಕೆಗಮುತ್ತ
ತ್ತಿಮಿತ್ತಮಾಗಿ ಶಿಶಿರಮು
ಮಿನಿಸಿನಿಸನೆ ತನ್ನ ನೆಜನನಲಿಸಿದುದೀಗಳ್

೯೧

ವ|| ಅಂತು ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಕಲಾರ್ತಸೌಂದರ್ಯಮುಖಂ ಬೇರೇಬೇರೆ ಕೋಪುವ
ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಲ್ಲಭಂ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ನೋಡುವಾಗಳ್.

ವಸಂತಕಾಲಕ್ಕೂ ಬೇಸಿಗೆಗೂ ಇರುವ ಭೇದ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ೮೮. ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತ ಈಚಲುಮರದ ಹೂಗಳಿಂದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ನೇರಲೆ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮರಗಳಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿತವೂ ನವಿಲುಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಆದ ನೂತನ ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಸಮಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೮೯. ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾಜಿಪುಷ್ಪಗಳ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿ ಸೋಂಕುತ್ತಿದೆ. ಪಯಣಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಶರದೃತುವೇ ಈಗ ವನದಲ್ಲಿ ಥಟ್ಟನೆ ಅವತರಿಸಿತು ಏನೋ? ೯೦. ಅರಳಿರುವ ಹೊಸ ಲಕ್ಷ್ಮಿಹೂಗಳ ಮೇಲೆರಗಿದ ದುಂಬಿವಿಂಡನ್ನು ಚದುರಿಸುವ ತಣ್ಣನೆಯ ಗಾಳಿಯು ಅಂತಃಪುರದ ಲಲನೆಯರನ್ನು ಚಳಿಯ ಕೊರೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅಲೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ೯೧. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮರದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿ ಹೊಸಚಿಗುರಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿರುವ ಶಿಶಿರಮುತ್ತು ತಾನು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ವ|| ಎಂದು ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮುತ್ತುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡೆಯನು ನೋಡಿದನು.

ನೋಡುತ್ತೆಂಪಿರ್ಪಮೀಬಂದತಿಥಿಗತಿಥಿಸತ್ಕಾರಮಂ ನಾಮಮೋಕ್ಷಂ
ಮಾದಲ್ವೇಬ್ಬಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯನೆನುತೆ ಮಹಾಶ್ವರ್ಮಮಂ ಕಣ್ಣಳುಂಬಂ
ಮಾದುತ್ತಂ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಕುಸುಮಗಂಧಂಗಳಂ ಚಕ್ರಿಗಾಗಲ್
ನೀಡಿತ್ತತ್ಯಂತರಾಗೋಷಿತಕರತಳದಿಂ ತದ್ವನಸ್ತೀಸಮೂಹಂ

೯೨

ವ|| ಆಗಲಾ ವನದೇವತಾಪ್ರೇರಣೆಯೊಳೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸಂಗೀತಮಂ ತೋಪುವಂತೆ,

ಅಳಿನಿನದದ ಮದಕೋಟಿಳ
ಕಳನಿನದದ ಜತಿಯೊಳಭಿನಯಂ ನೆಗಟ್ಟಿನಗಂ
ಲಳಿತಮನೇನಾದಿಸಿದನೊ
ಮಳಯಾನಿಳನರ್ತಕಂ ಲತಾನರ್ತಕಿಯಂ

೯೩

ಅಂಕುರಪಲ್ಲವಕುಸುಮಾ
ಳಂಕಾರದ ಚೂತಲತಿಕೆ ನರ್ತಕಿವೋಲ್ ತ
ನ್ನಂಕುರದಿಂ ಶಾಖೆಯಿನೇ
ನಂಕುರಶಾಖಾಭಿನಯಮನಭಿನಯಿಸಿದುದೋ

೯೪

ಮುಳುಕದ ಮೆಲ್ಲಿನ ಭಂಗಿಯ
ನೆಲವಿನೊಳಿವೆ ಮಿಗಿಲವರ್ತಮನೆ ಭರತನ ಕ
ಣ್ಣೆಕಮನೆ ಪಡೆದು ಚೆಲ್ಲಿಂ
ಮುಳಿಸಿದುವುದ್ಯಾನಲತೆಗಳಂ ವನಲತೆಗಳ್

೯೫

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಅಲ್ಲಿ ನವಮಾಲಿಕಾಕುಸುಮಸುಕುಮಾರಿಯರ್ ನವಮಾಲಿಕಾಲತೆಗಳುಮಂ,
ರಂಭಾಸ್ತಂಭೋಪಮಾನೋರುಯುಗಳೆಯರ್ ಶಾತಕುಂಭರಂಭಾವನಂಗಳುಮಂ, ಅಭಿನವಮೃಗ

ಆಗ ೯೨. ಬಂದ ಈ ಅತಿಥಿಗೆ ಅಮೋಘವಾದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತ ಹೇಗಿರೋಣ ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ವನದೇವತೆಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರತಳಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಚಕ್ರಿಗೆ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಕುಸುಮ ಸುಗಂಧಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ವ|| ಆಗ ವನದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತೋರುವ ಹಾಗೆ ೯೩. ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರ, ಮತ್ತೆಕೋಗಿಲೆಗಳ ಇನಿದನಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಳಗತಿಯೊಡನೆ ಅಭಿನಯವು ಜರುಗುವಾಗ ಮಲಯಾನಿಳನೆಂಬ ನರ್ತಕನು ಲತಾನರ್ತಕಿಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಆಡಿಸಿದನು. ೯೪. ಮೊಳಕೆ, ಚಿಗುರು, ಹೂವು ಮುಂತಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೂತಲತಿಕೆಯು ನರ್ತಕಿಯಂತೆ ಅಂಕುರಗಳಿಂದಲೂ ಶಾಖೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಂಕುರಶಾಖಾಭಿನಯವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿತು. ೯೫. ಒಯ್ಯಾರ, ಮಾರ್ದವಗಳ ಭಂಗಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಇವು ಅವರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುವೆಂಬಂತೆ ಭರತನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂಟು ಮಾಡಿ, ವನಲತೆಗಳು ಚೆಲ್ಲಿನಿಂದ ಉದ್ಯಾನಲತೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುವು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ನವಮಾಲಿಕಾಕುಸುಮ ಸುಕುಮಾರಿಯರು ನವಮಾಲಿಕೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಬಾಳೆಂಬಕಂಬಗಳಿಗೆಣೆಯಾದ ತೊಡೆಗಳುಳ್ಳ ಹೆಂಗಸರು ಚೆನ್ನದ ಬಾಳೆಯ ವನಗಳನ್ನೂ

ಮದಕಿಳಕವಿಳಸಿತಲಲಾಟಿಯರ್ ಉತ್ಪತ್ತಿಳಕತರುಗಳುಮಂ, ಚಂಪಕಮುಕುಳನೀಕಾಶನಾಸಾಂಶೆಯರ್ ಕನಕಕಿಂಕೀಣಮನೀಯಕುಸುಮಚಂಪಕವಿಟಪಿಗಳುಮಂ, ರಕ್ತಾಶೋಕಪಲ್ಲವಾಧರೆಯರ್ ಅತಿರಕ್ತಪಲ್ಲವಾ ಶೋಕಾನೋಕಹಂಗಳುಮಂ, ಕಾಮಕಾರ್ಮುಕೋಪಮಾನಭೂಲತಿಕೆಯರ್ ಪುನ್ನಾಗಲತಿಕೆಗಳುಮಂ ನೋಡುತ್ತಂ, ಕುಸುಮಾಪಚಯಕ್ರೀಡಾವಿಳಾಸದಿಂ ತೊಬಲ್ಲಲ್ಲಿ,

ತಳಿರೊಲ್ಲೊಂಬಿನೊಳೊಳ್ ಕೋಕಿಳಕುಳಂ ಪೂಗೊಂಬಿನೊಳ್ಳಾದತಿ
ಪಳಿವ್ಯಂದಂ ತುಲುಗಿದ್ ಬಲ್ಲಿದಿಯ ತೂಗುಂಗೊಂಬಿನೊಳ್ಳಾಯ್ ಬಂ
ಡಳಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶುಕಾಳಿ ತಮ್ಮ ಬೆಸದಿಂ ತಂತಮ್ಮ ಹಾಕಾಂತರಂ
ಗಲೊಳಿದ್‌ಂಗಜತಂತ್ರದಂತೆವಿನಿಂ ಚೆಲ್ಲಾದುವಿಮಾವುಗಳ್ ೯೬

ತೀವಿದ್‌ತ್ತು ಮೊದಲೊದಲೆ ಪಣೆಯುಂ ಮೂಗಯ್ ಮೂಗಯ್ಯನಿ
ತ್ವಾವರ್ಕೆಯ್ ಕವಲವಲ್ಪ ಪಲವುಂ ಕೊಂಬಾದುವೊಳ್ಳೊಂಬುಮಂ
ತೀವಿದ್‌ತ್ತು ತಳಿಮೊದಲ್ಪಕವಲೊಂಬೆಂಬುವೀಕೆಂದಳಿ
ಮಾರ್ವಿಂಗಳ್ದೆ ಮಾವುಗಳ್ ಪೆಣವಕ್ಕಿಂತೇಂ ಬೆಡಂಗಳುಮೇ ೯೭

ವ|| ಎಂದು ಅದಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪಲ್ಲವಿತೋರಕತಕುಸುಮಿತ ಫಲಿತಪರಿಣತಫಲ
ಲಲಿತಸಹಕಾರಭೂರುಹಮನತಿನಿಬಿಡಾಲಿಂಗನಂಗಯ್ಯ

ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವಾದ ಹಣೆಯುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉತ್ಪಲತಿಲಕ
ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮೂಗುಳ್ಳವರು ಚಿನ್ನದ
ಗೆಜ್ಜೆಗಳಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಹೂದುಂಬಿದ ಸಂಪಿಗೆಯ ಮರಗಳನ್ನೂ ರಕ್ತಾಶೋಕ
ಪಲ್ಲವದಂತಿರುವ ತುಟಿಗಳುಳ್ಳವರು ಕೆಂಪುಚಿಗುರುಳ್ಳ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ, ಕಾಮನ
ಬಿಲ್ಲಿನಂತಿರುವ ಭೂಲತೆಗಳುಳ್ಳವರು ಪುನ್ನಾಗಲತೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೂಬಿಡಿಸುವ
ಕ್ರೀಡಾವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ೯೬. ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಗುಂಪು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೂವುಗಳಿಂದಿಡಿದ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಂಬಿವಿಂದು
ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಾಯ್ದೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ತೂಗುವ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಾ
ಹಣ್ಣಿನರಸವನ್ನು ಗಿಳಿಗಳು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವುಗಳು
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರಲು ಕಾಮತಂತ್ರದಂತೆ ಎಸೆಯುವ ಇಮ್ಮಾವುಗಳು ಚೆಲುವಾಗಿ
ತೋರಿದುವು. ೯೭. ಗಿಡದ ಬುಡವು ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಬುಡದಿಂದಲೂ
ಕವಲೊಡೆಯುವ ಗಿಣ್ಣಿನ ಜಾಗವು ಮೂರು ಮೂರು ಮೊಳಕ್ಕೆ (ಅಥವಾ ಒಂದೊಂದು
ಮೊಳಕ್ಕೆ) ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದ ಇದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕವಲು. ಕವಲಿನೊಡನೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು
ಕೊಂಬೆಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಳಿರು ತುಂಬಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಬುಡ,
ಕವಲೊಡೆಯುವ ಜಾಗ, ಕವಲು, ಕೊಂಬೆ, ಕೆಂದಳಿರು-ಇವು ಮಾವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲು.
ಮಾವಿನ ಮರಗಳಿಗಲ್ಲದೆ ಇತರ ಮರಗಳಿಗೆ ಈ ಬೆಡಗು ಇರುತ್ತದೆಯೇ?¹ ವ|| ಎಂದು
ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚಿಗುರಿಟ್ಟ, ಮೊಗ್ಗಿಟ್ಟ, ಹೂವಿಟ್ಟ, ಹಣ್ಣಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ಮಾಗಿದ

1. ಈ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥ ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ್=ಬುಡ, ಪಣ= ಕವಲೊಡೆಯುವ ಜಾಗ. ಆವರ್ಕ=ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದ. ಇದು ಅವ್ಯಯ. ನೋಡಿ (ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ .... ೧೦೦-೨?)

ತಳಿರೋಳ್ ನೀನೆ ಬೆಡಂಗನ್ನೆ ನನೆಗಳೋಳ್ ನೀಂ ನೀಜನ್ನೆ ಪುಷ್ಪಸಂ
ಕುಳದೋಳ್ ನೀನೆ ವಿಳಾಸಿಯೆ ಮಿಡಿಗಳೋಳ್ ನೀಂ ಚೆಲ್ಲನ್ನೆ ಪಣ್ಣ ಪ
ಣ್ಣಳೆನೋವೋ ಪೆಜತೇನೊ ನೀನೆ ಭುವನಕ್ಕಾದ್ಯನ್ನೆ ಭಂಗಕೋ
ಕಳಕೀರಪ್ರಿಯ ಚೂತರಾಜ ತರುಗಳ್ ನಿನ್ನಂತೆ ಚೆನ್ನಂಗಳೇ

೯೮

ವ|| ಎಂದದಂ ಪೊಗಲ್ಪು,

ರತದೊಳಗಗಳಂ ಮುಖರತಂ ಸುರತೋತ್ಸವಮೆಂದು ಕಾಮಿನಿ
ಪ್ರತತಿಗೆ ತೋರ್ಪವೋಲಧುರಸೀತ್ಯತನಾದದೊಳುಣ್ಣೆ ಪೊಣ್ಣೆ [ಚೂ]
ವಿತಕಮನೌಪರಿವೃಕರತಂಗಳ ಭೇದದೊಳೊಂದಿದಾಮ್ [ಚೂ]
ವಿತಕಮನಾಮ್ ಪಕ್ಷಪಳದೊಳ್ ಶುಕಕಾಮಿನಿ ಚೆಲ್ಲದೋಪಿದಳ್

೯೯

ವ|| ಎಂದದಂ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಂ,

ಪೊಸಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯೋಳ್ ಪ
ಚ್ಚೆಸಾರಮಂ ಮಾಡುವಟ್ಟಿಯಿಂ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್
ಪಸದನದ ಬಸನಿ ನಿಜಕರ
ಕಿಸಲಯರುಚಿ ಪಸುರೋಳೆಸೆಯೆ ಮಿಡಿಯಂ ಕೊಯ್ಪಳ್

೧೦೦

ಹಣ್ಣಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾವಿನಮರವನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ೯೮. “ನೀನೆ ತಳಿರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸುಂದರ, ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ಚೆಲುವ, ಹೂಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ವಿಲಾಸಿ, ಮಿಡಿಗಾಯಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ಸುಂದರ, ಮಾಗಿದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀನು ಭುವನೈಕಪೂಜಿತ. ಮತ್ತೇನೆನ್ನೋಣ! ದುಂಬಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಗಿಣಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಚೂತರಾಜ, ಇತರ ಗಿಡಗಳು ನಿನ್ನಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿವೆಯೇ?” ವ|| ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ಅದನ್ನು ಹೊಗಳಿದಳು. ೯೯. “ಮುಖರತವುಳ್ಳ ಸುರತೋತ್ಸವವು ರತಿಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದು” ಎಂದು ಕಾಮಿನಿಯರಿಗೆ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಯು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಮಧುರವಾಗಿ ಸೀತ್ಕರಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ, ಚೀಪಿದ ರಸವನ್ನು ಸೂಸುತ್ತ, ಔಪರಿಷ್ಠಕ ರತಿಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಆಮ್ರಚೂಷಿತಕವೆಂಬುದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು¹. ವ|| ಎಂದು ಆ ಗಿಣಿಯನ್ನು ಅವಳು ಹೊಗಳಿದಳು. ೧೦೦. ಅಲಂಕಾರಪ್ರಿಯಳೊಬ್ಬಳು ಹೊಸ ಮಾವಿನಮಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಚ್ಚಿಯ ಹಸಿರುಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಿಡಿ

೧ ‘ಭೂ’ ಎಂದಿದ್ದ ಪಾಠವನ್ನು ‘ಚೂ’ ಎಂದು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ (ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ಪು. ೧೬೯)

1. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಯು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಹಣ್ಣನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಸೀತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊರಚಮ್ಮಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೆಣ್ಣುಗಿಣಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದಿತೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಚುಂಬನಾದಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಪೂರ್ವಮುಖ್ಯ ಲಂಚದೊಳೆ
ಮುಸುಂಕಿದಂತಿಡಿಯ ಪೂತ ಸುರಯಿಯ ಮುಗುಳಂ
ಪಸವಟ್ಟಂತೊರ್ವಳ್ ತನ
ಗೆ ಸರಿಗೆಗಂ ಲಂಚಕ್ಕಮುಟ್ಟಿಯೊಳಾಯ್ತು

೧೦೧

ಒದದ ಮೃದುತಳದ ಕೆಂಪೇಂ
ಪುದಿದುದೊ ಕೆಂದಳಿರನದಲಿ ನೂಪುರನಿನದಂ
ಪುದಿದುದೊ ಮೊರೆವಳಿಗಳನೆನಿ
ಸಿದತೋಕೆಯ ತಳಿರನೊರ್ವಳ್ತಿಯೆ ತಿಳಿದಳೆ

೧೦೨

ಎಳಮಾವನದೊಂದೆಳಲತೆ
ಬಳಸಲ್ ಬಗೆದಪ್ರದಂಬನಂ ನಳಿತೋಳಿಂ
ಸೆಳೆಗೊಂಬಂ ತೆಗೆದೊರ್ವಳ್
ವಿಳಾಸವತಿ ತಿಳಿದಳಾಮನವಕಿಸಲಯಮಂ

೧೦೩

ಪೊಗಡದ ಪೂರ್ವವೂವಿನ ತುಡು
ಗೆಗಳ್ಳಮಧರದ ಪೊದಟ್ಟ ತನಿಗಂಪಿಂಗಂ
ಮೃಗನಯನೆಯರನೆ ಬಿಡದೋ
ಲಗಿಸಿದುದಳಿಂಕರಮವರನಾರೋಲಗಿಸರ್

೧೦೪

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಮುಲ್ಲಸಿತಮುಕುಳಂಗಳನಲಂಪಿನೊಳಾಯ್ತು ಕೊಯ್ತು
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿ,

ಗಾಯನ್ನು ಕೊಯ್ದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಕರಪಲ್ಲವಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಮಿಡಿಯ ಹಸುರುಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೧೦೧. ಹೊಸ ಮುತ್ತುನಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಂತೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ
ತುಂಬಲು, ಹೂವಡೆದ ಸುರಗಿಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಆಸೆಪಟ್ಟು ಒಬ್ಬಳು ತನಗೆ ಸರಿಗೆಯನ್ನೂ
ಹಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಯ್ದಳು. ೧೦೨. ತಾನು ಒದದ ಮೃದುವಾದ
ಅಂಗಾಲಿನ ಕೆಂಪು ಕೆಂದಳಿರನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಇದ್ದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ
ತಳಿರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೊಬ್ಬಳು ಕೊಯ್ದಳು. ೧೦೩. ಎಳಮಾವನ್ನು ಎಳಲತೆಯು
ಸುತ್ತುಹಾಕಿ ಲಾಶಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳಿನಿಂದ ಉದ್ದವಾದ
ರೆಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬ ವಿಲಾಸವತಿಯು ಮಾವಿನ ಹೊಸಚಿಗುರನ್ನು ಕೊಯ್ದಳು.
೧೦೪. ಪಗಡೆವೃಕ್ಷದ ಹೊಸಹೂಗಳ ಆಭರಣಗಳಿಗೂ ಅಧರಗಳ ತಣ್ಣನೆಯ ಸುವಾಸನೆಗೂ
ದುಂಬಿವಿಂಡು ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯರನ್ನು ಬಿಡದೆ ಓಲಗಿಸಿತು. ಅವರನ್ನು ಯಾರುತಾನೆ
ಆಶ್ರಯಿಸರು? ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೊಗಸಾದ ಮೊಗ್ಗು
ಗಳನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೊಯ್ದು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳು

ಮಗಮಗಿಸಲೆ, ಮಂದಯಿಸಿ ದಿಕ್ಟಮಂ ಬಬಸಲೆ, ಪೀರ್ವ ತುಂ
ಬಗೆ ತಣೆಪಲೆ, ನಮ್ಮ ಜಸಮಂ ಬೆಳಗಲಿವೆ ಸಾಲುಮೆಂದು ತ
ಳ್ಳಲದಲಂಪಿನಿಂ ಮಧು ಮನೋಭವರಿಧ್ವರುಮಟ್ಟಿವಟ್ಟು ಮ
ಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಬಸಂತದೊಳ್ ಬಯಸಿ ಮಾಡಿದರಲ್ಲರೆ ಪಟ್ಟಬಂಧಮಂ ೧೦೫

ಭುವನದೊಳಿಂ ತು ನಿನ್ನೆಸೆವ ಗೋಸನೆ ಸಂದುದು ಪಟ್ಟಬಂಧದು
ತ್ಸವಮಿದು ದೇವ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಸುರ್ನನೆದೋಪಿದುದೆಂದು ನಾಡೆ ಬ
ನ್ನವಿಸಲೊಡಂ ವಸಂತಕನದೇಂ ಗುಡಿ ತೋರಣಶೋಭೆ ಪೊಯ್ಯ ಬ
ದ್ವನಗಮಳುಂಬಮಾದುದೊ ನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಮನೋಜರಾಜನಾ ೧೦೬

|| ಅಕ್ಕರ ||

ಸೊಡರ ಬೆಳಗಿನೊಳ್ ಕೊರಗುವ ಜಾಜಿಯಂ ತುಂಬಿಯೊಳ್ಳಗೆಗೊಂಡ ಸಂಪಿಗೆಯಂ
ಮುಡಿಯ ಸೊಗಯಿ[ಸ]ದಿದಿರ್ಮುತ್ತುಯಲರಂ ಮಸಿಯೊಳೆ ಸವನಾದ ಗೊಜ್ಜಿಗೆಯಂ
ನುಡಿಯಲಕ್ಕುಮ ಪೂಗಳ ಲೆಕ್ಕಮನೆಂದೆಯ್ ಕಾಮನೊಡ್ವೊಲಗದೊಳ್
ಮುಡಿಗೆಯಾಕ್ಕಿಯುಂ ಕೈಯನೆತ್ತಿ ಪೊಗಬ್ಬುಂ ತಣೆಯನೆ ಮದನನುಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂ ೧೦೭

ವ|| ಎಂದು ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ

ಪರಿಯ ಪಸುರ್ಪು ಬೆಳ್ಳದರೆ ಬಲುಗುಳೊಳ್ ಪೊರೆದೋಪಿ ತೆಂಬೆಲ
ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲೆ ನಡು ಪೊಂಗಿರೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ ವಸಂತದೊಳ್
ಬರಿದೊಡೆ ನಲ್ಲರಂ ನೆನೆದು ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲರ್ದೊಳ್ ನಿರಂತರಂ
ಬರಿವುವದೆಂತೊ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲರ್ದ ವೇಳೆಗೊಂಡುದೋ ೧೦೮

೧೦೫. “ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರಲಿಕ್ಕೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ದಿಕ್ಟವನ್ನು
ಬಳಸಲಿಕ್ಕೂ ಪುಷ್ಪರಸವನ್ನು ಹೀರುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ
ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಬೆಳಗಲಿಕ್ಕೂ ಇದೇ ಸಾಕೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾದ ಆನಂದದಿಂದ ವಸಂತ ಮನ್ಮಥರಿಬ್ಬರೂ
ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಬಂಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರಲ್ಲವೆ! ೧೦೬. ದೇವ, ನಿನ್ನ
ಘೋಷಣೆ ಭುವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಈಗ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಉತ್ಸವ. ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಹಸುರು
ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಮೂಡಿದುವು ಎಂದು ವಸಂತನು ಬಿನ್ನವಿಸಲು, ಪತಾಕಾ ತೋರಣಗಳ
ಶೋಭೆಯೂ ವಾದ್ಯಗಳ ಮೊಳಗಾಟವೂ ಮನೋಜರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ
ವಾದುವು. ೧೦೭. ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೇ ಬಾಡಿಹೋಗುವ ಜಾಜಿಯನ್ನೂ ದುಂಬಿ
ಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಸಂಪಿಗೆಯನ್ನೂ ಮುಡಿಯಲು ಸೊಗಸದಿರುವ ಮಾಧವೀಪುಷ್ಪವನ್ನೂ
ಮಸಿಗೆ ಸಮನಾದ ಗೊಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನೂ ಹೂಗಳ ಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?
ಕಾಮನೊಡ್ವೊಲಗದಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟವಿಟ್ಟು ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿ ವಸಂತರಾಜನು ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ
ಮೊಗೇ ತಣೆಯಲಾರದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ” ವ|| ಎಂದು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು
೧೦೮. “ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸುರು ಮೋಯಿತು, ಬಿಳುಪು ಮೂಡಿತು. ದಪ್ಪ ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ಮಾಳತೀನವಮಾಳಿಕಾಕುಸುಮಸುಕುಮಾರೇ,

ರತಿಗೆ ಮುಡಿಯಲೈ ಮದನಂ
ಗೆ ತುಣುಂಬಲ್ಪಿದುರ್ದೆಂದು ಮಧು ಸುಜಿವ ಮಧು
ವ್ರತಮುಮನಲದಪನೆಂಬೇ
ಪ್ರತೀತಿಗಿರುವಂತಿಯಂತೆ ನೋಂತಲರೊಳವೇ

೧೦೯

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ಮಾಧವೀಲತಾಲಲಿತೆ

ಇದಿರೊಳ್ ನೆನೆದೋಟೆ ವಸಂ
ತದೂತಿಯನೆ ನೆಗಟ್ಟ ಮಾಧವೀಲತೆಯನೆ ಸಂ
ದದಿರ್ಮುಕ್ತೆಯ ಪೂಗೊಂಚಲ
ಪ್ರದುವಿನೊಳಿಹಗಿದ ಮದಾಳಗಳ್ ಮಜಿದಪ್ರವೇ

೧೧೦

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ಮಾಲತೀಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಿ,

ಪ್ರೊಸತಲರ್ಧ ಪದದೊಳುಣುವ
ಪ್ರೊಸಗಂಪಂ ಪಡೆದು ಪ್ರೊಬ್ಬಪೊಳ್ ಜನಮಂ ಸೋ
ಲಿಸುಗುಮನಂಗಾಮೃತಸೌ
ಖ್ಯಸಾರಮಂ ಜಾತಿಯಲ್ಲದೇಂ ಪಡೆದಪ್ರದೇ

೧೧೧

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ಕುಂದಕುಟ್ಟಲರವನೆ,

ಪದರುಗಳು (ದಳಗಳು) ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ತಂಗಾಳಿಯು ದಳಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿತು. ನಡು ಅರಳಿತು. ಹೀಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳು ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಬಿರಿದು ನಲ್ಲರನ್ನು ನೆನೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುವು. ಅಂತೆಯೇ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲದೆಗಳೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಿರಿಯುವುವು. ಮಲ್ಲಿಗೆಗೂ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲದೆಗೂ ಅದೆಂತು ಜೋಡಣೆಯಾದಗಿತೋ?” ಎಂದಳು. ವ|| ಮಾಲತಿ ಮತ್ತು ನವಮಾಲತಿಗಳ ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಕೋಮಲೆಯಾದ ಮತ್ತೋರ್ವಳು ೧೦೯. “ರತಿದೇವಿಗೆ ಮುಡಿಯಲಿಕ್ಕೂ, ಮನಫ್ರನಿಗೆ ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ವಸಂತನು ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಯನ್ನು (ದೂತನನ್ನಾಗಿ) ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಇರುವಂತಿಯಂತೆ ವ್ರತಮಾಡಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಪುಷ್ಪವೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದಳು. ವ|| ಮಾಧವೀ ಲತಾಪ್ರಿಯಳಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ೧೧೦. “ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗುಬಿಟ್ಟು ವಸಂತನ ದೂತಿಯಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾಧವೀಲತೆಯನ್ನು ಮಾಧವೀಪುಷ್ಪದ ಗೊಂಚಲಿಗರಗಿದ ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳು ಮರೆಯುತ್ತವೆಯೇ?” ಎಂದಳು. ವ|| ಮಾಲತೀಪುಷ್ಪದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಿಯಾದ ಮತ್ತೋರ್ವಳು ಎಂದಳು. ೧೧೧. “ಆಗತಾನೆ ಅರಳಿದೊಡನೆ ಉಕ್ಕೇರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಾರೆ ಹೊತ್ತುತಂದು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇದು ಸೋಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂಗಾಮೃತದ ಸೌಖ್ಯಸಾರವನ್ನು ಜಾದಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಹೂವಿಗೆ ತಾನೆ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯ?” ಎಂದಳು. ವ|| ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತೆ

ಪುಲ್ಲಶರಂಗಿಸುವೆಡೆಗಿವೆ
 ನಲ್ಲಂಬುಗಳೆನಿಸಿ ಪುಣ್ಯಗಿ ಮಲರ್ದಲರ್ದಸೆವೀ
 ಮೊಲ್ಲೆಯುಮೊಲಿಸಿದ ನಲ್ಲರ
 ಲಲ್ಲೆಯುಮಾರಾರ ಮನಮುಮಂ ಸೋಲಿಸವೇ

೧೧೨

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಸುರಭಪಾಟಲೀಪಾಟಲದಶನವಸನೆ,

ಕಂಪುಗೊಳಲುಸಿದುರಿಸಿರಿನಿ
 ಸಂ ಪೊಜಮಟ್ಟಿಸಳ ತುದಿಯನೆಯ್ದೊಡಂ ಮು
 ನ್ನಂ ಪಳೆಯವಪ್ಪ ಪೂಗಳ
 ಕಂಪಿನೋಲೀಂ ಪೊಗಲ ಪಾಟಲೀ ಪರಿಮಳಮಂ

೧೧೩

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಅಭಿನವಸುರಭಕುಸುಮಸೌರಭೆ,

ಎಸಳೆನೆಯ್ದ ಕಂದರಿಸಿ ಮುತ್ತಿನೊಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಚೂರ್ಣಮಂ
 ಪಸರಿಸಿ ಕೇಸರಾಕೃತಿಯೊಳಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಣಿಕೆಯಂದಮಾಗೆ ಕೀ
 ಲಿಸಿ ಪೊಸತಪ್ಪ ಮಾಣಿಕದ ನುಣ್ಣೆರಲಂ ಮಧು ಮನಫ್ರಂಗೆ ಬ
 ಗ್ಗಿಸಿ ಸಮೆದಂತೆ ತೋರುವುದು ಪೂಗಳೊಲೀಂ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಚಿನ್ನನೋ ೧೧೪

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಕರ್ಣಿಕಾರಕುಸುಮಕುಸುಮಾರವರ್ಣೆ,

ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು, ೧೧೨. “ಮನಫ್ರಂ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಇವೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾಣಗಳು ಎಂಬಂತೆ ದಟ್ಟವಾಗರಳಿ ಹೊಳೆಯುವ ಮೊಲ್ಲೆಹೂಗಳೂ, ಒಲವು ತರುವ ನಲ್ಲರ ಲಲ್ಲೆಗಳೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನೆ ಸೋಲಿಸವು?” ಎಂದಳು. ವ|| ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾದ ಪಾಟಲಪುಷ್ಪದಂತೆ ಎಳೆಗಂಪಾದ ತುಟಿಗಳುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಎಳೆಗಂಪಿನ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು. ೧೧೩. “ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಸಿದೊಡನೆಯೆ ಉಸುರಿನ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವು ಹೊರಬಂದು ಎಸಳತುದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬಾಡಿ ಹಳೆಯದಾಗುವ ಇತರ ಹೂಗಳ ಪರಿಮಳದಿಂದೇನು? ಈ ಪಾಟಲೀಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊಗಳು!” ಎಂದಳು. ವ|| ಆಗ ಹೊಸ ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಹೂವುಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳು. ೧೧೪. “ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಎಸಳುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇಸರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದಪುಡಿಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿ, ಮಾಣಿಕ್ಯದಿಂದಾದ ತನ್ನ ನುಣ್ಣೆರಳನ್ನು ಅದರ ನಡುವೆ ಕರ್ಣಿಕೆಯಂತೆ ಇಟ್ಟು, ವಸಂತನು ಮನಫ್ರಂಗೆ ಈ ಹೂವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸುಂದರವೋ!” ಎಂದಳು. ವ|| ಆಗ ಕರ್ಣಿಕಾರ ಕುಸುಮಗಳಂತೆ ಸುಕುಮಾರವರ್ಣೆಯಾದ ಒಬ್ಬಳು,

ಪರಿಣಯನೋತ್ಸವಂ ರತಿಗನಂಗನೊಳಾಗಿ ವಸಂತಕಾಂತೆಯರ್
ನರೆದು ದಿಗಂಗನಾಸಮಿತಿಗಬ್ಬಜಿನೊಳ್ ಕುಡುವಲ್ಲಿ ಕೇಸರಂ
ಬೆರಸಿದ ಪೊನ್ನಬಾಯಿನದ ಬಟ್ಟಲಿವೆಂಬಿನಮಾರ್ದಕೇಸರಂ
ಬೆರಸಿದ ಚೆಲ್ಲ ತಳ್ಳಿಸಳದೇನೆಸದಿದುರ್ದೊ ಕರ್ಣಕಾರದಾ

೧೧೫

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಚಂಪಕಕುಸುಮಗಂಧಿ,

ಪಡೆದೊಡೆ ಕಂಪಂ ಬಣ್ಣಂ
ಬಡೆಯವು ಬಣ್ಣಮನೆ ಪಡೆದುವಪ್ಪೊಡೆ ಕಂಪಂ
ಪಡೆಯವುಬೆದಲರ್ಗಳೆರಡುಮ
ನೊಡೆವೆಳದೀ ಚಂಪಕಕ್ಕೆ ಪೂಗಳ್ ದೊರೆಯೇ

೧೧೬

ಗಬ್ಬನೆ ಕೊಳೆ ಕಡುಗಂಪಿನೊ
ಳಬ್ಬಮಗೊಳಗಪ್ಪೆವೆಂದು ಮಧುಪಂಗಳ್ ತಂ
ಮಬ್ಬಮೆಯ ಚೌತಮಾಗಿರೆ
ನಿಬ್ಬರಿಸಿದುವಂತೆ ಚಂಪಕಕ್ಕೆಜಗದುವೇ

೧೧೭

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಕೇತಕೀದಳಧವಳಲೋಚನೆ,

ಭುವನದೊಳೆಮ್ಮ ಮುಟ್ಟದಲರಾವುವೆಜಂಕೆಯ ಗಾಳಿ ಮುಟ್ಟಿ ಕಂ
ದುವುವೆಸಲೊರ್ಮೆ ಪೀರಲೊಡಮಾಗಳೆ ಸೋರ್ವುವು ಕಂಪು ಸೋಂಕೆ ಕಂ
ದವು ದಳಮೆಯ್ ಪೀರೆ ತವದುಣ್ಣುವ ಸೌರಭಮೆಂದು ಪೀರ್ದು ಪೀ
ರ್ದನಚೆಜದೇಂ ತೆಜಂದಿರಿದು ಪಾಯುವೊ ಕೇತಕಿಯೊಳ್ ಮದಾಳಿಗಳ್ ೧೧೮

೧೧೫. “ರತಿಗೆ ಮನ್ಮಥನೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾದಾಗ ವಸಂತ ಕಾಂತೆಯರು ದಿಗಂಗನೆಯರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ ಚೆನ್ನದ ಬಾಗಿಲಿನದ ಬಟ್ಟಲುಗಳೊ ಎಂಬಂತೆ, ಹೊಸ ಪರಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಣಕಾರದ ಎಸಳುಗಳು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ!” ಎಂದಳು. ವ|| ಸಂಪಿಗೆಯ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು, ೧೧೬. “ಕೆಲವು ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪಿದ್ದರೆ ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣವಿದ್ದರೆ ಕಂಪಿಲ್ಲ, ಬಣ್ಣ ಸುವಾಸನೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪಡೆದ ಅರಳಿದ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಸಮನಾದ ಹೂವೊಂದಿದೆಯೇ? ೧೧೭. ಗಳಕ್ಕನೆ ಬಂಡನ್ನುಂಡರೆ ಕಡುಗಂಪಿನಿಂದ ಅಜೀರ್ಣ ಕೊಳಗಾಗುವೆವೆಂದು ದುಂಬಿಗಳು ತಿಳಿದುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಜೀರ್ಣವು¹ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಒದಗುವುದೆಂದು (?) ಸಂಪಿಗೆಯನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದುವು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವು ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಎರಗದೆ ಇರುವುವೆ!” ಎಂದಳು. ವ|| ಕೇತಕೀದಳದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೊಬ್ಬಳು ೧೧೮. “ದುಂಬಿಗಳು ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟದ ಹೂಗಳಾವುವು? ನಮ್ಮ ರೆಕ್ಕೆಗಳ

1 ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ‘ಚೌತ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವೇನೆಂಬುದು ಚಿಂತನೀಯ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ‘ಅಧಿಕ್ಯ ; ಹೆಚ್ಚಳ’ (?) ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಚೌತವೆಂಬುದು ‘ಚತುರಸ್ರ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಚತುರಸ್ರ = ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಸರಿ, ನಿಶ್ಚಿತ.

ಎಸಳಂ ಮುಟ್ಟಲೊಡಂ ತ
 ನ್ನ ಸೌರಭಂಗೆಟ್ಟು ನೆಗಟ್ಟ ಕತ್ತರಿ ಮಣ್ಣಂ
 ಮಸಿಗಮೆಣೆಯಪ್ಪುದನೆ ಬ
 ಗ್ಗೆಸುವಂ ಕೇದಗೆಯ ಕಂಪನೆವಣ್ಣಿಸುವಂ

೧೧೯

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ನೀಲೋತ್ಪಲದಳನಯನೆ,

ಉನ್ನತಮಾಗಿರೆ ಸೊಕ್ಕಿ,
 ದುಗ್ಗನತಕುಚಿಯರ ವಿಲೋಚನಾರುಣರುಚಿಯಂ
 ತನ್ನೆಸಳಳಿನನುಕರಿಸುವ
 ಚೆನ್ನೈದಿಲ ಕಂಪನೆಯಲ್ಲಾಪುರ್ವೆ ಪೂಗಳ್

೧೨೦

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ಸಿಂಧುವಾರಸುರಭನಿಶ್ಚಾಸೆ,

ಅಲರ್ಧರೆಗಳಿಗೆಯ ಜಾದಿಯ
 ಮಲೆಪುಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪೊಂಕಮುಂ ಬಲೆಕವನಾ
 ತಲೆಯೊಳ್ ತಾಳುವರೆಂದೇ
 ನಲೆದುದೊ ಸಿಂದುರವೆ ತವದ ತನಿಗಂಪಿಂದಂ

೧೨೧

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೋರ್ವಳ್ ವಕುಳಮುಕುಳಾಸವವದನಪರಿಮಳೆ,

ಗಾಳಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಸೋಂಕಿದರೆ ಎಸಳುಗಳು ಕೆಂಡುವುವು. ಒಮ್ಮೆ ಹೀರಿದರೆ ಒಡನೆ ಸುವಾಸನೆಯ ಬಂಡು ಮುಗಿಯುವುದು. ಆದರೆ ಕೇದಗೆಯ ದಳಗಳು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಕೆಂಡವು. ಎಷ್ಟು ಹೀರಿದರೂ ಸೌರಭವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗುವುದು” ಎಂದು ಸೌರಭವನ್ನು ಕುಡಿದು ಕುಡಿದು ಬೇಸರ ಪಡದೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇತಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಗುತ್ತವೆ, ೧೧೯. ಒಂದು ಎಸಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಕು, ಕಸ್ತೂರಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಹೂ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಣ್ಣಿಗೂ ಮಸಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗುವುದು! ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕವಿ ಕೇದಗೆಯ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವನು?” ಎಂದಳು. ವ|| ಆಗ ನೀಲೋತ್ಪಲದಳನಯನೆಯಾದ ಮತ್ತೋರ್ವಳೆಂದಳು; ೧೨೦. “ಸ್ವನಗಳ ಚೆನ್ನೈತ್ತದಿಂದ ಉನ್ನತ್ತರಾದ ಉನ್ನತ ಕುಚಿಯರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಅರುಣಕಾಂತಿಯನ್ನು ತನ್ನೆಸಳುಗಳಿಂದನುಕರಿಸುವ ಚೆನ್ನೈದಿಲಗಳ ಕಂಪನ್ನು ಬೇರೆ ಹೂಗಳು ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ತವಾಗಬಲ್ಲವೆ?” ವ|| ಆಗ ಸಿಂಧುವಾರ ಪುಷ್ಪದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುವ ನಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ೧೨೧. “ಜಾದಿಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅವುಗಳರಳಿದ ಅರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ, ಬಳಿಕ ಅವನ್ನಾರು ತಾನೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು! ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಿಂಧುರವು ಕುಗ್ಗದ ಮೃದುಮಧುರ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮೆರೆಯುವುದೋ!” ಎಂದಳು. ವ|| ಬಕುಳದ ಮೊಗ್ಗಿನ ಮಧ್ಯದಂತೆ ಮುಖಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ಮತ್ತೋರ್ವಳು,

ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿಯುಗುಳ್ಳ ಮಧುವಿಂ
ಮಿಕ್ಕಸೆವಾಮೋದಮಿದಳ ತಣ್ಣಂಪಿನೊಳೊಳ
ಪೊಕ್ಕುದನೆ ಮಧುವ ಕಂಪಂ
ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ವಕುಳಮಾರುಮಂ ಸೊಕ್ಕಿಸದೇ

೧೨೨

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಶತಪತ್ರಿಕಾಕುಬ್ಬಕುಸುಮಮಾಳಾಕೋಮಳೆ,

ಮಗಮಗಿಸುವ ಕಂಪೆಸಳೊಳೆ
ತಗುಳ್ಳಂ ಮೆಲ್ಲಸೆಯೆ ಮನಮನಳಿಗಳ ಬಳಗಂ
ಜಗದ ಮನದೊಡನೆ ಸೇವಂ
ತಿಗೆಗಂ ಗೊಜ್ಜಗೆಗಮಲ್ಲದೇನೆಳಗುಗುಮೇ

೧೨೩

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ,

ಉದಿರೊಪ್ಪುವುದೆಯ್ತೆ ತುಂಬುಂ
ಬದೊಡೊಪ್ಪುವುದೆಸಳ ಮೆಲ್ಲಿಂದೊಪ್ಪುವುದು
ಣಿದ ತಣ್ಣಂಪಿಂದೊಪ್ಪುವು
ದದವೆಂದಲೊಳಗೆ ಗೊಜ್ಜ ಗೊಜ್ಜಗೆಯೆ ವಲಂ

೧೨೪

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಕಸ್ತೂರಿಕಾಕದಂಬಚುಂಬತಕಬರೀಚಾರೆ,

೧೨೨. “ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ಉಗುಳಿದ ಮದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಪರಿಮಳವು ತನ್ನ ಕಂಪಿನಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಆ ಮದ್ಯದ ಕಂಪನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಉಗುಳುವ ಬಕುಳವು ಯಾರನ್ನು ತಾನೇ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದು?” ಎಂದಳು.¹ ವ|| ಸೇವಂತಿಗೆಯ ಮಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಗೊಜ್ಜಗೆಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಕೋಮಲೆಯಾದ ಮತ್ತೊರ್ವಳು ೧೨೩. “ಮಗಮಗಿಸುವ ಕಂಪು ಎಸಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದುಂಬಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು, ದುಂಬಿಗಳ ಬಳಗವು ಲೋಕದ ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಸೇವಂತಿಗೆಗೂ ಗೊಜ್ಜಗೆಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಪುಷ್ಪಗಳಿಗೆ ಎರಗುತ್ತದೆಯೇ? ವ|| ಅಂತಲ್ಲದೆ ೧೨೪. ಗೊಜ್ಜಗೆಯ ದಳಗಳು ಉದುರಿ ಹೋದರೂ ಒಪ್ಪುವವು. ದಳಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ. ಎಸಳುಗಳ ಮಾರ್ದವದಿಂದ ಅದು ಕಣ್ಣೊಪ್ಪುವುದು. ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ತಣ್ಣನೆಯ ಕಂಪಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುವುದು. ಆದಕಾರಣ ಹೂವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗೊಜ್ಜಗೆಯೇ² ಹಿರಿಯಳು” ಎಂದಳು. ವ|| ಕಸ್ತೂರಿ ಮುಂತಾದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ

1 ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮದ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಉಗುಳಿದರೆ ಬಕುಳವು ಕ್ಷಣವೂ ಹೂ ಬಿಡುವುದೆಂದು ಕವಿಸಮಯ. ಬಕುಳದ ವಾಸನೆ ಮದ್ಯದ ವಾಸನೆಯಂತಿದೆಯೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

2 ಗೊಜ್ಜ = ಹಿರಿಯ; ಗೊಜ್ಜೆ = ಹಿರಿಯಳು. ಗೊಜ್ಜಗೆ ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಿಮಳಿತಸೌಂದರಂ ಬಂ
ಧುರಗಂಧಂ ಮದನರಾಗವರ್ಧನಕರಮೀ
ಮರುವಂ ಕರ್ಬಾಳಮುಮಿರೆ
ಮರುಳಲ್ಲವೆ ಕುಸುಮನಿಚಯದೊಳ್ ಪಾಯ್ವಳಿಗಳ್

೧೨೫

ವ|| ಎಂದು ಭಿನ್ನರುಚಿಗಳಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿದಿಚ್ಚೆಯ ಪೂಗಳನೆ ಪೊಗಳಿ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್
ಕುಂಕುಮಪಂಕಾಂಕಿತಕದಂಬಚುಂಬತಮ್ಮಗಾಂಕವಕ್ಕೆ,

ಲಲನಾಮುಖೀಂದುಲಾವ
ಗ್ಗೋಲೆಯಂ ಪಡೆವ ಬಣ್ಣದಿಂ ಕಂಪಿಂದೇ
ನಲೆದುದೊ ಬೈತುಗದಂತಿರೆ
ತಲೆಗೇಳುವ ಕುಸುಮನಿಚಯಂ ಕಾಶ್ಮೀರಂ

೧೨೬

ವ|| ಎಂದು ಬಗೆಗೆವಂದ ಪೂಗಳೊಳ್ ಪೊದುಡುಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ವಸಂತಕಾಂತೆಯರಂತೆ
ನೆಪಿಯೆ ಕಯ್ಯೆಯಾಗಳ್,

ಬನದ ತಳಿರ್ ಕಳಿಕೆ ಮುಗುಳ್
ನನೆ ಬರಿಮುಗುಳಲರ ಗೊಂಚಲೆಂಬವು ವನಜಾ
ನನೆಯರ ಪೊದುಡುಗೆಗೆ ಮ
ಟ್ಟನಾದುವೇಂ ಪೆಂಪೊ ಭರತನಂತಃಪುರದಾ

೧೨೭

ವ|| ಆಗಳಂತಃಪುರಕಾಂತಾಪ್ರಸಾಧನಕುಸುಮಾಮೋದಮತಿಪ್ರಮೋದಮಂ ಪಡೆಯೆ,

ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತುರುಬುಳ್ಳ ಮತ್ತೊರ್ವಳು ೧೨೫. “ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವೂ
ಸುಂದರವೂ ಆಗಿರುವ, ಮನೋಹರವಾದ ಗಂಧವುಳ್ಳ, ಮನ್ಮಥಪ್ರೀತಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವ
ಮರುಗವೂ ಕರ್ಬಾಳವೂ (ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ಬೇರುಳ್ಳ ಹುಲ್ಲು) ಇರಲು ಹೂಗಳ
ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ದುಂಬಿಗಳ ಮರುಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?” ಎಂದಳು. ವ|| ಹೀಗೆ
ಭಿನ್ನರುಚಿಗಳಾಗಿ ತಮತಮಗೆ ಇಷ್ಟವೆನಿಸಿದ ಹೂಗಳನ್ನೇ ಹೂಗಳುತ್ತಿರಲು ಕೇಸರಿಯ
ಶೋಭಿತಳಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚಂದ್ರವದನೆಯು ಹೇಳಿದಳು. ೧೨೬. “ಅಂಗನೆಯರ
ಮುಖೀಂದುವಿನ ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ಅದರ ಪರಿಮಳದಿಂದಲೂ
ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರವು, ಪಿತ್ತರೋಗದಂತೆ ತಲೆಗೇರುವ ಹೂಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ!”
ಎಂದಳು. ವ|| ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಷ್ಟವೆನಿಸಿದ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವಿನುಡಿಗೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಸಂತಕಾಂತೆಯರಂತೆ ನೆರೆದು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ,
೧೨೭. ವನದ ಚಿಗುರುಗಳೂ ಕುಡಿಗಳೂ ಎಳೆಮೊಗ್ಗು ಹುಸಿಮೊಗ್ಗು ಬಿರಿ ಮೊಗ್ಗುಗಳೂ,
ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳೂ ಭರತರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದ ಕಮಲಮುಖಿಯರ ಹೂವಿನ
ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಳಪೆಯೆನಿಸಿದುವು! ಭರತನ ಅಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯ ಎಷ್ಟು ಹರಿದೋ! ವ|| ಆಗ ಅಂತಃಪುರದ ಕಾಂತೆಯರ

ಅವಚಲಿದೊಂದೆ ಪದ್ಧದೊಳೆ ನೇಲೊಳಗಾದಳಿಗಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಸಂ
ಭವಿಸದು ಕಲ್ಪದಲ್ತೆ ವಿಟರಿಂ ವಿಟವೃತ್ತಮನೆಮ್ಮೊಳಿಲ್ಲ
ಮೊವಜರೆಮೆಂಬವೋಲೊರೆವ ಮೆಲೆಸೆಯುತ್ತಿರೆ ಸೂಟಸೂಟದೇಂ
ಸವಿದುವೊ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯ ಪೂಗಳ ಸೌರಭಮಂ ಮದಾಳಿಗಳ್

೧೨೮

ವ|| ಆಗಳಾಕೆಗಳಲಕ್ತಕಾರಕ್ತಮಣಿನೂಪುರಕ್ತನಿತಸುಭಗವಾಮಪಾದಪ್ರಹರಣದೊಳ
ಶೋಕತರುಗಳುಂ ಕುಸುಮಿಸಿಯುಂ, ವದನಸರಸಿಜಾಸವಸೇಕದೊಳೆ ವಕುಳಕುಜಂಗಳನಲರ್ಚಿಯುಂ,
ಉನ್ನತಕುಚತಟಾಘಾತದೊಳೆ ಕುರವಕಂಗಳುಂ ಪುಷ್ಪಿತಂಗಳುಂ ಮಾಡಿಯುಂ, ಕ್ಷೀರಗಂಡೂಪಸೇಚನದೊಳೆ
ಚಂಪಕವಿಟಪಿಗಳನಲರ್ಚಿಯುಂ, ಆಯತಧವಳಾಪಾಂಗಸಂಗದೊಳೆ ತಿಳಕಭೂರುಹಂಗಳನಭಿ
ನವಲತಾಂತಂಗಳೊಳ್ ಕೂಡಿಯುಂ-ಇಂತು ನಾನಾವಿಧಕ್ರೀಡೆಯಿಂದಪವನಕ್ರೀಡೆಯಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ,

ಇದು ಕಡುನಾಣ ಪುತ್ತುವಲಮಿಂ ನೆನೆಯುತ್ತಿರಮೆಮ್ಮನೆಂಬುದಾ
ವುದು ಗುಣಮೆಮ್ಮೊಳಿಗೆ ನೆನೆದಪ್ಪಿರಶೋಕಮೆ ವಾಮಪಾದದಿಂ
ದೊದೆದುದೊ ಕೇಸರದ್ರುಮಮೆ ನಿನ್ನುಮನಾನನಸಿಂಧುವಿಂದೆ ಪೂ
ಬ್ಬದೊ ಕೃತಮಾವುದಿಂ ಮಱಿವುದೆಮ್ಮ ಮದೋತ್ಕಟಚೀಷ್ಪಿತಂಗಳುಂ

೧೨೯

ವ|| ಎಂದಶೋಕವಕುಳಪಾದಪಂಗಳುಂ ಬೀಳೊಡು,

ಅಲಂಕರಣಾರ್ಥವಾದ ಕುಸುಮಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ಬಹು ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಲು ೧೨೮. 'ಬೇಸರ ತರಿಸುವ ಕಮಲವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ದುಂಬಿಗೆ
ನಮ್ಮಂತೆ ಜೀವನವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಟರು ವಿಟವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಈ
ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಗುರುಗಳು!' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಧುರವಾಗಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವ
ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳ ಸೌರಭವನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಸವಿದುವು.
ವ|| ಆಗ ಆ ತರುಣಿಯರ ಅಲತಿಯ ರಸದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಮಣಿನೂಪುರಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ
ಸುಂದರವಾದ ಎಡಗಾಲಿನ ಒದೆತದಿಂದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷಗಳು ಹೂಬಿಟ್ಟುವು! ಮುಖಕಮಲದ
ಮದ್ಯವನ್ನು ಉಗುಳುವುದರಿಂದ ಬಕುಳದ ಮರಗಳು ಅರಳಿದುವು. ಉನ್ನತಸ್ತನಗಳ
ಪ್ರಹಾರದಿಂದ (ಅಲಿಂಗನದಿಂದ) ಗೋರಂಟಿಗಳು ಪುಷ್ಪಿತವಾದುವು. ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ಹಾಲಿನ
ಸೇಚನೆಯಿಂದ ಸಂಪಿಗೆಮರಗಳು ಹೂಬಿಟ್ಟುವು. ಉದ್ದವೂ ಬಿಳುಪೂ ಆದ ಕಣ್ಣಂಚಿನ
ಸಂಗದಿಂದ ತಿಲಕವೃಕ್ಷಗಳು ಹೊಸಹೂಗಳನ್ನು ತಳೆದವು. (ಲತಾಂತ-ಹೂ) ಹೀಗೆ
ನಾನಾವಿಧದ ಆಟಗಳಿಂದ ಆ ಲಲನೆಯರು ಉಪವನಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು.
೧೨೯. ಅನಂತರ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು "ಓ ವೃಕ್ಷಗಳೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಿ ಎನ್ನುವುದು
ಲಜ್ಜಾಸ್ಪದವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುಣಗಳಿವೆಯೆಂದು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಿ!
ಎಲೈ ಅಶೋಕವೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಒದ್ದುದು ಗುಣವೇ? ಬಕುಳವೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಯಿಯ
ಘಾತಾರದ್ರವದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದುದು ಗುಣವೇ? ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೇನು? ನಮ್ಮ ಮದೋತ್ಕಟ
ಚೀಷ್ಪೆಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಮರೆಯಿರಿ!" ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಶೋಕ ಬಕುಳವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು

ನನೆಗಳ ಗೊಂಚಲಂ ತಳಿರ ತೊಂಗಲನಾಡುವ ಬೆಳ್ಳೆಳಪ್ಪ ಕೊಂ
ಬನ ಮಿಡಿಯಂ ತೆರಳ್ಳಿ ತೆಗೆದೋವದೆ ಕಾಯದೆ ಕೊರಕರ್ಮದಿಂ
ಸೊನೆಸುರಿವನ್ನೆಗಂ ಪಟಿದು ನೋಯಿಸಿ ಕಾಡಿದವಿನ್ನದೊಂದುಮಂ
ನೆನೆಯದೆ ನೀನುಮಾಮುಮೊಡನಿರ್ದಿರವಂ ನೆನೆ ಬಾಲಚೂತಮೇ ೧೩೦

ವ|| ಎಂದು ಮಾಕಂದಮಹೀರುಹಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು,

ಭಂಗಿಗಳೊಳೆಮೊಳಾದೀ
ಸಂಗಡಮಂ ನೀಮೆ ಮನದೆಗೊಂಡೆಮ್ಮ ಕಿಸುರ್
ಪಿಂಗುಗಗಲ್ವೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಳ
ಸಂಗಳಿಸುಗೆ ನಿಮಗಮಮಗಮಿಂ ಲತೆಗಳಿರಾ ೧೩೧

ವ|| ಎಂದು ವನಲತೆಗಳನನುನಯಿಸಿ,

ಪದಮುತ್ತಂಸವತಂಸತೋಭೆಗೆ ಭನಸ್ಥಾಲಪ್ರವಾಳೋಲ್ಲಸ
ನ್ನೆದುವುಪ್ಪಸ್ತುಬಕಂಗಳಂ ಪಟಿದವಿನ್ನದೋಪಮಂ ಕೊಳ್ಳದಿ
ಪುರ್ದು ಕೇಳಿ ವನಪಾದಪಂಗಳಿರ ಚಿತ್ತಗೊಂಡು ಬೀಳೊಂಡು ರಾ
ಗದೆ ನಿಮ್ಮಂ ಬಲಗೊಂಡು ಪೋಪ ಗುಣಮಂ ಕೊಳ್ಳಿಂ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂ ೧೩೨

ವ|| ಎಂದು ವನತರುಗಳನ್ನೊಡಂಬಡಿಸಿ,

ಬನದ ಪಡಿಯಪಿನನಂಗಂ
ನಿನಗಿತ್ತೊಡೆ ಪುಗಲಿಮೆಂಬುದೇಂ ದೋಷಂ ಚಿ
ನೆನೆಯವದಂ ನಿನ್ನಿಂಚರ
ಮನೆ ಮನದೊಳ್ ನೆನೆವೆವಾಗಳುಂ ಪರಭೃತಮೇ ೧೩೩

ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ೧೩೦. “ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಕುಚ್ಚನ್ನೂ ತಳಿರ ಗೊಂಚಲನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ
ಆಡುತ್ತಿರುವ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಿಡಿಗಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸದೆ, ರಕ್ಷಿಸದೆ, ಸೊನೆ
ಸುರಿಯುವಂತೆ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳಿಂದ ತರಿದು ನೋಯಿಸಿ ಕಾಡಿಸಿದೆವು. ಎಲೆ ಬಾಲಚೂತ!
ಈ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ನಾವೂ ನೀನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊ!” ವ|| ಎಂದು ಸಿಹಿಮಾವಿನ ಗಿಡವನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ೧೩೧.
“ಎಲೆ ಲತೆಗಳೆ! ನಾನಾ ತೆರನಾದ ಏಟುಭಂಗಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮೊಡನಾದ ಸಹವಾಸವನ್ನು
ನೀವೇ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಅಗಲುವ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮತ್ತರವು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲಿ.
ಮತ್ತೆ ನಿಮಗೂ ನಮಗೂ ಸ್ನೇಹವು ಸಂಘಟಿಸಲಿ?” ವ|| ಎಂದು ವನಲತೆಗಳನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ೧೩೨. “ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಭರಣ ಶಿರೋಭೂಷಣಗಳಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ
ಎಳೆಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುಷ್ಪಸ್ತುಬಕಗಳನ್ನು ಹರಿದೆವು. ಆ ದೋಷಗಳನ್ನು
ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದಿರಿ. ಕೇಲೀವನದ ವೃಕ್ಷಗಳೆ! ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು
ಬೀಳ್ಕೊಡಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವ ಈ ನಮ್ಮ ಸದ್ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿ
ಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ!” ವ|| ಎಂದು ವನವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೊಡಂಬಡಿಸಿದರು. ೧೩೩. “ಓ ಕೋಗಿಲೆ,
ಮನ್ಮಥನು ಈ ವನದ ಕಾವಲುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ, ನೀನು ‘ಪುಗಲಿಂ

ಇರು ಮೌನವ್ರತಮಂ ತಳಿ
ದರಣ್ಯದೊಳಗಾರ್ಗ ಮೆಪ್ಪಿದಪೈ ನಿನ್ನೆವಿಂ
ಚರಮಂ ಕಳಕೋಕಳ ಕಿ
ನ್ನರವೀಣಾಕ್ಷಣಿತದಿಂಪನನುಕರಿಸುವುದಂ

೧೩೪

ವ|| ಎಂದು ಕೋಕಳಕುಳಮಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ,

ಪೊಸತಲ್ಪು ನಿನಗೆ ಪೊವಿನ
ಪೊಸಗಂಪೀಬನದೊಳೀಮ್ಯಗೋದ್ಧವಗಂಧಂ
ಪೊಸತದನೋಲಗಿಸಿದವಿರು
ಕುಸುಮಾಸವರಸದೆ ತಣೆದು ನೀನಳಿಕುಳಮೇ

೧೩೫

ವ|| ಎಂದು ಮಧುಕರನಿಕರಮಂ ಬಿಡಿಸಿ,

ಮನದ ಪೊಡಪುಗುಂದದೆ ಲತಾಲಯಕೇಳಿವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ನಂ
ದನವನವಿಭ್ರಮಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಸರೋವರದೀರ್ಘಕಾಂಬುಮ
ಜ್ವನಯುತಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರವೊಂದುಗುಮೀಗಳಿನೆಮ್ಮ ಪೋಗು ಗಂ
ಟನಿತಡೆಯಂ ತಗುಳ್ಳು ಬರಲಾರ್ಪರೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಳಾಸಯಾನದಿಂ

೧೩೬

ವ|| ಎಂದತಿಲಿಲಿತಗಮನಸಮುಚ್ಚಳಿತರಶನಾಕಳಾಪನೂಪುರಕಿಂಕಣೀಕ್ಷಣಿತಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ
ಬರ್ಪ ರಾಜಹಂಸಮಂಡಳಮಂ ಮಗುಟ್ಟಿ ಬರ್ಪಾಗಳ್.

ಪುಗಲಿಂ' (ಒಳಗೆ ಹೊಗಬೇಡಿ, ಹೊಗಬೇಡಿ) ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಾಗುವುದೆ?
ಚಿ! ಅದನ್ನು ನಾವು ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಇಂಚರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು!
೧೩೪. ಎಲೆ ಕೋಗಿಲೆ, ನೀನು ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನಿರು!
ಕಿನ್ನರರ ವೀಣಾಧ್ವನಿಯ ಇಂಪನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ನಿನ್ನ ಇಂಚರವನ್ನು ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
ಯಾರಿಗಾಗಿ ಮೆರೆಸುವೆ?" ವ|| ಎಂದು ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು.
೧೩೫. "ಈ ಹೂವಿನ ಹೊಸ ಸುಗಂಧವು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಹೊಸತಲ್ಲ; ಈ
ಕಸ್ತೂರಿಗಂಧವು ನಿಮಗೆ ಹೊಸತು. ಅದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿದೆವು. ಎಲೆ
ದುಂಬಿವಿಂಡೆ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಕುಸುಮಾಸವವನ್ನುಂಟು ತಣೆದಿರು!" ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ
ದುಂಬಿವಿಂಡನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು. ೧೩೬. "ಲತಾ ಮಂದಿರದ ಕೇಳಿವಿಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ
ನಂದನೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸರೋವರದ
ಕಾಲುವೆಯ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬರುವುದು
ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಈಗ ನಾವು ಹೋಗತಕ್ಕ ದೂರ ದೂರ. ವಿಲಾಸಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ನಡಿಗೆಯಿಂದ
ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರಲು ನೀವು ಶಕ್ತರೇ? ವ|| ಎಂದು
ಅತಿಮನೋಹರವಾದ ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಚಲಿಸುವ ಒಡ್ಡಾಣ ಮತ್ತು ಅಂದುಗೆಗಳ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳ
ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಜಹಂಸಗಳ ಮಂಡಲವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ

ಪೊಳೆಯುತ್ತಿರ್ಪಕ್ಕಿವಿಕ್ಷೇಪದ ಪೊಳಪುಗಳಿಂದಾನನಶ್ರೀವಿಲಾಸಂ
 ಗಳಿನಂಗೋಪಾಂಗದೊಳ್ ಸಂಗಳಿಸುವ ಪಲವುಂ ಭಂಗಿಯುಂ ಕೂಡೆ ನೀಲೋ
 ತ್ತಲಪಂಡಂ ಪದ್ಮಪಂಡಂ ಲಲಿತವನಲತಾಪಂಡಮುಂ ತಂಡತಂಡಂ
 ಗಳಿನೀಬಂದಪ್ಪುದೆಂಬಂತೆಸೆದುದು ಭರತಾಂತಃಪುರಸ್ತಿಸಮೂಹಂ ೧೩೭

ವ|| ಅಂತು ವನವಿಹಾರಾನಂತರಂ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ವನಕುಸುಮಪಲ್ಲವೋಪಶೋಭತ
 ರೀಲುಪ್ತಾಧನಂ ಮದಾಂಧಸಿಂದುರಲೀಲೆಯಿಂಗಳಮಂತಃಪುರಕರಿಣೀಗಣಂ ಬೆರಸು ಗಂಗಾಜಲಕ್ರೀಡಾ
 ಸಕ್ತಚಕ್ರವರ್ತಿ ತಪ್ಪರಿಸರಪ್ರದೇಶಮನ್ಯೆಯ್ದವೆಂದು ಚಂಚಲ್ಪುಚರತ್ನಂಗಳೊಳಂ ಕೆಡೆದ ಕಾಳಾಗರು
 ಕಾಶ್ಮೀರಕಸ್ತೂರಿಕರ್ಪೂರಯಕ್ಷಕರ್ದಮಕ್ಷೋದದೊಳಂ ನದೀತರಂಗಂಗಳಂ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣಂಗಳಂ ಮಾಡಿ,

ಯುವತಿಜನಶಂಕೆಯಂ ಮು
 ನ್ನವಯವದೊಳೆ ಪೊಕ್ಕು ಕಳೆದು ಸುರಸರಿದಂಭಃ
 ಪ್ಪವದೊಳೆ ಚಕ್ರಧರಂ ದು
 ಗ್ಧವಾರ್ಧಿಯೊಳ್ ನಿಂದ ಕನಕಗಿರಿಯನೆ ಪೋಲ್ತು ೧೩೮

ವ|| ಅಂತು ಚಕ್ರಧರನ ಕ್ರೀಡಾಪ್ರಾರಂಭಮಂ ಕಂಡು ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಸದನಂಗೊಂಡು
 ತಂಡತಂಡದಿಂ ಪುಗುವಾಗಳ್,

ಕಳಹಂಸೀಲೀಲೆ ನೀಲೋತ್ಪಲರುಚಿ ಕನಕಾಂಭೋಜನೀಲಕ್ಷ್ಮಿಭಂಗೀ
 ಪಳಯಂ ಶ್ರೀಚಕ್ರವಾಕದ್ವಯವಿಳಸನಮಂತಃಪುರಸ್ತಿಸಹಸ್ರಂ
 ಗಳ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ತಾನೆ ತಳ್ಳಿಯೆಸೆದುದು ಪೆಸಗೊಳ್ಳಿಗ್ಗರಾರಂಬನಂ ನಿ
 ರ್ಭಹಾರಸ್ವಚ್ಛನೀರಂ ಸೊಗಯಿಸಿತದು ಬೇಟೊಂದು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹಂ ೧೩೯

ಬಂದರು. ಆಗ ೧೩೭. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಟಾಕ್ಷವಿಕ್ಷೇಪಗಳ ಹೊಳಪಿನಿಂದ
 ನೀಲೋತ್ಪಲಗಳೂ ಮುಖಶ್ರೀವಿಲಾಸದಿಂದ ಕಮಲಸಮೂಹವೂ ಅಂಗೋಪಾಂಗ
 ಗಳಲ್ಲುಂಟಾದ ಹಲವಾರು ವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ವನಲತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ
 ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅಂತಃಪುರಸ್ತಿಸಮೂಹವೆಸೆಯಿತು.
 ವ|| ವನವಿಹಾರದ ತರುವಾಯ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕಾಡುಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ
 ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತಗಂಧಗಜಲೀಲೆಯಿಂದ ಅಂತಃಪುರ
 ಸ್ತಿಯರೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು
 ಗಂಗಾನದಿಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಹೊಳೆಯುವ ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಲಾಗರು,
 ಕಾಶ್ಮೀರ ಕಸ್ತೂರಿ, ಕರ್ಪೂರ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಕರ್ದಮ ಚೂರ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ನದೀತರಂಗಗಳನ್ನು
 ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ೧೩೮. ಯುವತಿಜನರ ಭಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ
 ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಭರತನೇ ಸ್ವತಃ ಗಂಗಾನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ
 ಅವನು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕನಕಗಿರಿಗೆಣೆಯಾದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಚಕ್ರಧರನ
 ಜಲಕ್ರೀಡಾರಂಭವನ್ನು ನೋಡಿ ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು
 ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಆಗ ೧೩೯. ಕಲಹಂಸಿಗಳ ಲೀಲೆ,
 ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳ ಕಾಂತಿ, ಕನಕ ಕಮಲಿನೀಕಾಂತಿ, ಹೆಣ್ಣುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಚಕ್ರವಾಕಗಳೆರಡರ

ಜಲಕೀಳಿಯೊಳಧಿಪನನರ್ಧ
ಗೊಳಿಸಿದುದಂತಃಪುರೀಜನಂಗಳ ಲೀಲಾ
ಕಿಲಕಿಂಚಿತ ಲಲಿತವಿಹೃತಿ
ದ್ವಿಲಾಸವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ ವಿಭ್ರಮಾದಿ ಗುಣಂಗಳ್

೧೪೦

ಸರಸಿಜನೀಲೋತ್ಪಲಕರಿ
ಕರಹಂಸೀವದನರೂಪದಿಂ ನೆಪ್ಪಿದಂತಃ
ಪುರಕಾಂತಾಕರತಳದೊಳ್
ಕರಮುಸೆದುವು ಕನಕಶೃಂಗಕಂಗಳ್ ಪಲವುಂ

೧೪೧

ಜಲಕೀಳಿ ನಿಮಿರ್ಗ ಭರತನ
ಲಳಿತಾಂತಃಪುರದೊಳೆಂಬ ತನ್ಮಲ್ಲಜ್ವಲಾಳಾ
ಜಳದೇವಿ ಬೆಸಸೆ ಗಂಗಾ
ಜಳಮಾಯ್ತು ನಿತಂಬನೀ ನಿತಂಬದ್ವಯಸಂ

೧೪೨

ನವವಧುವ ಶಂಕೆಯಂ ಕಳೆ
ದ ವಿವರಗೃಹಿಣಿಯೊಲಲೆವ ತೆರೆಗಳ್ ಮೆಲ್ಲಂ
ಬವರಿಸಿ ಸೋಂಕುತ್ತುಂ ಕಳೆ
ದುವು ಘನಕುಚಕಳಶಕುಂಕುಮಸ್ಥಾಸಕಮಂ

೧೪೩

ವಿಲಾಸ ಇವುಗಳು ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ತಾವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. (ಅವರ ಅವಯವಗಳನ್ನು) ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುವ ದಡ್ಡರಾರು? ಎಂಬಂತೆ ನಿರ್ಮಲ ಮುಕ್ತಾಹಾರವೆಂಬ ನೀರುಳ್ಳ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹವು ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.¹ ೧೪೦. ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಲೀಲೆ, ಕಿಲಕಿಂಚಿತ, ಲಲಿತವಿಹೃತಿ, ವಿಲಾಸ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ, ವಿಭ್ರಮಾದಿ ಗುಣಗಳು ರಾಜನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದುವು. ೧೪೧. ಕಮಲ, ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲು ಮತ್ತು ಹಂಸಿಯ ಮುಖಗಳ ಆಕೃತಿಯಿಂದಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಪಿಚಕಾರಿಗಳು ನೆರೆದಿದ್ದ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕರತಲದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದುವು. ೧೪೨. ಸುಂದರರಾದ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಭರತನ ಜಲಕೀಳಿಯು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಲಿ-ಎಂದು ಜಲದೇವತೆಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೊಂಟದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು. ೧೪೩. ನವವಧುವಿನ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಚದುರನಾದ ವಿಟನಂತೆ ಸುತ್ತ ಅಲೆಯುವ ತರಂಗಗಳು ಮೃದುವಾಗಿ ಸವರುತ್ತ ಸೋಂಕಿ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಸ್ತನಕಲಶಗಳ ಕುಂಕುಮಲೇಪನವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದುವು.

1 ಕಲಹಂಸೀಲೀಲೆ ಮೊದಲಾದುವು ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾದ, ನೇತ್ರ, ಮುಖ, ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ, ಸ್ತನದ್ವಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಸೆಯಿತು. ಅವರ ಮುತ್ತಿನಹಾರವೇ ಗಂಗಾಜಲದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಸಹಸ್ರವೇ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅಲಘುನಿತಂಬದ ಪೊಯ್ಲೊಳ್
ನೆಲೆಮೊಲೆಯಲ್ಲೇಟಿನೊಳ್ ತರಂಗಂಗಳ್ ತೂ
ಳ್ಲಲಱುಗುಮವಳೇಟಿನೊ
ಳಲಱುಗುಮರ್ದೆ ತರಗಳಳಟೆ ತೂಳ್ಳುದು ಪಿರಿದೇ

೧೪೪

ಮಂದರ ಪರ್ವತಮಂ ಸುರ
ಸೌಂದರಿಯರ್ ದುಗ್ಧಜಳದೆ ತಳಿವಂತೆವೊಲಾ
ನಂದೋದಯದಂತೆಪುರ
ಸೌಂದರಿಯರ್ ತಳಿದರಾದಿದೇವಾತ್ಮಜನಂ

೧೪೫

ವ|| ಆಗಳಮೃತಕಿರಣನಮೃತಜಲಂಗಳಿಂ ಕುಮುದಿನಿಗಳಂ ತಳಿವಂತೆ,

ಕಳಿಕಾಸಂದೋಹಮಂ ಪೊಣ್ಣುವ ಪುಳಕಚಯಂ ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾಸಮಂ ಕೆಂ
ದಳಮೆತ್ತಂ ಪೊದಬೆರ್ಪಲರ್ಗಳನಲರ್ಗಕ್ಕೋಲ್ತು ಕೈಮಿಕ್ಕು ಚೆಲ್ವಿಂ
ಪೊಳೆಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಕುಂಕುಮದ ಕದಡಿನೊಳ್ ಕೆಂಕಮಾಗಿದರ್ ನೀರಂ
ತಳಿದಂ ಶುದ್ಧಾಂತಕಾಂತಾಲತಿಕೆಗಳನಪ್ರೀತಿಯಿಂ ರಾಜರಾಜಂ

೧೪೬

ಸುರ್ಕಟೆದುರುಳಿಗುರುಳ್ ನಸು
ಸುರ್ಕದ ಕುಚಚೂಚುಕಂ ಬೆಳರ್ತಧರಂ ನೀರ್
ಪೊರ್ಕುಟೆಯೊಳ್ ಜೋಲ್ವುಳ್ಳದೆ
ಸಾರ್ಕೆಯೊಳೀಂ ನೃಪನ ಮನಮನಳವಡಿಸಿದುದೋ

೧೪೭

೧೪೪. ದಪ್ಪವಾದ ನಿತಂಬದ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೂ ಸ್ತನಗಳ ಇರಿತದಿಂದಲೂ ಅಲೆಗಳು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡವು. ನಿತಂಬ ಮತ್ತು ಸ್ತನಗಳ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಹೃದಯವೇ ಹಿಗ್ಗುತ್ತದೆ! ಅಲೆಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದು ಹೆಚ್ಚಿ! ೧೪೫. ಮಂದರಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಸುರಸುಂದರಿಯರು ದುಗ್ಧಜಲವನ್ನೆರಚುವಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ಅಂತಃಪುರದ ಸುಂದರಿಯರು ಆದಿದೇವನ ಮಗನಾದ ಭರತನ ಮೇಲೆ ನೀರೆರಚಿದರು. ವ|| ಆಗ ಚಂದ್ರನು ಅವೃತಜಲವನ್ನು ಕುಮುದಿನಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಚುವಂತೆ, ೧೪೬. ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಕದಡಿ ಕೆಂಪಾದ ನೀರನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಕಾಂತೆಯರೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಎರಚಿದನು. ಕಾಂತೆಯರ ರೋಮಾಂಚಗಳು ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೋಲಿದುವು. ಕೆಂಪಾದ ಅಂಗೈ ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಹೋಲಿತು. ಅಲರ್ಗಣ್ಣುಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿದುವು. ಹೀಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಚೆಲ್ವಿನಿಂದ ಕಾಂತಾಲತೆಯರು ಬೆಳಗಿದರು. ೧೪೭. ಕಾಂತೆಯರ ನೆಟ್ಟಗಾದ ಗುಂಗುರುಕೂದಲು, ಕೊಂಚ ಸುಕ್ಕಿಹೋದ ಚೂಚುಕ, ಬಿಳುಪೇರಿದ ತುಟಿ, ಹೊಕ್ಕಳಲ್ಲಿಳಿದ ನೀರು, ಜಾರಿದಬಟ್ಟೆ-ಇವುಗಳ ಸಾಮೀಪ್ಯದಿಂದ ನೃಪನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ

ಕಳೆದುದು ಪತ್ರಭಂಗದ ಬೆಡಗುಗಳು ಕುಟಲಾಲಕಂಗಳು
ಬಳೆಯಿಸಿದತ್ತು ಕಣ್ಣೆಸೆವ ರಾಗಮನೆಯಿಸಿ ಕೇಶಹಸ್ತಮಂ
ಚಳೆಯಿಸಿದತ್ತು ಮೆಯ್ಯೆ ಪುಳಕೋದಯಮಂ ಪಡೆದತ್ತು ತಲ್ಲತಾ
ಲಳಿತೆಯರ್ಗಿತ್ತುದಿಂತು ಜಲಕೇಳಿ ಮನೋಭವಕೇಳಿಲೀಲೆಯಂ

೧೪೮

ಅಂತು ಬೆಳರ್ತಧರಂ ಕ
ಣ್ಣಿ ತುಳುವ ಕೆಂಪು ಸರದ ನಡುಕಂ ಮಿಗೆ ತ
ನ್ನಂತಃಪುರಲಲನೆಯರ್ಗ ರ
ತಾಂತದ ವಿಭವಮನೆ ಮಾಡಿ ತಾಂ ಪೊಳಮಟ್ಟಂ

೧೪೯

|| ಮಾಲಿನೀ ||

ಮನಸಿಜನೃಪಲೀಲಾಲಾಂಭನಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಸ್ತ್ರೀ
ಜನದೊಳೆಸೆದು ನಿಂದತ್ತುತ್ತರೀಯಾಂತರೀಯಂ
ತೊನೆಯ ತೊಲಗಿ ನಿಂದಿದರ್ಲ್ಲಿ ತಂದಿತ್ತುದುಚ್ಚ
ಸ್ತನದೊಳಮರ್ದಹಸ್ತಸ್ತಿಕಂಗಳ್ ಬೆಡಂಗಂ

೧೫೦

ಮುಜಿದರ್ಬರಮೆಯ್ಯೆ ನಾಂದ ತನುವಂ ಪತ್ತಿದುರ್ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಿಯುಂ
ತೆಜಪಂ ಮಾಡಿ ಮನೋಜಚಕ್ರಿಯ ಜಯಶ್ರೀರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳಂ
ಮೆಚ್ಚಿದೊಂದಂದಿನೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪರಮಾನಂದಾಮೃತಂ ಸಾರ್ವನಂ
ಮೆಚ್ಚಿದರ್ ಚಕ್ರಿಯ ಮುಂದೆ ತತ್ತ್ವತವಿಚಿತ್ತಾನಂಗಚಿಹ್ನೆಗಳಂ

೧೫೧

ವ|| ಅಂತು ಜಲಕ್ರೀಡಾವಿನೋದಂಗಳು ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿದಾಗಳ್,

ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ೧೪೮. ಜಲಕೇಳಿಯು ಆ ಕಾಂತೆಯರ ಪತ್ರರಚನೆಯ ಬೆಡಗನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿತು. ವಕ್ರವಾದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ನೀಳವಾಗಿಸಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು, ಕೇಶರಾಶಿಯನ್ನು ಆಡಿಸಿತು, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪುಲಕೋದಯವನ್ನು ತಂದಿತು. ಹೀಗೆ ಲತಾಕೋಮಲೆಯರಿಗೆ ಜಲಕೇಳಿಯು ಮನ್ಮಥಕೇಳಿಲೀಲೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೧೪೯. ಅಂತು ಬಿಳುಪೇರಿದ ತುಟಿಗಳೂ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುಕಾಡುವ ಕೆಂಪೂ ಸ್ವರದ ನಡುಕವೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಭರತನು ಅವರಿಗೆ ರಶಂತದೊಡ್ಡೋಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ನದಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದನು. ೧೫೦. ಮನ್ಮಥರಾಜನ ಲೀಲಾಲಾಂಭನವಾದ ಸ್ವಸ್ತಿಕವು ಸ್ತ್ರೀಜನರಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ನಿಂತಿತು. ಹೊದೆಯುವ ಮತ್ತು ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಅಲುಗಾಡಿ ತೊಲಗಲು ಉಚ್ಚಸ್ತನಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಕಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಹಸ್ತಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬೆಡಗನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದುವು. ೧೫೧. ಮೈಮುಚ್ಚಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಒದ್ದೆಯಾದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು, ಮನ್ಮಥಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಜಯಶ್ರೀ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ತೆರವುಮಾಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದವು! (ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅವಯವಗಳು ಕಂಡವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ). ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಭರತನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮನ್ಮಥಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು (ನವಿಕ್ಷತಾದಿಗಳನ್ನು) ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೆರೆಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡಾವಿನೋದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಆಗ,

ಉದಿದರ್ಲೊಕ್ಕ, ವಿಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಚಯದಿಂ ತದ್ಗಂಧಸಂಸಕ್ತವ
 ಟ್ವದಿಂ ಸ್ತ್ರೀಕುಚಕುಂಭಕುಂಕುಮರಜಃಕಲ್ಲೋಳದಿಂ ಬಣ್ಣವ
 ಣ್ಣದ ಚಿಲ್ವಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡು ಚಿತ್ರತಪತಾಕಾಲೀಲೆಯಂ ತಾಳ್ವಿ ನಿಂ
 ದುದು ಗಂಗಾನದಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಮಸ್ತಾಂತಃಪುರಕ್ಕೀಡೆಯೊಳ್ ೧೫೨

ಧರೆಯೊಳ್ ಸಂದಿದರ್ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಜಯಸಮಾರಂಭನಿಶ್ಚೇಷದಿಕ್ಕಂ
 ಚರಣಾಕ್ಷುಣ್ಣಾವಗಾಹಾಗತಕರಟಶಿರಃಪೀಠಸಿಂದೂರಪಾಂಸೂ
 ತ್ವರದಿಂ ಸೀಮಂತಸಿಂದೂರದ ವಿರಚನೆಯಂ ಕೂಡೆ ಮಾಡುತ್ತುಮಿದರ್
 ಭರತೇಶಂ ತತ್ಪಟೇನಂದನವಿಟಪಿತಟಚ್ಚಾಯವಿಶ್ರಾಂತಸೈನ್ಯಂ ೧೫೩

ವನಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲೆಯಂ ತದ್ವನಕುಸುಮದಳಂಕಾರದಿಂ ತಾಳ್ವುತುಂ ಯೌ
 ವನಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲೆಯಂ ತನ್ನೊಡನೆ ಮೆಹಿಯುತುಂ ತನ್ನ ಶುದ್ಧಾಂತಕಾಂಕ್ಷಾ
 ಜನಮೊಪ್ಪಿದರ್ಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವನಕುಸುಮಲತೋತ್ತಂಸಕರ್ಣಾವತಂಸಂ
 ಮನುವಂಶಂ ಶೋಭಿವೆತ್ತಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೧೫೪

೧೫೨. ಕೆಳಗುದುರಿದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ
 ಗಂಧಕ್ಕಿರಗಿದ ದುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕುಂಭಗಳಂತಿರುವ ಕುಚಗಳಲ್ಲಿನ
 ಕುಂಕುಮಧೂಳಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ
 ಚಿಲ್ಲಿಗೆಡೆಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಯು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ
 ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ವಿಜಯ ಬಾವುಟದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತಳೆಯಿತು.
 ೧೫೩. ಭರತನು ಗಂಗಾನದೀತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಉದ್ಯಾನವನದ ಮರಗಳ ನೆರಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ
 ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನಿತ್ತನು. ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು¹ ಆನೆಗಳು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುವು. ಆಗ ಅವುಗಳ
 ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಸಿಂದೂರಚೂರ್ಣದಿಂದ ಭರತನು ಗಂಗೆಯ ಬೈತಲೆಗೆ ಸಿಂದೂರವನ್ನು
 ಹಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು! ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಭರತನು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ೧೫೪. ಭರತನ
 ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನ ಕುಸುಮಗಳ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ವನಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲೀಲೆಯನ್ನು
 ತಳೆದು ಯೌವನದ ಸೊಗಸನ್ನು ಭರತನೊಡನೆ ಮೆರೆಸುತ್ತ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು.
 ಸುಕವಿಜನಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಮನುವಂಶದಲ್ಲೊಗದ ಭರತನು

1 ಮೂಲದಲ್ಲಿ 'ಸಂಚರಣಾಕ್ಷುಣ್ಣಾವಗಾಹ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಟದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ
 ಸಿಂಧೂರವೆಂಬ ಧೂಳಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ವನಕೇಳೀವಿಭವಂ ಸಲೀಲಸಲಿಲಕ್ರೀಡಾವಿಕಾಸಂ ಸಮ
ಸ್ತನಿಜಾಂತಃಪುರದೊಳ್ ಪೊದಬ್ಬಿಸೆಯೆ ಕಣ್ಣೊಡುಂ ಮನಂಗೊಂಡುಮಿಂ
ದನೆ ಭೋಗೀಂದ್ರನೆ ಖೇಚರೇಂದ್ರನೆ ದಲೀ ಭೂಪೇಂದ್ರನೆಂಬನ್ನೆಗಂ
ಮನುವಂಶಪ್ರಭು ಬೀಡಿನತ್ತ ತಳರ್ದಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೧೫೫

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂವಿಶಾ
ಪ್ರಸರ ಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಗಸೂಕ್ತಕ್ರೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಗ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಗವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯಪ್ರಾರಂಭನಿರೂಪಣಂ

ವಿಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ವಿವಿಧವಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸುತ್ತ
ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೧೫೫. ವನಕ್ರೀಡೆಯ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆದು, ವಿಲಾಸದಿಂದ
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂದವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಭರತನು ಎಸೆದನು. ಅನಂತರ ದೇವೇಂದ್ರನೋ ಭೋಗೀಂದ್ರನೋ
ಖೇಚರೇಂದ್ರನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಮನುವಂಶಪ್ರಭುವಾದ
ಭೂಪೇಂದ್ರ ಭರತೇಶನು ತನ್ನ ಶಿಬಿರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಇಂತು ದಿಗ್ವಿಜಯಪ್ರಾರಂಭ ನಿರೂಪಣವೆಂಬ
ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವರನೊಡನೆಯ ವನಜಳ
ದೇವತೆಗಳ ಬರ್ಪುವೆನಿಸಿ ತನ್ನೊಡವರೆ ಮಾ
ದೇವಿಯರೇನೆಸೆದನೊ ಧೃತ
ಲಾವಣ್ಯರಸಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿನಿಜಸೃಷ್ಟಿರತ್ನವಿರಚಿತ ಮಣಿಮಯರಾಜಮಂದಿರಮಂ
ಪುಗುವುದುಂ, ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳಂತೆಪುರದ ಪೂಸಿದ ಕಾಶ್ಮೀರರಾಗಮುಂ ಉಟ್ಟ ಕೌಸುಂಭಾಂಬರ
ರುಚಿಯುಂ ತೊಟ್ಟ ಪದ್ಮರಾಗಾಭರಣಕಿರಣಗಳುಂ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿದಂತೆ,

ಒಳಕೊಂಡ ಕೆಂಪಿನಿಂ ದಿನ
ವಳಯಂ ಪೋಲ್ತಿದುದಪರದಿಗ್ಗಧು ಭೂಭೃ
ತ್ತಿಳಕಂಗೆ ಪಿಡಿದ ಬಗೆ ಕೈ
ಕೊಳೆ ಬೆಳಗಿದ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿದರ್ಪಣಮಂ

೨

ವ|| ಆಗ್ ವೃಷಭೇಶ್ವರನಂದನಂ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯೋಚಿತ ಜಿನೇಂದ್ರಮಂದನಾಕುತೂಹಲಿತಾಂತಃ
ಕರಣನಾಗಿ,

ಬೆಳಗುವ ಕೈದೀವಿಗಳ
ಬೆಳಗುಂ ತರತರದಿನೊಗೆವ ತಾರಗೆಗಳ ಗೊಂ
ದಳಮುಮಿಳಾತಳದ ವಿಯ
ತಳದ ವಿಳಾಸಮನದೇನೊಡಂಬಡಿಸಿದುದೋ

೩

೧. ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನೂ ಲಾವಣ್ಯರಸಯುಕ್ತನೂ ಆದ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ಶ್ರೀಕಾಂತನೊಡನೆ ವನಜಲದೇವತೆಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಅರಸಿಯರು ಬರುತ್ತಿರಲು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನೋ. ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠಶಿಲ್ಪಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವೂ ಮಣಿಮಯವೂ ಆದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು.
ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕೇಸರಿಬಣ್ಣವೂ ಉಟ್ಟ
ಕೌಸುಂಭವಸ್ತ್ರದ ಕಾಂತಿಯೂ ತೊಟ್ಟ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಭರಣಗಳ
ಕಿರಣಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ೨. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಕೆಂಪಾಗಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ಪಶ್ಚಿಮ
ದಿಗಂಗನೆಯು ಆ ಭರತರಾಜನಿಗೆ ಪದ್ಮರಾಗ ಮಣಿಮಯವಾದ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಳೋ
ಎಂಬಂತೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಬೆಳಗಿತು. ವ|| ಆಗ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಪುತ್ರನಾದ
ಭರತನು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಜಿನೇಂದ್ರನ ವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಾವಿಷ್ಟವಾದ
ಮನಸುಳ್ಳವನಾದನು. ಆಗ ೩. ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೈದೀವಿಗಳ ಬೆಳಕೂ ತರತರವಾಗಿ
ಬೆಳಗುವ ತಾರೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಭೂತಳ ವಿಯತ್ತಗಳ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಭರತನನೋಲಗಿಸಲ್ಪಂ
ದರಸುಗಳ ಕಿರೀಟಪದ್ಮರಾಗಪ್ರಭೆಗಳ್
ಪರವಂತೆ ಪರೆದು ಕೌಸುಂ
ಭರಾಗರಮಣೀಯಮಾಯ್ತು ಸಂಧ್ಯಾರಾಗಂ

೪

ವ|| ತದನಂತರದೊಳ್ ತದಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪದೊಳ್ ಬೆಳಗುವ ಕೈದೀವಿಗಳ ಬೆಳಗುಗಳೊಳಂ
ಬಳ್ಳಳಬಳೆದು ನಿಮಿರ್ವ ಕಾಡಿಗುಡಿಗಳ ಮಹೇಂದ್ರನೀಲಮರಕತಮಣಿಭವನಂಗಳ
ವಿಜಯಕಟಕಸಮದಗಜ [ಸಮಜಂಗಳ]^೧ ಕರ್ಪುಗಳೆಲ್ಲಮಂ ನೆರಂಬಡೆದು,

ಬಳೆದ ತಮೋಮದೇಭಘಟೆಯೊಡ್ಡೊಡೆವನ್ನೆಗಮುನ್ನತೋದಯಾ
ಚಳಗುಹೆಯಿಂ ಲಸತ್ತಿರಣಕೇಸರಮಂ ಪರಪುತ್ತುಮಾಗಳಾ
ಗುಳಿಸುವ ಬಾಯ ಕೆಂಪನುದಯಂಗೆಯೆ ಪೊಣ್ಣುವ ಕೆಂಪು ಪೋಲ್ವಿನಂ
ತಳರೆ ಬೆಡಂಗಿನೊಳ್ ಪುದಿದುದೆಲ್ಲರಮುದ್ಗತಚಂದ್ರಸಿಂಹದಾ

೫

ನೆರೆದೈ ಸಂಜೆಯೊಳೆಂದು ಕಾಯೊಡೆದೊಡೇನಾತ್ಮಾಗದೊಳ್ ರೋಹಿಣೀ
ಚರಣಾಲಕ್ತಕರಾಗಮಚ್ಚಿದುದೋ ಮೇಣ್ ಕಾಮಿಗಳ್ಳೀವ ರಾ
ಗರಸಂ ಪೊಣ್ಣಿದುದೋ ತಮೋಗಜದ ಕೋಡೇಲಿಂದಮೇಂ ನೊಂದುದೋ
ಹರಿಣಂ ಮೇಣೆನಿಸಿತ್ತು ರಕ್ತರುಚಿಯಿಂ ಬಿಂಬಂ ಸುಧಾಸೂತಿಯಾ*

೬

ಅತಿಶಯವಾಗುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ೪. ಭರತನನ್ನು ಓಲಗಿಸಲು ಬಂದ ರಾಜರ
ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿನ ಪದ್ಮರಾಗಕಾಂತಿಗಳು ಹರಡಿದಂತೆ ಹರಡಿ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗವು
ಕೌಸುಂಭರಾಗದಂತೆ ರಮಣೀಯವೆನಿಸಿತು. ವ|| ಬಳಿಕ ಅವನ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗುವ ಕೈದೀವಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬಳೆದಿದ್ದು ನಿಮಿರುವ ಕಾಡಿಗೆಯ
ತುದಿಗಳ ಕಪ್ಪು ಮಹೇಂದ್ರನೀಲ ಮತ್ತು ಮರಕತಮಣಿಭವನಗಳ ಕಪ್ಪು ವಿಜಯಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಹೊರಟ ಉನ್ನತ್ತಗಜಗಳ ಕಪ್ಪು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲೆತು, ೫. ಸಾಂದ್ರವಾದ ಆ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ
ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನೊಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತುಂಗವಾದ ಉದಯಪರ್ವತದ
ಗುಹೆಯಿಂದ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಕೇಸರಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾ ತೆರೆದ ಬಾಯ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನು
ಚಂದ್ರೋದಯವಾದ ಕೆಂಪು ಹೋಲಿಬಂದು ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಸಿಂಹದ ಉದಯ
ವಾಯಿತು. ೬. ಸಂಧ್ಯಾಂಗನೆಯೊಡನೆ ಸಂಗಮವೆಸಗಿದನೆಂಬ ಕೋಪಾತಿರೇಕದಿಂದ
ಶರೀರವನ್ನೊಡೆಯಲು ರೋಹಿಣಿಯ ಕಾಲಿನ ಅರಗಿನ ಬಣ್ಣವು ಮುದ್ರಿತವಾಯಿತೋ
ಕಾಮಿಗಳಿಗೀವ ರಾಗರಸವುಕ್ಕಿತೋ ಕತ್ತಲೆಂಬ ಆನೆಯ ಕೊಂಬಿನ ಗಾಯದಿಂದ
ಜಿಂಕೆಯು ನೊಂದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ರಕ್ತಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಬಿಂಬವು ಬೆಳಗಿತು.

೧ 'ಸಾಮಜಂಗಳ', 'ಸಾಮಜಂಗಳ' (ಅನ್ಯತ್ರ) ಸಮಜ = ಸಮೂಹ.

* ಈ ಪದ್ಯವು ಪಂಪಭಾರತ ೪-೫೦ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರಬಹುದು.

|| ಪೃಥ್ವೀ ||

ಅದೊಂದಿನಿಸುಬೇಗದಿಂ ನವಜಪಾಪಸೂನಾಭಮಾ
ಯ್ದೊಂದಿನಿಸುಬೇಗದಿಂ ಕನಕಕುಂಭದಂತಾಯ್ತು ಮ
ತ್ತೊಂದಿನಿಸುಬೇಗದಿಂ ಮೃದುಮೃಣಾಳಸಂಕಾಶಮಾ
ಯ್ದೋ ಬಟಿಕೆ ಬಿಂಬದುದ್ಭಳಿಕೆಯೋ ಸುಧಾಸೂತಿಯಾ

೭

ವ|| ಅಂತು ಪುರಂದರದಿಗ್ಗದೂವದನಮಂಗಳಮಣಿದರ್ಪಣಮುಮನಿಂದ್ರಗಜೇಂದ್ರಧವಳ
ಕರ್ಣಚಾನುರಮುಮನನುಕರಿಸಿ,

ಶಿವಗತ್ ಸಾಶ್ವರ್ದಂದಸೃಪತಿಗೃಹಪತಿಚ್ಛತ್ರಯೋಷಿತ್ತುರೋಧೋ
ಗಜನಿಸ್ತೌಶಾಶ್ವಕಾಕಿಣ್ಯಜನಮಣಿಚಮೂನಾಥಚಕ್ರಾಧಿನಾಥಂ
ಗೆ ಜಯಪಾರಂಭಗಚ್ಛಸ್ಥಳಕಳಶಮಂ ತೀವಿ ದಿವ್ಯಾಂಬುವಿಂ ನಾ
ಕಜನಾಥಂ ಮಜ್ಜನಕೈತ್ತಿದ ತೆಹದೆ ಸುಧಾಸೂತಿ ಕಣ್ಣೆದ್ದಮಾದಂ

೮

ಪಗಲಂತಿರ್ದಚ್ಛವೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳಿನಕಿರಣದೊಂಟಿಗತ್ತಾಗಳಾಗಳ್
ಮುಗಿದಿರ್ದಂಭೋಜಮೋರೊಂದಲರ್ದುದು ಬಿಸುಸುಯ್ಯತ್ತಗಲ್ಪಿದ್ ನೀರ್ವ
ಕ್ಕಿಗಳಾಗಳ್ ಕೂಡಿ ತೋಡಾದುವು ಕುವಲಯಪಂದಂಗಳಾಶಂಕೆಯಿಂದಂ
ಮುಗಿಯಲ್ಪಂದಿರ್ದವೇನುಜ್ಜಳಿಸಿದುದೊ ಜಗಚ್ಛ್ರಮಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಂ

೯

ವ|| ಅಂತು ಪುರಂದರಕೋದ್ಯತಗಗನತಳಸ್ಪರ್ಧಿ ಸ್ಥಳಿಕಳಶಮುಖವಿಗಳಿತಸುಧಾಧಾರಾ
ಪ್ರಸರಮನನುಕರಿಸಿ,

೭. ಚಂದ್ರಬಿಂಬವು ಅದೊಂದು ನಸುವೇಗದಿಂದ ಹೊಸ ದಾಸವಾಳದ ಪುಷ್ಪದ
ಕಾಂತಿವಡೆದಿತು. ಮತ್ತೊಂದಿನಿಸುವೇಗದಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಳೆದಿತು.
ಮಗುದೊಂದಿನಿಸು ವೇಗದಿಂದ ಮೃದುಮೃಣಾಳಸದೃಶವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದ
ಉಜ್ವಲತೆಯು ಅದೆಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೋ! ವ|| ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ಗಧುವಿನ ಮಂಗಳ
ದರ್ಪಣವನ್ನೂ ಐರಾವತದ ಶ್ವೇತಕರ್ಣಚಾಮರವನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸಿ, ೮. ಮೂರು
ಜಗತ್ತಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರರಾದ ದಂಡಪತಿ, ಸ್ಥಪತಿ, ಗೃಹಪತಿ, ಭತ್ತ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುರೋಹಿತ,
ಆನೆ, ಬಿಡ್ಡ, ಕುದುರೆ, ಕಾಕಿಣ, ಚರ್ಮ, ಮಣ, ರತ್ನಗಳ ಮತ್ತು ಸೇನೆಗಳ
ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಜಗಜ್ಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ಭರತರಾಜನಿಗೆ
ಸ್ಥಳಿಕಮಯವಾದ ಮಂಗಳಕಲಶವನ್ನು ದಿವ್ಯಾಂಬುವಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಇಂದ್ರನು ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ
ಎತ್ತಿದಂತೆ ಚಂದ್ರನು ವಿರಾಜಿಸಿದನು. ೯. ಹಗಲಿನಂತಿದ್ದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನ್ನು
ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಮೊಗ್ಗಾದ ಕಮಲಗಳು ಅರಳಿದುವು.
ನಿಟ್ಟುಸಿರೆಳೆಯುತ್ತಾ ಅಗಲಿದ್ದ ಚಕೋರಗಳು ಜೊತೆಯಾದುವು. ಕುಮುದ ಪುಷ್ಪಗಳು
ಸೂರ್ಯನ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಮೊಗ್ಗಾಗತೊಡಗಿದುವು! ಹೀಗೆ ಜಗಚ್ಛ್ರವನ್ನು ಚಂದ್ರಬಿಂಬವು
ಅದೆಷ್ಟು ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತೋ! ವ|| ಅಂತು ಇಂದ್ರನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ, ಗಗನತಳದಂತೆ
ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸ್ಥಳಿಕಮಯ ಕಲಶದ ಬಾಯಿಂದ ಹರಿದುಬಂದ ಅಮೃತದ ಧಾರೆಯ

೧ 'ಗಗನಸ್ಥಳಿಕ' ಎಂದಿರುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಗಗನ' ಶಬ್ದವು ಪ್ರಾಮಾದಿಕ ಎಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಭರತೇಶ್ವರನಂತಃಪುರ
ದರಸಿಯರ ವಿಲೋಚನೋತ್ಪಾಕರಮನಳಂ
ಕರಿಸಿ ದಸೆದಸೆಗೆ ಪಸರಿಸಿ
ಶರದದ ಬೆಳ್ಳಿಗಳೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ

೧೦

ಒಸರ್ದಪುರದಮರ್ದಿನ ಪಾಲ್ಕೆ
ಪಸರಿಸಿತನೆ ಜಗಮನೊಡನೆ ಕಪ್ಪರದ ರಜಂ
ಮುಸುಕಿದುದನೆ ಪುದಿದೇನಾ
ಟಿಸಿದುದೊ ಪೊಳೆವಮೃತಕಿರಣನಮೃತಕರಂಗಳ್

೧೧

ವ|| ಅಂತು ಕಾಮರಾಗರಸಸಾಗರಮಂ ನೆಲೆವರ್ಚಿಸುವ ಶರಚ್ಚಂದ್ರಾತಪದೋಳ್ ಪಗಲಿನ
ಶರದಾತಪಪರಿಶ್ರಮಮನಾಟಿಸಿ ನಿಜವಿಜಯಕಟಕದ ನಾಗರಿಕರಮಣರಮಣೀಜನಂಗಳ್ ಕೌಮುದೀ
ಮಹೋತ್ಸವೋತ್ಸುಕರಾಗಿ ನೆರೆದಲ್ಲಿ

ಮೃಗಮದದಣ್ಣು ಜಾಜಯ ಬಲಲುಡಿ ನೆಯ್ತಲ ಕರ್ಣಪೂರಮು
ಟ್ಟುಗಲದೆ ಕಟ್ಟದೈಸರಮದೊಂದು ಬೆಡಂಗಿನ ಸೇತಮಾಲೆ ಪ
ಟ್ಟಿಗೆ ಕಟಸೂತ್ರಮೆಂಬವು ಮನಂಗೊಳೆ ಮನ್ಮಥಚಕ್ರವರ್ತಿಗೀ
ಕೆಗಳೆ ವಿನೋದದಾಕೆಗಳೆನಲ್ ಮೆಚಿದತ್ತು ವಿಲಾಸಿನೀಜನಂ

೧೨

ವ|| ಆಗಲಾ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹಂ ನೆಚಿದಿರಲಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಿನೀವಾಟದೊಳೊಂದೆದೆಯೊಳೊಂದು
ಕಮನೀಯಕಾಯಮಾನಾಭ್ಯಂತರಚಂಚತ್ಯಾಂಚನಮಂಚೋಪಶೋಭಿತ ಮೃದುತಳ್ಳದೊಳೆರಡತಿಯದೆ
ಕೂರ್ತ ನಲ್ಲಳ್.

ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ, ೧೦. ಭರತರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ
ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹರಡಿದ ಶರತ್ಕಾಲದ ಬೆಳ್ಳಿಗಳು
ಮನಂಗೊಳಿಸಿತು. ೧೧. ಅಮೃತವು ಜೆನುಗಿತೋ ಹಾಲಿನ ಮಳೆಯು ಹರಡಿತೋ
ಕರ್ಪೂರದ ಧೂಳಿಯು ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಸುಕಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಚಂದ್ರನ
ಅಮೃತಕಿರಣಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡು ತಂಪು ಬೀರಿದವು. ವ|| ಮನ್ಮಥರಾಗರಸದ ಕಡಲನ್ನು
ಉಕ್ಕಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಶರತ್ಕಾಲದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವನ್ನು
ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜನ ವಿಜಯಶಿಬಿರದ ನಾಗರಿಕ ನರನಾರಿಯರು ಕೌಮುದೀ
ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ನೆರೆದರು. ಅಲ್ಲಿ, ೧೨. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಲೇಪನವೂ
ಜಾಜೀಪುಷ್ಪದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮುಡಿದ ಮುಡಿಯೂ ನೆಯ್ತಲೆಯ ಕರ್ಣಪೂರವೂ ಉಟ್ಟ
ಬಟ್ಟೆಯುಗಲಕ್ಕೂ (?) ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಐದೇಳೆಯ ಸರವೂ ಬೆಡಗಿನ ಶುಭ್ರಮಾಲೆಯೂ ರೇಷ್ಮೆ
ವಸ್ತ್ರವೂ ಕಟಸೂತ್ರವೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುವು. ಮನ್ಮಥಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಇವರೇ
ವಿನೋದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೆನ್ನುವಂತೆ ವಿಲಾಸಿನೀಜನವು ನೆರೆದಿತು.
ವ|| ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೇರಿದರಾಗಿ ವಿಲಾಸಿನಿಯರ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರವಾದ
ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಅಂದವಾದ ಚಿನ್ನದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಶೋಭಿಸುವ ಮೆತ್ತನೆಯ

ಪೊದಟ್ಟ ಕಬರೀಭರಂ ಪರೆದು ಪರ್ವ ತುಂಗಸ್ತನಂ
ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಕಣ್ಣಲ್ ಪೊಳೆಯೆ ಕಾಂತನಂ ಮೆಚ್ಚಿಸಲ್
ವಿದಗ್ಧ ಪುರುಷಾಯಿತಂ ತಗುಳೆ ನರ್ತಕೀಲೀಲೆಯಿಂ
ದದೊಂದು ಪೊಸಗಾರ ಸೋಗನವಿಲಾಟಮಂ ತೋಟದಳ್ ೧೩

ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ವಂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ತಲೆಯಂ
ತೂಗಿದೊಡೆ ಆಕೆ ಶಂಕಾಕುಳಿತೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆಳದಿಗಿಂತೆಂದಳ್,

ತುಂಗಘನಸ್ತನಂ ಬೆಮರೆ ಮೇಲುದನಾಂ ತೆಹಿದಿರ್ದೊಡತ್ತಲಿ
ದ್ವಂಗಳಜಸನ್ನಿಭಂ ತಲೆಯನೇಕೆಗೆ ತೂಗಿದನೆಂದೊಡಕ್ಕ ಕೇ
ಳಂಗನೆ ನಿನ್ನ ಬೀಗಿ ಬಿಗಿದಿದ್ ಕುಚದ್ವಯಮದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾಂ
ಪಿಂಗದೆ ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯನವಂ ಕಿಬಲೆಂದನುಗೆಯ್ದು ತೂಗಿದಂ ೧೪

ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್,

ಮಿಳಿರ್ವಸಿಯ ಪಸಿಯ ಪೊಸಬಾ
ಸುಳ ಕರರುಹರೇಖೆ ತುಲುಗಿ ರತನಾಟ್ಟಪರಿ
ಸ್ಥಳಿತಕ್ಕೆ ಮುಳಿದು ದಂಪತಿ
ಗಳನಂಗಜನಟನ ಸೆಳೆಯ ಬಾಸುಳಿವೆನಿಕುಂ ೧೫

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊರ್ವನಿಂತೆಂದಂ,

ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಪಟವನ್ನು ಕಂಡರಿಯದ ಒಲವುದೋರಿದ ನಲ್ಲೆಯು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ೧೩. ಸೊಂಪಾದ ಕೂದಲಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ತುಂಬಿದ ಸ್ತನಗಳು ಅದುರಿದುವು. ಕಣ್ಣೆಂಬ ಹೂಗಳರಳಿದುವು. ತನ್ನ ಕಾಂತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ವಿದಗ್ಧೆಯೊಬ್ಬಳು ನರ್ತಕೀಲೀಲೆಯಿಂದ ಪುರುಷಾಯಿತವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದಳು. ಆಗ ಅವಳು ನೂತನವಾದ ಮಳೆಗಾಲದ ಸೋಗಿನವಿಲಿನಾಟವನ್ನು ತಳೆದಳು. ವ|| ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿದನು. ಆಗ ಅವಳು ಶಂಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಗೆ ಹೀಗೆಂದಳು. ೧೪. “ಉನ್ನತವೂ ಸಾಂದ್ರವೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತನಗಳು ಬೆವರಿದುವು. ಆಗ ನಾನು ನನ್ನ ಸೆರಗನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದೆನು. ಅತ್ತಕಡೆ! ಕಾಮನಂತಿದ್ದ ನಲ್ಲನು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇಕೆ¹ ತೂಗಿದನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಗೆಳತಿಯು “ಅಕ್ಕ, ಕೇಳು ನಿನ್ನ ಬೀಗಿ ಬಿಗಿದಿದ್ ಸ್ತನದ್ವಯಗಳ ನಡುವೆ ನಟ್ಟ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನು ಕೀಳಲೆಂದು ತಲೆಯನ್ನು ತೂಗಿದನು!” ಎಂದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ೧೫. “ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಬೀಸೋಣದರಿಂದುಂಟಾದ ಹೊಸಬಾಸುಂಡೆಯಂತಿರುವ ನಖಕ್ಷತಗಳು ರತನಾಟ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಲನಕ್ಕೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ನಟನು ಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದುದರಿದ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಾದ ಬಾಸುಂಡೆಗಳೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದುವು” ವ|| ಎಂದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು

1 ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿದೆ. ಗೆ ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಒಂದು ಅವ್ಯಯ. ಗೆ = ಎತಾ.

ಬಳ್ಳಿಗಳಿಮ್ನಾಪಿನ ಮರ
ನುಳ್ಳೆಡೆಗಳನಹಿಸಿ ಪೋಪುವಲ್ಲವು ಕೆಲದೊಳ್
ಕಳ್ಳಿಯಿಡಲದರ್ವು ವಬಲೆಯ
ರಳ್ಳಿದರ್ಗಳ್ ಪುರುಷಗುಣಮನಜೆದಿಹಗುಗುಮೇ

೧೬

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಪಲಬರ್ ವಿದಗ್ಧವಿಟರ್ ನೆರೆದಿದರ್ಲ್ಲಿಯೊರ್ವಂ.

ಬಸನಿಯ ಗೆಲ್ಲಕಾಣನ ನೆಗಚ್ಚಿಗೆ ಕೇಳಿಗೆ ನಾಡೆ ಗೆಂಟದಂ
ಬೆಜಗೊಳವೇಡ ನೆಟ್ಟನೆ ಚದುರ್ ತನಗುಳ್ಳೊಡೆ ಮೆಲ್ಲು ಮೇಳಮಂ
ಪೊನೆಯಿಸಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನುಳಿವು ಬೇಟದ ಲಲ್ಲಿಯ ಬಲೈ ಪತ್ತಿ ಸು
ತ್ತಿಸೆ ಪುರುಡಿಂಬುಕ್ಕಿಸೆ ಬಯಮಾಟಿಸಿ ಪೊಂದದವಂ ಬೊಜಂಗನೇ

೧೭

ನೆಲನಂ ಪರ್ವವ ಬಳ್ಳಿಗಂ ಚದುರನೊಳ್ ಮೈಮೈಯೊಡಂಬಟ್ಟು ತ
ಳ್ಳಲರ್ಕ್ಕಾ ಕೋಮಳೆಗಂ ತಗುಳ್ಳು ಪೆಜದೊಂದೆದಕುಮಾ ಬಳ್ಳಿಗೆ
ಯ್ತಲಳುಂಬಂ ನೆಲನಾಕೆಗಂ ಬಳಸಿಯುಂ ಲಲ್ಲಿಸಿಯುಂ ನೋಡಿ ಕಾ
ಣಲಳುಂಬಂ ಮನಮೆಂಬದಂ ಚದುರೊಳ್ ಮುಂ ಕೇಳದಿಂ ಕೇಳನೇ

೧೮

ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತೊರ್ವನಂತೆಂದಂ.

ಹೀಗೆಂದನು: ೧೬. “ಬಳ್ಳಿಗಳು ಸಿಹಿಮಾವಿರುವೆಡೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಿಗಿಡಗಳಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವು! ಹೆಂಗಸರ ಅಳ್ಳಿದೆಗಳು ಪುರುಷಗುಣವನ್ನರಿತು ಅವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತವೆಯೇ?”
ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಚದುರ ವಿಟರು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ೧೭. “ವ್ಯಸನ್ವಿಯಾದವನು ಗೆಲ್ಲಕಾರ (ಜಯಶಾಲಿ)ನ ನೆಗಚ್ಚಿಗೂ (ಕಾರ್ಯಪಾಟವ)ಕೇಳಿಗೂ ತುಂಬ ದೂರವಾದನು. ಅದೇಕೆಂದು ಕೇಳಬೇಡ. ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಮೃದುವಾದ ಮೇಳವನ್ನು (ಮೃದುಪ್ರಣಯವನ್ನು) ಹೊಸತುಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಮೊದಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೇಮಾಭಿವರ್ಧಕವಾದ ಸವಿನುಡಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನಂಟುಮಾಡಿ ದುಂದುಮಾಡಿ ಕೂಡುವನು. ಹಾಗಲ್ಲದವನು ವಿಟಪುರುಷನೇ? ೧೮. ಚತುರನಾದ ವಿಟನು ಮೃದುವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಲಲ್ಲಿಮಾತುಗಳಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಲ್ಲಿಯೊಡನೆ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬುವ ಬಳ್ಳಿಗೂ ಚದುರನೊಡನೆ ಮೈಮೈ ಕೂಡಿಸಿದ ಲತಾಕೋಮಲೆಗೂ ಬೇರೊಂದು ಸಂಬಂಧವಾವುದಿದೆ? ಆ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹಬ್ಬಲು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಯವಾದುದು ನೆಲ. ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಲಲ್ಲಿಮಾತಾಡಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಾರಣವಾದುದು ಮನಸ್ಸು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಚದುರರನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಕೇಳದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಕೇಳುವನೆ?” (?) ಎಂದನು. ವ|| ಆಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ನಿಧಿ ದೊರಕೊಳ್ಳೊಡಂ ಕುಲಧನಂ ದೊರಕೊಳ್ಳೊಡಮಲ್ಲಿಯಾನುಮ
 ಲ್ಲದೆ ದೊರಕೊಳ್ಳದಂತೊಲವುಗಳೊರಕೊಳ್ಳೊಡಮಲ್ಲಿಯಾನುಮ
 ಲ್ಲದೆ ದೊರಕೊಳ್ಳವಂತೆದರಿಂ ದೊರಕೊಂಡುವನೇವಮಾಗಲೀ
 ಯದೆ ಕಿಡಲೀಯದಿರ್ಪಿರವಿದೊಂದೆ ಚದುರ್ ಚದುರೆಂಬುದಾವುದೋ ೧೯

ಬಳಸುವ ಬೇಟದೊಳ್ ಮೊಳೆದ ಗೊಟ್ಟಯೋಳೀರೆಲೊವೋದ ಲುಂದಿನೊಳ್
 ಬಳೆದ ವಿಯೋಗದೊಳ್ ಪೊಜೆದ ಚಿಂತೆಯೋಳೀ ಮಡಲ್ ತಳ್ಳ ಮೆ
 ಯ್ಲೊಳೆದದೋತು ದೂತವಚನಾಮೃತದೊಳ್ ಗೊಲೆಗೊಂಡ ಬೇಟವಂ
 ಬೆಳಲತೆ ಕೊಟದೊಳ್ ಪದೆದು ಪಕ್ಷೆರ್ದಗಿಂಪಿನಲಂಪನೀಯದೆ ೨೦

ದಿವಸಂಗಳ್ ವಿಧುಬಂಬಚುಂಬತನಭೋಭಾಗಂಗಳಾದಂದುಮಾ
 ಮುವನಂಗಳ್ ಕಳಿಕಾಪ್ರವಾಳಕುಸುಮಾಶಾಂತಂಗಳಾದಂದುಮಾ
 ದ ವಿನೋದಂಗಳನಂಗರಾಗರಸಸಂಕೀರ್ಣಂಗಳಾದಂದುಮಾ
 ಉವ ಪಾಂಗಾವುದು ಕೊಂಡುಪೋಗಗಲಲಾನಾಪಿಂ ಮನೋವಲ್ಲ[ಭೀ] ೨೧

ಒದವಿದ ಚಿಂತೆ ಪೆರ್ಚ ಪಸಿವಿಲ್ಲದೆ ಮರ್ಚೆರ್ದೆಯುರ್ಚೆ ನಿದ್ರೆಯಿ
 ಲ್ಲದೆ ಬಗೆ ಬೆರ್ಚೆ ಬುದ್ಧಿಯಣಮಿಲ್ಲದೆ ನಲ್ಲಗಳಲ್ಲಿಯಿಂದಮಾ
 ದದವಳಲಚ್ಚಗಂ ಮುಕಮೆಂಬವಳಿಂದ ಕನಲ್ ಮುನ್ನ ಬೇ
 ಟದ ಸವಿಗಂಡನಲ್ಲದೆಯೆಂ ಶ್ರಮಮಂ ಕಡುವೇಟಕಾಕರಾ ೨೨

೧೯. “ನಿಧಿಯೂ ಕುಲಧನವೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗದ ಹಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೊರಕೊಂಡುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಧ್ವೇಷಿಸಲವಕಾಶವೀಯದೆಂಯೆ, ಕೆಡಿಸಲವಕಾಶವೀಯದೆಂಯೆ ಅದನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದು ಜಾಣತನ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೊಂದು ಚದುರತನವಿಲ್ಲ. ೨೦. ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಬಳಸುವ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸಲ್ಲಾಪದಿಂದ ಎರಡಲೆ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ವಿಯೋಗದಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ. ಕೂಡಿದ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ. ದೂತವಚನಾಮೃತದಿಂದ ಗೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಟದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಹಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಇಂಪಿನಲಂಪನ್ನೀಯದೆ? ೨೧. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಆಗಸದಲ್ಲಿ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ತೋಟಗಳು ಚಿಗುರಿಟ್ಟು ಮೊಗ್ಗುವಡೆದು ಹೂವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮನ್ಮಥರಾಗರಸದಿಂದ ವಿಮಿಶ್ರವಾದ ವಿನೋದಗಳು ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಆರುವ ಬಗೆಯೆಂತು? ಮನೋವಲ್ಲಭೆ! ನನ್ನನ್ನೂ ಕೊಂಡುಹೋಗು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗಲಿರಲಾರೆನು” ಎಂದು ಹಲುಬಿದನು. ೨೨. ಅವನ ಚಿಂತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹಸಿವು ಹೋಯಿತು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿಯಿತು. ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸು ಬೆಚ್ಚಿತು.

ವ|| ಎಂದು ಬೇಟಮನೆ ವಸ್ತುಮಾಡಿಯ ಕವಿತ್ವ ವರ್ಣಕವಿತ್ವಕಾಮತತ್ವವಿದನನಿಸಿದತಿ
ವಿದಗ್ಗನೊರ್ವನಂತೆಂದಂ,

ಅಲೆದುಂ ನೋಡಿಯೊಳಿಲ್ಲವಿಟ್ಟ ಪದಮುಂ ನೋಳ್ಕುಂ ಕಳಲ್ಪ ಪಳಂ
ಚಲೆದುಂ ಮುಟ್ಟದ ಸೀಯನಪ್ಪ ದನಿಯುಂ ಮೇಲ್ವಾಯ್ತುಮೇವೈಸಿಯುಂ
ಪಿರಿದುಂ ಲುಂದುವ ಬೇಟದೊಂದು ಸುಸಿಲುಂ ನೋಯಿಕ್ಕುಮಾಳಿಕ್ಕುಮು
ಗ್ಗಲಿಕುಂ ಕಬ್ಬದ ಗೇಯದೊಂದು ಸುಸಿಲೊಂದಿಂಪೆಂಬುದೇಗಯ್ಯದೋ ೨೬

ವ|| ಎಂದು ಮಾಣದೆ,

ಒಡನಿರಲಿತ್ತುದಿಲ್ಲ ವಿಧಿ ನಮ್ಮನಳಲ್ಪಳವೇಡ ನೀಂ ಮನಂ
ಬಡೆ ನಡೆಯೆಂದು ಪೇಟ್ಟಿನಿಶನಾಂ ಮಗುಳ್ಳಾಗಳೆ ಸೂಸಿ ಕಣ್ಣ ನೀ
ರೊಡನೊಡನುಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮದೊಳರ್ಪಿದ ಬಾಳೆಗಳನ್ನಮಾಗಿ ಕೆಂ
ಪದರ್ಪಲರ್ಗಣ್ಣಳಿಂದುಗುಟ್ಟು ನೋಡಿದುದಂ ನೆನೆವೆಂ ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯಾ ೨೪

ವ|| ಎಂದರ್ಥೆಯಾಡದೆ,

ಒದವಿ ತಗುಳ್ಳ ಗಗ್ಗರಿಕೆ ಸೂಸುವ ಕಣ್ಣಿನಿ ಕಣ್ಣಿಳೊಳ್ ಕಲಂ
ಕಿದ ಬೆಳಗೊಂಪು ಕಣ್ಣೆವರೆ ಸಾರ್ಚಿದಗಲೆಯೊಳಿಂತು ಬೇಟದು
ಬ್ಬದಿಗಮನಾಂತ ನಲ್ಲಳ ಮುಖಾಂಬುಜಮಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಾ
ಯದೆ ಬರ್ದುಕಾಡಿದಂ ಜವನ ಬಾರಿಯೊಳಂ ಬರ್ದುಕಾಡದಿರ್ಕುಮೇ ೨೫

ಬುದ್ಧಿಯಿನಿಸೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಿಯಳ ವಿರಹದಿಂದ ದುಃಖವುಂಟಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ
ದುಃಖವೂ ಮರುಕವೂ ಉಂಟಾದುವು. ಜೊತೆಗಾರರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು
ಕನಲಿದನು. ಇತರ ವಿರಹಿಗಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅವನೇನು ಬಲ್ಲನು! ವ|| ಆಗ ಪ್ರೇಮವನ್ನು
ಕುರಿತು ಕವಿತ್ವವನ್ನೂ ವರ್ಣಕವಿತ್ವವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಗಲ್ಬನೆನಿಸಿದವನೂ
ಕಾಮತತ್ವವನ್ನು ಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ಒಬ್ಬನು ಹೀಗೆಂದನು: ೨೬. “ಅಲೆದರೂ ನೋಡಿದರೂ
ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಸರಿದರೂ ಬೇಸತ್ತರೂ ಸೀಯೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿದರೂ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು
ಗೋಳಾಡಿಸಿದರೂ ಮಲಗಿ ಬೇಟಕ್ಕೆಳಸುವ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯು ಯಾರಿಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವುದು? ಕಾವ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಸಂಭೋಗಗಳ ಸೊಗಸು ಏನನ್ನು ಮಾಡಲಾರದು?”
ಎಂದನು. ವ|| ಎಂದು ನಿಲ್ಲಿಸದೆ, ೨೪. “ದೈವವು ನಮಗೆ ಒಟ್ಟಿಗಿರಲು
ಅವಕಾಶವೀಯಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖಿಸಿ ಅಳಬೇಡ! ನೀನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೋಗು” ಎಂದು
ಹೇಳಿದಳು. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಆಗ ಅವಳ ಕೆಂಪಾದ ಅಲರ್ಗಣ್ಣುಗಳು ಕುಂಕುಮದಲ್ಲಿದ್ದಿದ
ಮೀನುಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಹಾಗೆ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ನೋಡಿದ
ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ” ವ|| ಎಂದು ಮನ ತಣಿಯದೆ, ೨೫. ದೀರ್ಘವಾದ
ಅಗಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಗರವ್ವನಿಯು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಬಂದಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯಿತು.

ವ|| ಎಂದು ಮವಧರಿಸದೆ,

ನಡುಕಮುಮಳುಂ ಬೆರಸಗಲೈಯೊಳಿಂದಿನಿತೆಂಬವೊಲ್ಲೊಡಂ
ತೊಡರೆ ರಸಾಂತದೊಳ್ ಬಗೆದು ಭೋಂಕನೆ ಪೋದಪನೋಪನೀಸಲುಂ
ಕಡೆಯಸುವಿಲ್ಲದೆಂದಳೆದಳಲ್ಲೊಡೊಂದಿದ ಲುಂದುಗಳ್ಳಿ ನೀ
ಗುಡಿದವೊಲಾದುದುಚ್ಚಳಿಸಿ ಸೂಸುವ ಕಣ್ಣಿನಿ ಕಂಜವಕ್ತ್ರಿಯಾ

೨೬

ವ|| ಎಂದು ಸೈರಿಸದೆ,

ಅಮರ್ದಿನ ದೋರೆಯಂತೆ ನುಡಿಯಿಂಪಮರ್ದಂ ತಳಿದಂತೆ ಸೋಂಕಿನಿಂ
ಪಮರ್ದಿನ ಪೂರದಂತೆ ಪದೆದಿಂಪಮರ್ದಂ ಕುಡಿವಂತೆ ಲುಂದಿನಿಂ
ಪಮರ್ದೊಡಮೇನಗಲೈ ಮುಳಿಸೆಂಬೆರಡುಂ ಗಡ ಕಾಳಕೂಟಮಾ
ಗಮರ್ದಿನ ಕಾಳಕೂಟದೊಡವುಟ್ಟಿದಳೆಂದಪೆನೆನ್ನ ನಲ್ಲಳಂ

೨೭

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳಂದೆ ಪೊಸಯಿಸಿದ ಪೊಸವೇಟಕಾಜರಪ್ಪ ಕಡುನಲ್ಲರುಮಿವರು
ಮಿರೆ,

ಕುಡುಗುರುಳೆಂಬ ತಂಬೆಲರ ಬೆಂಬಿಡಿದಿಂ ಪೊಸವೇಟಮೆಂಬ ಚಿ
ಲ್ವಿಡಿದಳಮಾಮರಂ ಪುಳಕಮೆಂಬ ನವಾಂಕುರದಿಂದಿ ವಿಲಾಸಮಂ
ಪದೆದನುರಾಗಮೆಂಬ ತಳಿರಿಂದೆಸೆದಳುನಾಳ್ ನೋಟಮೆಂ
ಬಿಡಿದಲರಿಂ ಮುಸುಂಕಿ ಸುಸಿಲೆಂಬ ಬಸಂತದೊಳೆಂ ಪೊದಬ್ಬುವೋ

೨೮

ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡ ಕೆಂಬಣ್ಣವು ಕರಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ತುದಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಹೀಗೆ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಉದ್ದೇಗ ಪಡೆದ ಪ್ರಿಯಳ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಯಮನ ಸರದಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿದನು. ಯಮನ ಸರದಿ ಬಂದರೂ ಜಾಣತನವು ಕಾಡದೆ ಇದ್ದೀತೆ? (ಅಥವಾ ಜೀವನವು ನಡೆಯದಿದ್ದೀತೆ?) (?) ವ|| ಎಂದು ಅವಧರಿಸದೆಯೆ, ೨೬. “ನಡುಕವೂ ಪ್ರೇಮವೂ ಬೆರೆಸಿರಲು, ಇದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಎಂದು ಗಣಿಸದೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಲ್ಲನು ಹೊಗುವನು. ಇದನ್ನು ದಾಟಲು ಎಡೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಲ್ಲಳು ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸಿರಲು “ಆ ಕಣ್ಣೀರು ನಮ್ಮ ಬೇಟಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆದಂತಾಯಿತು” ವ|| ಎಂದು ಸೈರಿಸದೆಯೆ ೨೭. “ಅವಳ ಮಾತಿನ ಇಂಪು ಅಮೃತಧಾರೆಯಂತಿದೆ. ಅವಳ ಸಂಸ್ಕರ್ಶದ ಮಾಧುರ್ಯವು ಅಮೃತವನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿದಂತಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಪ್ರೇಮದಿಂಪು ಅಮೃತದ ಹೊನಲಿನಂತಿದೆ. ಶಯನದಿಂಪು ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿದಂತಿದೆ, ಏನಿದ್ದರೇನು? ಅವಳ ವಿರಹ ಕೋಪಗಳೆರಡೂ ಕಾಲಕೂಟವಿಷ! ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ನಲ್ಲಳನ್ನು ಅಮೃತ ಕಾಲಕೂಟಗಳೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದನು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದೇ ಕಲಿತ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಬ್ಬರಿದ್ದರು. ೨೮. ವಕ್ರವಾದ ಮುಂಗುರುಳೆಂಬುದು ಒಂದು ತಂಗಾಳಿ. ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ನೂತನ ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಎಳೆಮಾವಿನ ಮರ, ಅದು ಪುಳಕವೆಂಬ ನವಾಂಕುರದಿಂದ ವಿಲಾಸವನ್ನು

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಪಳಿಕೆಯು ಬಂದು ನಲ್ಲಳ ಮುಳಿಸನೊಳಕೊಂಡು ಮುಖಮಂ
ಮುಗುಳ್ಳಗೆವರಸು ನುಡಿದು ಗೆಂಟಾದಂ, ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಪಳವಳಿಯ ಬೇಟದ ತೋಟಿಯಂ
ತೊಡರ್ಪಟ್ಟುಪತ್ತ ಪೊಲೆವುಲ್ಲೆಯಳ್ಳಿಯಾದ ಮಾತಂ ತನ್ನ ಸೂಳೆಯ ಬೇಸಟೆ ಕಳೆಯಂಗಿಂಪಂದಂ,

ಮುಗುವನಾನಿವಳವಳವಂಗರಡಿಲ್ಲದೆ ನಲ್ಲಳತನುಂ
ಮುಗುವನಾಕೆಗಾಕೆಯುಮನಂಗವಿನೋದದೊಳೆನ್ನ ಪಂಬಲೊಳ್
ಮುಗುವಳೆಂದೊಡೇಂ ತಿಳಿವನಾತನನಾಕೆಯನೆನ್ನ ನೋಡು ಕಾ
ಯ್ತಿಳಿಯ ವಿಧಾತ್ರನೇಂ ಪಡೆದನೋ ಬಸವಂದಮನೊಂದವಿಂದಮಂ ೨೯

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದಂ, ಮತ್ತೊರ್ವನಿಂತೆಂದಂ

ಲಲಿತಲತಾಂಗಿ ನೂತವಿಪರೀತರತಕ್ಕಡಿಯಿಟ್ಟುಳೆನ್ನ ಕ
ಣ್ಣಳ ಪಸವೋಡೆ ನೋಡಲಗಮಿಯಾದೆ ನೀಳ್ಳ ಕುರುಳ್ ಮದೀಯಕೋ
ಮಳೆಯ ಮುಖೇಂದುವಂ ಮುಜಿದಂದಿನದೊಂದೊಳಲಿಂದಮೀಗಳಿಂ
ತೆಳಸಿತಳಲ್ ಮುಗಿಲ್ ಮುಜಿ ಭೋಂಕನೆ ಕಂಡಮೃತಾಂಶುಬಿಂಬಮಂ ೩೦

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು ಮೀರಲಾರದಿಂತೆಂದಂ,

ಪಡೆಯಿತು. ಅನುರಾಗವೆಂಬ ತಳಿರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ನೋಟವೆಂಬ
ಸಾಂದ್ರಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಸುರತವೆಂಬ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.
ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ನಿಂದಿಸಿದ ನಲ್ಲಳ ಕೋಪವಿಜೃಂಭಿತವಾದ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಸುನಕ್ಕು ನುಡಿದು ದೂರವಾದನು. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬನು ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಅಟ್ಟಲ್ಪಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮಾತನ್ನು, ತನ್ನ ಸೂಳೆಯೊಳಾದ ಬೇಸರದಿಂದ ಗೆಳೆಯನಿಗಿಂದನು. ೨೯. “ನಾನು
ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮರುಕಗೊಳ್ಳುವೆನು. ಅವಳು ಅವನಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯದ ನಲ್ಲಳು.
ಅವನೂ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮರುಕಗೊಳ್ಳುವನು. ಆಕೆಯೂ ಅನಂಗವಿನೋದದಿಂದಲೂ ನನ್ನ
ಮೇಲಿನ ಹಂಬಲದಿಂದಲೂ ಮರುಗುವಳು. ಹೀಗಿರಲು ಏನೆನ್ನೋಣ? ಆತನನ್ನೂ
ಆಕೆಯನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ವಿಧಾತನು ಸಮಯ ಕಾಯ್ದು ಇರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆದನೋ
ಏನೋ? ಈ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡು”. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಂತೆಂದನು.
೩೦. “ಮನೋಹರಳಾದ ಆ ಲತಾಂಗಿಯು ಉತ್ತಮವಾದ ಪುರುಷಾಯಿತಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಆಶೆ ತೀರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ನೀಳ್ಳ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆಯ ಮುಖೇಂದುವನ್ನು
ಮರಸಿದುವು. ಆಗ ಅವಳ ಮುಖವು ಮೋಡಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವನ್ನು
ಕಂಡಂತಿತ್ತು”. ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಬನಮಂ ಕೋಗಿಲೆ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ ಪಗಲಂ ಪೂಗೊಂಚಲಂ ತುಂಬಿ ಚಂ
 ದ್ರನನಂಭೋನಿಧಿ ಬಂದ ದೂವೆ ಮಲೆಯಂ ಕಾರ್ಗಾಲಮಂ ಸೋಗೆ ಮುಂ
 ಬನಿಯಂ ಚಾದಗೆವಕ್ಕಿ ಹಂಸೆ ಕೊಳನಂ ಪದ್ಮಗಲಾದಿತ್ಯನಂ
 ನೆನೆವಂತಾಂ ನೆನೆವೆಂ ಸರೋಜಮುಖಿಯಂ ಶ್ಯಾಮಾಂಗಿಯಂ ನಲ್ಲಳಂ ೩೧

ನುಡಿವೊಡೆ ಲಲ್ಲೆಯಂಗುಮೆರ್ದವೇಬೊಡೆ ಕೈತವಮೆಂಗುಮಾಸೆಯಿಂ
 ಒಡಿದೊಡೆ ಸೇದೆಯಂಗುಮಿರಿಮೆಂದೊಡೆ ಕೈತವಮೆಂಗುಮೆಂದುನಾಂ
 ಮಿಡುಕದೆ ಪೋದಗಲ್ಲಡೆಯೊಳಿನ್ನರೆನೆಂದೊಡೆ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳೋ
 ಗಡಿಸದೆ ಸೂಸೆ ಗಗ್ಗರಿಕೆಗೊಂಡುದನಾಂ ನೆನೆವೆಂ ಲತಾಂಗಿಯಂ ೩೨

ಪ|| ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ವಂ ವಿರಹಪರಿತಾಪದೊಳ್ ಸೈರಿಸಲಾಪದೆ
 ಮದನನಂ ಬಯ್ಯು ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯು ತನ್ನ ಕೆಳೆಯಂಗಿಂತೆಂದಂ,

ಪಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆನ್ನೊಳೆ ಕಡಂಗುವನೆನ್ನೊಳೆ ಬಲ್ಲದೋರ್ಪನಾ
 ನಗಿದಡೆದಿರ್ದೊಡಂ ಚಲದಿನೆನ್ನೊಳೆ ಪೊಂಗಿ ಪೊಡಪುರ್ದೋರ್ಪನೋ
 ಲಗವುರುಡಿಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚವನೆಗಿಲ್ಲ ಕರಂ ಮುಳಿಸಿಲ್ಲ ಕಾಯ್ದು ಕೆಂ
 ಮಗೆ ಬಳಸಂದು ಕೊಂದವನಕಾರಣದಿಂ ಮೊಳೆಯೋ ಮನೋಭವಾ ೩೩

ಪ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳೆರಡಟಿಯದೆ ಕೂರ್ತ ನಲ್ಲಳೆ,

೩೧. “ಕೋಗಿಲೆಯು ವನವನ್ನೂ ಚಕ್ರವಾಕವು ಹಗಲನ್ನೂ ದುಂಬಿಯು ಹೂಗೊಂಚಲನ್ನೂ
 ಸಮುದ್ರವು ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಬಂಧನವಡೆದಾನೆಯು ವನವನ್ನೂ ನವಿಲು ಮಳೆಗಾಲವನ್ನೂ
 ಚಾದಗೆಯು ಮೊದಲು ಬಿದ್ದ ಹನಿಗಳನ್ನೂ ಹಂಸವು ಕೊಳವನ್ನೂ ಪದ್ಮಗಳು ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ
 ನೆನೆಯುವ ಹಾಗೆ ನಾನು ಕಮಲಮುಖಿಯೂ ಸುಂದರಾಂಗಿಯೂ ಆದ ನಲ್ಲಳನ್ನು
 ನೆನೆಯುವೆನು.” ೩೨. “ನುಡಿದರೆ ಲಲ್ಲೆಮಾತು ಎನ್ನುವಳು. ಹೃದಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ
 ಕೈತವ (ಮೋಸ) ಎನ್ನುವಳು. ಅಪೇಕ್ಷೆದೋರಿಸಿದರೆ ದಣೆವೆನ್ನುವಳು. ಇರು ಎಂದರೆ
 ಕೈತವ ಎನ್ನುವಳು. ನಾನು ಮರುಗದೆ ಹೋದಾಗ ಆಗಲುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು
 ಇನ್ನಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವಳು. ಹೀಗೆ ಗದಗದಧನಿಗೈಯುವ ಲತಾಂಗಿಯನ್ನು
 ನೆನೆಯುವೆನು” ಎಂದನು. ಪ|| ಮತ್ತೊಂದು ದೆಸೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬನು ವಿರಹತಾಪವನ್ನು
 ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಬಯ್ಯು ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು.
 ೩೩. “ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮನ್ಮಥನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವನು. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ
 ಶಕ್ತಿದೋರುವನು. ನಾನು ಹೆದರಿ ನಿರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದರೂ ಛಲದಿಂದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ನನಗೆ ಸಂಪತ್‌ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಾಗಲೀ
 ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗಲೀ ಹೆಚ್ಚು ಕೋಪವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು
 ಮೌನವಾಗಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಮನ್ಮಥನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಓ ಮನ್ಮಥ,
 ಶರಣಾದೆನು” ಎಂದನು. ಪ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯದ ನಲ್ಲಳಿಗ,

ಮುಳಿದು ಮನುಷ್ಯಯಂ ಪೆಜಗುಗೆಯ್ದರೆ ಬೆಂಬಿಡಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡ ನ
 ಲ್ಲಳ ಮೊಲೆಯೊತ್ತಿನೊಳ್ ತಳದುರ್ವದಾಕೆಯ ದೂರಿಸಿ ಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯೊಳು
 ಚ್ಚಳಿಸಿದುದಾ ಸರೋಜದಳನೇತ್ರೆಯ ನಲ್ಲೆಯೊಳತ್ತ ಕಣ್ಣ ನೀ
 ಗಳ ಪೊನಲಿಂದ ಕರ್ಚ ಕಳೆದಂತಿರೆ ಪೋದುದು ಕೋಪಮೋಪನಾ ೩೪

ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ವಳ್ ಆತ್ಮಿಯಪ್ರಾಣನಾಥನಗಲ್ಪಿಯಂ ಸೈರಿಸಲಾಪದೆ,

ಪ್ರಾಣದಗಲ್ಪೆಯೊಳ್ ಮುಜುಕಮೇದೊರೆತಕ್ಕುದೊಡಲ್ಪಳಂ ಕೆಲಂ
 ಕಾಣದು ಕಾಣ್ದುದಾವುದೊಡಲಲ್ಪಿದು ಕಾರಿವಮನ್ನೊಡಲ್ಗೆ ನೀಂ
 ಪ್ರಾಣಮಮೋಘಮಪ್ಪದಟೆನೋಪನೆ ನಿನ್ನನಗಲ್ಪಗಲ್ಪಿಯುಂ
 ಪ್ರಾಣದಗಲ್ಪಿಯುಂ ಸಮನದಕ್ಕೆ ವಿಯೋಗಮನೆಂತು ಸೈರಿಪೆಂ ೩೫

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ನಿರ್ಭರಪ್ರಣಯನಿಗಳದೊಳೆ ತೊಡರ್ಚ ತಾಗಿದಳ್ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್
 ನಿಜಪ್ರಾಣೇಶ್ವರನನೆಂತಂ ತನ್ನೊಳಳವಡಿಸಲಾಪದೆ ನಿಜಪ್ರಿಯಸಖಿಗಿಂತಂದಳ್,

ಅನುವಂಗಿಯುಳ್ಳಿಯೆಂಬ ತಾಯ ನುಡಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡೆನೇ ನಂಟರೀ
 ತನ ನಣ್ಣಂ ಬಿಸುಡೆಂದೊಡಾ ನುಡಿಯನಾನೇಗೊಂಡೆನೇ ನಾಣನೆ
 ಳ್ಳನಿತುಂ ಕಾದನೆ ಬೇಡಿದೊಂದು ಪುರುಳಂ ಮಾಕೊಂಡೆನೇ ಬೇಡಿ ವೇ
 ದನೆಗೊಂಡಾನೆವೆದಟ್ಟಿಯುಂ ಬಗೆಯನೇಗಂಡಂ ಮನಂಗಂಡನೋ ೩೬

೩೪. ಕಾಂತನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡನು. ಕಾಂತೆಯು ಕಾಂತನನ್ನು ಬೆಂಬಿಡದೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳ ಮೊಲೆಯೊತ್ತಿನಿಂದ ನಲ್ಲನ ಕೋಪವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಯಿತು. ನಲ್ಲೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ನಲ್ಲನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಯುಸಿರಿನಿಂದ ನಲ್ಲೆಯಾದ ಕಮಲನೇತ್ರೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಉಕ್ಕಿತು. ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಲ್ಲನ ಕೋಪವು ತೊಳೆದುಹೋಯಿತು! ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಥನ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಒಬ್ಬಳು ೩೫. “ಪ್ರಾಣವೇ ಅಗಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಮರುಕದಿಂದೇನು?” “ಇದು ಶರೀರವಲ್ಲವೆ?” “ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ” “ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೇನು” “ಅಲ್ಲ, ಇದು ದೇಹದಂತಿರುವ ಕೃತಕ” “ದೇಹಕ್ಕೆ ಏನು ಬೇಕು?” “ನೀನು ಅಮೋಘವಾದ ಪ್ರಾಣ” “ಆಗಿರಬಹುದು” “ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, ಕಾಂತ, ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗವೂ ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗವೂ ಸಮವಾದುದು. ನಿನ್ನೇ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ?” (ನಲ್ಲ ನಲ್ಲೆಯರ ಸಂಭಾಷಣೆ) ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೇಮಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳತಿಗಿಂತೆಂದಳು. ೩೬. “ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಡು ಎಂದ ತಾಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆನೆ? ಈತನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೊರೆ ಎಂದ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದೆನೆ? ಸ್ತ್ರೀಸಹಜವಾದ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೆನೆ? ಬೇಕಾದ ಒಂದು

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದಿಂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ತೋಳ ಪಲ್ಲಟದೊಳ್ ಬೆದರಿತ ಬಗೆವರಸು ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ದೊರ್ವನತಿಚಿತುರ ವಿಟಂ.

ಬಿಗಿದಮರ್ದಪುಗಳಮರ್ಕೆಗಳೊಯ್ಯನೆ ಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯ ಗಾ
ಳಿಗಳೊಳಮರ್ಕೆಗೆಟ್ಟೊಡಲವೋಡಿದುದೆಂದಗಿವೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಪ
ತ್ತುಗೆಯ ತೊಡಪದಿಂದ ಪಡೆದತ್ತು ಮನಂ ಬಚ್ಚಿಕೆಯ್ ಸೊರ್ಕದಾ
ನೆಗೆ ಪಡೆವಂತಿಂದು ಪಡೆದತ್ತನಗಂ ನಿನಗಂ ತಳೋದರಿ

೩೭

ವ|| ಎಂದು ಪಡೆಪಡೆ ನುಡಿದು ಗೆಂಟಾದಂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒಬ್ಬನಗಲ್ಲ ತನ್ನ ಮನೋನಯನವಲ್ಲಭಿಯಂ ನೆನೆದು,

ಮಿಸುಗುವ ತನ್ನ ಬಾಯ್ಕಿಲೆಯೊಳಾಲದ ಪಣ್ಣನೆ ಮೈಯ ಬಣ್ಣದೊಳ್
ಕೊಸಗನೆ ತನ್ನ ಬಳ್ಳಳಿಕೆಯೊಳ್ ಸೆಳೆಗೊಂಬನೆ ಪೋಲ್ತು ನೋಡ ಮಾ
ನಸೆಯಣಮಲ್ಲಳಿಂತು ಮರವಾನಸಿಯಾಗಿಯುಮಾದುದೊಂದು ಮಾ
ನಸಿಕೆ ಮನಂಗೊಳಲೆನಗಮತ್ತಳಗಂ ತರಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯಾ

೩೮

ವ|| ಎಂದುಮವಧರಿಸದೆ,

ನಳಿತೋಳೊಳ್ ತೊಡದೊಂದು ತೋಳಮಣಿವೋಲ್ ತುಂಗಸ್ತನದ್ದಂದದೊಳ್
ಪೊಳೆಯುತ್ತಾರದವೊಲ್ ಸಮುನ್ನತನಿತಂಬೊದ್ದೇಶದೊಳ್ ಪರ್ವಿ ಪ
ದ್ದಳಿಸಿತ್ತುದ್ದಳಕಾಂಚವೋಲಿನಿಯಳಂ ಪತ್ತಿಪ್ಪ ಸೈಪೇಕೆ ಸಂ
ಗಳಿಕುಂ ಮೌನದೆ ಮುನ್ನ ಮಾನವಳಿ ನೋಂತಾ ನೋಂಪಿಯಂ ನೋಂತನೆ

೩೯

ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ಅವನಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಂಡೆನೆ? ಬೇಡಿಕೊಂಡು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ನಾನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಅವನು ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಆ ಕಾಂತನು ನನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವನೋ?” ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತೋಳುಗಳ ಅದಲು ಬದಲಿನಿಂದ ಬೆದರಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಲಲ್ಲೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದವಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅತಿಚಿದುರನಾದ ವಿಟನೊಬ್ಬನು ೩೭, “ಗಾಢಾಲಿಂಗನಗಳೂ ಅನುನಯಗಳೂ ಒಯ್ಯನೆ ಬಿಡುವ ಉಸಿರುಗಳಿಂ ದವಿಯೋಗ ಹೊಂದಿ ಶರೀರದಿಂದ ಚ್ಯುತವಾದುವು ಎಂದು ಹೆದರಿರುವ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಬಂಧನವು ಇಂದು ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ. ಕೃಶಾಂಗಿಯೇ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆಗೆ ಮದವು ಹರಿದ ಹಾಗೆ, ಇಂದು ಮನಸ್ಸು ಹರಿದುಹೋಯಿತು.” ವ|| ಎಂದು ಕತ್ತರಿಸಿದಂತೆ ನುಡಿದು ದೂರವಾದನು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಅಗಲಿದ ತನ್ನ ಮನೋವಲ್ಲಭಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ೩೮, “ಹೊಳೆಯುವ ತುಟಿಯು ಆಲದ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಮೈಯ ಬಣ್ಣವು ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಬಳುಕಾಟವು ತೆಳುವಾದ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನೂ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೋಡು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮಾನವಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ. ಇವಳು ವನಮಾನುಷಿ! ಆದರೂ ನನಗೆ ಇವಳಲ್ಲಿ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ತರಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ವ್ಯಥೆಯೂ ಮೂಡುತ್ತದೆ” ವ|| ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ, ೩೯, “ಒಂದು ತೋಳನ್ನು ಕೋಮಲವಾದ ನಯನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ತೊಡರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳ ತುಂಗಸ್ತನಗಳೆರಡರ ಮೇಲೆ ಮಣಿಯಂತೆ

ವ|| ಎಂದು ಪಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ತನ್ನ ಅಭಿನವವಿರಹಪರಿತಾಪ ದೊಳಿಂತೆಂದಳ್,

ಒಡಲುರಿಗುಂ ಮನಂ ಮುಗುಗುಂ ಕಿವಿ ಗಿಜ್ಜನೆವೋಕುಮತ್ತೆ ಕ
ಗ್ಗಡಗುಗುಮಯ್ ಬಾಯ್ತಡದೆ ಬತ್ತುಗುಮಳ್ಳೆರ್ಡೆ ನೊಂದು ಕುಂದುಗುಂ
ನುಡಿ ತಡವಕ್ಕುಮಿಚ್ಚುವಿದುಗುಂ ಗಡ ನಲ್ಲರಗಲೈಗಂಬ ನಾ
ಬುಡಿಯನೆ ಕೇಳಿನಿನ್ನವರಮೋವೊಲವೆಂಬುದದಿಂತುಟಾಗದೇ

೪೦

ವ|| ಎಂದು ಪಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ವಳ್ ನಿಜಮನೋವಲ್ಲಭ ಪರಿತಾಪತಾಪಿತತನುಲತಿಕೆ ಗಗನತಳತಳಕನನಮೃತಕಿರಣನಂ ನೋಡಿ,

ಇನಿಯನಗಲ್ಲುಪೋಗಿ ಪರದೇಶದೊಳಿದರ್ಪನಾನುಮಿಲ್ಲಿ ಮಾ
ವಿನ ತಳಿರ್ವಾಸಿನೋಳ್ ಪೊರಳುತಿರ್ದಪೆನಾಗಳುಮಿಂತೆ ನೀನುಮೆ
ನ್ನನೆ ನಡೆನೋಡುತುಂ ನಭದೊಳಿದರ್ಪೆಯಪ್ಪುದನೆಂದೆ ನಿನ್ನನಾ
ನನುವಿನೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯಡವೊ ನಲ್ಲನ ಮೆಯ್ಯಡವೋ ನಿಶಾಕರಾ

೪೧

ವ|| ಎಂದು ಪಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ಬಳ್,

ಹೊಳೆದು ತಣಿಯದಂತೆ, ಎತ್ತರವಾದ ನಿತಂಬದ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಒಡ್ಡಾಣದಂತೆ ಇನಿಯಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುಣ್ಯ ನನಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒದಗುತ್ತದೆಯೆ? ಅಂಥವರು ಮಾಡಿದ ವ್ರತವನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದನೆ?" ವ|| ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬಳು ನೂತನವಾದ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ೪೦. "ನಲ್ಲರು ಅಗಲಿದರೆ ಒಡಲುರಿಯುತ್ತದೆ. ಮನವು ವ್ಯಥೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಗಿರ್ರನೆ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಬಾಯಿಯು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಬತ್ತುತ್ತದೆ. ಅಳ್ಳಿದೆಯು ನಂದಿ ಕುಂದುತ್ತದೆ. ಮಾತುಗಳು ತಡವರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಚ್ಛೆಯು ಕೆಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಓ, ಓ, ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬುದು ಹೀಗಾಗಬೇಕೆ?" ವ|| ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಂತನ ಅಗಲಿಕೆಯ ಪರಿತಾಪದಿಂದ ತಪ್ಪವಾದ ತನುಲತೆಯುಳ್ಳ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಗಗನತಿಲಕನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು, ೪೧. "ನನ್ನ ಇನಿಯನು ನನ್ನನ್ನಗಲಿ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ನಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹ ಕೃಶವಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ ನಲ್ಲನ ದೇಹ ಕೃಶವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ, ಹೇಳು, ಎಲೆ ಚಂದ್ರ!" ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ

ಅವಧಿಯನೊಂದುತಿಂಗಳೆಡೆಯಿಟ್ಟನಿಯಂ ತಡೆದಿರ್ಪ ನಲ್ಲನೆಂ
ಬವಸರದೊಳ್ ನಿಜಾಂಭುನಖದರ್ಪಣಚುಂಬಿತ [ದ್ವಜ್ಜನಾನನೇಂ
ದುವ] ನವಲೋಕಿಸುತ್ತವಧಿತಪ್ಪಿದುದಾಪಿನ ಪತ್ತುತಿಂಗಳಾ
ದುವು ಬರಲಾತನಾಜದೊಡೆ ಸಾಯಲುಮಾಪಿನ ಸತ್ತು ನೀಗಿನೇ

೪೨

ವ|| ಎಂಬು ಪಂಬಲಿಸುತ್ತಿರ್ದಳ್, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ವಳ್ ತನ್ನ ಪಾಣವಲ್ಲಭಂ
ಬಂದುದರ್ಕೆ ರಾಗಿಸಿ ಇಂತೆಂದಳ್,

ಎನಗೆನ್ನೋಪನ ಬಂದುದರ್ಕಿದುವೆ ದಲ್ ತೆಲ್ಲಂಟ ನೀಂ ನಿನ್ನ ಕಂ
ಪನುಗುಳ್ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಚಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಪೊಳೆಪಂ ನೀಂ ತೋಪು ನೀಂ ಮೆಲ್ಲಮೆ
ಲ್ಲನೆ ಮಂದಾನಿಳ ತೀಡು ಕೋಗಿಲೆ ಸರಂದೋಪೊಂದು ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚ ತ
ನ್ನಿನಿಯಂ ಬಂದೊಡೆ ನಲ್ಲಲೇಂ ನಲಿದಳೋ ನಾನಾವಿಳಾಸಂಗಳಿಂ

೪೩

ವ|| ಎನೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್,

ವಿದುಸುದಶನಚ್ಚದೆ ಕೋ
ಪೋದ್ರೇಕದಿನೆರ್ದು ಪೋಗೆ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದೊಡು
ನ್ನಿದಾಂಭೋಜಾಸ್ಯೆಗೆ ಮದ
ನದ್ರವಮುಂ ಕಣ್ಣ ನೀರುಮುಣ್ಣಿದುವಾಗಳ್

೪೪

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರ್ದುರ್ದಳ್, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಒರ್ಬಂ ಚದುರವಿಟಂ,

ಮಗುದೊಬ್ಬಳು, ೪೨. “ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಬರುವೆನೆಂದು ಗಡುವಿಟ್ಟು ನಲ್ಲನು
ಬರದೆ ತಡಮಾಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪಾದನಖಗಳೆಂಬ
ಕನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ “ಅವಧಿ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಆರಲ್ಲ
ಹತ್ತು ತಿಂಗಳಾದವು. ಅವನು ಬರಲಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸಾಯಲಾರೆನೆ? ಸತ್ತು ನೀಗಿನೆ?”
ವ|| ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಕಾಂತನು ಬಂದುದಕ್ಕೆ
ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಹೀಗೆಂದಳು. ೪೩. “ನನ್ನ ಕಾಂತನು ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ನನಗಿದು
ಕಾಣಿಕೆ. ಎಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಂಪನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹು, ಎಲೆ ಚಂದ್ರ! ನೀನು ನಿನ್ನ
ಹೊಳಪನ್ನು ತೋರು. ಮಂದಾನಿಲ! ನೀನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸು. ಎಲೆ ಕೋಗಿಲೆ, ನೀನು
ನಿನ್ನ ಸ್ವರವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ನಲ್ಲನು ಬಂದಾಗ ನಲ್ಲಿಯು ಮೈಯುಬ್ಬಿ
ನಾನಾ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ನಲಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ, ೪೪. “ಹವಳದಂತೆ
ತುಟಿಗಳುಳ್ಳವಳೊಬ್ಬಳು ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದಾಗಿ ಎದ್ದು ಹೊರಟಳು. ಆಗ ಅವಳನ್ನು
ಅವಳ ಇನಿಯನು ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಆ ಕಮಲಾಸ್ಯೆಗೆ ಮದನದ್ರವವೂ ಕಣ್ಣು
ನೀರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಉಕ್ಕಿದುವು”. ವ|| ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ

ಒದವಿದ ಕೂರ್ಮಯಿಲ್ಲದಳಿಪಾರಯಮಿಲ್ಲದ ಪಾಳಿ ರಾಗಮಿ
ಲ್ಲದ ಸುಸಿಲಬ್ರಹ್ಮಿಲ್ಲದ ಪದಂ ನೆವಮಿಲ್ಲದ ಕಾಯ್ನು ಬೇಟಮಿ
ಲ್ಲದ ಪುರುಡೇವಮಿಲ್ಲದಳಲುಚ್ಚಿಗಮಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿ ನೀರ್ ಕರಂ
ಚದುರರುಮಂ ಮನಂಗೊಳಿಪುದೇಂ ಕಡುಜಾಣೆಯರೋ ಲತಾಂಗಿಯರ್ ೪೫

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದಂತನೇಕಪ್ರಕಾರದ ಕಟಕದ ನಾಗರಿಕನರನಾರೀಜನಂಗಳಂಗಜರಾಗರಂಜಿತ
ವಿನೋದಂಗಳೊಳಿರೆ,

ಭರತೇಶ್ವರಂ ನಿಜಾಂತಃ
ಪುರಕುಮುದವನಂಗಳಲರೆ ತನ್ನಿಂ ತಾನುಂ
ಶರದದ ಚಂದ್ರಮನೋ ಮ
ಚ್ಚರಿಪಂತಿರೆ ಚಂದ್ರಚರಿತಮಂ ಕೈಗೊಂಡಂ ೪೬

ಅವತಂಸೋತ್ಪಲತಾಡನಂ ಕನಕಕಾಂಚೇಬಂಧನಂ ನೂಪುರಾ
ರವರುಂಕಾರಿತಚಾರುವಾಮಚರಣಾಘಾತಂ ಚಳದ್ವ್ಯಾಲತಾ
ಗ್ರವಿಭಾಗೋತ್ಕಟತರ್ಜನಂ ತರಳಿತಾತಾಮ್ರಾಧರಂ ಚಕ್ರಿ
ತ್ಪವಲಂಪಂ ಪ್ರಣಯಪ್ರಕೋಪಸುರತಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ ಕಾಂತೆಯಾ ೪೭

ವ|| ಅಂತು ಸುರತಾಂಬುರಾಶಿಯನೀಸಿ ನಿದ್ರಾಂಗನಾಲಿಂಗಿತನಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ,

ಚದುರವಿಟನು, ೪೫. “ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ, ವಿಚಾರವಿರದ ಸರದಿ, ರಾಗವಿಲ್ಲದ
ಸುರತ, ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದ ಮಾತು, ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕೋಪ, ಒಲವಿರದ ಸ್ಪರ್ಧೆ,
ನಾಚಿಕೆಯಿರದ ಅಳಲು, ಉದ್ದೇಗವಿಲ್ಲದ ಕಂಬನಿ ಇವು ಚದುರರನ್ನೂ ಸಂತೋಷ
ಗೊಳಿಸುವವು! ಲತಾಂಗಿಯರು ಅದೆಷ್ಟು ಜಾಣೆಯರೋ?” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.
ವ|| ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸೇನಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಾದ ನರನಾರಿಯರು
ಕಾಮರಾಗದಿಂದ ರಂಜಿತವಾದ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.¹ ಆಗ. ೪೬. ಭರತೇಶ್ವರನ
ಅಂತಃಪುರವೆಂಬ ಕುಮುದವನಗಳು ಅರಳಿದುವು. ಆಗ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ
ಶಾರದಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಮತ್ಸರಗೊಂಡವನಂತೆ ಚಂದ್ರಚರಿತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.
(ಚಂದ್ರನಂತೆ ಅಂತಃಪುರಕುಮುದವನಗಳನ್ನರಳಿಸಿದನು) ೪೭. ನಲ್ಲಳ ತಲೆಯ
ಆಭರಣವಾದ ಉತ್ಪಲದಿಂದ ಹೊಡೆತವೂ ಚಿನ್ನದ ಒಡ್ಡಾಣದಿಂದ ಬಂಧನವೂ
ಅಂದುಗೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎಡಗಾಲಿನ ಒದೆತಗಳೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹುಬ್ಬುಗಳ
ತುದಿಯಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ತರ್ಜನೆಯೂ ಅಲುಗುತ್ತಿರುವ ಕೆಂದುಟಿಗಳೂ ಪ್ರಣಯ
ಕೋಪವುಳ್ಳ ಸುರತದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ತಂದುವು. ವ|| ಅಂತು
ಸುರತಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಭರತೇಶ್ವರನು ನಿದ್ರಾಂಗನೆಯ ತೋಳ್ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆಗ,

1. ಈ ಅಶ್ವಾಸದ ೧೨ನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗದ್ಯ ಭಾಗಗಳು
ವಿಭಿನ್ನಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಮಲೋದ್ವಾಮಕಪಾಯಸೌರಭಮಿಳನ್ಮತ್ತಾಳಿನೀಗೀತ ಪಂ
ಚಮಹಾಶಬ್ದವಿಜೃಂಭಿತಧ್ವನಿ ಲಸದ್ಗಾಂಧಾರನಾದಂ ಪ್ರಭಾ
ತಮರುತ್ಪಂದರಮಂದಮಂದಗಮನಂ ಶಂಖಸ್ಥನಂ ಪೂರ್ವದಿ
ಗ್ರಮಣೀವಕ್ತ್ರಸರೋಜರಾಗಮಯಮಾಯತ್ತಂ ತ್ರಿಯಾಮಾಂತ್ಯದೋಳ್

೪೮

ಮಂಗಳಗೀತಿಗಳೊಳ್ಳುಗೆ
ಮಂಗಳಪಾಠಕರವಂಗಳಿಂದೆಸೆದಿರೆ ರಾ
ಜಾಂಗಣದೋಳ್ ಭರತನ ನಿ
ದ್ರಾಂಗನೆಯಂ ಪತ್ತುವಿಡಿಸುವಂತೆವೊಲಾಗಳ್

೪೯

ನಿನಗೋಗಂಬಾಡುವ ಯುವ
ತನಿಕಾಯದ ದನಿಗೆ ಸೇಸುವಂತೆವೊಲಲರ್ವೀ
ವನಜವನಂಗಳ ತೊವರ್ಗಂ
ಪನಾಂಪ ಬಗೆ ಬಳೆಯೆ ಮೊರೆವುವಳಿಗಳ ಬಳಗಂ

೫೦

ಸರಸಿಜವನಂಗಳಲರ್ವಿನ
ಮಿರಲಾಜದೆ ಕಟದೊಳಿಳಿಗುವಳಿನಿವಹದ ಝಂ
ಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾಯುಗೊಂಡೆ
ಬ್ಬರಸ ತೊಳಲ್ತಪುವು ನಿನ್ನ ವಿಜಯಗಜಂಗಳ್

೫೧

ಹಿಮಕರಮಂಡಳಮಿದು ಶ
ತುಮಂಡಳಾಭಂ ನೃಪೇಂದ್ರ ಮಸುಳ್ಳುದು ಬೇಗಂ
ನಿಮಿರಲ್ ಬಗೆದಪುದೀ ಮಿ
ತ್ರಮಂಡಲಂ ಮಿತ್ರಮಂಡಳಾಭಂ ನಿನ್ನ

೫೨

೪೮. ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕೆಂಬ ರಮಣಿಯ ಮುಖಕಮಲದ ರಾಗವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹರಡಿತು. ಆಗ ಕಮಲಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಕಪಾಯದ ಪರಿಮಳಕ್ಕಿರಗಿದ ದುಂಬಿಗಳ ರ್ಪೀಂಕಾರವೂ ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಗಾಳಿಯ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಗಮನವೂ ಶಂಖಧ್ವನಿಯೂ ಉಂಟಾದುವು. ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಲಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕೆಂಬ ರಮಣಿಯ ಮುಖಕಮಲದ ಕಾಂತಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹರಡಿತು. ೪೯. ರಾಜಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳೂ ಮಂಗಳಪಾಠಕರ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಗಳೂ ಭರತನ ನಿದ್ರಾಂಗನೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆಗ ಮಂಗಳಪಾಠಕರು ಹಾಡಿದರು. ೫೦. “ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಳ ಹಿತವಾದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿ ಮೊರೆಯುವ ದುಂಬಿವಿಂಡು ನಿನಗಾಗಿ ಹಾಡುವ ಯುವತಿಸಮೂಹದ ದನಿಗೆ ಮೇಲಾಟ ಹೂಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ರ್ಪೀಂಕರಿಸುತ್ತಿವೆ. ೫೧. ಕಮಲವನಗಳು ಅರಳಲು ಅವುಗಳ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನುಣ್ಣಲು ಆತುರಗೊಂಡ ದುಂಬಿಗಳು ಆನೆಯ ಗಂಡಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರ್ಪೀಂಕರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಅರಸ! ಅವುಗಳಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡೆದ್ದು ನಿನ್ನ ವಿಜಯಗಜಗಳು ತೊಳಲುತ್ತಿವೆ. ೫೨. ಶತ್ರುಸಮೂಹದಂತೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ನಿಷ್ತೇಜಸ್ಕವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ

ಪುರಪರಮೇಶ್ವರನಂದನ
ದೊರೆಕೊಳಿಸುಗೆ ನಿನಗೆ ತಡೆಯದಾಪುರುಪರಮೇ
ಶ್ವರನ ನಿರತಿಶಯಗುಣಪರಿ
ಕರಮುಂ ತತ್ಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯಮುಂ ಮಂಗಳಮುಂ

೫೩

ವ|| ಎಂಬ ಮಂಗಳಪಾಠಕರವಂಗಳೊಡನೆ ಭರತೇಶ್ವರನುನ್ನಿದ್ರನಾದನನ್ನೆಗಂ,

ದಸೆಗಳ ಸಂದಂ ಪಜೆದಾ
ಗಸದಿಂದಂ ಪತ್ತುನಿಡಿಸುವಂತೆವೊಲಿಳಿಯಂ
ಮಸಕದೊಳೆ ಪೊತ್ತು ನೆಗೆದವೊ
ಲೆಸೆದುದು ದಿಗ್ವಿಜಯಭೂರಿಭೇರೀನಿನದಂ

೫೪

ವ|| ಅಂತು ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ದಿದನನ್ನೆಗಂ,

|| ಉತ್ಸಾಹ ||

ಚಕ್ರರತ್ನಮೊಂದೆಯಲ್ಲು ಚಕ್ರಗಾನುಮಲ್ಲೆ ದೋ
ಶ್ಚಕ್ರಮೆಂದು ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ಪ್ರಭಾ
ಚಕ್ರಮೆಸೆಯೆ ಚಿಲ್ಲವೆತ್ತುದುದಯಮಂದು ಪದ್ವಿನೀ
ಚಕ್ರವಾಳ ಚಕ್ರವಾಕಚಕ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ

೫೫

ಆಗಳ್ ಪ್ರಭಾತಕಾಲನಿ
ಯೋಗಮನಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಪೋ
ಪೋಗಲ್ಲೇಬ್ ಪಯಣಮನೆಂ
ದಾಗಳ್ ತರವೇಬ್ ವಿಜಯಪರ್ವತಗಜಮಂ

೫೬

ಮಿತ್ರಮಂಡಲದಂತಿರುವ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಬೇಗನೆ ಉದಯವಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಿದೆ. ೫೩. ಪುರಪರಮೇಶ್ವರನ ಪುತ್ರನೆ; ನಿನಗೆ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಗುಣಸಮೂಹವೂ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯೂ ಮಂಗಳವೂ ಬೇಗ ಉಂಟಾಗಲಿ” ವ|| ಎಂದು ಸ್ತುತಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಗಳಪಾಠಕರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಭರತೇಶ್ವರನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಹೊಂದಲು, ೫೪. ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಂದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊತ್ತು ಮೇಲೆಗೆದಂತೆ, ದ್ವಿಜಯಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭೇರಿಯ ದೊಡ್ಡದ್ದನಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಅಂತು ಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗ, ೫೫. ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಚಕ್ರರತ್ನ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ನಾನೂ ಸಹ ಅವನ ಬಾಹುವಿಗೆ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಚಕ್ರ ಎಂದು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾಚಕ್ರವು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಪದ್ವಿನಿಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವಾಕ ಸಂಘಕ್ಕೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನ ಉದಯ ಸೊಗಸಾಯಿತು. (ಮತ್ತು ಪದ್ವಿನೀಸ್ತ್ರೀಯರೆಂಬ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಭರತನ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು). ೫೬. ಆಗ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪ್ರಭಾತಕಾಲದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. “ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ

ಇದನಾನೆ ಮಾಡುವಾಗಳ್
ಬದಿ ಗಿರಿಗಳ್ ನೆರೆದ ರೂಪಪರಮಾಣುಗಳಂ
ದದಿನಿದುರ್ವಕುಮನೆ ತನ
ಗೊದವಿದಗುರ್ವಸೆಯ ಮುಂದೆ ನಂದತ್ತು ಗಜಂ

೫೭

ವ|| ಅಂತು ದಿಗ್ಗಜೇಂದ್ರ ದೇವಾಂಶದೊಳ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತಿದ್ ವಿಜಯಪರ್ವತಗಜಮಂ
ನೋಡಲೊಡಂ,

ಪರಿಪೂರ್ಣೋತ್ಪದಾನಧಾರೆ ಕಟದಿಂ ಪಾಯ್ತರ್ಪುದುಂ ಪೆರ್ಚಿ ಪು
ಷ್ಕರದಿಂ ಶೀಕರನಿರ್ಘರಂ ಸುರಿವುದುಂ ನೇತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಬಂದು ಚಿ
ಳ್ಳೊರೆಯಂ ಪೋಲ್ತುದುಮುರ್ಬಿ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ನೀವೋಲೆ ಕೋಶದಿಂದಂ ಮದಂ
ಸುರಿಯುತ್ತಿರ್ಪುದುಮೊಪ್ಪೆ ಚಕ್ರಿಯ ಮನಂಗೊಂಡತ್ತು ಮತ್ತದ್ವಿಪಂ

೫೮

ದಕ್ಷಿಣಕಟಮನೆ ಸಿವುಜುವ
ದಕ್ಷಿಣರದನದೊಳೆ ಹಸ್ತಮಂ ವೇಜುವ ಚಿ
ಲ್ಲಿಕ್ಷಣಹರಮನೆ ಜಯಮನ
ನಕ್ಷರಮಚಿಪಿದುದು ಭರತರಾಜಮದೇಭಂ

೫೯

ದಂತೋತ್ಪಂಗ್ವಿತಜಯ
ಕಾಂತೆಗೆ ಚಿಲ್ವಾಗೆ ಪಿಡಿದ ಸೀಗುರಿದಲೆಯಂ
ಬಂತವೊಲೆಸದುವು ಮದಜಳ
ಮಂ ತನೆಯುಗಾಲೆಜಗಿ ಸುಳಿವ ಮದಮಧುಪಂಗಳ್

೬೦

ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಹೇಳು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ವಿಜಯಪರ್ವತವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು
ಕರೆತರುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ೫೭. ಈ ಆನೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು
ನಿರ್ಮಿಸಲುಪಯುಕ್ತವಾದ ರೂಪಪರಮಾಣುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ
ಬ್ರಹ್ಮದಾಕಾರದ ಆನೆಯು ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ವ|| ದಿಗ್ಗಜೇಂದ್ರಗಳ ದೇವಾಂಶದಿಂದ
ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ವಿಜಯಪರ್ವತ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುವಾಗ,
೫೮. ಉತ್ಕಟವಾದ ಮದಧಾರೆಯು ಅದರ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ಸೊಂಡಲಿನಿಂದ
ತುಂತುರುಗಳ ಹೊನಲು ಹರಿಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿನ ಬಿಂದುವು¹ (?) ಬೆಳ್ಳೊರೆಯನ್ನು
ಹೋಲಿತು. ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ನೀರಿನಂತೆ ಕೋಶದಿಂದ (ಮದಸಂಗ್ರಹಸ್ಥಾನ) ಮದ
ಸುರಿಯಿತು. ಹೀಗಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಯು ಚಕ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ೫೯. ಭರತರಾಜನ
ಮದ್ದಾನೆಯು ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣದ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂತುರುಹನಿಗಳನ್ನು ಸೂಸುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣದ
ದಂತದ ಮೇಲೆ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಹೇರಿತು. ಆ ಚಿಲ್ವು ನೋಟಕರ ನೋಟವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ
ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಜಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ೬೦. ಮದಜಲವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಕುಡಿದು
ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳು ದಂತಗಳೆಂಬ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿತಳಾದ ಜಯ

1 'ನಿಂದು' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ. 'ಕಣ್ಣು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮದೋದಕದ ಹನಿಗಳು ನಿಂತು'
ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದು ವಿದ್ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಾಪೋದಯದವದಹನೋದ್ರೇಕವಿಧ್ವಂಸಿನೀಳಾಂ
ಬುದಧರಾಸಾರಮೆಂಬಂತೊದವಿದ ಮದಧಾರಾಜಳಾಸಾರದಿಂದ
ಬದಗುರ್ಬಂ ತಾಳ್ವಿ ನಿಂದೂರ್ಜಿತಜಯಗಜಮಂ ರಾಗದಿಂದೇಳಿದಂ ನೀ
ರದಗರ್ಜದ್ವೂರಿಭೇರೀರವಬಿರಿತದಿಜ್ಜಂಡಲಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ

೬೧

ವ|| ಅಂತಧರೀಕೃತಸಪ್ತಚ್ಚದಾವೋದಗಜಮದಗಂಧಾಂಬುಕುಲ್ಯಾಪ್ರವಾಹದೊಳಂ
ಅಪಹುತ ಶರದಿಂದುಕುಂದಸ್ತುಬಕರ್ಣಚಾಮರಾಜಹಂಸ ಸಲೀಲೋತ್ತರಸಮೋಳಂ ವಿಜಯಶ್ರೀಕೇಶಹಸ್ತ
ಶಂಕಾಕಾರಿಶಂಕುಕೇಳೀಮಯೂರಶೋಭೆಯೊಳಂ ಗಗನಗಂಗಾತರಂಗಾಯಮಾನ ಕದಳಿಕಾಕಾನನ
ಕಮನೀಯದೊಳಂ ವಿಕ್ರಮಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತಮಿರ್ವಂತಿರ್ದ ವಿಜಯಪರ್ವತಗಜೇಂದ್ರಮನೇಳಿ ದಂಡ
ಚಕ್ರರತ್ನಂಗಳ್ ಮುಂದೆ ನಡೆವಿನಂ ಅನುಕೂಲಾನಿಲಾಂದೋಳಾಯಮಾನ ರಾಜಕುಂಜರವಿಜಯ
ಕದಳಿ ಕಾತರಂಗಿತ ಗಗನಾಂಗಣನುಂ ಉದಾತ್ತಹೇಷಾರವಮುಖರಿತಬಹುಭಂಗಿರಂಗತ್ತರಂಗಿತ
ಧರಣೀತಳಾಂಗಣನುಂ ಅನೇಕ ಸೇವಕಕ್ಷತ್ರಿಯಾತಪತ್ರಮಂಡಲಪಿಹಿತದಿನಕರನುಂ ಉಚ್ಚೈತಬಹಳಧೂಳೀ
ಪಟಲಪಿಹಿತರಿಪುನೃಪತಿನಗರನುಂ ಅತಿಪ್ರಚುರಚಳದವನಿಪಾಳಸಂಚಳಚ್ಚಾಮರಮರುತ್ವೇಂಭೋಳಿತಾ
ಭರಣವಿಚಿತ್ರನೇತ್ರ ವೈಜಯಂತಿಕಾಂಚಳನುಂ ಅತಿಚಕಿತಾರಾತಿಶುದ್ಧಾಂತಕಾಂತಾತ್ಮತಚಂತಾಶ್ವಾಸಾನಿ
ಲಾಂದೋಳಿತ ಕುಚಸಿಚಯಾಂಚಳನುಂ ಉದ್ವಾಮಪದಾತಿಪದಕ್ಲೋಭಸಂಚಳಿತಧರಾಚಕ್ರನುಂ
ಅಖಿಳದಿಗ್ವಿಜೃಂಭಣ ಪ್ರಯಾಣಮಂಗಳಾನಕಾನೇಕರವಶ್ರವಣಕಂಪಿತಪರಚಕ್ರನುಮಾಗಿ ನಡೆಯೆ,

ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಚಾಮರಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ೬೧. ಸಾರ್ವಭೌಮನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಯಗಜವನ್ನು ವಿರಿದನು. ಅದು ಶತ್ರುಜನರ
ಪ್ರತಾಪೋದಯವೆಂಬ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನ ಉದ್ರೇಕವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ನೀಲಮೇಘದ ಸುರಿ
ಮಳೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮದಧಾರಾಜಲಾಸಾರದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು.
ಆಗ ಮೊಳಗಿದ ಮೋಡದ ಗರ್ಜನೆಯಂತಿದ್ದ ಭೇರೀರವಗಳು ದಿಜ್ಜಂಡಲಗಳನ್ನು
ಕಿವುಡಾಗಿಸಿದುವು. ವ|| ಎಳೆಲೆಬಾಳೆಗಳ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆನೆಯ
ಮದಗಂಧಜಲದ ಕಾಲುವೆಯ ಪ್ರವಾಹದಿಂದಲೂ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕುಂದಪುಷ್ಪ
ಮಂಜರಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ಣಚಾಮರಗಳೆಂಬ ರಾಜಹಂಸಗಳ ಉತ್ತಮ
ಲೀಲೆಗಳಿಂದಲೂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೇಶಪಾಶದ ಸಂದೇಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಶಂಕುನಾಮಕ ಆಯುಧಗಳೆಂಬ ಕೇಳೀಮಯೂರಗಳ ಶೋಭೆಯಿಂದಲೂ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ
ಅಲೆಗಳಂತಿರುವ ಪತಾಕೆಗಳೆಂಬ ಕಾಡಿನ ಕಮನೀಯತೆಯಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತ
ವಿಕ್ರಮಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತವೊ^೧ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ವಿಜಯಪರ್ವತವೆಂಬ ಗಜೇಂದ್ರವನ್ನು ಭರತನು
ವಿರಿದನು. ಆಗ ದಂಡರತ್ನ ಚಕ್ರರತ್ನಗಳು ಮುನ್ನಡೆದುವು. ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಗಾಳಿಯಿಂದ
ಉಯ್ಯಾಲೆಯಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ, ರಾಜಗಜಗಳ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ವಿಜಯಪತಾಕೆಗಳಿಂದ
ಗಗನಾಂಗಣವು ತರಂಗಿತವಾಯಿತು. ಹೇಷಾರವಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳ ಅನೇಕ

1 ಹಿಂದಿನ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಮತ್ತಗಜವನ್ನು ವಿಕ್ರಮಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತವೆಂದು ಉತ್ತೇಕ್ಷಿಸಲು
ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಕುಲ್ಯಾಪ್ರವಾಹ-ಮೊದಲಾದವು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಅಡಿಯಿಡಲೀ ಧರಾವಳಯವಿಟ್ಟಿಡೆಯೆಂಬನಮಭ್ರಮಂಡಲಂ
ಕಡುನಳಿದಾದುದೀ ಬಲದ ಧೂಳಿಯೊಳೆಂಬನಮೊಂದನೊಂದು ತ
ಳ್ಳಡೆಗಿಳಿದತ್ತಲುಂ ನಡೆವ ದಂತಿಘಟಾಳಿಯಿನತ್ತಪೋದುದಾ
ವೆಡೆಯದು ಪೇಯ್ ದಿಶಾವಳಯಮೆಂಬನಮಾದುದೊಂದು ವಿಸ್ಮಯಂ ೬೨

ತಡೆವಂ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಿ
ನೆಡೆಯೊಳ್ ಬೀಡಿಲ್ಲ ಭರತರಾಜಂಗಂದೇಂ
ನಡೆದುದೊ ಪರ್ಬಡೆ ಗಂಗೆಯ
ತಡಿವಿದಿದೆರಡನೆಯ ಗಂಗೆ ನಡೆವಂತಾಗಳ್

೬೩

ಸಾಗರದೊಳಗಿದಂಕದ
ಮಾಗಧನಂ ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲದಿರನರಸನೆನು
ತೋಗಡಿಸದೆ ನಡೆದುದು ಬಲ
ಸಾಗರಮಾಸಾಗರಂಬರಂ ತರತರದಿಂ

೬೪

ವ|| ಆಗ್,

ರೀತಿಯ ನೆಗೆತಗಳಿಂದ ಭೂಮ್ಯಂಗಣವು ತರಂಗಿತವಾಯಿತು. ಸೇವಕರಿಂದಲೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಂದಲೂ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಡೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟನು. ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಧೂಳೀಸಮೂಹದಿಂದ ಶತ್ರುನಗರವು ಮರೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವೇಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರು ಬೀಸಿದ ಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕಿತವಾದ ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಗಳ ಬಾವುಟದ ಸೆರಗು ಆಡುತ್ತಿತ್ತು. ತುಂಬ ಹೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಅತಿಚಿಂತೆಯಿಂದಂಟಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲಿನ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗುಗಳು ಹಾರಾಡಿದುವು, ಶೂರರಾದ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಕಾಲುಗಳ ತುಳಿತದಿಂದ ಧರಾಮಂಡಲವು ಅದುರಿತು. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹರಡಿದ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಕಾಲದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶತ್ರುಸಮೂಹವು ನಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭರತೇಶನು ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ೬೨. ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡಲು ಭೂಮಂಡಲವು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಸೈನ್ಯದ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮೇಘಮಂಡಲವು ತುಂಬ ಜಗ್ಗಿಹೋಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಗುಲಿಕೊಂಡು ಕಿರಿದಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಎತ್ತರವಾದುವು? ದಿಕ್ಕುಗಳಾವುವು? ಎಂಬುದೊಂದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ! ಇದೊಂದು ವಿಸ್ಮಯ! ೬೩. ಗಂಗೆಯ ಮುಖದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಿವೇಶನಗೊಳಿಸೋಣ. ಭರತರಾಜನಿಗೆ ನಡುವೆ ಬೀಡುಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೆಬ್ಬಲವು ಗಂಗೆಯ ದಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎರಡನೆಯ ಗಂಗೆಯು ಹರಿಯುವಂತೆ ನಡೆಯಿತು. ೬೪. ರಾಜನು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಶೂರನಾದ ಮಾಗಧನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯದೆ ಬಿಡೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸೈನ್ಯಸಾಗರವು ಸಾಗರದವರೆಗೆ ತರತರವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು, ವ|| ಆಗ

ಚತುರಂಗಬಲಸಮಸ್ತತ
ರತಕ್ರಮವಿಕ್ರಮರನೇಕಕರಿತುರಗಮಣಿ
ಪ್ರತತಿಗಳಂ ಮುಂದಿಟ್ಟವ
ನತರಾದರ್ ಚಕ್ರಿಗಳಿ ದಂದೋಪನತರ್

೬೫

ಅತಿಭಯಮಂ ತಮಗೆ ಚಮೂ
ಪತಿಮಾಡಿದೊಡಳಿ ಕುಪ್ಪಸಾರಾದಿ ಧನ
ಪ್ರತತಿಯನಿತ್ತೆತ್ತಂ ಪ್ರತಿ
ಹತಭುಜವಿಕ್ರಾಂತರಂತಪಾಳರ್ ಕಂಡರ್

೬೬

ಕಸ್ತೂರಿಕಾಂಡಕಂ ವನ
ಹಸ್ತಿರದಂ ಹಸ್ತಿಮಸ್ತಕೋದ್ಭವಮುಕ್ತಾ
ವಿಸ್ತಾರಮೆಂದು ತಂದು ಸ
ಮಸ್ತವನಾಧೀಶರವನಿಪತಿಯಂ ಕಂಡರ್

೬೭

ವ|| ಮತ್ತಂ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯವತಟನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಪ್ರತಿಪ್ರಚಂಡಮಾಂಡಳಿಕರ್ ಭರತೇಶ್ವರ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬರವಂ ಕೇಳ್ವು

ಕರಿಸಂಘಾತಮುಮಂ ಹಯವ್ರಜಮುಮಂ ಪಿಂತಿಕ್ಕಿ ತೂರಸ್ತನೋ
ತ್ಸರಮಂ ಮಾಣಿಸಿ ಹೇತಿಮುಕ್ತಭಟದೋದರ್ವದಾಗ್ರಶುಂಭದ್ವಜೋ
ತ್ಸರಸಂದೋಹಮುಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟುದುಗಿ ಪಿಂಭಿಚ್ಚತ್ರಮಂ ಪ್ರಪ್ರಯಾ
ಕರವೇಮೋಚಿತರಘ್ನಹಸ್ತರಿದಿರಂ ಬಂದರ್ ಭಯಭ್ರಾಂತಿಯಿಂ

೬೮

೬೫. ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಸಮೇತರಾದ ಅಪ್ರತಿಮ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವೀರರು
ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ ದಂಡಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ
ಚಕ್ರಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದರು. ೬೬. ಚಮೂಪತಿಯು ತಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು,
ಭಯದಿಂದ ಗಡಿಯ ರಕ್ಷಕರಾಜರು ಅವನಿಗೆ ಚಿನ್ನವೆ ಮೊದಲಾದ ಧನರಾಶಿಗಳನ್ನು
ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು ಶರಣಾಗತರಾದರು. ೬೭. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಅಂಡವನ್ನೂ (ನಾಭಿಕೋಶವನ್ನೂ)
ಕಾಡಾನೆಗಳ ದಂತಗಳನ್ನೂ ಆನೆಗಳ ತಲೆಯೋಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ
ಕಾಡೊಡೆಯರು ಅವನಿಪತಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರತಟ
ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಅತಿಪ್ರಚಂಡರೂ ಆದ ಮಂಡಲಾಧೀಶ್ವರರು ಭರತೇಶಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಆಗಮನವನ್ನು ಕೇಳಿ ೬೮. ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡನ್ನೂ ಕುದುರೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಇಟ್ಟು,
ತೂರ್ಯಸ್ತನಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಭಟರ ಬಾಹುದಂಡಾಗ್ರದಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದ ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟ್ಟು, ನವಿಲುಗರಿಗಳ ಭತ್ತಿಯನ್ನು ಮಡಚಿ, ವಿನಯಾನ್ವಿತವಾದ
ವೇಷಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವರಾಗಿ ಭಯಭ್ರಾಂತಿಗಳಿಂದ

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಬಲಂ ಬೆರಸೆಲ್ಲಿಯುಂ ನಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಕಾಲಾನುಭಾವದಿಂ ಯುಗಾರಂಭ ವರ್ಷಾರಂಭದೊಳಂ ತಗುಳ್ವದೀದ್ವೀಪದೊಳಗಣ ನದೀನದಂಗಳ ಜಲಂಗಳನೊಳಕೊಂಡ ಲಂಘ್ಯತ್ವದೊಳಂ ದ್ವೀಪಪರಂತವೇಷ್ಣನದೊಳಂ ನೆಜೆದು ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯುಂ ಪೊಳಪೊಣ್ಣಿದ ಲವಣ ಸಮುದ್ರದೊಳಗನೆ ಪೋಲ್ವಿದುರ್ವಸಮುದ್ರದ ತಡಿವಿಡಿದು ಅದಂ ನೋಡುತ್ತಂತೆ ಬಂದು ಗಂಗಾದ್ವಾರದ ವಜ್ರವೇದಿಕೋತ್ಕುಂಗತೋರಣದ್ವಾರದಂತರ್ವಣ ತುಂಗಕುಜಂಗಳ ನೆಬಲ್ಗೊಳ್ ನಾಲ್ವತ್ತೆಣ್ಣಾವುದದ ನೀಳದ ಮೂವತ್ತಾಳು ಗಾವುದದಗಲದ ಬೀಡಿಗೆ ವಾಸ್ತುವಿಭಾಗಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುಲುಂಬಗಳೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿದಾಗಳ್,

ಗಂಗಾದ್ವಾರಾಂತರ್ವಣ
ತುಂಗಕುಜಂಗಳ ನೆಬಲ್ಗುಂ ತೀಡುವ ತ
ದ್ವಂಗಾತರಂಗಮರುದಾ
ಸಂಗಮುಮೇಂ ಪಡೆಯ ಸೇದೆಯಂ ಪಿಂಗಿಸಿತೋ

೬೯

ವ|| ಆಗಳ್,

ಭುವನಸ್ತುತ್ಯಾದಿಚಕ್ರೇಶ್ವರಬಲರಜದಿಂ ಪೂತಮಾರ್ಗದೊಂಬು
ತ್ವವದೊಳ್ ವೇಳಾತರಂಗೋತ್ಕರಚಯದಿಂದಾದುಪಂತಿದ್ ಪೂರ್ವಾ
ರ್ಣವಮಂ ಬಾಹಾಬಳೋಪಾರ್ಜಿತವಿಜಯಯತೋದುಂದುಭಿಧಾನಧೀರಾ
ರವಮಂ ಕೈಕೊಂಡುದಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲತಿಲಕಂ ನೋಡಿದಂ ಚಕ್ರನಾಥಂ

೭೦

ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕಾಲಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಾದ ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ದ್ವೀಪಗಳೊಳಗಿನ ನದೀನದಗಳ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ದಾಟಲಾಗದ ದ್ವೀಪದ ಸಮೀಪದೇಶಗಳವರೆಗೂ ಬಳಸಿರುವ ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಲವಣ ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಸಮುದ್ರದ ದಡಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದು ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯ ಉನ್ನತವಾದ ತೋರಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ವನದ ಉನ್ನತವೃಕ್ಷಗಳ ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಗಾವುದದಷ್ಟು ನೀಳವಾಗಿರುವ ಮೂವತ್ತಾರು ಗಾವುದದಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿರುವ ಸೇನೆಯ ಬೀಡಿಗೆ ತಕ್ಕ ವಾಸ್ತುವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದಿಣ್ಣೆಗಳ (?) ಮೇಲೆ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ೬೯. ಗಂಗೆಯ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ವನದ ಉನ್ನತ ವೃಕ್ಷಗಳ ನೆಳಲುಗಳೂ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹದ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಗಾಳಿಯೂ ಭರತೇಶಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸೇನಾಪಡೆಯ ಬೆವರನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದುವು. ವ|| ಆಗ ೭೦. ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲತಿಲಕನಾದ ಚಕ್ರನಾಥನು ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದು ಲೋಕಸ್ತುತನಾದ ಆದಿಚಕ್ರಿಯ ಸೈನ್ಯಧೂಳಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಟದ ಅಲೆಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಆಡುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸಮುದ್ರದ ಮೊರೆತವು ತೋಳ್ಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಭರತನ ವಿಜಯಕೀರ್ತಿಯ ಸೂಚಕವೆನಿಸಿದ ದುಂದುಭಿಗಳ ಧೀರಧ್ವನಿಗಳಂತೆ ತೋರಿತು.

ವ|| ಅಂತು ಗಗನತಳಮಂ ತಲುಂಬುವಂತೆ ನೆಗೆದ ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯುಮಂ ಅಂಬುದಪಥಕ್ಕಾ, ಲಂಬಮಿರ್ಪಂತಿರ್ದ ಲವಣಾಂಬುರಾಶಿಯಂ ನೋಡಿ,

ಎನಗೆ ಪೊಸಂತಿಲೀ ನೆಗಟ್ಟ ವಜ್ರದ ವೇದಿಕೆ ಗೋಷ್ಠದಂ ದಲೀ
ವನನಿಧಿ ಪಾಯ್ತು ಮಾಗಧನನೀಗಳೆ ಕಟ್ಟುವೆನಿಲ್ಲಿ ಪೂಣ್ಣ ನಿ
ಲ್ವನಿಮವರಂ ಸುರಂ ಗಹನಮೇ ಪುದಿದವ್ವಳಿಪೆನ್ನ ಕಾಯ್ತು ಪೋ
ಪಿನಮಿರದೀಗಳೇಂಟುವೆನೊ ದಾಂಟುವೆನೋ ಲವಣಾಂಬುರಾಶಿಯಂ ೭೧

ಚಕ್ರದೊಳೀಂ ಮತ್ತೇಜ
ಶ್ವಕ್ರಮೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ, ದಂಡರತ್ನಂಬರಮಾರ್
ವಕ್ರಮನಗಖಳಧರಣೀ
ಚಕ್ರದೊಳಿನ್ನೆನ್ನ ಬಾಹುದಂಡಮೆ ಸಾಲ್ಗುಂ ೭೨

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಭುಜಬಳಾವಲೇಪಮನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ನುಡಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂ ಪುರೋಹಿತ ಪ್ರಮುಖಕುಲವೃದ್ಧರ್,

ದೇವರ ಭುಜಗರ್ವಕ್ಕೆ
ನಾವುದುಮರಿದುಂಟೆ ಸಂದ ಚಕ್ರಗಳೆಸಕಂ
ದೇವ ನಿನಗೆಸಕಮದಪೋಳೆ
ದೇವರ್ ನೆಗಬಲೆಪೇಯ್ಯುಮೆಂಬುದುಮಾಗಳೆ ೭೩

ಅಧಿವಾಸತಜ್ಯತ್ರಾಸ್ತ್ರಂ
ವಿಧುವಿತದದುಕೂಲವಸನತೋಭಂ ನಾನಾ
ವಿಧಮಂತಾನುಷ್ಠಾನ
ಪ್ರಧಾನನುಪವಾಸದಿಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಮನಿರ್ದಂ ೭೪

ವ|| ಅಂತು ಆ ಗಗನತಳವನ್ನು ತಡೆಯುವಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ವಜ್ರದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೂ ಮೇಘಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅವಲಂಬನವೆಂಬಂತಿರುವ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ನೋಡಿ ೭೧. “ನನಗೆ ಈ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯು ಮನೆಯ ಹೊಸಲು, ಸಮುದ್ರವು ನನಗೆ ಒಂದು ಗೋಷ್ಠದ. ಮಗಧಾಮರನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುವುದರೊಳಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲೇನು ಅಚ್ಚರಿ? ನನ್ನ ಕೋಪವಾರುವುದರೊಳಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯುವೆನು, ಇಲ್ಲವೆ ದಾಟುವೆನು! ೭೨. ಚಕ್ರದಿಂದೇನುಪಯೋಗ? ನನ್ನ ತೇಜಶ್ವಕ್ರವೇ ಮುಂದಿರಲಿ! ದಂಡರತ್ನದ ಪರ್ಯಂತ ಹೋಗುವಷ್ಟು, ಈ ನಿಖಿಲಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿರೋಧಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಇನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಹುದಂಡವೇ ಸಾಕು”^೧. ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ತೋಳ್ಬಲದ ಮೇಲಿನ ಗರ್ವದಿಂದ ನುಡಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪುರೋಹಿತನೇ ಮೊದಲಾದ ಕುಲವೃದ್ಧರೆಂದರು: ೭೩. “ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ತಮ್ಮ ತೋಳ್ಬಲದ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಅವುದೂ ಎದುರಿಲ್ಲ. ಹೆಸರಾಂತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಇದ್ದು ಕಾರ್ಯಗಳು. ಅವನ್ನೇ ತಾವು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು”. ೭೪. ಈಗ ಭರತನು ಜ್ಯೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳಗಿರುವ ವಾಷ್ಪವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನುಟ್ಟನು. ವಿವಿಧ

1. 'ನಿನ್ನದ'ದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ

ವ|| ಅಂತು ದರ್ಭಶಯನತಳಗತನಾಗಿದ್ದು ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯಂ ಪುರೋಹಿತಂ ಮಾಡಿ ಶಾಂತಿಕಪೌಷ್ಪಿಕಕ್ರಿಯೆಯಂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಮಹಾದಿವಸಂ ನೇಸಮೂಡೆ ಮಂಗಳಾಳಂಕರಣಾಳಂ ಕೃತನಾಗಿ ಪಡೆವಳ್ಳನಂ ಪಡೆಗೆ ಕಾಪುವೇಟ್ಟು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿ ಜಳಸ್ಥಳಾವಿಳಂಬಗಳಪ್ಪ ಗಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಪೂಡಿದಜಿತಂಜಯಮೆಂಬ ರಥಮನೇಟೆ ತನ್ನ ಮನದನ್ನನಪ್ಪ ಸಾರಥಿಯಂ ಚೋದಿಸಲ್ವೇಟ್ಟು ವೇದ್ಯಾರೋಹಣಂ ತನಗೆ ವಿಜಯಶ್ರೀವಿವಾಹವೇದ್ಯಾರೋಹಣಮನೆ ಪೋಲೆ,

ವೇದಿಯನಾತ್ಮಗೃಹಾಂಗಣ

ವೇದಿಯೊಳೆಣೆಯಾಗೆ ಬಗೆದು ಜಳಧಿಯುಮಂ ಲ

ಕ್ಷ್ಮಿದಯಿತಂ ನೀರ್ವರಿಯಿಂ

ದಾದಮೆ ಕಿಟೆದೆಂದು ಬಗೆದು ನೋಡಿದನಾಗಳ್

೭೫

ವ|| ಅಂತು ತನಗೆ ವಿಜಯಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಮಿರ್ಪಂತಿರ್ದ ಗಂಗಾದ್ವಾರದೊಳಗನೆ ಲವಣ ಜಳಧಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್,

ನೆಗಲೆನ್ನ ಗುಣನಲಂಘಂ

ಜಗದೊಳದಂ ಕಿಡಿಸಿದಪ್ಪನೀ ನೃಪನೆಂದ

ಚ್ಚಗದೊಳ ಪುಯ್ಯಲಿಪಂತವೊ

ಲೊಗೆದುದು ಚಳದನಿಲಹತಪಯೋನಿಧಿನಾದಂ

೭೬

ಪೋದ್ಯತ್ತರಂಗಬಾಹು ಸ

ಮುದ್ಯಚ್ಚೇಕರವಿಮಿಶ್ರಮುಕ್ತಾಕ್ಷತದಿಂ

ದಾದಮಹೀಪತಿಗೆತ್ತಿದ

ಪಾದ್ಯಮನನುಕರಿಪುದಾಯ್ತು ವಾರ್ಧಿವಿಳಾಸಂ

೭೭

ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸವಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ದರ್ಭೆಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು 'ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ'ಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ಪುರೋಹಿತನು ಶಾಂತಿಕಪೌಷ್ಪಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಭರತನು ಮಂಗಳಾಲಂಕರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಮತ್ತು ಜಲಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲ ಹಸುರುಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ ಅಜಿತಂಜಯ ವೆಂಬ ರಥವನ್ನೇರಿ ಪ್ರಿಯನಾದ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ರಥ ನಡಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರಥವೇದಿಕೆಯ ಆರೋಹಣವು ರಾಜನಿಗೆ ವಿಜಯಶ್ರೀ ವಿವಾಹದ ವೇದಿಕೆಯ ಆರೋಹಣಕ್ಕೇನೆಯಾಯಿತು. ೭೫. ಸಿರಿಯೊಡೆಯನಾದ ಚಕ್ರಿಯು ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗೃಹಾಂಗಣದ ವೇದಿಕೆಗೆಣೆಯಾಗಿಯೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆಗಿಂತ ಕಿರಿದೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ವಿಜಯಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ದ್ವಾರವೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ, ೭೬. "ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಲಂಘ್ಯತೆಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಣ. ಅದನ್ನು ಈ ನೃಪನು ಕಿಡಿಸಿದನೆಂಬ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವುಂಟಾಯಿತು. ೭೭. ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಅಲೆಗಳೆಂಬ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಎರಚಲ್ಪಟ್ಟ ತುಂತುರುಹನಿಗಳೊಡನೆ

ತರಳತರಂಗತುರಂಗಂ
ಕರಿಮಕರಕರೀಂದ್ರಮಖಿಲಶಫರಪದಾತು
ತ್ವರಮುಗ್ರಗ್ರಾಹರಥಂ
ಭರತಂಗಿತುದು ಪಯೋಧಿ ಬಳವಿಳಸನಮಂ

೭೮

ಪುಗೆ ಪಲವುಂ ತೊಜಿಗಳ ನೀ
ರಗಾಧಜಳರಾಶಿ ಕುಡಿದು ತಣಿಯದೆ ಪಾತಾ
ಳಗಣಂಗಳಿವೆತ್ತಂ ತಾ
ಳುಗೆವರೆಗಂ ತೆಜಿದ ಬಾಯನನುಕರಿಸಿರ್ಕುಂ

೭೯

ವ|| ಮತ್ತಮಂಬರಂಬರಂ ಬಗಿದು ನಿಮಿರ್ವ ತೆರೆಗಳೆಂಬ ಗಿರಿಗಳ ಮೇಗೆ ಕೃತಕಗಿರಿ
ಗಳಿರ್ಪಂತಿದ್ ವೀಣಾಧರಕಿನ್ನರಪನ್ನಗಾಮರರುಮನೋಲಿವಟ್ಟು ಬರ್ಪ ಶಂಖದ ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿಗಳು
ಮನಳ್ಳವಿಳ್ಳೆಯಾಗಿ ಪೋಗಲೀಯದೆ ತಳ್ಳು ಪರಭಾಗಂಬದೆದ ವಿದುಮಲತೆಗಳುಮಂ ಕರಿಮಕರಂಗಳ
ಕಯ್ಯೆಜಿನೋ ಬಬ್ಬಿಜಿಬಿಜಿದೊಡೆದ ಮುಕ್ತಾಪುಟೋದರಂಗಲೊಳಗಣಿಂದಮುಚ್ಚಳಿಸಿದ ತಾರಾತರಳ
ಮುಕ್ತಾಫಲಂಗಳುಮನಟ್ಟಿವಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತುಂ ಪೋಗೆವೋಗೆ,

ರಥದಿಂದಂ ಮುಂಚೆ ಮನೋ
ರಥಂ ಮನೋರಥದಿನತ್ತಲದು ಮುಂಚೆ ಬೃಹ
ದ್ರಥಮಿಂತು ಭರತರಾಜನ
ರಥದ ಮನೋರಥದ ಬೇಗಮೊದವಿದುದಾಗಳ

೮೦

ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ವಿಲಾಸವು ಆದಿರಾಜನಿಗೆತ್ತಿದ
ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವಂತೆ ತೋರಿತು. ೭೮. ಚಂಚಲವಾದ ಅಲೆಗಳೇ ಕುದುರೆ.
ಕರಿಮಕರಗಳೇ ಗಜೇಂದ್ರ. ಸಮಸ್ತವಾದ ಮೀನುಗಳೇ ಒಂದು ಕಾಲಾಳುಪಡೆ.
ಭಯಂಕರವಾದ ಮೊಸಳೆಯೇ ರಥ. ಇವು ಭರತನಿಗೆ ಸಮುದ್ರವು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಸೇನೆಯ
ವಿಲಾಸವನ್ನು ತಂದವು. ೭೯. ಹಲವಾರು ತೊರೆಗಳ ನೀರು ಸೇರಿದ ಅಗಾಧವಾದ
ಜಲರಾಶಿಯು, ಎಷ್ಟು ಕುಡಿದರೂ ತಣಿಯದೆ ಪಾತಾಳದ ಗಣಗಳು ದವಡೆಗಳವರೆಗೂ
ತೆರೆದ ಬಾಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿತು. ವ|| ಮತ್ತು ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ತೆರೆಗಳೆಂಬ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃತಕಗಿರಿಗಳಂತಿದ್ದ ವೀಣಾಧರ-ಕಿನ್ನರ-ಪನ್ನಗ-ಅಮರರನ್ನೂ
ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಬರುವ ಶಂಖದ ಹಬ್ಬುಗಳನ್ನೂ ಚಿದುರಿಹೋಗಲವಕಾಶಕೊಡದೆಯೆ,
ಶೋಭಾತಿಶಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಮಕರಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳ
ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಬಿರಿದೊಡೆದ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳೊಳಗಿನಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ತಾರಗೆಗಳಂತೆ
ತರಳವಾದ ಮುಕ್ತಾಫಲಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಹೋದನು. ೮೦. ರಥಕ್ಕಿಂತ
ಮುಂದೆ ಮನೋರಥವೂ ಆ ಮನೋರಥಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದೆ ರಥವೂ ಇದ್ದುವು!
ಮೇಗೆ ಭರತಮಹಾರಾಜನ ರಥ ಮನೋರಥಗಳ ವೇಗವೊದಗಿತು. ಆಗ

ಆ ಲವಣಜಳಧಿಯಂ ಪರಿ
ಕಾಲನೆ ಬಗೆವಂತೆ ಬಗೆದು ಸಾರಥಿ ರಥಮಂ
ಲೀಲೆಯೆ ಚೋದಿಸೆ ತೆರಗಳ
ಮಾಲೆಯನವಯವದೆ ದಾಂಟಿ ಪರಿದುವು ಹರಿಗಳ್

೮೧

ಕುದುರೆಯ ಮುರಂಗಳನಿಸಾ
ಬದೆಯುಂ ಚಕ್ರಂಗಳರ್ದು ಚಾರದೆಯುಂ ಚ
ಕ್ರದ ಚೀತ್ಕಾರಪಂ ಕುಂ
ದದೆಯುಂ ರಥಮಿಂತು ಪರಿದುದಂಭೋನಿಧಿಯೊಳ್

೮೨

ಪತಿಯ ಜಯಸ್ತಂಭದ ಪರಿ
ಣತಿ ದಲಿದಲ್ಲದೊಡೆ ಜಳಪಥಂ ಸ್ಥಳಪಥದಂ
ತತಿಸುಗಮಮಾಗದನೆ ಪರಿ
ದು ತೋಯದಾಶಿಯೊಳದೇಂ ರಥಂ ಸೊಗಯಿಸಿತೋ

೮೩

ವ|| ಅಂತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯಮನಟಿಸಿ ಜಳಧಿಯೊಳ್ ಭೈತಂ ಪರಿವಂತೆ.

ಇನ್ನಷ್ಟು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗ
ಳನ್ನೀ ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ನಡೆಯಿಮೆಂದಟಿಪುವವೋಲ್
ತನ್ನ ರಥಾಂಗಾಹತಿಯಿಂ
ಮುನ್ನಮೆ ನೀರ್ ತಳರೆ ಚೆಲ್ಲುವರಿದತ್ತು ರಥಂ

೮೪

ವ|| ಅಂತು ಶೂರಸಾರಥಿಚೋದಿತಮಷ್ಟ ರಥಮುಂ ಪುಣ್ಯಸಾರಥಿಚೋದಿತಮಷ್ಟ
ಮನೋರಥಮುಂ ಉತ್ಸಾಹಮಂ ಪಡೆಯೆ ಪನ್ನೆರಡುಯೋಜನಂಬರಂ ಪೋದಾಗಳ್.

೮೧. ಆ ಉಪ್ಪಿನ ಕಡಲನ್ನು ಕಾಲುವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಾರಥಿಯು ರಥವನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ
ಚೋದಿಸಿದನು. ಕುದುರೆಗಳು ತೆರಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಿ ಮುನ್ನಡೆದುವು.
೮೨. ಕುದುರೆಗಳ ಗೊರಸುಗಳು ಮುಳುಗದಂತೆಯೂ ರಥದ ಚಕ್ರಗಳು ನೆನೆಯದಂತೆಯೂ
ಚಕ್ರದ ಚೀತ್ಕಾರಧ್ವನಿಯು ಕುಂದದಂತೆಯೂ ರಥವು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಿತು.
೮೩. ಇದು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಜಯಸ್ತಂಭದ ಪರಿಣತಿಯೇ ನಿಜ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಜಲಪಥವು ಸ್ಥಲಪಥದಂತೆ ಸುಗಮವಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಹೀಗೆ ಜಲರಾಶಿಯ
ಮೇಲೆ ಹರಿದು ರಥವು ಅತಿಯಾಗಿ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ರಥವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೌಕೆಯಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು,
೮೪. 'ಮುಂದಾಗುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿರಿ'
ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ರಥಚಕ್ರದ ಹೊಡೆತಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೆ ನೀರು ಚಲಿಸಲು
ರಥವು ಚೆಲ್ಲಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಶೂರನಾದ ಸಾರಥಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ
ರಥವೂ, ಪುಣ್ಯಸಾರಥಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ (ಭರತನ) ಮನೋರಥವೂ
ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದವರೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ,

ಮಿಡುಕಲ್ಪಲ್ಲಿಲ್ಲಿದೊಂ
ದಡಿಯಂ ನಿನಗೊಂದು ಲವಣವಾರಾಶಿಯ ಬ
ಲ್ಪಿಡಿವಿಡಿದಂತೆ ವರೂಢಂ
ಮಿಡುಕದೆ ನಿಂದತ್ತು ಚೋದ್ಯಮಪ್ಪನಮಾಗಳ್

೮೫

ವ|| ಅಂತು ಬೀಳ್ಕೊಡಿಕೊಡೆ ಬಹಿತ್ತದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ತಳರದೆ ನಿಂದ ತನ್ನ ರಥಮಂ ಕಂಡು,

ಕುಡಿವೆನೊ ಲವಣಾಬ್ಬಿಯನೀ
ಗಡೆ ತೋಳೊಳ್ ತುಳ್ಳಿ ಬಟೆದು ಮಾಲೆನೊ ಪೇಟೆಂ
ದೊಡನಳುವ ಕೋಪದಿಂ ಕಣ್
ಕಿಡಿಯಂ ಕೆಂಡಮುಮನುಗುಲಿ ಮುಳಿದಂ ಭರತಂ

೮೬

ವ|| ಅಂತು ಮುಳಿದು,

ಕುಡಿತೆಯ ನೀರಂತುಗಲುಂ
ಕುಡಿಯಲ್ಕುಂಟಿನಗೆ ಲವಣವಾರ್ಥಿಯ ನೀರಂ
ಕಡುಪದಳೊಳೊಪ್ಪದೀಗಳೆ
ಸುಡುವೆಂ ಬಾಣಾನಳಾರ್ಚಿಯಂ ಮಾಗಧನಂ

೮೭

ವ|| ಎಂದು ವಜ್ರಕಾಂಡವೆಂಬ ನಿಜವಿಜಯಕಾರ್ಮುಕಕ್ಕೆ ಸುರಕರಿಕರಾನುಕಾರಿಯಪ್ಪ
ನಿಜಭುಜಾದಂಡಮಂ ನೀಡಿ ನೀಡಿಲ್ಲದೇಟಿಸಿ ನೀವಿ(ಯಂ)^೧ ಜೇವೊಡೆದಾಗಳ್.

೮೫. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕಿಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆ
ಲವಣಸಮುದ್ರವೇ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ರಥವು ನಿಂತುಹೋಯಿತು.
ಇದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆಗ, ವ|| ಲಂಗರು ಹಾಕಿದ ಹಡಗಿನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಚಲಿಸದೆ
ನಿಂತ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ನೋಡಿ, ೮೬. ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೆ
ತೋಳುಗಳಿಂದ ತುಳುಕಿಸಿ ಬರಿದುಮಾಡುವೆನೋ ಎಂಬಂತೆ ಆವರಿಸಿದ ಕೋಪದಿಂದ
ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಿಡಿಯನ್ನೂ ಕೆಂಡವನ್ನೂ ಕಾರುತ್ತಿರಲು ಭರತೇಶನು ಮುಳಿದನು. ವ|| ಅಂತು
ಕೋಪಗೊಂಡು ೮೭. “ಬೊಗಸೆಯ ನೀರಿನಂತೆ ಲವಣಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಆಚೆಗೆ
ಚೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಮೆರೆಸುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಬಾಣಗಳೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ
ಮಾಗಧನನ್ನು^೧ ಸುಡುವೆನು” ವ|| ಎಂದು ವಜ್ರಕಾಂಡವೆಂಬ ತನ್ನ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ
ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಐರಾವತದ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತಿರುವ ತನ್ನ ದೋರ್ದಂಡವನ್ನು ಚಾಚಿ, ತಡವಿಲ್ಲದೆ

೧ ಇದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅಪಪಾಠವೆಂದೂ, ‘ಬೀಳ್ಕೊಡಿಕೊಡೆ’ ಎಂಬುದೇ ಸರಿಪಾಠವೆಂದೂ
ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆದಿಪುರಾಣ ಪು. ೪೦೭)

೨ ನೀವಿ (ಅನ್ಯತ್ರ)

೧ ಮಾಗಧ = ಒಬ್ಬ ವ್ಯಂತರದೇವ.

ಲವಣಾಂಭೋರಾಶಿ ತೂಳ್ಚ್ಚಳಿಸಲೊಡರಿಸಿತ್ತಿ ಧರಾಭಾಗಮಂ ಪ
ತುವಿಡಲ್ ಭೂಭೃತುಳಂಗಳ್ ಬಗೆದುವು ಜಳಧಿದ್ವೀಪಮಧ್ಯಸ್ಥನಾನಾ
ದಿವಿಜಾವಾಸಂಗಳಭೃಕ್ಕೊಗೆದುವು ಭರದೊಳ್ ಕೂಡ ದಿಕ್ಪಾಲಲೀಲಾ
ಭವನಂಗಳ್ ಬಿದುರ್ವಿಂತಾಯ್ತುಖಳಮಹಿತಳಕ್ಕೋಭಮಾ ಚಕ್ರಿಯಿಂದಂ ೮೮

ವ|| ಅಂತಮೋಘಬಾಣಮಂ ಬಾಣಧಿಯನುಚ್ಚಕೊಂಡು.

ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರಪುತ್ರಂ
ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಂದಿದರ್ಢಂ ತ
ದ್ವರಣಿನಿವಾಸಿಗಳುಂ ವ್ಯಂ
ತರಾಮರರ್ ಬಂದು ಕಾಣುದವನತಮಕುಟರ್ ೮೯

ಎಂಬಕ್ಕರದಿಂದೆಸೆದುದ
ನಂಬರತಳಮೊಡನೆ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಪುದನಾ ಶೌ
ರ್ಯಾಂಬುಧಿ ತೊಟ್ಟುಸಲೊಡಮಿರ
ದಂಬರದಿಂದುಳ್ಳುವುಳಮಂ ಪೋಲ್ತು ಶರಂ ೯೦

ಕಾಳಾಂತಪವನಹತಿಕ
ಲೋಳಾವಿಳಜಳಧಿನಿನದಮೋ ನಿರ್ಘಾತಾ
ಭೀಳತರರಭಸಮೋ ಲಯ
ಕಾಳಾಂಬುದಘೋಷಮೋ ನೆಲಂ ಮೊಳಗಿದುದೋ ೯೧

ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ಧನುಷ್ಪಂಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ೮೮. ಆ ಚಕ್ರಿಯಿಂದ ನಿಖಿಲವಾದ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕ್ಷೋಭೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಲವಣಸಮುದ್ರವು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಪರ್ವತಕುಲಗಳು ಬಗೆದುವು (ಅಲ್ಲಾಡಿದುವು). ಸಮುದ್ರದ್ವೀಪಗಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾದ ದಿವಿಜರ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದುವು. ಭರದಿಂದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಲೀಲಾಭವನಗಳು ಕೆಳಕ್ಕುರುಳಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಒಂದು ಅಮೋಘ ಬಾಣವನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ೮೯. “ಪುರುರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಬಂದಿರುವನು. ಅವನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ವ್ಯಂತರಾಮರರು ಆನಮೃಕಿರೀಟರಾಗಿ (ತಲೆಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡು) ಬಂದು ಕಾಣುವುದು!” ೯೦. ಎಂಬಕ್ಕರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಕಾಶತಳವನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಬಾಣವೊಂದನ್ನು ಆ ಶೌರ್ಯಸಮುದ್ರನು ಹೂಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಆಕಾಶದಿಂದುರುಳುತ್ತಿರುವ ಉಲೈಯನ್ನು ಹೋಲಿತು. ೯೧. ಅದರ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಂತ್ಯದ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದೆದ್ದ ಹೆದ್ದರೆಗಳಿಂದ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡ ಸಮುದ್ರದ ಶಬ್ದವೋ ಸಿಡಿಲಿನ ಭೀಕರವಾದ ರಭಸವೋ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘಗಳ ಘೋಷವೋ ನೆಲವು ಮೊಳಗಿತೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತು.

ಎನೆ ಪುರಜನಮಂತಃಪುರ
ಜನಮುಂ ಪರಿಜನಮುಮಳ್ಳೆ ತದ್ರಾಜನಿಕೇ
ತನದಲ್ಲಿ ಬರ್ದು ಪಡೆದುದು
ಮನಕ್ಕೆ ಕಡುಮುಳಿಸಿನೆಸಕಮಂ ಮಾಗಧನಾ

೯೨

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳಾತನ ಪರಿವಾರಾಮರರ್ ನಾನಾವಿಧಾಯುಧವ್ಯಗ್ರಪಾಣಿಗಳುಮುದಾರ
ವೀರರಸರಭಸೋಗ್ರಪಾಣಿಗಳುಮಾಗಿ ಮಾಗಧನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂದು.

ಇದನಾವನೆಚ್ಚನಾತಂ
ತ್ರಿದಶಂ ಮೇಣಕ್ಕೆ ದಾನವಂ ಮೇಣಕ್ಕಾ
ವುದು ಗಹನಮಾತನಾತನ
ಪೊದರ್ಪುಮಾರ್ಪೆನಿಪುವೆಮ್ಮೊಳೇಂ ಸಂದಪುವೇ

೯೩

ಬೆಸಸೆಮ್ಮನೀಗಲಿಂತೀ
ಬೆಸದೊಳ್ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಬಲೆಯಮಾವೆಡೆಯೊಳ್ ನೀಂ
ಬೆಸಸುವೆಯೊ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳ್
ಪಸರಿಸೆ ಕಡುಗೆಂಪು ನೋಡಿಯುಂ ಸೈರಿಪವೇ

೯೪

ಎನೆ ಮಾಗಧನಿಂತುಟೆ ನಿ
ಮನ್ನಿಬರ ವಿಕ್ರಾಂತಮಾದೊಡಂ ಸೈರಿಸಿಮಿ
ನ್ನಿಸಂ ನೀಮಾಳ್ಳಿರಾ
ನೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಪತಿಯೆನೆನಗೆ ಮಲೆವರುಮೊಳರೇ

೯೫

೯೨. ಆ ಬಾಣವು ಮಾಗಧನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಾಗಿ ಪುರಜನರೂ ಅಂತಃಪುರದ
ಜನರೂ ಪರಿಜನರೂ ಹೆದರಿದರು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮಾಗಧನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಕಡುಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಮಾಗಧನ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿದ್ದ
ಅಮರರು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮ
ಕಲಿತನಕ್ಕನುಗುಣವೂ ಉಗ್ರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾ ಮಾಗಧನ ಮುಂದೆ
ಬಂದು ನಿಂತರು. ೯೩. “ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಾರು? ಅವನು ದೇವನೇ ಆಗಿರಲಿ.
ಇಲ್ಲವೆ ದಾನವನೆ ಆಗಿರಲಿ, ಅದೇನೂ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅವನೂ ಅವನ
ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಸಮರ್ಥರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವು. ೯೪. ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು,
ಈಗ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ ಬಳಿಕ ಯಾವ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೀಯುವೆ? ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಡುಗೆಂಪು ಮೂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ
ನಾವು ಸೈರಿಸುತ್ತೇವೆಯೆ?” ೯೫. ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಮಾಗಧನು “ಹೀಗೆ
ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವು ಮಹತ್ತಾದುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ
ಸೈರಣೆಯಿಂದಿರಿ. ನೀವು ನನ್ನ ಸೇವಕರು. ನಿಮ್ಮ ಕುಲಪತಿಯು ನಾನು. ನನ್ನನ್ನು

ಪರಿಭವದ ಪೊಲೆಯನಾಂತಿ
 ದರ್ಶಾತಿಗಳ್ಳೆ ತನ್ನ ಕುಲಮುಂ ಚಲಮುಂ
 ದೊರೆಯುಂ ಕಡೆ ಬಾಬ್ಬಂ ಗಂ
 ದರೂಪಿನೋಳ್ ಗಂಡನಲ್ಲ ಪಂಡತಿಯ ವಲಂ

೯೬

ಅಧಟಂ ಕೊಂಡಾಡದೆ ಬೇ
 ದಿದರ್ಶನೆಯದೆ ಮುಜಿಗೆ ವಂದರಂ ಕಾಯದೆ ನೀ
 ಕೊದವಿದ ಜಸಮನುಪಾರ್ಜಸ
 ದಧಮನದೇಶರ್ಕೆ ಬಾರ್ತೆ ಜೀವನ್ಮುತಕಂ

೯೭

ಬಗೆಗೊಂಡ ಕುಲಧನಂ ಸಮ
 ದಗಜಂ ಜಾತ್ಯಶ್ವಮೆಂಬವಂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಂ
 ಪಗೆವಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಚಿ ಕೆ
 ಮಗ್ಗೆ ಬೆಸೆವವನರಸದಂತೊ ಪಗರಣದರಸಂ

೯೮

ಶರಶಾಲೆಯನೆಂಬುದನೀ
 ಶರದಿಂದೆಮಗಟೆಪಲೆಚ್ಚು ಕುಲಧನಚಯಮಂ
 ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ದದಧಟನ
 ಪುರುಳಂ ಪೂರ್ಣದಾರ್ಗಳೆವನುಗ್ರಾಹವದೋಳ್

೯೯

ಶರಬಾಪಚಕ್ರಾಕರ
 ಕರವಾಳಾಯುಧವಿರಾಜಿ ಮತ್ಸರಯುಗಮಿಂ
 ದೊರೆಗಿಡೆ ಪೆಂಗೆ ಮುಗಿವುದೆ
 ಕಿರೀಟಮಿದು ಪೆಂಪುಗಿಡೆ ಪೆಂಗೆಗುಗುವುದೇ

೧೦೦

ದ್ವೇಷಿಸುವವರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ೯೬. ತಿರಸ್ಕಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ, ತನ್ನ ಕುಲದ ಗೌರವವೂ ಛಲವೂ ದೊರೆತನವೂ ಹಾಳಾಗುವಂತೆ ಬಾಳುವವನು ಗಂಡಸಲ್ಲ. ಅವನು ಗಂಡುರೂಪಿನ ಹೆಂಗಸೇ ಸರಿ. ೯೭. ಶೂರರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ, ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕೊಡದ, ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೊಲ್ಲದ ಅಧಮನ ಬಾಳು ನಿರರ್ಥಕ. ಅವನು ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ. ೯೮. ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದ ಕುಲಧನವನ್ನೂ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನೂ ಜಾತ್ಯಶ್ವವನ್ನೂ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತವನು ಅರಸನೆ? ಚಿ! ಅವನೊಬ್ಬ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಅರಸ! ೯೯. ತಾನು ಉತ್ತಮವಾದ 'ಶರಶಾಲಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಕುಲಧನವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಶಿಸಿರುವ ಆ ಉದ್ಧತನ ಸತ್ವವನ್ನು ಉಗ್ರವಾದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅರಿಯುವೆನು. ೧೦೦. ಬಾಣ, ಬಿಲ್ಲು, ಚಕ್ರ, ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ನನ್ನ ಕೈಗಳೆರಡು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತವೆಯೇ? ಈ ಕಿರೀಟವು ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತೋರದು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಎರಗುವುದೇ?

ಕುಲದ ಚಲದಾಯದಜೀವಿನ
ಕಲಿತನದುನ್ನತಿಯನಲಸದೀ ಸುರಸಭೆಯೊಳ್
ಪಲವಾಡುವೆನ್ನ ನಾಲಗೆ
ಬಲಸ್ಯನೊವರ್ಗಂಗೆ ಜೀಯ ದೇವಂದಪುರ್ದೇ

೧೦೧

ಶರಮನಿದಂ ಕಡಿಕಡಿದುಡಿ
ದೇರದರದಪ್ಪಂಕು ತಲೆದು ರಿಪುಬಲಗಹನಾಂ
ತರಮಂ ಸುಡಲೊಗವುದು ದು
ಧರರಕೋಪಾಗ್ನಿಯನೆ ಮುನ್ನಮಾಂ ಪೊತ್ತಿಸೆನೇ

೧೦೨

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿವನಿತುಮಂ ನುಡಿದು ಮಾಣ್ಣ ಮಾಗಧಾಮರನಂ ದೃಷ್ಟಪರಂಪರರತ್ನ
ಕುಲವೃದ್ಧರೆಯೈವಂದು,

ಚಲದಭಿಮಾನದುನ್ನತಿಯ ಪೆಂಪನೆ ತಾಳಿದುವೀ ನಿಶಾಮಕೋ
ಮಲಭವದುಕ್ಕಿಗ್ಲ ಬೆಸಸುವರ್ ಪೆಜರಾರಿದನಂತು ಸಂದ ತೋ
ಳ್ಳಲದದಟಂ ಪರಾಭವಮನೇಕೆಯೊ ಸೈರಿಸುವಂ ಬಲಸ್ಯನೊಳ್
ಬಲಮನೆ ಪೂಣ್ಣಾದುಂ ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಮೊದಲ್ ಸುರಸೈನ್ಯನಾಯಕಾ

೧೦೩

ಕಡುಗಲಿತನಮುಂ ಚಾಗದ
ಪಡೆಮಾತುಂ ವಿದ್ಯೆಯುರ್ಕುಮೊರ್ವನೊಳೆಂತುಂ
ನಡೆಯವು ಭುವನಾಂತರದೊಳ್
ನಿಡಿಯರ್ಗಂ ನಿಡಿಯರೊಳಿರಿದೇಂ ಎಸ್ಯಯಮೇ

೧೦೪

೧೦೧. ಕುಲ, ಭಲ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಶೂರತನ ಮತ್ತು ದಿಟ್ಟತನಗಳ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಸದೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯು ಬಲಿಷ್ಠನೊಬ್ಬನಿಗೆ “ಜೀಯ, ದೇವ” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಶಿಸುವುದೇ? ೧೦೨. ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಸೀಳಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸುಡಲು ಎಸೆಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಾನೇ ಮೊದಲು ಹೊತ್ತಿಸಲಾರನೆ?” ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ನುಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಗಧಾಮರನನ್ನು ಪರಂಪರೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿತ ಕುಲವೃದ್ಧರು ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೀಗೆಂದರು: ೧೦೩. ನಿನ್ನ ಆತಿ ಕೋಮಲವಾದ ಮಾತುಗಳು ಭಲಾಭಿಮಾನಗಳ ಉನ್ನತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಾಳಿವೆ. ಮತ್ತಾರು ತಾನೆ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು? ಭುಜಬಲವಡೆದ ಯಾವ ಶೂರನು ತಾನೆ ಪರಾಭವವನ್ನು ಸಹಿಸಿಯಾನು? ಎಲೆ ಸುರನಾಯಕ! ಆದರೆ ಬಲಾಡ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಸೋಲಿಗೆ ನಾಂದಿಯೆನಿಸುವುದು! ೧೦೪. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯವೂ ತ್ಯಾಗದ ಹೊಗಳಿಕೆಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಗವ್ಯವೂ ಒಬ್ಬನಲ್ಲೇ ಎಂದೂ ನಿಯತವಾಗಿ ಉಂಟಾಗವು. ದೊಡ್ಡವರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ.

ಮುನ್ನಾಲೋಚಿಸದಾವುದು
ಮಂ ನೆಗಬಲ್ಯಾಗದೆಂಬುದೇದೊರೆತಿದನೆ
ಚ್ಚುನ್ನತಯಶನಾವನದಂ
ಮುನ್ನಂ ತಿಳಿದಡಿದು ನೆಗಬ ನೆಗಬ್ಬದನೀಗಳ್

೧೦೫

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಪೂರ್ವಾಪರವಿದೇಹಂಗಳ್ಗೆ ದೇವನಿಕಾಯದೊಡನೆ ಜಿನೇಂದ್ರವಂದನಾ
ಭಕ್ತಿಯುಂ ಪೋದಲ್ಲಿ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದೊಳೀ ಯುಗದೊಳ್ ತೀರ್ಥಕರರುಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳುಮಪ್ಪರೆಂದು
ಸರ್ವಜ್ಞರ್ ಬೆಸಸೆ ಪಲವು ಸೂಟಾಮೆಲ್ಲಂ ಕೇಳಿಡಿದವು,

ಸಾಮಾನ್ಯಮೆಲ್ಲು ಶರಮಿದು
ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವನೆಚ್ಚಾತಂ
ನಾಮಾಕ್ಷರಮಾಲಿಕೆಗಳ್
ತಾಮತಿಪವೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬುದನಾತಂ

೧೦೬

ಮಾಗಧ ಪೆಜತಂ ಬಗೆಯದಿ
ರಾಗದು ಚಕ್ರಿಯೊಳೊಡಂಬಡಂ ನೆಗಬಲ್ ನೀ
ನೀಗಳೆ ಪೂಜಿಸು ಶರಮಂ
ಬೇಗಂ ಪೋಗಿಗು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪದದೊಳ್

೧೦೭

ನಯಮಪ್ಪೊಡೆ ಸೇವಕವ್ಯ
ತ್ತಿಯ ದಲ್ ನಮಗೆಳೆವ ತೊಪ್ಪಿಯನಿರಿಸುವುದದೆ
ಲ್ಲಿಯ ಗಾಂಪು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊ
ಳಯಶಂ ನಮಗುಜದು ಬೇಗಮೆಜಗುವುದುಗುಂ

೧೦೮

೧೦೫. ಪೂರ್ವಾಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಕೂಡದು. ಇದೇ ಯುಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗ. ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆದ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿದೇಹಗಳಿಗೆ ದೇವಸಮೂಹದೊಡನೆ ಜಿನೇಂದ್ರವಂದನಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವು ಹೋದಾಗ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರರೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುವರೆಂದು ಸರ್ವಜ್ಞರಾದವರು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆವು. ೧೦೬. ಈ ಬಾಣವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ಅವನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಬಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಅವನ ನಾಮಾಕ್ಷರಮಾಲಿಕೆಗಳೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೆ? ೧೦೭. ಮಾಗಧ! ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಡ. ಅದರಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆ¹ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನೀಗಲೆ ಶರವನ್ನು ಪೂಜಿಸು. ಬೇಗ ಹೋಗು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳು. ೧೦೮. ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲಿಯಾದರೆ ಸೇವಕವೃತ್ತಿಯನ್ನೊಪ್ಪುವುದು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮುರ್ಖತನವೇಕೆ? ಅಂತೆ ಈಗ

1 'ವಡಂಬಂ' ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ಡಾ|| ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ 'ವಿರೋಧ, ದ್ವೇಷ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರಪುತ್ರಂ
ಚರಮಾಂಗಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂದೊಡೆ ಪೇಬಲ್
ದೊರೆ ಪೆಜರಾರ್ ಭರತನೊಳನೆ
ಕರಗಿದುದಾ ಗರ್ವಪರ್ವತಂ ಮಾಗಧನಾ

೧೦೯

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಶೌರ್ಮದಜ್ವರಂ ಮಂತ್ರಿವರ್ಗವೈದ್ಯವಚನೌಷಧಿಗಳಿಂ ಪತ್ತುವಿದೆ,

ಮುನ್ನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಶರಮಂ
ರನ್ನದ ಪಡಲಗೆಯೊಳಿಟ್ಟು ನಿಜಪರಿವಾರಂ
ತನ್ನಳ್ಳನಿತುಂ ಬೆರಸು ಭ
ಯನ್ನಡುಕಮನೀಯೆ ಬಂದು ಕಂಡಂ ದಿವಿಜಂ

೧೧೦

ಪೊಂಗುಳಿದು ಭರತನ್ನಪಚರ
ಣಂಗಳ್ಳಾ ಮಾಗಧಾಮರಂ ವಿನಮಿತಸ
ರ್ವಾಂಗಚಚ್ಚಾರವಕೆ ಭು
ಜಂಗನ ಕೊರಲಂತೆ ಬಾಗಿದಂ ಮೂಱಿಡೆಯೊಳ್

೧೧೧

ತಳಮಳಗುತ್ತೆಗುವುದುಂ
ವಿಳಸನ್ನಾಗ್ಧಕಿರೀಟರತ್ನಾಂಶುಗಣಂ
ಗಳಿಯಿಸುದುವನ ಗರ್ವಮೆ
ಗಳಿಯಿಸುವಂತಿರೆ ನೃಪೇಂದ್ರಪದಸರಸಿಜದೊಳ್

೧೧೨

ನಾವು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಅಯಶಸ್ಕರ. ಬೇಗನೇ ಅವನಿಗೆ ತಲೆಗಾಣುವುದೇ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ೧೦೯. ಅನ್ನ ಈ ಜನ್ಮದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿರುವ ಚರಮಾಂಗನೂ ಪುರುರಾಜಪುತ್ರನೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಆದ ಭರತಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಎಣೆ ಯಾರು?" ಎಂದು ಹೇಳಲು ಮಾಗಧನ ಗರ್ವಪರ್ವತವು ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅವನ ಶೌರ್ಯಮದವೆಂಬ ಜ್ವರವು ಮಂತ್ರಿವರ್ಗವೆಂಬ ವೈದ್ಯರ ವಚನೌಷಧದಿಂದ ವಾಸಿಯಾಯಿತು. ೧೧೦. ಮಾಗಧನು ಮೊದಲು ಬಾಣವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ರತ್ನದ ಹಡಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ತನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು. ೧೧೧. ಮಾಗಧಾಮರನು ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿದನು. ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣತನಾದನು. ಪುಂಗಿಯ ಧ್ವನಿಗೆ ಹಾವಿನ ಕೊರಳಿನಂತೆ ಮೂರೆಡೆ ಬಾಗಿದನು. ೧೧೨. ಮಾಗಧನು ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಗರ್ವವೆ ಕರಗಿ ನೀರಾದಂತೆ ಅವನ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿನ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪಾದಕಮಲದ ಮೇಲೆ

ಚಕ್ರಂ ಪುಟ್ಟಲೊಡಂ ಪರ
ಚಕ್ರಭಯಂಕರ ಬರಲೇಬ್ಬುದನಟಿದೆಂ
ವಿಕ್ರಮಮನಟಿದೆನನತೊಂ
ದಕ್ರಮಮಂ ಸೈರಿಸೊಂದು ಸೂರ್ ಚಕ್ರಧರಾ

೧೧೩

ವಿಜಿತರಿಪುನ್ಯಪ ಭವತ್ವದ
ರಜದಿಂದಂ ವಾರ್ಧಿಯೊಂದು ಪೂತಮೆ ಪಾದಾಂ
ಬುಜಸೇವೆಯಿಂದಮಾನುಂ
ವಿಜಯಶ್ರೀಯುತ ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರನನಾದೆಂ

೧೧೪

ಎಂದೆಂದಿದು ಭರತಯಶೋ
ದುಂದುಭಿರವಮೆನಿಸಿ ದೆಸೆಗೆ ಪೊಣ್ಣುವೆ ನಿಜವಾ
ಕೊಂದರ್ಯದೆ ಪೋಲ್ತಂ ಪುರು
ನಂದನನಂ ಪೊಗಬ್ಬ ಮಾಗಧಂ ಮಾಗಧನಂ

೧೧೫

ಇವು ದಿವದೊಳಗಗಳಮೆನಿ
ಸುವ ರತ್ನವ್ರಾತಮೆಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳ್ ನಿನಗಿಂ
ತಿವು ನಿಧಿಗಧಿವಾಸಿಲ
ಪ್ರವೆಂದು ರತ್ನಂಗಳನಿತುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟಂ

೧೧೬

ಇವು ರತ್ನಕುಂಡಲಂ ಜಿತ
ರವಿಮಂಡಳಮಿವು ತುಡಲ್ ಯೋಗ್ಯಂ ನಿನಗೆ
ಲ್ವವು ಪೆರ್ಗದನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ
ನಿವಟಿಂದಾಂ ನಿನಗೆ ಮೆಳೆದಪೆಂ ಚಕ್ರಧರಾ

೧೧೭

ಹರಡಿತು. ೧೧೩. “ಶತ್ರುಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನೆ! ಚಕ್ರವು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುವೆಯೆಂಬುದನ್ನರಿತೆನು. ನಿನ್ನನ್ನೆದುರಿಸುವ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೊರೆದೆನು. ಚಕ್ರಧರ! ನನ್ನ ಈ ಅಕ್ರಮವನ್ನು ಇದೊಂದು ಬಾರಿ ಸಹಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ೧೧೪. “ಶತ್ರುಗಳ ಹುಟ್ಟನ್ನಡಗಿಸಿದ ಎಲೆ ರಾಜನೆ! ನಿನ್ನ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವೂ ಪವಿತ್ರಗೊಂಡಿತು. ವಿಜಯಶ್ರೀ ವಿಭೂಷಿತನೆ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾನೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾದೆನು” ಎಂದನು. ೧೧೫. ಹೀಗೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕೀರ್ತಿದುಂದುಭಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಳಗಿಸುವ ತನ್ನ ವಾಕ್ಸೊಂದರ್ಯದಿಂದ ಪುರುನಂದನನನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಮಾಗಧಾಮರನು ಮಾಗಧನ (ಹೊಗಳುಭಟನ) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಪ್ಪಿದನು. ೧೧೬. “ಇವು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿನ ರತ್ನಶ್ರೇಷ್ಠಗಳು. ಇವು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ನಿನ್ನ ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಇವು ಹಾಸುಗಲ್ಲುಗಳಂತೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ರತ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ೧೧೭. “ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಗೆದ್ದ ರತ್ನಕುಂಡಲಗಳಿವು. ಇವು ನಿನಗೆ ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುವು. ಇವು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ

ವಾರಾಶಿಯೊಳಿನ್ನವು ಮು
ತೋರನ್ನವು ಪಡೆಯಲಾಗವತಿತರಳತರ
ಪ್ರಾರಾಹಾರಂ ಜಿತನೀ
ಹಾರಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಾರಮಿಂತಿದು ಹಾರಂ

೧೧೮

ಇದು ನಿನ್ನೀಯಗಲ್ಲುರದೊಳ್
ಪೊದಬ್ಬು ತನತೊಂದು ಜನ್ಮಮಂ ಸಫಲಂ ಮಾ
ಬುದಿದಿದುಕುಂದದಳತಾ
ರದನೀರದನಿರ್ದಳಂ ಭವಶ್ಶೀರ್ಷಿಯವೋಲ್

೧೧೯

ವ|| ಎಂದು ಮಾಗಧಾಮರಂ ತನ್ನ ಸದ್ಭಾವಸರ್ವಸ್ವದೊಡನೆ ಸರ್ವಸ್ವಮೆಲ್ಲಮುಮಂ
ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗಳ್.

ಕುಳಶ್ರೈಲೋನ್ನತನುಗ್ರಾತೃವಶಿರೋಮಾಣಿಕ್ಯಮಾಳಾಂಶುಮಾಂ
ಸಳತಶ್ರೀಪದಪೀಠರತ್ನಕಿರಣಂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ ವಾರ್ಧಿಭೂ
ತಳನಾಥಂಗನುರಾಗಮಂ ಬಳೆಯಿಸಲ್ಪರ್ಯಾಕ್ರಿಯಾತಂಡುಲಂ
ಗಳಿವೆಂದಾದರದಿಂದೆ ಕೊಂಡನವಜ್ಜಿಂ ಪತ್ತೆಂಬುರತ್ನಂಗಳಂ

೧೨೦

ವ|| ಅಂತು ಮಾಗಧನಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ಪೋಗಲ್ವೇಬ್ಬು ನಿಜವಿಜಯಕಟಕಾಭಿಮುಖನಾದ
ನಾಗಳ್ ಸಾರಥಿ ರಥಮಂ ಚೋದಿಸುತ್ತಂ,

ಕಾಣಿಕೆ. ಇವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ೧೧೮. “ಇಂಥ
ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಗವು. ಇದು ಮಿರಮಿರನೆ ಹೊಳೆಯುವ ತಾರಹಾರ.
ಇದು ಮಂಜಿನ ಮಣಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಮೀರಿಸಿದೆ. ಇದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಾರ.
೧೧೯. ಈ ಹಾರವು ನಿನ್ನ ಅಗಲವಾದದೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು
ಸಫಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಇದು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆಯೂ ಕುಂದಪುಷ್ಪದ ದಳಗಳಂತೆಯೂ
ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆಯೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದೆ.” ವ|| ಎಂದು ಸದ್ಭಾವಗಳೊಡನೆ
ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಮಾಗಧಾಮರನು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ಆಗ
೧೨೦. ಕುಲಪರ್ವತದಂತೆ ಉನ್ನತನೂ ಉಗ್ರರಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಶಿರೋಮಾಣಿಕ್ಯಗಳ
ಕಾಂತಿಗಳಿಂದಿಡಿದ ಪಾದಪೀಠಗಳಲ್ಲಿನ ರತ್ನಗಳ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತನೂ ಆದ
ಚಕ್ರೇಶ್ವರನು, ಸಮುದ್ರ ಭೂಮಿಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ ಮಾಗಧನೊಡನೆ ಅನುರಾಗವನ್ನು
ಬಳೆಯಿಸಲು ಅರ್ಘ್ಯಕ್ರಿಯಾರ್ಥವಾದ ಅಕ್ಕಿಕಾಳುಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ರತ್ನಗಳ
ನಡುವೆ ಕೆಲವು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆದರದಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಮಾಗಧನನ್ನು
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ವಿಜಯ
ಶಿಖರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಆಗ ಸಾರಥಿಯು ರಥವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತ

ಮಾಗಧನಂ ಗೆಲ್ಲೊಸಗೆಗೆ
ರಾಗಿಸಿ ಜಳರಾಶಿ ನಿನಗೆ ಸೇಸಿಕ್ಕುವವೋಲ್
ಈಗಳ್ ಸೊಗಯಿಸಿದುದು ಮು
ಕ್ತಾಗಣಮಿಶ್ರಿತತರಂಗಹಸ್ತೋತ್ತರದಿಂ

೧೨೧

ಪಸರಿಸಿದ ಪದ್ಮರಾಗದ
ಪೊಸಗೆಂಪಂ ಮಾಂಸಮೆಂದು ಮುಂ ಕರ್ದುಕಲ್ಕಾ
ಟಸಿಯುಂ ಬಚಿಕದನುರಿಯಂ
ಬ ಸಂಕೆಯಿಂ ಪೊರ್ದದಿರ್ದುರ್ವೀ ಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ್

೧೨೨

ಸಮದ ಕರಿಮಕರಹತಿಯಿಂ
ಸಮುಚ್ಚಳದ್ವೀಚಮಾಳಿಕಾಸ್ಥಾಳಾಂತ
ಸ್ಥಿಮಿತಾಕ್ಷನೀಗಳೇ ತಿಮಿ
ತಿಮಿಂಗಿಳಂಗೆತ್ತು ನೋಬ್ಬದೀ ಸ್ಕಂದನಮಂ

೧೨೩

ಕಡುಗುಣ್ಣವೆರಸು ದಾಂಟಿಂ
ಗಡ ಮೇರೆಯನೆಂದು ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯಂ ತಾಂ
ತೊಡೆಸಕ್ಕಿವೊಯ್ಯವೋಲ್ ಪೊ
ಯ್ದೊಡನೊಡನುಚ್ಚಳಿಪುವಿದಳ ತುಂಗತರಂಗಂ

೧೨೪

ವ|| ಎಂಬನೆಗಂ; ಅತ್ತ ವಿಜಯಕಟಕಜನಮಂಬುಧಿತಳದೊಳಿರ್ದು ಅರಸನೊಂದೆ ಮೆಯ್ಯೊಳ್
ಪೋಗಿ ಬಾರದೆ ತಡೆದುದರ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಕದಿದು,

೧೨೧. “ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಮಾಗಧನನ್ನು ಗೆದ್ದ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಜಲರಾಶಿಯು
ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ತರಂಗಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ನಿನಗೆ ಸೇಸೆಯಿಕ್ಕುವಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿದೆ! ೧೨೨. ಮೀನುಗಳು ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಗಳ ಹೊಸಗೆಂಪನ್ನು ಮಾಂಸವೆಂದು
ಅದನ್ನು ಕುಟುಕಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದವು. ಮತ್ತೆ ಅವನ್ನು ಬೆಂಕಿಯೆಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿ ಸಮೀಪಿಸಿ
ಲಿಲ್ಲ! ೧೨೩. ಮದಿಸಿದ ನೀರಾನೆ ಮತ್ತು ಮೊಸಳೆಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ
ಅಲೆಗಳ ಸಾಲಿನ ಆಸ್ಥಾಲನೆಯಿಂದ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ತಿಮಿಯು ಈ ರಥವನ್ನು ತಿಮಿಂಗಿಲವೆಂಬ
ಛಾಂತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದೆ! ೧೨೪. ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಮೇರೆಯಾಗಿರುವ
(ಅಡ್ಡಲಾದ) ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯನ್ನು ದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಲ್ಲವೆ ಎಂದು ತೊಡೆ ಸವರಿ
ಹೊಡೆದ್ದು (ಸೆಡ್ತು ಹೊಡೆದು) ಎತ್ತರವಾದ ಅಲೆಗಳು ಒಡನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಿವೆ.”
ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ವಿಜಯಶಿಖರದ ಜನರು ಸಮುದ್ರತಟದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜನಾದ
ಭರತೇಶ್ವರನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಾರದೆ ತಡೆಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ

ಅರಸಂ ತುಂಗತರಂಗಭಂಗುರಗಭೀರಾಂಭೋಧಿಯಂ ಪೊಕ್ಕನೊಂ
ದೆ ರಥಂ ಸಾರಥಿಯೊರ್ವನಾರುಮೊಡನಿಲ್ಲಿತೆಂತುಟಾ ಬಲ್ಲಿದಂ
ಸುರನಾ ಮಾಗಧನಲ್ಲಿ ಭೂಭುಜನ ದೋರ್ದಂಡಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯೋದಯಂ
ನೆರಮಕ್ಕೊಂದು ಪಲುಂಬ ಪೆಂಬಲಿಪುದಾಯ್ತಂತಾಕುಳವ್ಯಾಕುಳಂ

೧೨೫

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ,

ಪರಿತಂದಪ್ಪದಮೊಂದದೇಂ ಮಕರಮೋ ತುಂಗಾಧಿಯಂ ಪೋಲ್ವ ಪೆ
ರ್ದೇರಿಯೋ ಪೆರ್ದೇರಿಯಲ್ಲು ಪೋ ಮಕರಮುಂ ತಾನಲ್ಲದುದ್ದೃಜಂ
ಭರತಾಧೀಶ್ವರನೇಷಿ ಪೋದ ರಥಮೀ ಬಂದಂ ಧರಾಧೀಶನಂ
ಬ ರವಂ ಪೊಂಪುಟಿವೋಗೆ ವಾರಿಧಿತಟಂ ಚಿಲ್ವಾದುದಾ ಸೈನ್ಯದಿಂ

೧೨೬

ತೆರೆಗಳ ಪೊಯ್ಲಂ ಸ್ಕಂದನ
ತುರಗಂಗಳ್ ಮೊಗಮನೆತ್ತಿ ಬಂಚಿಸಿ ಮಟ್ಟಂ
ಪರಿಯೆ ತೆರೆಯಿಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳ್
ವರೂಢಮವಯವದೆ ತಡಿಯನೆಯ್ದುದುದಾಗಳ್

೧೨೭

ವ|| ಅಂತು,

ಮಣಿಸಂಘಾತಂಗಳಂ ಮಾಗಧನತಿಭಯದಿಂದಿತ್ತುವಂ ಚಕ್ರಿಚೂಡಾ
ಮಣಿ ಕೈಕೊಂಡಾಚ್ಚೆಯಂ ದಾಂಟದೆ ನಡೆವುದು ನೀನೆಂದಣಂ ಮಾಣದೇಕ
ಕ್ಷಣದಿಂದಂ ತನ್ನ ಲೀಲಾರಥದೊಳೆ ಲವಣಾಂಭೋಧಿಯಂ ದಾಂಟ ನಾನಾ
ಗುಣರತ್ನಾಂಭೋಧಿ ಬಂದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತರಸಹಂಸಂ

೧೨೮

ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ೧೨೫. “ಅರಸನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳು ಎದ್ದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ
ಆಳವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅವನೊಡನೆ ಸಾರಥಿ ರಥಗಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ
ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏನಾಗುವುದೋ ತಿಳಿಯದು. ಬಲ್ಲಿದನಾದ ಮಾಗಧಾಮರನು ಅಲ್ಲಿರುವನು.
ರಾಜನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನ ದೋರ್ದಂಡಕ್ಕೆ ಅವನ ಪುಣ್ಯೋದಯವು ನೆರವಾಗಲಿ” ಎಂದು
ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಜನರು ಹಂಬಲಿಸಿದರು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೧೨೬. “ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರು
ವುದೇನಿರಬಹುದು? ಮೊಸಳೆಯೇ? ತುಂಗಪರ್ವತವನ್ನು ಹೋಲುವ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಯೇ?
ಅದು ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಮೊಸಳೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾವುಟವುಳ್ಳ
ಭರತರಾಜನು ಏರಿಹೋದ ರಥ. ಆಗೋ! ಧರಾಧೀಶನು ಬಂದೇಬಿಟ್ಟನು!” ಎಂಬ
ಶಬ್ದದಿಂದ ರೋಮಾಂಚಗೊಂಡ ಆ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರತಟವು ಚಿಲ್ವಾಯಿತು.
೧೨೭. ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡಿದ ಕುದುರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಲೆಗಳ ಹೊಡೆತ
ದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಟ್ಟಸವಾಗಿ ಸಾಗಿಬಂದವು. ಆಗ ಅಲೆಗಳಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುವ
ರಥವು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ೧೨೮. ಮಾಗಧಾಮರನು
ಅತಿಭಯದಿಂದಿತ್ತ ‘ಮಣಿಸಂಘಾತ’ಗಳನ್ನು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. “ಎಲೆ
ಮಾಗಧ! ನೀನು ನನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮೀರದೆ ನಡೆಯುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವ|| ಅಂತು ಸಮುತ್ತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪಾರಂ ಪಾರಾವಾರವನೆಯ್ದಿದಾಗಳ್ ಗಂಗಾದ್ವಾರದೊಳ್
ಬಂದು ಕಾಣ್ತು ಮಕುಟಬದ್ಧರುಂ ತದ್ವೇದೀತಟದೊಳ್ ಬಂದಜಗುವಧಿಕಾರಿಗಳುಂ ಶಿಬಿರಬಹಿರ್ಭಾಗ
ದೊಳ್ ಬಂದು ಕೈಕೊಂಡ ಸೈನ್ಯಗಳುಂ ಬೆರಸು,

ನೆರೆದಂತಃಪುರಕಾಂತೆಯರ್ ಪಲಬರುಂ ಸೇವಕೈಯುಂ ವಾರಸೌಂ
ದರಿಯರ್ ಚಾಮರಮಿಕ್ಕೈಯುಂ ಮಕುಟಬದ್ಧಾಧೀಶರಾಗಳ್ ವಸುಂ
ಧರೆಯಂ ಪರ್ವಿರೆ ಮೈಯನಿಕ್ಕೈಯುಮುದಾತ್ಮೋತ್ಸಾಹದಿಂ ರಾಜಮಂ
ದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕನುದಾರಸಾರವಿಭವಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೧೨೯

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯ ಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣ ಸೂಕ್ತಕ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಮಾಗಧದರ್ಪದಳನಂ
ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಒಡನೆ ತನ್ನ ಲೀಲಾರಥದಿಂದ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಸುಕವಿಜನ ಮನೋ
ಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನೂ ನಾನಾಗುಣರತ್ನಸಾಗರನೂ ಆದ ಭರತರಾಜನು ಬಂದನು.
ವ|| ಭರತನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಸಮುದ್ರದ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ
ಬಂದು ಕಂಡ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾದ ರಾಜರನ್ನೂ ಆ ವೇದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಂದೆರಗಿದ
ಆಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಶಿಬಿರದ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿದನು.
೧೨೯. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೆಲವರು ರಾಜನಿಗೆ ಸೇಸೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದರು.
ವಾರಸ್ತ್ರೀಯರು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾದ ರಾಜರು ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ನೆರೆದು ರಾಜನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮಹತ್ತಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳ
ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು ಅಮಿತೋತ್ಸಾಹ
ದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಇಂತು ಮಾಗಧದರ್ಪದಳನವೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಯೋಲೋದಂಬದಿಸಿ ಜಯ
ಶ್ರೀಯಂ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಳಕ್ಷಿತಿಯುಮನಾ
ಶ್ರೀಯಂ ಮಾಡುವೆನೆಂಬ ನಿ
ಜಾಯತಿಯಿಂದಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಂಗನಾಳಂಕಾರನಾಗಿ ನಡೆದು ದಕ್ಷಿಣಾಂಬು
ರಾಶಿಯನೆಯ್ತು ವೈಜಯಂತೀದ್ವಾರದೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟಾಗಳ್,

ವಿಲಾಲವಂಗಲವಲೀ
ವೇಲಾವನಭೂಮಿಯೊಳ್ ನಿಧೀಶ್ವರಸೈನ್ಯ
ವ್ಯಾಲಗಜಂಗಳ್ ವನಗಜ
ಲೀಲೆಯನನುಕರಿಸೆ ಕಣ್ಣೆವಂದುವು ಪಲವುಂ

೨

ವ|| ಅಂತಾ ವನೋಪಾಂತದೊಳ್ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಶಿಬಿರಮಂ ನಿಟಿಸಿ ವೈಜಯಂತೀದ್ವಾರದೊಳ್
ಗಣೆಂದನೊಂದೇ ರಥದೊಳ್ ಲವಣಜಲಧಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು,

ಮಾಗಧನಂ ಗೆಲ್ಲಂತವೊ
ರಾಗಡೆ ವರತನುವನೊತ್ತಿ ಕಪ್ಪಂಗೆೊಂದು
ದೋಗದ ಕಲಿತನಮಂ ಪೊಗ
ಬ್ಬುಗಳವಾಜ್ಜನಸಗೋಚರಂ ಪೌರವನಾ

೩

೧. ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನಾದ ಭರತೇಶನು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯೊಡನೆ
ಸೇರಿಸಿದನು. ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂಬ
ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ, ವ|| ಆ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕೆಂಬ ಅಂಗನೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ
ಪ್ರಾಯನಾಗಿ ನಡೆದು ದಕ್ಷಿಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ, 'ವೈಜಯಂತೀ ದ್ವಾರ'ದಲ್ಲಿ ಬೀಡು
ಬಿಟ್ಟನು. ೨. ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ ಮತ್ತು ಲವಲೀಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಸಮುದ್ರತೀರದ
ಕಾಡುಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಧೀಶ್ವರನಾದ ಭರತನ ಸೈನ್ಯದ ಮದ್ದಾನೆಗಳು ಕಾಡಾನೆಗಳ
ಲೀಲೆಯನ್ನನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರಿದವು. ವ|| ಆ ವನದ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ವೈಜಯಂತೀದ್ವಾರದೊಳಗಿನಿಂದ ಒಂದೇ
ರಥದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ೩. ಮಾಗಧನನ್ನು ಗೆದ್ದಂತೆ ವರತನು'ವನ್ನೂ ಗೆದ್ದು
ಅವನಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಆ ಪೌರವನ (ಭರತನ) ಯುದ್ಧಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ
ಕಲಿತನವನ್ನು ಹೊಗಳುವಾಗ ಅದು ಮಾತಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದಾಯಿತು.

1. ವರತನು = ಇಪನೂಬ್ಬ ವ್ಯಂತರದೇವಾಧಿಪತಿ.

ವ|| ಅಂತು ವರತನುವಿನ ಕೈಯೊಳಭೇದ್ಯಕವಚಮುಮಂ ಚೂಡಾರತ್ನಮುಮಂ ರತ್ನಕಟಕಂ
ಬೆರಸು ಪಲವುಂ ಪರಾರ್ಥ್ಯರತ್ನಂಗಳಂ ಕೊಂಡು ಮಗುಳ್ಳು ಲವಣಸಮುದ್ರದುಪಸಮುದ್ರದ ನಡುವೆ
ನಡೆದು ಚಂದನಪನಸನಾಳಿಕೇರತಾಂಬೂಲವಲ್ಲಿಪ್ರಚುರಪ್ರದೇಶಂಗಳೊಳ್ ನಿಜವಿಜಯಕುಂಜರಂಗಳಂ
ವಿಹಾರಿಸಿ ಬಂದು ಸಿಂಧುದ್ವಾರದೊಳ್ ಸಮುದ್ರಕಲ್ಲೋಲಲೀಲಾಂದೋಳಿತ ವನದೇವತಾಂದೋಳ
ನಾನುಕಾರಿತಾಂಬೂಲಲತಿಕಾಲಂಬಕಮುಕಮುಮಾಕಂಪಿತಮಧುಕರನಿಕರಾನುಕಾರಿ ಲತಾಗೃಹಪ್ರದೀಪ
ಚಂಪಕಮಂ ಪ್ರೇಂಖೋಳಿತ ಮನಸಿಜವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಲೇಖನೋಚತಚ್ಚಂದ್ರಶ್ರೀತಾಳಿಕಮುಮಪ್ಪ ವೇಳಾ
ವನದೊಳಾವಾಸಿತವಿಜಯಕಟಕನಾಗಿ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯೊಳೆ ಪೋಗಿ,

ಜಳಧಿಯ ನೀರನದೊಂದಾಂ

ಗೊಳಗಿನ ನೀರೆಂದು ಬಗೆದು ದಾಂಟದ ವಸುಧಾ

ತಳಪತಿಗಿತ್ತು ತ್ರಾಸಂ

ಗೊಳುತುಂ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಪ್ರಭಾಸಾಮರನುಂ

೪

ವ|| ಅಂತಾ ಪ್ರಭಾಸಾಮರನಂ ನಿಜವಿಜಯಶಃಪ್ರಭಾಸಮೂಹದಿಂದಂ ಪುದಿದು ಸಿಂಧು
ನದೀತೀರಂಬದಿದು ಬರ್ಪಲ್ಲಿ,

ಎಳವಿಸಿಲೀಗಲೀಗಲೆ ಮುದಿದುರ್ದು ಚೂತಕುಜಾತಮೀಗಲೀ

ಗಲೆ ನನದೋಟಿಂತಿದೊಳದಿನುನ್ನದಪ್ಪದವ್ಯಂದಮೀಗಲೀ

ಗಲೆ ಮೊರೆದತ್ತು ಚಂದನದ ತಕ್ಕಬಳಾನಿಕರಕ್ಕದೀಗಲೀ

ಗಲೆ ನೆಗಲ್ಲತ್ತಲೇ ಪುಗಿಲದಾಗಲೆ ವೇಡ ವಸಂತರಾಜನಾ

೫

ವ|| ಹೀಗೆ ವರತನುವಿನಿಂದ ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಕವಚವನ್ನೂ ಚೂಡಾರತ್ನವನ್ನೂ
ರತ್ನಕಟಕಸಹಿತವಾಗಿ ಕೆಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಲವಣ
ಸಮುದ್ರದ ಉಪಸಮುದ್ರದ ನಡುವೆ ನಡೆದು ಚಂದನ, ಹಲಸು, ತೆಂಗು ಮತ್ತು
ಎಲೆಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಆನೆಗಳನ್ನು
ವಿಹರಿಸುವಂತೆಸಗಿದನು. ವೇಲಾವನದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಗೆದ್ದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಾಸಗೊಳಿಸಿದನು.
ಅಲ್ಲಿ ಕಡಲ ಅಲೆಗಳ ಬಡಿತದಿಂದ ಅತ್ತಯಿತ್ತಾಡುವ ವನದೇವತೆಗಳ ಜೋಕಾಲಿಯೋ
ಎಂಬಂತಿರುವ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಅಡಕೆಮರಗಳು ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು.
ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿವಿಂಡನ್ನು ಹೋಲುವ ಲತಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸಂಪಗೆಯು ದೀಪದಂತಿತ್ತು.
ಉಯ್ಯಾಲೆಯಂತೆ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮನ್ಮಥನ ವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಲೇಖನಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ
ಗರಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀತಾಳೆಮರಗಳು ಪಡೆದಿದ್ದುವು. ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಹೋಗಿ, ೪. ಸಮುದ್ರದ
ನೀರನ್ನು ಗೋಷ್ಠದದ ನೀರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಿದನು. ಆಗ ಪ್ರಭಾ
ಸಾಮರನು^೧ ಹೆದರಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಗರ್ಪಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ
ಪ್ರಭಾಸಾಮರನನ್ನು ತನ್ನ ವಿಜಯವೆಂಬ ಯಶಃಪ್ರಭಾಸಮೂಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ
ಸಿಂಧೂನದೀತೀರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ, ೫. ಎಳೆಬಿಸಿಲು ಆಗತಾನೆ
ಮುಸುರಿತು. ಆಗತಾನೆ ಚೂತವೃಕ್ಷವು ಮೊಗ್ಗುವಡೆಯಿತು. ಇಂದೋಳರಾಗದಿಂದ

೧. ಇವನೊಬ್ಬ ವ್ಯಂತರದೇವಾಧಿಪತಿ.

ಜನುಗುವ ತುಂಬಿಯಿಂಚರಮೆ ಗಾಗರ ಕಾಕಳಿ ಕೂಡೆ ಸೋರ್ವ ಮಾ
ವಿನ ಸೊನೆ ಗಂಧಸಿಂಧುರಮದಂ ತಳಿರೋಳಿ ತಗುಳ್ಳು ತಳ್ಳ ಕೇ
ತನತತಿ ಚಾಮರೋತ್ತರದಲರ್ ಮಳಯಾನಿಳನಾಗಿ ರಾಜರಾ
ಜನ ಪಡೆ ಚಿಲ್ವನೇನೆಲಿಡುಕೊಂಡುದೊ ಬಂದ ವಸಂತರಾಜನಾ

೬

ವ|| ಮತ್ತಮತ್ತಂತಧೌತಕಲಧೌತಸ್ಥಾಸಕಾಳಂಕೃತನಕ್ಷತ್ರಮಾಳಾಪರಿಕಲಿತಕರೀಂದ್ರಂಗಳೆ
ವಿಕಚರ್ಣಿಕಾಕಾರನಿರ್ಣಯಂಗಳಿರಿದಾಗಲಿರಿದಂಗಳಾಗಿ, ಸಕದಿಕ್ಷುಚಳಿತ ರಾಜಪುತ್ರಮಯೂರಾತಪತ್ರ
ನಿಚಯಮೆ ಸಂಚಾರೀಭೂತಚೂತಭೂಜಾರಾಮಮಾಗಿ, ವಿಜಯಕೌಸುಂಭರಕ್ತಾಶುಕಪತಾಕಾನಿಕಾಯಮೇ
ಪಲ್ಲವಿತಾಶೋಕವನಮಾಗಿ, ಮದಾಮೋದಸುರಭಿಯುಂ ಮದಶೀಕರಾಸಾರಶಿತಿರಮುಂ ಮದಾ
ಮೋದಭರಮಂಥರಮುಂ ಅಪ್ಪ ಕರಿಕರ್ಣತಾಳಾನಿಳನೆ ಮಳಯರುಹನಂದನಾಂದೋಳನೋಧ್ಗಂಧಿಯುಂ
ಮಳಯಗಿರಿನಿರ್ಯುರಾಸ್ಥಾಳಿತಶೀತಳಮುಂ ಮಳಯವಿಳಾಸಿನೀನಿರಂತರಾಳಸ್ತನತಟಸ್ತಲನಮಂದಮಂದ
ಗಮನಮುಮಪ್ಪ ಮಳಯಾನಿಳನಾಗಿ,

ಕರಿಣೀವೃಂದವೃಜದ್ವಾಯನಸಮುದಯರ್ಕರ್ಣಮೃತಸ್ತಂಧಿ ಹಿಂದೋ
ಳರವಂ ಸಾಮೋದನಾನಾವಿಧಕುಸುಮರಸಾಪಾನಸಾನಂದಭೃಂಗೌ
ಫರವಂ ತಾನಾಗಿ ಪುಷ್ಪಾಕರಬಳವಿಜಯೋದ್ವರ್ಪಕಂದರ್ಪಲೀಲಾ
ಕರನಾದಂ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೋತ್ಸವದೊಳವಿಳಪಟ್ಟಂಡಭೂಮಂಡಲೇಶಂ

೭

ದುಂಬಿವಿಂಡು ಆಗತಾನೆ ಮೊಢೆಯತೊಡಗಿತು. ಮಹಿಳಾವೃಂದಕ್ಕೆ ಚಂದನದ
ಲೇಪನವೊದಗಿತು. ಎಲೇ, ಅದು ವಸಂತರಾಜನ ಆಗಮನ ಕಾಲ! ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಡವೆ?
೬. ಗಾಯಕರ ಮಧುರಧ್ವನಿಯೇ ಗುನುಗುಟ್ಟುವ ದುಂಬಿಯ ಧ್ವನಿ. ಮದ್ದಾನೆಯ ಮದವೇ
ಸೋರುವ ಮಾವಿನ ಸೋನೆಯ ವಾಸನೆ. ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಪತಾಕೆಗಳ ಗುಂಪೇ ಚಿಗುರಿನ
ಸಮೂಹ, ಚಾಮರಸಮೂಹದ ಗಾಳಿಯೇ ಒಂದು ಮಲಯಾನಿಲ. ಹೀಗೆ ರಾಜ
ರಾಜನಾದ ಭರತನ ಸೈನ್ಯವು ವಸಂತರಾಜನ ಚಿಲ್ವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ವ|| ಮತ್ತು
ಶುದ್ಧವಾದ ಚಿನ್ನದ ಲೇಪನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ
ಗಜೇಂದ್ರಗಳೇ ಅರಳಿದ ಕಣಗಿಲೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಕ್ರೀಡಾಗಿರಿದಂಗಳಾದುವು.
ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೊರಟ ರಾಜಪುತ್ರರ ಮಯೂರಾತಪತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೇ
ಚಲಿಸುವ ಮಾವಿನ ತೋಟವಾಯಿತು. ವಿಜಯಗಜಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುಸುಬೆ
ಹೂವಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಬಾವುಟಗಳ ಗುಂಪೇ ಚಿಗುರಿಟ್ಟ ಅಶೋಕವನವಾಯಿತು.
ಮದಜಲದ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಸುವಾಸಿತವೂ ಮದಜಲಬಿಂದುಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಿಂದ
ತಂಪಾದುದೂ ಮದದ ಸುವಾಸನೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಮಂದವೂ ಆದ ಆನೆಗಳ
ಕಿವಿಯೆಂಬ ಪೀಠಣಿಗೆಯ ಗಾಳಿಯೇ ಶ್ರೀಗಂಧದ ತೋಟಗಳ ಆಂದೋಲನದಿಂದಾದ
ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳದೂ ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳ ಸಂಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಶೀತಲವೂ
ಮಲಯಸ್ತ್ರೀಯರ ಘನಸ್ತನತಟದಿಂದಿರುಳಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಚಲಿಸುವುದೂ ಆದ ಮಲಯಾ
ನಿಲವೂ ಆಯಿತು. ೭. ಪಟ್ಟಂಡಭೂಮಂಡಲಾಧೀಶನಾದ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವಸಂತನ
ಬಲದಿಂದಾದ ವಿಜಯದಿಂದ ದರ್ಪಶಾಲಿಯಾದ ಮನ್ಮಥನ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಕರನಾದನು.

ವ|| ಅಂತು ದಿಗ್ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಯ ವಸಂತೋದ್ಯಾನಯಾತ್ರೆಯನನುಕರಿಸೆ,

ಸಲಿಲಕ್ರೋಡಾಭವೋದ್ಯಜ್ಜಳಕಣನಿಕರಾಕಾರಮತ್ತದ್ವಿಪೇಂದ್ರಾ
ವಲಿಹಸ್ತಾಗ್ರೋಚ್ಚಳಚ್ಚೇಕರಸಮುದಯಮುದ್ದಾನಕೇಳೀಚಳತ್ವ
ಪ್ರಿಲಶಾಖಾಕಾರಜೈತ್ಯದ್ವಿರದಕದಳಿಕಾಡಂಬರಂ ಭೂರಿಕೋಲಾ
ಹಲಸೇನಾಚಕ್ರವಾಳಂ ನಡೆದುದು ವಿಜಯಶ್ರೀವಧೂತ್ಯಂತೆಯಿಂದಂ

೪

ವ|| ಅಂತತ್ಯಂತಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಿಜಯೋದ್ಯೋಗದಿಂ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಲೋಪಾಂತ
ಮನೋಯ್ಯನೋಯ್ಯನೆಯಿವರ್ಪಾಗಳೆ,

ಚರವಿಕ್ಲೋಭತ ಸಿಂಧುತೋಯಶಿಶಿರಂ ತಪ್ತೀರನಾನಾಲತೋ
ತ್ವರಸಂಘಟ್ಟನಮಂಫರಂ ಮದಪಯಃಕಂಡೂಳಗಂಡಸ್ಥಳಂ
ದ್ವಿರದೋದ್ಯಪ್ಪಘನಸ್ರವತ್ವರಳಸಾರಾಮೋದಮುದ್ದಾಮಭ್ಯಂ
ಗರವಂ ಚಕ್ರಿಯನಾಟಿಸಿತ್ತು ವಿಜಯಾರ್ಥೋಪಾಂತಮಂದಾನಿಳಂ

೫

ವ|| ಮತ್ತಮಂತಂತೆ ಬರೆವರೆ,

ಪರಿಮಳಭರಿತವಾದ ನಾನಾವಿಧ ಕುಸುಮರಸದ ಪಾನದಿಂದ ಆನಂದಿಸುವ ದುಂಬಿಗಳ
ಧ್ವನಿಯೇ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಸಾಗಿಬರುವ ಗಾಯಕರ ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಕಂದಿ
ಯಾದ ಹಿಂದೋಳಧ್ವನಿಯಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಯ ವಸಂತೋದ್ಯಾನ
ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿತು. ೮. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ವಧುವಿನ ಮೇಲಿದ್ದ
ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸೇನೆಯು ಕೋಲಾಹಲಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಿತು.
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಜಲಬಿಂದುಗಳಂತೆ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ
ಚಿಮ್ಮುವ ನೀರುಹನಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಉದ್ಯಾನಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಡುವ ವೃಕ್ಷಶಾಖೆಗಳಂತೆ
ಜಯಶಾಲಿಗಜಗಳ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಪತಾಕೆಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ
ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಜಯೋದ್ಯಮದಿಂದ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಲದ ಸಮೀಪವನ್ನು ಬೇಗ
ಬೇಗನೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲು; ೯. ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ ಸನಿಹದ ಗಾಳಿಯು ಭರತನನ್ನು
ಸಮಾಶ್ವಾಸನೆಗೊಳಿಸಿತು. ಅದು ಕ್ಷೋಭಿತವಾದ ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಿಂದ ಶೀತಲವಾದದ್ದು.
ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಾನಾಲತೆಗಳ ಸಂಘಟ್ಟನೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಚಲನೆಯುಳ್ಳದ್ದು.
ಮದೋದಕದಿಂದ ನವೆವಡದ ಗಂಡಸ್ಥಳವುಳ್ಳ ಆನೆಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ
ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರಲವೃಕ್ಷದ ರಸದಿಂದ ಸುವಾಸನೆಗೊಂಡದ್ದು. ದುಂಬಿವಿಂಡಿನ
ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ವ|| ಮತ್ತು ಅಂತಂತೆಯೆ ಬರುತ್ತಿರಲು,

[ಗಗನಾಭೋಗ]^೧ಮನೆಯ್ಗೆ ನೀಳ್ ಮಣಿಕೂಟಾಚೋಪಮೆಂಬಂತೆ ದಿ
 ಟ್ಲಿಗೆ ಮುನ್ನಂ ಬರೆ ಸಾರೆ ಸಾರೆ ತನುವಂ ತತ್ಕುಂಜಸಂಜಾತಭೂ
 ಜಗಳತ್ತುಪ್ಪಪರಾಗಸೌರಭವಹನ್ಯದಾನಿಲಂ ಸೋಂಕೆ ತೊ
 ಟ್ಲಿಗೆ ಕಣ್ಣೊಡುದು ಪೌರವಂಗೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಾದ್ರೀಂದ್ರಶೋಭೋದಯಂ ೧೦

ವ|| ೮ ವಿಜಯಾರ್ಥದ ಕಡೆವಿಡಿದು ಮೇಗೆ ನೆಗೆದ ವನವೇದಿಕಾಪ್ರದೇಶಮನೆಯ್ದಾಗಳ್,

ಅದಲೊಳಗೆ ಪುದಿದ ಸಪ್ತ
 ಚ್ಚದಚಂಪಕನಾಗಪೂಗಪುನ್ನಾಗವನಂ
 ಪುದಿದ ಪೊಸಗಂಪಿನೊಳ್ ಬಳ
 ಸಿದುದಾಗಳ್ ಪುಗುವ ಭರತನಂತೆಪುರಮಂ ೧೧

ವ|| ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸುವ ವನವೇದಿಕೆಯ ನಾನಾಮಣಿಮಯೂಖಮಾಲಾವಿರಾಜಿ
 ತೋತ್ತುಂಗ ತೋರಣದ್ವಾರದಿಂದ ನುಗುಳ್ಳು ವನವೀಧಿವಿಡಿದು ಬಂದು ವಿಜಯಾರ್ಥಮಧ್ಯಮಕೂಟಾ
 ಸನ್ನಪ್ರದೇಶನಿವೇಶಿತಶಿಬಿರನಾಗಿ ನಿಯಮದೊಳ್ದ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿರವನಹಿದು,

ಸಿತಕುಸುಮಶೇಖರಂ ಚ
 ಚತುರ್ದಶಚಂದನನಿವಿಳಾಸವಿಧ್ಯತದುಕೂಲಂ
 ದೈತರತ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಬಂದಂ
 ಪತಿಗಿರಂ ಶಂಖನಿಧಿಯೆ ಬರ್ಪಂತಾಗಳ್ ೧೨

೧೦. ಗಗನವಿಸ್ತಾರವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮಣಿಶಿಖರದ ಅಚೋಪದಂತೆ
 ಮೊದಲು ಆ ಪರ್ವತವು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಬಳಿಕ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಲು ವಿಜಯಾರ್ಥ
 ಪರ್ವತದ ಮರಗಳಿಂದ ಉದುರುತ್ತಿರುವ ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ
 ಮೆಲುಗಾಳಿಯು ದೇಹವನ್ನು ಸೋಂಕಿತು. ಆಗ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ
 ಶೋಭೋದಯವು ಗೋಚರಿಸಿತು. ವ|| ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ ಬಳಿವಿಡಿದು ಎತ್ತರವಾಗಿ
 ಬೆಳೆದ ವನವೇದಿಕಾಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಆಗ ೧೧. ಅಲ್ಲಿನ ಏಳೆಲೆ ಬಾಳೆ, ಸಂಪಿಗೆ,
 ನಾಗಪುಷ್ಪ, ಅಡಕೆ ಮತ್ತು ಪುನ್ನಾಗಗಳ ಕಾಡಿನ ಹೊಸ ಸುವಾಸನೆಯು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
 ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಳಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ವನವೇದಿಕೆಯ ವಿವಿಧ
 ಮಣಿಕಿರಣಗಳ ಮಾಲೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ವಿರಾಜಿತವೂ ಉನ್ನತವೂ ಆದ
 ತೋರಣದ್ವಾರದಿಂದ ನುಸುಳಿ ವನವೀಧಿಗೆ ಬಂದನು. ವಿಜಯಾರ್ಥ ಪರ್ವತದ ನಡುವಣ
 ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ನಿಯಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಭರತೇಶ್ವರ
 ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಇರವನ್ನರಿತು, ೧೨. ವಿಜಯಾರ್ಥದೇವನು ಶ್ವೇತಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಮುಡಿದು
 ಕೊಂಡು ಚಂದನದಿಂದ ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ರತ್ನಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದುಕ್ಕೂಲಧಾರಿ
 ಯಾಗಿ ಶಂಖನಿಧಿಯು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆದುರಾಗಿ ಬಂದನು.

೧ ಗಗನಾಭಾಗ (ಅನ್ಯತ್ರ) ಅಭೋಗ = ವಿಸ್ತಾರ.

ಮಣಿಮಕುಟಂ ಶಿಖರಂ ಲಂ
ಬಣಿಗೇಯ ಪೂಸಮುತ್ತು ನಿರ್ಝರಂ ಮಣಿಕಟಕಂ
ಮಣಿಕಟಕಮಾಗೆ ತದ್ಗಿರಿ
ಗಣೆಯಾದಂ ತನ್ನ ಪೆಸರೊಳಂ ವಿಜಯಾರ್ಧಂ

೧೩

ಬಂದು ಮಣಿಮಕುಟನಸವಸ
ದಿಂದಂ ಚಕ್ರಿಯ ಪೊದಬ್ಬ ತೇಜಕ್ಕೆ ಮಸು
ಳ್ಳಂದೆಳಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುದು
ಮೊಂದವಯವದಿಂದೆ ಸಾರೆ ಕರೆದು ನೃಪೇಂದ್ರಂ

೧೪

ವ|| ಭದ್ರಾಸನಮನಿಕೃವೇಲಿ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ವಿಜಯಾರ್ಧಕುಮಾರಂ,

ಇದು ವಿಜಯಾರ್ಧಮೆನ್ನ ಪೆಸರುಂ ವಿಜಯಾರ್ಧಮಲಂಘ್ಯಮೆಂದುಮಿಂ
ತಿದು ಪೆಲರ್ಗಾನುಮಿನ್ನೆಗಮಲಂಘ್ಯನೆನಿಂ ನಿನಗಾಳಿನಾಳ ಲೆ
ಕದೊಳಿದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಧದೊಳೊಂದಿ ನಿಂದುದ
ಪುರದೊಳೆ ಸಂದುದೀ ಗಿರಿಯುಮೀ ಜಗದೊಳ್ ವಿಜಯಾರ್ಧನಾಮದಿಂ ೧೫

ಇದೊಳೆ ಮಧ್ಯಮಕೂಟದೊಳ್ ವಸಿಯಿಪೆಂ^೧ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ ಪೂಮಾಲೆಯಂ
ದದೆ ನಿಂತಿಪ್ಪುದು ಮತ್ತಿರೀಟತಟದೊಳ್ ಚಕ್ರೇಶರಾರ್ ಬಂದೊಡಂ
ಮೊದಲೊಳ್ ಮಾಬ್ಬ ನಿಯೋಗಮಿಂತಿದನಗೊಂದಾನಂದದಿಂ ತಾನೆ ಮಾ
ಡಿದನಾ ಚಕ್ರಗೆ ನಾಡೆಯುಂ ವಿಭವದಿಂ ಪುಣ್ಯೋದಕಸ್ನಾನಮಂ

೧೬

೧೩. ಮಣಿಮಕುಟವೇ ಶಿಖರ. ಜೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸಮುತ್ತಿನ ಸರವು ಗಿರಿನದಿ. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಬಳೆಯು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸಾನುಪ್ರದೇಶ. ಅವನ ಹೆಸರೂ ವಿಜಯಾರ್ಧವೆಂದೇ. ಹೀಗೆ ಅವನು ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತಕ್ಕೆಣೆಯಾದನು. ೧೪. ಮಣಿಮಯವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆ ವಿಜಯಾರ್ಧದೇವನು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬಂದು ಭರತೇಶ್ವರನ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತನು. ಆಗ ಭರತೇಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದನು. ವ|| ಮತ್ತು ಭದ್ರಾಸನವನ್ನು ಇಡಲು ಹೇಳಿದನು. ವಿಜಯಾರ್ಧಕುಮಾರನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ೧೫. “ಇದು ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತ. ನನ್ನ ಹೆಸರೂ ವಿಜಯಾರ್ಧನೆಂದೇ. ಅದು ಅಲಂಘ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ನಾನೂ ಇತರರಿಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಅಲಂಘ್ಯನೇ! ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಆಳಾಗಿರುವೆನು. ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ಆಳು. ಇದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಅರ್ಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಜಯಾರ್ಧಗಿರಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ. ೧೬. ಇದರ ನಡುವಣ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯು ಹೂಮಾಲೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಕಿರೀಟತಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಚಕ್ರೇಶ್ವರರಾರು ಬಂದರೂ ನಾನೆಸಗುವ ಮೊದಲ ಉದ್ಯೋಗವಿದು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ

೧ ವಸಿಯಿಪೆಂ = ವಸಿಸಿಪೆಂ?

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಾಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ತು.

ಸಾರಮಿದು ರತ್ನಮಯಭೃಂ
ಗಾರಂ ಹರಿಪೀಠಮಿದು ಜಗತ್ತಿತಯಾಳಂ
ಕಾರಮಿದು ದಿವ್ಯಮಾತಪ
ವಾರಣಮಮೃತಾಂಶುಬಿಂಬಧವಳವಿಳಾಸಂ

೧೭

ಇವು ಚಮರೀಜಾತಂ ದು
ಗೃವಾರ್ಧಿಭೇನೋಪಮಾನಮಿವು ನಿನಗೆಯೆ ತ
ಕ್ಕುವು ನಿನ್ನ ಜಸದ ರೂಪಿನೊ
ಳಿವೆ ಮೆಪ್ಪಿವು ಸಕಳಚಕ್ರವರ್ತಿಶ್ರೀಯಂ

೧೮

ವ|| ಎಂದು ವಿಜಯಾರ್ಧಕುಮಾರಂ ಸಾರವಸ್ತುಗಳನೋಲಗಿಸಿ ತನಗಾಜ್ಞಾವಿಧೇಯನಾಗಿ ಪೋದಂ. ಅನ್ನೆಗಂ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯುಮಲ್ಲಿ ಚಕ್ರರತ್ನಮಂ ಪೂಜಿಸಿ.

ವಿಜಯಾರ್ಧಜಯಮಿದನಗಾ
ವ ಜಯಂ ನೆಗಬ್ಬುತ್ತಾರ್ಧಜಯಮೆ ಜಯಂ ದಿ
ಗ್ವಿಜಯದೊಳೆಂದೂರ್ಜಿತಭುಜ
ವಿಜಯಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಚಿಂತೆಯಂ ತೊಡರ್ವಾಗಳ್

೧೯

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಮುನ್ನ ಬಂದ ವನವೀಧಿಯೊಳಗನೆ ಮಗುಳ್ಳು ಪೋಗಿ ವೇದಿಕಾದ್ವಾರದಿಂದ ಪೊಟಮಟ್ಟು ವಿಜಯಾರ್ಧವನವೇದಿಕಾಸನ್ನವಿಶಾಲಪ್ರದೇಶದೊಳ್.

ಆನಂದದಿಂದ ವೈಭವೋಪೇತನಾಗಿ ಚಕ್ರಿಗೆ ಪುಣ್ಯೋದಕಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಜಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ೧೭. “ಇದು ಸಾರವೂ ರತ್ನಮಯವೂ ಆದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶ. ಇದು ಮೂರು ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾದ ಸಿಂಹಾಸನ. ಇದು ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರ. ೧೮. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ನೊರೆಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಚಾಮರಗಳಿವು. ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನ ರೂಪಿನಿಂದ ಇವು ನಿಖಿಲಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಮೆರೆಯುವುವು. ಇವೆಲ್ಲ ನಿನಗೇ ತಕ್ಕುವು.” ವ|| ಎಂದು ವಿಜಯಾರ್ಧ ಕುಮಾರನು ಸಾರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಭರತೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞಾವಿಧೇಯನಾಗಿ ತೆರಳಿದನು. ಆಗ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಚಕ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ೧೯. “ವಿಜಯಾರ್ಧದ (ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ) ಜಯವು ನನಗೆ ಜಯವೇನಲ್ಲ; ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಜಯವೇ ನನಗೆ ಜಯ” ಎಂದು ದಿಗ್ವಿಜಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಧೃತಿಗೆಡದ ತೋಳ್ಬಲವುಳ್ಳ ಚಕ್ರಿಯು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ತಾನು ಮುನ್ನ ಬಂದ ವನವೀಧಿಯಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ ವೇದೀದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ವಿಜಯಾರ್ಧವನದ ವೇದಿಕೆಯ ಮಧ್ಯದ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ

ನೆಲೆವೀಡಂ ಬೀಡುಮಾಡಲ್ ಕೆಲವುದಿವಸಮಂ ಮಾಯ್ದಿನ್ನಿಲ್ಲಿ ರೂಪಾ,
ಚಲಮಂ ಪಾಯ್ತುತ್ತರಾರ್ಥಕ್ಕೆಮಗೆ ನಡೆವ ಸಾಮಗ್ರಿಯಂ ಮಾಡಲೀಗಳ್
ನೆಲೆ ಗಂಗಾಸಿಂಧುಮಧ್ಯಕ್ಷಿತಿಪತಿಗಳುಮೀ ತಾಣದೊಳ್ ಬಂದು ಕಾಣ್ವರ್
ಪಲರಂದಂತಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಗಿರೆ ಬಿಡಿಸಿದನುರ್ದೀಶ್ವರಂ ತನ್ನ ಬೀಡಂ ೨೦

ವ|| ಆಂತು ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟುರ್ವನ್ನೆಗಂ ಗಂಗಾಸಿಂಧುಗಳೆರಡಜ್ಜಿದೆಯ ಭೂಪಾಳರಿಂದೆ
ಮುನ್ನ ವೃಷಭನಾಥನ ನಡವಿದುದುಮಂ ತಮ್ಮ ನಣ್ಣುಮಂ ಬಗೆದು ಕುರುರಾಜಾದಿ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತ
ಪಾರ್ಥಿವನ್ ಸನ್ನದ್ಧಬಲಪರಿವೃತರಾಗಿ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯನಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಬಂದು ಕಂಡು,

ಒಡೆವುದೆ ವಜ್ರಕವಾಟಮ
ನಡವುದೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಗಿರಿಯನಿಂತೀಗಳೆ ಪೂ
ಣೆಡೆಗಿಡುವುದೆ ಸಿಂಧುವನಂ
ತಡೆನಂದಮಿದಾವುದೆಮನೈಮನೈ ಬೆಸಸಾ . ೨೧

ನಿನಗುತ್ತರಾರ್ಥಮೊಂದ
ರ್ಥನಿಮೇಷಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಿಂ ಬಾರದೆ ಕೈ
ಗಿನಿತುವರಂ ದೇವರ್ ನಡೆ
ವನಿತುಂ ಮಾಣ್ಣನಿತುಮಂತದಾವುದು ಗಹನಂ ೨೨

೨೦. “ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡೋಣ. ಬಳಿಕ ರೂಪಾಚಲವನ್ನು ದಾಟಿ ಉತ್ತರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸರಿಯಾದ ನೆಲೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಗಂಗಾಸಿಂಧುನದಿಗಳ ನಡುವಣ ಕೆಲವರು ರಾಜರು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುವರು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಚೆಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭರತೇಶ್ವರನು ಬೀಡನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವಾಗ ಗಂಗಾಸಿಂಧುಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜರೂ, ಹಿಂದೆ ವೃಷಭನಾಥನು ತಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಬಗೆದು ಕುರುರಾಜನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನ ಮಗನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ರಾಜರೂ ಸೈನ್ಯಸಮೇತರಾಗಿ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಂಡರು. ೨೧. ಅವರು “ವಜ್ರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಒಡೆಯೋಣವೆ? ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತವನ್ನು ಏರೋಣವೆ? ಈಗಲೇ ನೀನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಂದು ಇಡೋಣವೆ? ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆಯುವುದೇಕೆ? ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ೨೨. ನಿನಗೆ ಉತ್ತರಾರ್ಥವು (ಉತ್ತರ ಭರತಖಂಡ) ರೆಪ್ಪೆತೆರೆದು ಬಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈವಶವಾಗದಿರುತ್ತದೆಯೆ? ಸ್ವಾಮಿಯು

೧ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಅನ್ವಯವಾಗಿದೆ. ‘ಭೂಪಾಳರು.... ಪಾರ್ಥಿವರು’ ಎಂದು ಶುದ್ಧ ಪಾಠವಿರಬಹುದು.

೨ ಕುರುರಾಜನೆಂದರೆ ಶ್ರೀಯಾಂಸನ ಅಣ್ಣನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನ ಮಗ (ನೋಡಿ ಪೂ. ಪು. ೩೧-೬೪. ಕುರುರಾಜಾದ್ಯಾಃ = ಸೋಮಪ್ರಭಪುತ್ರಾದ್ಯಾಃ (ವ್ಯಾಖ್ಯೆ) ಅವನ ಹೆಸರು ಜಯಕುಮಾರ (ನೋಡಿ, ಅದಿ ೧೩-೬೦ವ.)

ಎಂಬನ್ನೆಗಮಂಬರದೊಳ
ಳುಂಬಂ ಬೆಳಗೆನಿಸಿ ಮಕುಟಮಣಿಕುಂಡಲದಿ
ವ್ಯಾಂಬರಭೂಷಿತನಮರಕ
ದಂಬಕವೃತನೊರ್ವನಮರಣಾ ಗಿರಿವರದಿಂ

೨೩

ಅವತರಿಸಿ ಚಕ್ರಿಯಂ ಕಂ
ಡವನತಮಣಿಮಕುಟನುಚಿತಪೀಠನಿವಿಷ್ಟಂ
ಭುವನೇಶಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ವಿನ
ಯವಚಿಪ್ರಸರಂಗಳೆಸೆದೊಡಂಬಡೆ ನುಡಿದಂ

೨೪

ಭುವನಕ್ಕೆ ಕುಶಲಮಂ ಮಾ
ಡುವ ನಿನಗೇನೆಂದು ಕುಶಲಮೇ ಎಂಬೆಂ ಪೇಟೆ
ಭುವನನುತ ಮಾಗದರಿನ್ನಪ
ಭುವನಕ್ಕೆವ್ವಳಿಪ ತೋಳ್ಳೆ ಕುಶಲಮೆ ನಿನ್ನಾ

೨೫

ದೇವರ ಕುಲದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಯಿ
ದೇವವಸರ್ ನೆಗಬ್ಬುದೆಮಗೆ ಕಾರಣಮದನಾ
ಮೇವ[ವ್ರಾ] ವಿಜಗೀಪುತೆಯಿಂ
ದೇವನನಲ್ ದೇವ ನೀನೆ ದೇವನೆ ಅಲ್ಲೇ

೨೬

ಇದು ನೃಪತೇಜಶ್ಚಕ್ರದ
ಪೊದಟೆ, ತಾನಲ್ತೆ ಚಕ್ರರೂಪದಿನಿರ್ದ
ಪ್ರದು ನಿನ್ನ ದಂಡನೀತಿಯ
ಪ್ರದುವೆ ವಲಂ ದಂಡರತ್ನಮೆಂಬುದು ಪೆಣತೇ

೨೭

ಇಷ್ಟುದೂರ ನಡೆದು ಬಂದು ಸ್ವತಃ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವೆ?" ಎಂದರು. ೨೩. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುತ್ತ ಕಿರೀಟ, ಮಣಿಕುಂಡಲ, ದಿವ್ಯಾಂಬರ ಇವುಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಅಮರಸಮೂಹದಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಮರನು ಆ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದನು. ೨೪. ಇಳಿದು ಬಂದು, ಚಕ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಣಿಮುಕುಟ ವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆತನು ಉಚಿತ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ, ಚಕ್ರಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಅವನು ವಿಸ್ಮಯಜನಕವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನುಡಿದನು. ೨೫. "ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಕುಶಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುಶಲವೆಂದು ಕೇಳಬಹುದೆ? ಹೇಳು! ಭುವನನುತ! ಶತ್ರುರಾಜರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುವ ನಿನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಕುಶಲವೆ? ೨೬. ದೇವಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದುದರಿಂದಾಗಿ ನಮಗೆ ದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡೋಣ! ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಿಜಗೀಪುತೆಯಿಂದ ದೇವನೆನ್ನಬೇಕಾದರೆ, ಹೇ ದೇವ, ನೀನೇ ದೇವನಾಗಿರುವೆ ೨೭. ಮಹಾರಾಜ, ಈ ಚಕ್ರರತ್ನವು ನಿನ್ನ ತೇಜಶ್ಚಕ್ರದ ಒಂದು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಷ್ಟೆ. ದಂಡರತ್ನವೆಂಬುದು ನಿನ್ನ

ಭವದೀಯಬಳವಿಜ್ಯಂಭತ
ರವದಿಂ ತ್ರಸ್ತನನಧೀಶ ಬಂದೆಂ ಕಾಣಲ್
ಭವದಂಭ್ರಸರೋಜಮನಾ
ನವಧೂತಾರಾತಿನ್ಯಪ ಭವತ್ಪಿಂಕರನೆಂ

೨೮

ಕೃತಮಾಲಾಮರನೆನಿಳಾ
ಪ್ರತೀತನೆಂ ಗಿರಿತಟಂಗಳೆನ್ನಜಿಯದುವಿ
ಲ್ಲ ತಮಿಸ್ತಗುಹಾಕೂಟ
ಸ್ಥಿತನೆಂ ನೀನೆನ್ನನಾಳ್ವದಾಳ್ವಸಗೆಯ್ವೆಂ

೨೯

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನಂ ಮುನ್ನಮೆಟಿಪಿ,

ಬೆಲೆಯಿಡಲಟೆಪೊಡೆ ಮಂಡಲಿ
ಬೆಲೆಯಿಡುಗೆಮ ನೋಯ್ತೊಡಿವಜ ತೇಜದ ಮೇಲು
ಜ್ವಲತೇಜ ನಿನ್ನ ತೇಜಂ
ನೆಲಸಿದುದನೆ ಪೇಳಿವರ್ಕೆ ಬೆಲೆಗಳುಮೊಳವೇ

೩೦

ಒಂದೊಂದನೆ ನೀ ತುಡುಗೆಗ
ಳೊಂದೊಂದಗ್ಗಮಿವೆಂದು ಪದಿನಾಲ್ಕುಮನೋ
ರೊಂದನೆ ತೋಟಿ ನಿಜಾದರ
ದಿಂದಂ ಭರತೇಶ್ವರಂಗೆ ದಿವಿಜಂ ಕೊಟ್ಟಂ

೩೧

ವ|| ಅಂತು ಕೊಟ್ಟು ತಾನುಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನ್ನಣೆಯೊಳ್ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ವಿಜಯಾರ್ಥ
ಗುಹಾದ್ವಾರಪ್ರವೇಶೋಪಾಯಮನೆಲ್ಲಮುಟಿಯೆ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದಾ ವ್ಯಂತರಾಮರಂ ಪೋಗಲೊಡಂ

ರಾಜನೀತಿಯ ತಿರುಳೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ೨೮. ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ
ತ್ರಸ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದೆನು. ಒಡೆಯ, ಶತ್ರುರಾಜಸಮೂಹವನ್ನು
ಗೆದ್ದ ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರನು ನಾನು. ೨೯. ನಾನು ಕೃತಮಾಲನೆಂಬ ವ್ಯಂತರದೇವನೆಂದು
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿದಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನರಿಯದ ಗಿರಿತಟದ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ, ತಮಿಸ್ತಗುಹಾಕೂಟ
ಸ್ಥಿತನು ನಾನು. ನೀನು ನನ್ನೊಡೆಯ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ
ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ೩೦. “ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ
ಜನಸಮೂಹವು ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಿ ಉಜ್ವಲತೇಜ! ಇವುಗಳ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ
ತೇಜವು ನೆಲಸಿದ ಮೇಲೆ ಇವಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಗಳು ಇವೆಯೇ? ೩೧. ಒಂದೊಂದು
ಆಭರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತೊಂದು ಆಭರಣವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು”. ಎಂದು ನುಡಿದು
ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿ ಅವನ್ನು
ಭರತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆ ದಿವಿಜನು ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೃತಮಾಲನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ಮಾಡಿದ ಮಾನಮನ್ನಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ವಿಜಯಾರ್ಥಗುಹಾ
ದ್ವಾರಪ್ರವೇಶೋಪಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಆ ವ್ಯಂತರಾಮರನು

ಮನುವಂಶಧ್ವಜಂ ಸೇನಾನಾಯಕಂಗೆ ಬಲಿಯನಟ್ಟದಾಗಳಾತಂ ಬಂದು ಮುನ್ನಮೆ ಬಂದಿದರ್
ಕುರುರಾಜಾದಿ ಪಾರ್ಥಿವರಂ ನೋಡಿ,

ಅವನೀಶಾದೇಶಮಂ ದಾಂಟದರೆನಿಪ ಜಗದ್ಧೂರ್ಯಶೋಧೂಳಿಯುಂ ಪಾ
ರ್ಥಿವಸೇನಾಧೂಳಿಯುಂ ಮುಟ್ಟದು ದಲಿವರನೆಂಬಂತೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಂದಿ
ಪರ್ವರುದ್ಧುಷ್ಕೃತಕಂಠೀರವರಿವರಧಿಪರ್ ಚಂಡದೋರ್ದಂಡಚ್ಚಿತ್ತೋ
ತ್ಸವಸೌಧೋದಗ್ರಕೀರ್ತಿಧ್ವಜರಿವರೆ ಪತಿಶ್ರೀಲತೋದ್ಯಾನಪಾಳರ್

೩೨

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ತದುಕ್ತಸುಧಾಸಾರವಾರಿಧಾರೆಯಿಂದಂ ಕೊನರ್ತ್ ರಾಜಪುತ್ರರ ಮಾರ್ಗಶ್ರಮಾ
ತಪಾಕ್ರಾಂತಮಪ್ಪ ಮನಮೆಂಬ ಲತೆಯನನೇಕಕುಶಲಾಲಾಪಶ್ಲೆಯಿಂದಂ ಕುಸುಮಿತಮುಮಂ
ಸ್ವಹಸ್ತತಾಂಬೂಲದಾನದಿಂದಂ ಫಲಿತಮುಮಂ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳ್ಳವರಂ ಪೋಗಲ್ಲೇಬ್ಬ
ಸೇನಾನಾಯಕನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಕೃತಮಾಳಾಮರೋದ್ವಿಷ್ಟೋಪಾಯನಮನೆಲ್ಲಮಂ ಪೇಬ್ಬ

ತೆಹಿವ ತೆಜಿನಿಂತುಟಂತೀ
ತೆಜಿದಿದೆ ತಮಿಸುಗುಹೆಯ ವಜ್ರದ ಪಡಿಯಂ
ತೆಹಿದದಹ ಬೆಂಕೆ ಪೋಪಿನ
ಮೆಜಗಿಸು ನೀಂ ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡಮಂ ಪಡುವಣದಂ

೩೩

ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮನುವಂಶಧ್ವಜನಾದ ಭರತೇಶನು ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹೇಳಿ
ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಗ ಸೇನಾಪತಿಯು ಬಂದು ತನಗಿಂತ ಮುನ್ನವೇ ಬಂದಿದ್ದ ಕುರುರಾಜನೇ
ಮೊದಲಾದ ಪಾರ್ಥಿವರನ್ನು ನೋಡಿ, ೩೨. “ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿದರೆಂಬ
ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಧೂಳಿಯೂ ರಾಜಸೇನಾಧೂಳಿಯೂ ಇವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ
ಮುಂದೆ ಬಂದಿವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಿಂಹರೆಂದು ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟವರು ಭಯಂಕರವಾದ
ದೋರ್ದಂಡವೆಂಬ ವಿಜಯೋತ್ಸವ ಸೌಧದ ಮೇಲೆ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದವರು.
ಒಡೆಯನ ಶ್ರೀಯೆಂಬ ಲತೋದ್ಯಾನದ ಸಂರಕ್ಷಕರು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಮಾರ್ಗ
ಶ್ರಮವೆಂಬ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ರಾಜಪುತ್ರರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಲತೆಯು, ಸೇನಾಪತಿಯ
ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಅಮೃತದ ಮಳೆಯಿಂದ ಚಿಗುರಲಾಗಿ, ಆದನ್ನು ಅನೇಕ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ
ಹೂವಿಟ್ಟುದನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಹಸ್ತ ತಾಂಬೂಲದಾನದಿಂದ ಫಲವುಳ್ಳುದನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ,
ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಭರತೇಶ್ವರನು
ಹೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಸೇನಾಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಕೃತಮಾಲಾಮರನು
ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ೩೩. “ವಜ್ರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುವ
ವಿಧಾನವಿದು. ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆ ಕತ್ತಲೆಗುಹೆಯ ವಜ್ರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆ. ಅಲ್ಲಿನ
ಬೆಂಕಿಯು ಆರಿಹೋದ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡವನ್ನು ತಲೆಬಾಗುವಂತೆಸಗು”

ಎನೆ ರಥಿನೀಪತಿ ಚಕ್ರೇ
ಶನ ಬೆಸನಂ ಪೂಣ್ಣ ರಾಗದಿಂದೇಟೆ ಜಗ
ದ್ವಿನುತಾಶ್ವರತ್ನಮಂ ಪಿರಿ
ದು ನಚ್ಚನೋಳ್ ಪಿಡಿದು ದಂಡರತ್ನಮನಾಗಳ್

೩೪

ಕತಿಪಯತುರಂಗಬಲಪರಿ
ವೃತನೊಳಪೊಕ್ಕೊಗೈದ ಸಿಂಧುವನವೇದಿಕೆಯಿಂ
ಸತತಗತಿವೇಗದಿಂದೂ
ಜಿತಭುಜಬಳನೆಯ್ತು ನಗದ ವನವೇದಿಕೆಯಿಂ

೩೫

ವ|| ಆ ವೇದಿಕೆಯ ಮೂಡೂ ಮಣಿಮಯಸೋಪಾನಂಗಳಿಂದಂ ರಜತಾಚಲಚಕ್ರಗತೀತಳಮ
ನೇಟೆ ತನ್ನೊಡನೆಯ ಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಪಡುವಣ ಸೋಪಾನಂಗಳಿಂದಂ ಬೆಂಕಿ ಭೋಂಕನಳುರದಂತು
ಬೇಗಂ ಮ್ಲೇಚ್ಛವಿಂದಾಂತರ್ವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನಂ ಕಳಿಪಿ ಗುಹೋತ್ಸಂಗಮಂ ತಾನೊಬ್ಬನೆಯ್ಯುವಂದು
ತುರಗರತ್ನಮನೇಟೆ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂದು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ಗೆಲ್ಲೆಂದು ಸಾತಿರೇಕಂ
ದ್ವಾದಶಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಾಷ್ಟ್ರಯೋಜನೋತ್ಸೇಧವಜ್ರಕವಾಟಪುಟಂಗಳಂ,

ಭರದಿಂದಂ ದಂಡದೊಳ್ ತಾಟಸಿದೊಡೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಲಂ ತೊಟ್ಟುನಾಗಳ್
ಬಿರಿದತ್ತೆಂಬಂತುಮಾ ಪರ್ವತಮಳೆದುದೆಂಬಂತುಮಾಕಾಶಮಾಶಾಂ
ತರದಿಂದಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಧರೆಗೆ ಕೆಡೆದುದೆಂಬಂತುಮಾಶಂಕೆ ಪೂಣ್ಣ
ತ್ತಿರೆ ಪೆರ್ಚತ್ತುಗ್ರಘೋಷಂ ಪ್ರಳಯಘನಘಟಾಟೋಪಗಂಭೀರಘೋಷಂ

೩೬

೩೪. ಎಂದು ಭರತೇಶನು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಸೇನಾಪತಿಯು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಲೋಕಸಂಸ್ತುತವಾದ ಅಶ್ವರತ್ನವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು
ದಂಡರತ್ನವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ೩೫. ಕೆಲವಾರು ಅಶ್ವಸೈನ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ
ಸಿಂಧುವನವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಬಳಿಕ ಸತತಗಮನದಿಂದ ಭುಜಬಲವಿಕ್ರಾಂತನಾದ
ಸೇನಾಪತಿಯು ಪರ್ವತದ ವನವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು, ವ|| ಆ ವೇದಿಕೆಯ
ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಮಣಿಮಯವಾದ ಸೋಪಾನಗಳಿಂದ ರಜತಾಚಲ(ಕೈಲಾಸ)ದ
ಭೂತಲವನ್ನೇರಿದನು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಸೋಪಾನದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ಭೇಗನೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ
ಒಡನೆಯೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಮ್ಲೇಚ್ಛವಿಂಡದೊಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.
ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಆ ಗುಹೆಯ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬಳಿಕ ತುರಗರತ್ನವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು
ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತು ಭರತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗೆಲುವುಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಎಂಟು ಯೋಜನದತ್ತರವೂ ಇರುವ ವಜ್ರಮಯವಾದ
ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ೩೬. ದಂಡದಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಲವು
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಿರಿಯಿತೋ, ಆ ಪರ್ವತವು ಅಂಜಿತೋ, ಆಕಾಶವು ದಿಗಂತರದಿಂದ
ಹರಿದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಂದೇಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಳಯ
ಕಾಲದ ಮೇಘಧ್ವನಿಯಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯೊಂದುಂಟಾಯಿತು.

ಅರರೀಪುಟಮೆರದುಂ ಜೀ
ಗರ್ಗದು ಮರಲ್ದಂದಮೆಂತುಟಾಯೆನ್ನ ಭಯಂ
ಕರದಂದರತ್ನಹತಿಯಿಂ
ಗಿರಿ ನೊಂದು ನರಳ್ ಮಾಲ್ಪಿಯಂತಾಯಾಗಳ್

೩೭

ತೆಳೆಯಲೊಡಮಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ
ಪೊಳಮಡುವೊಂದಂದಮನಿತುಕಾಲದೊಳೆಂದುಂ
ಪೊಳಮಡದೆ ಭೋಂಕೆನಾಗಳ್
ಪೊಳಮಟ್ಟವೊಲಾದುದುಷ್ಕದೀರ್ಘೋಚ್ಚಾಸಂ

೩೮

ವ|| ಅಂತಭೇದ್ಯವಜ್ರಕವಾಟಪುಟಂಗಳಾ ಪರ್ವತದರ್ದದೊಳೆಂತೆ ತೆಳೆಯ ಭೋಂಕೆನಳುವ
ಬೆಂಕಿಯಂ ಸೋಂಕಲೀಯದೆ,

ಕಸೆಯನಿನಿಸಿಪಿ ಕುಡೆ ಲಂ
ಘಿಸಿದುದು ಪನ್ನೆರಡುಯೋಜನಂಬರಮಿನ್ನೇ
ವಸಗೊಳ್ಳದೊ ಕಡುವೇಗದಿ
ನಸಕಳಿದುದು ಮನಮುಮಂ ತುರಂಗಮರತ್ನಂ

೩೯

ವ|| ಅಂತು ತುರಂಗರತ್ನದ ಜವದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟಂತೆ ಸಕಳಚಮೂಪತಿಯುಮನಶ್ಚ
ರತ್ನಮುಮಂ ದಂಡರತ್ನಮುಮಂ ಮೆಯ್ಯೊಳೆ ಕಾವ ದೇವತೆಗಳ್ ವಿಜಯಾರ್ಥತಟವೇದಿಕೆಯಿಂ
ತಗುಳ್ಳು ಸಿಂಧುವಿನ ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ಭಾಗವನವೇದಿಕೆಯ ತೋರಣದ್ವಾರದಿಂದಂ ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡದೊಳೆಗಣ
ವಿವಿಧಾಕಾರ ಗ್ರಾಮಸೀಮಾಭರಾಮಭೂಮಿಭಾಗಮಂ ಪ್ರಗಿಸಿದಾಗಳ್ ಸೇನಾನಾಯಕಂ

೩೭. ಬಾಗಿಲ ಕದಗಳೆರಡೂ ಜೀರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದ ರೀತಿಯು ಭಯಂಕರವಾದ
ದಂಡರತ್ನದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆ ಬೆಟ್ಟವು ನೊಂದು ನರಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.
೩೮. ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯು ಹೊರಹೊರಟಿತು. ಅಂದಿನವರೆಗೆಂದೂ
ಹೊರಬೀಳದ ಉಷ್ಣವಾದ ದೀರ್ಘೋಚ್ಚಾಸವೊಂದು ಭೋಂಕೆ ಹೊರಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು.
ವ|| ಅಂತು ಅಭೇದ್ಯವಾದ ವಜ್ರದ ಬಾಗಿಲ ಕದಗಳು ಪರ್ವತದೆಯು
ತೆರೆದಂತೆ ತೆರೆದುವು. ಆಗ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸೋಂಕಲವಕಾಶ ಕೊಡದೆಯೆ,
೩೯. ಜಾವಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊಡೆಯಲು ಪನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದವರೆಗೆ ಕುದುರೆಯು
ನೆಗೆಯಿತು. ಏನು ಹೇಳೋಣ! ಆ ತುರಂಗರತ್ನವು ತನ್ನ ವೇಗದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ವೇಗವನ್ನು
ಮೀರಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಯ ವೇಗಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ದಂಡರತ್ನವನ್ನೂ ಕಾಯುವ ದೇವತೆಗಳು ವಿಜಯಾರ್ಥ
ತಟವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗದ ವನವೇದಿಕೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ
ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡದೊಳೆಗೆ ವಿವಿಧಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರ, ಗ್ರಾಮ, ಸೀಮೆ, ಉದ್ಯಾನಗಳಿಂದ
ಸುಂದರವಾದ ಭೂಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಸೇನಾಪತಿಯು
ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರು ಜೀವ

ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡಮಂ ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್ತು ಬಾಯ್ಕೊಳಿಸಿ ಪಲಂಬರ್ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರನವರವರ ಜೀವಧನ ಕುಲಧನಂಗಳವೆರಸು ಮುಂದಿಟ್ಟು ತೋರಣದ್ವಾರದಿಂದಂ ಸಿಂಧುವನವೇದಿಕೆಯೊಳಗನೆ ಬಂದು ಸೋಪಾನಾಂತರದೊಳೀ ವಿಜಯಾರ್ಥತಟವೇದಿಕೆಯಂ ಕಳಿದು ಜಗತೀತಳಮನೇಲೆ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ,

ಒಳಗಣ ಬೆಂಕಿಯನಲುದಿಂ

ಗಳಂತು ನಗಮುಗುಯ್ತು ಶಾಂತರೂಪದಿನಿದರ್

ತ್ವಳುರುತ್ತಮಿದರ್ ಕೋಪಾ

ನಳನಿಂದುಪಶಾಂತನಾದ ಭೂಭೃತ್ಪತಿವೋಲ್

೪೦

ವ|| ಆಗಲಾ ಗುಹಾದ್ವಾರಮಂ ಪತಾಕಿನೀಪತಿ ಪಡೆಗೆ ನಡೆಯಲಿಂಬಪ್ಪಂತು ಶೋಧಿಸಿ ಕಾಪಂ ಪೇಯ್ತು ನಿಜವಿಜಯಶಿಬರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಚಕ್ರವಲ್ಕನಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪದೊಳ್ ದೂರಾವನತಮನೆ ಮಕುಟನಾಗಿ ಕಂಡು ವಸ್ತುವಾಹನಪುರಸ್ಕರಂ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರಂ ಲಲಾಟಸ್ಪೃಷ್ಟಭೂತಳರಂ ಮಾಡಿ ಕಾಣಿಸಿ,

ಹರಿಕರಿಕನ್ಯಾರತ್ನಾ

ಭರಣಂಗಳ್ ದೇವಕುಲಧನಾದಿಗಳಿವು ದೇ

ವರದೊಂದಾಚ್ಚೆಯನಾಂಪರ್

ಕಿರೀಟದಿಂದಿವರ್ಗಳನಿಬರುಂ ಭೂಪತಿಗಳ್

೪೧

ವ|| ಎಂದವರ ದೇಶನಾಮಕುಲಗೋತ್ರಂಗಳಂ ನೆಲೆಯೆ ತಿಳಿಯೆ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ತು ಭೃತ್ಯಭಾವಮಂ ಪೂಣಿಸಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯದಾನಂಗಳೊಳ್ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ತಂತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳ್ಗೆ ಪೋಗಿಲ್ಲೇಯ್ತು

ಧನ, ಕುಲ ಧನಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೋರಣದ್ವಾರದಿಂದ ಸಿಂಧುವನವೇದಿಕೆಯೊಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೇ ಬಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಸೋಪಾನದ ಮೂಲಕ ವಿಜಯಾರ್ಥತಟದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿದು ಜಗತೀತಲದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೇರಿ ಬಂದರು. ೪೦. ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಕೋಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಉಪಶಾಂತನಾದ ರಾಜನಂತೆ, ಒಳಗಣ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಹೊರಹಾಕಿ ಆ ಪರ್ವತವು ಉಪಶಾಂತವಾಯಿತು.

ವ|| ಆಗ ಸೇನಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆದೇ ಹೋಗಲನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವಲಿರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ತನ್ನ ವಿಜಯಶಿಬಿರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಬಳಿಕ ಚಕ್ರದೊಡೆಯನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ಮಣಿಮುಕುಟದೊಡನೆರಗಿದನು. ವಸ್ತುವಾಹನಗಳೊಡನೆ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರನ್ನು ಹಣೆಯುಜ್ಜಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ೪೧. “ಇವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆ, ಆನೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನೆಯರ ಗುಂಪು, ಇವು ಕುಲಧನಾದಿಗಳು, ದೇವ! ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಿರೀಟಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಪಾಲಿಸುವರು”. ವ|| ಎಂದು ಅವರ ದೇಶ, ಹೆಸರು, ಗೋತ್ರ ಮತ್ತು ಕುಲಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು, ರಾಜನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಭೃತ್ಯಭಾವದಿಂದಿರುವಂತೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿಸಿದನು, ಸನ್ಮಾನ್ಯ ದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಶುಭದಿನಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಉತ್ತರಭರತವಿಜಯೋದ್ಯೋಗಮಂ ಭರತರಾಜನಹಿಪಲೆಂದು
ವಿಜಯಭೇರಿಯಂ ಪೊಯಿಸಿದಾಗಳ್,

ದೇಸೆಗಳ ಸಂದಂ ಪಟಿದಾ

ಗಸದಿಂದಂ ಪತ್ತುವಿಡಿಸುವಂತೆವೊಲಿಳೆಯಂ

ಮಸಕದೊಳೆ ಪೊತ್ತು ನೆಗೆವವೊ

ಲೆಸೆದುದು ದಿಗ್ವಿಜಯಭೂರಿಭೇರಿನಿನದಂ

೪೨

ವ|| ಆ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಭೇರಿನಿನಾದಮಂಭೋಭಾರಗಂಭೀರಾಂಭೋಧರಸ್ವನಿತ
ಬಹಳಸ್ವಿಗ್ಧಂಗಳಪ್ಪ ಮದಸ್ತಂಭೀರಮಬ್ಬಂಹಿತಂಗಳಿಂದಮಸಕ್ಕದಾಸ್ವಾತಿತಾನೇಕ ದುಂದುಭಿ
ಧ್ವನಿಮಧುರಗಂಭೀರಂಗಳಪ್ಪ ಹಯಹೇಪಿತಂಗಳಿಂದಮುದಗ್ಗಕುಂಜರಕುಂಭಜರ್ಜರಣಜನಿತೋತ್ಕಂಠ
ಕಂಠೀರವರವೋದ್ಭುಬ್ಧಿರವಂಗಳಪ್ಪ ಸುಭಟಪಟುಕ್ಶೋಭಿತಂಗಳಿಂದಂ ಸಂದಣಿಸಿ ಘೋರಮಾನಾರ್ಣವ
ಘೋಷಮಂ ಗೆಲ್ಲ ಹರ್ಷದಿಂ ಪೆಚುಪಂತೆ ಪೆರ್ಚ.

ವೀರಶ್ರೀಸ್ಥಾನಕುಂಭಧ್ವಯಮೆನಿಪ ಕಟಧ್ವಂಧ್ವದಿಂ ದಾನಧಾರಾ

ಸಾರಂ ಕೈಗಳೆ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪುವ ಜಯಗಜಮಂ ಲೀಲೆಯಿಂದೇಟಿ ವಾದಿ

ತಾರಾವಂ ವಂದಿವ್ವಂದಧ್ವನಿ ಜಯಜಯಕೋಲಾಹಳಂ ಮಂಗಳಾಳಂ

ಕಾರಂ ಯಾತ್ರೋತ್ಸವಪ್ರಸ್ತುತಮೆನೆ ತಳರ್ಧ ರಾಗದಿಂ ರಾಜರಾಜಂ

೪೩

ಬಳಿಕೊಂದು ಶುಭದಿನ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ
ವಿಜಯೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಡೆಸಲಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ಸೇನಾಪತಿಯು ವಿಜಯ
ಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಯಿಸಿದನು. ೪೨. ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಂದನ್ನು ಹರಿದು ಆಗಸದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಹಸದಿಂದ ಹೊತ್ತು ನೆಗೆವುವೋ ಎಂಬಂತೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಭೇರೀಶಬ್ದವು
ಬಹಳವಾಗಿ ಎಸೆಯಿತು. ವ|| ಆ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣದ ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಯು, ನೀರಿನ
ಭಾರದಿಂದ ಗಂಭೀರವಾದ ಮೇಘದ ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಸ್ವಿಗ್ಧವೆನಿಸಿದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಘೀಂಕಾರದಿಂದಲೂ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಬಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭೇರೀಧ್ವನಿಗಳಂತೆ ಮಧುರವೂ
ಗಂಭೀರವೂ ಎನಿಸಿದ ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆತದಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಗಳ
ಕುಂಭಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನುಚ್ಚುನುರಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕಗೊಂಡ ಸಿಂಹಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಂತೆ
ಭಯಂಕರಗಳಾದ ಸುಭಟರ ಆರ್ಭಟಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಸಂದಣಿಗೊಂಡು ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವ
ಸಮುದ್ರದ ಘೋಷವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಹರ್ಷದಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ೪೩. ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾದ ಕಲಶಗಳೆರಡೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಗಂಡಸ್ಥಳಗಳೆರಡರಿಂದ ಮದೋದಕದ
ಸತತ ಪ್ರವಾಹವಿರುವ ಸುಂದರವೆನಿಸಿದ ಜಯಗಜವನ್ನು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ಲೀಲೆಯಿಂದೇರಿದನು. ವಾದ್ಯಗಳ ಮೊಳಗಾಟವೂ, ವಂದಿಮಾಗಧರ ಹೊಗಳಾಟವೂ,
ಜಯಜಯ ಕೋಲಾಹಲಗಳೂ, ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರಗಳೂ ಯಾತ್ರೋತ್ಸವದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ

೧ 'ಪಟುಕ್ಷೇಡಿತಿಂಗಳಿಂದಂ' ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ಕ್ಷೇಡಿತಿ = ಗರ್ಜನೆ,
ಸಿಂಹನಾದ.

ವ|| ಅಂತು ತಳರ್ದು ರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪೊಜಮಡುವಾಗಳ್,

ಜಳಧಿದ್ವೀಪಾಂತರಾಳಂಗಳನಿರದೆ ಪುಗಿಂ ಪೋಗಿಮುಗಾರಿಗಳ್ ಮಾ
ಕೋಳಲಾಜಿರ್ ಚಕ್ರನಾಥಪ್ರಬಳಬಳಮನೆಂಬಂತೆವೊಲ್ ಸಾನುಕೂಲಾ
ನಿಳನಿಂದಂ ಕೀತುಹಸ್ತಾವಳಿ ಮಿಳಿವಿನೆಗಂ ಬಂದವುತ್ತುಂಗಭೂಷ್ಯ
ತ್ಯುಳಸಂಕಾಶಂಗಳಾಕಾಶದ ನೆಲದೆಡೆಯಂ ಪರ್ವ ಗಂಧದ್ವೀಪಂಗಳ್ ೪೪

ವ|| ಅಂತು ಪೊಜಮಟ್ಟುತ್ತರಭರತದ ವಿಜಯಶ್ರೀವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್
ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಕೆದಜುವ ಪಿಷ್ಣಾತಚೂರ್ಣಮೆನಿಸುವ ರಜಃಪುಂಜಮುಮಂ ದಿಕ್ಸನ್ಯಸೆಯರ ಸೂಸುವ
ರಾಜಾಂಜಳಿನಿಚಯಮೆನಿಸುವ ಮದಕರಿಕರಶೀಕರನಿಕರಮುಮಂ ಅಂಬರದೊಳಮರವ್ಯಂದಂಗಳ್
ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಪತಾಕೆಗಳೆನಿಸುವ ಕರಿಕದಳಿಕೆಗಳುಮಂ ಮುಂದೆ ಮುಂದನಿಲದೇವನ ತಳಿವ
ಕುಸುಮಪ್ರಸರಮೆನಿಸುವ ತುರಂಗಮುಖಭೇನಪಲ್ಲವಸ್ತುಬಕಮುಮಂ ನೋಡುತ್ತಂ ನಡೆಯೆ,

ಬಳವತ್ಸತ್ಯಂತಭೂಪಾಳಕನಿಕರಮಹಾವಾಹಿನೀವಾಹಿನೀಸಂ
ಕುಳಮತ್ತುತ್ಸಾಹದಿಂದಂ ಪುಗೆ ದೆಸೆದೆಸೆಯಿಂ ಬಂದು ಚಕ್ರೇಶಭೂಷ್ಯ
ದ್ವಲಚಕ್ರಾವಾರಪಾರಂ ಸುಭಟಜನಚಮತ್ಕಾರಿ ತೇಜೋಮಹೋರ್ವಾ
ನಳಮುಗ್ಧಾರಾತಿವರ್ಗಪ್ರಳಯಕರಮದೊಂದೆಯ್ ತಾಳ್ದಿತ್ತಗುರ್ವಂ ೪೫

ವ|| ಆಗಲ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿನಾಥನಧಿನಾಥನ ಕೆಲದೊಳ್ ಪಕ್ಕಗಜಾಧಿರೂಢನಾಗಿ ದೇವ ನೋಡೀ
ತೋರ್ಪುದು ದವದಹನಧೂಮಾಧಿಕತ್ಯಾಮಳಿತೋತ್ತಾಳತಾಳಕಾಯಮತಿವಿಚಿತ್ರಪ್ರಮಯಪತ್ರ

ಜರುಗುತ್ತಿರಲು ರಾಜರಾಜನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಾಗ, ೪೪. “ಸಮುದ್ರದ್ವೀಪಗಳ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಹೊಗಿರಿ; ಚಕ್ರನಾಥನ
ಪ್ರಬಲಬಲವನ್ನು ಉಗ್ರಾರಿಗಳಾದರೂ ನೀವು ಎದುರಿಸಲಾರಿರಿ, ಹೋಗಿರಿ” ಎಂಬಂತೆ,
ಉನ್ನತಪರ್ವತಸಮೂಹಕ್ಕೆಣೆಯಾದ ಮತ್ತೆಗಜಗಳು, ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ
ಅನುಕೂಲಪವನನಿಂದ ಅಲುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಸೊಂಡಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ಬಂದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದ ಉತ್ತರಭಾರತದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೆರಚಿದ ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟೋ ಎಂಬಂತಿರುವ
ಧೂಳಿಯ ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ದಿಕ್ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಸೂಸಿದ ಅರಳುಗಳ ಬೊಗಸೆಯೋ
ಎಂಬಂತಿರುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲಿನ ನೀರುಹನಿಗಳನ್ನೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವ
ಸಮೂಹವು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ಪತಾಕೆಗಳೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಗಜಪತಾಕೆಗಳನ್ನೂ, ಮುಂದೆ
ಮುಂದೆ ವಾಯುದೇವನಿಂದುದುರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪಸಮೂಹವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳ
ಬಾಯಿನೊರೆಯೆಂಬ ಚಿಗುರುಗಳ ಗೊಂಬೆಲನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ನಡೆಯಲು;
೪೫. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬಲಾಢ್ಯರಾದ ರಾಜರ ಸೇನೆಗಳೆಂಬ ನದಿಗಳು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ
ಬಂದು ಸೇರಲಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಸುಭಟರ ಚಮತ್ಕಾರಿಯಾದ
ತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಉಗ್ರವೈರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಳಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿ
ಅತಿಶಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ವ|| ಸೇನಾಪತಿಯು ಚಕ್ರೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ

ಖಚಿತೋಚ್ಚಂಡತಾಳಚಾಪದಂಡಮನೇಕವರ್ಣಾಕೀರ್ಣ ಪ್ರಸರವೇಣಿಕಾಗಾಧಗ್ರಥಿತಪ್ರಪ್ತಕೋಶ
ಗುಪ್ತಗುಲ್ಫಾಂತರಪ್ರಾಪ್ತಖದ್ಧೇನುಕಮಾಂಧಧಾನುಷ್ಯಬಳಂ, ಮತ್ತಿತ್ತ ಕೋಮಳಶ್ಯಾಮಳಚ್ಚಾಯಾ
ಕಾಯಮುಂ ಉಪನಿಟಲಘಟಕುಟಲಜೂಟಬಂಧಮುಮಾಕೂರ್ಪರರಚಿತಕಾಳಾಯಸವಳಯ
ಭಯಂಕರಕರ ದ್ವಯಮುಮ ಭನವಶುಂಭತೈಸುಂಭವೇಣಿಕಾಬಂಧೋಲ್ಪಸನ್ನಿಹಾಮುಕುಳಾಕಾರವಿತ್ತ
ಮಾತ್ರಾಸಿದ್ಧೇನುಕೋಶ ಮುಮನೇಕರುಚಿ ವಿಚಿತ್ರವೇತ್ಯವಿಶಿಖಾತಿರುಚರಪ್ರಾಂತಕುಂತಮುಮನುತ್ಪರೀಯ
ಕಂಟಕಮ(?) ತಿಸುಭಟಮದೋತ್ಪಮಿದು ಕರ್ಣಾಟಬಲಂ, ಮತ್ತಿ ಭಾಗದೋ ಆಭಿನವಪ್ರಿಯಂಗು
ಶ್ಯಾಮಾಂಗ ಮರ್ಧಚಂದ್ರಬುದ್ಧ (?) ವ್ಯಾಕೀರ್ಣತ್ರಿಶೂಲಕರವಾಳವಿಶಾಳ ವೇತ್ರಖೇಟಕಮುದ್ಯಷ್ಟ
ಪಾಂಡುರಪಾಳ ಮಂಡಿತಕರವಾಳಾರ್ಥಾಯುಧಮಿಕ್ಕುದಂಪ್ರಣೀತಕ್ರೀಡಾವಖಂಡಿತೋಚ್ಚಂಡ
ಶುಂಡಾಳಗಾತ್ರಾಪರ ಮತಿಬಾಳಕದಳಿಕಾಕಾಂಡಲೀಲಾಚ್ಚನ್ನಸಿಂಧುರಮಧ್ಯ ಹಸ್ತಮತ್ಯಂತಮೃದು
ಮೃಣಾಳದಂಡಹೇಳಾದಳಿತ ದಂತಿದಶನಮುಸಳಮುತವಾಟಲಾಘವ ಲಂಘಿತಪರಪುರಪರಿ
ಖಾವಳಯಮನೇಕಾಹವ ದೃಷ್ಟದೋಷಾಹಸಮಿದು ಮರಾಟಸುಭಟಬಲಂ, ಮತ್ತಿತ್ತ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ
ಸಾಂದ್ರಹರಿದ್ರವಿಲೇಪನವಿಲಿಪ್ತ ಹರಿತಾಳಪಿಂಗಳವಿಲಂಘಿತಶಿಲಾಸ್ತಂಭವಿಭಜನಿತಂಬ ಶಿಖರತರಂಗಿತ
ಚತುರಂಗುಳಾಗ್ರಪಲ್ಲವನಿವಸನಮತಿ ಮಸ್ಯೂರ್ಣ ವರ್ಣವ್ಯತಿಕರೋದೀರ್ಣಶೋಭಾಪುಂಜರಂಜಾ

ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು 'ದೇವ! ಇದು ಆಂಧ್ರ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರ ಪಡೆ, ಇದು ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನ
ಹೊಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಪ್ಪಾಗಿದೆ, ತಾಲವೃಕ್ಷದಂತೆ ಉನ್ನತವಾಗಿದೆ. ಅತಿವಿಚಿತ್ರವೂ
ಸೀಸನಿರ್ಮಿತವೂ ಆದ ಗರಿಗಳಿಂದ ಸಮೇತವಾದ ದಂಡದಂತೆ ಉದ್ದವಾಗಿರುವ
ತಾಲಧನುಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ನಾನಾ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮೂರೇಳೆಯ ಹುರಿಗಳಿಂದ
ಗ್ರಥಿತವಾಗಿ ಸೀಸದ ಒರೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಗುಲ್ಫಾಂತದವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕಠಾರಿಗಳೆಷ್ಟು
ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಬಲ. ಕೋಮಲವೂ ಶ್ಯಾಮಲವೂ ಆದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದು
ಇದರ ದೇಹ. ಹಣೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಕ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜುಟ್ಟುಗಂಟುಳ್ಳದು.
ಮೊಳಕೈವರೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಭೀಕರವಾದ ಕೈಗಳೆರಡುಳ್ಳದು. ನೂತನವಾದ
ರಕ್ತವರ್ಣದ ವೇಣಿಕಾಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ
ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲವುಳ್ಳ ಕಠಾರಿಯೊರೆಯುಳ್ಳದು. ವಿವಿಧ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರ
ವಾಗಿರುವ ಬೆತ್ತದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅತಿಸುಂದರವಾದ ತುದಿಯುಳ್ಳ ಕುಂತಾಯುಧಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದುದು. ಉತ್ತರೀಯವೆಂಬ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡಿದೆ (?) ಸುಯೋಧರ
ಮತ್ತಿನಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದುದು. ಇತ್ತ ಮರಾಟಸುಭಟರ ಸೈನ್ಯ. ಹೊಸ ಪ್ರಿಯಂಗುವಿನಂತೆ
ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಯುಧ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಕತ್ತಿ ಮತ್ತು ಬೆತ್ತದ ಗುರಾಣಿಯುಳ್ಳದ್ದು.
ಮಸೆದದ್ದರಿಂದ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಂಚುಳ್ಳ ಕೈಗತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು. ಕಬ್ಬಿನ ಜಲ್ಲೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ
ನಿಜಭುಜ ದಂಡಪ್ರಹಾರಲೀಲೆಯಿಂದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕ
ಬಲ್ಲದು. ಎಳೆಬಾಳೆಯ ದಿಂಡೋ ಎಂಬಂತೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಆನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲಿನ
ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದು. ತಾವರೆಯ ದಂಟಿನಂತೆ ಒನಕೆಯಂತಹ ಗಜದಂತ
ಗಳನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕಡಿಯಬಲ್ಲದು. ಶತ್ರುಗಳ ನಗರದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಲಾಘವದಿಂದ
ಹಾರಿ ದಾಟಬಲ್ಲದು. ವಿವಿಧ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಈ ಮರಾಟಸೈನ್ಯವು

ಪುರಪಟ್ಟಕಾನಂದಕನಕಪತಾಂಕಿತಯೋಗ ಖಡ್ಗ ಪುತ್ರಿಕೋದ್ಭಾಸಮಾನಸುವರ್ಣಕೋಶಮನತಿಜರತ ಕರ್ಣಿಕಾರಮುಕುಳಸೂಳಪ್ರಿಚತುರಸುವರ್ಣ ಕಂದೋದರಕಂಧರಮುತ್ಪಟಪಾಟಕಪದಕಮಣಿ ತ್ರಿಖಂಡಕರ್ಣಾಭರಣಮುದ್ದದ್ಧ ಜೂಟಮತ್ಯಂತಶೌರ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಕಾಶನಪರಿತ್ಯಕ್ತತನುಚ್ಚಿದಮುತ್ಪಪ್ಪ ರಜತಾವದಾತಲೋಹಪುತ್ರಿಕಾನಂದಲಾಕ್ಷಾಹಿಂಗುಲಿಕ ಪಾಟಲಕಮರ್ಧಕರವಾಳಚಾಳನಪ್ರಕಟಿತ ಭಟಬಿಭೀಷಿಕಾಡಂಬರಮತಿಘ್ನವೀರ ಶೃಂಗಾರನಾಟಕಾಭಿನಯ ನಟವೃಂದಮಿದು ಮಹಾನಾಟಕಬಲಂ, ಮತ್ತಿತ್ತ ಕಾರ್ತಸ್ವರಸ್ತಂಭಸಂಚಾರಣಭಾಸ್ವರಮಾಸ್ತಂದ ಪುಲಂಬಸುಭಟಕರ್ಣಾಭರಣ ಕರ್ಣಪಾಶಮಾಬಳ ಶಾರ್ದೂಲಮುಖರೋಮಕರಾಳಸ್ಯಕ್ಷೋಪಾಂತ ಪ್ರರೂಢಶೃಶ್ರುಚಾಳಮಾಹವ ಮಹಾಹುಂಕಾರ ಕಾಳಕೂಟವಿಟಪಿಪ್ರರೋಹಶಂಕಾವಹನಾಭಿಕೂಪಾವಲಂಬಿ ಕೂರ್ಚಕಳಾಪಂ ಲಲಾಟನಿಹಿತ ಕೌಸುಂಭಾಂಶುಕಪಟ್ಟಕಾಪಾಂತುಬಿಡನಿಬದ್ಧ ಕೇಶಬಂಧಮಾ ಚೂಳ ಸ್ಪಸ್ತಿಕ ಬದ್ಧವಿಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರದ್ವಯೋದ್ಭಾವ ಧಾನುಷ್ಯಮುದ್ವೀಚಮರುಮರೀಚನಿಚಯಚಂಚಳೋದ್ಭಾವ ಬಳಬಹಳನಿಷ್ಪವಚಪ್ರಾಸಪಾಣಿ ವಾರಾಶಿಕಮುಗ್ರಪುಂಖಪ್ರೇಂಖೋಳಾನೇಕ ನೇತ್ರಪಟ್ಟಕಾಸಟಾಳಸರಳಕುಂತಹಸ್ತಮಹಾಹಯಾ

ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದೆ. ಇದು ಮಹಾನಾಟಕ ಬಲ(?), ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿಸಿಣವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಲಾಸ್ತಂಭಗಳಂತಿರುವ ಪೃಷ್ಠಭಾಗಗಳಿಗೆ ಅರಿದಳವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ನೆರಿಗೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. (ಅತಿಮಸೃಣವರ್ಣ.... (ಇಲ್ಲಿ ಪಾಶಭ್ರಂಶವಿದೆ).... ಮಿರುಗುವ ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಸುವರ್ಣದ ಒರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ಅರ್ಥ). ಅರಳದ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಷ್ಟು ದಪ್ಪವಾದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಚಿನ್ನದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕಂಠವುಳ್ಳದ್ದು. ಬಂಗಾರದ ಪದಕವನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ಮಣಿಖಚಿತವಾದ ತ್ರಿಖಂಡ ಕರ್ಣಾಭರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದೆ. ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದೆ. ಕಾಯಿಸಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಲೋಹಮಯ ಖಡ್ಗದ ಅಲಗಿಗೆ ಲಾಕ್ಷಾ ಮತ್ತು ಇಂಗಗಳೀಕವನ್ನು ಬಳಿದು ಕೆಂಪಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕೈಗತ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಭೀಕರವಾಗಿದೆ. ಸ್ಫುಟವಾದ ವೀರಶೃಂಗಾರನಾಟಕವನ್ನಾಡುವ ನಟವೃಂದ ವಾಗಿದೆ. ಇದೋ, ಈ ಕಡೆ ಇರುವುದೇ ಲಾಟಸೇನೆ. ಚಿನ್ನದ ಕಂಭಗಳಂತೆ ಚಲಿಸುವ ಯೋಧರಿಂದ ಭಾಸ್ವರವಾದುದು. ಆಕ್ರಮಣಶೀಲರಾದ ಸುಭಟರ ಕಥೆಗಳನ್ನಾಳಿಸುವುದೇ ಈ ಸೇನೆಗೆ ಕರ್ಣಾಭರಣ. ಬೆಳೆದ ಹುಲಿಯ ಮುಖರೋಮಗಳಂತೆ ಕರಾಳವಾಗಿ ಕಟಬಾಯಿಯ ಬಳಿ ಬೆಳೆದ ಮೀಸೆಯುಳ್ಳದು. ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಂಕಾರ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕೂಟವೃಕ್ಷದ ಬಿಳಿಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಹೊಕ್ಕಳಿನವರೆಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ಗಡ್ಡವುಳ್ಳದು! ಹಣೆಯವರೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುಸುಬೆಬಣ್ಣದ ರುಮಾಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ನಿಬಿಡಕೇಶಬಂಧ ವುಳ್ಳದ್ದು. ಶಿರಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಸ್ಪಸ್ತಿಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯವುಳ್ಳ ಬಿಲ್ಲಾಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಅಲೆಗಳಂತೆಯೂ ಮರುಮರೀಚಿಕೆಗಳಂತೆಯೂ ಚಂಚಲವಾಗಿ ನೆಲೆಗಳೆಯುತ್ತ ಉದ್ಭಾವಬಲಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊರಸೇಳಿದ ಪ್ರಾಸಾಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಸಮುದ್ರದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. (ಉಗ್ರಪುಂಖ.... ಅರ್ಥ ಅಸ್ಫುಟವಾಗಿದೆ.)

ರೋಹಣಮಸಿತಭುಜಗಶಿಶುತರಳತರವಾರಿಖಡ್ಗಖೇಟಕವ್ಯಗ್ರಕರದ್ವಯೋದ್ವಾಮ ಪದಾತಿಬಹಳಮಿದು
ಲಾಟಬಲಂ, ಎಂದನೇಕದೇಶಾಧೀಶಬಲಂಗಳಂ ಬೇಟೆವೇಟೆ ತೋಟುತ್ತುಂ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮುಂದೆ,

ಇಭಿಖಡಿವ್ರಾತ ನಾನಾಹರಿಮಯಕಟಕಭಾಜಿತಂ ತುಂಗವಂಶ

ಪ್ರಭವಂ ಸಿಂಹಾಸನಶ್ರೀಸಮುಚಿತಮಮೃತಾಂಭೋಧಿಕಲ್ಲೋಲಮಾಳಾ

ನಿಭಲೀಲಾಸಂಚಳಚ್ಚಾಮರರುಚರಮಿಳಾಚಕ್ರವಿಖ್ಯಾತಭೂಭ್ಯ

ತ್ವಭು ಚಕ್ರಾಧೀಶನೋ ಮಚ್ಚರಿಪವೋಲೆಸದಿದ್ಧಿತ್ತು ರೌಷಾಚಳೇಂದ್ರಂ

೪೬

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಳಕಟಕಾಭಿಮುಖೀಕೃತನಿಜವಿಜಯಕಟಕನಾಗಿ ಬಡಗಮೊಗದೆ
ನಡೆದು ತನ್ನಹೀಧರದ ಜಗತೀತಳ ಮಣಿಮಯಸೋಪಾನಮನೇಟುವಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖನಾಗಿ
ಪೋಗಿ ಪಂಚಾಶದ್ಯೋಜನಾ^೧ಯಾಮದೊಳಂ ದ್ವಾದಶಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಾಷ್ಟ್ರಯೋಜನೋತ್ಸೇಧವಜ್ರ
ಕವಾಟಪುಟಮುಂ ವಿಚಿತ್ರಮಣಿಯೊಬಿತಿತ್ತದ್ವಾರಬಂಧಬಂಧುರಮುಮಧಸ್ಥ^೨ಳಪ್ರಸರ್ಪತ್ತಿಂಧು
ವಾಹಪ್ರವಾಹವಿರಾಜಿತಮುಂ ಪ್ರಸವಾಗಾರದಂತೆ ನಿಷಿದ್ಧಾನ್ಯಪ್ರವೇಶಮುಂ ರಾಜಭವನದಂತೆ ಕೃತರಕ್ಷಾ
ವಿಧಿಯುಂ ವಿವಾಹಗೇಹದಂತೆ ಸಂಗತಮಂಗಳಪರಿಕರಮುಂ ಜೀವಿತಾಶಯದಂತೆ ಆತ್ಮಾಯಾಮಮುಂ
ಮುಕ್ತಜ್ವರದಂತೆ ನಿರ್ಮುಕ್ತೋಷ್ಣಮುಂ ಮೂರ್ಛಾಪ್ರಾಪ್ತನಂತೆ ತವೋಮಯಮುಮಪ್ಪ
ತಮಿಸ್ಸಗುಹೆಯನೆಯ್ದಿದಾಗಳ್.

ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪದ ಮರಿಯಂತೆ ಮಿಳಿರುವ ಚೂರಿ ಮತ್ತು ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಎರಡು
ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಪದಾತಿಯುಳ್ಳದ್ದು.” ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ದೇಶಾಧೀಶರ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಆಗ, ೪೬. ಎದುರಿಗೆ ರಜತಾಚಲವು ಕಾಣಿಸಿತು.
(ಪರ್ವತದ ಪರವಾದ ಅರ್ಥ) ಆ ಪರ್ವತವು ಆನೆ, ಖಡ್ಗಮೃಗ, ಅನೇಕ ಶುಕವಾನರಾದಿ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಪ್ಪಲಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಉನ್ನತವಾದ ಬಿದುರಿಗೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿ.
ಸಿಂಹಗಳು ಇರಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯುಕ್ತ. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ
ಸಂಚರಿಸುವ ಚಮರೀಮೃಗಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಪರ್ವತರಾಜ
(ಭರತೇಶನ ಪರವಾದ ಅರ್ಥ) ಆನೆ, ಖಡ್ಗಧಾರಿಯೋಧರು, ವಿವಿಧ ಕುದುರೆಗಳು
ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೇನೆಯಿಂದ ವಿರಾಜಿತ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು,
ಸಿಂಹಾಸನದ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣ. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಚಲಿಸುವ ಚಾಮರಗಳಿಂದ
ಶೋಭಿತ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತ. ರಾಜರಿಗೆ ಪ್ರಭು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವು ಭರತೇಶ
ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಧಿಸುವಂತೆ ಇತ್ತು. ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆದುರಾಗಿ
ತನ್ನ ವಿಜಯಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಡೆದನು. ಪುನಃ ಆ ಬೆಟ್ಟದ
ಜಗತೀತಲವೆಂಬ ಮಣಿಮಯಸೋಪಾನವನ್ನೇರಲು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿ ಮುಖನಾಗಿ ಹೊರಟನು.
ಐವತ್ತು ಯೋಜನದುದ್ದವಿರುವ, ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದಗಲದ, ಎಂಟು ಯೋಜನ
ದತ್ತರದ ವಕ್ರಕವಾಟಪುಟವು ಆ ತಮಿಸ್ಸ ಗುಹೆಗಿತ್ತು. ಅದು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ

೧ 'ಪಂಚಷಡ್ಯೋಜನ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಪಂಚಾಶದ್ಯೋಜನ' ಎಂದು ತಿದ್ದಿದೆ. (ಆಧಾರ:
ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ ರಾಜವಾರ್ತಿಕ ೩-೧೦ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)

ಅದಜೋಳಗೆ ಪುದಿದು ಮಂದೈ
ಸಿದ ಕಟ್ಟಲೆಗಗಿದು ಸುಗಿವ ಪೆರ್ಬಡೆಯಂ ಕಂ
ಡಿದು ನಡೆಯದೆ ಸೆಡೆದಿಂದಿ
ದುರ್ದೆಂದು ಬೆಸಸಿದೊಡೆ ಚಕ್ರಿ, ಸೇನಾಪತಿಯಂ

೪೭

ಆತಂ ಪುರೋಹಿತಂ ಬೆರ
ಸಾತತಮಿರಪ್ರಭೇದನೋಪಾಯಮಿದಂ
ದಾ ತಮಮಂ ಕಿಡಿಸಲ್ ಸಂ
ಜಾತನಯಂ ಬಗೆದು ತದ್ಗುಹಾಭಿತ್ತಿಗಳೊಳ್

೪೮

ಎರಡಜೋಳಂ ಚಂದ್ರಾದಿ
ತೃನಾಗಳ್ ಬರೆದು ಕಾಕಿಣೀರತ್ನದೊಳಂ
ಸ್ಫುರಿತಮಣಿರತ್ನದೊಳಮಂ
ತರಿಸುತ್ತುಂ ಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರೆದೊಂದೊಂದಂ

೪೯

ಬಿಸಿಲಂ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳುಮಂ
ಪಸರಿಸೆ ಕಟ್ಟಲೆ ತೆರಳ್ಳು ತೊಳ್ಳೊಡೆ ರಾಗಂ
ಪಸರಿಸೆ ನಡೆದತ್ತು ಬಲಂ
ಪಸರಿಸಿ ನದ್ರುಭಯತಟದೊಳೊಡನೊಡನಾಗಳ್

೫೦

ವ|| ಅಂತು ಕಾಕಿಣೀಮಣಿರತ್ನಂಗಳೊಳ್ ಬರೆದ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರ ಬೆಳಗುಗಳೊಳಂ ಮುಂದೆ

ಮಣಿಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ದ್ವಾರಬಂಧದಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಸಿಂಧೂನದಿಯು ಹರಡಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಣಂತಿಯ ಮನೆಯಂತೆ ಇತರರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕನರ್ಹವಾಗಿಯೂ, ರಾಜಭವನದಂತೆ ರಕ್ಷಣಾವಿಧಿಯಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು ದಾಗಿಯೂ, ವಿವಾಹದ ಮನೆಯಂತೆ ಮಂಗಳವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದು ದಾಗಿಯೂ, ಜೀವಿತಾಸೆಯಂತೆ ಅತ್ಯಾಯತವೂ, ಜ್ವರ ಬಿಟ್ಟವನಂತೆ ಕಾವಿಲ್ಲದುದೂ, ಮೂರ್ಛಿತನಂತೆ ತಮೋಮಯವೂ (ಕತ್ತಲೆಯೂ) ಆಗಿದ್ದಿತು. ೪೭. ಅದರಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾಗಿ ಕವಿದಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಹೆವರಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಮುನ್ನಡೆಯದೆ ನಿಲ್ಲಲು, ಅದೇಕೆಂದು ಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ೪೮. ಅವನು ಪುರೋಹಿತಸಮೇತನಾಗಿ ಆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ. ಅದನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಉಪಾಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ೪೯. ಆ ಗುಹೆಯ ಎರಡೂ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಯೋಜನ ದೂರಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಾಕಿಣೀರತ್ನದಿಂದಲೂ, ಸ್ಫುರಿತವಾದ ಮಣಿರತ್ನದಿಂದಲೂ ಬರೆಯಿಸಿದನು. ೫೦. ಬಿಸಿಲೂ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಲು ಕತ್ತಲೆಯು ತಾನೇತಾನಾಗಿ ತೆರಳಿತು. ಪ್ರಕಾಶವು ಹರಡಲು ಸೈನ್ಯವು ನದಿಯ ಎರಡೂ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡನೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ವ|| ಅಂತು ಕಾಕಿಣೀರತ್ನ ಮತ್ತು ಮಣಿರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ

ತಯೋದತಾಶ್ವಸಂ

೫೨೯

ನಡೆವ ಚಕ್ರರತ್ನಪ್ರಭಾಚಕ್ರದೊಳಂ ಆ ಪಡೆ ಕಣ್ಣಡೆದಂತೆ ಸೋಪಾನಾಂತರದೊಳಿಬೆರಬ್ಬಗೆಯಾಗಿ
ಸಿಂಧುವಿನೆರಡುಂ ತಡಿಯೊಳಮೆರಡುಯೋಜನದಗಲದೊಳ್ ಸೇನಾನೀನಿಯಮದೊಳ್
ಪ್ರಭೂತಾಯತಸಮಾನಮಾಗೆ ನಡೆದು ಕೆಲವು ಪಯಣಂಗಳಿಂ ಗುಹಾಭಿತ್ತಿಗಳೆರಡುಂ ದಸೆಯ
ಕುಂಡಂಗಳೊಳ್ ಪುಟ್ಟ ಬಂದೆರಡುಂ ದಸೆಯೊಳಂ ಸಿಂಧುವಿನೊಳ್ ಕೂಡಿದ ಗುಹಾಮಧ್ಯದೊಳುನ್ನಗ್ಗ
ನಿಮಗ್ನಜಲನಿಮ್ಮಗಾತಟದೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿ.

ಒಂದಳ ನೀರಳಲೊಂದ

ಕೊಂದಿಸುತುಂ ಮೇಗೆ ಕೊಂಡು ನೆಗೆವುದಿದೇಂ ಮ

ತೊಂದಳ ನೀರಡಿಗರ್ದುವು

ದೆಂದತಿವಿಸ್ತಯದೆ ನೋಡಿದಂ ಭರತೇಶಂ

೫೧

ವ|| ಅಂತುಭಯನದಿಯ ವೈಷಮ್ಯಮುಮನಾಶ್ವರ್ಯಂಬಟ್ಟು ನೋಡಿ ನದ್ವತ್ತರಣೋ
ಪಾಯಮಾವುದೆಂದು ಬಗೆದು ಬೇಗು ಸ್ಥಪತಿರತ್ನಮಂ ಕರೆದು ತ್ನುಪತದುದಕೋಭಯಸರಿತ್ವ ರೂಪಮಂ
ತೋಟೆದೊಡೆ.

ಅಡಿಯಿಂ ಮೇಗಳೆತ್ತುವ

ಕದುಗಳಿಯ ಪೊಯ್ಲೊಳಿದಳ ನೀರೊಳಿದಪುದ

ರ್ದದಿಗೆ ಬರೆ ತೆಗೆವ ಗಾಳಿಯು

ನಡಿಗಿಟಿದಪುದಿದಳ ನೀರಿದೊಂದಚ್ಚರಿಯೇ

೫೨

ವ|| ಎಂವು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ನು ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವದಿಂದಮಮಾನುಷಾರಣ್ಯಂಗಳ

ಬರೆದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೂ ಮುನ್ನಡೆದ ಚಕ್ರರತ್ನಪ್ರಭಾವಲಯದಿಂದಲೂ
ಆ ಸೈನ್ಯವು ಕಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೋಪಾನಾಂತರದಿಂದ ಸೈನ್ಯವು
ಇಳಿದು ಇಬ್ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಿಂಧುವಿನ ಎರಡೂ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಯೋಜನ ಅಗಲದ
ಅಳವಿ (ವಿಸ್ತಾರ)ಯಲ್ಲಿ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಉದ್ದ ಅಗಲಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ
ನಡೆದು ಕೆಲವಾರು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಗುಹಾಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಗಪೆಯ ಎರಡೂ
ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎರಡು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಹರಿದುಬಂದು ಸಿಂಧುನದಿಯನ್ನು ಸೇರುವ
ನದಿಯ ಸಂಗಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಸಿಂಧುನದಿಯ ನೀರು ಮೇಲಕ್ಕೆ
ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಹರಿದುಬಂದ ನದಿಯ ನೀರು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕುತ್ತಿತ್ತು.
೫೧. “ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನದಿಯ ನೀರು ಮರಳನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಪುಟಿಯುವುದು.
ಇನ್ನೊಂದರ ನೀರು ಅದನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವುದು” ಎಂದು ಭರತೇಶನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು
ಆ ನದೀಸಂಗಮವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡುನದಿಗಳ ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನು
ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ,
ಸ್ಥಪತಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಒಡನೆ ಬರಮಾಡಿ, ಧುಮುಕುವ ಆ ನದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವನಿಗೆ
ತೋರಿಸಿದನು. ೫೨. ಆಗ “ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಬೀಸುವ ದೊಡ್ಡಗಾಳಿಯಿಂದ ಈ ನದಿಯ
ನೀರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಕೆಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದರ ನೀರು ಕೆಳಕ್ಕೆ
ಧುಮುಕುತ್ತದೆ. ಇದೇನು ಅಚ್ಚರಿ?” ವ|| ಎಂದು ಸ್ಥಪತಿರತ್ನನು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದನು. ಅನಂತರ

ಮಹಾದ್ವಮಂಗಳಂ ತರಿಸಿ ನಡಿಸಿ ನಟ್ಟ ಕಂಭಂಗಳ ಮೇಗೆ ಸಾರದಾರುಗಳನೆಡಗಿಡಿದಿರೆ ಪಾಸಿ ಪಸರಿಸಿ ಪಡೆಗೆ ನಡೆಯಲಪ್ಪಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗಳ್,

ದಳ್ಳಿಸಿ ಕುಕ್ಕಿಲುತ್ಸಂಬುಧಿ
ಯುಳ್ಳೋಳಂ ನೆಗಲಿ ಕವಿದು ನರ್ತಿಸಿ ನಡೆದ
ತ್ಯಳ್ಳಾದೆ ನೆಲಂ ಬಲಮದು
ಕೊಳ್ಳೆಂದು ಮಹಾರವಂ ಪೊದಲಿಸಿದನೆಗಂ

೫೩

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮನೇಕಮದಗಜಘಟಾಪರಿವೇಷಿತನಾಗಿ ರಾಜಮಾರ್ಗದೊಳ್ ನಡೆವಂತದಳಿ ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಕೆಲವು ಪಯಣಂಗಳೆಂದುತ್ತರಗುಹಾದ್ವಾರ ಮನನಾಯಾಸದೊಳ್ ತೆಪ್ಪೆದು ಪೊಜಮಟ್ಟಾಗಳ್,

ಸೆಪ್ಪೆವನೆಯಿಂದಂ ಭೋಂಕನೆ
ಪೊಜಮಟ್ಟವೊಲಂದು ಗರ್ಭಗೃಹದಿಂದಂ ಮೇ
ಸೊಜಮಟ್ಟವೊಲಾ ಗುಹೆಯಿಂದಂ
ಪೊಜಮಟ್ಟುದು ಸೈನ್ಯಮಂಬುಧಿದ್ವನಿಯಿಂದಂ

೫೪

ವ|| ಅಂತು ತಮಿಸ್ರಗುಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಪೊಜಮಟ್ಟಾಗಳ್,

ಸಕಟೋದ್ಯವನೇಭರುಗ್ಗಜರಠಸ್ಥೂಳಾರ್ಗಾಕಾರಮಾ
ರ್ಗಕುಜಂ ವಾಜಿಖುರಾಹತಿಸ್ತಪ್ಪುಟತಗ್ರಾವಸ್ಥಳಂ ಸೈನ್ಯದಂ
ತಿಕ್ಕರೋಚ್ಚಾಟತಪ್ಪಲಕ್ಕೀಕಿಸಲಯಂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ ಪೆರ್ಚೆದು
ತ್ಸುಕದಿಂದಂ ದಾಂಟಲಳುಂಬಮಪ್ಪ ವಿಜಯಾರ್ಥಾದ್ವೀಂದ್ರಮಂ ದಾಂಟದಂ

೫೫

ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿರ್ಮಾನುಷಾರಣ್ಯಗಳ ಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ನಡಿಸಿ, ನೆಟ್ಟ ಕಂಭಗಳ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಾಸಿ, ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕೆಂದು ಸೇನೆಗೆ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನು. ೫೩. ಆಗ ಸೇನೆಯು ರಭಸದಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಯು ಎದ್ದುಬರುವಂತೆ ನಲಿದು ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಹೊರಟಿತು. ನೆಲವು ನಡುಗಿತು. ಗುಹಾದ್ವಾರಿಯು ಕೊಳ್ಳೆಂದು ಹೊರಸೂಸುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ, ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಆ ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಕೆಲವೇ ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಉತ್ತರ ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ತೆರೆದು ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆಗ, ೫೪. ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ತೊಟ್ಟನೆ ಹೊರಬಿದ್ದಂತೆಯೂ, ಗರ್ಭಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಂತೆಯೂ ಆ ಗುಹಾದ್ವಾರ ದಿಂದ ಸಮುದ್ರಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ತಮಿಸ್ರಗುಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಟಾಗ, ೫೫. ಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ದಾಟಲಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಲವನ್ನು ದಾಟಿದನು. ಆತನು ಗಂಡಸ್ಥಳಸಹಿತವಾಗಿ ಕಾಡಾನೆಗಳಿಂದ ತೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಪ್ಪವೂ ಗಟ್ಟಿಯೂ ಆದ ಅಗುಳಗಳಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾರ್ಗವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿದನು. ಕುದುರೆ ಗೂರಸುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಕಲ್ಲುಚಪ್ಪಡಿಗಳು

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಾರ್ಥಮಹೀಧರೋಪಕಂಠವನನಿಕಟಮೋ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟಾಗಳ್,

ಆ ಗುಹೆಯೊಳಗಣ ಶರದ(?)ದೊ

ಳಾಗಳೆ ಬಸವಳಿದ ಬಲಮನಾಟಿಸುವವೊಲಾ

ಯ್ಯಾ ಗಿರಿಯ ಕೊಳದ ಮರಗಳ

ಪೂಗಳ ಕಂಪನೆ ತೆರಳ್ ಬೀಸುವ ಪವನಂ

೫೬

ವ|| ಅಂತಲ್ಲಿ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮಖಂಡಮುಖಂ ಅಖಂಡಪ್ರತಾಪಧ್ವಜನಂದು ತನ್ನ ಧ್ವಜನೀಪತಿಯನಟ್ಟಿ ಬಾಯ್ಕೊಳಿಸಿ ಚಕ್ರರತ್ನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯಖಂಡಮುಖಂ ಔಂಕಿ ಪೂಜೆ ಪೂಜ್ಯವನ್ನಂಭಿಸಿ ನಿಂದಾಗಳ್. ಚಲಾತಾವರ್ತರೆಂಬವರು ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರ್ ಧನುರ್ಧರ ಪ್ರಾಯಮುಂ ಅಶ್ವೀಯಬಹಳಮುಂ ಹಾಸ್ಯಿಕಸಾಧನಮುಮಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಬಲಮನೊಂದುಮಾಡಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಳುಚ್ಚವಿಗ್ರಹಂಗೆಯ್ಯಲಿತ್ತಿಕೊಂಡುದಂ ಕಂಡು ಮಂತ್ರಿಗಳ್ ಮಾಕೊಂಡು,

ವಿಜಯಾರ್ಥಾದ್ವಿಯನುಚ್ಚ ಬರ್ಪಳವಿದೇಂ ಸಾಮಾನ್ಯಮೇ ದೇಶಮಂ

ಭುಜವಿಕ್ರಾಂತದಿನೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕಧಟದೇನಾಶ್ವಯಮಲ್ಲೇ ಮೃಗ

ವ್ರಜದೊಡ್ಡೇಂ ಮೃಗರಾಜನಂ ನೆಹಿವುದೇ ತಾಂಗಲೆ ನಮ್ಮಿ ಬೃಹ

ಧ್ವಜನೀಸಂಕುಳಮೀ ಜಿಗೀಷುವನಿದೇಂ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಗೆಲ್ಲಮೇ

೫೭

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಈ ಗಿರಿದುರ್ಗಮಂ ದಾಟಿ ಬಂದ ಬಲ್ಲಾಳ್ ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವನಕ್ಕುಮ ಮೋಘನಕ್ಕುಂ; ಅದಟೆಂ ಈತನೊಳ್ ಇದಿರ್ಚಿ ಕಾದುವ ಮರುಳನಂ ಬೇಡ; ಹಿಮವದ್ವಿಜಯಾರ್ಥ ಹಳ್ಳತಿಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಸೈನ್ಯಗಜಗಳು ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಸಲ್ಲಕೀ ಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ ಸಮೀಪದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ, ೫೬. ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಕೊಳಮರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಹೂಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಅದರ ಕಂಪನ್ನು ಹರಡುವ ಗಾಳಿಯು ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶರತ್ಕಾಲದ ಸೆಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಳಿದಿದ್ದ ಬಲವನ್ನು ತಣಿಸುವಂತಾಯಿತು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮಖಂಡವನ್ನು ಅಖಂಡಪ್ರತಾಪಧ್ವಜನಾದ ಭರತನು ತನ್ನ ಸೇನಾಸತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಜ್ಞಾಧೀನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಪುನಃ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಮಖಂಡವನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ ಚಲಾತ, ಆವರ್ತರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರು ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಧನುರ್ಧಾರಿಯೂ ಆದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಡನೆ ಭೀಕರಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅದನ್ನು ಅವರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕಂಡು ಹೀಗೆಂದರು: ೫೭. “ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತವನ್ನುಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಬಂದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ? ಈ ದೇಶವನ್ನು ಭುಜಪರಾಕ್ರಮದಿಂದೊತ್ತಿ ಹೊಕ್ಕ ಶೂರತನವು ಆಶ್ವಯಂಕರವಲ್ಲವೇ? ಮೃಗಸಮೂಹವು ಸಿಂಹವನ್ನೆದುರಿಸ ಬಲ್ಲದೆ? ನಮ್ಮ ಈ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಈ ವಿಜಿಗೀಷುವನ್ನು ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲದೆ? ವ|| ಅದಲ್ಲದೆ ಈ ಗಿರಿದುರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದ ಶೂರನು ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನಾಗಿರಬೇಕು, ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು, ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸುವವನಾಗಿರಬೇಕು.

ಗಂಗಾಸಿಂಧುತಟಾವಧಿಯಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮಖಂಡದೊಳಂ ಅಗಾಧನದೀನದದುಸ್ತರಮಪ್ಪ ಜಲದುರ್ಗದ ಮಹಿಮೆಯುಮಂ ಅಭೃಂಕಪಶಿಖರದುರ್ಲ್ಫಾಫ್ಯಮಪ್ಪ ಗಿರಿದುರ್ಗದ ಪೆಂಪುಮಂ ಉದಗ್ರತರು ಗಹನದುಪ್ಪವೇಶಮಪ್ಪ ವನದುರ್ಗದುನ್ಮತಿಯುಮಂ ಒಳಕೊಂಡು, ನಿರಂತರಾಚ್ಚಾಳಕಪ್ರತೋಳೀಂದ್ರ ಕೋಶ ದೇವಪಥಸನಾಥಂಗಳುಂ ಗಂದಶ್ರೇಣಾಭೀಳಶಿಳಾಯಂತ್ರಭಯಂಕರಂಗಳುಂ ಪ್ರಳಯಕಾಳಾನಳ ವರ್ಷಶಂಕಾಕಾರಿಹುತವಹವರ್ಷಾಗ್ನಿಯಂತ್ರಭಯಾನಕಂಗಳುಂ ಕಂಟಕಗುಲ್ಮನಿಷವಲ್ಲಿಸಂಘಾತ ಭೀಷಣಂಗಳುಂ ಜಾನುಭಂಜನೀಶೂಲಪ್ರಕರಪರಿವೃತಂಗಳುಂ ಕೂಪಕೂಟಾವಪಾಯಲೋಹಕಂಟಕ ಸಂಕಟಂಗಳುಂ ತಾಳಪತ್ರಶೃಂಗಾಟಕನಿಚಿತಂಗಳುಂ ಶ್ವದಂಷ್ಟಾರ್ಗಳೋಪರಿಸಂಘನ್ನಂಗಳುಂ ಯಂತ್ರಾಯುಧಾವರಣೋಪಕರಣಪರಿಣತಂಗಳಾಗಿದರ್ ದುರ್ಗಂಗಳೊಳ್,

ಘನದೋರ್ದಂಡಪ್ರಭಾವಾರ್ಜಿತ ಧರಣಿಗುಹಾಸಿಂಹರಿರ್ ನೀಮುಮೀಗಳ್
ವನಸಿಂಹನ್ಯಾಯದಿಂದ ದುರ್ಗದೊಳೆ ಬಲಿದು ನಿಂದಲ್ಲಿ ಬಂದೊತ್ತಿ ಚಕ್ರೇ
ಶನ ತಂತ್ರಂ ನಿಲ್ಲುಮಾರ್ತಲ್ಲಿಗೆ ನೆಲೆದು ಭರಂಗಿಯುದುರ್ಕುಳ್ಳ ಸಾಮಂ
ತನಿಕಾಯಂ ಯಂತ್ರಮುಕ್ತಾನಳಶರದೃಷದಾಸಾರವಿಧ್ವಂಸಮಕ್ಕುಂ

೫೪

ಅದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನೆದುರಿಸಿ ಕಾದುವ ಮರುಳ್ತನವು ಬೇಡ. ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತ, ವಿಜಯಾರ್ಧ, ಗಂಗಾಸಿಂಧುಗಳ ತಟವೇ ಆವಧಿಯಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಈ ಮಧ್ಯಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ನದೀನದಗಳಿಂದ ದಾಟಲಾಗದ ಜಲದುರ್ಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಮುಗಿಲನ್ನುಜ್ಜುವ ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ದುರ್ಲ್ಫಾಫ್ಯವಾದ ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ, ಉನ್ನತವಾದ ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ದುಷ್ಟವೇಶಗಳಾದ ವನದುರ್ಗಗಳ ಔನ್ನತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡು ಕೊತ್ತಲ, ರಸ್ತೆ, ಕಟ್ಟೆ, ಇಂದ್ರಕೋಶ, ದೇವಪಥಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೆಸೆಯುವ ಶಿಲಾಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರಗಳೂ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿವರ್ಷದ ಶಂಕೆಯನ್ನು ತರುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನುಗುಳುವ ಅಗ್ನಿಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಭೀಕರಗಳೂ, ಮುಳ್ಳು, ಪೊದರು, ವಿಷದ ಬಳ್ಳಿ ಇವುಗಳ ಸಂಘಾತದಿಂದ ಭೀಷಣಗಳೂ, ಜಾನುಭಂಜನೀ, ಶೂಲ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವೂ, ಕೂಪ (ಬಾವಿ) ಕೂಟ (ಶಿಖರ) ಅವಪಾತ (ಕಂದಕ) ಲೋಹಕಂಟಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದುದೂ, ತಾಳೆಮರ, ಶೃಂಗಾಟಕವೆಂಬ ಮರ ಇವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಮೇತವೂ, ನಾಯಿಯ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಂತಿರುವ ಅಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಸಂಘನ್ನವೂ, ಯಂತ್ರ, ಆಯುಧ, ಅವರಣ ಮುಂತಾದ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ ದುರ್ಗಮ ದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ! ೫೪. ದಂಡದಂತೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ತೋಳುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಗುಹೆಯ ಸಿಂಹರಾದ ನೀವು ವನಸಿಂಹನ್ಯಾಯ'ದಿಂದ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಲಿತು ನಮಗೇನು ಭಯವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿಂತರೆ, ಚಕ್ರೇಶ್ವರನ ತಂತ್ರವು ಸಾಗದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನೀವು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದುಡುಕಿದರೆ ಉರ್ಕುಳ್ಳ ಸಾಮಂತವರ್ಗವೆಲ್ಲ ಯಂತ್ರಮುಕ್ತವಾದ ಬೆಂಕಿ, ಬಾಣ, ಕಲ್ಲು ಇವುಗಳ ಸಂತತವಾದ ಮಳೆಯಿಂದ

1. ಸಿಂಹದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ, ವನದಿಂದ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂಬುದು ವನಸಿಂಹನ್ಯಾಯ. ಪ್ರಕೃತ, ದುರ್ಗದಿಂದ ನಿಮಗೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ದುರ್ಗಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಣೆ.

ವ|| ಅಂತೀತನ ಕಟಕಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಕ್ಷಯವ್ಯಯಪ್ರತ್ಯವಾಯಂಗಳಂ ಮಾಡಿ ಬೇಸಟಿಸಿ ನೆಲದಿಂ ತೆರಳುವಮಲ್ಲದೊಡಂ ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಗಳಪ್ಪ ಮೇಘಮುಖರೆಂಬ ನಾಗರಾಜರೆಂಬ ನಾಗರಾಜರಿಂದಮೀತನಳುರ್ಕೆಯುಮನುರ್ಕುಮಂ ಕಿಡಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಮೆಂದು ನುಡಿದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾತಂ ಮನದೆಗೊಂದು ಬಲಾಕಾವರ್ತರ್ ಪೂಜಾಪುರಸ್ಕರಂ ದರ್ಭಾಶಯನುತಳಗತರ್ ತದುದ್ಯೋಗಪರರಾದಾಗಲಾ ನಾಗರಾಜರ್ ಬಂದು ನಿಮಗಾಮುಳ್ಳಂತೆ ದಂದುಗಮೆಂದುಮೇಕಪ್ಪದೆಂದು,

ಜಳದಾಕಾರದೊಳೆಯ್ವ ಪರ್ಬ ಸಕಳಾಶಾಚಕ್ರಮಂ ವ್ಯೋಮಮಂ
ದಳಮಂ ಕರ್ಗಿ ಕಳಂಗಿ ತೋಟಿ ಸಿಡಿಲಿಂ ಮಿಂಚಂ ಘನಧ್ವಾನದಿಂ
ದಿಳಿ ಕಂಪಂಗೊಳಿ ಸೋನೆಯಿಂ ಸರಿಗಳಿಂ ತಂದಲ್ಲಳಿಂದಂದು ಭೂ
ತಳಮೇಕಾರ್ಣವಮಾಗೆ ಚಕ್ರಿಯ ಬಲಶ್ಚಾತಂಕಮಂ ಮಾಡಿದರ್

೫೯

ವ|| ಅಂತು ವಿಳಯಕಾಳಜಳದೋದೀರ್ಣಜಳಮುಮನಿಟಿಸಿ ಜಳಧರ ಜಳಧಿಯ ನಡುವೆ,

ಅಡಿಯೊಳ್ ಶಾಸಿದ ಚರ್ಮತ್ವಪಟಮಂ ತಚ್ಚತ್ರರತ್ನಂ ಬೆಡಂ
ಗಿದಿದೋರಂತಿರೆ ಮುಟ್ಟು ಪೊಲ್ಲ ತೆಲದಿಂದಿಂಬಾಗಿ ತನ್ನಧ್ಯದೊಳ್
ಸೊಡರಿಪರ್ಂತಿರೆ ಚಕ್ರರತ್ನಮದಜೊಳ್ ನಿರ್ಬಾಧಮಿದರ್ತ್ತು ಪೆ
ರ್ವದೆ ವಾರಾಶಿಯೊಳಿದರ್ ಭೈತದೊಳಗಂದೆತ್ತಂ ತೆರಳಿದರ್ವೊರ್

೬೦

ವಿದ್ವಂಸನಗೊಳ್ಳುವುದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಈ ಭರತೇಶನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕ್ಷಯ, ವ್ಯಯ, ಅಡ್ಡಿಗಳನ್ನೊಡ್ಡಿ, ಅವನು ಬೇಸರದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡೋಣ. ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಗಳಾದ ಮೇಘಮುಖರೆಂಬ ನಾಗರಾಜರಿಂದ ಈತನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಕೆಡಿಸಿ ಈತನನ್ನು ಗೆಲ್ಲೋಣ” ಎಂದರು. ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು ಬಲಾಕಾವರ್ತರು ಪೂಜಾಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಾಗದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರಾದರು. ನಾಗದೇವತೆಗಳು ಬಂದು “ನಾವಿರಲು ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟವೇಕಾದೀತು?” ಎಂದರು. ೫೯. ಆಮೇಲೆ ನಾಗದೇವತೆಗಳು ಮೇಘರೂಪದಿಂದ ದಿಕ್ಕಕ್ರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಕಾಶಮಂಡಲವು ಕರಗಿಹೋಗುವಂತೆಸಗಿದರು. ಸಿಡಿಲು, ಮಿಂಚು ಮತ್ತು ಮೋಡಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಕಂಪಗೊಂಡಂತೆಯೂ, ಸೋನೆಮಳೆ ಮತ್ತು ಜಡಿಮಳೆಗಳಿಂದ ಭೂತಳವೆಲ್ಲವೂ ಜಲಮಯವಾಗುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಚಕ್ರಿಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಆತಂಕವನ್ನೊಡ್ಡಿದರು. ವ|| ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡದಿಂದ ಸುರಿದ ಜಲವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವ ಆ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ೬೦. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮರತ್ನವೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯು ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಭರತೇಶನ ಭತ್ತರತ್ನವು ಬೆಡಂಗುವಡೆದು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನಿತ್ತಿತು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಸೊಡರಿನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡಸೈನ್ಯವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿರ್ಬಾಧವಾಗಿ ಎತ್ತಲೂ ತೆರಳದೆ ನಿಂತಿತ್ತು.

ವ|| ಅಂತು ಕೃತಕಚತುರ್ಧಾರದಂತರ್ಭಾಗದೊಳ್ ಸೇನಾಧಿನಾಥರಕ್ಷಿತಮಪ್ಪ ಕಟಕಕ್ಕೆ ವಜ್ರಪ್ರಾಕಾರರೂಪನಾಗಿ ಕುರುಕುಲಾಗ್ರಗಣ್ಯನವ್ವ ಸೋಮಪ್ರಭನ ಮಗಂ ಜಯಕುಮಾರಂ ಸ್ವಪತಿರತ್ನ ವಿರಚಿತಾಂಬರಗೋಚರರಥನಿಕರಂಗಳುಂ ವಜ್ರದ ಗಿಡಿಗೆಗಳುಂ^೧ ಬೆರಸು ಮೇಘಮುಖಾಮರದೊಳ್ ಕಾದುವಾಗಳ್,

ತಮದೊಡ್ಡಿರ್ಪವೊಲಿರ್ಪ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ತಳ್ಳೊಡ್ಡೆಲ್ಲಮಂ ಮುನ್ನಮ
ಗ್ನಿಮುಖಾಸ್ತ್ರಂಗಳನೆಚ್ಚು ತೊಳ್ಳು ಬಲೆಯಂ ಮಯ್ಯಂದು ಪುಂಖಾನುಪುಂ
ಖಮಿಸುತ್ತಿರ್ಪೆಡೆಯೊಳ್ ತೆರಳ್ವದುವಗುವಿಂ ಪರ್ಬ ಬಂದಿದರ್ ಮೇ
ಘಮುಖಾಹೀಂದ್ರರ ಪೊಂಕಮಂ ಜಯಕುಮಾರೋನುಕ್ತಬಾಣಗಳಿಳ್ ೬೧

ಸಿಡಿಲಿಂ ಮಿಂಚಂ ಮೊಳಗಿಂ
ಪಡೆಗುಳ್ಳಂ ಪಡೆವಹೀಂದ್ರರೆರ್ದಗಿದುವಿನೆಗಂ
ಸಿಡಿಲಂ ಮಿಂಚಂ ಮೊಳಗುಮ
ನೊಡನೆ ತೆರಳ್ವದುವು ಜಯನ ಶರನಿಕರಂಗಳ್ ೬೨

ಸಿಡಿಲಂ ಸಿಡಿಲಟ್ಟುವುದನೆ
ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಮಿಂಚು ತಳ್ಳುದನೆ ಗಗನಮನೇ
ನಡರ್ಪವೊ ಜಯನ ಶರಂಗಳ್
ಸಿಡಿಲುಂ ಮಿಂಚುಂ ಪಳಂಚಿ ಸಂಚಳಿಸುವಿನಂ ೬೩

ವ|| ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲುಗಳುಳ್ಳ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಸೇನಾ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ವಜ್ರಪ್ರಾಕಾರರೂಪನಾಗಿ ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸೋಮಪ್ರಭನ ಮಗ ಜಯಕುಮಾರನು ಶಿಲ್ಪಿರತ್ನನಿಂದ ವಿನಿರ್ಮಿತವೂ ಆಕಾಶಗೋಚರವೂ ಆದ ರಥಗಳಿಂದಲೂ ವಜ್ರಮಯವಾದ ಡೇರೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಮೇಘಮುಖಾಮರ ರೊಡನೆ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದನು. ೬೧. ಕತ್ತಲೆಯ ರಾಶಿಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳ ತಡೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಂಕಿ ಕಾರುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಜಯಕುಮಾರನು ಮೇಘಮುಖವಿರನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಸೆಯುತ್ತಿರಲು, ಜಯಕುಮಾರೋನುಕ್ತವಾದ ಬಾಣಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಮುಖವಿರೇಂಬ ಪನ್ನಗಶ್ರೇಷ್ಠರ ಗರ್ವವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದುವು. ೬೨. ಸಿಡಿಲು, ಮಿಂಚು ಮತ್ತು ಅರ್ಭಟ (ಗುಡುಗು)ಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತರಾಗುವ ಮೇಘಮುಖಾಮರರು ಎದೆಗೆಡುವ ಹಾಗೆ ಜಯಕುಮಾರನ ಬಾಣಗಳು ಆ ಮಿಂಚನ್ನೂ, ಸಿಡಿಲನ್ನೂ, ಮೊಳಗುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಲೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದುವು. ೬೩. ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಲನ್ನು ಅಟ್ಟಿತೋ, ಕುಡಿಮಿಂಚು ಕುಡಿಮಿಂಚನ್ನು ಅಟ್ಟಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಿಡಿಲನ್ನೂ ಮಿಂಚನ್ನೂ ಸಂಘಟ್ಟಿಸಿ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಜಯಕುಮಾರನ ಶರಗಳು ಆಕಾಶವನ್ನೇರಿದುವು.

೧ ಗಿಡಿಗೆ = ಕೀಟಕಾ, ಡೇರೆ (ಪೂ. ಪು. ೩.೨-೬೫)

ಅಂಬರದಿಂ ಸೂಸುವ ಧಾ
ರಾಂಬುಗಳುಮನೊಡನೆ ಸುರಿವ ಪಲವಂದದ ಕೂ
ರಾಂಬುಗಳುಮನೊಡನಳುರ್ದುವ
ದೇಂ ಬಿಸಿಯವೊ ಜಯಕುಮಾರನನಲಶರಂಗಳ್

೬೪

ತಳದಳಿಪ ಮುಗಿಲ್ಲಳ್ಳಳ
ಕುಳಮುಪ್ಪಿನಮಳುರ್ದು ಜಯನ ಶರತತಿ ಕೊಳೆ ಜ
ಲ್ಲಳಿಯ ಮುಪ್ಪಿವೊಕ್ಕವೊಳ್ ಕಳ
ಕುಳಮಾದರ್ ನಾಗರಾಜರಪಗತತೇಜರ್

೬೫

ಕಡುಕೆಯಾನಿರೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿವರೆಗಂ ಮೇಘಾಮರರ್ ಬರ್ಪರೆಂ
ದೊಡಿದರ್ಕಂ ಮಿಗಿಲುಂಟೆ ಬನ್ನಮೆನುತುಂ ಮೇಘೋತ್ಸರಧ್ಯಾನದಿಂ
ಕಡುಕೆಯಾದ್ದುರ್ ಜಯಂ ಭುಜಾರ್ಜಿತಜಯಂ ಪೊಕ್ಕೆಚ್ಚನಸ್ತ್ರಾನಳಂ
ಕಿಡಿಯಿಂ ಕೆಂಡದಿನೇಂ ಪೊರಳ್ಳಿದುದೊ ತನ್ನೇಘಾಮರಾನೀಕಮಂ

೬೬

ವ|| ಆಗಲಾ ನೆಗಲ್ವ ಸಮರಕಳಕಳಮಂ ಕೇಳ್ವಿದೇನೆಂದು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ಖಡ್ಗರತ್ನಕ್ಕೆ
ಕೈಯಂ ನೀಡಿದಾಗಳ್.

ಗಣಬದ್ಧಾಮರಹೂಂಕೃತಂ ಜಯಕುಮಾರೋನ್ಮುಚ್ಛಮಾನೋಗ್ರಮಾ
ರ್ಗಣಮಾ ವೀರಸಿನಾದಸಿಂಹನಿನದಂ ತಮ್ಮ ಪಳಂಚಲೈ ತ
ತ್ಸನೈವ್ಯಂದಂ ಮಣಿದೋಡೆ ಮಾಣದೆ ಚಲಾತಾವರ್ತರಳ್ಳುತ್ತೆ ಕೀ
ಲ್ವದಿನೈಂಬುದನೆಂಬೆಂದೆಜಗಿದರ್ ಚಕ್ರೇಶಪಾದಾಬ್ಜದೊಳ್

೬೭

೬೪. ಆಕಾಶದಿಂದ ಸುರಿಸುವ ಧಾರಾಕಾರದ ಅಂಬು (ನೀರು)ಗಳನ್ನೂ, ಒಡನೆ ಸುರಿವ
ಹಲವು ರೀತಿಯ ಹರಿತವಾದ ಅಂಬುಗಳನ್ನೂ (ಬಾಣಗಳನ್ನೂ) ಜಯಕುಮಾರನ
ಅಗ್ನಿಬಾಣಗಳು ಅಂಜಿಸಿದುವು. ಅದೆಷ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದುವೋ ಅವು! ೬೫. (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ)
ಮುಸುಕಿ (ಭರತೇಶನ ಪಡೆಯನ್ನು) ನಾಶಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತವಾದ ಮೋಡಗಳು
ಜಯಕುಮಾರನ ಶರತತಿಗಳಿಂದ ಚೂರು ಚೂರಾಗಲು, ನಾಗದೇವತೆಗಳು ತೂತಿಸುವ
ಜಲ್ಲರಿಯ ಹಿಂದೆ ನಿಂತವರಂತೆ ಆಗಿ ತೇಜೋಹೀನರಾದರು. ೬೬. “ನಾನು ಯುದ್ಧ
ಮಾಡಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿರಲು ಈ ಮೇಘಾಮರರು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿಗೆ
ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದರೆ, ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಅಪಮಾನವೇನುಂಟೆನಗೆ?”
ಎನ್ನುತ್ತಾ ತನ್ನ ತೋಳ್ಬಲದಿಂದ ಗೆದ್ದ ಜಯಕುಮಾರನು ಮೇಘಗಳಂತೆ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ
ನುಗ್ಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾಣಾಗ್ನಿಯು ಕಿಡಿಗಿದರಿ ಕೆಂಡವನ್ನುಗುಳಿ
ಮೇಘಾಮರಾನೀಕವನ್ನು ಹೊರಳಾಡಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ ಯುದ್ಧದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು
ಕೇಳಿ ಇದೇನೆನ್ನುತ್ತಾ ಭರತೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಖಡ್ಗರತ್ನಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಿದನು. ಆಗ, ೬೭. ಗಣ
ಬದ್ಧಾಮರರ ಹೂಂಕೃತಿಯೂ ಜಯಕುಮಾರೋನ್ಮುಕ್ತವಾದ ಉಗ್ರಬಾಣಗಳೂ
ಸಿಂಹದ್ವನಿಯಂತಿರುವ ವೀರರ ಸಿಂಹನಾದಗಳೂ ಮೇಘಾಮರರನ್ನು ಸಂಘಟ್ಟಿಸಿದುವು.

ವ|| ಆಗ್ ಚಯನ ಭುಜವಿಜಯಸೂಚಕಮಾಗೆ ಮೇಘನಾದಸಮಾನಮಾದ ಸಿಂಹನಾದಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಮೇಘಸ್ವರನಾಮಮಂ ವೀರಾಗ್ರಗಣ್ಯಪದವಿಯಂ ದಯೆಗೆಯ್ದು ಚಲಾತಾವರ್ತರ ಕುಲಧನಮುಮಂ ಯಶೋಧನಮುಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಅವರಂ ವಿಧೇಯರಂ ಮಾಡಿ ಸಿಂಧುನದೀತೀರಂ ಬಡಿದು ಪೋಗಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದ ಸಿಂಧುಪ್ರತಾಪಮನೆಯ್ತಿ ತನ್ನ ಬರವನಟಿದಿವರ್ವಂದ ಸಿಂಧುದೇವಿಯಿಂದಂ ಸಿಂಧುಜಳಂಗಳೊಳಬಿಷ್ಣುನಾಗಿ ಭದ್ರಾಸನಮಂ ಪಡೆದು ಸಿಂಧುದೇವಿಯನಿರಿಸಿ ಕತಿಪಯಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ ಹಿಮವನ್ದ್ಯಕೂಟಾಭಿಮುಖಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು ನಿಯಮಸ್ಥನಾಗಿ ಹಿಮವತ್ಕುಮಾರನುಮಂ ವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರನಂದದೊಳೆ ಸಾಧಿಸುವುದಮಾತನಂದೋಲಗಿಸಿದ ಗೋಶೀರ್ಷ ಚಂದನದಿವ್ಯಪದಮಾಳಾದಿ ತದ್ಗಿರಿಸಮುದ್ಯುತಸಾರವಸ್ತುಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಅಜ್ಞಾವಿಧೇಯರಂ ಮಾಡಿ ಸಿಂಧುನದೀತೀರಂಬಡಿದು ಪೋಗಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತಮಂ ನೋಡಿ,

ಇದು ಹೈಮಾದ್ರೀಂದ್ರಮಾಲುಂ ಕುಲಗಿರಿಗೆ ಮೊದಲ್ ಮೇರುಶೃಲೇಂದ್ರಮುಂ ಮೆ
ಚ್ಚಿದಾಕಾಶಂಬರಂ ಪರ್ಬದ ಮಣಿಮಯಕೂಟಂಗಳಿಂದಿಲ್ಲಿ ಮಾದ್ಯ
ದ್ರದನೀಂದ್ರಸ್ಥೂಳದಂತಾಹತಿವಿದಳಿತಗೋಶೀರ್ಷಸಾರದ್ರವಾಮೋ
ದದಿನೆತ್ತಂ ಗಂಧವಾಹಂ ಮಗಮಗಿಸೆ ಬೆಡಂಗೀ ನಗೆಂದೋಪಕಂಠಂ

೬೮

ತತ್ಕಲವಾಗಿ ನಾಗದೇವತೆಗಳು ಮಣಿದೋಡಿದರು. ಚಲಾತಾವರ್ತರೂ ಹೆದರಿ “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ನಾವು ಹೇಳುವೆವು!” ಎನ್ನುತ್ತ ಭರತೇಶನಿಗೆ ವಂದಿಸಿದರು. ವ|| ಆಗ ಜಯಕುಮಾರನ ಭುಜವಿಜಯಸೂಚಕವಾಗಿ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯೆನಿಸಿದ ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ “ಮೇಘಸ್ವರ”ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ, ವೀರಾಗ್ರಗಣ್ಯಪದವಿಯನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಚಲಾತಾವರ್ತರ ಕುಲಧನವನ್ನೂ ಕೀರ್ತಿಧನವನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ವಶವರ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಸಿಂಧೂನದಿಯ ದಡದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆದು ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಸಿಂಧುಪ್ರಪಾತವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಇದಿರು ಬಂದ ಸಿಂಧುದೇವಿಯಿಂದ ಸಿಂಧುಜಲದಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಭದ್ರಾಸನವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿಂಧುದೇವಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಕೆಲವು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಹಿಮವತ್ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಮ ಶಿಖರಕ್ಕಭಿಮುಖವಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಯಮಸ್ಥನಾದನು, ಬಳಿಕ ವಿಜಯಾರ್ಥ ಕುಮಾರನಂತೆಯೇ ಹಿಮವತ್ಕುಮಾರನನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆತನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ಗೋಶೀರ್ಷ, ಚಂದನ, ಮಹೌಷಧಿ ಮತ್ತು ತದ್ಗಿರಿಯಲ್ಲೊಗೆದ ಮತ್ತಿತರ ಸಾರವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಅಜ್ಞಾವಿಧೇಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ೬೮. “ಇದು ಹಿಮಾಚಲ. ಇದು ಆರು ಕುಲಗಿರಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನದು. ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ಹರಡಿದ ಮಣಿಮಯವಾದ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಇದ ಮೇರುವನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿದು. ಮತ್ತಗಜೇಂದ್ರಗಳ ದಪ್ಪವಾದ ದಂತಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದುದುರಿದ ಗೋಶೀರ್ಷ¹ ಸಾರದ್ರವಗಳ ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಮಗಮಗಿಸುವ

1 ಸುಗಂಧಿ ವೃಕ್ಷವಿಶೇಷ.

ಇದಲಿಂ ಮಧ್ಯದ ಪದ್ಮೆಯೆಂಬ ಕೊಳದಿಂದ ಗಂಗೆಯುಂ ಸಿಂಧುವುಂ
ಮೊದಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟ ನೆಗಲೆವೆತ್ತುವು ನೆಲಕ್ಕೆಮಾಳ್ ಪಟ್ಟಂಡಮಿಂ
ತಿದಲಿಂದಿತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ನೋಡಿಮಮಗೀ ಶೈಲೇಂದ್ರಮಂದಂದು ತೋ
ಲಿದನಾ ತನ್ನೊಡವರ್ಪ ಭೂಪನಿಕರಕ್ಕುತ್ತಂಗಹೈಮಾದಿಯಂ

೬೯

ವ|| ಅಂತು ತದ್ಗೀಂದ್ರಮಧ್ಯಮಕೂಟದಿಂದ ಸಯ್ಯ ತೆಂಕಮೊಗದೆ ಬಂದು
ವೃಷಭಾಚಲಮಂ ಕಂಡಂ, ಅದು ಯೋಜನಶತಮೂಲವಿಸ್ತೃತಮುಂ ತಾವತ್ಯಮಾಗೋತ್ಸೇಧಮುಂ
ತದರ್ಥಪ್ರಮಿತೋಪರಿತಕವಿಸ್ತಾರಮುಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿಶತಯೋಜನಾವಗಾಹಮುಮಾಗಿ ಸುಂದುತ್ತರಭರತ
ಮಧ್ಯಮಖಂಡದ ನಟ್ಟನದುವಣೆಡೆಯೊಳ್ ಅತಿಕ್ರಾಂತಾನೇಕಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ವಿಶದಯಶುಪುಂಜಮುಮಂ
ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುಖವಿಲೋಕನಮಂಗಳಮಣಿದರ್ಪಣಶ್ರೀಯುಮಂ ತನ್ನೊಳವಡಿಸಿ,

ಕುವಲಯಪಾಂಡುರಂ ಕನಕಪಂಕಜಪಂಡವಿರಾಜ ಕೇಕಿತಾಂ
ಡವರಮಣೀಯಕಲ್ಪಲತಿಕಾವನಮುನ್ನದಭಂಗಮಾಲಿಕಾ
ರವಮುಖರೀಕೃತಾಮೃತವನಶೋಭಿತಮಾಶ್ರಿತದಿವ್ಯಸೌಂದರೀ
ನಿವಹನೀರ್ಣಚಂಪಕವನಂ ಕರಮೊಪ್ಪಗುಮಾ ಮಹೀಧರಂ

೭೦

ವ|| ಆ ವೃಷಭಾದಿಯ ಮೇಖಳಾಭಿತ್ತಿಯೊಳ್ ಆತ್ಮೀಯವಿಶ್ವವಿಶ್ವಂಭರಾವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಯ
ನಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಬರೆಯಿಸುವನೆಂದು ಪೋಗಿ ನೋಡುವನ್ನೆಗಂ,

ಈ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶವು ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಚೆಲ್ವಾಗಿದೆ. ೬೯. ಇದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ
ಪದ್ಮೆಯೆಂಬ ಕೊಳದಿಂದ ಗಂಗೆಯೂ ಸಿಂಧುವೂ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡವು. ನಮ್ಮ
ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಲವು ಇದರಿಂದೀಚೆಗೇ ಸರಿ. ನಮಗೆ ಈ ಶೈಲೇಂದ್ರನೇ
ಗಡಿ ನೋಡಿರಿ” ಎಂದು ತನ್ನೊಡನೆ ಬಂದ ರಾಜರಿಗೆ ಉನ್ನತಹಿಮಾಚಲವನ್ನು
ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ಹೈಮಾಚಲದ ಮಧ್ಯಮಶಿಖರದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ
ತೆಂಕಮೊಗದಿಂದ ಬಂದು ವೃಷಭಾಚಲವನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದರ ಮೂಲ ವಿಸ್ತಾರವು
ಒಂದುನೂರು ಯೋಜನ. ಅದರ ಎತ್ತರವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ತಳದ ವಿಸ್ತಾರವು
ಐವತ್ತುಯೋಜನ. ಅದರ ಹರಹು ಒಂದುನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಯೋಜನದಷ್ಟು. ಅದರ
ಉತ್ತರಭರತದ ಮಧ್ಯಮಖಂಡದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿದ ಹೋದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ
ಶುಭ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿರಾಶಿಯನ್ನೂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮುಖದರ್ಶನಾರ್ಥವಾದ
ಮಂಗಳದರ್ಪಣ (ಕನ್ನಡಿ)ದ ಶ್ರೀಯನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ೭೦. ಆ ಪರ್ವತವು
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯಂತೆ ಪಾಂಡುರವಾಗಿದೆ. ಚಿನ್ನದ ತಾವರೆಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ನವಿಲುಗಳ ಕುಣಿತದಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ
ಕಲ್ಪಲತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮತ್ತವಾದ ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಮಾವಿನ ತೋಪುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿದೆ. ದಿವ್ಯಸುಂದರೀಜನರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಚಂಪಕವನವುಳ್ಳದಾಗಿದೆ. ವ|| ಆ ವೃಷಭಾಚಲದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ
ಭರತೇಶನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಭೂದಿಗ್ವಿಜಯದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರೆಯಿಸುವನೆಂದು

ಅದಱೋಳನೇಕಕಲ್ಪಶತಕೋಟಿಗಳೋಳ್ ಸಲೆ ಸಂದ ಚಕ್ರಿವೃಂ
ದದ ಚಲದಾಯದಾಯತಿಯ ಬೀರದ ಚಾಗದ ಮಾತುಗಳ್ ಪೊದ
ಱ್ಪೊದವಿರೆ ತತ್ತಶಸ್ತಿಗಳೊಳಂತವನೊಯ್ಯನೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸೋ
ರ್ದುದು ಕೊಳಗೊಂಡ ಗರ್ವರಸಮಾ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ ೭೧

ವ|| ಅಂತು ಗಳಿತಗರ್ವನಾಗಿ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಪೂರ್ವಾವನಿಪಾಳಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಳೊಂದೊಂದಂ
ದಂಡರತ್ನದಿಂ ಸೀಂಟ ಕಳೆದು ನಿಜಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿ,

ಸ್ವಸ್ತಿಮಸ್ತನರೇಶ್ವರ
ಮಸ್ತಕವಿನ್ಯಸ್ತಶಾಸನಂ ಸಕಲಜಗ
ದ್ವಿಶ್ವಾರಿತಯಶನನ್ವಯ
ವಿಶ್ವಾರಕನಾದಿದೇವನಗ್ರತನೂಜಂ ೭೨

ಭುವನವಿಶೇಷಕನಿಶ್ಚಾ
ಕುವಂಶಗಗನೇಂದು ಚಕ್ರರತ್ನಾಧೀಶಂ
ನವನಿಧಿವಲ್ಲಭನಾನತ
ದಿವಿಜಗಣಂ ನೆಗಟ್ಟ ನಾಭಿರಾಜನ ಮೊಮ್ಮಂ ೭೩

ಅವನ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳ್ಳೆ
ರಾವತಗಜನಿಭಗಜಂಗಳಿಂ ಭುವನತಳಂ
ತೀವಿದುದಾವನ ಸೈನ್ಯದೊ
ಳಾವರಿಸಿದ ಧೂಳಿ ಪೂಜ್ವುದಂಭೋನಿಧಿಯಂ ೭೪

ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಆಗ, ೭೧. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಪಶತಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ
ಚಕ್ರಿಸಮೂಹದ ಛಲ, ಆಯ, ಆಯತಿ, ಬೀರ ಮತ್ತು ಚಾಗಗಳ ಮಾತುಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿ
ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಭರತೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಗರ್ವರಸವು
ಸೋರಿಹೋಯಿತು! ವ|| ಹೀಗೆ ಅಹಂಕಾರವಿರಹಿತನಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡು ಹಿಂದಿನ ರಾಜರ
ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದನ್ನೂ ತನ್ನ ದಂಡರತ್ನದಿಂದ ಒರೆಸಿಹಾಕಿ ತನ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು
ಬರೆಯಲು ಎಡೆಮಾಡಿ ೭೨. “ಸ್ವಸ್ತಿ ಆದಿದೇವನ ಅಗ್ರತನೂಜನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನು
ಎಲ್ಲ ರಾಜರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿದವನು. ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ
ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡಿದವನು. ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ೭೩. “ಅವನು
ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶವೆಂಬ ಆಗಸದ ಚಂದ್ರ, ಚಕ್ರರತ್ನಕ್ಕೊಡೆಯ,
ನವನಿಧಿಗಳಿಗಾಶ್ರಯ, ದಿವಿಜರಿಂದ ನಮಸ್ಕೃತನು, ನಾಭಿರಾಜನ ಮೊಮ್ಮಗ,
೭೪. ಯಾವನ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐರಾವತಕ್ಕೆಣೆಯಾದ ಗಜಗಳಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವು
ತುಂಬಿದ್ದಿತೋ, ಯಾವನ ಸೈನ್ಯಧೂಳಿಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ಹೂತು ಹೋಯಿತೋ,

ವೇಲಾವನಂಗಳುಂ ಕು
ಶ್ವೀಳಂಗಳುಮಾವ ನೃಪನ ಪಡೆ ನಡೆವೆಡೆ ನಿ
ಮೂಳಂಗಳಾದುವಾವನ
ತೋಳಿಂ ನಿಮಿದ್‌ತ್ತು ಜಳಧಿವರಮವನಿತಳಂ

೭೫

ದೇವಾಂಗನೆಯರ್ ಪಾಡುವ
ರಾವನ ಜಸಮಂ ಕುಳಾಚಳಾವಳಿಯೊಳ್ ಶೌ
ರ್ಯಾವಪ್ಪಂಭದಿನಾಳ್ವನ
ನಾವಂ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತಕ್ಕಿತಳಮಂ

೭೬

ಆತಂ ಭರತೇಶ್ವರನಿಂ
ತೀ ತೇಜದಿಂ ನೆಗಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನೀ ವಿ
ಖ್ಯಾತವೃಷಭಾದ್ರಿಯೊಳ್ ಸುರ
ಗೀತಯಶಂ ನಿಲಿಸಿದಂ ನೆಲಂ ನಿಲ್ಲನೆಗಂ

೭೭

ವ|| ಅಂತಾತ್ಮೀಯವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಯನಾ ವೃಷಭಗಿರಿಯೊಳಾ ವೃಷಭೇಶ್ವರನಂದನಂ
ಕಾಕಿಣೇರತ್ನದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ ಬಲಿಕ್ಕದರ್ಶನದೊಳಿದ್ದ ಗಂಗಾಕೂಟಕ್ಕಭಿಮುಖನಾಗಿ ತತ್ಸಮೀಪದೊಳ್
ಆತ್ಮೀಯಮಂಗಳಜಳಂಗಳಿಂದಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ದು ಅನೇಕಾಶೀರ್ವಾದಪುರಸ್ಕರಂ ಸಿಂಹಾಸನಮಂ ಕೊಟ್ಟ
ಗಂಗಾದೇವಿಯಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಗಂಗಾತಟಂಬಡಿದು, ಚತುರಂಗಚಮೂಚಕೃಪಾಂಸುಪಟಲದಿಂದಂ
ದಿಹ್ನುಂಗಳುಂ ವಿರೋಧಿನರಪಾಳಪ್ರಿಯಸುಖಮುಖಂಗಳುಂ ವಿಚ್ಛಾಯಂಗಳಾಗೆಯುಂ, ಮಹಾವಾಹಿನೀ
ವಾರಣೇಂದ್ರಘಟಾನ್ಮೋನ್ಮಸಂಘಟ್ಟಘಂಟಾಟಂಕಾರಾಸ್ಥಾನದಿಂದಂ ಉದಗ್ರಗಿರಿಗುಹಾಂತರಂಗಳುಂ

೭೫. ವೇಲಾವನಗಳೂ ಪರ್ವತಗಳೂ ಯಾವ ನೃಪಾಲನ ಸೈನ್ಯವು ನಡೆದರೆ
ನಿರ್ಮೂಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವೋ; ಯಾವನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವು
ವಿಸ್ತರಿಸಿತೋ, ೭೬. ಯಾವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದೇವಾಂಗನೆಯರು ಕುಲಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ
ಹಾಡುವರೋ, ಯಾವನು ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು
ಶೌರ್ಯಾತಿರೇಕದಿಂದ ಆಳಿದನೋ ೭೭. ಅವನೇ ಭರತೇಶ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ತನ್ನ
ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಆತನು ಈ ವೃಷಭಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲವು ನಿಲ್ಲುವನಕ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು”
ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ವೃಷಭಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವೃಷಭಪುತ್ರನಾದ ಭರತೇಶನು
ಕಾಕಿಣೇರತ್ನದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಅದಕ್ಕೆ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ
ಗಂಗಾಕೂಟಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರುಗಳಿಂದ
ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಅನೇಕಾಶೀರ್ವಾದಗಳೊಡನೆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ಗೌರವಿಸಿದ ಗಂಗಾ
ದೇವಿಯಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಗಂಗಾತಟವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಚತುರಂಗ
ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ಧೂಳಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಶತ್ರುರಾಜವನಿತೆಯರ
ಮುಖಗಳನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿ ಕಾಂತಿವಿಹೀನವನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ಮಹಾಸೈನ್ಯದ ಬೃಹದ್ಗಜಗಳ
ಸಂಘಟ್ಟನದಿಂದಾದ ಗಂಟೆಗಳ ಟಂಕಾರಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಪರ್ವತಗುಹಾಂತರಗಳೂ,

ಉದಗ್ರವಿಕ್ರಮಾರಾತಿರ್ಕಾರ್ಣಾಂತರಂಗಕುಂ ವಿಕೀರ್ಣಂಗಳಾಗೆಯುಂ, ಅಪರಿಮಿತಸ್ತುಬೀರಮಾನೀಕಶೀಕರ
ನೀಹಾರವರ್ಷದಿಂದಂ ಉಷ್ಣಾಂಶಮಪ್ರತಾಪಮುಂ ಊರ್ಜಿತಾರಾತಿರಾಜಪ್ರತಾಪಮುಂ ಅವಿದ್ಯತೋದ್ರೇಕ
ಮಾಗೆಯುಂ, ಸಂಚಾರಿದೋಚಕಾಚಚಳಿಪ್ರವಾಳರುಚಹರಕರಟಫಟಾಪಂಚರಾಗಕೇತನಚಂಚಳಾಂಚಳ
ನಿಚಯದಿಂದಂ ಅಂಭೋದಿಪಥಮುಂ ಅತಿಚಕಿತವಿದ್ವಿಷ್ಣುದೃಷ್ಟಿಪಥಮುಂ ನಿರವಕಾಶಮಾಗೆಯುಂ,
ಉದ್ಭವತಮತ್ರವಾರಣೇಂದ್ರವಿಷಾಣಕುಲಿತದಂಡಹತಿಯುಂ ವನದುರ್ಗಭಂಗಮುಂ ವಿಪಕ್ಷಪಾರ್ಥಿವ
ಮನೋರಥಭಂಗಮುಂ ಸಿದ್ಧಮಾಗೆಯುಂ, ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿತ್ಯಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ ಬಂದು,

ಇಭಕುಂಭೋದ್ಭೂತಮುಕ್ತಾಫಲನಿಕರಮುಮಾನಂದದಿಂ ತಂದು ಕಂಡಿ
ರ್ದಭಯಾರ್ಥಿವ್ಯಾಧರಾಜಪ್ರತತಿಗಭಯಮುಂ ಕೊಟ್ಟು ಕಲ್ಪಾಂತಕಾಲ
ಕ್ಷುಭಿತಾಂಭೋರಾಶಿಶಂಕಾವಹಬಳನಿಕರಂ ರಾಜತಾದ್ವೀಂದ್ರಶೋಭಾ
ವಿಭವಕೃತ್ಯರ್ಥ ತತ್ಪರ್ವತನಿಕಟವನೋಪಾಂತದೋಳ್ ಬೀಡುವಿಟ್ಟುಂ

೭೮

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಳಕಾಂಡಕಪ್ರಪಾತಗುಹಾಸಮೀಪದೋಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು
ಮುನ್ನಿನ ಮಾಲ್ಕಿಯೊಳೆ ವರೂಢಿನೀಪತಿಯಂ ಬೆಸುಬೊಡೆ ಆತನಾ ಗುಹಾದ್ವಾರಮಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮ
ದೊಳೆ ತೆಲೆದದಲಿ ಬೆಂಕಿಯಾಲುವನ್ನೆಗಂ ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡಮುಮಂ ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯೊಳಿರ್ದವುಮಂ
ಚಾಯ್ಕೊಳಿಸಲ್ಪೋಗೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಶ್ರೇಣಿಗಳ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜಾಧಿರಾಜರ್ ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಬಂದು,

ಶೂರರಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಕಿವಿಗಳ ರಂಧ್ರಗಳೂ ವಿಕೀರ್ಣವಾದುವು. ಆನೆಗಳ ಸೈನ್ಯದ
ಜಲಕಣಗಳೆಂಬ ಹಿಮವರ್ಷದಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಉಷ್ಣದ ಬೇಗೆಯೂ ಬಲಿಷ್ಠ ಶತ್ರುರಾಜರ
ಪ್ರತಾಪವೂ ಉದ್ರೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುವು. ಸಂಚಾರಿಯಾದ ನೀಲಪರ್ವತಸಮೂಹದ
ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಆನೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಐದುಬಣ್ಣದ
ಬಾವುಟಗಳ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ತುಂಬ ಹೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳ
ದೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ನಿರವಕಾಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಉನ್ನದಗಜೇಂದ್ರದಂತ
ವಜ್ರದಂಡದಿಂದ ವನದುರ್ಗಭಂಗವನ್ನೂ ಶತ್ರುರಾಜರ ಮನೋಭಂಗವನ್ನೂ
ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಬಂದು,
೭೮, ಆನೆಯ ಕುಂಭಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೊಗೆದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ತಂದಿದ್ದ,
ಅಭಯಾಭಿಲಾಷುಕರಾದ ವ್ಯಾಧರಾಜರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತನು. ಪ್ರಳಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳ್ಳುವ ಸಮುದ್ರದ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಬಲಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಆತನು
ರಜತಪರ್ವತದ ಶೋಭೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.
ವ|| ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ ಕಾಂಡಕಪ್ರಪಾತಗುಹೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.
ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಅವನು ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮದಂತೆ
ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆದನು. ಅದರ ಬೆಂಕಿಯಾರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ
ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೆರಳಿದನು. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿನ
ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರು ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಭರತೇಶ್ವರಪದನಖಮಣಿ
ಪಾರೀಚಗ್ ತಮ್ಮ ಮಕುಟಮಣಿದೀಧಿತಿಯೊಳ್
ಬೆರಸಿರೆ ತದಾಚ್ಚಯಂ ನಿಜ
ಕಿರೀಟದಿಂ ತಾಳ್ವಿದಂವನಿ: ಸೋಗಯಿಸಿದರ್

೭೯

ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳಂತಾ ಕ
ಚ್ಚ ಮಹಾಕಚ್ಚರ್ಕಳಿಂದಮೊದವಿದ ನಣ್ಣಂ
ತಮದೀರೆ ತಮೊಡವುಟ್ಟಿದ
ಕಮಳಾನನೆಯಂ ಸುಭದ್ರೆಯಂ ತಂದಿತ್ತರ್

೮೦

ವ|| ಅಂತಾ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನಮಂ ಅಂಬರಚರೋಚತಕಲ್ಯಾಣಂಗಳಿಂದಂ ಆ ಪುರುಷರತ್ನಾಕರನೊಳ್ ನೆಜಪಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳುಳ್ಳನರ್ಘ್ಯರತ್ನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಬಳಿವಳಿಗೊಟ್ಟು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪೋದರ್, ಅನ್ನೆಗಂ ಮೈಚ್ಚರಾಜಬಲಪರಿವೃತನಾಗಿ ನಿಜಭುಜವಿಜಯಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಂದು ಕಂಡ ದಂಡನಾಯಕಂ ತೋಪಿದನೇಕಕ್ಷತ್ರಿಯಪುತ್ರಕುಲಧನಂಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷ ಹಸ್ತಸ್ತಂಗಳಾದಿ ಬೆಸನನಿರ್ಮ ಕೇಳದಂತು ಪೂಗೊಸಿ ಕಳುಪಿ ಮುನ್ನಮೆ ತಪ್ಪಿದಜುದಿಂಗಳ್ಳರ ಮಾಪಿದ ಕಾಂಡಕಪ್ರಪಾತಗುಹೆಯೊಳಗಣಿಂದಂ ಚಕ್ರರತ್ನಂ ಮುಂದೆ ನಡೆಯ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನರಚಿತ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮಂಡಳಂಗಳ ಬೆಳಗಿನೊಳಂ ಗಂಗಾನದ್ಯುಭಯತಟಮಹಾವೀಧಿಗಳೊಳಂ ನಡೆದು

೭೯. ಭರತಪರಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲುಗುರುಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜರ ಕಿರೀಟಮಣಿಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆತುವು. ಅದರಿಂದ ಭರತನಾಚ್ಚಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಅವರು ಹೊತ್ತರೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿದರು. ೮೦. ಕಚ್ಚಿ, ಮಹಾಕಚ್ಚರಿಂದ ಒದಗಿದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು, ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧಿಪರು ತಮ್ಮ ಸೋದರಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಕಮಲಮುಖಿಯನ್ನು ಭರತರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ವ|| ಅಂತು ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಆಕಾಶಚಾರಿಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾಧರರಿಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಿದ ಕಲ್ಯಾಣವಿಧಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಆ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನೊಡನೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನರ್ಘ್ಯರತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿತ್ತು ತೆರಳಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೈಚ್ಚರಾಜರ ಸೈನ್ಯದೊಡಗೂಡಿ ತನ್ನ ತೋಳ್ಬಲದ ವಿಜಯವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು ದಂಡನಾಯಕನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಅನೇಕ ರಾಜಪುತ್ರರ ಕುಲಧನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷನ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಮಾತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮೊದಲೇ ತೆರೆದಿದ್ದ ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿಯಾರಿದ ಕಾಂಡಕ¹ ಪ್ರಪಾತ ಗುಹೆಯಿಂದ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲು, ಕಾಕಿಣೀರತ್ನದಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮಂಡಲಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೂ ಮಕುಟಬದ್ಧರ ಕಿರೀಟ ಮಣಿಕಾಂತಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೂ ಗಂಗಾದಿನದಿಗಳ

1 ಕಂಟಕಪ್ರಪಾತವೆಂದು ಪೂರ್ವಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ. (೩೨-೧೮೮)

ಕತಿಸಯದಿನಂಗಳಿಂ ಗುಹಾದ್ವಾರಮಂ ಪೊಲಮಡುವಾಗಳ್ ತದ್ಗುಹಾಕೂಟನಿವಾಸಿಯಪ್ಪ
ನಾಟ್ಯಮಾಲಾಮರಂ ಸುವರ್ಣಪೂರ್ಣಕುಂಭಾದಿ ಮಂಗಳಂಗಳನಿದಿಗೊಳಿ ಗುಹಾದ್ವಾರದಿಂ
ಪೊಲಮಟ್ಟಾಗಳ್,

ಧವಳಚಮರೀಜವೀಚೀ

ನಿವಹಂ ಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಫೇನಪ್ರಕರಂ

ವಿವಿಧಪ್ರವಾಹಮೆಸೆದುದು

ವಿವಿಧಬಲಂ ಗಂಗೆಯಂತೆ ತದ್ಗಿರಿತಟದೊಳ್

೮೧

ವ|| ಆಗಳ್ ಪತಾಕಿನೀಪತಿನಿಯಮದಿಂ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗಸ್ಥಿತಮಂ ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡಮನ
ಪ್ರತಿಹತಶಾಸನಾಂಕಿತಂ ಮಾಡಿ ಬರೆ ವಿಜಯಸೈನ್ಯವಿರ್ಜಿತ ಭರತಮಂಡಳಂ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಸಿದ್ಧದಿಗ್ವಿಜಯನಾಗಿ ವಿಜಯಪರ್ವತಗಜಮನೇಟಿ ಗಂಗಾತಟಂಬದಿದು ಪಯಣಂಬಂದು ಕೈಲಾಸಾಚಳ
ನಿಕಟದೊಳ್ ಕಟಕಮಂ ನಿಟಿಸಿ ಪರಿಮಿತಪರಿಜನಂಬೆರಸು ತದ್ಗಿರೀಂದ್ರಮನೆಯ್ಯೆವುದು,

ಶರಭಂಗಳೆಡೆ ಸಿಂಹದುರ್ವು ವನಗಂಧೇಭೋತ್ಸರಕ್ಕೊಂದುಮಾ

ಗರಮೀ ಭೂಧರಮೀ ಮಹೋಗ್ರಮೃಗಸಂಘಾತಂಗಳೊಂದೊಂದನಿಂ

ತಿರೆ ಕಂಡೋಡುವುಪಲ್ಲದಿಂತಿವೊಡಗೂದಿದ್ವಪ್ಪುಂತೀ ಜಗ

ದ್ವುರು ಬಂದಿದುರ್ದವಳೆಂದೆ ಶಾಂತರಸಮಂ ಕೈಕೊಂಡುದೀ ಪರ್ವತಂ

೮೨

ವ|| ಎಂದು ಕೈಲಾಸಾಚಳಮನೇಟಿ ಧೂಳಿಶಾಲದಿಂ ತಗುಳ್ಳು ಪೂರ್ವೋಕ್ತವರ್ಣನೋಪೇತ

ಉಭಯ ದಡಗಳ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹಾದ್ವಾರದಿಂದ
ಹೊರಬಂದರು. ಆಗ ಗುಹಾಕೂಟನಿವಾಸಿಯಾದ ನಾಟ್ಯಮಾಲನೆಂಬ ಅಮರನು ಚಿನ್ನದ
ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಇದಿಗೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ
ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲು, ೮೧. ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರಗಳೆಂಬ
ಅಲೆಗಳ ಗುಂಪುಳ್ಳ, ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳೆಂಬ ನೊರೆಯ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ
ಚಕ್ರಿಯ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸೇನೆಯು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ
ಸೇನಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಾಗದಲ್ಲಿನ ಮ್ಲೇಚ್ಛಖಂಡದ ರಾಜರನ್ನು
ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮೀರದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬರಲು, ವಿಜಯಸೈನ್ಯಗಳಿಂದ ಭರತಮಂಡಲವನ್ನು
ಗೆದ್ದು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧದಿಗ್ವಿಜಯನಾದನು. ವಿಜಯಪರ್ವತವೆಂಬ ಗಜವನ್ನೇರಿ
ಗಂಗಾತಟದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ಸೇನಾಶಿಬಿರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪರಿಮಿತ ಪರಿಜನರೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆ ಬಂದನು.
೮೨. “ಈ ಜಗದ್ಗುರುವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಪರ್ವತವು ಶಾಂತರಸವನ್ನು
ಕೈಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಭೂಧರವು ಶರಭಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ. ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ.
ವನಗಂಧೇಭಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ. ಮಹೋಗ್ರವಾದ ಮೃಗವ್ರಾತಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದೂ
ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕಂಡು ಓಡವು. ಮೇಲಾಗಿ ಅವು ಕೂಡಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವುವು” ಎಂದನು.
ವ|| ಆಮೇಲೆ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ಧೂಳಿಶಾಲವನ್ನು ಸೇರಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವರ್ಣನೆಯಿಂದ

ಮುಪ್ಪ ವೃಷಭನಾಥನಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪಮಂ ನೋಡುತ್ತಂ ಬಂದು ಸಕಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರರುಂಧ್ರ ಸಭೆಯ ನಡುವೆ ಸಿಂಹಾಸನಮಸ್ತಕದೊಳಿದ್ ಜಗತ್ತಯತಿಲಕನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ಭರತೇಶ್ವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹೀತಳನಿಹಿತಮಣಿಕಿರೀಟರಶ್ಮಿದೋಹಸಾಂದ್ರಕುಂಕುಮಪಂಕದಿಂ ವಿಹಿತೋಪಹಾರನಾಗಿ,

|| ಪೃಥ್ವೀ ||

ಸಮಸ್ತ ಸುರಕೋಟಿ ಹೇಮಘಟಕೋಟಿಯಿಂ ತೀವಿ ತಂ
ದಮೇಯಭುಜಕೋಟಿಯಿಂ ಮಿಸಿಸೆ ದುಗ್ಗಸಿಂಧುಪ್ಪವಂ
ಶ್ರಮಾಂಬುಲವಮೊಂದುಮಂ ನಿನಗೆ ಪುಟ್ಟಸರ್ವಾರ್ತುಡಿ
ಲ್ಲಮಾನುಪಮನಂತವೀರ್ಯಗುಣಮಾದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರಾ

೮೩

ವಿದಗ್ಧ ಸುರಸೌಂದರೀನಯನಸೌಂದರಂ ನಿನ್ನ ರೂ
ಪಿವತ್ತ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನಂ ತುಳಿದು ಗೆಲ್ಲ ವಿಕ್ರಾಂತಮೆ
ತ್ತಿದಚ್ಚರಿ ದಲೆಂಬನಂ ನೆಗಲ್ದಿ ನೀಂ ತ್ರಿಲೋಕಂಗಳೊಳ್
ನ ದೇವಚರಿತಂ ಚರೇದೆನಿಸಿದ್ಯ ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರಾ

೮೪

ಅತೀಂದ್ರಿಯಸುಖಾಮೃತಾಂಬುಧಿನಿವಾಸಮೊಂದೊಂದನಾ
ತತ್ತ್ವವಿದ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಮನೆ ಕೀಟೆ ಕಂಡೈ ಪೆಜರ್
ಚತುರ್ಗತಿಯ ಬಟ್ಟಿಯಂ ನೆಲೆಯೆ ಕಂಡರೆಂತುಂ ಕರ
ಸ್ಥಿತಾಮಳಕಮೆಂಬರಾ ಜಟುಚದೇವುದಿಂದ್ರಾರ್ಚಿತಾ

೮೫

ಕೂಡಿದ ವೃಷಭನಾಥನ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಎಲ್ಲ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರರಿಂದಲೂ ಮುನೀಂದ್ರರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆ ಸಭೆಯ ನಡುವೆ ಉಚ್ಚಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಗತ್ತಿಯತಿಲಕನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನು ಮಹೀತಲದ ಮೇಲಿಕ್ಕಿದ ಮಣಿಕಿರೀಟಕಾಂತಿಗಳ ನಿಬಿಡವಾದ ಕುಂಕುಮಪಂಕದಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ೮೩. “ಸಮಸ್ತ ದೇವಸಮೂಹವು ತಮ್ಮ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ತೋಳ್ಗಳಿಂದ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ತಂದು ನಿನಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದರ ನೀರು ನಿನಗೆ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಬೆವರಿನ ಹನಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ! ಎಲೈ ಆದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರನೇ! ನಿನ್ನ ಅನಂತ ವೀರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಭರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದುವು. ೮೪. ವಿದಗ್ಧರಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸುಂದರವೆನಿಸಿದ ನಿನ್ನ ರೂಪವೆಲ್ಲಿ? ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ? ಹೇ ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರ, ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಸರಿ ಎಂಬಂತೆ ನೀನು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಚರಿತದಿಂದೆಂದಿಗೂ ನಡೆಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು! ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ೮೫. ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಸುಖಾಮೃತದ ಸಮುದ್ರನೆ, ನಿವಾಸ (ಶ್ರೇಣಿ)ವೊಂದೊಂದನ್ನೂ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವಿದನಾದ ನೀನು

1. ‘ವೃಷಭನಾಥನು ದೇವನಾಥರಿಂದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದು.

ಮರುಸ್ಥಳದ ಮಾಳದೊಳ್ ನಡುಪಗಲ್ಲರಂ ಗ್ರೀಷ್ಮದೊಳ್
ಸುರಲ್ಲಿನೆಗಮಲ್ಪಿ ಬೇವವರ್ಗೇ ಜೋಂಪಮಿಮಾವು ನಿ
ರ್ಯುರಾಂಬು ದೊರೆಕೊಳ್ಳವೊಲ್ ಭವದವಾಗ್ಗಿಯೊಳ್ ಬೇವ ಜೀ
ವರಾಶಿಗೆ ಭವದ್ವಚೋಮೃತಮು ಮದನಂಗಾಂತಕಾ

೮೬

ಭವಂ ತವೆ ಭವತ್ಪದಾಂಬುರುಹಸೇವಗೆಯ್ಯಾರುಮಂ
ಭವಂಗಿಡಿಪೆಯೇಂ ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವೆಂಬ ಜೆಂಪಿಂತುಟೀ
ಭವಂಗಿಡಿಸುವೊಲಗಕ್ಕಭವ ಬೇಸಪೀಂ ಪೋಕೆ ಪೋ
ಭವಂ ಭವದುಪಾಂತದಲ್ಲಿಯೆ ಮನೋಭವದ್ವಂಸಕಾ

೮೭

ಜವಂಗಿಡೆ ಮುಟ್ಟಿವರ್ಪ ಜವನಂ ಜವಂಗುಂದಿಸಲ್
ಜವಂಗಿ ಜವನಾಗಲಿಂ ಪೆಜರ್ಗ ತೀರ್ಗುಮೇ ತೀರದಾ
ಜವಂ ಜವಜವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುಗಿಡುವನ್ನಮಿನ್ನಾ ಜವಂ
ಜವ ವ್ಯಸನಪುಂಜಮಂ ಕಿಡಿಪುದಾದಿತಿರ್ಥೇಶ್ವರಾ

೮೮

ಅನೇಕಭುಜನೇತ್ರಪಜ್ಜರಸನಾಳಿಗಳ್ ದೇವ ನಿ
ನ್ನೆನರ್ಚಿಸುವ ನೋಬ್ಬ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಪೊತ್ತದೇಕಾಗದಿಂ
ದನಂತೆನೆಗೆ ಸಾಲವಿನ್ನರಡೆ ಕೈಯೆರಬ್ಬಣ್ಣಿಲೊಂ
ದೆ ನಾಲಗೆಯುಮೆಂದೆ ಚಂತಿಸುವೆನಾದಿಭಟ್ಟಾರಕಾ

೮೯

ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನಾಗಿಯೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಂಡಿರುವೆ. ಇತರರು ಮಾತ್ರ ಚತುರ್ಗತಿಪ್ರಾಪಕವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವೆಂದೂ, ಅದು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿನ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯಂತೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಇಂದ್ರಾರ್ಚಿತ! ಆ ವೃಥಾಲಾಪದಿಂದೇನು? ೮೬. ಕಾಮಹರ! ಮರುಸ್ಥಳದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಬೇಸಿಗೆಯ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ, ಬಳಲಿ ಬಂದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ನೆಳಲೂ, ಇಮ್ಮಾವೂ, ತಂಪಾದ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವೂ ಸಿಗುವಂತೆ ಭವದವಾಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಜೀವರಾಶಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಅಮೃತವೇ ಮದ್ದು. ೮೭. ಭವವು ಕ್ಷಯಿಸಲಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವರಾರಿಗಾದರೂ ಭವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವೆ. ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವೆಂಬ ಹಿರಿಮೆ ಈ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ! ಅಭವ! ಭವವಿದ್ದಂಸಕವಾದ ನಿನ್ನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬೇಸರೇನು ಬಂದಿತು? ಮನ್ಮಥನ ಮಾರಕ! (ನಮ್ಮ) ಭವವು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯಲಿ. ೮೮. ರಭಸಗೆಡದೆ ಹಿಡಿಯಲು ಬರುವ ಯಮನನ್ನು ವೇಗರಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಯಮನಿಗೆ ಯಮನಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಯಮನು ಶಕ್ತಿರಹಿತನಾಗಿ ನಿಷ್ಫಲನಾಗುವಂತೆ, ಹೇ ಆದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರ, ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಾಗುವ ದುಃಖರಾಶಿಯನ್ನು ಶಮನಮಾಡು (ಜವಂಗಿಡದೆ = ರಭಸಗೆಡದೆ, ಜವ = ಯಮ, ಜವಜವಾಗಿ = ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ, ಜವಂಜವ = ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳ ಪರಂಪರೆ) ೮೯. ದೇವ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಅನೇಕ ಭುಜಗಳೂ, ನೋಡಲು ಅನೇಕ ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ವರ್ಣಸಲು

ಫಣಿಪ್ರಭುಗಮೆತ್ತಮತ್ತಳಗಮಲ್ವಿ ರೂಪಸ್ತವಂ
ಗುಣಸ್ತವಮುದಾತ್ಮವೃತ್ತ ಭವದೀಯವಸ್ತುಸ್ತವಂ
ಗುಣಾಗುಣವಿವೇಕಮೂಕರತಿಮೂರ್ಖರೆಮ್ಮಂದಿಗರ್
ಪ್ರಣಾಮದೊಳೆ ಪುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆವರಾದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರಾ

೯೦

ವ|| ಎಂದನೇಕಸ್ತವನಂಗಳಿಂ ಸ್ತುತಿಸಿ

ಚತುರಂಭೋರಾಶಿಮಧ್ಯಕ್ಷಿವಲಯದೊಳಂ ತನ್ನುದಗ್ರಪ್ರತಾಪೋ
ನ್ನತಿಯಿಂದಂ ತನ್ನ ರತ್ನಪ್ರತತಿಗಳೊಳಪೂರ್ವಂಗಳಂ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೂ
ರ್ಜಿತಪುಣ್ಯಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಂ ತನೆಯನೆ ಭಗವತ್ಪಾದಪೀಠೋಪಕಂಠ
ಕ್ಷಿತಿಯಂ ಚಕ್ರಾಧಿನಾಥಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ

೯೧

ಸುರಗೀತಂ ಸುರದುಂದುಭಿದ್ವನಿ ಸುರಸ್ತ್ರೀರಮ್ಯಸಂಗೀತಕಂ
ಸುರಪ್ರಜ್ಞೋತ್ಕರಸೌರಭಂ ಸುರಜಯಸ್ತೋತ್ರಂ ಸುರಾಶೀಸ್ತವಂ
ಸುರರಾಜೇಂದ್ರಮಹಾವಿಭೂತಿ ತರೆ ಚತ್ವೋತ್ಸಾಹಮಂ ತಾಳಿದಂ
ಪರಮಾನಂದಮನಾದಿದೇವಸಭೆಯೊಳ್ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೯೨

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯ ಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಣಾ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣ ಸೂಕ್ತಿಕಲ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಲವಿಜಯಂ

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಸಂ

ಅನೇಕ ನಾಲಗೆಗಳೂ ಇಂದ್ರನಿಗಿರುವಂತೆ ನನಗೇಕೆ ಅಂಥ ಸಮಯವು ದೊರಕದು!
ನನಗಿರುವುದು ಎರಡು ಕೈಗಳು, ಕಂಗಳೆರಡು, ನಾಲಗೆಯೊಂದು. ಇವುಗಳಿಂದ ನಾನು
ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಅರ್ಚಿಸಲಿ-ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ೯೦. ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರ!
ನಿನ್ನ ರೂಪಸ್ತವವನ್ನೂ, ಗುಣಸ್ತವವನ್ನೂ, ಉದಾತ್ತವಾದ ವೃತ್ತಸ್ತವವನ್ನೂ, ವಸ್ತುಸ್ತವವನ್ನೂ
ಮಾಡಲು ಫಣಿರಾಜನಿಗೂ ಎತ್ತಲೂ ಕಳವಳವಲ್ಲವೆ? ಇದು ಗುಣ, ಇದು ಅವಗುಣ
ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಲಾರದ ಮೂಕರೂ ಅತಿಮೂರ್ಖರೂ ಆದ ನಮ್ಮಂಥವರು ನಿನ್ನ
ಪ್ರಣಾಮಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.” ವ|| ಎಂದು ಅನೇಕ
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ೯೧. ನಾಲ್ಕು ಕಡಲುಗಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತವಾದ ಭೂವಲಯದಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ
ಉರ್ಜಿತಪುಣ್ಯನೂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನೂ ಆದ ಚಕ್ರಾಧಿನಾಥನು
ಭಗವತ್ಪಾದಪೀಠದ ಸಮೀಪಸ್ಥವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತನೆಯಲಿಲ್ಲ.
೯೨. ಸುರಗೀತವೂ ಸುರದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ರಮ್ಯವಾದ ಸಂಗೀತವೂ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಪುಷ್ಪಸೌರಭವೂ ಸುರರ ಅಶೀಸ್ತವವೂ ಸುರರಾಜೇಂದ್ರನ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯೂ
ಭರತನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತಂದುವು. ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಭರತನು
ಆದಿದೇವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ತಾಳಿದನು.

ಇಂತು ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಲವಿಜಯವೆಂಬ
ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀರಮಣನೇಜಿಗಿ ಮುಕ್ತಿ
ಶ್ರೀರಮಣನ ಪಾದಪೀಠದೊಳ್ ಸುರಸಭೆ ಕ
ಣ್ಣಾರೆ ನಡೆ ನೋಡೆ ಮದನಾ
ಕಾರಂ ತಳರ್ದಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಅಂತು ಸಮವಸರಣಮಂಡಳದಿಂ ಪೊಳಮಟ್ಟು ಲೀಲಾಪ್ರಸಾದಿತ^೧ ಸಕಲದಿಬ್ಬಂದಳಂ
ಕೈಲಾಸಶೈಲಕಟಕನಿಕಟವರ್ತಿಯಾಗಿದರ್ ನಿಜವಿಜಯಕಟಕೈವಂದು,

ಅಜುವತ್ತು ಸಾಸಿರಂಗಳ್
ನೆಜೆದುವು ಬರಿಸಂಗಳೆಂದು ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳ
ಬೃಹಿನ್ನೋಳಯೋಧೈಗೆ ಮೊಗಸಿದ
ನಲೆಕೆಯ ಪಜೆ ಪಲವುಮೆಸೆಯ ಭರತಮಹೀಶಂ

೨

ವ|| ಅಂತು ಕೆಲವು ಪಯಣಂಗಳಿಂದಂ ನಿಜಾನ್ವಯರಾಜಧಾನಿಯನಯೋಧ್ಯಾಪುರ
ಮನೆಯ್ದಾಗಳ್,

ಹತವೈರಿಕ್ಷತ್ರಚಕ್ರಂ ಭಯಚಕಿತಜಗದ್ವೀರಚಕ್ರಂ ವಿನಮ್ರ
ಕ್ಷುತಿಚಕ್ರಂ ದೀಪದೀಪ್ತಿಪ್ರತಿಹತದಿನಕೃಚ್ಚಕ್ರತೀವ್ರಾಂಶುಚಕ್ರಂ
ಜಿತದಿಕ್ಚಕ್ರಂ ಪ್ರಭಾಪ್ರಜ್ವಲಿತ ದಶದಿಶಾಚಕ್ರಮುಗ್ರಪ್ರಣಾಪೋ
ರ್ಜಿತತೇಜಶ್ಚಕ್ರಮಿದರ್ಶೋಪಗದೆ ಪುರೋಪಾಂತದೊಳ್ ಚಕ್ರಿಚಕ್ರಂ

೩

೧. ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನೂ ಮನ್ಮಥಾಕಾರನೂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನೂ ಎನಿಸಿದ
ಭರತೇಶ್ವರನು ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀರಮಣನಾದ ಆದಿದೇವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಹೊರಟನು. ಸುರಸಮಿತಿಯು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿತು. ವ|| ನಿಖಿಲ ದಿಬ್ಬಂದಲಗಳನ್ನೂ
ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಭರತನು ಅಂತು ಸಮವಸರಣದಿಂದ ಹೊರಟು
ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ತನ್ನ ವಿಜಯಸೂಚಕವಾದ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
೨. ದಿಗ್ವಿಜಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ಅವನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೊರಡಲನುವಾದನು. ಆಗ ಪ್ರಯಾಣಸೂಚಕವಾದ
ತಮಟೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ವ|| ಕುಲಕ್ರಮವಾಗಿ
ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರವನ್ನು ಹಲವಾರು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ
ಸೇರಿದನು. ಆಗ, ೩. ವೈರಿಗಳಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೊಂದ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತರಾದ
ವೀರರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಭಯಭ್ರಾಂತರನ್ನಾಗಿಸಿದ, ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆಜ್ಞಾವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿ

೧ 'ಲೀಲಾಪ್ರಸಾದಿತ....' ಎಂದು ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಕಲ
ದಿಬ್ಬಂದಲಗಳನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡವನಾದ ಎಂದರ್ಥ.

ವ|| ಅಂತು ಚಕ್ರರತ್ನಮಯೋಧ್ಯಾಪುರಮಂ ಪುಗದೆ ತಟುಂಬ ನಿಂದುದಂ ಕಂಡುಮದಂ
ರಕ್ಷಿಸುವ ಯಕ್ಷಸಹಸ್ರಂಭರಸು ಗಣಬದ್ಧದೇವರೆಲ್ಲಂ ನೆರೆದು.

ಪುರಗೋಪುರದೊಳಗಂ ಚ
ಕ್ರರತ್ನಮಂತೇಕೆ ಪುಗದೆ ಮಾಣ್ಣಿದುರ್ದೊ ಮ
ಚ್ಚರಿಪದಟ[ನಿನ್ನದಾವನೊ]^೧
ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಗಿನ್ನುಂ ಜಗದೊಳ್

೪

ಅವಂಗಕಾಲಚಕ್ರಮ
ನೋವದೆ ಮಾಡಲೆ, ಚಕ್ರಮಿದು ಬಗೆದುರ್ದೊ ಶೌ
ರ್ಯವಿಭೂತದವಾನಳ
ನಾವನ ಚತುರಂಗಬಲಮನಿಂ ಸುಟ್ಟಪುದೋ

೫

ಆತಂಗೆ ಚಕ್ರಿವೇಷುಮ
ಪೋ ಶಳ್ಳಿಡಿದಾಮೆ ಗೆಲ್ಲಮೆಂದನಿಬರುಮು
ತ್ವಾತಮರುದಾಭಿಘಾತೋ
ದ್ವೂತಪಯೋನಿಧಿಗಳಂತೆ ಮಸಗಿದರಾಗಳ್

೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂಗೆ ಚಕ್ರರತ್ನಸ್ಥಳನಮಂ ಪಹಾಕಿನೀಚಕ್ರಪ್ರಧಾನಪ್ರಭುಗಳೆಲೆಯೆ

ಮಾಡಿಕೊಂಡ, ದೀಪಗಳ ಪ್ರಕಾಶಗಳನ್ನುಡುಗಿಸಿದ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಕ್ಕಿಂತಲೂ
ತೀವ್ರವಾದ ಕಿರಣಮಂಡಲವನ್ನುಳ್ಳ, ದಿಜ್ಞಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದ, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ
ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದ, ಭೀಕರವಾದ ಪ್ರತಾಪಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ
ತೇಜಸ್ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದೆಂಯೆ ನಗರದ ಒಳಿ ಸುಮ್ಮನೆ
ನಿಂತಿತು! ವ|| ಹೀಗೆ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರವನ್ನು ಒಳಪುಗದೆಯೇ ನಿಂತುದನ್ನು
ಕಂಡು ಅದರ (ಚಕ್ರರತ್ನದ) ರಕ್ಷಕರಾದ ಯಕ್ಷಸಹಸ್ರರೊಡನೆ ಗಣಬದ್ಧ ದೇವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ
ನೆರೆದರು. ೪. “ಈ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಪಟ್ಟಣದ ಮಹಾದ್ವಾರಪ್ರವೇಶವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡದಿದೆ?
ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭರತೇಶ್ವರನನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿದ್ವೇಷಿಸುವ ವೀರನಾವನಿರುವನೋ?
೫. “ಯಾವನಿಗೆ ಈ ಚಕ್ರವು ಅಪಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲು ಬಗೆದಿದೆಯೋ?
ಶೌರ್ಯೋತ್ಪನ್ನವಾದ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚನ್ನುಳ್ಳ ಇದು ಯಾವನ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆಯೋ?
೬. “ಆತನನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಚಕ್ರಿಯೇಕೆ ಬೇಕು? ನಾವೇ ಅವನನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಇರಿದು
ಗೆಲ್ಲೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಪಾತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಗಾಳಿಯ
ಹೊಡೆತದಿಂದಿದ್ದ ಸಮುದ್ರಗಳಂತೆ ಅರ್ಭಟಿಸಿದರು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನ
ಚಕ್ರರತ್ನಕ್ಕುಂಟಾದ ಸ್ಥಲನವನ್ನು (ಗತಿಭಂಗವನ್ನು) ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳು ಚಕ್ರಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು.

೧ ‘ಅದಟನಿನ್ನದಾವನೊ’, ‘ಅದಟನನ್ನಾವನೊ’ (ಅನ್ಯತ್ರ)

ಬಿನ್ನಪಂಗೈದೊಡಪ್ಪಲಿತಗತಿಯಪ್ಪ ಚಕ್ರರತ್ನಸ್ಥಳನಕ್ಕೆ ನಾಡೆಯುಂ ಚಕ್ರ ಮನಸ್ಸಳನಮಾಗೆ ವಿಷ್ಣುಯಂಬಟ್ಟು
ಪುರೋಹಿತರತ್ನಮಂ ಬರಿಸಿ.

ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ರತ್ನಕ್ಕಂ

ಮೊದಲೆನಗೀ ಚಕ್ರರತ್ನಮಿದಲೆಂ ಮೇಲಾ

ವುದು ದೈವಮನಗಯೋಧೈಯ

ನಿದು ಪೊಗದೆ ತುಲುಂಬಿನಿಂದ ಕಾರಣಮೇನೋ

೭

ಆ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಾಪರ

ಕೂಪಾರದ ರಜತಗಿರಿಗುಹಾದ್ವಯದೆಡೆಯೋ

ಪೋಪಂದುಮಣಮೆ ತೊಡಲಿದು

ದೀ ಪುರಗೋಪುರದೊಳೆಕೆ ತೊಡದುರ್ದೊ ಚಕ್ರಂ

೮

ಎನಗಮರಾತಿಗಳೊಳರೆಂ

ಬಿನಿತು ಪರಾಭವಮನೀಗಲೀಚಕ್ರಂ ಸೂ

ಚನೆಗೈದುದಿನ್ನನಾವಂ

ತನಗಿರಲೆಡೆಮಾಡಿದಪ್ಪನಂತಕಮುಖಮಂ

೯

ವ|| ಎಂದು ವೀರರಸೋದಾರಗಂಭೀರವಚನರಚನೆಗಳನನಿತನೆ ಬಿಡು ಮಾಗ್ನ ಚಕ್ರವಲ್ಕುಂಗೆ
ಪುರೋಹಿತನಭಿಮುಖನಾಗಿ,

ನೀನಾದಿರಾಜನೈ ನಿನ

ಗಾ ನಾಲ್ಕುಂ ರಾಜವಿದ್ಯೆ ಪುಟ್ಟಿದುದಲೆಂ

ನೀನೆ ಬೆಸಸುವುದು ನಯಮನ

ದೇನೆಂದೆಮ್ಮಂದಿಗರ್ ಜಡರ್ ಬಿನ್ನವಿಪರ್

೧೦

ಅವನು ಎಂದೂ ಅಡೆತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಚಲಿಸುವ ಚಕ್ರರತ್ನದ ಸ್ಥಲನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಮನಸ್ಥಲನವುಂಟಾಗಲು, ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಪುರೋಹಿತಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡನು.

೭. “ಈ ಚಕ್ರರತ್ನವು ನನಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ
ದೈವವು ನನಗಿಲ್ಲ. ಇದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದೆಯೇ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುದಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವೇನೋ ತಿಳಿಯದು. ೮. “ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಗಳ ಸಮುದ್ರಗಳ
ಮತ್ತು ‘ರಜತಗಿರಿ’ಯ ಗುಹಾದ್ವಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತೊಡರಿರದ ಈ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ
ಈ ಪುರಗೋಪುರದ್ವಾರ ಪ್ರವೇಶದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಡರೇಕುಂಟಾಯಿತು? ೯. ನನಗೂ
ಶತ್ರುಗಳಿರುವರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಚಕ್ರವು ತಿಳಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಪರಾಭವವನ್ನು
ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಯಮನ ಬಾಯನ್ನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದಾವನು
ಬಯಸಿದ್ದಾನೋ?” ವ|| ಎಂದು ಪರಾಕ್ರಮಪ್ರದರ್ಶಕವೂ ಉದಾರವೂ ಗಂಭೀರವೂ
ಆದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಪುರೋಹಿತನು
ಬಂದು ನಿಂತು, ೧೦. “ನೀನು ಆದಿರಾಜ; ನಿನಗೆ (ಸಾಮದಾನಗಳೇ) ಮುಂತಾದ
ನಾಲ್ಕು ರಾಜವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಕೈಸೇರಿವೆ. ಆದ ಕಾರಣ ನೀನೇ ರಾಜನಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.

ಫಲದಿಂ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಮಂ
ಜಲದಿಂ ಜಲನಿಧಿಯನುಕ್ತಿಯಿಂ ಸುರಗುರುವಂ
ಬೆಳಗಿಂ ದಿನಪನರ್ಚಪ
ಜಡಮತಿಗಳ ತೆಜನನಾಮುಮನುಕರಿಸಿರವೇ

೧೧

ನಿನ್ನಯ ಮಾಡಿದ ಗೌರವ
ದುನ್ನತಿ ನುಡಿಯಿಸುವುದೆನ್ನದಜಿಂ ಕಿಟಿದಂ
ಬಿನ್ನವಿಸಿದಪೆಂ ಜೈತ್ರಾ
ಸ್ತನ್ನಿನಗೀ ಚಕ್ರರತ್ನದಿಂ ಪೆಜತುಂಟೇ

೧೨

ಇದು ಪಗೆವರುಳ್ಳುದಂ ತೋ
ಜಿದಪುದು ನಿನಗರಿನ್ನಪರ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದಿಂತಿರ್ಪು
ದೆ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಿನಬಂ
ಬದಂತೆ ಪಜ್ಜಲಿಸಿ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಪುರವರದಾ

೧೩

ದ್ವಾದಶರಾಜಕಮೆಂಬುದ
ನೋಡುಗಳೊಳ್ ಕೇಳಲಾದುದಲ್ಲದೆ ಕಾಣ
ಲಾದುದೆ ಲವಣೋದಧಿವೃತ
ಮೇದಿನಿಯೊಳ್ ದೇವ ನಿನ್ನ ಪೆಸರೆಸೆವೆಡೆಯೊಳ್

೧೪

ನಿನಗರಸ ಬಹಿರ್ಮಂಡಳ
ಮನೆ ಸಮಜಲಿಸಿತುಬರಿಸಮುಂ ಪೋದುವು ಕೇ
ಳಿಸಂತರ್ಮಂಡಲಶೋ
ಧನಮುಂಟೆಂದಜಿಪಿದುದುಮನಿನ್ನತಿಪುವೆವೇ

೧೫

ನಮ್ಮಂಥ ಜಡರು ಏನೆಂದು ತಾನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲರು? ೧೧. “ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಲ್ಪದ್ರುಮವನ್ನೂ ನೀರಿನಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸುವ ಜಡಮತಿಗಳಂತಿರುವವರು ನಾವು! ೧೨. “ನೀನು ಮಾಡಿದ ವಿಶೇಷವಾದ ಗೌರವವು ನನ್ನನ್ನು ನುಡಿಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಕಿರಿದಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಚಕ್ರರತ್ನಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಗೆಲವೀಯುವ ಇನ್ನೊಂದಸ್ತವುಂಟೇ? ೧೩. “ನಿನಗೆ ಶತ್ರುಗಳಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನಗೆ ಶತ್ರುಗಳಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬದಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯವಾದ ಈ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಪುರದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದೇ? ೧೪. “ಲವಣ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಆವೃತವೂ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವೂ ಆದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶರಾಜಕ¹ವೆಂಬ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದೇ ಹೊರತು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ೧೫. “ಅರಸ! ಪರರಾಜರ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದುಹೋದುವು

1 ದ್ವಾದಶರಾಜಕ = ಅರಿ, ಮಿತ್ರ, ಅರಿಯಮಿತ್ರ, ಮಿತ್ರನ ಮಿತ್ರ, ಅರಿಯಮಿತ್ರನ ಮಿತ್ರ, ಪಾರ್ಷ್ವಗ್ರಾಹ, ಆಕ್ರಂದ, ಪಾರ್ಷ್ವಗ್ರಾಹಾಸಾರ, ಆಕ್ರಂದಾಸಾರ, ಮಧ್ಯಮ, ಉದಾಸೀನ, ವಿಜಗೀಷು ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಜರು.

ಪುರುತನಯಂ ತಾನಾಮುಂ
ಪುರುತನಯರೆಮೆಮಗೆ ತಂದೆಯಿತ್ತವನಿತಳಂ
ಪೊರೆಯುಂಟೆ ತಮಗೆ ಭಾಗ್ಯಾ
ನುರೂಪದಿಂ ಬಾಲ್ಯಮೆಜಗೆವೆಂಬತಿಮದದಿಂ

೧೬

ನಿನ್ನನುಜರನಿಬರುಂ ಮಾ
ನೋನ್ನತರಣಮೆಜಗರವರೊಳಗ್ಗದದಟಂ
ತನ್ನಭಿಮಾನದ ಭುಜಬಲ
ದುನ್ನತಿಯನೆ ಮೆಜಿಪ ಬಾಹುಬಲಿ ಮುನ್ನೆಜಗಂ

೧೭

ಆದಿಬ್ರಹ್ಮರ ಕೊಟ್ಟ
ಮೇದಿನಿಗಾನೊಡೆಯನಾತನರಸಿನಿವಿರಿದಿಂ
ದಾದೊಡಮೇನೆನಗೆಂಬ ಮ
ದೋದಯದೊಳ್ ದೇವ ಬಾಹುಬಲಿ ಬಲ್ಲಿದ್ಧಂ

೧೮

ನಿನಗೇನಂ ಪೇಟ್ಟಿನಾತಂ ಸುಭಟಸಮರಸಂಘಟ್ಟದೋರ್ಗರ್ವವಿಧ್ವಂ
ಸನಕೇಳಿದೋಹಳಂ ವಿದ್ವಿಷದಿಭರದನಸ್ತಂಭಲೀಲಾಸಮುತ್ಪಾ
ಟನಕಾಂಕ್ಷಾದುರ್ಮದಂ ದುರ್ಜಯರಿಪುನ್ನಪಶ್ಚೋನ್ನಮನಸ್ತಕಾವ
ರ್ಜನವಾಂಛಾದುರ್ಧರಂ ದುರ್ಲಲಿತಚರಿತಸಂಕೇತಗೋಷ್ಠೀನಿಕೇತಂ

೧೯

ನಿನಗೆ! ಇನ್ನು ಅಂತರ್ಮಂಡಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಚದೆ
ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೆ! ೧೬. “ಅವನು ಪುರುರಾಜನ ಮಗ. ನಾವೂ ಪುರುರಾಜನ ಮಕ್ಕಳೇ.
ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಭೂತಳವು ನಮಗೆ ಹೊರೆಯೆ? ಭಾಗ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ನಾವು ಬಾಳುವೆವು.
ನಾವಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗುವು” ಎಂಬ ಅತಿಮದದಿಂದ, ೧೭. “ನಿನ್ನ ತಮ್ಮದಿರೆಲ್ಲರೂ
ಮಾನೋನ್ನತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಯಾರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಜಗ್ಗರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಅತಿಶೂರನೂ
ತನ್ನ ಅಭಿಮಾನಾಶ್ರಯವಾದ ಭುಜಬಲದ ಉನ್ನತಿಯಿಂದಲೇ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ
ಆದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ವೊದಲು ತಲೆಬಾಗನು. ೧೮. “ಆದಿಬ್ರಹ್ಮರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ
ಮೇದಿನಿಗೆ ನಾನು ಒಡೆಯ. ಭರತರಾಜನ ಅರಸುತನ ಎಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೂ
ನನಗೇನು?” ಎಂಬ ಮದದಿಂದ ಬಾಹುಬಲಿ ಬಲಿತಿರುವನು. ೧೯. “ನಿನಗೇನೆಂದು
ಹೇಳಲಿ! ಬಾಹುಬಲಿಯು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸುವ ಸುಭಟರ ತೋಳ್ಬಲಗಳ
ಗರ್ವವಿಧ್ವಂಸನಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನು. ಶತ್ರುರಾಜರ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕೆಂಬಗಳಂತಿರುವ
ದಂತಗಳನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು ಹೆಮ್ಮೆಯುಳ್ಳವನು. ಅಜೇಯರಾದ
ಶತ್ರುರಾಜರ ಶೌರ್ಯದಿಂದೆತ್ತಿದ ತಲೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದವನು. ಶೂರರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನು.

ರಾಜವತಿಯಕ್ಕುಮಲ್ಲದೆ
ರಾಜಸ್ಥತಿಯಾಗದಲ್ಲಿ ಧರೆ ಮತ್ತೊರ್ವಂ
ತೇಜಸ್ವಿ ಪೊಡವೊಡದಲಿಂ
ರಾಜಸ್ಥತಿ ಮಾಡು ಧರಣಿಯಂ ಧರಣಿಪತಿಃ

೨೦

ಭರತೇಶ್ವರ ನಿನ್ನ ಪದಾಂ
ಬುರುಹಕ್ಕವರೆಲಾಗಿ ಸುಖಮನನುಭವಿಸುಗೆ ಮೇಣ್
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ಪದಾಂ
ಬುರುಹಕ್ಕವರೆಲಾಗಿ ತಪಮನನುಭವಿಸುಗೆ ಮೇಣ್

೨೧

ಬಗೆಯೊಳಗೆ ಬಳಿದ ಭೀತಿಯೆ
ಮಿಗೆ ಭವದಾಸ್ಥಾನಭೂಮಿಯಂ ಪುಗುಗೆ ವನಂ
ಬುಗುಗಲ್ಲದಂದು ಪೇಟಿತೆಡೆ
ಪುಗುವೆಡೆಯಿಲ್ಲವರ್ಗೆ ಬೆಸಸು ಶಾಸನಹರರಂ

೨೨

ಎನೆ ಬಳಿದ ಮುನಿಸಿನೊಳ್ ಕೆ
ಚ್ಚನಾದ ಕಣ್ ದೆಸೆಗೆ ಕೆಂಪನೊದವಿಸಿದುದು ದಿ
ಗ್ಗನಿತೆಯರ್ಗೆ ರಕ್ತಬಲಿಯಂ
ಮನಕೈವರೆ ಬಳಿದ ಮುನಿಗೆ ಕುಡುವಂತಾಗಳ್

೨೩

ವಿಕಸಿತನಾಸಾಪುಟನತಿ
ವಿಕಂಪಿತಾ ತಾಮ್ರದಶನವಸನಂ ಬದ್ಧ
ಭುಕುಟಪುಟಂ ಭರತೇಶ್ವರ
ನಕಾಲಯಮರಾಜಲೀಲೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೨೪

೨೦. “ಧರಣಿಪತಿಯೇ! ಆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತೇಜಸ್ವಿಯು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳುವುದಾದರೆ ಅದು ಕುತ್ತಿತರಾಜನುಳ್ಳದಾಗಬಹುದೆ ಹೊರತು ಪ್ರಶಸ್ತ ರಾಜನುಳ್ಳದಾಗದು. ಆ ಕಾರಣ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತನಾದ ರಾಜನುಳ್ಳದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ೨೧. “ಭರತೇಶ್ವರ! ನಿನ್ನ ಈ ಕಾಲ್ದಾವರೆಗಳಿಗೆರಗಿ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಲಿ; ಇಲ್ಲವೆ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲ್ದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿ! ೨೨. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲುಂಟಾದ ಅತಿಭೀತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ವನವನ್ನು ಹೊಗಬೇಕು! ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯು ಹೊಗಲವರಿಗಿಲ್ಲ. ದೂತರ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸು” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ೨೩. ಆಗ ಕೋಪಾಧಿಕ್ಯದಿಂದಾದ ಭರತೇಶ್ವರನ ಕೆಂಗಣ್ಣು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪುಗೊಳಿಸಿತು! ಅದು ದಿಗ್ಗನಿತೆಯರಿಗೆ ಅವನ ಕೋಪವೇ ರಕ್ತಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತಿತ್ತು. ೨೪. ಅವನ ಮೂಗಿನ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ವಿಕಸಿತವಾದುವು. ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಗಳು ವಿಕಂಪಿತವಾದುವು. ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದುವು. ಆಗ ಭರತೇಶ್ವರನು ಅಕಾಲ ಯಮರಾಜನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು.

ಏನೇನೋ ಮದನುಜರೆನ
ಗಾನತರಣಮಾಗದಿದರ್ಫಾ ಮದಮವರ್ಗೇ
ನೇನೇತಪ್ತೋಳಾದುದನಿನಿ
ಸಾನುಂ ಬೇಗದೊಳೆ ಕಳೆದು ತೋಪಿನ ರಣದೊಳ್

೨೫

ವೀರಭಟರುದ್ಧಟಾರಭ
ಟೀರಸರಿವರವರದನ್ನರುಂ ಸೆಣಸುವೊಡೇ
ಕಾರಣಮೊ ಚಕ್ರಮೇವುದೊ
ವಾರಣಘಟೆ ದಂಡರತ್ನಮೇಗೆಯ್ಯಪುದೋ

೨೬

ಕೊಲೆಗೆಯ್ಯವೆಂತುಮೆಂಬೀ
ಬಲಮಕ್ಕುಮವಂದಿರಂ ಪಳಂಚಲದಪುದಿಂ
ಕೊಲೆಗೆಯ್ಯದೊಡೇನೆಯ್ದರೆ
ಕಲಹದೊಳೆನ್ನಿಂ ಪರಾಭವಂಗಳನವರ್ಗಳ್

೨೭

ಎನಿಬರಸುಗಳುಮೆಜಗಿದೊ
ಡೆನಗೇವಂದಪುದೊ ಬಾಹುಬಲಿ ಪೊಳಗನೆ ಪೇ
ಟೆನಿತುಂ ಪುರಮೇವುದೊ ಪೌ
ದನಪುರಮೆನ್ನಾಳಿಗಿಂತು ಪೊಳಗನಿಪಾಗಳ್

೨೮

ಏವನೆಮಗೆಂಬ ಶೌರ್ಯಮ
ದಾವತ್ಸಂಭದೊಳವಂದಿರಿಂತುಜದಿರೆ ಪೇ
ಟಾವುದೊ ಬಾಯ್ಕೊಳಿಸಿಯುಮಿ
ದೇವುದೊ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತಂ ಭೂವಳಯಂ

೨೯

೨೫. ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ? ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಲೆಬಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ಮದವು ಅವರಿಗೆ ಏತರಿಂದುಂಟಾಯಿತೋ? ಅದನ್ನು “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಹೋಗಲಾಡಿಸದಿರುವೆನೆ? ೨೬. “ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಸೆಣಸುವುದಾದರೆ, ಉದ್ಧಟಾರಭಟೀರಸರಾದ ಈ ವೀರಭಟರು ಏನು ಮಾಡುವರು? ಈ ಚಕ್ರವಾದರೂ ಯಾವ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು? ಈ ಗಜಸೇನೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಈ ದಂಡರತ್ನವೇನನ್ನೆಸಗುವುದು? ೨೭. “ಹೇಗೂ ನಾವು (ಸೋದರರಾದ್ದರಿಂದ) ಕೊಲೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮನೋಬಲವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕೊಲೆಗೆ ಈಡಾಗದಿದ್ದರೇನು? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಸೋಲನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವರೆ? ೨೮. “ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಅರಸುಗಳೆರಗಿದರೂ ನನಗೆ ಬಂದ ಭಾಗ್ಯವೇನು? ಬಾಹುಬಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತೆ? ಪೌದನಪುರವು ನನ್ನಾಳ್ವಿಕೆಗೊಳಪಡದೆಯೆ ಮತ್ತಿತರ ಪಟ್ಟಣಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದರೇನುಪಯೋಗ? ೨೯. “ನಮಗೆ ಏನು ಮಾಡುವನು? ಎಂದು ಶೌರ್ಯಗರ್ವದಿಂದ ಬಾಹುಬಲಿ ಮುಂತಾದವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಯಾವುದನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ ಏನು?

ಎಂದೊಡೆ ಪುರೋಹಿತಂ ನಿನ
ತೊಂದೊಲೆಗೆ ತೀರ್ಪುದೊಂದು ಮನೆವಾರ್ತೆಗಿದೇ
ನೆಂದರಸ ಬಳೆಯೆ ನುಡಿದಪೆ
ಯೆಂದಟ್ಟಲೆವೇಬ್ಬನವರ್ಗ ಶಾಸನಹರರಂ

೩೦

ವ|| ಆಗಳ್ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಟ್ಟಿದ ದೂತರ್ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರತನೂಜರಲ್ಲಿಗೆ
ಪೋಗಿ,

ಎನಗೊರ್ವಂಗುಪಭೋಗ್ಯಮಲ್ಪು ವಸುಧಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮೋರಂತೆ ನಿ
ಮ್ನಿಬರ್ಗಂ ಪಿರಿಯಣ್ಣನೇಂ ಜನಕನೇನೆಂಬೊಂದು ಕೊಂಡಾಟದಿಂ
ವಿನಯಂ ಸಲ್ಪುದು ತಾಮುಮಾಮುಮೊಡನಿರ್ಪಂ ಬರ್ಪುದೆಂಬೇಶಶಾ
ಸನಮಂ ನೆತ್ತಿಯೊಳಾಂತು ಬನ್ನಿಮೆಲಗಿಂ ಚಕ್ರೇಶಪಾದಾಬ್ಜದೊಳ್

೩೧

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ದೂತನ ನುಡಿಯುಮಂ ರಾಜಾದೇಶಮುಮನವಧಾರಿಸಿ ಬಂದ
ದೂತನಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಸಂತೋಷಂಬಡಿಸಿ ಪೋಗಲ್ವೇಬ್ಬು

ಪಿರಿಯಣ್ಣಂ ಗುರು ತಂದೆಯೆಂದೆಲಗುವಂ ಮುನ್ನೆಲ್ಲಮಿಂತೀಗಲಾ
ಳರಸೆಂಬೊಂದು ವಿಭೇದಮಾದೊಡೆಹಿಕಂ ಬ: ಕಷ್ಟಮಲ್ತೇ ವಸುಂ
ಧರೆಗೆಯ್ಯಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯ ಮುಂ ಪಡೆದುದರ್ಕಿಂತೀತನೊಳ್ ತೊಟ್ಟು ಕಿಂ
ಕರಭಾವಂ ನಮಗಕ್ಕಿಗೊಟ್ಟು ಮಡಗೂಟುಣ್ಣಂದಮಂ ಪೋಲದೇ

೩೨

ಷಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವು ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧೀನವಾಗಿದ್ದರೂ ಏನು
ಉಪಯೋಗ?" ಎಂದನು. ೩೦. ಆಗ ಪುರೋಹಿತನು "ಅರಸ, ನಿನ್ನ ಒಂದು ಪತ್ರದಿಂದ
ಎಲ್ಲವೂ ಬಗೆಹರಿಯುವುದು, ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳೆಸಿ
ಮಾತಾಡುವೆಯಲ್ಲ" ಎಂದು ನುಡಿದು, ಕೂಡಲೇ ದೂತರನ್ನು ಕಳಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದನು.
ವ|| ಆಗ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ದೂತರು ಪುರುರಾಜನ ಮಕ್ಕಳ
ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು: ೩೧. "ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಈ
ಭೂಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಉಪಭೋಗಾರ್ಹವಲ್ಲ. ಇದು ನಿಮಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದೇ.
ಹಿರಿಯಣ್ಣನೇನು, ತಂದೆಯೇನು-ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರು ಎಂಬ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ
ವಿನಯವನ್ನು ತಳೆಯಿರಿ. ನಾನೂ ನೀವೂ ಒಡನಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬಾಳೋಣ" ಎಂಬ ರಾಜನ
ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಚಕ್ರೇಶನಾದ ಭರತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆರಗಲು ಬನ್ನಿರಿ".
ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ದೂತನ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ರಾಜಾದೇಶವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಅವರು ದೂತನನ್ನು
ಗೌರವಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಹೋಗಲನುಮತಿಕೊಟ್ಟರು. ೩೨. "ಹಿರಿಯಣ್ಣನು ಗುರು,
ತಂದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮೊದಲು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತ. ಆದರೆ ಈಗ ಆಳು-ಅರಸ
ಎಂಬ ಭೇದಭಾವವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಸ್ನೇಹ ತೋರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೇ? ಭೂಮಿಯನ್ನು
ತಂದೆಯು ದಯೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ನಾವು ಅದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದೆವು. ಈಗ ನಾವು
ಭರತನಲ್ಲಿ ಕಿಂಕರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ನಾವೇ ಅಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನು ತಿಂದು ಮಿಕ್ಕ

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮೊಳನಿಜರುಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ,

ಕುಳಿತಾಸ್ರೋತ್ತುಸಿತಪದ
ನಳಿನಂಗೆ ತನೂಜರಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಮನು
ಜ್ವಳಿಸದೆ ಮಾಣ್ಣಮೆ ನಮಗಿದು
ಪಳಾಳಭಾರಂಬೊಲಿ ಮಹೀತಳಭಾರಂ

೩೩

ವ|| ಎಂದು ಪರಿತ್ಯಕ್ತನಿಜರಾಜ್ಯಪರಿಚ್ಛೇದರಾಗಿ,

ತಳರ್ಧಪುವು ರತ್ನಶಿಖರಾ
ವಲಿವಿಳಸಿತ ಕನಕಗಿರಿಗಳನೆ ತನುರುಚಿಗಳ್
ಬೆಳಗೆ ಕುಮಾರರ್ ನೂರ್ವರು
ನೊಳಪೊಕ್ಕರ್ ಸಮವಸರಣಭೂಮಂಡಲಮಂ

೩೪

ಒಳಪುಗುವುದುಮುಖಿಳಜಗ
ತ್ರಿಳಕನ ಮುಖಚಂದ್ರಕಿರಣದಿಂ ಕರಕಮಳಾ
ವಳಿಯುಂ ತದೀಯನಯನೋ
ತ್ಪಳವನಮುಂ ಮುಗಿದುವಲರ್ದುಪೊಡನೊಡನಾಗಳ್

೩೫

ವ|| ಅಂತು,

ಪೊಡೆನಟ್ಟು ದೇವ ನೀಂ ಕುಡೆ
ಪಡೆದೆವಿಳಾತಳಮನೊಡನೆ ಪುಟ್ಟದ ಮೇಳ
ಕೈದಿಗಿಳಗಿಮೆಂದು ಭರತಂ
ಜಡಿವಂ ನಿನಗಿಳಗಿ ಪರಮ ಪೆರ್ಗಿಳಗುವೆವೇ

೩೬

ಎಂಬುದುಂ ತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ?” ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮತ್ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಆಲೋಚಿಸಿ,
೩೩. “ಇಂದ್ರನಿಂದ ನಮಸ್ಕೃತವಾದ ಪಾದಕಮಲಗಳುಳ್ಳ ಪುರುರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು.
ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸದೆ ಬಿಡೆವು. ಈ ಭೂಭಾರವು ನಮಗೆ ಹೊಟ್ಟಿನ
ಹೊರಗೆ ಎಣೆ” ವ|| ಎಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವೃಷಭನಾಥಪುತ್ರರು ತ್ಯಾಗಮಾಡಲು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ೩೪. ರತ್ನಶಿಖರಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಸುವರ್ಣದ ಪರ್ವತಗಳೇ
ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬಂತೆ ದೇಹಕಾಂತಿಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು ಆ ನೂರುಜನ ಕುಮಾರರು
ಸಮವಸರಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ೩೫. ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ, ನಿಖಿಲ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಲಕ
ಪ್ರಾಯನಾದ ವೃಷಭತೀರ್ಥಂಕರನ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅವರ ಹಸ್ತ
ಕಮಲಗಳ ಸಾಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ಒಡನೆ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಉತ್ಪಲವನವು
ಅರಳಿತು.¹ ವ|| ಹಾಗೆ, ೩೬. “ಆ ಕುಮಾರರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ” ದೇವ, ನೀನು ಕೊಡಲು
ಈ ಭೂಮುಂಡಲವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದೆವು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಭರತನು ನಮ್ಮನ್ನು
‘ಅಡಿಗರಗಿ’ ಎಂದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಪರಮ! ನಿನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆರಗಿದ ಮೇಲೆ

1 ರಾಜಕುಮಾರರು ಕೈಮುಗಿದರು, ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದುವು- ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಭವದಂಘ್ರಿಕಮಳರಜದಿಂ
ಪವಿತ್ರವಾದಮ್ಮ ಮಕುಟಮೆಲಗದು ಪೆಲಗಂ
ಭವಭಯಹರ ಭರತನನಮ
ಗವಯವದೇವಗಿಸುವ ತಪಮನೀಗಳೆ ದಯೆಗೈ

೩೭

ದುರಿತಘನತಿಮಿರದಶಶತ
ಕಿರಣಮತಿಪ್ರೀತಿಕರಣಮಖಿಳವಿನೇಯೋ
ದ್ಧರಣಮೆಮಗಭವ ಭವಭಯ
ಹರಣಂ ಭವದೀಯಸಮವಸರಣಂ ಶರಣಂ

೩೮

ವ|| ಎಂದು ಪರಮನಿರ್ವೇಗಪರಾಯಣರಾಗಿ,

ಭರತಂಗೆಅಗುವರೆಂಬದೆ
ಪರಿಭವಮೆಮಗಿಂತು ಮಾನಭಂಗಂ ಬರೆ ಬ
ರ್ಪರಸೇವುದೆಂದು ಪೂಣ್ಣಾರ್
ಪರಮತಪೋಭರಮನನಿಬರುಂ ಪುರುತನಯರ್

೩೯

ವ|| ಅಂತಾ ಕುಮಾರರನಿಬರುಮಾದಿತೀರ್ಥಂಕರಸಮವಸರಣಸರೋವರ ರಾಜಹಂಸವ್ಯತಿ
ಕರಮಂ ಭರತೇಶ್ವರಂ ಕೇಳು,

ಅವಳಂಬಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟಿಕ್ಕಾ
ಕುವಂಶಮೊಂದನೆ ಪುರಾಣಪುರುಷರವೋಲಿಂ
ತವಿಹತಗತಿಯಿಂ ಮುನ್ನ
ನೈವಾಯಭೂಧರದ ಶಿಖರಮಂ ಮುಟ್ಟಿದರಾರ್

೪೦

ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆರಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ೩೭. “ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ದಾವರೆಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ನಮ್ಮ ಕಿರೀಟಗಳು ಮತ್ತಿತರರಿಗೆ ಎರಗವು. ಭವಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪರಮನೆ, ಭರತನು ನಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತಾಗಲು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ ತಪವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ೩೮. “ನಿನ್ನ ಸಮವಸರಣವು ನಮಗೆ ಶರಣು. ಅದು ಪಾಪವೆಂಬ ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸೂರ್ಯ. ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದು. ಭಕ್ತರಾದ ಜನರನ್ನುದ್ಧರಿಸಬಲ್ಲದು. ಅದು ನಮಗೆ ಸಂಸಾರದ ಭಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲದು”. ವ|| ಎಂದು ಅತಿನಿರ್ವೇದಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ೩೯. “ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭರತನಿಗೆ ಎರಗುವುದೆಂಬುದೇ ಒಂದು ಪರಾಭವ. ಮಾನಭಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಅರಸುತನದಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು?” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟುಜನ ಪುರುತನಯರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪೋಭರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ಸಮವಸರಣವೆಂಬ ಸರೋವರದ ರಾಜಹಂಸ ರಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭರತನು, ೪೦. “ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಇಕ್ಕಾಕುವಂಶವೊಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಪುರಾಣ ಪುರುಷರೆಂತೆ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಗತಿಯಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತದ

1. ವಂಶ = ಬಿದಿರು, ಬಿದಿರನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಪರ್ವತಶಿಖರವನ್ನೇರುವುದು ಕಠಿಣ ಎಂಬ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥ.

ವ|| ಎಂದು ವಿಸ್ತೃತಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ಮನದೊಳೆ ಮೆಚ್ಚಿ

ಎನಗನುಜರಾಗಿಯುಂ ಚಲ
ದೆನಗೆಜಗದೆ ಪೋಗಿ ಭುವನಗುರುಗೆಜಗಿದರಂ
ತನಿಬರುಮವಟಿಂದಗ್ಗಳ
ಮೆನೆ ನೆಗಲ್ಲ ಬಾಹುಬಲಿಯನೆಂತೆಜಗಿಸುವೆಂ

೪೧

ಖರಕಿರಣಸ್ಫುರಿತಕ್ಕದಿ
ರುರಿವಂತಿರೆ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಮೆನ್ನೀತೇಜ
ಸ್ಫುರಿತಕ್ಕೆ ಸೆಣಸಿನೊಳ್ ಮಾ
ಜುರಿಗುಂ ಸೈರಿಸದು ತೇಜಮಾ ಭುಜಬಲಿಯಾ

೪೨

ಅದಜಿಂದಮಾತನಂ ಸಾ
ಮದಿಂದಮಳವಡಿಸಿ ನೋಡುವೆಂ ಸಾಮದೊಳಂ
ಪದವಡದೊಡೆ ಬಲಿಕಿರ್ದ
ಪುದಲೈ ಪದವಡಿಸಲೆನ್ನ ಬಯಕೆಯ ದಂಡಂ

೪೩

ವ|| ಎಂದು ಮಂತ್ರಿವರ್ಗದೊಡನೆ ನಿರಾಕುಳಿತಕಾರ್ಯಪರವಸಾನನಾಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರಂಗೆ
ಲೇಖನಮನುನೃಯೂಖರತ್ನಾಭರಣಪ್ರಭೂತಸಮೇತಮನಟ್ಟುವಂತು ಮಹಾಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಗೆ
ಬೆಸಸಿದೊಡಾತಂ ಜನಪದಸಮಭಿಜಾತನುಮನ್ವಯಾಗತನುಮಭಿರೂಪನುಂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನಪ್ರತಿಭನುಂ
ವಕ್ರೋಕ್ತಿಪುಣನುಮಾರ್ಥೇಯವಚನನುಮನುದ್ಧತವೇಷನುಂ ಪರಿಚಿತಾಶೇಷದೇಶಭಾಷನುಂ
ಪಯೋವ್ಯದ್ಧನುಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನುಮಪ್ಪ ಮಹತ್ತರನ ಕೈಯೊಳ್ ಸನ್ಮಾನದಾನಪುರಸ್ಕರಮಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು

ಶಿಖರವನ್ನು ಇವರಂತೆ ಮುಟ್ಟಿದವರಾರು?” ವ|| ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡವನಾಗಿ
ಮನದಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ೪೧. “ನನಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಲದಿಂದ
ನನಗೆರಗದೆಯೆ ಲೋಕಗುರುವಾದ ಪರಮನಿಗೆರಗಿದರು. ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿಪ್ರಬಲ
ನಾಗಿರುವ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ನಾನೆಂತೆರಗಿಸುವೆನು? ೪೨. “ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳ
ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯಕಾಂತತೆಲೆಯು ಇದಿರಾಗಿ ಉರಿಯುವಂತೆ, ನನ್ನೀ
ತೇಜಸ್ಫುರಿತಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಆ ಭುಜಬಲಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಸೈರಿಸದೆಯೆ ಪ್ರತಿಜ್ವಲಿಸುವುದು.
೪೩. ಆ ಕಾರಣ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಸಾಮದಿಂದ ಸಂತಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.
ಅದಕ್ಕೂ ಶರಣಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿಸಲು ದಂಡರತ್ನವಿದ್ದೇ ಇದೆ” ವ|| ಎಂದು
ಮಂತ್ರಿವರ್ಗದೊಡನೆ ನಿರಾಕುಲನಾಗಿ ಕಾರ್ಯಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದನು.
ಬಳಿಕ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಿಗೆ ಫಳಫಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಾಭರಣದ
ಉಡುಗೊರೆಗಳೊಡನೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹುವಂತೆ ಮಹಾಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು.
ಆಗ ಅವನು ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನೂ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ಬಂದವನೂ
ರೂಪಶಾಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವನೂ

ವಿಜಯಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕಂದು ಪೋಗಲ್ವೇಲ್ಲದುದುಮಾತನುಂ ಕತಿಪಯಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂದಂ ಪೌದನಪುರಮನೆಯ್ನಿ ಪುರಶ್ರೇಯನರ್ಥವಟ್ಟುನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿತುಂ ಬಂದು ಲೀಲೋತ್ತಾರಿತರಿಪುನೃಪಾಲ ಸಾಮಂತಸೀಮಂತಿನೀಸೀಮಂತರಪ್ಪ ಮಹಾಸಾಮಂತರಿಂದಮಧರಿತಾನೇಕರಿಪುನೃಪಾನೇಕರಾಂಗಳಪ್ಪ ವಾರಣಂಗಳಿಂದಂ ಹೇಲೋಲ್ಲಂಭಿತಮಹಾವಾಹಿನೀಚೂರಿಚ್ಚರವಾಜಗಳಪ್ಪ ವಾಜಗಳಿಂದಮಪಹೃತ ವಿಕ್ರಾಂತ ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿಕ್ರಮಸಂಪತ್ತಿಗಳಪ್ಪ ಪತ್ತಿಗಳಿಂದಂ ವಿರಾಜಮಾನಮಪ್ಪ ರಾಜಮಂದಿರಮನೆಯ್ನಿ ದೌವಾರಿಕ ನಿವೇದಿಕಾಕ್ಷೀಯವೃತ್ತಾಂತನಾಸ್ಥಾನಮಂಡಪಮಂ ಪೊಕ್ಕು, ಲಲಾಟತಟಸಂಘಟ್ಟಿತ ಸಭಾಕುಟ್ಟಮನಾಗಿ,

|| ಹರಿನೇ ||

ಮರಕತನಗಂ ದಿನ್ನಂ ಮತ್ಯೋತ್ತಮಾಕೃತಿಯೆಂಬನಂ
ಎರಚಿದನಿಂತಾದಿಬ್ರಹ್ಮಂ ಹರಿನ್ನೇವರ್ಣನಂ
ನೆರದುದಿದು ಮೇಣ್ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ತೇಜಂ ಧರಾಧಿಪರೂಪದಿಂ
ಧರೆಗೆನುತುಮಾದೂತಂ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲೆ ನೋಡಿ ಕುಮಾರನಂ

೪೪

ಕೊಂಕುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನುರಿತವನೂ ಸಂಬಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾತುಳ್ಳವನೂ ಉದ್ಧತವೇಷವಿರಹಿತನೂ ಎಲ್ಲ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವನೂ ವಯೋಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಮಹತ್ತರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಸನ್ಮಾನದಾನಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು 'ವಿಜಯಾಭವ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಕೆಲವಾರು ಪಯಣಗಳಿಂದ ಪೌದನಪುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿದನು. ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಗೆದ್ದ ಸಾಮಂತ ರಾಜರ ಸೀಮಂತಿನೀ ಸೀಮಂತರಾದ ಮಹಾಸಾಮಂತರಿಂದಲೂ ಶತ್ರುರಾಜರ ಗಜಸೈನ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದ ಆನೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಹಾಸೈನ್ಯಗಳಿಂದ ಸರಾಗವಾಗಿ ದಾಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯುದ್ಧಾಂಗಣಗಳುಳ್ಳ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಶೂರರಾದ ಶತ್ರುರಾಜರ ವಿಕ್ರಮಸಂಪತ್ತನ್ನಪಹರಿಸಿದ ಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ದ್ವಾರಪಾಲಕನಿಂದ ತಾನು ಬಂದಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು (ಬಾಹುಬಲಿಗೆ) ತಿಳಿಸಿ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಣೆಯಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೪೪. ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು ದಿವ್ಯವಾದ ಮರಕತಪರ್ವತವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವಾಕೃತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಪಚ್ಚಿರತ್ತದಂತೆ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜವೇ ರಾಜನ ರೂಪದಿಂದ ಧರೆಗಳಿಂದಂತೆಯೂ ಇರುವ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ದೂತನು ನೋಡಿದನು. ೪೫. "ಇವನು ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಪುತ್ರ, ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ತಮ್ಮ, ಸುಂದರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದ ಈ ಕುಮಾರನೇ ಆತನಿಗೆ ಸಮ. ಭರತನಿಗೂ ಈ ತೇಜಸ್ಪುರಣೆಯಿಲ್ಲ."

೧. ವಂಶ = ಬಿದಿರು. 'ಬಿದಿರನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಪರ್ವತಶಿಖರನ್ನೇರುವುದು ಕಠಿಣ' ಎಂದು ಸೂರ್ಯಾರ್ಥ.

ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರಪುತ್ರಂ
ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಗನುಜನೆನಲ್ ಸುಂ
ದರರೂಪನೀಕುಮಾರನೆ
ದೊರೆ ಚಕ್ರಿಗಮಸೆಯದಿನಿತು ತೇಜಸ್ಸು ರಿತಂ

೪೫

ವ|| ಎಂದು ಮನದೊಳೆ ಬಗೆದು ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ಭರತನಾಥದೂತನಾತ್ಮಪಾರ್ಶ್ವಚರಕರ
ತಳದಿನುಪಾಯನರತ್ನಕರಂಕಮಂ ಕೊಂಡು ದೇವ ಭವದೀಯಾಗ್ರಜಂ ರಾಜಾಧಿರಾಜಂ ನಿಮಗಟ್ಟದ
ಮಹಾಪ್ರಸಾದಂ ಬಿನ್ನದಮೆಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಹತ್ತರಂ ಮಹತ್ತರಯೋಗ್ಯಮಹೀನಿಹಿತಾಸನ
ದೊಳಿಪ್ಪುದುಂ; ಅದಂ ಮಹಾಸಂಧಿವಿಗ್ರಹ ಕೊಂಡು ಅಪನೀತಮುದ್ರೆಯಂ ಮಾಡಿ ತದಂತಸ್ಥಿ ತಂಗಳಪ್ಪ
ರತ್ನಾಭರಣಂಗಳಂ ತೋಲಿ ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷಹಸ್ತಸ್ತಂಗಳಾಡಿ ದೇವ ಲೇಖಮಿದೆಂದು,

ಭೂವಲ್ಲಭಮೋತ್ಕೃಷ್ಣಪ
ಭೂವಿಲಸಿತದತ್ತವಾಚನಾದೇಶಮಿದಂ
ಭಾವಿಸಿಮೆಂದತಿಮಧುರೋ
ದ್ವಾವಿತಗಂಭೀರನಾದದಿಂ ಬಾಚಿಸಿದಂ

೪೬

ವ|| ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತವಿಷ್ಣುಪಾದೀಶ್ವರಪುರುಪರಮೇಶ್ವರಚರಣಸರಸಿಜರಚೋರಂಜಿತ
ಮಣಿಕೀಟಮಕರಿಕಾಚಕ್ರಂ ಚಕ್ರರತ್ನಪ್ರಭಾಪ್ರಸಾದಿತನಿಖಿಲದಿಕ್ಪಕ್ವಂ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ನಿಜಪ್ರಿಯಾನುಜ
ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಂ ಪರಮಾಶೀರ್ವಾದದಿಂ ಪರಸಿ ಕನಕಪತ್ರಾಂಕಿತಕಾರ್ಮುಕಲತಾಲಂಬನಂಗಳುಂ
ವಿಜಯೋತ್ಸವತೋರಣಸ್ತಂಭಂಗಳುಂ ವೀರಶ್ರೀಭುಜಂಗೀಸಮಾಶ್ರಯಶ್ರೀಖಂಡಕಾಂಡಂಗಳುಮಪ್ಪ
ದೋರ್ದಂಡಂಗಳಿಂದಮತಿನಿಬಿಡಾಲಿಂಗನಂಗೆಯ್ದು ಕಾರ್ಯಮಂ ಚಿಸಿಕುಂ,

ವ|| ಎಂದಾಲೋಚಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಭರತನ ದೂತನು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವವನ
ಕೈಗಳಿಂದ ಉಪಾಯನರೂಪವಾದ ರತ್ನಕರಂಡಕವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. “ದೇವ! ನಿನ್ನ
ಅಣ್ಣನೂ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೂ ಆದ ಭರತನು ನಿನಗೆ ಕಳುಹಿದ ಮಹಾನುಗ್ರಹರೂಪವಾದ
ಬಿನ್ನಪ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಮಹತ್ತರನು ಮಹತ್ತರರಿಗೆ
ಯೋಗ್ಯವೂ ಭೂತಲನಿಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಆದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಮಹಾಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಯು
ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊಡೆದನು. ಅದರೊಳಗಿನ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ
ಅವನ್ನು ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷನ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ “ದೇವ! ಇಲ್ಲಿ ಪತ್ರವೊಂದಿದೆ” ಎಂದನು.
೪೭. ಭೂಪತಿಯಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ
ಪತ್ರವೋದಲಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿ, ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಯು ಮಧುರವೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ
ನಾದದಿಂದ ಅದನ್ನು ವಾಚಿಸಿದನು. ವ|| ಸ್ವಸ್ತಿ (ಮಂಗಳ), ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಗಳಿಂದ ಬಣ್ಣವಡೆದ ಮಣಿಕೀಟಗಳ ಮೇಲೆ
ಬಿಡಿಸಿದ ಮಕರಿಕಾಚಕ್ರವುಳ್ಳ, ಚಕ್ರರತ್ನಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ದಿಬ್ಬೊಡಲವುಳ್ಳ
ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ,
ಚಿನ್ನದ ತಗಡು ಬಡಿದ, ಬಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ, ವಿಜಯೋತ್ಸವದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ

ಮತ್ತಪ್ಪದನಲೊಡಂ ಮಾಣ್
ಮತ್ತತ್ತಣ ಕಾರ್ಯಮಜಿಯಲಾದುದು ಪೇಟೆ ಭೂ
ಪೋತ್ತಮನಿದನೆ ಸುಖದಿನು
ದಾತ್ತಯಶಂ ನೆಗಲಿ ನೆಗಲ್ಲಯೋಧಾಪುರದೊಳ್

೪೭

ಎಂತಾನುಂ ನೆನೆದಂ ಬಹು
ಚಿಂತಂ ಚಕ್ರೇಶನೆಮ್ಮ ದಿಗ್ವಿಜಯಮುಮಾ
ದಂತದಜದಯ್ಯ ನಡೆದುದೆ
ಸಂತಮೆ ದಕ್ಷಿಣಭುಜಕ್ಕೆ ಭೂವಲ್ಲಭನಾ

೪೮

ಅರಸುಗಳೆಲ್ಲಂ ಬಾಯ್ತೇ
ಳ್ಳರೆಂದುಮಾಶಾಂತರಂಗಳೆಲ್ಲದುವೆಂದುಂ
ಧರಣೀತಳಂ ಕೀರ್ತಿಸೆ ಕೇ
ಳ್ಳು ರಾಗಿಸುತ್ತಿರ್ಪೆವಿನ್ನುಮೇಂ ತೊದಳುಂಟೇ

೪೯

ಇಲ್ಲೆಯೊ ಪೇಟೆಂದು ಮಹೀ
ವಲ್ಲಭದೂತಂಗೆ ನುಡಿದು ದಶನಾಂಶುಗಳಂ
ಮೆಲ್ಲನೆ ದಶನಚ್ಚದಮ್ಮದು
ಪಲ್ಲವದಿಂ ಮುಪ್ಪಿಸಿ ಮಾಣೆ ದೂತಂ ನುಡಿದಂ

೫೦

ಕಂಭಗಳಾದ, ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ಸರ್ಪಿನಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಶ್ರೀಗಂಧವೃಕ್ಷದ ಕಾಂಡಗಳೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ದಂಡಗಳಂತುದ್ದವಾದ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ದಟ್ಟವಾಗಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವನು. ೪೭. “ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ” ಎಂದು ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಯು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು, ‘ಇರಲಿ, ನಿಲ್ಲಿಸು. ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವು ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂತೆಂದನು: “ಅಯ್ಯಾ ಮಹತ್ತರ, ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಭರತಭೂಪಾಲನು ಕುಶಲದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವನೆ? ೪೮. “ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಚಿಂತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಚಕ್ರೇಶನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡನಲ್ಲಾ? ಅವನ ದಿಗ್ವಿಜಯವು ಯಾವೊಂದೂ ಎಡರಿಲ್ಲದೆ ಜರುಗಿತೆ? ಅವನ ದಕ್ಷಿಣಭುಜಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವೆ? ೪೯. “ಅರಸುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಜ್ಞಾಧೀನರಾದರೊಂದೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರುವವೆಂದೂ ಧರಣೀತಳವೆಲ್ಲ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವದೆಂದೂ ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಕೊರತೆಯುಂಟೇ? ೫೦. ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ? ಹೇಳು” ಎಂದು ಭರತನ ದೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಚಿಗುರಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಮರಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆಗ ದೂತನು ಹೇಳಿದನು.

ಭವದಗೃಹದಿಗ್ವಿಜಯೋ
ತ್ಸವಮಧಿಕಮಹೋತ್ಸವಂ ವಲಂ ನಿನಗಾದಂ
ಶ್ರವಣಸುಖಮಂದೆ ದಿಜ್ಞಾ
ತವರ್ಣನಂಗೆಯ್ಯನುಂತದೇನೆನ್ನಳವೇ

೫೧

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಮುನ್ನಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೇತುಭೂತಮೆನಿಸಿದ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ
ಕೇವಲಜ್ಞಾನಪೂಜೆಯುಮಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪ್ರಕಾಶನಕರಮಪ್ಪ ಚಕ್ರಪೂಜೆಯುಮಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ.

ನೆಗೆಟ್ಟಿಕ್ಷಾ ಕುಕುಲಾಂಬರೇಂದು ಭರತಂ ನಿನ್ನಗೃಹಂ ಸಾಹಸಂ
ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟಿ ನಿಜಪ್ರತಾಪದಳವಂ ತೋಜಲೆ, ಮಾಹಾಂಪ ಜ
ಟ್ಟಗರಾರಪ್ಪೊಡಮಿಲ್ಲದಂತು ಸಕಳಾಶಾಚಕ್ರಮಂ ಚಕ್ರಮೊಂ
ದೆ ಗೆಲ್ಲಲ್ವೆರೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಪೊಜಮಟ್ಟಾ ಪೆಂಪು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ

೫೨

ವ|| ಅಂತು ಪೊಜಮಟ್ಟನೆಕರಟಕಟಕಪೀಕರಣನಿಶ್ಶೇಷಿತಾರಾತಿವನದುರ್ಗನುಂ, ಉದಗ್ರ
ಮದಾಂಧಸಿಂಧುರಪ್ರತಿಗಜಶಂಕಾಸ್ಥಾಲಿತಗಂಡಶೈಲವಿಘಾತಗಿರಿದುರ್ಗನುಂ, ಅಂತಸ್ತು ರುದ್ರದಿಶ್ವಾರಸಮ
ಯೋಷ್ಠಸಂತಪ್ತಜಲಪ್ರತ್ಯೇಕಚುಳಕಪಾನಮಾತ್ರಜಾನುದಷ್ಟಜಲದುರ್ಗನುಮಾಗಿ ನಡೆದು,

೫೧. ನಿನ್ನಣ್ಣನ ದಿಗ್ವಿಜಯೋತ್ಸವವು ನಿನಗೆ ಅಧಿಕ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು,
ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸುಖ ಕೊಡುವುದು ಎಂದೇ ದಿಜ್ಞಾತ್ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಅದನ್ನು
ಹೆಚ್ಚು ಬಣ್ಣಿಸಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೇ? ವ|| ಆತನು ಮೊದಲು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಪೂಜೆಯನ್ನು, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಚಕ್ರದ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ೫೨. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಾದ ನಿನ್ನಣ್ಣ ಭರತನ ಸಾಹಸವು ಮುಗಿಲನ್ನು
ಮುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪದ ಆಳವನ್ನು (ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು) ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವನನ್ನು
ಎದುರಿಸುವ ಶೂರರಾರೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಲೂ ಅವನ ಚಕ್ರವೊಂದೇ ದಿಕ್ಚಕ್ರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಗೆಲ್ಲಲೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ತಾನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಅವನ ಹಿರಿಮೆಯು
ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ವ|| ಅಂತು ಹೊರಬಿದ್ದ ಅವನ ಅನೇಕ ಗಜಗಳ ಗಂಡಸ್ಥಳಗಳ
ಮಸೆತದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ವನದುರ್ಗಗಳು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ನಾಶಗೊಂಡುವು. ಅವನ
ಅತಿಮದಾಂಧವಾದ ಆನೆಗಳು, ಶತ್ರುರಾಜರ ಆನೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಸಂದೇಹಿಸಿ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ
ಗಂಡಶೈಲಗಳಿಂದ ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳು ವಿನಾಶಿತವಾದುವು. ಒಳಗೊಳಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಪ್ರತಾಪಾತಿಶಯೋಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಕುದಿದು ಶತ್ರುಗಳ ಜಲದುರ್ಗಗಳ ಜಲವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ಯೋಗಸೆಯಿಂದ ಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಮೊಳಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ

ಬಳಸಂಪನ್ನಸ್ತೀಶಪ್ರಕರಕರಿಕುಳಗ್ನೀವಸಂಘಟ್ಟಭಂಗಂ
ಗಳನೆಂದುಂ ಕಾಣದೆತ್ತಂ ಬಳೆಯೆ ಕಟೆದ ವೇಳಾವನಸ್ತೂಳಶಾಳಂ
ಗಲೋಳಾದಿಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಂ ನಿಜವಿಜಯಗಜೇಂದ್ರಂಗಳಂ ಕಟ್ಟಿ ನೀಳಾ
ಚಳಸಂಘಾತಂಗಳಂ ಸುತ್ತಿಟೆದವೊಲಿಸೆದತ್ತಾ ಸಮುದೋಪಕಂಠಂ

೫೩

ವ|| ಅಂತು ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಾಪರಪಾರಾವಾರತೀರವರ್ತಿಗಳಪ್ಪ ಭೂಪಾಲನೆಟಗಿಸಿ ಗಂಗಾ
ವೈಜಯಂತೀಸಿಂಧುದ್ವಾರಂಗಳಂ ನಿಜವಿಜಯವರೂಢಮೊಂದಲೋಳೆ ನುಗುಳ್ಳು ಲವಣಜಲಧಿಯಂ
ಪೊಕ್ಕು ,

ಕರಿಮಕರಂ ಪರಿವಂತಿರೆ
ಪರಿವ ರಥಂ ಜಳಧಿಯೊಳಗೆ ಮಾಣೊಡೆ ಶರದಿಂ
ದುರಿಪಿದನಲ್ಲವೆ ತದ್ವಂ
ತರಾಮರಾವಾಸಮನಿತುಮಂ ಭರತೇಶಂ

೫೪

ಶರಪಾತಮೆ ದೂತನವೋಲೆ
ತರೆ ಮಾಗಧವರತನುಪ್ರಭಾಸಾಮರರಂ
ಕರುಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಕುಲಧನ
ಪರಿಕರಮಂ ಕಯ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಮನುಕುಲತಿಲಕಂ

೫೫

ವಿಜಯಾರ್ಥಾದ್ರಿದೊಳಂ
ವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರನೆಂಬ ನೆಗಟ್ಟುಮರನುಮಂ
ವಿಜಯಶರಮೊಂದೆ ತಂದುದು
ವಿಜಯೋದೋಪಕಂಠಗಳಮರರಿಂ ನೆಗಟ್ಟಿನೆಗಂ

೫೬

ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ ಆಯಿತು! ೫೩. “ಸೇನಾಸಮೇತವಾದ ರಾಜಸಮೂಹದ ಆನೆಹಿಂಡುಗಳ
ಕೊರಳ ಸರಪಳಿಗಳ ಸಂಘಟ್ಟದಿಂದ, ಭಂಗಗಳನ್ನೆಂದೂ ಕಾಣದೆ ಬೆಳೆದ ವೇಲಾವನಗಳಲ್ಲಿನ
ಸ್ಥೂಲಶಾಲವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಿಜಯಗಜಗಳನ್ನು
ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಮುದ್ರಸಮೀಪವು ನೀಲಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸುತ್ತಿರಿದಂತೆ
ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಗಳ ತೀರವಾಸಿಗಳಾದ
ರಾಜರನ್ನು ತಲೆಬಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಗಂಗಾ- ವೈಜಯಂತೀ ಸಿಂಧುದ್ವಾರಗಳನ್ನು
ತನ್ನ ವಿಜಯರಥದಿಂದ ದಾಟಿ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು”. ೫೪. ಮೊಸಳೆಯು
ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಥವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದ
ವ್ಯಂತರಾಮರರ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭರತೇಶನು ಬಾಣಪಾತದಿಂದ ಉರಿಸಿದನು.
೫೫. ಶರಪಾತವೇ ದೂತನ ಹಾಗೆ ಮಾಗಧ, ವರತನು ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸಾಮರರನ್ನು
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದಿತು. ಅವರಿಂದ ಅವರ ಕುಲಧನವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಕುಲ
ತಿಲಕನಾದ ಭರತೇಶನು ಅವರನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ೫೬. ವಿಜಯಾರ್ಥ
ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡ ಅಮರನನ್ನು ಭರತೇಶನ

ಕೃತಮಾಳಾಮರನಗಿದಾ
ನತನಾಗೆ ತಮಿಸ್ಸಗುಹೆಯ ವಜ್ರದ ಪಡಿ ತ
ತ್ವಿಧರದರ್ಧೆಯಂತೆ ಚಮೂ
ಪತಿಯಿಂ ತೆಪ್ಪಿದತ್ತು ಚಕ್ರಗಿರಿಯವುಮೊಳವೇ

೫೭

ವ|| ಅಂತು ತಮಿಸ್ಸಗುಹೆಯೊಳಗನೆ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನದೊಳ್ ಬರೆದ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರ
ಬೆಳಗುಗಳೊಳ್ ನಿಜವಿಜಯಕಟಕಂ ನಡೆಯ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಳಮಂ ಪೆಳಗಿಕ್ಕಿ ಶಬರಖಂಡಂಗಳಂ
ಸೇನಾನಾಯಕನೆ ಬಾಯ್ಕೊಳಿಸಿ ಬರೆ,

ಮಸಗಿ ಚಲಾತಾವರ್ತರ
ಬೆಸದಿಂದಂ ಬಂದ ಮೇಘಮುಖರಂ ತೊಳ್ಳೋ
ಡಿಸೆ ಜಯನೊರ್ವನೆ ಚಕ್ರಗೆ
ಬೆಸಕೆಯತ್ತುತ್ತಾರಾರ್ಥಮಧ್ಯಮಖಂಡಂ

೫೮

ವ|| ಮತ್ತಂ ಸಿಂಧುಪ್ರಪಾತ ಸಿಂಧುದೇವಿಯಿಂದಮುಖಪ್ರಕಾಶನಾಗಿ ಪೋಗಿ,

ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮಧ್ಯಕೂಟದ
ಹಿಮವದ್ಧಿವಿಜನುಮನೊತ್ತಿ ಕಪ್ಪಂಗೊಂಡಾ
ಹಿಮಶೈಲದೊಳಮಲಂಪಿಂ
ಹಿಮವತ್ತೇಜನುನುದಾತ್ತತೇಜಂ ಮೆಪ್ಪಿದಂ

೫೯

ಜಯತರುವ ಬಾಣವೊಂದೇ ವಶಕ್ಕೆ ತಂದಿತು". ಆಗ ವಿಜಯಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ
ಉದ್ಘೋಷಣೆಗಳು ಅಮರರಿಂದ ಭರತೇಶನಿಗೆ ಸಂದುವು. ೫೭. ಕೃತಮಾಲನೆಂಬ
ಅಮರನು ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಭರತೇಶನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದನು. ತಮಿಸ್ಸಗುಹೆಯ ವಜ್ರದ
ಬಾಗಿಲು ಪರ್ವತದ ಎದೆಯಂತೆ ಸೇನಾಪತಿಯಿಂದ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಚಕ್ರಗೆ
ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಇದೆಯೇ? ವ|| ಅಂತು ಆ ಕತ್ತಲೆಯ ಗವಿಯೊಳಗೆ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನದಲ್ಲಿ
ಬರೆದ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದನು.
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾರ್ಥಾಚಲದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಶಬರಖಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇನಾನಾಯಕನೇ
ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ೫೮. ಚಲಾತಾವರ್ತರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ
ಮೇಘಮುಖರನ್ನು ಜಯಕುಮಾರನೊಬ್ಬನೇ ಅಟ್ಟೋಡಿಸಿದನು. ಚಕ್ರಿಯಾದ ಭರತೇಶನಿಗೆ
ಉತ್ತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಮಧ್ಯಮಖಂಡವು ಅಧೀನವಾಯಿತು. ವ|| ಸಿಂಧುಪ್ರಪಾತದಲ್ಲಿ
ಸಿಂಧುದೇವಿಯಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ೫೯. ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ
ಮಧ್ಯಶಿಖರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ಹಿಮವತ್ಕುಮಾರನೆಂಬ ದಿವಿಜನನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಕಪ್ಪವನ್ನು
ಅವನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತತೇಜಸ್ಕನಾದ ಚಕ್ರಿಯು ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ವೃಷಭಾಚಳನಿಕಟಂಗಳೊಳಂ ಅಪ್ರತಿಹತದಿಗ್ವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ
ಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣಂ ಮಾಡಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯೊಲಗಿಸಿದನರ್ಘ್ಯರತ್ನಂಗಳಂ ಕೈಗೆ ಮಾಡಿ ನಮಿ ವಿನಮಿ
ಗಳೊಡಲಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಶ್ರೇಣಿಗಳ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರನಾಜ್ಞಾವಿಧೇಯರಾಡಿ, ಕಾಂಡಕಪ್ರಪಾತಗುಹೆಯ
ವಜ್ರಕವಾಟಂಗಳಂ ತೆರೆದು ಪೊಟಮಟ್ಟು ಸಿದ್ಧದಿಗ್ವಿಜಯನಾದನಂತು,

ಆ ರಜತಾದ್ರಿಮುದ್ರಿತಮಹೀತಳಮಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಸಿ ತದ್ಗುಹಾ
ದ್ವಾರಮನುರ್ಚಪೋಗಿ ವಿಜತೋತ್ತರಭೂತಳನಾದನಲ್ತೆ ಥ
ಕ್ಯಾರವರಮೃದಿಗ್ವಳಯಕುಂಜರಕುಂಭವಿಲಗ್ನಸಾಂದ್ರಸಿಂ
ದೂರರಜಃಪಟಾವ್ಯತ ದಿಶಾವಳಯಂ ಭರತಕ್ಷೀಶ್ವರಂ

೬೦

ನೃಸುರಾಸುರಖೇಚರರಂ
ಬೆಸಕೆಯ್ಸಿದನೆಡಲುಪಹಿತರಂ ಚಕ್ರಮೆ ಸಾ
ಧಿಸಿದಪ್ಪದು ನವನಿಧಿಗಳ್
ಪೊಸಯಿಸಿದಪ್ಪವು ವಿಭೂತಿಯಂ ಪುರುಸುತನಾ

೬೧

ಎನ್ನಣುಗದಮನ್ನಿಲ್ಲದೆ
ಬಿನ್ನನೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಿನಿತುಮಾರೇಷಕಮುಮ
ತ್ಯುನ್ನತಿಯಲೈನಗಾತಂ
ಮುನ್ನೇಷಗದೊಡೆಂದು ಬೆಸಸಿಯಟ್ಟಿದನೆನ್ನಂ

೬೨

ಹಿಮವತ್ತೇಜವನ್ನು (ಹಿಮಕರನಾದ ಚಂದ್ರನ ಅಥವಾ ಹಿಮಪಂತನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು)
ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದನು. ವ|| ಬಳಿಕ ವೃಷಭಾಚಲದ ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಎಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಉಳಿಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿದನು.
ಗಂಗಾದೇವಿಯತ್ತ ಅನರ್ಘ್ಯರತ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಮಿ ವಿನಮಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ
ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಜರನ್ನು ಆಜ್ಞಾವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಕಾಂಡಕಪ್ರಪಾತವೆಂಬ ಗುಹೆಯ ವಜ್ರಕವಾಟಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದನು.
ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೆದ್ದನು. ೬೦. ಭರತೇಶ್ವರನು
ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದವರೆಗಿನ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿನ ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು
ತೆರೆದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಉತ್ತರ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಭೇರೀಶಬ್ಧಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ,
ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಕುಂಭಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಕೆಂಧೂಳಿಯೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ
ದಿಜ್ಜೊಡಲವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದನು. ೬೧. ಅವನು ಮಾನವರನ್ನೂ ಸುರಾಸುರರನ್ನೂ
ಖೇಚರರನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಚಕ್ರವು ತಪ್ಪುದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ದಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ನವನಿಧಿಗಳೇ ಪುರುಸುತನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪೊಸೆಯಿಸಿದುವು. ೬೨.
ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮನ್ನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೂ ವ್ಯರ್ಥವೇ. ಅವನು ತನಗೆ ಮೊದಲು
ಬಂದೆರಗದಿದ್ದರೆ, ಯಾರು ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೂ ಅದು ಅತಿಶಯವಾದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು

ವಿನಯಂ ಸಹಜಂ ಕೃತಿಮು
ವೆನಿಸಿದುವವು ಬೇಱೆವೇಱೆ ವಿದ್ವಜ್ಞನಮಂ
ಮನದಗೊಳಿಸುವುವಿವರಡುಂ
ನಿನಗೊಳವಾರಾರ ಮನಮುಮಂ ರಂಜಿಸವೇ

೬೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರಂ ದೂತವಚನಾರ್ಕನೋದೀರ್ಗಕ್ರೋಧೋದ್ಗಚ್ಛ
ದಚ್ಛೇದಜಳಧಾರಾಸಾರಭೀಕರಾಲೋಹಿತಕಪೋಳತಳಮುದ್ವೀಪನಪಿಂಡಪ್ರದೀಪ್ತಕಪೋಲೋಚ್ಛಳದ
ತುಚ್ಛಮದಜಳಚ್ಛಟಾಟೋಪಭೀಷಣಾರುಣಗಂಡಸ್ಥಳಮಪ್ಪ ಗಂಧಸಿಂಧುರೇಂದ್ರಮನನುಕರಿಸಿ
ಕೋಪಗರ್ಭಸಿತ್ತಂ ಬಿರಸು.

ಮುನ್ನಂ ಸಾಮಮನೆಮ್ಮಮು
ನನ್ನೋಡಲ್ ನುಡಿದು ಭೇದಮಂ ದಂಡಮುಮಂ
ನಿನ್ನತಿವನಿತಂ ನುಡಿದೆಯಿ
ದೇನ್ನುಡಿಗಳೊ ಸಮತಿಕೊಂಡ ನುಡಿಗಳ್ ನಿನ್ನಾ

೬೪

ಇನಿತೊಂದು ನುಡಿದ ಬಲ್ಲೆಯಿ
ನಿನಗಿಲ್ಲದೊಡೇಕೆ ನಿನ್ನನಾಳ್ವಂ ನಿನ್ನಂ
ಮನಮೊಲ್ಲು ನಚ್ಚಿಯುಟ್ಟದ
ನನಾಕುಳಂ ದೂತನಿಂತು ನುಡಿಯಲ್ಲೇಱುಂ

೬೫

ನನಗೆ ತಾರದು” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ೬೩. ವಿನಯವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮತ್ತು
ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಉಂಟಾದದ್ದು ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಅವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ವಿದ್ವಜ್ಞನವನ್ನು ತೋಷಗೊಳಿಸುವುವು. ಇವೆರಡೂ ನಿನ್ನಲ್ಲುಂಟು. ಅವು ಯಾರ ಯಾರ
ಮನವನ್ನು ತಾನೆ ರಂಜಿಸವು?” ಎಂದು ದೂತನು ಹೇಳಿದನು. ವ|| ದೂತನ
ವಚನವನ್ನಾಲಿಸಿದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಕ್ರೋಧೋದ್ರಿಕ್ತನಾದನು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೊರಬಂದ
ಬೆವರುನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಅವನ ಕಪೋಲತಲವು ಕೆಂಪಾಗಿ ಭೀಕರವಾಯಿತು. ಆಗ
ಅವನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯುಂಡೆಯಂತೆ ದೀಪ್ತವಾದ ಕಪೋಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿಹರಿದ
ಮದಜಲಾಟೋಪದಿಂದ ಭೀಷಣವೂ ಅರುಣವೂ ಆದ ಗಂಡಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು
ಅನುಕರಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಕೋಪದಿಂದ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ಹೀಗೆಂದನು. ೬೪.
“ಮೊದಲು ಸಾಮೋಪಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿ ನಮ್ಮ ಮನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಶಿಸಿದೆ. ಬಳಿಕ
ಭೇದ ದಂಡಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾಪರಿಣತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ.
ಓರಣಗೊಳಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಈ ನುಡಿಗಳು ಎಂಥ ಮಾತುಗಳು? ೬೫. ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೇಳುವ
ಎದೆಗಾರಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುವು
ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದಲೂ ನಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ? ನಿಯುಕ್ತನಾದ ದೂತನು

ನೀನ್ನಿನ್ನ ನೃಪನ ದಿಗ್ವಿಜ
ಯೋನ್ನತಿಯಂ ಪೊಗಟ್ಟು ಮೂರ್ಛವೋದೈ ಪೆಹತೇಂ
ನೀನ್ನಿನ್ನ ಮನದೊಳಂತಿದು
ಬನ್ನಮನೆತ್ತುವವೊಲಾಯ್ತು ನಿನ್ನವನಿಪನಾ

೬೬

ಮುಂದಿಟ್ಟು ಚಕ್ರಮಂ ತಿರಿ
ತಂದುದುಮಂ ಪಾಳಮಿದು ಬೈಕಂಗೊಳ್ಳೊಂ
ದಂದದೆ ಕೊಂಡುದುಮನದೇ
ನೆಂದುನ್ನತಿಮಾಡಿ ಪೊಗಟ್ಟುಯೊಳಗಟಿಯದುದೇ

೬೭

ಪಸಿದುಣ್ಣಪಟ್ಟು ಬರ್ದಿ
ದು ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯೊಳುದಕಮಂತ್ರದ ಬಲದಿಂ
ನುಸುಳ್ಳೊಡೆ ಜಳನಿಧಿಯಂ ಕರು
ಣೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರ್ ಧನಮನಂಜಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ದಿವಿಜರ್

೬೮

ಧರೆಯೊಳ್ ಕುಲಾಲಚಕ್ರಂ
ತಿರಿವಂತಿರಿ ತಿರಿಯ ಚಕ್ರಮದಜಯ ಬಟಿಯಿಂ
ತಿರಿತಿರಿದು ಮಾಡಿದಂ ಕುಲ
ಧರಕುಲದೊಳ್ ಪಿರಿದುಮಯಶಮಂ ನಿಮ್ಮರಸಂ

೬೯

ಉತ್ತರಭರತದೊಳಾದಾ
ಪತ್ತಂ ನೀನಜಿಯೆಯಕ್ಕುಮನಿತುಂ ಬಲಮಂ
ಮುತ್ತಿ ಚಲಾಕಾವರ್ತರ್
ಸುತ್ತಲುಮೇಸಾಡಿ ಪಿರಿದು ತಿಣೆಕಂ ತಂದರ್

೭೦

ಹೀಗೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನುಡಿಯಲೇಬೇಕು! ೬೬. ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ದಿಗ್ವಿಜಯದುನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ಮೈ ಮರೆತೆ, ಇನ್ನೇನು? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಿಷಯವು ನಿನ್ನ ರಾಜನ ಭಂಗವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದಂತಾಗಿದೆ. ೬೭. ಚಕ್ರವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರಿದು ತಂದುದನ್ನು (ಮನೆಯಲ್ಲಿ) ಇದ್ದರೂ ಹಾಳುವಸ್ತುವನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ ತಂದಂತೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನೂ (?) ಕುರಿತು ಏನು ಉನ್ನತಿಯೆಂದು ಹೊಗಳುವೆ? ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟೇನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದುದೆ? ('ಪಾಳಮಿದು ಬೈಕಂಗೊಳ್ಳ' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಪೂಲಿದಿದು ಬಯ್ಯಂ ಗೊಳ್ಳ' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಪಾಠಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ) ೬೮. ಹಸಿದರೂ ಉಣ್ಣದೆ ಮಲಗಿದ್ದು, ಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಜಲಸ್ತಂಭನವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಹೋದಾಗ ದೇವತೆಗಳು ಮರುಕದಿಂದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಭರತನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟರೆ? ೬೯. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರನ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗುವಂತೆ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗಿತು. ಅದರ ಹಿಂದುಗಡೆ ನಿಮ್ಮರಸನು ತಿರಿತಿರಿದು ಕುಲಧರಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ (ಉತ್ತಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ) ಹಿರಿದಾದ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ೭೦. ಎಲೈ ದೂತ, ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರಾಯಃ ನೀನರಿಯೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚಲಾಕಾವರ್ತರು ಆ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ

ಮೇಘಮುಖರೆನಿಸಿ ಸಂದುರ
ಘೌಘದಿನಂದೋಘಮೇಘಮಾದೊಡೆ ಮುಲಿ ಶೌ
ರಾಘಾತಂ ನೆಗಲಿ ಬಳ
ವ್ಯಾಘಾತಂ ನಿನ್ನ ಪತಿಗದಾದುದು ಪುಸಿಯೇ ೭೧

ಬೇಡವಡೆ ಮುಸುಕಿಕೊಂಡೇ
ಸಾಡೆ ಸುರುಳ್ಳಗಿದು ಕೊಡೆಯ ಚರ್ಮದ ಮುಲಿಯೋಳ್
ಗೂಡುಗೊಳುಕಿದರ್ ಶೌರ್ಯ
ಕ್ರೀಡೆಯ ದಿಗ್ವಿಜಯಮೆಸೆದುದೆಮಗ್ಗಜನಾ ೭೨

ಬರೆಯಿಸಿದಂ ಪೂರ್ವಮಹೀ
ಶ್ವರನಾಮಮನೆಯ್ ಕಳೆದು ವೃಷಭಾಚಲದೋಳ್
ಭರತಂ ನಿಜನಾಮಮನೆನೆ
ಪರಿಹಸಿತಂ ಬುಧಜನಕ್ಕದಲ್ಲದೆ ಪೆಟತೇಂ ೭೩

ಧನಮೆಂಬುದು ವಿಭುಗೆ ಯಶೋ
ಧನಮದನಂತಳಿಪಿ ಕಳಿಪಿ ಕಿಡೆ ಮಾಡಿದಾರ್
ತನ ಪಡೆದ ಧನಮದೇತಲಿ
ಧನಮದಲಿಂ ನಿಧನಮೆಯ್ದಿದರ್ ಪಲರರಸರ್ ೭೪

ಹಿರಿಯಣ್ಣಂಗೆಜಗುವುದೇಂ
ಪರಿಭವಮೇ ಕೀಟಿ ನೆತ್ತಿಯೋಳ್ ಬಾಳಂ ನಿ
ರ್ನರಮೂಕಿ ಚಲದಿನೆಜಗಿಸ
ಲಿರೆ ಭರತಂಗೆಜಗುವೆಜಕಮಂಜಮೆಯಲ್ಲೇ ೭೫

ಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತಲೂ ಪರದಾಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪೇಚನ್ನೊಡ್ಡಿದರು. ೭೧. ಮೇಘಮುಖರೆಂಬ ನಾಗದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಂದು ಮಳೆಯು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯಲಾಗಿ, ನಿನ್ನ ರಾಜನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಸೇನೆಯು ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟಿತು, ಇದು ಸುಳ್ಳೆ? ೭೨. ಬೇಡರ ಸೈನ್ಯವು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಗೊಳಿಸಿತು. ಆಗ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಕೊಡೆ ಚರ್ಮಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಗೊಂಡು, ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಶೌರ್ಯಕ್ರೀಡೆಯ ದಿಗ್ವಿಜಯವು ಮೆರೆಯಿತು! ೭೩. ಪೂರ್ವರಾಜರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿಸಿ ವೃಷಭಾಚಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದು ಬುಧಜನರ ಪರಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ, ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ೭೪. ಅರಸನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸೆಂಬುದೇ ಧನ. ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನಳಿಯಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನವು ಎಂತಹ ಧನ? ಆ ಧನದಿಂದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ನಿಧನಹೊಂದಿದರು! ೭೫. ಹಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುವುದು ಅವಮಾನವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಗೀರಿ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಭಲದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿಸ ಹೊರಟಿರುವನು. ಅಂಥವನಿಗೆ ಎರಗುವುದು

ವಿನಯಮುಮೇಜಕಮುಮಪ್ಪದು
ಸನಾಭಿಗಳ್ ಸಂಗತರ್ಕಳಪ್ಪೊಡೆ ಪೆಸಗೊಂ
ಡನಿತಪ್ಪೊಳೆನ್ನಂ ಸೈರಿಸ
ನೆನೆ ಭರತಂಗೆಜಗಿ ಲೋಕದಿಂ ನಗಿಸುವನೇ

೭೬

ಭರತಂ ಪಟ್ಟಂಡಭೂವಲ್ಲಭನೆನೆ ಸಿರಿಯಂ ಗೆಂಟಪ್ಪೊಳ್ ಕೇಳ್ವ ರಾಗಂ
ಬೆರಸಿಪ್ಪಿ ನಕ್ಕ ಸಾಲ್ಗುಂ ಕರೆದೊಡೆ ಬೆಸನೇನೆಂಬ ಜೀಯೆಂಬ ದೇವಂ
ಬರಸೆಂಬಾಳೆಂಬ ದೈನ್ಯಕ್ಕಲವೊ ತನುವನಾನೊಡ್ಡುವಂತಾದಿದೇವಂ
ಪುರುದೇವಂ ದೇವದೇವಂ ಕುಡೆ ಪಡೆದ ನೆಲಕ್ಕಾರೊಳಂ ಪಂಥಮುಂಟೇ

೭೭

ಧರೆಯಂ ಕುಡುವಂದನಗಂ
ಗುರು ತನಗಂ ರಾಜನಾಮಮಂ ಕೊಟ್ಟೊಡೆ ನೋ
ಡಿರೆ ತನಗೀಗಳ್ ರಾಜಾ
ಧಿರಾಜನೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡನಡಕಿಲ್ಲಸರಂ

೭೮

ಚಕ್ರಂ ಪುಟ್ಟಿದೊಡೀಗಳ್
ಚಕ್ರೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರುಮಾಯುಕ್ತಮ ತಾಂ
ಚಕ್ರೇಶನಾದೊಡಂ, ತ
ನ್ನಾಕ್ರಮಣಮನೆನ್ನೊಳೆಕೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ತೋರ್ಪಂ

೭೯

ಅಂಜುಬುರುಕತನವಲ್ಲವೆ? ೭೬. ದಾಯಾದಿಗಳು ಸಂಗತರಾಗಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿದ್ದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿನಯವೂ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭರತನು ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು, ಸಹಿಸನು. ಆದ ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಾನು (ಬಾಹುಬಲಿ) ಜನರು ನಗುವಂತೆ ಮಾಡಲೆ? ೭೭. ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಿಗೊಡೆಯನು ಭರತ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಿಸುವ ನಂಟೇ ಸಾಕು. ಕರೆದೊಡನೆ 'ಕಾರ್ಯವೇನು ಜೀಯ, ಅರಸ, ದೇವ ಎನ್ನಲಿಕ್ಕೂ ಆಳೆಂಬ ದೈನ್ಯಕ್ಕೂ, ಎಲೈ ದೂತನೆ, ನಾನೇಕೆ ತನುವನ್ನೊಡ್ಡಬೇಕು? ಹಾಗೆ ತನುವನ್ನೊಡ್ಡದಂತೆ ದೇವದೇವನೂ ಪುರುದೇವನೂ ಎನಿಸಿದ ಅದಿದೇವನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಬೇಕಿಲ್ಲ. ೭೮. ಧರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಗುರು (ತಂದೆ)ವು ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ರಾಜನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನಗೆ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿ! ೭೯. "ಚಕ್ರವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆಗಲಿ, ತಾನು ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆಕೆ ತನ್ನ ಅಕ್ರಮಣವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಸಬೇಕು?

೧ 'ತನುವನೊಡ್ಡದಂತೆ' ಎಂದು ಶುದ್ಧ ಪಾಠವಿರಬೇಕು.

ದೊರೆಯಲ್ಲದಂಗೆ ನುಡಿವುದು
ಪುರುಳಿಲ್ಲದ ಮಾತನೆಮ್ಮೊಳಂ ನುಡಿವುದೆ ಪೇಜು
ಎರಲೆಗೆ ಪಾಡುವ ಗೋರಿಯ
ನರಣ್ಯದೊಳ್ ಮೃಗವಿರೋಧಿಗಂ ಪಾಡುವುದೇ

೮೦

ಪುರುತನಯರ್ ಭುಜಬಲಿಯುಂ
ಭರತನುಮನೆ ದೊರೆಗೆವಂದೊಡಾರಳವುಮನೀ
ಧರೆಯಜಿಯಲೊಡಂ ತೂಗಲ್
ಧರೆಗೆ ತುಲಾದಂಡಮಲ್ಲೆ ಮದ್ಭುಜದಂಡಂ

೮೧

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಮುದಾರವೀರಚರಿತನಿರತಕದನಕರ್ಕಶಕ್ತಿಯಂಗೆ ವಿಪಕ್ಷಕ್ತಿಯಪರಾಕ್ರಮಾ
ಕರ್ಗನೋದೀರ್ಗಕ್ಕೋಧದೊಳ್ ಅಳೀಕಭೃಕುಟಿಯುಂ ಅನರ್ಥಕಲಲಾಟಪ್ರಿತಾಕೆಯುಂ ಅಪಾರ್ಥ
ವಿಲೋಹಿತವಿಲೋಚನರುಚಿಯುಂ ನಿರರ್ಥನಿಮ್ಮರೋಷಪ್ರಟಸಂದಂಶಮುಂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಸ್ಥೇದ
ಜಳೋದ್ಗಮಮುಂ ನಿಷ್ಪಂದನಾಸುರಿತಮುಂ ನಿಷ್ಕಾರಣಕಾಯಕಂಪನಮುಂ ನಿರಾಲಂಬನವಾಗಾಡಂ
ಬರಮುಂ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ,

ನೆಗಚ್ಚೇ ಪಟ್ಟಂಡಭೂಮಂಡಲಮನಿತುಮಂ ಗೆಲ್ಲುಂಡಪ್ರಪಾಪಂ
ನೆಗಚ್ಚಂತಾಪುಂ ಬಲಗಲ್ಲೆರಸೊದವಿದ ಸಂಗ್ರಾಮಸಂರಂಭದಿಂದಂ
ಬಗೆಯಂ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಸ್ತ್ರೀಜನತನಯಧನವ್ಯಾಕದೊಳ್ ಮಾಡದಾರ್ತಾ
ಜಿಗೆ ಬಂದೊಡ್ಡಲ್ಲೆ ಪೇಚ್ಚಂಗರನಿಕಷದೊಳೆಮ್ಮಂದಮಂ ನೀನೆ ಕಾಣ್ಕೊ

೮೨

೮೦. ಸಮರ್ಥನಲ್ಲದವನೊಡನೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಲಿ. ನಮ್ಮೊಡನೆಯೂ
ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬಹುದೆ? ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಡುವ ಗಾನವನ್ನು
ಸಿಂಹದ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಡಬಹುದೆ? ೮೧. ಭುಜಬಲಿಯೂ ಭರತನೂ ಪುರುತನಯರು.
ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಬಂದರೆ ಯಾರ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ
ವಾದುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಭುಜಬಲಿಯ ಬಾಹುದಂಡವು ತಕ್ಕಡಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು!
ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ವೀರೋಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳಿದ
ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳ
ಗಂಟಿಕ್ಕುವಿಕೆಯೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂರು ಗೆರೆಗಳೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ
ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೂ ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಚ್ಚಾಟವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ
ವಾದ ಬೆವರಾಟವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯಲುಗಾಟವೂ ಅಕಾರಣ
ವಾದ ಕಾಯಕಂಪನವೂ ನಿರರ್ಥಕವಾದ ವಾಗಾಡಂಬರವೂ ಸಲ್ಲದು. ೮೨. ಎಲೈ ದೂತನೆ,
ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು ಅತಿಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯೆಂದು
ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಭರತನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಜನರ ಮೇಲೂ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೂ

ವ|| ಎಂದು ಮನುನೇಂದ್ರವೃಂದಾರಕಶಿಖಂಡಮಂಡನಮಣಿಯೆನಿಸಿದ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರಂ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದೂತನಂ ಪೋಗಲ್ವೇಬ್ಬಾಳನೇಕರಾಜನ್ಯಮಕುಟಸಂಘಟ್ಟೋಚ್ಛೋನ್ನತೆ ಮರೀಚಿಗಳ್ ವಿಳಯಾನಳವಿಸ್ತುಲಿಂಗಂಗಳಂತೆ ದಸೆದಸೆಗೆ ಕೆದಕಿ,

ಕಿಸುಸಂಜೆವೆರಸು ಕಬ್ಬಲೆ
ಪಸರಿಸಿದಪುದೆನಿಸಿ ಕಣ್ಣ ಕೆಂಪುಂ ಭುಕುಟ
ಪ್ರಸರಾಂಧಕಾರಮುಂ ದಸೆ
ದಸೆಗೆಸೆದುವು ಬಾಹುಬಲಿನೃಪಾಸ್ಥಾಯಿಕೆಯೊಳ್

೮೩

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದೂತಂ ಸಾಕೇತಪುರಮನೆಯೆವಂದಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪದೊಳ್
ಇದರ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂ ಕಂಡು ಪೊಡೆಮಟ್ಟು,

ನಿನಗೀ ಪಟ್ಟಂಡಭೂಮಂಡಲಮೆಹಗಿದುದೇಂ ಸಾಲದೇ ಬೇಡದುದ್ಧ,
ತನೊಳಿನ್ನೇನೆಂದು ದೇವರ್ಕಡೆಗಣಿಸಿರ[ಸೌದರ್ಯಮಂ]ಕಾದ ಪೆಂಪೀ
ವನಧಿದ್ವೀಪಾಂತರಾಳಕ್ಕಿಯೊಳೆಸೆಗುಮಾಕ್ಷೇಪಮಂ ಮಾಣ ನೀಂ ಕೋ
ಧನನಾಗಲ್ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂ ನಿನಗೆಹಗನಿದಂ ನಂಬು ರಾಜಾಧಿರಾಜಾ

೮೪

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ವಿಜಗೀಪುಬಳಾನಕಾನೀಕನಿನದಮನೆ ನಿಜಭುಜ ವಿಕ್ರಮೋತ್ಸವಕೋಳಾ
ಹಳಮೆಂದುಂ ಎದ್ದಿಪ್ಪಚಮೂಚಕ್ರಪಾಂಶುಪಟಳಮನೆ ನಿಜವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪರಿಣಯನೋತ್ಸವಪ್ರಾರಂಭ

ಹಣದ ಮೇಲೂ ಆಸೆದೊರೆದು ಪಡ್ಬಲಸಮೇತನಾಗಿ ಸಂಗರದ ಒರೆಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು
ಎದುರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳು, ನನ್ನೀ ಪರಾಕ್ರಮದ ಅಂದವನ್ನು ನೀನೇ ಕಾಣುವೆ” ಎಂದನು.
ವ|| ಮನುವಂಶೋತ್ಪನ್ನರಾದ ರಾಜರ ಮುಡಿಗೇ ಅಲಂಕಾರ ಮಣಿಯೆನಿಸಿದ
ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನು ಭರತೇಶ್ವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದೂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗುವಂತೆ
ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾನಾ ರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳ ಸಂಘಟ್ಟನೆಯಿಂದೆದ್ದ ಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು
ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ಕೆಂಡಗಳಂತೆ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹರಡಿದುವು. ೮೩. ಬಾಹುಬಲಿರಾಜನ
ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಡಿತೋ ಎಂಬಂತೆ,
(ರಾಜರ) ಕಣ್ಣ ಕೆಂಪೂ ಹುಬ್ಬುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಅಂಧಕಾರವೂ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಹರಡಿದವು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದೂತನು ಸಾಕೇತಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ
ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ೮೪. “ರಾಜಾಧಿರಾಜ,
ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಂಡಭೂಮಂಡಲವು ಎರಗಿದುದು ಸಾಲದೆ? ಅವಿನೀತನಾದ ತಮ್ಮನಿಂದ
ಆಗಬೇಕಾದುದೇನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸು. ಒಳ್ಳೆಯ ಸೋದರತನವನ್ನು ಕಾಯ್ದು
ಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯು ಸಮುದ್ರಪರಿವೃತವಾದ ದ್ವೀಪಗಳೊಳಗಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ನಿಂದೋಕ್ತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊ. ನೀನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು
ನಿನಗೆರಗನು. ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು.” ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದನು. ಆಗ, ಟಿಪ್ಪಣಿ:
೮೪ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಮುಂದಿರುವ ಈ ವಚನ ಭಾಗವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನನ್ವಿತವಾಗಿದೆ.

ಪಿಷ್ಠಾತಕಚೂರ್ಣಮೆಂದುಂ ವಿರೋಧಿಸಿಂಧುರದ್ವಜಪಟಚ್ಛಾಯಾಪ್ರತಾನಮನೆ ನಿಜವೀರಪಟ್ಟಬಂಧೋತ್ಸವ ಸಮುಚ್ಚಿತಚ್ಛತ್ರಚ್ಛಾಯಾಮಂಡಳಮೆಂದುಂ ವಿಪಕ್ಷವಿಶಿಖಮೋಕ್ಷಹೂಂಕಾರಮನೆ ನಿಜವಿಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುದಗವೀರಗೃಹಸ್ತೋಭನಾಕ್ಷರಮೆಂದುಂ ಬಗೆವ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರಂ ವಿಜಗೀಪುವಿಜಯ ಯಾತ್ರಾಪಟಹರವಾಟೋಪನಿರ್ಭರಚರಿತಶ್ರವಣವಿವರಣಾಗಿ ವಿಕ್ರಾಂತಕ್ಷತ್ರಚರಿತ್ರಂಗಳಂ ಕೇಳದವರ ಗಣನೆಯೊಳಂ ವಿರೋಧಿಧ್ವಜನೀಧೂಳೀಪಟಲಪಿಹಿತದೃಷ್ಟಿಗಳಾಗಿ ವೀರನರೇಂದ್ರಮಾರ್ಗಮಂ ಕಾಣದ ವಿದ್ವಿಷ್ಠರ ಸಭಾವನಿಯೊಳಂ ಅಹಿತಮತಂಗಜವಿಜಯಕದಳೀಕಾನನಬಹುಳಚ್ಛಾಯಾಭೃನ್ನರಾಗಿ ಕುಳಕ್ಕಮಾಯಾತಪ್ರತಾಪೋಷ್ಣಮಂ ಪತ್ತುವಿಡುವರಾತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ ವಿಪಕ್ಷಶರಾಸಾರಮೋಕ್ಷ ಹೂಂಕಾರ ಸ್ತಂಭನಾಕ್ಷರಸ್ತಂಭಿತಹೃದಯರಾಗಿ ರಾಜಪ್ರಸೂತವಿಜಯಯಶಶ್ಚರೀರಮಂ ಮೆಚ್ಚುವ ರಿಪುಗಳ ರೇಖೆಯೊಳಂ ಬಗೆಯದೆ ನಿಮ್ಮ ಬಗೆವ ಕಾರ್ಯಮಂ ಬಗೆಯಿಮೆಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದಾಗಳ್,

ತುದಿಯೆಯಿತ್ತೆಮ್ಮ ವಿಶ್ವಕ್ಷಿತತಳಜಯಮಿಂತೆಮ್ಮ ದಾಯಾದನುಂ ಕೋ
ಪದಿನೆನ್ನೊಳ್ ಕಾದಲೆಂದುಬ್ಬರಿಸಿದ ಸಮರಾಟೋಪದಿಂ ನಿಂದೊಡಂ ಮಾ
ಣ್ಣುದು ಸೂಟಲೆಮ್ಮಸಾಪತ್ನನ ಭುಜಬಲಮಂ ನೋಬ್ಬಮಂದಾಗಳಾಸ್ತಾ
ನದಿನರ್ಧಂ ಚಕ್ರ ರಾಜನೃಕಮಕುಟಮಣಿಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯದ್ವೈಮಚಕ್ರಂ ಲೞಿ

ವ|| ಆಗಳ್ ದೂತಾಳಾಪವಳಯಸಮೀರಪ್ರೇರಿತಪ್ರಳಯಜಳನಿಧಿಪ್ರಧ್ವಾನಾನುಕಾರಿಯಾಗಿ

ಆದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ದೂತನ ಹೇಳಿಕೆ ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು ಅನುಚಿತ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಎಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದಾಗಳ್' ಎಂದು ಮಾತ್ರವೇ ವಚನವಿರಬೇಕು. ದೀರ್ಘವಾದ ಈ ವಚನ ಭಾಗವು ಇದೇ ಅಶ್ವಾಸದ ಲೇಖನೆಯ ಪದ್ಯದ ಮುಂದಿರುವ ವಚನಗಳಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು. ಲೇಖಕಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟಗೊಂಡು ಸಂಮಿಶ್ರವೂ ಪುನರುಕ್ತವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗವು ಲೇಖಕಪ್ರಮಾದ ಭೂಯಿಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ಲೞಿ. ಹಾಗಾದರೆ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿತು! ಈಗ ನಮ್ಮ ದಾಯಾಹರನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧಮದದಿಂದಲೂ ಕಾದಲು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ನಿಂತಿರುವನು. ಪ್ರತಿಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿರುವುದು ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿನ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಿನ ತೋಳ್ಳಲವನ್ನು ಕಾಣೋಣ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭರತನು ಆಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದನು. ಆಗ ಎದ್ದ ರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳ ಮಣಿಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿತು. ವ|| ಆಗ ದೂತನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಳಯಾನಿಲದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದ್ರದ ಅರ್ಭಟವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವವನಾಗಿ

ಭುವನೇಶಕೃತಪುತ್ರಾಗ್ರಣಿಯ ಭರತನಕ್ಕೋಹಿಣೀವೀರಕಂಠೀ
ರವಸಂದೋಹಕ್ಕೆ ರೋಮಾಂಚಮನೆ ಕವಚಮಂ ಮಾಡುತುಂ ವೀರಪತ್ನೀ
ನಿವಹಕ್ಕಾನಂದಬಾಷ್ಪಾವಳಿಯನೆ ಕುಚದೊಳ್ ಹಾರಮಂ ಮಾಡುತುಂ ಭೂ
ಭುವನಾಂತರ್ಭಾಗಮಂ ಪರ್ಬಿದುದು ಸಮರಸನ್ನಾಹಭೇರೀನಿನಾದಂ ೮೬

ವ|| ೪ ಸಮರಸನ್ನಾಹಭೇರೀನಿನಾದಮಂಭೋಭಾರಗಂಭೀರಾಂಭೋಧರಸ್ಥಿತಬಹುಸ್ವಿಗ್ಧಗಳಪ್ಪ
ಮದಸ್ತಂಭೀರಮಬ್ಬಂಹಿತಂಗಳಿಂದಂ ಯುಗಪದಾಸ್ಥಾಲಿತಾನೇಕದುಂದುಭಿದ್ವನಿಮಧುರಗೀತಂಗಳಪ್ಪ
ಹಯಹೇಷಿತಂಗಳಿಂದಂ ಸಂದಣಿಸಿ ಪೂರ್ಣಮಾನೈಕಾರ್ಣವಘೋಷಮಂ ಗೆಲ್ಲು ಪೆರ್ಚುವಂತೆ
ಪರ್ಚಿ ವಿಜಯಪರ್ವತಗಜೇಂದ್ರದ ಬೆಂಗೆ ವಂದು,

ಗಿರಿರಾಜೋದಗ್ರಸಿಂದೂರಿತಕರಟಘಟಾಟೋಪಮಂ ಕುಂಕುಮಾಂಭಃ
ಸ್ಫುರಿತಾಂಗೋತ್ತುಂಗವಲ್ಲತ್ತರಗಬಲಮದೋದ್ವಾಮಮಂ ಚತಾನೇತ್ರಾಂ
ಬರನಾನಾಹೇಷಿತಸೋದ್ಭಟಭಟಪ್ಪತನಾಜಾಳಮಂ ಚತ್ತರೋಳ್ ವೀ
ರರಸಂ ಕೈಗಣ್ಣಿ ಪೊಣ್ಣುತ್ತಿರೆ ನಿಜಬಲಮಂ ನೋಡಿದಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ೮೭

ವ|| ಅಂತು ನೋಡಿ ಪೌದನಪುರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ,

ಪದಧೂಳೀಕ್ಕೋಭದಿಂ ದಿಗ್ಗುವತಿವದನಮಂ ಶ್ವಾಮಳಂಮಾಡಿ ಮಾಣ್ಣಿ
ರ್ದುದೆ ಕೋಪೋದ್ವಿಗ್ಧಗಂಡಸ್ಥಳಕರಟಘಟಾವ್ಯೂಹನೀಲಾಂಬುದಾಚೋ
ಪದಿನಕ್ಕುಗ್ರಾಸ್ತೃಶಸ್ತೃಪ್ರಕರಕಿರಣಸಂಘಾತತೀವ್ರಾತಪೋದ್ಯೋ
ತದಿನರಶ್ವಾಮಳಂ ಮಾಡಿದುದು ದಿನಮುಮಂ ಕೂಡೆ ರಾಜೇಂದ್ರಸೈನ್ಯಂ ೮೮

೮೬. ರಾಜನೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಪುತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಭರತನ ಸೈನ್ಯದ ಸಿಂಹಸದೃಶರಾದ ವೀರರ
ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ರೋಮಾಂಚನಗಳನ್ನೇ ಕವಚಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ, ವೀರಪತ್ನಿಯರ
ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆನಂದಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೇ ಸ್ತನಗಳ ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಯುದ್ಧ
ಸನ್ನಾಹದ ಭೇರೀಶಬ್ದವು ಭೂಮ್ಯಂತರ್ಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ವ|| ೪ ರಣಭೇರೀಶಬ್ದವು
ನೀರಿನ ಭಾರದಿಂದ ಪೂರ್ಣತೆಗೊಂಡ ಮೋಡಗಳ ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಸ್ವಿಗ್ಧಗಳಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಘೀಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಗಾರಿಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಮಧುರಗೀತಗಳಂತಿರುವ
ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆತಗಳಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟಿಸಿ ಭೋರ್ಗರೆವ ಅನೇಕ ಸಮುದ್ರಗಳ ಘೋಷವನ್ನು
ಗೆದ್ದು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಲಾಗಿ, ಭರತನು ವಿಜಯಪರ್ವತವೆಂಬ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನೇರಿದನು.
೮೭. ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ವೀರರಸವು ಮಿತಿಮೀರಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವಂತೆ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಸೇನೆಯು ಗಿರಿರಾಜನಂತೆ ಉನ್ನತವೂ ಕುಂಕುಮಯುಕ್ತವೂ
ಆದ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನ ಆಟೋಪವುಳ್ಳದಾಗಿತ್ತು. ಕುಂಕುಮದ ನೀರಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತ
ವಾಗಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಉನ್ನತವೂ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವ ಶೀಲವುಳ್ಳದೂ
ಆದ ಕುದುರೆ ಸೈನ್ಯಗಳ ಮದದಿಂದ ಉದ್ದಾಮವೂ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ರೇಷ್ಮೆಬಟ್ಟೆಯನ್ನು
ಧರಿಸಿ ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಭಟರಿಂದ ಪರಿವೃತವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡಿ ಪೌದನಪುರಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ, ೮೮. ರಾಜೇಂದ್ರನ
ಸೈನ್ಯವು ತನ್ನ ಕಾಲ್ಪುಕತದಿಂದಿದ್ದ ಧೂಳಿಗಳಿಂದ ದಿಗ್ಗುವತಿಯರ ಮುಖವನ್ನು ಕಪ್ಪುಗೊಳಿಸಿತು.

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು,

ರಜಮುಂ ದಿಗ್ಗೂಮಮುಂ ಸಂದಣಿಸಿ ಪರುಷವಾತಾಹತಪ್ರೋಚ್ಚಳಕ್ಕಾ
ಮಜಗೇನಾಕುಂಭಸಿಂಧೂರಮುಮೊದವಿದ ದಿಗ್ಗಾಹಮುಂ ಕೂಡೆ ಭೂರಿ
ಧ್ವಜನೀಸಂಕ್ಷೋಭಮಾಕಂಪಮುಮಶುಭಮಹೀಕಂಪಮುಂ ತನ್ನೊಳೊಂದಾ
ಗೆ ಜಗಕ್ಕೇನಿಲ್ಲಿ ಪೇಲಾದಪುದನೆ ದೆಸೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದೊಡ್ಡಿ ನಿಂದಂ ೮೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನ ವಿಜಯಸ್ಥೈರ್ಯದೊಳ್,

ಮಸೆಯಿಪ ಶಸ್ತ್ರಕೋಟಿ ಸಮಕಟ್ಟುವ ಸನ್ನಗಮಟ್ಟಿಯಿಂದಮು
ರ್ಚಸುವ ತುರಂಗದಂತಿರಥಸಂಕುಳಮೇಜುವ (?) ದರ್ಭಶಯ್ಯ ಪೂ
ಜಿಸುವ ಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬಮೆಸೆವುಗ್ರರಣಾನಕರೌದ್ರಘೋಷಮೇ
ರ್ವೆಸಕಮನುಂಟುಮಾಡಿದುದು ಪಂದೆಗಮಂದಿನ ವೀರಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ ೯೦

ವ|| ಆಗಲಾ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನುಂ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಾಗ್ರೇಸರನಾಗಲ್ವೆಂದು ವಿಜಯ
ಕನ್ಯಾಕಾಸ್ವಯಂವರೋತ್ಸವಮಾಲಾನುಕಾರಿನಾರಾಚಂಗಳಿಂದಂ ವಿಜಯರಾಜಮಹಿಷೀಮಯೂರಾತಪತ್ರ
ಶಂಕಾವಹಸಂಕುಳಂಗಳಿಂದಂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಕರವಳಯವಿಭ್ರಮಕರಚಕ್ರಂಗಳಿಂದಂ ತೀವಿದ

ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿತೆ? ಬಳಿಕ ಕೋಪೋದ್ವಿಗ್ನವಾದ ಗಂಡಸ್ಥಳಗಳುಳ್ಳ ಆನೆಗಳ ಹಿಂದೆಂಬ
ಕಪ್ಪುಮೋಡದ ಆಟೋಪಗಳಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಕಿರಣ
ಸಮೂಹಗಳೆಂಬ ಉರಿಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೂ ದಿವಸವನ್ನು (ಹಗಲನ್ನೂ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೂ
ಸಹ) ಅರ್ಧ¹ ಕಪ್ಪುಗೊಳಿಸಿತು. ವ|| ಅಂತು ಬಂದು, ೮೯. ಧೂಳಿಯೂ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ
ಹೊಗೆಯೂ ಸಂದಣಿಸಿದುವು. ಬಿರುಸಾದ ಗಾಳಿಯು ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಗಜಸ್ಥೈರ್ಯದ
ಕುಂಭಸ್ಥೂಲದ ಸಿಂಧೂರವೂ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯೂ ಒಟ್ಟಾದುವು. ಸೇನೆಯು
ಸಂಕ್ಷೋಭದಿಂದಾದ ಭೂಕಂಪವೂ ಅದರೊಡನೆ ಅಶುಭವಾದ ಭೂಕಂಪವೂ ಕೂಡಿದುವು.
ಆಗ ಜಗಕ್ಕೇನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲು ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದುವೋ ಎಂಬಂತೆ
ಭರತೇಶನು ಬಂದು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನ
ವಿಜಯಸ್ಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿ ೯೦. ಹರಿತಗೊಳಿಸಲು ಉಜ್ಜುತ್ತಿರುವ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೂ
ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟುವ ಕವಚವೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲಾದ ಕುದುರೆ, ಆನೆ, ರಥಗಳ ಗುಂಪೂ
ಹತ್ತಲಾಶಿಸಿದ ದರ್ಭೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯೂ (?) ಪೂಜಿಸುವ ಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬವೂ
ವೀರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿನ ಭಯಂಕರವಾದ ರಣಭೇರಿಯ ಶಬ್ದವೂ ಎಂತಹ ಹೇಡಿಗೂ
ಕದನದಲ್ಲಿ ಕಾದುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವು. ವ|| ಆಗ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನು
ಸಂಗ್ರಾಮವೆಂಬ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳಾಗಲಿಚ್ಛಿಸಿ ವಿಜಯಕನ್ಯೆಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ
ತಂದ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ವಿಜಯವೆಂಬ

1 ಆನೆಹಿಂಡು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನೂ ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳ ಕಾಂತಿ ಬೆಳಕನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹಗಲು
ರಾತ್ರಿಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸಿದುವೆಂದು ಧ್ವನಿತಾರ್ಥ.

ಬಿಸುಗೆಯೊಳೆಸೆದು ವಿಜಯಾಂಗನಾಚರ್ಚನೋಚಿತಮೃಗಮದಮದಮುಂ ನಿಜಭುಜವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪರಿರಂಭಣ ಪ್ರಕಟನದಕ್ಷದಕ್ಷಿಣವಿಷಾಣವಿನ್ಯಸ್ತಹಸ್ತಮುಂ ದಾನಪ್ರಮೋದವಾಚಾಳಪಟ್ಟರಣಚಾರಣ ಗಣೋಚ್ಚಾರ ಝಂಕಾರಜಯಾಶೀರ್ಘೋಪಮುಮಪ್ಪ ವಿಜಯಗಜದ ಚಂಗಿ ವಂದು,

ಇರದೆಂಟುಂ ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್ ನೆಜೆದಿರಿದಿರೋಳ್ ತಾಗೆಯುಂ ಮಂದರಕ್ಕಾ
ಧರದೊಳ್ ಕಯ್ಯೂಡಿ ಗೋತ್ರಾದ್ರಿಗಳೆ ಗಜಘಟಾರೂಪದಿಂ ತಾಗೆಯುಂ ಮ
ತ್ಸರಿ ತಾಂಗಲ್ ತಾನೆ ಸಾಲುಂ ವನಜಗಜಘಟಾಬಂಧಮೇ ಬಂಧಮೆಂಬೊಂ
ದು ರಣೋತ್ಸಾಹಂ ಮನೆಕ್ಕುಬ್ಬರಿಸಿರೆ ಸಮರೋತ್ಸಾಹಸಂಪನ್ನನಾದಂ ೯೧

ವ|| ಅಂತು ಕದನಲಕ್ಷ್ಮೀಕನ್ಯಕಾಪ್ರದಾನಪ್ರಥಮಪ್ರಸರದೋಂಕಾರಶಂಕಾಕರ ವಿಜಯಪ್ರಸ್ಥಾನ
ಗಾಂಧೀಸಮಯನಿನದಾನಂದಿತ ದಿಕ್ಪಾಳಚಕ್ರನುಂ ನಿಜವಿಜಯಶ್ರೀಪರಿವಾರಪರಿಣಯನೋತ್ಸವಾಲೋಕನ
ಕುತೂಹಲಪ್ರಚಲಿತಸಮಸ್ತಸಾಮಾಂತಚಕ್ರನುಂ, ನಿಷ್ಕಂಟಕೀಕೃತಾಶೇಷಜಗದ ಕಾಂದೋತ್ಥಿತಪ್ರಚಣ್ಣ
ವಿಪಕ್ಷೋತ್ಪಾತಪ್ರಶಮನಶಾಸ್ತ್ರದಕಥಾರಾಕಾರ ತತ್ತ್ವಗುಕ್ತರದಜಪ್ರದಾನ ಪ್ರಮೋದಜಳಧಾರಾಭರಾಮ
ಕರಟಿಘಟಾಚಕ್ರನುಂ ನಿಜವಿಜಯಪ್ರಯಾಣಪ್ರಾರಂಭಸಂಭೂತೋತ್ಸವ ಭೂದೇವತಾಶ್ಚರ್ಯವಿಕೀರ್ಯ
ಮಾಣವಿಷ್ಣುತಕಪಾಂಶುಪಟಲವಿಭ್ರಮನುಂ ಕರಿತುರಗಖುರ ಶಿಖರೋತ್ಪಾತ ಧೂಳೀಸ್ಥಳೀಕೃತಗಗನ
ಚಕ್ರನುಂ, ಜಗತ್ಪಂಪನಕರಾರಾತಿದರ್ಪತ್ವರಿತವಿದ್ವಂಸನೋದ್ಯುತ ಭಟಾನೀಕಾರಾತಿಭೂಕಂಪಶಂಕಾವಹ
ಮಹಾಪದಾತಿಪಾದಕ್ಷೋಭಾಂದೋಳಿತ ಮೇದಿನೀಚಕ್ರನುಮಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಲಮನಿರ್ದಿಚ್ಛಲೆಂದು
ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಗಳ್,

ರಾಜಭಾರ್ಯೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಮಯೂರಚೈತ್ರಗಳ್ ಸಂದೇಹವನ್ನು ತರುವ ಶಂಕುವೆಂಬ¹
ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೈಬಳೆಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಚಕ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪೂಜೋಚಿತವಾದ
ಕಸ್ತೂರಿಯಂತಿರುವ ಮದೋದಕವುಳ್ಳುದೂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬಾಹುಬಲಿಯ
ಭುಜವನ್ನಪ್ಪುವಳೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಬಲಕೋರೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಸೊಂಡಿಲನ್ನುಳ್ಳುದೂ
ಮದೋದಕದಿಂದಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಝಂಕರಿಸುವ ದುಂಬಿಗಳೆಂಬ ಚರಣರ
ಜಯಾಶೀರ್ವಾದ ಘೋಷವುಳ್ಳುದೂ ಆದ ವಿಜಯಗಜೇಂದ್ರನ ಚೆನ್ನಮೇಲೇರಿದನು.
೯೧. ದಿಗ್ಗಜಗಳೆಂಟೂ ನೆರೆದು ಇದಿರಿದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿ, ಮಂದರಪರ್ವತದೊಡನೆ ಸೇರಿ
ಕುಲಪರ್ವತಗಳೇ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿನ ರೂಪದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿ, ನನ್ನಾನೆಯೊಂದೇ
ಅವುಗಳ ಮೇಲೆರಗಿ ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಜಸಮುದಾಯದ
ಬಂಧವು ಬಂಧನವೇ ಎಂದು ರಣೋತ್ಸಾಹವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರಲು ಸಮರದಲ್ಲಿ
ಉತ್ಸುಕನಾದನು. ವ|| ಯುದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯ ದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿತವಾದ
ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವಿಜಯಪ್ರಯಾಣವ ಶುಭಾಶಂಸನೆಗಳಿಂದ
ದಿಕ್ಪಾಲ ಮಂಡಲವು ಸಂತುಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪತಿಯನ್ನು ವರಿಸಬಯಸುವ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ

1 ಶಂಕು = ಈಟಿ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅರ್ಥ.

ನರಪಾಳವ್ಯಜಪರ್ಮಜಾಳವಿಳಸನ್ನಾಣೈಕ್ಯಮಾಳಾಂಶುಪಿಂ
ಜರಿತಂ ಪ್ರೇಂಖದಸಂಖ್ಯವಾಜಿವಿಳಸದ್ವೀಚೀಚಯಂ ಮತ್ತಕುಂ
ಜರಕುಂಭೀರಕುಳಂ ಚಳತ್ವದಳಿಕಾಮಾಲಾರುಪಾನೀಕಮ
ಚ್ಚರಿಯಂ ಬಾಹುಬಲೀಶ್ವರಂಗೆ ಪಡೆದತ್ತಾತ್ಮೀಯಸೈನ್ಯಾರ್ಣವಂ ೯೨

ವ|| ಅಂತು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬರ್ಪಾಗಳ್,

ಕದನಕ್ರೀಡಾರಸಪ್ರಸ್ಫುಟಮುದಿತಭಟಾವಿರ್ಭವಪ್ಪಿಂಹನಾದೋ
ನೃದಮುದ್ರಾಮಾಶ್ವಹೇಪಾವಿಗಳಿತನಿಗಳಂ ದಂತಿಸಂಘಟ್ಟಘಂಟಾ
ನದಿತಸ್ತುಚ್ಚಂದಮಾಯೋಧನಪಟಹರವೋಜ್ವಲಭಿತಂ ಶ್ರೋತ್ರಮಂ ಮು
ಟ್ಟುದುದೇತಂ ರಾಜರಾಜಪ್ರಬಳಬಲಪಯೋರಾಶಿಗಂಭೀರನಾದಂ ೯೩

ವ|| ಆಗಳಿದು ವಿಪಕ್ಷಬಲಮಂದಳಿದು ಕ್ಷುಭಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನುಭಯ

ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಂತರಾಜರ
ಸಮೂಹವೂ ಹೊರಟಿತು. ಅವನ ನಿಷ್ಕುಂಟಕವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಯಾವಿರ್ಭೂತವೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಶತ್ರುಪಕ್ಷವೆಂಬ ಉತ್ಪಾತವನ್ನು ಅಡಗಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ
ಶಾಂತ್ಕುದಕದ ಧಾರೆಯಂತಿರುವ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ತವಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮದೋದಕಧಾರೆಯಿಂದ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡು ಅಭಿರಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ವಿಜಯ
ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವತೆಯು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದೆರಚಿದ
ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟೆಂಬ ಧೂಳಿಸಮೂಹವು ಶೋಭಿಸಿತು. ಅವನ ಕುದುರೆಗಳ ಗೊರಸುಗಳ
ತುಳಿತದಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳಿಗಳಿಂದ ಆಕಾಶಮಂಡಲವು ಭೂತಳವೆನಿಸಿತು. ಜಗತ್ತನ್ನು ನಡುಗಿಸಿದ
ಶತ್ರುದರ್ಪವನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ವಿದ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಭೂಕಂಪವೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು
ತರುವ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಕಾಲುಗಳ ತುಳಿತದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವು ಅಲುಗಾಡಿತು.
೯೨. ಆ ಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ರಾಜರ ಕವಚಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಣಿಕ್ಯಮಾಲೆಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ
ಹೊಂಬಣ್ಣವಡೆದಿತ್ತು. ಒಲೆದಾದುತ್ತಾ ಅಡಿಗಳನ್ನಿಡುವ ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳೆಂಬ ಅಲೆಗಳ
ಗುಂಪಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮದ್ದಾನೆಗಳೆಂಬ ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
ಅಲುಗುತ್ತಿರುವ ಬಾವುಟಗಳೆಂಬ ಮೀನುಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಸೇನೆಯೇ
ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ
ಬಾಹುಬಲಿಯು ಬರುತ್ತಿರಲು ೯೩. ಚಕ್ರನಾಥನಾದ ಭರತನ ಸೈನ್ಯಸಮುದ್ರದ
ಗಂಭೀರಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದ
ರಸಾಸ್ವಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳ ಭಟರ ಸಿಂಹನಾದಗಳಿಂದ ಉನ್ನದವಾಗಿತ್ತು.
ಕುದುರೆಗಳ ಉದ್ವಾಮ ವೇಷಾರವದಿಂದ ಕತ್ತಿನಪಟ್ಟಿಯು ಕಳಚಿದ್ದಿತು. ಆನೆಗಳ
ಸಮೃದ್ಧದಿಂದಾದ ಘಂಟಾನಾದವು ಸಾಸಿತಾನಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಯುದ್ಧದ ಭೀರಿನಾದದಿಂದ
ವಿರೋಧಿತವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಆಗ ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಸೇನೆಯಿಂದೆಂದಿತು ಬಾಹುಬಲಿಯು ಕ್ಷುಭಿತ

ಪಾಶ್ಚಾನ್ದಶರಧಿ(ಸಾರಿಕಾಮಾದ್ಯೋತ?)ಬದ್ಧ ಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರಾಣಾಯೋಧಸಿಂಧುರಘಟಾ ಸಂಘಟ್ಟಮುಂ ನಿಬದನೀದಿತಪಾಸಮುಷ್ಣಿದುರ್ಧರಾಶ್ವಾಸಮುಷ್ಣಿದುರ್ಧರಾಶ್ವಾರೋಹಕತುರಂಗಬಲಾವ ಗಾಢಮುಂ ವಿವಿಧಾಯುಧಕರಾರಭಟರಭಸೋದ್ಭವಸುಭಟವ್ಯಾಕೀರ್ಣಮುಮುದ್ಲಯಮಾನಪ್ರಕೀರ್ಣ ಚಾಪಲಕ್ಷಿತ ಕೃತ್ಯಪುತ್ರನಿರಂತರಮುಮಪ್ಪ ನಿಜಬಲಂಬೆರಸು ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವರೆ,

ಕಿವಿಯಂ ಮುಟ್ಟುತ್ತ ಮುನ್ನಂ ವಿವಿಧಲಯಗತಿಪ್ರೋಚ್ಚತ್ಯಾಹಳಾಘಾ
ರವಮಲ್ಲಿಂ ಪಂದೆ ಧೂಳೀಪಟಲಪಿಹಿತಕೇತುದ್ವಿಪಾನೀಕಘಂಟಾ
ನಿವಹವ್ಯಾಪಾರಮಲ್ಲಿಂ ಬಲಿಕ ಹಯಮುರಧಾನಮಲ್ಲಿಂ ಬಲಿಕಾ
ಹವರಾಗೋತ್ಸಾಹಚಂಚದ್ಭಟಚಯಚರಣಾಸ್ಥಾಪಿತಂ ಕೋಣಿಘೋಷಂ

೯೪

ವ|| ಅಂತುಭಯಬಲದ ಸೆರೆಗೋಲ್ಗೊಂಡೊಂದಂ ಮುಟ್ಟುವಿನಮತ್ತ ರಾಜಾಧಿರಾಜನುಮಿತ್ತ
ಯುವರಾಜನುಂ ನಿಂದಾಗಳ್,

ರಸೆ ಪತ್ತಿತ್ತೆತ್ತಮಾಕಾಶದೊಳನಿಲಪಥಂ ಧಾರಿನೀಚಕ್ರದೊಳ್ ಕಾ
ಳಸೆಗೊಂಡತ್ತಂಬನಂ ಮಂದಯಿಸಿ ನಿಜಪರಾಲೋಕನವ್ಯಗದ್ಯಪ್ತಿ
ಪ್ರಸರಕ್ಕಿಲ್ಲೆತ್ತೊ ಮಾರ್ಗಂ ಕುಲಿತನಿಭಶಿಖಾಭೇದಿಬಾಣಂಗಳುಂ ಭೇ
ದಿಸವೆಂಬಂತಾಯ್ತಿಕೋಭದಿನುಭಯಬಲಕ್ಕೋಭಧೂಳೀಪ್ರತಾನಂ

೯೫

ಮನಸ್ಕನಾದನು. ಮತ್ತು ಉಭಯಪಾಶ್ವರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ
(ಶಾರಿಕೆಯಂತಿರುವ ಮೌರ್ವೀಸಹಿತ ಚಾಪವುಳ್ಳ) (?)¹ ಉಡದ ಅಂಗುಲಿತ್ರಾಣವನ್ನು
ತೊಟ್ಟ ಸುಭಟರು ಎರಿಕೊಂಡ ಆನೆಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಪ್ರಾಸಾಯುಧಗಳನ್ನು
ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಸವಾರರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿದರು.
ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಶೌರ್ಯೋನ್ವತ್ತರಾದ ಸುಭಟರು ತುಂಬಿದರು.
ಕೋಪಾತಿರೇಕದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಮಾರರ ಸಮೇತ ಈ ಬಗೆಯ
ನಿಜಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಭರತೇಶ್ವರನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು. ೯೪.
ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಲಯಗತಿಗಳೊಡನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಕಹಳೆಗಳ ಶಬ್ದವು ಮೊದಲು
ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಬಳಿಕ ಧೂಲಿಸಮೂಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾವುಟಗಳುಳ್ಳ ಆನೆಗಳ
ಹಿಂದಿನ ಘಂಟಾನಾದವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಳಿಕ ಕುದುರೆಗಳ ಗೂರಸಿನ ಶಬ್ದವೂ ಅನಂತರ
ಆಹವೋನ್ವತ್ತರಾದ ಸುಭಟರ ಕಾಲ್ಪುಳಿತಗಳಿಂದ್ದ ನೆಲದ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಿಬಂದುವು.
ವ|| ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯದ ಸೈನಿಕರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕುವಂತೆ
ಅತ್ತ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೂ ಇತ್ತ ಯುವರಾಜನೂ ನಿಂತರು. ೯೫. ಭೂಮಿಯು
ಆಕಾಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತೊ ಅಂತೆಯೇ ಆಕಾಶವೂ ಭೂಮಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು

1. ಸಾರಿಕಾಮೋದ್ಯೋತ, ಸಾರಿಕಾಮಧ್ಯೋರ್ವಿಘಾತ, ಸಾರಿಕಾಮಧ್ಯಸ್ಥಿಘಾತ ಎಂದು
ಅನ್ವಪಾಠಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಸ್ತಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಪಾಠ “ಶಾರಿಕೀಘಾತ
ಪುಧ್ಯೋದ್ಯೋತಿ ಮೌರ್ವೀಕಪಾಠ” ಎಂದು. ಶಾರಿಕಾ = A bow or stick for playing any
stringed instrument ‘ಚಾಪವು ಯೋಧರಿಗ ಶಾರಿಕೆಯಂತೆ ಇದ್ದಿತು.’

ವ|| ಅಂತು ನೆಗೆದ ಧೂಳೀಪ್ರತಾಪಮನ್ನೋನ್ಮಥಂಟಾಟಂಕಾರಶ್ರವಣ ದ್ವಿಗುಣಿತರಣರಭಸ
ಕ್ಷೋಭಮಹಾಹವಸಂಭೂತಭೂರಿಮದಾಂಭುಪ್ರವಾಹ ಸಹಸ್ರಂಗಳಿಂದಮಿತರೇತರಹೇಪಾರವಾರ್ಣಾ
ನೋದೀರ್ಗರೋಪಯುಹೂಂಕಾರನಿಪುರದಶಸ್ತಾಪುಣಖಣಾಯಿತುಲೀನಂಘ್ರಿಭೃಂದಮಾನಘೇನುಲಿಲ
ಸ್ತೋತಶ್ಚತಂಗಳಿಂದಮಾಕುಳಾಕುಳನಯನರಾಜತನೂಜಸಮಾಜವದನಾಭಿಮುಖಚುಳಿಸಂಚಾರ್ಯಮಾಣ
ಚಾರುಚಾಮರನಿಚಯವಿಚಳದವಿರಳಾನಿಳಂಗಳಿಂದಂ ವಿರಳವಿರಳಮಾದಾಗಳ್,

ಬಲಧೂಳೀವ್ರಾತಮೇಘಪ್ರಕರತಿಮಿರದೊಳ್ ಶಸ್ತ್ರಜಾಳಾಂಶುವಿದ್ಯು
ತ್ಕಳವಿದ್ಯೋತಂಗಳಿಂದಂ ಬಲನಿವಹರಜಸ್ಸಂತತಿಧ್ವಾನ್ತದೊಳ್ ಭೂ
ತಳನಾಥಾನೀಕವರೋತ್ತರಖಚಿತಮಣಿಶ್ರೀನಿರತ್ನಪದೀಪಾ
ಪದೀದೀಪ್ರವ್ರಾತದಿಂದಂ ದಿಟಮುಭಯಬಲಂ ಕಂಡುದೊಂದೊಂದನಾಗಳ್ ೯೬

ರೋದೋಂತಂ ಕೂಡೆ ರತ್ನೋಜ್ವಲಗಿರಿಕುಳದಿಂ ತೂಂತನಿಟ್ಟಂತೆ ನೀಲಾಂ
ಭೋದಂಗಳ್ ಕೂಡೆ ವಿದ್ಯುದ್ವಳಯಮನೂಳಕೊಂಡಂತೆ ಪಾರಿನಚಕ್ರ
ಕ್ಷೋದಪ್ರಕ್ಷೋಭಿತಂ ವಾರಿಧಿಯ ಗಗನಮಂ ಮುಟ್ಟು ನಿಂದಂತಗುರ್ವಿಂ
ದಾದಂ ಚಿಲ್ವಾಯು ಚಕ್ರದ್ವಿಪಘಟಿ ನಿಶಿತಾಸ್ತ್ರಾಂಶುಜಾಲಾವಲೀಧಂ ೯೭

ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿತೊ ಎಂಬಂತೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಧೂಳಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು, ಇವರು ತನ್ನವರು
ಇವರು ಪರರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲು ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಸರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ
ಅತಿಕ್ಷೋಭೆಯಿಂದ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳೀಸಮೂಹವು
ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಶಿಲಾಭೇದಿಗಳಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಭೇದಿಸಲಾರದೆಂಬಂತಾಯಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಧೂಳೀಸಮೂಹವು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ಎರಡರಷ್ಟಾದ ಯುದ್ಧರಭಸಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಮದೋದಕದ
ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದಲೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕೆನೆಯುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ಕೋಪಗೊಂಡ ಕುದುರೆಗಳ ಹೂಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಖಣ್‌ಖಣ್ ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೊಡುತ್ತಿರುವ ಕಡಿವಾಣಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ
ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೊರೆನೀರುಗಳ ನೂರಾರು ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದಲೂ ಆಕುಲಾಕುಲವಾದ
ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ರಾಜಕುಮಾರರ ಮುಖಕ್ಕೆದುರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಸುಂದರವಾದ ಚಾಮರಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ಚಲಿಸುವ ದಟ್ಟವಾದ ಗಾಳಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿರಳ ವಿರಳವಾಯಿತು!
೯೬. ಸೈನ್ಯದ ಧೂಳೀಸಮೂಹವೆಂಬ ಮೇಘಮಂಡಲದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಶಸ್ತ್ರಸಮೂಹದ
ಕಾಂತಿಗಳೆಂಬ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಪ್ರಕಾಶಗಳಿಂದಲೂ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳೀವೃಜವೆಂಬ
ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ರಾಜಸೈನ್ಯದ ಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿದ ಮಣಿಗಳ ಸಾಲುಗಳೆಂಬ ರತ್ನಪ್ರದೀಪಗಳ
ಕಾಂತಿಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದವು;
೯೭. ಹರಿತವಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಜಾಲದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಗದಾಪೇನೆಯು ತನ್ನ ಭೀಕರತೆಯಿಂದಲೇ ಚೆಲುವಾಯಿತು. (ಆನೆಗಳು ಅಸ್ತ್ರಕಾಂತಿಯಿಂದ
ದ್ರೋಣವಾದ ಕಾರಣ) ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳು ಒಂದಾಗಲು ರತ್ನೋಜ್ವಲಗಿರಿಗಳಿಂದ ನಡುವೆ

ವ|| ಅಂತೊಡ್ತಿದ ಗಜಘಟಾಚೋಪದ ನಡುವೆ,

ಘನಮಾರ್ಗವ್ಯಾಪಿ ಜೈತ್ರಧ್ವಜವಿಜಯಗಜಾರೂಢನುಗ್ರಾವಿತಾ,
ಸನಸಂಗ್ರಾಮಾನಕೌಘಧ್ವನಿಬಧಿರಿತದಿಕ್ಷಕ್ರನುದ್ವಂಶವಿಂಧ್ಯಾ
ವನಿಭ್ಯನೂರ್ಧ್ವಾಧಿರೂಢದ್ವಿಪಭಯದ ರವಂ ರಾಜಕಂಠೀರವಂ ತಾ
ನೆನೆ ವೀರಕ್ಷತ್ರಚೂಡಾಮಣಿ ಭರತನೃಪಂ ನೂಂಕಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದಂ

೯೮

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಂ ಯುವರಾಜನಾ ವಿಜಗೀಷುಬಲಾನಕಾನೀಕನಿನದಮನೆ ನಿಜಭುಜ
ವಿಕ್ರಮೋತ್ಸವಕೋಳಾಹಳಮಂದುಂ, (ವಿದ್ವಿಷ್ಣುಚಮೂ)^೧ ಚಕ್ರಪಾಂಶುಪಟಲಮನೆ ನಿಜವಿಜಯ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪರಿಣಯನೋತ್ಸವಪಾರಂಭಪಿಷ್ಣಾತಕಚೂರ್ಣಮಂದುಂ, ವಿರೋಧಿಸಿಂಧುರ ಧ್ವಜಪಟಲಘ್ನಾಯಾ
ಪ್ರತಾನಮನೆ ನಿಜವೀರಪಟ್ಟಬದ್ಧೋತ್ಸವಸಮುಚ್ಚಿತಚ್ಚತ್ರಚ್ಚಾಯಾಮಂಡಳಮಂದುಂ, ವಿಪಕ್ಷವಿಶಿಖ
ಮೋಕ್ಷಟಂಕಾರಮನೆ ಜಗದುದಗ್ರನಿಜವೀರಗ್ರಹಸ್ತೋಭನಾಕ್ಷರಮಂದುಂ, ಬಗೆದಭಿನಿಷಾದಿಯುಮಂ
ಪಶ್ಚಿಮನಿಷಾದಿಯುಮಂ ನಿಜವಿಜಯಸಿಂಧುರಮುಮಂ ತಿಣ್ಣಂ ನೂಂಕುಲಮವುಂಕಲುಂ ಚಿಸಿ
ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸನೀಭೂಲತಾವಿಭ್ರಮಾನುಕಾರಿಯೆನಿಪುದಂ ಮಧ್ಯಮನಿಷಾದಿಯ ಕೈಯಿಂ ಕೊಂಡು,

ತೂತುಮಾಡಿ ಅವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳು ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ
ಸಹಿತವಾದಂತೆಯೂ ತಿಮಿಂಗಲ ಸಮೂಹದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿದ ಸಮುದ್ರವೇ
ಗಗನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಿಂತಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ಅಂತು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಆನೆಹಿಂದುಗಳ
ಆಟೋಪದ ನಡುವೆ ೯೮. ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಶಿರೋಭೂಷಣನಾದ ಭರತನು
ಮೇಘಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಜೈತ್ರಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಮಂಡಿತವಾದ ವಿಜಯಗಜವನ್ನು ಹತ್ತಿ,
ಭಯಂಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುವ ಯುದ್ಧದ ಭೇರೀಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಷಕ್ರವನ್ನು
ಕಿವುಡುಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ
ಆನೆಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುವ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಗೈಯುವ ರಾಜಕಂಠೀರವನೆನಿಸಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಮುಂದೂಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು.¹ ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ಯುವರಾಜನು (ಬಾಹುಬಲಿ)
ವಿಜಗೀಷುಗಳ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ಭೇರೀಧ್ವನಿಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ತೋಳ್ಗಳ ಪರಾಕ್ರಮೋತ್ಸವದ
ಕೋಲಾಹಲವೆಂದೂ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಮಂಡಲದ ಧೂಳೀಸಮೂಹವನ್ನೇ ಸ್ವವಿಜಯ
ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿವಾಹೋತ್ಸವದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೆರಚಿದ ಬುಕ್ಕಹಿಟ್ಟೆಂದೂ ಶತ್ರುರಾಜರ ಆನೆಗಳ
ಧ್ವಜಸಮೂಹದ ಛಾಯಾಪ್ರತಾನವನ್ನೇ ವೀರಪಟ್ಟಗಟ್ಟುವ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ
ಭತ್ತ್ರಚ್ಚಾಯಾಮಂಡಲವೆಂದೂ ಶತ್ರುಗಳು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲೆಸಗಿದ

೧ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಮೂ (ಅನ್ಯತ್ರ).

ಟಿಪ್ಪಣಿ : ಆನೆಗೂ ಪರ್ವತ, ಮೋಡ, ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆ. ಅಸ್ತಕಾಂತಿಗೂ ರತ್ನ,
ಮಿಂಚು, ಹೊಳೆಯುವ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆ.

1 ಆನೆಗೂ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಜೈತ್ರಧ್ವಜಗಳಿಗೂ ಬಿದಿರುಗಳಿಗೂ ಭೇರೀಧ್ವನಿಗೂ
ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಗೂ ಭರತನಿಗೂ ಸಿಂಹಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭರತನು ರಾಜಕಂಠೀರವ.

ವನಧಿದ್ವೀಪಸಮೀಪವರ್ತವಸುಧಾಂತವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರಾ
 ತಿನಿಕಾಯಕ್ಕಿದು ಯಾಮಿನೀಸಮುದಿತಂ ದೇವೇಂದ್ರಚಾಪಂ ದಲೆಂ
 ಬಿನೆಗಂ ಬಾಹುಬಲೀಶನೇಷಿಸಿದನಾನಮಾಟನೀನಾದಸಂ
 ಜನಿತಾರಾತಿಕುಲಾಂಗನಾಜನಮನಸ್ಸಂತಾಪಮಂ ಚಾಪಮಂ

೯೯

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್.

ಇಸಲೆಂದಿದರ್ ಧನುರ್ಬಲಂ ಪೊಳೆವ ಬಾಳುಳ್ಳಂಗಳಂ ಪೋಲೆ ಪಾ
 ಯಿಸಲೆಂದಿದರ್ ದಳಂ ಪೊದಲಿಸೆವ ಚಕ್ರಾಪಮೋರಂತೆ ಚೋ
 ದಿಸಲೆಂದಿದರ್ ರಥಂ ಕನಲ್ ಮುಳಿಸಿಂ ಮಾರಾನಲೆಂದಿದರ್ ಏ
 ದ್ಧಿ ಸಮಂತೋರ್ಮಯೆ ನೂಂಕಲಿದರ್ ಘಟೆ ನೋಟಕ್ಕೇನಗುರ್ವಾದುದೋ ೧೦೦

ವ|| ಆಗಳುಭಯಬಲಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯರಿವರ್ಬರಂರಸುಗಳಪ್ಪೊಡೆ ಚರಮದೇಹಧಾರಿಗಳಿವರ
 ಯುದ್ಧಮೆಂಬುದತಿಕ್ರೂರಗ್ರಹಯುದ್ಧದಂತೆ ಸಕಳಪ್ರಜಾವಿನಾಶಕರಮಲ್ಲದೆ ವೇಷತಲ್ಪ ; ಚತುರಂಗ
 ಬಲಯುದ್ಧದೊಳಲ್ಲದೆ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಮೆಂಬುದಿಲ್ಲ; ಸಮಸ್ತಜನಸಂಹರಣಕಾರಣಮಪ್ಪ ರಣದೊಳೇವಂ
 ದಪ್ಪದೆಂದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮನೆ ತಮೊಳ್ ಸಮಕಟ್ಟು ಮುನ್ನಂ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿಗವೆಂದು.

ಟಂಕಾರವನ್ನೇ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತರಾದ ವೀರರೆಂಬ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸ್ತಂಭಿಸುವ
 ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಪಕ್ಕದ ಮಾವಟಿಗನನ್ನು ಹಿಂದಿರುವ ಮಾವಟಿಗನನ್ನು
 ಕುರಿತು ತನ್ನ ವಿಜಯಗಜವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೂಕಲೂ ಅವುಂಕಲೂ ಹೇಳಿ ಬಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ
 ಸ್ತ್ರೀಯ ಭ್ರೂಲತೆಯ ವಿಲಾಸಾನುಕಾರಿಯಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮಧ್ಯಮನಿಪಾದಿ
 (ಮಾವಟಿಗ)ಯ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ೯೯. “ಸಮುದ್ರದ್ವೀಪಗಳ
 ಸಮೀಪವರ್ತಿಯೂ ಭೂನ್ಯಂತರ್ವರ್ತಿಯೂ ಆದ ಶತ್ರುಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇದು
 ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೊಗೆದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಿಲ್ಲೇ ಸರಿ”¹ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಾಹುಬಲೀಶನು,
 ಎಳೆದುಕಟ್ಟಿದ ಹೆದೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಶತ್ರುಕುಲಾಂಗನೆಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತಾಪವನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡುವ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎರಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ, ೧೦೦. ಬಾಣಗಳನ್ನು
 ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಿರುವ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರ ಸೈನ್ಯವೂ ಉಲೈಗಳಿಗೆಣೆಯಾದ ಹೊಳೆಯುವ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು
 ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯಲು ಸಜ್ಜಾದ ಕಾಲ್ದಳವೂ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನವಾದ ಚಕ್ರದ್ವನಿಯು ಕಿರಿಸುತ್ತಿರಲು
 ಚೋದಿಸಲೆಂದಿರುವ ರಥವೂ ಕೋಪದಿಂದ ಎದುರಿಸಲಿರುವ ಖಡ್ಗಧಾರಿಗಳೂ
 ನುಗ್ಗಿಸಲಿರುವ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡೂ ನೋಟಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದುವು. ವ|| ಆಗ ಉಭಯ
 ಪಕ್ಷಗಳ ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯರು “ಈ ಅರಸುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಚರಮದೇಹಧಾರಿಗಳು. ಇವರ
 ಯುದ್ಧವೆಂಬುದು ಅತಿಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಗಳ ಯುದ್ಧದಂತೆ ಪ್ರಜಾವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದು,
 ಚತುರಂಗ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗೆಲುವು ಸೋಲುಗಳಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ಕೊಂದಿಹುವ

1. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರಚಾಪ (ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು) ಕಾಣಿಸುವುದು ಉತ್ಪಾತಸೂಚಕ.

ಜಯಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳದು ದ್ಯ
 ಪ್ಪಿಯುದ್ಧ ಜಳಯುದ್ಧ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದೊಳೆ ಜನ
 ಕ್ಷಯಕರಣದೊಳೀಂ ಪಾಪಮು
 ಮಯಶಮುಮಪ್ಪನಿತ ದೇವ ಕಡೆಗಣೆವುದಿದಂ

೧೦೧

ಉಟೆವುದು ಭುಜಬಲದಳವಂ
 ಪಟೆಲನೆ ಕೊಳೆ ಹೀನಬಲನನಧಿಕಬಲಂ ತೊ
 ತ್ತಟುದುಟಿದನೆಂಬ ಲೋಕದ
 ಪಟೆ ಪೂರ್ವದೆ ಮಾಳ್ಗೆ ಧರ್ಮಯುದ್ಧದೊಳೆಸಗಿಂ

೧೦೨

ವ|| ಎನೆ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂತಾದೊಡೆಮಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಸಮರಸಂಘಟ್ಟದೋಹ
 ಳಮಿದು ದರಿದ್ರಗೇಹಿನೀಗರ್ಭದೋಹಳದಂತಾದುದೆಂದು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಲಂಬನಮೆನಿಸಿದ
 ಬಿಸುಗೆಯ ಮತ್ತಾಲಂಬನಮನವಳೆಂಬಿಸಿ ಸಿಂಧುರಸ್ಯಂಧಪೀಠದೊಳ್ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿರ್ವಾಗಳ್,
 ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಮನ್ತ್ರಿಗಳ್ ಬಂದು ಪೂರೋಕ್ತಕ್ರಮದೊಳೆ ಧರ್ಮಯುದ್ಧವ್ಯತಿರಮಂ
 ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದಾಗಳ್,

ಎನ್ನ ಚತುರಂಗಬಲಮನಿ
 ದನ್ನರರಾಂಪರೆಂಬ ನಿಮ್ಮರಸನ ಗ
 ವೋನ್ನತಿಯುಡುಕಮನಿಸಿ
 ನುಂ ನೋಡಿಂ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮಕ್ಕಮ ಬಟೆಯಂ

೧೦೩

ಯುದ್ಧದಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?" ಎಂದಾಲೋಚಿಸಿ ಧರ್ಮಯುದ್ಧವನ್ನೇ
 ಮಾಡಲೊಪ್ಪಿಸಲು ಅವರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ
 ಬಂದು, ೧೦೧. “ಭರತೇಶ್ವರ! ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧ, ಜಲಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಗಳಿಂದಲೇ
 ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಜನವಿನಾಶವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾಪವೂ
 ಅಪಯಶಸ್ಸೂ ಸಂಘಟಿಸುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವ! ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸು.
 ೧೦೨. “ತೋಳ್ಬಲದ ಬಲುಮೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು, ತೋಳ್ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ
 ಹೀನಬಲನನ್ನು ಅಧಿಕಬಲನು ಹೊಸಕಿಹಾಕಿದನೆಂಬ ಲೋಕನಿಂದೆಯು ಬರದೆ
 ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡು” ಎಂದರು. ವ|| ಭರತೇಶ್ವರನು
 “ಹೀಗಾದರೆ ನಮಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಸಂಘರ್ಷವೊದಗಲೆಂಬ ಬಯಕೆಯು
 ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ದರಿದ್ರ ಕುಟುಂಬಿನಿಯ ಬಯಕೆಯಂತಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಲೀಲೆಗೆ ಅಶ್ರಯವೆನಿಸಿದ ಅಂಬಾರಿಯನ್ನೊರಗಿಕೊಂಡು ಆನೆಯ ಹೆಗಲಿನ
 ಮೇಲೆ ಸುಖಾಸೀನನಾದನು. ಆಗ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಬಳಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ
 ಕ್ರಮದಿಂದ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು. ೧೦೩. ಆತನು “ನನ್ನ ಚತುರಂಗ
 ಬಲದ ಬಲುಹನ್ನು ನರರಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಾಳಲು ಸಮರ್ಥರು” ಎಂಬ ನಿಮ್ಮರಸನ
 ಗವೋನ್ನತಿಯ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನೋಡಿರಿ! ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಯುದ್ಧವೇ ಜರುಗಲಿ

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಭುಜದಂಡೋಚ್ಚಂದಚಾಪಟಂಕಾರಮಂ ಭರತರಾಜಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಪಿತಕ್ಕಾಂತ ಹೂಂಕಾರಶಂಕಾವಹಂ ಮಾಡಲ್ಪಡೆಯದೆಯುಂ ಅನ್ಯದುರ್ಧರನಿಜಧನುದಂಡಮಂ ತದ್ವಜನಿಗೆ ಕೋಪಕುಟಲ ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಕ್ಷಾಲಭುಕುಟೀವಿಭ್ರಮಮಂ ಮಾಡಲ್ಪಡೆಯದೆಯುಂ ಅನವರತಪ್ರಮುಚ್ಛಮಾನ ಪ್ರಚುರನಿಜನಾರಾಚರಾಜಯಿಂದಮವಿರಳಮದಜಳತೈಲಪಾಕ ದುರಾಲೋಕಂಗಳಪ್ಪ ತದ್ವಲಕರಟ ಘಟಂಗಳನಲ್ಪತುಚ್ಚಿಚ್ಚಿದಂಗಳಾಡಲ್ಪಡೆಯದೆಯುಂ, ಆಕರ್ಣಕ್ಕಷ್ಟೋತ್ಸಪ್ಪನಿಜವಿಕೀರ್ಣಟಂಕಂಗಳಿಂದಂ ತತ್ತತಾಕಿನೀಕುಂಜರಶಿರಶ್ಮಿಳಾಪಟ್ಟಕಂಗಳನಿರ್ಬಗಿಮಾಡಲ್ಪಡೆಯದೆಯುಂ, ನಿಜವಿಜಯಗಜಕರೋನ್ನು ಕೃಂಗಳಪ್ಪ ವಿನಿದರ್ಛಿತ ವೀರಯೋಧರ ರುಧಿರವಾರಾಶಿಶೀಕರಂಗಳಿನುದಗ್ರ ಕೋಪಾನಳನಣಾಚಿಸ ಲ್ಪಡೆಯದೆಯುಂ, ಈಪದ್ವಿಷಣ್ಣವದನನಾಗಿದರ್ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಂ ಮನ್ರಿಪುಂಗವರ್ ನೋಡಿ,

ಬಸುಡುವುದಸದಾಗ್ರಹಮಂ

ಪ್ರಸನ್ನಗಂಭೀರಚಿತ್ತದಿಂದಿನವಧಾ

ರಿಸುವುದು ಯುವರಾಜ ಮನಂ

ಬೆಸದೊರ್ಮೆಗೆ ಸಲಿಪುದಮ್ಮ ಮುದುಗಣ್ಣನಮಂ

೧೦೪

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದೊಡಂಬಡಿಸಿ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮನುಭಯಬಲಂಗಳೊಳಮಾನಂದ ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯಿಸಿ ಘೋಷಿಸಲ್ಟೀಬ್ಬ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನ ಭರತೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಷದ ರಾಜಲೋಕಮನರಡುಂ ದೆಸೆಯೊಳಂ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಮಿಡುಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿಪ್ಪಂತು ನಿಯಮಿಸಿದಾಗಳಿರ್ಬರುಂ ನೀಲನಿಷಧಗಿರಿಗಳೊಂದೊಂದೊಳೊಳ್ ಬಂದು ಪೊಣದರ್ ನಿಲ್ಲಂತೆ ನಿದೋರ್ವರೋರ್ವರಮೆ ಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುವಲ್ಲಿ

ಎಂದನು. ವ|| ತನ್ನ (ಬಾಹುಬಲಿಯ) ಭುಜದಂಡದಲ್ಲಿನ ಚಾಪದಂಡದ ಟಂಕಾರವು ಭರತರಾಜನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕೋಪಗೊಂಡ ಯಮನ ಹುಂಕಾರದ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸಹಿಸಲಾಗದ ತನ್ನ ಧನುದಂಡವು ಭರತರಾಜನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕೋಪದಿಂದ ಕುಟಿಲವಾದ ಯಮನ ಹುಬ್ಬಿನ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗದೆಯೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮದಜಲವೆಂಬ ತೈಲಪಾಕಗಳಿಂದ ನೋಡಲಾಗದ ಭರತನ ಸೇನೆಯ ಆನೆಗಳೆಂಬ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ತೂತುಳ್ಳುದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆಯೂ ಕಿವಿಗಳವರೆಗೆಳೆದು ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳೆಂಬ ಉಳಿಗಳು ಅವನ ಸೈನ್ಯಗಜಗಳ ತಲೆಗಳೆಂಬ ಕಲ್ಲಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಸೀಳಿದೆಯೂ ತನ್ನ ವಿಜಯಗಜಗಳ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಚೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ, ಸೀಳಿಹೋದ ವೀರಸೈನಿಕರ ರಕ್ತಜಲಕಣಗಳಿಂದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆಯೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಿಷಣ್ಣವದನ ನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯರು ಕಂಡು ೧೦೪. “ದುಷ್ಟವಾದ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ತೊರೆ; ಪ್ರಶಾಂತವೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಮನಿಸು. ಯುವರಾಜ, ಮನವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ವಾರ್ಧಕ್ಕದ ಅನುಭವವನ್ನು ಒಂದುಸಲ ನಡೆಸಿಕೊಡು” ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಯ್ದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಬಾಹುಬಲಿ ಭರತೇಶ್ವರರ ಪಕ್ಷದ ರಾಜತಂಡವೆರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕದೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ನಿಂತು

ಲಲಿತಮುಖಸರಸಿಜಂ ನಿ
ಶ್ವಳಪಕ್ಷಂ ಸ್ವಿಮಿತತಾರಕಂ ಭುಜಬಲಿ ಕ
ಸ್ತೋಳೆ ತವೆ ಪೀರ್ವವೊಲೇ ನಿ
ಶ್ವಳತನು ನಡೆನೋಡೆ ಭರತರಾಜಂ ಸೋಲ್ತಂ

೧೦೫

ವ|| ಅಂತು ಬಾಹುಬಲಿತೇಜಃಪುಂಜಮೆ ಕಸ್ತೊಳುಳ್ಳುವಂತೆ ಸೈರಿಸದೆಮೆಯಿಕ್ಕಿ,
ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ದದೊಳ್ ಸೋಲೆ ಮತ್ತಮಿರ್ವರುಂ ಬಂದು,

ಕರಿಯೂಥಪತಿಗಳೆರಡುಂ
ಸರಸೀಜಳಮಂ ವಿಲಾಸದಿಂ ಪುಗುವವೊಲಾ
ದರದಿಂದೆ ಪೊಕ್ಕು ತುಳುಕಿದ
ರರವಿಂದರಜಃಪಿಶಂಗಿತಾಚ್ಚೋದಕಮಂ

೧೦೬

ಭರತನ ಮುಖದೊಳ್ ಪರ್ವಿದ
ಖರಕೋಪಾನಳನೆಯ್ ನಂದಿಸುವವೊಲಾ
ಮರಕತವರ್ಣಂ ಕರಿಕರ
ಪರಿಘದಿನೊಡನೊಡನೆ ತುಳುಕಿದಂ ತಿಳಿನೀರಂ

೧೦೭

ವ|| ಭರತೇಶ್ವರಂ ಪಂಚಶತಶರಾಸನೋತ್ಥೇಧನಪ್ಪದೊಂ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಪುತ್ರಪಂಚಶತ
ಶರಾಸನೋತ್ಥೇಧನಪ್ಪ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನ ಮೇಗೆ

ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳು ನೀಲ ನಿಷಧಾಚಲಗಳು
ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಗೈಯ್ಯುವಂತೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೈಯಿಕ್ಕದೆ
ನೋಡಿದರು. ಆಗ ೧೦೫. ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳ ಭುಜಬಲಿಯು
ರೆಪ್ಪೆಯಾಡಿಸದೆಯೆ ಕಣ್ಣುಗಳ ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನಲುಗಿಸದೆಯೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಹೀರುವಂತೆ
ದೇಹವನ್ನಲುಗಿಸದೆಯೆ ಭರತನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು
(ಭರತರಾಜನು) ಸೋತುಹೋದನು. ವ|| ಆಗ ಬಾಹುಬಲಿಯ ತೇಜೋರಾಶಿಯೇ
ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವಂತೆ (ಆಗಲೂ) ಸೈರಿಸದೆಯೆ ರೆಪ್ಪೆಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಭರತನು
ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತನು. ಮತ್ತೆ ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ೧೦೬. ಸಲಗಳೆರಡು
ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ವಿಲಾಸದಿಂದ ಹೊಗುವಂತೆ, ಕಮಲದ ಕೇಸರಗಳ ಧೂಳಿಗಳಿಂದ
ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಹೊಕ್ಕು ಎರಚಾಡಿದರು. ೧೦೭. ಭರತನ
ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಉಗ್ರವಾದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲೋ ಎಂಬಂತೆ
ಮರಕತಮಣಿವರ್ಣದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಪರಿಘದಂತಿದ್ದ ಕರದಿಂದ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ ಎರಚಿದನು. ವ|| ಭರತೇಶ್ವರನು ಐದುನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ
ಐದುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಬಿಲ್ಲುಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿರುವ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮೇಲೆ,

ಭರದಿಂದ ತುಳುಕಿದ ನೀ
ರುರದೊಳ್ ಹಾರಾಂತುರುಚಿಯನಿರ್ಕುಟಿಗೊಳೆ ದು
ರ್ಧರಜಳಯುದ್ಧಮುಮಾದಮೆ
ಪರಿಭವಮಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಿತ್ತಾಗಳ್

೧೦೮

ವ|| ಅಂತು ಬಾಹುಬಲಿಯ ಸುರಕರಿಕರಾನುಕಾರಿಯಪ್ಪ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ತುಳಿದ ನೀರ್ಗೆ
ಮೊಗಮನೊಡ್ಡಿ ಮೊಗಂ ಸೋಲ್ಲುದುಂ, ಕುಮಾರಂಗೆ ಘೋಷಿಸುವ ಜಯಘೋಷನೆಯಂ ಕೇಳಲಾಜದೆ
ಮಣಿಮಯಕಿರೀಟೋದಗ್ರವಿಸ್ಫುರಿತಸಂಚೂಳಿಕಾಕನಕಾಚಳಮನೆ ಪೋಲ್ತು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದೊಳ್ ಬಂದು
ಪೋಗುದುರ್.

ಮರಕತಮಣಿಶೈಲಮನನು
ಕರಿಸುವ ಭುಜಬಲಿಯೊಳಿರದೆ ಪೋಗುವುದುಮಾಗಳ್
ಸುರವಿದ್ಯಾಧರನರಬಲ
ಮರಡುಂ ದೆಸೆಯೊಳ್ ತರಳ್ ನೋಡಿತ್ತತ್ತಂ

೧೦೯

ಕರಣಂಗಳ ದಾಯಂಗಳ
ಪರಿಣತಿಯಂ ಮೆಚ್ಚಿದು ಪೋಗುದುರ್ ಸಂದೊಂದಡೆಯೊಳ್
ಭರತನನವಯವಮೊಳೆ ಮಣಿ
ಕಿರೀಟರುಚಿ ಬೆಳಗೆ ದೆಸೆಗೆ ಬೀಸಿದನಾಗಳ್

೧೧೦

ಕನಕಾಚಳಮಂ ಪೊತ್ತುದು
ಘನಮರಕತಶೈಲಮೆನಿಸಿ ಭುಜಬಲಿ ಸಕಲಾ
ವನಿತಳವಲ್ಲಭನಂ ಭೋಂ
ಕನೆತ್ತಿ ಪೊತ್ತಿದನಿಕ್ಕಲೊಲ್ಲದೆ ನೆಲದೊಳ್

೧೧೧

೧೦೮. ವೇಗದಿಂದ ತುಳುಕಿದ ನೀರು, ಬಾಹುಬಲಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನಹಾರದ
ಕಿರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿತು. ದುರ್ಧರವಾದ ಜಲಯುದ್ಧವೂ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಭವವನ್ನು ತಂದಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಆನೆಂ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು
ಹೋಲುವ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಚೆಲ್ಲಿದ ನೀರಿಗೆ ಭರತನು ಮುನಿವನ್ನು ಓರೆಯಾಗಿ
ಮಾಡಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಕುಮಾರನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಗಾಗಿ
ಘೋಷಿಸುವ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು ಭರತನಿಗೆ ಸಹಿಸದಾದುವು. ಅವನು ತನ್ನ
ಮಣಿಮಯವಾದ ಕಿರೀಟದಿಂದ, ಹೊಳೆಯುವ ಶಿಖರವುಳ್ಳ ಕನಕಾಚಲವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಾ
ಬಂದು, ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ೧೦೯. ಮರಕತಮಣಿಶೈಲದಂತಿದ್ದ
(ಶ್ಯಾಮವರ್ಣದ) ಬಾಹುಬಲಿಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲು ಸುರವಿದ್ಯಾಧರ ನರರ
ಸೈನ್ಯಗಳು ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ೧೧೦. ಮಲ್ಲಬಿದ್ಯೆಯ
ಕೈಚಳಕ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟುಗಳ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಮೆರೆದು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತ ಬಾಹುಬಲಿಯು
ಭರತನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವನ ಮಣಿಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು
ಅವನನ್ನು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬೀಸಿದನು. ೧೧೧. ಸಾಂದ್ರವಾದ ಮರಕತಶೈಲವು ಕನಕಾಚಲವನ್ನು
ಹೊತ್ತಿತ್ತೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಸಕಲಭೂಮಿಗೊಡೆಯನಾದ ಭರತೇಶ್ವರ

ಭರತಾವನೀಶ್ವರಂ ಗುರು
ಪಿರಿಯಣ್ಣಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಿಮಾಕರನೀ
ದೊರೆಯನುಮಳವಲೆಯ ವಸುಂ
ಧರೆಯೊಳ್ ತಂದಿಕ್ಕಿ ಭಂಗಮಂ ಮಾಡುವನೇ

೧೧೨

ಎಂದೊಯ್ಯನಿಲದೊಳ್
ದುಂದುಭಿರವದೊಡನೆ ವಿಜಯಘೋಷಣೆ ನೆಗಟ್ಟ
ತ್ತಂದು ಭುಜಬಲಿಯ ಬಲದೊಳ್
ಕುಂದು ಕರಂ ಪಿರಿದುಮಾಯ್ತು ಭರತನ ಬಲದೊಳ್

೧೧೩

ಚರಮತನುಸಾರ್ವಭೌಮಂ
ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರತನೂಜನಂತತಿಭಂಗಂ
ದೊರೆಕೊಂಡುದಿಂದು ಭರತೇ
ಶ್ವರಂಗೆ ಹುಂಡಾವಸರ್ಪಿಣೀವಿಳಸನದಿಂ

೧೧೪

ನೆರೆದರಡುಂ ಬಲದರಸುಗ
ಳಿರೆ ಪರಿಭವಮಂತು ತನಗೆ ಬರೆ ಮುಳಿಸಿನ ದ
ಳ್ಳುರಿಗಳನುಗುಣುತ್ತುಂ ಚ
ಕ್ರತ್ನಮಂ ಬಗೆದು ಬೆಸೆದಿಂ ಭರತೇಶಂ

೧೧೫

ವ|| ಆಗಲಾ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರತನೂಭವರ ಯುದ್ಧಾಡಂಬರೋಪಸರ್ಗದೊಳಮಾಕುಳ
ವ್ಯಾಕುಳರಾಗಿ ತತ್ಪ್ರಮನಪ್ರತೀಕಾರಮಾಗೆ ನಾಕಲೋಕಸೌಂದರಿಯರೊಡನೆ.

ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಭೋಂಕನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ
ಹೊತ್ತೇ ನಿಂತನು. ೧೧೨. “ಭರತನು ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ, ಗುರುಸ್ಥಾನೀಯ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ,
ಮಹಿಮೆಗೆ ಆಗರ. ಶಕ್ತಿಯಳಿದ ಈ ರಾಜನನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಅದೇಕೆ
ಅವಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿ?” ೧೧೩. ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಭರತನನ್ನು
ಮೆಲ್ಲಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಂದುಭಿದ್ವನಿಯೊಡನೆ
ವಿಜಯಘೋಷಣೆ ಜರುಗಿತು. ಭರತೇಶ್ವರನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ದೈನ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ೧೧೪. ಕೊನೆಯ
ಜನ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಸಾರ್ವಭೌಮನೂ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಮಗನೂ ಆದ ಭರತೇಶನಿಗೆ
“ಹುಂಡಾವಸರ್ಪಿಣಿ”ಯ ವಶದಿಂದ ಸೋಲು ಒದಗಿತು. ೧೧೫. ಆ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯದ
ಅರಸರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಭವವು ಭರತನಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಕೋಪದ
ದಳ್ಳುರಿಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ವ|| ಆಗ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ
ಮಕ್ಕಳ ಯುದ್ಧಾಡಂಬರಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಂದ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ
ಅವುಗಳ ಪ್ರಶಮನ ಪ್ರತೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೆ ನಾಗಲೋಕದ ಸುಂದರಿಯರೊಡನೆ,

1. ಹುಂಡಾವಸರ್ಪಿಣೀ = ಶರೀರದ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಕುರೂಪಗೊಳಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳ
ಉದಯ.

ಅನಿಮೇಷರ್ ನೂತನಪ್ರಸ್ತುತ ಸುರಭಿಸುಧಾಕ್ಷೀರಧಾರಾಭಿಷೇಕಾ
 ಚರ್ಚನೆಯಂ ಸದ್ವ್ಯಸನಾಖಂಡಳವನಸುಮನೋಮಾಲಿಕಾಲಂಬಲೀಲಾ
 ಚರ್ಚನೆಯಂ ಪ್ರತ್ಯಗೃಚಿಂತಾಮಣಿಮಯರಚನಾಶ್ಚರ್ಯನಿಶ್ಚೇಷಭೂಷಾ
 ಚರ್ಚನೆಯಂ ಸರ್ವಜ್ಞಭಿಂಬಾವಳಿಗೆ ಪರಸಿದರ್ ಮಸ್ತಕನ್ಯಸ್ತಪಸ್ತರ್ ೧೧೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್,

ಚೆಸಸಿದೊಡದು ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳದೆ
 ಚೆಸನಂ ಬಲವಂದು ಬಾಹುಬಲಿಯನಣಂ ಭೀ
 ದಿಸಲಾಪಿದುದಪಿನಿದುರ್ದು
 ಮಸುಳ್ಳಿಸಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಲದ ಮುಯ್ಯಿನ ಕೆಲದೊಳ್ ೧೧೭

ವ|| ಆಗಳ್,

ಧರೆಯಂ ಪರ್ವದರ್ಪದೀ ಬಾಹುಬಲಿನ್ಯಪಯಶೋದುಂದುಭಿಧ್ವಾನವೆಂಬಂ
 ತಿರೆ ದೇವಾನೀಕಿನೀದುಂದುಭಿರವಮಮರೀವ್ಯಂದಮಾಂಗಲ್ಯಗೇಯ
 ಸ್ವರದೊಳ್ ಕೈಗೂಡಿ ಪೊಣ್ಣುತ್ತಿರೆಮುದಿತಸುರಾನಂದಬಾಷ್ಪೋದಬಂದೂ
 ತ್ವರಮೆಂಬಂತಾಗೆ ತಂದತ್ತಲರ ಮಲಿಗಳಂ ಪುಷ್ಪಮೇಘಪ್ರತಾನಂ ೧೧೮

ತನಗಲ್ಲದುದಂ ಮಾಡಿದ
 ನಿನಿಸಂ ಚಕ್ರೇಶನೆಂಬ ಕುಲವೃದ್ಧರ ಭೂ
 ವನಿತಾಧೀಶರ ನುಡಿಗ
 ಳ್ಗೆ ನಾಣೈದಂ ಭರತರಾಜನವನತಮಕುಟಂ ೧೧೯

೧೧೬. ದೇವತೆಗಳು 'ಸರ್ವಜ್ಞಭಿಂಬಾವಳಿಗೆ' (ತೀರ್ಥಂಕರ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ) ಆಗತಾನೆ ಕರೆದ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಅಮೃತದಂತಿರುವ ಕ್ಷೀರಧಾರೆಯಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಆಗತಾನೆ ಆರಳಿದ ಇಂದ್ರನ ಉದ್ಯಾನದ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದರು. ನೂತನ ಚಿಂತಾಮಣಿರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಶ್ವರ್ಯ ಕರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದರು. ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ೧೧೭. ಭರತನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಆ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸದೆ ಹೋಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭೇದಿಸಲಾರದೆಯೆ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಬಲಭುಜದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪಹೀನವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ವ|| ಆಗ ೧೧೮. ಬಾಹುಬಲಿರಾಜನ ಯಶೋದುಂದುಭಿಶಬ್ದವು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ದೇವಸೇನೆಯ ನಗಾರಿ ಶಬ್ದವು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾಂಗಲ್ಯಗೇಯ ಸ್ವರದೊಡನೆ ಮಿಲಿತವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಹೂವುಗಳೆಂಬ ಮೋಡದ ಸಮೂಹವು ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಜಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಅರಳಮಳೆಯನ್ನು ತಂದಿತು. ೧೧೯. ತನ್ನ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಭರತೇಶನು ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಕುಲವೃದ್ಧರಾದ ರಾಜರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೊಂಡು ಭರತರಾಜನು

ಬಾಹುಬಲಿ ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣ
ಬಾಹುವ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಚಕ್ರಮನಾಗಳ್
ಸಾಹಸರಸಿಕಂ ಕಂಡೀ
ಸಾಹಸಮಂ ನೆಗಟ್ಟನೆನ್ನೊಳಂ ಭರತೇಶಂ

೧೨೦

ಕಳೆದಿಡುವುದೆ ಕಷ್ಟಂ ಭೂ
ತಳರಾಜ್ಯವಿಮೋಹಮಚರರುಚಸಂಚಳಮಿಂ
ತಳವುಗಿಡಿಸಿದುದು ಮನುಕುಲ
ತಿಳಕನುಮಂ ಖಳಮಹೀಶರುಚಿದವರಳವೇ

೧೨೧

ಸೋದರರೊಳ್ ಸೋದರರಂ
ಕಾದಿಸುವುದು ಸುತನ ತಂದೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ಬಡದು
ತ್ಯಾದಿಸುವುದು ಕೋಪಮನಳ
ವೀ ದೊರೆತನೆ ತೊಡವುಗದಂತು ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯೊಳ್

೧೨೨

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಮಶೇಷವಿದ್ಯಾನದೀಶೋಷಣಗ್ರೀಷ್ಣಾಂಶುಮಾಲಿಮಯೂಖ
ಮಾಲೆಯುಮುಪಶಮಾಂಭೋರಾಶಿಪ್ರಳಯಬಾಡಬಾನಳಜ್ವಾಲೆಯುಂ ವಿನಯಾಮೃತಮುರೀಚಿ
ಸಂಧಾದನಾಂಭೋದಸಂತತಿಯುಮುಭಯಲೋಕವಿವೇಕವಿರೋಚನಾಸ್ತಮಯವೇಲೆಯುಂ
ಧರದ್ರೂಮಚ್ಛೇದಪರಶುಧಾರೆಯುಂ ವಿಷಯವಿಷದ್ರೂಮಕಂದಳಿಯುಮಿಂದ್ರಿಯಲುಬ್ಧಕ
ಸ್ವಚ್ಛಂದವಿಹಾರಗಹನಭೂಮಿಯುಂ ದುರ್ಯಶೇಷಾಂಶುಪ್ರಸರಮಹಾವಾತ್ಸಯುಮಪ್ಪ

ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತನು. ೧೨೦. ಬಾಹುಬಲಿಯು ತನ್ನ ಬಲಭುಜದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು
ನಿಂತ ಚಕ್ರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಈ ಸಾಹಸವನ್ನು ಭರತೇಶನು ನನ್ನ ಮೇಲೂ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಎಂದು ಸಾಹಸರಸಿಕನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ೧೨೧. “ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ರಾಜ್ಯವಿಮೋಹವನ್ನು
ಕಳಚಿಡುವುದು ಬಹುಕಷ್ಟ, ಮನುಕುಲತಿಲಕನಾದ ಭರತೇಶನಿಗೂ ಈ ವ್ಯಾಮೋಹವು
ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇತರ ಖಳರಾಜರಿಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹತ್ಯಾಗವು ಸಾಧ್ಯವೆ?
೧೨೨. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಾದಿಸುವುದು. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ
ಕೋಪವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದು. ಅದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಈ ಪರಿಯದೆಂದ ಮೇಲೆ
ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದೆಂತು? ವ|| ಅದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಂಬ
ನದಿಗಳನ್ನೊಣಗಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಬೇಸಿಗೆಯ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಮಾಲೆಯೂ ಉಪಶಮವೆಂಬ
ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಡಲಿಚ್ಛಿನ ಜ್ವಾಲೆಯೂ ವಿನಯವೆಂಬ ಅಮೃತಮುರೀಚಿಯುಳ್ಳ
ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವ ಮೋಡದ ಸಂತತಿಯೂ ಇಹಪರಲೋಕ ವಿವೇಕವೆಂಬ
ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವ ಸಮುದ್ರದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಡಿಯಲು
ಸಹಾಯಕವಾದ ಪರಶುಧಾರೆಯೂ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳೆಂಬ ವಿಷವೃಕ್ಷದ ಚಿಗುರೂ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಬೇಡರ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಿಹಾರಕ್ಕನುಕೂಲವೂ ದಟ್ಟವೂ ಆದ ಕಾಡೂ
ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಧೂಳಿಯ ಹರಡುನಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯೂ ಆದವಳು

ಪಾತಕಿಯೋಳ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಳತಿ
ಕಾತರಕಾಪುರುಷಗಣನೆಯೊಳ್ ನೆರೆಯಲ್ಲಿಂ
ತೀತನೆ ಬಗೆಗಾಂ ಪುರುತನು
ಜಾತರ ಬಗೆದುಡನೆ ಬಗೆವೆನಳಿಪಂ ಬಗೆಯೆಂ

೧೨೩

ವಿಷಧಿಗಳೊಳಗೊಯ್ದುರ್ದುವ
ವಿಷಮರಣಾಂಗಣಮನಿರದೆ ಪುಗಿಸುವ ನಾನಾ
ವಿಷಯಂಗಳಂ ತೊಡರ್ಚುವ
ವಿಷಯಸುಖಂಗಳೊಳೆ ತೊಡರ್ದು ಬರ್ದಪುದು ಜಗಂ

೧೨೪

ಇನಿಯವು ಮೊದಲೊಳ್ ನಂಜನ
ಪನಿವೊಲ್ ಬಟಿಕೆಯ್ ಮುಳಿದು ಕೊಂದಿಕ್ಕುವುದಿಂ
ಕನೆಯನೆ ವಿಷಯಸುಖಾಸ್ವಾ
ದನದೊಳ್ ಲಂಪಟರಿದೇಕೆಯೋ ನರಪಶುಗಳ್

೧೨೫

ಕಿವಿ ಮೆಯ್ ಕಣ್ ನಾಲಗೆ ಮೂ
ಗಿವು ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧಸಮು
ದ್ಯವಸುಖದೊಳ್ ತೊಡರ್ಪುದೆ ಸುಖ
ಮವಿಲ್ಲದಂದಿಲ್ಲದರ್ಕತೀಂದಿಯಮೆ ಸುಖಂ

೧೨೬

ಕಿಡುವೊಡಲ ಕಿಡುವ ರಾಜ್ಯದ
ಪಡೆಮಾತುಗೊಳಲಮೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯಿದಪುದೀ
ಗಡೆ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೊಂ
ಡಡಿಗೇರಿಗಿಸುವೆಂ ಸಮಸ್ತಸುರಸಮುದಯಮಂ

೧೨೭

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ೧೨೩. ಪಾತಕಿಯಾದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಕಾತರನಾದ ಕಾಪುರುಷನಂತೆ ಈತನೇ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ! ನಾನು ಪುರುರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಆಲೋಚಿಸುವೆನು. ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸೆನು. ೧೨೪. (ನರಕವೆಂಬ) ವಿಷಸಮುದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ದುವ, ವಿಷಮ ರಣಾಂಗಣವನ್ನು ಹೊಗಿಸುವ, ವಿಷಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡರಿಸುವ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಜಗತ್ತು ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದೆ. ೧೨೫. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ವಸ್ತುಗಳು ಸಿಹಿಯಾಗಿರುವುವು. ಬಳಿಕ ವಿಷದ ಹನಿಯಂತೆ ಮುಳಿದು ಕೊಲ್ಲುವುವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನರಪಶುಗಳು ವಿಷಯಸುಖಾಸ್ವಾದನದಲ್ಲಿಯೇ ಲಂಪಟರಾಗಿರುವುದೇಕೆ? ೧೨೬. ಕಿವಿ, ಮೈ, ಕಣ್ಣು, ನಾಲಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಗುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಮತ್ತು ಗಂಧಗಳಿಂದಂಟಾಗುವ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವುದೇ ಸುಖವೆನಿಸುವುದು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಿಲ್ಲದಾಗ ಸುಖವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅತೀಂದ್ರಿಯಸುಖವೇ ನಿಜವಾದ ಸುಖ. ೧೨೭. ನಾಶವಾಗುವ ಈ ದೇಹ, ನಾಶವಾಗುವ ಈ ರಾಜ್ಯ ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ನನ್ನ ಮೈ ನಡುಗುತ್ತದೆ. ಅದಕಾರಣ ಈಗಲೇ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸುರಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕಾಲಿಗೆ

ಎಂದಿಂತು ಬಗೆದು ಭರತನ
ನೆಂದಂ ಚಕ್ರೇಶ ಸಿಗ್ಗನುಬೆ ಮುಳಿಸಂ ನೀ
ನೆಂದಿಂಗಂ ಬಿಸುಡೀ ತ
ಮೃದ್ವಿರೊಳಿಂತಿನಿತು ಕಟ್ಟುವರ್ಪುದು ಪೆಂಪೇ

೧೨೮

ನಿನ್ನೀ ಬೆಸಸಿದ ಚಕ್ರಮ
ಬೆನ್ನೀ ದೇಹಾದ್ರಿಯಂ ಗೆಲಲ್ ನೆಪೆಯದು ನೀಂ
ಬನ್ನಿನಿದೇಕಿರ್ಪೆಯದೆಂ
ತನ್ನ ಗೆಲಲ್ ವಜ್ರಗಿರಿಯನಾರ್ಕುಮೆ ವಜ್ರಂ

೧೨೯

ನೆಲಸುಗೆ ನಿನ್ನ ವಕ್ರದೊಳೆ ನಿಚ್ಚಳಮಿಾಭಟಖಡ್ಗಮಂಡಲೋ
ತಲವನವಿಭ್ರಮಭ್ರಮರಿಯಪ್ಪ ಮನೋಹರಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭೂ
ವಲಯಮನಯನಿತ್ತುದುಮನಾಂ ನಿನಗಿತ್ತನಿದೇವುದಣ್ಣ ನೀ
ನೊಲಿದ ಲತಾಂಗಿಗಂ ಧರೆಗಮಾಟಿಸಿದಂದು ನೆಗಟ್ಟಿ ಮಾಸದೇ

೧೩೦

ಅವಧರಿಸದೆ ನಿನ್ನೊಳ್ ಪಿರಿ
ದವಿನಯಮಂ ನೆಗಟ್ಟಿ ದೋಷಮಂ ತಪದೊಳ್ ನೀ
ಗುವೆನಸದಾಗ್ರಹಮಂ ಬಿಸು
ಡುವುದೊರ್ಮೆಗೆ ಮುಚ್ಚಿವುದೆನ್ನ ದುರ್ವಿಳಸನಮಂ

೧೩೧

ವ|| ಎಂದು ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರಂ ತಪಶ್ಚರಣನಿಶ್ಚಲನಿಶ್ಚಯಮನನಾದಾಗಳ್,

ಬೀಳುವಂತ ಮಾಡಿಸುವೆನು” ೧೨೮. ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಾಹುಬಲಿಯು “ಚಕ್ರೇಶ್ವರ
ಲಿಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬಿಡು, ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮಾಡದಿರು. ತಮ್ಮಂದಿರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ
ಇಷ್ಟು ನಿಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿರಿಸುವುದು ಹಿರಿಮೆಯೇ? ೧೨೯. “ನಿನ್ನ ಆಹ್ವಾಧೀನವಾದ
ಚಕ್ರವು ನನ್ನ ದೇಹವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ
ಮಾತನಾಡದಿರುವೆ? ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೆದ್ದೀತು? ವಜ್ರಗಿರಿಯನ್ನು ವಜ್ರವು
ನಾಶಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ೧೩೦. ಯೋಧಖಡ್ಗಳೆಂಬ ಉತ್ಪಲವನದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಿನಿಂದ
ಸಲಿಯುವ ದುಂಬಿಯಂತಿರುವವಳೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳೂ
ಆದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನೆಲಸಿರಲಿ! ನನ್ನಯ್ಯನಿತ್ತ
ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು. ನೀನು ಬಯಸಿರುವ ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ
ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ನಾನು ಬಯಸಿದರೆ, ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಮಾಸದೆ? ೧೩೧. ನಾನು ನಿನ್ನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಅವಿನಯ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ದೋಷವನ್ನು, ತಪಸ್ಸನ್ನು
ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮನಃಕಷಾಯವನ್ನು ತೊರೆ, ನನ್ನ
ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು” ವ|| ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಸುಡಿದು ಬಾಹುಬಲಿ
ಕುಮಾರನು ತಪಶ್ಚರಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದನು. ಆಗ,

ಮನದೊಳ್ ಮುಂ ಪುದಿದಿದ್ ಕೋಪಮನಿತುಂ ತೂಳ್ತಾಳೆತ್ತೆತ್ತೆ ಗೆ
ಯ್ನಿದಂ ತಮ್ಮನೊಳೆಂಬುದೊಂದುಪಶಮಂ ಕೈಗಣ್ಣಿ ನೀನೊಬ್ಬನೆ
ಮನುವಂಶಕ್ಕೆ ಲಲಾಮನಪ್ಪನುಜನೈ ಬೇಡಮ್ಮ ನೀನುಂ ತಪ್ಪೋ
ವನಮಂ ಸಾರ್ವದುಮಾನದಾರ್ಗ ಮೆಲೆವೆಂ ಮತ್ಸ್ಯಾಜ್ಞಾಮಾಜ್ಞಮಂ ೧೩೨

ವ|| ಎಂದು,

ನಿಜಪಾದಾಂಬುರುಹಕ್ಕೆ ಪಾದ್ಯವಿಧಿಯಂ ನೇತ್ರಾಂಬುವಿಂ ಮಾಡುವ
ಗೃಹನತ್ಯುನ್ನತಮಪ್ಪ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಗೋರಂತೆ ಪಾಯ್ತಾತ್ಮಬಾ
ಪ್ಪಜಳಿಘಂಗಳಿನಂದು ಬಾಹುಬಲಿ ತನ್ನಿಂದಂ ನಿಧೀಶಂಗೆ ವಂ
ಶಜರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವೋತ್ಸವಂ ನೆಗಬ್ಬದೆಂಬಾಶಂಕೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ ೧೩೩

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರನಂ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನೆಂತಾನುಮೊಡಂಬಡಿಸಿ ಮಹಾಬಲಿಯೆಂಬ
ನಿಜತನೂಜನನಾತ್ಮೀಯಪದವಿಯೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ,

ಕ್ಷಿತಿತಳದೊಳ್ ನೆಗಬ್ಬಿದ್
ಪ್ರತಿಮಲ್ಲನನಿಕ್ಕಿ ಮುಯ್ಯನಣಮಾನದೆ ದ
ರ್ವಿತದುರಿತಮಲ್ಲನುಮನುಡಿ
ವ ತಕ್ಕಿನಂ ಸಭೆಗೆ ನಡೆದನಿಂದ್ರಾರ್ಚಿತನಾ ೧೩೪

ವ|| ಅಂತು, ನಡೆಯೆ,

೧೩೨. ಭರತನು ಮನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಕೋಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಸುಟನು. ಒಡಮೂಡಿದ ತಮ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದೆನು ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಉಪಶಾಂತನಾಗಿ “ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಮನುವಂಶಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನಾದ ತಮ್ಮ ನೀನೂ ತಪ್ಪೋವನವನ್ನು ಹೊಗಬೇಡ. ಯಾರಿಗಾಗಿ ಈ ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಲಿ?” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೧೩೩. ಆಮೇಲೆ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಪಾದ್ಯವಿಧಿಯನ್ನು ಭರತನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆಗ (ಅತ್ಯುನ್ನತನಾದ) ಬಾಹುಬಲಿಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಭರತನ ಉನ್ನತವಾದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ವಂಶಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದನೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನನ್ನು ಬಾಹುಬಲಿಯು ಹೇಗೋ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಹಾಬಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿಸಿದನು. ೧೩೪. ಬಾಹುಬಲಿಯು, ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅಪ್ರತಿಮಶೂರನೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಭರತನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸೇಡಿನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯದೆ, ಗರ್ವಿತನಾದ ದುರಿತನೆಂಬ ಮಲ್ಲನನ್ನೂ ಸೋಲಿಸುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರಾರ್ಚಿತನಾದ ಅದಿದೇವನ ಸಭೆಗೆ ಹೋದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಡೆದು

ಮಂದಾರವರ್ಷ ನವಮಕ
ರಂದರಜೋಗಂಧಬಂಧು ವಿವಿಧಪತಾಕಾ
ಸಂದೋಹಾಂದೋಳನಪಟು
ಬಂದಾಟಿಸಿದತ್ತು ಸಮವಸರಣಸಮಾರಂ

೧೩೫

ದಿವಿಜನಿಕಾಯದ ಜಯಜಯ
ರವದಿಂದಂ ದುರಿತವಿಜಯಮಂ ತನಗೆ ಮಹೋ
ತ್ಸವದಿನವಿಪುತ್ತುಮಿದಿಗೋ
ಳ್ವವೊಲೆಸೆದುದು ಸಮವಸರಣದುಂದುಭಿನದಂ

೧೩೬

ವ|| ಅಂತು ಭಗವದಾಸ್ಥಾನಾರವಿಂದಿನಿಯಂ ರಾಜಹಂಸನಂತಳಂಕರಿಸುತ್ತಂ ಬಂದು
ಭಗವತ್ತಾದ ಪೀಠೋಪಕಂಠದೊಳ್ ಸರ್ವಾಗೋಪನತನಾಗಿ ನಿಂದಾಗಳ್.

ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರಮುಖಚಂ
ದ್ರಶ್ರಿಯಿಂ ಚೋದ್ಯಮಿನ್ನವಿಲ್ಲೆಂಬನೆಗಂ
ಕರದದನಹೃದಯಕಮಳದೊ
ಳೆರಡಲರ್ದುವದೊಂದು ಮುಗಿದುದಾ ಭುಜಬಲಿಯಾ

೧೩೭

ವ|| ಅಂತು ನಿಟಲತಟಘಟಕರಕುಶೇಶಯಕುಟಲನಾಗಿ.

ಮೊದಲೊಳ್ ದೇವರ ದಯೆಗೆ
ಯುದ್ದಲ್ಲೆ ಯುವರಾಜಪದವಿಯನಗೀಗಲುಮ
ಭುದಯಕರಪ್ರವೃದ್ಧದ
ಪದವಿಯ ಯುವರಾಜಪದವಿಯಂ ದಯೆಗೆಯಿಸಿಂ

೧೩೮

ಹೋದಾಗ ೧೩೫. ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಹೊಸತಾದ ಮಕರಂದದ ಧೂಳಿಯ
ಗಂಧದಿಂದ ಸಮೇತವಾದ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಬಾವುಟಗಳನ್ನಲುಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ
ಸಮವಸರಣದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ ತಣಿಸಿತು. ೧೩೬. ಸಮವಸರಣದ ನಗಾರಿಯ
ಶಬ್ದವು ದಿವಿಜಸಮೂಹದ ಜಯಕಾರಧ್ವನಿಯ ಮೂಲಕ ದುರಿತದ ಜಯವು
ತನಗುಂಟಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ
ಎಸೆಯಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಸ್ಥಾನಭೂಮಿಯೆಂಬ
ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ರಾಜಹಂಸನಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಭಗವಾನ್ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ
ಪಾದಪೀಠದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ, ೧೩೭. ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ
ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಕರಕಮಲ ಮುಖಕಮಲ
ಹೃದಯಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖಕಮಲ ಹೃದಯಕಮಲವೆಂಬೆರಡು ಅರಳಿದುವು!
ಕರಕಮಲವು ಮಾತ್ರ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು! ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟು?
ವ|| ಹಾಗೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು
೧೩೮. “ನನಗೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಯುವರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
ದಂತೆ, ಈಗ ಅಭ್ಯುದಯಸಾಧಕವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸದ ಯುವರಾಜಪದವಿಯನ್ನು

ಗುರುಪದಪದ್ಧಾತಿಕದೋಳ್
ಪರಮೇಶ್ವರದೀಕ್ಷೆಯಂ ಮನಂಬದೆ ಕೊಂಡೀ
ಭರೆಯಂ ಪೊಗಚೆವನಿದೇಂ
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರಸುತರ್ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಗಳೋ

೧೩೯

ವ|| ಅಂತು ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಗುರುವಿನನುಮತದಿಂದ ದ್ವಾದಶಾಂಗಚತುರ್ದಶ ಪೂರ್ವಂಗಳಂ ಕಟ್ಟು ತದನುಮತದೋಳ್ ಬಟೆಯಮೇಕವಿಹಾರಿಯಾಗಿ ಸಂವತ್ಸರಾವಧಿವರಂ ಪ್ರತಿಮಾ ಯೋಗದೋಳ್ ನಿಲೆ,

ಅಡಿವಿಡಿವಿಟ್ಟು ಪುತ್ತುಗಳ ನೆತ್ತಿಗಳಿಂ ನಿಮಿರ್ದರ್ ಬಳ್ಳಿಗ
ಳ್ಳಿಡಿದು ವಿಷೋರಗಪ್ರತತಿ ನೋಬ್ಬೊಡಗುವನೆ ಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯಳಿಂ
ಕಿಡಿ ಪೊಟಪೊಣ್ಣೆ ಬಾಹುಬಲಿಯೋಗಿಯ ಘೋರತಪೋಮಹಾಗ್ನಿಯಿಂ
ಸಿಡಿಸಿಡಿದುಣ್ಣುತಿರ್ಪ ಕಿಡಿಗಳೆಣೆಯಾದುವು ತತ್ಪದೇಶದೋಳ್

೧೪೦

ವಿಜಯಶರಾಸನಗುಣಾಘಾ
ತಜಾತಕಾಳಿಕೆಯನೆತ್ತಮಗ್ಗಲಿಸಿದುದಾ
ಭುಜಬಲಿಯ ಭುಜವ್ವಯದೋಳ್
ಭುಜಂಗನಿಶ್ವಾಸಧೂಮವೇಣೀನಿಕರಂ

೧೪೧

ಬಳೆದ ಜಡೆ ನಿಮಿರ್ದರ್ ಬಳ್ಳಿಗ
ಲೋಳೆ ಪೆಣೆದು ವಿಷೋರಗಾನಕಾರ್ಚಿಗಳಿಂದಂ
ಮಿಳಿದುರ್ವು ಮುನಿಪಧ್ಯಾನಾ
ನಳನಿರ್ದ್ರೂಮವೇಣೀಕಾನಿಕರದವೊಲ್

೧೪೨

ದಯೆಗೈಯಿರಿ” ಎಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. ೧೩೯. ಗುರುವಿನ ಕಾಲ್ವಾವರೆಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಆಹಾ! ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಕ್ಕಳು ಅದಾವ ಬಗೆಯ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞರೋ! ವ|| ಹೀಗೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಗುರುವಿನ ಅನುಮತದಿಂದ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಗುರುವಿನ ಅಭೀಷ್ಟದಂತೆ ದ್ವಾದಶಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಚತುರ್ದಶಪೂರ್ವಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತನು. ಏಕವಿಹಾರಿಯಾಗಿ¹ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಪ್ರತಿಮಾಯೋಗ²ದಿಂದ ನಿಂತನು. ೧೪೦. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಡಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು (ತಲೆಯವರೆಗೆ) ಹುತ್ತಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ನೆತ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ವಿಷಸರ್ಪಗಳು ನೋಡಲು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದುವಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳೊಡನೆ ಕಿಡಿಕಾರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಬಾಹುಬಲಿಯ ಘೋರ ತಪೋಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಕಿಡಿಗಳಿಗೆಣೆಯಾದುವು. ೧೪೧. ಬಾಹುಬಲಿಯ ಭುಜವ್ವಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಸೂಚಕವಾದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದಂಟಾದ ಕಪ್ಪುಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು, ಬಾಹುಬಲಿಯ ಭುಜವ್ವಯವ್ವೂ ಸುತ್ತುಹಾಕಿದ್ದ ಭುಜಂಗಗಳ ಉಸಿರಿನ ಧೂಮರೇಣಿಯು ಕೆಚ್ಚಿಸಿತು. ೧೪೨. ಬಳೆದ ಆ ಜಡೆಯು ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಂತ ಬಳ್ಳಿಗಳೊಡನೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ವಿಷಸರ್ಪಗಳ ಮುಖವಾಯುವಿನಿಂದ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದು ಆ

1 ವಿಷ್ಣುಗೋ ಸಂಪರಸತತ್ಕರನು. 2 ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವುದು.

ಪರಮಮುನಿತನುವನದರ್ಪದೇ
ಸುರದ್ರುಮಂಗೆತ್ತು ಯುವತಿರೂಪದಿನೆಂದಾ
ದರದಿಂ ಬಿಡಿಸಿದರನಭನ
ನಿರದರ್ಪ ಲತಾಪ್ರತಾನಮಂ ಪೀಚರಿಯರ್

೧೪೩

ವ|| ಅಂತುಗೋಗ್ರತಪದೊಳಮಾ ಬಾಹುಬಲಿಮುನೀಂದ್ರಂಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಾ
ಜಾಪಿಯಾಗದುದರ್ಕೆ ಭರತೇಶ್ವರಂ ವಿಸ್ಮಯಮುತ್ತು ಪೋಗಿ ವ್ಯಷಭನಾಥನಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ತಪದೊಳ್
ನಿಂದುಂ ನಿನ್ನ ನೆಲದೊಳ್ ನಿಂದೆವೆಂಬ ಮಾನಕಷಾಯಮವರ್ಗಿನ್ನುಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟುದಲ್ಲದೊಂ
ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗದಿದುರ್ದು, ನೀಂ ಪೋಗಿ ಕಾಲ್ಗೊಳಲೊಡಂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಮಕ್ಕುಮೆಂದು
ಬೆಸಸಿದೊಡೆ ಲಬ್ಧೋಪದೇಶನಾಗಿ ವಿವಿಧಾರ್ಚನಾಸಮಗ್ರಪರಿಜನಪರಿವೃತಂ ರಾಜರಾಜಂ
ಮುನಿರಾಜಚರಣಾಂಭೋಜದೊಳ್ ಬಂದೊಗಿ ವಿವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದಮರ್ಚಿಸಿ,

ನಿನ್ನ ಮಡಗೊಳ್ಳಲಂ ಮಾ
ನೋನ್ನತ ನೀನೀಯೆ ಬಂದುದನೆಗಿದನೆನತೆಂ
ದೇನ್ನಿನಗೆ ಬಗೆಯಲಪ್ಪದೆ
ನಿನ್ನನೆ ನೀಂ ಬಗೆಯ ಬಗೆಯದಿರ್ ಪೆಜಪೆಜತಂ

೧೪೪

ಎನಲೊಡಮಂತಕರಣದೊ
ಳನಿಸಾನುಂ ನಿಂದುದೊಂದು ಮಾನಕಷಾಯಂ
ಮುನಿಪತಿಗೆ ಪೋಗೆ ಪುಟ್ಟದು
ದನಂತವಸ್ತುಪ್ರಕಾಶಿಕೇವಳಬೋಧಂ

೧೪೫

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ಧ್ಯಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಧೂಮವೇಣಿಕೆಯ ಸಮೂಹದಂತೆ
ಕಾಣಿಸಿತು. ೧೪೩. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮುನಿಯ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಸುರದ್ರುಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ
(ಬಳ್ಳಿಗಳು) ಯುವತಿರೂಪದಿಂದ ಹತ್ತಬಹುದೇ ಎಂದು ಪೀಚರಿಯರು ಪಾಪ
ವಿದೂರನಾದ ಮುನಿಯ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರು.
ವ|| ಅಂತು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬಾಹುಬಲಿಮುನಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು
ಹುಟ್ಟಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಭರತೇಶ್ವರನು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ವ್ಯಷಭೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.
ಆಗ “ಬಾಹುಬಲಿಯು ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ನೆಲದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನ
ಕಷಾಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೇವಲಬೋಧೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಅವನ
ಕಾಲುಗಳಿಗೆರಗಿದರೆ ಕೇವಲಬೋಧೆಯೊದಗುವುದೆಂದು ವ್ಯಷಭದೇವನು ಹೇಳಿದನು.
ಒಡನೆ ಅವನು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಪರಿಜನರಿಂದ ಕೂಡಿ
ಮುನಿಪಾದಾಂಬುಜಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಿವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು. (ಭರತನು
ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ) ೧೪೪. “ಮಾನೋನ್ನತ! ಈ ನೆಲವು ನಿನ್ನ ಎಂಜಲು, ನೀನು
ಕೊಡಲು ಅದು ನನಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದನ್ನು ನನ್ನದೆಂದು ನೀನು ಬಗೆಯಬಹುದೇ?
ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೀನು ಧ್ಯಾನಿಸು. ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಗೆಯಬೇಡ.” ೧೪೫. ಎನ್ನಲು
ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ಮಾನಕಷಾಯವೆಲ್ಲವೂ ಮುನಿಪತಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು.

ಆಗಲ್ ದೊರಕೊಂದಿರೆ ದೇ
ಪಾಗಮಮೇಕಾತಪತ್ರಮೆಸದಿರೆ ಕರಮಿಂ
ಬಾಗಿರೆ ಚಾಮರಯುಗ್ಮಮ
ದಾಗಳೆ ನಿಲೆ ದಿವ್ಯವಿಷ್ಣುರಂ ಮಣಿಖಚತಂ

೧೪೬

ಜಯನಿನದಂ ಸುರದುಂದುಭಿ
ಚಯನಿನದಂ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಮೋರ್ಮಯೆ ಸಕಲೋ
ವಿಯನೆಯ್ನೆ ಪವ್ವುತಿರೆ ಚ
ತ್ತೆಯ ಸರಿಯಂತೆಜಗಿ ಪೋದುದಮರಸಮಾಜಂ

೧೪೭

ವ|| ಅಂತು ಬಾಹುಬಲಿಕೇವಳಿಯುಂ ನಾನಾದೇಶವಿಹಾರದೊಳ್ ವಿಶ್ವಜನಮಂ
ನಿಜವಚೋಮೃತದಿಂ ಭವ್ಯಜನಸಾರ್ಥಮಂ ತಣಿಸಿ ಬಂದು ಕೈಲಾಸಶೈಲದೊಳಾದಿದೇವರ
ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳಿದಂ, ಇಂತು ಭರತೇಶ್ವರನುಮಾ ಮುನೀಶ್ವರನಂ ಪೂಜಿಸಿ.

ಪೆಸರ್ಗಂ ತೇಜಕ್ಕಮೊಂದೋಜಿಗಮಹಿತಮಹೀಪಾಳಕರ್ಚೆಚ್ಚಿ ಬಾಯ್ಕಿ
ಳಿಸಿ ಹೈಮಕ್ಕಾ ಚಲೆಂದೊಂಬರೆಗಮಖಳಪಟ್ಟುಂಡಭೂಭಾಗಮಂ ಪ
ಷ್ಪಿಸಹಸ್ರಾಬ್ದಂಗಳಿಂ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳೊಗೆದಾನಂದಭೇರಿರವಂ ಘೋ
ರ್ಣಿಸೆ ಸಾಕೇತಕ್ಕೆ ವಂದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ

೧೪೮

ಅನಂತವಸ್ತುಪ್ರಕಾಶಕವಾದ ಕೇವಲಬೋಧವು ಅವನಿಗೆ ಮೂಡಿತು. ೧೪೬. ಆಗ
ದೇವತೆಗಳು ಬಂದರು. ಏಕಾತಪತ್ರವು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಚಾಮರಗಳೆರಡು
ವೀಜಿತವಾದುವು. ಮಣಿಖಚಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನವು ದೊರಕಿತು. ೧೪೭. ಜಯಶಬ್ದವೂ
ದೇವನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದವೂ ಹೂಮಳೆಯೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಉಂಟಾದುವು. ಚಿತ್ತೆಯ
ಜಡಿಮಳೆಯಂತೆ ಆಮರಸಂಘವು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತೆರಳಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಬಾಹುಬಲಿ
ಕೇವಲಿಯೂ ಸಹ ವಿವಿಧದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಭವ್ಯರಾದ ಸಮಸ್ತಜನರನ್ನೂ ತನ್ನ
ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ತಣಿಸಿ ಬಂದು ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಆದಿದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ
ಸುಖವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದನು. ಭರತೇಶ್ವರನೂ ಆ ಮುನೀಶ್ವರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು.
೧೪೮. ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನು ಸಮಸ್ತ
ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಸಾಕೇತನಗರಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಹೆಸರಿಗೂ ತೇಜಸ್ಸಿಗೂ ಪ್ರೌಢಿಗೂ
ಎಲ್ಲ ಶತ್ರುರಾಜರು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಅಧೀನರಾದರು. ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದವರೆಗೆ
ಷಟ್ಪಂದಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಅರವತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ
ಕಾರಣದಿಂದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಆನಂದಭೇರಿನಾದವು ವಿಜೃಂಭಿಸಿತು. ವ|| ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ
ಗೆದ್ದುಬಂದ ಭರತೇಶ್ವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಿಗಳಾದ
ಪಟ್ಟಣಗರ ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾದ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಆತನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

ವ|| ಅಂತು ನಿರ್ವರ್ತಿತಾಶೇಷದಿಗ್ವಿಜಯಸಾಹಸಾಶ್ವತ್ಯಾವಲೋಕನನಿರತ ಪುರಜನಾಶೀರ್ವಾದ ಶೇಷಾಕ್ಷತಂಗಳನಾಂತುಕೊಂಡು,

ವನಧಿಧ್ಯಾನಮನೊಡ್ವಿಸುತ್ತಿರೆ ನದದ್ಗಂಭೀರಭೇರೀಬೃಹ
ದ್ವನಿ ನಾನಾವಿಧಮಂಗಳಾನಕರವಂ ಕೈಗಳ್ಗೆ ಸಂಭನ್ನವಂ
ದನಮಾಲಾಲಿತಾಂಶುಕದ್ವಜವಿಳಾಸಾಕೀರ್ಣಮಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಪೊ
ಕನಯೋಧ್ಯಾಪುರಮಂ ಮಹಾವಿಭವದಿಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೧೪೯

ಗದ್ಯ|| ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯ ಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಕಲ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಂ
ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

೧೪೯. ಸದ್ವಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಭೀರವಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಸಮುದ್ರಘೋಷಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ವಂದನಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ, ಸುಂದರವಾದ ಧ್ವಜಪಟಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಇಂತು ದಿಗ್ವಿಜಯಧ್ವಜಾರೋಹಣವೆಂಬ
ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು

ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀದಯಿತಂ ಮನುಕುಲಗಗ
ನಾದಿತ್ಯಂ ಹಿಮಮನೆಯ್ ಪಟ್ಟಂಡಮುಮಂ
ಸಾಧಿಸಿ ಜಿತದಿಬ್ಬಂಡಲ
ನಾದ ಮಹಾತ್ಮಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ತದನಂತರಮೆ ಮಾಗಧವರತನುಪ್ರಭಾಸಾಮರವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರಕೃತಮಾಲನಾಟ್ಯ
ಮಾಲಹಿಮವತ್ಸುಮಾರಾದಿ ದಿವಿಜರಿಂದಂ ಗಂಗಾಸಿಂಧುದೇವೀಪ್ರಮುಖದೇವೀನಿವಹದಿಂ ಲವಣಜಲಧಿ
ಗಂಗಾಸಿಂಧುನದ್ಯಾದಿ ತೀರ್ಥಜಲಪರಿಪೂರಿತ ವಿವಿಧೌಷಧಿರತ್ನಗರ್ಭಮಂಗಳಭೃಂಗಾರುಜಳಂಗಳೊಳಿಬಿ
ಷ್ಕನಾದಾಗಳ್.

ಗಣಬದ್ಧಾಮರಖೇಚರ
ಗಣಭೂಚರನಿಕರಮಾಗಧಾದ್ಯಮರಶಿರೋ
ಮಣಿರುಚಿ ಪೃದಿಯೆಯುಮಿನಿಸುಂ
ಮಣಿಯದೆ ಬೆಳಗಿದುವು ಭರತನೃಪನಖರುಚಿಗಳ್

೨

ವ|| ಅಂತು ಚಕ್ರಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಾನಂತರಂ,

ಮನುಕುಲತಿಳಕಂ ವೃಷಭಾ
ಗೃನಂದನಂ ರಾಜರಾಜನಧಿರಾಜಂ ಚ
ಕೃನಿಧೀಶನಾದಿಭೂಭುಜ
ನೆನೆ ನೆಗೆಲ್ಲಂ ಭರತಚಕ್ರ ವಿಶ್ವಂಭರೆಯೊಳ್

೩

೧. ಮನುಕುಲವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೂ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೊಡೆಯನೂ
ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನೂ ಆದ ಭರತನು ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದವರೆಗಿನ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ
ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ದಿಬ್ಬಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಮಹಾತ್ಮನೆನಿಸಿ
ಕೊಂಡವನು. ವ|| ಬಳಿಕ ಮಾಗಧ, ವರತನು, ಪ್ರಭಾಸಾಮರ, ವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರ,
ಕೃತಮಾಲ, ನಾಟ್ಯಮಾಲ, ಹಿಮವತ್ಸುಮಾರರೇ ಮೊದಲಾದ ದಿವಿಜರಿಂದಲೂ ಗಂಗಾ
ಸಿಂಧುದೇವಿಯರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವಿಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಗಂಗಾ
ಸಿಂಧುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಜಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಓಷಧಿರತ್ನಗಳಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾದ, ಮಂಗಳಕಲಶಗಳ ನೀರುಗಳಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು. ೨. ಗಣಬದ್ಧರಾದ
ದೇವತೆಗಳ, ಖೇಚರಸಮೂಹದ, ಮನುಷ್ಯಸಂದಣಿಯ ಮತ್ತು ಮಾಗಧಾದ್ಯಮರರ
ಶಿರೋಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೂ ಭರತರಾಜನ ಕಾಲುಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸೋಲದೆ ಅವನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ಬೆಳಗಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಚಕ್ರಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವು
ಜರುಗಿದ ಮೇಲೆ ೩. ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನೂ ವೃಷಭರಾಜನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನೂ
ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲ ರಾಜನೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಚಕ್ರಕ್ಕೂ ನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ

ವ|| ಅಂತು ಪಟ್ಟಂಡಭರತಮಂಡಳಮನುಂಡಿಗಸಾಧ್ಯಂ ಮಾಡಿ ಪದಿನೆಂಟುಕೋಟಿ ಜಾತ್ಯಶ್ವಗಳುಮೆಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಕೆ ಗಂಧಸಿಂಧುರಂಗಳಪ್ಪ ಭದ್ರಹಸ್ತಿಗಳುಮೆಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಮರ ಸನ್ನಾಹಯೋಗ್ಯಂಗಳಪ್ಪ ರಥಂಗಳುಮೆಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುಕೋಟಿ ವೀರಭಟನಿಕರಮುಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವಾಸಿರ ಮಕುಟಬದ್ಧರುಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವಾಸಿರ್ವರ್ ಮೆಯ್ಯಾಪಿನ ಗಣಬದ್ಧದೇವರುಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವಾಸಿರ್ವರು ಭಯಕುಲವಿಶುದ್ಧಮಕುಟಬದ್ಧರ ತನೂಜೆಯರಪ್ಪ ಕುಲಲಲನೆಯರುಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರತ್ಯಂತರಾಜತನೂಜೆಯರುಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವಾಸಿರ್ವರವರೋಧವಧೂನಿವಹಮುಂ ಅಂತು ತೊಂಬತ್ತಾಜುಸಾಸಿರಮಂತಃಪುರಮುಂ ಮೂಟುಕೋಟಿ ಯುವತಿಬಂಧುವರ್ಗಮುಮಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವಾಸಿರ ಸಂಗೀತಕಸಂಗತನಾಟ್ಯಶಾಲೆಗಳುಂ ಮತ್ತಂ ಲೌಕಿಕಶಾಸ್ತ್ರನಿವರ್ತನಂಬೆಟು ಪಲವುಂ ತೆಜದ ಪಟಿಗಳುಂ ಪಟ್ಟರ್ಮಸಾಧನದ್ರವ್ಯಗಳುಂ ದಿವ್ಯಶಯ್ಯಾಸನ ನಾನಾಸದನಂಗಳುಂ ಶಾಲಿ ವೀಹಿ ಯವ ಗೋಧೂಮಾದಿ ಧಾನ್ಯನಿಚಯದೊಡನನೇಕಧಾನ್ಯಸದನಂಗಳುಂ ಕ್ಷೌಮದು ಕೂಲಾದಿ ದಿವ್ಯವಸನವಿವಿಧಪ್ರಾವರಣವಿಶೇಷಂಗಳುಂ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಡನನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳುಂ ಸ್ವೀಪುರುಷಯೋಗ್ಯಮಣಿಮುಕ್ತಾಭರಣಂಗಳುಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಚ್ಛೆಯಿಂದಂ ನೆಲನೆಲ್ಲು ಬಂದು ಕೊಳ್ಳೊಡಂ ತವದ ಕನಕರಾಶಿಯುಂ ಮರಕತಪದ್ಮರಾಜವಜ್ರವೈದೂರ್ಮುಖಾಪ್ತಳಾದಿ ನವರತ್ನಂಗಳುಮನು

ಆದ ಭರತಚಕ್ರಿಯು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ 'ಆದಿರಾಜ'ನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಲಗಳಿಂದ ಸಮೇತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ವಿಕಮುದ್ರಾ ಮುದ್ರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಜಾತ್ಯಶ್ವಗಳೂ ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮದಗಂಧವನ್ನು ಸ್ವವಿಸುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳೂ ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಸಮರಯೋಗ್ಯವಾದ ರಥಗಳೂ ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕುಕೋಟಿ ವೀರರಾದ ಸೈನಿಕರೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ¹ ಅಂಗರಕ್ಷಕರಾದ ಗಣಬದ್ಧದೇವರುಗಳೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಉಭಯಕುಲಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ಮಕುಟಬದ್ಧರ ಪುತ್ರಿಯರಾದ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಪ್ರತ್ಯಂತರಾಜರ ಪುತ್ರಿಯರೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವೂ ಹೀಗೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದರು. ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಗತವಾದ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಗಳೂ ಲೌಕಿಕವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸೋತ್ತೇಜಕವಾದ ಡೋಲು ಮದ್ದಲೆ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವಾದ್ಯಗಳೂ ಪಟ್ಟರ್ಮಸಾಧಕವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಾಸಿಗೆ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ ಭವನಗಳೂ ಶಾಲಿ (ಭತ್ತ) ವ್ರೀಹಿ (ಬಂದು ಬಗೆಯ ಭತ್ತ) ಯವ (ಗೋಧಿ) ಗೋಧೂಮ (ಜವೆ ಗೋಧಿ) ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳೂ ಕ್ಷೌಮ

1. ಪೂ.ಪು.ದಲ್ಲಿ (೩೭-೧೪೫) ಗಣಬದ್ಧದೇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಎಂದಿದೆ.

ಕಮದಿಂದಂ ಶ್ರೀಗೃಹದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಕಾಳಮಹಾಕಾಳನೈಸರ್ಪಪಾಂಡುಕಪದ್ಮಪಿಂಗಳ ಮಾಣವಕಶಂಖ
 ಸರ್ವರತ್ನಗಳೆಂಬ ನವನಿಧಿಗಳುಂ ಆಯುಧಾಗಾರದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಚಕ್ರಾಸಿದಂಡಚ್ಚತುರತ್ನಗಳುಂ
 ಶ್ರೀಗೃಹದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಮಣಿಚರ್ಮ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನಗಳುಂ, ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ
 ಗಜಾಶ್ವೀರತ್ನಗಳುಂ, ಸಾಕೇತನಗರದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಸೇನಾನಾಯಕಪುರೋಹಿತಗೃಹಪತಿ-ತಕ್ಷಕರತ್ನಗಳುಂ
 ಅಂತು ಪದಿನಾಲ್ಕು ತೆಲದ ಜೀವಾಜೀವರತ್ನಗಳುಂ ಕ್ಷಿತಿಸಾಗರವೆಂಬ ಪ್ರಾಕಾರದೊಳಂ
 ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆಂಬ ಗೋಪುರದೊಳಂ ಕೂಡಿದ ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ದಿವ್ಯಪ್ರಾಸಾದಮುಂ
 ದಿಕ್ಷಸ್ಥಿತವೆಂಬ ಸಭಾಭೂಮಿಯುಂ ನಂದ್ಯಾವರ್ತವೆಂಬ ಶಿಬಿರನಿವೇಶನುಂ ಗಿರಿಕೂಟವೆಂಬ
 ದಿಗವಲೋಕನಗೃಹಮುಂ ವರ್ಧಮಾನಮೆಂಬೀಕ್ಷಣಪ್ರಿಯಪ್ರೇಕ್ಷಾಗೃಹಮುಂ ಮಹಾಘರ್ಮಾಂತವೆಂಬ
 ಧಾರಾಗೃಹಮುಂ ಗೃಹಕೂಟವೆಂಬ ವರ್ಷಾವಾಸಮುಂ ಪುಷ್ಕರಾವತಿಯೆಂಬ ಶಯನಸದನಮುಂ
 ಕುಬೇರಕಾಂತವೆಂಬ ತವದ ಭಂಡಾರಮುಂ ವಸುಧಾರಕವೆಂಬ ಕೋಶಾಗಾರಮುಂ ಜೀಮೂತವೆಂಬ
 ಮದ್ವನಗೃಹಮುಂ ಅವತಂಸಿಕೆಯೆಂಬ ರತ್ನಮಾಲೆಯುಂ ದೇವರಮ್ಯವೆಂಬ ಪಟಕುಟಿಯುಂ
 ಸಿಂಹವಿಧೃತಮಪ್ಪ ಸಿಂಹವಾಹಿನಿಯೆಂಬ ಮೃಧುಶಯ್ಯೆಯುಂ ಅನುಕ್ರಮವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನಮುಂ,
 ಯತ್ನಕರವಿಧಾಯವಾನವಪ್ರಸೂಪವಂಗಳವೆಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಚಾಮರಂಗಳುಂ
 ಸೂರಪ್ರಭಮೆಂಬಾತಪತ್ರಮುಂ ವಿದ್ವತ್ಪ್ರಭಮೆಂಬ ಮಣಿಕುಂಡಲಯುಗಳಂಗಳುಂ ವಿಷಮೋಚಿಕೆಗಳೆಂಬ
 ಪಾವುಗೆಗಳುಂ ಅಭೇದ್ಯವೆಂಬ ಕವಚಮುಂ ಅಜಿತಂಜಯವೆಂಬ ರತ್ನರಥಮುಂ ವಜ್ರಕಾಂಡವೆಂಬ
 ಬಲ್ಲುಂ ಅಮೋಘವೆಂಬ ಶರಣಿಕರಮುಂ ವಜ್ರಕುಂಡವೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯುಂ ಸಿಂಹಾಟಕವೆಂಬ ಕುಂತಮುಂ

(ನಾರಿನಬಟ್ಟೆ)ದುಕೂಲ (ರೇಷ್ಮೆಬಟ್ಟೆ) ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಗಳೂ, ನೀತಿ
 ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ
 ಮಣಿಮುಕ್ತಾಭರಣಗಳೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಬಂದು ತೆಗೆದು
 ಕೊಂಡರೂ ಮುಗಿಯದಿರುವ ಸುವರ್ಣರಾಶಿಯೂ ಮರಕತ, ಪದ್ಮರಾಗ, ವಜ್ರ,
 ವೈಡೂರ್ಯ, ಮುತ್ತುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ನವರತ್ನಗಳೂ ಶ್ರೀಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ
 ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಳ, ಮಹಾಕಾಳ, ನೈಸರ್ಪ, ಪಾಂಡುಕ, ಪದ್ಮ, ಪಿಂಗಳ, ಮಾಣವಕ,
 ಶಂಖ, ಸರ್ವರತ್ನಗಳೆಂಬ ಒಂಬತ್ತು ನಿಧಿಗಳೂ ಆಯುಧಾಗಾರದಲ್ಲೊಗೆದ ಚಕ್ರರತ್ನ,
 ಖಡ್ಗರತ್ನ, ದಂಡರತ್ನ, ಭತ್ತರತ್ನಗಳೂ ಶ್ರೀಗೃಹದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮದಳಿದ ಮಣಿರತ್ನ, ಚರ್ಮರತ್ನ,
 ಕಾಕಿಣೀರತ್ನಗಳೂ ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಜರತ್ನ, ಅಶ್ವರತ್ನ, ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳೂ
 ಸಾಕೇತಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸೇನಾನಾಯಕ, ಪುರೋಹಿತ-ಗೃಹಪತಿ-ತಕ್ಷಕರೆಂಬ ರತ್ನಗಳೂ
 ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಾದ ಜೀವಾಜೀವ ರತ್ನಗಳೂ ಕ್ಷಿತಿಸಾಗರವೆಂಬ
 ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದಲೂ ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆಂಬ ಗೋಪುರದಿಂದಲೂ ಸಮೇತವಾದ
 ವೈಜಯಂತಿ ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರಾಸಾದವೂ ದಿಕ್ಷಸ್ಥಿತವೆಂಬ ಸಭಾಭವನವೂ ನಂದ್ಯಾವರ್ತವೆಂಬ
 ಶಿಬಿರನಿವೇಶವೂ ಗಿರಿಕೂಟವೆಂಬ ದಿಗ್ವರ್ತನಾರ್ಥವಾದ ಗೃಹವೂ ವರ್ಧಮಾನವೆಂಬ
 ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಗೃಹವೂ ಮಹಾಘರ್ಮಾಂತವೆಂಬ ಧಾರಾಗೃಹವೂ
 (ಕಾರಂಜಿ), ಗೃಹಕೂಟವೆಂಬ ವರ್ಷಾವಾಸವೂ (ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮನೆ)

ಲೋಹವಾಹಿನಿಯೆಂಬ ಸುರಿಗೆಯುಂ ಮನೋವೇಗಮೆಂಬ ಕಣಿಯುಂ ಸೌಸಂದಕಮೆಂಬ ಬಾಳುಂ
ಭೂತಮುಖಮೆಂಬ ಪೀಟಕಮುಂ ಸುದರ್ಶನಮೆಂಬ ಚಕ್ರರತ್ನಮುಂ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ
ಮಣಿರತ್ನಮುಂ ಚಿಂತಾಜನನಿಯೆಂಬ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನಮುಂ ಅಯೋಧ್ಯನೆಂಬ ದಂಡನಾಯಕನುಂ
ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತನುಂ ಕಾಮವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಭಂಡಾರಿಗನುಂ ಭದ್ರಮುಖನೆಂಬ
ತಕ್ಷಕಪತಿಯುಂ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತಮೆಂಬ ಯಾನಹಸ್ತಿಯುಂ ಪವನಂಜಯಮೆಂಬ ತುರಗರತ್ನಮುಂ
ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಮುಂ ದ್ವಾದಶಯೋಜನಸಂಸರ್ಪನ್ನಿನಾದಂಗಳಪ್ಪಾನಂದಿಗಳೆಂಬ ಪನ್ನೆರಡುಂ
ಮಹಾಭೇರಿಗಳುಂ ವಿಜಯಘೋಷಂಗಳೆಂಬ ಪನ್ನೆರಡು ಪಟಹಂಗಳುಂ ಪುಣ್ಯಾಬ್ಧಿ ಸಂಭವಂಗಳಾಗಿ
ಗಂಭೀರಾವರ್ತಂಗಳೆಂಬರ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕುಂ ಶಂಖಂಗಳುಂ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ಪತಾಕೆಗಳುಂ ತಟದ್ವಳಯ
ವಿಳಸಿತಂಗಳಾಗಿ ನಿಜಪ್ರಕೋಷ್ಠನಿಷ್ಪಿತಂಗಳಪ್ಪ ವೀರಾಂಗದಂಗಳೆಂಬ ಕಟಕಂಗಳುಂ ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಕಾರ
ಮೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಹಾರಮುಂ ಅಮೃತಗರ್ಭಂಗಳೆಂಬ ಭಕ್ತ ರೂಪಂಗಳುಂ ಅಮೃತಕಲ್ಪಮೆಂಬ ಸ್ನಾದ್ಯಮುಂ
ಅಮೃತರಸಾಯನಮೆಂಬ ಪಾನಮುಂ ಮತ್ತಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ಭಾಸಿರವಿಷಯಂಗಳುಂ, ಎಲ್ಲತ್ತಿರ್ಭಾಸಿರ
ಪೊಬಲ್ಲಳುಂ ತೊಂಭತ್ತಾಱುಕೋಟಿ ಗ್ರಾಮಂಗಳುಂ ತೊಂಭತ್ತೈಸಾರ ದ್ರೋಣಾಮುಖಂಗಳುಂ
ನಾಲ್ವತ್ತೆತ್ತೈಸಾರ ಪಟ್ಟಣಂಗಳುಂ ಪದಿನಾಱುಸಾಸಿರ ಪೀಡಂಗಳುಂ ಪದಿನಾಱುಸಾಸಿರ ಸಂವಾಹನಂಗಳುಂ
ಐವತ್ತಾಱುತರದ್ವೀಪಂಗಳುಂ ಏಕಕೋಟಿಪ್ರಮಾಣಸ್ಥಾಲಿಗಳುಂ ಶತಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಹಲಂಗಳುಂ

ಪುಷ್ಕರಾವತಿಯೆಂಬ ಶಯನಗೃಹವೂ ಕುಬೇರಕಾಂತವೆಂಬ ಎಂದೂ ಬರಿದಾಗದ
ಭಂಡಾರವೂ ವಸುಧಾರಕವೆಂಬ ಉಗ್ರಾಣವೂ ಜೀಮೂತವೆಂಬ ಸ್ನಾನಗೃಹವೂ
ಅವತಂಸಿಕೆಯೆಂಬ ರತ್ನಹಾರವೂ ದೇವರಮ್ಯವೆಂಬ ಪಟಗೃಹವೂ (ಥೇರ) ಸಿಂಹಗಳು
ಹೊತ್ತ ಸಿಂಹವಾಹಿನಿಯೆಂಬ ಮೃದುಶಯ್ಯೆಯೂ ಅನುತ್ತರವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನವೂ ಯಕ್ಷರ
ಕೈಗಳಿಂದ ಬೀಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅನುಪಮ ಮಂಗಳವೆಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಜಾಮರಗಳೂ
ಸೂರ್ಯಪ್ರಭ ಎಂಬ ಭತ್ತಿಯೂ ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಗಳೆಂಬ ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳೂ ವಿಷಮೋಚಿಕೆ
ಯೆಂಬ (ವಿಷಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು) ಪಾದುಕೆಗಳೂ ಅಭೇದ್ಯವೆಂಬ
ಕವಚವೂ ಅಜಿತಂಜಯವೆಂಬ ರತ್ನರಥವೂ ವಜ್ರಕಾಂಡವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲೂ ಅಮೋಘವೆಂಬ
ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹವೂ ವಜ್ರತುಂಡವೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಿಂಹಾಟಕವೆಂಬ ಕೊಂತವೂ
ಲೋಹವಾಹಿನಿಯೆಂಬ ಕಠಾರಿಯೂ ಮನೋವೇಗವೆಂಬ ಕಣಿಯೂ ಮುಷ್ಠಾಯುಧ
ಸೌನಂದಕವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯೂ ಭೂತಮುಖವೆಂಬ ಗುರಾಣಿಯೂ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ
ಚಕ್ರರತ್ನವೂ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ ಮಣಿರತ್ನವೂ ಚಿಂತಾಜನನಿಯೆಂಬ ಕಾಕಿಣೀ
ರತ್ನವೂ ಅಯೋಧ್ಯನೆಂಬ ದಂಡನಾಯಕನೂ ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತನೂ
ಕಾಮವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಭಂಡಾರಿಕನೂ ಭದ್ರಮುಖನೆಂಬ ತಕ್ಷಕಪತಿಯೂ
ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತವೆಂಬ ಸವಾರಿಗೈಯುವ ಆನೆಯೂ ಪವನಂಜಯವೆಂಬ
ಅಶ್ವರತ್ನವೂ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವೂ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದಷ್ಟು ದೂರ
ಕೇಳಿಸಬಲ್ಲ ಶಬ್ದವುಳ್ಳ ಆನಂದಿಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಮಹಾಭೇರಿಗಳೂ ವಿಜಯ
ಘೋಷಂಗಳುಂ ಹನ್ನೆರಡು ಪಟಹಗಳೂ (ತಮ್ಮಟೆಗಳೂ) ಪುಣ್ಯಸಾಗರದಲ್ಲೊಗದ
ಗಂಭೀರಾವರ್ತಂಗಳುಂ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಶಂಖಗಳೂ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ಬಾವುಟಗಳೂ

ಮೂಜುಕೋಟಿ ಗೋಮಂಡಲಮುಂ ಪ್ರತ್ಯಂತನಿವಾಸಿಗಳಪ್ಪೇಲ್ಲೂಂ ಕುಕ್ಷಿವಾಸಂಗಳಂ
ಎಲ್ಲತ್ತಿರ್ಭಾಸಿರದುರ್ಗಾಟವಿಗಳಂ ಪದಿನೆಣ್ಣಾರ ಮ್ಲೇಚಾರಾಜರುಂ ಅತ್ತಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕುಚ್ಚೇದಮಾಗೆ
ವಜ್ರವ್ಯಸಭನಾರಾಚರೀರಸಂಹನಸೌಮ್ಯನುಂ ಸಮಚತುರಶ್ರಸಂಸ್ಥಾನನುಂ ನಿಷ್ಕಪ್ತಕನಕದರ್ಶನುಂ
ಸ್ವಸ್ತಿಕನಂದ್ಯಾವರ್ತಾದಿ ಚತುಷ್ಟಪ್ತಿಲಕ್ಷಣಧರನುಂ ತಿಳಮಸೂರಿಕಾದ್ಯನೇಕ ವ್ಯಂಜನನಿಧಿಯುಂ
ಅಪಾರವೀರ್ಯನುಂ ಪಂಚಶತಾಪೋತ್ಸೇಧನುಂ ಚತುರಶೀತಿಲಕ್ಷಣಪೂರ್ವಾನಪವರ್ತ್ಯಾಯುಷ್ಯನುಂ
ಅಪ್ರತಿಹತಶಾಸನನುಮಾಗಿ,

ವಿದ್ಯುದ್ಬಲಯದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತನ್ನ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ವೀರಾಂಗದವೆಂಬ
ಬಳೆಗಳೂ ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಕಾರವೆಂಬ ದಿವ್ಯಹಾರವೂ ಅಮೃತಗರ್ಭಗಳೆನಿಸಿದ
ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳೂ ಅಮೃತಕಲ್ಪವೆಂಬ ಸ್ವಾದ್ಯವೂ ಅಮೃತರಸಾಯನವೆಂಬ ಪಾನವೂ
ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ದೇಶಗಳೂ (ವಿಷಯ), ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ನಗರಗಳೂ
ತೊಂಬತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ತೊಂಬತ್ತೈದು ಸಾವಿರ (?) ದ್ರೋಣಾಮುಖಿಗಳೂ¹
ನಲವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ಪಟ್ಟಣಗಳೂ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಖೇಡಗಳೂ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ
ಸಂವಾಹನಗಳೂ (ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು) ಐವತ್ತಾರು ಅಂತರದ್ವೀಪಗಳೂ
ಒಂದುಕೋಟಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ, ಒಂದುನೂರು ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ನೇಗಿಲುಗಳೂ,
ಮೂರು ಕೋಟಿ ಗೋಮಂಡಲಗಳೂ (ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳೂ) ಮ್ಲೇಚ್ಛದೇಶನಿವಾಸಿಗಳಿರುವ
ವಿಳುನೂರು ಕುಕ್ಷಿವಾಸಗಳೂ (ರತ್ನವಿಕ್ರಯ ಸ್ಥಾನಗಳೂ) ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು
ಸಾವಿರ ದುರ್ಗಾಟವಿಗಳೂ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರೂ ಹೀಗೆ ಆತನ
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚ್ಛೇದವಿತ್ತು. ವಜ್ರಮಯವಾದ ಕೀಲುಗಳಿಂದ ಕೀಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಭರತೇಶ್ವರನ ಶರೀರವು ದೃಢವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮೈಕಟ್ಟು ಸಮವಾಗಿಯೂ
ಚತುರಸ್ರವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಅವನ ಮೈಬಣ್ಣವು ಕಾಸಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಅವನು ಸ್ವಸ್ತಿಕ ನಂದ್ಯಾವರ್ತಾದಿ ಆರವತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದನು. ತಿಲ (ಸಣ್ಣಕೆರೆ),
ಮಸೂರಿಕೆ (ಒಂದು ದೇಹಲಕ್ಷಣ) ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಗೆ
ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಪಾರ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಐದುನೂರು ಧನುಸ್ಸುಗಳಷ್ಟು
ಉನ್ನತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಪೂರ್ವಾನಪವರ್ತ್ಯಾಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವ
ನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯು ಅಡತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

1. ದ್ರೋಣಾಮುಖಿ = ಸುತ್ತಲೂ ನದಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ. ಇವು ೯೯೦೦೦
ಇದ್ದವೆಂದು ಪಾ. ಪ. ದಲ್ಲಿದೆ (೩೭-೬೨) ಅಂತರದ್ವೀಪ, ನಗರ, ಪಟ್ಟಣ, ಖೇಡ, ಗ್ರಾಮ ಇವುಗಳಿಗೆ
ಭಿನ್ನಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ.

ಹಿಮದಿಂದಂ ಲವಣಾಂಬುರಾಶಿವರಗಂ ಪಟ್ಟಂಡಭೂಮಂಡಳಂ
ನಿಮಿರ್ದಾಚ್ಚಾಪ್ರಸರಕ್ಕಗುರ್ವಗೊಳೆಯುಂ ವಿದ್ಯಾಧರರ್ ಮಾಗಧಾ
ದ್ಯಮರರ್ ತನ್ನನೆ ನಿಚ್ಚಮೋಲಗಿಸೆಯುಂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ ಕೀರ್ತಿವಿ
ಭ್ರಮದಿಂ ಪಜ್ಜಳಿಪನ್ನಮುಜ್ಜಳಿಸಿದಂ ವೈರೋಮಾವನೀಭಾಗಮಂ

೪

ವ|| ಅಂತು ಭರತಂ ಭರತಮಂಡಳಮನೇಕಚ್ಚಿತ್ರಚ್ಚಾಯೆಯುಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸುತ್ತಮಿದೆಯರೆ.

ಪುರನಿಧಿಶಯ್ಯಾಸನಭೋ
ಜ್ಯರತ್ನವಾಹನವರೂಢಿನೀನಾಟ್ಯಸಭಾ
ಪರಿಕರಸಹಿತಂ ಭರತೇ
ಶ್ವರಂಗೆ ಸಮಸಂದುದೀ ದಶಾಂಗಂ ಭೋಗಂ

೫

ವ|| ಇಂತಯೋಧ್ಯಾಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನುಮದಿತೋದಿತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸುಖಾನುಭವನುಂ
ಕೃತಕೃತ್ಯನುಮಪ್ಪ ಸಕಲಚಕ್ರವರ್ತಿ,

ಜಿನಪೂಜೋತ್ಸವಮಂ ಮಹಾಮಹಮುಮಂ ತಾಂ ಮಾಡಿ ಸಲ್ಪನ್ನೆಗಂ
ಧನಮಂ ತಕ್ಕವರ್ಗೀಯವೇಬ್ಬದದನಂತೇಗೆಯ್ಯಮೊಲ್ಲರ್ ತಪೋ
ಧನರಾರಾಧ್ಯಗೃಹಸ್ಥರಾದರೊಳಮಿನ್ನಾರ್ ತಕ್ಕರಾರೈವನೊ
ಯ್ಯನುಪಾಯಾಂತರದಿಂದಮಂದೊಸಗೆಯಂ ತದ್ವಾ ಜದಿಂ ಮಾಡಿದಂ

೬

ವ|| ಅಂತು ಮಾಡಿ.

೪. ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಉಪ್ಪಿನ ಕಡಲವರೆಗಿದ್ದ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ
ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭರತೇಶನ ಆಜ್ಞೆಯು ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿ ಹರಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಧರ
ಮಾಗಧರೇ ಮೊದಲಾದ ಸುರರು ಭಯಗೊಂಡು ಭರತೇಶ್ವರನನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ
ಓಲಗಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವನ ಕೀರ್ತಿವಿಲಾಸವು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದರಿಂದ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶ
ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದನು. ವ|| ಭರತನು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಹೀಗೆ ಏಕಚ್ಚಿತ್ರದ ನೆಳಲಲ್ಲಿ
ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲು ೫. ಪುರ, ನಿಧಿ, ಹಾಸಿಗೆ, ಆಸನ, ಭೋಜ್ಯ, ರತ್ನ, ವಾಹನ, ಸೈನ್ಯ,
ನಾಟ್ಯಸಭೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕರ (ಭಾಜನ-ಪಾತ್ರೆ) ಎಂಬ ದಶಾಂಗರೂಪವಾದ ಭೋಗವು
ಭರತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನಾಗಿ
ಭರತೇಶಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಉದಯಗೊಂಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸುಖವನ್ನುಣ್ಣುತ್ತಾ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ
೬. ಇನ್ನು ಜಿನಪೂಜೋತ್ಸವವೆಂಬ ಮಹಾಮಹವನ್ನು¹ ಭಕ್ತಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿ
ಧನವನ್ನು ತಕ್ಕವರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ತಕ್ಕವರಾದ ತಪೋಧನರು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸ
ಲೊಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಲೋಚಿಸಿ ಗೃಹಸ್ಥರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕವರಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಿಳಿಯ
ಲಿಕ್ಕಾಗಿ “ಒಸಗೆ”ಯೊಂದನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ

1. ಅಷ್ಟಪೂಜಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾಪೂಜೆ.

ಹರಿಹಾಂಕುರಫಲಪುಷ್ಪೋ
ತೃಂಗಳಂ ಪೊಸತೆ ಮೊಳೆತ ಧಾನ್ಯಗಳನಾ
ಧರಣೀಶಂ ಕೆದಟಿಸಿದಂ
ನಿರಂತರಂ ರಾಜಗೇಹದೊಳಗಂ ಪೊಳಗಂ

೭

ಕೆದಟಿಸಿ ಬಲೆಯಂ ಬರವೇ
ಝುದುಮಲ್ಲಿ ಕೆಲರ್ ವಿವೇಕರಹಿತರ್ ಬಂದರ್
ಮೊದಲೊಳೆ ಪೊಕ್ಕರ್ ಬ್ರತಮಿ
ಲ್ಲದವರ್ ತುಳಿಯುತ್ತಮಂಕುರಂಗಳನಾಗಳ್

೮

ಸಾವದ್ಭೀರುಗಳ್ ಕೆಲ
ರಾ ವಿವಿಧಫಲಪ್ರಸೂನಪಲ್ಲವತತಿಯಿಂ
ತೀವಿದ ರಾಜಾಂಗಣಮನಿ
ಳಾವಂದ್ಯರ್ ಮೆಟ್ಟಲೊಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂದರ್

೯

ನಿಲಲೊಡಮನಿಬರುಮಂ ಭೂ
ತಲಪತಿ ಬಲೆಯಟ್ಟಿ ಬರಿಸೆ ಪೆಜತೊಂದಡೆಯೊಳ್
ಮಲರಹಿತರ್ ಬಂದು ಧರಾ
ಲಲನಾಧೀಶಂಗೆ ವಿನತಮಸ್ತಕರಾದರ್

೧೦

ವ|| ಆಗ್ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿ ನೀಮಿನಿಬರುಮಿವರ್ ಬಂದ ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಚಾರದ
ಪೆಜತೊಂದು ಮಾರ್ಗದೊಳೇಕೆ ಬಂದಿರೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ

ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ೭. ಹಸುರಾದ ಅಂಕುರಗಳನ್ನೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ
ಆಗ ತಾನೆ ಮೊಳೆತಿರುವ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ
ರಾಜನು ಹರಡಿಸಿದನು. ೮. ಅನಂತರ ಜನರನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸುವಂತೆ
ರಾಜನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ವಿವೇಕವಿರಹಿತರೂ ವ್ರತವಿಹೀನರೂ ಎನಿಸಿದ
ಕೆಲವು ಜನರು ಆ ಅಂಕುರಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ತುಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅರಮನೆಯನ್ನು
ಹೊಕ್ಕರು. ೯. ಪಾಪಭೀರುಗಳೂ ಭೂವಂದ್ಯರೂ ಆದ ಕೆಲವರು ಜನರು, ಫಲ
ಪುಷ್ಪಾಂಕುರಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ರಾಜಾಂಗಣವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲಾಶಿಸದೆಯೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ನಿಂತರು. ೧೦. ರಾಜನು ತನ್ನ ಸೇವಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಒಳಗೆ ಬರುವಂತೆ ಅವರನ್ನು
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಪಾಪಶೂನ್ಯರಾದ ಆ ಜನರು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಬಂದು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದರು. ವ|| ಆಗ ರಾಜನು “ಜನರು ಬಂದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ತೊರೆದು ನೀವೇಕೆ ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ರಾಜಾಂಗಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿರಿ?” ಎಂದು
ಕೇಳಿದನು. ೧೧. “ಫಲ, ಪುಷ್ಪ, ಚಿಗುರು, ಹಸುರು ಮೊಳಕೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ “ಜೀವ
ಸಂಕುಲ”ಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿ ನೆಲಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರ್ವದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತತೊಟ್ಟು (?)ನಿಂದ
ನಮಗೆ ಅವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲಾಗದು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಜಿನೇಂದ್ರ ಸಭಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಗಣಧರರು
ಹೇಳಲು ಕೇಳಿದೆವು. ವ|| ಆ ಕಾರಣ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ

ಫಲಕುಸುಮಪ್ರವಾಳಹರಿತಾಂಕುರರಾಜಿಯೊಳಲ್ಲಿ ಜೀವಸಂ
ಕುಳಮಳವಲ್ಲದುಂಟದಲಿನಾಗದು ಪರ್ವದಿನಂಗಳೊಳ್ ವೃತಂ
ಗಳನೊಡಗೂಡಿ ನಿಂದೆಮಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳೇಶ್ವರ ಕೇಳಿವಾವಿದಂ
ತಿಳಿಯೆ ಗಣಾಧಿಪರ್ ಬೆಸಸೆ ರುಂದ್ರಜಿನೇಂದ್ರಸಂಧಾನತರಾಳದೊಳ್

೧೧

ವ|| ಅದಲಿಂ ಪ್ರವಾಳಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಂಕುರಂಗಳಿಂದಂ ಸಂಕೀರ್ಣಮಪ್ಪ ರಾಜಾಂಗಣಮಂ
ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಪೆಟತೊಂದು ಬಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಬಂದೆವೆಂಬುದುಂ ನಾಭಿನಂದನನಂದನವರ ದೃಢವೃತಕ್ಕೆ
ಮೆಚ್ಚಿ ದಾನಸನ್ಮಾನಯೋಗ್ಯರಪ್ಪರೆಂದು ಪದ್ಮನಿಧಿಯೆಂಬ[ನಿಧಿಯುಂ] ತರಿಸಿ ತಪನೀಯಸೂತ್ರ
ದೊಳೇಕಾದ್ಯೇಕೋತ್ತರ ದಶಾಂತಂಬರಮವರವರ ನೆಲೆಗಳೊಳ್ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಭಿದಾನಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂ
ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರರಾದಿ.

ಏನಭಿಮತಮವರ್ಗವರ್ಗದ
ನೇನುಂ ತೊದಳಿಲ್ಲದಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿದಂ ಸ
ನ್ಮಾನ್ಯಪುರಸ್ಕರಮಂಕುಟೆ
ನಾನಾವ್ರತಯುತರನಾರುಮೇಂ ಮನ್ನಿಸರೇ

೧೨

ವೃತಹೀನರನಬರುಮಂ
ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಬೇಟಿರಿಸಿ ಮಾನ್ಯರಂ ಮನ್ನಿಸೆ ತ
ದ್ವೈತಹೀನರುಮಂದಖಳ
ವೃತಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳ ಬಗೆಗೆ ಬಗೆಯಂ ತಂದರ್

೧೩

ಅಂಕುರಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ರಾಜಾಂಗಣವನ್ನು ತುಳಿಯದೆ ನಿಂತು ಬೇರೊಂದು
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೆವು ಎಂದರು. ಆಗ ಭರತೇಶ್ವರನು ಅವರ ಈ ದೃಢನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ
ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇವರೇ ದಾನ ಸನ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಪದ್ಮನಿಧಿಯೆಂಬ
ನಿಧಿಯಿಂದ ತೆಗೆದ ಚಿನ್ನದ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ಹನ್ನೊಂದರವರೆಗಿರುವ
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವೆಂಬ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ (ದರ್ಶನಿಕಾದಿ) ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು
ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದನು. ೧೨. ಅವರವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟವಾದುವೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ತಡವರಿಸದೆ ಇತ್ತು ಅವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದನು. ಯಾರುತಾನೆ ವ್ರತನಿಷ್ಠರನ್ನು ಗೌರವಿಸರು ?
೧೩. ವ್ರತಹೀನರಾದ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆ ರಾಜನು ಬೇರಿರಿಸಿದನು. ಗೌರವಾರ್ಹರನ್ನು
ಗೌರವಿಸಿದನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ವ್ರತವಿಹೀನರೂ ಕೂಡ ವ್ರತತೊಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

೧ ನಿಧಿಯುಂ (ಅನ್ಯತ್ರ). ಪೂ. ಪು.ದಲ್ಲಿ 'ಸೂತ್ರಂ ಪದ್ಮಾಕ್ಷಯಾನಿಧೀ' ಎಂದು
ಪಂಚಮಂತ್ರವಿದೆ. (೩೮-೨೧)

೧. ದರ್ಶನಿಕ, ವ್ರತಿಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಾವಕರ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಆಯಾ
ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನೆಲೆ =
ಗುಣನಿಲಯ: ಪ್ರತಿಮಾ.

ವ|| ಭರತೇಶ್ವರಂ ತಾನುಂ ಮುನ್ನ ಭಟ್ಟಾರಕರ ಸಮಕ್ಷದೋಳ್ ಸಮಾಕರ್ಣತೋಪಾಗಹಾ
ಧ್ಯಯನನಪ್ಪುದಳಿಂದಮಾರೇನಂ ಬೇಬ್ಬರವರ್ಗದನೆ ಕೊಟ್ಟು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ್ ಮಾಲ್ವ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಮುಂ
ಮಹಾಮಂಡಲಿಕಪ್ರಮುಖಮಕುಟಬದ್ಧರ್ ಮಾಲ್ವ ಚತುರ್ಮುಖಮುಂ ಅರ್ಧಮಂಡಲಿಕರ್ ಮಾಲ್ವ
ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೆಂಬ ಪೆಸರನೊಡನೆಯ ಮಹಾಮಹಮುಂ ಇಂದ್ರರ್ ಮಾಲ್ವ ಇಂದ್ರಧ್ವಜಮುಂ
ಸಮಸ್ತಭವ್ಯಜನನಿರ್ವರ್ತಮಾನಾಷ್ಟಾಹಿಕಮುಂ ಚೈತ್ಯಾಲಯನಿರಾಣನಿರ್ಮಾಪಣಶಾಸನಾರೋಪಿತ
ಗ್ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರವಿತರಣಮುಂ ಮುನಿಜನಪೂಜಾನ್ನದಾನಾದಿಕರಣ ಜನಗೃಹಜನಸತತೋಪನೀಯಮಾನ
ಪಾದ್ಯಗಂಧಾಕ್ಷತಕುಸುಮಚರುಧೂಪದೀಪಫಲಾದ್ಯರ್ಚನಾತ್ಮಮಪ್ಪ ನಿತ್ಯಮಹಮುಂ ಶಾಂತಿಪೌಷ್ಪಿಕಾದಿ
ಗಳುಮಂ ಬಗೆದು ಮಾಲ್ವ ಬಲಿಯುಂ ಫೃತಕ್ಷೀರದಧಿನಾಳಿಕೇರತೋಯಾಮರಸೇಕ್ಕುರಸಗಂಧೋದ
ಕಾದಿಗಳುಮಂ ಮಾಡುವ ಸವನಮುಂ ಮೂಱುಂ ಪೊತ್ತುಮರ್ಚನಾಪುರಸ್ಕರಂ ಧೂಪೋದ್ಧಾರಂಗೆಯ್ತು
ನಿರಂತರತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಸೇವೆಯುಮೆಂದೆಂಟುಂ ತೆಆದ ಪೂಜೆಯುಂ ಅಸಿಮಪಿಕ್ಯಪಿವಣಿಗ್ಗಿದ್ದಾತಿಲಕ್ಷರಂಗಲಿಂ
ಕುದ್ಧವ್ಯತ್ತಿಯಿಂದರ್ಥೋಪಾರ್ಜನಂಗೆಯ್ತು ವಾರ್ತೆಯುಂ ತ್ರಿಶುದ್ಧಿಯನನುಕಂಪವೆರಸು
ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ್ಳಯಂಗುಡುವ ದಯಾದತ್ತಿಯುಂ ಕ್ರಿಯಾಮಂತ್ರಂಗಳಿಂದಮಾತ್ಮಸಮಾನ ಶ್ವಾಸಕಾಗ್ನಿಗಳ್ಳಿ
ಕನ್ಯಾಭೂಮಿಸುವರ್ಣಹಸ್ತಶ್ಚರಧರತ್ನಾದಿಗಳುಂ ಕುಡುವ ಸಮದತ್ತಿಯುಂ ಪರಮತಪಶ್ಚರಣನಿರತಯತಿ

ವ|| ಭರತೇಶ್ವರನು ಮೊದಲೇ ಭಟ್ಟಾರಕರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನವನ್ನು
ಕೇಳಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ಯಾರು ಏನನ್ನೇ ಕೇಳಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು.
ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಮಾಡುವ ಕಲ್ಪದ್ರುಮವೆಂಬ ಮಹವನ್ನೂ ಮಹಾಮಾಂಡಲಿಕ
ಪ್ರಮುಖರಾದ ಮಕುಟಬದ್ಧರು ಮಾಡುವ ಚತುರ್ಮುಖಮಹವನ್ನೂ ಅರ್ಧಮಂಡಲಿಕರು
ಮಾಡುವ ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾಮಹವನ್ನೂ ಇಂದ್ರರು ಮಾಡುವ
ಐಂದ್ರಧ್ವಜವನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಭವ್ಯ ಜನರಿಂದಲೂ ನೆರವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಷ್ಟಾಹಿಕಮಹವನ್ನೂ
ಮತ್ತು ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು. ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳಿಸುವುದು. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ
ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದಾನ, ಮುನಿಜನರಿಗೆ ಪೂಜೆ, ಅನ್ನದಾನಾದಿಗಳು,
ಜನಗೃಹಗಳಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಒಯ್ದು ಪಾದ್ಯ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಹೂವು, ಅನ್ನ, ಧೂಪ,
ದೀಪ ಮತ್ತು ಫಲಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆ-ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ನಿತ್ಯಮಹವನ್ನೂ
ಶಾಂತಿಪೌಷ್ಪಿಕಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಲಿಯನ್ನೂ, ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು,
ಏಳನೀರು, ಮಾವಿನಹಣ್ಣಿನ ರಸ, ಕಬ್ಬಿನ ರಸ ಮತ್ತು ಗಂಧೋದಕಗಳಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸುವ
ಸವನವನ್ನೂ (ಸ್ವಪನವನ್ನೂ) ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆಯೊಡನೆ
ಧೂಪೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಸದಾ ಸಲ್ಲಿಸುವ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಸೇವೆ ಎಂಬ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ವಿಧವಾದ¹
ಪೂಜೆ (ಇಚ್ಛೆ)ಯನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಅಸಿ, ಮಷಿ, ಕೃಷಿ, ವಣಿಗಿದ್ದೆ ಮತ್ತು

1 ಕಲ್ಪದ್ರುಮ, ಚತುರ್ಮುಖ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರ, ಐಂದ್ರಧ್ವಜ, ಅಷ್ಟಾಹಿಕ, ಬಲಿ, ಸವನ,
ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಸೇವೆ-ಇವು ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಪೂಜೆಗಳು. ಇವನ್ನು ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭಾವ
ಮಾಡಲಾಗಿದೆ (ಪೂ. ಪು. ೩೮-೨೬ ರಿಂದ ೩೩). ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿದ ಪೂಜೆ
ಮಹಾಪೂಜೆ-ಮಹಾಮಹ (ಆದಿ. ಪು. ೧೫-೬)

ಸಮಿತಿಗೆಂದೂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದಿಪುರಸ್ಕರಂ ನಿರವದ್ಯಾಹಾರಾದಿವಿತರಣರೂಪ ಪಾತ್ರದತ್ತಿಯುಂ ನಿಜಾನ್ವಯೋದ್ಧರಣಸಮರ್ಥನಪ್ರಗತನೂಭಮಂಗಾತ್ಮೀಯಧರದ್ವನಬಂಧುಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಪ ಸಕಲದತ್ತಿಯುಂ ಚರಸು ಚತುರ್ವಿಧಮಪ್ಪ ದತ್ತಿಯುಂ ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಾ ನಂತರಂ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನೋದುವೋದಿಸುವ ನೆನೆವ ಬರೆವ ಪರಮಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮುಂ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಾದಿ ಪವರ್ತನ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಯಮಮುಂ ಅನಶನವ್ಯತ್ಯಾದಿ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಮುಂ ಬೆರಸಾರ್ಯಪಟ್ಯಮುಂಗಳಂ ನಿಮಗಿವು ಕುಲಾಚಾರಂಗಳೆಂದೆಯೆ ಹೇಟ್ಟು ಕೈಕೊಳಿಸಿ.

ಆಜುಂ ವ್ಯತ್ರಿಗಳನಿವಂ

ಮೀಟಿದರಲ್ಲರ್ ದ್ವಿಜನ್ಮೇ ವ್ಯತ್ರಿಗಳಿಂ

ಬೇಟಾದರ್ ದ್ವಿಜರುಂತೇಂ

ಬೇಟುಂಟೆ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ

೧೪

ವ್ರತಸಂಸ್ಕಾರದಿನಾದರ್

ವಿತತಗುಣರ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ ಕ್ರಿಯಾಸಂತತಿಸಂ

ಯುತರುಚಿತಸ್ಥಿ ಯಾವಿರ

ಹಿತನಾತಂ ನಾಮಧಾರಕಂ ದ್ವಿಜನಲ್ಲಂ

೧೫

ಶಿಲ್ಪಕಾರ್ಯಗಳೆಂಬ ಶುದ್ಧವ್ಯತ್ರಿಗಳಿಂದ ಧನಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಾರ್ತೆಯನ್ನೂ ಶ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ದಯಾವಂತನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಭಯಕೊಡುವ ದಯಾದತ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಸಮಾನರೆನಿಸಿದ ಶ್ರಾವಕಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಕನೈಯನ್ನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಚಿನ್ನವನ್ನೂ ಅನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ರತ್ನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಮದತ್ತಿ, ತಪಃಪ್ರಧಾನರಾದ ತಪೋಧನರ ಸಮಿತಿಗೆ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟಾಹಾರಾದಿ ದಾನರೂಪವಾದ ಪಾತ್ರದತ್ತಿ, ತನ್ನ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ ಧರ್ಮ, ಧನ ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಸಕಲದತ್ತಿ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ದತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಉಪಾಸಕಜನರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವ ಓದಿಸುವ ಚಿಂತಿಸುವ ಬರೆಯುವ ಪರಮ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಂಚಾಣುವ್ರತಗಳೇ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ನಡೆಸುವ ಸಂಯಮವನ್ನೂ ಉಪವಾಸಾದಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನೂ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಆರ್ಯಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು¹ (ಉಪಾಸಕರಿಗೆ) ಉಪದೇಶಿಸಿ, ನಿಮಗಿವು ಕುಲಾಚಾರಂಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಿಸಿ ಅವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ೧೪. ಈ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳ² ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮೀರದವರು ದ್ವಿಜನರು. ಅವುಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತರಾದವರು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಾಮಧಾರಕರಾದ ದ್ವಿಜರು. ೧೫. ವ್ರತಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಗುಣಭೂಯಿಷ್ಠತೆಯಿಂದಲೂ ಕ್ರಿಯಾಸಂತತಿಯಿಂದಲೂ

1 ಆರ್ಯಷಟ್ಕರ್ಮಗಳು . ಇಷ್ಟಾ (ಪೂಜೆ), ವಾರ್ತ, ದತ್ತಿ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸಂಯಮ, ತಪಸ್ಸು.

2 ಪೂಜೆ, ವಾರ್ತ, ದತ್ತಿ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸಂಯಮ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸು.

ವ|| ಎಂದವರನಾತ್ಮಿಯಾನ್ವಯೋಚಿತವೃತ್ತಂಗಳೊಳ್ ದೃಢವೃತ್ತರಂ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಂ
ದ್ವಾದಶಾಂಗಂಗಳೊಳ್ ಪೇಟ್ಟ ಆಧಾನಪ್ರೀತಿಸುಪ್ರೀತಿಧೃತಿಮೋದಪ್ರಿಯೋದ್ಭವನಾಮಕರ್ಮಬಹಿರ್ಯಾನ
ನಿಷದ್ಧಾನ್ನಪ್ರಾಶನವೃಷ್ಟಿಕೇಶವಾಪಲಿಪಿಸಂಖ್ಯಾನಸಂಗ್ರಹೋಪನಯನವೃತ್ತಚರ್ಮಾವತರಣವಿವಾಹ
ಲಾಭಕುಲಚರ್ಯಾಗೃಹೀಶಿತ್ವಪ್ರಶಾಂತಿಗೃಹತ್ಯಾಗದೀಕ್ಷಾದ್ಯ ಜಿನರೂಪತಾಮೌನಾಧ್ಯಯನ
ವೃತ್ತೀರ್ಥಕೃತ್ವವನಾಗುರುಸ್ಥಾನಾಭ್ಯುಪಗಮಗಣೋಪಗ್ರಹಣ ಸ್ವಗುರುಸ್ಥಾನಸಂಕ್ರಾಂತಿನಿಸ್ಸಂಗತ್ವಾತ್ಮಭಾವನಾ
ಯೋಗನಿರ್ವಾಣಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಯೋಗನಿರ್ವಾಣಸಾಧನೇಂದ್ರೋಪಪಾದಾಭಿಷೇಕವಿಧಿಸುಖೋದಯೇಂದ್ರ
ತ್ಯಾಗಾವತಾರಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋತ್ಪನ್ನಜನ್ಮತಾಮಂದರೇಂದ್ರಾಭಿಷೇಕಗುರುಪೂಜೋಪಲಂಭನ
ಯೌವರಾಜ್ಯಸ್ವರಾಜ್ಯಚಕ್ರಲಾಭದಿಗ್ವಿಜಯಚಕ್ರಾಭಿಷೇಕಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಯೋಗಸಮುಪಾರ್ಹತ್ಯ
ವಿಹಾರಯೋಗತ್ಯಾಗಾಗ್ರನಿರ್ವೃತ್ತಿಯೆಂಬಯ್ಯತ್ತುಮೂಟು ಗರ್ಭಾದಿ ನಿರ್ವಾಣಪರಂತಂಗಳಪ್ಪ
ಗರ್ಭಾನ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಮೊದಲಿಂ ತಗುಳ್ಳು ತುದಿವರ
ಮಿದರ್ಕಿದಾಚರಣಮಿದಳ ವಿಧಿಯಿಂತುಟು ತ
ಪ್ಪದೆ ಮನ್ತ್ರಪೂರ್ವಕಂ ನೆಗ
ಬುದ್ದೆಂದು ಚಕ್ರಾಧಿಪಂ ಮನಂಗೊಳೆ ಪೇಟ್ಟಂ

೧೬

ವ|| ಮತ್ತಮವತಾರವೃತ್ತಲಾಭಸ್ಥಾನಲಾಭಗಣಗೃಹಪೂಜಾರಾಧ್ಯಪುಣ್ಯಯಜ್ಞದೃಢ

ಬ್ರೂಪಣರೆನಿಸುವರು. ಉಚಿತವಾದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾವಿರಹಿತನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ರೂಪಣ.
ಅವನು ದ್ವಿಜನಲ್ಲ. ವ|| ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಅವರವರ ವಂಶೋಚಿತವಾದ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ
ದೃಢವೃತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ದ್ವಾದಶಾಂಗೋಕ್ತ ದಾನ, ಆಧಾನ, ಪ್ರೀತಿ, ಸುಪ್ರೀತಿ,
ಧೃತಿ, ಮೋದ, ಪ್ರಿಯೋದ್ಭವ, ನಾಮಕರ್ಮ, ಬಹಿರ್ಯಾನ, ನಿಷದ್ಧಾ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ,
ವೃಷ್ಟಿ, ಕೇಶವಾಪ, ಲಿಪಿ ಸಂಖ್ಯಾನ ಸಂಗ್ರಹ, ಉಪನಯನ, ವೃತ್ತಚರ್ಯಾ,
ವೃತ್ತಾವತರಣ, ವಿವಾಹ, ವರ್ಣಲಾಭ, ಕುಲಚರ್ಯಾ, ಗೃಹೀಶಿತ್ವ, ಪ್ರಶಾಂತಿ, ಗೃಹತ್ಯಾಗ,
ದೀಕ್ಷಾದ್ಯ, ಜಿನರೂಪತಾ, ಮೌನಾಧ್ಯಯನವೃತ್ತಿ, ತೀರ್ಥಕೃತ್ವಭಾವನಾ, ಗುರುಸ್ಥಾನಾ
ಭ್ಯುಪಗಮ, ಗಣೋಪಗ್ರಹಣ, ಸ್ವಗುರುಸ್ಥಾನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವಾತ್ಮಭಾವನಾ,
ಯೋಗನಿರ್ವಾಣ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಯೋಗನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನ, ಇಂದ್ರೋಪಪಾದ (ಇಂದ್ರಾ),
ಅಭಿಷೇಕ, ವಿಧಿಪಾನಸುಖೋದಯ, ಇಂದ್ರತ್ಯಾಗ (ಇಂದ್ರಾ) ಅವತಾರ, ಹಿರಣ್ಯ
ಗರ್ಭೋತ್ಪನ್ನಜನ್ಮತಾ, ಮಂದರೇಂದ್ರಾಭಿಷೇಕ, ಗುರುಪೂಜೋಪಲಂಭನ, ಯೌವರಾಜ್ಯ,
ಸ್ವರಾಜ್ಯ, ಚಕ್ರಲಾಭ, ದಿಗ್ವಿಜಯ, ಚಕ್ರಾಭಿಷೇಕ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ,
ಯೋಗಸಮುಪಾರ್ಹ, ಆರ್ಹಂತ್ಯ, ವಿಹಾರಯೋಗತ್ಯಾಗ, ಅಗ್ರನಿರ್ವೃತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಗರ್ಭಾದಾನ
ಮೊದಲಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣಪರ್ಯಂತವಾದ ಐವತ್ತೂರು ಗರ್ಭಾನ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು,
೧೬. “ಮೊದಲಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಇದು ಆಚರಣೆ, ಇದರ ವಿಧಿ
ಹೀಗೆ; ತಪ್ಪದೆ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು” ಎಂದು ಚಕ್ರಾಧಿಪನು
ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವಿವರಿಸಿದನು. ವ|| ಅವತಾರ, ವೃತ್ತಲಾಭ, ಸ್ಥಾನಲಾಭ, ಗಣಗೃಹ,

ಚರ್ಮೋಪಯೋಗಿತ್ವಮಂ ಬೆಂಟುಂ ಬೆರಸುಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೋಪನಯನಾದಿ ಚತ್ವಾರಿಶತ್ಕ ಸಮಿಗಲೊಡನೆ
 ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ದೀಕ್ಷಾನ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಟುಂ ಸಜ್ಜಾತಿಸದ್ಗೃಹಿತ್ವ ಪಾರಿವ್ರಾಜ್ಯಸುರೇಂದ್ರತ್ವಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ಪರಮಾರ್ಹಾಂತ್ಯಪರನಿರ್ವಾಣಮಂ ಬೇಯುಂ ಪರಮಸ್ಥಾನನಾಮಕರ್ತೃತ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳೆನಿಬಾಲವಿದ್ಯಾಕುಲಾವಧಿ
 ವರ್ಣೋತ್ತಮತ್ವಪಾತ್ರತ್ವಸೃಷ್ಟಾಧಿಕಾರವ್ಯವಹಾರೇಶಿತ್ವವಧ್ಯತ್ವದಂದ್ಯತ್ವದಾನಾರ್ಹತ್ವಪ್ರಜಾ
 ಸಂಬಂಧಾಂತರಮೆಂಬ ಪತ್ತುಮಧಿಕಾರಂಗಳುಮನಿಜಿ, ಮತ್ತು ಗರ್ಭಾನ್ವಯಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳೆನುಪ್ಪಿಸು
 ವಾಗಳ್ ವಿನೇಯಜನತಾಸತತಾರ್ಜಿತ ಜಿನಭವನದೊಳಮಂತ್ರಿಯಗೃಹಾಪ್ತಂತರ ಪ್ರಶಸ್ತಪ್ರದೇಶಂ
 ಗಲೊಳಂ ಪ್ರಶಸ್ತಮೃತ್ತಿಕಾವಿರಚಿತೋನ್ನತವೇದಿತಳಾವ್ಯಮುಪಾದ್ಯಾಜಿಕಾರ್ಯ ಸಮನ್ವಿತಜಗತ್ಪೂಜ್ಯ
 ಪೂಜಿತಾರ್ಹತ್ವತಮಗಳನಿಜಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಸ್ಥಪನಪೂಜಾಪುರಸ್ಕರಂ ಬಹುವಿಧಾರ್ಜನೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ
 ಧರಚಕ್ರಚಕ್ರತಯಂಗಳಂ ಬಳಸಿಯುಮುಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆಯ ನಿಜಿ ಪೀಠಕುಳಂಧರಾನಗಾರಕೇವಳಿಗಳ
 ಪರಿನಿರ್ವಾಣಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ^೧ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ ಹವನೀಯಮೆಂಬ ಪಸರಂ
 ಪಡೆದಗ್ನಿತ್ರಯಂಗಳೊಳಗರ್ಹದರ್ಚನಾಶೇಷ ಫೃತತಿಳಾಹುತಿಗಳನುಪಾಸಣಾಧ್ಯಯನ್ವಗದಿತ ಸಮಸ್ತಪ್ರಕಾರ
 ಪೀಠಿಕಾಜಾತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ ಕ್ರಿಯಾನುಯುಕ್ತಮಾಗೆ ಬೇಲ್ಪು ಪೂರ್ವಾಪರವಿದೇಹಂಗಳೊಳ್
 ಅವ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನರೂಪದಿಂ ಭರತೈರಾವತಂಗಳೊಳ್ ನಿಜೋಚಿತ(ಕಾಲ)^೨ ಕಾಲಾರಂಭಾವಪಾನರೂಪದಿಂ
 ನೆಗಳ್ವೀ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಂಗಳನಿಲ್ಲಿದಿತ್ತಡೆಯುಡುಗದೆ ನಡೆಯಿಸುವುದು ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳನುಪಾಸನಮಂತ್ರ
 ಶೂನ್ಯಂಗಳಾಗದಂ

ಪೂಜಾರಾಧ್ಯ, ಪುಣ್ಯಯಜ್ಞ, ದೃಢಚರ್ಯಾ, ಉಪಯೋಗಿತ್ವಗಳೆಂಬೆಂಟು
 ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೂ, ಹಿಂದೆ ನುಡಿದ ಉಪನಯನಾದಿ ನಲವತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ
 ನಲವತ್ತೆಂಟು ದೀಕ್ಷಾನ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಸಜ್ಜಾತಿ, ಸದ್ಗೃಹಿತ್ವ, ಪರಿವ್ರಾಜ್ಯ, ಸುರೇಂದ್ರತ್ವ,
 ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಪರಮಾರ್ಹಾಂತ್ಯ, ಪರಿನಿರ್ವಾಣವೆಂಬ ಏಳು ಪರಮಸ್ಥಾನ ನಾಮ
 ಕರ್ತೃತ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅತಿಬಾಲವಿದ್ಯಾ, ಕುಲಾವಧಿ, ವರ್ಣೋತ್ತಮತ್ವ, ಪಾತ್ರತ್ವ,
 ಸೃಷ್ಟಾಧಿಕಾರ, ವ್ಯವಹಾರೇಶಿತ್ವ, ಅವಧ್ಯತ್ವ, ಅದಂದ್ಯತ್ವ, ಮಾನಾರ್ಹತ್ವ,
 ಪ್ರಜಾಸಂಬಂಧಾಂತರವೆಂಬ ಹತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. “ಗರ್ಭಾನ್ವಯ
 ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಪ್ಪಿಸುವಾಗ ಶಿಷ್ಯಜನಪರಂಪರೆಯು ಸತತವಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ
 ಜಿನ್ಮಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗಣ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ
 ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎತ್ತರವಾದ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುವೂ
 ಅಷ್ಟಮಹಾಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯ^೧ ಸಮನ್ವಿತಗಳೂ ಆದ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯಗಳಾದ (ಪೂರ್ವಜರಿಂದ)
 ಪೂಜಿತಗಳಾದ ಜಿನಬಿಂಬ (ಪ್ರತಿಮೆ)ಗಳನ್ನು ಇರಿಸಬೇಕು. ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕ,
 ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧಾರ್ಜನೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಧರ್ಮಚಕ್ರತ್ರಯವನ್ನೂ
 ಭಕ್ತತ್ರಯವನ್ನೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತಿರಿಸಬೇಕು. ತೀರ್ಥಂಕರ,
 ಗಣಧರ, ಅನಗಾರಕೇವಳಿಗಳ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ
 ಪ್ರತ್ಯಾತ್ಮವಾದ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ, ಹವನೀಯವೆಂಬ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ

^೧ ೧. ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ ೨. ಸುರಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ ೩. ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ ೪. ಚಾಮರ ೫. ಸಿಂಹಾಸನ
 ೬. ಪ್ರಭಾವಲಯ ೭. ದೇವಮಂದುಳಿ ೮. ಭಕ್ತತ್ರಯ.

ದೊರೆಕೊಳಿಪುವು ತತ್ತಿ ಯೆಯೋಳ್
ಪರಿಣಮಿಸುವ ಫಲಮನಸ್ತುತನುತೋ
ತೃರಹಿತಂಗಸಹಾಯಂ
ಗರಾತಿಬಳವಯಮನಳವು ದೊರೆಕೊಳಿಸುವವೋಲ್

೧೭

ಅದಜಿಂದಂ ಸಕಳಾಗಮ
ನಿವರಿವನಿಂ ತಪ್ಪದಂತ ನೆಗಟಂ ಬಗಟ್ಟಂ
ದುದಿಲು ಮನ ಮುಖಮುಖಾ
ಸ್ವದಕ್ಕೆ ಬಗೆದಂತ ನೀಮ ಮೊದಲಿಗರಪ್ಪಿರ್

೧೮

ಇದನಾತಿಪ್ರಭವಂ ಭವಭ್ರಮಣದುಃಖೋಗ್ನಿಯೋಳ್ ಮಗ್ನಿದ
ಪ್ಪುದು ಜೀವಂಗಳನಂಬಿನಂ ಬಳಸಿದೀ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಬಂಧಂ ಕಳ
ಲ್ಪುದಿರುತ್ತಿರ್ಪಿನೆಗಂ ಚತುರ್ದಶಗುಣಸ್ಥಾನಂಗಳಂ ನಂಬಿ ಪೊ
ದಿದವರ್ ಪೊದಿದರಲ್ತೆ ಮುಕ್ತಿವನಿತಾಕಾಂಚೀಗುಣಸ್ಥಾನಮಂ

೧೯

ಅರ್ಹಂತನ ಅರ್ಚನಾಶಿಷ್ಟವಾದ ತುಪ್ಪ ಎಳ್ಳು ಇವುಗಳ ಆಹುತಿಗಳಿಂದ, ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಕಾರವಾದ ಪೀಠಿಕಾಚಾರ್ಯಾದಿಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯಾನುಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹವನಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿದೇಹ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನ (ಸತತವಾಗಿ) ರೂಪದಿಂದಲೂ ಭರತೈರಾವತ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವೋಚಿತಕಾಲ, ಕಾಲಾರಂಭ ಮತ್ತು ಅವಸಾನ ರೂಪದಿಂದಲೂ¹ ಇರುವ ಈ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರಶೂನ್ಯಗಳಾಗದಂತೆ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಬೇಕು. ೧೭. ಅಸ್ತ, ಶಸ್ತ ಕವಚ ಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಅಸಹಾಯಕನಿಗೆ ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮವೇ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯ ಜಯವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸುವಂತೆ. ಈ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳು ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಫಲವನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸುವುವು. ೧೮. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಆಗಮವಿದರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಪ್ಪದೆ ಕ್ರಿಯಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಆಗ ನೀವೇ ಪರಮಸುಖಾಸ್ವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪಾತ್ರರಾಗುವಿರಿ. ೧೯. ಈ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಬಂಧವು ಅನಾದಿಯಾಗಿದ್ದು ಜೀವಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದೆ. ಸಂಸಾರಭ್ರಮಣವೆಂಬ ದುಃಖದ ಉಗ್ರಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವರನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಚತುರ್ದಶಗುಣಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ಭವ್ಯರು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿವನಿತೆಯ ಕಾಂಚೀಗುಣಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ

1 'ಕಾಲಕಾಲಾರಂಭ....' ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲ ಶಬ್ದವು ಅಧಿಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಿಜೋಚಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಅವಸಾನವನ್ನು ಈ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳು ಭರತೈರಾವತಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ' ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಎಂದಿಂತು ನಾಭಿನಂದನ
ನಂದನನಾನಂದದಿಂದಮಂದವರಂ ತ
ನ್ನಂದಂದದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿ
ದಂ ದಾನಂಗುಡುವದೊಂದಲಂಪಿನ ಪೆಂಪಿಂ

೨೦

ಪರಬ್ರಹ್ಮತನೂಭವರ್ ದ್ವಿಜವರರ್ ವರ್ಣೋತ್ತಮರ್ ಲೋಕಪೂ
ಜ್ವರಿಳಾವಲ್ಲಭಮಾನ್ಯರುನ್ನತಗುಣರ್ ಚಾರಿತ್ರಶುದ್ಧರ್ ಧರಾ
ಮರರೀಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕೊಂಡುಕೊನೆದಾಷಟ್ಟಂದಭೂಮಂಡಲೇ
ಶ್ವರನೋರಂತ ನೆಗಲ್ಪಿ ಕೂಡೆ ನೆಗಲ್ಪತ್ತತ್ತಂ ದ್ವಿಜನ್ಯಾನ್ವಯಂ

೨೧

ವ|| ಅಂತು ಭರತೇಶ್ವರಂ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ ತಾನೆ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಕೊಂಡಾಟದಿನತಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾದ ವಿಪ್ರಸಂತತಿ ಕೆಲವುಕಾಲಂ ನಡೆವನ್ನೆಗಮೊಂದುದಿವಸಂ ತ್ರಿಯಾಮಾವಿರಾಮದೊಳ್
ಅಶ್ವತ್ಥಮಾತಂಗಳೊಂ ದೂರಾರಿಷ್ಟಫಲಸೂಚಕಂಗಳುಮಪ್ಪ ಸ್ವಪ್ನಂಗಳಂ ಕಂಡು ಬರ್ಚಿದಂತೆರ್ದುಮೀಗಣೆನ್ನ
ಕೊಡ ಕನಸುಗಳೀಯುಗದ ಕಡೆಯೊಳ್ ಪ್ರಜೆಗಳ್ಗೆ ವಿವಿಧೋಪದ್ರವಸೂಚಕಂಗಳಾಗಿ ತೋರ್ಕುಮೆಂದನು
ಮಾನದಿನಸ್ವಪ್ನರೂಪದಿನನೆಂದು ಭಗವದರ್ಹತ್ವಮೀಪಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಯುಗಪತ್ನಕಳಪದಾರ್ಥ
ಯಥಾರ್ಥವಭಾಸಿಯಪ್ಪ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಶೇಷನಿಶ್ಚಯವುಂ ಮಾಡುವೆನೆಂದು
ಸಕಳಪ್ಯಭಾತಿಕಕ್ರಿಯೆಯಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಮುಕುಟಬದ್ಧಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬಂದು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಂದ್ರಸ್ಥಿತ
ಮುಪಸ್ಥಿತಿಯಂ ಸಂಸ್ಕೃತಲತಾವಿಚ್ಛೇದಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು, ಗಂಧಕುಟಯಂ ಮೂಡುಸೂಲ್ಪಲವಂದು

(ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ)". ೨೦. ಹೀಗೆ ನಾಭಿಪೌತ್ರನಾದ ಭರತನು ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ
ತನ್ನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ತಾನೂ ಅನಂದದಿಂದ ನಡೆದನು. ದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಒಂದು
ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ೨೧. ಪರಮಬ್ರಹ್ಮನ ದೇಹದಲ್ಲೊಗದ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರು
ವರ್ಣೋತ್ತಮರು, ಲೋಕಪೂಜ್ಯರು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಂದಿತರು, ಉನ್ನತಗುಣರು,
ಚಾರಿತ್ರಶುದ್ಧರು. ಇವರೇ ಧರಾಮರರು. ಇವರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂದು ಪಟ್ಟಿಂಡ
ಭೂಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನು ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ತತ್ಪಲವಾಗಿ
ದ್ವಿಜನ್ಮವಂಶವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಭರತೇಶ್ವರನು
ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಮಾಡಿದ ಕೊಂಡಾಟದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಪ್ರಸಂತತಿಯು ಕೆಲವು
ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಗಳೂ
ದೂರಾರಿಷ್ಟಫಲಕೂಚಕಗಳೂ ಆದ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ಬೆಚ್ಚಿ
ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಈಗ ನಾನು ಕಂಡೀ ಕನಸುಗಳು ಈ ಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ
ವಿವಿಧೋಪಪ್ಪವ ಸೂಚಕಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಭಗವದರ್ಹತ್ವಮೀಪವನ್ನು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಡುವ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಶೇಷ
ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದುಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ
ಮುಕುಟಬದ್ಧ ರಾಜಪರಿವೃತನಾಗಿ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿರುವ
ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಡಿಯಬಲ್ಲ ಸಮವಸರಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಗಂಧಕುಟಗ

ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವವಿದ್ಯಾಧರಾಧ್ಯನಂ ವೃಷಭನಾಥನನರ್ಥಾನುಗತಾಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರನಾಮಾಂಕಿತ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ ದಿವ್ಯಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಗಣಧರಾದಿ ಯತಿಸಮಿತಿಗೆಜಗಿ ನಿಜೋಚಿತಸ್ಥಾನದೊಳ್
ಕುಳಿದಾಳೆ.

ಪರಿಣಾಮಶುದ್ಧಿ ದೊರೆಕೊಳೆ
ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರಪದಾಬ್ಜಭಕ್ತಿಯ ಭರದಿಂ
ಭರತಂಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಲಕ್ಷಣ
ಪರಿಕಲಿತಂ ಪೊಟ್ಟನವಧಿ ಪುಟ್ಟತ್ತಾಗಳ್

೨೨

ವ|| ಅಂತುತನ್ನಾವಧಿಬೋಧಂ, ಧರ್ಮಾತ್ಮತಾಸ್ವಾದನಪರನಾಗಿ ಕೆಲವು ಪೊತ್ತನಿದುರ್
ನಿಜಮನೋಗತಕಾರ್ಯವಿಜ್ಞಾನಮುಖರಮುಖನಾಗಿ,

ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನೇನಲ್ ಮೊದ
ಲಾದುದಲೆಂ ದೇವ ಮಾಪ್ಪ ನೀನಿದರ್ಪಂತಾ
ನಾದ ಮರುಳ್ಳನದಿಂದು
ತ್ಪಾದಿಸಿದಂ ವ್ರತಸಮೇತವಿಷ್ಣುಯಮಂ

೨೩

ಗುಣಭೂಮಿವಿಭಾಗದೊಳಾ
ದೇಹಿಕೆಯೊಲೊಂದಾದಿಯಾಗೆ ಪನ್ನೊಂದುವರಂ
ಗುಣವದ್ವತಚಿತ್ತಂ ಗುಣ
ಮಣಿಭೂಷಣಸೂತ್ರಮಮರ್ದುದವರ್ಗನ್ನಿಂದಂ

೨೪

ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಲವಂದನು. ದೇವ, ದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಧರರಿಂದ
ಸಂಸೇವ್ಯನಾದ ವೃಷಭನಾಥನನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಎಂಟು ನಾಮಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ,
ದಿವ್ಯಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಗಣಧರಾದಿ ಯತಿಸಮಿತಿಗೆರಗಿ, ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಆಗ, ೨೨. ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲ್ದಾವರೆಯ ಮೇಲಿನ
ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಶುದ್ಧಿಯು ದೊರೆಕೊಂಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಭರತನಿಗೆ
ಜಿನಶಾಸ್ತ್ರಲಕ್ಷಿತವಾದ ಅವಧಿಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅವಧಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ
ಭರತನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಧರ್ಮಾಮೃತವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಹೃದ್ಗತವಾದ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವನಾದನು. ೨೩. ಆತನು
ವೃಷಭಲೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಕುರಿತು “ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಕರ್ತನಾದ ನೀನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ನಾನು
(ಭರತ) ಮರುಳ್ಳನದಿಂದ ವ್ರತಸಮೇತವಾದ ‘ವಿಷ್ಣುಯ’ವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದೆನು.
೨೪. ಹೇ ಗುಣಮಣಿಭೂಷಣ, ಗುಣಭೂಮಿ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಒಂದರಿಂದ
ಹನ್ನೊಂದರವರೆಗೆ ಗುಣದ ವ್ರತಗಳಿಗೆ ಚಿಹ್ನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವು ಅವರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ)

ಇದಹೋಳ್ ಗುಣಮೋ ದೋಷಮೋ
ಪೊದಬ್ಬು ನಿಂದಪುದಯುಕ್ತಮೋ ಯುಕ್ತಮೋ ಪೇ
ಟೆದು ಹಾನಿಯೋ ವೃದ್ಧಿಯೋ ತಾ
ನದಾವುದಂ ಪೊರ್ದಿ ನಿಲ್ಲುಮಘವಿಘಟಪಟೂ

೨೫

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಮಿಂದಿನ ದಿನಂ ಬೆಳಗಪ್ಪ ಜಾವದೋಳ್ ಪದಿನಾಟು ಕನಸುಗಳಂ
ಕಂಡೆನಾ ಕನಸುಗಳನಿಷ್ಟಫಲಸೂಚಕಂಗಳೆಂಬುದಂ ಸಾಮಾನ್ಯದಿನುವಲಕ್ಷಿಸಿದನವಳಿ ಫಲಮುಮನೆನ
ಗಟೆಯ ಬೆಸಸಿಮಂದವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂ ತಾನಾ ಕನಸುಗಳನಟವನಾಗಿಯುಂ ಸಭಾಜನಕ್ರಮಟವಲೆಂದು
ಬೆಸಗೊಳ್ಳುದುಂ ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ರಮದಿಂ ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವಿಂತೆಂದು ಬೆಸಸಿದಂ ನೀನಾ ದ್ವಿಜನ್ಮಜಾತಿಯಂ
ಒಳ್ಳಿತು ಮಾಡಿದೆಯಾದೊಡಂ,

ಧರೆಯೋಳ್ ಧರಾರ್ಥದಿಂ ನೀಂ ಸೃಜಿಯಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟೀವಿಪ್ರಸಂತಾನದೊಂಬಾ
ಚರಣಂ ನೀನೆಂದ ಪಾಂಗಿಂ ಕೃತಯುಗದೊಳೆ ದಲ್ಲುಮಿನ್ನತ್ತ ನಷ್ಟಾ
ಚರಣಂ ಸನ್ಮಾರ್ಗದೋಳ್ ಮಚ್ಚರಿಸಿ ಕಲಿಯುಗಾರ್ಭಣದೋಳ್ ದ್ರವ್ಯಲೋಚಾ
ತುರುನ್ನಾಗೋಪದೇಶೋದ್ಯತಮತಿಗಳತಿಕೊರರಪ್ಪರ್ ದ್ವಿಜನರ್ ೨೬

ಮಧುಮದ್ಯಮಾಂಸಲೋಲುಪ
ರಧಾರಿಕ್ತರ್ ಪರವಧೂರತಿಪ್ರಿಯರಥಮರ್
ವಧನಿರತರ್ ಪಾಪಿಗಳನ್ನ
ತಧನರ್ ದ್ವಿಜನಿರಪ್ಪರಾ ಕಲಿಯುಗದೋಳ್ ೨೭

ನನ್ನಿಂದೊದಗಿತು. ೨೫. ಪಾಪವಿದ್ದಂಸನ ಸಮರ್ಥನೇ! ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಣವುಂಟೋ
ದೋಷವುಂಟೋ? ಇದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ? ಇದರಿಂದ ಹಾನಿಯೋ ಲಾಭವೋ?
ಇದು ಯಾವುದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲದು? ಹೇಳು. ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದು ಬೆಳಗಿನ
ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಅವು ಅನಿಷ್ಟಫಲಸೂಚಕಗಳೆಂಬುದು
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳು” ಎಂದನು.
ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ಫಲಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸಭಾಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲೆಂದು
ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದನು. ತ್ರಿಲೋಕಗುರುವೆನಿಸಿದ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನು ಅವನ್ನು ತಿಳಿದು,
ಪ್ರಶ್ನಾನುಕ್ರಮದಿಂದ ಉತ್ತರಗೊಟ್ಟನು. “ನೀನಾ ದ್ವಿಜಾತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ
ಆಯಿತು. ಆದರೂ, ೨೬. ಧರ್ಮೋದ್ದೇಶದಿಂದ ನೀನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಪ್ರಸಂತತಿಯ
ಆಚರಣೆಯು ನೀನೆಂದಂತೆ ಕೃತಯುಗದ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ
ನಡೆಯುವುದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲದು ಸದಾಚರಣೆಗಳಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ಮಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ದ್ರವ್ಯಶೆಯಿಂದ ದ್ವಿಜರು ಉನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾ ಆತಿಕೊರವಾಗಿ
ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ೨೭. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು ಮಧು ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು
ಸೇವಿಸುವರು, ಅಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುವರು,
ಅಧರ್ಮರಾಗುವರು, ಕೊಲೆಗೈಯುವರು, ಪಾಪ-ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವರು. ಸುಳ್ಳು

ವ|| ಆದೊಡಮೀಗಳವರ್ ಸದಾಚಾರರಪ್ರದಳಿಂ ಅವರನಾ ಮಾಳ್ವೊಳಿ ನಡೆಯಲೀವುದು
ಮಾಡಿ ಕಿಡಿಸಿದೊಡೆ ನಿನಗೆ ಪಿರಿದುಂ ದೂಡಕ್ಕುಮೆಂದು ಪೇಟ್ಟು ಮತ್ತಮಾತನ ಕಂಡ ಪೋಡತ
ಸ್ವಪ್ನಸೂಚಿತಫಲಂಗಳನಿಂತೆಂದು ಬಿಸಿದರ್,

ಭರತಮಹೀತಳಮನಳಂ
ಕರಿಸಿದಿರ್ಪತ್ತುಮೂಜು ಕೇಸರಿಗಳನಾ
ದರದಿಂ ಕಂಡುದಳೆಂದನಿ
ಬರೆ ತೀರ್ಥಕರರ್ಕಳಪ್ಪರವರ ವಿಹಾರಂ

೨೮

ಧರೆಯೊಳ್ ಸಲೆ ಪಾಪಂದಿಗ
ಳರೆಬರ್ ಪುಟ್ಟಿಯುಮದಂಗುವರ್ ಮತ್ತಂ ಕೇ
ಸರಿಗಳ ಬಳಸಿಯುಮನುಕೂ
ಲರೂಪದಾದುವ ಮೃಗಂಗಳಂ ಕಂಡುದಳೆಂ

೨೯

ಪರಮಜನತೀರ್ಥದೊಳ್ ಪಲ
ಬರುಮಾಗಿಯುಮೇಂ ಕುಲಿಂಗಿಗಳ್ ವಿಕ್ಯತಿಗಳಿಂ
ವಿರಹಿತರಪ್ಪರ್ ಮದಸಿಂ
ಧುರಭಾರಮನಾನಲಾಪದಳಿಪಿಂಚೆನ್ನಂ

೩೦

ನಳಿದಳಿದು ನಡೆವ ಹಯದಳಿ
ಯಳವಂ ಕಂಡುದಳೆನಧಿಕಬಲಮುನಿಪತ್ಯತಾ
ತುಳಗುಣಭಾರಮನಾಂಪನಿ
ತಳವಿಲ್ಲದೆ ಕಿಡುವರಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕಮಯತಿಗಳ್

೩೧

ಹೇಳುವರು. ವ|| ಆದರೂ ಈಗ ದ್ವಿಜರಾದವರು ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಾಗಿರುವುದರಿಂದ
ಅವರನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಲೀಯಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು
ಕೆಡಿಸಿದರೆ ಹಿರಿದಾದೊಂದು ದೂರು ನಿನಗೆ ಸಂಘಟಿಸುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.
ಅಲ್ಲದೆ ಆತನು ಕಂಡ ಹದಿನಾರು ಸ್ವಪ್ನಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸೂಚಿಸಿದನು.
೨೮. “ಭರತಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೂರು ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
ಕಂಡೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೂರು ಜನ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಹುಟ್ಟುವರು. ಮತ್ತು
ಅವರ ವಿಹಾರವು ೨೯. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ಕೆಲವರು ಪಾಪಂದಿಗಳು
ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಾಶವಾಗುವರು. ಮತ್ತು ಸಿಂಹಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ
ತಿರುಗುವ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ೩೦. ಜಿನಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ
ಕೆಲವು ಕುಲಿಂಗಿಗಳು ವಿಹಾರವಶರಾಗಿ ಧರ್ಮವಿರಹಿತರಾಗುವರು. ಮದ್ದಾನೆಯ ಭಾರವನ್ನು
ಅನಲಾರದೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ೩೧. ಬಾಗಿಸಿ ನಡೆವ ಕುದುರೆಯ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ
ದುಃಷಮವೆಂಬ ಪಂಚಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಯತಿಗಳು ಬಲಾಧಿಕರಾದ ಮುನಿಪತಿಗಳು

ನೆರೆದೊಂದಿ ನಿಂದ ಶಾಕ್ತರ
ವರಯೂಥಮನವನಿನಾಥ ಕಂಡುದತೊಂದೊ
ವರೆ ವಿಹರಿಪುದಂ ಬಸಟಂ
ಬರಾಂಬರರ್ ತಮ್ಮ ಸಮುದಯಂ ಬೆರಸಿರ್ಪರ್

೩೨

ಮುಸುಟಿದ ಮುಗಿಲ್ಲೊಂದಣ
ಮೆಸೆಯದೆ ನಿಂದರ್ಕಬಿಂಬಮಂ ಕಂಡುದತೊ
[ಎ]ಸೆಯದು ದುಷ್ಷಮಕಾಲದೊ
ಳಸದ್ಭಕ್ತವಲ್ಯಬೋಧದಿನಕರಬಿಂಬಂ

೩೩

ಕಳಿಕಾಂಕುರ ಕುಸುಮೋತ್ತರ
ಫಳಪಲ್ಲವರಹಿತಮಹಿಜಮಂ ಕಂಡುದತೊ
ದಳವಿಲ್ಲದ ನರನಾರೀ
ಕುಳಮನುಪಮ ಸತ್ಯಶೌಚವಿರಹಿತಮಕ್ಕುಂ

೩೪

ಹರಿತಾಂಕುರಪಲ್ಲವಪ
ಪ್ರರಾಜಿಯಂ ಬಿಸುಟು ಶುಷ್ಕಪತ್ರಂಗಳನಾ
ದರದಿಂ ಮೇವಜಕುಳಮಂ
ದೊರೆಕೊಳೆ ನೀಂ ಸ್ವಪ್ನಕಾಲದೊಳ್ ಕಂಡುದತೊ

೩೫

ಸಮಯಿಗಳುಂ ಚಾತುರ್ವ
ರ್ಣಮುಮುಚಿತಚರಿತ್ರಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟಾದಂ ಪೊ
ಲ್ಲಮೆಯೊಳ್ ಸಲೆ ನಡೆವರ್ ದು
ಷ್ಷಮಮೆಂಬಯ್ಯನೆಯ ಕಾಲದೊಳ್ ಭರತನೃಪಾ

೩೬

ಧರಿಸಿದ ಗುಣಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೆಡುವರು. ೩೨. ರಾಜ, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿದ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀನು ಕಂಡುದರಿಂದ, ದಿಗಂಬರರು ಏಕಾಂಗಿಗಳಾಗಿ ವಿಹರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗುವರು. ೩೩. ಮೋಡಗಳಿಂದ ಕವಿದುಕೊಂಡು ಕಾಂತಿವಿಹೀನವಾಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ, ದುಷ್ಷಮವೆಂಬ ಐದನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯಬೋಧವೆಂಬ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ಬೆಳಗದು, ೩೪. ಮೊಗ್ಗು, ಮೊಳಕೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಚಿಗುರು-ಇವೊಂದೊ ಇಲ್ಲದ ಮರವನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯರಹಿತವಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದ ಸತ್ಯಶೌಚಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತರಾಗುವರು. ೩೫. ಹಸುರು ಮೊಳಕೆಗಳನ್ನೂ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನೂ ಎಲೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಒಣಗಿದೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಆಡುಗಳನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಂಡೆಯಾದ ಕಾರಣ, ೩೬. ಭರತನೇ! ಜೈನಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನರಿತವರೂ ಸಹ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುಷ್ಷಮವೆಂಬ ಐದನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುರಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು.

ಕರಿಪತಿಯನೇಟೆ ಕೋಡಗ
ಮಿರೆ ಕಂಡುದಪಿಂದಮಾದಿಭೂಪರ್ ಕಡೆ ಬೇ
ಡರುಮಕುಲೀನರುಮತಿದು
ಶ್ವರಿತ್ರರುಂ ಭೂಪರಪ್ಪರನ್ಯಾಯಪರರ್

೩೭

ಕಾಗೆಗಳಿಂದಂ ಬಳಸಿದ
ಗೂಗೆಗಳು ಕಂಡೆಯಪ್ಪ ಕಾರಣದಿಂ ಜೈ
ನಾಗಮವಿದರಂ ಸಾರದೆ
ಪೋಗಿ ಕುಲಿಂಗಿಗಳನೀ ಜನಂ ಸೇವಿಸುಗುಂ

೩೮

ಆಡುವ ಮರುಳ್ಳಳಂ ನಡೆ
ನೋಡಿದುದಪಿನಂತು ಕನಸಿನೋಳ್ ಮಕ್ಕಳಂ
ಕೂಡೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಸಲೆ ಕೊಂ
ಡಾದಿದಪರ್ ವ್ಯಂತರರ್ಕ್ಕಳಂ ಜಡಮತಿಗಳ್

೩೯

ಕಡೆವಿದಿದು ಬಳಸಿ ನೀರಿರೆ
ನಡುಬತ್ತಿದ ಕೆಳೆಯನಂತು ಕಂಡುದಪಿಂದಂ
ನಡುನಾಡೊಳಪಂ ನೆಲಸದೆ
ಕಡೆಯೋಳ್ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುಮಿಲ್ಲಿ ಸಂದೆಯಮುಂಟೇ

೪೦

ಧೂಳೀಧೂಸರವರರ
ಪ್ಪಾಳಿಗಳು ಕಂಡ ದೂಸಪಿಂದಂ ಧರನೇ
ಪಾಳಕಮುನಿಪರ್ ಪಂಚಮ
ಕಾಳದೊಳಗಮಾಗರಲ್ಲಿ ಚುದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತರ್

೪೧

೩೭. ಸಲಗವನ್ನೇರಿದ ಕಪಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಾರಣ, ಪುರಾತನ ರಾಜವಂಶವು ನಾಶವಾಗಿ ಬೇಡರೂ ಅಕುಲೀನರೂ ದುಶ್ಚರಿತ್ರರೂ ರಾಜರಾಗುವರು. ಅವರು ಅನ್ಯಾಯಪರರಾಗುವರು. ೩೮. ಕಾಗೆಗಳಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗೂಬೆಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಕಾರಣ ಜೈನಮುನಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನರು ಪಾಪಂಡಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು. ೩೯. ಆಡುತ್ತಿರುವ ಪಿಶಾಚಗಳನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕಾರಣ, ಜಡಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಜನರು ಮಕ್ಕಳುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಂತರ (ನೀಚ) ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವರು. ೪೦. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೀರಿದ್ದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿದ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಕಾರಣ, ನಡುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಚ್ಯುತಿಹೊಂದಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ (ಸೀಮಾಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ) ಮಾತ್ರ ನೆಲಸಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ೪೧. ಧೂಳಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ ಅವನಿಪಾಲಕರೂ ಮುನಿಪತಿಗಳೂ ಪಂಚಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಮುಂದಿನ ದುಷ್ಟಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ತಪೋಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರಾಗರು.

ಕೊರಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಲೆಯು
ಸಿರಿಖಂಡದ ತಕ್ಕುವೆರಸು ಬಿಡುನಾಯ್ತೆಸೆದಾ
ದರದಿಂದನರ್ಘ್ಯಮಣಿವಿ
ಪ್ರದರೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ಸರುಗನುಗೆ ಕಂಡುದವೆಂ

೪೨

ವ್ರತಹೀನರ್ ಸನ್ಮಾರ್ಗ
ಪ್ರತಿಕೂಲರ್ ವ್ಯಸನವಶಗತರ್ ಪಾಪಿಗಳಿಂ
ತತಿಕಪ್ಪರಪ್ರವನಿಯೊ
ಅತಿಥಿಗಳನ್ನನ್ನದಾನಮಂ ಕುಡುವೆಡೆಯೊಳ್

೪೩

ತರುಣವೃಷಂ ಕೆಲೆದು ತೊಳ
ಲರ ಕಂಡುದವೆಂದೆ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೆ ಮೆಯ್ಯಂ
ತರುಣಜನಂಗಳೆ ತರ್ಪರ್
ಪರಿಣತವಯಸರ್ಕಳಪ್ಪವರ್ ಮೆಯ್ಯಾರರ್

೪೪

ಪರಿವೇಷಂಗೆೊಂಡ ನಿಶಾ
ಕರನಂ ಕಂಡುದವೆನಂದು ಮುನಿನಿಕರಕ್ಕಾ
ದರದವಧಿಮನಃಪರ್ಯು
ಮೆರಡುಮಣಂ ಪುಟ್ಟುವೆಂದು ನಂಬು ನರೇಂದ್ರಾ

೪೫

ಪುದಿದ ತಲಗೆಲೆಗಳಂ ಕಂ
ಡುದವೆಂದಂ ಧಾನ್ಯಸಮಿತಿ ನೀರಸಮಕ್ಕುಂ
ತುದಿಯೊಳ್ ಮನುಜಪ್ರತತಿಗೆ
ಮದೆ ದಲ್ ಭೋಗೋಪಭೋಗಕಾರಣಮಕ್ಕುಂ

೪೬

೪೨. ಕೊರಲಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಗಂಧದ ಲೇಪನವನ್ನು ಪಡೆದ ನಿಂದ್ಯವಾದ ನಾಯಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಮಣಿಮಯವೂ ಆದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಚರುವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ, ೪೩. ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವ್ರತಹೀನರೂ, ಸನ್ಮಾರ್ಗಚ್ಯುತರೂ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದವರೂ ಪಾಪಿಗಳೂ ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವರೂ ಆದ ಜನರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ೪೪. ಯೌವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೋರಿಯು ಗುಟುರು ಹಾಕುತ್ತ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ ತರುಣ ಜನರು ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೆ ಮೈಯನ್ನೊಡ್ಡುವರೆ ಹೊರತು ಪರಿಣತವಯಸ್ಕರೊಡ್ಡರು. ೪೫. ಪರಿವೇಷಯುಕ್ತನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ ಮುನಿಗಳ ತಂಡಕ್ಕೆ ಆಗ ಅವಧಿ ಜ್ಞಾನವೂ ಮನಃಪರ್ಯಯಜ್ಞಾನವೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನರಿ. ಎಲೆ ನರೇಂದ್ರ, ೪೬. ಹರಡಿದ ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಕಾರಣ ಧಾನ್ಯಸಮೂಹವು ನೀರಸಗೊಳ್ಳುವುದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತರಗೆಲೆಯೇ ಜನರ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗುವುದು.

ಇವು ದೂರಫಲಂಗಳ್ ಸ್ವ
ಪ್ರವೀಶಂಗಳ್ ತನೂಜ ಕೊಕ್ಕರಿಸದಿರಿ
ನಿವೃತ್ತಿಗೇ ನಿನಗೆ ಸಲೆ ಮಾ
ಯೆ, ವಿಶ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಿಯಂ ಜನಧರ್ಮಂ

೪೭

ವ|| ಎಂಬುದು ಭರತೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಸನ್ನಮನನಾಗಿ ವ್ಯಷಭಸೇನಾದ್ವನುಪಮಪರ್ಯಂತಗೌಧರ
ದೇವಚರಿತಾರ್ಥಾನಮನೆ ತನಗೆ ಕರ್ಣಪೂರಂ ಮಾಡಿ ಭಗವತ್ತಿಂಹಾಸನರತ್ನರಶ್ಮಿಚ್ಛಾತಿಪೂತ
ಭೂತಲಕ್ಕೆ.

ಕುಸುಮೋಪಹಾರಮಸೇವಂ
ತೆಸೆನಿನಮಾನಮ್ರಮೌಲಿತೇಖರವಿಗಳ
ಕುಸುಮೋತ್ಪರಮಾರ್ಘ್ಯಯಶಃ
ಕುಸುಮಿತದಿಗ್ಗತಿಕನೇಹಿದಂ ಭರತೇಶಂ

೪೮

ವ|| ಅಂತು ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರಂಗಳಾಗಿ ಬಂದಯೋಧ್ಯಾಪುರವಂ ಪ್ರೊಕ್ಕು
ದುಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನಕರ್ಷಣಾರ್ಥನಾಗಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮಹಾಮಹ್ಯಂ^೧ ಪುರಸ್ಕರಂ ಭಗವದರ್ಹದಭಿಷೇಕ
ಮುನಿಪೂಜನಸತ್ಪಾತ್ರದಾನಪ್ರಣಯಿಪ್ರೀಣನ ಮಹಾದಾನವಿತರಣ ಗೋದೋಹಪ್ಪನಾದನೀತಲ
ಸಂತರ್ಪಣಾದಿ ಶಾಂತಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳು ನೆಗಟ್ಟು.

೪೭. ಈ ಸ್ವಪ್ನ ವಿಶೇಷಗಳು ಬಹು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಫಲಕೊಡತಕ್ಕವು. ಎಲೆ ಮಗನೆ!
ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ನೀನು ಜುಗುಪ್ಸೆಪಡಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಜನಧರ್ಮವು ಸಮಸ್ತ ವಿಘ್ನಗಳ
ಉಪಶಾಂತಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಲಿ!" ವ|| ಎಂಬ ಪೇಳಲು ಭರತೇಶ್ವರನು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾಗಿ
ವ್ಯಷಭಸೇನನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನುಪಮ ಪರ್ಯಂತರಾದ ಗೌಧರದೇವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಕರ್ಣಪೂರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು (ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ), ಭಗವತ್ತಿಂಹಾಸನದ
ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಭೂತಲಕ್ಕೆ ೪೮. ಸಂಮಾನ್ಯವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ
ದಿಗ್ವಿಲ್ಲಗಳನ್ನು ಕುಸುಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಭರತೇಶನು ವಂದಿಸಿದನು. ಆಗ ಆತನ
ಅಸದೃಶವೂ ಬಾಗಿದುದೂ ಆದ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಉದುರಿದ ಪುಷ್ಪರಾಶಿಯು
ವ್ಯಷಭನಾಥನ ಪದತಳದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕೋಪಹಾರದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತು. ವ|| ಅಂತು
ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆರಗಿ ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ದುಸ್ವಪ್ನ
ದರ್ಶನದ ದುಷ್ಟಫಲ ನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೆಂಬ ಮಹಾಪೂಜಾಪುರಃಸರವಾಗಿ
ಆಹಂತನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನೂ ಮುನಿಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಬಂಧುಜನಪ್ರೀಣನವನ್ನೂ,

ವಿನಿಧದ್ವೀಪಂಗಳೊಳ್ ಮಂದರಗಿರಿತಟದೊಳ್ ಜ್ಯೋತಿರಾವಾಸದೊಳ್ ದೇ
ನವಿಮಾನಾನೀಕದೊಳ್ ಶೋಭಿಸುವ ಜನಗೃಹವ್ರಾತಮಂ ಗಲ್ಲು ರತ್ನ
ಚ್ಚವಿಯಂ ದಿಗ್ವಿತ್ತಿಯಂ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಜನನಿಕೇತಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಂ
ದಿವಿಜೇಂದ್ರಸ್ತುತನಾದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ ೪೯

ವ|| ಅಂತಯೋಧ್ಯಾಪುರೋಪಾಂತಕಾಂತಪ್ರದೇಶಂಗಳೊಳಂ ಕೃಣೂದಗ್ರಕೂಟಂಗಳೊಳಂ
ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಳಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಜಧಾನಿಗಳೊಳಂ,

ದೇಗುಳ್ ಪೆರ್ಚದೆ ಮೊಟ್ಟನಾದುವಗಲಕ್ಕೆಂಬನ್ನೆಗಂ ನೀಳಮಾ
ಗಸದೊಳ್ ಕಾಳಸೆಗೊಂಡುದೆಂಬನೆಗಮದ್ರೀಂದ್ರಂಗಳಂ ತಂದು ಕೀ
ಲಿಸಿದಂ ನಿಶ್ಚಳಮಪ್ಪಿನಂ ವಸುಧೆಗಾಕಲ್ಪಾಂತಮೆಂಬಂತು ಮಾ
ಡಿಸಿದಂ ಜೈನಗೃಹಂಗಳಂ ಪಲವೃಮಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ೫೦

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂಧಿತಾ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಗಸೂಕ್ತಕ್ರೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಗ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನವರ್ಣನಂ ನಾಮ
ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಮಹಾದಾನವಿತರಣ ವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಗೋಕ್ಷೀರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆನೆಸುವುದೇ
ಮುಂತಾದ ಶಾಂತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಯಿಸಿದನು. ೪೯. ವಿವಿಧ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಮಂದರಗಿರಿಯ ತಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಯೋತಿರಾವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವವಿಮಾನಾನೀಕ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನಗೃಹಸಮೂಹವನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತೆ ದಿಗ್ವಿತ್ತಿಯನ್ನು
ರತ್ನಕಾಂತಿಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಜಿನಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ
ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಭರತನು ದಿವಿಜೇಂದ್ರನಿಂದ ಸ್ತುತನಾದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಹೊರಭಾಗದ ಸುಂದರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಲಾಸ
ಪರ್ವತದ ಶಿಖರಗಳ ಮೇಲೂ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ
೫೦. ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು (ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವೂ
ಬೃಹದಾಕಾರವೂ ಆದ) ಜಿನಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅವುಗಳಿಂದಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳ
ಅಗಲವು ಹೆಚ್ಚದೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಟ್ಟುವಾದುವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವು ಗಾಢವಾಗಿ
ಬೆಸುಗೆಗೊಂಡಂತೆಯೂ ಭೂಮಿಯು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲೆಂದು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ತಂದು
ಕೀಲಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂತು ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನವರ್ಣನೆ ಎಂಬ

ಹದಿನೈದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಮೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀರಮಣೇನಿಳಯಜಿನಾ
ಗಾರಂಗಳ್ ತನ್ನ ಜಸದವೊಲ್ ವಸುಧೆಗಳಂ
ಕಾರಂಗಳಾಗಿ ಪೂರ್ಣಮ
ನೋರಥನಾದಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರಂ

೧

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಮಾಡಿಸಿದ ಚೈತ್ಯಾಲಯಂಗಳೊಳ್ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕಾದಿಯಾಗೆ
ಭವಿಷ್ಯತ್ತೀರ್ಥಕರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಂ ಪಂಚರತ್ನಮಯಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸಿ ಮಾಣಿಕ್ಯದೇವರೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ
ತತ್ಪೂಜಾಕರಣಪುಣ್ಯವಾಸರಂಗಳೊಳ್ ಉಪವಾಸನಿರತನಪರಿಮಿತಾಜ್ಞಕ್ಷೀರದಧಿನಾಳಿಕೇರಸಹಕಾರ
ಪೂಗೀಫಲ ಪುಂಜೈಕ್ಕುರಸಂಗಳಿಂದಂ ಗೋಶೀರ್ಷಚಂದನಕರ್ಪೂರಜನಿಮಳಸುರಭಿಗಂಧೋದಕಗಳಿಂದ
ಮುಭಿಷೇಕಂಗೈಯ್ಯು

ಫಲದೊಳ್ ದೇವೇಂದ್ರನುದ್ಯಾನದ ವಿವಿಧಫಲಂ ಪೂಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂ
ಗಳ ಪೂಗಳ್ ದೀಪದೊಳ್ ಪನ್ನಗಪತಿಯ ಫಣಾರತ್ನದೀಪಂ ವಿತಾನಾ
ವಳಿಯೊಳ್ ದಿವ್ಯಂ ವಿತಾನಂ ತುಲುಗಿದುವಮರೇಂದ್ರಾರ್ಚನಕ್ಕಿಂತಿದೊಂದ
ಗ್ಗಳಮೆಂಬಂತಾಗೆ ದಿವ್ಯಾರ್ಚನೆಯೊಳೆ ಮೆಲೆದಂ ಭಕ್ತಿಯಂ ಚಕ್ಷುನಾಥಂ ೨

ವ|| ಅಂತರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ಭರಪ್ರಣಾಮಾಂಜಲಿಪ್ರಣಯೀಕೃತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ,

೧. ಶ್ರೀವನಿತೆಯ ಅವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಜಿನಾಲಯಗಳು ಭರತನ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆ
ವಸುಧೆಗೆ ಅಲಂಕಾರಗಳಾಗಲು, ಸರಸ್ವತೀಮಣಿಹಾರನಾದ ಭರತನು
ಪೂರ್ಣಮನೋರಥನಾದನು. ವ|| ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ
ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ
ಮಾಡಿಸಿ ಮಾಣಿಕ್ಯದೇವರೆಂದು ಅವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ಅವುಗಳ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು
ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾದ ಪುಣ್ಯದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸನಿರತನಾಗಿ, ಅಧಿಕವಾದ ತುಪ್ಪ,
ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಎಳನೀರು, ಮಾವು, ಅಡಕೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿನರಸ ಇವು
ಗಳಿಂದಲೂ ಗೋಶೀರ್ಷ (ಒಂದು ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ), ಚಂದನ, ಕರ್ಪೂರ ಮುಂತಾದ
ಸುವಾಸನಾಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ ಗಂಧೋದಕಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿದನು.
೨. ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಫಲಗಳಿಂದಲೂ ಹೂವುಗಳ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ ದೀಪಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿನ
ರತ್ನದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರ್ಚನೆಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲೆಂಬಂತೆ ನಡೆದು
ಭರತೇಶ್ವರನು (ಜಿನೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ) ತನಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸಿದನು. ವ|| ಅಂತು ಅರ್ಚಿಸಿ
ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು.

ಕಮಳಾಳಂಕೃತಮಪ್ಪ ಹೇಮಕಮಳಂ ಮಾಣಿಕ್ಯಭಟ್ಟಾರಕ
ದ್ಯುಮಣಿಚ್ಛೋತಿಯಿನೊಯ್ಯನುಳ್ಳಲರ್ದವೊಲ್ ಚೆಲ್ಲಿಂಬಿನಂ ಭವ್ಯಹ್ಯ
ತ್ಯಮಳಕ್ಕಂ ಮುದಮಂ ಜಪಾಪ್ರಸವರಕ್ತಾಶೋಕಬಂಧೂಕಶೋ
ಣಮಣಿದ್ಯೋತಿಗಳೆಕ್ಕೆಯಿಂ ಕುಡೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೩

ಕಣಿ ರತ್ನಪ್ರಿತಯಕ್ಕಿದೇಂ ಪಿರಿದೆನಲ್ ರತ್ನಾಕರಂ ರತ್ನತೋ
ರಣ ರತ್ನಾಸನ ರತ್ನವಿಭ್ರಮಣ ರತ್ನಾಶೋಕ ರತ್ನಪ್ರಭಾ
ಮಣಿ ರತ್ನಾತಪವಾರಣಪ್ರಿತಯದಿಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೂ
ಷಣಮಾಣಿಕ್ಯಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬಮೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೪

ಪರಿಪೂರ್ಣೋಜ್ವಲಚಂದ್ರಬಿಂಬರುಚಿಯಿಂ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಂ ಪುಷ್ಪದಂ
ತರನಲ್ ಗಾರುಡನೀಲಶೋಣಮಣಿಹೇಮಚ್ಛಾಯೆಯಿಂದಿರ್ಪತಿ
ವರನಲ್ ಸಂದೋಡಮೇಕರೂಪಮೆ ಜಗತ್ಪಾಶ್ವರ್ಯಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸು
ತ್ತಿರೆ ಮಾಣಿಕ್ಯಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬಮೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೫

ಸ್ಫುರಿತೋದ್ಯತ್ಸನಕಪ್ರಭಾಪ್ರಸರದಿಂ ಪೀತಾಂಬರಂ ಪದ್ಮವಿ
ಷ್ಣುರದಿಂ ಪಂಕಜವಿಷ್ಣುರಂ ನತವಿನೀಯವ್ರಾತಚೇತಸ್ತಮೋ
ಹರನಾಗಿದುರ್ವದವಿಂ ಹರಂ ಭವಹರಂ ಮಾಣಿಕ್ಯದೇವಂ ವಸುಂ
ಧರಗೀತೋರ್ಬನೆ ದೇವನಾಗಿರೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೬

ಅವನ ಪ್ರಣಾಮಾಂಜಲಿಯು, ೩. ಮಾಣಿಕ್ಯಭಟ್ಟಾರಕರೆಂಬ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ
ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಭೂಷಿತವಾದ ಹೇಮಕಮಲವು ಅರಳಿ ಚೆಲ್ಲಾದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಭವ್ಯಜನರ
ಹೃತ್ಯಮಲಕ್ಕೆ ಜಪಾಕುಸುಮ, ರಕ್ತಾಶೋಕ, ಬಂಧೂಕ ಮತ್ತು ಶೋಣಮಣಿಗಳಂತೆ
ಬೆಳಗುವ ಭಟ್ಟಾರಕರು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ಜಯವೂ ಭದ್ರವೂ
ಮಂಗಳವೂ ಶುಭವೂ ಉಂಟಾಗಲಿ. ೪. “ಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬವು ರತ್ನತ್ರಯಕ್ಕೆ ಆಕರ,
ರತ್ನಾಕರನಾದ ಸಮುದ್ರನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವೆ? ಎಂಬಂತೆ ರತ್ನತೋರಣ, ರತ್ನಾಸನ,
ರತ್ನವಿಭ್ರಮಣ, ರತ್ನಾಶೋಕ, ರತ್ನಪ್ರಭಾಮಣಿ, ರತ್ನಚ್ಚಿತ್ರತ್ರಯಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸತಕ್ಕ
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೂಷಣವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬವೆ! ಜಯವಾಗಲಿ ಭದ್ರ
ಶುಭ ಮಂಗಳಗಳಾಗಲಿ! ೫. ಪೂರ್ಣವೂ ಉಜ್ವಲವೂ ಆದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ
ಚಂದ್ರಪ್ರಭನೂ ಪುಷ್ಪದಂತನೂ (ಸುವಿಧಿನಾಥ) ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿಯೂ ಗಾರುಡ, ನೀಲ,
ಶೋಣಮಣಿ, ಸುವರ್ಣಚ್ಛಾಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ತೀರ್ಥಂಕರರೂ
ಇದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುತ್ತಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾಣಿಕ್ಯ
ಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬವೇ! ಜಯವೂ ಭದ್ರವೂ ಶುಭವೂ ಮಂಗಳವೂ ಉಂಟಾಗಲಿ.
೬. ಥಳಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ ಸುವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಪ್ರಸರದಿಂದ ಪೀತಾಂಬರನಾದ ವಿಷ್ಣುವೂ
ಪದ್ಮಾಸನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ತಲೆಬಾಗಿದ ಶಿಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು

ವಿವಿನೋಲ್ಲಂಘನಸಿಂಧುಯಾನನಗಕೂಟಾರೋಹಣಕ್ಷೇಶಮಂ
ತೃಪದಧ್ಯಾನಬಿಲಪ್ರವೇಶರಸವಾದಾಯಾಸದೋಳ್ ಬರ್ದು ತೀ
ರ್ದಪ್ರದೇ ಪೂರ್ದಲೊಡಂ ವಿನೇಯಜನಸಂಘಾತಕ್ಕೆ ಮಾಣಿಕ್ಕದೇ
ವಪದಾಂಭೋಜವರಪ್ರಸಾದಮೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೭

ಸಕಳಕ್ಷಾಚರಖೇಚರಾಂಚಿತಮಹಾಮಾಣಿಕ್ಕಗಾಣಿಕ್ಕಹಾ
ಸ್ತಿಕರತ್ನೋರ್ಜಿತಚಕ್ರವರ್ತಿವಿಭವಂ ಮುನ್ನಂ ಬಲಿಕ್ಕೈಂದ್ರಮೈ
ಹಿಕಪಾರತ್ರಿಕಭೋಗಮಂ ಕುದುವಿನಂ ಮಾಣಿಕ್ಕಭಟ್ಟಾರಕಾಂ
ತಿತಮಂ ಸಾರೆ ವಿನೇಯರಾಜಿಗೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೮

ಕುವಿಹಾನೇಕಪ ದಂದಶೂಕದವದ್ವಿತ್ಯಾರಾತಿಶೋರಾಂಧಕಾ
ರಪತದ್ವಜ್ರವಿಜಾಭಿಚಾರಿಕಜರಾತಂಕಾದಿಭೇದಂಗಳ
ಪ್ರಪ್ರಸಂಗಂಗಳ ನೋವನಾವಡೆಯೊಳಂ ಕೈಗಾವ ಮಾಣಿಕ್ಕದೇ
ವಪದಾಂಭೋಜಮೆ ಭವ್ಯಕೋಟಿಗೆ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೯

ಸಿತದೂರ್ವಾಂಕುರಮಾತುಲುಂಗನಳಿನೀಭಂಗಾರಗೋರೋಚನಾ
ಕ್ಷತದಧ್ಯಾದಿವಿಡಂಬಮಂಗಳದೊಳೇಂ ಸಂಸಾರಮಂ ದಾಂಟುವೊ
ರ್ಜಿತಪುಣ್ಯಂಗಪವರ್ಗಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ವರೆಗಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯೋ
ದಿತಮಾಣಿಕ್ಕಜನಸ್ತವಾವಳಿ ಜಯಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ ೧೦

ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹರನೂ ಆಗಿ ಭವಹರನಾದ ಮಾಣಿಕ್ಕದೇವನು ಒಬ್ಬನೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ದೇವನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಜಯವೂ ಭದ್ರವೂ ಶುಭವೂ ಮಂಗಳವೂ ಉಂಟಾಗಲಿ. ೭. ಕಾಡನ್ನು ದಾಟುವುದು, ಸಮುದ್ರಸಂಚಾರ, ಪರ್ವತಾರೋಹಣ ಕ್ಷೇಶ, ಮಂತ್ರಪದಧ್ಯಾನ, ಬಿಲಪ್ರವೇಶ, ರಸವಾದ-ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಾಟವು ತೀರುವುದೇ? ವಿನೇಯಜನಕ್ಕೆ ಮಾಣಿಕ್ಕದೇವರ ಪಾದಕಮಲದ ಪ್ರಸಾದವೇ ಜಯಕರ, ಭದ್ರ, ಶುಭ, ಮಂಗಳ. ೮. ಮೊದಲು ಭೂಚರ, ಖೇಚರರಿಂದ ಪೂಜ್ಯವೂ ಮಾಣಿಕ್ಕ ಗಾಣಿಕ್ಕ ಹಾಸ್ತಿಕ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಗೊಂಡುದೂ ಆದ ಚಕ್ರವರ್ತಿವಿಭವವನ್ನೂ ಬಳಿಕ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನೂ ಐಹಿಕ ಪಾರತ್ರಿಕ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಮಾಣಿಕ್ಕಭಟ್ಟಾರಕರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಶಿಷ್ಯಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಜಯವೂ ಭದ್ರವೂ ಶುಭವೂ ಮಂಗಳವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ೯. ಕೋಪಗೊಂಡ ಆನೆ, ಹಾವು, ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು, ರಾಕ್ಷಸ, ಶತ್ರು, ಕಳ್ಳ, ಕತ್ತಲು, ಸಿಡಿವ ಸಿಡಿಲು, ವಿಷ, ಅಭಿಚಾರಿಕ, ಮುಷ್ಟಿ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಬಾಧೆಗಳಿಂದಂಟಾಗುವ ನೋವುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಮಾಣಿಕ್ಕದೇವರ ಪಾದಾಂಬುಜವೇ! ಭವ್ಯಕೋಟಿಗೆ ಜಯವು ಶುಭವು ಭದ್ರವು ಮಂಗಳವೂ ಆಗಲಿ. ೧೦. ಬಿಳಿಗರಿಕೆ, ಮಾದಲಹಣ್ಣು, ಕಮಲ, ಭೃಂಗಾರ, ಗೋರೋಚನ, ಅಕ್ಷತೆ, ಮೊಸರು ಮುಂತಾದ ಅಣಕು ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಏನು? ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಲು ಉರ್ಜಿತಪುಣ್ಯನಾದ ಸಜ್ಜನನಿಗೆ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಿಂದ ಕೀರ್ತಿತವಾದ

ನಮೋ ವೃಷಭನಾಥಾಯ ತಸ್ಯೈ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಣೇ
ಪುರಾಣೋಽಪ್ಯದ್ವಿತೀಯಸ್ಥನ್ ಯುಗಭಾರಂ ಬಭಾರಂ ಯಃ

೧೧

ನಮೋಽಜಿತಾಯ ನಾಕಸ್ತ್ರೀನೇತೋತ್ಪಲವನೇಂದುನಾ
ದೂರೀಕೃತಸ್ಯ ರೋ ಯೇನ ವ ದೇವಚರಿತಂ ಚರೇತ್

೧೨

ನಮೋಽಪುನರ್ಭವಪೃಷ್ಠ ಕಂದರ್ಪಾಯ ತಪೋಗ್ನಿನಾ
ಬೋಧದೃಷ್ಟಿಭುವಾಽಽಶ್ವರೃಧಾಮ್ನಾಸಂಭವಶಂಭವೇ

೧೩

ನಮಸ್ತಮಸ್ತಜಗತಾಮತ್ಯಂತಸ್ತಾಸ್ಯ ಹೇತವೇ
ಧರ್ಮಚಕ್ರಪವಿತ್ರಾರ್ಚಿರಭಿನಂದನವಿಷ್ಣವೇ

೧೪

ನಮಸ್ಸುಮತಿನಾಥಾಯ ವಿದ್ಯಾಣಾಮಾದ್ಯವೇಧಸೇ
ಸ್ವಾತೋತ್ಪಲಬ್ಧಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಸ್ವಯಂಭೋಧಾತ್ ಸ್ವಯಂಭುವೇ

೧೫

ಮಾಣಿಕೃಬಿನೇಂದ್ರಸ್ತವಾವಳಿಯು ಜಯವನ್ನೂ ಭದ್ರವನ್ನೂ ಶಿವವನ್ನೂ ಮಂಗಳವನ್ನೂ
ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಾಪ್ತಿಯವರೆಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲದು. ೧೧. ಅತಿಪುರಾತನನಾಗಿದ್ದರೂ
ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ಆದಿಯುಗಭಾರವನ್ನು ಯಾವನು ಹೊತ್ತನೋ
ಅಂಥ ವಿಸ್ಮಯಜನಕವಾದ ವೃಷಭನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೧೨. ಸ್ವರ್ಗಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ
ಉತ್ಪಲವನಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಾಯನೂ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದವನೂ ಆದ ಅಜಿತನಾಥನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರ. ಆ ದೇವಚರಿತವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ನಡೆಸಲಾರನು. ೧೩. ವಿಸ್ಮಯಕರವಾದ
ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಬೋಧವೆಂಬ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಪೋಗ್ನಿಯಿಂದ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ
ಕಂದರ್ಪನನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಸಂಭವನಾಥನೆಂಬ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಶಿವನಿಂದ ದಗ್ಧನಾದ
ಕಂದರ್ಪನು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
ಆದರೆ ಸಂಭವನಾಥನಿಂದ ದಗ್ಧನಾದವನು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ವ್ಯತಿರೇಕ). ೧೪.
ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೂ ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ಪವಿತ್ರಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ
ಅಭಿನಂದನನಾಥನೆಂಬ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ (ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವಿದ್ದರೆ ಈತನಿಗೆ
ಧರ್ಮಚಕ್ರವಿದೆ). ೧೫. ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ತನ್ನ ಆತ್ಮನಿವೃತ್ತಿಗೆ
ಸಾಧಕವೆನಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಾನೇ ಕಂಡುಕೊಂಡವನೂ ಆಗಿ ಸ್ವಯಂಭುವೆನಿಸಿದ
ಸುಮತಿನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಬ್ರಹ್ಮನೂ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಭೂ).

೧ ಪುರಾಣ = ಮುದಿ, ಅದ್ವಿತೀಯ = ಏಕಾಕಿ, ಯುಗಭಾರ = ಸೋಗದ ಭಾರ, ವೃಷಭ =
ಎತ್ತು. ಈ ಅರ್ಥಾಂತರಗಳಿಂದ 'ಮುದಿಯಾದ ಎತ್ತು ಒಟಿಯಾದರೂ ಸೋಗದ ಭಾರವನ್ನು
ಭರಿಸಿತು' ಎಂಬ ಅರ್ಥಾಂತರವು ತೋರಿ ವಿರೋಧಾಭಾಸಾಲಿಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮಃ ಪದಪ್ರಭೇಶಾಯ ತಸ್ಮೈ ಪದ್ಮ [ಪ್ರಭಾಸಿನೇ]^೧
ಜಗನ್ನಮತಿ ಕಿಂ ಚತ್ರಂ ಮನೋಜಾತೇ ವಿರಜ್ಯತೇ ೧೬

ನಮಃ ಸುಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಾಯ ಯಃ ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯಚಾಮರೈಃ
ಮುಕ್ತಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷ್ಮರ್ವ ರೇಷೇ ದುಗ್ಧಭೃಷೋದ್ವಲ್ಪೈಃ ೧೭

ನಮಃ ಪಕ್ಷೀಣರಾಗಾಯ ಲಬ್ಧಾತಿಶಯ ಶುದ್ಧಯೇ
ಸತ್ಯಧೋದ್ಧ್ಯೋತಿನೇ ನಿತ್ಯಂ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಜನೇಂದವೇ ೧೮

ನಮಸ್ಸುವಿಧಯೇ ಯಸ್ಯ ಜಗದ್ವಹನಜ್ಯಂಭಿತಃ
ಸ್ಯಾದ್ವಾದಸಿಂಹನಾದೋಭೂತ್ ಸಂಕುಚದ್ವಾದಿಕುಂಜರಃ ೧೯

ನಮಶ್ಶೀತಳನಾಥಾಯ ಯತ್ಕೃತ್ಯಾಮೃತಪಾಯಿನಾಂ
ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ವಿಪ್ರಲಂಭಾಯ ನ ಭೋಗಮೃಗತೃಷ್ಣಿಕಾ ೨೦

೧೬. ಪದ್ಮದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪದಪ್ರಭನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಮನ್ಮಥನಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾದ
ನಿನಗೆ ಜಗತ್ತು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯೇನು? ೧೭. ಹಾಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ
ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ, ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಂತಿರುವ ಚಾಮರಗಳಿಂದ
ಬೆಳಗಿದ ಸುಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಇಲ್ಲಿರುವ 'ವಾ' ಶಬ್ದವು ಇವಾರ್ಥಕ). ೧೮.
ರಾಗವನ್ನು ಲಯಗೊಳಿಸಿದವನೂ ಅತಿಶಯ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನೂ ಸದಾ
ಸನ್ಮಾರ್ಗಪ್ರಕಾಶಕನೂ ಆದ ಚಂದ್ರಪ್ರಭನಾಥನೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ
ಚಂದ್ರನು ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಗದಿಂದ (ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ) ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು
ಪ್ರಕ್ಷೀಣರಾಗನಲ್ಲ. ಕಳಂಕವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ. ಅವನು
ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀಣನಾದಾಗ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸದಾ ಬೆಳಗಿಸಲಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಈ ಜನಚಂದ್ರನು ಹೆಚ್ಚಿನವನು-(ಎಂಬ ವ್ಯತಿರೇಕಾಲಂಕಾರ
ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ). ೧೯. ಜಗತ್ತೆಂಬ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ,
ವಾದಿಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳನ್ನು ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಸಗಿದ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೆಂಬ
ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿದರೋ ಅಂಥ ಸುವಿಧಿನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೨೦.
ಯಾವನ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭೋಗವೆಂಬ
ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯು ವಂಚನೆಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗದೋ ಅಂಥ ಶೀತಲನಾಥನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರ. (ಬಾಯಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಾಗ ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯಾಗಿ ಯಾರು ಧಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.)

೧ ಪ್ರದಾಯಿನೇ (ಅನ್ಯತ್ರ). ಶುದ್ಧಪಾಠದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೋಡಿ : ರಕ್ತಾಂಭೋಜದ ಲಚ್ಛವಿಂ
(ಉ. ಪು. ೫೨-೨೧)

ನಮಶ್ಚೈಯೋಜನೇಂದ್ರಾಯ ಯತ್ಪಾದಾಶ್ರಯವರ್ತಿನಾಂ
ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಬಹುವಿಘ್ನಾನೀತುಕ್ತೇರರ್ಥೋ ನಿರಾಶ್ರಯಃ

೨೧

ನಮಃ ಶ್ರೀವಾಸುಪೂಜಾಯ ಭಜತಾಂ ಭಾವಪೂಜಾಯಾ
ಯೋ ಭವೇದ್ವರದಸ್ತತ್ಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾತುಷ್ಯಂತಿ ದೇವತಾಃ

೨೨

ನಮೋ ವಿಮಲನಾಥಾಯ ಯದ್ಬೋಧಸ್ಯ ಸಮಂ ಕೃತಂ
ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಭಾಸಿಭಾವಸ್ಯ ದರ್ಪಣಪ್ರತಿಮಾರ್ಪಣಂ

೨೩

ನಮೋಽನಂತಜಿತೇಽನಂತಜನ್ಮಕಾಂತಾರಭಾರಜಂ
ರಜೋ ಯೇನ ಕ್ಷಣಾದ್ಧೌತ ಮಧ್ಯಾತ್ಮಧ್ಯಾನವಾರಿಣಾ

೨೪

ನಮೋ ಧರ್ಮಾಯ ಯೇನೋಚ್ಚೈರ್ಜಿತದುರ್ಜಯಕರ್ಮಣಾ
ಧರ್ಮೋ ಜಯತಿ ನಾಧರ್ಮ ಇತ್ಯಮೋಘೀಕೃತಂ ವಚಃ

೨೫

ನಮಃ ಶ್ರೀಶಾಂತಯೇ ತಸ್ಯ ಮೋಹಶಾಂತಿಃ ಕಮುಚ್ಯತೇ
ಷಟ್ಪಿಂಡರಾಜ್ಯಮತ್ಯಾಕ್ಷೀದ್ಯೋಽನಂತೈಶ್ವರ್ಯಕಾಂಕ್ಷಯಾ

೨೬

ನಮಶ್ಚೈಕುಂಠವೇ ಯೇನ ಮಹಾರಾಜ್ಯಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ
ತೃಕ್ಷಂ ಮಹಾಮಹಾರ್ಹೇಣ ಸರ್ವಂ ಹಿ ಮಹತಾಂ ಮಹತ್

೨೭

೨೧. ಯಾವ ಜಿನೇಂದ್ರನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕವರಿಗೆ “ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಬಹುವಿಘ್ನಾಸಿ” ಎಂಬ ಗಾಥಾರ್ಥವು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಶ್ರೇಯೋಜಿನೇಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಈ ಜಿನೇಂದ್ರನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನ ಒದಗುವುದಿಲ್ಲ). ೨೨. ಭಾವಪೂಜೆಯಿಂದ ಭಜಿಸಿದವರಿಗೆ ಸತ್ಯವರದನಾದ ಶ್ರೀವಾಸುಪೂಜ್ಯನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ತುಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ೨೩. ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪದಾರ್ಥಗಳುಳ್ಳ ಯಾರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳ ಅರ್ಪಣವು ಸಮಾನವಾಯಿತೋ-ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಯಾರ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಕಲಪದಾರ್ಥಗಳೂ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತವೆಯೋ (ಯಾರು ಸರ್ವಜ್ಞನೋ) ಅಂತಹ ವಿಮಲನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೨೪. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳೆಂಬ ಅಡವಿಯ ಹೊರೆಯಿಂದುಂಟಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು (ಪಾಪವನ್ನು) ಅಧ್ಯಾತ್ಮಧ್ಯಾನವೆಂಬ ನೀರಿನಿಂದ ಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಳೆದುಹಾಕಿದ ಅನಂತಜಿನೇಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಜಿತ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಜಿನ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ). ೨೫. ದುರ್ಜಯವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಯಾವಾತನು ‘ಧರ್ಮವೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಅಧರ್ಮವಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಧರ್ಮನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೨೬. ಅನಂತೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಬಯಸಿ, ಷಟ್ಪಿಂಡಮಂಡಿತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಯಾರು ತೊರೆದರೋ ಆ ಶಾಂತಿನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಆತನ ಮೋಹಶಾಂತಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳುವುದು! ೨೭. ಮಹಾಮಹವೆಂಬ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನೂ ಮಹಾತ್ಮನೂ ಆದ ಕುಂಠುನಾಥನು ಮಹಾರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ತೊರೆದನು. ಅವನಿಗೆ

ನಮೋಽಸ್ತರಾಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸಂಪದೇ ರಾಜಾ ಸನ್ನದ್ಭುತಂ ಚಕ್ರೇ ಚಕ್ರಾಂಕಕಮಲೋತ್ಪವಂ	೨೮
ನಮೋ ನಿರ್ಮಲನಿಸ್ಪೃಷ್ಣಕರ್ಮಮಲ್ಲಾಯ ಮಲ್ಲಯೇ ಬಂಧಮೋಕ್ಷವಿಧಿಜ್ಞಾಯ ದದತೇಽನಂತವೀರತಾಂ	೨೯
ನಮಸ್ಸುವ್ರತನಾಥಾಯ ಯೋಽಭೂದ್ವ್ರತಗುಣೈರ್ಭವಾತ್ ಉದ್ಧರ್ತಾ ಜಗತಾಂ ತ್ಯಕ್ತಾಣಾ ನೋಹಾನಿರಿತಿ ಸ್ಥಿತಿಂ	೩೦
ನಮೋ ನಮಿಜನೇಂದ್ರಾಯ ಯತ್ಪದಾಂಬುರುಹದ್ವಯಂ ಉತ್ತರಿಸಿತಂ ಮಹೇಂದ್ರೇಣ ಮಂದಾರಗಲಿತಾದರಂ	೩೧
ನಮಸ್ತ್ಯೇ ನೇಮಯೇ ಯೇನ ಹರಿತಲ್ಪಾಹಿಭೋಗವತ್ ಶ್ರೀಭುಜಂಗೀ ಮಹಾಭೋಗೋ ನ ತ್ಯಜಾಯಾಪ್ಯಮನ್ಯತ	೩೨

ನಮಸ್ಕಾರ. ದೊಡ್ಡವರ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡವೇ. (ತಾನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಮಹವೆಂಬ ಅರ್ಹದ (ಪೂಜೆಯ) ಮೂಲಕ ಯಾವಾತನು ಮಹಾರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದನೋ -ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯ). ೨೮. ಯಾವಾತನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದೂ ಧರ್ಮಚಕ್ರವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನೋ, ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಆ ಅರನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಟಿಪ್ಪಣಿ : ಅರನಾಥನು ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದರೂ 'ಪರಮ ಶ್ರೀಧರ್ಮಚಕ್ರೇಷ್ಟೆ'ಯಿಂದ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಕುಂಬಾರನ ಚಕ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತೊರೆದನು ಎಂದು ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. (ನೋಡಿ: ೬೫-೪೮). ರಾಜ = ಚಂದ್ರ, ಚಕ್ರಾಂಕಕಮಲ = ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನಿತ್ತ ಕಮಲ. ಈ ಅರ್ಥಾಂತರದಿಂದ 'ಚಂದ್ರನಾದರೂ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನೆ'ಂಬ ವಿರೋಧಾಭಾಸ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು 'ಅದ್ಭುತ'. ೨೯. ನಿರ್ಮಲನೂ ನಿರ್ಲೇಪನೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಘಾತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲನೂ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಲ್ಲವನೂ ಅನಂತವೀರ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಆದ ಮಲ್ಲಿನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಟಿಪ್ಪಣಿ : ಮಲ್ಲನು (ಜಟ್ಟಿ) ಬಂಧ (ಪಟ್ಟು) ಮೋಕ್ಷ (ಎದುರಾಳಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಇವುಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಾವೀರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ-ಈ ಸಾಧ್ಯಶ್ಯದಿಂದ ಮಲ್ಲಿನಾಥಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಮಲ್ಲನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಉ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 'ಮೋಹಮಲ್ಲ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ೬೬-೧). ೩೦. ಜಗತ್ತು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಮಗಾಗುವ ಹಾನಿ ಏನು? - ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ವ್ರತಗುಣಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿದವನಾದ ಸುವ್ರತನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೩೧. ಯಾವಾತನ ಪಾದಕಮಲದ್ವಯವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನು ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ ಆದರವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದನೋ ಆ ನಮಿನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೩೨. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಾದ ಸರ್ಪದ (ವಾಸುಕಿಯ) ಭೋಗದಂತೆ (ದೇಹದಂತೆ), ಶ್ರೀಯೆಂಬ

ನಮಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದುರ್ವಾರಮಾರವೀರಮದಚ್ಛದೇ
ಮಹಾವೀರಾಯ ಭೂಪೇಂದ್ರಸ್ತೂಯಮಾನಜಯಶ್ರೀಯೇ

೩೪

|| ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ನಾ ||

ಸವಹತಿ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಾಖ್ಯಾಂ
ನನು ಭುವನತ್ರಯೇಷ್ಯನನ್ಯರೂಢಾಂ
ವಿಷಯಮಿವತರೇದ್ಯದೀಯ ವಾಚಾಂ
ಚತುರಧಿಕಾ ಜನವಿಂಶತಿಶ್ಶುಭಾಯ

೩೫

ನಯವಿನಯಧಿಯಃ ಸಮಂತಭದ್ರಾಃ
ವಿದಧತು ವಾಙ್ಮಯದಾಮ ಪೂಜ್ಯಪಾದಾಃ
ನಮಃತಿ ಪರಮಾಕೃರದ್ವಯಂ ತೇ
ಮಮ ಜಪತಃಪದಮಕ್ಷರಂ ಜಿನೇಂದ್ರಾಃ

೩೬

ಭುಜಂಗಿಯ ಮಹಾಭೋಗವೂ ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ನಿತ್ಯಷ್ಟವೆಂದು ಯಾರಿಂದ ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅಂಥ ನೇಮಿನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಭುಜಂಗೀ = ಹೆಣ್ಣು ಸರ್ಪ; ಕುಲಟೆ. ಭೋಗ = ದೇಹ; ಅನುಭವ). ೩೩. ಧರಣೇಂದ್ರನ ಪತ್ನಿಯು ಹಿಡಿದ (ವಜ್ರದ) ಕೊಡೆಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಏಕಚ್ಛತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ತೋರುವುದೋ ಆ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಶಂಬರದೇವನೆಂಬವನು ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಒಂದು ಪರ್ವತವನ್ನು ತಳ್ಳಿದನು. ಅದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಧರಣೇಂದ್ರನ ಪತ್ನಿಯು ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನ ಮೇಲೆ ವಜ್ರದ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. (ನೋಡಿ ಉ. ಪು. ೭೩-೧೩೭-೧೪೦). ೩೪. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕ್ರಾಂತನೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಮನ್ಮಥನ ಮದವನ್ನು ಮುರಿದವನೂ ರಾಜೇಂದ್ರರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ೩೫. ಯಾರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಶುಭಕ್ಕಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಕರ ಸಮುದಾಯವು ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆತನು (ಪಂಪನೆಂದು ಸೂಚ್ಯ) ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ದೊರಕದಿರುವ 'ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಟಿಪ್ಪಣಿ :- 'ಶುಭಾಯಾ' ಎಂದು ಆಕಾರಾಂತವಾದ ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರುವುದೂ ಸಾಧ್ಯ. ಆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದು 'ಜಿನವಿಂಶತಿಃ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣ. ಶುಭಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿದ ತೀರ್ಥಕರ ಸಮುದಾಯವೆಂದು ಅರ್ಥ. ೩೬. ವಾಙ್ಮಯದಾಮ ಪೂಜ್ಯಪಾದಾ : = ವಾಙ್ಮಯಮಾಲೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ, ಸಮಂತಭದ್ರಾ = ಸಮಂತಭದ್ರರೆನಿಸಿದ, ತೇ = ಆ

೧ 'ನ ವಿಷಯ' - ಎಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪಾಠವಿದೆ. ಛಂದೋಭಂಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ 'ನ' ಶಬ್ದವು ಅಧಿಕವೆಂದು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಾಠವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಡಾ|| ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ವ|| ಎಂದನೇಕಸ್ತವನಂಗಳಿಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ ತದನಂತರಸಮಯದೊಳ್,

ಭರತಂ ಕಾಯೋತ್ಸರ್ಗದೊ

ಳಿರೆ ಚಿತ್ತನಿರೋಧದಿಂ ಸಡಿಲಲ್ಪೊಡೆ ತನು ಭಾ

ಸುರರತ್ನಾಭರಣಂಗಳ್

ಶರೀರದಿಂದುದಿದುರ್ವವಮರತರುಕುಸುಮದವೊಲ್

೩೭

ವ|| ಮತ್ತಂ ಸಾಕೇತನಗರಮಂ ಬಳಸಿದ ಕನಕಪ್ರಾಕಾರದ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡಂಗಳೊಳಂ ರಾಜಮಂದಿರದ ಗೋಪುರದ್ವಾರಂಗಳೊಳಂ ತನ್ನ ಪುರದ ಪೋಷ ಬರ್ಹ ರಾಜಮಾರ್ಗದೊಳಂ ಚತುರ್ವಿಂಶದಹ್ನಾತ್ಮಮಾವಿರಾಜಮಾನ ಹೇಮದಾಮವಿಳಂಬತಮಣಿಘಂಟಾಸಮನ್ವಿತ ವಂದನಮಾಲೆಗಳೊಳಂ,

ಪುಗೆ ಪೊಳಮದೆ ತನ್ನ ಮನಂ

ಬುಗುವಂತಿರೆ ತನ್ನ ಮಕುಟಶಿಖರಮನವು ನೆ

ಟ್ಟಿಗೆ ತಾಗುವಂತುಮಾಗಿರೆ

ಜಗದಧಿಪನುದಾತ್ಮಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮಾಡಿಸಿದಂ

೩೮

ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ, ಜಿನೇಂದ್ರಾ : = ತೀರ್ಥಂಕರರು, ನಮ ಇತಿ ಪರಮಾಕ್ಷರದ್ವಯಂ = 'ನಮಃ' ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು, ಜಪತಃ = ಜಪಿಸುವ, ಮಮ = ನನಗೆ, ನಯವಿನಯಧಿಯು : = ನಯ ವಿನಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ, ಅಕ್ಷರಂ ಪದಂ = ಅಕ್ಷಯವಾದ ಮೋಕ್ಷಪದವನ್ನೂ, ವಿದಧತು = ಉಂಟುಮಾಡಲಿ. ವಿಶೇಷ ; ನಯ ವಿನಯಧಿಯು; = ಇದು ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸದ ದ್ವಿತೀಯಾ ಬಹುವಚನವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ನಯ ವಿನಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೀ ಉಳ್ಳವರು ಎಂದು ಬಹುವ್ರೀಹಿಯಾಗಬಹುದು. ಆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನ. ಜಿನೇಂದ್ರರಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ. ಅಥವಾ ಇದು ಬಹುವ್ರೀಹಿಯ ಷಷ್ಠೀಕವಚನ. 'ಮಮ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣ. ನಯ ವಿನಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನನಗೆ ಎಂದರ್ಥ. ಬಹುವ್ರೀಹಿಯು ವ್ಯಧಿಕರಣಪದವಾಗುವುದರಿಂದ ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸವೆನ್ನುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸ. ವ|| ಎಂದು ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಬಳಿಕ ೩೭. ಭರತನು ಚಿತ್ತನಿರೋಧದಿಂದ ದೇಹತ್ಯಾಗಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ದೇಹವು ಸಡಿಲಿತು. ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳು ಕಲ್ಪದ್ರುಮದ ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕುರುದುವು. ವ|| ಸಾಕೇತ (ಅಯೋಧ್ಯೆ) ನಗರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಾಹಾಕಿದ ಸುವರ್ಣಪ್ರಾಕಾರದ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಮಂದಿರದ ಗೋಪುರದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಅರ್ಹತ್ವತೀಮೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಸರಪಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಗಂಟೆಗಳುಳ್ಳ ವಂದನಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ೩೮. ತನ್ನ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೊರಬರುವಾಗ ತನ್ನ ಕಿರೀಟದ ತುದಿಗೆ ತಾಗುವಂತೆ, ಅದರಿಂದ ಜಿನೇಶ್ವರನ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗುವಂತೆ, ಅವನ್ನು ಮಹಾರಾಜನು ಉದಾತ್ತಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ತನಗೆ ಭರತೇಶ್ವರಂ ವಂ
ದನಾರ್ಥದಿಂ ಸಮೆದ ಮಾಲೆ ಭರತದೊಳದು ವಂ
ದನಮಾಲೆಯೆಂಬ ಪೆಸರಂ
ತನಗೆ ಪೆಸರಾಡಿ ಕೂಡೆ ಸಂದಪುದಿನ್ನುಂ

೬೯

ಪ್ರಿಯಧರ್ಮನೃಪತಿಯಂ ನೋ
ಡಿ ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ ಎಂಬವೋಲೋ
ಜೆಯೊಳೋಜಿಗೊಂಡು ಧರ್ಮ
ಪ್ರಿಯರಾದರ್ ಪ್ರಜೆಗಳುಂ ಸಮಸ್ತಾನಿಯೊಳ್

೪೦

ವ|| ಮತ್ತಿತ್ತ ವೃಷಭನಾಥನುಂ ವೃಷಭಸೇನನುಂ ಕುಂಭ [ಸೇನ] ದೃಢರಥ ಶತಧನು
ದೇವಶರ್ಮ ದೇವಭವ ನಂದನ ಸೋಮದತ್ತ ಶೂರದತ್ತ ವಾಯುಶರ್ಮ ಯಶೋಬಾಹು
ದೇವಾಗ್ನಿ ಅಗ್ನಿದೇವ ಅಗ್ನಿಗುಪ್ತ ಮಿತ್ರಾಗ್ನಿ ಹಲಧರ ಮಹೇಂದ್ರ ವಸುದೇವ ವಸುಂಧರಾಚಲ
ಮೇರು ಮೇರುಧನ ಮೇರುಭೂತಿ ಸರ್ವಯಶ ಸರ್ವಯಜ್ಞ ಸರ್ವಗುಪ್ತ ಸರ್ವಪ್ರಿಯ ಸರ್ವದೇವ
ಸರ್ವವಿಜಯ ವಿಜಯಗುಪ್ತ ವಿಜಯಮಿತ್ರ ವಿಜಯಿಲ ಅಪರಾಜಿತ ವಸುಮಿತ್ರ ವಿಶ್ವಸೇನ ಸಾಧುಷೇಣ
ಸತ್ಯದೇವ ದೇವಸತ್ಯ ಸತ್ಯಗುಪ್ತ ಸತ್ಯಮಿತ್ರ ಶರ್ಮಳ ವಿನೀತ ಸಂವರ ಮುನಿಗುಪ್ತ ಮುನಿದತ್ತ
ಮುನಿಯಜ್ಞ ಮುನಿದೇವ ಗುಪ್ತಯಜ್ಞ ಮಿತ್ರಯಜ್ಞ ಸ್ವಯಂಭು ಭಗದೇವ ಭಗದತ್ತ ಭಗಫಲ್ಲು
ಗುಪ್ತಫಲ್ಲು ಮಿತ್ರಫಲ್ಲು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸರ್ವಸಂಘ ವರುಣ ಧನಪಾಲ ಮಘವ ತೇಜೋರಾಶಿ
ಮಹಾವೀರ ಮಹಾರಥ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ಮಹಾಬಲ ಸುವಿಶಾಲ ವಜ್ರ ವಜ್ರಸಾರ ಚಂದ್ರಚೂಲ ಜಯ

೬೯. ಭರತೇಶ್ವರನು ವಂದನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಮಾಲೆಯು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ
ವಂದನಮಾಲೆಯೆಂದು ಈಗಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ.¹ ೪೦. ಪ್ರಿಯನೂ ಧರ್ಮಪರನೂ
ಆದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದು “ಯಥಾ ರಾಜಾ
ತಥಾ ಪ್ರಜಾ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಧರ್ಮಪರರಾದರು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಇತ್ತ
ವೃಷಭನಾಥನಾದರೋ ವೃಷಭಸೇನ, ಕುಂಭಸೇನ, ದೃಢರಥ, ಶತಧನು, ದೇವಶರ್ಮ,
ದೇವಭವ, ನಂದನ, ಸೋಮದತ್ತ, ಶೂರದತ್ತ, ವಾಯುಶರ್ಮ, ಯಶೋಬಾಹು,
ದೇವಾಗ್ನಿ, ಅಗ್ನಿದೇವ, ಅಗ್ನಿಗುಪ್ತ, ಮಿತ್ರಾಗ್ನಿ, ಹಲಧರ, ಮಹೇಂದ್ರ,
ವಸುದೇವ, ವಸುಂಧರ, ಅಚಲ, ಮೇರು, ಮೇರುಧನ, ಮೇರುಭೂತಿ, ಸರ್ವಯಶ,
ಸರ್ವಯಜ್ಞ, ಸರ್ವಗುಪ್ತ, ಸರ್ವಪ್ರಿಯ, ಸರ್ವದೇವ, ಸರ್ವವಿಜಯ, ವಿಜಯಗುಪ್ತ,
ವಿಜಯಮಿತ್ರ, ವಿಜಯಿಲ, ಅಪರಾಜಿತ, ವಸುಮಿತ್ರ, ವಿಶ್ವಸೇನ, ಸಾಧುಷೇಣ,
ಸತ್ಯದೇವ, ದೇವಸತ್ಯ, ಸತ್ಯಗುಪ್ತ, ಸತ್ಯಮಿತ್ರ, ಶರ್ಮಳ, ವಿನೀತ, ಸಂವರ, ಮುನಿಗುಪ್ತ,
ಮುನಿದತ್ತ, ಮುನಿಯಜ್ಞ, ಮುನಿದೇವ, ಗುಪ್ತಯಜ್ಞ, ಮಿತ್ರಯಜ್ಞ, ಸ್ವಯಂಭು, ಭಗದೇವ,
ಭಗದತ್ತ, ಭಗಫಲ್ಲು, ಗುಪ್ತಫಲ್ಲು, ಮಿತ್ರಫಲ್ಲು, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಸರ್ವಸಂಘ, ವರುಣ,
ಧನಪಾಲ, ಮಘವ, ತೇಜೋರಾಶಿ, ಮಹಾವೀರ, ಮಹಾರಥ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ, ಮಹಾಬಲ,

1 ವಂದನಮಾಲೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದು.

ಭರತಂ ದರ್ಶನದೋ ಮಂ
ದರಮಾ ಪ್ರಾಗ್ಭೂತಭೂತಳಂಬರೆಗಂ ನೀ
ಳ್ಳಿರೆ ಕಂಡು ವಿಸ್ತೃತಾಂತಃ
ಕರಣನದರ್ಶನದೊ ನಾಡೆಯುಂ ಚಿಂತಿಸಿದಂ

೪೧

ದಿವದಿನಿಬೆದೋಪಧಿದುಮು
ಮವನೀತಳಮನುಜಮರಣಜನ್ಮಜರಾಂ
ಭವಭಯಮಂ ಕಿಡಿಸಿ ದಿವ
ಕೃಪಯವದಿಂದಡರೆ ನೋಡಿದಂ ಯುವರಾಜಂ

೪೨

ನರಸಮಿತಿಗೆ ಬೇಡಿದುದಂ
ನಿರಂತರಂ ಕೊಟ್ಟು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂ ಪೋಗಲ್
ಸುರಲೋಕಕ್ಕುದ್ಯತಮಾ
ಗಿರೆ ಕಂಡಂ ಸ್ವಪ್ನಸಮಯದೋ ಗೃಹಪತಿಯುಂ

೪೩

ಪರರತ್ನದ್ವೀಪಂ ಭಾ
ಸುರರತ್ನಾಳಿಯನನಾರತಂ ಕೊಟ್ಟು ವಸುಂ
ಧರೆಗಭ್ರದತ್ತ ನೆಗೆಯ
ಲಿರೆ ಕಂಡಂ ಭರತಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯನುಮಾಗಳ್

೪೪

ನೆಲಸಿದ್ಧ ವಜ್ರಪಂಜರ
ಮಲಜುವಿನಂ ಪಾಯ್ ಸಿಂಧುರಾರಾತಿಯನು
ಜ್ವಲತನುವನಭ್ರಪಥದ
ತ್ತ ಲಂಘಿಸಲ್ಪಿದುದಂ ಚಮೂಪತಿ ಕಂಡಂ

೪೫

ವ|| ಮತ್ತಂ ಜಯಪ್ರಿಯತನೂಜಂ,

ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ೪೨. ಔಪಧಿವೃಕ್ಷವು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭೂಮಿಗಿಳಿದು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಾವು, ಹುಟ್ಟು, ಮುಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಲಿರುವ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಂತೆ ಯುವರಾಜನು (ಆರ್ತಕೀರ್ತಿಯು) ಕಂಡನು. ೪೩. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ನರಸಮಿತಿಗೆ ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ದ್ಯುಕ್ತವಾದಂತೆ ಆ ಗೃಹಪತಿರತ್ನನಾದ (ಕಾಮವೃಷ್ಟಿಯು) ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡನು. ೪೪. ರತ್ನದ್ವೀಪವು ಭಾಸುರವಾದ ರತ್ನಸಮೂಹವನ್ನು ವಸುಂಧರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿತ್ತು ಆಕಾಶದಡೆಗೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭರತನ ಮಂತ್ರಿ ಮುಖ್ಯನು ಕಂಡನು. ೪೫. ತಾನು ನೆಲಸಿದ್ದ ವಜ್ರಪಂಜರವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಹೊರಬಂದ ಉಜ್ವಲ ದೇಹವುಳ್ಳ ಸಿಂಹವು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಲಿರುವುದನ್ನು ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಯು ಕಂಡನು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಜಯಕುಮಾರನ ಪುತ್ರನಾದ ಅನಂತವೀರ್ಯನು

ತಾರಾನಿಕರಾವೇಷ್ಟಿತ
 ಗಾರಾಪತಿಯಂ ಸಮಸ್ತ ನರಲೋಕಮುಮಂ
 ನೇರಿತ್ತು ಬೆಳಗಿ ಪೋಪುದ
 ನಾರಾತ್ರಿಯೊಳಿಂತನಂತವೀರಂ ಕಂಡಂ

೪೭

ಸುರರಾಜಮನಃಪ್ರಿಯ ಶಚಿ
 ವರಸು ಯಶಸ್ವತಿಯುಮಾಸುನಂದೆಯುಮಾಗಳ್
 ಪಿರಿದುಂ ಶೋಕದೊಳಿರೆ ಯುವ
 ತಿರತ್ತಮೆನಿಸಿದ ಸುಭದ್ರ ಕನಸು ಕಂಡಳ್

೪೮

ವ|| ಮತ್ತಂ ವಾರಾಣಸೀನಗರಾಧೀಶ್ವರನಕಂಪನತನಯಂ,

ಧರಣೀತಳಘನತಮಮಂ
 ಕರಗಿಸಿ ಭಾಸ್ವತ್ಕರಂಗಳಿಂ ಗಗನತಳ
 ಕ್ಕಿರದದರ್ವ ವಿಸ್ತುರದ್ವಿನ
 ಕರನಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದಾವನೀಶಂ ಕಂಡಂ

೪೯

ವ|| ಅಂತು ಭರತಾದಿಗಳನಿಬರುಂ ತಂತಮ್ಮ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳಂ ಪ್ರಭಾತಸಮಯದೊಳ್
 ಪುರೋಹಿತಂಗಳೆಪಿದೊಡೆ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡ

ಕನಸುಗಳಿವು ಪೇಜಪೇಜತೇ
 ನನಂತಗುಣನಿಲಯನಾದಿದೇವಂ ಪಲಬರ್
 ಮುನಿಪತಿಗಳ್ ವರಸದರ್ಶಕ
 ನನತ್ತರಾಸ್ವದಮನೆಂಬುದಂ ಸೂಚಿಸುಗುಂ

೫೦

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕವೃತ್ತಿಕರಸ್ಥಿತಿಯನಾನಂದನೆಂಬಂ

೪೭ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹದಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ನಕ್ಷತ್ರರಾಜನು (ಚಂದ್ರನು) ಎಲ್ಲ
 ನರಲೋಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಬೆಳಗಿ ಹೋದುದನ್ನು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡನು. ೪೮.
 ದೇವೇಂದ್ರನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಯೊಡನೆ ಯಶಸ್ವತೀ ಸುನಂದೆಯರು ಅತ್ಯಂತ
 ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದಂತೆ ಯುವತಿರತ್ನಗಳಾದ ಸುನಂದೆಯು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು.
 ವ|| ಮತ್ತೆ ವಾರಾಣಸೀ ನಗರದ ರಾಜನಾದ ಅಕಂಪನನ ಮಗನು (ಚಿತ್ರಾಂಗದನು)
 ೪೯. ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳ ಜಾಲದಿಂದ
 ಕರಗಿಸಿ ಆಕಾಶತಳವನ್ನೇರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
 ಕಂಡನು. ವ|| ಭರತನೇ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾತ
 ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ೫೦. “ನೀವು ಕಂಡ ಕನಸುಗಳು ಇನ್ನೇನು,
 ಅನಂತಗುಣನಿಲಯನಾದ ಆದಿದೇವನು ಕೆಲವು ಮುನಿಪತಿಗಳೊಡನೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ
 ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದಾಗಿ ಪುರೋಹಿತನು ತಿಳಿಸಿದನು.
 ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆನಂದನೆಂಬುವನು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ

ಧರ್ಮಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತಂ ಬಂದವಿವಿಧೋದೇ, ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯುಂ ವಿನೇಯಜನಸಮೇತಂ ಬಂದು ಭಟ್ಟಾರಕರಂ ಮೂಱುಸೂಟ್ ಬಲವಂದು ಕೃತಾಭೀಷ್ಟಸ್ತವನಪರಂ ಮಹಾಮಹವೆಂಬ ಮಹಾ ಪೂಜೆಯಂ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಂ ಪದಿನಾಲ್ಕುದಿವಸಂಬರಂ ನಿರಂತರಂ ಮಾಡಿ ವೃಷಭನಾಥಂ ಸ್ವಸ್ಥಾನಯೋಗಕೇವಲಿ ಕೇವಲಿಪ್ರದೇಶನಿರ್ಜರೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತಮಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಿಂ ಶರೀರತ್ರಿಗುಣಬಹುಳತೆಯಿಂ ಚತುರ್ದಶರಜ್ಜಾಯಾಮಾತ್ಮತ್ರಿಗುಣಪ್ರಮಾಣಾತ್ಮಪ್ರದೇಶವಿಸರ್ಪಣದಿಂ ದಂಡಕ್ರಿಯಾಕರಣಾನಂತರ ಸಮಯದೊಳ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಬಾಹುಲ್ಯದಿಂ ಲೋಕಾಕಾಶವ್ಯಾಪಕಕವಾಟ ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನೆಲಪಿ ತದನಂತರ ಸಮಯದೊಳ್ ವಾತವಳಯಮುಲೆಯ ಜೀವಪ್ರದೇಶಂಗಳಿಂ ಲೋಕಪ್ರದೇಶಮಂ ಪರ್ವಿ ನಿರ್ವರ್ತಿತ ಪ್ರತರಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಂ ತದನಂತರಕ್ಷಣದೊಳ್ ವ್ಯಾಪ್ತವೃಷಭನರಜ್ಜು ಪ್ರಮಾಣಶೇಷ ಜಗತ್ಪ್ರದೇಶಲೋಕಪೂರಣಕ್ರಿಯಾಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಂ ಪ್ರವರ್ತಿತಪ್ರತರ ಕವಾಟದಂಡಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಂಗಳಿಂ ಖಂಡಿತಾಘಾತಚತುಷ್ಪತ್ಯನುಭಾಗನಪಗತ ಮೂಲಶರೀರ ಪ್ರಮಾಣಾತ್ಮಪ್ರದೇಶ ನಾಯುಷ್ಪತ್ಯಸಮೀಕೃತಾಶೇಷಾಘಾತತ್ರಯಸ್ಥಿತಕನಂತರ್ಮುಹೂರ್ತ ನಿರುದ್ಧಾಶೇಷ ಮನೋವಾಗ್ಧಾದರ ಕಾಯಯೋಗಂ ಸೂಕ್ತ ಕಾಯಯೋಗಪರಿಣತನುಪಯೋಗಪರಿಕಲ್ಪಿತ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರತಿಪಾತ್ಯಭಿಧಾನ ತೃತೀಯಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಪರಾಯಣಂ ನಿರುದ್ಧಸೂಕ್ತ ಶರೀರಯೋಗನನಂತರ ಸಮಯದೊಳ್ ಪಂಚತ್ಯಸ್ಥಾಕ್ಷ ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾತ್ರ ಕಾಲಪ್ರಮಿತಾಯೋಗಗುಣಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಪ್ರತಿಪತ್ತಿಧ್ಯಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣಶೇಷ ಶೀಲಗುಣಗಣನಿಲಯಂ ನಿಜದ್ವಿಚರಮಸಮಯ ದೊಳ್ ಅನ್ಯತರವೇದನೀಯ, ವೇದಗತಿ, ತತ್ತ್ವಯೋಗ್ಯಾನುಪೂರ್ವ, ಶರೀರಬಂಧನಸಂಘಾತವರ್ಣ ರಸಪಂಚಕ, ಸಂಸ್ಥಾನಸಂಹನನಪಟ್ಟಾಂಗೋ ಪಾಂಗತ್ರಿಕ, ಗಂಧದ್ವಿಕ, ಸ್ಪರ್ಶಾಪ್ತಕ, ಅಗುರುಲಘುತ್ವ, ವಿಹಾಯೋಗತ್ವದ್ವಿಕ, ಸ್ಥಿರಾಸ್ಥಿರ, ಶುಭಾಶುಭ, ಸುಸ್ವರ, ದುಸ್ವರ, ಸುಭಗ ದುರ್ಭಗ, ಪ್ರಚ್ಛೇಕ ಶರೀರಾಯಶಸ್ವೀರ್ತ್ಯನಾದೇಯ, ನಿರ್ಮಾಣ, ಪರ್ಮಾಪ್ತ, ನೀಚೈರ್ಗೋತ್ರಂಗಳೆಂಬ ದ್ವಿಸಪ್ತತಿಪ್ರಕೃತಿಗಳಂ

ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬಂದು ಅರುಹಿದನು. ಒಡನೆ ಭರತೇಶ್ವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಶಿಷ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ಭಟ್ಟಾರಕರನ್ನು ಮೂರುಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದನು. ಅಭೀಷ್ಟಸ್ತೋತ್ರಪರನಾಗಿ ಮಹಾಮಹವೆಂಬ ಮಹಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಹಾವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಸ್ವಸ್ಥಾನಯೋಗಕೇವಲಿಯಾದ ವೃಷಭನಾಥನು ಕೇವಲಿಪ್ರದೇಶನಿರ್ಜರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರೀರ ತ್ರಿಗುಣ ಬಹುಳತೆಯಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಜ್ಜುಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ದಂಡಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ (ಶರೀರತ್ರಿಗುಣ) ಬಹುಳತೆಯಿಂದ ಲೋಕಾಕಾಶವನ್ನು (ಅಗಲವಾಗಿ) ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಕವಾಟಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಅನಂತರ ವಾತವಲಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಲೋಕಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ (ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ) ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಪ್ರತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಳು ಘನರಜ್ಜು ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಆವಶಿಷ್ಟ ಜಗತ್ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು (ವಾತವಲಯವನ್ನೂ ಸಹ) ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಲೋಕಪೂರಣಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಪ್ರತರ-ಕವಾಟ-ದಂಡ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಖಂಡಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ (ನಾಮ, ಗೋತ್ರ, ಆಯು, ವೇದನೀಯ) ಸ್ಥಿತ್ಯನುಭಾಗನಾಗಿ ಮೂಲಶರೀರ ಪ್ರಮಾಣದ

ನಿರವಶೇಷಂ ಕಿಡಿಸಿ ಸ್ವಕೀಯಚರಮಸಮಯದೊಳ್ ಅನ್ಯತರ ವೇದನೀಯ, ಮನುಷ್ಯಾಯುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯಗತಿ, ತತ್ಪ್ರಾಯೋಗ್ಯಾನುಪೂರ್ವ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಜಾತಿ, ತಸನಾಮ, ಸುಭಗಾದೇಯ, ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ಬಾದರಯಶಸ್ವೀರ್ತುಚೈಗೋತ್ರ, ತೀರ್ಥಕರ ನಾಮಂಗಳೆಂಬ ಪದಿಮೂಟುಂ ಪ್ರಕೃತಿಗಳುಮಂ ನಿರ್ಮೂಲಂ ಕಿಡಿಸಿ ಬಲೆಯಂ ಕ್ಷಾಯಿಕಸಮ್ಮಕ್ಷಾನಂತ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನವೀರೈಸೂಕ್ಷ್ಮವಗಾಹಾಗುರುಲಘುತ್ವಾವ್ಯಾ ಬಾಧಂಗಳೆಂಬ,

ಆತ್ಮವೃಳ್ಳವನಾದನು.¹ (ಜೀವನನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೂಲಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಡಕಮಾಡಿದನು.) ಹೀಗೆ (ನಾಮ, ಗೋತ್ರ, ವೇದನೀಯ) ಎಂಬ ಮೂರು ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯಕರ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಮೀಕೃತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಮನೋ-ವಾಕ್-ಬಾದರಕಾಯಯೋಗವನ್ನು ನಿರೋಧಿಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಯಯೋಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಉಪಯೋಗಕಲ್ಪಿತವಾದ 'ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರತಿಪಾತಿ' ಎಂಬ ತೃತೀಯ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಆಮೇಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರವನ್ನೂ ನಿರೋಧಿಸಿ ಐದು ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು (ಅ, ಇ, ಉ, ಋ, ಌ) ಉಚ್ಚರಿಸುವಷ್ಟು ಕಾಲದ ಆಯೋಗಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ (ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ) ಇದ್ದು ಸಮುಚ್ಚಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರತಿಪತ್ತಿಧ್ಯಾನದಿಂದ² ಸಮಸ್ತ ಶೀಲ ಗುಣಗಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದನು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಯು ನಿಜದ್ವಿಚರಮ³ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯತರವೇದನೀಯ (ಘಾತಿ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ದುಃಖಫಲವನ್ನು ನೀಡಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿ ದಗ್ಧಬೀಜದಂತೆ ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವ ಅನುದಯವೆಂಬ (ಅಸಾತಾವೇದನೀಯ), ದೇವಗತಿ, ದೇವಗತಿ ಪ್ರಯೋಗ್ಯಾನುಪೂರ್ವ, ಜಿ ಶರೀರ, ಜಿ ಬಂಧನ, ಜಿ ಸಂಘಾತ, ಜಿ ವರ್ಣ, ಜಿ ರಸ, ೬ ಸಂಸ್ಥಾನ, ೬ ಸಂಹನನ, ೩ ಅಂಗೋಪಾಂಗ, ೨ ಗಂಧ, ೮ ಸ್ಪರ್ಶ, ಅಗುರುಲಘುತ್ವ, ೨ ವಿಹಾಯೋಗತಿ (ಪ್ರಶಸ್ತ + ಅಪ್ರಶಸ್ತ), ಸ್ಥಿರ, ಅಸ್ಥಿರ, ಶುಭ, ಅಶುಭ, ಸುಸ್ವರ, ದುಸ್ವರ, ಸುಭಗ, ದುರ್ಭಗ, ಪ್ರತ್ಯೇಕಶರೀರ, ಅಯಶಸ್ವೀರ್ತಿ, ಅನಾದೇಯ, ನಿರ್ಮಾಣ, ಅಪರ್ಯಾಪ್ತ, ನೀಚೈಗೋತ್ರ ಎಂಬ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಃಶೇಷವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಚರಮ (ಅಂತ್ಯ) ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯತರವೇದನೀಯ (ಸೋದಯವಾದ

1. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯು ವಿಹಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಯೋಗಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕೇವಲಿಯಾಗಿದ್ದನು (ನೋಡಿ, ಗೊಮ್ಮಟಸಾರ, ಜೀವಕಾಂಡ, ಗಾಥಾ ೬೭ರ ಹಿಂದಿ ಟೀಕೆ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿ) ಈಗ ಸಮುದ್ಭೂತಕೇವಲಿಯಾಗಿ ಕೇವಲಿನಿರ್ಜರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ದಂಡ, ಕವಾಟ, ಪ್ರತರ, ಲೋಕಪೂರಣ-ಇವು ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ಭೂತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಶರೀರತ್ರಿಗುಣ ಬಹುಳತೆಯೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ತೈಜಸ, ಕಾರ್ಮಣ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುವುದು. "ಆತ್ಮತ್ರಿಗುಣ ಪ್ರಮಾಣ" ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಶರೀರತ್ರಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ 'ಆತ್ಮತ್ರಿಗುಣ ಪ್ರಮಾಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿರಬಹುದು.

2. ಇದು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ. 'ಸಮುಚ್ಚಿನ್ನಕ್ರಿಯಾನಿವರ್ತಿ' ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ (ರಾಜವಾರ್ತಿಕ ೯-೪೪)

3. ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕಡೆಯ ಎರಡುಕ್ಷಣ. (ದ್ವೈಚರಮೌಯಸ್ಯ ಸಃ ದ್ವಿಚರಮಃ) ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಉಪಾಂತೃಕ್ಷಣ

ಗುಣಮಂಟುಂ ಬಂದು ತನ್ನೊಳ್ ಜೆನೆದಿರೆ ಸುಖಸಾದ್ಭೂತನುಂ ಲೋಕಚೂಡಾ
ಮಣಿಯುಂ ಶಶ್ವತ್ತಿಲೋಕೀಪ್ರಣುತನುಮತಿವಿಖ್ಯಾತನುಂ ಭವ್ಯಚಿಂತಾ
ಮಣಿಯುಂ ತಾನಾಗಿ ತನ್ನೊಳ್ ನೆಜೆಯೆ ಪಡೆದು ತನ್ನಂದಮುಂ ತಾನೆ ತನ್ನ
ತ್ತನನಾದಿಬ್ರಹ್ಮನೇಕಕ್ಷಣದೊಳೆ ಪರಮಬ್ರಹ್ಮಸದಕ್ಕೆ ಸಂದಂ

೫೦

ದೊರೆಕೊಂಡ ಮಾಘಮಾಸಂ

ಬರೆ ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶೀದಿನಂ ಸಮನಿಸೆ ತ

ತ್ಪುರುದೇವಂ ಮುಕ್ತಿವಧೂ

ವರತೆಯನಭಜನುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಕೈಕೊಂಡಂ

೫೧

ವ|| ಅಂತು ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಲೋಕಶಿಖರಿಶಿಖರಶೇಖರಾಯಮಾನಮುಂ ಕ್ರಮೋನ್ನತವಾಗಿ
ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದೊಳಷ್ಟಯೋಜನಬಾಹುಲ್ಯಮುಂ ಧವಳಚ್ಚತ್ರಾಕಾರಮುಂ ನಾಲ್ವತ್ತೈದುಲಕ್ಷಯೋಜನ
ದಗಲಮುಂ ಸಮವೃತ್ತಮುಂ ಎನಿಸಿದೀಷತ್ಪಾಗ್ಧಾರದ ಮೇಗಣ ಘನೋದಧಿಘನಾನಿಲತನುವಾತ
[ತೃತೀಯ]^೧ಭಾಗದೊಳ್ ಅವ್ಯಾಬಾಧನುಮನಂತಸುಖಾಂಬುಧಿನಿಲಯನುಮಾಗಿ ನೆಲಸಿದರ್, ಇತ್ಯ
ಚತುರ್ವಿಧದೇವನಿಕಾಯಮುಂ ಪುರುದೇವಪರಿನಿರ್ವಾಣಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಪೂಜಾರ್ಪಣಾಭಿಲಾಷಿಯಾಗಿ
ನಿರ್ವಾಣಭೂಮಿಯನನೇಕಸುರಭಿಸುರತರುಕುಸುಮಸುಗಂಧಾಕ್ಷತಂಗಳಿಂದಮರ್ಚಿಸಿ,

ಸಾತಾವೇದನೀಯ), ಮನುಷ್ಯಾಯುಷ್ಯ, ಮನುಷ್ಯಗತಿ, ಮನುಷ್ಯಗತಿ ಪ್ರಯೋಗ್ಯಾನು
ಪೂರ್ವ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಜಾತಿ, ತ್ರಸನಾಮ, ಸುಭಗ, ಆದೇಯ, ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ಬಾದರ,
ಯಶಸ್ವೀರ್ತಿ, ಉಚ್ಚೈರ್ಗೋತ್ರ, ತೀರ್ಥಂಕರನಾಮ ಎಂಬ ಹದಿಮೂರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನೂ
ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಕ್ಷಾಯಿಕಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ, ಅನಂತಜ್ಞಾನ,
ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತವೀರ್ಯ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಅವಗಾಹ, ಅಗುರುಲಘುತ್ವ,
ಅವ್ಯಾಬಾಧಗಳೆಂಬ ೫೦. ಎಂಟು ಗುಣಗಳೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಆಗ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು
ಸುಖಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ಲೋಕಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗಿ, ತ್ರಿಲೋಕದ ಜನರಿಂದ
ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಅತಿಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿ, ಭವ್ಯಚಿಂತಾಮಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನಲ್ಲಿ
ತಾನಾಗಿ ತನ್ನಂದವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಾನೆ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ
ಪರಬ್ರಹ್ಮಸದಕ್ಕೆ ಸಂದನು. ೫೧. ಮಾಘಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ,
ಅಂದಿನ ಅಭಿಜನ್ಮಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪುರುದೇವನು ಮುಕ್ತಿವಧುವಿನ ವರಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನು.
ವ|| ಅಂತು ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಲೋಕವೆಂಬ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವೂ,
ಕ್ರಮೋನ್ನತವಾಗಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಯೋಜನಾಧಿಕವೂ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಾಕಾರವೂ
ನಲವತ್ತೈದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನದಗಲವೂ ಸಮವೃತ್ತವೂ ಎನಿಸಿದ 'ಈಷತ್ಪಾಗ್ಧಾರದ
(ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರ) ಮೇಲಿನ ಘನೋದಧಿ. ಘನಾನಿಲ ಮತ್ತು ತನುವಾತಗಳೆಂಬ ಮೂರು
ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ತನುವಾತದ ಮೇಲೆ (ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ) (ವೇದನೀಯ
ಕರ್ಮರಹಿತನಾದ್ದರಿಂದ) ಅವ್ಯಾಬಾಧನಾಗಿ ಅನಂತ ಸುಖಾಂಬುಧಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ

ಸುರಿತಾಗ್ನೀಂದ್ರಕಿರೀಟಕೋಟಿಮಣಿಸಂಭೂತಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಚಂದನಾ
ಗುರು ಕರ್ಪೂರಲವಂಗಕುಂಕುಮಘೃತಕ್ಷೀರಾನಲದ್ರವ್ಯಸಂ
ಕರಸಂಪರ್ಕದೊಳೆಯ್ದ ಪೆರ್ಚಿದುದವೆಂ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೊಯ್ದು ಭಾ
ಸುರದಿಂದ ತತ್ಸುರರಾಜನಂದು ಪಿರಿದೊಂದುತ್ಸಾಹಮಂ ಮಾಡಿದಂ

೫೨

ವ|| ಅಂತು ಸುರಭಿಕುಸುಮಗಂಧಾಕ್ಷತಂಗಳಿಂದಮರ್ಚಿಸಿ ಭಗವಚ್ಚರೀರಹೋಮಕುಂಡ
ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದೊಳ್ ಗಣಧರಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರಕುಂಡಮನಿಟಿಸಿ ತದಪರದಿಗ್ನಾಗದೊಳನಗಾರಕೇವಳಿಹುತಾಶನ
ಕುಂಡಮಂ ಸ್ಥಾಪನಂಗೆಯ್ದು ಆಗಾರ್ಹಪತ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಾಹವನೀಯಾಭಿಧಾನಕುಂಡಂಗಳಿಂದ ಕೊಂಡು
ಲಲಾಟಕಂಠಭುಜಶಿಖರಗಳ ಹೃದಯಪ್ರದೇಶದೊಳಂ,

ಭೂತಿಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಯಾಣದಿ
ಭೂತಿಗಳೆಮಗಕ್ಕೆ ಬೇಗಮಿನ್ನೆಂದು ಮನೋ
ಜಾತಮಹೋತ್ಸಾಹರ್ ತ
ದ್ಯೂತಿಯಿನ್ನಿಟ್ಟು ತ್ರಿಪುಂಧ್ರಮಂ ದಿವಿಜೇಂದ್ರರ್

೫೩

ವ|| ಅಂತು ತ್ರಿಪುಂಧ್ರಂಗಳನಿಟ್ಟೊಸಗೆಯಿಂದೊಸಗೆ ಮರುಳ್ಳೊಂಡು,

ನೆಲಸಿದನು. ಚತುರ್ವಿಧದೇವನಿಕಾಯವು ಪುರುದೇವನ ಪರಿನಿರ್ವಾಣವೆಂಬ
ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ 'ನಿರ್ವಾಣಭೂಮಿ'ಯನ್ನು
ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ
ಅರ್ಚಿಸಿದರು. ೫೨. ಅಗ್ನಿಕುಮಾರನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಿರೀಟಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿನ
ಮಣಿಗಳಿಂದೊಗೆದ ಬೆಂಕಿಯೊಡನೆ ಅಗರು, ಕರ್ಪೂರ, ಲವಂಗ, ಕುಂಕುಮ, ತುಪ್ಪ,
ಹಾಲು ಮುಂತಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೊದಗಲು, ತತ್ಪಲವಾಗಿ ವರ್ಧಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ
(ಆದಿದೇವನ ದೇಹವನ್ನು) ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿ (ಭಸ್ಮಮಾಡಿ) ಸುರರಾಜನು ಅಂದಿನ
ದಿನ ಹಿರಿದಾದೊಂದು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತಳೆದನು. ವ|| ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾದ ಕುಸುಮ
ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಕುಂಡವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಭಗವಚ್ಚರೀರದ ಹೋಮ
ಕುಂಡದ (ಆಹವನೀಯದ) ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಣಧರ ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರಕುಂಡವನ್ನು
ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ದಿಕ್ಕಾಗದಲ್ಲಿ (ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ) ಅನಗಾರಕೇವಲಿಗಳ ಬೆಂಕಿಯ
ಕುಂಡವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು. ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಹವನೀಯ ಎಂಬ
ಆ ಕುಂಡಗಳಿಂದ (ಭಸ್ಮವನ್ನು) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಣೆ, ಕತ್ತು, ಭುಜ, ಶಿಖರ ಮತ್ತು
ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ೫೩. ದೇವೇಂದ್ರರು ಈ ಭಸ್ಮಗಳಿಂದ ನಮಗೆ
ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ವಿಭೂತಿ (ಐಶ್ವರ್ಯ)ಗಳುಂಟಾಗುವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.
ಒಡನೆ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ದಿವಿಜೇಂದ್ರರು ಆ ಭಸ್ಮದಿಂದ ತ್ರಿಪುಂಧ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡರು. ವ|| ಹೀಗೆ ತ್ರಿಪುಂಧ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಸಂತೋಷಪರವಶರಾದರು.

ಆನಂದನಾಟಕಂ ಪರ
ಮಾನಂದಮನಂದು ಮಾಡೆ ದಿವಿಜಾಧೀಶರ್
ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಿಂದಮ
ದೇನೆಂಬುತ್ತವಮನಟ್ಟಿಯಿಂ ಮಾಡಿದರೋ

೫೪

ವ|| ಆಗಲಾತ್ಮಿಯಗುರುವಿಯೋಗಶೋಕಾನಳದಹ್ಯಮಾನಸನಾಗಿದರ್ ಭರತಪತಿಯ
ಶೋಕಾವೇಗಮಂ ವ್ಯಪಭಸೇನಗಣಾಗ್ರಣೆಗಳಂತೆದಾಟಿಸಿದರ್,

ಖಳಕರಾಪ್ತಕಮಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿ ಸಂಸಾರಾಬ್ಧಿಯಂ ದಾಂಟಿ ನಿ
ಶ್ವಸೌಖ್ಯಸ್ವದಮಂ ತ್ವದೀಯಜನಕಂ ಕೈಕೊಂಡೊಡೀದೇವಸಂ
ಕುಳಮಿಂದ್ರಂಬೆರಸಾಡಿದಪ್ಪುದಿದಜೊಳ್ ನೀಂ ರಾಗಿಸಲ್ಪಕ್ಕುದೇ
ಕೊಳಕೊಳ್ಳೈ ಜಡರಂತೆ ಶೋಕರಸಮಂ ಪಟ್ಟಂಡಧಾತ್ರೀಶ್ವರಾ

೫೫

ನಿನಗೆ ವ್ಯಪಭೇಶ್ವರಂ ಲೋ
ಚನಗೋಚರನಿನ್ನವರೆಗಮೀಗಳ್ ನಿಂದಂ
ಮನುಕುಲಲರಾಮ ನೆಟ್ಟನೆ
ಮನದೊಳ್ ಕಡುಸಾರೆಯಲ್ತೆ ಮುನ್ನಿಂದೀಗಳ್

೫೬

ಭರತೇಶ್ವರ ನಾಮಪೊಡೆ
ಚರಮಾಂಗರುಮಖಳಮಲವಿಲೋಪನದಿಂದಂ
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನೈದಿದ
ಪರಮಪದಂ ನಮಗಮದುವೆ ನೆಲೆ ಬೇತುಂಟೇ

೫೭

೫೪. ಅನಂತರ ಆನಂದನಾಟಕವು ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ತಂದಿತು. ದಿವಿಜಾಧೀಶರು
ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ವ|| ಆಗ ತನ್ನ
ಗುರುವಿಯೋಗವೆಂಬ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದ ಭರತರಾಜನ
ಶೋಕಾವೇಗವನ್ನು ವ್ಯಪಭಸೇನಗಣಾಗ್ರಣೆಗಳು ಇಂತೆಂದು ಹೇಳಿ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದರು.
೫೫. “ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿ ಎಂಟು ಕಿಲ್ವಿಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರವನ್ನು
ದಾಟಿ ನಿನ್ನ ಜನಕನು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ
ದೇವಸಮೂಹವು ಇಂದ್ರನೊಡಗೂಡಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಸಂತೋಷಿಸ
ಬೇಕು. ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಭೂಮಿಗೊಡೆಯನೇ! ನೀನು ಏಕೆ ಜಡರಂತೆ
ಶೋಕರಸವನ್ನಪ್ಪುವೆ? ೫೬. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವ್ಯಪಭೇಶ್ವರನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೇಮನು ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು
ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದಾನಷ್ಟೆ. ೫೭. ಭರತೇಶ್ವರ! ನಾವೂ ಕೂಡ
ನಿಖಿಲಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಚರಮಶರೀರಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಪುರು
ಪರಮೇಶ್ವರ ನಾದರೂ ಅಖಿಲ ಮಲವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಮ
ಪದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಮಗೂ ಸಹ ಅದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯುಂಟೆ?

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಜೀವಂಗಳ್ ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮಶೈಲೂಷಪ್ರೇರಿತಂಗಳಾಗಿ ಚತುರ್ಗತಿ
ಸಂಸಾರಂಗಳೊಳನೇಕರಸಪರಿಣತಂಗಳ್ ನಾನಾಶರೀರೋಪಾಧಾನಪರಿತ್ಯಜನಪುರಸ್ಕರಂ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುಗುಂ,
ಅದು ನಮ್ಮಿಬರ ಭವಾಳಿಯಿಂದೆ ನಮಗನುಭೂತಪೂರ್ದಮದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಭವದೀಯ ಜನಕಂ
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರಂ,

|| ಅಕ್ಕರ ||

ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯೊಳ್ ಜಯವರ್ಮಂ ಬಟಿಕೀ ಮಹಾಬಲಂ ಲಲಿತಾಂಗಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ
ಭೋಗಭೂಮಿಜಂ ಶ್ರೀಧರದೇವಂ ಸುವಿಧಿನರಾಧಿಪನಚ್ಚತೇಂದ್ರಂ
ಸಾಗರಾಂತಂ ನೆಲನನಿತುಮಂ ಚಕ್ರದಿಂ ಬೆಸಕ್ಕಿಸಿದ ವಜ್ರನಾಭಿ
ಯಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ ಬಂದಿಲ್ಲಿ ತಾನಾದಿದೇವನಾದಂ

೫೮

ವ|| ಮತ್ತಂ ಧನಶ್ರೀಯುಂ ನಿರ್ನಾಮಿಕೆಯುಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾದೇವಿಯುಂ ಶ್ರೀಮತಿಯುಂ
ಆರೈಯುಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವನುಂ ಕೇಶವಮಹೀಶನುಂ ಅಚ್ಯುತಪ್ರತೀಂದ್ರನುಂ ಧನದೇವನುಂ
ಅಹಮಿಂದ್ರನುಂ ಆಗಿ ಬಂದೀಗಳಾದಿದಾನತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೇಯಾಂಸನಾದಂ; ಅತಿಗೃದ್ಧಮಹೀಶನುಂ
ನಾರಕನುಂ ವ್ಯಾಘ್ರನುಂ ಈಶಾನಕಲ್ಪಜನುಂ ಮತಿವರಮಂತ್ರಿಯುಂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕದಿವಿಜನುಂ
ಸುಬಾಹುಮಹೀಪತಿಯುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನುಂ ಅಹಮಿಂದ್ರನುಮಾಗಿ ಬಂದು ನೀನೀಗಳ್
ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದೈ ; ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಸೇನಾನಾಯಕನುಂ ಭೋಗಭೂಮಿಜನುಂ

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯೆ ಜೀವಂಗಳು ಶುಭಾಶುಭರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ನಟರಿಂದ
ಪ್ರೇರಿತಗಳಾಗಿ ದೇವ ಮಾನುಷ ತೀರ್ಯಗಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಿಧ
ಸುಖದುಃಖಾನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಗಳಾಗಿ ನಾನಾವಿಧ ಶರೀರಗಳನ್ನವ್ವವುದು ಬಿಡುವುದೇ
ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಅವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಭವಾವಳಿಯಿಂದಲೇ
ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನು.
೫೮. ಭೋಗೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಜಯವರ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಹಾಬಲ,
ಲಲಿತಾಂಗ, ವಜ್ರಜಂಘ, ಭೋಗಭೂಮಿಜ, ಶ್ರೀಧರದೇವ, ಸುವಿಧಿ, ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರ
ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಬಳಿಕ ಅವನೇ ಕಡಲುಡಿಗೆಯಾದ ನೆಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಕ್ರದಿಂದ
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಜ್ರನಾಭಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆಗಿ
ಹುಟ್ಟಿಬಂದು ಆಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಆದಿದೇವನಾದನು. ವ|| ಮತ್ತೆ ಧನಶ್ರೀಯೂ
ನಿರ್ನಾಮಿಕೆಯೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾದೇವಿಯೂ, ಶ್ರೀಮತಿಯೂ ಆರ್ಯೆಯೂ
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭದೇವನೂ ಕೇಶವಮಹೀಶನೂ ಅಚ್ಯುತಪ್ರತೀಂದ್ರನೂ ಧನದೇವನೂ
ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆಗಿಬಂದು ಈಗ ಅದಿದಾನ ತೀರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಪ್ರೇಯಾಂಸ
ನಾಗಿರುವನು. ಅತಿಗೃದ್ಧಮಹೀಶನೂ ನಾರಕನೂ ವ್ಯಾಘ್ರನೂ, ಈಶಾನಕಲ್ಪಜನೂ
(ದಿವಾಕರಪ್ರಭನೂ) ಮತಿವರನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕ ದಿವಿಜನೂ
(ಅಹಮಿಂದ್ರ) ಸುಬಾಹುಮಹೀಪತಿಯೂ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆಗಿಬಂದು ನೀನೀಗ
ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದಿರುವೆ. ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನ ಸೇನಾನಾಯಕನೂ

ಕನಕಪ್ರಭಾಮರನುಂ ಲಲಿತಾಂಗದೇವಸಾಮಾನಿಕನುಂ ಪ್ರಭಂಕರನುಂ ವಜ್ರಜಂಘಸೇನಾಧೀಶ್ವರನಕಂಪನನುಂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕನುಮಹಮಿಂದ್ರನುಂ ಮಹಾಬಾಹುಮಹೀಪತಿಯುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಜನನುಮಾಗಿ ಬಂದು ಮೃಷಭೇಶ್ವರತನೂಜನೀಗಳ್ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಾದಂ, ದಿವಿಜನುಂ, ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನ ಮಂತ್ರಿಯುಂ ಭೋಗಭೂಮಿಜನುಂ ಕನಕಪ್ರಭಾಮರನುಂ ವಜ್ರಜಂಘಪುರೋಹಿತನಾಂಗಳನುಂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕನುಮಹಮಿಂದ್ರನುಂ ಪೀಠನುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶನುಮಾಗಿ ಬಂದು ನಾನೀಗಳ್ ಪೃಷ್ಠ ನಾಥಂಗೆ ಪ್ರಥಮಗಣಧರನಾದಂ, ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಪುರೋಹಿತನುಂ ಭೋಗಭೂಮಿಜನುಂ ಲಲಿತಾಂಗದೇವಸಾಮಾನಿಕಪ್ರಭಂಜನದೇವನುಂ ವಜ್ರಜಂಘಶ್ರೇಷ್ಠಧನಮಿತ್ರನುಂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕಾಹ ಮಿಂದ್ರನುಂ ಮಹಾಪೀಠನುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನುಮಾಗಿ ಬಂದೀಗಳನಂತವಿಜಯನಾದಂ; ಶಾರ್ದೂಲನುಂ ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯನುಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇವನುಂ ವರದತ್ತನೃಪನುಂ ಅಚ್ಯುತ ಸಾಮಾನಿಕದೇವನುಂ ವಿಜಯಭೂಪನುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನುಮಾಗಿ ಬಂದೀಗಳನಂತವೀರ್ಯನಾದಂ; ವರಾಹನುಂ ವರಾಹಾರ್ಯನುಂ ಮಣಿಕುಂಡಲಾಮರನುಂ ವರಸೇನಭೂಪನುಂ ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕದೇವನುಂ ವೈಜಯಂತಭೂಪನುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನುಮಾಗಿ ಬಂದೀಗಳ್ ಅಚ್ಯುತನಾದಂ; ವಾನರನುಂ ವಾನರಾರ್ಯನುಂ ಮನೋಹರಾಮರನುಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೃಪನುಂ ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನುಂ ಜಯಂತನೃಪನುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಬಂದೀಗಳ್ ವೀರನಾದಂ ನಕುಲನುಂ ನಕುಲಾರ್ಯನುಂ ಮನೋರಥದಿವ್ಯನುಂ ಶಾಂತಮದನನೃಪನುಂ ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನುಂ ಅಪರಾಜಿತನೃಪನುಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೊಳೆ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಬಂದೀಗಳ್ ಸುವೀರನಾದಂ.

ಭೋಗಭೂಮಿಜನೂ ಲಲಿತಾಂಗದೇವ ಸಾಮಾನಿಕನೂ ಪ್ರಭಂಕರನೂ ವಜ್ರಜಂಘನ ಸೇನಾಧೀಶನಾದ ಅಕಂಪನನೂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕಾಹಮಿಂದ್ರನೂ ಮಹಾಬಾಹು ಮಹೀಪತಿಯೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ವಂಶನು ಈಗ ಬಾಹುಬಲಿಕುಮಾರನಾದನು ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಮಂತ್ರಿಯೂ ಭೋಗಭೂಮಿಜನೂ ಕನಕಪ್ರಭಾಮರನೂ ವಜ್ರಜಂಘನ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಆನಂದನೂ ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕಾಹಮಿಂದ್ರದೇವನೂ, ಪೀಠನೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನೂ ಆಗಿ ಬಂದು ನಾನು ಈಗ ವೃಷಭನಾಥನಿಗೆ ಪ್ರಥಮಗಣಧರನಾದೆನು. ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನನ ಪುರೋಹಿತನೂ ಭೋಗಭೂಮಿಜನೂ ಲಲಿತಾಂಗದೇವ ಸಾಮಾನಿಕ ಪ್ರಭಂಜನದೇವನೂ ವಜ್ರಜಂಘನ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯಾದ ಧನಮಿತ್ರನೂ, ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕಾಹ ಮಿಂದ್ರನೂ ಮಹಾಪೀಠನೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನೂ ಆಗಿ ಬಂದು ಈಗ ಅನಂತ ವಿಜಯನಾಗಿರುವನು. ಶಾರ್ದೂಲನೂ ಶಾರ್ದೂಲಾರ್ಯನೂ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇವನೂ ವರದತ್ತನೃಪನೂ ಅಚ್ಯುತ ಸಾಮಾನಿಕದೇವನೂ ವಿಜಯನೃಪನೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರ ನಾಗಿ ಬಂದು ಈಗ ಅನಂತವೀರ್ಯನಾಗಿರುವನು. ವರಾಹನೂ ವರಾಹಾರ್ಯನೂ ಮಣಿಕುಂಡಲಾಮರನೂ ವರಸೇನಭೂಪನೂ ಅಚ್ಯುತ-ಸಾಮಾನಿಕದೇವನೂ ವೈಜಯಂತ ಭೂಮಿಪನೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಶ್ವರನಾಗಿ ಬಂದು ಈಗ ಅಚ್ಯುತನಾದನು. ವಾನರನೂ ವಾನರಾರ್ಯನೂ ಮನೋಹರಾಮರನೂ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೃಪನೂ ಅಚ್ಯುತ ಸಾಮಾನಿಕನೂ ಜಯಂತನೃಪನೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಬಂದು ಈಗ

೧ ಶ್ರೀಷೇಣ (ಪೂ. ಪು. ೪೭-೩೭೩) ೨ ಗುಣಸೇನ (ಪೂ. ಪು. ೪೭-೩೭೫) ೩ ಜಯಸೇನ (ಪೂ. ಪು. ೪೭-೩೭೭) 1 ಇವನು ಭರತನ ತಮ್ಮ.

ಭವರಾಶಿಯೊಳಿಂತು ಜೀವನಿವಹಂ ಬರ್ದುತ್ತುಮಿರ್ಕುಂ ಮಹೋ
ತ್ಸವಮಲ್ಲೆ ಗುರುವಿಂತು ದಾಂಟದೊಡಿದಂ ಬೇಡೀವಿಪಾದಂ ನಿರ
ಸ್ತವೀಕಂಚೊಲಿದೇಕೆ ಮೋಹಿಸಿದಪೈ [ನಿರ್ವಾಣಸಕ್ತಂಗೆ]^೧ ವ
ಸ್ತುವಿದರ್ ನಿನ್ನವೊಲಾರ್ಪಣಾರ್ಪಣವನದೊಳ್ ಪಟ್ಟಂಡಧಾತ್ರೀಶ್ವರಾ

೫೯

ಎನೆ ದಾವದಗ್ಗಿರಿ ನೂ
ತನಜಳದಜಳಂಗಳಿಂದಮಾಪುವವೋಲ್ ಭೋಂ
ಕನೆ ಭರತನಾಪಿದಂ ಮುನಿ
ವಿನುತಗಣಾಧಿನಾಥವಚನಾಮೃತದಿಂ

೬೦

ವ|| ಅಂತಪಗತಗುರುಶೋಕವೇಗನಾಗಿ ಗಣಧರಚರಣಸರಸಿಜಂಗಳ್ಳಿಗಿ ತನ್ನ ಭೋಗತ್ಯಜ್ಞೆಯಂ
ತಾನೆ ತನ್ನ ಮನದೊಳ್ ನಿಂದಿಸುತ್ತಂ ಮುಕ್ತಂಗನಾನುರಕ್ತಚಿತ್ತನಾಗುತ್ತಂ ಬಂದಯೋಧ್ಯಾಪುರಮಂ
ಪೊಕ್ಕು ಕೆಲವುದಿವಸಮಿದೊಂದು ದಿವಸಂ,

ಪರಮಪದದಿಂದಮಟ್ಟಿದ
ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನ ದೂತನಂ ಕಾಣ್ವೊಲಾ
ಭರತಂ ಕಂಡಂ ಕನ್ನೆಯ
ನರೆಯಂ ತಳದಳಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್

೬೧

ವೀರನೆನಿಸಿರುವನು. ನಕುಲನೂ ನಕುಲಾರ್ಯನೂ ಮನೋರಥದಿವಿಜನೂ
ಶಾಂತಮದನನ್ಯಪನೂ ಅಚ್ಯುತಸಾಮಾನಿಕನೂ ಅಪರಾಜಿತನ್ಯಪನೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಬಂದು ಈಗ ಸುವೀರನಾಗಿರುವನು. ೫೯. ಹೀಗೆ ಭವರಾಶಿಯಲ್ಲಿ
ಜೀವಸಮೂಹವು ಸುತ್ತುತ್ತಲಿದೆ. ಗುರುವಾದ ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದುದು ಮಹಾನಂದಕರವಲ್ಲವೇ? ಈ ವಿಷಾದವು ಬೇಡ.
ನಿರ್ವಾಣಹೊಂದಿದವನಿಗಾಗಿ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ನೀನೇಕೆ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವೆ? ಹೇ
ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ವಸ್ತುತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ನಿನ್ನಂತೆ ಮತ್ತಾರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ?”
ಎಂದನು. ೬೦. ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಬೆಟ್ಟವು ಹೊಸ ಮೋಡಗಳ ನೀರಿನಿಂದ
ಆರುವಹಾಗೆ, ಗಣಾಧಿನಾಥನ ವಚನಾಮೃತದಿಂದ ಭರತನು ಭೋಂಕನೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಭರತನು ಶೋಕಾವೇಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವೃಷಭಸೇನ ಗಣಧರನ
ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆರಗಿದನು. ತನ್ನ ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ
ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಒಂದು ದಿನ ೬೧. ತನ್ನ
ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿನ ನರೆಯನ್ನು ಹೊಳೆವ ಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಭರತನು ಕಂಡನು.
ಅದು ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನು ಪರಮಪದದಿಂದ ಅಟ್ಟಿದ ದೂತನೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತು.

ವ|| ಅಂತದಂ ಕಂಡಪಗತನೋಹರಸನುಮುಪಗತನಿರ್ದೇಗರಸನುಮಾಗಿ,

ಹೇಯಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮುಪಾ
ದೇಯಂ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಮೆಂದು ಮಾಣದೆ ರಾಜ್ಯ
ಶ್ರೀಯಂ ಕೊಟ್ಟಂ ಮುಕ್ತಿ
ಶ್ರೀಯಂ ಬಗದರ್ಕಕೀರ್ತಿಗಾ ಭರತೇಶಂ

೬೨

ವ|| ಅಂತು ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪರಿಚ್ಛೇದನಾಗಿ ಸಮಸ್ತಧಾರ್ಮಿಕಜನಂಗಳಂ ಬರಿಸಿ
ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆಂಬ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯಂ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದೆಂಟುದಿವಸಂಬರಂ ಮಾಡಿ
ತತ್ಪೂಜಾಸಮೇತಂ ಕೈಲಾಸಶೈಲಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ತದಗ್ರಸ್ಥಿತ್ಯಾಲಯಂಗಳನನೇಕವಿಧಾರ್ಚನೆ ಗಳಿಂದಮರ್ಚಿಸಿ,

ಕೋಟ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಗಹಾಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಣುಪಗುರೋಃ ಲಕ್ಷಾಃ ಪುನಸ್ಸೃಷ್ಟಿಃ
ದ್ವಾಭ್ಯಾಮಭ್ಯಧಿಕಾ ಭವಂತಿ ಭವನಾವಾಸೇಷು ತೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
ನಿಸ್ಸಂಖ್ಯಾಶ್ಚಿಖರೀಂದ್ರಕಂದರಸರಿದ್ವಿವಾಧಿಷು ವ್ಯಂತರ
ಸ್ಥಾನೇಷು ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಜೈನವಸತೀಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನೇಷು ಚ

೬೩

ವ|| ಆಗ ಮೋಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭರತನು ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ
೬೨. “ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಹೇಯವಾದುದು. ಸಂನ್ಯಾಸವು ಸ್ವೀಕಾರ್ಯವಾದುದು” ಎಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೊಲ್ಲದೆಯೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಯನ್ನು ಬಯಸಿದನು. ವ|| ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ತೊರೆಯಲು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕಜನರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆಂಬ
ಮಾಹಮಹವನ್ನು ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದ ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಿಸಿದನು.
ತತ್ಪೂಜಾಸಮೇತನಾಗಿ ಕೈಲಾಸಶಿಖರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು
ಬಹುವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು. (ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದನು). ೬೩. ಭವನ
ಮತ್ತು ಆವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗೇಶ್ವರನಾದ ಜಿನೇಂದ್ರನಿಗೆ ಏಳು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು
ಲಕ್ಷ (೭,೭೨,೦೦,೦೦೦) ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಅಲ್ಲದೆ ಪರ್ವತಗಳು,
ಕಂದರಗಳು, ದ್ವೀಪಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಂತರ ದೇವತಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಜಿನಮಂದಿರಗಳನ್ನೂ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಭವನವಾಸಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭವನ, ಭವನಪುರ, ಆವಾಸ-ಎಂಬ ಮೂರು
ಬಗೆಯ ನಿವಾಸಗಳಿರುತ್ತವೆ. (ನೋಡಿ : ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ (ತಿಲೋಲ ಪಣ್ಣತಿ), ೩-೧೨)
ಇಲ್ಲಿ ಆ ಮೂರು ಬಗೆಯ ನಿವಾಸಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ‘ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಗುರು’
ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತ್ರಿಲೋಕಗುರು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಹೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯ. ವಿಷ್ಟಪ = ಲೋಕ,
ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನ = ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾದಿಗ್ರಹಗಳ ಮತ್ತು ತಾರಾನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವಿಮಾನ.

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಪದಮೇ ಜನೇಂದ್ರನಿಲಯಾಃ ಕಲ್ಪೇ ದ್ವಿತೀಯೇ ಭವಂ
ತೃಷ್ಣಾವಿಂಶತಿರಗೃತೋ ನಿಗದಿತೇ ಲಕ್ಷಾಸ್ತತೋ ದ್ವಾದಶ
ಮಾಹೇಂದ್ರೇಷ್ವತತೋದ್ವಯೋರಪಿ ದಿವೋರ್ಲಕ್ಷಾಶ್ಚತಸ್ತಃ ಪೃಥಕ್
ಲಕ್ಷಾರ್ಧಂ ವಿಲಸಂತಿ ಚ ಪ್ರಥಿತಯೋರೂರ್ಧ್ವಂ ತತಃ ಕಲ್ಪಯೋಃ

೬೪

ಚತ್ವಾರಿಂಶದಧೋತ್ತರೇ ದಶಶತ್ಕಾನ್ಯಾಭಾಂತಿ ಕಲ್ಪದ್ವಯೇ
ತಸ್ಯಾನಂತರವರ್ತಿನೋಸ್ತಿದಿವಯೋರ್ಧ್ವಂದ್ವೇ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪಚ್ಛ
ಸಪ್ತಪ್ತಂ ಶತಮಾನತಪ್ರಭೃತಿಷು ಸ್ವರ್ಗೇಷು ತೇಷ್ವಚ್ಯುತ
ಪ್ರಾಂತೇಷು ತ್ರಿದಶಾರ್ಚತಾ ಜನಗೃಹಾಸ್ತಾನಂಜಸೋಪಾಸ್ಮಹೇ

೬೫

ಭಾಂತ್ಯೇಕಾದಶಭಿಶ್ಚತಂ ಸಮಧಿಕಂ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ತದಗ್ರೇಶತಂ
ಸಪ್ರಾಗ್ಂ ಚರಮೇ ಸಹ್ಯಕನವತಿಗ್ರ್ಯವೇಯಕಾಣಾಂ ತ್ರಿಕೇ
ವಿಖ್ಯಾತಾವಸತೀರ್ನವಸ್ತನುದಿಶಾವಾಸೇಷು ತತ್ಸಂಖ್ಯಯೋಃ
ಪಂಚಾನುತ್ತರಭಾಗಿನೋ ಜನಗೃಹಾಃ ಪಂಚೈವ ತಾನರ್ಚಯೇ

೬೬

ವಂದೇ ಪಂಚಸು ಮಂದರಾದ್ರಿಷು ವನಾಂತಭ್ರಾಜನಃ ಪೋಡಶ
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಜನಮಂದಿರಾಣಿ ದಿವಿಜೈಃ ಸೇವ್ಯಾನಿ ವಂದಾರುಭಃ
ಕುರ್ಮಶ್ಚೇತಸಿ ಕುಂಡಲಾದ್ರಿರುಚಕಕ್ಷೋಣಧ್ರಯೋರ್ವಿಶ್ರುತೇ
ನ್ಯೌಕಾಂ ಸೀಮನಿ ಮಾನುಷೋತ್ತರಗಿರೌ ಚತ್ವಾರಿ ಚತ್ವಾರಿ ಚ

೬೭

೬೪. ಮೊದಲನೆಯ ಸೌಧರ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೩೨ ಲಕ್ಷ ಜನೇಂದ್ರನಿಲಯಗಳಿವೆ. ಎರಡನೆಯ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೨೮ ಲಕ್ಷ, ಅದರ ಮುಂದೆ ಉತ್ತವಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೧೨ ಲಕ್ಷ, ಮಾಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೮ ಲಕ್ಷ, ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಕಲ್ಪ ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪ ಲಕ್ಷ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಲಾಂತವ, ಕಾಪಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಎರಡು ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅರ್ಧಲಕ್ಷ (೫೦,೦೦೦) ಜನೇಂದ್ರನಿಲಯಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ೬೫. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲಿರುವ ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾಶುಕ್ರವೆಂಬ ಎರಡು ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೦ ಸಾವಿರ ಜನಮಂದಿರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಶತಾರ, ಸಹಸ್ರಾರ ಎಂಬ ಸ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ಸಾವಿರ ಜನಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಆನತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಚ್ಯುತದವರೆಗಿರುವ ಆನತ, ಪ್ರಾಣತ, ಆರಣ, ಅಚ್ಯುತಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಏಳುನೂರು ಜನಗೃಹಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿತವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತೇವೆ. ೬೬. ಮೂರು ಗ್ರೈವೇಯಕ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ-ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ ೧೧೧, ಮಧ್ಯಮಗ್ರೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ ೧೦೭, ಉಪರಿಗ್ರೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ ೯೧-ಹೀಗೆ ಜನಗೃಹಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತವೆ. (ಒಂಬತ್ತು) ಅನುದಿಶಾವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ (ಒಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು) ಜನಮಂದಿರಗಳೂ, ಐದು ಅನುತ್ತಾರ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಜನ ಮಂದಿರಗಳೂ ಇವೆ. ಅವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ೬೭. ಐದು ಸುಮೇರುಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ವನಾಂತವಿರಾಜಿಗಳಾದ ೧೬-೧೬ ಜನಮಂದಿರಗಳು (ಒಟ್ಟು

ಕ್ರಿಸ್ತದ್ವರ್ಷದರಾಘವೇಷು ವಿಜಯಾರ್ಥೋರ್ವಿಧರಾಣಾಂ ಶತೇ
ಸಪ್ತತ್ಯಭ್ಯಧಿಕೇಽಂ ದಶಸ್ತುಪಿ ಕುರುಕ್ಷೋಣೀರುಹೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ
ಇಷ್ಟಾಕಾರಚತುಷ್ಪಯೇ ಕ್ಷಿತಿಭೃತಾಂ ವಕ್ತಾರನಾಮ್ನಾಂ ಶತೇ
ವಂದೇ ತತ್ತರಿಸಂಖ್ಯಯೈವ ಭುವನಖ್ಯಾತಾನ್ ಜನೇಂದ್ರಾಲಯಾನ್

೭೮

ಚಕ್ಷಾರೋಽಂಜನಪರ್ವತಾ ದಧಿಮುಖಕ್ಷೋಣೀಧರಾಃ ಪೋಡಶ
ದ್ವಾಕ್ರಿಸ್ತದ್ವರಣೀಭೃತೋ ರತಿಕರಾಸ್ತೇಷಾಂ ಶಿರಶೈಃಪರಾನ್
ದ್ವಾಪಂಚಾಶತಮರ್ಹತಾಂ ಮಣಿಗೃಹಾನ್ ನಂದೀಶ್ವರಾಖ್ಯಾತ್ಯಮ
ದ್ವೀಪೇ ಪುಣ್ಯಮಹೇ ಮಜೇಂದ್ರಮಹಿತಾನಃಸ್ವರ್ಚ್ಯ ಗುಂದಾಮಹೇ

೭೯

ಕಲ್ಪಾತೀತಸಮೇತಕಲ್ಪಕಥಿತಾಸ್ಪರ್ಶೇ ತಯೋವಿಂಶತಿಃ
ಸಪ್ತಾಂತಾ ನವತಿಃ ಸಹಸ್ರಗುಣಿತಾಶ್ಚಿತ್ತತುಮಿಂಶ್ರಿತಾ
ಲಕ್ಷಾಶ್ಚೈತ್ಯಗೃಹಾಶ್ಚತುಶ್ಚತಯುತಾ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಾಃ
ತೇ ನಂದೀಶ್ವರಕುಂಡಲಾದ್ವಿರುಚಕೇಷ್ವದ್ವರ್ಧಯೋರ್ವಿಧೇವೋಃ

೮೦

ಜ್ಯೋತಿರ್ವ್ಯಂತರಚೈತ್ಯಗೇಹರಚತಾ ದ್ವಿಷ್ಟಾಶ್ಚತುಷ್ಕೋಟಯೋ
ಲಕ್ಷೈಸ್ಸಂಘಟಿತಾಶ್ಚ ಪಟ್ಟಹಿತಯಃ ಪಂಚಾಶದರ್ಹದ್ವಾಹಾಃ
ಸಾಹಸ್ರಾಣಿ ಭವಂತಿ ಸಪ್ತನವತಿಃ ಯುಕ್ತಾಶ್ಚತುರ್ಭುಶ್ಚತೈಃ
ವಿಕಾಶೀತಿರಕೃತ್ರಿಮಾಸ್ವಿದಿವಗಾ ಈಶಸ್ತು ನಾ ಗೋಚರಾಃ

೮೧

೮೦) ವಂದನಶೀಲರಾದ ದಿವಿಜರಿಂದ ಸೇವಿತವಾಗಿವೆ. ಅವನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕುಂಡಲಾದ್ರಿಜ, ರುಚಕಾದ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮನುಷ್ಯರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಗಡಿಯೆಂದು ವಿಶ್ರುತವಾದ ಮಾನುಷೋತ್ತರಗಿರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ೪-೪ ಜನಮಂದಿರಗಳು (ಒಟ್ಟು ೧೨) ಇವೆ. ಅವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ೭೮. ೨೦ ವರ್ಷಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ, ೧೭೦ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ೧೦ ಕುರುದೇಶ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೪ ಇಷ್ಟಾಕಾರಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ, ೧೦೦ (?) ವಕ್ತಾರಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ (೨೦, ೧೭೦, ೧೦, ೪, ೧೦೦) ಭುವನವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ಜನೇಂದ್ರಗೃಹಗಳನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ೭೯. ನಂದೀಶ್ವರವೆಂಬ ಎಂಟನೆಯ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ೪ ಅಂಜನಗಿರಿಗಳೂ, ೧೭ ದಧಿಮುಖಗಿರಿಗಳೂ, ೨೨ ರತಿಕರಪರ್ವತಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಶಿರೋಭೂಷಣಗಳಾಗಿಯೂ ಪುಣ್ಯಮಹದಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಪೂಜಿತಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ೨೨ ಮಣಿಗೃಹಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ೮೦. ಕಲ್ಪಾತೀತ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಿತವಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ (ಅಕೃತ್ರಿಮ) ಜನಗೃಹಗಳು ಎಂಬತ್ತನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ತೊಂಬತ್ತೆಳುಸಾವಿರದ ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು (೮೪, ೯೨, ೦೨೨) ಆಗುತ್ತವೆ. ನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪ, ಕುಂಡಲಾದ್ರಿ, ರುಚಕದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯರ್ಥದ್ವೀಪದ್ವಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಾನೂರು ಐವತ್ತೆಂಟು (೪೫೮) ಚೈತ್ಯಾಲಗಳಿವೆ. ೮೧. ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಂತರಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು (ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವೂ ಸೇರಿ) ಒಟ್ಟು ಎಂಟುಕೋಟಿ ಐವತ್ತಾರುಲಕ್ಷ ತೊಂಬತ್ತೆಳು

ಭೂಪಾಲೇಂದ್ರಮಹಾಮಹ್ಯರಹರಹಸ್ತಂಪಾದ್ಯಮಾನ್ಯೈರ್ನವೈಃ
ಭ್ರಾಜಂತೇ ಜಿನರಾಜಕೃತಿಮಗ್ನಹಾಸ್ತೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ಕರ್ಮಹೇ
ಅಸ್ಯಾಕಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನುತಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಚೈತ್ಯಾಲಯಾಃ
ತೇ ಲೋಕತ್ರಯತುಂಗಮಂಗಲಮಹಾಶ್ರೀಭಾಗ್ಯಯೋಗ್ಯಂ ಪದಂ ೭೨

ವ|| ಎಂದು ಜಗತ್ತಯಚೈತ್ಯಸೋತ್ರಪವಿತ್ರಮುಖಾರವಿಂದನಾಗಿ ಭಗವದಾದಿಭಟ್ಟಾರಕರ
ನಿರ್ದಾಣಭೂಮಿಸಮೀಪಿತವಿಶಾಲಪುಟಕಶಿಲಾತಳಾರೂಢನುತ್ಪರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ
ತ್ರಿಜಗದ್ಗುರುವೇ ಗುರುವೆಂದು ತತ್ಪದಸರಸಿಜಧ್ಯಾನಪರಾಯಣನಾಗಿ,

ಶ್ರೀನಾರೀಪತಿ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೊಳಲೊಡಂ ಭೋಂಕಲ್ ಮನಃಪರ್ಯಯ
ಜ್ಞಾನಂ ಪುಟ್ಟಿದುದಂತು ಪುಟ್ಟಿದ ಬಲೆಕ್ಕಂತರ್ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಭ
ವ್ಯಾನಂದಪ್ರದಮಿಂದ್ರವ್ಯಂದಕೃತಕಲ್ಯಾಣಾಸ್ಪದಂ ಕೇವಲ
ಜ್ಞಾನಂ ಪುಟ್ಟಿದುದಂತು ಭವ್ಯತೆ ಜಗತ್ಕಾಶ್ಚರ್ಮಾಯೊಶನಾ ೭೩

ನರಲೋಕಮೊಂದೆ ಮುನ್ನಿನ
ಚರಣಾಬ್ಜಕ್ಕೆಗೆ ನೆಗಟ್ಟ ಕೇವಳಬೋಧಂ
ದೊರೆಕೊಳೆ ಸುರನರಲೋಕಂ
ಚರಣಾಬ್ಜಕ್ಕೆಗೆ ಭರತಯತಿಪತಿ ನೆಗಟ್ಟಂ ೭೪

ಸಾವಿರದ ನಾನೂರ ಎಂಬತ್ತೊಂದು (೮,೫೬,೯೭,೪೮೧) ಅಕೃತ್ರಿಮವಾದ
ಜಿನಮಂದಿರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರಗಳೆಷ್ಟೆಂಬುದು ಜಿನೇಶನಿಗೆ
ಮಾತ್ರ ಗೋಚರ! ೭೨. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃತ್ರಿಮವಾದ (ದೇವಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ)
ಜಿನರಾಜಗೃಹಗಳು, ರಾಜರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೊಸ ಹೊಸತಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮಹಾಮಹಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕವಿತಾ
ಗುಣಾರ್ಣವನೆನಿಸಿದ ಪಂಪನಿಂದ ಸ್ತುತವಾದ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳು ನಮಗೆ ಲೋಕತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಾಶ್ರೀಭಾಗ್ಯಯೋಗ್ಯವೂ ಮಂಗಲವೂ ಆದ ಪದವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ".¹
ವ|| ಹೀಗೆ ಭರತನು ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿನ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ
ಮುಖಿಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪರಾದ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕರ ನಿರ್ವಾಣಭೂಮಿಯ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಟಿಕದ ಶಿಲಾತಲವನ್ನೇರಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತು
ಸಿದ್ಧಭಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ತ್ರಿಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕರೇ ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ
ಅವರ ಕಾಲ್ದಾವರೆಗಳ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದನು. ೭೩. ಶ್ರೀವನಿತೆಯ ಕಾಂತನಾದ
ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಒಡನೆ ಮನಃಪರ್ಯಯಜ್ಞಾನವು ಮೂಡಿತು.
ಬಳಿಕ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಭವಜನಕ್ಕೆ ಆನಂದಪ್ರದವೂ ಇಂದ್ರಕೃತಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೂ
ಆದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಭರತೇಶನ ಈ ಭವ್ಯತೆಯು ಜಗಕ್ಕೆ
ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೭೪. ನರಲೋಕವು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲು ಭರತನ ಚರಣಾಬ್ಜಕ್ಕೆ

1 ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಕ್ಕೆ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ನೋಡಿ.

ವ|| ಅಂತನಂತಚತುಷ್ಟಯವಿರಾಜಮಾನನುಂ ದೇವಮಾನವಪರಿಷತ್ಪರಿವೃತನುಂ
ಸಪ್ತರ್ಥಸಮಸ್ಥಿತಯತಿಪತಿಸಮೇತನುಂ ಅಮೃತಕರಕರಧವಳೈಕಚ್ಚತ್ವಚಾಮರಚತುಷ್ಟಯವಿಭ್ರಾಜಿತನುಂ
ಸುರೇಂದ್ರಗಿರಿಶಿಖರವಿರಾಜಮಾನಮೃಗೇಂದ್ರಾಸನವಿಭಾಸಿಯುಂ ಸರಿತ್ಸರೋವರವಿಮಳಗಗನತಳವಿಹರಣ
ಪರಿಣತನುಮಾಗಿ ನಾನಾವಿಧ ಧರಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಳೊಂದುಲಕ್ಕೆ ಪುರ್ವಂಬರಂ ಧರ್ಮಾಪ್ತಾಂಬುಸೇಕದಿಂ
ವಿನೇಯಜನಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತರಂಪರೆಯಂ ಮಾಡಿ ಕೈಲಾಸಶೈಲಶಿಖರಾಲಂಕಾರನಿರುದ್ಧಯೋಗನುಂ ಅಪಗತ
ಯೋಗಗುಣಸ್ಥಾನನುಂ ಚತುರ್ಥಧ್ಯಾನನಾನಳದಗ್ಗಶೇಷಾಶೇಷಕರ್ಮೇಂದ್ರನನುಮಾಗಿ,

ಪರಮಶ್ರೀಸಂತತಾವಾಸದೊಳಖಳಸುಖಸ್ವಚ್ಛಸಂಪನ್ನ ತೋಯಾ
ಕರದೊಳ್ ಶಶ್ವದ್ಗುಣಾಂಭೋರುಹವಿಳಸನವಿಭ್ರಾಜಿಯೊಳ್ ಸಿದ್ಧಹಂಸೋ
ತ್ಕರಲೀಲಾರಮ್ಯದೊಳ್ ಸಂದಮೃತನಿಳಯನೀರೇಜಿನೀಪಂಡದೊಳ್ ಸೌಂ
ದರಕೇಳೀಹಂಸನಾದಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸಂ

೭೫

ವ|| ಭರತಯತಿಪತಿಯ ತದನಂತರದೊಳ್ ತದ್ವ್ಯಪಭಸೇನಗಣನಾಥ ಪುರಸ್ಕರಂ
ಪುರುತನಯರ್ ಕ್ರಮದೊಳ್ ಪರಮಸುಖಾಸ್ವದಮನನಿಬರುಂ ಕೈಕೊಂಡರ್,

ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಕೈಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ದೇವ ಮಾನವಲೋಕಗಳೂ ಅವನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಹೀಗೆ ಭರತಮುನೀಶ್ವರನು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತನು. ವ|| (ಅನಂತಜ್ಞಾನ,
ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಸುಖ, ಅನಂತವೀರ್ಯಗಳೆಂಬ) ಅನಂತ ಚತುಷ್ಟಯಗಳಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ದೇವ ಮಾನುಷಸಮೂಹದಿಂದಲೂ (ಬುದ್ಧಿ, ಋದ್ಧಿ, ತಪರ್ಥಿ, ಔಷಧರ್ಥಿ,
ರಸರ್ಥಿ, ಜ್ಞಾನರ್ಥಿ, ಚಾರಣರ್ಥಿಗಳೆಂಬ) ಸಪ್ತರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯತಿಪತಿಗಳ
ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಂತೆ ಬೆಳಗಿರುವ ಏಕಚ್ಚತ್ರ ಚಾಮರಾದಿ
ಚತುಷ್ಟಯಗಳಿಂದ ವಿಭ್ರಾಜಿತನಾಗಿ ಆ ಭರತಮುನಿಯು ಸುರೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಲೂ ಹೊಳೆ, ಕೊಳ, ಗಗನಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಹರಣಪರಿಣತನಾಗಿಯೂ ನಾನಾವಿಧ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪೂರ್ವಗಳ
ಕಾಲ ಧರ್ಮಾಮೃತವೆಂಬ ನೀರಿನ ಸೇಚನದಿಂದ ಶಿಷ್ಯಜನರೆಂಬ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತರಂಪರೆಯನ್ನು
ಬೆಳೆಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯನಾಗಿ
ನಿರುದ್ಧಯೋಗನಾಗಿ ಯೋಗಗುಣಸ್ಥಾನವನ್ನು (ಹದಿಮೂರನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನವನ್ನು)
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಚತುರ್ಥಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕಳೆದುಳಿದ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ
ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ೭೫. ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸಂತತವಾಸಸ್ಥಾನವೂ
ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿ ಶಾಶ್ವತ ಗುಣಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಶೋಭಿಸತಕ್ಕದೂ
ಸಿದ್ಧರೆಂಬ ಹಂಸಗಳ ಲೀಲೆಯಿಂದ ರಮ್ಯವೂ ಅಮೃತನಿಲಯಸ್ಥಾನಗಳೆಂಬ ಕಮಲಿನೀ
ಸಮೂಹವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ನಿರಂತರಸುಖವೆಂಬ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ತಿಳಿನೀರಿಗೆ ಆಕರವಾದ
ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸುಕವಿಜನ ಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸಹಂಸನಾದ ಭರತಯತಿಶ್ವರನು
ಸುಂದರವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವ ಹಂಸನಾದನು. ವ|| ಭರತಯತಿಪತಿಯ ಅನಂತರ
ವ್ಯಪಭಸೇನಗಣನಾಥರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಪುರುರಾಜನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ

ಶಕವರ್ಷಮೆಂಟುನೂಟ

ಕೈ ಕಡೆಯೊಳಲು ವತ್ತುಮೂಟು ಸಂದಂದು ಬಗ

ತ್ವಕಟಪ್ಪವಸಂವತ್ಸರ

ದ ಕಾರ್ತಿಕಂ ಮುದಮನೀಯೆ ನಂದೀಶ್ವರದೊಳ್

೭೬

ಸಿತಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿದಿನ

ಪತಿವಾರಂ ಶುಭದಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದೊಳ

ಸ್ಥಿತಮಾಗೆ ನೆಗಬ್ಬುದೀಮ

ತ್ವತಿ ಜಗದೊಳ್ ಪುದಿದು ಸಾಗರಾಂತಕ್ಷತಿಯಂ

೭೭

ತ್ರಿದಶಸ್ತುತ್ಯಮಿಂದಾದಿದೇವಚರಿತಂ ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಯಂದಿಯ

ಕ್ರಿದು ಭವ್ಯಾವಳಿಗಂದು ಪೇಟೆಗೆ ಬುಧರ್ ಸ್ವರ್ಗಪವರ್ಗಕ್ಕಮಾ

ಸ್ವದಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣವಸ್ತುತ್ಯತಿಯಂ ಪೇಟ್ಟಂ ಬೆಡಂಗಪ್ಪಮಾ

ರ್ಗದೊಳಂ ದೇಸಿಯೊಳಂ ಪೊದಪ್ಪಿಸೆವಿನಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ

೭೮

ರಸಭಾವಸಮೇತವೂ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಅಮೃತರಸವನ್ನೊಳಕೊಂಡುದೂ

ವ್ಯಸನವೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ಧಾರ್ಮಿಕಜನಜನಿತಾನಂದಸಂದೋಹವಿದ್ಯಾ

ರಸದೊಳ್ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯವಿರಚಿತದೊಳ್ ವಾಗ್ವದೂಮುದ್ರೆಯೊಳ್ ಮು

ದಿಸಿ ನಿಂದತ್ಪಾದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರನ ಚರಿತದೊಳ್ ವಾಕ್ಯದೂಗಿಕೈಶೋಶಂ

೭೯

ಪರಮಸುಖಾಸ್ವದರಾದರು. ೭೬. ಶಕವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಂಟುನೂರ ಅರವತ್ತೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಾಗ ಪ್ಲವಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸವು ನಂದೀಶ್ವರದಲ್ಲಿ¹ (ಕಲ್ಪಜರಿಗೆ) ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆಗ ೭೭. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿ, ಅಂದು ಆದಿತ್ಯವಾರ ಶುಭಕರವಾದ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರವು ಕೂಡಿಸಲು ನನ್ನೀ ಕಾವ್ಯವು - ಅಂದರೆ ಆದಿಪುರಾಣವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಸಾಗರಾಂತವಾದ ಕ್ಷಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ೭೮. ಈ ಆದಿದೇವಚರಿತೆಯು ತ್ರಿದಶಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು. ಭವ್ಯಜನರ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನೆರೆಯಲೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರೇರಿಸಲು ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಆಸ್ವದವಾದ ಆದಿಪುರಾಣವೆಂಬ ಈ ವಸ್ತುತ್ಯತಿಯನ್ನು ಸೊಗಸಾದ ದೇಸಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಪಂಪನು ರಚಿಸಿದನು. ೭೯. ರಸಭಾವಸಮೇತವೂ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಅಮೃತರಸವನ್ನೊಳಕೊಂಡುದೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರದ ಬಹುಮುಖವಾದ ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಬಲ್ಲುದೂ ಧಾರ್ಮಿಕಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ತರಬಲ್ಲುದೂ ಹೃದ್ಯವಾದ ವಿದ್ಯಾವೈಭವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಬಲ್ಲುದೂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಪಂಪನಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ಆದಿತೀರ್ಥೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂಬ ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳ ಕೋಶವು ವಾಗ್ವದೂ

1 ನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಜರು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ವೈಭವದಿಂದ ಜಿನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಯಾಯಿತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಭಾಸುರದೇವಕೋಟಿವಿಭುವಪ್ಪ ಮಹರ್ಥಿಕನಪ್ಪ ವಾಸವಂ
ಗಾಸನಕಂಪಮಂ ಪಡೆದು ತೀರ್ಥಕರತ್ವಮನಿತ್ಯನಶ್ವರಾ
ವಾಸಮನೆಯ್ಸಲ್ಲಿದುವೆ ಷೋಡಶಭಾವನೆಯಿಂದೆ ಷೋಡಶ
ಶ್ವಾಸಮನೆಯ್ ಭಾವಿಸುಗೆ ಭವ್ಯರನಂತಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಗಳ್

೮೦

ಇದು ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖಚಂದ್ರ ವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾ
ಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಕ್ಲೋಲಮಾಲಾಕೀರ್ಣ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
ಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪಾದಿಪುರಾಣದೊಳ್ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಕಲ್ಯಾಣವರ್ಣನಂ
ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ೮೦. ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ದೇವಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ
(ಔಷಧಧಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಏಳು) ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ
ಆಸನಕಂಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಆದಿರಾಜನಿಗೆ ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವವನ್ನು ಇತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾದ
ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ಈ ಷೋಡಶಭಾವನೆಗಳೇ ಸಮರ್ಥವಾದುವು. ಆದ್ದರಿಂದ
ಈ ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಅನಂತಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಗಳಾದ ಜನರು ಷೋಡಶ
ಭಾವನೆಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಿ.

ಇಂತು ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಕಲ್ಯಾಣವರ್ಣನವೆಂಬ
ಹದಿನಾರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಆದಿಪುರಾಣಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಕರ್ಣ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅ

ಅಕೃಷ್ಣಪಚ್ಚ (೬-೭೨ವ) - ಕೃಷಿಮಾಡದೆ
ಬೆಳೆಯುವ

ಅಕ್ಕೂಣ (೧೦-೬)- ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ,
ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ

ಅಗಲ್ (೭-೨೧ ವ)- ಉಟದ ತಟ್ಟೆ,
ಬಡಿಸಿದ ತಟ್ಟೆ,

ಅಗುಂದಲೆ (೧-೫೦) (೪-೮೮) - ಅತಿಶಯ,
ಅಧಿಕ

ಅಗುರ್ವು (೧-೭) (೮-೮೨) - ಭಯಂಕರ
ಅಗ್ಗಲಿಸು (೭-೧೧೩) - ಹೆಚ್ಚಿಸು,
(೮-೪) ಉನ್ನತಿ ಹೊಂದು.

ಅಂಕ (೬-೮೯) - ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಅಂಕಗೊಳ್ (೪-೧೮) - ಕೈವಶವಾಗು,
ಹತೋಟಿಗೆ ಬರು

ಅಂಗದ (೭-೧೦೬ ವ) - ತೋಳುಬಳೆ
ಅಂಗಹಾರ (೯-೨೯) - ನಟನೆ, ನೃತ್ಯಭಂಗಿ
ಅಚ್ಚಿಗ (೧೨-೨೨) - ವೃಥ, ಬೇದ
ಅಚ್ಚಿಟಿ (೧೨-೬) ಅಚ್ಚಿತ್ತು, ಮುದ್ರೆ ಹಾಕು
ಅಂಜಮೆ (೧೪-೭೫) - ಅಂಜಕೆ,
ಅಂಜುಬುರುಕುತನ

ಅಟ್ಟಾಲ (೬-೧೦೪) - ಬುರುಜು ; ಕೊತ್ತಳ
ಅಡಗು (೫-೮೫ವ) - ಮಾಂಸ
ಅಡಪ (೩-೨೩ ವ) - ಸಂಚಿ, ಎಲೆಅಡಕೆ
ಹಾಕುವ ಚೀಲ

ಅಡರ್ವು (೬-೨೨ವ) - ಆಶ್ರಯ
ಅಣ್ಣು (೧೨-೧೨) - ಲೇಪನ
ಅತಸಿ (೬-೭೨ ವ) - ಆಗಸೆ
ಅತ್ತಳಗ (೪-೧೦) - ವೃಥ, ಕಳವಳ
ಅದವಳಲ್ (೧೨-೨೨) - ದುಃಖ, ಸಂತಾಪ
ಅದಿರ್ಮುತ್ತು (೧೧-೧೭೮) - ಅದಿರ್ಗಂತಿ,
ಮಾಧವಿ, ವಸಂತದೂತಿ

ಅಧಿವಾಸಿತ (೧೨-೭೪) - ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ,
ಪೂಜಿಸಿದ

ಅಧ್ಯಾಸಿತ (೯-೬೦ವ) - ಕೂಡಿದ,
ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ

ಅನಪವರ್ತ್ಯ (೮-೪ವ) - ಶಸ್ತ್ರಹತಿ ಮುಂತಾದ
ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕ್ಷೀಣವಾಗದ

ಅನಾಗತಮತಿ (೫-೭) - ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞ

ಅನುವಿಸು (೧೨-೪೧; ೯-೧೦೬)-

ಅನುನಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊ, ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳು

ಅನೂಪ (೮-೬೩ ವ) - ಜೌಗುನೆಲ

ಅನೇಕಪ (೩-೪೦ವ) - ಆನೆ

ಅಂತರೀಯ (೧೧-೧೪೮)- ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ
ವಸ್ತ್ರ, ಉಡುಪು

ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತ (೧೬-೪೯ವ) -

ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭಾವವಾಗುವ ಕಾಲ

ಅಂತರ್ವತ್ಸಿ (೭-೩೧) - ಗರ್ಭಿಣಿ

ಅಂತರ್ವಂಶಿಕ (೨-೨ ವ) - ಬಂಧುಜನ,
ಬಾಂಧವ

ಅನ್ವವಾಯ (೪-೫೫) - ವಂಶ

ಅಪಘನ (೪-೬೫) - ಅಪಯವ

ಅಪ್ಪಯಿಸು (೫-೨೧ ವ) - ಒಪ್ಪಿಸು,

ಅರ್ಪಿಸು

ಅಭವ (೯-೧೧೧) - ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದವ; ಜಿನ

ಅಭವ್ಯ (೨-೩೪) - ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿಯಲ್ಲದವನು

ಅಭಿಚಾರ (೧೧-೫) - ಮಾರಣ

ಅಮರ್ (೧-೩) - ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರು

ಆಯುತ (೬-೧೩ ವ) - ಹತ್ತು ಸಾವಿರ

ಆರರೀಪುಟ (೧೩-೩೭) - ಕವಾಟಪುಟ, ಬಾಗಿಲ
ಹಲಗೆ

ಆರಿವುರಂ (೪-೧೭) - ಅರ್ಧಮರ್ಧ (?)

ಆರವೂರಕ (೧೧-೬೮ ವ) - ಆರಬರೆಯಾದ,
ಅರ್ಧವ್ಯಾಪಿಸಿದುದು

ಕರ್ಣ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ

೬೪೫

ಅಜ (೨-೧೧) - ಧರ್ಮ

ಅಜಿಕೆ (೬-೫) - ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ

ಅಜಿಯಮೆ (೫-೯೫) - ಅಜ್ಞಾನ, ಮರೆವು

ಅಜಿ (೧-೫೨) - ಹೊಡೆತ

ಅರ್ತಿವಡು (೧೪-೪೩ ವ) - ಪ್ರೀತಿಸು

ಅರ್ಥಗುಚ್ಛ (೮-೫೪ ವ) - ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು
ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ ಹಾರ

ಅರ್ಥಮಾಣವಕ (೮-೫೪ ವ) - ಹತ್ತು ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ
ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ

ಅರ್ಥಹಾರ (೮-೫೪ ವ) - ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು
ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ ಹಾರ

ಅಲಂಪು (೭-೪೭) - ಸೊಗಸು

ಅಲಾಬೂ (೨-೯ ವ) - ಸೋರೆಕಾಯಿ

ಅವಗಾಹ (೧-೬೨ ವ) - ಉದ್ದಳತೆ

ಅವಚಿಟ್ಟು (೨-೩೭) - ಜುಗುಪ್ಸೆಪಟ್ಟು,

ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು

ಅವಿನಾಣ (೩-೪೩ ವ) - ಗುರುತು, ಕುರುಹು,

ಅಭಿಜ್ಞಾನ

ಅವ್ವಳಿಸು (೪-೧೨) - ಮೇಲೆ ಬೀಳು,

ಮುಸುಕು, ವ್ಯಾಪಿಸು, ಹರಡು

ಅಸಕಟೆ (೮-೧೫ ವ)-ಕೈ ಮೀರು, ಮೀರು, ದಾಟು

ಅಸವಸ (೩-೩೬ ವ) - ತ್ವರೆ

ಅಸಿಧೇನು (೨-೧೪ ವ) ಕತ್ತಿ

ಅಸಿಯ (೭-೩೧) - ತೆಳುವಾದ (೧೨-೧೫)

ಅಸುನಣ (೭-೯೧) - ಮೃದು, ಸುಕುಮಾರ

ಅಳಟು (೧೦-೧೫) - ನಾಶವಾಗು, ಭಯಪಡು

ಅಳಿಪು (೪-೬೬) - ಆಸೆ, ಇಚ್ಛೆ.

ಅಳುಂಬಂ (೭-೧೦೧) - ಅತಿಶಯ, ವಿಶೇಷ

ಅಳ್ಳು (ಅಲ್ಪು) (೮-೬೨) - ಸುಡು;

ಅತಿಕ್ರಮಿಸು

ಅಳ್ಳಿಲೆ(೮-೨೪ ವ) - ಅದುರು; ತಿವಿ

ಅಳ್ಳಿದೆ (೨-೭೩) - ನಡುಗುವ ಹೃದಯ

ಅಳ್ಳಿವಿಳ್ಳೆಯಾಗು (೧೧-೬೮ ವ)- ಅತ್ಯಾಯಾಸ

ಹೊಂದು

ಅಲವೆ (೬-೯೫) - ನೀರಿನ ತೂಬು

ಅಲ್ಕಮೆ (೧೧-೧೧೫) - ಅಜೀರ್ಣ

ಅಳ್ಳು (೧೩-೮೬) - ಸುಡು

ಆ

ಆಕಾಶಸ್ಪಟಿಕ (೨-೩೨ ವ) - ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ

ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಒಂದು
ಸ್ಪಟಿಕ

ಆಗುಳಿ (೩-೩) - ಆಕಳಿಕೆ (?)

ಆಘಾಟಿ (೬-೫೭ ವ) - ಸೀಮೆ, ಮೇರೆ

ಆಜಿ (೧೪-೮೨) - ಯುದ್ಧ

ಆಟಂದು (೯-೬೦) - ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು

ಆಟಿಸು (೫-೭೯) - ಬಯಸು, ಇಚ್ಛಿಸು

ಆಧಕೀ (೬-೭೨ ವ) - ಅವರೆ

ಆನಕ (೭-೩೯) - ದುಂದುಭಿ

ಆಂಗೊಳಗು (೧೩-೪) - ಹಸುವಿನ ಗೊರಸು

ಆಂದೋಳ (೪-೫೪ ವ) - ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ

ಆಪೊತ್ತುಂ (೮-೧) - ಸದಾಕಾಲ

ಆಯಿಲ (೧-೫೨) - ರೋಗ (?)

ಆರ (೩-೪೮) - ಹಾರ

ಆರಯ (೧೨-೪೫) - ವಿಚಾರಣೆ

ಆರ್ಮ (೨-೨೦) - ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ

ಆರಾನಸ್ತಂಭ (೭-೧೨೪) - ಅನೆ ಕಟ್ಟುವ
ಕಂಬ

ಆಲೀಧ (೫-೭೧) - ನಿಲ್ಲುವ ಒಂದು ಕ್ರಮ

ಆವರ್ಕ (೧೧-೯೫) - ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದ

ಆಸ್ಥಾಯಿಕೆ (೯-೫) - ಆಸ್ಥಾನ, ಸಭೆ

ಆಳಿಸು (೮-೨೪ ವ) - ಬಂಧಿಸು, ಕಟ್ಟಿಡಾಕು

ಆಳುಮಿರ್ (೩-೩೦) - ಸೇವಕನಾಗು

ಇ

ಇಡುವು (೭-೭೩) - ರಾಶಿ; ಇಕ್ಕಟ್ಟು

ಇಂದೋಳ (೪-೯) - ರಾಗವಿಶೇಷ

ಇಂದ್ರಕೋಶ (೧೩-೫೭ವ) - ವೇದಿಕೆ,

ಮನೆಯ ಚಿಜ್ಜ

ಇಂದ್ರಚೈಂದ (೮-೫೪ವ) - ಸಾವಿರದ ಎಂಟು

ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ ಹಾರವು, ಇದನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರ,
ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಂಕರರು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ
ಇಮ್ಮನೆ (೬-೨೦) - ಸುಮ್ಮನೆ

ಇಟಿಸಲ್ (೧೧-೭೭) - ಇಳಿಜಾರಾದ

ಮನೆಯ ಹೊದಿಕೆ, ತಂಗುಮನೆ

ಇಜುಂಬು (೪-೯೨ ವ) - ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶ

ಇರ್ಕುಳಿಗೊಳ್ (೮-೨೫) - ಆಕರ್ಷಿಸು

ಇರ್ಕೆ (೫-೪೫) ಮನೆ, ವಾಸಸ್ಥಳ

ಇಪೋಡು (೩-೩) - ಬಾಡು

ಇಸುವೆಸ (೭-೨೧ ವ) - ಆಜ್ಞಾಪಾಯ

ಇಟಿಸು (೯-೧೫) - ಕೀಳುಮಾಡು

ಇಟ್ಟಿ(೧-೫೨) - ಲಾಟ

ಈ

ಈರಣ (೧೧-೬೪) - ಬೀಸುವುದು

ಈಟಿಕ್ಕೊಳ್ (೧-೮೪) - ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳು

ಉ

ಉಗಿಬಗಿಮಾಡು (೯-೪) - ಭೇದಿಸು, ಭಿದಿಸು

ಉಚ್ಚಿತ್ತಿ (೧೦-೬೩ ವ) ತುಂಡರಿಸುವುದು,

ನಾಶ

ಉಡುಕ (೬-೫೧) - ಕುಂದುವಿಕೆ, ಹಾಸ

ಉಡುಕು (೧೪-೧೦೩) - ಗರ್ವ

ಉಂಡಿಗೆ ಸಾಧ್ಯಮಾಡು (೧೫-೩೨) - ಮುದ್ದಿಗೆ

ಅಧೀನವಾಗಿ ಮಾಡು

ಉಕ್ಕ (೧-೬೩) - ಬಯಸುವ

ಉತ್ಥಾಪಿತ (೪-೭೮ ವ) - ನಿಲ್ಲಿಸಿದ

ಉತ್ತೇಧ (೧-೬೨೨) - ಎತ್ತರ

ಉದಂತ (೩-೮೮೨) - ವಾರ್ತೆ

ಉದ್ಧ (೧೩-೩೨) - ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಉದ್ಧಬಿದ್ದ (೬-೬೨) - ಜಲಸಾಂದ್ರ

ಉದ್ದಾನಿ (೫-೯೦) - ಹೋಲಿಕೆ, ಸಾಟ

ಉದ್ದೇಸ (೭-೮೫) - ಹೇತು (ತೃ) ಉದ್ದೇಶ

ಉಂತೆ (೭-೯೦) - ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಸುಮ್ಮನೆ

ಉಪಧಾನ (೫-೨೨ ವ) - ದಿಂಬು

ಉಪಪಾತತಳ್ಳ (೨-೭೨ ವ) - ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ

ದಿವಿಜರು ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಸಿಗೆ

ಉಪಶೀರ್ಷಕ (೮-೫೪೨) - ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ

ವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ

ಮೂರು ಮುತ್ತುಗಳುಳ್ಳ ಹಾರ

ಉರಚೆಲ್ಲಿ (೭-೧೯) - ಕನ್ನಡಿಯಿರುವ ಎದೆಕಟ್ಟು

ಉಜುಗುಂ (೧೨-೧೦೮) - ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ,

ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉರ್ಚು (೬-೨೩) - ಹೊರದೆಗೆ

ಉಕ್ಕು (೧೨-೯೦) (ಕ್ರಿ) - ಬೀಳು; (ನಾ) ಉಳ್ಳೆ

ಊ

ಊಡು (೩-೩೯) - ತಿನ್ನಿಸು

ಊಳ್ (೧೧-೯೪) - ಕೂಗು

ಉಕ್ಕಕ್ಕೆ (೪-೩೪೨) - ಉತ್ಸಾಹ

ಎ

ಎಗ್ಗ (೧೧-೧೩೭) - ಮೂಢ

ಎಂಜಲೆವುಟು (೩-೩೪ ವ) - ತಿಂದುಳಿದುದು

ಎಡಗಲಿಸು (೪-೮೫) - ಹಿಂದೆ ಹಾಕು

ಎಡೆಗಿಣಿ (೭-೩೭ ವ) - ತುಂಬು

ಎಡೆಯುಡುಗು (೩-೬೧) - ಸಮಯ ಕಳೆ

ಎಡೆಯುಡುಗದೆ (೫-೩೨) - ಒಂದೇ ಸಮನೆ,

ಸಮಯ ತಪ್ಪಿಸದೆ.

ಎಡೆವೆತ್ತು (೨-೩೮೨) - ಸಮಯ ಸಾಧಿಸು

ಎರೆ (೩-೪೩) - ಬೇಡು (೮-೧೫ ವ)

ಎಜಕ (೭-೪೫) - ಪ್ರೀತಿ

ಎಜಂಕೆ(೧೧-೬೦) - ಪಕ್ಕ, ರೆಕ್ಕ

ಎಜಿವಿಜನಾಗು (೧೧-೬೮ ವ) - ಬಾಡು,

ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗು

ಎಳೆ (೭-೧೨೧) - ಭೂಮಿ

ಎಟಲ್ (೯-೩೧) - ದಣಿ, ಕುಗ್ಗು, ನೇತಾಡು

ಏ

ಏಕಜ್ಜಂ (೬-೧೦೪) - ಏನು ಕೆಲಸ? ನಿಷ್ಫಲ

ಏಲಾ (೬-೧೦೧) - ಏಲಕ್ಕಿ

ಏವ (೭-೫೫) - ಮತ್ತರ, ವ್ಯಥೆ

ಏವಯಿಸು (೪-೬೭ ವ) - ಬೇಸರಪಡು

ಒ

ಒಕ್ಕು (೬-೭೭೨) - ರಾಶಿಮಾಡು

ಒಟ್ಟಜೆ (೪-೫೨ ವ) - ಅತಿಶಯ, ಅಧಿಕ

ಒಡರಿಸು (೭-೯೪) - ಉಂಟುಮಾಡು

ಒಡವೇಟು (೧-೫೯) - ತುಂಬ
ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳು
ಒಡೆಗಳೆ (೫-೨೪) - ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಣ
ಹೊಂದು
ಒಡ್ಡಣ (೪-೪೧ ವ) - ಸೈನ್ಯ, ಯುದ್ಧರಂಗ, ವ್ಯಾಹ
ಒಣರ್ (೨-೪೫) - ತಿಳಿ, ಭಾವಿಸು
ಒತ್ತಂಬ (೪-೫೧) - ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಒತ್ತಾಯ
ಒತ್ತ (೯-೩೩) - (ಸಂಗೀತ) ಕಾಲ
ಒದವಿ (೧೩-೮೦) - ಕೊಡುಗೆ, ದಾನ
ಒನಲ್ (೩-೮೬) - ಸಿಟ್ಟಾಗು
ಒರ್ವಳಿ (೬-೪) - ಒಂದು ಕಡೆ
ಒವಜ (೧೧-೧೨೬) - ಗುರು (ತ್ವ),
ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
ಒಸಗೆ (೧೧-೭) - ಉತ್ಸವ, ಆನಂದ
ಒಸೆ (೨-೧೪) - ಸಂತೋಷಿಸು; ಸಂಭ್ರಮಿಸು

ಓ

ಓಗಡಿಸದ (೪-೯೨) - ಅಲಸ್ಯದಿಂದಿರದ,
ಲವಲವಿಕೆಯುಳ್ಳ
ಓಗಂಬಾಡುವ (೧೨-೫೦) - ಹೊಗಳಿ
ಹಾಡುವ
ಓಘವೇಘ (೧೪-೭೧) - ಧಾರಕಾರದ ಮಳೆ
ಓವರಿ (೩-೨೧ ವ) - ಕೋಣೆ (ತ್ವ)
ಅಪವರಕ.
ಓರನ್ನವು (೧೨-೯೪) - ಒಂದೇ
ಅಳತೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಓರಣವಾದ

ಔ

ಔಪರಿಷ್ಠಕ (೪-೧೨) - ಮೇಲ್ಭಾಗ

ಕ

ಕಂಕೇಲಿ (೪-ರಗಳೆ) - ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ
ಕಂಗು (೬-೭೨ವ) - ನವಣೆ
ಕಟಕ (೪-೪೦) - ಕಡಗ, ೨, (೧೧-೩ವ)
ದಂಡು ೩, (೧೪-೧ವ) - ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು
ಕಟ್ಟಿಲುಂಪೆ (೫-೧೩) - ಕಟ್ಟಿರುವೆ, ದೊಡ್ಡ
ಇರುವೆ
ಕಡಂಗು (೧-೮೧) - ಆವೇಶಗೊಳ್ಳು, ಸಿಟ್ಟಾಗು
ಕಡ್ಡು (೧೪-೧೨೬) - ಮನಸ್ತಾಪ

ಕಣ (೯-೯೦) - ತೊಡಕು
ಕಂಡೂಯ (೧೧-೧೦) - ನವೆ, ತುರಿಕೆ
ಕಣ್ಣೊಲ (೫-೬೫) - ದೃಷ್ಟಿಪಥ, ನೋಟ
ಕದಲಿಕಾ (೪-೨೪) - (೧೧-೬೫ ವ) - ಧ್ವಜ
ಕಂದಳಿ (೧೪-೧೨೨ವ) - ಬಾವುಟ
ಕನ್ನಡಿಸು (೭-೧೦) - ಅಭಿನಯಿಸು
ಕಪಿತ್ತ (೧೧-೨೬ವ) - ಬೆಳವಲ
ಕಮ್ಮರಿಯೋಜ (೨-೬೧) - ಕಮ್ಮಾರ
ಕಯ್ಯಯ್ (೧೧-೧೨೪) - ಅಲಂಕರಿಸು
ಕರಗ (೯-೧೨೬) ಕೊಡ, (೭-೨೧ ವ) ಕಲಶ
ಕರಟ (೭-೨ವ ರಗಳೆ) - ಕುಂಭಸ್ಥಳ
ಕರಟಿ (೧-೭೬) - ಆನೆ
ಕರಣ (೭-೧೨೦) - ನೃತ್ಯಭಂಗಿ
ಕರರುಹ (೧೨-೧೫) - ಉಗುರು
ಕರೆವೆರಸಿದ (೪-೩೬) - ಬಟ್ಟೆಯ ಕರೆಸಹಿತವಾದ
ಕರ್ಣಕಾರ (೧೧-೧೧೩) - ಕೊಸಗು,
ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ
ಕರ್ಬಾಳ (೧೧-೧೨೩) - ಬಾಳದ ಬೇರು
ಕಲಿಲ (೫-೪೧ವ) - ಬೆರೆತಿರುವ, ಕೂಡಿದ
ಕಲ್ಲರಿಗ (೫-೧೮ವ) - ಮಿಠಾಯಿಗಾರ (?)
ಇಟ್ಟಿಗೆ ಸುಡುವವನು (?)
ಕವರ್ (೨-೧೫) - ಕಳವುಮಾಡು, ಸುಲಿ,
ಸೂರೆಗೊಳ್ಳು
ಕವರ್ತಪೋ (೩-೩೪ವ) - ಲಾಟಿಯಾಗಿ
ಹೋಗು, ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗು
ಕವ್ವರೆಗೊಳ್ (೧೧-೨೨) - ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳು
ಕಸಕಳಿ (೨-೧೧) - ಪೊರಕೆ, ಕಸಬರಿಗೆ
ಕಳಮ (೬-೭೨) - ಬತ್ತ
ಕಳ್ (೫-೮೬) - ಹೆಂಡ, ಮದ್ಯ
ಕಟಲ್ (೨-೪೩) - ಬಡವಾಗು, ಸೊರಗು
ಕಟೆವಾ (೧-೬೧) - ಅರಳಿದ ಹೂ
ಕಾಕಲಿ (೧೩-೬) - ಇಂಪಾದ ಕಿರುದನಿ
ಕಾಂಡಪಟ (೧-೭೧) - ಪರದೆ
ಕಾಂಡಾಸನ (೬-೬೦ವ) - ಬಿಲ್ಲು
ಕಾಯಮಾನ (೧೧-೭೨ವ) - ಗೂಡಾರ, ಚಿಪ್ಪರ
ಕಾರ್ಪಾಸ (೬ - ೭೨ವ) - ಹತ್ತಿ

ಕಾರಿವ (೧೨-೩೫) - ಕೃತ್ತಿಮವಾದ, ಕೃತಕವಾದ
 ಕಾವಣ (೧೧-೭೧ವ) - ಮಂಟಪ, ಚಪ್ಪರ
 ಕಾಶ್ಯಪ (೧೧-೧೨೪) - ಕೇಸರಿಹೂ
 ಕಾಶ್ಯ (೮-೭೫ವ) - ತೇಜ
 ಕಿಂಕರಾತ (೭-೧೧೪) - ಗೋರಂಟಿ
 ಕಿಂಜಲ್ಯ (೧-೫೮) - ಹೂವಿನ ಪರಾಗ, ಕುಸುರು
 ಕಿತ್ತಮ್ಮ (೯-೧೦೨) - ಸ್ಥಾಪನ (?)
 ಕಿಂಪಾಕ (೪-೭೪) - ವಿಷವೃಕ್ಷ
 ಕಿಷಿಯಂದು (೪-೨೧ವ) - ಚಿಕ್ಕಂದು, ಬಾಲ್ಯ
 ಕಿಸುರ್ (೧೧-೧೨೯) - ಕಲಹ; ಹಿಂಸೆ,
 ಪಾಪಕಾರ್ಯ
 ಕೀಟು (೧೩-೮೫) - ಫೋಷಿಸು
 ಕೀಟಿಲ್ (೮-೩೪ವ) - ಮನೆಯ ಸೇವಕರಿರುವ

ಸ್ಥಳ

ಕುಕ್ಕು (೬-೭೧) - ಕೊಕ್ಕರೆ
 ಕುಟ್ಟಿಮ (೮-೬೭ ವ) - ನೆಲಗಟ್ಟು
 ಕುಡುಪು (೯-೩೨) - ಪಿಟೀಲು ಬಾರಿಸುವ
 ಬಿಲ್ಲು, ವಾದನ ದಂಡ
 ಕುತಪಿ (೯-೧೨) - ವಾದ್ಯಕಾರ
 ಕುತ್ಕೀಲ (೧-೫೪) (೬-೩ವ) - ಪರ್ವತ
 ಕುತ್ತ (೨-೪೦) - ಸರಿಸು; ಗುದ್ದು
 ಕುನುಂಗು (೧೦-೧೪) - ಕುಗ್ಗು
 ಕುಪ್ಪ (೧೨-೬೬) - ತಾಮ್ರ ಮೊದಲಾದ
 ಸಾಮಾನ್ಯಲೋಹ
 ಕುಂಭೀರ (೧೪-೯೨) - ಮೊಸಳೆ
 ಕುಮ್ಮ (೧-೮೧) - ಕುಟ್ಟು
 ಕುರರ (೧-೫೭) - ಪಕ್ಷಿವಿಶೇಷ, ಕುರವಕ್ಕಿ
 ಕುಟುಂಬ (೧೨-೬೮ವ) - ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ,
 ದಿಬ್ಬ, ಬೆಟ್ಟ
 ಕುಲತ್ಥ (೬-೭೨ ವ) - ಹುರುಳಿ
 ಕುಲ್ಯಾ (೮-೪೧ವ) - ಹಳ್ಳ, ಕಾಲು
 ಕುಶೇಶಯ (೬-೬೬) - ಕಮಲ
 ಕುಸುಂಭ (೬-೭೨ವ) - ಕುಸುಬೆ
 ಕುಳುಂಪೆ (೯-೧೦೮ವ) - ನೀರು ನಿಂತಿರುವ
 ಗುಂಡಿ
 ಕೂಪಾರ (೯-೧೨೩) - ಸಮುದ್ರ

ಕೂರ್ಬಾಲ (೪-೯೧ವ) - ಗದ್ದಮೀಸೆಗಳುಳ್ಳ
 ಕೂರ್ಮ (೨-೩೭) - ಪ್ರೇಮ
 ಕೇರ್ (೪-೩೧) - ಗೋಡೆ
 ಕೇಸರದ್ರುಮ (೧೧-೧೨೭) - ಬಕುಳವೃಕ್ಷ,
 ಸುರಗಿಮರ
 ಕೈಗಣ್ಣು (೧೩-೪೩) - ಮಿತಿಮೀರು, ಅತಿಕ್ರಮಿಸು
 ಕೈಗೆಯ್ (೧-೭೧) - ಸಿಂಗರಿಸು
 ಕೈಪಿಡಿ (೨-೭೪) - ಕನ್ನಡಿ
 ಕೈಪೊಡೆ (೩-೧೫) - ಬಾಣದ ಪುಂಪಿ
 ಕೈಶಿಕ (೯-೨೬) - ಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ವಿಲಾಸಾದಿ
 ಶೃಂಗಾರ ಚೀಷ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮೃದುವಾಗಿರುವುದು
 ಕೊಕ್ಕರಿಕೆ (೯-೭೪) - ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಬೇಸರ,
 ಸಂಶಯ

ಕೊಕ್ಕರಿಸು (೨-೪೩ವ) - ಜುಗುಪ್ಸೆಪಡು
 ಕೊಂಬೆಯ (೪-೯೨ವ) - ಲತಾಗೃಹ
 ಕೊಪ್ಪ (೫-೩೩) - ಆಭರಣ ವಿಶೇಷ, ಬುಗುಡಿ
 ಕೊಸಗು (೧೧-೮೩) - ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ
 ಕೊಸೆ (೧೧-೫೫) - ಕುದುರೆಯ ಸವಾರಿಯ
 ಒಂದು ರೀತಿ
 ಕೋದ್ರವ (೬-೭೨ವ) - ಒಂದು ಧಾನ್ಯ, ಹಾರಕ
 ಕೋಳ್ (೪-೫೧) - ಹೊಡೆತ, ವಟು
 ಕೋಲ್ಮಸಗು (೬-೫೬) - ಕೊಳ್ಳೆಗಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸು
 ಕೌಂಗು (೧-೬೭) - ಅಡಕೆ
 ಕ್ರಮುಕ (೧೩-೩ವ) - ಅಡಕೆ
 ಕ್ಷುತ (೫-೬೯ವ) - ಶೀನು
 ಕ್ಷೋದ (೧೨-೧೩೫ವ) - ಹುಡಿ
 ಕ್ಷಾಮಾಂಬರ (೮-೫೫ವ) - ರೇಶ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆ,
 ನಾರಿನ ಬಟ್ಟೆ

ಖ

ಖಡ್ಗಧೇನುಕ (೧೩-೪೫ವ) - ಚೂರಿ, ಕಿರುಗತ್ತಿ

ಗ

ಗಗ್ಗರಿಕೆ (೧೨-೨೫) - ಧ್ವನಿವಿಕಾರ
 ಗಸಣಿ (೧-೪೬) - ತಿಕ್ಕಾಟ
 ಗಾಣ (೧೩-೫) - ಗಾಯಕ
 ಗಾವರಿಸು (೨-೫) - ಧ್ವನಿಮಾಡು, ಝೇಂಕರಿಸು
 ಗಾಳಿಸು (೬-೨೪ವ) - ಉದುರಿಸು

ಗುಚ್ಛ (೮-೫೪೪) - ಮೂವತ್ತೆರಡು
ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ ಹಾರ
ಗುಂಡು (೪-೩) - ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ
ಗುಣ್ಣು (೧-೫೫) - ಆಳ
ಗೇಡೆಗೊಳ್ (೪-೪) - ಸಹಕರಿಸು
ಗೊಜ್ಜಿ (೧೧-೧೨೬) - ಶ್ರೇಷ್ಠ; ಕುಲೀನ
ಗೊಜ್ಜಿಗೆ (೧೧-೧೦೫) - ಸೇವಂತಿಗೆ
ಗೊಲೆ (೧-೬೭) - ಗೊನೆ
ಗೊಲೆಗೊಂಡ (೧೨-೨೦) - ಗೊನೆಬಿಟ್ಟ
ಗೋತ್ರಸ್ಥಲನೆ (೪-೯) - ಹೆಸರನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ
ಹೇಳುವುದು
ಗೋಧ (೧೪-೯೩ ವ) - ಉಡು
ಗೋರಿ (೧೪-೮೦) - ಬೇಟೆಗಾರನ ಹಾಡು
ಗೋಲಾಂಗೂಲ (೫-೨೪) - ಕೋಡುಗ, ವಾನರ
ಗೋಶೀರ್ಷ (೭-೧೦೧೪) - ಒಂದು ಬಗೆಯ
ಶ್ರೀಗಂಧ
ಗೋಸನೆವಿಡಿಸು (೧೦-೭೪) - ಡಂಗುರ
ಹೊಯ್ಯಿಸು
ಗ್ರಾಮಕೂಟ (೩-೩೮೪) - ಗವುಡ, ಗ್ರಾಮದ
ಮುಖ್ಯಸ್ಥ

ಘ

ಘನ (೫-೩೫) - ತಾಳ
ಘನಾಘನ (೪-೬೫) - ಮೋಡ

ಚ

ಚಕ್ರಾಕ್ಷ (೩-೬೮) - ಚಕ್ರವಾಕ
ಚಚ್ಚಾ (೧೨-೧೧೧) - ಪುಂಗಿ
ಚಣಕ (೬-೭೨೪) - ಕಡಲೆ
ಚಂದ್ರಕಿ (೧೧-೧೦) - ನವಿಲು
ಚಪೇಟ (೫-೧೬) - ಅಂಗೈ
ಚಪ್ಪರಿಸು (೪-೮೨) - ಗದರಿಸು, ಪ್ರತಿಫಟಿಸು
ಚರಮದೇಹ (೮-೪೫) - ಕೊನೆಯ ಜನ್ಮ
ಧಾರಿಯ ದೇಹ
ಚರಿಗೆ (೯-೧೨೯) - ಜನಮುನಿಗಳು
ಆಹಾರಕ್ಕೊಂದು ಅಲೆಯುವುದು (ತ್ವ) ಚರ್ಯಾ
ಚಲ್ಲಿ (೯-೩೯) - ಚಲನೆ (?)

ಚಾದಗೆ (೯-೧೦೯) - ಚಾತಕಪಕ್ಷಿ
ಚಾರಿ (೯-೩೯) - ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ
ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಿಕೆ
ಚಿತ್ರಾವಳಿ (೫-೩೪) - ವಸ್ತುವಿಶೇಷ
ಚೊಚುಕ (೭-೩೧) - ಸ್ತನದ ತುದಿ
ಚೊಲಿಕೆ (೧೨-೫೬೪) - ಹಸ್ತಿರ್ಣದ ಮೂಲ
ಚೌತ (೧೧-೧೧೫) (?)

ಜ

ಜಗುಲ್ (೩-೮೯) - ಜಾರು
ಜಟಮಟಕ (೩-೪೫) - ವಂಚಕ, ಮೋಸಗಾರ
ಜಂಘಾಳ (೪-೯೧) - ತೀವ್ರಗತಿಯವ,
ಓಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವನು
ಜಟಿಲತ (೬-೧೮) - ಜಡೆಯಂತೆ
ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅಂಟಿಕೊಂಡ
ಜಡಿ (೧೪-೩೬) - ಗದರಿಸು
ಜತಿ (೯-೩೧) ಮೇಳ; ಜತಿಸ್ವರ
ಜತ್ತವಟ್ಟ (೭-೧೨೫) - ಒಂದು ಆಟದ ಯಂತ್ರ
ಜಪಾಪ್ರಸವ (೧೬-೩) - ದಾಸವಾಳದ ಹೂವು
ಜಙ್ಗುಲು (೧೩-೮೫) - ವೃಕ್ಷಾಲಾಪ, ಬಡಬಡಿಕೆ
ಜಲಕನೆ (೮-೧೫) - ಕೂಡಲೆ (ಗ್ರಾ. ಜಟಿಕ್ಕನೆ,
ಜಟ್ಟನೆ)
ಜಲಕ್ಕನೆ (೭-೨) - ಶುದ್ಧವಾಗಿ; ಕೂಡಲೆ; ತಟ್ಟನೆ
ಜಲ್ಲಳಿ (೧೩-೬೫) - ಜಲ್ಲರಿ, ವಂದರಿ
ಜವನಿಕೆ (೯-೨೦) - ಪರದ
ಜಳದೆ (೨-೧೪) - ಬಾಳದ ಬೇರಿನ ಬೀಸಣಿಕೆ
ಜಾಗ (೪-೩೧) - ಮರಕತ, ಹಸುರುರತ್ನ
ಜಾಗಂಜೋಯ್ (೪-೩೧) - ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ
ಮಾಡು
ಜಾಂಗಲ (೫-೮೭ ವ) - ಮಾಂಸ
ಜಾಂಗಲ (೮-೬೩೪) - ಬಂಜರುನೆಲ
ಜಾತರೂಪಧರ (೪-೬೭೪) - ದಿಗಂಬರ
ಜಾದಿ (೧೧-೮೭) - ಜಾತಿ, ಜಾಜಿ
ಜಾನುದಘ್ನ (೮-೪೧೪) (೧೪-೫೨೪) -
ಮೊಳಕಾಲುಧ್ವ
ಜಾಯಿಲ (೧೧-೩೧) - ಕುದುರೆ (ತ್ವ)
ಯಾಯಿನ್

ಜಿಗಿಲ್ಲಂತೆ (೩-೫) - ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ
ಜಿನುಂಗು (೧೧-೬೦) - ರೈಣಂಕರಿಸು
ಜೀರಕ (೬-೭೨ವ) - ಜೀರಿಗೆ
ಜುಂಬುಕ (೮-೧೫ವ) - ಕುಚ್ಚು, ಗೊಂಡೆಯ,
ಲಂಬಣ
ಜೋಗ (೫-೩೪) - ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ
ಜೋಂಪ (೧೩-೮೬) - ಮರಗಳ ಗುಂಪು,
ನೆರಳು

ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣಂ (೮-೧೦) - ಮಿಂಚುಹುಳ

ಝ

ಝಲ್ಲರಿ (೧-೪೭) - ಡಮರು

ಟ

ಟಂಕ (೧೪-೫೯ವ, ೧೦೩ವ) - ಕಲ್ಲನ್ನು
ಒಡೆಯುವ ಉಳಿ

ಡ

ಡವಕೆ (೩-೨೩ವ) - ಪೀಕದಾನಿ

ತ

ತಗವು (೭-೮೨) - ಯೋಗವಲ್ಲ
ತಗುಳ್ (೨-೩೨ವ) - ಆರಂಭಿಸು
(೧೦-೭೩ವ) ಹಿಂದಿಡು, ತಡೆ
ತಗುಳ್ಳು (೭-೧೦೬ವ) - ತೊಡಿಸು
ತಗುಳ್ಳು (೬-೨೨) - ಸಂಗತಿ, ಸಂಬಂಧ
ತಡವರು (೯-೩೨) - ತಡಬಡಿಸು
ತಣ್ಣಲೆ (೨-೫೭) - ವ್ಯಾಪಿಸು, ದಟ್ಟವಾಗು
ತತ (೫-೩೫) - ವೀಣೆ ಮೊದಲಾದ ತಂತಿ
ವಾದ್ಯ
ತಂದಲ್ (೧೩-೫೯) - ಜಲಕಣ
ತಮಸ್ತಮ (೩-೭೫) - ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲು
ತರಳತರಬಂಧ (೮-೫೪ವ) - ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸಮಾನವಾದ ಮುತ್ತುಗಳುಳ್ಳ ಹಾರ
ತುಲುಂಬು (೧೪-೩ ವ) - ನಿಲ್ಲಿಸು, ತಡೆ
ತವು (೫-೪) - ಕಳೆದುಹೋಗು, ನಾಶವಾಗು,
ನಿಲ್ಲು
ತಳರ್ (೪-೭೬) - ಹೆದರು, ನಡುಗು (೭-೬೩)
- ಹೊರಡು, ಚಲಿಸು
ತಳರ್‌ನಡೆ (೮-೨) - ತಪ್ಪುಹೆಜ್ಜೆಯ ನಡಿಗೆ

ತಳ್ಳಿಯ್ (೭-೧೦) - ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರು
ತಳ್ಳಂಕ (೧೦-೧೭) - ತಳಮಳ, ಭೀತಿ
ತಚ್ಚಿ (೧೧-೩೯) - ಭತ್ತಿ, ಕೊಡೆ
ತಾಟಿಸು (೫-೧೭) - ಅಪ್ಪಳಿಸು
ತಾಟಲಾಗು (೯-೮೯) - ಒಣಗು
ತಿರೀಟ (೭-೩೯) - ಕಿರೀಟ
ತಿಲಿ(೧೧-೧೦೦) - ಕೊಯ್
ತೀಟ (೭-೪೭) - ಸ್ಪರ್ಶ
ತುಲುಗಲ್ (೧-೬೭) - ಗೊಂಚಲು,
(೭-೧೧೯, ೧೧-೩೯) - ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು,
ರಾಶಿ

ತುಲುಂಬು (೧೧-೧೦೭) (೭-೧೧೪) -

ಧರಿಸು, ಸೂಡು

ತುಲಾಕೋಟಿ (೧೧-೨೦ ವ) - ಕಾಲಂದುಗೆ

ತೂಳ್ (೧-೬೨) - ತೂರು, ಹಾರಿಸು, ಓಡಿಸು

ತೆಗಲು (೧-೨೧) - ನಿಂದೆ

ತೆಮಳ್ (೫-೪೧ ವ) - ತಳ್ಳಿಹೋಗು, ತೆವಳು

ತೆಮಳ್ಳಿಕೊಂಡು (೨-೩೯ ವ) - ಕೂಡಿ

ಹಾಕಿಕೊಂಡು

ತೆಟವು (೪-೭೬) - ಸಮಯ

ತೆಲ್ಲಂಟಿ (೧೨-೪೩) - ಕಾಣಿಕೆ, ಬಹುಮಾನ

ತೊವಣ್ (೧೨-೫೦) - ಸುವಾಸನೆಯ ಮಣ್ಣು

ತೋಡು (೧೨-೯) - ಸಮ, ಸದೃಶ

ತ್ರಪ್ಪು (೧೩-೪೫ ವ) - ತವರ

ದ

ದಗುಂತಿ (೨-೭೫) (೫-೬೩) - ಅತಿಶಯ

ದಡ್ಡಸ (೩-೬೦) - ಡೊಂಬರವನ ಡೋಲು

ದಂದುಗ (೧-೫) - ವ್ಯಥೆ, ಶ್ರಮ

(೭-೨೨) - ವ್ಯವಹಾರ

(೪-೨೭) - ಗೊಡವೆ, ರಗಳೆ

ದಶನವಸನ (೧೧-೧೧೦ ವ) - ತುಟಿ

ದಳಿಂಬ (೪-೪೭ ವ) - ಹಾಸುಬಟ್ಟೆ, ಮೆತ್ತೆ

ದಳಿವಿಡಿ (೪-೪೨) - ಸಾಣೆಹಿಡಿ; ಮೆರಗು

ಕೊಡು

ದಳ್ಳಿಸು (೧೧-೮೦) - ವ್ಯಾಪಿಸು, ಗರ್ವದಿಂದ

ಮೆರೆ

ದಾಂಗುಡಿ (೨-೨೪) - ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದ
ಚಿಗುರು

ದಾರಕ (೮-೧) - ಬಾಲಕ, ಕುಮಾರ

ದಾಸೇರಕ (೮-೪೧ ವ) - ದಾಸಿಯ ಮಗ

ದೀವದ (೪-೫೪) - ಸಾಕಿ ಪಳಗಿಸಿದ

ದೀಹ (೩-೮೬ ವ) ೪-೪೫ - ಬೇಟೆ

ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುವ ಸಾಕಿದ ಮೃಗ; ಸಾಕಿ
ಪಳಗಿಸಿದ

ದೃಷ್ಟಿವಿಭವ (೫-೫೩) - ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನದ ವೈಭವ

ದೇವಚ್ಚಂದ (೮-೫೪ ವ) - ಎಂಬತ್ತೊಂದು

ಮುತ್ತಿನ ಯಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ಹಾರ,

ದೇವಾಂಗ (೫-೩೪) - ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ

ದೇಸೆ (೪-೨೧೪) - ಸೋಗಸು

ದೋಹಳ (೮-೩೩ ವ) - ಬಯಕೆ

ನ

ನಕ್ಕು (೯-೫೬) - ನೆಕ್ಕು

ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾ (೮-೫೪ ವ) - ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು

ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ

ನಟ್ಟುವ (೪-೧೫) - ನಟಿ, ಸೂತ್ರಧಾರ

ನಮೆ (೫-೧೩) - ಬಡವಾಗು, ನವೆ

ನಾಣ್ (೪-೧೫) - ನಾಚಿಕೆ

ನಾರಾಚಿ (೧೪-೯೦ ವ) - ಬಾಣ

ನಾಳಕಾ (೬-೪೮ ವ) - ಗಳಿಗೆ

ನಾಲ್ವ ತನ (೪-೪೪) - ದೇಶದ ಗುಣಧರ್ಮ

ನಿಕೇತನ (೧೧-೧೦೪) - ಮನೆ

ನಿಗುಂಬಿಸು (೪-೩) - ಗುಂಪುಗೂಡು

ನಿಗೋದ (೫-೭೬) - ನರಕ

ನಿಧುವನ (೪-೫೨ ವ) - ಸ್ತ್ರೀಸಂಯೋಗ

ನಿಪ್ಪುಟಂ (೮-೬೨) - ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ನಿಮಿರಲ್ (೧೨-೫೨) - ಪಸರಿಸಲು

ನಿಮಿರ್ಚು (೮-೩೦) (೪-೨೨ ವ) - ವಿಸ್ತರಿಸು

ನಿಟೆ (೯-೨೪) - ನರಿಗೆ (೬-೯೮)

ನಿಟೆ (೭-೫೨) - ಚಾಚು, ಅಲ್ಲಾಡು

ನಿಟೆಗ (೬-೯೮) - ಇಮ್ಮಾವು

ನಿಟೆಸು (೫-೧೧) - ನಿಲ್ಲಿಸು (೮-೭೪ ವ);

ನಿಯಮಿಸು, ಸ್ಥಾಪಿಸು (೮, ೭೩ವ) - ವಿಧಿಸು

ನಿಷ್ಕಾವ (೬-೭೨ ವ) - ಅವರೆ

ನೀಡಿಲ್ಲದೆ (೨-೧೪ ವ) - ತಡಮಾಡದೆ

ನೀರಂಜಿಸು (೪-೪೨) - ಅತಿಶೋಭೆಗೊಳಿಸು

ನೀತಿ (೧೧-೯೬) - ಸುಂದರ, ಚೆಲುವ

ನೀರ್ವರಿ (೧೨-೭೫) - ಕಾಲುವೆ, ಪ್ರವಾಹ

ನೀವಾರ (೬-೭೨ ವ) - ಕಾಡುಬತ್ತ

ನೀಹಾರ (೧೦-೧೯) - ಹಿಮ, ಮಂಜು, ಬರ್ಫ

ನುಗುಳ್ (೪-೨೫ ವ) - ಪ್ರವೇಶಿಸು

ನುಣ್ಣರಲ್ (೧೧-೧೧೨) - ನುಣುಪಾದ ಸರಳು,
(ಬಾಣ)

ನುನ್ನಂ (೭-೧೦) - ಅತಿಶಯವಾಗಿ

ನೆಗಪು (೪-೫೬) - ಸುರಿಸು

ನೆಗಲ್ (೬-೧೨) - ಆಚರಿಸು

ನೆರಪು (೪-೨೬) - ನೆರವೇರಿಸು, ಮದುವೆ
ಮಾಡು

ನೆಟಿ (೧೧-೮೯) - ಮರ್ಮ, ಆಯ, ಪರಿಣತಿ

ನೆಟಿ (೬-೨೩) (೧೧-೩೪) - ಸಾಕಾಗು,

ಸಾಲು, ಪೂರ್ಣವಾಗು, ಯೋಗ್ಯವಾಗು

ನೆಟಿಗೊಳ್ (೪-೯) - ಸೂರೆಗೊಳ್ಳು

ನೆರ್ಮ (೫-೭೮) - ಆಶ್ರಯ

ನೆಲೆ (೧-೫೨) - ಎತ್ತರ, ಉತ್ಸೇಧ

ನೆಲೆವರ್ಚಿಸು (೧೨-೧೧ ವ) - ಹೆಚ್ಚಿಸು,
ಅತಿಶಯಗೊಳಿಸು

ನೆಲೆವೊಟ್ಟು (೪-೪೧ವ) - ಎತ್ತರವಾದ ರಾಶಿ

ನೆತ್ತ (೫-೨೨ ವ) - ರೇಶ್ಮೆಬಟ್ಟೆ; ಕಣ್ಣು

ನೆಟು (೩-೪೫ ವ) - ಬಿಚ್ಚು, ಪಸರಿಸು,

ತೂಗುಹಾಕು (ನೆಲ್)

ನೆರ್ಪಡು (೬-೯) - ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು

ಪ

ಪಕ್ಕುಮಾಡು (೭-೪೯ ವ) - ಬದಿಗೆ ತರು

ಪಚ್ಚುಗೊಡು (೯-೭೨ ವ) - ಹಂಚಿಕೊಡು

ಪಟಲಿಕೆ (೯-೭೯) - ಹರಿವಾಣ

ಪಟವಾಸ (೧೧-೧೫) - ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು (೭-೩೮)

ಪಟ್ಟಿಗೆ (೧೨-೧೨) - ರೇಶ್ಮೆವಸ್ತ್ರ

ಪದಲ್ಪಡಿಸು (೯-೬೧) - ಚಿಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ
ಕಡಹು

ಪಡಿ (೨-೬೩) - ಬಾಗಿಲು

ಪಡಿಸಣ (೭-೨೧ ವ) - ಗಮನ, ಲಕ್ಷ್ಯ,
ವಿಚಾರಣೆ

ಪಡೆವು (೫-೬) - ಲಾಭ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಪಣೆ (೧೧-೯೫) - ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ
ಜಿಗುರುವ ಸ್ಥಳ

ಪತ್ರುಗ (೬-೨) - ದೊರೆಯುವಿಕೆ, ಲಾಭ

ಪತ್ತಿದ (೮-೬೧) - ಕೂಡಿದ

ಪತ್ತುವಿಡು (೫-೭೦ ವ) - ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳು

ಪದನು (೧-೫೧) - ಸರಿಯಾಗಿ, ಹದವಾಗಿ

ಪದ (೧೧-೪) - ಸಮಯ

ಪದವು (೬-೭) - ಭಕ್ತಿ

ಪದಬಡು (೧೪-೪೩) - ಅನುಕೂಲವಾಗು

ಪದೆ (೭-೪) - ಪ್ರೀತಿಸು, ಬಯಸು

ಪರಪುಷ್ಪ (೫-೨೯) - ಕೋಗಿಲೆ

ಪರಭಾಗ (೬-೫೧ವ) - ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಂತಿ;

ಶೋಭಾತಿಶಯ

ಪರಾಸು (೫-೪೧ ವ) - ನಿರ್ಜೀವ

ಪರಿಜು (೨-೬೦) - ರೂಪ, ಆಕೃತಿ

ಪರಿಣತ (೧೧-೨೬ ವ) - ಹಣ್ಣಾದ, ಪಕ್ವ

ಪರಿವಸ (೩-೨) - ಸೇವೆ, ನಾನಾ ತರದ ಸೇವೆ

ಪರಪು (೫-೨೩) - ವಿಸ್ತಾರ

ಪರೇತವನ (೩-೩೪ ವ) - ಶ್ಮಶಾನ, ಮಸಣ

ಪರೆ (೭-೧೦೪) - ಮೃದಂಗ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯ

ಪಲಾಲ (೧೪-೩೩) - ಜೊಳ್ಳು, ಬೂಸ

ಪವಣ (೨-೪೩) - ಆಧಾರ (ತ್ವ) ಪ್ರಮಾಣ

ಪಸದನಂಗೊಳಿಸು (೪-೧೧ ವ) - ಅಲಂಕರಿಸು,

(ತ್ವ) ಪ್ರಸಾಧನ

ಪಸಲೆ - (೮-೧೫ ವ) - ಎಳೆಹಲ್ಲು

ಪಸವಟ್ಟಂತೆ (೧೧-೯೯) - ಬರಗೆಟ್ಟ ಹಾಗೆ,

ಕ್ರಾಮಪೀಡಿತರಂತೆ

ಪಸವು (೭-೭೦) - ಬಯಕೆ, ಆಸೆ

ಪಸುಗೆ (೯-೨೭) - ಭಾಗ, ಪಾಲು

ಪಸೆ (೮-೧೬) - ಹಸೆ, ಜಗಲಿ

ಪಳಚ್ಚನೆ (೬-೩೭) - ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ

ಪಳಂಬು (೨-೫) - ಅಪ್ಪಳಿಸು, ಹೊರಸೂಸು

ಪಳ್ಳವಳ್ಳಿ-ಪಳವಳಿ-ಪಟುವಲೆ (೧೨-೨೮ ವ)

- ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ

ಪಟೆ (೫-೩೪) ವಸ್ತುವಿಶೇಷ

ಪಟೆಕೆಯ್ತು (೪-೮೭, ೧೨-೨೮ ವ) - ನಿಂದಿಸಿ,

ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ

ಪಟುವಲೆ = ವ್ಯಸನ

ಪಾಂಗು (೮-೧೫ ವ) (೮-೪೪) - ಹೊಂದಿಕೆ,

ರೀತಿ

ಪಾಟಿಸು (೯-೩೮) - ಕಲಿಸು

ಪಾಠೀನ (೧೪-೯೭) - ಮೀನು

ಪಾದಾತ (೧೧-೩೩) - ಕಾಲಾಳು

ಪಾರ್ಷ್ವಗ್ರಾಹಕ (೪-೮೨ ವ) - ಹಿಂದೆ ಬರುವ
ವೈರಿ

ಪಾಳಪಕ್ಕೆ (೪-೨೧) - ಹಾಳುಮನೆ

ಪಿಂಜರಿತ (೭-೧೧೪) - ಹಳದಿ ಕೆಂಪಾದ

ಪಿಹಿತ (೧೨-೬೧) - ಮುಚ್ಚಿದ

ಪುಗಿಲ್ (೯-೨೫) - ಪ್ರವೇಶ

ಪುರುಳಿ (೬-೯೨) - ಹೆಣ್ಣುಗಿಳಿ

ಪುಷ್ಕರ (೯-೯೭) - ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿ

ಪೂಗ (೪-೨೮) - ಅಡಕೆ

ಪೂದುಡುಗೆ (೧೧-೧೨೪ ವ) - ಹೂವಿನ

ಆಭರಣ

ಪೂಸು (೭-೧೦೬ ವ) - ತೊಡೆ, ಲೇಪಿಸು

ಪೃತನು (೧೪-೮೭) - ಸೈನ್ಯ

ಪೃಷತ್ಯ (೬-೬೧ ವ) - ಬಾಣ

ಪೆಂಡವಾಸ (೧೧-೪೫) - ಅಂತಃಪುರ

ಪೆಳಟು (೬-೮೨) - ಭಯಪಡು

ಪೊಗಡ (೧೧-೧೦೨) - ವ್ಯಕ್ತವಿಶೇಷ

ಪೊಗಸು (೩-೬೩) - ಬೆಳಗು, ಮುಂಜಾನೆ

ಪೊಂಕ (೧೧-೧೧೮) - ಬಿಂಕ, ಉಬ್ಬು

ಪೊಂಗು (೮-೪೬) - ಉಬ್ಬು

ಪೊಡರ್ (೨-೨೪) - ಪ್ರಕಾಶಿಸು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ತೋರಿಸು

ಪೊಡರ್ಪು (೭-೫) - ಹೊಳಪು, ಕಾಂತಿ

ಪೊದಲು (೮-೩೧) - ವಿಸ್ತಾರವಾಗು, ಹೊರ
ಹೊಮ್ಮು ವ್ಯಾಪಿಸು
ಪೊದಲು (೩-೯ ವ) - ಹೊರಹೊಮ್ಮು
ಪೊಲ್ಲಮ (೧೫-೩೬) - ಆಯೋಗ್ಯವಾದುದು
ಪೋತ (೯-೫೮) - ದೋಣಿ, ನಾವೆ
ಪ್ರಕಾಂಡಕ (೮-೫೪ ವ) - ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಐದು ಮುತ್ತುಗಳಿರುವ ಹಾರ
ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ (೪-೮೯ ವ) (೮-೭೪ ವ) - ಮರ್ಯಾದೆ
ಪ್ರತೋಲಿ (೧೧-೨೩ ವ) - ರಾಜಮಾರ್ಗ
ಪ್ರತ್ಯಪಾಯ (೧೩-೫೮ ವ) - ಕೇಡು; ಪಾಪ
ಪ್ರಸೂನ (೮-೩ ವ) - ಹೂವು
ಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯ (೧೨-೫೩) - ಮಹಿಮೆ
ಪ್ರಿಯಂಗು (೧೩-೪೫ ವ) - ಒಂದು ಧಾನ್ಯ
ಪ್ರೇಂವಿತ್ (೧೪-೯೨) - ತೂಗುತ್ತಿರುವ
ಪ್ರೇಂಪೋಲಿತ (೧೨-೬೦ ವ) - ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ
ಪ್ಲೋಷ (೫-೮೭ ವ) - ಸುಡುವ ಬಿಸಿ

ಬ

ಬಗದರ್ಪುಡು (೮-೧೧) - ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು
ಬಗ್ಗಿಸು (೭-೧೫) - ಗದರಿಸು
ಬಜ್ಜರಿಗಟ್ಟಿ (೪-೫೪ ವ) - ಹೇಸರಗಟ್ಟಿ
ಬಟ್ಟೆಗೆವಲಗೆ (೪-೬೩ ವ) - ಪಾಟಿ (Slate)
(ತೃ) ಮೃತ್ತಿಕಾಫಲಕ
ಬಡಿ (೫-೨೦) - ಬಡಿಗೆ, ದೊಣ್ಣೆ
ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆ (೧೧-೧೨೬) - ಬಣ್ಣಬಣ್ಣ
ವಾಗಿರುವುದು
ಬಣ್ಣಸರ (೯-೩೧) - ಬಣ್ಣದ ಮಣೆಗಳ ಸರ
ಬತ್ತಲೆಗ (೨-೯) - ದಿಗಂಬರ ಮುನಿ
ಬದ್ಧವಣ (೭-೭೩) - ಮಂಗಳವಾದ್ಯ (ತೃ)
ವರ್ಧಮಾನ
ಬಂಧೂಕ (೧೬-೩) - ಕೆಂಪುದಾಸಿವಾಳದ
ಹೂವು
ಬಯ್ಯ (೩-೩೩) - ಗುಟ್ಟು, ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿ ವಸ್ತು
(೧೪-೪೩) ನಿಧಿ, ರತ್ನ
ಬರಗಲೆ (೭-೬೯) - ಆಭರಣ ವಿಶೇಷ
ಬರ್ದು (೨-೬೫ವ) - ಪೌಢಿ
ಬವರಿಸು (೧೧-೧೪೧) - ಸುತ್ತುಗಟ್ಟು

ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿ (೨-೫೦) - ಅತಿಶಯ, ಅಧಿಕ
ಬಳ್ಳಳ (೭-೧೧೮) - ಬಳಬಳ,
ಒಂದೇಸಮನೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಬಳ್ಳಳಿಕೆ (೧೨-೩೮) - ಬಳುಕುವಿಕೆ
ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿ (೨-೫೦) - ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಬಳಿ (೩-೪೬ವ) - ದೂತ
ಬಾಣಧಿ (೧೨-೮೮ ವ) - ಬತ್ತಳಿಕೆ
ಬಾದುಗೆಯ್ (೩-೭೫ ವ) - ಪಾದಮಾಡು
ಬಾಯಿಲೆ (೩-೧೬) ಬಾಯಿ ಸೋತುಹೋಗು,
(೩-೫೩) - ದುಃಖಿಸು
ಬಾಯಿನ (೧೧-೧೧೩) - ಬಾಗಿನ
ಬಾಯ್ಕಳಿಸು (೬-೨೪ ವ) - ಆಜ್ಞಾಧೀನ
ಮಾಡು
ಬಾರಿಸು (೯-೭೬) - ತಡೆ, ನಿಲ್ಲಿಸು
ಬಾಸಿಗ (೩-೩) - ದಂಡೆ, ಮಾಲೆ
ಬಾಸೆ (೭-೩೧) - ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲು
ಬಾಬ್ (೨-೬೪) - ಬಿದ್ದ
ಬಾಬಿವಾಬಿ (೫-೮೫ ವ) - ಬದುಕಿರುವಾಗಲೆ
ಬಿಚ್ಚತಂ (೨-೯) - ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಬಿಚ್ಚಳಸು (೯-೯೪) - ಧ್ವನಿಮಾಡು, ಕೂಗು
ಬಿಜ್ಜೆ (೯-೭೫) - ವಿಜ್ಜೆ, ಮಾಯೆ
ಬಿಡೆ (೩-೭೫) - ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಬಿನ್ನನೆ (೭-೧೦೮) - ಸುಮ್ಮನೆ
ಬಿಯ (೧೨-೧೬) - ವೆಚ್ಚ (ತೃ) ವ್ಯಯ
ಬಿಸವಂದ (೪-೫) (೧೨-೨೯) - ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಬಿಸುಗೆ (೧೪-೯೦ ವ) - ಅಂಬಾರಿ
ಬೀಟ್ಟುಂಡು (೧೨-೮೫ ವ) - ಹಡಗಿನ ಲಂಗರು
ಬೆಟ್ಟು (೫-೮೫ ವ) - ಚುಚ್ಚು, ಇರಿ
ಬೆಸನ (೧-೬೯) (೩-೪೪) - ಅಪ್ಪಣ
ಬೆಳ್ಳನೆಪೋಗು (೩-೩ ವ) - ಹೆದರು, ಅಂಜು
ಬೆಳ್ಳುಕು (೬-೪೯) - ಭಯಪಡು
(ಬೆಳ್ಳುತ್ತು-ಭಯೇ)
ಬೆಳ್ಳನ (೯-೪೯) - ಮೂಢತನ
ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ (೧-೨೪) - ಮೂರ್ಖಪಂಡಿತ
ಬೆಳ್ಳಂಗಡೆ (೧-೮೨) - ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿ
ಬೆಳ್ಳವಾಸ (೬-೩೩) - ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು
ಮಾಡುವುದು

ಬೇಟ (೧೨-೨೩) - ಪ್ರೀತಿ, ಆಸೆ
 ಬೇವಸ (೩-೩೩) - ಆಯಾಸ, ವ್ಯಥೆ
 ಭೈಕುಗ (೧೧-೧೨೪) - ಪಿತೃರೋಗ
 ಭೈತ್ರ (೧೨-೮೩ವ) - ಹಡುಗು (ತ್ವ) ವಹಿತ್ರ
 ಬೊಜಂಗ (೧೨-೧೭) - ವಿಟ
 ಬೊಂದರಿಗೆ (೧೧-೮೬) - ಹಾಸಿಗೆ

ಭ

ಭದ್ರಮನ (೧೧-೧೯) - ಲಕ್ಷಣಾಸ್ಥಿತವಾದ
 ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಆನೆ
 ಭವ್ಯ (೧-೮೦ ವ) - ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿ
 ಭಾಗಿನೇಯ (೫-೨೧ವ) - ಅಕ್ಕನ ಅಥವಾ
 ತಂಗಿಯ ಮಗ, ಸೋದರಳಿಯ
 ಭಾರತಿ (೯-೨೬) - ನಟರು ಆಡುವ ಮಾತಿನ
 ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ವಿಶೇಷ (ಭಾರತೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
 ಪ್ರಾಯೋಜಾಗ್ವಾಪಾರೋ ನಮಾಶ್ರಯಃ
 ದಶರೂಪಕ (೩-೫) - 'ಭಾರತೀ'ತು ಶಬ್ದ
 ವೃತ್ತಿ (ದಶರೂಪಕ ೨-೬೦ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)
 ಭಾರತಿಕ (೯-೧೨) - ಸೂತ್ರಧಾರ
 ಭೃಂಗಾರ (೪ ರಗಳೆ) - ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆ

ಮ

ಮಗ್ಗು (೧೫-೧೯) - ಬಾಡು
 ಮಜ್ಜನವಳ್ಳ (೭-೧೦೩) - ಸ್ನಾನಾಧಿಕಾರಿ
 ಮಂಜೀರಕ (೮-೧೮) - ಕಾಲಂದುಗೆ
 ಮಟ್ಟನಾಗು (೧೧-೧೨೫) - ಸರಿಯಾಗು,
 ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು
 ಮಡ (೯-೮೪) - ಹಿಮ್ಮಡ
 ಮಡಗೂಟ್ (೧೪-೩೨) - ಎಂಜಲು
 ಮಡಲ್ತು (೨-೪) (೯-೨೦) - ಚಿಗಿತು
 ಮನಕತ (೬-೫೫) - ಚಿಂತೆ
 ಮನಂಗಲ್ (೩-೨೬ ವ) - ಮನದೊಳಗಿನದನ್ನು
 ತಿಳಿ ಮಂದೈಸು (೫-೨೩) - ದಟ್ಟವಾಗು
 ಮಮ್ಮ (೨-೨೦) - ಮೊಮ್ಮಗ
 ಮರವಡು (೬-೫೦) - ಮರಗಟ್ಟು,
 ಶಕ್ತಿಹೀನವಾಗು
 ಮರುಳ್ಳು (೮-೩೮) - ಬೆರಗುಗೊಳಿಸು

ಮಜಲುಂದು (೨-೬೨) - ಮೈಮರೆತು ನಿಡ್ಡೆ
 ಮೋಗು, ಗಾಢವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಸು
 ಮಲರ್ (೧-೬೮) - ಮುಖ ತಿರುಗು
 ಮಲೆಪ್ಪ (೧೧-೧೧೮) - ಗರ್ವ
 ಮಸುರಿಗೆ (೧೧-೭೬) - ದಿಂಬು
 ಮಸೂರಿಕಾ (೬-೭೨ ವ) - ಒಂದು ಬಗೆಯ
 ಧಾನ್ಯ (ಚಿನ್ನಂಗಿ ?)

ಮಸ್ಯಣ (೭-೨೭ ವ) - ನುಣುಪಾದ,
 ಹೊಳೆಯುವ

ಮಹ (೨-೪೯ ವ) - ಪೂಜೆ, ಉತ್ಸವ
 ಮಲ್ಲು (೯-೫೬) - ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗು,
 ನಾಶವಾಗು.

ಮಾಕಂದ (೧೧-೧೨೮ ವ); - ಮಾವಿನ ಮರ
 ಮಾಣವಕ (೮-೫೪ವ) - ಇಪ್ಪತ್ತು ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ
 ಹಾರ

ಮಾಣಕಚಟ್ಟಿ (೪-೪೨) - ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕ
 ಮಾತುಲುಂಗ (೧೬-೧೦) - ಮಾದಳ ಹಣ್ಣು
 ಮಾಧವ (೪-೨೩) - ವೈಶಾಖಮಾಸ,
 ವಸಂತಋತು

ಮಾಧವಿ (೧೧-೧೦೮) - ಅದಿರ್ಗಂತಿ, ವಸಂತ
 ದೂತಿ,

ಮಾಂದಿಸು (೩-೪೯) - ತಡೆಮಾಡು, ನಿಲ್ಲಿಸು
 ಮಾಜಾನ್ (೩-೬) - ಎದುರಾಗು, ಎದುರಿಸು

ಮುಕುಂದ (೯-೬೬) - ಮದ್ದಳೆ

ಮುಂಗುರಿ (೫-೧೪) - ಮುಂಗಲಿ

ಮುಟ್ಟಲ್ಲನ್ (೨-೩೮) - ಅಸಮರ್ಥ

ಮುಡಿಗಿ (೧೧-೧೦೫) - ಟೊಪ್ಪಿ, ಕಿರೀಟ

ಮುದುಗಣ್ (೧೯-೧೦೫) - ಮುದುಕ

ಮುದ್ದ (೬-೭೨ ವ) - ಹೆಸರು

ಮುಯ್ಯ (೧೪-೧೧೭) - ಹೆಗಲು, ಭುಜ

ಮುಳುಕ (೧೧-೯೩) - ಒಯ್ಯಾರ

ಮುಸು (೨-೪೫) - ಕೋಡಗ, ಕಪಿ

ಮೂಗುವಡು (೩-೨೬) - ಸುಮ್ಮನಿರು,

ಮಾತಾಡದಿರು

ಮೆಟ್ಟು (೭-೧೨೩) - ಹೆಜ್ಜೆ

ಮೆಳ್ಳೆಡು (೧-೭೯) - ಭ್ರಾಂತಿ, ಮರುಳುತನ
ಮೆಳ್ಳೆಡು (೩-೭೨) - ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗು,
ಭ್ರಾಂತನಾಗು

ಮೇಚಕ (೮-೨೩ವ) - ನೀಲ, ಕಪ್ಪಾದ
ಮೊಕ್ಕಳಂ (೭-೭೭) - ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಮೊಗಸು (೧೧-೭೦) - ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು, (೨)
(೧೪-೨) ಬಯಸು, ಸಿದ್ಧನಾಗು

ಯ

ಯವ (೬-೭೨ ವ) - ಜವೆಗೋದಿ
ಯವನಿಕಾ (೬-೭೨) - ಪರದೆ
ಯಾವನಾಳ (೬-೭೨ ವ) - ಜೋಳ

ರ

ರಥಾಂಗ (೧೦-೧೯) - ಚಕ್ರ, ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿ
ರಯ್ಯ (೭-೫೮) ರಮ್ಯ
ರಶ್ಮಿಕರಾಪ (೮-೫೪ವ) - ಏವತ್ತು ನಾಲ್ಕು
ಯಕ್ಷಿಗಳಳ್ಳ ಹಾರ
ರಸಿತ (೮-೩ವ) - ದನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
ರಾಜನ್ಯ (೮-೭೭) - ಅರಸು
ರಾಜಮಾಪ (೬-೭೨ ವ) - ಅಲಸಂದಿ
ರುಂದ್ರ (೧೧-೧೦ವ) - ವಿಶಾಲ, ಮನೋಹರ
ರೇಚಕ (೭-೧೨೦) - ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ನು
ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಾಚುವುದು
ರೈವೃಷ್ಟಿ (೭-೨೪) - ಧನವೃಷ್ಟಿ
ರೋದೋಂತರ್ಭಾಗ (೧೧-೧೪) -
ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ

ಲ

ಲಟಹ (೭-೫೧) - ಸೌಂದರ್ಯ
ಲಪನ (೬-೧೦೬ವ) - ಮುಖ
ಲಂಬಣೆಗೆ (೧೩-೧೩) - ಉದ್ದವಾದ ಕೊರಳ
ಹಾರ
ಲಂಬೂಷ (೭-೭೬ವ) - ಏಳು ಎಳೆಗಳಿರುವ
ಹಾರ
ಲಯ (೯-೩೩) - ಸಂಗೀತದೊಳಗಿನ ಕಾಲ
ಲುಂದುವ (೧೨-೨೩) - ಮಲಗುವ
ವ
ವಸುಧಾರೆ (೭-೩) - ಸುರ್ವೋಪ್ಪಕ್ಷಿ

ವಳಭಿ (೬-೧೦೬ ವ) - ಇಳಿಜಾರಾದ ಚಾವಣಿ
ವಾಲಧಿ (೧೨-೫೬ ವ) - ಕೊದಲುಗಳುಳ್ಳ
ಬಾಲ

ವಾಸವಾಸೆ (೮-೩೦) - ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು
ವಿಜಯಚ್ಚಂದ (೮-೫೪ವ) - ೫೦೪ ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ
ಹಾರವು, ಇದನ್ನು ಅರ್ಧಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೂ
ಬಲದೇವ, ಕಾಮದೇವ ಮೊದಲಾದವರೂ
ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿತಾನ (೧೦-೪೭) - ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು
ವಿಸ್ತಂಭ (೧೧-೨೫ವ) - ವಿಶ್ವಾಸ
ವಿಷ್ಣಂಭ (೭-೭೩ ವ) - ಎತ್ತರ
ವಿಷ್ಣವ (೧೪-೪೬ ಪ) - ಲೋಕ
ವೈಶಾಖಸ್ಥಾನ (೭-೧೧೬) - ಎರಡೂ ಪಾದ
ಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವುದು
ವ್ಯಂಜನ (೬-೭೭) (೧) - ನಂಜಿಕೊಳ್ಳುವ
ಪದಾರ್ಥ (೨) - ಲಕ್ಷಣ (೮-೪ವ)
ವ್ಯತಿಕರ (೪-೮೧) - ಸಂದರ್ಭ
ವ್ಯತಿಹಾರ (೪-೨೩ವ) - ವಿಸ್ತರ, ಸಂದರ್ಭ

ಶ

ಶಫರ (೧೨-೭೮) - ಮೀನು
ಶಾಕ್ಷರ (೧೫-೩೨) - ಹೋರಿ, ಎತ್ತು
ಶಾಲ (೬-೧೦೫) - ವಿಶಾಲ, ದೊಡ್ಡ
ಶಿಖರಿಣಿ (೧೧-೨೬ವ) - ಮೊಸರು ಸಕ್ಕರೆ
ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಭೋಜ್ಯ
ಶಿಶುಮಾರ (೯-೬೦) - ಮೊಸಳೆ
ಶಿಶುಮಾರ (೫-೮೭ ವ) - ಮೊಸಳೆ
ಶುದ್ಧಾತ್ಮ (೧-೮೦) (೧೧-೪೨) - ಅಂತಃಪುರ
ಶೃಂಗಾಟಕ (೧೩-೫೭ ವ) - ಚೌಕ
ಶ್ವಯು (೨-೧೫) - ಅಜಗರ

ಷ

ಷಷ್ಟಿಕಾ (೬-೭೨ವ) - ಅರವತ್ತು ದಿವಸಕ್ಕೆ
ಬೆಳೆ ಬರುವ ಧಾನ್ಯ

ಸ

ಸಕ್ಕಿ (೯-೧೧೫) - ಸಾಕ್ಷಿ
ಸಣ್ಣಗೆ (೫-೯೩) - ರುಬ್ಬುಗಲ್ಲು
ಸತ್ತಿ (೮-೧೫ ವ) (ತೃ) - ಛತ್ರಿ, ಕೊಡೆ

ಸಂತ (೧೪-೪೮) - ಕ್ಷೇಮ
 ಸನಾಥಿ (೯-೭೨ ವ) - ಸಂಬಂಧಿ, ಆಪ್ತ
 ಸನ್ನಾ (೧೪-೯೦) - ಕವಚ
 ಸಪರ್ಯಾ (೨-೨೪ ವ) - ಸೇವೆ, ಪೂಜೆ
 ಸಪ್ತಜ್ಞದ (೧೨-೬೧ ವ) - ಏಳೆಲೆಬಾಳೆ,
 ಸಪ್ತವರ್ಣ
 ಸಬ್ಬವ (೨-೭೧) - ಪರಿಹಾಸ; ಪ್ರೀತಿ
 ಸಮಾಪ್ತ (೭-೮) - ಅಂದಗೊಳಿಸುವ
 ಸಮವಕಾರ (೭-೧೧೫ ವ) - ನಾಟಕಭೇದ
 ಸಮವಾಯ (೫-೫೪) - ಸಂಗ, ಪರಿಗ್ರಹಾಸಕ್ತಿ
 ಸರುಗ (೧೫-೪೨) - ಅನ್ನ
 ಸಲ್ಲಕಿ (೧೩-೫೫) - ತದುಕಿನ ಮರ
 ಸವಂಗ (೧೧-೭೩) - ಕುಪ್ಪುಸ
 ಸವಡಿ (೧೧-೪೧) - ಜೋಡಿ, ಅವಳಿ
 ಸವನ (೭-೬೫) - ಅಭಿಷೇಕ
 ಸಾತ್ವತಿ (೯-೨೬) - ಸತ್ಯ, ಶೌರ್ಯ, ತ್ಯಾಗ,
 ದಯೆ, ಹರ್ಷ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ
 ಗೆಲುವಾಗಿರುವುದು
 ಸಿಂಧು (೧೧-೧೨೭) - ಪೂತ್ಕರಿಸಿದ
 ಬಾಯಿನೀರು
 ಸಿಂಧುರ (೪-೨೩ವ) - ಅನೆ
 ಸಿಂಧುವಾರ (೧೧-೧೧೭ವ) - ಲಕ್ಕಿ
 ಸಿವಿಗೆ (೯-೭೬ ವ) - ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ
 ಸಿವುಲು (೧೨-೫೯) - ಗೀರು, ಪರಚು
 ಸೀಂಟು (೧೩-೭೧ ವ) - ತಿಕ್ಕು, ಉಜ್ಜು
 ಸುಗಿ (೫-೧೩) - ಅಂಜು
 ಸುಟ್ಟುರೆ (೨-೫) - ಸುಂಟರಗಾಳಿ
 ಸುತ್ತಾಮ (೬-೧೦೬ವ) - ಇಂದ್ರ

ಸುರಯ (೬-೧೦೦) - ಸುರಗಿ
 ಸುಷಿರ (೫-೩೫) - ಕೊಳಲು ಮೊದಲಾದ
 ವಾದ್ಯ
 ಸುಸಿಲ್ (೪-೧೨ ವ) - ಕಾಮಕ್ರೀಡೆ,
 ಸಂಭೋಗ (೧೨-೨೩)
 ಸೆಜ್ಜವಳ (೫-೨೨ ವ) - ಶಯ್ಯಾಗೃಹಪತಿ
 ಸೆರಗು (೧-೭೯ ವ) - ಸಹಾಯ
 ಸೇತ (೧೨-೧೨) ಶ್ವೇತ, ಬೆಳ್ಳನೆಯ
 ಸೇದೆಗಿದು (೨-೯ವ) ಬಳಲಿಸು
 ಸೊಡರ್ (೧೧-೧೦೫) - ದೀಪ
 ಸೊನ್ನಲಿಗೆ (೬-೭೧) - ಕಲಶ
 ಸೊಯಂಬರ (೧೦-೨೦) - (ಪ್ರ) ಸ್ವಯಂವರ
 ಸೊವಡು (೨-೫) - ವಾಸನೆ, ಪರಿಮಳ
 ಸೋಗೆ ೪-೨೦ - ಗಂಡುನವಿಲು
 ಸ್ತಂಬಕರಿ (೬-೭೭ವ) - ನೆಲ್ಲು
 ಸ್ಥಪುಟಿತ (೧೩-೫೫) - ವಿಳಿತವಾದ
 ಸ್ಪಂದ (೧೧-೧೧) - ಅದರುವಿಕೆ
 ಸ್ಥಾಸಕ (೧೧-೪೧) - ಸುಗಂಧಲೇಪನ
 ಸ್ತೂರಿಪೃಷ್ಠ (೧೧-೧೨ ವ) - ಹೊಸಕುದುರೆ
 ಸ್ತಾಮಾಕ (೬-೭೨ವ) - ಸಾವೆ

ಹ

ಹಯ್ಯಂಗವೀನ (೧೧-೨೬ ವ) - ನಿನ್ನೆ ಹಾಲು
 ಕಾಸಿ, ಹೆಪ್ಪ ಹಾಕಿ, ಇಂದು ಕಡೆದು ಬೆಣ್ಣೆ
 ತೆಗೆದು, ಅದನ್ನು ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ
 ಹರಿ (೧೨-೮೧) - ಕುದುರೆ
 ಹಾರ (೮-೫೪ ವ) - ನೂರೆಂಟು ಎಳೆಗಳುಳ್ಳ
 ಸರ
 ಹೊನ್ನ (೪-೮೪ ಲೆ) - ಪುಣ್ಯ

ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ತಿದ್ದಿದ ಸ್ಥಳ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠ

ತಿದ್ದಿದ ಪಾಠ

೧. ಪಂಚಿಷಡ್ಯೋಜನ (೧-೬೨ವ)	ಪಂಚಾಶದ್ಯೋಜನ (ಆಧಾರ ಪೂರ್ವಪುರಾಣ)
೨. ವಿಕಾರಮಲ್ಲದ (೨-೧೦ವ)	ವಿಕಾರಮನಲ್ಲದ
೩. ಉಪಾದೇಯ ಧರ್ಮಮುಂ (೨-೧೦ವ)	ಉಪಾದೇಯಂ
೪. ಏವಣ್ಣಪೆಂ ಬಣ್ಣಪೆಂ (೨-೭೬)	ಏವಣ್ಣಪೆಂ ಬಣ್ಣಪನ್
೫. ನಿರ್ಜರಾರಣ್ಯ (೩-೧೩)	ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯ
೬. ಕೆಚ್ಚುವಿದ್ (೪-೫೨ವ)	ಕೆಚ್ಚುವೀಚ್ಚಿ
೭. ಅಳಕೋತ್ತಾರಿತ (೪-೬೦)	ಅಳಕೋತ್ತಾರಿತ
೮. ಪದಕಳಿಪದೆ (೪-೮೭)	ಪದಕಳಿಪದೆ
೯. ಮರ್ತ್ಯನಿಳಾಶ್ರಾಂತ (೧-೯೧)	ಮ್ ! ಅತ್ಯನಿಳಾಶ್ರಾಂತ
೧೦. ದುರ್ಜಯ ಮರಸ್ಕಾಂದ (೧-೯೧)	ದುರ್ಜಯಮವಸ್ಕಂದ
೧೧. ಸೌಖ್ಯಮನುತುಂ (೧೦೨-೯೯)	ಸೌಖ್ಯಮನಿತುಂ
೧೨. ವಿಷಯದ ಪ್ರತಿಬದ್ಧ (೬-೨೦ವ)	ವಿಷಯ ಪ್ರತಿಬದ್ಧ
೧೩. ಪರಿಣಾಮದ್ರವ್ಯ (೬-೧೮ವ)	ಪರಿಣಾಮಿದ್ರವ್ಯ
೧೪. ಕುತ್ಸಿಲ್ಲದಪಾಗ್‌ದಿಗ್‌ದೇಶ (೭-೩ವ)	ಕುತ್ಸಿಲ್ಲದಪಾಗ್‌ದಿಗ್‌ದೇಶ (ಪೂ. ವು. ಮತ್ತು ರಾಜವಾರ್ತಿಕ) (ಅಪಾಗ್ = ದಕ್ಷಿಣ)
೧೫. ತಳಕೆ (೭-೫೬)	ದಳಕೆ
೧೬. ಅಂತಃಕರಣರಾದಾಗಳ್ (೭-೭೭ವ)	ಅಂತಃಕರಣನಾದಾಗಳ್
೧೭. ವೇದಿಕೆಗಳ್ಳಿತ್ತು (೭-೧೦೯)	ವೇಳಿಗಳ್ಳಿತ್ತು
೧೮. ಮರುದ್ವೈತ (೭-೧೧೬)	ಮರುದ್ವೈತ
೧೯. ಅತಿಪ್ರಾಜ್ಞಸಂಜನಿತ (೮-೮ವ)	ಅತಿಪ್ರಾಜ್ಞನಂ, ಜನಿತ
೨೦. ಚೈತ್ರಪತಾಕೆಯರೊಳ್ (೮-೨೩ವ)	ಚೈತ್ರಪತಾಕೆಯರೊಳ್
೨೧. ಪ್ರತ್ಯಗೋಚಿತಾತ್ಯಂಗ (೮-೫೧ವ)	'ಅತ್ಯಂಗ' ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದೆ
೨೨. ಸಾರವಲ (೮-೬೯ವ)	ಸಾರವಜಲ
೨೩. ಒಂಭತ್ತೊಬಂತ್ತು, ತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತು (೧೦-೩೧)	ಒಂಭತ್ತು (ಪೂ. ಪು. ಮತ್ತು ರಾಜವಾರ್ತಿಕ)
೨೪. ಸ್ಥೂಲಪೃಷ್ಠ (೧೧-೧೨ವ)	ಸ್ಥೂಲಪೃಷ್ಠ
೨೫. ಉಪರಿಮತಳ (೧೧-೧೭ವ)	ಉಪರಿತಳ
೨೬. ಸಾಮಜಂಗಳ (೧೨-೧ವ)	ಸಮಜಂಗಳ
೨೭. ಮನೋವಲ್ಲಭಾ (೧೨-೨೧)	ಮನೋವಲ್ಲಭೇ

೨೮. ಮಗ್ಗಜಾನನಂದವ (೧೨-೧೨)	ದೃಚ್ಛಜಾನನೇಂದುವ
೨೯. ಗಗನಾಭಾಗ (೧೩-೧೦)	ಗಗನಾಭೋಗ
೩೦. ಏವಮೋ (೧೩-೨೬)	ಏವಮೋ
೩೧. ಸೌಂದರ್ಯಮಂ (೧೧-೮೧)	ಸೌಂದರ್ಯಮಂ
೩೨. ವಿದ್ಯುಚ್ಛಮೂ (೧೧-೯೮ವ)	ವಿದ್ವಿಷ್ಟಚಮೂ
೩೩. ನಿಧಿಯಂ (೧೫-೧೧ವ)	ನಿಧಿಯಂ
೩೪. ದೇಸೆಯದು (೧೫-೩೩)	ಎಸೆಯದು
೩೫. ಮಹಾಮಹಿಮಾ (೧೫-೧೮ವ)	ಮಹಾಮಹ
೩೬. ವಿಷಯಮವತರೇದ್ಯದೀಯ ವಾಚಂ ನ ವಿಷಯಪುಮತೀರ್ಯದೀಯ ಚಿಂತಾ (೧೬-೩೫)	ವಿಷಯಮವತರೇದ್ಯದೀಯ ವಾಚಂ
೩೭. ತ್ರಿತಯಭಾಗದೋಳ್ (೧೬-೫೧ವ)	ತ್ಯತೀಯಭಾಗದೋಳ್
೩೮. ನೀಂ ಮಾಣ ಶಕ್ತಂಗೆ (೧೬-೫೯)	ನಿರ್ವಾಣಸಕ್ತಂಗೆ

ಜೈನಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು

ಅ

ಅಕ್ಷೀಣಾಭಿಧಾನ-ಇದು ಒಂದು ಋದ್ಧಿ ಇದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮುನಿ ಯಾವ ಶ್ರಾವಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಅಕ್ಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಗುರುಲಘು-ಒಂದು ಕರ್ಮವಿಶೇಷ. ಇದರ ಉದಯದಿಂದ ದೇಹವು ಭಾರವೂ ಹಗುರವೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಘಾತಿಕರ್ಮ-ನಾಮಕರ್ಮ, ಗೋತ್ರಕರ್ಮ, ವೇದನೀಯಕರ್ಮ.

ಅಣುವ್ರತ-ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪರಿಗ್ರಹ.

ಅಧರ್ಮ-(೧) ಜೀವ ಮತ್ತು ಪುದ್ಗಲಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯ.

(೨) ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ, ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನ, ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿತ್ರಗಳು.

ಅಧೋಗ್ರಿವೇಯಕ-ಹದಿನಾರು ಕಲ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ೯ ಗ್ರಿವೇಯಕ ವಿಮಾನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ೩ ವಿಮಾನಗಳು.

ಅನಗಾರ ಕೇವಲಿ-ತೀರ್ಥಂಕರರೂ ಗಣಧರರೂ ಅಲ್ಲದ ಸಾಮಾನ್ಯಕೇವಲಿ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ ಬಂದವರು ಕೇವಲಿಗಳು.

ಅನಂತಚತುಷ್ಟಯ-ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಸುಖ ಮತ್ತು ಅನಂತವೀರ್ಯ.

ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ-ಅನಿತ್ಯತ್ವಭಾವನೆ, ಅಶರಣತ್ವಭಾವನೆ-ಮುಂತಾದ ದ್ವಾದಶ ಭಾವನೆಗಳು.

ಅಂತರಾಯ ಪಂಚಕ-ದಾನಾಂತರಾಯ, ಲಾಭಾಂತರಾಯ, ಭೋಗಾಂತರಾಯ, ಉಪಭೋಗಾಂತರಾಯ, ವೀರ್ಯಾಂತರಾಯ-ಎಂಬ ಐದು ವಿಘ್ನಗಳು.

ಅಭವ್ಯ-ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಲ್ಲವನು-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅನಧಿಕಾರಿ.

ಅವಸರ್ಪಿಣಿ-(ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಅವಧಿಜ್ಞಾನ-ಕಾಲದೇಶಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜನ್ಮಾಂತರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸಹ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ.

ಅಷ್ಟಮಂಗಳ-ಭತ್ತ, ಧ್ವಜ, ಕಲಶ, ಚಾಮರ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಕ (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪಾತ್ರೆ), ಭೃಂಗಾರ (ಚಿನ್ನದ ಕಲಶ), ಕನ್ನಡಿ, ಬೀಸಣಿಗೆ.

ಅಷ್ಟಮಹಾಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯ-ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ, ಸುರಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ, ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ, ಚತುಃಷಷ್ಟಿ ಚಾಮರ, ಸುವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನ, ಪ್ರಭಾವಲಯ, ದೇವದುಂದುಭಿ, ಭತ್ತತ್ರಯ.

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷಿ-ಅಷಾಢ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿಯಿಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಜಿನಪೂಜೆ.

ಅಹಮಿಂದ್ರ-ಕಲ್ಪಾತೀತವೆನಿಸಿದ ಗ್ರೀವೇಯಕ, ಅನುದಿಶ ಮತ್ತು ಅನುತ್ತರ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆ.

ಆ

ಆದಿಬ್ರಹ್ಮ-ವೃಷಭತೀರ್ಥಂಕರ.

ಆರ್ತಧ್ಯಾನ-ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರ ಚಿಂತನೆ.

ಆರ್ಯ-ಭೋಗಭೂಮಿನಿವಾಸಿ; ಹಿಂದೆ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಗಭೂಮಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಿತು. ಇಲ್ಲಿದ್ದವರೂ ಆರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಆರ್ಯಷಟ್ಕರ್ಮ-ಇಜ್ಯಾ, ವಾರ್ತಾ, ದತ್ತಿ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸಂಯಮ, ತಪಸ್ಸು-ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಆರು ಕರ್ಮಗಳು. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಆರು ಕರ್ಮಗಳು. ಅಸಿ (ಸೇವಾಕರ್ಮ), ಮಸಿ (ಬರವಣಿಗೆ), ವಿದ್ಯೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಶಿಲ್ಪ, ಕೃಷಿ.

ಆವಲಿ-(ಕಾಲ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಆಸನಕಂಪ-ತೀರ್ಥಂಕರರ ಅವತಾರವಾದಾಗ, ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವಾದಾಗ ಇಂಥ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಪೀಠವು ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಸನಕಂಪವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಆಸನ್ನಭವ್ಯ-ಕೆಲವೇ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕವನು.

ಆಸ್ರವ-ಜೀವನಿಗೆ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಇ

ಇಂದ್ರೋಪಪಾದ-ಇಂದ್ರನು ಹುಟ್ಟುವ ದಿವ್ಯತಲ್ಪ. ಇಂದ್ರನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನೂ ಅವಧಿಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ

ಈರ್ಯಾಗೋಚರಶುದ್ಧಿ (ಈರ್ಯಾಸಮಿತಿ)-ನಡೆಯುವಾಗ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈಶಾನಕಲ್ಪ-ಎರಡನೆಯ ಸ್ವರ್ಗ.

ಈಷತ್ಪ್ರಾಗ್ಭಾರ-ಅನುತ್ತರ ವಿಮಾನಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರ, ಮುಕ್ತರಾದ ಸಿದ್ಧರು ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸುತ್ತಾರೆ.

ಉ

ಉತ್ತರಕುರು-ವಿದೇಹಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಭೋಗಭೂಮಿ.

ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿ-(ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಉಪಪಾತಲ್ಪ-ದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಶಯ್ಯೆ.

ಉಪಶಮಶ್ರೇಣಿ-ಚಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉಪಶಮಗೊಳಿಸುವ ಹಂತ.

ಉಪಶಾಂತ ಗುಣಸ್ಥಾನ-ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನ.

ಉಪಾಸಕ-ಶ್ರಾವಕ, ಜೈನಗೃಹಸ್ಥ.

ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನ-ಜೈನಗೃಹಸ್ಥರಾದ ಉಪಾಸಕರ ಆಚಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಗ. ಅಂಗಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯದು.

ಊ

ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ-ಮೇರುಪರ್ವತದ ಚೂಲಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸೌಧಮೃಕಲ್ಪದ ಋತುವೆಂಬ ವಿಮಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗ, ಗೃವೇಯಕಾದಿಗಳು ಊರ್ಧ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಋ

ಋದ್ಧಿ-ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಮಹಿಮೆ.

ಎ

ಎಂಟು ಕಷಾಯ-ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಾ, ಲೋಭ-ಇವು ನಾಲ್ಕು ಕಷಾಯಗಳು, ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ-ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ಭೇದಗಳಿಂದಾಗಿ ಎಂಟು ಕಷಾಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಎಂಟು ಕಿಲ್ಬಿಷ-ನಾಲ್ಕು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು.

ಎಂಟು ಗುಣ-ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತವೀರ್ಯ, ಅನಂತಸುಖ, ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ, ಪರಮಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಅವಗಾಹನ, ಅಗುರುಲಘುತ್ವ-ಇವು ಆತ್ಮಗುಣಗಳು.

ಏ

ಏಕಾದಶನಿಲಯ-ಶ್ರಾವಕರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇರುವ ಹನ್ನೊಂದು ಸೋಪಾನಗಳು. ಈ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಗಳೆಂದೂ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರು.

ಕನಕಾವಳಿತಪ-ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಉಪವಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಒಂದು ವ್ರತ.

ಕರ್ತೃನ್ವಯ ಕ್ರಿಯೆ-ಭವ್ಯಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆ.

ಕರ್ಮಾಷ್ಟಕ-ನಾಲ್ಕು ಘಾತಿ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು.

ಕರ್ಮನಿರ್ಜರೆ-ಕರ್ಮಕ್ಷಯ.

ಕಲ್ಪ-(೧) ಸ್ವರ್ಗ. (೨) ಒಂದು ಅವಸರ್ಪಿಣಿ, ಒಂದು ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿ ಸೇರಿದಷ್ಟು ಕಾಲ.

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ-ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವ ವೃಕ್ಷ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಬಗೆ:

೧. ಮದ್ಯಾಂಗವು ಉತ್ತಮಪಾನೀಯವನ್ನೂ ೨. ಭೂಷಣಾಂಗವು ಒಡವೆಯನ್ನೂ
೩. ವಸ್ತ್ರಾಂಗವು ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ೪. ತುರ್ಯಾಂಗವು ವಾದ್ಯವನ್ನೂ ೫. ಮಾಲ್ಯಾಂಗವು
- ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ೬. ಗೃಹಾಂಗವು ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಯನ್ನೂ ೭. ಭಾಜನಾಂಗವು
- ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ೮. ಭೋಜನಾಂಗವು ಅಮೃತಮಯವಾದ ಆಹಾರವನ್ನೂ
೯. ದೀಪಾಂಗವು ದೀಪವನ್ನೂ ೧೦. ಜ್ಯೋತಿರಂಗವು ಬೆಳಕನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕಾಂತಾರಚರ್ಯಾ-'ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಮುನಿಗಳು ಹೊರಡುವ ಚರಿಗೆ.

ಕಾಯಪ್ರವೀಚಾರ-ಶರೀರದಿಂದ ಮೈಥುನ ಸೇವೆಗೆ.

ಕಾಲಲಬ್ಧಿ-ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರುವ ಸಮಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಕುಲಕರ-ಮನು, ಆರ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದವನು.

ಕುಲಧರ-ಕುಲಕರ, ಮನು.

ಕುಲಿಂಗಿ-ಪಾಷಂಡಿ, ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ

ಕೇವಲಜ್ಞಾನ-ಸರ್ವಜ್ಞತೆ.

ಕೇವಲಿ-ಕೇವಲಜ್ಞಾನವುಂಟಾದವನು.

ಕ್ಷಾಯಿಕಸಮ್ಮಕ್ಷ-ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಷಾಯಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣಕ್ಷಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಶ್ರದ್ಧೆ. ಈ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನು ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮ್ಮಗ್ ದೃಷ್ಟಿ.

ಕ್ಷೇತ್ರೋದೀರಿತ-ನರಕಭೂಮಿಯಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ದುಃಖ.

ಗ

ಗಂಧಕುಟಿ-ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಕುಳಿತು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಮಂಟಪ.

ಗಣಗ್ರಹಣ-ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಭವ್ಯನು ಮಿಥ್ಯಾದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಜಿನಮತದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು.

ಗಣಧರ-ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮುಖ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯ.

ಗಣನಾಯಕ-ಮುನಿ, ಆರ್ಯಿಕಾ, ಶ್ರಾವಕ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಿಕ-ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಘಗಳ ಅಧಿಪತಿ.

ಗಣನಿ-ಮುಖ್ಯ ಆರ್ಯಿಕೆ.

ಗತಿ-ಗತಿಚತುಷ್ಟಯ-ದೇವಗತಿ, ಮಾನುಷಗತಿ, ನಾರಕಗತಿ, ತೀರ್ಯಗತಿ.

ಗುಣಂಗಳ್ -

೧. (ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ 'ಎಂಟು ಗುಣ'ಗಳನ್ನು ನೋಡಿ)
೨. ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಗುಣಗಳು-ಅಣಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಾಗಮ್ಯ (ನೀರಿನೊಳಗೆ, ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಶಕ್ತಿ), ಈಶಿತ್ವ, ವಶಿತ್ವ, ಕಾಮರೂಪಿತ್ವ.
೩. ಷಡ್ಗುಣಗಳು-ಸಂಧಿ, ವಿಗ್ರಹ, ಯಾನ, ಆಸನ, ದ್ವೈಧೀಭಾವ, ಸಂಶ್ರಯ.
೪. ಮೂವತ್ತಾರು ಗುಣಗಳು-ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇರುವ ಗುಣಗಳು.
೫. ಏಳು ಗುಣಗಳು - ಶ್ರದ್ಧಾ, ಭಕ್ತಿ, ಸಂತೋಷ, ವಿಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ಲೋಭ, ಕ್ಷಮಾ ಮತ್ತು ಸತ್ಯ. ಇವು ದಾತ್ಯಗುಣಗಳು.

ಗುಣವ್ರತ-ದಿಗ್ವ್ರತ, ಅನರ್ಥದಂಡವ್ರತ, ಭೋಗೋಪಭೋಗ, ಪರಿಮಾಣವ್ರತ-ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ.

ಗುಣಶ್ರೇಣಿನಿರ್ಜರಾ-ಕರ್ಮಪುದ್ಗಲಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತಗುಣಿತಕ್ರಮದಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.

ಗುಪ್ತಿ-ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ; ಮನೋಗುಪ್ತಿ, ಕಾಯಗುಪ್ತಿ, ವಾಗ್ಗುಪ್ತಿ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಗುರುಪಂಚಕ-ಅರ್ಹತ್, ಸಿದ್ಧ, ಆಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಧು.

ಘ

ಘನೋದಧಿ, ಘನಾನಿಳ, ತನುವಾತ - ಲೋಕವನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಮೂರು ಪಾತವಲಯಗಳು.

ಘಾತಿ-ಜ್ಞಾನಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಕರ್ಮ. ಇದು ಜ್ಞಾನಾವರಣೀಯ, ದರ್ಶನಾವರಣೀಯ, ಮೋಹನೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಯ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ.

ಚ

ಚತುರ್ಮುಖಮಹ - ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಜಿನಪೂಜೆ.

ಚತುರ್ಥಧ್ಯಾನ-ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕುರಿತು ಪ್ರವೃತ್ತವಾದ ಪರಿಶುದ್ಧಧ್ಯಾನ. ಇದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ.

ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರರ್-ಭವನವಾಸಿ, ವ್ಯಂತರ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ವೈಮಾನಿಕ - ಏಂಬ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ದೇವತೆಗಳು.

ಚರಮದೇಹಿ-ಕಡೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. ಇವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಶರೀರಧಾರಣವಿಲ್ಲ. ಚರಮತನು, ಚರಮಾಂಗ, ಚರಮಶರೀರಿ-ಎಂದರೂ

ಈತನೇ.

ಚರ್ಯಾ (ಚರಿಗೆ) - ಮುನಿಯ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ.

ಜಾರಣ-ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ತಪಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಮುನಿ.

ಜೈತ್ಯ-ಜಿನಮಂದಿರ, ಬಸದಿ.

ಛ

ಛೇದೋಪಸ್ಥಾಪನಾ-ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಹಿಂಸಾದಿ ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಹಿಂಸಾದಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು.

ಜ

ಜನನೀಚರ-ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದವನು. ಹೀಗೆಯೇ ಶಾರ್ದೂಲಚರ ಎಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಾರ್ದೂಲನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದವನು ಎಂದರ್ಥ. 'ಚರ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯಯ.

ಜ್ಞಾನಚತುಷ್ಟಯ-ಮತಿ, ಶ್ರುತ, ಅವಧಿ, ಅನುಪರ್ಯಯ-ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜ್ಞಾನಗಳು.

ತ

ತಸಕಾಯ-ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ, ತ್ರೀಂದ್ರಿಯ, ಚತುರಿಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳುಳ್ಳ ಜೀವಿ.

ತ್ರಿಕರಣ-ಅಧಃಕರಣ, ಅಪೂರ್ವಕರಣ ಮತ್ತು ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣ.

ತ್ರಿಗುಪ್ತಿ-ಮನೋಗುಪ್ತಿ, ವಚನಗುಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾಯಗುಪ್ತಿ.

ತ್ರಿಜ್ಞಾನಧರ-ಮತಿ, ಶ್ರುತ, ಅವಧಿಜ್ಞಾನಗಳುಳ್ಳವನು. ಜಿನೇಶ್ವರರಿಗೆ ಜನ್ಮತಃ ಈ ಮೂರು ಜ್ಞಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ತ್ರಿಪಲೋಪಮ-(ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ತ್ರಿಸಾಕ್ಷಿಕ-ಆತ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ಸಿದ್ಧರು-ಇವರೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ.

ದ

ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ-ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮುಖದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಧ್ವನಿ.

ದೀಕ್ಷಾನ್ವಯಕ್ರಿಯಾ-ಜೈನದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ಕ್ರಿಯೆ.

ದುಃಷಮ, ದುಃಷಮ ಸುಷಮ-(ಕಾಲ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ದ್ವಾದಶಸಂಗ್ರಹಕೃಷ್ಣಿ-ದ್ವಾದಶ ಕಷಾಯಗಳ ಫಲ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.

ಧ

ಧರ್ಮ-(೧) ಜೀವ ಮತ್ತು ಪುದ್ಗಲಗಳ ಗತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ದ್ರವ್ಯ.

(೨) ಶ್ರೇಯಃಸಾಧನವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆವಳಿಕೆ.

ಧ್ಯಾನ-ಚಿಂತನೆ, ಇದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ-ಆರ್ತಧ್ಯಾನ, ರೌದ್ರಧ್ಯಾನ, ಧರ್ಮಧ್ಯಾನ, ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ, ಆರ್ತಧ್ಯಾನ, ರೌದ್ರಧ್ಯಾನಗಳು ಕೆಟ್ಟವು. ಧರ್ಮಧ್ಯಾನ, ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವು.

ನ

ನಾಡಿಕಾ- (ಕಾಲ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ನಿರ್ಜರೆ-ಕರ್ಮಕ್ಷಯ.

ನೋಂಪಿ-ವ್ರತ.

ಪ

ಪಂಕಪ್ರಭೆ-ನಾಲ್ಕನೆಯ ನರಕ.

ಪಂಚಪದ-ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ನಮಸ್ಕಾರಮಂತ್ರ.

ಪಂಚಾಶ್ವರ್ಯ-ಐದು ಆಶ್ವರ್ಯಗಳು ದೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗುವುದು, ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ, ಸುವರ್ಣವೃಷ್ಟಿ, ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು, ದೇವತೆಗಳು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿ.

ಪಳಿತ-ಪಲ್ಯೋಪಮ (ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಪರಿಣಾಮಶುದ್ಧಿ-ಮನಃಪರಿಪಾಕ.

ಪರಿನಿರ್ವಾಣಪೂಜೆ-ತೀರ್ಥಂಕರರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ.

ಪರಿನಿಷ್ಪ್ರಮಣ-ತೀರ್ಥಂಕರರು ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು.

ಪರೀಷಹ-ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಉಪದ್ರವಗಳು.

ಪಲ್ಯಂಕಾಸನ-ಬಲಗಾಲನ್ನು ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪಾರಾವಾರ- (೧) ಸಮುದ್ರ (೨) ಸಾಗರ, ಸಮುದ್ರ - ಇವು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿಗಳು (ಕಾಲ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಪುದ್ಗಲ-ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳುಳ್ಳ ದ್ರವ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಣು, ಸ್ಕಂಧ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳುಂಟು. ಅಣುವನ್ನು ಪರಮಾಣುವೆನ್ನಬಹುದು. ಅಣುಗಳ ಸಂಘಾತ ಪುದ್ಗಲ.

ಪೂರ್ವ (ಪೂರ್ವ) - (೧) (ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ) (೨) ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ-ಚತುರ್ದಶ ಪೂರ್ವಗಳು.

ಪ್ರತಿಮಾಯೋಗ - ಆಹಾರವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರತೀಂದ್ರ-ಇಂದ್ರನಂತೆಯೇ ಆಯುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಪಡೆದು ಯುವರಾಜನಂತೆ ಇರುವವನು.

ಪ್ರಾಗ್ಧಾರ-ಈಷತ್ ಪ್ರಾಗ್ಧಾರ, ಅನುತ್ತರವಿಮಾನದ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯಿರುವ ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರ.

ಬ

ಬಲದೇವ-ಅರುವತ್ತುಮೂರು ಶಲಾಕಾಪುರುಷರಲ್ಲೊಬ್ಬ.

ಬಾದರಕಾಯಯೋಗ-ವಿಹಾರಮಾಡುವ ಕೇವಲಿಗಳ ಕಾಯಯೋಗ.

ಬಾದರ-ಸ್ಥೂಲ.

ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ-ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಕಲ್ಪಗಳ ಅಧಿಪತಿ.

ಭ

ಭವನಾಮರ-ಚತುರ್ನಿಕಾಯಾಮರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೇದ.

ಭವಪ್ರತ್ಯಯಜ್ಞಾನ-ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಾರಕಗಳಿಗೂ ಬರುವ ಸಹಜವಾದ ಅವಧಿಜ್ಞಾನ.

ಭವಾವಳಿ-ಜನ್ಮಾಂತರಗಳು.

ಭವ್ಯ-ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಕೃತಿ.

ಭವ್ಯಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿ-ಭವ್ಯಜೀವಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ.

ಮ

ಮಂದರಪರ್ವತ-ಮೇರುಪರ್ವತ, ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು ಮೇರುಪರ್ವತಗಳಿವೆ.

ಮನಃಪರ್ಯಾಯ-ಮತಿ, ಶ್ರುತ, ಅವಧಿ, ಮನಃಪರ್ಯಾಯ-ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನರಿಯುವುದು.

ಮನು-ಜನರಿಗೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷ.

ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು ಮನುಗಳು. ಪ್ರತಿಶ್ರುತಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮನು. ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹದಿನಾರನೆಯ ಮನು.

ಮಹತ್ತರದೇವಿ-ವೃದ್ಧರೂ ಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನಿಕದೇವರೆಂದೂ ಮಹತ್ತರದೇವರೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಅಂಥ ದೇವಿಯರು ಮಹತ್ತರ ದೇವಿಯರು.

ಮಹಾತಮಃಪ್ರಭಾ-ಏಳನೆಯ ನರಕ.

ಮಹಾಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತ-ಹೈಮವತ ಹರಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತ. ಇದು ಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು.

ಮಾಧ್ಯಮಿಕಮತ-ಬೌದ್ಧಮತದ ಒಂದು ಶಾಖೆ; ಶೂನ್ಯವಾದ.

ಮುಕ್ತಾವಲೀತಪ-ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಉಪವಾಸ, ಒಂಬತ್ತು ಪಾರಣಿ ಇರುವ ಒಂದು ವ್ರತ.

ಮೂಢತ್ರಯ-೧. ದೇವಮೂಢ-ಮಿಥ್ಯಾದೇವರ ಉಪಾಸನೆ. ೨. ಲೋಕಮೂಢ-

ನದೀಸ್ನಾನ, ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆ-ಮುಂತಾದ್ದು ಪುಣ್ಯಕರವೆಂಬ ಭಾವನೆ, ೩. ಗುರು

ಮೂಢ-ವಿಷಯವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಪಾಖಂಡಿಯನ್ನು ಮುನಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಯ

ಯೋಗಾಚಾರಮತ-ಬೌದ್ಧಮತದ ಒಂದು ಶಾಖೆ. ವಿಜ್ಞಾನವಾದ.

ರ

ರತ್ನತ್ರಯ-ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಸಮ್ಯಗ್‌ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಕ್‌ಚಾರಿತ್ರ.

ರತ್ನಪ್ರಭಾ-ಮೊದಲನೆಯ ನರಕ.

ರತ್ನಾವಳಿತಪ-ಮೂವತ್ತು ಉಪವಾಸ, ಹತ್ತು ಪಾರಣೆಗಳಿರುವ ಒಂದು ವ್ರತ.

ರಸರ್ಥಿ-ಒಂದು ತಪಃಸಿದ್ಧಿ ಇದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮುನಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಸ ಆಹಾರವು ಹಾಲು ತುಪ್ಪಗಳಂತೆ ರಸಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ರೈವೃಷ್ಟಿ-ಸುವರ್ಣರತ್ನಗಳ ವೃಷ್ಟಿ.

ಲ

ಲಾಂತವೇಂದ್ರ-ಲಾಂತವ ಮತ್ತು ಕಾಪಿಷ್ಠಕಲ್ಪಗಳ ಅಧಿಪತಿ.

ಲೇಶ್ಯಾವಿಶುದ್ಧಿ-ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಲೇಶ್ಯಾ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಕಪ್ಪು, ನೀಲಿ, ಬೂದು, ಕೆಂಪು, ಪದ್ಮ ಶುಕ್ಲ ಎಂದು ಆರು ವಿಧ. ಇದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೇಶ್ಯಾವಿಶುದ್ಧಿ.

ವ

ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚಸಂಹನನ-ಮೂಳೆ, ಕೀಲು, ನರಗಳು ವಜ್ರದಂತೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವ ದೇಹ.

ವರ್ತನಾ-ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಪರ್ಯಾಯಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಇದು ಕಾಲದ ಗುಣ.

ವಾಲುಕಪ್ರಭಾ-ಮೂರನೆಯ ನರಕ.

ವಿಪಾಕವಿಚಯ-ಮೂರನೆಯ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನ.

ವೃತ್ತಿಲಾಭ-ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಪಾರಣೆ.

ವೈಕ್ರಯಿಕ-ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ವೈಯಾವೃತ್ಯ-ಮುನಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ.

ವ್ಯುತ್ಸರ್ಗ-ಸರ್ವವಿಧಪರಿಗ್ರಹತ್ಯಾಗ.

ಶ

ಶರ್ಕರಾಪ್ರಭಾ-ಎರಡನೆಯ ನರಕ.

ಶಿವಪದ-ಮುಕ್ತರು ನೆಲಸುವ ಸಿದ್ಧಶಿಲೆ.

ಶ್ರುತಸ್ಯಂಧ-ಗಣಧರರು ರಚಿಸಿದ ದ್ವಾದಶಾಂಗವುಳ್ಳ ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ.

ಶ್ರೇಣೀಬದ್ಧ-ಇಂದ್ರಕಬಿಲದ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿರುವ ಬಿಲಗಳು ಶ್ರೇಣೀಬದ್ಧ ಬಿಲಗಳು.

ಪ

ಪೋಡಶಭಾವನೆಗಳು-ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿ,
ವಿನಯಸಂಪನ್ನತೆ-ಮುಂತಾದ ಹದಿನಾರು ಭಾವನೆಗಳು.

ಸ

ಸಪ್ತರ್ಥಿ-ಏಳು ಋದ್ಧಿಗಳು. ಋದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸಿದ್ಧಿ.
೧. ಬುದ್ಧಿ ೨. ಕ್ರಿಯೆ ೩. ವಿಕ್ರಿಯೆ ೪. ತಪ ೫. ಬಲ ೬. ಔಷಧ ೭. ರಸ.
ಸಮವಸರಣ-ತೀರ್ಥಂಕರನು ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಲೆಂದು ಕುಬೇರನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ
ಮಂಟಪ.

ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ-ಅನುತ್ತರವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿಮಾನ.

ಸಂವರ-ಒಂದು ತತ್ತ್ವ. ಜೀವನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾಣುಗಳು ಸೇರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು.

ಸರ್ವತೋಭದ್ರ-(೧) ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಉಪವಾಸಗಳೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪಾರಣೆಗಳೂ ಇರುವ
ಒಂದು ವ್ರತ (೨) ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅರಮನೆಯ ಗೋಪುರ (೩)
ಅರ್ಧಮಾಂಡಲಿಕರು ಮಾಡುವ ಜಿನಪೂಜೆ (೪) ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ
ಒಂದು ಆಕೃತಿವಿಶೇಷವಿರುವ ಮನೆ.

ಸಾಗರ-(ಕಾಲ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಸಿದ್ಧ-ಕರ್ಮಮಲಗಳಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧಜೀವ.

ಸಿದ್ಧಪರಮೇಷ್ಠಿ-ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮ.

ಸಿದ್ಧಾಯತನ-ಆಕೃತಿಮ ಜಿನಾಲಯ.

ಸಿಂಹವಿಕ್ರೇಡಿತ-ಹಲವಾರು ಉಪವಾಸ, ಪಾರಣೆಗಳಿಂದ ಜಟಿಲವಾದ ಒಂದು ಕಠಿಣ
ವ್ರತ.

ಸುಷಮ-(ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ)

ಸ್ಥಾನಲಾಭ-ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಭವ್ಯನು ಪಾರಣೆಗಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು.

ಅನುಬಂಧ-೧

ಜೈನಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕಾಲವಿಭಾಗ

ಜೀವ, ಪುದ್ಗಲ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಕಾಲ ಎಂಬ ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಸೇರಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ್ರವ್ಯವು ಅಮೂರ್ತ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಅಣುಪ್ರಮಾಣ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಕಾಲಾಣುಗಳು ಅನಂತವಾಗಿದ್ದು ರತ್ನರಾಶಿಯಂತೆ ಲೋಕಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿ ಸಂಘಾತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಾಜೀವಗಳ ವರ್ತನೆಗೆ ಎಂದರೆ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಕಾಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲ. ವಸ್ತುರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಇದು ಮುಖ್ಯಕಾಲ. ಇದು ನಿತ್ಯ, ಸಮಯ, ನಾಡಿ, ಮುಹೂರ್ತ, ದಿನ-ಮುಂತಾದ ವಿಭಾಗವು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ವ್ಯವಹಾರಕಾಲ.

ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಹೆಸರು. ಒಂದು ಪರಮಾಣು ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವಷ್ಟು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಎಂದು ಸಂಜ್ಞೆ. ಕಾಲವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕದು. ಕಲ್ಪ (ಯುಗ) ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದು. ಸಂಖ್ಯಾಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾತ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ, ಅನಂತ - ಎಂದು ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕಾಲವಿಭಾಗದ ಕೋಷ್ಟಕ

೧ ಸಮಯ-ಒಂದು ಪರಮಾಣು ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವಷ್ಟು ಕಾಲ

ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮಯ-೧ ಆವಲಿ

ಸಂಖ್ಯಾತ ಆವಲಿ-೧ ಉಚ್ಛ್ವಾಸ (ಸುಮಾರು ೩/೪ ಸೆಕೆಂಡ್)

೨ ಉಚ್ಛ್ವಾಸ-೧ ಸ್ತೋಕ

೨ ಸ್ತೋಕ-೧ ಲವ (ನಿಮೇಷ)

೩೮೧/೨ ಲವ-೧ ನಾಡಿ (೨೪ ಮಿನಿಟ್) (ನಾಡಿಕಾ, ನಾಲೀ, ಘಟೀ)

೨ ನಾಡಿ-೧ ಮುಹೂರ್ತ

೩೦ ಮುಹೂರ್ತ-೧ ಅಹೋರಾತ್ರ (ದಿನ)

೧೫ ಅಹೋರಾತ್ರ-೧ ಪಕ್ಷ

೨ ಪಕ್ಷ - ೧ ಮಾಸ

೨ ಮಾಸ - ೧ ಋತು

೨. ಋತು- ೧ ಅಯನ

೨ ಅಯನ-೧ ವರ್ಷ

ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ-೧ ಅಯುತ

ಹತ್ತು ಅಯುತ-೧ ಲಕ್ಷ

೮೪ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷ-೧ ಪೂರ್ವಾಂಗ

೧ ಪೂರ್ವಾಂಗ X ೮೪ ಲಕ್ಷ - ೧ ಪೂರ್ವ (ಪುಟ್ಟ, ಪುಟ್ಟ) ೭೦೫೬೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦
ವರ್ಷ)

ಈ ಗಣನೆ ೮೪ ಲಕ್ಷಗಳಿಂದ ಗುಣಿತವಾಗುತ್ತ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿಕಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಹೆಸರು ಹೀಗೆ-ಪೂರ್ವಾಂಗ, ಪೂರ್ವ, ನವತಾಂಗ, ನವತ (ನಯುತ), ಕುಮುದಾಂಗ, ಕುಮುದ, ಪದ್ಮಾಂಗ, ಪದ್ಮ, ನಲಿನಾಂಗ, ನಲಿನ, ಕಮಲಾಂಗ, ಕಮಲ, ತುಟ್ಟಾಂಗ, ತುಟಿ (ತುಟಿಕ), ಅಟಾಂಗ, ಅಟಟ, ಅಮಮಾಂಗ, ಅಮಮ, ಹಾಹಾಂಗ, ಹಾಹಾ, ಹೂಹ್ವಂಗ, ಹೂಹೂ, ಲತಾಂಗ ಲತಾ, ಮಹಾಲತಾಂಗ, ಮಹಾಲತಾ, ಶಿರಃಪ್ರಕಂಪಿತ, ಹಸ್ತಪ್ರಹೇರಿತ, ಅಚಲ. (ಉದಾ:- ಪೂರ್ವ X ೮೪ ಲಕ್ಷ = ನವತಾಂಗ. ನವತಾಂಗ X ೮೪ ಲಕ್ಷ - ನವತ ಇತ್ಯಾದಿ). ಇವಿಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯಾತ, ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಅಸಂಖ್ಯಾತ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿ ಗೋಚರವಾಗತಕ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಅನಂತ. ಕೋಟಾಕೋಟಿ-ಒಂದು ಕೋಟಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕೋಟಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಗುಣಲಬ್ಧ.

ಪಲ್ಯೋಪಮ-ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕ್ರೋಶ ಆಳವೂ ವರ್ತುಲವೂ ಆದ ತಗ್ಗನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುರಿಯ ಕೂದಲನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ತುಂಬಬೇಕು. ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೂದಲಿನಂತೆ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು! ಎಲ್ಲ ಕೂದಲನ್ನೂ ಹೊರದೆಗೆಯಲು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಕಾಲಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹಾರಪಲ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣಿತವು ಉದ್ಧಾರಪಲ್ಯ. ಉದ್ಧಾರಪಲ್ಯದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣಿತವು ಪಲ್ಯೋಪಮ. ಪಲ್ಯೋಪಮಕ್ಕೆ ಅದ್ಧಾರಪಲ್ಯ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ಭೋಗಭೂಮಿಜರ ಆಯುಸ್ಸು ತ್ರಿಪಲ್ಯೋಪಮ (ಆದಿ, ೫-೪೧ವ) (ಪಲ್ಯ-ಪಲಿತ) ಸಾಗರ-ಹತ್ತು ಕೋಟಾಕೋಟಿ ಅದ್ಧಾರಪಲ್ಯ.

ಅದ್ಧಾರಾಗರ-ಸಾಗರೋಪಮ.

೧ ಭಿನ್ನಮುಹೂರ್ತ-ಮುಹೂರ್ತದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಆಗುವ ಕಾಲ.

ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತ-ಮುಹೂರ್ತದ ನಡುವಿನ ಕಾಲ ಎಂದು ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಮುಹೂರ್ತದ

ಆದಿಸಮಯ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯಸಮಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡುವಿನ ಕಾಲ.

ಇದು ಆವಲಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದೊಂದೂ, ದೊಡ್ಡದೊಂದೂ ಉಭಯವೂ ಅಂತ ಮುಫಹೂರ್ತವೇ ಎಂದೂ ಮತಭೇದವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿಚರಮಸಮಯ-ಒಂದು ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರುವಾಗ ಕಡೆಯ ಎರಡು ಸಮಯ.

ಒಂದು ಕಲ್ಪವು (ಯುಗವು) ಅವಸರ್ಪಿಣೀ, ಉತ್ಸರ್ಪಿಣೀ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಭೇದಗಳಿವೆ:-

ಹೆಸರು	ಕಾಲಪ್ರಮಾಣ
೧. ಸುಷಮಾ-ಸುಷಮಾ	೪ ಸಾಗರೋಪಮ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ವರ್ಷ
೨. ಸುಷಮಾ	೩ - " -
೩. ಸುಷಮಾ-ದುಃಷಮಾ	೨ - " -
೪. ದುಃಷಮಾ-ಸುಷಮಾ	೧ ಸಾಗರೋಪಮ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿಗೆ ೪೨ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಕಡಿಮೆ
೫. ದುಃಷಮಾ	೨೧ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ
೬. ಅತಿದುಃಷಮಾ (ದುಃಷಮಾ-ದುಃಷಮಾ)	೨೧ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ
೧ ಅವಸರ್ಪಿಣಿ-ಒಟ್ಟು	೧೦ ಸಾಗರೋಪಮ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ವರ್ಷ

ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ವ್ಯತ್ಯಮದಿಂದ ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸುಷಮಾ-ಸುಷಮಾ ಪರ್ಯಂತ ಏರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಷ್ಟೇ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಈ ಕಾಲಚಕ್ರವು ಭರತ, ಐರಾವತಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಇದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಸ್ಸು, ಎತ್ತರ, ಆಕೃತಿ, ಸುಖ-ಇವು ಸುಷಮಾ-ಸುಷಮಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತ ಅತಿದುಃಷಮದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಕೆಳಮಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವರ್ಣನೆ ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭರತ-ಐರಾವತಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನುಳಿದು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಸರ್ಪಿಣೀ-ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಗಳಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರ ಸುಖಭೋಗಾದಿಗಳು ನಿಯತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಈಗ ನಾವಿರುವುದು ಅವಸರ್ಪಿಣೀ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಇದರ ಸುಷಮಾ-ದುಃಷಮಾ ಎಂಬ ಮೂರನೆಯ ಕಾಲದ ಆಂತಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಭಿರಾಜನವರೆಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕುಲಂಕರರು ಜನಿಸಿ ಕರ್ಮಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯುಗಧರ್ಮವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಭೋಗಭೂಮಿಯ

ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಯುಗಧರ್ಮದ ವಿವೇಚನೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ದುಃಷಮಾ-ಸುಷಮಾ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಾಲದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ವೃಷಭ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಜನಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರು, ೧೨ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ೯ ಬಲದೇವರು, ೯ ವಾಸುದೇವರು, ೯ ಪ್ರತಿವಾಸುದೇವರು-ಒಟ್ಟು ಈ ೬೩ ಶಲಾಕಾಪುರುಷರು ದುಃಷಮಾ-ಸುಷಮಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದರು. ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಥಂಕರರಾದ ಮಹಾವೀರರ ನಿರ್ವಾಣವಾದ ಮೇಲೆ ದುಃಷಮಾ ಎಂಬ ಐದನೆಯ ಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ದುಃಷಮಾ.

ಅನುಬಂಧ - ೨

(ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಶ್ವಾಸದ ೬೩ ರಿಂದ ೭೨ರ ಪರ್ಯಂತ ಇರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಣೆ)

ಶ್ಲೋಕ ೬೩

ಭವನಾವಾಸಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವ್ಯಂತರದೇವತೆಗಳಿರುವ ಪರ್ವತಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಜಿನಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಕೃತ್ರಿಮ. ಅಕೃತ್ರಿಮವೆಂದರೆ ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅನಾದಿನಿಧನವಾದ ಜಿನಮಂದಿರ, ಕೃತ್ರಿಮವೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದು. ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನ-ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕ.

ಪೃಥಿವಿಯಿಂದ ೭೯೦ ಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಾರಾ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಗುರು, ಮಂಗಳ, ಶನಿ- ಮುಂತಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲವಿದೆ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದೂ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರತೀಂದ್ರನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಚಂದ್ರನ ಪರಿವಾರ

ಚಂದ್ರ ೧

ಸೂರ್ಯ ೧

ಗ್ರಹ ೮೮

ನಕ್ಷತ್ರ ೨೮

ತಾರಾ ೬೬೯೭೫

ಒಂದು ಸ್ಥೂಲಗಣನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ೯೧೧೪೪ ಚಂದ್ರರು ಈ ರೀತಿ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತರಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಿಂದ ಪುಷ್ಕರಾರ್ಧದವರೆಗೆ ೧೩೨ ಚಂದ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನಗಳು ಚರ. ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂದಿರತಕ್ಕವು ಅಚರ.

ಶ್ಲೋಕ ೬೪, ೬೫

ಇಲ್ಲಿ ಸೌಧರ್ಮದಿಂದ ಅಚ್ಯುತಕಲ್ಪದವರೆಗಿರುವ ೧೬ ಸ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆನತ-ಆವರಣಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಒಂದೆಂದೂ ಪ್ರಾಣತ-ಅಚ್ಯುತಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಒಂದೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಒಟ್ಟು ೧೪ ಕಲ್ಪಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು (ನೋಡಿ, ರಾಜವಾರ್ತಿಕ, ತ.ಸೂ. ೪-೧೯ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)

ಶ್ಲೋಕ ೬೬

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ-ಅಧೋಗ್ರೈವೇಯಕದ ವಿಮಾನಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ, ತದಗ್ರೇ-ಆದರ ಮೇಲಿರುವ ಮಧ್ಯಮಗ್ರೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ, ಚರಮೇ-ಉಪರಿಗ್ರೈವೇಯಕದಲ್ಲಿ,

ಅನುದಿಶಾವಾಸ-ಎಂಟುದಿಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನಡುವೆ-ಹೀಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳು.

ಅನುತ್ತರ-ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ (ಮೇಲ್ಗಡೆ) ಇಲ್ಲವೋ ಆ ಸ್ಥಳ ಅನುತ್ತರ. ಇದರಲ್ಲಿ

ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ವಿಜಯ, ವೈಜಯಂತ, ಜಯಂತ, ಅಪರಾಜಿತ-ಎಂಬ ವಿಮಾನಗಳೂ (ಜಿನಮಂದಿರಗಳೂ) ನಡುವೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ವಿಮಾನವೂ ಇವೆ. ಒಟ್ಟು ಐದು ವಿಮಾನಗಳು.

ಶ್ಲೋಕ ೬೭

ಮಂದರಾದ್ರಿ-ಮೇರುಪರ್ವತ. ಇವು ಐದು ಇವೆ. ಮೇರುವಿನ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ವನಗಳಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ವನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿರಗಳಂತೆ ಒಂದು ಮೇರುವಿನಲ್ಲಿ ೧೬ ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ೧೬ X ೫ = ೮೦ ಮಂದಿರಗಳು. ಕುಂಡಲಾದ್ರಿ, ರುಚಕಾದ್ರಿಗಳು ಕುಂಡಲವರ ಮತ್ತು ರುಚಕವರದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಮಾನುಷೋತ್ತರಗಿರಿ ಪುಷ್ಕರಾರ್ಧದ್ವೀಪದ ನಡುವೆ ಇದೆ.

ಶ್ಲೋಕ ೬೮

ವರ್ಷಪರ್ವತ = ಕುಲಪರ್ವತ. ಕುರುಕ್ಷೋಣೇರುಹ = ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷ. ಇವು ಹತ್ತು ಇವೆ.

ವಿವರ

೧. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ದೇವಕುರು, ಉತ್ತರಕುರು ಎಂದು ಎರಡು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಗಳು	} ೧ ಜಂಬುವೃಕ್ಷ ೧ ಶಾಲ್ಮಲೀವೃಕ್ಷ
೨. ಧಾತಕೀದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ದೇವಕುರು, ಉತ್ತರ ಕುರು.	
೩. ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ೧ನೇ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ೨ ಕುರುದೇಶಗಳು ೨ನೇ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ೨ ಕುರುದೇಶಗಳು.	} ೪ ಧಾತಕೀವೃಕ್ಷಗಳು ೪ ಪುಷ್ಕರವೃಕ್ಷಗಳು

ಒಟ್ಟು ೧೦

ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವೃಕ್ಷಗಳಿವೆ. ಈ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಜಿನಮಂದಿರವಿದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. (ಜೈನಸಿದ್ಧಾಂತಕೋಶದಲ್ಲಿ ಜಂಬುವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ೫, ಶಾಲ್ಮಲೀವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ೫ ಮಂದಿರಗಳಿವೆಯೆಂದು ಬರೆದಿದೆ) ಇಷ್ಟಾಕಾರ ಪರ್ವತಗಳು ನಾಲ್ಕು.

ಕ್ಷಿತಿಭೃತಾಂ ವಕ್ಷಾರನಾಮ್ನಾಂಶತೇ

ಒಂದು ಮೇರುವಿಗೆ ಐದು ವಕ್ಷಾರಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಐದು ಮೇರುಗಳಿಗೆ ೮೦ ವಕ್ಷಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಜೈನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ೮೦ ವಕ್ಷಾರಗಳೆಂದೇ ಇದೆ. ಪಂಪನು ೧೦೦ ವಕ್ಷಾರಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ೭೧ನೇ ಶ್ಲೋಕದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ.

ಶ್ಲೋಕ ೬೯

ಎಂಟನೆಯ ನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಅಂಜನ, ದಧಿಮುಖ, ರತಿಕರ ಎಂಬ ಪರ್ವತಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೫೨ ಮಣಿಮಯ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳುಂಟು.

ಆಪಾದ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸಗಳ ಕಡೆಯ ಎಂಟು ದಿನಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಹ್ನಿಕ ಪುಣ್ಯಪರ್ವಕಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಹಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಪುಣ್ಯಮಹೇ ಮಹೇಂದ್ರ ಮಹಿತಾನ್' ಎಂದು ಕವಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಪುಣ್ಯಮಹಾಮಹೇಂದ್ರ ಮಹಿತಾನ್' ಎಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪಾಠವನ್ನು ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ಲೋಕ ೨೦

ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ೧೬ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಪಾಂತಿಗಳಾದ ಗ್ರ್ಯವೇಯಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಜನಗೃಹಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊತ್ತ ಲಳ, ೯೭,೦೨೩. ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚೈತ್ಯಗಳ ಮೊತ್ತವಿದೆ. ಮೊತ್ತ ಲಳ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ.

ಅರ್ಧಾರ್ಧದ್ವೀಪ (ದ್ವಯ)

ಜಂಬೂದ್ವೀಪ, ಧಾತಕೀದ್ವೀಪ, ಪುಷ್ಕರದ ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಧದ್ವೀಪ-ಈ ೨೧/೨ ದ್ವೀಪಗಳು ಅರ್ಧಾರ್ಧದ್ವೀಪದ್ವಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯರ ವಾಸವಿದೆ. ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪದ ನಡುವೆ ಮಾನುಷೋತ್ತರ ಗಿರಿಯಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆ ಮನುಷ್ಯವಾಸವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ೨೧/೨ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧಾರ್ಧದ್ವೀಪದ್ವಯ = ಮನುಷ್ಯಲೋಕ.

ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳ ವಿವರ

೧. ನಂದೀಶ್ವರದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ (ಅಂಜನ, ದಧಿಮುಖ, ರತಿಕರಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ)	೫೨
೨. ಕುಂಡಲಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ	೪
೩. ರುಚಕಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ	೪
	<hr/>
	ಒಟ್ಟು ೬೦
೪. ಅರ್ಧಾರ್ಧದ್ವೀಪದ್ವಯದಲ್ಲಿ	
ಮಂದರಾದ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ	೮೦
ಕುಲಾಚಲಗಳಲ್ಲಿ	೩೦
ವಕ್ಷಾರಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ	೧೦೦
ಇಷ್ಟಾಕಾರಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ	೪
ಮಾನುಷೋತ್ತರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ	೪
ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ	೧೭೦
ಕುರುವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ	೧೦
	<hr/>
	ಒಟ್ಟು ೩೯೮

$$೩೯೮ + ೬೦ = ೪೫೮ \text{ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳು}$$

ಶ್ಲೋಕ ೭೦

೬೬ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನ, ವ್ಯಂತರಗೇಹಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಾಲಯಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ (ನಿಸಂಖ್ಯಾಃ) ವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದವನ್ನು ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಆದ್ದರಿಂದ 'ಜ್ಯೋತಿರ್ವ್ಯಂತರಗೇಹ ರಚಿತವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭವನವಾಸಿದೇವತೆಗಳ ಭವನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧. ಕಲ್ಪಾತೀತಸಮೇತಕಲ್ಪಕಥಿತವಾದವು.	} ೭೦ನೇ ಶ್ಲೋಕ	೮೪,೯೭,೦೨೩
೨. ನಂದೀಶ್ವರಾದಿಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವು.		೪೫೮
೩. ಭವನಾವಾಸಗಳಲ್ಲಿ (೬೬ನೇ ಶ್ಲೋಕ).		೭,೭೨,೦೦,೦೦೦
		ಒಟ್ಟು ೮,೫೬,೯೭,೪೮೧

ಹೀಗೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ವಿಚಾರ

'ಕ್ಷತಿಭೃತಾಂ ವಕ್ಷಾರನಾಮ್ಯಾಂ ಶತೇ' (ಶ್ಲೋ. ೬೮) ಇಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ೧೦೦ ವಕ್ಷಾರ ಪರ್ವತಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ೫ ಮಂದರಾದ್ರಿಗಳು (ಮೇರು) ಇವೆಯೆಂದೂ ಒಂದೊಂದು ಮಂದರಾದ್ರಿಗೆ ೧೬ವಕ್ಷಾರಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ೮೦ ವಕ್ಷಾರಗಳಿವೆಯೆಂದೂ ಜೈನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆಯುಂಟು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದೊಂದು ಮಂದರಾದ್ರಿಗೆ 'ಗಜದಂತ' ಎಂಬ ೫ ಗಿರಿಗಳಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ೨೦ ಗಜದಂತ ಗಿರಿಗಳಿವೆಯೆಂದೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೨೦ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳಿವೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಪಂಪನು 'ಗಜದಂತ' ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ೨೦ ಗಜದಂತಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ೧೦೦ ವಕ್ಷಾರಗಳೆಂದು ಕವಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆಂದು ಅನುಮಾನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಜದಂತಕ್ಕೂ ವಕ್ಷಾರವೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರ ಇರಬಹುದು.

ಇವಿಷ್ಟು (೮,೫೬,೯೭,೪೮೧) ಅಕೃತ್ರಿಮಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳು. ವ್ಯಂತರಾವಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವು ಅಸಂಖ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಮಾತಿಗೆ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು 'ಈಶಸ್ಯ ವಾ ಗೋಚರಾಃ' ಎಂದು ಕವಿಯು ಉದ್ಗಾರವನ್ನೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದುವೇಳೆ 'ನಿಸಂಖ್ಯಾಃ' ಎಂದೇ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೆ, 'ವಾಗ್ಗೋಚರಾಃ' ಎಂದೇ ಶುದ್ಧಪಾಠವಿರಬಹುದು. ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ 'ಈಶಸ್ಯ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾನ್ವಯ. 'ಜಿನೇಶನ ಅಕೃತ್ರಿಮ ಗೃಹಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಾಗ್ಗೋಚರವಾಗಿವೆ' ಎಂದರ್ಥ.

ಶ್ಲೋಕ ೭೨

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಅರ್ಚಿಸುವ ಕೃತ್ರಿಮ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ಬಂಧುಗಳೆ, ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ - ಕನ್ನಡಿಗ - ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಳಿತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾ, ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಓದುಗರ ಜೀವಿಗೆ ಭಾರವೆನಿಸುವಂಥವಲ್ಲ, ಆದಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಷೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ನೀತಿಗೆ ಪರಿಷತ್ತು ಈಗಲೂ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಿ, ಅಭಿಮಾನ ಧನರಾಗಿ, ವಿಶ್ವಮಾನವರಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಶಯ ನನ್ನದು.

ಪರಿಷತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಪುರುಷಮುದ್ರಣ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಲಲಿತನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹೃದಯರು ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎಂದಿನ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬ ಭರವಸೆ ನನಗಿದೆ.

ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೧೮